

ISTORIA ROMÂNILORŪ

CURSŪ FACUTŪ LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCŪ,

'DUPE DOCUMENTE INEDITE,

DE

D. PROFESORŪ V. A. URECHIA

MEMBRU ACADEMIEI ROMÂNE, PRESEDINTE SECŢIUNEI ISTORICE, MEMBRU CORESPONDINT;
ALU ACADEMIEI SPANIOLE, ALU INSTITUTULUI ETNOGRAFICU DIN PARIS, ŞI ALU ALTORI
DIVERSE SOCIETĂŢI ŞI CONGRSE LITERARE ŞI ISTORICE, MEMBRU FUNDATORU
ALU ATENEULUI ROMÂNU, PRESEDINTELE LIGEI PENTRU UNITATEA
CULTURALĂ A ROMÂNILORU, ETC.

PUBLICATU

SUB DIRECTIUNEA PROFESORELUI,

DE

COMITETULŪ DE STUDENŢI DIN FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCŪ.

—◆—
SERIA 1774-1800
—◆—

TOMULŪ VII. (ALU V^{lea} ALU SERIEI 1786-1800)
CU DIVERSE ILUSTRATIUNI

BUCURESCŪ

—
TIPOGRAFIA ŞI FONDERIA DE LITERE THOMA BASILESCU

111, BULEVARDUL ELISABETA, 111

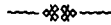
1894

VII

VOLUMELE PUBLICATE

- Volumulă I seria 1774—1786
» II » » »
» III scũ I din seria 1786—1800.
» IV » II » » 1786—1800.
» V » III » » 1786—1800.
» VI » IV » » 1786—1800. (este sub presă).
» VII » V » » 1786—1800. (este celũ de fațã, cu
caro se terminã scriile
1774--1786 și 1786--
1800).
-

ISTORIA ROMÂNILORŪ

TOMUL VII ALŪ SERIEI 1774—1800

ALŪ VLEA ALŪ SERIEI 1786—1800

CĂTRE SPRIJINITORII ACESTEI PUBLICAȚIUNI

Dămă aci ală VII^{lea} volum ală publicațiunei năstre. Căredămă că în optă volume se va putea cuprinde periăda istorică dintre 1774—1821.

Tipografulă și eă ne-amă înșelată! Materialulă adunată și pusă în ordine, va da, nu 8, ci celă pușin 12 volume.

Cu volumulă de față terminămă secolulă ală XVIII^{lea}. Înainte de a păși mai departe, consultă respectuosă pre sprijinitorii lucrărei, decă socotu utilă să mergemă înainte cu volumele 8—12, ori decă oprindu-ne deocamdată la 1800, să ne întărcemă a publica volume din o serie mai dinainte de 1774, bună-ărá acea de la 1700—1774, séu să descindemă și mai adănc în secolulă ală XVII^{lea}?

După cum va fi dorința majorităței subscriitoriloră noștrii, așa se va face.

V. A. Ureclia

AUTOR *V. A. Urechia*
VOL *Istoria Românilor* *T. VII.*
N^o *4712* ANUL *1894*

ISTORIA ROMÂNILORŪ

I

Isvóre. Scriitorii anteriori despre a II-a Domnie a lui Alexandru Ipsilant

În anteriorul nostru volum am terminat Domnia lui Alexandru Moruzi, pînă la revenirea lui Alex. Ipsilant în a doua Domnie, la Munteni, și din Istoria Moldovei am stăbătut pînă la mazilirea lui Mihaï-Vodă Suțu și înlocuirea lui prin Alexandru Calimah.

Principalele isvóre de consultat pentru Domnia a II-a la Munteni a lui Alexandru Ipsilant, le aflăm tot în documentele interne române, mult mai importante decît cele ce ni le oferă colecțiunea, de altmintrelea admirabilă, ce publică Academia Română, sub numele lui Hurmuzachi.

În primul loc, la documentele interne, stău tot codicele Domnesci conservate la Archiva Statului.

Aceste codice sînt cele cu numerile XXXII—XXXVIII¹.

Condica XXXII, folio, hârtie, cuprinde 155 file.

1. Cod. XXXIII folio, hârtie 3 capele fără tablă de materii, 470 de file.

Avem de observat însă că Cod. XXXIV. (în folio, de 267 file) cuprinde, cu înccpere de la pag. 168, câte-va documente străine Domniei lui Alexandru Ipsilant, fiind din Domnia lui Ión Gh. Caragea din 1813.

Condica XXXV în folio de 439 file, hârtie tricapelă, scrisă de mai multe condeie, cuprinde mai multe acte relative la justiție, din 1797 Aprilie 6 pînă la Noembre 20. În urina tablei de materii mai urmăză un document din 1797, Iunie 2.

Cod. XXXVI (în folio, lacunar la început, căci îi lipsesc 17 file și de rea conservațiune) cuprinde diverse acte de la Alexandru Ipsilant, pînă la fila 109 și verso; apoi acte de la Ión Constantin Gheorghe Hangerliu, începând de la fila 110 și verso, după care condica nu mai e numerotată, fiind foile albe.

Condica XXXVII este cu totul impropriu înregistrată la Archivă, pe numele lui Alexandru Ipsilant, căci de la acestu Domn nu cuprinde decît primul act, după fila 1 și verso; restul, de 218 file, cuprinde acte de la 1803 la 1805.

Cod. XXXVIII, tot asemenea este reu înregistrată pe numele lui Alexandru Ipsilant, de ore-ce de la fila 1 pînă la 12 nu cuprinde de cît acte din Domnia lui Constantin Gheorghe Hangerliu, 1798,

Singurele codice în adevăr ale lui Alexandru Ipsilant sunt deci cele cu N-urile XXXII, XXXIII XXXIV, și XXXV.

Către aceste se adaugă o serie de prețioase documente, multe din ele originale, fie din propria noastră colecțiune, fie din a Academiei române, de la mai multe persoane bine-voitoare, cari ni le-au împrumutat, fie în fine de la Ministerul Domeniilor și din colecțiunea diverselor Monăstiri din Muntenia, cari se vor cita treptat cu utilizarea lor. Nu vom ține cu vederea, de bună seamă, nici puținele documente, deja publicate în colecțiuni speciale.

Importante informațiuni vom afla în câte-va inscripțiuni după la Biserici și morminte.

Bibliografia externă ne va procura un contingent important de informațiuni istorice. În prima linie vom utiliza pe Albert Sorel (*L'Europe et la Révolution française*), Albert Vandal. (*Napoléon et Alexandre I-er*), Serge Tatitscheff, arhivele rusești, vieneze și franceze, aceste două din urmă mai ales după colecțiunea Humurzache.

Scriitorii mai vechi și mai importanți, despre Domnia a II-a a lui Alexandru Ipsilant, de cât cronică lui Fănuță (Zilot Romanul) nu avem. Vom utiliza totuși versurile adresate de D-rul Caracaș, diverșilor Domnitori sub cari el a servit, între cari și Ipsilant.¹

La fila 17² Fănuță nu aduce personală apreciere a Domniei lui Alex. Ipsilant, ocupându-se numai cu enararea evenimentelor ocazionate de Pasvantoglu și amintindu-i intrigile lui Const. Hangerliu, pentru a lua locul lui Ipsilant.

Aaron Florian, în manualul său de Istoria Principatului României, face și el Istoria lui Al. Ipsilant în Domnia a II-a, în 11 rânduri³ în cari iarăși amintesc de Pasvantoglu și adaugă că «urându o viață războinică și preferindu tot-deuna pe una de pace, a intrigat la Pörtă ca să-l chieime din principat, putendu fi folositor mai mult în trebile cabinetului. Întorcându-se la Constantinopol a primit dregătoria de Dragoman mare al Pörtel.»

Laurian, *Istoria Românilor, București 1873*, nu amintesc nici atât cât Aaron Florian din Domnia a II-a a lui Alex. Ipsilant, ci ține numai, că la 1797 a fost depus din principat.⁴

Dionisie Fotino este cel care mai pe larg amintesc despre a

1. ΑΠΗΠΤΡΙΟΥ ΚΑΡΑΚΑΣΣΗ Γ' ΑΤΡΟΦΙΔΟΣ ΟΦΟΥ etc. ΠΟΙΗΜΑΤΑ Γ' ΑΤΡΙΚΑ. 8° Viena 1795.

2. Ediția Hasdeu.

3. Pag. 169.

4. Pag. 560.

doua Domnie a lui Alex. Ipsilant. Acestu scriitorŭ űice, cã Ipsilant a recãpãtatŭ Domnia dãndŭ mulŭi bani pe la ômenii influenŭi; cã de astã datã nu putu sã iconomisescã lucrurile țerei ca mai nainte și cã «nevoit, ca sã-și plãtescã datoriile, ce făcuse pentru ca sã capete Domnia, a trebuitŭ sã immulțescã și dãrile in țerã.» In fine amintesce de rëscolã lui Pasvantoglu și de mazilirea lui Ipsilant dupã unŭ anŭ și trei luni numai de Domnie. ¹

D. A. Xenopol parafrasazã pe Dionisie, și imprumutãnd apröpe tôte informaŭiunile de la Fotino le agravezã mult. Așia unde Fotino űisese cã Alex. Ipsilant recãpãtase domnia dãndŭ *mulŭi bani*, D. Xenopol scrie, cã «iși cheltuise ce avuse și ce nu avuse, indatorindu-se pãnã in grumaji la bancherii Constantinopolitani, spre a pune mâna pe doritulŭ scaunŭ. Firea lui se schimbã cu totulŭ din acestã pricinã. ² Tot așia, unde Fotino scrisese cã «de astã datã (Ipsilante) nu putu sã iconomisescã lucrurile țerei ca mai nainte, D. Xenopol scrie: «El (Ipsilante) nu mai *cãuta dupã reforme, ca in prima lui Domnie in țera muntenescã, ci a face bani era strãduința bẽtrãnelorŭ sale puteri. Elŭ störse țera ca unŭ moșnegŭ cu inima impetritã, care nu mai asculta nici de plãnsulŭ veduvei, nici de lacrãmile orfanului, și deveni adevãratŭ biciŭ pentru țera pe care elu altã datã incercase sã verse unŭ balsamŭ lãmãduitorŭ.»*

Și aci cu unu astericŭ * D. Al. Xenopol trãmite lectorulu sãu la Dionisie Fotino II p. 183, unde nimica din așia prãpastii nu se aflã!

Avemŭ, la rëndulŭ nostru a face istoria, dar *istoria adevãratã, documentatã*, a Domniei a doua a bẽtrãnului Domn Alex. Ipsilant.

*

Din nota reprezentantelui Franciei de la Constantinopole, cãtre Ministrulu din Paris Delacroix, cu data de 2 Septembre (stilŭ nou) 1796, vețurãmŭ, ³ cã incã in Augustŭ acelu anu (stilŭ nou) A. Moruz fusese mazilitu și Alex. Ipsilante numitŭ din noŭ Domnŭ alu Munteniei. Incã inainte de 15 Augustŭ, stilu vechiŭ, avemŭ de a pune data acestei mazilirii. Intemeemŭ acestã aserŭiune pe unŭ actŭ din codulu XXXV (fila 56 verso), unde se aduce o anafora, datatã din 16 Augustŭ 1796, cu rezoluŭiunea lui Alex. Moruzi. Acesta la acea datã nu scia cã era mazilitu, de acea hotãria spãnzurarea unui Ianculŭ sin Bugdan Sãrbulŭ. In curëndŭ, precum vețurãmŭ, sosese mazilirea, și Divanulu opresce

1. Dionisie Fotino tom. I, pag. 182 și 183.

2. Pag. 310, tom. V.

3. Pag. 512, tom. V alŭ nostru.

executarea sentinței de moarte, până la sosirea noului Domnitor, notându-se pe anafora, că «intemplantu-se mazilia, s'au popritu.»

Totuși neîndoios, că nu din ziua de $16/28$ Augustu nu mai domnesce în Muntenia Alex. Moruzi, ci din 30 Augustu.

În decursul lunii Septembrie și câte-va zile din Octombrie, până la sosirea în Bucuresci a lui Alex. Ipsilante, țera e administrată de boerii caimacamii.¹

II

Primul Divan.—Boierii lui Alex. Ipsilante.

Alexandru Ipsilante găsește la sosirea sa în Bucuresci Divanul ultimul al lui Al. Moruzi, compus din boieri cari erau mai toți bine cunoscuți și chiar prieteni ai primei lui Domnii. El păstrează în Divanul său pe credinciosul său amicu Enache Văcărescu, până la moarte'ii, în calitate de Ban și mare Vistiernic. În primele zile din Iulie 1797, trece ca vel Ban Dumitrașcu Racoviță, fiind-că murise Enache Văcărescu,² pe Stefanu Văcărescu, fratele lui Enache, încă

1. Vezi la cod. XXXV fila 45 verso. Aci se spune ca în trecuta luna Septembrie 1796, erau boeri caimacamii, cari au datu porunca în sensulu oturirei ce apucase Moruzi a da, în Augustu, cu referința la perceperea a câte 2 deciueli din vinăriciul mânăstirilor: „au datu poruncă de obște către ispravnic și către tacsildari, ca până se va hotări de Măria ta, cum să urmeze, toți banii mellelor să se strângă deplin și să se trimită la Mitropolie.” Anaforaua lui vel Log. C. Filipescu din 14 Iunie 1797 am ntesce toate aceste și adaugă a spune, că hotărîrea caimacamilor nu s'au pus în lucrare, de ore-ce Alexandru Ipsilant a sosit înaintea de culegerea viilor și de perceperea vinăriciului: „Acăsta ne apucându să se urmeze, după buna venire a Măriei tale, s'au datu luminatele poruncile Măriei tale, ca numai 2 deciueli să se oprăscă, iar cei-alți bani, deplin să se dea Mânăstirilor.”

2. D-l Al. Odobescu în biografia ce ne-au datu despre Enache Văcărescu (Revist.^a română, T. I. 1861, pag. 530) nu ne dă anul morței lui Enache Văcărescu. D-lui sc.^{le} numai că Banul Enache Văcărescu a murit „în cel de pe urmă an al secolului trecut”; și că a fost înmormântat în biserica Sf. Iónu, alături cu casele sale. D-l Odobescu mai aduce informațiunea, că Moruzi ținea casă rea cu Enache Văcărescu. Adevărul este, că în Martie 1796 a fost numit ca mare Spătaru Dimitrie Manu în locul lui En. Văcărescu; decât, Enache Văcărescu e departe de a fi căzut în urgie, de vreme ce trece ca mare Ban. Din actele descoperite de noi în diverse codici, puterăm deduce, cu mare aprobere, data morței ilustrului bărbat. În adevăr, la 10 Iulie 1794, Enache Văcărescu se găsea încă în viață, în postul de mare Vistiernic al lui Al. Ipsilant, precum acăsta rezultă din Cod. XXXIV fila 101 verso; iar peste 10 zile, adică la 20 Iulie 1797, găsimu su bsemnându ca vel Vistiernic pe Scarlat Ghica (același Cod. fila 95 verso). Deci în acăstu răstimp de 10 zile s'a întemplantu mortea lui Enache Văcărescu. Unu altu documentu, din 19 Iulie 1797, unu pitac către Mitropolitul, către biv. vel Banu D. Ghica, vel Banu Dumitrașcu Racoviță, vel Spătaru Mavrocordat, biv. vel Paharn. Ionu Hagi Moscu, ordonă să mērgă acăstia la casa răposatului biv. vel Vistiernic Enache Văcărescu, ca în prezența fiului său, Clucerul Alexandru Văcărescu, și a luminatei Domnițe, să facă catagrafia avereii, deja pecetluită mai înainte de Mitropolit și Hagi Moscu. Biv. vel Banul Ghica și Banul

ilŭ iè în Ministerŭ Alex. Ipsilant, în postulu de vel Logofetŭ de țera de jos, în loculŭ lui Scarlat Ghica ce trece Vistiernicŭ. Cu tôte aceste Racoviță nu semnèză, nici e citatŭ ca martorŭ în hrisove decât în urma lui Nicolae Brâncovènu, mare Logofotŭ de țera de sus, care se bucură de mai mare considerare, fie prin vrèstă, fie prin avere și nume. Asemenea iscălise în fruntea Divanului Enache Văcărescu, de și era numai vel Vistierŭ. Din Divanulŭ lui Moruzi nu mai aflămu în acelŭ alŭ lui Ipsilant pe Enache Moruzi și explicația e ușoră de găsitŭ în numele ce purta. Nicolae Filipescu este înlocuitŭ de Constantinŭ Filipescu ca mare Logof. de țera de sus. Nu mai găsimŭ la Ipsilant pe Costache Ghica, dar păstrează pe Scarlat Ghica, care, din Logof. de țera de jos, cum era sub Moruzi, devine mare Visternicŭ sub Ipsilant. Dimitrie Manu Postelnicu, ce sub Moruzi fusese Spătarŭ, e înlocuitŭ în slujba Spătăriei, prin Gheorghe Mavrocordat. Unŭ boierŭ, care la Moruzi era numai mare Cluceru, devine sub Al. Ipsilant mare Logof. alu obiceiurilorŭ, slujbă nouă, foarte importantă, despre care mai departe vomŭ vorbi; acestŭ boier e Isaac Ralet. Ca mare Clucerŭ, în loculŭ lui Ralet, aflămu pe Teodorache Iuliano. Iônŭ Damaris rămâne în Ministerŭ, ca Vornicŭ alŭ țerei de jos.

Dintre boierii de mâna a doua, vedemŭ înlăturați câți-va cu nume grecesci și anume D. Schina mare Comisu, înlocuitŭ prin Iancu Negre; pe Dumitrache Costandache mare Pitarŭ, înlocuitu prin Șerbanŭ Racovicènu. Radu Golescu devine mare Stolnicŭ și mai apoi vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, slujbă despre care avemŭ iarăși mai departe a ne ocupa. Const. Vișorènu este mare Slugeru sub Alex. Ipsilante. Din Vornicia a treia Manolache Crețulescu înaintèză, sub Al. Ipsilante, ca vel Vornicŭ de țera de sus, în loculŭ lui Costache Ghica, care, precum vedurămŭ, nu mai este în Divanŭ.

Către acești boieri avemŭ de adăgitŭ pe Iônŭ Rusetŭ în calitate de vel Hatmanŭ, dupe exemplulŭ Moldovnescŭ, dar cu deosebire că,

Racoviță sunt numiți de Domnitorŭ în comisiune, pentru că răposatulŭ i-aŭ rugatŭ să'î fie epitropi casei lui Pe vel Spătarŭ Mavrocordatŭ l'a numitŭ în comisiune „ca unulŭ ce ești orânduitŭ pentru catastife și sineturi ale Visteriei Domniei mele, ce se vorŭ fi aflândŭ închise în sîpeturile răposatului, ca să le primesci”. Acestă comisiune are însărcinarea de a face împărțirea clironomiei.—1797, Iulie 19. (S'a repetitŭ acestŭ ordinŭ la 22 Iuliu 1797).

A muritŭ dar între 11 și celŭ mult 17 Iulie.

Dupè tôte probabilitățile, Enache Văcărescu a fostŭ înmormântatŭ în biserica casei sale, ce cuprindea loculŭ ocupatŭ astăzi de casa D-lui Prager, loculŭ casei de Depuneri și Consemnațiunii și a Curței cu jurați, împreună cu cimitirulŭ bisericeii Văcărescilorŭ, Sf. Iônŭ, care azi se dărîmă în interesulŭ noiei construcțiunii a Casei de consemnațiunii. N'amŭ aflatŭ cu tôte aceste mormintulŭ lui Enache Văcărescu, ci numai alŭ lui Damaris. E probabilŭ, că mormintulŭ se va fi aflândŭ sub străni unde-va, și arŭ fi utilŭ să se facă cercetări cu ocasiunea dărîmării vechei biserici. Dupè indemnulŭ meŭ, celŭ puțin s'aŭ scăpatŭ de nimicire mormintulŭ poetuluiŭ Alecu Văcărescu, care era aproape ruinatŭ, în cimitirulŭ bisericeii. Monumentulŭ și osîmintele aŭ fostŭ strămutate la cimitirulŭ Belu, sunt vr'o 2 an.

tot Spătarul păstrează la munteni atribuțiunile militare rămânându hătmană mai multă o sinecură, căci nu are în atribuțiunile sale de cât menzilirile. Ca mare Postelnică Ipsilant, alege pre Costache Suțu, ast-fel că, pre când în Divanulă lui Ipsilant intra mai mulți boieri pământeni de cât în ală lui Alexandru Moruzi, elă încredința însă posturile de încredere personală, Spătăria și Postelnicia, la 2 greci : Mavrocordat și Suțu. Ca Paharnică avu, când pe Iordache Slătînenă, când pe Iôn Ilagi Moscu.

Din vechia opozițiune boierescă contra lui Moruzi, încă culege Alex. Ipsilant vr'o căți-va. Așia Fălcoianu este nu numai chiămată în slujbă, dar chiar i se creiază slujba, și anume postulă de Ispravnică de politică ală Bucurcsciloră, care nu este a se confunda cu acelu de Agă¹⁾. Nu e vorbă, nu mulți, din cei nemulțămîți de Alex. Moruzi, sunt indulciți cu slujbe de către Alexandru Ipsilante.

La 17 Martie 1797, Divanulă era compusu din :

Ienache Văcărescu vel Vist.
 Dumitrașcu Racoviță vel Bană
 Manolache Crețulescu vel Vornică de țera de sus
 Ionă Damaris vel Vornică de țera de jos
 Radu Golescu vel Vornică al obștiriloră
 Gh. Mavrocordat vel Spătară
 C. Suțu vel Postelnică
 Teodorache Iuliano vel Cluceră
 Iordache Slătînenă vel Paharnică
 Grigore Paleologu vel Stol.
 Nicolache vel Comis
 C. Viișorănu vel Sluger
 C. Filipescu vel Logofătă de țera de sus.

În definitivă, Divanulă constituită de Alexandru Ipsilante este în compozițiunea sa mult mai românescă de cât chiar al lui Moruzi. Apoi mare Visternică este Ienache Văcărescu. Decă, precum susține Domnulă Xenopol, Alexandru Ipsilante a asuprită țera cu biruri și n'a mai fostă Domnulă reformatoră de altă dată, răspunderea nu se cuvine s'o împartă deopotrivă și boierimea ?

Și nu este loculă de a ne repeta refrenul : *Codă de toporă ?*

De alt-felă lectorulă va judeca întru cât aserțiunea Domnului Xenopol este întemeiată, din actele ce vomă studia în capitolele următoare.

1) Veđi cod. XXX I fila 55 verso actul din 30 Decembrie 1796.

Compunerea Divanului tot din vechii boieri, nu mulțămese pe toată boierimea. Sătrarul Ioniță Oteteleșianu este în rășboi cu Banul Craiovei, Iancu Caragea. Este surghiunitu la Monăștirea Bistrița, apoi se împacă și el. ¹

III

Biserica.

Amu veđulū grija deosebită ce Alexandru Ipsilant a avutū pentru Biserica în prima Domnie. Și în a doua Domnie, vedemū din partea acestui Domnitorū aceași tragere de inimă pentru biserică. Așia simțimēnte ne probéză o serie de acte. Iată bună oră pitaculū ce Domnitorulū adreséză Mitropolitulū, în 27 Octombre 1797 :

Domnitorulū a fostū în ȃiua de Sf. Dumitru la biserica cu acestū nume, unde este mitohnlū Episcopiei Buzēului. «Amū veđutu acéstă biserica fără de nici o podóbă cuviinciosă și făr' de nici o curățenie, atât la cele din lăuntru ei, cât și la cele din afară împrejmuirī, pentru care ne-amū miratū de atăta neîngrijire a Sf. Sale Episcopnluī, cum aū părășitū și aū lăsatū acéstă Sf. biserica fără de nici unū felū de peripiis, în vreme ce datoria îndémnă po fieș-care de obște a se osârdui către orī-ce Sfântū locașū Dumneđeescū..... cu cât mai vėrtosū S. Sa Episcopulū la acéstă Sf. biserica, ce o are ca unū mitoh, alătura lāngă casele Episcopescī, unde este conaculū șederei S. Sale, i se cade cu deosebită datorie a face îngrijire de o bună podóbă și orēndniala ei.» Domnitorulū cere Mitropolitulū, ca acesta să îndatoréscă pe Episcopulū de Buzēu să îngrijéscă de biserica și să chiverniséscă casele și împrejmuirile, ca să le aducă la bună stare «și să avemū răspunsulū P. S. Tale, cum că aū urmatū porunca Domniei mele.» ²

1. Sătrarulū Ioniță Oteteleșianu s'aū fostū arėtatū cu nesupunere către Caimacamulū Iancu Caragea. Acum Vodă scrie Caimacamulū la 21 Septembrie 1797, că dupē ce pe Ioniță Oteteleșianu l'aū trimisū la Mōnăștirea Bistrița, ca să se pocăiască și să-și vie în simțire, acum tot la cererea luī Caragea, care arėtă că Oteteleșianu și-aū cunoscutū greșala și că promite a nu mai comite acte de nesupunere, ordonă a fi liberatū de la Monăștirea Bistrița.

Cod XXXVI, fila 92 verso.

2. Iată încă 2 acte relative la întreținerea materială a bisericelorū :

Cu pitaculū din 1 Augustū 1797, Alex. Ipsilante însărcinéză pe Paharn. Alex. Cocorēscul, Ispravnicū din Ialomița, să mōrgă la satulū Uluiți să vėdă ce reparațiuni trebnescū la biserica de acolo? câtă șindrilă, chorestea? Cărțilo bisericescī sunt pe deplinū tóte, scū lipsescū din ele, și care anume? Vasele,

Necesitatea de biserică pentru popor, o constatăm simțită de Alex. Ipsilant și din următoarele acte ale înființării unei noue biserici, în mahalaua Popa Ivașcu și a înzestrării ei cu odóre :

Jalba preotului și mahalagiilor din mahalaua Popii Ivașco, prin care arătă Domnitorului că răposatul Ioniță Rachierul, ce a fost episcop la biserică Popii Ivașco, dăruind, între altele, bisericești acesteia și nisce sfinte odóre de argint și întemplantându-se morțea și a lui și a soției lui, înainte ca să fi apucată a le da, Epitropia, în lipsă de moștenitori, deveni stăpână pe tot avutul lui Ioniță, și între altele a luat și acele odóre; ei s'a jăluit lui Vodă Al. Moruzi, dér acesta n'a putut termina afacerea «din pricina maziliei.» Eî ceru ca Domnitorul să ordone restituirea odórelor la numita biserică, ce acum s'a făcut nouă.»

Domnitorul la 5 Ianuară 1797, rânduiește pe Vornicul obștirilor, să cerceteze afacerea. Acesta, la 15 Ianuară 1797, aduce anafara, prin care dice că cererea preotului și a mahalagiilor sus numiți este să aibă biserică odóre peste cele trebuincioase, și că mai bine ar fi să se dea la un locaș unde adevărat e lipsă de ele, «căci alătura cu nlița Ferestraului fiind mahalale departate de biserică, mai tot-deuna petrecu dobitocește, și mai virtos că pe vremuri nrite, ploioase și viforite, când se întemplantă morțe la unii din mahalagi, sóii la copiii lor, nóptea, până să alerge la preoți și până să vie, fiind departate bisericile, își dá aceli bolnavi sufletul, nespovăditi și negrijiti. Așa vedându acei mahalagi, unia dintre dênșii și-au dat locul ce-lu avea, ca să se facă biserică și cerându voie de la P. S. Sa Păriniele Mitropolitul și ajutorii de la M. Sa Alex. Vodă Moruzi, le-au dat M. Sa tal. 250 și voie să zidescă biserică și stringându milă dupe la creștinii ai începutu a lucra până ai isprăvit'o de cărămidă, și acum se isprăvesce.» Hramurile noue bisericești voru fi Sfântu Visarion, Sf. Dimitrie Basarabov și Sf. Haralambie, cari sunt rugători și ajutători la bóla ciumei. Radu Golescu propune a se da potirul și cele-l'alte odóre acestei bisericești, trecându-se numele lui Ioniță Rachierul între ctitorii ei.

Domnitorul la 18 Februară 1797 aproba propunerea.

Cod XXXIII, fila 244.

odăjdiiile de sunt bune? Către acestea, fiind-că nu póte fi de ajuns la această biserică numai un preot, să areți protopopul de județ, că este porunca Domniei mele, să se mai rânduiește un preot, negreșit.»—1797 August 1

Cod. XXXVI, fila 78. verso.

Pitaci către Egumenul mânăstirei Mărginenii din Prahova. Boerii ctitorii au aretat lui Vodă că din cutremur ai crăpat zidurile înconjurătoare ale mânăstirei și că Egumenii n'au mai făcut reparațiunea. Domnitorul ordonă repararea, sciind că mânăstirea, are venituri. Cere deviză de lucrări «ca să vedem câtă cheltuieală urmóză a se face și să chibzuiesc Domnia mea mijlocul celu căduț, ca să 'ți poruncim în ce chipu să urmez.»—1797 Sept. 22.

Cod. XXXVI, fila 93.

Relativ la hirotoniă, Alexandru Ipsilante, referindu-se la regulamentele din prima sea Domnie, adresază la 22 Martie 1797, următorul Pitac către Prelații Bisericeii:

P. S. Ta Părinte Mitropolitul alŭ Unguro-Vlahiei, i Sfințiilorŭ vōstre Părinți Episcopii, vĕ facemŭ Domnia mea în scire, că în cea-l'altă Domnie a nōstră cerĕndu-se de la Părinții Arhieriei numărulŭ preoților din tōte Eparhiile, ne-aŭ arĕtatŭ Sfinția lorŭ suma cea cuviinciosă de preoți, chibzuită pentru tōtă vremea, pe trebuința a tōte părțile și locurile, de a nu fi lipsă nicăiri, care sumă s'aŭ legatŭ și s'aŭ hotărit prin hrisovulŭ, ce s'aŭ făcut pentru veniturile Epitropiei, de a fi sciută și a se păzi orânduiala acēsta, ca alții adecă, ce va fi trebuința în urmă, după vreme, a se mai hirotonisi în loculŭ celorŭ ce se va întâmpla a muri sĕu a slăbi, să intre la numărul acela pentru care nu suntemŭ la îndoială că cu câți alți peste acea sumă din hrisovulŭ amŭ făcutŭ Domnia mea musaadea, atunci părinții Arhieriei, de nu s'aŭ pus la ajutorulŭ cutiei, și cu câți alți în urmă după vreme s'aŭ mai hirotonisitŭ s'arŭ putĕ împlini loculŭ celorŭ ce vor fi muritŭ, sĕu a îmbĕtrănitŭ, sĕu a fostŭ trebuința la vre-o biserică nouă, ce se și sporescŭ îndestul; vedemŭ însă pe tōte dīlele jalbă și cereri de la multe locuri, că sunt făr' de preotŭ, că aŭ lipsă făr' de a ne arĕta că aŭ muritŭ dōră preotulŭ ce-aŭ fostŭ; care acēsta ne aduce la mirare, în vreme ce, după cum amŭ dīsŭ mai sus, nu numai lipsă din suma acōsta trebuinciosă nu pōte să fie, ci urmĕză pĕnĕ la acēstă vreme cu multŭ să fie mai înmulțită, cu care putea a se împlini tōte locurile cele cu trebuința de preotŭ; dĕr după însciințările ce avemŭ, pricina este că la unele locuri sunt cu îndestulare făr' de trebuința și făr' de slujbă, iar la altele, unde aŭ muritŭ sĕu aŭ slăbitŭ din bĕtrânețe, ori s'aŭ isvoditŭ vre-o biserică nouă, nu se face iconomia aceea, ca din cei ce sunt de prisos, la locurile cele îndestulate, să se orânduiască pentru slujbă, ci urmĕză a fi acele lipsite și silitŭ locuitorii, de lipsa ce aŭ, a cere hirotonie, și a se înmulți fără cuviința numărulŭ preoților din vreme în vreme, care acēsta este trĕba Sfințieiŭ Vōstre, Părinții Arhieriei, a cerceta adică unde este îndestularea la unŭ locŭ de preoți, cu prisos și unde este lipsa și trebuința, ori că aŭ muritŭ, ori că aŭ îmbĕtrănitŭ, sĕu s'a izvoditŭ vre-o biserică nouă, să împliniți trebuința din numărul ce sunt pĕnĕ acumŭ cu îndestulare, ca să nu fie norodulŭ lipsitŭ de preoți. 1797 Martie 22. ¹

Cod. XXXVI, fila 98.

1. Asupra jalbei lui Iacobŭ Streinulŭ, Constantinŭ Filipescu vel Logofĕtŭ cercetōză și presintă anafora Domnitorulŭ, în 5 Februarie 1797, că după ce ispravnicii de Buzĕi vorŭ dovedi că jăluitorulŭ este făr' de pricină de dajdie să i se asculte cererea, de a fi preotitŭ, și să se mijlocĕască la Episcopulu de Buzĕi, să nu i ia havaetulŭ obicinuitŭ, fiindŭ omŭ scăpătatŭ.

Domnitorul aprobă.

Ipsilante fixă, în 12 Iuliu 1797, bugetul Bisericeleorū Domnesci, în modulu următorū :

Budgetul Bisericeleorū Domnesci

Cei ce sunt orânduifī în slujba Bisericeleor Domnesci, cărora ait a li se, da simbrū feștecāruiā, pe anulū acesta leat 1797, precum se cuprinde mai jos după slujbā și după vrednicie, din veniturile, ce prin deosebitu hrisovulu Domniei mele este orânduifū, și cu mila privilegiuluī ce au :

La biserica de sus

<u>Tal.</u>	
550	Părintele Arhimandritū
250	Popa Dionisie
250	Popa Zaharia
250	Popa Spirea
250	Diaconulū Paisie
450	Protopsaltulū Dimcea
300	Deftereul Ioniā
100	Mihalache Canonarh
50	Gheorghe Canonarh
40	Eftimie Canonarh
40	la 2 copiī
<u>2530</u>	

La biserica de jos

	<u>Tal.</u>	
	250	Eclesiarhulū Toma
	200	Popa Antonie
	150	Popa Ionū
	150	Popa Preda
	250	Protopsaltū Constantinū proin
	100	Dascālulū Dumitru
	120	Dascālulū Șerbanū
	50	Neculaī Paraclisiarhul
	50	Neculaī Canonarhulū
	50	Constantinū Canonarhul
	50	Enache Grămăticulū
Total	<u>3950</u>	adică trei mii nouē sute și cinci-șeci.

Procit. Vel Logof.

Décă Ipsilante nu îngăduia hirotoniile inutile, elū însă ajuta preoții cu bună inimă și nu numai pre cei de la orașe, ci și pre cei de la sate, acordându-le scutiri și miluiri. ¹

In contra abuzurilor preoților, de altă parte, aflăm pe Alex. Ipsilante, și de astă dată, neinduplecatū. Unu exemplu găsimū in pitaculū următorū :

Săteniū din Cioroiū, județulū Doljū, se jăluiescū că preoții le iou pentru cununie havaetiū pentru Episcopu câte tal. 2¹/₂, pe când in trecutū unū feciorū care se însura, dodea numai tal. 1 și țarale 4, iar popei, care'lū cununa, 20 de parale, «și câte unū sēracū care nu'l ajunge puterea să facă nuntă, fuge cu câte o sāraca de fată și este silitū apoi să plătescā Pār. Episcopū talerī 5 și popei tal. 2. Omulū care'lū cercă Dumneșeū cu a doua cununie plătea mai nainte tal. 2, iar acum tal. 5 și popei tal. 2».

Domnilorulū, la 6 Decembre 1796, orânduiesce afacerea in cercetarea Logofetului de țera de sus.

Acesta întrăbă pe Episcopulū de Rōmnicū și elū descuviințoză avaturile denunțate, că nu sunt cu scirea Sf. Sēle, și că protopopilorū li s'aū datū nizamū că de la cununia dintēiū preotulū să nu iō decāt unū talerū vechiū, de la a dona 2 zloți vechi și de la a treia 2 lei vechi. Acestū tarifū a fostū incuviințatū de Al. Moruzi.

Domnitorulū, la 14 Dec. 1796, dă Domnescā întărire la mâna jăluitorilorū, ca să fie apērați de a da mai mult la cununi decāt tarifulū hotăritū, și Ispravnicū să obligo pe preoți a le întorco ce le va fi luatū mai mult.

Cod. XXXIII, fila 31.

Décă de bună starea bisericelorū și de moralitatea preoțilorū, avemū probe că Alexandru Ipsilante se interesă și in Domnia acēsta, nu mai puțin elū fu veghelorū și asupra purtărei Episcopilorū și Călugărilorū. Așia vedemū că pe Episcopulu de Rōmnicū nu'lū cruțā in

1. Cartea luī Alexandru Ipsilante din 1797, Noembre 21, prin care preotulū Popa Dumitru, i Preotulū Popa Toma și Popa Vitanū, i Popa Dinu dela Biserica dupē moșia Uluiții (Ialomița), le-am dat Domnia nōstrā carte, ca dupē cum alți preoți sunt privilegiați ai bisericeī Domnescē și dupē cum și aceștia încă din cea-laltă Domnie a Domniei mele aū fostū scutiți, asemenea întărimū Domnia mea, ca și de acum înainte să fie apărați acești 4 preoți, ce slujesc la bisericile Uluiții, de tōte dările și orânduolile ce vor eși pe cīnul preoțescū, ca să pōtā sluji napristan. Pentru care scriem și Prea Sînțioi Talo Părinte Mitropolit alū Ungro-Vlădiei, ca să-ți fie sciuși de preoți Domnescē, și să li se păzōscā privilegiul acesta. — 1797, Noembre 21.

Cod. XXXIV, fila 151.

criticele séle, și-lu îndémnă la multe indreptări, în interesul bisericej. ¹

Și pe când în actul acesta Ipsilante cere Episcopului o mai bună administrațiune, pe dealtă parte menține în totă vigórea privilegiul, ce Episcopia de Rómnică avea, de a ține o fabrică de luminări de cêră albă. ²

1. Prin cartea din Augustu 1797, Alex. Ipsilant recunósce calitățile alese ale Episcopului de Rómnică, «el nu are nici o defăimare, păzind și buna cuviință, cum se cade unu arhieru și purtându-se cu cinste și înțelepciune, după cum și Domniei mele este sciut și cunoscut mai dinainte..... Din neideea însă a lucrurilor, fără de sciință, fiind și strein, și din găsitu Episcopia din rězmerițele ce au fosti latastasis (aceea ce și tóte alte mónăstiri au pătimit, rămăind góle din văpaia rězboinului.....) și după ce au găsit'o și cu datorii vechi, l'au mai însărcinat și cu alte datorii noue «ocrotitorii cari l'au procedat. Domnitorul amintesce, că pentru plata unor asemenea datorii și guvernele predecésore au tot dispus să fie ajutată Episcopia *cu din Eparhie și cu de la mónăstiri*. Domnitorul constată că nu s'a făcut acósta spre a mulțami lăcomia Episcopului, ci spre a se ușura Episcopia, precum au vędutu acósta și din socotela ce au prezentat. «Decât, ómenii Episcopiei ce au avutu rënduiri la Eparhie, nefindu'i cunoscuți mai dinainte de netrebniei (fiind, precum amii dísu mai sus, străin, fără de sciință) au făcut de la sineși relele lor urmări, purtându-se rău.» Domnitorul cunoscéndu tóte acestea și apreciind virtúțile Episcopului, declară că «n'amii găsitu vină, după canónele bisericesci, de a lva pricină să facem la acósta vre-o urmare de îndreptare, ci l'amii îndatoritu pe Sf. Sa: ca cu din bună iconomie ce va face și cu din cele drepte și obicínuite venituri» să se siléscă a mai plăti din datorii, păzindu buna orénduală a Eparhiei, după povēturile Mitropolitului: «rënduind ómoni cinstiti, cuvioso și credincioso, de a se purta bine în Eparhie, pe care înșine Domnia mea o îngrijim ca o a nóstră datorie, după cum amii și ocrotit'o și îmbunătătit'o, precum sciți, în cea-laltă Domnie a nóstră.» Elu adauge că tóte aceste le face cunoscute boierilor: biv. vel Post. Iancu Caragea și divaniților de acolo, «ca să aveți cu toți de obște cuviinciosa evlavie, dupe datorie, ca către un arhieru și păstoru bisericescu alu Eparhiei aceleia, și ca către unu ipochimen, ce se pórtă întru epangelma sa cu cuviință, cu cinste și cu înțeleptune, precum și Sf. Sa aseme către D-vóstră va avea iubirea și dragostea cea părintéscă și bună voire, ca spre nisce fi bisericesci ai Eparhiei Sf. Sóle...» Vódă ordonă să se citéscă astă carte în Divan și apoi să se dée la Episcopie în păstrare. — 1797, Augustu 9.

Cod. XXXVI, fila 79 verso.

1. Pítacu la vel Aga din 6 Octombre 1797

«Fiind-că chelhanéua luminăriei de cêră albă este a mitorului Episcopiei Rómnică, întocmită cu Domnescă hotărîre prin hrisóve și cărți, ca toți ce-lalti din pământul țerei să fie opriți a ține cherhanea, sóu a lucra luminări de cêră albă, și de vreme ce făcu aretare Domniei mele iubitorul de Dumneđu Episcopul Rómnicul, că unii din prăvăliași politici ar fi lucrând luminări de cêră albă și vëndu pe la prăvăliile lor, poruncim Domnia mea D-tale,

Mari abuzuri făcēju egumenii de mōnăstiri, și la aceste abuzuri nu pentru puțin erau vinovați inși Episcopii, cari dădeu Mōnăstirile pe mâna celorū ce le ofereaū mai multū câștigū. Din actele ce publicămū in notă se pōte vedea acēsta, cum și dispozițiunea Domnitorului de a nu îngădui asemenea jafuri a mōnăstirilor. ¹

pe nimeni să nu îngăduesci a lucra lumînării de cōră albă, sōii a vinde la prăvăliile lorii; și orī câtă cōră albă sēu lumînării de aceste se va găsi la cinevași din pământeni, să se ioe și să se dōe la cherhanēna Episcopiei, de unde și va lua prefulū celū cuviinciosū. — 1797, Octombree 6.

In aceeași zi de 6 Octombree Al. Ipsilant a datū o carte de volnicie unui Zăpciu spătărescū, ca împreună cu omulū Episcopului de Rōmnicū, care a denunțatū casulū, să mōrgū la Buzēu să închidă o cherhanea, ce lucrōză lumînării de cōră albă și să ridice pe fabricantū, prin marifetulū Ispravnicilorū, împreună cu tōte ergaliile și cu tōtă cōra ce se va fi aflândū, să'lū aducă la vol Spătar. 1797, Octombree 6.

Cod. XXXVI, fila 94, verso.

1. Cartea lui Alexandru Ipsilant din 15 Noembrie 1797, priu care reīnoesce milele Mōnăstirei Dēlulū (Dâmbovița) «care este zidită și după puțină înzestrată de răposatulū Radu-Vodă sin Vlad-Vodă Călugărulū, fiindū pusă la locū naltu și neindemănatēcū, unde necum a drege și a preface de ale Monastirei nu se pōte fără grea cheltuială, ce și ale hrănei le suie cu mare discolie, fiindū lipsită și de apă (lucrulū celū mai trebuinciosū), din care pricină ajungēndū la prōstă stare și derăpănare, mai vētos și din adesea schimbării a egumenilorū încăpēndū și la datorii; P. S. părintele Mitropolitū Ungro-Vlahiei Chir Dositei, la leatū 1795, făcēnd arētări seifului nostru Al. Moruzi Vodă pentru acēsta, aū găsitū cu cale și s'aū orânduitū egumenū la acēstă Mōnăstire Dionisie Eclesiarhū Mitropoliei, dândū Sfinția sa făgăduiala, că de se va purta cu orânduială și se va arēta vrednicū, economū și cu stăruință la acēstă Mōnăstire, prefăcēndū și reīnoindū cele stricate, plătindū și datoria, i se va face și Doīnescū sinetū, spre a nu se strămna din acē egumenie în viața lui. Pentru care, fiind-că acum prin anafora aū făcutū și Domniei mele arētare, că numitulū egumenū aū gătitū materiile cele trebuinciose pentru dregerē și aū plătitū și din datorii, și deosebit pliroforisindu-ne Prea sfinția sa și de ipochimenū, că este cuviosū și cu urmări bune, după orânduiala Cinului călugărescū, aflāndu-se și fecioru de boierū pământēnū, fiindū cercatū cu orânduiala bisericōscă, atātū de răposatulū Cozma cum și de Sfinția sa, atātū în câtă vreme s'aū aflatū Episcopū, cât și de când se află Mitropolitū. Deci dēr, după pliroforia ce amū luatū, nevrēndū Domnia mea a trece cu vederea ticăloșia acesteī pré vechi Mōnăstiri. . . . » dă de iznōvū Monastirea Dēlulū iū desēvârșita purtare de grijă a numitulū Eclesiarhū Dionisie pe cât va trăi, «ca printr'acēsta rāzemāndu-se să se indemme (dupē făgăduiala ce-aū datū) spre a drege și a preface cele dărăpănate și să plătescā și datoria câtă se află, purtāndū grijă, după netăgăduita sa datorie, de a avē Mōnăstirea împodobită cu părinți cuvioși spre sēvârșirea sfinteī slujbe, pentru pomenirea răposatilorū titorī și a Domniei mele; iar când cine-va, cu vre-un mijlocū, va cerca de a'lū lipsi din acēstă egumenie, atuncī să-i plătescā tōtă cheltuiala, câtă se va dovedi că aū făcutū

Nici monăstirile inchinate nu sunt lăsate în administrațiunea fără controlul a egumenilor lor.

la această Monastire de la sineși. Și apoi, după cercetarea, ce cu amănuntulu se va face, de se va dovedi cu vre-o vină vrednică de lipsirea din egumenic, atunci să se lipsescă, iar într'altu chipu nimeni să nu se îndrăzuască a strica coprirederea hrisovului Domniei mele. Și am adeveritu hrisovulu acesta cu însăși credința, etc.

Cod. XXXIV, fila 151 verso.

Iosif Episcopulu de Argeșu, prin anafora de la 15 Februaru 1797, arătă Domnitorulu că de către Sandu Bucșănescu biv. vel Paharnicu se află ziditū și înzestratū schitulū Berislăvesci. Ctitorulu, care a fostū Epistatū la zidirea spitalulu Sf. Pantelimon de către Gr. Ghica Vid., a dispusū, ca de la numitulū schitū alū seū să se dea câte 25 tal. pe anū la spitalulu Sf. Pantelimon; și fiind-că de Gr. Ghica aū fostū dați schitulū nisce munți, Bucșănescu a dispusū să se mai dea pe tot anulū la spitalū câte tal. 75 și 12 oi și prisosulu de venitū de la munți să rămăe alū schitulū, care să-și aibă egumenulu seū deosebitū, călugării de la Cozia seū de la Argeșu. Acelū venitū de la munți s'aū datū la spitalū, până cândū acei munți s'aū luatū în stăpânirea Austriei, și acun schitulū dă la spitalū câte tal. 50. În trecuta rezneriță schitulū a arsū, ca și mōnăstirea Cozia, rămânēndū zidurile gōle. După ce s'aū făcutū pace, s'aū rēnduitū egumenū de la mōnăstirea Argeșu, care aū restauratū schitulū. În anulū trecutū, pīndu-se pe mitōcele Sf. Panteleimon o sumă de banī și embatichiulū îndoitū, cu cuvīntū ca să se plătescā datoria, «și aflāndu-me și eu aice și nesciindū încă ce aședēmēturi are schitulū acesta cu spitalulu, neputēndū nici face într'altū chipū, fiind-că trōba sta cine va da mai multū, amū făgăduitū tal. 500 și apoi de la schitū să'i iau cu încetulū, ca să nu se zăticonescā meremeturile.» S'aū găsitū iusă unū individū care a promisū spitalulu câte tal. 750 de i se va da egumenia schitulū. Supraveni mazilirea lui Vodă Morzi și se nāscu pricinā mare pentru acestū schitū cu spitalulu Panteleimon și Episcopulu, care învoca testamentulū ctitoricescū. Noulū Domnitorū a îndeninatū pe Episcopū să se impace cu Epistatulu spitalulu. Impăcarea nu era posibilă, căci Episcopulu vroia întocmai aplicarea vechilorū acte, iar să nu stea lucrulu cine va da mai multu, că mulți apilipsiți sunt, cari dau făgădueli mari, ca să încapā la igumenie, și la urmă prăpădescū tot, neavēndū ce lua de la dēnșii, rămānū schiturile prăpădite». Episcopulu promise totuși cei 500 de tal., măcar că schitulū e seraciū, numai să nu se facā cu acēsta obiceiū, și să nu înceteze nici o dată supērările deasupra schitulū.

Domnitorulū recnōsce că după aședēmētulū ctitorulu, schitulū nu este inchinatū mitocū al Pantelimonulu, ca de acolo să orānduiascā egumenulu la schitū, ce are datoria de a da ajutorū spitalulu câte 25 tal. pe anu; deoi este fār de cuvīntū cererea Epitropulu de a numi schitulū metol al Sf. Panteleimon. Prin urmare Domnitorulū ordonā vel Log. de țera de sus, ca Epitropulu de la Pantelimon să'și primescā numai ajutorulū, iar cei 500 lei de la Episcopulu de Argeșu se cădea să'i dōe în interesulū obștescū, fiind-că pe atuncea mōnăstirea Pantelimonulu era încărcatā cu datori, dēr pe viitorū n'are să'i mai dōe nici se va face acēsta obiceiū pentru schitū, care va rămāne liber. — 1797, Martie 7.

Cod. XXXIII, fila 231.

Cu Pitaculŭ de la 9 Aug 1797, ordonă luarea socotelilorŭ Arhiuan-dritului Ghenadie de la Mōnăstirea Sf. Iōnŭ din Bucurescŭ, prin vel Vorn. Niculae Filipescu, biv. vel Vorn. C. Ghica, vel Log. de țera de sus, și biv. vel Spăt. Caragea. Să fie față la astă luare de socoteli și egumenulu nou.¹

Cod. XXXIV, fila 31 verso.

Mitropolitulŭ, la 1 N-brie 1796, presintă lui Al. Ipsilante anaforaoa urmatore :
 «Insciințămŭ Măriei tale pentru Sf. mōnăstire Toți Sfinții, de aici din Bu-curescŭ, că fiindŭ zidită de rēposatulŭ Mitropolitŭ Antim, nu au apucați nici sa o isprăvescă, nici să o puie în orēnducla, ce se găsesce făcută în scrisŭ; și căți Mitropoliți au stătutŭ după vremi, de au și avutŭ vre-unulŭ bunulu proerisis, însă nu se vede cevaș adaosŭ seŭ meremetisitu; și așa au mersŭ starea acestoi mōnăstiri tot spre scadere, nefiindŭ nici orēnduiți egumeni cu vre-o statornicie, In zilele rēposatului Vodă Gehan Racoviță, după anaforana ce au fostŭ făcutŭ rēposatulŭ Păr. Mitropolitulu Grigorie, s'au fostŭ orēnduitŭ, ca să fie conacŭ egumenilorŭ mōnăstirilorŭ țerei, când vorŭ veni aice cu trebuințe, și fiește-carele să și pōrte grija a și drege conaculŭ seŭ; însă nici cu acōsta nu s'au folositŭ nimicŭ, că nici s'au urmatŭ acōstă orēnduială în multă vreme. Iar în Domnia Măriei tale dintăiu s'au orēnduitŭ a fi orfanotrofie, și acōsta iarăș s'au urmatŭ numai cât au stătutŭ Măria ta în Domnie; iar după aceea din schim-barea adesea a egumenilorŭ pamēnteni, au ajunsu nu numai la datorie de a nu se putea plăti, ci și la dărăpănare, după cum este vēdută; și altŭ mijlocŭ de a și putea veni la vre-o stare bună n'au ramasŭ. Decŭ, fiind-că din voia lui Dumneđeu s'au mai adaosŭ țerei încă o Episcopie la Argeșŭ, dādu-i-se 2 ju-dețe din Eparhia Mitropolicŭ, amŭ socotitŭ a fi cu cale ca să se dōe acōstă mōnăstire sub purtarea de grija a Sfinței Episcopii să și fie metoh, fiind-că nici altŭ conacŭ nu are aici; și să fie și școlă, pentru cei ce vorŭ fi ca să intre în trōpta preoției, din tōte Eparhiile, orēnduindu-se unu dascălu ca să fie pentru catihisis alŭ acestora; și așa nădăjduimŭ că se va iconomisi mai bine, și mai ales acum, în vremea fratelului Episcopulu chir Iosif, fiindŭ cunoscută osirdia frăției sele din meremeturile ce au făcutŭ și face la Sfânta Episcopie, fiindŭ și aceea dărăpănată din trecuta rezmeriță. Pentru care ne rugămŭ, ca să bine-voiască frōscă bunătatea Măriei tale a se pleca la acōstă alegere a smereniei nōstre, și a se întări prin luminatŭ hrisovu, ca în fericitele zile ale Măriei tale dōr își va veni Sf. casă acōsta la vre-o bună stare, și nesăvîrșită pomenire va fi Măriei tale în veci, împreună cu fericitŭ ctitorŭ ai acesteŭ sfințe mōnăstiri și a Sf. Episcopii. De acōsta ne rugămŭ, și cum Domnulu Dumneđeu va lumina pe Înălțimca ta. — 1796 Noembrie 1.

Domnitorulŭ dă rezoluțiunea la 12 Noembrie 1796, aprobāndŭ mijloculŭ propusŭ de Mitropolitŭ «carele fiindŭ conviinciosŭ» de a se aduce mōnăstirea în întregimea ei «cât și școlă pentru cei cari prin porunca Domniei mele se va da slobozenie a se hirotonosi, va fi intrānsa, și neindoindu-ne că și Iubit-orulŭ de Dumneđeu Episcopu de Argeșu va pune tōtă silința, prin osirdia ce are, de a întregi acōstă Sf. mōnăstire și de a iconomisi tōte ale ei cum se cade. Primimŭ anaforana P. S. Sale de alegerea ce face, pe care o și întărimŭ și po-runcimŭ Dumitale, cinstitŭ și credinciosŭ boerulo alŭ Domniei mele vel Log. de țera de sus, să faci și hrisovulŭ Domniei mele de urinare.»

Cod. XXXIII, fila 3.

1. Din acestŭ actŭ se vede că Domnitoriŭ luă socotelile și de la Mōnăstirile închinatē, de ore-ce sf. Iōnŭ era închinatŭ la Mōnăstirile din Giosŭ

Aducem în notă un act relativ la reua purtare a unui călugăr, care, ca egumeni de mănăstire, au ajuns la exaspera și pe înșii mai marii lui, de altminterlea foarte îngăduitori, când din abuzurile egumeniei se foloséu și ei. ¹

1. Mitropolitul Dositheï, cu anafora din 11 Iulie 1797, raportéază Domnitorului, că în Mitropolie se află un călugăr, care din mica lui vîrstă au avut o viață desfrînată, și, măcar că de mulți vor fi știute netrebnicele lui fapte, totuși îl face cunoscut și lui Vodă, aretîndu numai pe cele puține, căci mintea omenescă nu pôte coprinde nenumeratele lui urâte fapte. Acelui călugăr pe unde au fost egumenii sîu purtătorii de grijă au adus dărăpănare acelor case, și defăimare cinului călugărescu cu ale lui nerușinate urmări. Mitropolitul Grigore, vrîndu a' l chivernisi, l'au orînduit mai întai dichiu pe totă casa Mitropoliei, la Cucuș, și în 2, 3 ani au prăpădit și tot venitul și au scos și datore Mitropolia cu o sumă de bani să'i întorcă lui. Apoi, rînduindu-se egumenul la Snagov. și acolo au urmat asemenea; apoi egumenul la Monastirea Dólului, și la ce hală a adus Monastirea, este știut, căci datoria se trage și pînă acum pe urmă-î, măcar că tot atunci au avut și Mitropolia Tergoviștei asupra-și, și în loc să mai dea Mitropoliei ceva spor din venitu, el a scos-o datore cu vre-o 2000 de tal. Apoi fu orînduit egumenul la Glavacioc, și ce prăpădenie au făcut și acolo este iarăși știut, lăsînd-o datore peste 7 pungi de bani, și prăpădi și minunata móră ce avea Monastirea pe apa Argeșului, care acum nu se pôte face cu 30 pungi de bani. Fu orînduit apoi egumenul la Vieroșu, Monastire îndestulată cu de tôte, vin, rachiu, bucate și altele, el în vre-o 6 luni cât au stat egumenul, le-au vîndut, le-au mîncat, le-au prăpădit. În câte rînduri și în câtă vreme s'au aflat economul aici la Mitropolie, se credea că nici singurii nu va tîgădui, că măcar din socotola de venit și cheltuelă nu și-au dat, și încă au vîndut și o sumă de rîmători ai Mitropoliei fără scirea rîposatului Mitropolit Cosma și au mîncat banii. Apoi în vremea lui Alexandru Vodă Moruzi, rîposatul proin Mitropolit Filaret, mai înainte știindu-lu ce vas este, pentru ca să l separe de omeni Mitropoliei și spre a' l îndrepta, pe deoparte au înduplecat pe Dositheï arhimandritul, egumenul la Monastirea Câmpu-Lungu, de și-au dat demisia, pe altă parte, cu incuviințarea lui Alexandru Moruzi, l'au pus pe nuntul călugăr egumenul, dîndu-l sub ascultarea Arhimandritului Dositheï; într'unu an cât au stat acolo egumenul, au adus cu totul la derăpănare Monastirea și cinul călugărescu la defăimare; și aflîndu se de acesta, Vodă Alexandru Moruzi au trimis omeni domnesci și de ai Mitropoliei, ca să cerceteze la fața locului; iar aici în Bucuresci subscrisul Mitropolit Dositheï, cu sinodul de arhierii și egumenii și cu vel Logofet, au cercetat; și s'au adevărit jălbile date atunci pentru densul și după canone, fu despreoțit; și Vodă pornice să fie și bîntu și apoi trimis surgunul, dar prin mijlocirea sa (a Mitropolitului) a fost ertat de bătae, «pentru că nu mai multă să se defăimeze cinul călugărescu, și fu trimis surgun la Monastirea Bistriței; și câte au făcut și pe acolo sunt știute și de alții, măcar că era la închisore; și s'au jăluit egumenul și părinții, și fu mutat la Monastirea Tismana. De aici nu înceta cu scrisorile la Mitropolitul, rugîndu-se ca să fie liberat și făgăduindu-se că se va îndrepta; Mitropolitul s'a înduplecat și mijlocind cu rugăciune la Vodă, l'au ertat. Cât

Nu numai în administrațiunea bisericeî se amestecă Alexandru

timp aŭ lipsitŭ din Mitropolie, Părințîi aŭ fostŭ odilnițîi, în linisce, iar de când aŭ venitŭ, ce aŭ păținitŭ și pățimescŭ de dŭnsulŭ, tŭte nu se potŭ arŭta; pentru că nu' i fu deajuns numai cu ale sale fapte a defăima cinulu călugarescŭ, ci defaimă pe fieșcare din călugării Mitropoliei, cu feliori de categorii, nelăsândŭ pŭnŭ la celŭ mai micŭ, neocărit, neinjuratŭ și în odilna sa; s'aŭ jolnitŭ tot pensonalulŭ Mitropoliei, ca orŭ elŭ să rŭmăie în Mitropolie, sŭn ei cu toțîi să lipsŭscă. Mitropolitulŭ tot a așteptatŭ să se îndrepte, iar el tot mai spre rŭu merge, căci aŭ ajunsŭ să se certe și cu țiganii Mitropoliei. Unu frate al numitulŭi călugăru pretindea o sumă de bani de la Mŭnăstirea Glavaciocului: dupŭ porunca lui Vodă Ipsilante, Mitropolitulŭ l'a chematŭ de față cu orănduitulŭ Zapciŭ și aŭ poruncitŭ călugărulŭ să stea în chilie sa închisŭ și să-și ia sŭma la jurămintŭ, ca să nu-și vateme sufletulŭ, neeșindŭ nicăiri din chilie afară; dŭr dŭnsulŭ nici măcarŭ 2 dŭle n'a păzit acŭsta, ci mergendŭ din chilie în chilie, din călugăru în călugărŭ, rŭzvrătindŭ și certăndu-se cu fieșcare, strigăndŭ cu gura mare ponosluirile fieșcărnia, fără nici o rușine. Aceste aŭ rŭmasŭ pŭnŭ alaltăeri sŭră, cândŭ aŭ săritŭ la unŭ țiganŭ vizitiŭ, ca să-lŭ bată, care țiganŭ jăluindu-se, Mitropolitulŭ a cliămatŭ pe numitulŭ călugărŭ, ca să-lŭ sfătuească și îndrepte, elŭ fără a se sfi, sŭn a-și mărturisi greșala, împotrivă aŭ început a ne mustra. Deci dŭr l'amŭ certatŭ cu vre o 20 de bețe la picioare, nu dŭr spre pedŭpsă, ci spre pocăință; și în locŭ de a se îndupleca cevași, dupŭ ce l'amŭ lăsatŭ aŭ începutŭ în gura mare a ne ocări cu prea mari prŭste cuvinte, de fața lăudăndu-se și în velcagŭ strigăndŭ, că creștiulŭ să nu mŭră de nu va face nŭrte în Mitropolie. Iar în cea dupŭ urmă aŭ dŭsŭ, că negreșitŭ o să dea focŭ Mitropoliei. Noi aŭdindŭ una ca acŭsta și temendŭ-ne, ca nu cumvași să o și facă, fiindŭ slobodŭ, l'amŭ mutatŭ din odaia sa la altă chilie și amŭ dŭsŭ de l'aŭ pusŭ și în fŭre do picioare, pŭnŭ a doua dŭi. Luminate Dŭmne, singurŭ elŭ de a sa voie mergendŭ la Duhovniculŭ Mitropoliei, în taină i-aŭ arŭtatŭ, că rŭu și făr'de cale *pretendivisore* frate-seŭ acei bani de la Glavaciocŭ, nefiindŭ nici unŭ banŭ datŭre diutr'accia, *ci numai o economie la mijloc*, și l'aŭ rugatŭ să vie să ne arŭte, cumcă să mijlociulŭ cătră Măria Ta, să i se dea vre-o Mŭnăstire pentru chivernisŭlă și să se lasc de acea *pretenderimă*. Iar acum cu totul primosce a face jurămintŭ cumcă sunt bani bunŭ ai lui Gheorghie. Iusă mai s:s numitulŭ sŭn Duhovnicŭ ne-aŭ arŭtatŭ, că nici într'unŭ clipŭ nu pŭte lăsa să facă jurămintŭ și să-și prăpădŭscă sufletulŭ, ci pentru de a fi sciute Măriei Tale unele ca acestea, ce se nrmŭză în Mitropolie de unulŭ, ca acesta nerușinatŭ și netemŭtorŭ de Dŭmneđeŭ și de al sŭn sufletŭ, nu lipsirămŭ a arŭta cele mai puține dintru ale sŭle urmări, rugăndŭ-ne cu fierbinț'la Măriei Tale, ca să te milostivesci, atătŭ asupra Mitropoliei i asupra călugărilorŭ ce sunt într'ensa, cun și asupra ticălosulŭ seŭ sufletŭ, și cum Duhulu sfântŭ te va lumina pe Măria Ta, să se ridice numitulŭ din Mitropolie și să se trămiță nndevași spre plângerea greșalelorŭ și a păcatelor sŭle, de unde cu hotărŭre să nu fie slobodŭ a ŭși nici odată.— 1797, Iulie 11.

Dositeiŭ al Ungro-Vlahiei

Al. Ipsilant il surgliuni la Tismana, fără timp determinatŭ de rŭmănerc acolo. — 1797, Iulie 12.

Cod. XXXV, fila 96 verso,

Ipsilant, d'ér chiar și în judecățile consistorielor și ale Prelaților, cari atingeau vre-unu laic. Aștia cliar și în acte de despărțenie, hotărîrea Episcopului de Râmnicu Nectarie, într'unu casu de divorțu pentru adulteru, este reformată prin hotărîrea Domnitorului. ¹

La finea acestui volum, lectorul va afla o serie de documente, complectându lucrarea lui Ipsilant cu referință la biserică, la mili și ajutóre acordate acestora, la vinăriciurile lor și la reinoire, oră acordare de noué ajutóre la diverse mănăstiri din orientu. Aci ne vomî mărîgini să menționăm actele lui reinoite în favóre a bisericilor catolice din Bucuresci și Târgoviștea, cum și unu act, din 15 Iunie 1797, în favóre a bisericeî Sașilor din capitala țereî. ²

1. Nectarie Episcopu de Râmnicu, prin anaforaua de la 4 Maiu 1797, raportoză lui Vodă în pricina lui Neculaî Curelaru din Craiova, cercetată la Divan. Episcopulu a cătat la pravilă și a găsitu stipulat, că muierea ce a făcutu precurvie, nu numai căși va perde zestrea, ci și darurile ce le-au primitu de la bărbatu neavendū dreptul a cere de la acesta, măcar cât de pușinū pentru hrană. «Deci, după acestă poruncă a Sf. Pravile, găsimu cu cale, ca să fie despărțiți unulu decatre altulū, fiindu slobodū numitulū jăluitořu de acea muier, și pentru pedepsa ce i se cuvine, după faptele ei, găsim cu cale, ca să fie luminata M. Tale poruncă către D. Caimacanul Craioveî, ca să o trimită la vre-o Mănăstire de maice acolo în partea locului, unde să-și plângă pécatele.» — 1797, Maiu 4.

Domnitorulū ordonă Caimacanulū Iónu Caragea, să tramiță acestă muere la vre o mănastire de maice, *cu sorocū maî indelungatu*, «ca să-și plângă pécatele, și când după acosta nu se va înțelepti și va fi tot în năravurile ei, atunci sființia sa iubitorulū de Dumneđu părintele Episcopu de Râmnic va da carte de despărțenie, rămăindū jăluitořulū slobodū de cătră dēnsa. Iarū zestrea și darurile, fiindu copilū la mijlocū, să le aibă bărbatulū acesta în zapstulū lui, ca să se păstreze, avēndū și pre copilū în chivernisēla lui, pēnē va veni în vērștă, ca să i se dea.» — 1797, Maiu 11.

Cod. XXXIII, fila 393 verso.

2. Eată acele acte :

Cartea lui Alex. Ipsilant, din 23 Octombore 1797. «Find-că în orașulū Domnieî mele Târgoviștea (sud. Dâmbovița) din vechime Domniî și oblăduitorî țereî acesteia a datū voie și slobodēnie la căți de ritulū Catholicilor se află locuindū și adăpostindu-se acolo, cu dirēptă muncă și hrană a negușitorilorū de și-au făcutu unū locașu de închinăciune, *care s'au aflatū și se află sub protecsia (προτέξια) Domnieî, iar nu sub alta strēinā stăpānire, și pre Domnulu țereî cunoscu de protectorū intru rugaciunile și pomenirile ce facū catre milos-tivulu Dumneđu, la slujbele lorū, care locașu cu acestă orēnduială fiindu sub a Domnieî ocrotire și protecsie, aū avutū și cărți Domnesci vechi cu oreșicare milă Domnescă, cu cari cărți viindū Barașii de acolo, cu smerenie si plecăciune la Domnia mea, încă din cea-l'altă Domnie, dupe ce ne amū pliroforisitū Domnia mea ântēiū de acestă orēnduială și amū vēđutū însine și cūrțile*

IV

Cultura publică. — Şcole

Nu putea Alexandru Ipsilante, reorganisatorul învăţământului în Muntenia, să nu-şi poarte atenţiunea asupra şcolilor. Aşa, punemu sub ochi lectorului, înainte de toate, următorul important pitacū, din primele zile ale intrării lui Ipsilante în Bucuresci:

Pitacū la Mitropolitulū şi la cei 3 Episcopi.

«Fiind-că după buna orânduială, ce s'aŭ fostū întocmitū şcolilor de înveţatura copiilorū, încă din cea-l'altă Domnie a noastră, urmēză a fi pe la toate judeţele şcole şi dascăli cu plată de lēfă într'adins, pentru a înveţa

Domnesci ce aŭ avutū, ne-amū milostivitu şi le-amū înoitū milele ce aŭ avutū, pe care şi fraţiū Domni din urmă le-aŭ întăritū. Decī şi acum întru a doua Domnie a Domniei mele, arētându-se cu jalbă de rugăciune, ca să le înoinū acestū privilegiu; amū bine-voitū de ne-amū milostivitū asupra, pentru ca să fie rugători către milostivulū Dumnezeuŭ pentru viaţa şi bună starea Domniei mele şi a fraţilor Domni din urma noastră, oblăduitori ai ţerei şi pentru îndestularea şi fericirea acestui pământū, în care trăescū şi se ocrotescū. Şi le-amū înoinū mila ce aŭ avutū, ca să aibă a lua de la Ocniţa ce este din josulū tērgulū Tērgovişte, 50 bolovanī sare pe tot anulū. Pentru care să aibă a merge părinţiū Baraţi la cămăraşi de acolo, ca să'şi ice acēstă milă de sare, în toţi anii.—1797, Octobre 23.

Procit. Vel Log.

Cod. XXXIV, Fila 141 verso.

NB. Cu cartea din 25 Octobre 1797, acordă Baraţilor din Câmpuluug (Muscel), reŭnoire de milī: scutire de 2 luđi ōmeni străini; scutirea bucatelorū bisericeī: 100 oi de oĭeritu, 200 litre de dijmăritū, 12 pogone de pogonărit în dēlulū Topolovenilorū. Vorniculū de vinăriciū, i unū vierū, omū străinū, 2 buţi cu vinū ce vorū aduce din dēlū în Câmpulung.

Cod. XXXIV, Fila 145

Cu aceiaşi dată, a slobođitu cartē Baraţilor din Rōmnicu-Velcei: 4 luđi ōmeni străini, scutirea bucatelorū bisericeī, 150 oi de oĭeritū, 200 litre de dijmăritū, 1 vierū scutitū, omū străinū.

Cod. XXXIV, fila 145 verso.

Asemenea a datū Alex. Ipsilant, tot la 25 Oct. 1797, hrisovū de reŭnoire a milelorū Baraţilor din Bucuresci: 2 vierī, ōmeni străini, la viile din dēlulū Bucurescilorū i la Tērgovişte, 2 argaţi ōmeni străini. Să. scutēscă ale bisericeī drepte bucate: 150 oi de oĭeritū, litre 200 de dijmăritū, 15 vite de vācăritū, 1 pivniţă în Bucuresci, în mahalana Sf. George vechiū.

copii sormanii, cari nu potii avea altu mijlocii pentru procopsela lorii; si de vreme ce au venitii inscuiutare Domniei mele, acum, dupa la unele județe, cumca reu s'arai fi pazindu acosta orendniiala, caci lipseste dascallulu la unele, la altele ca si de este dascallu, dor nu s'ar fi epimelisind la invetatura copiilorii; unde vrindu Domnia mea ca sa damn indreptare si la acosta, poruucimii ca sa ne areti P. S. Ta pentru județele din Eparhie'ti, care dascallu este auume? Unde si la ce locii este si scola cea orendnuta si locuinta dascallilorii? Si catii copii are dascallulu la scola? anume? si ai cui sunt? Asemenea si cum se portaa dascallulu? Este cu silinta la slujba datoriei sale? Care acosta scire o asteptanu Domnia mea far' de zabava. Precum si pentru 2 dascalli ai Craiovei, Elinulu si Slovanulu, sa ne faci aretare, cari sunt? si ce copii au la invetatura? Asemene si la Romnicii din Velcea, cine este dascallulu elinesc? si ai cui copii inveta.»—16 Sept. 1797.

Cod. XXVI, fila 90 verso.

La monastirea Tuturoru sfințilorii, cea zidita de Mitropolitulu Antim, devenita metohu alu Episcopiei de Argesu, in interesulu restaurarei selee si a conservarei in buna stare, o destina Al. Ipsilante,

Se aducii ca martorii boierii: Pan Nicolae Brancovenulu, vel Logof. de tera de sus; Pan Dumitrașco Racovița, vel Banu; G. Mavrocordat, vel Spat. Manolache Crețulescu, vel Vornicii de tera de sus; Ionu Damaris vel Vornicii de tera de jos; Radu Golescu, vel Vorn. alu obștirilorii; Pan Scarlat Ghica, vel Vist.; Stefanu Văcărescu, vel Log. de tera de jos; Isac Ralet, vel Logof. alu obiceiurilorii; Ionu Ruselt vel Hatmanu; Const. Suțu, vel Post.; Teodorache Iuliano vel Cluceru; Iordache Slătinenu, vel Paharn.; N. Golescu, vel Stoln.; Ianache Negre, vel Comisii; Ispravnicu N. Brancovenu.

Cod. XXXIV, fila 116.

Hrisovulu din 15 Iunie 1797, prin care Alex. Ipsilant acordaa Sașilorii, cari au naznitu sub proteția, ocrotirea si sprijinela lui, dupa «obiceiulu ce se urmeza la cetățile si polițiile mari, unde sunt scaune de Domnie si stapaniri, ce sunt impodobite cu multimea norodulu, de pamentenii si streinii, cari au fieș-care, dupa ritulu seii, diferite caso de inchinaciune», acordaa preotulu si la catii-va din ritulu sasescu «voie si slobodenie, prin hrisove, de a'si face numai o bisericuta de inchinaciune, fara alta prejmuire de zidu, nefindu de vre-o stricaciune seii de vre-o superare politiei, cum si 6 pogone de vie sa aiba acosta bisericuta aice in tora» si bucatele bisericeței scitite, adica vinulu de vinăriciu si 100 stupi i ramatori de dijnăritii si 100 oi de oieritii si 2 luđi omeni streinii. Al. Moruzi la 1793, Oct. 29, au mai adaosii mila de 6 luđi scutiți si de 30 bolovanii sare de la ocnele Donnescii. Acum viindu la Alex. Ipsilant Ionu Cloconorulu, preotulu numitei bisericețe, acestii Donnitorii inoesce si intăresce milele acestei bisericețe, care este sub proteția Domniei, «iar nu sub alta streina stapănire si pre Domnulu țerei ilu cunoșce protectorii». Urmeeza marturiile.

Cod. XXXIV, fila 86 verso,

după propunerea Mitropolitului Dositeiu, precum mai sus veðurămu, „să fie școlă de învățatură, pen'ru cei ce vorū fi ca să intre în trepta preoției din tôte Eparchiile țerei.“ Decī étă celu mai vechiū seminărū alū țerilorū române, afară de Ardélū.

Domnitorulū dispune, ca «pentru orânduiala celorū ce vorū veni la chirotonie, să fie dascălū orënduitū, ca să-ī învețe și să ī cerceteze, carele să deē adeverință că s'aū cercetatū, s'aū deprinsu la cele bisericesci și s'aū alicsū vrednicū de hirotonie și atunci părintele Mitropolitulū, seū iubitorii de Dumneḑeu Episcopii, să facă Domniei mele anaforale, după cuprinderea Domnescilorū nōstre poruncī, ce amū datū pentru acēsta. ¹

1. Iată acestū documentū în tōtă coprinderea lui :

Hrisovulū mōnăstirei Tuturilorū Sfințilorū, metohū alū mōnăstirei Argeșū. Zemle Vlahscoe. Dōmne iubit-amū podōba casei Tale și loculū lăcașului casei Tale, ḑice prooroculū Impēratii David, căruia următorū fiindū fiulū seu prooroculū și prea înțeleptulū Impēratū Solomon, aū ḑiditū casā de rugăciune lui Dumneḑou, Sfântă și Prea Infrumusețată, în Ierusalim, Sion Sfânt numind-o ; asemenea și după cea prin trupū iconomie a fiului lui Dumneḑeu, spre a doua Nascere duhovnicēscă a omenilorū și mai ales, după ce schiptrurile imperătesci s'aū încredințatū de la Dumneḑeu Imperațilorū creștinii, multe Sfiute locașuri, mōnăstiri și biserici, de enorie s'aū ḑiditū, nu numai de către Impērații, Arhierii și boeri, ci și de obște, de către pravoslavnicii creștinii, precum și aici, într'acēstă de Dumneḑeu păzită țoră, după ce s'aū iutemeatū creștinătatea, cu oblăduire de stăpănitorii pravoslavnicii, multe mōnăstiri și biserici s'aū ridicatu diu temelie, de către acei Domni ce aū stătutū după vremi, după cum se și vedū, cărorā următorii făcēndu-se și unia din Părinții Mitropoliții și Episcopii, și din blagorotnicii boeri, multe aū ḑiditū și ei, unele din temelie, altele prefăcēndu-le, seū ajutorāndu-le cu cele de trebuință. Unulū din sfințele locașuri fiindū și Sf. mōnăstire a Tuturilorū Sfințilorū, de aici din Bucuresci, după iscusința ḑidirei bisericei ce se vede, și după urzōla curții împrejurū, pōte cunoșce fiește-cine câtū osărdie și dragoste fierbiute aū avutū repositulū Kir Antim Mitropolitulū Ungro-Vlahiei, ctitorulū acesteii mōnăstiri. Inșă fiind-că aū apucatū sfârșitulū vieței sale, mai înainte de a o isprăvi și a o pune în buuă orēnduială, ce se găsește făcută în scrisū, aū ajunsū ca unū lucru de arendă de către cei ce după vromi aū stăpănit'o, egumenii orēnduiții ori de către Domnio, ori de către Mitropolitii ; a cărorā fiindu-le schimbarea adese, de ar fi și avutū gândū a o drege seū a adăoga cevașii din agonisōla mōnăstirei, n'aū pututū, ci încă aū și risipitū din cele găsite gata, însărcinānd'o și cu datorii, nefiindu uici venitiū deajuns ca să se pōtă chivernisi, precum se cuvine unei mōuăstiri. Pentru care prōstă stare și derăpănare de totū a acesteii Sfinte case, acum după ce Domnulū Dumneḑeu ne-aū miluitū cu a doua Domnie a țerei Romānesci, P. S. Sa Părintele Mitropolitii alū Ungro-Vlahiei Kir Dositheii, după netăgăduita datorie ce are pentru Sfințele locașuri, ne-aū făcutū aretare priu anafora, cu cuprinderea acēsta, că aū ajunsū mōnăstirea la derăpănare și grea datorie și cum că macar că în ḑilele repositului Vodă Cehan, după aretarea

Funcționarea școlii slavono-române de la Sf. Gheorghe vechiă continuă sub Alexandru Ipsilantū, avându școlari nu numai din țară,

repositului Mitropolitū Grigorie, s'au fostū orânduitū, ca să fie conacū egumenilorū țerei, când vorū veni aici cu trebuințe, și fieste-care să'și porțe grijă de conaculū seū a'lu acoperi și a'lū îngriji, dăr din întemplantarea vremilorū și nestatornicile ce au fostū, nu s'au urmatū; precum și în Domnia nōstră dintăiū, măcar că s'au orânduitū a fi orphano-trophie, dăr și acēsta s'au urmatū numai cât anū stătutū noi în Domnie, și apoi au ajunsū iarăș la starea dintăiū, cu schimbarea adese a egumenilorū, și cum că într'altū chipū nu se pōte a'și veni la o stare laudată fără numai să lipsōcă orēnduiala de egumenatū, și să se dea sub purtarea de grijă a Sfintei Episcopii, ce s'au făcutū de curēnd la mōnăstirea Argeșului, unde acum episcopesce iubitorulū de Dumneđeu Kir Iosif, a căruia osărdie este cunoscută P. S. Sale Părintelū Mitropolitū, din meremeturile ce au făcutū și face acolo la Episcopie, fiind-că și accea au fostū dērăpănată din vremea trecutei rezmerițe, ca să'ī fie acōstă mōnăstire metoh, neavēndū altū conacū aici și să fie și școlă de învățatură, pentru cei ce vorū fi ca să intre în trēpta preoției, din tōte Eparhiile țerei, care provlină a P. S. Sale primind'o Domnia mea, ca pe una ce este și pentru intemeerea mōnăstirei și pentru buna-cuviință a Sfințelorū biserici, cu învățatura celorū ce vorū veni la hirotonie, prin slobodēnia ce se va da de către Domnia mea; iată printr'acestū cinstitū și bine închipuitū hrisovū, dămū numitei mōnăstire cu tōte ale sale, mișcătore și nemișcătore, ca să fie metoh Sfintei Episcopii de la Argeșū, și intru nimicū să nu fie supērată de orī ce cererī ce se vorū face de la celelalte mōnăstiri ale țerei și a nu o face nimene conacū de a locui omeni căsătorii cu femeile lorū, nici a o face magazie pentru orī ce, și numai omeni ceī trebuincioși să'și aibă locuința în mōnăstire, și S. Sa Părintele Episcopū Kir Iosif să aibă datorie a iconomisi tōte cu bună orēnduială. Mai întâiū să plătcōcă datoria și după acea să meremetisōcă cele stricate, după putință. Să fie preoți cuvioși și alți omeni căți vorū fi trebuincioși bisericei, spre sevirișrea Sfințelorū slujbe, neincetat, după orēnduiala ctitorului; însă atât Părintele Episcopū, cât și alții ce vorū fi după S. Sa, să aibă adecă conacū acōstă mōnăstire și să iconomisēsca ale ei, iar zestrea ei să nu o înstrăineze seū să o mute la Episcopie, seū la alte părți, ce deosebit de ale Episcopiei să se chivernisēsca după orēnduiala ctitorului. Iar pentru orēnduiala celorū ce vorū veni la chirotonie, să fie dascālū orēnduitū, ca să'ī învețe și să'ī cercetozē, carele să dea adeverință că s'au cercetatū, s'au deprinsū la cele bisericesci și s'au alesū vrednicū de hirotonie și atunce Părintele Mitropolitulū seū iubitorū de Dumneđeu Episcopū să facă Domniei melo anaforale, după cuprinderea domnescilorū nōstre poruncē, ce anū datū pentru acēsta.»

Domnitorulū acordă apoi reînvoire de mīle: 100 bolovanī sare de la ocne și lude 10 străini. Apoi, după rugămintea Episcopului de Argeșū, arctândū ca nu găsesce 10 omeni streini, Alex. Ipsilante, în interesulū reparațiunei mōnăstirei, o'donă Visteriei să se dōe 10 omeni dintre dajnici, cari să fie scutiți și să li se dōe pecetluituri domnesci. Urmēză mărturiile boerilorū din Divan și curteni, iar Ispravnicū este Const. Filipescu vel Log. de țera de sus. Hrisovulū e scrisū de Răducanu Poenaru biv. alū III Log. Coudicarū, la 22 Martie 1797.

Cod. XXXIV Fila 29 verso. Veđi mai sus anaforoa Mitropolitului, din 1 Noembrie 1796, și resoluța Domnitorului de la 12 Noembrie același an.

ci și din alte țări, străini veniți. Acésta o probéză următorulu documentu :

Zemli Vlahscoe. «De vreme ce școlă slavonéscă este așeđată aici în orașul Domniei mele Bucureșci, la Sf. Gheorghe celū vechiū, care este de învețătura cărței slavonesci i rumānesci, unde nu numai din copiii pāmētenī se află la acéstă școlă, ci și din alte țări străine sunt veniți, care școlă este trobuinciosă la tótă obștea acestei țări pentru învețătura, fiindū metahirisitū tot norodulū la acéstă învețătura, la tóte trebniūțile ; spre a căroră dare de învețătura de vechii și betrānii rēposaiți Domni sunt orēndniți cu plată Domnóscă dascālī, ca să învețe în tótă vremea copiii ; la care școlă se află cuviosulū Ișaia singhel Ierokirika, dascālulū slovenescū, cu unū ipodidascālū alū sōū, carī fiindu pāmētenī, socotitu-le-amū Domnia mea trebniūța ce arū avea și nu i-amū lāsatiū să fie de totū lipsiți, a nu fi atinși de óreși-ce milă Domnóscă, mai virtos că fiindū în linisce, pururea să fie cu mintea slobodă și să pótă pune tótă nevoința a se sirgui și a sta napristen spre învețătura i procopsela copiiloru scholasnici, și pentru străini și pentru pāmētenī ; a căroră dér nevoință și strădanie nu le-amū trecutū nici Domnia mea cu vederea, nici i-amū lāsatiū întru nitare, ci și acum întru a doua Domnie a Domniei mele, m'amū milostivitiū, și, printr'acéstă carte a Domniei mele, hotărīmū, ca ei și tótă casa lorū, în tótă vremea să fie apērate de tot felulū de dājdiī, de nimicū nici odinioră valū și smpērare să nu aibī. Așiderea și drepte bucatele lorū să fie scutite și nodajnice : stupi i rāmātorii de dijmuitū și vinulū de vināriciū și să ție și câte o pivniță aici în Bucureșci apērată de fumāritū, de cāmānitū, de vamī, de vinū domnescū, de ortulū vātafulū, de și de tóte orī-ce alte angariī vorū eși pe pivnițe, orī în credință de va fi vināriciulū, sōū dijmāritulū, orī dările pivnițelorū, orī de se vorū vinde sōū măcar vre o dată de s'arū întēpla ca să plătéscă și cei ce vorū avea cărți și hrisóve Domnesci, iar mai sus numitulū dascālū nici atunci să nu dée, ci tot-dēna să fie scutitū. Asemēne pentru ajutorulū casei lorū să aibă și lude 5, străini scutiți și apērați de tot felulū de dājdiī și orēndneli, ce vorū eși pe cei l'alți scutelnicī, de la Visteria Domniei mele peste anū în țēră, de nici nuele nici un valū și smpērare să nu aibă. Cum și la vremea oeritulū să aibă a scuti oī 150. Incă să aibă pe tot anulū a lua câte 1000 oca sare de la ocna Telega (Prahova) ; deosebit, să fie casa numitulū dascālū apērată de orī ce nusafirī și de tóte alte beilicuri, din vel portarū sōū alți din boeri și slujbași, de către nimenī smpērare să nu aibă. Pentru care poruncimū Domnia mea și D-vóstre Ispravnicilorū i D-vóstre boerilorū sōū slugi, carī după vremi veți fi orēnduiți cu orī-ce felū de dājdiī sōū slujbe, de tóte câte scrie mai sus să aveți a vō feri și nimenea întru nimica valū sōū smpērare să nu le facă, pentru că dascālulū de la numita școlă, pururea aū avutiū acesto milī, și de mai nainte, de la frați Pravoslavnicī Domni

ce au stătuțu oblăduitorii acesteii creștinescii țerii, și de la Domnia mea din cea-l-altă Domnie, cum și de la frații Domnii din urmă, precum ne-am adevérité Domnia mea din hrisóvele Domnielorú lorú, ce se vedúrá de noi. Decii și acum, intru a doua Domnie a Domnieii mele, întárimú și înoinú, prinr'acéstá carte a Domnieii mele, ca să se păzescá acéstá mila neclintitú și nestrámutatú. — 1797 Octombree 13.

Procit. vel Logof.

Cod. XXXIV, fila 150.

Despre acéstá școlá Domnescá de la Sf. Gheorghe, mái dămú în notá unú documentú, care menționézá și de existența școleii de la Colțea. ¹

Școlá dela Dómna Bálașa încă continuá, cum dovedesce, bună

1. Anaforaua în dosulú jálboii lui Dimitrie Vătafulú ot școlá Domnescá, pentru simbria lui, a i se plăti de la dascálú. Vătafulú Dimitrie s'a jáluitú, cá dascálulú de la școlá Domnescá nu i-a plătitú lófa. Domnitorulú a orânduitú să facá cercetare, pe D. vel Vornicú alú Obștirilorú Radu Golescu și pe vel Logofétú de țera de sus C. Filipescu. Aceștia au chiámatú inaintele și pe jáluitorú și pe părătulú dascálu (cálugárii-Arhimandritu); părătulu dascálu s'a apératu, cá elú, (cuvioșia sa), «findú orânduitú de curéndú la acéstá școlá, n'au scintú obiceiurile ce au avutú, și la cercetarea ce au făcutú, n'au pututu să afile un adevérú, iar la ceea ce este cu cale nu se împotrivesce a nu urma». Decii întrebándú pe jáluitorú ce'í este cererea? elu díce, cá se aflá vátafú, slujindú mereú, silindu-se pentru învețatura copiilor, și cá de la celá-l-altu dascálú Constantinú, au avutú câte 3 tal. pe luná, și nefindú mulțámitu cu acéstá lófa, au vrinú să fugá, și atuncú i-au mái mărítú lófa încă cu 1 talerú pe luná; iar după ce acela a murítú, sub noulú dascálú slujesce cu făgádueli, nimicú nu i-au datú, și aduse márturie pe Chiriță dascálulú de la Mónăstirea Colțea; acesta adevéri cele spuse de Vătafulú de școlá; apoi mái aduse o márturie în scrisú de la Sf. Gheorghe vechiú; asemenea mái fu adusú martorú și Dragomirú biv. III-lea Logofet, care a fostú mái înainte ipodidascálu la acea școlá. «Decii acéstá școlá a Sf. Gheorghe vechiú, findú veche școlá Domnescá, are și lófa de la cutie po 39 talerú pe luná și alte milú, prin hrisóve Domnescé, și de la M. Ta din cea-l-altá Domnie, și lângá dascálú este și unú ipodidascálú, carele atátú din simbria, câtú și din cele-l-alte milú se împártășesce, precumú și Vătafulú iarășí se împártășesce cu mái puțin».

Părătulú dascálú rămase mulțámitú cu cercetarea și, incredințatú de drépta cerere a lui Dimitrie Vătafulú, i promise cá'í va plăti și lunile din anulú trecutú, câte 3 talerú pe luná. și de acum înainte asemenea. Și pentru a evita pe viitorú asemenea nemulțámirú orú abuserú, să fie stabilitú, ca din tot venitulú ce are școlá, să ia dascálulú 2 părți și ipodidascálulú a treia parte și din acéstá a treia parte să ia ipodidascálulú 2 părți și să dea a treia parte Vătafulú. — 1797, Iulie 21.

Domnitorulú, la 9 Augustú acelașí anú, întáresce hotărúirea anaforaleii acesteia, a se urma întocmai.

Cod. XXXV, fila 201 verso.

oră și anaforaua marelui Logofăt C. Filipescu, de a se da unui jăluitoară, ce are 4 copii de învețatură, 20 de taleri de la cutie, pe lună, ca să-și pótă ține [copiile] la școla de la Dómna Bălașa. «Amă chiămatu și pe dascăliu școlei de le-amă țisu, ca să se silescă pentru învețatura acestor copii.»

Domnitorulă aprobă această pensionare a 4 copii spre a înveța la școla de la Dómna Bălașa.

Același lucru dovedescă și alte acte analóge ¹.

În școlele din Craiova, limba elenă este, negreșitu, în onóre, ca și la Dómna Bălașa din București. În 25 Septembrie 1797, Alexandru Ipsilant îndepărtéză pe dascălulu elin de la școla din Craiova, ca incapabilă și'lă înlocuesce cu ună arhimandrită Pahomie, «carele are putere de învețatură, fiindă cercatū și alesū de D-lui Epistatulu școlei, Chir *Manasi Dohtorulă.*» ²

1. Radu Goleșcu Vorniculă Obștiriloră, cu anaforaua din 1797 Iunie 7, arótă lui Alexandru Ipsilante, că copii orfană ai reposatulu Băjescu biv. vel Sărdari, «după halulă și sēcăcia în care se află, de nu se va revărșa mila Măriei Tale asupra lor, rómăni cu totulă în periciune și muritoră de fóme, căci cu óreșce venitū al casei, ce se agonisesce, nici dobândile baniloră nu se potă lupta, fiindă casa datóre peste 3000 tal.» Goleșcu cere să li se orânduiescă «o lefșórá, măcar câte 30 tal. pe lună și deosebit să li se dea o odaie de cătră vel Vorniculă Manolache Brancóvénulu, în Măuăstirea Domniței Bălașa unde sunt de învață la școlă, ca să le fie șederea neplisitu acolo la școlă, căci elă fiindă epitropă mai nainte, sunt acum vre-o treă luni de când a fostū gătulu o odaie pentru dēșii și că... «din luminata porunca M. Tale au pus într'acé odăe pentru alți copii.»

Alexandru Ipsilante ordonă lui biv. vel Manolache Brancoveanu, să dea în lăuntru Măuăstirei Domniței Bălașa o odaie «acestora copii, cari au trebuința a fi lângă școlă, pentru învețatură.» — 1797, Iulie 12.

Cod XXXV, fila 89 verso.

2. Cinstitu și credinciosă boerule ală Domniei melo, D-nóta biv. vel Post. Iancule Caragia, Caimacamule ală Craiovei, sănătate! Amă vėjutū Domnia mea aretarea ce ne faci, pentru dascălulu de la școla elenescă de aici din orașulu Craiovei, că este fără de sciință de învețatură și nedestoinică, care iată spre a nu face zăticnire la învețatura copiiloră, orânduimă Domnia mea altă dascălu în loculă celui ce au fostū, pe acestă Pahomie arhimandritulă, carele are putere de învețatură, fiindă cercatū și alesū de D-lui Epistatulu școlei Domnesci Chir Manasi Dohtorulă. Ci dar să'l așeđi D-ta la școla de acoloa și să'și aibă lófa cea orënduită, precum a avut-o și cel-l-altă, de la Epitropia obștiei, îngrijindă D-ta a privighea ca să pue, după datorie, numitulă dascălu, silința cea cuviinciosă la învețatura copiiloră, spre a se cunósce în faptă folosulă și procopsela uceniciloră școlei, după care să pótă dobândi pururea mila Domniei mele. — 1797 Septembrie 25.

Cod. XXXIV, fila 121.

Școlile din județe și chiar pe la unele sate, nu mai puțin funcționează, sub Alex. Ipsilant. Dămă aci în notă o serie de acte, din care se vede că la Caracalu, în Romanați, continuă școla întreținută cu dania boerului Const. Filipescu. ¹

Asemenea există școla din Cerneți. Alex. Ipsilant reînnoiesc documentele anteriorilor Domni. ²

Alexandru Ipsilant reînnoiesc egalmente documentele anteriore ale școlilor din Tărtășesci, Agesci, Grecii (Ilfov) și de la Prêjba a

1. Fiind-că, dupa rugaciunea ce a făcutu Domnicu mele cinstiți și credinciosul boerul Domniei mele D-lui vel Log. de țera de sus Const. Filipescu, ca sa întărim și Domnia mea acestu haru, ce ai făcutu D-lui la locuitorii din Caracalu sud Romanați, și vedându acestu haru alu D-lui cu bună orânduală, amă bine-voitu Domnia mea, de întărim ca, după cum se orânduesce intr'acești hrisovii alu D-sale selefului nostru Alexandru Moruzi Vvd. sa urmeze întocmai și intru tote. — 1797 Maiu 5.

Urměză apoi citatu în întregime hrisovul lui Alex. Moruzi, din 14 Iunie 1793, prin care întăresc dania ce ai făcutu boerul Const. Filipescu biv. vel Vistieru orașenilor din Caracalu, care era moșia D-sale boerului Filipescu, ce i-au fostu dăruită lui, ca unu lucru slobodu ce era, de Vodă M. Suțulu, cu îndatorirea, ca orașenii să porțe grija, cu a loră cheltauă, atât de biserica din Caracalu, cât și de „școla de învețatura copiiloru, a se intemeia cu dascăli vrednicu și pururea în totă vremea.» Alex. Moruzi întăresc acosta harăzire de moșie factă orașenilor din Caracalu de boerul Const. Filipescu, dar «dupa ce amă lăudatu mai întâiu iubirea de omeni, și facerea de bine, și rivna creștinească, cu care, printr'acostă faptă placută lui Dumneșeu și vrednica de pomenire, s'au arătat»; apoi acorda locuitorilor din Caracalu presentii și celor ce «dupa vremi se voru mai îndeletnici a se da locuinței la acelu locii,» scutiirile următore: toți să fie slobodi de claca pe moșie, scutiți de dijma bucatelor, de otaștina viiloră, și să o stapânescă orașenii și biserica de acolo cu pace, numai să porțe și ei grija a fot pentru biserica, a și avea totă indestularea cea trebuinciosă, cât și școla de învețatura copiiloră, pe deplină. — Alexandru Ipsilant, cum amă vedutu, a întărit și elu acestu hrisovii la 5 Maiu 1797.

Cod. XXXIV, fila 57.

2. Cartea lui Alex. Ipsilant din 13 Maiu 1797, prin care bisericei Domnesci vechi de la Cerneți (Mehedinți), «unde se ciustesc și se prăznuesc hranulă cinstitei și Dumneșecii Troițe, la care biserica, vrându D-sa fratele Mihai V. Suțn, de a se aședa și a se întocmi o școla cu dascalu, pontru învețatura și luminarea copiiloră orașului, și împrejuierei lui, cari sunt dopărtați de școlă, pontru trebuinciosă învețatura, cum și pontru trebuința cântărilor în Sf. biserica; și să aibă Sf. biserica unu ajutoru de obște; care venitii, pontru cele ce sunt de trebuința, cinstea și podoba ei, ca o zidire Domnescă vechiă, ce este făr de altii ajutorii de vre-unu venitii, s'au milostivitu D-sa și i-au datu privilegiul D-sale, ce l'au vedumu, culotu 1782, Nombre 2, ca să aibă a ține ludo 22 scutiți»; acostă mila au întărit'o și Alex. Moruzi la 5 Maiu 1795. Alexandru Ipsilant în 13 Maiu 1797, întăresc și elu asta milă de 22 ludo;

röposatului Iagi Stanü Jianu. Se scie că această şcolă era întreţinută şi prin contribuţiune voluntară de la ţeraniü dupe moşie cari, ocupându-se cu meseria, tăbăcărie de pei de capră, se hotărîră să dea pentru şcolă câte 10 tal. la 100 din comândile ce primiaü. ¹

apoi, pentru că boerulü Alexandru Farfara aü făcutu în Cerneţi o casă de piatră pentru şederea dregătorilorü, Ispravnicü, Alex. Ipsilant poruncesce. ca ori care Ispra nicü vasta în numita casă, să dea pe lună câte tal. 6 la numita biserică şi şcolă, «ca şi aceştü hanü să se cheltuöscă iarăşi la trebuinţa bisericeü, de unt-de-lemnü, tãmäe şi făcliü, şi la simbria dascäluluü şcoleü şi a cântãreţuluü.»

Cod. XXXIV, fila 93.

1. Hrisovulü luü Alex. Ipsilant din 17 Maiü 1797, prin care reîntãresce hrisovulü luü Moruzi, de a se face tãrgü pe tötã sãptãmãna, Duminecele, şi bãlciurile obicinuite peste anü şi de a ţine unü scaunü de carne scutitü, pe moşia Tãrtãşescü (Ilfovü) a Clucereseü Smaranda Bujorönca, cari veniturile acestea, să fie pentru ajutorulü bisericeü şi şcoleü de la Tãrtãşescü.

Cod. XXXIV, fila 103, verso.

Cartea luü Alex. Ipsilant, de la 16 Aprilie 1797, Dumneşesceü bisericeü Dobroşescü, de la satulü Tartãşescü (Ilfovü), unde se prãznuesce hramulü Adornireü P. S. Nãscëtoreü de Dumneşcu şi a Sf. Erarh Nicolae, şi şcoleü ce se află la numita biserică, ca să aibă milă de la Domnia mea»... İi dă pentru posluşania bisericeü şi şcoleü İnde 12 strëini, câte 6 de fie-care, milă ce aü avutü de la altü anteriorü Domnü, şi de la Alex. Moruzi prin hrisovulü de la Martie 20, anulü 1795 şi pentru şcolă, de la Augustü 1794.

Cod. XXXIV, fila 45.

Cartea İnü Alex. Ipsilant, din 4 İulie 1797. «La Domnia mea aü datü jalbă boşerulü Domnieü mele Grigorie Bujorönu al treilea Post., cumcă İn jud. Ilfov are moşie, ce se numesce Tãrtãşescü, cu biserică de piatră, unde İn vremile trecute aü fost şi şcolă pentru İnvëtãtura copiilor sërmanü, İntocmită de moşu sëü Şerbanü Bujoreanu biv. vel Vist., cu dascãlu şi cu plată de la sineşi, şi din İntẽmplarea vremilor, scãpãtãnd nómulü sëü, aü remasü şi acea şcolă la pustiire, care şcolă aü İntocmitü acum, aşedẽndü dascãlũ de İnvãţã copii, de pomană, cu plată de la sineşi. La biserică aü aşedãtũ 2 preoşü şi un grãmãticü, de a se afla slujindü İn tötã vremea.» Aü rugatü pe Domnitorü să ajute şcolã şi biserica. Al. Ipsilant scutesce ceü 2 preoşü şi, fiind-că dupẽ raportulü Logof. de ţera de jos, Domnitorulü află că sunt la acea şcolă 32 de copii İnvëtãndü de pomană şi dintr'aceü 2 preoşü İncã unulü este scutitü cu pecetea Sf. Sële Pãrintelü Mitropolitü, Domnitorulü acordã scutirea preoşilorü de tôte dãrile, ce vorü İeşi pe preoşü şi de ploconulü Vlãdicescũ şi de alte angariü şi să ţie şi 10 luşü, ömönü strëini, scutişü.

Cod. XXXIV, fila 90 verso

İn 2 Septembrie 1797, Alex. Ipsilant a mai miluitü şcolã şi biserica cu scutirü de stupü, rãmãtorü, vinü şi 100 oi. Dascãlulü şcoleü şi gramaticulü să fie şi ei sculişü de tôte angaralele şi dãjdiile. (Cod. XXXIV fila 121 verso).

Trebuința de carte se manifestă și prin următorul document în care vedem cum țeranii, cu toată greutatea vremilor, sub cari trăiau, totuși ceru, cu lacrimi, școlă :

Insciințăm Măriei tale, că pe lângă schitul Nămăescii ot sud. Muscelii, împrejură, *este câte-va sate*, și copii lor pătimesc despre învățătura cărței, și părinții lor nu au puterea de a ține dascăli cu plată, și cu lacrimi toți se rogă bunătaței Măriei tale, ca să reversi bogată milă asupra ticăloșilor lor copii, de a li se orându un dascăl românesc spre învățătura-le, care dascăl

«Fiind-că biserica și școla de la Agești, care este a Luminăției soale beizadea Grigorie Suțului, prin hrisove Domnesci are milă de vinăriciul la sud. Oltii, de la toți cei ce au vii și plătesc vinăriciul, dintr'aceste poporē, adică : Rogózele, Ostra, Nănésă, Slăbescii, Bărsescii, Crețescii, Crângenii, Oltulū-de-sus, Vedea, de la aceste să iee vinăriciul tot câte 5 bani de vadru și pâr-părulū după obiceii», de aceea Alex. Ipsilant, la 7 Septembrie 1797, dă cartea de întărire la mâna unui orându al casei beizadelei, «carele luărdū cotulū pecetluitū de la Visteria Domniei mele, să ămble să scrie vinăriciulū, după toate aceste poporē, măsurândū vasele pe dreptate fieș-cărnia, și să iē și banii, urmândū după cuprinderea ponturilor vinăriciulū, de estimpū, de a nu năpăstui și a încărcă pe nimeni măcar cu o vadru, că, ca nisce nemulțamitorī milei Domnesci, forțe strașnic se va pedepsi; iar vinăriceri Domnesci să nu aibă nimeni a se amesteca, fiind-că așa se coprinde în ponturile vinăriciulū de estimpū, ce li s'au datū la mână. Pentru care poruncimū, tacsildarilor aceluī județū, împotrivă urmare să nu faceți.»

Cod. XXXIV. fila 107 verso.

Cu alte 3 cărți, din aceeași di, mai dă vinăriciul și de la alte poporē, aceleași școli și biserici. (Cod. XXXIV fila 108 și 108 verso).

Carte din 13 Septembrie 1797. «De vreme ce răposatul Dumitrache Locustēnu Slugeru, în viotă fiindū, din rîvnă creștinescă, au pusū cheltuēlă și ostenēlă de au preînositū și au dresū o sfântă biserică de la mōnăstirea, ce se numesce Grecii (din Ilfov), la care, după ce au datū zestrea ei cea trebuinciosă și au pusū preotii de slujbă, au așezatu și dascălū de învățătura sermanilorū copii, făr' de plată, cu simbrie de la sineși . . . » Alex. Ipsilant renoesce hrisovulū, ce a datū Mihaī Vodă Suțu de milă, bisericei și școlei : 100 bolovanī sare de la Telega ; 10 luđi ómenī streini scutiți ; sentire de stupi și vinū din viile bisericei ; 400 oi scutite de óieritū și 1 salașū de țigani din cei Domnesci. Alex. Moruzi încă au fostū reînositū aceste milī, cu cartea sa din 1793, Iulie 6.

Cod. XXXIV fila 113 verso.

Hrisovulū luī Alex. Ipsilant din 30 Martū 1797. «Fiind-că răposatul Hagi Stanū Jianu biv. vel Paharn., cu cheltuiālă din strădania sa, au făcutū biserică de piatră pe moșia sa Prójba din Dolj, întru cinstea și pomenirea Sf. și ântēiulū mucenicū Archidiaconū Ștefanū, și a stântulū marelū mucenicū și de biruință purtātărū, Gheorghie, cu câte cevași chilii pentru monachi și alți ómenī sēraci și neputincioși, cari sēși aibă hrana și chivernisēla lorū,

l'au și gătitu și se află în numitulū schitū, făcēndu'lū de au primitu lófă pe anū tal; 30, și cu din bucate, cu ce le va da îndămână satelorū, ilū vorū mai ajuta. Acēstă cerere a lorū, fiindū cu orēnduială, să bine-voiescī Măria ta a revērsa milostivire asupra lorū, ca să se rēnduiască acelu dascālū, și să'ī plă-tēscă Epitropia talerī 30 pe anū din iraturele școlēlorū, legāndu'lū și cu zapisū, ca să fie sirguitorū și cu tōtă silința spre învățatura și procopsēla copiilorū, și deosebit i se va face și cercetare de 2 orī pe anū, de urmarea silinței lui și va fi Măriei tale vecinică pomenire.»—1797, Iunie 17.

Radu Golesecu, vel Vornicū alū obștirilorū.

Asupra acești anaforale Alexandru Ionū Ipsilantū Voevodū hotărāsce : «Cinstitū și credinciosū boierule alū Domniei mele, vel Vornicū alū obștirilorū, Golesecule, amū vēđutū Domnia mea anaforaoa ce ne facī și poruncimū D-tale, ca să dai de la Epitropie acești câte tal. 30 pe anū. Să grijescī însă de a se orēndui acestū dascālū și de a'sī urma învățatura copiilorū, spre a nu se cheltui acēstă lófă în zadar.»—1797 Octobre 26.

intocmindū la acēstă biserică și un chipū de școlă romānēscă, pentru a se înveța copīi de pomană; și fiind-că locuitorii de la numita moșie, cari lucrōză meșteșugulū tăbăciei la piei de capre neguțitorescī, de la cari iēū plată la sută câte tal. 10, vēđēndū acēstă bună faptă a Paharnicului, s'au îndemnatū și ei pentru pomenirea lorū, și pentru că nicī Paharn. altū adetū pentru cherchanele nu le-au luatū, și din căștigulū ce iēū de la acele piei, de bună voie au primitū și au făcutū așeđământū, ca să dēe ajutorū sfintei biserici, de suta de piei ce lucrōză câte parale 10. nu numai aceia căți se află, ci și alții ce în urma lorū vorū lucra acestū meșteșugū, pe numita moșie Prōjba, dāndū zapisū iscālitū de dēnșii ot lōtū 1783 Octobre 15, adevēritū fiindū și de rēposatulū Paharn. Manolache Romanet Caimacamū și de D-lorū cei-l'alți boieri ai Divanului Craiovei, întru care scrie, că viindū ei de față în Divanū, cu zapisulū acesta și întrebāndu'ī, au respunsū că cu a lorū bună-voință, nesiliți de nimenī, au făgăduitū și s'au legatū a da bisericei ajutorulū acesta Mihaī Vodă Sufulū, în cea-l'altă Domnie, au întăritū zapisulū, prin hrisovulū din 14 Martū 1784, și au făcutū și milă, ca din venitulū bālciiulū, ce se face la Prōjba, de Sf. Gheorghe, să aibă vameșii de la Craiova a da tal. 100 din orī-ce venitū s'arū strānge de la acelu bālciiu, pentru chivernisēla bisericei. Au mai scutitū 3 preoți și 1 diaconū, de orī-ce dājdii vorū ieși pe alți preoți; și au mai datū și 10 luđi ómenī streinī. Așisđorea să scutōscă de vināriciū și dijmāritū, și 200 oi de oțēritū, drepte bucatele mōnāstirei. În Domnia din urmă Mihaiū Sufu a datū voie a se face tērgū la acea moșie, pe tōtă sēptēmāna, Duminica. Aceste milī s'au întăritū și de Al. Moruzi, în 8 Noembre 1794. Alex. Ipsilant, incredințāndu-se că biserica se ține în bună stare și de fii rēposatulū Jianu, nu numai au confirmatū nūlele anteriore, ci încă au mai adaus, «ca să se facă și altū tērgū tot în acelu locū, la 9 Martū, de điuva celorū 40 de mucenicī, de la care bālcii să aibă asemēni câte tal. 100, cu orēnduiala ce este și la Sf. Gheorghe, a-ī lua pe fieșcare anū, din venitulū vāmei acelu bālcii, ca să fie sf. biserici și școlēi de ajutorū și de întărire. Scrisū de Chiriță, Logofețelū de Divanū.

Intreținerea școlilor publice, întemeiată mai cu seamă prin contribuțiunea impusă mănăstirilor, a ocasionat reclamățiunile de la egumenii acestora, cari se jăluiră la începutul anului 1797, că sunt încărcăți la cîsla banilor de școle, ceea ce au motivați unu Pitacū la Mitropolitul, la Spătarū, la biv. vel Vornicū C. Ghica, vel Vornicū alū obștirilor Goleșcu, și la vel Log. de țera de sus Filipescu, din 6 Mai 1797, prin care li se spune că s'au jăluitū unii din egumenii mănăstirilor că sunt încărcăți și năpăstuiți la cîsla banilor școlilor. Domnitorul ordonă celor de mai sus să se adune la unu locū, «să vedeți cîsla ce este făcută, să cercetați apoi cu scumpătate starea și puterea fiecărei mănăstiri, după care să urmați cu dréptă analoghie a întocmi cîsla de banii școlilor, din care acéstă întocmire, ce veți face cu dreptate, nădăjduimū a sporii și a se mai adăoga suma banilor școlilor, iar nu a scădea, și să ne arcați în scrisū, prin catașih cu anafora, întocmirea și îndreptarea ce veți face.»¹

Nu prea aveau dreptate egumenii de mănăstiri, cari multū timp, mai ales în vremea rézmeriței, n'au datū parale de școle; aceste nu erau puse în orânduială pînă la venirea lui Al. Moruzi, precum acésta se pôte vedea și din documentele ce dămū în notă, relative la reclamațiunea dascălului Dimitrie din Craiova. În adeverū, cunoșcemū mai multe reclamațiuni de la diverși dascăli, cărora nu li se plătise lefii. Domnitorul interveni în favórea dreptăței dascălului Dragnea.²

1. Cod. XXXVI, fila 47.

2. Carte din 30 Aprilū 1798, prin care Alex. Ipsilant dice că «fiind-că Dragne dascălul de aici, după a sa strădanie și silință ce a pusū și pune cu învețătura de latina-gramata la o sémū de copii, încă din cea-l'altă Domnie a Domniei mele, a avutū milă a fi apăratū de rëndulū dăjdiei Visteriei și de alte podveđi, a scuti și drepte bucatele lui de dijmăritū i vinăriciu, i o pivniță în Bucuresci. a ține și lude 1 scutelniciū, omū streinū.» Al. Moruzi a mai adăogatū încă 2 luđi și Al. Ipsilant au întăritū și acestii adaosii.

Cod. XXXIV, fila 17 verso.

Mitropolitul Dositheiū, în 22 Decembre 1796, presintă Domnitorulū anafora, provocată de petițiunea dascălului Dimitrie de la Craiova. Acesta au fostū reclamatū să i se dée lófa, fiind-că a fostū rënduitū dascălū și după rezmeriță și înainte de rezmeriță. Întemplându-se apoi bóla ciumiī, nu și-au luatū leafa. Viindū Alex. Moruzi, «s'au aretatū și nuniutulū cu *engomion* în scris»; Moruzi l'au îndreptatū către Filaret Mitropolitul, care l'a învețatū, că de vreme ce nu și-a luatū leafa la timpū de la cutie, să facă o jalbă catre Vodă Moruzi și P. S. Sa se va face mijlocitorū de a i se scóte leafa pe anulū ciumiī. Așia au făcutū, dar zăbovindū rezultatulū, Episcopulū Nectarie de Rómnicii l'a îndemnatū să se ducă la Craiova să nu piardă timpulū școlii, că va căta densusulū (Episcopulū) sa scóta banii; dar după aceea Episcopulū, dus la Eparhie și

Protecțiunea lui Alexandru Ipsilante n'a lipsitu pentru învățătorii bunii, precum se pôte vedea acésta din actele, în urmă aduse, la note, câtū și din următórea carte, din 8 Septembrie 1797, prin care lui Dumitru sin Vladū, Vameșulū Craiovenū, dascălulū de la Mōnăstirea

dascălulū cerēndu'ī lēfa, i-aū respunsu, că pēnă nu va aduce poruncă Domnēscă deosebită, nu'ī dă ninuic, «iar pentru ceea ce ni se poruncesce să cercetămii cum se găsesce în catastișele cutiei pentru lēfa dascălulū de Craiova, arētāmu Măriei tale că ne-am adeverit, că pēnă la venirea Măriei sale Al. Vodă Moruzi nu s'a fostū pus în orēnduială nici școlele de aici din Bucuresci, și pentru aceea nici școla de la Craiova nu se găsesce cum că să i se fi dat leafa, dōr nainte așia s'aū urmat de a i se da lēfa prin Episcopulū de Rîmuic și se descărca la cutie, atât cu lēfa acōsta, cât și cu ale altor dascālū ce era pe la județe, precum se urmēză și la cele-lalte eparchiū.»

Domnitorulu pune rezoluțiunea către Mitropolitū : «De vreme ce pēnă la venirea seifulū nostru, școlele nu se pusese la orānduială și pentru aceea nici școla Craiovei nu se găsesce pusă la lēfă, însă venitulū școlēlorū, de la preoți, tot s'aū luatū, și atuncī și tot-dōnuua, de care acésta nu'mī face P. S. ta nici o arētare, cine aū luatū venitulū școlēlorū și unde s'aū datū, dōcā lefile, nu s'aū plătitū ? Pentru că jăluitarulū acesta, ca unulū ce aū slujitū, cum ne areți, trebue, de la cine aū strānsū venitulū școlēlorū și unde, să i se plătescū dreptulū sēu.» 1797 Ianuarie 28.

Mitropolitulū din nou raportēză lui Ipsilant, la 4 Februarū 1797 : «Dupē cât este sciința nōstră, arētāmii că, în vremea rezmireței nefiindū școlele în orēnduială, nici banī pentru școle nu s'aū luatū ; fără numai după ce aū venitū Măria Sa Mihaiū Vodă, într'acelū anū s'aū luatū, când și jăluitarulū dice că aū fosū orānduitū dascālū, pentru care gūsimū în condicā, din vremea rōposatulū proin Mitropolitū Filaret, trecutū unū pitacū alū Măriei Sale Mihaiū Vodă, de la lét 92 Noembre 5, întru care scrie așia, pentru banii ceī orānduitū prin pitaculū Domniei Sale, încă de la luna lui Augustū, ca să dea atât ceata preofēscă cât și mōnăstirele pentru cutia milosteniei și pentru școle. Fiindcă nu s'aū pusū în lucrare de atuncea și s'aū întâmplatū, cu schimbarea bisericesci stăpāniri, atât Sf. Mitropolii cât și Episcopiei Rîmniculū, cheltueli obicinuite ; pentru ca să se ajute din aceste donē numite Eparchiū obicinuitele cheltueli, ce li s'aū întâmplatū, anū poruncitū să se strāngă nunūiți banī pe sōma lorū. Iar vre o altū sciință nu avemū.»

La acēstă ultimă anafora Alex. Ipsilant, în 5 Martū 1797, da rezoluțiunea urmētórea : «Fiindcă jăluitarulū acesta aū slujitū pe anulū cu leatū 1792, dascālū la Craiova, unde se afla Episcopū rōposatulū Filaret, și fiindcă banii școlēlorū și ai cutiei s'aū luatū, atât de la preoți cât și de la mōnăstiri, și în socotelele Epitropiei n'aū intratū, după cum ni s'aū aretat cu pricina că s'aū lāsati pentru ajutorulū cheltuelilorū Eparhiilorū, la schimbarea ce aū făcutū, când se cădea ca rōposatulū orī să'ī dēe acelaia rēspunsulū că nu este leafū pe acelū anū, ca să'și fi căutatū sōū să grijească de simbria lui. Rēmāne dar îndatoratā averea rōposatulū Filaret a plăti simbria lui din banii școlēlorū și ai cutiei ce aū luatū, ca unuia ce aū slujitū, pentru care poruncimū vātafulū de aprođi, ca de la clironomiū, ce stăpānescū averea rōposatulū Filaret, să'ī implinēscă dreptulū lui.»

Motrului din Mehedinți, pentru ostenela ce va face cu învățătura ucenicilor la această Mănăstire, îi acordă, după cererea Mitropolitului reînnoirea cărței lui Alexandru Moruzi din 1793, Martie 5, după care sunt scutiți de dări elu și casa lui, și drepte bucatele lui.

Insemnătatea învățământului este simțită indetul, așa în cât unia din bărbații cu iubire pentru binele omeniei, testeză averi în folosul școlilor. Vomă cita între alții pe Hagi Dumitru Papazolu, carele zidesce nu numai Biserica, dar prin dieta sa dispune să se întrețină și școlă cu învățatură românească, fără de plată ¹.

Dascălul Dagne cere de la Vodă să i se plătescă lófa de Dascăl. Radu Gol. vel Vornicú alú obștirelorú, la 20 Noembre 1796, face anafora asupra jalbeí lui Dagne :

«Amú făcutú cercetare și m'amú indetulatú, că aú fostú la Epitropie pusú la leafă, între ceí scăpătați, pe tal. 20 pe lună, iar nu între dascáli. Amú cerutú să aréte și sineturile, ce díce prin jalbă că are, și văđumú luminată cartea Măriei tale din cea-laltă domnie, cu létú 1775 Aprile 28, prin care se coprinde, că s'aú așeđat numitulú jăluitořú, ca să ție și să invețe 25 copii *latina-gramatu*, aici în Bucuresci, prin sirea P. S. Părintelui Mitropolitú, fără de plată, și pentru a lui silință, care o va aréte pentru învățatura și procopséla copiilorú, aí revărsatú Măria ta milostivire asupraí, dándú acestú privilegiú ca să fie în pace și iertatú de tóte dările țerei și să aibă a scuti și drepte bucatele lui, stupí, rímătoři de dijmăritú, și vinulú ce'lú va face în viile lui de vinăriciú, cum și o pivniță aici în Bucuresci; să ție și unú străinú fără de pricină ca să'í fie pentru poslușania casei lui, iar alta nimic; numai și elú să aibă a face totú felulú de silință pentru învățatura copiilorú; iar când Măria ta veí lua însciințare că nu face nici un felú de silință pentru procopséla copiilorú, va fi lipsitú de acésta milă. Iar peste 25 copii, căți va mai putó să mai adune, de la aceia să'și ia plata lui. Acestú luminatú privilegiú al Măriei tale l'a innoitú și Măria sa réposatulú întru fericire Nicolai Vodă Caragea și de Măria sa Mihaí Vodă Suțul; iar Măria sa Moruzi Vvod íi mai face prostichiú încă de 2 ómení străiní poslușnici. Decí amú făcutú cercetare, ca să vedú de urméză dupe poruncă, a avea copii 25 spre învățatură fără de plată și aflaiú că are 8 copii pênă acum de'í învață, și pricina de nu'í are pe toți aú fostú acésta, că la trecuta lună Iulie, vedéndú Măria sa Alex. Vodă Moruzi că nu mai póte birui Epitropia cu respunderea lefurilorú, fiindú *daturile* mai mari de cât veniturile, aú rënduitú pe D-lorú veliții boeri, și aú teorisitú catastihú lefurilorú și între alți mulți ce i-aú lipsitú de la catastihú, aú scosú și pe jăluitořulú acesta, carele ne mai avéndú altú mijlocú, fiindú omú scăpătatú, n'aú pututú a mai ține copii, iar acum aú începutú a'í ridica iarăși.»—1796 Dec. 30.

Domnitorulú dá resoluțiunea, că dascălulú Dagnea să capete de la cutie câte 20 tal. pe lună pentru învățatnra fără de plată a 25 copii. I se reînnoesce și privilegiile de mai sus.

Cod. XXXIII fila 400, verso.

1. *Hisovulú din 26 Octombre 1797 a lui Alexandru Ipsilant.*

Hagi Dumitrache Papazoglu, prin jalbă aú arétatú, că din strădania lui, zidindú hanulú din fața Sf. Gheorghe vechiú, pe loculú ce'lú are luatú cu

Tóte documentele, mai sus aduse, sunt de altmintrelea de o importanță secundară, pe lângă următorul act, care ne-a păstrat înregulă budgetul al veniturilor și cheltuelilor pentru instrucțiunea publică, întocmită pe începutul anului 1797. Iată acest document :

Iratalu cutiei școleroru pe létu 1797, Ghenaru.

Taleri

9.310 Sf. Mitropolie cu Episcopia Argeșului, însă:

5.710 Bani mânăstirilor, cu taleri 30 a mânăstirei Glavacioc, din Eparhia Argeșului.

3.600 Bani preoților, lude 1.800, po tal. 2, șfertul Sf. Gheorghe.

9.310

schimb și tot cu din agonisita sa, cumperând 28 pogone de vie, in valea Negovanilor (Saac.), și alte 17 pogone vie in valea Meilor, tot dintr'acest județ, cu pământul lor, și fiind-că și-au petrecut viața intru necesitate și n'are cliromi direcți, ci numai o soră, Smaranda, in vârsta bătrânețelor, care are 6 copii, 3 băieți și 3 fete, au tras lângă sine pe cei 3 băieți anume Constantin, Apostol și Bahari, frați sin Atanasie, și pe aceștia îi lasă esecutori testamentari, cât și pe urmașii lor, «asupra cărora lasă și purtare de grijă a Smarandei, mumei lor, ca s'o caute pênă la sfârșitu vieții ei; iar pe nepoțele sóle, ficele Smarandei, 2 anume: Lambrini și Geneta, fiind căsătorite la locul lor», indatorește pe cliromi să le dea câte 500 taleri după mórtea sa; iar pe a treia fată, Anastasia, au adus-o Hagiu aci și au inzestrat-o și căsătorind-o dupe Apostol sin Velico, pe carele, «cu tóte că'lă hotărise încă de la căsătoria lui a fi și elă unul din Cliromi, împreună cu cei 3 nepoți, asupra căruia lasase și Epitropia purtării de grijă, ca din venitul acestor acareturi, după ce voru da *legaturele* (sic), apoi ce va prisosi să împartă deopotrivă; dar in urmă, cunoscându pe Apostol de nevrednic la această Epitropie, nefiind mulțămít de densusul și neputându-lă lăsa cugetulu să'lă vedă cliromi cu cei-l'alți, ca să nu pricinuiască in urmă vre-o *scandela* între cliromi și să adichisască pe cei-l'alți, cum și cele legate, când nu se voru păzi, arătându se de acum din vieță Apostol către Hagiu cu multe împotriviri la scopul sóu, ce are a face spre mântuirea sufletului sóu, și mai întâi Apostol fugindu de lângă Hagiu, apoi puind mijlocitori ca să'lă desfacă și să'i dea de acum dreptul de cliromie ce i se va cădea. Și dintr'aceste fiind Hagiu silit ca prin judecată să se desfacă, s'au făcut amerunte cercetări din porunca Domniei mele, mai întâi la Departamentul, apoi și la Divanul Domniei mele, in doue rânduri, și cu tóte că Apostol se întorsese in urmă și cerea a nu fi scos din Cliromie, dar Hagiu neputându primi pentru pricinile ce mai sus s'au dis, și hanul cu cele-l'alte fiind legate la locuri sfinte și cu neputință de a se desghina, s'au făcut cercetare veniturilor a tóte acareturilor ce are Hagiu, după starea ce are acum și au venit in partea lui Apostol a patra parte tal. 300 pe an, și mai încercându-se Hagiu cu alți tal. 50, au venit a lua partea lui Apostol din Cliromie, după suma venitului tal. 350. Pentru care acesta ne-au arătat P. S. Sa Părintele Mitropolit și cu D-lor volii boeri

4.820 Episcopia Râmnicului, însă :

2.300 Baniî mănăstirilor.

2.440 Baniî preoţilor, liude 1.220 po tal. 2, şfertul Sf. Gheorghe.

4.820

1.460 Episcopia Buzăului, însă :

500 Baniî mănăstirilor.

960 Baniî preoţilor, liude 480, po tal. 2., şfertul Sf. Gheorghe.

1.460

15.590.

la Divanū că „*unū părinte are putere pe alū sēū avulū, nu numai prē unu nepotū alū sēū să'lū îndepărteze din clironomia sea, ci încă şi pre flu-sēū ce'lū adevēratū, ce'lū cunoşce de nevrednicū şi cu pricină de vinovăŃie, iarăşi are putere a'lū depărta*“. Şi aceste acareturī fiindū drepte ipostatică ale Hagiuluī şi ca alū sēū, avēndū putere a'lū lăsa acolo unde își încredințēză căutarea sufletului sēū, amū hotărītū Domnia mea de aū datū Hagiū acum acei talerī 300 aī luī Apostolū, peste zestrea ce are datā ca la tal. 2000, şi să fie desfăcutū, făr' de a avea să mai facā la vre-o clironomie a Hagiuluī. Şi amū poruncitu ca să se ridice de la mijlocū orī-ce engrafa vorū fi asupra acestei pricinī, şi așa cu acestū mijlocū, împărtăşindū pe rudele sōle şi sorotindū a'şi pune la orēnduialā cuviinciosā cele ce din ostenele vieŃei aū agonisitū, ca şi sufletuluī sēū să se pomenēscā dupē petrecanie'şi şi să se folosēsca din strădania vieŃei luī, şi rudele luī să aibā dreptatea şi folosulū acela ce li se cuvine. Şi ântēiū aū legatū ca din venitulū hanuluī i alū viilorū să se dēe unū etision pe anū de tal. 410 la ostrovalū Patmos, carele l'aū pusū în faptā de'lū urmēzā cu trimiterea acestorū bani pe tot anulū de rēndū, încāt va avea vieŃā, precum şi dupē petrecania sēa, asemenea să se urmeze, însă : tal. 100 la mōnăstirea sf. Iōnū Teologulū de la Patmos, unde are să se facā leturghii cu colivā, cu chierodosie şi masā pentru ucenicii cari invēŃā la școlā, în Ńiua Sf. marelū mucenicū Dimitrie. . . . Şi tal. 250 la școlā de la Patmos, cari să se dēe la 5 ucenici, obraze străine din alte țēri, lipsiŃi şi scāpātaŃi, pentru înlesnirea cheltuelei procopselei lorū, de fieş-care câte tal. 50; şi tal. 50 la Zoodohulū Pighi, tot de la Patmos, unde sunt călugăriŃe, din care să iēe tal. 5 preotulū de acolo ofimerion şi tal. 10 preotulū de la Apocalipsis alū Sf. Iōnū, ca să se pomenēscā în tōte Sāmbetele numele ce i se vorū trimete.»

Maī departe testamentulū incuviințatū de Domnitorū dispune, că pe cât va trăi Hagiulū va stāpāni însuşi hanulū cu viile. Când din întâmplare s'ar strica hanulū sēū o parte din elū şi va fi trebuințā de multā cheltuiālā, atunci moştenitoriī să'lū repare şi până se va repara, nu vorū lua nici ei, nici locurile mai sus arētate nimic din venitū până se va repara. Meremeturile mai micī le vorū face clironomiī din venitulū lorū. Să fie şi unū portarū la hanū cu simbrie. Chiriaşii să'şi scōŃā gunoiulū şi să'şi măture coşurile pe tōtā sēp-tēmāna. Venitulū hanuluī să nu aibā voie a'lū vinde în totalū. Odāile nu se potū închiria pēnā mult pe unū anū. «Şi fiind-cā aū cugetatū şi aū făgăduitū luī DumueŃeū cu hotărītū gând, să zidēsca o sffntā bisericā cu a sea cheltuiālā pe loculū ce'lū are cumpēratū aici în Bucuresci în mahalaua Broştenilorū, pe

Cheltuielile cutiei pe acești leatū 1797

10,296 lei lefile dascălilorū elinescī și a altorū dascăli de aici din Bucurescī și de pre afară, de prin județe, ce se propescū de la Sfânta Mitropolie, cu Episcopia Argeșului, i de Episcopia Râmnicului, i Buzău, i alte cheltueli precum mai jos arôtă, însă:

4.850 lei léfa dascălilorū elinescī de la mōnăstirea D-na Balașa, pe unū anū deplinū, adecă de la 1 Ianuarū 1797 și până la sfirșitul lui Decembre 1797, împreună cu eniclicul, însă:

numele Sf. Apostolū Iōnū Bogoslovulu și a cuviosulu Christodorū, amū făcutū și pentru acēsta orēnduială, ca iarășī din venitulū hanuluī și alū viilorū să se așede de a fi tot-dōuna 2 preoți mirenī, unulū pământēnū și altulū grec, i unu dascălū cu învețatură romănescă, ședătorū de apururea acolo, ca să învețe copiii mahalagiilorū, făr'de plată, care să fie și cântărețū în numita biserică, dimpreună cu altū cântărețū grecū, cărora acestora să li se dōe plată de simbrie pe anū, precum se vorū tocni, unde să se facă de 2 orī pe anū parastas cu arhierēū, și masă pentru sēraci. . . . » Testatorulū lasă pe proistoșii cumpaniei de neguțitorī din Bucurescī, privighietorī asupra clironomilorū, și când aceia nu vorū urma intocmai după testament, proistoșii să aibă a le lua sōma și a urma cele orēnduite. Acestū testamentū a fostū întăritū de Mihaī Suțu, de Al. Moruzi, carī aū scutitū de fumăritū prăvăliile hanuluī și aū dispusū ca Epitropia obștinei să nu se atingă de acēstă danie și numitulū Hagiu nu numai să aibă privilegiulū nēnurilorū, fiindū aședatū la orēnduiala boșerilorū de nōmū, ci încă și când dupe trebuință se va întēmpla a se pune pe boșeri și pe nēnuri imprumutări sōū ajutorințe sōū orī-ce, elū și atunci iutru nimicū să nu fie supēratū; și clironomiū lui și hanulū să fie nedajnicī și să scutēscă și dropte bucatele hanuluī și ale celorlū 3 clironomi, de dijmăritū și de vinăriciū; asemenea să fie scutiți și purtătorii de grijă ai hanuluī, Christea Gheorghiu și Dimitrie Petcu, ei și bucatele lor. Asemene și 2 pivnițe ale hanuluī să fie scutite; să aibă și 2 hangii, 2 zidarī, 2 dulgheri, ómenī străini scutiți. Asemene și la biserică, ce va să zidēscă, să aibă 10 străini dărvarī scutiți. La aceste orēndueli ale hanulni să nu se amestece nici parte bisericōscă, nici parte mirenescă; mai îndatorēză hagiulū pe clironomiū lui, că după mōrtea lui să dōe la cutia milosteniei de aice tal. 2500 și altă superare sēū cerere cu vre-unū chipū să nu mai facă, ca să pōtă clironomiū împlini tōte orēnduelile sōle, atât aceste mai sus numite, cât și pomenirile i altele ce va mai orēndui prin dieta sa, pe care îi îndatoresce a le urma. Decī aflândū că hanulū și viile sunt drepte ale lui; apoi că aședământulū ce face este cu bună orēnduială întocmitū, și nefindū împotrivorū pravilei nici vre-unuū obiceiū al pământuluī, și vedēndū și hrisovulū altorū Domni, Al. Ipsilant întăresce și elū printr'acēstū hrisovū alū lui, atât aședământurile mai sus numite, cât și milele să le aibă nestrămutate. Urmēză credința Domnitoruluī și a fiulu sēū și mărturia boșerilorū divaniți, cu observarea că Brâncovēnu e pusū în frunte de și e numai Logof. de țōra de sus; acēsta pe considerația ranguluī, etăței, averei, etc.

Deja sub Moruzi, N. Brâncovēnu fiindū Vistiernicū pășia în fruntea boșerilorū de Divanū, a Banuluī Racoviță, etc.

- 1.880 la dascălul Lambru, pe unŃ anŃ, de lună po tal. 150.
 1.500 la dascalul Constantin filosofŃ, pe lună tal. 135.
 350 la dascălul al III-le, Gheorghe, pe lună tal. 29,20.
 1.200 EmiciculŃ acestorŃ dascăli, pe lună tal. 100.
 500 Léfa dascălului Iosif Misiadacos, pe 10 luni, însă de la Martie și pênă la sfîrșitul lui Decembre, pe lună po tal. 50 după poronca gospod.
 160 Léfa dascălului Dragnea, ce învată pe copii la latina, ¹ pe 8 luni de la MaiŃ și până la sfîrșitul lui Decembrie, pe lună tal 20, după poronca gospod.
 360 Léfa dascalului slavn cu ipodidascălulŃ i cu vatafulŃ, pe unŃ anŃ deplin, pe lună, po tal. 30
 60 La dascălul de la Zimnicea, iar pe unŃ anŃ, pe lună tal. 5,
 525 la ucenicŃ din școla elinésă, cu poronca gospod., însă :
 120 lei pe lună în Manolache Tenedos.
 200 la 4 copii ai postel. NicolaŃ Budiștonu, de la Marte pênă la sfîrșitul lui Decembre, pe lună po tal. 20.
 105 lui Grigore sin Pah. Gheorghe Filipopolitul, pe 7 luni po tal. 15, de la Iunie pênă la sfîrșitul lui Decembre.
 70 lui Serghie AndreiŃ Metovitul, pe 7 luni, po tal 10.
 30 la 3 copii ai ClucereseŃ Maria Petrescu, pe 2 luni Noembre și Decembre, po tal. 15 pe lună.

 525

- 1.400 S'aŃ datŃ de la Episcopia Râmnicului la cei mai jos arétaŃi, cari bauŃ i-aŃ ținut Epitropia în sémă la socotélă, însă :
 500 lei dascălulŃ elinŃ din Craiova, pe unŃ anŃ deplinŃ, de la 1 Ianuar până la sfîrșitul lui Decembre 1797.
 300 la 5 dascăli din 5 județe, po dascăl tal. 60.
 120 la dascălulŃ slovenŃ din Craiova.
 240 la altŃ dascălu elinŃ la RâmnicŃ (Vâlcea)
 140 la unŃ ciracŃ iar la RâmnicŃ, tot pe unŃ anŃ deplinŃ.

 1.400

- 670 lei s'aŃ datŃ de la Episcopia Buzăului la acești mai jos arétaŃi, tot pe unŃ anŃ deplinŃ, și i-aŃ ținutŃ Epitropia în sémă la socotélă, însă :
 250 lei la dascălulŃ grecescŃ, ce ține școlă în BuzăŃ.
 180 la 3 dascăli din 4 județe, po tal. 60.
 240 Bani, ce sunt orênduiŃi de se daŃ ajutorŃ pe tot anulŃ la spitalulŃ ce s'aŃ făcutŃ la GârlașŃ, jud. BuzăŃ.

 670

1. Clasa de gradulŃ I unde se învêța citirea, scrierea, etc.

371 lei s'au mai datŭ și făcutŭ cheltuială la aceste mai josŭ aretate, însă :

88 Imbrăcăminte nneŭ case, în școlă elinóscă la dascălnŭ Lambru, după pitaculŭ domnescŭ.

130 cu pitaculŭ gospod., cheltuiala hrisovului Departamentului Epi-tropiei, care hrisovŭ s'au făcutŭ acum.

250 La meremetulŭ școlēi slovenescŭ de la Sf. Gheorghe Vechiŭ, cu porunca gospod.

3 la legătorulŭ de cărți, ce a făcutŭ toc pentru hrisovŭ. ¹

371.

Școlēle din orientŭ primescŭ ajutóre de la Alex. Ipsilant, care le renoesce hrisóvele anteriorilorŭ Domni. Dămu în note câte-va din asemenea hrisóve. ¹

1. Originalul acestei semŭ este în mâinele nóstre și o vom dona Bibliotecaŭ Urechŭ din Galați.

1. Hrisovulŭ luŭ Alex. Ipsilant din 5 Noembre 1797. E în favorulu școlēi elenice de la Țarigradŭ :

«Tótă facerea de bine și ajutorŭ, în tot loculŭ și pretutindena este bine primită de Dumneđeu, iar ceea ce se face la locurŭ pricinuitóre bineluŭ și folosuluŭ de obște, cum școlŭ de învățatură, carŭ împodobesce pre ómenŭ cu înțelepciunea, cu cuvântul și cu luminarea credinței și a cunoștinței de Dumneđeu și alte asemenea folosítóre obștiei, acele cu totul sunt mai cuviincióse și plăcute luŭ Dumneđeu, în cât cu deosebire au datoria Domniŭ și oblăduitorŭ, ce au câștigatŭ de la Dumneđeu puterea de a face bunătăți, a se osirdui spre întărirea și întemeierea lor, și a le ajuta din harurile ce au dobânditŭ pentru folosuluŭ ce dicemŭ, și binele ce pricinuesce de obște, iar nu numai în parte. Dreptŭ aceea, fiind-că școlă elinóscă din prea ciustita politie a împărătescŭ și din tótă lumea prea vestiteŭ cetăți a Țarigraduluŭ, care este cea d'ântēiŭ stăpănitóre tuturorŭ polițiilor și orașelorŭ, este isvorulŭ celŭ d'ântēiŭ alŭ învățetureŭ grecescŭ și elinescŭ, de unde se incepe și isvoresce la toți, mari și mici, alŭ neamuluŭ nostru celŭ creștinescŭ, lumina credinței, podóba procopsirii și a înțelepciunii și cunoșciuta de Dumneđeu, socotit-am Domnia mea, cŭ precum alte școlē, mónăstiri și bisericŭ din multele părți, au milŭ și ajutorurŭ dintr'acéstă creștinóscă țóră, prin hrisóvele și cărțile frațilorŭ Domni ; cu atăta mai deosebitŭ se cuvino a avea acéstă numită școlă a Țarigraduluŭ vre nuŭ ajutorŭ de aici, la curgetórele cheltuelŭ, cele de peste tot anulŭ ; și nefiind cu cale a se afla numai acóstă școlă a Țarigraduluŭ isterisită lângă alte atâtea și atâtea milŭ și ajutórirŭ ce se revarsă dintr'acéstă țóră, în alte asemenea locurŭ, și fiindŭ sciută trebuința cheltuelilorŭ curgetóre ce are pe anulŭ, mai vėrtosŭ acum, când cu deosebire este de a intra la mai bună orēnduială și întocmire spre folosuluŭ învățetureŭ și a luminărei de obște, amŭ bine-voitŭ Domnia mea și amŭ datŭ acestŭ Domnesculuŭ nostru hrisovŭ, prin care orēnduimŭ și hotorimŭ: Să aibă a lua vinăriciulŭ câte 2 banŭ de vadră, cu părpărul, precum iaŭ și alte mōnăstiri, însă : la sud Argeșu din norodulŭ Săpata, Păduraiuluŭ, Sămara, Groși

Diverși școlari străini, din Orient, întreținea Al. Ipsilante și la

Bălana, Bărbătesci, Codmeni, Udas, (din plasa Sepegii); i din poporul Corbi, Bârsoiul, Stoelesci, Crămenari, Ursii (din plasa Crămenari); i din poporul Cuca, Scheia Argeșului, Dobresci, Bădenii, Dănicei, Vitormiresci, Ciomăgesci (din plasa Oltului de jos); i din poporul Blidar, din Blisci, din Golești, Valea Babei, din Fețeni, (din plasa Oltului de sus); i Vlădesci (din plasa Topologului); din poporul Teișului, ot Bunesci, i Bărbătesci, i Mălureni (din plasa Pitescilor i Vălsanul). Și la Sudu Oltu din poporul Dănesci.—Deci să aibă orânduitorii Epitropilor a serie vinăriciului dintr'aceste numite popore, dimpreună cu vinăricerii Domnesci, și să ia orânduitorii Epitropilor acei câte 2 bani de vadră cu părșurul, la care să n'aibă vinăricerii întru nimic a se amesteca, iar 3 bani, să ia vinăricerii. Așijdere orânduimă ca să aibă numita școlă a lua de la Ocna Slănicului pe anu câte 50 bolohanii sare și de la Carvasaraia Domnescă pe anu câte tal. 250.— Care aceste milii le-au avut școlă și de la D-sa seleful nostru, Alexandru Vodă Moruzi, prin hrisovului ce-lu vëdumă cu létii 1793. Iar pentru purtarea de grijă și epistasia atât a strînsului vinăriciului i a primirei banilor sereii de la ocna, și a banilor de vămă, cât și a trimiterei loră cu siguranție, în vreme, pe totanulă la școlă din Țarigrad, orânduimă Domnia mea Epitropii pe P. S. Sa alesul de Dumneđu Mitropolitu Ungro-Vlahiei, ce va fi dupe vremi, și pe D-neloru cinstiți și credincioși boerii Domniei mele, vel Vist. și vel Post, ca să grijască de acestă și să aibă asupra-le acestă datorie....» Urmăză credința Domnitorului și a fiului se, și mărturia boerilor Divaniți. Nec. Brancoveanu, sub nume de Neculai Basarab, pașese și acum în fruntea boerilor, chiar a lu vel Ban Dumitașco Racoviță, de și nu e de cât vel Log. de țera de susu. Scarlat Ghica e vel Vist.

Cod. XXXIV, fila 162.

Hrisovă de la Alex. Ipsilant din 20 Iunie 1797, prin care acordă școlă elenice de la biserica, care este în lăuntru vestitei cetăți a Țarigradului, ce se numesce *Magliotisa*, unde se prăznuesce hramul Adormirei P. S. Stăpânei năstre de Dumneđu Născătore și pururea Feciorei Mariei, care școlă se află la lipsă, neavindă alte milii după cum au și alte școli . . . «după rîvna ce avemă către școle, a le întemeia și a le aduce în stare bună, din cât ne este putința, de unde nască rodurile învățătorei, a buneii credinți și a cunoscinței de Dumneđu, și mai alesu pentru dragostea și evlavia ce avemă către P. S. Născătore de Dumneđu, sciindă că și acestu dară, căruia ne-amă învrednicit, au fostu însăși solirea ei către fiul se și Dumneđu nostru. Pentru aceea.....» dă școlă aceste milii anuale: 100 taleri de la cămărășia ocnelor, milă ce a fostu acordată de Alex. Ipsilante din antea Domnie. Hrisovulu este scrisu de Răducanu Poenaru biv 3-lea Logofetă.

Cod. XXXIV, fila 76.

Carte de la Al. Ipsilant, din 7 Sept. 1797, prin care acordă școlă Elinesci de la Țarigrad (după hrisove anteriore) vinăriciu câte 2 bani de vadră și părșurul de la mai multe popore.

Cod. XXXIV, fila 109 verso,

școllele din țeră. Unulū din aceștia, Manolache Tenedos, primea câte

Hrisovulū luī Al. Ipsilant, din 3 O-bre 1797, alū școlei și spitaluluī de la Terapia.

«Prinită este înaintea luī Dumneșei totă facerea de bine și ajutorulū la tot loculū și pretutindenea, iar ceea ce se face la locuri pricinuitoare binelui, și folosulū obștescū, cum spitalurī de bolnavi șēraci, căci odihnescū pe cei ce n'au stare și putere a se căuta pe sineși la patimele lorū, și școle de învețatură, cari împodobescū pe ómenī cu înțelepciune, cu cuvēntulū și cu luminarea credinței și a cunoscinței de Dumneșei, și alte asemenea folositoare de obște. Cu atāta mai mult este cuviinciosū ajutorulū acestora, încāt și Māntuitorulū nostru la cuvēntulū Evangheliei dice: «bolnavi amū fosti și m'ați căutatū, străinū și m'ați primitū.» Și iarăși: «Ceea ce ați făcutū unuia dintre acești frați mai mici ai mei, mie ați făcutū». Drept aceea dar, fiind-că toți locuitorii de obște de la Terapia, prin jalbă de rugăciune au făcutū aretare seleftulū nostru Domnū Alex. Vodă Moruzi, cumcă mila ce are orēnduită de vinăriciū, de aici din țeră i spitalulū și școla de acolo de la Terapia, fiindū cuprințetore tot într'unū hrisovū cu mōnăstirea Vlachserai, nu și-au pututū avea spitalulū și școla, dintr'acēstă amestecare, folosulū și ajutorulū de aceeași milă; de cānd s'a orēnduitū, încă din Domnia āntēia a Domniei șele fratelū Domnū Mihaī Vodă Sntulū și dintr'acēstă pricină nu numai pōte a se isterisi, în vremi, spitalulū și școla, de acēstă milă, nefiindū despărțitā prin deosebit sinetū Domnescū alū lorū, ci și vre-o prigonire și scārbă, care nu o pohtesc, pōte pricinui între amēndouē părțile cu părinții de la *Megaspilion*, care este într'ua cu Vlachserai. De aceea și au făcutū rugăciunī Domniei șele cu toții de obște ca să despărțescā spitalulū și școla cu mila lorū prin hrisovulū Domniei șele deosebitū, ca să fie volnicī pe alī sēi și să se pōtā ajuta la cheltuelile ce are spitalulū și școla.» A. Moruzi au rēnduitū cercetare prin vel Logof. de țera de sus, a hrisovelorū numitelorū mōnăstiri. Acesta a raportatū cā mōnăstirea Vlachserai este datore a respunde mila spitaluluī și a școlei de la Terapia din vinăriciulū ce are aici în țeră la sud. Gorji și Romanai, din acele 126 popōre ce i s'au datū. Al. Moruzi au primitū a deosebi mila spitaluluī și a școlei de a bisericei, dānd din popōre anume pentru ele «a cărorā milă chibzuind'o Domnia sea (Al. Moruzi), dupē trebnița ce au, cā este cu cale de a li se face cu ajutorū, ca la unū lucru vrednicū, cu viinciosū și de folosū la mulți, cheltuindu-se acēstā milă la spitalulū de bolnavi șēraci și la școla de învețatură, unde la acēstū satū se aflā locuindū atātea și atātea familī cinstite și de bunū nēmū, mai vērtos cā mōnăstirea Vlachserai, fiindū precum mai susū s'au dīsū, într'una cu Megaspilion, cari au īndestulatū vinăriciū de aici din țera acēsta, atāt Vlachserai cāt și Megaspilion deosebitū să se ajute una cu alta. De aceea dar au hotărītū Domnia sa și, dupē foia ce s'au aretatū din condica Divanulū, de suna și numirea popōrelorū, ce sunt în hrisovulū mōnăstirei Vlachserai, cari se adunā peste tot 126, cele-l'alte 94 să rēmānā ale mōnăstirei Vlachserai, iar 32 popōre din plasa Jiulū (Gorj) le-au deosebitū și le-au datū, ca să fie spitaluluī și școlei ot Terapia câte 2 bani de vadră și pāpărulū.» Așīșderea a mai făcutū spitaluluī și școlei milă anuală de 200 tal. din venitulū ocnelorū țerei. Baniū din vinăriciū și sare să se adune prin D-lui Vel Logof. de țera de sus și vel Post. să i trāmițū cu *siguranție* la spitalū și școla ot. Terapiei. Despre acēsta urmēzā hrisovulū luī Al. Moruzi din 1795 Mai 11.

Al. Ipsilant mai adaogă de la ocnă încă talerī 100, și din vānu, de la Carvasara, talerī 200. — 1797 Octobre 3.

10 taleri pe lună și a continuat a primi această bursă și sub Domnia următoare a lui Hangerläu.¹

*

Din respectul culturală avem de notat o nouă constatare, ce face Alexandru Ipsilant, despre importanța tipografiei, care dice că : *«este cea mai întâiu trebă spre folosirea sufletescă»* și protege reînființarea și miluirea tipografiei din Râmnic-Vâlcea, prin următorul act :

«Fiind-că tipografia sfintei Episcopii Râmnicu, pentru ajutorul și înlesnirea tipografiei, au avut milă prin cărți Domnesci a ține lude șese, scutiți și apărăți de toate dările și angariile, cu pecetluituri Domnesci ; pentru care ne arătă iubitorul de Dumnezeu Sf. Sa Părintele Episcopu de Râmnicu, că puind în faptă acestu lucru alu tipografiei în orașul Râmnicu sud. Vâlcea, la Episcopie, unde din vechime au fostu, ne făcu rugăciune ca să înoinmă această milă. Decă fiind-că tipografia este cea mai întâiu trebă spre folosirea sufletescă, întru slujbele sfintelor biserici, ne-amu milostivit și, prin această Domnescă a noastră carte, înoinmă mila ce au avut de lude 6 scutiți....» — 1797, Oct. 27.

Cod. XXXIV fila 123 verso.

Tot din respectul culturală să notăm și protecțiunea ce A. Ipsilant acordă lui Stanciu, tipograful Mitropoliei, apărându-l și scutindu-l de dări.² Dar mai cu seamă să înregistrăm protecțiunea acordată lui *Ioniță Inginerul* (apărare de dajdi și angarii, scutirea bucatelor de dijmăritu, vinăriciu, o pivniță în Bucuresci, apărata de fumaritu, căminăritu, etc. și 2 luđi, străini scutelnici). Alex. Ipsilant acordă asemenea folose, *«pentru că din părți streine viindu numitul ingineru, cu sciința meșteșugulu acesta desevărșitu, aicea în oblastia Domniei mele, ca unu trebuinciosu ce este cu meșteșugulu lui, a-lu avea Domnia mea.....»*³

*

Doctorii, ca agenți nu numai sanitari, dar încă și culturali, continuă a fi protegiați de Al. Ipsilant. Ca și sub Moruzi, și sub Alex. Ipsilant, doctori ca Dimitrie Caracaș, nu putu să imparțā numai lécuri fizice, lécuti numai pentru sănătate, ci și lumină.⁴

1. Veđi cod. XXXVI fila 32 este pitacul din 2 Martu 1797, către Vornicul obștilor, prin care i se ordonă de a da câte 10 tal. pe lună lui Manolache Tenedos, ucenic de la școla elinescă din Bucuresci.

2. Cod. XXXIV, fila 6—12.

3. Pitacu din 31 Martu 1797, Cod. XXXIV fila 13.

4. Deja în 1798, Caracaș tipărise la Viena cartea sa *Ποέματα Μεδικα*, care coprinde versuri, ce însuși le-a tradus și în limba latină. În versurile care servă de prefață ne

Décă Alex. Ipsilant favorisa pe doctorii bunī, elū destituia lesne pe cei răi :

Cartea luī Alex. Ipsilant, din 24 August 1797, la Caimacamulū Craioveī Iancu Caragea, prin care, dupē cererea Caimacamuluī, incuviințoză a se orēndui ca doctorū la Craiova Iosif, cunoscutū ca bunū încă de pe când era la spitalulū Colțea din Bucurescī. Caimacamulū a arētatu luī Ipsilant că actualulū doctorū alū Craioveī «este prostū și nevrednicū a se numi doctorū, fiind-că nicī n'au învățatū a epistimi, a dohtori, fără numai slugă la unū spișerū s'au aflatū» și decī aū cerutū îndepărtarea acestuia și numirea în locū a luī Iosif, cu lēfa co aū avut-o fostulū doctorū.

Cod. XXXIV, fila 102 verso.

V

Administrațiunea

În scurta Domnie a doua, pe Alexandru Ipsilant ilū aflămū, ca și în prima Domnie, grijiliv de administrațiunea țerei. Primulu actu, în sensulū acesta, ilū întâlnimū cu data din 20 Martū 1797. Este o circulară scurtă, prin care ordonă Ispravnicilorū, ca «să vē urmați trēba și datoria isprăvniciei cu osirdie, primindū pe fieș-care cu iubire de ômenī, să căutați pricinile și păsurile lorū, și grijindū pururea de buna petrecere a locuitorilorū». Acēstă circulară, pe care o dămū jos în notă, este adresată cu deosebire la judecători. ¹

spune că aū învățatū mai întēiū la Hâle și apoi la Viena, și că dupē aceea aū venitū în *Dacia*, unde, mergēndū în trăsură pe la bolnavī, „per amplam urbem Dacorum“, și-a scrisū versurile sale, pe cari le-a editatū, avēndū peste 60 de anī. Lucrarea luī Dimitrie Caracaș, deși în versuri, este unū tratatū de medicină. La finea volumuluī adaoge o serie de poeme adresate deardēndul tuturorū Domnilorū sub cari a servit, punēnd la finea acestorū poeme data exactă a înscăunării fie-căruia. Aceste poeme de la finea volumuluī nu sunt traduse în latinesce.

1. *Circulară către Ispravnici și către toți judecători, din 20 Martū 1797*

«Vē facemū Domnia mea în scire, că pentru a slujbei vōstre datorie, cu care trebuie să vē purtați atât D-vōstrē, Ispravnicilorū, în trēba isprăvniciei, cât și tu, judecătorule, în trēba judecătoriei, vi s'au datū poruncile și învețaturile Domniei mele, atât prin cuvēntū cât și în scrisū, de a le păzi și a le urma; vedemū însă mulțime de jăluitarī dupē afară, cu jălbi necurmate viindū la Divanulū Domniei mele, care acēsta ne dă bănuială, că la D-vōstrē acolo nu le căutați pricinile și păsurile ce aū, orī că nu se cantă cum se cade și neputēndū afla vre-o îndreptare de acolo, sunt siliți a veni cu jălbi pe aice pentru fieșce puțin lucru. Pentru care iată într'adins vē poruncimū Domnia mea, ca

Cu mult mai pe largü, din noü se adresözä Alexandru Ipsilant, in 26 Iunie 1797, către Ispravnicü, și in genere către toți acei cari deținü vre-o sarcinä, ce'i pune in contactu cu locuitorii; le dă povëtuiri förte umanitare și cu totulü departe de a justifica acusațiunea, ce D-lü profesorü Xenopol, parafasându pe unü scriitorü mai vechiü și nedreptü, aduce lui Alex. Ipsilant, că: «elü nu mai căuta după reforme, ca in prima lui Domnie in țera Muntenescä, ci a face banü țera tolä străduința bătränelorü sele puteri. Elü störse țera ca unü moșnegü cu inima impietritä, care nu mai asculta nici de plänsetele veduvei, etc.....» Departe de a face așia ceva, ilü vedemü in actulü următorü cu aceleași simțimënte ce i le-amü cunoscutü in prima lui Domnie, simțimënte generöse, de bunü administratorü, de incercatü justiciarü, mai cu sémä faļä cu țeranulü:

Ponturi din condicile Divanului. Pentru Ispravnicü

1. Ispravnicü, ca unü ce sunt ocärmuitorü județelorü, nu aü voie sä facä nici de cum alișverisuri și tovärișie cu locuitorii, in vremecänd sunt ispravnicü, căci ceü ce vorü călca pravila acösta, se vor pedepsi förte greü pentru nesupunere. Asemene nici condicariü, nici zapciiü și slujbașii ispravnicüesci, in cât sunt in trébä, nu aü a face alișverisuri seü tovärișii.

atät D-vöstrë, Ispravnicilorü, sä vë urmați trébä și datoria ispravniciei cu osirdie, primindü pe fieș-care cu iubire de ömenü, a căuta pricinile și päsurile lorü și grijindü pururea de buna petrecere a locuitorilorü, ca sä fie feriți de orü-ce nedreptäți și nebântuiți unü de către alții, verü in ce felü de pricinü, dupre cum aveți povëtuirile Domniei mele date pe largü. Cät și voi judecătorilorü mai vërtos, trebue sä sciți că judecătorii prin județe nu le avemü orënduite Domnia mea pentru milä, ci într'adins pentru trébä, ca și locuitorii ceü depärtați după afarä sä nu fie siliți pentru fieș-ce pricinä micä de judecatä a se trepäda și a veni pe la Bucuresci. Dreptü aceea dar, sunteți datorü a vë afla pururea lângä ispravnicatü, căutändü trébä judecătoriei napristaniü, unde sä priuniți pe fieș-care cu bunä-voire și far'de a'i zäbovi și a'ü prelungi cu cuvëntü că nu este vreme acum, seü du-te azi și veü veni mâne, seü altä datä, söü de a arëta fire de vre-o niändrie; sä căutați judecata fieș-cäruia cu osirdie și cu bunä cercetare, pentru care förte sä vë feriți de nedreptate, a nu căuta hatärü seü interes de vre-uuü darü, spre a face cu acösta näpästuire vre-unuia, seü pentru căci aü dobënditü judecata celü ce aü avut dreptatea sä'ü cereți vre-unü peșcheșü seü vre-unü havaetü, peste ceea-ce este obicinuitü alü lorü, că acösta ne turburä förte, și când, orü in vre-o faptä ca acösta vë vomü dovedi, seü că nu căutați trébä judecătoriei cum se cade, sä sciți că unulü ca acela, nu numai va fi lipsitü, și altä datä nu va mai fi rënduitü in trébä, ci încă ilü vomü și pedepsi; precuu și D-vösträ Ispravnicilorü, la trébä ispravniciei, când nu voți fi cu destoinicie, asemone veți petrece.» — 1797, Martü 20.

2. Când ispravnicii âmbă prin judeţul sĕu, să nu ia de la locuitorĭ cai, ci cu caii lorĭ să âmble şi cu tocmola lorĭ, făr'de a supera pe locuitorĭ. Asemene şi cei-lalţi, sĕu pentru trebuinţa lorĭ mergĕndŭ la unŭ locŭ, sĕu trimiţĕndu-se de către Domnie, boierĭ şi alţi, orĭ de ce trĕptă vorŭ fi, să se pórte tot cu acestŭ felŭ de mijlocŭ, că într'alt chipŭ se viuose şi la pedĕpsa uesupunerei şi la plata pagubei.

3. Asemene şi cei ce âmbă după ispravnicĭ, sĕu slujitorĭ, sĕu logofeţi, sĕu zapciŭ şi cei ce se trimiţŭ de aici cu porunci şi cu slujbe, şi mai in scurtu toţi, şi înşiŭ tacsildarii şi polcovniculŭ şi căpitaniŭ şi cei-l-alţi toţi. să cheltuiască de la dĕnşii şi să âmble cu caii lorĭ, făr'de a supăra pe locuitorĭ cătuşi de cât; cari aceste de nu se vorŭ păzi într'acest chip, nu numai cei ce vor călca porunca negreşit se vorŭ pedepsi fórte greŭ şi vorŭ plati îndoitŭ, ci şi ispravnicĭ, ca unŭ ce aŭ datorie să cerceteze şi să îndrepteze ueele ca aceste, vorŭ fi invinovăţiŭ.

4. Să nu se îndrĕznĕscă cinevaşi, din coŭ ce sunt pe lângă ispravnicĭ, a lua de la locuitorĭ mulţi sĕu puţinŭ bani, cu cuvĕntŭ de a'ŭ ajuta, sĕu pentru alte pricinĭ, fiind-că însuşi ispravnicĭ aŭ a responde locuitorilorŭ acca paguba, ce o vorŭ face ómonii lor, iar slujbaşulŭ acela se va pedepsi.

5. Ispravnicĭ sunt datorĭ şi pentru zapciŭ lor, ce sunt orĕnduiŭ prin plăşi, când se vor dovedi că aŭ făcut cătuşi de cât asupra locuitorilorŭ, sĕu că n'aŭ urmatŭ poruncile domnescĭ, să rĕspundă şi să îndeplinĕscă tótă paguba acelorŭ locuitorĭ. Asemene de vorŭ strica diu banii Visteriei, iarăşi Ispravnicĭ aŭ să rĕspundă.

6. Ispravnicĭ să păzĕscă drĕptă cumpănire a locuitorilorŭ cu senupĕtate, într'u orĕnduelile şi poruncile domnescĭ, şi pururea in tótă vremea să asculte şi să caute dreptăţile lor şi să grijĕscă cu priveghere de celo ce se urinză in judecăŭ, ca tóte satele să fie într'o drĕptă stare, într'u linişte; nicĭ să lase pe locuitorĭ a se năpăstui ei între sineşi, la facerea cislilorŭ, unŭ pe alţi, ci cu drĕptă cumpănire să se cislúscă între dĕnşii, după starea şi puterea fieşcăruia, ca nu numai unulŭ să se îngreueze, şi alţi să fie uşuraŭ, că acesta este tótă datoria şi îngrijirea unŭ ispravnicŭ, ferindŭ şi de alto jăfuiri pe toŭ, şi silindu-se pururea pentru întrogimea judeţului, prin urmări de oblăduire drĕptă, precum este voinţa Domniei mele.

7. Ispravnicĭ sĕu judecătĕrulŭ să nu fie închisŭ in pricinĭ de judecată pe celŭ ce dice că are apelaŭ, ci să fie slobodu a veni la Divanulŭ Domniei mele; iar pe cei cu bănuială de a dosi sĕŭ de pe chezaşie; nicĭ să vĕndă avcrea cuŭvaşi făr'de scirea şi porunca Domniei mele in scrisŭ, ca socotlă a se folosi cu deciuială din împlinire.

8. In vremea arăturilor de primăvĕră şi in vremea secerişului şi a cosei, véra, cum şi in vremea culesului de porumbŭ şi de viŭ, care sunt zile rânduite cu soróce, să nu îngăduiască a se trage locuitorĭ in pricinĭ de judecată, precum

nicî în cele 12 zile ale Crăciunului, nicî în săptămâna postului cea dintîi, nicî în săptămâna patimelorî, nicî în săptămâna cea luminată ; întru care aceste zile, adică ale Patimelorî și ale săptămînoî luminate, nicî dajdie nu se cîro de la locuitorî sîu alte angariî.

9. Iar tîlbarî și făcîtorî de role, în tîtî vremea și însuși într'acosto numite zile, se cercetîză neoprit.

Pentru judecîtorî

Vrîndî Domnia mea, ca și în pricinele do judecîți să'și aibî locuitorî ceî după afarî înlesnirea și repaosulî lorî, a nu se trepîda și a se cheltui pentru fieșce-ce pricinî pe la Divanî, de aceea într'adins amî orînduitî la fieșcare județî cîto unî judecîtorî, care nu sunt pentru milî, ci într'adins pentru trîbî, a urma cum se coprinde mai josî :

1. Judecîtorul are a cîuta judecîțile norodului, necontentit, dimpreună cu ispravnicî, atît cele ce vinî cu poruncile Domnieî mele de aici, cît și a celorî ce de sineși se vor arîta la judecîtorî și la ispravnicatî, cariî judecîtorî aî a cerceta pricinile ce sunt, de lucrurî i de datî și de luat, și ale plugarilorî. Iar pricinile cele vinovătescî, adică de uciderî, de preacurvî, de hrîpirî de fete și de ceî hainî cître obște, de furî de sfinte, de hoțî și de alte asemenea vinovățî marî, n'aî volnicie sî le judece, ci unî ca aceștia, ce se vorî prindo cu acestî felî de vinovățî, sî se trimițî aici la Domnie de cître Ispravnicî, împreună cu ecsamenele lorî.

2. Judecîtorulî sî aibî condicî pentru tîte pricinile ce se cautî, întru care sî se trîcî tîte, și pentru fiteș-care pricinî de judecatî, ce va cîuta, micî sîu mare, sî dîe în scrisî carte de judecatî sîu anafora celui ce aî dobînditî dreptatea ; iar celui neodihnitî sî dîe deosebitî adeverințî de sorocî în scrisî, orînduindî țiva la care se vorî înlesni amîndonî părțile de a se afla la Divanî, care acestî sorocî sî lî arîte și înaintea celnî ce aî cîștigatî dreptatea.

3. Lîngî judecîtorî sî fie orînduiți pururea cîte 2 slujitorî de ai județului, sî se afle slujindî la ori-ce trebuințî se va întîmpla.

4. Judecîtorulî sî nu aibî închisîrea lui, nicî împlinire a face, ci împlinirea sî o facî Ispravnicî, după hotîrîrea judecîței, luîndî și țeciualî, iar judecîtorulu sî se mulțîmîscî cu lîfa ce este orînduitî de la Domnie.

5. Cînd este cinevașî sub vre-o vinî mai ușîrî, care judecîtorulî are voie sî o judece, sî hotîrîscî în scrisî cercetarea lui, care cercetare sî o facî Ispravnicî, iar judecîtorulî sî arîte în scrisî vina și osînda lui.

6. Cînd Ispravnicî vorî lipsi în județî pentru pricinî și poruncî Domnescî, are voie judecîtorulî sî caute pricinî de judecîți și singurî ; iar cînd Ispravnicî sunt în loculî lorî, judecîtorulî sî judece împreună cu Ispravnicî.

7. Judecîtorulî fîrte sî fie feritî de nedreptîți și curatî de ori-ce dobîndire și rîșfetî sîu darî în pricina judecîțilorî. Așîșderea sî primîscî pe jîlnitorî

în tótă vremea, făr'de a nu ȃce jăluitorului că nu este vremea acum, séu du-te și veī veni mâne, poimâne, ci pururea să fie primiți cu față blândă și să caute judecata locuitorului făr'de lenevire și pregetare și făr'do vre-o piz-mnire ; că pentru nisce urmări ca acestea nu numai va fi lipsitū, ci încă se va și pedepsi foarte. Pe celū ce rămâne de la judecată datorū, care este în adevěr neputinciosū de a plăti, să nu'lū *sugrume* de o dată cu hotărīrea de plată, ci să'ī dée sorocul celū cuviinciosū dupē pravilă.

8. Judecătorulū nu este slobodū a lipsi din loculū judecătoriei, de lângă Ispravnicī, la județulū ce este orēnduitū, nici să âmble încóce și încolo, ci pururea să se afle nelipsit lângă Ispravnicatū, a căuta pricinele judecățilorū norodului, că pentru aceea este orēnduitū.

9. Toți boīerinași pe la județe, afară, de se vorū trage de cine-vași pentru vre-o pricină orī de datū sóū de luatū, să nu se împotrivéscă a merge la Ispravnicī sóū la judecătórū, ca să se judece cu jăluitorulū, ci să se supuie la dreptatea judecătóei ; afară numai de boierī cōi mari a căroră judecătī se vorū orēndui de Domnia mea, unde se cuvine ; iar de se va cunósce acelu boīerū că se năpăstuesce, va face apelație aici.

10. Judecătorulū (*dimpreună și cu Ispravnicī*), să fie datorū a trimite pe tótă luna condică la Domnia mea, de orī-ce pricinī de judecătī caută, cu mijloculū ce le-aū cercetatū și le-aū hotărītū.

Pentru condicari

1. Condicarulū va ține condica județului, întru care să scrie tóte domnescile nóstre porunci, cāte se trimittū séu cāte s'aū trimesū către Ispravnicī sóū către judecătórū, pentru chivernisirea locuitorilorū, pentru paza și buna orēnduiala județului, pentru judecătī și orī-ce pricinī de trebī ale Divanului, cu povētuirī și învētaturī ce li se dă. Mai vērtoș cele ce sunt următóre în tótă vremea să aibă a le trece în condică, de rēndū, cu vremea lorū, ca, și schimbându-se Ispravnicī sóū judecătórulū și viindū alții, să găséscă acele porunci în condică, ca să le energhiséscă și să le pázóscă.

2. Condicarulū să fie datorū, la schimbarea Ispravnicilorū sóū judecătórulū, a arēta celorū noī Ispravnicī și judecătórū cāte porunci sunt mai dinainte date ; iar să nu fie uitată porunca Domniei mele, ce s'aū datū odată, nesciută și de celū ce vine în urmă, cu pricină că aū rēmas cārțile de acele porunci la Ispravnicī ce aū fostū. Așiđderea și urmarea ce facū Ispravnicī dupē poruncile nóstre, și cārțile ce scriū în județū, prin plășī, să fie tóte trecute în condică.

3. Orī-ce pricină, mică séu mare, de judecată s'aū căutatū de Ispravnicī și de judecătórū, să se trecă în condică ; și de s'aū ispravittū pricina, să'ī scrie hotărīrea întregă ; iar de aū rēmasū la vre-unū sorocū, séu la aducere de doveđi, să se însemneze pricina la ce aū rēmas.

4. Vîndările de moșii i de venitū și de orî-ce lucruri, și zalogivile, prin cercetările Ispravnicilor și judecătóruilú, dovedindu-le că sunt adevărate și drepte, făr'de vre-o economie, să se trecă în condică și să se adevereze de condicari; ca cu acestú chipú să aibă acelu sinetú de vîndare sêu zalogire, credință de adevăratú, la întemplantare de vre-o judecată; iar făr'de a se trece în condica județuluí, nu va avea statornicie nicí unú felú de vîndare, sêu zalogire. Care acósta să o facă Ispravnicú sciutá în tot județuluí. Așisderea și orî-ce alte aședămênturí, ca să aibă credință de adevărate, să se trecă în condică, precum și ecsamenele fieș-cărnia vinovatú și căđtú în hoție.

5. Să se ferescă acestú Logofetú condicari alú județuluí de orî-ce mituire sêu rușfetú, orí ploconú a cere, sêu a lua de la cinevași cât de puțin, că pentru aceca are leafá de la Visteria Domniei mele, osebit de mila scutelnicilorú și osebit de avactulú ce-í este orênduitú maí jos; nicí să facă nocazurí jáluitorilorú și meșteșugirí cu prelungire de țile și zăbavă, de a fi silitú jáluitorulú să'í dée darurí, sêu a cere rușfet, pentru a mijloci să i se facă judecata în parte, a se năpástui celú ce are dreptate; că nu numai va fi lipsitú, ci aducêndu-lú, se va pedepsi de către Domnia mea cumplit.

Avactulu Condicarului: 1. De la pricină de judecată hotărítă, pentru scrisú i trecutú în condică, de la parale 20 până la parale 60.

2. De la vîndările ce se facú de soróce de către Ispravnicí, de la parale 2 pênă la parale 4.

3. De la rêvașele i zalogirí de moșii, vií, țiganí, sêu alte aședcêmênturí, i vîndări de venituri de moșii, pentru trecutulú în condică, de moșie mare parale 30, de moșie mică parale 15, de țiganí, pentru unú sufletú baní 15.

4. Acestú avactú să'lú însemneze Ispravnicú sêu judecătóruilú însuși într'acecași auafora, carte de judecată sêu zapisú, ca să nu se cuteze a lua maí mult.

Pentru Zapcií

1. Zapciulú ce este orênduitú pe plasă, nu are a cere gătira de conacú pentru dênsulú la sate, nicí a face locuitorilorú alte cheltuelí, precum nicí calú de călărie n'are a cere de prin satú, nicí să siléscă pe locuitorí cu celo ce n'au, ei din celo ce li se întemplă. Iar de va trebui pentru dênsulú ceva, acelo cu plată de baní lo va cumpăra, că pentru aceea li se dá simbrie.

2. Nu este volnicú Zapciulú a închide pe cinevași, făr'de scirea și porunca Ispravnicilorú, nicí a bato pe cinevași, nicí a globi și a geromctisi pe cinevași cu cât de puțin, nicí parte bărbătéscă, nicí parte femciascú, că fórte cumplit se vorú podepsi.

3. Zapciú nu sunt slobođi a purta cu dênșú calabalcourí de ómení mulți și slugí, cari aducú greutate și supărato locuitorilorú, ei cu 2 sêu celu mult 3 slujitorí are a ămbra în plasă, care și elú și slujitorí luí să nu înjure, să

nu ocărască pe cinovași, ci să se pörte cu omenie, cu cuvinte bune și făr'de mândrie, foritü de ori-ce netrebnicii și urmări, că, după cum amü dısıu mai sus, nu numai Zăpciulü se va pedopsi ci și Ispravniculü va fi răspundătoru, urmândü și locnitorii datorii lorü cu osirdie și cu s'punnere. Iar când vre-unulü din locuitorü va fi împotrivorü și neurmătorü datoriei lui, Zăpciulü să'lü însuciñzeze Ispravniculü și Ispravniculü va face corcetare și de va fi adovărată arctarea Zăpciulü, va face Ispravniculü îndreptarea aceluï locuitoru la nosupunerea și împotrivirea lui; iar de va dovedi arctarea Zăpciulü neadevărată, pentru vre-o pismă ori pentru vre-unü întoresü alü lui și rütate, va veni de hacü aceluï Zăpciiu pentru mincinosă arctarea lui.

4. Să nu se cuteze Zăpciulü a doosebi pe vre-unü locuitorü din dropta cislă satulü, și a'lü țino scutitü, ori pentru densusü, ca să'lü mănance olu, ori pentru altulü, verü de fași, verü pe sub cumpötü, că dovedindu-se so va pedopsi, urmândü și pălindii intru töte poruncile Domniei mele, ce prin Ispravnicü sunt date, pentru bună petrecora locuitorilorü.

Pentru Polcovnicü

1. Polcovnicii sunt orënduiți pentru paza și străjñiroa locuitoriloru județuluï și a calătorilorü, pentru a petreco odihniți și făr'de grijă de către hoți și făcători de reü și pentru alte trebü de paza Nizamuluï, iar nu pentru a aduce greutate și supörare locuitorilorü.

2. Nicü Polcovniciei, nicü ömonii lui, nu a'i a cere conaco și a face chel tueli locuitorilorü prin sato; precum nicü cai de calarie, că pentru aceea Polcovniculü are löfä, iar slujitorii sunt sentiți.

3. Förto să se feröscä Polcovniculü cu ömonii lui a nu prepuce pe cine-va cu picinä de hoți, söü gazdä de hoți, făr'de a fi adevorati, pentru vr'o pizma veche söü pentru întoresü de dobändä ndröptä, ca să'i ridico și să'i pörte de colo pëna colo; precum și la ämblectele lorü să se pörte cu bună orënduiala printre locuitorü, că împotrivä dovedindu-se, so va pedopsi cumplit și Polcovniculü și slujitorii lui.

Acestca töte câte sunt numite mai sus, sunt arctate și hotärite prin coudicile Divanuluï, de a le urma și de a le păzi fieș-care în parte.—1797, Iunie 26.*

Vel Logof.

Pecete gospod.

Cod. XXXVI, fila 65.

În privința ocupațiunilorü de peste și a diversilorü slujbași, Al. Ipsilant le fixcă din nou öra de venire la slujbä:

Pitacü la vol Post., ca veliții boeri să vie la curte pentru căntarea judecäșilorü de la 12 césurü din și pënä 2 $\frac{1}{2}$ și când vor fi trebü mai multe, atunci

să se strângă și după prânză la vre o casă a D-lorū să cate pricinile. Asemenea și cei-l-alti, ce au trebii după prânză, să se afle toți la 10 césurii și $\frac{1}{2}$ la curte, ca pēnă la 2 césurii din nópte să se isprăvescă tóte trebile. — 20 Aprilii 1797.

Cod. XXXVI, fila 48.

Pitacū la vel Post.: «să areți porunca Domniei mele la toți căți sunt în *ofchii* și în tréba curții, de la celū mai întēiū pēnă la celū mai micū, fără osebire, să griješcă a se afla diminēta la 2 césurii, mult la $2\frac{1}{2}$, la curte; asemenea și séra la 11 césurii din și, și acēsta să se păzescă de rândū în tóte țilele, afară numai de Joii ce este orēnduită a fi *tatilū*; pentru că orii care nu vaurna Domnescei nóstre porunci, să scie că după ce i se va orēndui mumbașirū cu trépēdū, ne va da și pricină a ne turbura asupra'i.» Domnitorulū adaogă că după prânzii la 11 césurii vorū veni numai cei ce au a căuta trebii. Postelniculū să arēte Domnitorulū pre cei ce nu vorū fi următorii. — 1797 Oct. 13.

Cod. XXXVI, fila 96

*

Douē mai importante hrisóve posedemū de la Al. Ipsilant, cu referință la organizarea unei noue autorității «*Logofetia obiceurilorū*» și reorganizarea, pe unū piciorū mai mare, a Epitropiei Obștinei, pe care o transformă în Departamentū.

Logofetia obiceurilorū a fost decretată de Al. Ipsilant în 20 Iulie 1797, dar încă de la începutul anului, cam de la începutul lui Martū aflămū pe Isac Ralet figurându în Divanū ca vel Log. alū Obiceurilorū.¹

Dionisie Fotino scrie că acēstă dregătorie este opera lui Al. Ipsilant în timpulū domniei sale a II-a.²

Noi credemū că se datoresce acēstă creațiune inspirațiunei lui Enache Văcărescu. Ţicemū acēsta pentru că dintre toți boierii Divanului era singurulū care înțelegea însemnatatea istoriei, ca unulū ce era și însuși istoricū. Nu putemū, ce'i dreptulū, documenta acēstă aserțiune a nóstră, cu atât mai mult, că la data când se înființēză formal logofetia de obiceinri, Enache Văcărescu e mortū de câte-va țile.

Exemplul Moldovei, unde aflăm urme de o înștițuțiune analogă, putea să fie împinsu și pe Al. Ipsilant la creațiunea logofetiei de obiceuri.³

1. Veđi hrisovulū Mōnăstirei Mărcuța din 9 Martū 1797 în cod. XXXIV, fila 7. Asemene hrisovulū Mōnăstirei Mihaiū-Vodă din 2 Martū 1797, cod. XXXIV, fila 15 verso.

2. Tomū III, pag. 285. Trad. Sion.

3. Gheorgache al II logof. dăduse deja la 5 Noembrie 1762 lucrarea sa cu titlulū: „Condica ce are în sine obiceuri vechi și nouē a prea înalților domni, care s'au făcut din porunca prea înalțatului, luminatului și iubitorului de Christos, Domnului și oblăduitorul a tótă Moldavia Io Grigore Ión Voevod“ (Letop. t. III p. 287).

Irisovulŭ Logofeției de obiceiuri, de care amŭ făcutŭ deja mențiune la capit. Culturei publice, dă noului logofetŭ mare o adevărată cancelarie ministerială și vel Logofetului ii asigură în Divanŭ scaunŭ cu rîndŭ după vel log. de țera de jos și toiagŭ de argintŭ, împreună cu dreptulŭ de a judeca alături cu cei-l-alti boieri din Divanŭ. Frumósele atribuțiuni *academice* ale logofeției de obiceiuri sunt deja aduse mai susŭ și se potŭ vedea în documentulŭ ce integralŭ îl dămu mai jos în notă. E de observatŭ, că Isaac Ralet, primulŭ logofetu alŭ obiceiurilorŭ, este și elŭ citatŭ ca martorŭ la hrisovulŭ constitutivŭ alŭ logofeției obiceiurilorŭ, ba chiar copistulŭ acestui hrisovŭ este Constantin logofitelŭ de obiceiuri.

Din preambululŭ documentuluiŭ notămŭ scopulŭ urmăritŭ de noua creațiune, scopulŭ ca în evoluțiunea țerei să se țină pururea sémă de starea ei anterioară, iar nu să se mai urmeze ca pênă atunci «de câte se făcêu, uneori se făcêu într'unŭ chipŭ, alteori într'unŭ altŭ chipŭ, adecă fără nici o orânduială întocmită». ¹

1. Hrisovulŭ Logofeției de obiceiuri.

«Zemb. Vlahscoe. O rîvnă desăvârșită avêndŭ Domnia mea, de a puno în faptă câte sunt de folosulŭ, trebuința și podóba acesteii de Dumneđu păzite țeri a nóstră, nu amŭ lipsitŭ și acum într'adoua Domnie, de cum amŭ ajunsŭ, cu ajutorulŭ lui Dumneđu, la scaunulŭ acesta, a chibzui și cele ce sunt de lipsă spre bună orânduială și podóba ei; unde vêdêndŭ la orânduiala și obiceiurile politicesci o nestatornicie, pricinuindŭ dintr'acésta o defăimare țerei și stăpânirii ei și socotindŭ mijloculŭ celŭ cuviinciosŭ, de a se pune și acésta la îndreptare, amŭ găsitŭ că este de mare trebuință și de folosŭ a avea țóra o *Canțalarie*, sóu cămară osebită, adunătoare de tóte obiceiurile și orênduelile politicesci și de privileghiurile pământuluiŭ acesta, câte mai josŭ le vomŭ numi, în care să se scrie tóte după rênduiala lorŭ, ca să fie cunoscute și ca să sepăzócă deapurure și în tótă vremea, cu cuviință și cu statornicie, ca unŭ lu cru ce neavêndŭ'lŭ țera până acum, câte se făcea, une ori se făcea într'unŭ chipŭ alteori într'unŭ altŭ chipŭ, adecă fără nici o orânduială întocmită. De aceea dar, socotit-amŭ Domnia mea pentru îmbunătățarea și deplinirea țerei, și acum, cu ajutorulŭ lui Dumneđu, să întocnimŭ acestŭ bine într'ansa și într'adins pentru acesta amŭ aședat *Logofet mare de obiceiuri seu Rednic* și sub dênsulŭ al II și al III și al IV logofetei mici, ca prin îngrijirea, nevoința și strădania numiților, să se scrie istoria, orânduiala politicescă, și dregătoriile țerei nóstre cei de Dumneđu păzite. Și să se păstreze la acéstă cămară, una ca să fie cunoscute pe deplin cele de cuviință, atât ale tuturor împreună, cât și ale fieșcarnea *oroșan* în parte. Și alta, ca să se alcătuiască și să fie deapurure în țóra o întocmólă necurmată, fără greșală, care este verfulŭ bunătățilorŭ la tóte lucrurile și la tótă însoțirea politicescă a ómenilorŭ. Și Redniculŭ avêndŭ rândŭ după vel Log. de țera de jos, și ținêndŭ toiagŭ, să sódă împreună cu cei-l-alti boeri ai Domniei mele la domnesculŭ nostru Divanŭ și la cele-l-alte adunări, și să judece împreună cu cei-l-alti. Și când se face înălțare de dregători, sóu

Alu doilea uricū importantū este acelu reorganisatorū Departamentulu Epitropiei, compusū din unū mare Vornicū alu obștirilorū ca șefū alū acestui Departamentū, ca Epistatū și Nazirū alū trebilorū obștesci, avēndū sub dēnsulu : 4 din boierii epitropi, de la vel Clucerū pēnā la vel Stoln. ; și alți 4 boieri de alū II^{lea} rangū, și de o cancelarie specială. Marele Vornicu alū Departamentulu Epitropiei este ridicatū

se dau boierii și se săvârșescū alte obiceiuri i țereoniū, atât politicesci cât și bisericesci, să se afle față pentru îndreptarea și povata, în ce chipū se cuvine a se face după obiceinița lorū orēnduială. Să aibă acōstā dregătorie a logofețicī de obiceiuri lōfa aceia ce au și D-lorū veliți logofeți ai Divanulu Domniei mele de la visterie, cum și logofeții al II, III și IV ai logofețicī de obiceiuri să aibă asemene lōfā de la Visterie, după cum au și ai Divanulu. Și împărțind trebile acesteie cāmări în 5 capete :

1. *In Istoria Domnilor Valahiei*, adecā să se facā adunare de tōte lectopisețele, ce s'au scrisū după vremi de omeni cu sciință, pentru obladnirea țerii, cu schimbarile și prefacerile ei, împreună și chronologia Domnilor și ocărmitorilor, pe scurt.

2. *In Gheografia țerei*: Cum se hotăresce cu cele de afară ale ei, adecā cu Pré Puternica Impērație și cu pāmēntū streinū, pre cum hotărnicia țerei despre partea Banatulu și cu Transilvania, ce s'au făcutū prin omeni impērătesci la 1792, după pacea de la Șistovii, i sinetulu ce s'au datū nemțesce și turcesce pentru cercetarea hotarēlorū de către comisarii Austriei, la mână Efenđilorū Hndudci a Prea Inaltei Porți, și hotărnicia hasurilorū a 3 cetăți, ce s'au făcutū din porunca impērătōsca cu mumbașir, în Domnia lui Stefan Voovodii, cum și cercetările ce s'au făcut mai în urmă și privileghiurile țerei i hatșerifurile se s'au datū după vremi, pentru privileghiurile ei, și câte se vor mai da, să se scrie în condicele acesteie canțelariū, iar cele adeverate să se păstreze la Mitropolie, de unde să se ia adeverița în scrisū, cum că s'au datū acolo, care adeverița să se trecā la condică.

3. In cele ce se cuvini la Domni, de la inceputulu Domniei până la sfirșitiū, adecā venirea Domniei de la Țarigradiū pēnā să așōđā pe scaunulu Domniei, țeromoniile ce se obiceinescū a se face mai des sēn mai rar, precum alaiuri, serbări, felurimile ieșiri ale Domnilorū din curtea domnēscā afară, cununii și botezurū domnesci, întâmpinări de soli și de alți mosafiri.

4. In bisericēsca orēnduială și acōsta în două : în deobște cum se urmēzā parisiile bisericesci, și în parte cum se urmēzā ? Cele de cuvinița a fițeșcārnia din ce de cinulu bisericescū, și cum se face așōđare de Mitropolit, de Episcopii, de Eguneni pe la mōnăstiri mari și mici ? Să fie scrise tōte aceste la acōstā canțelarie și la tōte aceste, când se faci, să se afle, după trebuinița, Rednicul de față, spre a areta orēnduiala lor.

5. In orēnduiala politicescā, și acōsta în 2 : în de obște, pentru care se copriade în parisiile domnesci ? și în parte, care sunt boierii și veniturile lorū, de cari cuvēntămii aice la acesti capii, adecā meseriile tutulorū dregătorilorū mari și mici, veniturile lor, și datoria ce are fișcare a săvērși ? Tōte acesto să fie trecute în condica de obiceiuri, și acōstā canțelarie, când se înalță cinevaș la vre-o boierie, să fie datōre să dea la celū ce ia boierie, însemnare în scrisū, care să coprinđā orēnduiala acei boierimī, și datoria ce are a urma,

la demnitatea de boierŭ de Divanŭ, luândŭ scaunŭ dupę vel Vornicul țerei de jos și luândŭ parte la judecările ce se facu la Divanŭ «ca intr'acestŭ chipŭ să se afle deapurare față dinaintea Domniei mele, la poruncile ce vomŭ avea a da pentru întęmplătoare pricini obștești, cum și pentru a ne aręta adese de pricinile și trebile Epitropiei, ca să curgă cu inlesnirea lorŭ.»

Atributele reorganizatei Epitropiei aŭ a fi: *a)* podurile din orașŭ împreună cu pavelele, constituindu *polcovnicia podurilorŭ*. Acesta e pusă sub îngrijirea vel Vornicului obștirilorŭ, împreună cu polcovniculŭ acestui serviciu. *b)* Milosteniile și facerile de bine împreună cu cutia relativă. *c)* Școlile țerei. *d)* Podurile cele mari domnești. *e)* Crescerea pruncilorŭ sęrmanŭ și orphanotrophia. *f)* Indestularea orașului cu apă, grija de cișmele. *g)* Oręnduiala rufetnurilorŭ și paza

cum și havaeturile sŭu bacșișului ce este oręnduitŭ a da acca boierie la imbrăcatului caftanului, verŭ cuŭ; iarășŭ de la logofeșio să se aręte și să se dea foio anunic și lefile acelorŭ ce sunt in dregători și in orŭ ce slujbă sŭu boierie, cu tŭte cã sunt scrise la Visterie, fiind-cã de dęnsa se și dau, să fie iusă și la condica acestei logofeșii scrise, și de la acęstă canțelerie să se facă aretaro fițeșcãruia dregătorŭ oręnduita lŭfã, împreună cu cea l-altã oręnduialã, de urmarea datoriei boieriei și a slujbei lui. Iar altele ce vomŭ mai chibzui Domnia mea cã sunt de cuviință a se da pe sŭnia acestei dregătorii, pentru depliuire, le vomŭ oręndui și le vomŭ tocni, prin deosebita carte a Domniei mele, in care se va aręta anume, și ce alt venitŭ are acęstă logofeșio și din co. Decŭ întãrinŭ aceste capete, priutr'acestŭ domnescŭ al nostru testamentŭ și vomŭ ca să se pãzocã cele ce se coprindŭ intr'ansulŭ, precum le oręnduim, și să se urmeze nestrãmutat, spre întãrirea și podoba, cum amŭ disŭ, a țeroi acesteia, de Dumneșeu pãzitã; și nu suntemŭ la îndoialã, cã și la cei din urma noștrã luminați frați Domni, va fi plăcutã acęsta și vor bine voi și D-lorŭ a întãri aceste obiceiuri, cari măcar de s'aŭ și isvoditŭ dupę vremi, orŭ cum s'au întęmplat, iar acuni și-aŭ luatŭ întãriro pe deplin, cu cuvintŭ dreptŭ și cu sfatŭ de obște. Și amŭ întãritŭ hrisovulŭ acesta cu însășŭ credința Domniei mele Io Al. Ion Ipsilant Voevod și cu credința prea inbitului Domniei mele fiu Constantin Voevod; martori fiind Dumneșor ciuștiși și credincioși veliți boierŭ ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrașco Racoviță vel ban, Pan Gh. Mavrocordat vel Spatarŭ, Pan Manolache Creșulescu vel vornicŭ de țera de sus, Pan Ion Damaris vel vornicŭ de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vornic alŭ Obștirilorŭ, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Const. Filipescu vel log. de țera de sus, Pan Stef. Văcãreccu vel log. de țera de jos, Pan Isaac Ralet vel log. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Cons. Suțu vel Post, Pan Ion Roset vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Cluc., Pan Iordache Slãtinęnu vel Pah., Pan Neculac Golescu vel Stolnic, Pan Iancu Negre vel Comis., Pan Const. Vișoręnu vel Slugerŭ, Pan Șerban Racovicęnu vel Pit și Ispravnicŭ, Și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta intru ântęiulŭ anŭ dintru a II Domnie a Domniei mele, aici in orașulŭ scaunului Domniei mele, București, la anŭ de la Nascerea lui Hriștosŭ 1797 Iulie 20, de Constantin logofeșelulŭ de obiceiuri,

nizamului lor. *h*) Tutela orfanilor și administrațiunea averii lor. *i*) Spitalurile. *j*) Fixarea narturilor și grija de ieștenirea articolelor de consumațiune și de îmbrăcăminte. *k*) Legile somptuarii contra luxului ¹. *l*) Grija pentru nestrămtorarea ori închiderea ulițelor și a drumurilor și pentru hotarul Bucurescilor. *m*) Poliția carelor pe stradele Bucurescilor, prin respântiași. *n*) Intreținerea în bună stare a zidurilor Mânăstiresci, obligându la acésta pe Egumeni. *o*) Conservarea domnescilor porunci în afacerile de competența Epitropiei.

Unul din cei 4 Epitropi este însărcinat cu grija podurilor și a cișmelelor, altul cu scólele, alu III-lea are în grijă cutia milosteniei și alu IV-lea cu orphanotrophia; însă toți aceștia obligați pentru orice trebă «să facă arétare la D-nealu vel Vornicul și împreună să chibzuiască; cheltueli să nu fie volnici a face fără scirea Vorniculu».

Cancelaria se va ține ori la vre una din odaile scólelor, ori la vre una din Mânăstiri, séu la casa D-nealu vel Vorniculu, «unde la acelu locu alu Adunării să se păzescă și condicile și tóte catastișele și sineturile în bună păstrare».

Cei 4 Epitropi au datoria a se presenta și ei la Curte în fie-care Sâmbătă.

Afacerile mai grave le va supune Vornicul la chibzuirea întregulu Divan.

Socotelile Departamentulu Epitropiei se voru cerceta în fie-care an, la începutulu lui Septembre de către veliții boieri de obște, și rezultatul se va supune cu raportu la Domnitoru. ²

Se fixează léfa marelui Vornicu din veniturile Epitropiei la talere 600 la o trimenie. Iar din Visterie va primi talere 1000 la 3 luni, ca divanistu.

1. Pitacu din 9 Ianuarie 1797, reînoidu pitaculu lui A. Moruzi de a se opri importul de carete și butci fără de poruncă domnescă înscrisu sub pedópsă, pentru vameși și vatafi de plaiu, de amendă de 500 talere la cutia milosteniei. Totuși Al. Ipsilant însuși calcă acestu decretu, în favórea Boierulu Cluceru Gligorașco Ghica.

Cod. XXXVI, fila 23 verso.

La Maiu 2 și 15, 1797, Domnitorulu a datu Pitacu învoindu importulu în țéră a 2 butce și 2 caréte alu Banulu Ghica. Asemenea la 20 Maiu același an s'a învoitu aducerea unei butce pentru Clucerulu Gligorașco Ghica.

Cod. XXXVI, fila 50.

2. Cu Pitaculu de la 4 Noembre 1797 Domnitorul cere vel Vorniculu obștiriloru să'i presinte socotelile de venituri și cheltueli, cari după hrisovul de întocmirea *Departamentulu Epitropiei*, sunt a se face la începutulu lui Septembre. Domnitorulu va trimite apoi socotelile prezintate, în cercetarea boieriloru hotărîți.

Cod. XXXVI, fila 106.

Cei 4 Epitropi primescŭ fie-care câte 120 talere pe lună, iar cei 4 de alŭ II^{-lea} câte 50 talere pe lună.

4 boierinași din cancelaria Departamentului vorŭ primi câte 20 talere pe lună.

Iar la 4 logofetei, cu cheltuiala hârtiei împreună, li se vorŭ da câte 60 talere pe lună.

Polcovniculŭ de poduri va avea câte 20 talere pe lună ¹.

1. Hrisovulŭ pentru Departamentulŭ Epitropiei

Vrëndŭ Domnia mea, ca printru o silință și osîrdie de bărbați vrednici și credincioși, să se lucreze și să se urmeze deapurarea în buna orânduiala lorŭ, atât acelea ce ne-am truditŭ cu multă rîvnă și osteneală, de le-am izvodit din neîntință, și le-am pusŭ în faptă, cu ajutorulŭ lui Dumnezeu, întru această pravoslavnică țoră, încă din cea-l-altă Domnie a noastră, spre folosulŭ și ajutorulŭ binelui de obște și spre bună orânduiala și lauda Patriei și a politiei, îmbunătățindŭ pe supușii Domniei mele cu cele ce nu era, și să se păzescă totdeuna în starea lorŭ, precum le-am aședatŭ, ca și obștea să aibă folosulŭ lorŭ, și ostenelele noastre să nu rămâe zadarnice, cât și altele carŭ privescŭ la folosulŭ obștescŭ, să le îngrijescă, an fostŭ întocmitŭ încă de atunci, din Domnia noastră cea dintăiŭ, într'adins, unŭ Departamentŭ deosebitŭ, cu adunare de 4 dregători din alu doilea trépta, cu nume de Epitropi ai trebilorŭ de obște, și sub dênșii alții mai micŭ, căroră le-am datŭ ponturile cele cuviinciose de urmare, cum se coprinde pe largŭ la hrisovul Domniei mele, ce am fostŭ datŭ pentru acestŭ Departamentŭ, care Departamentŭ urmându-se pênă acum, când, cu ajutorulŭ lui Dumnezeu, am venitŭ cu alŭ doilea Domnie, și făcându-se cunoscutŭ cât este trebuinciosŭ, în vreme ce printr'insulŭ se lucröză și se sêvêrșescŭ facerile de bine, către cei scăpătați de obște, și de la dênșulŭ se astéptă îngrijirea, urmarea și sôvêrșirea a trebilorŭ celorŭ de obște ale Politiei și ale buneŭ orânduiei; la care Departamentŭ, fiind multe feluri de trebŭ și de pricinŭ, orânduite a se căuta, am găsitŭ Domnia mea cu cale și de trebuință a'lu întregi desêvêrșit, a'lu mai îmbunătăți și a'li cinsti ca unŭ lucrătorŭ spre cele de folosulŭ și binele obștescŭ, și am făcutŭ într'adins pentru acesta o dregătorie nouă țerei, numindu-o, dupê asemênarea trebii, vel Vornicu alŭ obștirilorŭ, dândŭ rëndulŭ cinstei acestŭ dregătorŭ, dupe vel Vornicu alŭ țerei de jos, carele să fie Epistat și Nuzir alu trebilorŭ obștesci, a căuta pricinile și trebile numitulŭ Departamentŭ, dimpreună cu 4 orânduiți Epitropi, precum mai jos vomŭ orândui. Să și aibă însă scaunŭ Vorniculŭ obștirilorŭ și la Divanulŭ Domniei mele, căutându dimpreună cu Dumnealorŭ veliți boieri pricinile de judecăți ale norodulŭ de obște, ca într'această chipŭ să se afe deapurarea față înaintea Domniei mele, la poruncile ce vomŭ avea a da, pentru întemplantore pricinŭ obștesci, cum și pentru a ne arêta adesea de pricinile și trebile Epitropiei, ca să curgă cu înlesnirea lorŭ. Decŭ dupê ce am pus'o acesta în faptă, făcendŭ și hrisovulŭ Domniei mele, care amŭ fostŭ datŭ întăiŭ pentru acestŭ Departamentŭ întocmire, cu îndreptarea unora, și cu adăogirea altora, precum mai jos vomŭ arêta, am întăritŭ în cinste, printr'acestŭ de iznôvă alŭ nostru Domnescŭ hrisovŭ, atât aședarea a 9 dregătorŭ, cât și starea și orânduiala acestŭ Departamentŭ, ca să se păzescă deapurarea, adică:

Vel Vornic obștirilor numesce A. Ipsilant pe Radu Goleșcu. Acestu boieru era omu de mare încredere alu lui A. Ipsilant, care la 6 Mai 1797 îl face și Epistatū peste moșiile sale Domnesci din Rômnicul-Săratū. Negreșit nu Goleșcu administră direct acele moșii, ci avu rënduitū Ispravnicū pe unū Tudorache Gorulat. (Cod. XXXVI, fila 48 verso).

1. Patru Epitropi dintre boierii Domniei mele, de la vol Clucorū pēnă la vol Stolnicū, aleși practicoși și cu frică de Dumneșon, orënduinū să fie la acestū Departamentū, carī dimpreună cu Dumnealū vel Vornicū alū obștirilorū, să lucrezo și să îngrijescă cu osărdio de tôte trebile obștesci ale Epitropioi la acestū Departamentū, ca cu mijloculū adunărei a mai multorū chibzuiri de obraze vrodnice, să se sēvērșescă cele mai bune mijlōce, drepte și folositoare obștei. Alți patru din boierii de alū doilea, după coī mai sus numiți, orënduinū, ca să fie următori și ascultători trebilorū, ce li so vorū orëndui lorū de la acestū Departamentū, carī să'și mērgă unde va socoti Dumnealū vel Vornicū alū obștirilor că esto trebuința a se trimite, și să'și doa sōma, la întōrecro, de scvōrșirea trebiū. Și pentru ca să implinimū mai multū curgerca trebilorū acestū Departament, ca să pōtă ajungo și a sēvērși, în vreme, ori ce priedū trebuincioșo, orānduinū și alți 4 boiernași, din coī mai de jos, carī să slujescă deapururea acestū Departamentū, la trebilo ce vor fi orānduiți și trimiși de către Dumnealū Vornicū obștirilorū cu ceī patru Epitropi. Carī toți aceștia, alegēndu-se și hotărindu-se de către Domnia mea să so scrie amūno în deosebită foie pecetluită; orënduinū la acestū Departamentū și patru logofeți, carī să aibă a fi nolișiți de la loculū colū orēnduitū al adunărei, scriindū și țindū condici curate, și socotolū ale acestū Departamentū. Așisderca și *polcovicica podurilorū*, fiind-că este făcută de Domnia mea numai și numai pentru trebuința podurilorū, carī poduri, fiind-că sunt date subț îngrijirea și datoria Dumnealū vel Vornicū obștirilor, are a fi după cuvintū și dupe hotărērea ce dintru începutū s'au făcutū pentru dēnsulū, sub ascultarea și supnerca Dumnealū Vornicū obștirilor, urmāndū slujba și datoria lui întocmai după cuprinderea mai sus numitulū Domnesculū hrisovū.

2. Trēba milosteniei și a facerilorū de bine să o caute Dumnealū vel Vornicū alū obștirilorū, dimpreună cu orēnduiți 4 Epitropi, cu tōtă osērdia și scupētatea stringēndū veniturile cutiei și a slujbelorū Epitropiei, și grijindū cheltuelile, după cum sunt îndatorați, atât în hrisovulū Domniei mele dintru ântēia Domnie, care este datū pentru acestū Departamentū, la cap. ântēiū, cum și în deosebitulū hrisovū, care avemū datū, în parte, pentru cutia milosteniei de obște.

3. Trēba școlilorū țerei să o îngrijescă iarăși dimpreună, după orēnduiala și povēțuirea ce avemū dată pe largū Domnia mea, atât în hrisovulū acestū Departamentū la capul al II-lea, cât și în deosebitū hrisovulū, care avemū datū, în parte, pentru întocmirea ai aședământulū școlilorū în limba elinōscă.

4. Ingrijirea podurilorū celorū mari domnesci, și a celorū mici ale Politiei, să o aibă deapururea, stringēndū veniturile lorū, și căpuindū de bună starea și întregimea lorū, și chibzuindū a găsi mijlōce pentru caldarāmuri, unde va fi cu puțință, sōu dămuri așternute cu pământ și nisipū, după orēnduiala și povēțuirea ce avemū dată pe largū, atât în hrisovulū acestū Depar-

Înainte de Golesecu, Alexandru Ipsilante avusese alți administratori, încă în timpul Domniei lui Moruzi. Dar din cauza relei lor administrațiuni, silitu fusese Ipsilant a se desface de unele din moșiile sale și pôte și în scopul de a avea bani, cu cari să recapete Domnia.

tamentu, cât și în deosebitul hrisovu, care avem datu, în parte, pentru trôba poduriloru.

5. Hrana și chivernisirea prunciloru sërmanî, făr'de părinți, adică orphanotrophion, să o îngrijescă cu durere, spre a nu se lăsa făr'de nici o căutare, într-o politică ca acêsta, cu stăpânire pravoslavnică, fiindu și neciste și păcatu.

6. Trôba izvórelorū de apă și a cișmeliloru să le îngrijescă cu tótă luarea aminte, de a fi îndestulare de ape curate pururea norodulu, stringendū veniturile lorū, și făcendū cheltuelile cele orënduite la sniulgi, dupe orënduiala și poveșnirea a deosebitelorū hrisóve și cărți, ce sunt date în parte pentru acestea.

7. Orënduiala rufeturilorū și a tuturorū meștesugurilorū să o îngrijescă, ca să se păzescă într-o tóte Nizamulū acela ce este cuviinciosu, pentru dreptatea obștei, după cum se coprinde în hrisovulū Domniei mele la capulū alū șaselea.

8. Pricinile sërmanilorū copii, cari sunt făr'de părinți, și ale averilorū lorū, lucrurī mișcátore și nemișcátore, să le cante, după pravilū, Dumnealū Vorniculū obștirilorū, dimpreună cu 4 Epitropi, după cuu se coprinde în hrisovulū Domniei mele, la capulū alū VII-lea.

9. Să aibă Dumnealū Vorniculū obștirilorū a cerceta pururea și în tótă vremea pentru spitalurile săracilorū bolnavi, de se grijescū bine de către iconomii lorū, precum se coprinde în hrisovulū Domniei mele la capulū alū VIII-lea.

10. Să grijescă Dumnealū Vorniculū, dimpreună cu 4 Epitropi, pururea și în tótă vremea pentru prețulū nartulū lucrurilorū de mâncare, și a lucrurilorū de purtatū și a orī-ce folurini trebnuinciose, și să facă Domniei mele arêtare, ca să se dea porunca cea cuviinciosă de urmare la Dumnealū vel Agă, precum se coprinde în hrisovulū Domniei mele la capulū alū IX-lea. Așisderea să cerceteze și să chibzuiască bine, dimpreună cu orënduiți 4 Epitropi, mijlócele cele mai bune, pentru mai multă effinătate a colorū trebnuinciose lucrurī, atât de ale mâncărei și de ale portulū, cât și de altele trebnuinciose obștei, câte s'arū putea a se izvodi și a se lucra prin fabrice, meștesugurī iscusite, și s'arête la Domnia mea, ca, gúsindu-se cu cale, să se puc în faptă. Către acêsta să se poprêscă, *sêu măcar să se mai impușineze, acelea, câte se aducū din țeri streine, lucrurī zadarnice și pricinuitore de cheltueli zadarnice și deșarte și de pagubă unora și altora, pentru a se împotrivi unū altora, și a face nebunescri arêtari*, cum șireturī de multe cheltueli, lipscănii notrebnuincioșo, sevairū și alte *metahuri* asomenea, de la Tarigrad; de care pentru tóte să se arête la Domnia mea, ca să se dea trebnuincioșele porunci.

11. Să grijescă pentru *nestrîntorarea, micșorarea și închiderea ulițelorū și a drumurilorū* colorū de obște, de prin tóte mahalalele, cât și pentru hotarele de jurū împrejurulū Bucurescilorū, după cum se coprinde în hrisovulū Domniei mele, la capulū alū XI-lea.

12. Să grijescū și să aibă ómenī orënduiți, a nu sta carole, ce viuū după afarū, pe podurile ulițelorū Bucurescilorū, ci să mêrgă la locurile, ce într'adius sunt orënduite pentru acêsta.

Din respectul administrațiunei, se cuvine a mai aduce unele documente, proprii a ne arăta, că densusul departe de a fi acel bătrân jacașu alu țerei, și-a dat osteneța să impedeze jăfuirile.

Așia este casul cu abuzurile ce se făcêu la slujba Vorniciei,

13. Dumnealû Vornicul și cu orânduiții 4 Epitropi să aibă luare aminte și băgare de sômă tot-dô-una pentru *zidirile Mănăstirescî*, la cele din lăuntru și la cele din afara lorû, de urmêză igumenii și iconomiî a face meremeturile cele trebuincioșe, și de ținî buna orânduială și podoba lorû, dupre cum se coprinde în hrisovulû Domniei mele la capulû alû XIII-lea.

14. La condicile acestui Departamentû să se scrie și tôte donnescile poruncî, hotăriri, cărți și hrisove, cari s'aî datî pentru acesti felî de pricinî, cum și hrisovele rufeturilorî și anaforale de asemenea madele.

15. Unulû dar din 4 Epitropi să aiba asupra'sî, în parte, purtarea de grijă a podurilorî și a cișmelelor; altulû iarăși din 4 Epitropi să aibă asupra'sî, în parte, a veniturilorî și a cheltuelilorî, adică simbrii și cele-l-alte a școlilorû; altulû însă din 4 Epitropi să aibă asupra'sî, în parte, îngrijirile cutiei de milostenie; și altulû din 4 Epitropi să aibă îngrijirea de orphanotrophie; fieș-carele însă dintr'ênșii. pentru ori-ce trebă are rânduîtă asupra'sî în parte, să facă aretare la Dumnealû vel Vornicî alû obștirilorî și împreună să chibzuiască; iar, dupe datorie, toți dimpreună, să se silêscă cu îngrijire pentru acestea și pentru cele-l-alte tôte, puindî toți o osirdie împreună și dimpreună să caute socotelile, care iscălindu-le Dumnealû vel Vorniculû obștirilor, să le iscălêscă și ei căteși 4. Iar fără scirea Dumnealû vel Vorniculû cheltueli să nu fie volnicî a face. Adunarea pentru lucrarea și împreună chibzuirea tuturorû mai sus numitelor trebî, să se facă orî la vre una din odăile școliloru, orî la vre una din Mănăstirî, seû la casa Dumnealû Vorniculû obștirilorû, unde la acelû locû alû Adunărei să se păzêscă și condicile și tôte cataștele și sineturile în bună păstrare.

16. Osebitû de D-luî Vorniculû obștirilor. căruia i s'aî datû locû de ședere la Domnesculû nostru Divanû, și are tot dâuna voie a se înfățișa înaintea Domniei mele, spre aretarea trebuincioșelorû pricinî ale Epitropiei, aû voie și orânduiții 4 Epitropi, când vorî avea vre-o trebuincioșă pricină, să se arête înaintea Domniei mele, iar după datorie în tôte săptămânile, Sâmbătă.

17. Când se va întêmpla vre-o deosebită și mai mare trebă obștêscă, care să aibă trebuință de mai multă chibzuire, să se sfătuească și să se chibzuêscă și cu D-lor einst. și credinc. boeri veliți ai Divanulû Domniei mele, cari și D-lorû, ca nisce iubitorî ai Patriei, aî datorie, pentru orî ce trebă vor socoti folositoare obștei, să arête Domniei mele, și mai sus numitulû Departamentû alû Epitropiei.

18. Fiind-că spitalurile și lazareturile noue sunt lucruri obștești, și fiind că, pentru purtarea de grijă și epistasia lucrurilorî și a trebilorî obștești, avem Domnia mea orânduîtă într'adins *dregatoria acêsta a D-luî vel Vorn. alu obștirilor și cu 4 orânduiți epitropi*, am dat, după cuviință, asupra Vorniculû obștirilorû cu 4 Epitropi ai acestui Departamentû și purtarea de grijă și epistasia spitalurilorî și lazareturiloru noue, ca să urmeze orânduiala lorû, după cum se cuprinde în hrisovulû ce este datî pentru acestea.

19. Socotôla acestui Departament, al Epitropiei trebilor obștești, orânduimû

adecă la perceperea amenzii pentru vitele de pripasă. Acastă dare, care era unŭ *iralŭ* alŭ Cutiei, se vindea la cochii-véchi, adecă la licitațiune. Mai de ordinarŭ cumpărau asemenea venituri, ori Ispravnicŭ, séu ómeni înțeleși cu ei. Mai adese cumpărătorii sub-arendaŭ iratulŭ luându

să se caute în fieș-care anŭ la începutulŭ lui Septembrie, după cum se caută și socotelile Visteriei de către D-lorŭ velițiŭ boierŭ de obște, când, spărgându-se pitacurile și răvașele de daturi și iscăliindŭ catastichulŭ veniturilorŭ, dupe hrisóve i cărți, i al cheltuelilorŭ, să se aróte Domnioŭ mele, scriindu-se și în condica Epitropieiŭ.

20. Iar pentru osteneála și îngrijirea cea de-apururea, ce aŭ de-a face D-luŭ vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, dimpreună cu cei 4 Epitropŭ și cu cei-l'alți slujbași ai acestuŭ Depertament, orânduiniŭ Domnia mea fieș-cărnia lófă pe lună, după cuvintul ce óice, că, de unde slujasce și ostenesce cine-vașu, de acolo i se cuvine și plata ostenelei, adică *D-luŭ vel Vornicŭ, din veniturile Epitropieiŭ, tal. 600 la o triminie; iar alți tal. 1000 pe triminie, să aiba de la Visteria Domnieŭ mele,* precum este orêndnitŭ, fiind-că și la Divan slujasce, precum amŭ óisŭ, dimpreună cu D-lorŭ cei l'alți boierŭ veliți. Așiderea și orênduiți 4 *epitropŭ, de la vel Clucerŭ și pênă la vel Stolnicŭ, să aibă pe lună fieș-carele câte tal. 120. Așiderea și cei 4 din boierii de al doilea, să aibă fieș-care pe lună câte tal. 50. Iar cei 4 boierinași slujitori acestuŭ Depertament, sa aiba fieș-care pe lună câte tal. 20. La 4 logofeți ai acestuŭ Depertament, cu choltuála hârtiei împreună, pe lună câte tal. 60. și polcovniculuŭ de poduri pe lună tal. 20. Care aceste lefi să se óce din suma a tóte veniturilorŭ Epitropieiŭ. Indatorimŭ dar pe toți orênduițiŭ boieri ai acestuŭ Depertament, și strașnic le poruncimŭ, să se pórté cu tótă credința, fierbințéla Patrieiŭ și sírguința vrednicieiŭ, spre a lucra și săvéși tóte câte poruncimŭ mai sus, și câte alte obștesci trebŭ cantă la a lorŭ datorie și îngrijire, făr' de a nu face cât de puțină lenevire séu vre-unŭ hatârŭ, ca să se cunóscă rodŭ din slujba lorŭ, și sa dobândéscă mai multă milă, ca nisce credincioși, vrednici și osirduitoři spre folosul de obște și al Patrieiŭ. Iar când nu vorŭ pázi acestea câte mai susŭ le poruncimŭ și vorŭ face vre-o urmare împotriva, séu lenevire, se va osindi în adevér vinovatulŭ acela cu lepădare din cinste și cu cădere în urgie; dar cu deosebire va fi în vină Vorniculŭ obștirilorŭ, ca unulŭ ce este ântéinlŭ acestuŭ Depertament, și ca unulŭ ce este îndatoratŭ a priveglia cu deșteptare pentru tóte, și a epistasi pentru sévărșirea a tuturor orênduitelorŭ trebŭ și a bunelorŭ orênduelŭ, precum și a strîngerei veniturilorŭ în vreme și a buneŭ economiei lorŭ, ca să óce tótă adevérata idee și pliroforie Domnuluŭ. Și amŭ întăritŭ hrisovuluŭ acesta cu însăși iscălitura și pecetea Domnieŭ mele și cu credința pré iubitulŭ Domnieŭ mele fiii Costandin Voevodŭ, marturuŭ fiindŭ și D-lorŭ cinstiți și credincioși boierŭ veliți ai Divanuluŭ Domnieŭ mele: Pan Nicolae Brâncoveanu vel Log. de țera de sus, Pan Dumitrașcu Racoviță vel Baniŭ, Pan Gheorghie Mavrocordat vel Spăt., Pan Manolache Crețulescu vel Vornicŭ de țera de sus, Pan Ion Damaris vel Vornicŭ alŭ țerei de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicŭ al obștirilorŭ, Pan Scarlat Ghica vel Vist, Pan Ștefan Văcărescu vel Log. de țera de jos, Pan Isaac Ralet vel Log. al ohiceîrilorŭ, Pan Ión Ruset vel Hatmanŭ, Pan Costandin Suțul vel Post., Pan Theodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Iordache Slătineanu vel Pah., Pan Nicolae Golescu vel Stolnicu,*

prețu mai mare de la sub-arendatoru. Sub-arendarea o făcēju nu numai pe județe, dar chiar și pe sate. Alex. Ipsilante se sili să împiedice asemenea sub-arendări, căci cei ce le cumpărau, ca să'și scoată banii de cumpăratură îndoită și întreită, destul că erau înțeleși cu Ispravnicii, făcēju din Vorniciei, însărcinați cu perceperea amenziloru, nisce agenți cumpliți de jăfuire a satelorū, luându vitele din băătura casei omulu, cu numele de pripasū și vëndându-le chiar, dăcă nenorocitulū săténū nu voia să plătescă amenzile impuse pentru vitele lui.

Prin circularea adresată la Ispravnicii din județe, Domnitorulū le spune că a aflatū cum că cei ce au cumpărat slujba Vorniciei pe anulu acesta facū năpăstuirī locuitorilorū. Ispravnicii sunt datorī să fie cu luare aminte pentru orī câte se mișcă și se facū in județe. «Cum dar treceți cu vedere o rea urmare ca aceasta, la care și inșivē vē invinovățiți, și nu veți putea avea cuvintū de îndreptare?» Vodă pe lângă acéstă carte deschisă alătură și *ponturile* slujbei Vorniciei și ordonă să fie citite prin tôte satele, ca să nu mai pótă abuza cei cu slujba Vorniciei și să nu îngăduie Ispravnicii a se vinde slujba pe sate la alții, ci inșii cumpărătorii să'și cate slujba, după ponturi. Domnitorulu amenință cu grea pedépsă pe Ispravnicii, in județulū căruia se vorū afla Vorniceii abusivī.

Ponturile de slujba Vorniciei

1. Tôte vitele de pripasū să le facă zaptū de la verī-care se vorū afla și când se va areta stăpânulū dobitoculu, după dovada ce va avea, să i-lū dăe plătindu-și colaculu, însă: de calū po tal. 1 și $\frac{1}{2}$ și banī 20, și de bivolu, de boi, de vacă: po banī 100; de rimătorī po banī 50, și de oīe i capră po banī 10. Așșderea și de unde se va face stricăciune de vite la semănăturī, la vii, să ispășescă, și lăndū in scrisū stricăciunea, pe câtū va fi cu dreptate, s'o plătescă celū cu vitele la stăpânulū bucatelorū, făcëndū implinire. Și deosebit spre înfrânare și de a'și păzi fieș-care vitele, să plătescă la numitulū cumpărătorū glóba dupe obiceiū: de cal po banī 40, de bivolu po banī 40, de boi, de vacă po banī 20, de oīe, de capră, po banī 10, de rimătorū po banī 50. Inșă să fie datorū orēnduitulū cu slujba Vorniciei, ca pentru tôte vitele de pripasū să facă fóie in scrisū pe tótă vremea, s'o dăe la D-lorū Ispravnicii, in care să

Pan Iancul Negre vel Comisū, Pan vel Slugerū, Pan
vel Pit., și Ispravnicū Pan Nicolae Brâncoveanu vel Log. de țóra de sus. Și s'au scrisū hrisovulū acesta la alū doilea anū dintru a dona Domnie a Domnicī mele, aici in orașulū scaannulū Domniei molo Bucurescī, la anū de la zidirea lumēi 7305, iar de la Domnulū Dumneșeii și Măntuitorulū nostru Isusū Christosū 1797, Octombre 5.

însemneze ȃiua ce-aũ prinsũ pripasulũ, cu perulũ și seninele ce-aũ avutũ dobitoculũ, și D-lorũ Ispravnicĩ sã puie sã strige la ȃile de tȃrgũ, ca cu acestũ înlesnire sã'și pótã gãsi pãgubașulũ dobitoculũ sȃi;

2. Sã n'aibã voie cumpãrãtorulũ nicĩ a vinde, nicĩ a schimba, sȃi a dosi dobitoculũ. Sã se ferescã orȃnduitulũ de a nu bãga vitele din cãmpũ în holdele bucatelorũ, c'apoĩ strașnic se va pedepsi. Iar pentru herghelĩ întregĩ, turme de vite multe, cãnd se va întȃmpla a se pripãși, fiindũ perdute cu adevȃratũ, de furturĩ întȃmplãtore, iar nu trase cu vre-un meșteșugũ alũ vorniceilorũ, și va fi numai ale unuĩ stãpãnũ, atunci de la aceluĩ stãpãnũ sã iȃe pentru fieșcare felurime de vitã colacul ca glȃbã, ce se ia cãnd se face stricȃciune de bucate, adecã de boiũ, de vacã po banĩ 20; de calũ, de bivoliũ po banĩ 40; de oie, de caprã po banĩ 10.

Acestũ nizamũ sã aibã a se urma la tȃte satele de obște, afarã din plaiurĩ la care cumpãrãtorĩ de la Epitropie nu aũ amestec — 13 Aprilie 1797.

Cod. XXXVI fila 40 verso.

Se cuvine sã amintimũ, cã asupra acestorũ sub-arendãrĩ a venituluĩ Vorniciei aũ atrasũ atenȃiunea Domnitoruluĩ Radu Golescu, însă cu scopũ tocmai de a se aproba:

Radu Golescu vel Vornicũ alũ obștirilorũ, la Aprilie 28, 1797, prin anafora vestesce luĩ Ipsilant, cã 5 cumpãrãtorĩ aĩ slujbei Vornicilorũ, fiind șeȃetorĩ în Bucureșci, nu potĩ merge sã le caute înșĩ, ci le vȃndũ pe la alũ pãmȃntenĩ pe plãși sȃi sate, și acum se jãluescũ cã Ispravnicĩ din județe împiedicã pe cei ce aũ cumpãratũ Vorniciile într'a doua mãnã de a percepe acestũ venitũ, ȃicȃndũ cã acosta o potĩ face numai înșĩ cumpãrãtorĩ de la *cochii-veachi*. Radu Golescu nu încuviinȃezã asemenea urmare a Ispravnicilorũ și arȃtã, cã se pricinuesce pagubã Epitropiei, cã nu vorũ mãi veni mușterei la anulũ viitorũ, sa dȃe prețũ bunũ, vȃȃndũ împiedicarea ce se aduce cumpãrãtorilorũ de mãnã a doua. Golescu cere ordine la Ispravnicĩ, descuviinȃtore urmãriĩ lorũ.

A. Ipsilante nu este de pãrerea luĩ Radu Golescu, în rezoluȃiunea sa de la 23 Maiũ 1797. Elũ amintesce cã însuși a stabilitũ regula, sã nu se pótã sub-arenda veniturile luate la *Cochii veachi*. Dȃcã nu potũ înșĩ a se presenta la licitaȃiũ (*cochii veachi*), aũ dreptulũ sã liciteze prin vechilũ și aceia sunt învoiși sã cante slujba prin județe.

Cod XXXIII, fila 419 verso.

Radu Golescu vel Vornicũ obștirilorũ, prin anafora din 9 Maiũ 1797, arȃtã cã cumpãrãtorĩ Vornicilorũ nu daũ cãștiurile, sub pretextũ cã cei ce aũ cumpãratũ de la ei venituluĩ, nu sunt îngãduiși de Ispravnicĩ sã'lũ percȃpã.

Vodã, la 23 Maiũ 1797, ȃice cã pe deosebitã anafora (cea de sus) a datu buniurdisma Domnȃscã. «Ci dar sã orȃnduesci de la Epitropie pe ca de la fieșcare cumpãrãtorũ sã împlinȃscã șferturile ce sunt datorĩ.»

Cod. XXXIII, fila 420.

Publicație la toate județele pentru slujba Vornicieî, din 7 Iulie 1797. Domnitorulî repetă ordinea date a nu îngădui «să se facă catahrisis cu preocupia vîndereî Vornicieî din mînă în mînă, sôu cu vîndare pe sate și pe plăși, ci însuși cumpărătorulî de la Epitropie, sôu prin veclululî sêu să caute slujba.» Domnitorulî ordonă Ispravnicilorî să privighieze ca nici aceștia să nu facă jafuri și năpăstuirî locuitorilorî, «din meșteșugurî ale Vorniceilorî, precum urma de făcea mai înainte. Și unde așteptanî de la Dumnévóstră urmare a acelorî îndestulate porunci, făr' de nădejdea nóstră auđimî éráși cele împotrívă, că nu numai îndreptare nu au făcutî, ci încă la mai multî catahrisis și pricină de jafuri au venit tréba, cu a fi cumpărătorî zapciiî plășilorî de Vornicia pe plăși. Decî, fiind-că la atâtea porunci strașnice înțelegetorî nu suuteți și de urgia care póte să vé vie dintr'acéstă neîngrijire nu socotiți, nu rămâne altă decăt să vé facemî dar a cerca în faptă urgia ce vi se cade, ca să vé învățați altă dată când vé vinî porunci să le păziți, că ni s'au urtî a vé scrie mai mult. Și étă acéstă va fi cea din urmă tuturorî poruncă care mai trimitemî, prin care vé hotărîmî, că de nu veți face îndreptare acestuî catahrisis, ce se urméză în slujba Vornicieî, spre a nu avea zapciiî Vornicia asupra-le și a nu se preocupi din mână în mână și a nu se vinde pe plăși și pe sate și a nu fi locuitorî jăfuiți și supérați, împotriva ponturilorî, să sciți că fără de veste vé va veni urgia aceea care nu o socotiți, fiind-că nu mai putem suferi atâta neîngrijire și nebăgare de sémă, cu care vé purtați la poruncile Domnieî mele.» — 1797, Iulie 7.

Cod. XXXVI, fila 72 verso.

Cu referință la acéstă *slujbă* a Vornicieî, mai urméză, în 20 Septembrie 1797, următorele :

Dumitrache și Hristodor se jăluiescî lui Vodă, că pe acestî anî cumpărîndî de la Cochî-veachî slujba Vornicieî în jud. Buzéu, nu i-au ajutatî vremea a câștiga și ei cevașu, ci și din capete perdî, și dobânda o plătescî pe de-asupra ; afară de acéstă, avîndî de pripasî câte-va vite le ținî de vr'o 5 sôu 6 luni și nu le reclamă nimenî ; și după poruncile anteriore Domnescî, trebuie a le ținea unî anî și pînă atunci prezentîndu-se stăpînulî vitelorî, va plăti cheltuóla întreținereî și și-le va lua ; dar ei au vrutî să le vîndă la locuitorî, și când se va presenta reclamantulî ca să plătoscă cheltuóla, ei să'i dée cusurulî pînă la prețulu viteî. Dar Epitropia nu îngădue acéstă. Jăluitorî arétă că fênurile sunt scumpe, și nu le dá mîna a erna vitele, căci i-arî costa indoitî și întreitî câtî facî pripasurile. Se rógă ca să le acorde să vîndă vitele cum s'a đisî mai sus. Domnitorulu, la 12 Septembrie, orînduoesce pe Radu Golescu, Vorniciu alî obștirilorî, ca să cerceteze jalba.

Acosta, la 13 Septembrie, raportéză, că după lege ei sunt datorî a le ține

unŭ anŭ; dar fiind-că ei nu sunt șeșetori în Buzău ci în Bucurescŭ, și fênu-rile sunt scumpe și apoi ei au datŭ zapisŭ la Epitropie, că nu vorŭ vinde vitele la bâlciŭ sŭu aiurea, ci chiar la locuitorii din satele Buzeului și că de se va presenta reclamantul pênă 'n tr'unŭ anŭ elŭ le ve da cusurulŭ prețului vitelorŭ. Decŭ Radu Goleșcu, găsindŭ cererea reclamanților cu bună orênduială, se rŭgă de Domnitorŭ, să le acorde vênșarea vitelorŭ, sub condițiunile mai sus citate.

Domnitorulŭ, la 26 Septembrie acelașŭ anŭ, întăresce anaforaoa, ca să fie volnicŭ numișii cîmpăratŭrŭ ai Vornicieŭ, să vênșă acele pripasurŭ, prin scirea Ispravnicilorŭ și cu condițiunile de mai sus.

Cod. XXXV, fila 298 verso.

Unŭ altŭ abuzŭ alŭ Ispravnicilorŭ de județe, abuzŭ semnalatŭ încă sub Domnia lui Al. Moruzi, era pretențiunea acelora, ca fie-care potecașŭ și plăiașŭ, mai ales în județele de peste Oltŭ, să dea Ispravnicului câte unŭ jderŭ, sŭu mai bine prețuluŭ lui încărcatŭ, de 5 tal. ¹

Alexandru Ipsilant apêră satele și de nedrêpta aplicare la ele a căminăritului. ²

1. Vel Vornicŭ Manolache Crețulescu, la 27 Noembrie 1796, arêță Domnitoruluiŭ, care i-au trimisŭ în cercetare jalba potecașilorŭ și plăiașilorŭ din plaiurile județelorŭ de peste Olt, că din urma rezmerișei Nemțilorŭ încŭce, Ispravnicii județelorŭ au făcutŭ unŭ obiceiŭ de iŭu de la plăeși și potecași *câte 1 jderu*, sŭu câte tal. 5. Manolache Crețulescu constată din condicile Divanuluiŭ, că asemenea havaetŭ n'a existatŭ în trecut, dar că în zilele lui Alex. Moruzi, s'au încuviințatŭ să iŭe jderulŭ, iar în lipsă câte tal. 3, iar nu 5. Opiniunea lui Crețulescu este că acestŭ havaetŭ este nedreptŭ.

Domnitorulŭ, la 29 Noembrie 1796, îl ridică cu totulŭ, dândŭ la mâna plăeșilorŭ și potecașilorŭ Domnesc sinetŭ de aprare pentru jderŭ, orŭ de banŭ pentru jderŭ.

Cod. XXXIII, fila 19 verso.

2. Plăiașii din plaiuluŭ despre Buzău, jud. Secuieiŭ, se jăluescŭ că li se ia căminăritŭ pe la micile bâlciurŭ prin munți. Acestŭ obiceiŭ n'a fostŭ în trecutŭ «iar în zilele Nemțilorŭ viindŭ nisce Grecŭ căminari, mare jafŭ ne-au făcutŭ lîndŭ de tot omulŭ cu marfă de calŭ câte 1 zlotŭ. Mihaiŭ Suțu a fostŭ opritŭ acŭsta, dar acun iarăși ŭ amenință să le iŭe acŭstă plată, și cerŭ decŭ poruncă, să nu fie supêrași».

Domnitorulŭ, la 1 Martŭ 1797, ordonă nesuperarea locuitorilorŭ cu căminăritŭ.

Cod. XXXIII, fila 204 verso.

Pitacŭ-circulară către toți Ispravnicii, dupe jalba locuitorilorŭ, că cei cu slujba căminărituluiŭ, împotriva cărților Domnescŭ, îndrăznescŭ a lua căminăritŭ și de prin sate și de pe la cărciume din drumurŭ, și de la morŭ, cum și vameșii, împotriva ponturilorŭ și a cataloguluiŭ, facŭ urmări cu cereri de vamă necuviințŭse. Așșderea și beșlii zabițilorŭ în felurŭ de chipurŭ facŭ superări cu cereri de havaeturŭ.

Apărarea sateloră mărginașe cu Dunărea, în conformitate cu nizamulă relativă la Turci, stabilită în puterea păcoi de la Kuciuc-Kainargi, încă a fostă o constantă preocupățiune a lui Al. Ipsilant. De aceea în 7 Septembrie 1797 elă trimite copilă de casă din Divană cu volnicie, ca prin scirea lui vel Spăt., să aducă în fiare pe Gheorghe Căpitanulu din jud. Oltă, care împotriva nizamulu, întovărășindu-se cu Turciă, aă cumpărată venitură de moșii și la vremea dijmuituluă aă adus și Turci pentru strinsulă dijmei.

Domnitorulă vrea să nu se facă supărări locuitoriloră scăi neguțitoriloră, iar mai cu sémă de beșlii. Decă ordona oprirea slujbașiloră căminărituluă de a ămbra prin sate și a lua căminărită de pe la cărciume, moși, ci numai prin tērguri, orașe și bălcuiri mari. Asemenea ordonă oprirea vameșiloră de a vămii peste catalogulă și ponturile ce li s'au dată. Acestea să se vestăscă locuitoriloră prin sate, dându-se și vameșiloră nizamă; așiderea și pentru beșlii și zabiți; aceștia aă lăfă de la Domnie, decă să nu cōră havaetură. Pe căminarulu oră vameșuluă abuzivă, care aă jăfuită pe cineva cu cāt de pușiu lern, să'lă prină și după ce Ispravnică voră împlini de la dēnsulu dreptulă celui păgnbașă, să'lă trimită la Domnie să'și ia podăpsa.

Domnitorulă termină apelăndă la țerană, că de cāte oră vre-ună căminară vameșă oră beșliă voră face abuză, să arōte la Ispravnică județuluă pe ună asemenea «și cānd de la Ispravnică îndestulare nu veți avea, atunci să veniți cu jalbă la Domnia mea, și nu numai aceluă jăfuitoră veți vedea podăpsa lui, ci și Ispravniciloră județuluă aceluia le vomă face Domnia mea osinda cea cuviincioșă, pentru neîngrijirea dreptăței și a îngrijirei vōstre.—1797, Ianuar 30.

Cod. XXXVI, fila 24 verso.

Plăeșii din plaiulă Ialomițoi (Dâmbovița) se jaluescă înă Vodă, că căminară iău căminărită cāte tal. 1 și 4 parale pe cāte ună butoi de vină, ce dupe vechiulă obiceiă luă pentru prăznuiri și casele loră. «Apoi după ce ne facemă pomenirile și cele trebuincioșe, vinulă ce ne prisosesce ilă scōtemă de'lă viudemă, cānd se întēplă de se face bălcuiri,» și li se mai iă deosebit și vama cāte parale 17, «caro acestă obiceiă în cea-l-altă Domnie a Măriei tale nu ni s'au urmată și ne vine, ca dintr'acestă pricină, să ne părăsimă și pomenirile.» 1796, Noembrie 15.

Vodă ordonă Logofotuluă de țora de jos cercetarea *ponturiloră Divanuluă* și-ă cere raportă.

Vel Logof. eliar a doua și raportă, că atât ponturile date de A. Morzi, cāt și acele date de Al. Ipsilant în prima Domnie, dică, că căminăritulă să se stringă din tērguri, orașe și bălcuiri mari, afară de sf. Mitropolie, Episcopiile și mōnăstirile cele mari și veliți boșeri, de la vel Bană până la vel Cluceră de arie și de la jupănesele veduve ce aă stătită boșeri D-loră veliți și de la ceș de arie și de la cărși Domnescă de scutolă... «iar prin sate și pe la cărciumile de prin drumuri și pe la cărciumile unoriloră, *căminăritu* nu este...» Divanulă propune decă să se scrie Ispravniciloră de a opri perceptoră căminărituluă a supera satele din plaiă.

Vodă aprobă, la 18 Noembrie 1796.

Cod. XXXIII, fila 9 verso.

În privința poliției orașului București, Domnitorul menținându vechile sale nizamuri, reînnoesce pe unul lăsat în desuetudine, cu referință la paza barierelor orașului, în scopul de a ști cine intră și iese din el, de ori-ce naționalitate și de ori-ce treptă socială. El împiedică găzduirea de streini pe la mahalale, ci numai pe la hanuri. Hangiilor a să declara imediat sosirile de străini, la Spătărie și respective la Aga. Hatmanului încă îi scrie Domnitorul să privilegheze străinii ce vin cu poșta, să știe cine sunt și pentru ce trebă a venit. De sigur că o parte din asemenea măsuri le luă Alex. Ipsilant în interesul propriei sale apărări de surprize neplăcute din partea de peste Dunăre. ¹

1. Pitacii din 16 Septembrie la vel Aga, să dea poruncă pe la toate hanurile, ca să fie orânduiri hangii oamenilor de credință, într'adius, chiar pentru treaba hanului, care hangii fără de altă mai metahirisi stăpânului hanului și la alte treburi, să aibă purtare de grijă a ști pe toți chiriașii odăilor, ce oameni sunt și cine intră și iese din han? Iar seara după 12 cósuri să se închidă porțile cele mari ale hanului și să rămână numai porțile cea mică, care să mai zăbovescă deschisă oșești-ce până la o $\frac{1}{2}$, mult până la 1 cós din noapte, pentru cei ce din întâmplare nu vor profitaxi. Cum și noaptea, ori în ce vreme de trebuință, să deschidă celor ce vor să iasă, să intre, dar să știe cine intră și iese și pentru ce trebă, ca să poată da soma ori în ce vreme se va întreba. Și acesta bună orânduială poruncii să se păzescă de apurure și să grijesci D-ta ca să se poată în urmărire îndată.

Cod. XXXVI, fila 89.

Pitacii la vel Spătarul și la vel Aga pentru nizamul streinilor ce vin în București, din 3 Noiembrie 1797.

Fiind-că, pentru a se păzi buna orânduială și nizamul ce se cuvine poliției, au fost date poruncile Domniei mele și în cea-laltă Domnie către zabiții Poliției și au avut și staroste de străini într'adius orânduiri pentru a fugii pururea de câți streini vin în București, ca să cerceteze ce oameni sunt? de unde au venit? cu ce trebuință? unde sunt conăciți? cât au a șede? Atât pentru ca să fie știuți cât și pentru ca să nu se poată cu acest mijloc a se mistui vre-un fur și făcător de rău, mai vartos lângă scaunul Domniei în mijlocul orașului, unde sunt atâtea străji îndestulate, și ca să se poată cu acesta a se vădi furii și făcătorii de rău dintre neguțatori și călătorii cei buni; care acest nizam vădând Domnia mea că s'au amelișit și fiind mult trebuincios de a se urma, și de a se păzi în faptă cu scumpătate de către fieș-care zapciul, iată poruncii Dumitale, ca mai întâi pe la străjile de marginea Bucureștilor să dai strănică poruncă », ca să vegheze ziua și noaptea, să vadă cine au intrat în București, ce fel de oameni și «să raportuesca la spătărie». De altă parte Domnitorul ordonă, să îndatorescă pe hangii, și Spatarul și Aga, fie-care în circumscripțiunea lui, cum și pe portarii de pe la mănăstiri, ca să dea de știre la spătărie și la Aga, despre or ce străini ar veni pe la hanuri sau mănăstiri, fie creștinii, fie turcii, neguțătorii sau alți călători «ca să-i cercetezi D-ta cine este? de unde au venit? cu ce trebuință?

VI

Țeranii

Din capitolele anterioare s'a putut vede că Alex. Ipsilant a acordat ōre-care protecțiune locuitorilor ū din sate. Aci voim a aduce o serie de documente relative la acēstași protecțiune și ūn genere cu referință la situațiunea țeranului.

Din respectul ū muncēi dupē pontū, vedemū pe țeranii reclamāndū adese la Domnitorū ūn contra abuzivei obligațiunii de a munci, peste ȝilele hotārite, la moșierii, ori la arendașii lorū. Așia ūn 17 Aprilū 1797, Domnitorulū reamintesce egumenului Monāstirei Bradul din jud. Sēcuieni, ce drepturi are Mōnāstirea a cere de la locuitorii de pe moșiiile ei din jud. Ruzeū, numite Galbenii, Vāceni și Albescii :

Țeranii s'ăși facă claca, ūnsă numai cei ce vorū fi casnici și vrednici de muncă, ōr nu și holtei. Claca s'o facă 3 ȝile primāvēra, 3 vōra, 3 tōmna și 3 iarna, nu tōte de-o dată. Cānd stāpānului moșiei nu va avea nevoie de muncă,

cāt are a șede a? Așiderea și pe vātășei din mahalale s'ăși ūndatoresci D-ta s'ăși arēte ūdată la Spātārie, ce streinii aū venitū pe acolo ca s'ăși cercetezi. Iar mai vērtoșii gāzdașilorū cārciumari, cari ținū gazde și conace de mosafirū s'ăși le dai strāșnică poruncă, ca streinii s'ăși nu fie primiți ūn mahalale, ci s'ăși mērgă s'ăși conācēcă la hanuri, afară de cei ce aū a se sālășlui cu locuința lorū aice, care are a'ăși arēta ūdată la D-lui Ispravniculū Bucurescilorū, s'ăși urmeze dupē orānduiala ce are.

Pentru care amū datū de acēsta porunca Domniei mele prin cuvēntū și D-sale baș-beșli-aga și ca și pentru Turci s'ăși aibă acēstă purtare de griȝă deapurure «s'ăși cerceteze: cine și de unde aū venitū și cu ce trebuițe? spre a da de scire la Spātārie. Slujbașii cari nu vorū păzi acestū nizamū vorū fi pedepsiți strāșnic.

Ūn aceeași ȝi de 3 Noembre și ūn sensulū pitacului de sus, Domnitorulū ordonă și luū biv. vel Vist. Mateiū Fālcolanu, Ispravniculū Bucurescilorū, ca și prin zapciiū luū, ce āmbli prin mahalale, s'ăși afle de ori-ce strēinii, veri de ce limbă va fi și s'ăși dōe de scire la Spātārie ca s'ăși cerceteze. Iar pentru cei ce aū a se sālășlui ūn Bucuresci, s'ăși cerceteze Ispravniculū politiei, cu deanieruntul, ce ōmeni sunt? De unde aū venitū? Unde se sālășluescū? Și ūn ce chezășie se dai? ca s'ăși fie purure sciinți.

Hatmanului ūncă i se scrie, la 3 Noembre, ca s'ăși privegheze strēinii, cari vinū cu menzilurii cu plată, s'ăși scie ce ōmeni sunt? ce trebă aū? de unde aū venitū? și cāt aū a ședē? Și s'ăși raporteze Domnitoruluiū tot-dōuna «cum asemenea ūngrijire s'ăși aibi și cui dai menzilurile, ce omū este? Unde merge? Și cu ce trebuiță.»

fie-care casă va plăti câte 1 zlotū. Dijmă va lua din tóte sēmănatúrele, din 10 una, iar nu mai mult. Grădinele cu legumī sunt scutite de dijmă. Vinū și rachiū nu vëndū locuitorii decăt cu voia stăpânului moșiei, după anume așeđare. Acestū stăpânū va lua de capră câte 2 banī pe anū, de matcă de stup câte 3 banī pe anū. Pentru vitele de tréba caselorū locuitorilorū, de suhat să nu se supere. La moșiile cu bălți locuitorii aū dreptū de pescuitū, dândū đeciuială din 10 pesci un pesce, sóu 1 banū din 10. Domnitorulū ordonă Ispravnicilorū să oblige pe locuitorii la aceste ponturī, afară numai decă locuitorii nu vorū fi avëndū unū deosebitū așeđământū cu stăpânulū moșiei, care să se fi urmatū și păzitū, în care cazū să însciinteze de Domnitorū.

Cod. XXXVI, fila 42, verso.

Locuitorii de la Vladaia din Mehedinți se jăluescū că sunt năpăstuiți de stăpânulū moșiei la clacă și dijmă.—1797 Martū 12.

Domnitorulū asupra anaforalei lui C. Filipescu vel Log. ordonă Ispravnicilorū, ca să nu se cêră de la locuitorii peste ponturile clăcei.

Cod. XXXIII, fila 286 verso.

Locuitorii țeranī din satulū Căzănescii (Ialomița) al răpos. Vist. Enache Văcărescu, s'aū jăluitū că «li s'aū păzitū orânduiala clăcii până la rezmerița acósta dupe urmă, de lucra câte 12 zile pe anū tot casniculū, după cuprinderea condiceii Divanului; iar atunci prin învoire cu purtătorii de grijă ai casei lui Enache Văcărescu, aū făcutū așeđământū și da în locul clăcei câte 3 banițe de bucate: una de grăū, una de orzū și alta de mieiū, care așeđământū în urmă nu numai că li s'aū strēmutatū, mai iucărcându'i făr de voința lorū și cu alte mai multe bucate, ce încă acum după mórtea lui, sunt supêrați de către orânduii casei a da și acele bucate cu încărcătură și a face și clacă. A. Ipsilante hotăresce, că locuitorii să fie datorii a face claca numai după pont, adecă câte 12 zile pe an, în 4 vremi; iar primindū casa rēpos. Văcărescu a lua acele câte 3 banițe de bucate în locū de clacă, locuitorii nu vor fi supuși și la clacă. El ordonă Ispravnicilorū, să nu îngădue ca locuitorii să fie supêrați peste acéstă poruncă.—1797 Octobre 22.

Cod. XXXVI, fila 97 verso.

Locuitorii din Crețulescī jud. Ilfovū se jăluescū lui A. Ipsilante că sunt asupriți cu claca. S'a făcutū cercetare și la 14 Februarie 1797, ambii logof. mari Cost. Filipescu și Ștefau Văcărescu raportóză Domnitorulū rezultatul cercetărei. Domnitorul ordonă păzirea întocmai a ponturilor clăcei.

Cod. XXXIII, fila 174.

*

O mare secetă întemplându-se în unele județe, mai cu sémă în alū Buzeului, locuitorii nu avură nutreț pentru vite pe timpū de iarnă. A Ipsilantū veni în ajutorulū lorū impedicându pre egumeni,

și în genere pre moșierii, cari aveau fână, de a lua de la țărani prețuri exorbitante. Asemene fână se dispune a fi împărțită pe la țărani cu preț moderat, oprindu-i însă de a-l specula la rândul lor. Prețul fânului va fi plătit cu îngăduială. Iată încă o ocaziune pentru A. Ipsilante de a face parale, și el acesta nu o făcu, ba încă pedepsi pe egumenul care ceruse de la țărani prețuri exorbitante pentru fân. ¹

Drepturile locuitorilor la pescuit, la păduri și la *protimisis* de arendare, încă sunt aperate cu vigore de înșiși ei, țărani, cari țin cu tenacitate ași reclama drepturile, iar Alex. Ipsilante le este destul de bine-voitor. De altă parte Domnitorul opresce și încălcările din

1. Anafora din 1797 Iunie 17, arătându Domnitorului, după provocarea lui vel Spătarului cu carte domoască, că au chibzuit pentru lipsa de fân de care suferă județul Buzei din cauza secetei. Divanul propune să se dea locuitorilor fân din părțile unde s'au făcut, ca să și țină vitele peste iarnă. Să se rânduiască un boier destoinic, să meargă la părțile locurilor ce pătinesc de lipsa fânului, ca să vadă însuși cu ochii lui ce trebuință este și apoi mergându în județele unde s'au făcut fân să ia atât cât să nu aducă lipsă și în acel loc și să l'împartă la satele unde este lipsă, de la care orânduitul boier să aibă pe lângă sine câte unul—doi, ca să i spună de cât fân au trebuință colocuitorii lor. Divanul amintesc, că și la 1794 tot așa s'au făcut. Întru cât privește prețurile exorbitante ce au început a cere cei ce au fân, câte 20—30 lei carul de măsură «cerându un egumen 10,000 lei pentru 10 care de fân vechi; pentru aceștia găsim cu cale să fie luminată poruncă a Mariei tate către D-lor ispravnicii județului, să facă cercetare în tot județul, veri la cine s'au găsi că are fân vechi de an, adică atât la egumeni i la boieri, i boierinași, i arendași și la alții ce vor fi avându fân vechi de prisos pentru negoț, să facă catastih cu arătare anume la cine se găsește fân vechi și la fieșce-care câte cât fân, care catastih trimițându-se aici și vedându-se atât obrazele pe la cari se află fân cum și suma acelu fân, apoi prin chibzuială vor arăta înălțimea tale prețului cât este să se plătească carul de măsură de acest fel de fân vechi de către cei ce vor avea lipsă. Asemene fân să nu se dea la țărani ce au, și amblă numai să facă comerțul de fân». Mesura propusă de Divan cere «să se urmeze numai estimp pentru lipsa cunoscută, iar să nu rămână canonul a se ridica și în alți ani».

Ipsilante orânduiesc pe Polcov. Cost. Lupea conform propunerii de mai sus și poruncesc ispravnicilor de Buzei, ca unul din ei să meargă cu Lupea în catastrafiarea fânului împreună cu unul—doi săteni. Pentru plată vânzătorii fânului vor fi îngăduitori până la fixarea prețului fânului vechi «iar pe acel egumen ce au cerut 10,000 lei pentru 10 care fân vechi, ridicându-l orânduitul acesta, să l'aducă la Domnia mea.» Tot-o-dată fiind-că pentru târgul Drăgaiceii Domnitorul a fost trimis pe Vornicul C. Glica «iată dăm asupra D-tale *naziretulu* acestei trebi, ca ducându pe ispravnic înaintea D-tale împreună și cu orânduitul acesta Polcovnic, să pu în fapte urmarea acestei trebi, după cum poruncim mai sus.» 1797, Iunie 17.

partea ȣeranilorŭ asupra drepturilor proprietăţei, dupe reclamaţiunile ce i se adresăză ².

2. Archimandritulŭ și igumenulŭ mŃnăstirei Cotroceni, chir David, s'a jăluitŭ, că locuitorii de pe moșia mŃnăstirei, Lunca și Cășciorele, contra obiceiulu tuturorŭ moșiilor de obște, vëndŭ vinulŭ și rachiulŭ lor în silnicie, aducându pagubă MŃnăstirei; mŃnăstirea i-aŭ opritŭ, și igumenulŭ aŭ datŭ jalbă lui Vodă; Vodă a orŃnduitŭ pe Ștefan Văcărescu vel Log. ca să cerceteze; acesta la 22 Martŭ 1797 raportoză, că sătenii n'aŭ mai așteptatŭ rezultatulŭ cercetării și aŭ și plecat.

S'a trimisŭ un mumbașirŭ cu 2, 3 vechili, ca să aducă pe păriţi la București; mumbașirulŭ i-a adusŭ și înfăţișându'i cu Archimandritulŭ, i-a întreatŭ vel Log. cu ce aședămentŭ seŭ voie vëndŭ ei rachiŭ și vinŭ? oi rŃspunsera că cu nici o voie seŭ obiceiŭ, ci așia de la sineși; în cele dupe urmă aŭ recunoscut și ei că aŭ urmatŭ împotriva condiceii și a obiceiulu; decii vel Log. cere de la Domnitor Volnicie catre igumenŭ, ca să pŃtă popri pe ȣeranii orii cānd, de a vinde vinŭ și rachiŭ. 22 Martŭ 1797.

Domnitorul, la 9 Septembrie acelașŭ anŭ, întăresce anaforoa acŃsta și poruncese ispravnicilorŭ, ca să nu îngăduie pe nimeni a vinde vinŭ și rachiŭ, fără numai stŃpānulŭ moșiei.

Cod. XXXV. Fila 250 verso.

Popa Gheorghe, Popa Petru de la Smărdioșia din Teleormanŭ aŭ cerutŭ dreptulŭ de a avea cārciumă pe moșia lorŭ, care este învecinată cu moșia Buzoianca a pah. Herescu. Judecata în anaforoa către Domnitorŭ din 10 Iunie 1797 ȣice: «i-amŭ întreatŭ de aŭ satŭ pe moșie, de este drumŭ mare unde aŭ făcutŭ cārciumă, și de aŭ avutŭ din vechime cārciumă statornică, și rŃspunseră că satŭ nu aŭ, nici cārciuma statornică din vechime n'aŭ avutŭ, fără numai că înaintea rezmeriţei Rușilorŭ, cānd era și pe moșia lorŭ vr'o câte-va case, aŭ avutŭ cārciuma, care aŭ stătatŭ, cāt aŭ stătatŭ și acele case, cari s'aŭ risipitŭ după rezmeriţă, iar de atunci încŃce nu aŭ mai avutŭ. Dar pentru drumŭ pricinuiră, că cu tŃte că nu este drumŭ mare, dar nici tocmai micŭ nu este, căci āmbra pe dŃnsul Ńmenii la mori, și vinŭ la București, și mergŭ la Rușii-de-Vede». Justiţia ȣice că jăluitoilorŭ le lipsescŭ 3 dreptăţi, ce după obiceiulŭ ȣcrei se păzescŭ, pe puterea căroră nescino pŃte a'și face cārciumă fără oprire, adică «satŭ pe moșie, cārciumă statornică pe moșie din vechime, și drumu mare la moșie.» Decii justiţia respinge cererea și solicită de la A. Ipsilant poruncă către ispravnicii județulu, sa oblige pe jăluitoii a'și ridica vinulŭ din cārciumă, iar cārciuma fiindŭ unu bordeiŭ să o strice.

Domnitorulŭ, la 2 Iulie 1797, aprobă anaforoa Departamentulu, dupe ce și Divanulŭ Domnescŭ respinge reclamaţiunea ca neîntemeotă pe cele 3 dreptăţi.

Cod. XXXV. fila 74 verso.

Ispravniceii moșiilor din FutŃia și IsvŃrele, a Mitropoliei, jud. Vlașca, se jăluescŭ, că locuitorii de prin alte sate aŭ intratŭ cu sila în pădure de aŭ tăiatŭ lemne de cherestele pentru comerțŭ. Totŭ asemenea reclamă contra locuitorilorŭ de pe moșie, că vëndŭ vinŭ și rachiŭ de alŭ lorŭ, și cerŭ poprirea.

Domnitorulŭ, în 14 Ianuarie 1797, ordonă oprirea acestorŭ încălcări a dreptulu proprietăţei.

Cod. XXXIII, fila 71 verso.

În contra abuzurilor vinăricerilor, de asemenea apără Alexandru Ipsilant, pe cât mai mult, pe țeranii podgoreni, precum se poate vedea din documentul ce aducem în notă. Chiar și dreptul de a vinde vin și rachiu numai proprietarul și nu și țeranii, este știrbit de Alex. Ipsilant în favoarea locuitorilor din Drăgășani, și în paguba Episcopiei de Romnicu, proprietara moșiei¹.

1. Procesul între locuitorii de la Drăgășani cu proprietara pământului, Episcopia de Râmnicu. Domnitorul nu acordă târgoveților dreptul de a vinde alt vin de cât vinul Episcopiei.

Cod. XXXIII, fila 66.

Anaforaia lui C. Filipescu vel Log. asupra jalbei locuitorilor din satul Crășanii cu Vlădica Stavropoleos, reclamându dreptul de protimisis. Locuitorii fiindu ședători pe moșia arendată, au protimisis asupra străinilor, după rândniiala făcută de Mihai Vodă Suțul, de la Marti până la zi 1 Maiu. Dar fiind-că vîndarea făcută de Stavropoleos nu s'a făcutu în condițiile nizamului dat de M. Suțu, «ni se pare că după dreptate jăluitoarii au protimisis, să întorca banii, acești tal. 300 și să țină ei venitul» Țeranii și numărara banii, și Ipsilant la 6 Maiu 1797, recunosc și elu acest protimisis al țeranului.

Cod. XXXIII, fila 382 verso.

Se jăluesc locuitorii din satul Micescii (Muscelu) moșie a mînăstirei Vacărescii, că s'au vîndutu venitul acestui an arhimandritului proin-Câmpu-Lungeanu, «și ei ca nisce locuitorii avîndu protimisis încă de la trecuta lună Aprilii» ceru lui Vodă sa mînăstirea Vacăresci sa întorca banii arhimandritului numit și venitul să rămăie pe sēma lorū. Pricina s'a judecatu, din porunca Domnēscă, de către ispravnicii; dar arhimandritulu a spusū, că acestu venitū l'au luat ca să facă cercare, căci vrea să facă unū schimbū cu acēstă moșie, așa că țeranii «n'au aflatu dreptate;» ei s'au jăluitu din noii și Vodă orēndui pe Ștefan Vacărescu vel Log. ca să facă cercetare; acesta la 8 Augustu 1797 raportēză: că a întreatu pe egumenulū Vacărescēnu să'î explice pricina și acela țise, că adeveratū, prin zapisulū seii, au vîndutu venitulū moșiei dreptū tal. 80 Arhimandritului proin Cāmpu-Lungēnu, dar au avutu și vorbă prin graiū să facă schimbū cu numita moșie, care vorbă nu e coprinsă în zapisū, și Sf. sa ca unū vîndetorū primindu'și banii, nu are nici unū amestecū; din acōsta țice vel Log. Vacărescu, se vede că vîndarea este bună, de și țice că au avutu vorbă de schimbū; și fiind-că locuitorii au făcutu cerere de protimisis în vreme, au dreptate la cererea ce facū. Vel Log. Ștefan Vacărescu cere de la Domnitor porunca către ispravnicii. ca locuitorii să întorca Arhimandritului ceī 80 tal. și să rămăie venitulū pe sēma lorū, de ore-ce țeranii i-au spusū, că deja au strānsū venitulū ei, neingăduindū pe omulū Arhimandritului; iar dōcā Arhimandritul nu se va mulțami cu acēsta, să se judece pricina la Divanū.— 1797 Augustu 8.

Domnitorulū la 11 Augustu același anū hotăresce: «Dupē anaforaua D-lui vel Logof., poruncimū D-stre Ispravnicilorū, aī județului, să urmați întocmai.»

Cod. XXXV, fila 194.

O clasă de sătenī, care, mărturisim, că e o surprindere pentru noi, este acea a aurarilorŭ romāni, lucrāndū alături cu aurarii țigani domnesci și stāndū sub ascultarea marelui Armașu :

Toți aurarii băiași Romāni din Vâlcea se jăluescū Domnitoruluī impotriva lui vel Armașū, dīcēndū că ei sunt aurarii M. Sale cu pecetluituri domnesci la mână, prin care sunt obligați a da pe anū 4 dramuri de aur netopitu și pentru ostenēla isprāvnicelului Zapciu banī 60 și Logofētului pușcāriei banū 30, iar lui vel Armașii să nu'ī dēe ploconū, fiind-că din suma aurului ce se dă pe anū, s'aū rēnduitū suma câtă s'o ia pe sēma Cămārii domnesci, iar prisosulū să fie pentru avaețulū lui vel Armașū. Acesta, din contra, preste cei 3 tal. ce

Carte domnescă din 6 Februarie 1797, autorisāndu pe Iōn Pascal «de a face prinsōre de pesce cu lōsă la satulū Māgurenī (Ialomița), în ruptura de apă ce este din Dunāre care se chiamă Borcea, pe moșia mōnăstirei Radului-Vodă i a mōnăstirei Vieroșulū și a mōnăstirei Mārcuța, avēndū venitulū acestorī moșii cumpēratū». Vel Logol. a arētat lui Vodă că Pascal a datū chezașū la Divanū «cum că acēstă lōsă nu va aduce nici o împotrivire la nizamulū Marginei, nici este împotrivitōre, sōū pricinuitōre de scandală și Pascal se va păzi, de orī ce care ar aduce împotrivire la nizamū.» Domnitorulū incuviințēzā facerea acesteī lese, fiindū și spre alișverisulū locuitorilorū.—1797 Februarie 6.

Cod. XXXVI, fila 25 verso.

Costache Popescu se jăluescū Domnitoruluī, că are moșia Curmătura i Bojunulū din Ilfovū învecinatū cu satulū Cāsciōrele a Mitropoliei și cu moșia Cătāluii a Cotrocenilorū. Locuitorii dupē Cătāluii tōtă hrana și-o facu pe moșia jăluitoaruī, acolo aū vii, prind pesce din bălți, își pascū vitele vara și iarna fără a plăti vre-unū sulatu, ba încă vindū în silnicie vinū și rachiu și tae lemun din pădurea dupē moșia, împreună cu alți locuitorī de prin alte sate, și nu vorū să plătescā pentru vēnarea pescelū dupē obiceiulū pāmēntulū, nici otaștina din 20 de vedre una, la vii, și dijma de la sēmānăturī. Popescu cere dar supunerea locuitorilor dupē pravilnicēscā condicā.

În urma cercetārei lui Stefan Văcărescu log., Ipsilant ordonā supunerea locuitorilor la darile cuvenite, «iar când la vre una din aceste voru mai ave a rēspunde și vorū dīce, că aū *apelatic*, să'ī trimiți la Divanulū Domniei mele pe 2, 3 vechilū și cu dī de soroc.—1797 Februarie 17.»

Cod. XXXIII, pag. 117.

Pitacū la tōte jud., din 18 Septembrie 1797, să veghīeze ispravnicii, ca slusbașii vināriceri să nu facā încārcăturī și năpāstuirī locuitorilorū peste 5 banī de vadră. Astā poruncă e provocatā de jalba locuitorilorū, care cerū la Divanū, să li se dea la mână cărți prin care să li se fixeze vināriciulū ce aū a da. Domnitorulū amenințā pe acelu ispravnicū ce va îngādai abuzul vināricerulū, nu numai că'l va obliga să restituē suma îndoită, luatā cu nedreptū, ci încă vorū fi și pedepsiți fār'de milostivire. Mēsurarea vinulū să se facā cu cotulū domnescū înfierat, ce s'a datū tacsildaruluī de la Visterie. Tacsildarii nu aū dreptulū a cere māncare fără plată.

Cod. XXXVI, fila 92.

după vechiul obicei a să dea aurarii, când li se dă la mână pecetluitul Domnescu, mai cere acum pentru acestăsu lucru încă 3 tal. și bani 30, și le mai cere încă și ploconu de tot omul câte 6 tal., și încă alți 6 tal. cu nume de scăderea aurului, și 100 tal. havaetă la 2 cărți de vătăjje a 2 vătafi de băiași aurari, orânduți peste 100 de băiași, în locu de 8 tal., ce dadeau vătași pentru cartea de vătăfu în prima Dounie a lui Ipsilante, cari acești bani nu se cereau de la aurari. «Iar noi nu eram superafi, și birul de aur, când ni se cerea, îl dam odată la Sf. Maria cea mică, iar acum nu ne lasă sălă dăm la vreme, ce ni'lă cere la Sf. Petru, când nu putem sălă agonisimă.» S'au mai jăluită aurari și la Sf. Nicula trecută, cerendă dreptate și ușurare la aceste încărcături.

Domnitorul a trimisă jalba loră la vel Spătară și acesta la Ispravnică, ca să cerceteze. Și ei au cercetat și li s'a făcută anafora de la vel Spătar către Vodă, dar pēnă acum nu s'a întărită și din cauza acosta vel Arnașulă în supără; deci cer dreptate la Domnitoră după pecetluirele ce au la mână.

Ipsilant trimite din noi casulă în cercetarea Spătarului.

Acesta, la 18 Martă 1797, presintă anafora, prin care repetă cele spuse mai sus de aurari, dar adaoge că de câte ori aurarulă nu putea presinta cele 4 dramuri de aur, era dator să plătescă dramulă pe 3 taleri. Acestă aședomētū li s'au păzitu pēnă sub Al. Moruzi, «când atunci Dumnealū Spătaru Slugearoglu, fiindă fostă epistatū Armășiei, fără de poruncă gospod. au luat de pecetluită câte tal. 4, bani 30, și cu nume de ploconu de tot ludele câte tal. 6 și ună dramă de aur cu nume de focu, care luări în leat 1796 s'au întărită și cu pecetea lui A. Moruzi... și așa s'au urmată pēnă în anulă trecută iar întrăcestă anulă următoră au mai adaosă Dumnealū Căminarulă ună *prostichiu*, adecă tal. 2 peste tal. 4, bani 30, de pecetluită, și tal. 1 de tot ludele, cu nume de ploconulă vătăjjei, afară de tal. 12, banii cartei de vătăjje. Căminarul n'a tăgăduitu aceste adăogiri, sub pretextă că așa s'au urmat și'n alți ani. Anafora propune suprinarea acestui prostichiu, nefindă acesta ună obiceiă vechiă și să nu le cōră adctulă loră, de câtă de la Augustă pēnă la Septembrie, și când nu voră da aur. să dea câte 6 tal. de dramă, cum se cuprinde în testamentulă loră celă întărită cu pecetea lui A. Moruzi; iar pentru dramă cu numele de focu, sălă dea, «că nici ei nu și-au păzitu testamentulă, dândă aură necurățită de metale. Asemene să dea și ploconulă arnașioi câte 6 tal. fiind-că acosta este regulată sub pecete Domnescă».

Domnitorulă, la 22 Martă 1797, întăresce anafora, cu astă deosebire: «ca și de acelu tal. 1, și de acei tal. 2, și de acei tal. 6 să fie jăluitori nesupcrași» fiindă luați acești bani fără nici ună cuvētă dreptă, «în vreme ce obiceiă n'au fostă, și în vreme ce nici țiganii rudari, cari au asemene datorii, deși dau dajdia în aur, nu plătescă acestă ploconă».

Să nu încheiăm acestu capitolu fără de a aminti încă următoarele 2 pitare, prin care justiția este ținută să nu urmărească pe țeranii în timpul lucrului viilor și a arăturilor, afară de procese criminale.

Publicație la toate județele, pentru oprirea judecăților de la 15 Iunie până la finea lui Iulie, afară de pricinile de vinovăție.

Cod. XXXVI, fila 60 verso.

Pitacii-circularii la Ispravnicii, ca de la 15 Aprilii până la 15 Maiii să nu fie chemați locuitorii în judecări, ci să și cate do arături de porumb, de miei și de lucrul viilor. Numai pricinile de vinovăție urmază a se căta înainte. 14 Aprilii 1797.

Cod XXXVI, fila 43.

Cunoscem încă unele acte, din care se vede că sub Alex. Ipsilant s'a urmărit unii funcționarii care jăfuia țeranii :

Clucerul Alexandru Farfara a dat în judecată pe Dumitrache Lupșan, ceasul de aprozi, pentru jafurii de la locuitorii și mănăstorie de bani. Departamentul l'a condamnat pe Dumitrache Lupșan să întorcă înapoi banii luați de la locuitorii; vinovatul făcu apelație la Divan. Aici Lupșan, ca și la Departamentul, nu tăgădui că n'a făcut luare de bani de pe la locuitorii, însă dișe că nu jafuri a făcut, ci de la cine el a luat globă 1 leu ori 2 de capii spartii, Dumnealui Clucerul l'a pus de i-a întors înapoi. — Clucerul însă dișe că va dovedi la fața locului jafurile acestui Lupșan asupra locuitorilor din satele plășei Oltețului de jos (Romanai), unde au fostii zapeii, neintorcându înapoi nici unii bani la nimeni, fiind-că au fugit de acolo, și Clucerul făcu prinosore înaintea judecării, că de se va dovedi că acensarea lui e nedreptă, atunci el se obligă a da lui Lupșan nu numai banii câți dișe că 'i-au dat în mâna sa, ci încă deosobitii îi va plăti și cheltuiala de judecată de tal. 50. Și spre a dovedi că Lupșan e în adevăr jăfuitul, aduse Clucerul o adeverință în scris de la Serdarul Ioniță Jianulii, Ispravnicul de Romanai, ce găsi zapeii în plasa Oltețu de jos pe Lupșan, și acestul Lupșan, toate scădemăturile, scutirile, ertările de birii, ce se făcea pe la sate, el le dorea de locuitorii și poprea banii la el; de la salahori și de la cei cu carii, ceea-ce ora rânduială să se ié dare pe 5 luni, el o lua pe o lună; s'a trimis omu de la Ispravnicul să'l prindă și să'l cerceteze, el fugi la Bucureșii, căutându'l și aci mumbașirulii, elii fugi înapoi la jud. Romanai și cădu cu mare rugăciuno la Dumnealui Clucerul ca să'l erte de aceste greseli, dar Clucerul l'au dat în mâna mumbașirulii și zapeinulii plășei, de l'au purtat prin sate întorcându toate jafurile. După această încredințare a Serdarului Ioniță Jianu, Divanul confirmă sentința Departamentului. 1797 Augustii 11.

Vodă, la 7 Sept. 1797, întărește anaforalele judecăților Divanului și Departamentului, și dă poruncă Caimacanului Craiovei, ca să rânduască mumbașiri de acolo, care să ia pe Lupșan și pe unii omii alți Clucerului Farfara, cu bani ce i-au luat Clucerul ca amaneții de la Lupșan, și mergându prin satele jăfuite, să întorcă banii la locuitorii jăfuiți.

Cod. XXXIV Fila 243 verso.

VII

Oastea

Mișcarea lui Pasvantoglu din Vidin puse în necesitate pe Alex. Ipsilant să gândească ceva mai mult și la oștirea țerei. Enache Văcărescu, pe cât trăi, el, care sub Mavrogheni nu creșuse în valoarea oștelnului român, acum, ca mare Spătaru, și mai apoi ca Vistiernic, se arătă susținător oștirii. L'amă veduți sub Domnia lui A. Moruzi provocând crearea Flotei române. Ca Vistiernic sub Alex. Ipsilant, el presintă Domnitorului o anafora, care, de și numai indirect, dar totuși atinge interesele oștirii și ale Visteriei. Fănuță (Zilotu Românul) ne spune că deocamdată Ipsilant caută să nu se strice cu Pasvantoglu, dându-i într'ascuns de Pörtă, orz, făină, unt și alte trebuințose.¹ Mai apoi însă vădindu exigențele lui Pasvantoglu și jăfuirile ce începuse a face pe marginea țerei, Alex. Ipsilant a socotit să facă străjuire mărginei despre Vidin și a trimis de la București câți-va ostași, pe care i-a pus sub comanda lui Beșli-aga din Mehedint. Aceste oștiri fură destule de numeroase, se vede, ca să potă momentan fugări cetele lui Pasvantoglu.

Cu toate acestea țera e departe de a avea oștirea, cu care o înzestrăse Nicolai Mavrogheni și în curând se va simți nevoia unei asemenea oștiri sub Constantin Ipsilant, fiul lui Alexandru, după 1800. Iată documentul menționat mai sus:

Anafora lui vel Vistieru Enache Văcărescu, din 29 April 1797, prin care arătă lui Ipsilant, că în urma jălabilor deosebite a căpitanilor spătăresci și agiesci către Vodă, fiindu de acesta orânduit ca să cerceteze aceste jălbi ale căpitanilor, cari se jăluiră că sunt superați de dajdie, ceea ce altă dată nu a fost, el s'a conformatu ordinului de a cerceta cum a fost obiceiul pentru aceștia și cum s'aru cuveni ca să se urmeze. Dintru începutu acestu obicei a fost: că atât căpitanii spătăresci cât și agiesci se orânduiesc din omenii de

1. Ultima cronică a Românilor din epoca Fanarioților, 1884 p. 18.

verî-ce bréslă, și decî se orânduia și din boierinași mazilî, și din ruptași, și din ómenî, carî pînă a nu intra în slujba Căpităniei, nu erau la dajdie. Cât privesce pentru mazilî, aceștia avînd a da 5 talerî la Visterie ca dajdio «și suna ce rîmîne mai multă pînă la suma ce pórtă, îi plătesce Căpitanul la Visterie și slujindî». Breslași dajnicî dau 3 talerî la Visterie, și restulî îl dau iarăși slujindî. Iar ceî ce n'au apucatî să intre în dajdie, pînă a se face căpitan, în cîtă vreme slujescî, Visteria nu le cere nimicî, iar cînd ieșiau din slujba căpităniei, pe care putea găsi Visteria, atuncî, dintr'aceștia, îl așeđa la brésla căpitanilorî mazilî, dupě puterea lui. Așia s'a urmatî din vechime și la Spătărie și la Agie, dar mai vîrtos la Spătărie și la căpităniile de afară; iar la căpităniile din Bucurescî (și Spătărescî și Agiescî), fiind-că se rînduesc ceî mai mulți și mai tot-d'a-una din ómenî ce iesî din ciohodarî Dounescî, sóu din slugî boierescî, decî nedajnicî, cîtă vreme slujiașî, nu erau supěrași, «și dócă lipsa din dajdie, nesciindu-lî Vistiernlî că este mazilî-căpitanî» și sta ascunsî, ast-fel se păgubea Visteria. Iar omî dajnicî, la căpitănia din Bucurescî pré rar se orânduia, și pentru unî ca aceștia totî ca la ceî de mai susî se urma. Acum Ispravniculî politieî, ca să nu se păgubóscă Vistiernlî de dajdia căpitanului, le-a pus dajdie că pe cîtă vreme slujescî «să le aridice Vistiernlî cîte 3 talerî și cusurulî ce se face pînă la suma ce l'a așeđat, dupě puterea lui, să lî plătóscă, pentru ca, cînd va eși din slujbă să plătóscă toți banî. Și de aceea, de acel cusur se supěra acum eî. Vel Vist. gîsesce că și Ispravniculî politieî are dreptate, căci feresce visteria de a perde acel pușin cusurî, și pentru ca căpitanul dupě ieșirea din slujbă să fie la dajdie; dar și «căpitanî au dreptate să se pásuiască, căci slujind și ȓi și nópte, neavîndî altă plată afară de scutólă număi, veđendu-se că și slujesc și li se cere și dajdie, nu potî să înțelógă dreptatea ce are vistiernlî»; Vel. Vist. pentru a împăca pe ambele părți, rógă pe Domnitorî, să se dea acestî nizam, adică: «Atăt Dumnealî vel Spătariî cîț și Dumnlî vel Agă să dea catastihî la Visterie de toți căpitanî ce slujescî la aceste bresle în orașulî Bucurescî, și dajdia acestora să se aridice tótă cu pecetluiturî în cîtă vreme se va afla slujindî, și orî cînd se va întâmpla ca să lipsécă vre unulu din slujbă să îndatoreze amîndouě aceste dregătorî, ca să însciinșeze Visteria că a lipsit pe căpitanî din slujbă, pentru ca să 'șî céră Vistiernlî dajdia lor».

Domnitorulî aprobă acestu nizamî, ca căpitanî Spătărescî și Agiescî din Bucurescî să fie scutiți de dajdie pe cîtă vreme se află în slujbă.—1797 Iunie 26
Cod. XXIII, fila 468 verso.

VIII

Finanșe. — Privilegiu de scutélă.

Cu tóte acusașionile de jalŭ, aduse lui Al. Ipsilant în Domnia a II-a, noi n'amu aflatî în nici una din condicele sale domnescî,

niscaî aședări de biruri noue, seü adăogiri la birurile existente. Singurulü actu, atingëndü finanțele, este acelü din cod. XXXIII (fila 271 verso), prin care Hagi Moscu, care a cumpëratü pe unü anü sāraria, adecă ocnele, este obligatü sã primescã de la vechiulü întreprindëtorü 80—100 de miî oca de sare, ceea-ce elü refusã, ñicëndü cã obiceiulü era pënã acum, ca noulü întreprindëtorü alü ocnelorü sã nu fie datorü a primi de la celü anteriorü, decãt de la 20—30 de miî oca de sare. Al. Ipsilant, constatând cã în cele din urmã, vechiulü întreprindëtorü a fostü obligatü sã primescã unü depositü de 70 miî oca, obligã pe Hagi Moscu a primi depositulü de sare, «dupë fiatulü ocnei» și în plus chiria. Acësta devine regulã și pentru viitorü.¹

Organisarea Departamentului Epitropiei, nici ea nu occasionezã sporire de biruri. Cutia acestei instanțe continuã a se întreține din veniturile seü iraturile, despre cari amü adusü deja informațiuni la anteriore Domniü.

Avactulü datoritü de noiî slujbași, la 22 Noembrie 1797, este anume arëtat în lista, pe care o dãmü întrögã în notã, cãci este propie a arëta lectorului, cari furã schimbãrile de slujbași, introduse în diversele ramuri.²

1. Hagi Moscu a cumpëratü pe unü anü *Sāraria* și refusã de a primi 80—100.000 oca sare, ce aü rëmasü fostulü antreprenorü. Obiceiulü era pânã erï, cã noulü cumpëtorü sa primescã pânã la 20—50.000 oca sare de la vechiulü întreprindëtor. Dar acel vechiü aü probatü, cã la 1795, când a cumpëratü sāraria, vechiulü cumpëtorü i-a datü în sëmã 70.000 oca și fieru ce s'au aflatü în sārerie, «dupë fiatü și chiria ce ämbra». S'au cercetatü și la vechiü sārari și dupo mărturia lorü se vede cã are dreptate vechiulü întreprindëtorü, a da în sarcina lui Hagi Moscu 20.000 oca de sare, ce i-a remasi ne strecuratã și acesta sã i-o plätöscã «dupë fiatulü ocnei» în plus chiria. Acësta va fi regula și pentru viitorü.—1797 Martü 16.

Cod XXXIII, fila 271 verso.

2. Avaetulü ce sunt datorï, dupë hrisovü, boierï numiți în slujbe. Domnitorulü ordonã lui vel Vist. sã opröscã din lefile acestorü boierï și din räsura Ispravnicilorü și din baniî sentelnicilorü ce aü, baniî datoriti de urmãtorii slujbași, la 22 Noembre 1797 :

Taleri

250	D-lui vel Spätarü
250	» vel Vist. Scarlatü Ghica
150	» vel Vornicü Ionü Damaris
320	« biv. vel Vist. Mateiü Fälcoianu Ispravn. politicü Bucnrescilorü
80	» biv. vel Vornicü Nic. Filipescu, jndecãndü cu D-lorü veliti boierï
30	» biv. vel Medel. Palica
60	» al douilea Vist. Costache

Perceperea acestui avaetŭ de la slujbașii noui nu se făcea cu mare inlesnire, de acea adese sumele datorite de nouii slujbași erau

-
- 20 D-luî vel Ceaușŭ agiescŭ Neculae
 - 20 » Polcovnicŭ de vênătorî sin Crăciunŭ Logofêtŭ
 - 30 » alŭ douilea Log. de obiceiurî Ienache Hafta
 - 10 » alŭ treilea Log. de obiceiurî Teodorache
 - 10 » alŭ treilea Vist. Nicola sin Pitarulŭ Velcea.
 - 10 » biv. vel Serdarŭ Antonie Fotino
 - 50 » biv. vel Paharnicŭ Const. Filipescu
 - 10 » Toma de la Depart. de Criminalion
 - 10 » biv. Ceaușŭ de Aprođî Nicolae, ce e judecătorŭ la jud. Ilfovŭ
 - 80 » vel Armașŭ Iacovache
 - 20 » biv. vel Șatraruŭ Dumitrache Capuchehaia la Silistra
 - 30 » vel Cuparŭ
 - 30 » biv. vel Serdarŭ Mehtupciŭ
 - 25 » Vorniculŭ Măriei Sêle Dómnei
 - 15 » Grămăticulŭ M. S. Dómnei
 - 10 » alŭ treilea Portaruŭ Pandelescu sin archi-iatros
 - 10 » alŭ douilea Armașŭ Iane
 - 20 » alŭ douilea Cămărașŭ
 - 25 » alŭ douilea Grămăticŭ
 - 20 » Becerulŭ
 - 10 » Rahtivanulŭ
 - 15 » Muhurdarulŭ
 - 10 » Divictarulŭ
 - 15 » Ici—Ciohadarŭ
 - 10 » vel Cahfegiŭ
 - 10 » alŭ douilea Portaruŭ zed Dingirioglu
 - 50 » Ispravniculŭ de Curte
 - 10 » Logofêtŭ politieî Panaite
 - 10 » Polcovniculŭ de politie Radu

1535

De la Ispravnicî.

Talerî

- 80 D-luî biv. vel Medel. Manolache cu tal. 30 aî caftanulŭ . Ialomița
- 80 » biv. vel Șatraruŭ Ioniță sin Neașu. Idem Odaia Vizitului
- 50 » Clucerulŭ Oteteleșanu Mehedinți
- 50 » biv. vel Medel. Cârlova. Buzeu
- 50 » biv. vel Clucerŭ Manu Saacŭ
- 50 » biv. vel Serdarŭ Dumitrache Brezoianu Prahova
- 50 » biv. vel Pitarŭ Dincă Socotónu Gorjŭ
- 50 » biv. vel Clucerŭ Farfara Doljŭ
- 50 » biv. vel Slugerŭ Mihaiŭ Știucă Romanaș

2045

sequestrate din lefi directu, prin Visterie, precum probéză și documentul adus în notă și acestu următoru :

Pitacū către Enache Văcărescu vel Vist., de la 15 Martū 1797. «Fiind-că D-luī vel log. de țera de sus ne au făcutū arētare, cum că judecătorii și Zapcii de peste Oltū de la Craiova, care este obiceiū de se facū cu cărțile Domniei mele, după ce li s'au făcutū cărțile și li s'au datū prin D-luī vel Banū, n'au fostū următorī a plăti obiceiuitulū havaetū alū logofeției, poruncimū D-tale, ca din lefile lor să primescī havaetulū și să se dea la logofeție.»

Cod. XXXVI, fila 96.

Nici avaelulu de la monăstiri și sfertulū preoților, nu intra regulatū la cutia Epitropiei, și adese Radu Golescu, marele Vornicū, se vedea silitū a cere Domnitorulū pitacū specialū pentru incasarea acestui avaelu. ¹

Incă la 21 Noembrie 1797 Domnitorulū a ordonatū Vătafulū de copii de Divaniū, să împlinescā următoarele sumi datorite cutiei, după hrisovū :

Taleri

120	D-luī biv. vel Logofētu Const. Filipescu
100	» vel Căminarū Costache
30	» biv. vel Slugerū Dumitrache Fotigioglu
40	» vel Vameșū Vasilache
40	Vătafulū de aprozi
20	» Ceașulū de aprozi Dumitrache
20	» Vătafulū de Păhărnicie Iorgache
30	» Ștefanū biv. vel Med. nepotū Vlădicăi Zihno
10	» biv. alū treilea Vist. Scarlatū Chițoranu
10	» biv. alū treilea Log. Ghiță Palada
30	» Serdaru Alecu Niculescu
20	» Clucerulū za arie Dinu Orăscu.

470

Cu fila 109 și verso se termină actele de la A. Ipsilant din condica XXXVI, mai urmândū unū pitacū în grecește, din 20 Iunie 1797, relativū la vel cămărașulū pentru avutulū luī Teodosie Grămaticulū. Urméză apoi acte de la Constantin Gheorghē Hangeri Voivodū.

Cod. XXXVI, fila 108.

1. Radu Golescu vel Vornicū alū obștirilorū, la 22 Februarie 1797, cere Domnitorulū, pentru apropierea Paștelui, când Epitropia are trebuință de bani, să ordone a i se plăti banii mōnăstirilorū și sfertulū preoților de Sf. Gherghe. Domnitorulū să ordone Păr. Arhieriei și Mitropolitulū pentru acēsta, fiind-că este a se plăti milele «ce se obiceiuescū de se împartū pe la sēraci și femei vēduve și bolnavi».—Domnitorulū a aprobatū în Martū 8.

Cod. XXXIII fila 241 verso.

În interesul imultirei veniturilor cutiei, tacsildarii vinăriciului sunt obligați a strânge de la toate mănăstirile câte 1 ban, deciuală din vinăriciul fiecăreia și să'l trimiță la Epitropia obștirilor, cu anume catastifū. Tacsildarii vor asista la toate măsurătoarele de vin, ca să nu se păgubescă cutia. ¹

Tacsele după clironomii sunt cu multă stăruință urmărite. În interesul biografiei lui Ienache Văcărescu, vom spune aci, că murind, el a lăsat dispozițiune, ca, din clironomie, urmașii săi să dea taleri 2000 Bisericeii din Giulesci. Domnitorul A. Ipsilantū scrie boierilor, ce i-au rânduit să facă catagrafia avereii, în 13 Augustū 1797, că Ienache Văcărescu s'au aflat mai înainte în trebile moșiei de la Giulesci, administrator, «de care la sfirșitul vieții sale, muștrându-l cugetul, au lăsat să se dea din a sa periusie tal. 2000 ajutoru Bisericeii din Giulesci». Ipsilantū dice că «după firescū cuvânt se cădea să fi dat o sumă mai mare, să se împărtășească obștirea norodului», adecă la cutia de milostenie să fi dat bani mai mulți. Domnitorul impută chiar Mitropolitului, că n'au sfătuit pe răpos. Văcărescu, «pentru chiar folosul lui sufletescū» să dea mai mult la cutie, după cum era și obligat să dea, prin hrisovul acestei cutii. Decī Alex. Ipsilant ordonă, ca acei 2000 de lei să nu se dea Bisericeii de la Giulesci, care acum n'are nevoie de bani, ci «împreună și cu altă adăogire, după analogul avutului, să se dea la cutie.» În urma acestui pitacū domnescū, clironomii lui Ienache Văcărescu, în înțelegere cu vornicul obștirilor, au hotărit suma la 4000 taleri. Domnitorul ordonă, în 4 Noembrie 1797, vėrsarea acestei sume la cutia Epitropicii. ²

1. Cod XXXIV fila 114. Publicațiune din 7 Septembrie 1797.

2. Cod. XXXVI fila 106. — Iată și analiza pitacului domnescū menționat mai sus:

Pitacū din 13 Augustū 1797 către Mitropolitul și boierii rânduiți a face catagrafia răpos. Ienache Văcărescu, și către clironomii lui. «Fiind-că răpos. s'au aflat mai înainte în trebile moșiei de la Giulesci, avėndu asupra acea îngrijire, atât pentru venituri cât și pentru cheltueli ce s'au făcut, de care la sfirșitul vieții sale, muștrându-l cugetul, au lăsat să se dea din a sa periusie tal. 2000 ajutorū la Biserica din Giulesci, precum acesta ne-ai arėtat'o însuși P. S. Ta, Păr. Mitropolit, că și-au đis'o răpos. la ispovedania ce și-au făcut, unde după firescū cuvintū era dator și se cădea să fi dat o sumă mai mare, să se împărtășescă obștirea norodului, care loc ca acela este însuși cutia de milostenii și trebuia însuși P. S. Ta să'i faci aducere aminte și creștinesce să'l sfătuesci și să'l îndemni, pentru chiar folosul sufletescū, cu care acesta se putea păzi și acea *diataghi*, ce este întocmită pentru orânduiala cutiei de milostenii, ca fie-care să aibă paradignă și să o păzescă, după datoria cea firescū. Cu toate acestea, fiind-că biserica de la Giulesci, într'acastă vreme

Numeróse și, relativă la timpulă cât a domnițu, mai numeróse de cât sub anteriorul Domnă, sunt pitacele, prin cari A. Ipsilantă acordă privilegiu și scutiri și diverse miluiri la slujbași și fețe simandicoșe, începândă cu banulă Neculai Brâncovenu¹ și mergând până la simpli logofetei de Divană.

Dămă în note o serie de diverse pitace de mili, privileghii și scutiri, și semnalămă, dintre ele, atențiunei lectorului, hrisovulă din 10 Octombree 1797, în favórea casei răposatului Cluceră Dumitrache, cunoscutulă istorică ală evenimenteloră de la 1769—1775.

Mai semnalămă și o serie de cărți de miluire de Turci și de persóne locuindă peste Dunăre.² În fine vomă da informațiunea că Al.

nu are trebuință de ajutoră, poruncimă Domnia mea, ca acei tal. 2000, împreună și cu altă adăogire, după analogulă avutulă să se dea la cutie, cu care un numă se pôte crede că este pentru sufletulă răpos., ci și aceași diatagli a întocmirii ce are Cutia, se dă paradigmă de a se păzi de fieșcare, după proerisis ce va avea, fără deosebire.

Cod. XXXVI. fila 82.

1. În 5 Martă 1797, Domnitorulă întăresce Banulă Brâncovenu scutirea a 2 scaune de măcelărie în Bucnresci.

Asemene întăresce scutirea de 4 scaune de carne de la Obilesci, ale aceluiaș boieră.

Asemene recunósce acestă boieră dreptulă de tãrgă la moșia Obilesci.

Asemene recunósce aceluiaș boieră dreptulă de scutire a 7 scaune de la moșia Găgeni.

Asemene și dreptulă de tãrgă la Moșia Găgeni, câte o săptămână pe ană, de la ăia Sf. Apostolă Thoma, cu oboră de vite și bucate și dreptulă de a lua el vama și de a vinde singură vinulă și rachiulă.

Asemene i se recunósce dreptulă a face sboră la moșia Obilesci, odată pe ană, la Blagovișteni, o săptămână întrăgă, vama de la sboră și vândarea vinulă și rachiulă e dreptă ală proprietarului.

Cod. XXXIV fila 4—6.

2. Cărțile de milă la Turci și persóne de peste Dunăre.

1797 Aprilie 24. Alex. Ipsilantă a dată lui Osman Baba-Techezi de la Nicopole să ié de la Cămărășia ocneloră câte 25 bolovană sare, de câte 100 oca, după cărțile Domuesci anterioare.

1797 Aprilie 24. Dervișiloră de la Tekéua Alicoci-Baba, de la Nicopole să ia de la ocna Telega pe ană 40 bolovană sare, după hrisóve vechi.

1797 Maiă 4. Lui Husein Baba-Salihler de la Tekéua Razgrad, să ia pe ană de la Telega 150 bolovană, a câte 100 oca.

1797 Innie 10. Lui Dimir-Baba Thekesi 150 bolovană sare de la Telega, a câte 100 oca.

1797 Augustă 13. Lui Ali-Baba de la Despotag 20 bolovană sare de la Telega.

Ipsilante aŭ ajutatŭ în mai multe rânduri persóne cari aŭ trecutŭ la

Luŭ Stanŭ de la Drăgo-chioiŭ. Idem, idem.

Luŭ Nicoli de la Drago-chioiŭ. Idem, idem.

Luŭ Sahpalt de la Salihlerŭ. Idem. Idem.

Luŭ Hasan sin Mehmet-başa de la Zaviţa. Idem, idem.

Luŭ Velcea sin Stamati de la Boulariŭ-chioiŭ 10 bolovanŭ de la Telega.

Luŭ Bosco, gazda de la Boulariŭ, 15 bolovanŭ, de la Telega.

Velcea grămăticul de la Cealâc-Cavac i s'aŭ înoitŭ mila de 20 bolovanŭ sare de la Telega, ce aŭ avut-o Mitrea ce aŭ muritŭ.

1797 Sept. 28. Luŭ Hagi Mehmet Iazagiu de la Imbrucul Turtucaiei, gazda călătorilorŭ ce mergŭ la Tarigrad, câte 20 bolovanŭ sare, pe anŭ, de la Telega.

Cod. XXXIV, fila 1.

Pitacŭ din 17 Martŭ 1797, prin care Al. Ipsilant acordă femeii Maria, «care de la legea ovreiască aŭ trasŭ la pravoslavnică credinţă, scutirea unei cărciume şi o pivniţă ce este sub acéstă prăvălie.» Asemenea bărbatulŭ ei s'ă fie nesupăratŭ de dăjdiŭ. Aceste privilegii le-aŭ avutŭ de la Al. Moruzi.

Cod XXXIV, fila 29.

Hrisovulŭ de la Alex. Ipsilant, din 10 Octombree 1797, alŭ casei reposatului Clucerŭ Dumitrache, care «din tinereţele sóle şi pênă la cea mai după urmă vîrstă a slăbiciunei bătrâneţelorŭ, când s'aŭ datŭ obşteasca datorie, s'aŭ aflatŭ slujindŭ cu dréptă credinţă şi cu fierbinte supunere întru poruncile Domnilorŭ şi oblăduitorilorŭ, cari după vremi aŭ stăpănitŭ ţóra acésta şi în trebŭ obştească ale ţerei, la vremi de trebuinţă cu trămiteri pe la ordii împerătesci; a căruia slujbe din viaţa sa, osebitŭ că de toţi D-nelorŭ boierii şi arhieriei ne-aŭ fostŭ mărturisite, dar şi în vremea Domniei mele în cea-l-altă Domnie, cercatŭ fiindŭ, l'amŭ aflatŭ şi l'amŭ cunoscutŭ în adevărŭ dreptŭ şi credinciosŭ, feritŭ şi curatŭ de orŭ-ce interesŭ şi folosŭ alŭ seŭ şi depărtatŭ de orŭ-ce strâmbătate, atât la felurimele de pricinŭ şi judecăŭ ale noroduluiŭ şi obiceiurile pămîntului, ca un practicos desevêrsitŭ şi pămîntónŭ vechiŭ alŭ ţerei acesteia, cât şi la Epitropia mônăstirei Sf. Pantelimon, la care s'aŭ aflatŭ orênduitŭ, cu multă durere chivernisindŭ şi iconomisindŭ cum se cade mônăstirea şi spitalurile săracilorŭ bolnavŭ, pênă s'aŭ sfîrşitŭ; dupe cum pentru acésta ne-amŭ plioroforitŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domniei sale selefului nostru Alexandru Vodă Moruzi, după ale căruia bune slujbe cu care s'aŭ aflatŭ trundindu-se în viaţa sa, cădêndu-se a avea soŭia şi copii luŭ mila şi ajutorulŭ Domniei, amŭ bine-voitŭ Domnia mea de amŭ întăritŭ privilegiulŭ, ce aŭ datŭ casei sale Domnia sa selefulu nostru Alex. Vodă Moruzi, ca unuia ce este sciutŭ şi Domniei mele de slujbele ce aŭ slujitŭ. Dreptŭ aceea, pentru rêsplătirea ce i se cade a slujbelorŭ bune şi ostenelilorŭ, cu cari s'au aflatŭ pênă la sfîrşitulŭ vieţii sale, şi pentru ca să dămŭ pildă şi altorŭ asemenea de credinţă şi de slujbe bune întru poruncile Domnilorŭ şi stăpânilorŭ seŭ, hotărîmŭ să aibă 30 lude scutelnicŭ în catastihulŭ Visteriei, lângă care aceia, le dămŭ voie să ŭşi găsescă şi alŭ 10 streini... fără de nici unŭ felŭ de pricină... Aşisderea şi ridicătura de oieritŭ oŭ 400 ce aŭ avutŭ soŭia şi copii nestrămutat, cum şi 2 pivniţe să scutescă în Bucuresci de tóte orênduelile. Dreptŭ aceea

Biserica ortodoxă, precum se pôte vedea tot în notele de mai sus.

le întărimă acestū privilegiū cu Domnesculū nostru hrisovū, ca să li se păzoscă neștrămutatū în tótă vremea. Și amū adeveritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Io Alex. Ion Ipsilant Vvd. și cu credința prea iubitului Domniei mele fiū Constantinū Vvd., martori puidnū și pe D-lorū cinstiți și credincioși boieri ai Divanului Domniei mele: Pan Nicolae Brâncovenu vel Log. de țera de sus (Const. Filipescu vel Log. de țera de sus, era în Iunie 12. Cod. XXXIV, fila 132 verso. În loculū acestuia acum e N. Brâncovenu, dar în Divanū semnază chiar mai nainte de Banulū de Craiova Dumitrașco Racoviță); Pan Dumitrașco Racoviță vel Banū; Pan Gheorghe Mavrocordat vel Spăt.; Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus; Pan Ionū Damaris vel Vorn. de țera de jos; Pan Radu Golescu vel Vornicū alū obștirilorū; Pan Scarlat Ghica vel Vist. Pan Ștefanū Văcărescu vel Log. de țera de jos; Pan Isac Ralet vel Log. alū obiceiurilorū; Pan Ionū Ruset vel Hatmanū. (Acestū postū nu există în primele lunī ale Domniei lui Alecsandru Ipsilant). Pan Const. Suțu vel Post.; Pan Theodorache Iuliano vel Clucerū; Pan Iordache Slătinonu vel Pah.; Pan Neculaī Golescu vel Stoln.; Pan Iancu Negre vel Comis; Pan vel Slugerū (La 12 Iunie era Slugerū Const. Vișoronu. Cod. XXXIV fila 1320), Pan vel Pitarū și Ispravnicū Pan N. Brâncovenu vel Log. de țera de sus. Și s'au scrisū hrisovulū acesta întru alū doilea anū dintru a doua Domnie a Domniei mele, aici în scannulū Domniei mele, orașulū Bucuresci, la létū 1797 Octobre 10.

Cod. XXXIV, fila 141 verso.

Anaforaua vel Spătarului Mavrocordat, din 26 Maiū 1797, prin care arătă Domnitorulū, că în adevărū a aflatū că Gheorghe Căpitannulū, ce s'a botezatū din ovreii, încă din ântēia Domnie a lui Ipsilant, este la scăpătăciune mare și datorū cu 1334 tal și are 4 copile, iar câștigulū lūi nu este altū de câtū, în septēmăna când nu e în slujbă, vinde vėra șerbetū și erna salepū, și chiar i s'a fostū acordatū unū moratorium pentru datoria lūi de 1334 tal. la Ianuarie 1796, de către Departamentulū de 8; decī merită, precum prin jalbă a cerutū, a fi scutitū de dajdiī și podvode.

Domnitorulū la 25 Iulie 1797, poruncesce lūi vel Vistierū, ca săi dōe carte de scutire de birū, și pentru acum și după ce va ieși din slujbă.

Cod. XXXV, fila 158 verso.

Cod. XXXIV filele 6 verso, 10 verso, 11, 11 verso, 12 coprindū cârți Domnesci din 1797 de la A. Ipsilant, pentru scutiri și privilegii de linđi și drepturi la pivneci scutite, în favōrea lui: Teodosie Palade biv. alū treilea Log; a Clucerulū Const. Predescu biv. vel Clucerū za arie; a Inū Caloian Pleșoiannu; a Inū Vasile Poenaru Postelnicelū; a lui Nica Logof. Musceleanu; a Inū Neculaī fostū Ceansū de aprođi; a lui Deftnū Logofitelulū de la Mitropolie, a lui Tndor, Neculae, Logofetei ai Mitropoliei; a lui Mihalache și Mihaiū cāntăreți ai Mitropoliei (câte unū lude); a lui Stanciu tipografū Mitropoliei (apēvarea lūi prin scutela de dijmăritū și vinăriciū); a Inū Vel ceabiv. vel Pitarū.

Asemene la 1797 Martie 27, Domnitorulū a dat milă 2 linđi lūi Anton Șufarul din Bucuresci; cu cartea de la 15 Martie 1797, aī miluitū pe Șerban Androneșcu biv. vel Serdarū, pentru slujbele sele credincioșe, cu unū scaunū

Și cu uniia din țiganii a fostu îndurătoru Alex. Ipsilante, așia pre

de carne din poporulū Lipieii, de la Tufele Mereului din Buzeu și vinăricerii să n'abă amestecū la acestū scaunū, ce i s'a acordatū de Moruzi la Iulie 1793; asemenea la 16 Martie 1797 aū întăritū luī Neculaī, fostū alū treilea Logofetū, privilegiulū de o pivniță scutită în Bucurescī, însă ȳidire drōptă a sa și ȳu drepte bucatele sōle.

Totū asemenea la 17 Martie 1797 aū scutitū luī Neculae Vasile din Bucurescī o pivniță și unū scaunū de carne, deja scutite de Moruzi la 25 Iulie 1793. (fila 15). Se mai află o sumă de asemenea cārți de scutire personală, de pivnițe, de cārciuune, de scaune de carne, acordări de liudī, scutiri mai tōte reīnoite dupē acte de la A. Moruzi (veȳi fila 17 și verso, 18, 21).

Asemene soȳiei luī Iordache Sefondache biv. vel Paharnicū, unū scaunū scutitū în mahalaua Gorganiī (1796 Aprilie 7, fila 23).

Carte din 11 Maiū 1797, prin care A. Ipsilant întăresce anaforaua luī Răducanu Clucerescu, ce aū muritū, pe numele luī Const. Serdarul Clucerescu privilegiulū la 2 scaune scutite, pe moșia Trestienii din jud. Secuienī.

Ursachi Cupeșul, nepotulū luī Tudor Slugerulū, i popa Șerban i Nōgoe Mazilul, cu părtașii lorū moșnenī Șoimescī, i Radu Logofetelulū și Simion Zet Radu, nepoȳi luī Mihaiū Clucurulū Netotēnul, cu părtașii lorū, moșnenī Bobescī, și Iōn Diaconul Cocosescu cu părtașii luī, moșnenī Mucoși, din jud. Secuienī, aū privilegiurī Domnescī de la Domnii anteriori, și de la A. Moruzi din 20 Iulie 1793, și de a ține pe moșia lorū Dobroteniī 3 scaune de carne, aperate de dajdiī. Asemene și de la carele cu pesce, și de la dogariī ce se vorū așeȳa pe acōstă moșie să iēe totū obicinuitulū venitū și să nu aibă voie măcelarii, ceī ce ținū scaunele, a le muta pe altă moșie străină. «Care pivileghiū de scutelă li s'aū pāzitū în tōtă vremea, fār de numai în Domnia āntēia a D-nieī-sēle Mihaiū Vodă Suțul, fiind prigonire între ei și fiind orēnduiȳi în cercetare la Dumnelū vel Logofetū de țōra de jos, s'aū învoitū înaintea D-luī, ca să ȳie Ursachi cu părtașii luī unū scaunū, pe partea luī de moșie, și Iōn Diaconul cu părtașii luī alt scaunū, pe partea luī de moșie, cum și Răducanu, cu părtașii luī celalaltū scaunū, iar pe partea luī; iar pentru cāte care cu pesce, dogariī, cārciuune se vorū face pe aceste 3 părȳa, să le iēe *venitulū de Fraȳi.*» Acōstă învoire s'aū aprobatū de M. Suțul la 1785 Septembrie 23. A. Ipsilant întăresce și elū mila acōsta.

Cod. XXXIV, fila 50.

Cartea luī A. Ipsilant, de la 20 August 1797. «Dumneeī cinstită Drăgo-măneseī Elenco Moruzina» ca să stăpānescă 10 sālășe de țiganī Domnescī, «pentru cā făcēndu-ne Dumneeī rugăciune ca săī dāruiimū pe aceste sālășe de țiganī, amū bine-voitū Domnia mea, și dupē volnicia și slobozenia ce aū Domnii asupra lucrurilor Domnescī carī aū datū și aū aȳerositū la obrazele ce aū voitū, și acele harurī aū fostū și sunt bine pāzite și nestrāmutate; cu aceiaș dar volnicie și putere, amū hārăzitū și Domnia mea pe acești mai sus numiȳi țiganī.»

Cod. XXXIV. Fila 102.

Cartea luī Al. Ipsilant din 8 Noembrie 1797, prin care întăresce anteriōre cārți ale Domnilorū, care s'aū succedatū de la 1774, în favōrea luī biv. vel

Radu, bucătarul s^{eu} și pre soția acestuia Păuna i-a răscump^{er}at de

Paharnic^u Stanciul, care a^u slujit^u 30 anⁱ la tr^oba calemluⁱ, în Divaanul ț^{er}eⁱ, de care a^u venitⁱ și la patemă de *sacatl^{ir}*; slujind^u «de r^{en}d^u. ziua și n^optea nelipsit^u, la tr^oba condeiului în Dican^u, păzind^u dr^optă credință, cu ferbinte supunere, ferit de urnă^ri împotrivă, lăsându-se pe sineși numai la mila și dr^opta judecată a Domnieⁱ și a stăpânirei...»

A. Ipsilant hotărește «ca să aibă casa lui acest^u privilegiu de 10 liude străinⁱ pe carⁱ i-a^u avut^u și p^{en}ă acum și alte 25 liude să-ⁱ aibă scutelnicⁱ, pam^{en}teni din catastihulu Visteriei, și să scut^{es}că și oⁱ 300 și un^u scaun^u de carne în Bucurescⁱ.»

Cod. XXXIV, fila 153.

Carte de la Al. Ipsilant din 20 Mai^u 1797, prin care lui Păuu Crețcaul, Ccauș^u de păharnicⁱ îi acordă scutire lui și caseⁱ lui de tot felulu de dajdiⁱ; aseuenea scutesce bucatele lui, stupⁱ, rămătorⁱ, vinulu^u, și o pivniță în Bucurescⁱ. Și să aibă a ține și lude unulu om^u străin^u. Este o întărire a unorⁱ mili anteriore date de Domnⁱ.

Cod. XXXIV, fila 144.

Carte din 21 August 1797, prin care A. Ipsilante acordă Zoiții Sătrăriașa. soția Sătrarulu^u Mareș, ca să aibă a ține un^u scaun^u de care scutit^u, supt p^olele viilor^u, pe moșia sa B^otrâna (județulu^u Secuieⁿi), căci ac^ostă milă a^u avut^u o Sătrarulu^u Mareș încă din ant^oia Domnie a lui Ipsilant, cât și de la ceilalți Domnⁱ, p^{en}ă la rezmeriță, când atunci călcându-se casa de hoți, pe l^{en}gă altele, a^u furat^u și acele sineturⁱ Domnescⁱ. Dându jalbă la A. Moruzi, acesta a or^{en}duit cercetare, și dovedindu-se adev^{er}at^u, i-a^u acordat^u mila acelu^u scaun^u de carne. A. Ipsilant reⁱⁿtărește și el^u cartea lui Moruzi.

Cod. XXXIV, fila 106.

Cartea din 9 Aprilie 1797 în fav^orea Posteluicelulu^u Staicu Balot^{en}u, căruia pentru slujbele ce a^u săv^{er}șit^u, i-a^u acordat^u auteriori^u Domnⁱ 3 liudⁱ. A. Ipsilant reⁱⁿoesce ac^ostă milă.

Cod. XXXIV, fila 113.

Cartea din 12 Mart^u 1797, prin care acordă boerulu^u Teodosie Palade, biv. III-le log., pentru slujbele ce a^u făcut^u Domnilor^u și ț^{er}eⁱ, mila de 7 omenⁱ străinⁱ scutiți, o pivniță în Bucurescⁱ scutit^u și un^u scaun^u de carne, de aseuenea.

Cod. XXXIV, fila 65, verso.

Cartea din 26 Ianuarie 1797 prin care Al. Ipsilant întărește lui Vasile Isvorau, fost^u v^{at}af^u de păharniceⁱ, dreptulu de o pivniță scutit^u, în Bucurescⁱ.

Cod. XXXIV, fila 65, rev. o.

Cartea lui Al. Ipsilant din 3 Iunie 1797, scutind^u bucatele de dijnărit^u, i vinărici^u și să fie nedajdnic Gheorghe sin Mănăilă Perieț^{en}u și să aibă un^u om^u străin^u nedajdnic^u, ca r^{es}plătire pentru slujbele lui.

Cod. XXXIV, fila 76.

la mōnăstirea Mărcuța, ai căreia erau robi, dândū acesteī mōnăstiri mai mulți țigani, în loculū acestora pe cari i-aū liberatū.¹

Cartea lui Alex. Ipsilant din 22 Iulie 1797, prin care, după jalba lui Gheorghe biv. III log., încuviințoză redeschiderea unū scaunū de măcelărie scutitū, pe pământulū vieī sale din județulū Secuencilorū, din vadulū Negovanilorū, la loculū unde a mai fostū înainte.

Cod. XXXIV, fila 79, verso.

Cartea lui Al. Ipsilant, din 1 April 1797, prin care acordă postelnicelulū Ștefan Palade, pentru slujbele domnescē, mila ca să fie iertatū de tōte dările și a scuti de dijmăritū drepte bucatele lui, stupī i rîmătorī, și vinulū de vinăriciū, să fie și liude 3, omenī străinī.

Cod. XXXIV, fila 103 verso.

Hrisovulū lui Al. Ipsilant, din 1797 Septembrie 2, prin care reîntăresce mila de unū scaunū de carne, tōmna la culesulū viilorū, lui Ilie Mazilul din jud. Secuenī, pe moșia sa Tohani, tot dintr'acelū județū.

Cod. XXXIV, fila 105.

Carte de Logofēt de taină. «Find-că boierulū Domnieī mele s'aū aflatū slujindū logof. de taină în Divanulū Domnieī mele, l'amū inluitū printr'acōstă domnōsca nōstră carte, ca în tōtă vremea, atāt însuși cāt și tōtă casa lui, să fie apărată de tot felulū de dăjdī și orēnduelī.» Asemene și drepte bucatele lui, stupī i rîmătorī să fie scutite de dijmăritū, și vinulū de vinăriciū, de vamă, de vinū domnescū, de fumăritū și de căminăritū să'ī fie scutită o pivniță în Bucurescī, precum și de ortulū vatafulū de cărciumari și de tōte dările pe pivnițe. Asemene și 4 liude, omenī străinī, să fie. — 1797 April 15.

Cod. XXXIV, fila 56, verso.

Carte din 11 Martī 1797 de scutiri și mili lui Mănăilă biv. vel Serd pentru slujbele în trōba Visterieī. Milī acordate lui de M. Vodă Suțul la 1791 Decembre 16, și întărite și de Moruzi Al. «Decī fiind-că și acum se află slujindū cu trudă și cu credință Domnieī mele, ī'ī întărescū mila de unū scaunū de carne scutitū, în Bucurescī.

Cod. XXXIV, fila 146, verso.

Find-că boierulū Domnieī mele Grigorie Asan biv. 3 log. s'aū aflatū slujindū Divanulū și visterieī precum și acum se află slujindū ca 3-le log. la departamentulū de șēpte, ī'ī acordă mili, lude 3 omenī străinī. Așīderea sa țină o pivniță în Bucurescī, scutită și apărată de fumăritū, de căminăritū, de vamă, de vinū domnescū și de ortulū vătășescū. — 1797 Oct. 9.

Cod. XXXIV, fila 147.

Domnitorulū ordonă mōnăstireī Radu-Vodă să dōe odaie și hrană unū omī seracū cu 4 copiī. Acōsta după raportulū lui vel log. C. Filipescu.

Cod. XXXIII, fila 26.

1. Cod. XXXIV fila 427. Pitacū din 10 Aprilū 1797.

IX

Justiția

Amă vedutu marea reformă întreprinsă în ramul justiției de către Alex. Ipsilantū în prima Domnie. Negreșit că de astă dată nu o să aibă lucrarea lui aceeaș importanță. Totuși merită a fi cunoscute de istoricū unele din actele lui Ipsilantū într'a II Domnie, relative la justiție.

Carte din 14 Augustū 1797. «Popii Hriso de aici din Bucurescī, ca să aibă scutită și apărată de vinăriciū o viișoră în marginea Bucurescilor, despre Dudescī, pe pământulū mōnăstirei Radu-Vodă, pentru că numitulū preotū aflându-se efimenios la Sf. Biserică Dōmna Balașa, unde este și șcōla domnescă și fiindū scăpătatū și cu casă grea,» îi acordă scutirea viei de vinăriciū.

Cod. XXXIV, fila 111.

Carte din 16 Maiū 1797, prin care Al. Ipsilant întăresce lui Gheorghe logofetū sin Ecclesiarch Dumitru, pentru slujbele sale ca logofetū la Divanū, anteriōre cărți Domnescī și de la A. Moruzi din 1793 Sept. 19, a fi apărat de dajdie și a'și scuti drepte bucatele lui de dijmăritū și vinăriciū și a ține o pivniță în Bucurescī, a sa drēptă, scutită, și a avea și unū lude, om streinū.

Cod. XXXIV, fila 14 verso.

Cartea lui Alexandru Ipsilant din 19 Iulie 1797. «Un Petic de loc, ce era Domnescū, la pōrta din sus a Curței vechi, de pe Dâmbovița, l'am aferosit Domnia mea Sfintei Mănăstiri Mărcuța, locul ce este între 2 poduri, unul ce vine și intră în Domneasca curte, și altulū ce trece peste Dâmbovița, care măsurându-se s'au găsitū în latū stânjenī 4¹/₂, iar lungul până în apa Dâmboviței; pe care locū încă din cea-l-altă Domnie, prin scirea noastră, și cartea Domniei mele de slobodēnie, cu leat 1781 August 7, a făcut Ștefan Anton, baș alaiu-ciaus, prăvălie, cafenea, stăpānind-o în pace, cu hotărīre să dea chirie la Mănăstirea Mărcuța câte 10 talerī pe an». A. Ipsilant încuviințeză nevestei și copiilor lui Ștefan, care a murit, să stăpānescă numita prăvălie, cu loculū acesta «plătindū chiria ce se arētă mai susū, la Mănăstire, remāndū însă slobodă uliciōra de alătura, dupe lângă zidulū Curței, precum se află acuni, pentru trecerea norodulū la apă».

Cod. XXXIV, fila 70 verso.

Carte de la 14 Maiū 1797, prin care A. Ipsilant recunōsce lui Ior.lache Mavrodoglu Filipopolitul biv vel Paharniculū, de a stăpāni 60 de pogōne vie, pusă de acela pe locū Domnesc, de la Pitescī din Argeș, «împotriva cătunulū Prundul, pe dealul Gemeniī, în marginea orașulū Pitescī, pentru că numitul boerū aședāndu-se cu șederea în orașul Pitescī, și neavēndū vre-unū acaretū, s'a apucatū, cu a sa cheltuclă și ostenelă, pe locū slobodū, domnescū, care era

Așia este următórea publicațiune către tóte județele.

«Avem Domnia mea însciințări, cum că judecătórii după afară nu se află la județul unde este rânduită, ca să caute tréba judecătórilor, ci împotriva Domniei mele și a cuprinderii cărților, ce aũ în mânele lor, prin care se îndatorescũ ca să nu lipsóscă de lângă isprăvnicatũ, cãutãndũ tréba judecătórilor

nelucratũ de nimeni, și plin de mărăcinĩ, de l'a curățatũ, l'a ingrăditũ și a sădit vie». A. Ipsilant ȃce că hãrazesce acest loc «după volnicia ce aũ Domniĩ asupra lucrurilor Domnescĩ slobode, cum și după pilda altor frațĩ Domniĩ, carĩ aũ hãrăzitu diu lucrurile Domnescĩ, pe la obrazele ce aũ vroitu, și s'aũ pãzitu».

Cod. XXXIV, fila 48.

Cod. XXXIV fila 23 verso. Carte de la 16 Martũ 1797, ca Gheorghe biv alũ doilea Vist. să scutóscă o pivniță din Bucurescĩ, conform cãrței lui A. Moruzi de la 19 Aprilũ 1793.

Carte din 17 Martũ 1797 în favórea Cristinei soția lui Iordache iuzbașa de pușcãrie, ce aũ muritũ, să fie scutite bucatele ei de vinãriciũ, conform cãrții lui A. Moruzi de la 3 Sept. 1793.

Fila 24. Lui Neculaĩ Lãmotescu biv al treilea Log. Alex. Ipsilant, la 15 Ianuarũ 1797, îi confirmă scutirea unei cãrciune în Bucurescĩ.

Fila 24 verso. Asemene lui Const. Drãgucescu biv alũ doilea Vist. scutire de pivniță în Bucurescĩ și 4 liuđĩ, pentru slujbele Pãrințilorũ lui și ale lui (1797 Martũ 13).

Fila 25 verso. Lui biv vel Spãt. Costache Slugearoglu reĩntãresce lrisovulũ de la A. Moruzi din 18 Februarũ 1795, prin care i-aũ dãruitũ 10 sã-lãse de țiganĩ «după volnicia și slobódenia, ce aũ Domniĩ asupra lucrurilor Domnescĩ, dãndũ harulũ pe la obrazele ce aũ voitũ și acele s'aũ pãzitu și s'aũ ținutũ în sémã.»

Fila 25 verso. Carte din 19 Martũ 1797, prin care A. Ipsilant recunóscce și reĩnoesce cartea lui Moruzi din 7 Sept. 1793, în favórea lui Gheorghe Postelnicelu Dẽmbovicenu, acordãduĩ unũ liude și o pivniță scutitã în Bucurescĩ.

Fila 26. La 30 Aprilũ 1797 A. Ipsilant dã carte lui Neculaĩ Doicescu Postelnicelu, «fiind-cã s'aũ aflatũ slujindũ Curței între postelniciei, și fiindũ cu casã grea» să aibã liude 2, ómenĩ strãinĩ scutiți.

Fila 31. Carte din 1 Maiũ 1797 lui Rãducanu Log. Tocilescu de scutélã pentru elũ și pentru bucatele lui, și a ține liude 1, omũ strãinũ, pentru rãsplãtirea slujbelorũ lui în trebile Divanului.

Fila 31 verso. Carte din 9 Aprilũ 1797 lui Ioniță Pandovinul Postelnicelũ pentru 3 liuđĩ.

Asemene, carte din 23 Martũ 1797, lui Ión Hristodulo Postelnicelũ, reĩnoirea cãrței lui A. Moruzi din 19 Maiũ 1793, ca să fie scutitũ elũ și bucatele lui, și să ținã 1 liude.

Fila 32. Asemene lui Neculaĩ biv vel Șiãtrarũ, carte din 16 Martũ 1797, reĩnoirea cãrței lui A. Moruzi din Decembrie 1793, ca să scutóscă unũ scaunũ de carne din Bucurescĩ, pentru slujbele sale.

Asemene lui Nicola Saegiu Gelep-bașa să scutóscă 19,000 oĩ ce strãnge pentru Țarigradũ. Este o reĩnoire a cãrței lui A. Moruzi. 1797 April 11.

nelipsit, se află uniți prin Bucuresci, alții prin alte județe; care această urmare să știți că cu totul este neprețuită Domniei mele, în vreme ce judecătorii le avem rânduite pentru trebă, ca să caute judecățile norodului iar nu pentru milă, și D-tre erați datorii a ne înștiința pentru judecătorul acela ce nu urmăze slujbei și datoriei lui și lipsese în cöce și în coala, ca să lipsim pe unul ca acela » Domnitorul ordonă ispravnicilor să vestescă judecătorilor, ca să fie toți la postul lor «cătând judecățile locuitorilor împreună cu D-tre și iscälind împreună cu D-tre, ca să vedem dintr'acösta de urmöze poruncöi». 1797 Maiu 12.

Cod. XXXVI, fila 50 verso.

La 28 Iunie 1797 s'au trimis, prin vel Log., cu poruncă, la Craiova, ponturile așdate de Mihaiu Vodă Suțu în Domnia äntöia de la létü 1784, pentru Polcovnicul Craiovei și venitul lui, pentru alü doilea Armaș alü Craiovei, pentru alü treilea Log. cu logofetei Divanului Craiovei, și pentru avaturile Logof. alü treilea și alü logofetilor, pentru Iz-bașa, pentru Polcov. de Cerneți și avatul lui, pentru judecătorii (cap. de la 1—9 și alü 11), pentru vechilii (cap. 1 și 2), pentru cei ce se judecă, pîriși și pîriți (cap. 1, 2 și 3).

Despre aceste se pöte vedea tomul cu Domnia äntöia a lui M. Suțu în Muntenia. La 3 Iuliu 1797, prin carte legatä la Caimacamü, s'au trimis pitacii gospod cu ponturile judecătorilor, de la ambele Departamenturi, întocmite în äntöia Domniei a lui A. Ipsilant «pentru buna orönducälä, care sunt îndatoräți a o păzi judecătorii Departamenturilor». Cu acöstă ocasiune Domnitorul recomandä păzirea ponturilor și pentru alü treilea Log. cu logofetei Divanului Craiovei și cei-l-alți funcționarii mai sus arötați. «Gäsimü Domnia mea în condicile Divanului ponturi întocmite, de la létü 1784, dupö însäși arötareä, ce au fostü făcutü Dumnölorü Caimacamii acei vremi și cu Dumnölorü boierii pämenteni ai Divanului Craiovei, pentru datoria și obiceiul fieștecäreä, atät la orönduiala slujbei lorü, cât și pentru venitul ce are fiește-care; care ponturi, cetindu-se înaintea Domniei mele și gäsindu-le a fi cuviinciose și bune, iatä le trimitemü D-tale, ca împreună cu boierii Divanului, sä le citiți cu luare äminte, sä le chibzuiți și de se urmăze pönä acum acöstă orönducälä precum s'au întocmitü, söu de s'au făcutü vre-o schimbare în urmă și de este trebuintä a se îndrepta vre-unulü dintr'aceste söu altele a se mai ädöga, care vorü fi cuviinciose acum intr'acöstă vreme, sä aveți a înștiința Domniei mele, ca sä se puie în orönducälä.

Cod. XXXVI fila 69 verso.

Judecătorii de la 1797 Februarie 4: Varlam Dimitrie, Bänicü Greceanu Serdariü, Antonie Fotino, C. Filipescu, Ion Brätășenu și Const. Slugerulü.

Cod. XXXIII fila 371.

Tot cu aceeași datä, Ipsilant dä pitacü cätre ispravnicii celor 17 județe și la Caimacanü, împreună cu ponturile de mai sus, poruncindu-le de a le face

sciute și judecătorului și condicarului și polcovnicului și zapciilor și la toți slujbașii, și amintindu-le mereu de a se feri de urmări împotriva. Domnitorul le mai amintește, că încă din I Domnie a sa a fost dat aceste ponturi, dar ca să nu aibă cuvântu de îndreptare la vre-unu abuz, le mai trimite încă acele ponturi, căci «nu vi se cădea de a le mai aștepta, ca să vi-le mai înoinm, și să vi-le mai poftorim» și măcar că chiar și acum în acéstă a doua Domnie le-a mai arătat prin cărți, «și din înseși povățuirile, ce și prin cuvântu v'amă dat, când v'ați rânduitu Ispravnică». «Dar pentru că auđim cele împotriva urmări, mai vêtosă cu deosebire de zapci, că jăfuesc pe locuitoră» . . . și de Domnia-voastră sunt trecute cu vederea»; de aceea Vodă le poruncesce să privighieze de aprópe pe zapci și să ă înlocuiască cu alții pe cei ce se vor dovedi abuzivi. Le mai poruncesce Ispravnicilor, ca să scrie și ei din partea loră locuitorilor, ca să arăte pe Zapcină ce i-ar fi jăfuită cu cât de puțin, Ispravniculă să cerceteze și să facă îndestulare locuitorului «și zapciuluiă să veniți de hacă. «Că neurmându a le face D-tre acestea, se voră trimete apoi și cărțile Domniei mele de obște către locuitoră, deschise, de a avea voie să vie cel jăfuită să arăte la Domnia mea, și atunci când se va dovedi jalba lui adevărată, socotiți-vă în câtă vină cădeți, după atâte porunci ce vă avemă date». Le mai poruncesce apoi să privigheze la orânduiala dărilor, ca nici locuitoră să nu se asuprască, nici Visteria să nu păgubască, pentru care li s'au trinisă și anume ponturi de la Visterie. — Pentru a îndemua pe Ispravnică să urmeze cu grijă întru stricta aplicațiune a ponturilor, Ipsilante le grăiesce ast-fel: «Și când ve veți purta cu mijlocă cum poruncimă mai sus, la bună cumpănirea județului, și la îngrijirea de urmările Zapciilor și ale slujbașilor, spre a fi locuitoră feriți de oră ce nedreptăți, și vom cunosce slujbă plăcută de la D-v. să sciți că veți dobândi și Dumnovăstră bun ipolipsis și veți căștiga milă de la Domnia mea»; la dimpotrivă însă îi amăuință cu destituirea, cu luarea mileloră ce au și cu grea urgie domnăscă. Domnitorulă așteptă răspunsulă loră cum că l'au urmată și făcută cunoscut fie-căruia.

La 27 Iunie 1797 și la 28 Iunie, s'a scris și Caimacamulu de Craiova, biv vel Postelniculă Iancu Caragea, trimițendu-i-se ponturile de mai sus, ca să fie citite înainte tuturoră judecătoriloră, condicariloră, zapciiloră și polcovnicilor, și să fie trinisă cu omă înadinsă și la Ispravnică, cară să lo citască la rândulă lor impiegațiloră ce atárnă de ei. Domnitorulă atrage atențiunea Caimacamulu asupra zapciilor de pe la Departamentură și Divan, precum și asupra judecătorilor după la departamentură, de a nu facă nedreptăți și luări de rușfetură, oră de logofeți sói de judecătoră, nici să prelungească jăluitoiră și să ă învălădescă cu meșteșugură într'adinsă, ca să fie siliți de novoe a da darură sói avăetură pentru scrisulă anaforaleloră și a cărțiloră de judecală, peste ceea ce ă este orându. Pentru a evita asemenea abuz, Vodă ordonă ca însuși Caimacanulă să fussemneze pe cărți, anaforale și pitacură avăetulă cuvenit, și acelașă lucru să lă

facă Departamentele pentru actele eșite de la ele. Să ordone asemenea și lui Iuz-bașa să nu jăfuescă peste paralele orânduite. S'au trimisă pitacele către Ispravnicii prin mumbașir înadins, iar la Craiova le-a dus însuși vel Postelnicul.

Cod. XXXVI, fila 67 și 68 verso.

O dispozițiune luată de Alex. Ipsilant, cu Pitaculă din 14 Augustă 1797, merită să fie adusă la cunoștință, după Codulă XXXVII (fila 1—2) ¹.

Mai menționăm aci următoarele acte :

Departamentul de criminalion arătă Domnitorulă, prin anafora, la 24 Febr. 1797, că individulă Gheorghe Buba Sin Mateiă de la Vulturesci din Oltă, aă fostă osândită la ocnă pe 1 ană și că acelă sorocă încă din Ianuarie trecută s'au împlinită. (Ienache Mavrodin, Nec. Cuzi Serdariu, Șerban Andronescu, Toma, etc.)

Domnitorulă la 28 Febr. pune rezoluțiunea : «poruncimă Domnia mea, ca dândă chizașă vrednică, cum că nu se va mai afla în fapte netrebnice, să se slobodă de la ocnă».

Cod. XXXIII fila 204.

1. Acestă Codă de și este înscrisă la archivă sub numele lui Alex. Ipsilant, nu coprinde de la fila 3 înainte, de cât acte începândă cu 1803.

Iată acestă documentă :

Cât pentru cei ce sunt datoră, cară cu hotărâre de judecată și cu poruncă Domnescă li se daă lucrurile nemișcătore spre vândare la mezată, pentru împlinirea datoriei loră, ce aă a respunde, mezatulă acelora are a se face în soroculă celă orânduită de 40 zile și la îndeplinirea soroculă are a se viude lucrulă acela, din care să ia telaliculă după obiceiă. Să nu se cuteze însă telaliă într'acestă sorocă a face vre-o meșteșugire, pentru vre ună interesă ală vre ună mușterii, de a nu'și găsi lucrulă acela prețulă lui celă mai bună, ci să facă strigarea mezatulă la toți întră aușulă tuturoră, fără de nici o viclenie. Iar cei cară din sineși voră să'și vândă lucru nemișcătore și s'au făcută mușadea, la rugăciunea lui, de la Domnie, de i s'au dată poruncă Domnescă a se face mezată, acela nu este silită, când va vrea a mai prelungi mezatulă, și peste soroculă celă orânduită, seă când va cere de a se amâna mezatulă, oră pentru a nu'și vinde lucrulă, seă pentru că aă găsită mușterii osebită cu preță mai bună, ca să o deă fără de mezată. Telaliculă însă sunt datoră, după dreptate, a'lu plăti și aceia, fiind-că telaliă s'au ostenită și aă făcută strigarea lucrulă acelniă. — 1797 Aug. 14.

Cod. XXXVII fila 1.

Este repetată la fila 1 verso, cu data 1798 Ghenar 29, cu această schimbare că la vândare de bună voie, telaliculă să se plătescă numai pe jumătate, „adică câte o para de leu.”

La 1799 Iulie 14, Al C. Moruzi modifică iarăși, și dă telalică (la vândare de imobile de bună voie) la leu doi bani.

Cod. XXXVII fila 2.

Publicație la toate județele să nu țină Ispravnicii pe vinovați la grosuri mai mult de 4 dize, nici să'i căznescă seii să'i bată, ori să'i globescă și-apoi să'i slobodă. Indată după ce ispravnicii au făcutu *examenul* vinovăției, să trimiță pe celū închisū la Bucuresci, dimpreună cu toate ale lorū «fiind-că numai aici este pușcărie de vinovați». 1797, 18 Aprilū.

Cod. XXXVI fila 43 verso.

Pitacū la Spăt. și la Aga, din 17 Iunie 1797. Domnitorulū dice că pentru aceea are rēnduiți judecători la spătărie și la agie, ca să cante pricinile din politie «prin cercetare de judecători, iar nu de vătăjeii și zapcii D-vostre, care nici trēba lorū nu este, nici suferimū a auđi acēsta mai mult». Domnitorulū ordonă să înceteze asemenea abuzū și pricinile să fie căutate de judecătorulū orēnduitū.—17 Iunie 1797.

Cod. XXXVI fila 62 verso.

Pitacū din 2 Iulie 1797, către boierii Divanului din Bucuresci, că se jăluescū adese cei ce au pricinī de judecări inaintea Divanului, că li se face multă prelungire și se zăbovescū anaforalele, de li se pricinuescū cheltueli și pagube. Domnitorulū intrēbă cine e de vină? Zapciulū, că nu'si face datoria slujbei de a infățișa inaintea Divanului pre *davagi* (impričinați)? seii din ce altă pricină curge astă întârziere?

Cod. XXXVI, fila 70 verso.

Cu pitaculū din 6 Septembrie 1797, către toate județele și către Caimacamū, se ordonă vacanție la Tribunale pe timpulū culesului viilorū, a porumbului și a facerei arăturilor de toamnă. Numai pricinile de vinovăție se vorū canta.

Cod. XXXVI, fila 87 verso.

Cunoscemū dispozițiunile cu referință la lucrurile găsite în proprietate de hoți:

Polcovniculū Alexandru de la Argeșū și căpitanulū seii Enache, rōgă pe Spătarulū să'i împărtășescă din lucrurile de la hoți, «fiind-că și noi, sciutū este Dumitale, că îndestulū trēpēdū avemū și de câștigū numai unulū Dumneđeii scie ce de nu ne veī împărtăși și pe noi de la acești hoți, nu scimū de unde să ne scōtemū și noi cheltuōla nōstră, ce anū făcutū și o facemū.»

Spătarul Mavrocordat trimite jalba la Criminalion, în 28 Iulie 1797. Judecătorii recunoscū, că din lucrurile rēmase nedate la pāgubași dintr'ale hoților se cuvine să se dōe decinială și zapciilorū carī au ostenitū la prinderea hoților. — 1797, August 5.

Cod. XXXII, fila 109 verso.

Încă nu sunt cu totul stinse urmările resboiului dintre Mavrogheni și Austriaci:

Anaforaua lui C. Filipescu, vel Logof. de țera de sus, din 27 August 1797, pusă în dosulū jălbiū lui Iorga din satulū Rădăcinesciū (Argeșū), de pricina ce

are cu Mateiŭ Tigvėnu pentru jafurŭ din vremea rezmeriței. Anaforaua constată din condica Divanului, cã la 8 Iunie acelașu anŭ, pãrãtulu Mateiŭ Tigvėnu aŭ datŭ jalbã lui Vodã, cã la trecuta rezmeriță a Nemțilorŭ cãlcãndu-lŭ hoșŭ, l'aŭ jãfuit de totŭ «și fiind-cã acum acei hoșŭ se aflã acum pe la casele lorŭ», a cerutŭ poruncã cãtre Ispravnicŭ, ca sã se facã ãmplinire, dupė care s'a datŭ poruncã a se cerceta. Vel Logofetŭ C. Filipescu a cercetatŭ și pe jãluitořu, și arėtã, «cã ei din prostimea minții aŭ intratŭ în vremea rezmeriței la slujba ostãșescã, ãntre volintirŭ, și ãntr'aceia vreme, ãn *pornire ostãșescã*, s'aŭ cãlcatŭ și casa jãluitořului; decŭ pentru acestã pricinã, la 1791 Decembre 10, dupė ãncheerea pãcii, M. Suțu Voevodŭ a datŭ poruncã «cã cele, ce s'aŭ fãcutŭ și s'aŭ urmatŭ de cãtre cei ce aŭ fostŭ ãn slujba ostãșescã, din partea celorŭ mai mari ai lorŭ, sunt ertate și n'aŭ a se mai cãnta; iar cele ce s'aŭ urmatŭ ãn hoție, cu nume de volintirŭ, și aŭ prãdatŭ pe unŭ și pe alții, acelea sã se cante. Jãluitořulu arėtã o poruncã de la A. Moruzi, 1794, Decembre 5, prin care se poruncesce slujbașilorŭ, Zapciilorŭ, etc. cã pentru acestŭ felŭ de pricinã sã nu se fie ãn sėmã nici o acusare adusã asupra acestui jãluitořu, fãr' de prealabilã poruncã Domnescã. C. Filipescu cere ca pãritulu Mateiŭ Tigveanu (și ãn urmã jãluitořii) sã nu fie Ispravnicŭ volnicŭ aŭ face vre-o silã, fãr' de poruncã Domnescã. Domnitořulu, la 28 August 1797, pune rezoluția: «Dupã anaforaua Dumneŭlu vel Logofetŭ, poruncimŭ Domnia mea D-tre Ispravnicilorŭ ai județulu, sã urmați ãntocmai.»

Cod. XXXV, fila 206 verso.

Dãmŭ ãn note o alegere de cãte-va procese, cari, unele din ele, pot oglindi societatea de sub Alexandru Ipsilante. Așia este procesul Calitei Cãlinesca cu Ioniță Racotã, care i-a promisŭ sã se cãsãtorescã cu fata ei, și apoi refusã; iar Domnitořulu ãlŭ osãndesce a plãti fetei 1300 taleri.

De asemenea procesul lui Tudosie, ce ține 2 muierŭ cu cununie. Divorțulu clucerulu Alex. Vãcãrescu de Elena Dudescu.

Cununia Saftei Podėnca cu unŭ finŭ alŭ cluceresei Maria Leurdėnu fãr'de ãnvoirea mamei bãiatulu.

Rãnduirea de comisiune pentru ãmpãrțirea clivonomiei rėpos. Ienache Moruzi.

Incãrdãșirea soției rėposatulu Pitarŭ Bãjescu cu Ionŭ, fiulŭ lui clucerŭ Apostolŭ.

Procesŭ pentru ãnchiderea de luminã a casei Pãhãrnicesei Iri-santhia.

Diverse *moratorii*.

Procesŭ pentru o furare de fėtã de la Ioniță Dascãlulu.

Procesulŭ celorŭ 2 traiste de bani furate din hazneaua lui Hotin Valesi. ¹

1. Calița Călinésca arétă că Ionița Racotă nu s'a ținutŭ de ierologhia făcută de a se căsători cu fata ei. Racotă pretinde că e om scăpătatŭ și nu pôte ține casă, dar că va da fetei 500 tal. și unŭ rând de haine. Mitropolitulŭ însă a stărutŭ pe lângă Racotă, și i-a promisŭ că de se va căsători îi va da Vodă și o slujbă. Acum, după ce s'a cheltuitŭ cu pregătirea nunței, Racotă iarăși refusă. Decî Mitropolitulŭ propune să fie osânditŭ a da fetei *prostimon*, zestrea câtă pe fôie i s'a datŭ, în valôre de tal. 1300.

Racotă a făcutŭ apelație la Divanŭ contra sentinței Mitropolitului, dar Vodă aprobă anaforaua acestuea și ordonă să implinéscă de la dênsulŭ *prostimonulŭ* hotărîtŭ, séu neîmplinindu-l, să ducă pe Racotă la Mitropolitulŭ, ca în cursulŭ séptămănei să'lŭ cunune negreșit cu fata.—1797 Februarie 7.

Vel. Logofét.

Cod. XXXIII, fila 194.

Pitacŭ la Ispravnicii din Argeșŭ, din 25 Octombree 1797, să trimită la judecata Divanului pe unŭ Tudosie, ce ține 2 mueri cu cununie, împreună cu aceste mueri. Acesta s'a mai cerut și la 3 Septembrie; de aceea Domnitorulŭ impută ispravnicilorŭ întârzierea «prin care curatŭ se cunósce că âmblați să acoperiți tréba pentru vre-unŭ interesŭ,» de aceea Domnitorulŭ trimite mum-bașirŭ un Zapciŭ armășescŭ, ca să dea cursŭ afacerei.

Cod. XXXVI, fila 99 verso.

Pitacŭ la Mitropolitulŭ «ântéiŭ și mai mare Epitropŭ și ingrijitorŭ» și la vel Vornicu obștirilorŭ Golescu și la biv. vel Pah. Hagî Ión Moscu, din 27 Aprilŭ 1797, ca să priméscă de la clucerulŭ A. Văcărescu zestrea soției, de care se desparte, Elena Dudescu, spre păstrare; «unde la acéstă adunare, ce aveți a face pentru primirea zestrelor, veți cerceta și provlimele ce va avea a face D-nia ei de darurile și cheltuiala Dumneei până la deslegarea cununiilorŭ, ca după pravilŭ să le chibzuiți Așjderea să chibzuiți și trebuincioasa cheltuială de acum înainte, ce se cade a se oréndui a o avea Dumneei Cluceréa pe lună.»

Cod. XXXVI, fila 45.

Maria Leurdénca cluceréa se jăluesce lui Vodă, că pre unŭ fiŭ alŭ séŭ, de 22 de ani, l'aŭ scosŭ din fire Safta Podénca, vecina sa de casă «și ducéndŭ o fată a ei, unde era fiu-meŭ cu vinăriciŭ, l'aŭ cununatŭ nóptea, făr'de scirea popoului și făr'de a mea voie și blagoslovenie, după creștinésca datorie.» Reclamanta arétă, că acéstă femeie a mai fostŭ măritată, dar din pricina relelorŭ séle purtări bărbatul a lăsat'o și a fugitŭ. Se rógă să priméscă Mitropolitulŭ ca să despartă pe fiul ei «ca unŭ lucru netrebnicŭ ce s'aŭ făcutŭ și fără a mea voință și scire.»—1797 Ianuarie 15.

Cod. XXXIII, fila 106.

La 18 August 1797, averea repos. Enache Văcărescu încă nu se împărțise după cuviință la clironomi. Dositheiu Mitropol., vel. Ban Racoviță și vel

X

Comerțu. — Têrguri. — Industrii. — Bresle și căile de
comunicațiune.

Alex. Ipsilante și în această Domnie, ca în prima, protege comerțul și industria, de și aceste continuă a fi în grea luptă din cauza tratatelor Turciei cu Rusia și Austria, tratate care favorisază pe sudiiții acestor puteri, scutindu-i și apărându-i mai mult de cât puteau fi aperați comercianții și industriașii români.

Spatarū cerū de la Domnitorū ca să mai numoscă, întie cei ce facū împărțirea, și pe biv. vel Vornicu N. Filipescu și pe biv vel Vist. Barbu Văcărescu «ca en toții să dămū săvêșire trebiū, după poruncă.»

Domnitorulū aprobă aceste nimirī, la 19 Augustū 1797.

Cod. XXXV, fila 195 verso.

Pitacū la Vorniculū obștinei și la Spatarulū. Fînd-că soția răpos. Pitar Băjescu s'a încărdășitū cu Ión sin Clucerulū Apostolu și metahirisescē urmări netrebnice și a prăpăditū multe din ale zestreī și din perinsia soțului sēn, Vodă ordonă Vorniculū Goleșcu, lasatū Epitropū de răpos. Băjescu, să-i prezinte fôie de lucrurile ce lipsescū din avere, iar Spat. să închidă la Spătărie pe Apostol, și Băjasca să fie în străjnire să nu iasă din casă afară până la al II-le poruncă. 1797, Aprilū 23.

În 13 Maiū 1797, Băjescă este trimisă sîrghiunū la monăstirea Viforita din Dâmbovița. Vel medel. Brezoianu, la aceeași dată, este orênduitū Epitropū alū avereī și a copiilorū Băjescului, cu care Brezoianu era rudă.

Cod. XXXVI, fila 44.

Păhărniceșa Hrisantha s'a jăluitū de Vasile Cojocaru, ambiū din mahalana Sf. Ión, dicēndū, că Vasile, care vrea să-i înalțe casa, închide înmina și vederea caselorū ei, Domnitorulū rēndui, să facă cercetare, pe cei 2 vornici, Manolache Crețnescu și Ión Damaris. Aceștia, la 9 Innie 1797, presintă anafora, prin care constată că casele ce cojocarni își înalță și lungesc către alo Păhărniceșei, lasă destulū locū între ele și deci n'are cîvîntū a se plînge Păhărniceșa, și deci Vasile Cojocaru să fie slobdū a-i face binana sea, cu 2 caturī, în pace.

Domnitorulū, la 26 Augustū 1797, confirmă în totulū anaforana marilorū Vornici, căci «neavēndū Păhărniceșa nici unū cuvēntū de împotrivire la această anafora «*precum nici apelație n'au datū, în zilele ce sunt trecute de la anafora pēnă acum*», întăresce și elū această anafora, ca să aibă Vasile buna pace».

Cod. XXXV, fila 208 verso.

Domnitorulū acordă lui Avram ovreiulū, care declară că are datorii la mai multe fețe, un moratoriu de 2 anī.—17 Decembre 1796.

Cod. XXXIII, fila 48 verso.

Un fôrte însemnatŭ hrisovŭ alŭ lui Al. Ipsilant este acel din 9 Maiŭ 1797, prin care, ca și altă dată Neculai Mavrogheni, desrobesce orașulŭ *Ploesci*, al cărui orașeni «cu neconținute jâlbî și plânsori, ȝice hrisovulŭ, arătându-ne că Dumnelui rêpos. boier Ban Ienache Moruzi, prin hrisovele celorŭ din urma nôtră frați Domni, aŭ luatŭ orașulŭ Ploescii în stăpânirea Dumnelui.», aŭ cerutŭ să fie reintegrați în vechile lorŭ drepturi, ca orașu domnescŭ, și aŭ cerutŭ acêsta «cu o gură și cu unŭ glasŭ plinŭ de lacrimi». E de observatŭ, că prima donațiune a orașului Ploesci la familia Moruzi a fostŭ făcută

Moratoriu de 4 ani, acordatŭ lui Arthenie Bogasieru, în 13 Martŭ 1797, dupē anafora lui vel Log. C. Filipescu, constatatorŭ că și creditorii aŭ primitŭ la departamentulŭ justiției, să'lŭ aștepte acestŭ timpŭ.

Cod. XXXIII, fila 256 verso.

Jalba și anafora lui Ioniță Dascălulŭ, în pricina fișei cu Radu Măciucă. Se jăluiesce Ioniță Dascălulŭ, că mergēndŭ cu fică-sea Ghergluța să vēndă 4 pogone de vie, aŭ statŭ în gazdă la cumpărătorulŭ Radu Grosu și acesta s'aŭ pusŭ de i-aŭ furat fēta, de aŭ dus'o la Ciumați la rudele lui; ȝice că aŭ reclamatŭ la Protopopolulŭ, care a pusŭ în fiare pe vinovați. Radu Grosu a furatŭ fēta pentru ca s'o mărite cu fiu seŭ Radu Măciucă, dar Ioniță Dascălulŭ nu vrea a'lŭ avea de ginere «că și elŭ și tată-seŭ aŭ fostŭ văcari».

Alex. Ipsilant trimite zapciulŭ armășescŭ, să aducă pre pîriți la judecata Departamentului de Criminaliŭ, în 23 Ianuarŭ 1797.

O lună dupe aceea, Judecătoria de la Criminaliŭ (Neculai Cuzi Serdariŭ, Șerbanŭ Serdariŭ, Toma. . . . și Enache), la 23 Februarŭ 1797, raportēză Domnitorului rezultatulŭ cercetării; fēta însăși declară că tată-seŭ a cădŭt în patima beției și aŭ zălogitŭ tōta zestrea mamei-sēle și că aŭ fostŭ globitŭ mereŭ pentru fapte rele «și avēndŭ pēru și barbă, s'aŭ spusŭ că este popă și boteza, și prindēndu-se de D-lui Medelniceru Movilă, care era ispravnicŭ, l'aŭ rasŭ; apoi s'aŭ dusŭ la Buzēŭ și lua câte puținŭ grău în basma de unde spăla ômenii și ducea pe la brutari probă de lua arvonă, până aŭ fostŭ prinsŭ și isgonitŭ de acolo.» Și alte acusări de asemine natură aduce fēta contra tată-seŭ, care a luat'o la drumŭ numai cu cămașa și aŭ vrutŭ să vēndă și cele 6 pogone de vie ce mai rămăsese din zestrea mamei-sēi și fēta nevrēndŭ să iscălēscă zapisulŭ, aŭ speriat'o că o sa' iao și cămașa, și de aceea a fugitŭ singură și s'aŭ învoitŭ cu Sailă ponosluitŭ de văcarŭ. Acesta i-aŭ cuuperatŭ îndatŭ 2 cămăși, rochie, tivlichie, încingētoare, încălțăminte, și s'aŭ și cununatŭ cu ea. Tribunalulŭ dă remasŭ pe tatălŭ fetei și'l obligă să restituie zestrea mamei.

Cod. XXXIII, fila 46 verso.

Din căruța de olacŭ s'aŭ pierdutŭ 2 trăiste cu bani din Haznaua luminatului Hotin Valesi (tal. 6750). S'aŭ cercetatŭ d'alungulŭ drumului menzilului și s'aŭ hotărîtŭ, ca căpitaniŭ cu surugiŭ lorŭ să plătescă aceste 2 trăiste de bani.—Noembrie 4, 1797.

Cod. XXXII, fila 134 verso.

tocmai de Alexandru Ipsilante în I-a Domnie ; de astă dată însă Alex. Ipsilante, neavându interesu să immulțescă mijlócele bănesci ale familiei lui A. Moruzi, protivniculú sėu, se grăbi să facă dreptate ploesțenilorú, scusându-se că ăntėia óră, aceștia nu i-aú arėtat hrisóvele, carí le constituia dreptulú de orașú liberú. «Dupė ce amú vėđutú în urmă hrisóvele și sineturele orășenilorú, carí ăntėiú nu ni-aú fostú vėđute, inșine amú strămutatú holărirea nóstră cea d'ăntėiú și amú lăsatú pe orășeni întru slobođenia aceea ce aú avut'o din vechime, care slobođenie a le o opri acum, după atăta sumă de ani, întru care așia s'aú pomenitú și aú trăitú ei și părinții și moșii și strămoșii lor, păzindu-li-se și întăriindu-li-se acelú privilegiu de toți rėposații Domnri și stăpănitóri căți aú fostú după vremi, până la Domnia nóstră d'ăntėiú, și a face o mulțime de norodú, din slobođi, supuși, nu numai este o faptă și unú lucru cu totulú nedreptú, nemilostivú, fără de iubire de ómení și vrednicú de jale, ce încă și de mare pėcatú și împotriva pravilei aceea, care îndėmnă pe stăpănitórii de noróde a

Aú peritú 2 traiste cu baní din haznaua lui Hotin Valesi, în mergerea cu olacul. S'aú doveditú că aú fostú furate de surugii de la 3 poște : Sinesci, Bărbulesci și Mărgineni. Vinovații aú promisú a plăti baní în 10 zile, dar acum aú începutú a se arėta cu pricinuirí fără nici unú cuvintú. Domnitorulú ordonă lui vel Armaș, ca pe toți surugii acestorú 3 poște și pe Căpitanú să'l ridice la închisórea pușcăriei, și după zapisulú lorú, pe deoparte fără zăbavă să facă ímplinire banilorú hazneléi, tal. 6750, și pe de altă parte tuturorú să le facă strașnică caznă, ca să dőe de față pe săvırșitorii faptei; mai întėiú căpitanului din Sinesci cu ai sėi, cei mai cunoscuți și sciuți în vinovații, să li-se jacă o mai deosebită caznă, ca unora ce în mâna lorú fără tăgăduială aú intratú 4 traiste cu baní, și la cea dinainte poștă s'aú găsitú numai 2; apoi în urmă să se facă și tuturorú celor-l'alți de rândú, până se va descoperi săvırșitorulú faptei, «pentru că voimú D-nia mea, nu numai pe unulú ca acela, ce și pe cei împreună cu dėnsulú la o sciință a'í pedepsi cu mórte, pentru pilda și înfrănarea și altora asemenea, și acéstă poruncă astă-đi sėu mâine să ia sfărșit, fără de altă zăbavă.» 1797 Noembre 18.

Cod. XXXVI, fila 106 verso.

Cartea lui A. Ipsilant, din 29 Augustú 1797, prin care întăresce dreptulú de stăpănire a lui Frone bogasierulú, din Bucuresci, asupra 5 pogóne de vie cu pământulú lorú, paragină, i cu livada lor, ce suntú în Dealulú Supărescilor jud. Secuiení, care pogóne suntú averea-zestre a Saftėi soția lui Pandele negușitorulú, pe carí le cedează de bună voia eí numitulú Frone, ca să scape pe bărbatu-sėu de jugulú datoriei, ce avea către Frone de tal. 900 capete, și tal. 162 dobănda. Judecătórii de la Departamentulú de 8 aú găsitú legală cedarea acestorú 5 pogóne de vie lui Frone, care acceptase. Domnitorulú confirmă și elú acósta.

Cod. XXXIV, fila 105 verso.

urma mai multū ale slobodei, de cât ale robiei și ale supunerii
 » Drept aceea, A. Ipsilant declară liberū orașul Ploesci. ¹

1. Dat-amū Domnesculū nostru hrisovū tuturorī orășenilorū din orașul Ploeștilor (jud. Prahova), ca să aibă mila și privileghiulū acela ce au fostū avutū din vechime, șpre a se hrăni adică în numitulū orașū, cu slobode întru tôte, făr' de a fi oprīți seū supărați cu cereri de havaeturi pentru prăvăliile alișverisului ce fac, seū de clacă pentru casele ce au în oraș, pentru că la venirea D-niei mele cu Domnia d'ântēiū, arētându-ne D-luī rēp. biv vel Ban Ienache Moruzi, cum că moșia Ploești, și cu orașulū dimpreună, sunt slobode domnesci, și făcēndu-ne rugăciune, ca să'l ajutămū și să'l hărazimū pe D-luī cu acēstă moșie, și cu orașulū dimpreună, ca unū slobodū domnesci, când nearētându-ne atunci orășeniū vre-unū sinetū domnescū vechiū, pentru vre-unū privileghiu al lor, de a avea asupra orașului acestuia, am fost datū D-nia mea, cu slobodea și volnicia acea ce au Domniū asupra lucrurilor domnesci slobode, numita moșie, cu orașulū dimpreună, D-luī numitulū boierū, în stăpânire. Iar după aceea în urmă, viindū orășaniū cu jalbă la D-nia mea, și arētându-ne privileghiuri vechi, prin hrisove și întărirī domnesci, ca să fie orașulū slobodū totdeăuna, pe sēma orășanilorū, cari locuescū într'ânsulū, a se hrăni, și a se chivernisi, făr' de nici o dare de havaet i de clacă, și făr' de nici o oprire de către nimeni, cari privileghiuri, pierdute fiind, nu le-au avutū la vreme, când li s'au cerutū de D-nia mea, ca să ni le arôte, și pliofrisindu-ne cum că, după acele privileghiuri, pururea și în tôte vremile, din vechime, au fostū toți, câți locuescū în numitulū orașū, slobodū, și au avutū orașulū pe sēma lor, și li s'au păzitū și li s'au urmatū privileghiulū acela de toți rēpos. Domni, câți au fostū după vremi până atunci, trăindū și pomenindu-se de la părinți, moși și strămoși lorū, slobodū și nesuperați la dare de havaeturi și de clacă, n'am găsitū D-nia mea cu cale a 'i lăsa supuși și indatoriți casei D-luī mai sus numitulū boier, ci inși-ne strămutând hotărērea nōstră d'ântēiū, care făcusemū până a nu vedea acele sineturi, am lăsatū orașulū iarăși slobodū pe sēma orășenilorū, după cum au fostū din vechime. Dar nici pe D-luī numitulū boier, nu l'am lăsatū neîmpărtășitū de harulū acela, ce am apucatū o dată de am făcutū, ci i-am lăsat D-luī moșia din afara orașului întru stăpânire, cu satele ce vor fi pe dēnsa, și am datū hrisovele D-niei mele de îndreptare pe acēstă hotărēre și la o parte și la alta, ca nici orășani să nu piardă dreptul ce l'au avut din vechime, nici D-luī numitulū boier să nu rămāe isterisitū de darulū domnesci. Iar acum, după ce din mila lui D-șeū, am venitū cu a II-a domnie aici în Valachia, venit-au la D-nia mea toți orășani de obște, cu necontenite jălbi și plânsori, arētându-ne că D-luī rēpos. numitulū boierū, prin hrisovele celor din urma nōstră frați Domni, au luatū și orașulū în stăpânirea D-luī, și i-au isterisitū cu totulū de acel privileghiu, ce din vechime l'au avutū, prin hrisove domnesci vechi, cerându-ne toți, cu o gură și cu un glasū plin de lacrimi, dreptate de la D-nia mea. Pentru care cercetândū D-nia mea de strămutarea ce s'au făcutū în urmă, aflămū din condicile Divanului, căântēiū rēpos. Nicolae Vodă Caragea au datū hrisovū D-luī numitulū boierū, cu cuvēt că slobodū găsindū orașulū, precumū l'am lăsatū D-nia mea, l'au datū D-sa, ca un slobodū, întru stăpânirea numitulū boierū, după volnicia ce au Domni pe lucrurile slobode Domnesci ale țerei; după care și D-sa Mihaiū Vodă Șuful urmândū, i-au întăritū harulū cu hrisovulū D-sale. *Iar rēpos. Domnu*

Ast-felū interesele de conservare a lui Alex. Ipsilant, concordândū cu interesele Ploeștenilorū, acestū orașū își recăpătă independența.

Batrânulū Domnitorū acordă protecțiunea sa și altor orașe și încuviință deschiderea de tērguri și bălciuri și în alte localități, orī numai cât renoi hrisóvele unor asemenea bălciuri și tērguri.

In note dămū actele în rezumatū ; relative la asemenea bălciuri și tērguri.

Mavrogheni, negăsindū cu cale a isterisi pe orășanī la privilegiul ce au avutū din ve'hime, au urmatū hotărīreī nóstre ceī din urmă și au lăsatū orașulū iarășī pe sóma orășanilor, dândū și numitulū boșerū moșia din afara orașului. Dar in urmă D-sa Mihaiū Vodă Suțulū. cum și D-sa Alexandru Vodă Moruzi, strămutând hotărīrea acēsta, iarășī au datū orașulū în stăpânirea rēpos. boșerū, și au supusū pe numiții orășanī a fi opriți de alișverișulū ce l'au avutū slobodū din vechime și a plăti la numitulū boșerū clacă și havaetū, pe cât va vrea D-lui a 'i îndatori. Decī chibzuidū D-nia mea cuvēntulū acela, la care s'au întemeiatū D-lor, de au datū orașulū întru stăpânirea numitulū boșerū, adică că volnicie și putere au D-niī pe lucrurile slobode domnescī, đicemū că adevēratū, putere și volnicie au D-niī asupra lucrurilor slobode, dar acestū orașū nu au fostū întru acea orânduială de lucruri, că din vechime rēpos. D-nī oblăduitorī țereī, după aceeași volnicie și putere l'au fostū legatū prin hrisóve a fi pentru chivernisirea și alișverișulū orășenilorū Ploeștenī, nu făr' de cuvēntū, ci pentru slujbele cele vrednice și credincióse ce-au arētātū aceī orășanī D-nilorū țereī, în vremī trebuincióse, cariī cu slujbele lorū au căștigatū acelū privilegiū, și pentru aceea, ca un lucru legatū, ce s'au aflatū într'acestū chipū, prin hrisóve Domnescī, vechī și noi, după ce am vēđutū în urmă hrisóvele și sineturile orășanilorū, cariī antēiū nu ne-au fostū vēđute, înșime am strămutatū hotărīrea nóstră cea d'antēiū și am lăsatū pe orășanī întru slobodēnia' aceea, ce-au avut' o din vechime, care slobodēnie a le-o opri acum, după atāta sumă de ani, întru care așia s'au pomenitū și au trăitū ei și părinții și moșii și strămoșii lor, păzindu-li-se și întărindu-li-se acel privilegiū de toți rēpos. Domnī și stăpânitorī, cățiī au fostū după vrenī, până la Domnia nóstră d'antēiū, și a face o mulțime de norodū din slobodī, supuși, nu numai este o faptă și un lucru cu totu nedreptū, nemilostivū, făr' de iubire de ómenī și vrednicū de jale, ce încă și de mare pēcatū și împotriva pravileī aceea, care îndēmnă pe stăpânitorī de noróde a urma mai multū ale slobodēnieī, de cât ale robieī și ale supunereī. Dreptū aceea, atāt pentru tóte aceste dreptūți, cât și pentru căci este și se numesce orașū, care are osebite de satū, amū datū iarășī Domnesculū nostru hrisovulū la mânele orășanilorū, prin care hotărīmū, ca să aibă mila și privilegiulū acela ce au avutū din vechime, și să fie slobodī a 'și face alișverișulū lorū întru tóte și nesupuși la nici o dare de havaetū, sóu clacă nimănuī, în care orașū va avea și casa Dumnēlui numitulū boșerū voșe, ca într'unū orașū slobodū, a 'și face alișverișulū, cum facū și orășanī, făr' de oprire însă a orășanilorū, avēndū și moșia de afară întru stăpânire. Și amū întăritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domnieī mele Io Alex. Ionū Ipsilantū Vvod. și cu credința pré iubitulū Domnieī mele fiū Constantinū Vvod, martorī puindū și

E de prisos a mai aminti ceea ce deja se scie din anteriorele noastre volume, că condițiunile principale precerute pentru a dobândi voie de tîrgŭ și bîlciuri erau, în primulŭ locŭ, paza nizamulnî relativŭ la Turcî și că prin înființarea lorŭ să nu se aducă pagube altorŭ tîrgurî și bîlciuri apropiate, fie ca locŭ, fie ca timpŭ (adecă de la unŭ bîlciŭ la altulŭ).¹

pe Dumnélor cinstiți și credincioși boierii veliți ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrașcu Racoviță vel Banŭ, Pan Ienache Văcărescu vel Vist., Pan Gheorghe Mavrocordatŭ vel Spat., Pan Manolache Crețulescu vel Vorniciŭ de țera de sus, Pan Ionŭ Damaris vel Vorniciŭ de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorniciŭ al Obștirilorŭ, Pan Cost. Filipescu vel log. de țera de sus, Pan Stef. Văcărescu vel log. de țera de jos, Pan Isaacŭ Raletŭ vel log. al Obiceinrilorŭ, Pan Sntu vel Postelnicŭ, Pan Theodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Iordache Slătînennu vel Pah., Pan Ionŭ Paleologu vel Stolnicŭ, Pan vel Comis, Pan vel Slugerŭ, Pan vel Pit. și ispravnicŭ, Ștefanŭ Văcărescu vel log. scriindu-se hrisovulŭ acesta întru anulŭ d'ânteiŭ a Domniei mele, la létŭ 1797 Maiŭ 9.

Cod. XXXIV, fila 48.

1. Cu cartea de la 19 August 1797, Al. Ipsilant reconfirmă Vornicesei Venețiana Văcărescu dreptulŭ de tîrgŭ (Lunea) la moșia ei Jilava (Ialomița), «fiindŭ de folosŭ alișverisului locuitorilorŭ părței locului și a trecătorilorŭ ce mergŭ și vinŭ, fiindŭ acestă moșie în drumulu celŭ mare alu Focșanilorŭ». Vama ce se va lua de la acestŭ tîrgŭ o dă Vodă ca ajutorŭ bisericeii de pîtră de acolo, cu hramulŭ Sf. Ionŭ înainte mergătorulŭ «unde ne-aŭ arêtatŭ D-neeii Vornicêsa, că și școlă are a întocmi pentru învêțătura copiilorŭ sêrmanî, fără de plată.»—1797, Augustŭ 19.

Cod. XXXVI, fila 83 verso.

Stolnicêsa Maria Filipêsa cere, în Martŭ 1797, voie de tîrgŭ la moșia Ciorogarla (Ilfovŭ), odată pe sêptămîna, Dumineca.

Vodă, în urma anaforalei lui Constantinŭ Filipescu și Ștefanŭ Văcărescu vel Logofeți, că deja căpătase Stolnicêsa asemene voie la 1788, dar că supra-venindŭ rezmeriță și mórtea soșului ei, a rēmasŭ lucrulŭ fără urmare, aprobă cererea facerei de tîrgŭ și ordonă Ispravnicilorŭ în consequență.

Cod. XXXIII, fila 325.

Ionitza Sinescu cere, în 4 Noembre 1796, de la A. Ipsilant înnoirea voiei, dată de Al. Moruzi, locuitorilorŭ de la 9 sate din plasa Oltețului (Vâlcea), de a face bîlciŭ pe moșia Zătrenii de jos, din Țisulŭ județŭ, la Dumineca Mironosițelorŭ, la Sf. Dumitru și la Înălțare, și tîrgŭ sêptămînalŭ, Joia.

Domnitorulŭ scrie Caimacamului Caragea (Iancu) să cerceteze și dōcă nu este împedicare să deé autorizațiunea cerută.

Cod. XXXIII, fila 276 verso.

Pitacŭ la Iancu Caragea biv. vel Post., Caimacamulŭ Craiovei, autorisîndŭ pe biv. vel Vist. Const. Gianoglu să facă bîlciŭ la moșia sa Văleni din Gorjŭ, în Țiua de Nascerea Sf. Ionŭ și la moșia Ișalnița, tîrgŭ sêptămînalŭ Dumineca. 27 Iunie, 1797.

Cod. XXXVI, fila 64.

Incetarea boalei ciumei ajută la redeschiderea târgurilor și bâlciurilor în județele bântuite :

Pitacū la Ispravnicii de Teleorman, din 13 Iunie 1797, după jalba vameșilor. Domnitorul, de vreme ce nu mai e ciumă, autoriză facerea bâlciurilor, însă cu această orânduială, ca, «la ziua fiteș-cărua bâlciū, să trimiteți D-vostre un zăpciū credinciosū acolo la loculū bâlciului, unde să se afle și Zăbitul judeșului cu neferii lui de pază, de a nu se face niscaiva pricinī de gâlcevuri sēū supărări norodului, că D-vostră veți avea a fi răspunđători.» 13 Iunie 1797.

Cod. XXXVI fila 61.

Precum din actul acesta se vede, nu puțin contribui la redeschiderea târgurilor și bâlciurilor stăruințele cumpărătorilor de vămī, cari pierdeaū din venitul lor, aceste târguri sēū bâlciuri fiind oprite.

Aprōpe de neințeles este stăruința ce pune Episcopul Costandie de Buzeu, de a se desființa târgulū Drăgaicei :

Episcopul Constandie de la Buzeu arētă că târgul Drăgaica este în pagubă pentru Episcopie. Alex. Ipsilant a fost datū acest târgū spre folosul ei. Acum

Const. Filipescu vel Log. arētă că locuitorii după moșia Șoimescii (Vlașca) cerū târgū septemānalū Dumineca, fiindū depărtați de alte târguri. — 1797.

Se ordonă de Al. Ipsilant, în 25 August 1797, la Ispravnicī, să cerceteze de nu se aduce cu acestū târgū vr'o pagubă altorū târguri.

Cod. XXXV, fila 200.

Pitacū din 29 Iuliu 1797 către vel Spăt. și vel Aga, pentru târgulū de la 15 Augustū la Afumați, «care târgū se începe cu o zi înainte hramului Adormirei și se ține 3 zile.» Domnitorul poruncesce să se dea de scire tuturorū târgoveșilor și negușitorilor din Bucuresci despre acestū târgū, unde să'și vîndă orī-cine ce va avea de vîndare, fără a fi supărați cu vr'o dare de vaetū sēū de vamă, afară numai că vinulū și rachiulū sunt monopolū alū proprietarului moșiei ; s'au vestitū și la județe, ca să îndemne pe țeranī a veni la acestū târgū.

Cod. XXXVI, fila 76 verso.

Cu cartea din 8 Septembrie 1797, Al. Ipsilant confirmă dreptulū de târgū și oborū de vite pe moșia Tomșescii a lui Radu Slătīnenu biv. vel Vornicū, târgū ce s'a fostū stricatū din vremea trecutei rōzmerițe și la care târgū numai stăpānului moșiei are voie de a vinde vinulū și rachiulū.

Cod. XXXVI fila 88 verso.

Hrisovulū lui Al. Ipsilant, din 30 Decembre 1796, prin care recunōsce, după cărți ale anteriorilorū Domni, că oborulū și târgulū de afară se face pe moșia Fundeniī a lui C. Știrbeiū biv. vel Log., care moșie vine pēnă în marginea Bucurescilorū ; decī și de acum înainte să fie acestū oborū și târgū. Proprietarulū are dreptulū de a lua o para de fie-ce locū, «dupē cum se urmōză obiceiulū și la cele-l'alte moși cu obōre».

Cod. XXXVI, fila 19 verso.

Domnitorul rânduiesce pe biv vel Vornic C. Ghica, ca prin omŭ credinciosŭ să grijescă de târgul Drăgaiceï, desărcinând Episcopia, după cererea ei. Orânduitulŭ Domnesc va avea a strînge venitul târgului. — 12 Iunie 1797.

N.B. Constandie Episcopul ceruse desființarea târgului, fiind-că cu ocazia lui se făceaŭ numai gâlcevuri, bătăi și chiar morți; iar Episcopul nu 'și scotea cheltuēla prăvăliilorŭ și a întreținerii beșliilorŭ și a ômienilorŭ Domnesci.

Cod. XXXVI, fila 59.

Cu referință la *têrgul Moșilor* de la Bucuresci, A. Ipsilant dă, în 20 Maiŭ 1797, următorulŭ pitac-nizamŭ :

«Fiind că la târgul Moșilorŭ, care acum într'aceste țile se face, este voia și porunca Domniei mele de a se păzi dreptatea locuitorilorŭ, cari după la depărtate locuri vin pentru puțină chivernisēlă a lor și pentru îndestularea Bucurescilorŭ, spre a nu fi adecă supērați de către verī-cine cu cereri peste obiceiulŭ ce s'a urmatŭ, poruncimŭ Domnia mea ca vameșii domnesci numai aceea, ce aŭ fost obicinuit, să ia, adică: de carul cu vase de lemn parale 20, de carulŭ cu vase de pământŭ smălțuite parale 20, de carulŭ cu vase de pământŭ nesmălțuite parale 10 Orênduitul cu vama agiească să nu fie volnic a supēra pe locuitorī mai mult de cât ceea ce s'a urmatŭ în toți anī până acum. Și acea vamă obicinuită luând'o, alte vase osebite sēu cofe să nu iae. Pentru vātafulŭ de harabagiī, pentru că este orânduitŭ, pentru cei ce vin la târgulŭ Moșilorŭ, prin condica Divanului Domniei mele, obiceiul a lua numai 2 parale de carŭ, înșă: de la cei ce aŭ venit chirigiī cu chirie, pământeni, poruncim dar, ca cu mai mult să nu fie supērați; vātaful de precupeți să nu aibă a face nici el nici precupeții întru nimic la acest târg al Moșilor, ci să lipsēscă și să 'și facă vîndarea vaselor înșii, acei ce le-aŭ adus de afară. Pentru adetulŭ stăpânului locului înșii locuitorii ce aŭ venit cu carele, arêtândŭ cât s'aŭ obicinuit de a da în fie-care'anŭ, acel obiceiŭ al locului numai să se dea și acum, iar mai mult nu, făcênd osebire de scăđēmēntŭ carelorŭ, dintre alți prăvăliași, ce sunt cu prăvălii în târg». Domnitorulŭ ordonă lui Aga, ca acest pitacŭ să fie citit în târgul Moșilorŭ în auđul tuturorŭ.

Cod. XXXVI fila 51

Să dămŭ locŭ aci în notă și unui altŭ actŭ relativŭ la orașulŭ Craiovei, în privința târgului de Vineri, care se făcea la foișorulŭ celŭ vechiŭ, în marginea orașului, pe drumulŭ Bucurescilorŭ și care târgŭ apoi, în vremea Ciumei, s'a fostŭ mutatŭ mult departe de orașŭ. Craioveniī cerŭ restrămutarea lui lângă orașŭ, ceea-ce Domnitorulŭ și incuviințēză, la 15 Iunie 1797. ¹

Ión Caragea prin anafora către Domnitorŭ, din 1797, Iunie, raportēză că orășeniī Craioveni i-aŭ datŭ jalbă, arêtândŭ că din vechime târgulŭ de Vî-

Narturile continuă sub Alex. Ipsilant a îngreua comerțul și a asigura foarte puțin interesele consumatorilor.

Radu Golescu vel Vornicū alū obștirea face iarū pentru pâne la Decembre 1797.

Domnitorulū, măcar că după iarū se cuvenea ca brutarii să vênđă 218 dramurī de pâine la o para, le acordă totuși, ca să vênđă câte 195 de dramurī la o para, în 15 Decembre 1796.¹

nerī se făcea la foisorulu celū vechiū în marginea orașului pe drumulū Bucureștinulū. De aceea s'au îndemnatū mulți de au făcutū prăvălii și case acolo, la acelu locū, în care dau și ulițele mari și mici ale orașului. În vremea ciumei fiindū orașulū împrăștiatū, s'au mutatū tērgulū afară în câmpū la locū făr'de apă și depărtatū, unde nu se pôte merge de cât vėra. Craiovenii cerū să se mute îndărătū tērgulū, unde ȋra din vechime. Caimacamulū Caragea a întrebatū pe biv. vel Log. Ión Glogoveanu, fiindū boierū vechiū pămēnteanū, să spue elū unde se făcea nainte tērgulū, și de va fi vr'o stricăciune sėu pagubă, să se facă tot acolo. Dumnealū a confirmatu arētarea negustorilorū, că tērgulū se făcea la loculū unde este foisorulū vameșilorū, pēnă sub Mavroghene, când atuncī arii fi vrutu vameșii să'lū mute mai la margine, sub cuvēntū că fiindū tērgulū afară de prăvălii, i se pricinuesce pagubă, căci ascundū locuitorii jderii și vulpele ce le aducū de vēndare. Totuși Caimacamulū de atuncī și boierii n'au mutatū tērgulū la altă parte, dar în vremea ciumei, fiindū Caimacamu Clucerulū Calfoglu, l'au mutatū acolo unde se află acum, în interesulū neînmulțirea bėlei în tērgu. Acum boierulū Glogoveanu găsesce și elū drēptă cererea orașenilorū. Decī Ión Caragea se rėgă să fie poruncă de a se strămuta tērgulū la loculū sėu vechiū.

Domnitorulū învoesce astă strămutare la 15 Iunie 1797.

Cod. XXVIII, fila 418.

1. După porunca Domnitorului, Nicolae Filipescu vel Vorn., Radu Golescu, și vel Logofētū Filipescu, ca să cerceteze nartulū pānei, cu ce prețū să se vēndă «acum după prețulū ce se politifsesce vēndarea grāulū», raportēză luī Vodă, la 15 Iulie 1797, că au trimisū la tērgul-de-afară de au cumpēratū 3 banițe de grāū de 3 māni, pentru care grāū au orēnduitū 3 omēni: unū omū din partea velișilorū boierii, unulū din partea Dumnelū vel Vornicū alū obștirilorū și altulū din partea Dumnelū vel Agă, și mergēndū toți trei, fațā cu 2 din brutarii, au spālatū grāulū la gārlă, l'au măcinatū la mōră, și dupe ce l'au scos faină, l'au făcutū pâne; și făcēndū socotēlă, după astă cercare, la 3 kile de grāū din 3 māni, din care scāđēndu-se spālatulū, măcinatulū, terāța, etc. rămāne faină cernută ocă 640, iar pâne cōptă ocă 832, care analoghisindu-se pe tal. 50 și banī 118, cât costă cele 3 kile cu tōte cheltuelile, vine la para dramurī de pâne 163. Dar fiind-că brutarii au felurite mijlōce viclene, nu este cu puțință a se vinde printr'acest felu de cercare, decī boierii propunū Domnitorulū, ca să poruncēscū luī vel Aga, să supuie pe brutarii a vinde la para 170 dramurī de pâne albă, cōptă bine, de grāū spālatū, și faină cernută bine, fiind cu dreptate a vinde pânea cu acestū prețū, pentru multe meșteșugurī și viclenii ce facū. Apoi, mai đicū boierii, că de și pēnē

Brutarii se jăluescū in contra acestui nartū, đicendū cā aū fostū năpăstuiŷi la cişniulū ce s'a făcutū.

Domnitorulū poruncesce boerilorū Divaniŷi, ca prin vel Aga, sā aducā inaintele pe brutari şi sā le arēte socotēla ce aū făcut'o in anaforaua precedentā, prin care aū gāsitu preŷu cuviinciosū, a vinde pānea 170 dramurī la o para, şi sā vadā boeril de se jăluescū brutariil rēū, dupē obiceiulū lorū, «sēū aū vre-unū cuvēntū dreptū la provlima lor». Aga a adusū pe brutari, şi aū ascultatū cu luare aminte «cele in multe felurī schimbate pricinuirī, iar in cele dupē urmā điserā cā sunt mulŷamiŷi pe ceşni ce li s'aū făcut»; dar punū inainte 3 pricinuirī: 1. cā din pricina secetei apele aū scāđutū, şi de nevoie mergū de macinā la mori depārtate; 2. cā ceşni s'aū făcutū pe 3 chile de grāū, şi nici unulū din ei nu scōte pāne pe đi 3 chile de grāū; 3. cā cheltuelile sunt mai mari de cāt s'aū pusū in socotēlā de boeri. Boeril gāsescū cā aceste pricinuirī ale brutarilorū sunt deşerte şi neprimite, cāci: 1. tot-deauna aū fostū şi sunt datorī a avea fāinā măcinatā pentru 2 lunī; 2. cā din Domnia āntēia a lui Vodā (1774—1782) şi pēnā acum, socotēla făcutā, orī de la Agie sēū de la Epitropie, s'aū făcutū tot pe 3 chile de grāū, iar nu pe 2, cum cerū ei acum; 3. cā cheltuelile s'au aşēdatū la socotēlā cu bunā chibzuire; aşa dar, ei sunt vinovaŷi pentru neurmarea şi impotrivirea lorū la chiar porunca Domnēscā, cāci de cānd s'aū inlāritū anaforaoa şi pēnā acum ei n'aū vēndutū pānea cāte 170 dramurī la o para şi albā şi cōptā bine, ci aū

acum era obiceiū de se adāoga la preŷulū pānei şi đeciuiala ce da brutari pe la bācani, dar acum n'aū đāogatū la socotēlā acēstā đeciuialā, ci sā nu mai đce brutariil astā đeciuialā. Boeril aū vorbitū şi cu vel Aga şi acesta s'a insārcinatū a da nizamulū, iconomisindū şi pentru brutariile ce sunt pe la mahalale, ca bācanil sā mērgā pe la acele brutariil sā ice pāne, ér nu brutariil sā o ducā la bācani; iar brutariil, ce aū prāvāliile lorū prin tērgū, sā n'aibā voīā a da pāne pe la bācani, ci sā o vēnđā chiar in prāvālia lorū.

Grāū

Oca Dramurī

840 — Aū ŷeşitū in 3 kile, cāte 35 ocā la baniŷā, cu cāntarulū
200 — Se scadū, ŷnsā:

Ocā Dramurī

37 — Spālatū şi macinişū

163 — Terāŷe şi zesitū

200 —

640 — Aū rēmasū fāinā cernutā, din care aū ŷeşitū pāne cōptā: ocā 832, adecā dramurī 332,800, sporindū la 100 ocā fāinā, alte 30 ocā, de aū eşitū pāne cōptā.

vëndut'o și la dramuri puțină și mai mult tărățe, négră și cu tină și necóptă. Cu tóte acestea, boerii, pentru ca să nu mai rămâie brutarilor cuvântu de pricinuire, și pentru ca să se pótă pedepsi cu grea pedepsă la neurmă, cerú lui Vodă ca să le scadă 10 dramuri, adecă să vëndă în locú de 170 dramuri la o para, 160 dramuri numai. Iar când și de acum înainte vorú mai îndrăsni, orí a se mai jălui, séu a nu urma după cum se arétă mai susú, atunci pe cei mai de frunte dintre dênșii să'í pedepsescă cu țintuitulú urechilorú prin tērgú și cu oca.

Boerii mai punú, ca și în cca-l-altă anafora, ca să lipsescă deciuiala la băcani; cerú lui Vodă ca să se dea poruncă la bacalbașa cu totú isnafulú lui, ca să silescă pe băcani, cu voie, fără de voie, să mérgă să ia pâne de la brutari, și deciuială să nu ia de la brutari. Anafora e iscălită de: vel Ban Racoviță, vel Spătarulú, vel Vornicú Crețulescu, biv. vel Vornicú Filipescu, vel Logofetú vel Logofetú — 1797 August 11.

Cheltuiala la 3 chile

Taleri	Bani	
42	—	Cumpărătórea la 3 chile, una cu alta câte tal. 14
—	66	Chiria adusului de la móră
1	60	Lemne
—	36	Sarea
—	27	Apa
—	60	Chiria prăvăliei
1	—	Simbria slugilorú de la móră
—	27	Lumînările
—	40	Simbria celui ce scóte pânea
—	30	Frământătorulú
—	24	La 2 lamacurí
—	60	La 2 cernători
—	30	Tezghetarulú
—	108	Emeciculú ómenilorú
48	88	
3	—	Se încarcă câștigulú brutarului
2	30	Plata uiumului
53	118	
3	—	Se scadú zesitulú și tărățele
50—118		Adică parale 2030, cu care analoghisindú cele 832 oca pâne, adecă dramuri 332,800, ce esto pâne cóptă, vine la para 163, și mai rămâne dramuri 443, fără de a se pune la cheltuólă deciuiala.

Domnitorulú, la 18 Iulie 1797, dá resoluțiunea conformă întocmai cu propunerile de mai sus ale boerilorú.

Domnitorulŭ, tot la 11 Augustŭ 1797, dă rezoluțiunea : «S'au citit înaintea Domniei mele acéstă anafora a D-lor velișilorŭ boeri și, după învinovățirea brutarilorŭ, cu tôte că nu se cădea a se mai scădea nartulŭ pânei din dramurî 170», dar ca să nu le mai rămăie cuvênt de îndreptare, le acordă ca să vëndă dramurî 160 la o para ; poruncesce și lui Aga, să aducă pe brutari înaintea sa (a lui Vodă) și să le citescă porunca, căci de vorŭ urma împotrivă «să scie unulŭ ca acela că, nu după cuni se coprinde într'acéstă anafora, se va pedepsi, ci mai cu multă strășnicie și făr de milostivire. ¹

De nartulŭ din urmă nu se ținŭ cu tôte acestea mai mulți brutari, cari însă nu sunt țintuiți de urechi prin têrgŭ, dar 4 din ei, cu pitaculŭ din 2 Septembrie 1797, sunt trimiși la ocna Telega, spre pedepsă că n'au păzitŭ nartulŭ ce li s'au datŭ, după însăși cererea și mulțămita lorŭ. ²

Tot în acea ți, Al. Ipsilant scrie lui vel Aga, să adune pe brutari și să le citescă pitaculŭ, că de vorŭ mai face pâne rea, nealbă, necóptă bine și lipsă la dramurî, nu se va mărșini a'i pedepsi ca pe cei de sus, «ci *mai cu strășnicie și fără milostivire*, ca pe unii ce nu potŭ să aibă vre-unŭ cuvêntŭ, de vreme ce zaherea indestulă vine la têrgŭ și prețulŭ este cu eftinătate.»

Pentru ca să aibă ocaziune, ca la cișniu să capete prețŭ mai bunŭ brutarii nu se aprovizionă de la oborŭ, când venea grău destulŭ și ieftinŭ, ci numai când era puținŭ și scumpŭ. Acéstă motivă unŭ noŭ pitacŭ către Aga, din 25 Octombrie 1797. Domnitorulŭ a aflatŭ că zahereua ce o aducŭ țeranii la têrgulŭ de afară, brutarii nu vorŭ s'o cumpere de se întorcŭ cu ea îndărătŭ. Domnitorulŭ poruncesce lui Aga, să oblige pe brutari a o cumpêra, de nu vorŭ proba că sunt aprovizionați pe 4 luni pentru indestularea politiei, «ca să nu găsescă în urmă pricinî, de care sunt obicinuiți». ³

În legătură cu actele relative la brutari, este și următórea anafora a Divanului, din 25 Augustŭ 1797, prin care cere Domnitorulŭ, ca brutarii să plătescă câte 30 parale de chilă, la măcinatŭ, arendarilorŭ de mori, în locŭ de 1 tal. de chilă cum se rânduise de Al. Moruzi. Acéstă o cerŭ pentru lipsa de bucate ce s'au întemplatŭ din cauza secetei și pentru că la aiarulŭ, ce s'a făcutŭ la nartulŭ pânei, s'a socotitŭ măcinatulŭ pe acestŭ prețŭ (de 30 parale de chilă) ; boierii cerŭ ca să se dea poruncă, ca arendarii moșilorŭ să primescă acestŭ

1. Cod. XXXV, fila 166.

2. În 10 Octombrie 1797, Domnitorulŭ iertă și liberéză din ocna pe acești brutari. (Cod. XXXVI fila 185 verso).

3. Cod. XXXVI, fila 99.

prețu, și fără de voia loră chiar, și decă se va face îmbelșugare de bucate, le va mări prețulu «*oiumului*» (măcinatulu). A. Ipsilant, la 6 Septembrie, întăresce, ca întocmai să se urmeze anaforaia veliților boeri.¹

Cu referință la măcelari, pré puține acte găsim din timpul secundei Domnii a lui Alex. Ipsilant.²

Iată însă un pitacū împiedecându abuzurile luminărarilor de cêra :

Pitacū la Aga, din 3 Maiū 1797. Cumpărătorulū luminărei de cêra roșie a amestecatū cêra cu seū și pentru acêsta fu pedepsitū cu bătaie. De va mai amesteca cêra cu alt-ceva, Domnitorul va da altă osândă luminărarulū. Poruncesce lui Aga să confisce luminările falsificate și să le pecetluiască, să le vëndă luminărarulū pe aiurea, afară din țoră. Să ordone lucrătorilorū să n'asculte de cumpărătorū, de le-ar ordona falsificarea lminărarilorū, orī ca să nu le facă depline la dramuri, căci și ei, dimpreună cu cumpărătorulū, vorū fi pedepsiți.

Cod. XXXVI, fila 57 verso.

În 17 April 1797, Divanul supune Domnitorulū anafora, pentru fixarea prețulu untulu, celū vënd locuitorii la neguțitorii pământeni. Ocaua de unt se va plăti 14 parale, iar neguțitorii pământeni il vorū putea vinde la capanlăi câte 20 lei cântarulū. Domnitorulū aprobă asemenea narturī.³

Luminărarii de seū sunt obligați, în 16 Septembrie 1797, prin pitac Domnescū, ca până în 30 de țile să aibă provisiune pentru 120 miu oca de luminări de seū «ca să nu mai fie lipsă ca în anulu trecutū». Ei mai sunt obligați să adune în magaziiile, ce li se vor pune la dispozițiune, tot seul trebuincios peste tot anul.⁴

Lectorulu își amintesce cele întemplate sub Domnia lui Moruzi cu referință la fabricațiunea de luminări de seū. Adevăraților luminărarilor de seū se substituise neguțitorii cherhanagiī. De aci se născură procese, cari s'au trăgănat pênă la începutul Domniei lui Alex. Ipsilant.⁵

1. Cod. XXXV, fila 243.

2. Pitac la Aga, din 12 Maiū 1797, amintindū, că după nizamulū datū, n'are voie nimeni de cât măcelari să vëndă carne în Bucuresci, iar mioi pentru trebuința casei este slobod să taie orī cine. Să se citescă acest pitac în auđulū tuturorū.

Cod. XXXIV, fila 49.

3. Cod. XXXIII, fila 334 verso.

4. Cod. XXXVI, fila 91.

5. Const. Filipescu vel. Log. și vel Aga, după jalba vechilorū luminărarilor, cari sunt în procesū cu neguțitorii cherhanagiī, facū raportū Domnitorulū, la 1 Dec. 1796, spunându-ī că au adusū pe amêndouē părțile și au cercatū să'i împace

Articolele ce sunt prohibite de a se vinde de neguțitori, continuă a fi și sub Alex. Ipsilant: iarba de pușcă, glonțele și făsicurile. Tóte aceste nu vor putea fi vindute, decât cu invoirea specială a Spătarului, a lui Aga și a Cămărașului ¹.

*

Fórte importante sunt actele de protecțiune, acordate de A. Ipsilant fabricelor și in genere industriei naționale.

Așia, la 26 Iunie 1797, Ipsilant dăruiesce *fabricei de postavă*, «ce este aici lângă orașul D-niei mele, Bucuresci, pe apa Dâmboviței, făcută într'adins, mai multă pentru folosul acestui orașu», 2 sălașe de țigani domnesci, fierari, pentru lucrul de fieru, ce se întemplă la fabrică. Aceste sălașe se vor face teslimu lui biv. vel Medelniceru Chiriacu Arbut, stăpănul fabricei. ²

In interesul acesteeși fabrici este și următorul pitacū la biv. vel Stolnicu Grigore Asanū și la biv. vel medelniceru Hristea: «Fiind-că la fabrica de postavă este trebuință de a face Epistatul fabricei o piuă, care să fie după potriua postavurilor, ce se lucrăză acum, fiind-că alte piue, ce sunt pentru postavurile de țără, nu potū sluji la postavurile fabricei de a le imbunătăți, ce încă le strică, unde fiind-că din dosul fabricei este móra mōnăstirei Sf. Iónu, pentru care bănuesce Egumenul mōnăstirei, ca nu cum-va cu facerea piuei să se aducă stricăciune morei seū moșiei, orânduimu Domnia mea pe D-trē amēdoī, ca nisce practicoși la acestu felu de trebă, să mergeți la fața locului, unde fiindu și Epistatul fabricei și egumenul mōnăstirei Sf. Iónu, și aducēndu și din moravi meșteri, cu sciință de meștesugulū

și s'aū invoitū, ca din tal. 14.000, ce cerū cherhanagiū de la lumînării vechi pentru plata cherhanelei, aū remasū pe prețū de 7.500, ca să rămāie a lorū, dar să dōe 3.500 bani gata, deci in totalū va fi prețulū de 11.000. Acești 3.500 tal. să fie plătiți in sorocū de 6 lunī. S'aū mai legati amēdouē părțile, ca de acum înainte lumînării să nu mai cōră nici odată orēndueli de seū, nici de la numiți neguțitori, nici din județe, dar nici lumînării să nu mai fie supērați nici o dată cu cerere de seū de la dēnși, cu vre o pricină de trebuința Diinulū sou alte serhaturī. Prin urmare, de acum înainte vechinlu rufetū alū lumînărarilorū, in numēr de liude 14, singurī aū să fabrice lumînările de seū, și Domnitorulū să le dea hrisovū de recunōscērea drepturilorū și privilegiilorū. Nimenī afarā de ei să nu fabrice lumînări. Că vorū păzi și ei datoriile lorū, aū datū zapis la Divaniū, cu chezășie de negustori. Prețulū vinđărei lumînărilorū, pe anul 1797, până la seulū noi, va fi de 17 parale oca.

Domnitorulū aprobā acōstă punere la cale, in 14 Decembre 1796.

Cod. XXXIII, fila 92 verso.

1. Cod. XXXVI, fila 97. Pitacū la Aga și Spătarulū, din 25 Iunie 1797.

2. Cod. XXXIV, fila 70 verso.

apelor, prin ajutorul D-loru ispravniciloru județului, să cercetați și prin măsurătoare și prin vedere și prin chibzuire bună, ca să găsiți mijlocul acela de a se face negreșit piua acésta, ca o trebuincioasă ce este fabricei, făr' de a aduce nici la móra seú moșia mónăstirei vre-o stricăciune». 1796 Dec. 30. ¹

Acéstă afacere se repetă prin unū alt pitacū la biv. vel Vornicū de țera de sus Nicolai Filipescu și la vel Vornicū al Obștiriloru Golescu, ce erau orânduți pentru a găsi unū vadū pe apa Dâmboviței, unde este și fabrica de postavū, orī din sus seú din josulū ei, pentru a se pune de P. S. Sa Păr. Mitropol. fabrica de hârtie; fiind-că la fabrica de postavū este trebuință de a face Epistatulū și o piua, pentru îmbunătățirea lucrului postavuriloru, poruncimū D-nia mea D-trē, ca chibzuindū loculū vadulū fabricei de hârtie, să vedeți și loculū unde se cuvine de a se face piua, cu măsură cumpănită, ca să nu aducă unul altuia vre-o zăticnire și oprire, și amēdouē să aibă mijloculū lorū de lucrare, fiindū amēdouē aceste fábrici trebuinciose și folositoare obștiei. 3 Iulie 1787. ²

Tabaci din Bucuresci sunt ajutați de Domnitorū, prin aceca că le incuviințeză din nou scutirea de vamă a *scumpiei*, făcută în țeră. ³

Din cauza ultimei fōmete, s'a fost opritū fabricarea la Bucuresci de bragă, măcar că se acordase tot de către Ipsilante privilegiulū fabricațiunei ei, la 20 de bragagi, cari plătiaū un venit orphanotrophiei. ⁴

Indată apoi, Radu Golescu, vorniculū obștirilorū, în 1 Ianuaru 1797,

1. Cod. XXXVI, fila 20.

2 Cod. XXXVI, fila 71 verso.

3. La cererea Tabacilorū din Bucuresci, cari arôtă, că încă de la 1766, August 11, de sub Scarlat Ghica VV., au scutire de vamă la scumpia ce aduc, făcută de ei, pentru trebuința meșteșugulū lorū, scutire ce o au și de mai înainte de 1766. Vel log. Const. Filipescu propune lui Alex. Ipsilant scutirea și pe viitorū de vamă a scumpiei făcută în țeră pentru trebuința tabacăriei.— 1796 Decembre 28.

Domnitorul aprobă în 14 Ianuarie 1797.

Cod. XXXIII fila '3.

4. Iane Bazagiu din Bucuresci cere voie să facă bragă fiind omū sēracū și scăpătat, cu 4 copii și 2 fete de măritat și cu bir. Cere să lucreze *Bazagilăcu* în Bucuresci, care s'a oprit, fiind lipsă de bucate. 1796 Februarie 10. Asupra raportulū lui vel Aga Alex. Gherache. că din 20 de bragagi cu prăvălii, ce erau mai înainte în Bucuresci, n'au mai rămas de cât jăluitorul, care era foarte sēracū. A. Moruzi, la 8 Martie 1796, considerândū, că într'o lună, la o prăvălie de bragă, se cheltuescū 2 kile de meiū în timpū de iarnă, iar vēra 6 banițe, aprobă ca jăluitorulū să țină numai elū singurū o prăvălie de bozagiarie.

Cod. XXXI scara 8, fila 48 verso.

propune lui Vodă, ca în interesul orphanotrophiiei organizată în prima Domnie și care s'a desființat mai apoi, dându-se câți-va copii, cari aū mai rămasū să se crească prin mahalale, să se permită din nou deschiderea a 20 de bragagerii, fiind-că acestea dădeaū la orfanotrofie unū venitū anualū, și trebuiescū vr'o 600 de taleri pentru copiii ce se crescū prin mahalale. Acești bragagii aū fost opriți de a lucra din lipsa de zaherele. Acum, fiind-că este zaherea și Epitropia are nevoie de venitū, să se învoiască lucrarea celor 20 de bragagerii, mai ales că lucrăză numai meiū, și că cojocăria întrebuițeză braga la argăsela blănilor.

Domnitorulū, la 21 Martie 1797, incuviințeză deschiderea de bragagerii, ca să aibă Epitropia cei 600 de taleri pentru crescerea copiilorū, dar găsesce că sunt prea multe 20 și propune reducerea lor. ¹

Din seria de hrisove ale lui A. Ipsilante, cu referință la bresle dămū în note următoarele:

a) Hrisovulū breslei zăbunarilorū, a căroră meserie era de a face zăbune cu bumbacū și cu lână și anteree țise voinicesci. Nimenea nu va putea face de ast-felū de haine decât zăbunarii; numai Domnitorulū le impune condițiunea, ca ei deapurure să aibă haine gata «spre vëndarea și îndestularea țeranilorū, ce vinū după afară, cari nu se potū zăbovi cu așteptarea până se va face haina». ²

1. Cod. XXXIII fila 295.

2. *Hrisovulū lui Alecsandru Ipsilant din 17 Maiū 1797, pentru privileghiul breslei zăbunarilorū.*

«Fiind-că rufetulū zăbunarilorū pământeni, de aici din orașulū D-niei mele Bucuresci, aū avutū privileghiulū, ce se coprinde mai josū, atât din întēia Domnie a Domniei mele, i de la frații Domni din urmă, precum din cartea D-sēle selefului nostru Al. Moruzi Vvd, ce o vēđum, cu leat 1793 Iunie 6, ne-am adevēritū, cu coprindere adecă, că la meșteșugulū Zăbunăritulū, care este de se umple cu bumbacū și cu lână, atât alt rufetū să nu se amestece a'l lucra, cât nici armēnū sōū giurgiuveanū, nici croitorū, nimeni să nu cuteze a se amesteca și a lucra meșteșugulū zăbunarilorū, făr'de numai ei să lucreze și să vēđă marfă de zăbunărie, și aici în Bucuresci, și prin țergurile după afară, adică antereie voinicesci și zăbune femeesci și copilăresci, și alt-felū de zăbune mari, și orī-ce lucru se umple cu bumbacū sōū cu lână; numai și ei să fie datorī, ca apurure să aibă haine făcute gata, spre vēđarea și îndestularea țeranilorū, ce vinū după afară, care nu se potū zăbovi cu așteptarea până se va face haina. Și așia tot lucrulū zăbunăriei, ei numai să'l lucreze, iar la meșteșugulū altorū rufeturī să nu se amestece; și pentru câți din alte rufeturī va avea acestū felū de marfă, să aibă numiții zăbunarī volnicie, ca orī să le puie soroc, ca să și-le vēđă, sōū ei să le cumpere cu bani.—Pentru care, după obiceiulū ce aū avutū, le orânduimū: adică, ca să aibă staroste pe Mateiū, ce însuși, după alegerea a tot rufetului lorū, s'aū orânduitū a le fi

b) Altă hrisovă este acelu al zidarilor, lemnarilor, nisiparilor, cărămidarilor, tâmplarilor și strungarilor, din 15 Maiu 1797. După acestă hrisovă nimeni nu pôte esercita asemenea meserii fără de pecetluit. gospod. tipăritu pe chipulă seă. Meșterii, carii vinu din străinătate peste vără, la lucru, voru putea lucra, de voru fi buni, însă prin scirea Maimar-bașii. De va voi să se așede în țără cu nume de meșteru, mai întâi să fie cercetată, adică esaminată, și apoi să i-se dea la mână pecetluită domnescă și să se așede în catastifulă breslei. Este aci o spărtură făcută în cetatea breslei române, care spărtură va fi tot mai mare, până ce meșterii străini se voru substitui celorlă pământeni. ¹ Sub următorea Domnie a lui Ilangeri se va da o

staroste, carele împreună cu cei mai fruntași să aibă a căuta pricinile ce se voru întâmpla între dênșii, de ale meșteșugului lor, cu dreptate și cu bună orânduială, după obiceiul meșteșugului lor.

Să fie și cutie, în care să pue de meșteru și calfă, pe fieșcare săptămână, câte o para, cum și cel care se va dovedi în vină, cu stricarea vre-unui lucru, seă va călca legătura breslei, a lucra la prăvăliași, să dea la cutie câte tal. 3, iar al douilea când se va prinde în vină, să i se îndoiască darea; cel ce va deschide prăvălie, să dea tal. 5. Care acest venită din cutie, să fie pentru ajutorulă celor scăpătași, și când va muri vre-unu sëracu din brésla lor, din cutie să'l îngrope. — Nicu unu meșteru seă calfă să nu fie volnică a lucra la alții din alte bresle lucruri de vëndare. La trebuințele Curței, când va fi, să se cêră de la starostea, ce l'am orânduită Domnia mea, și elu cu dreptate și cu rândulă să dea pe fieșcare, care aceste rânduri să fie și cu scirea fruntașilor, spre a nu se năpăstui vreunii. Iar care nu se va supune, oră la orânduiala breslii, seă la rândurile ce va fi la curte, împotriva poruncei Domniei mele, să fie poprită de acestă meșteșugu a nu mai lucra. Și așa să'și aibă și ei acestă orânduială, după cum au și alte rufeturi. Pentru care poruncimă D-nia mea D-tale vel agă, i vel căpitanu za Dorobanți, ca pe cei ce vë va areta rufetulă zăbunariloră, că urméză împotriva meșteșugului lor, nicu într'unu chipu să nu'i îngăduiți, ca să li-se pôtă păzi privilegiulă acesta întocmai, după cum se coprinde mai susă. Așijderea poruncimă și D-tre Ispravniciloră de prin județe, pe unde voru fi bălciuri, să căutași, mai multă decât rufetulă zăbunariloră de țără, pământeni, să nu îngăduiți pe nimeni alt a vinde lucruri de zăbunărie, ca să se pôtă chivernisi fieș-care cu meșteșugulă lui. — 1797 Maiu 17.

Cod. XXXIV fila 104 verso.

1. *Hrisovulu breslei zidariloră, lemnariloră, nisipariloră, cărămidariloră, tâmplariloră și strungariloră.*

Fiind-că brésla zidariloră, i lemnariloră, cu care se slujescă norodulă de obște la zidirile și nămestiile ce face, încă din cea-l-altă Domnie a Domniei mele, prin cercetare la Epitropia obștei și prin chibzuirea ponturiloră celorlă cuvâncioșe, s'au pusă la orânduială, dându-le și hrisovulă Domniei mele, încă de la lét 1780 Ghenarie, cu acestă orânduială adică, pentru a se sci și a se cunôsce cei destoinici acestoră meșteșuguri, și a nu se face de sineși meșteri,

lovitură și mai mare breslei, căci, cum vomă vedea mai departe; acelu

cine ar vrea, fără de a nu sci meșteșugulū, și a strica lucrurile ómenilorū și a'í înșela, din care acesta apurure se întēplă pricinī și jalbī. De aceea amū făcutū Domnia mea unū Meimar-bașa peste aceste bresle, adică: zidari, lem-nari, i tēmplari și strungari, cu volnicie să aibă de bréslă câte unū ceaușū subt ascultarea sa, și din rufetū po lude 5, cari vor fi meșteri mai bunī și mai bētrāni, ca cu aceeași să'și povățuiască brésla, și să lipséscă pagubele și necazurile obștei, ce pătimea de către înșelători și netrebnicī meșteșugulū. Și afară din suma ludelorū celorū arētați cu catastih, aleși și primiți de bréslă, căroră pentru ca să fie cunoscuți, mai ales celorū ce vor avea trebuință de a'și face zidiri și namestii, să li se dea fieșcăruia pecetluit. gospod, zipăritū pe chipulū sēu. Alții nicī cum să nu fie volnicī a pune mână în zidirile și namestiile ómenilorū; iar pe cari-ī va găsi Meimar-bașa lucrāndū fără de pece-tluit gospod. să dēe în scire Domniei, ca să se pedepséscă; afară-din cei ce vorū veni din străinătate, peste vēră, la lucru, și vorū fi cu adevōratū meșteri bunī, aceia vorū fi volnicī să lucreze, însă prin scirea Meimar-bașii. Sēu când va veni vre-unulū din străini, cu nume de meșterū, spre locuință în țēră, după cercetarea ce i se va face, îndată să însuciņteze Domniei, ca să se așede în catastihulū breslei și să i se dēe pecetluit, după orēnduiala ce s'au đisū mai sus. Așisderea și ucenicī să slujéscă pe la meșterulū lorū, pēnă vorū învăța meșteșugulū deplinū, și când va fi să iasă, să'lū ducă stăpānu-seū la adunarea Meimar-bașii cu bētrāniī breslei, spre cercetare, și de va fi alesū și primitū de meșterū, să însuciņteze Domniei, ca să se așeze numele aceluia în catastihulū breslei, și să i se dēe pecetluitū la mână spre dovadă. Cari atât unī ca aceștia, ce vorū ieși meșteri aleși de bréslă, cât și cei ce sunt în bréslă meșteri bunī, sciufi, să nu fie opriți a intra de sineși în tocmélă, și a lua asupra'și binale și a le lucra; iar când dintr'ēnșii vre-unīi, într'unū felū le va fi fostū aședă-mēntulū, și într'altū chipū le va fi lucru, pesto voința și legătura tocmelei aceluī ce cheltuesce cu materialurile, spre a'si face orī case, sēu altū acaretū, sēu într'altū chipū va strica lucrulū cuivași, atunci Meimar-bașa cu bētrāniī breslei séle, să le facă judecată și pe cei de vină să'ī facă fără de voie, nu numai ca să implinéscă, ci încă și lucrulū să sēvērșéscă deplinū, după cuprinsulū aședēmēntulū. Cum și pentru cei ce vorū lucra cu điuă, de nu va lucra bine și curatū, precum se cuvine, mai ales đicēndu-i se meșterū, Meimar-bașa orī să'ī facă certare cu bătaie, sēu să pérđă plata đilei; și cei cari vorū tocmi cu rădicata, și va părăsi lucrulū omulū (afară din cuvēntulū de îndreptare adică când stăpānului aceluī lucru iī va lipsi materia lucrului), iar într'altū chipū cu înșelăciune de vorū āmbra, tocmindū și luāndū arvună pe la multe locuri, mergēndū când la unulū, când la altulū, pe apucate, și nimenuī nu'ī sēvērșesce lucrulū, și mai ales iī aducū la mult necazū; atuncea numai decāt să facū Domniei mele însuciņtare, ca să se pedepséscă strașnicū, pentru pilda a tot rufetul. Așisderea la pricinī, ce se va întēplă într'acei din rufetū, și mai ales la alișverișulū meșteșugulū lorū, Meimar bașa cu bētrāniī rufetului să'ī judece, și pe care va fi decertatū, să'lū întelepțéscă, și de la care va fi de im-plititū, să implinéscă. Inșă de va fi cei cu pricina lem-nari, să se adune cu din bētrāniī lem-narilorū. Iar de va fi cei cu pricină zidari, să se adune cu din bētrāniī zidarilorū să judece. Și câți lucréză aceste meșteșugurī și aū pecetluiturī Domnescī la mână, de meșterū, aceștia aū a se cunósce de lem-nari orī zidari,

Domnă va ridica *lojei* mai multe din drepturile ei autonome, între cari mai ales dreptul de a judeca procesele dintre membrii breslei.

său tâmplari, strungari, de la bréslă; și au a cunoște de mai mare ală loră Meimar-bașa; și a se sci pe siueși fieșce-carele dintr'euși, că sunt legați la bréslă și supuși la Meimar-bașa, care se va alege și se va orându de Domnia mea, a'i da ascultare în totă vremea; iar pe celă uesupusă, să aibă Meimar-bașa a'lă arăta, ca să se pedepsescă de către Domnia mea. Iar pentru slujba luī Meimar-bașa, i s'au dată osebită carte a Domniei mele, pentru privilegiulă său. Adică elū și cu ceauși luī să fie aperați de rëndulă dajdiiloră; să aibă Meimar-bașa și unū scutelnică; să scutescă casa, unde va lucra meșteșugulă, de fumărită și de alte dări, ce dau prăvăliile; să ia de la fieș-care pământunū meșteră, pe anū po parale 11; iar de la streiniă, ce vinū și se întorcă, câte parale 22; să aibă purtare de grijă Meimar-bașa pentru unele binale, ce sunt oprite, după pravilă, adică care astupă și închidă lumina veciunulă, cum și celă ce ară căuta să închidă și să copriună, a eși mai mult la uliță, cum și alte asemenea, ce aducă stricăciune. Pentru acésta lemnari i zidari să aibă poruncă a da Meimar-bașii de scire, cât și elū să ămble adesea să vadă și unde va găsi, să oprăcă lucrulă și să dée în scire Domniei, ca să se poruncă a se strica de tot. Așiderea și când se va întâmpla vre-unulă din breslele aceștea a muri, atunci pecetluitulă aceluia să aibă Meimar-bașa a'lă aduce la Epitropie, unde s'au dată, ca să se ție 'n condică; cum și catastihulă bresleloră aceștea, să se dée la Visterie, să se scotă din catastihă numele aceluī mortă; său vre-unuia, ce au lipsitū și intrându altulă în locă, din ceī ce voră ieși meșteri, se va preface pecetluitulă pe numele luī și celă vechiū se va sparge, îndreptându-se și la catastih. Așiderea și alți, ce se voră mai adăoga la breslele aceștea, vredenici și primiți de toți, aretându-se la Epitropie, i se va da pecetluitulă.

Deci, după ce acum, din mila luī Dumueșeș, amă venitū iarăși cu a doua Domnie la scaunulă țerei romănescă, făcutu-ne-au aducere aminte și arătare prin anafora, D-luī ciustitū și credinciosū boierulă Domniei mele, vel Voru. ală obștiriloră, pentru uizumulă bresleloră acestora, ca pentru nișce legate ce sunt, cum și alte isnafuri, la Epitropie, ca să se pue la orânduială; prin care anafora ne-au arătatū D-luī și acésta, că pentru ajutorulă cutiei milosteniei de obște, s'au făcutū întocmire încă de la létū . . . în vremea Domniei sale seleftulă noștru, a da la cutie, aceste bresle, diupreună cu cărămidari și nisipari, cari s'au legatū și aceștia a fi tot la o orânduială, ca unilă ce și meșteșugulă loră este dimpreună cu lemnari i zidari, într'unū anū tal. 1500 la lada milosteniei, de la toți cari au urmatū breslele aceștea; și i-au răspunsū pe fieș-care anū, după zapisulă loră, cari însuși au datū la Epitropie. Cerëndū Dumuélulă vel Voru. ca să nu fie isterisită cutia milosteniei de acéști ajutoră, a căruia cerere, după însuși zapisulă loră, am găsi'o și Domnia mea cu cale, de a da tôte numitele bresle acéști ajutoră de tal. 1500 la cutia milosteniei, din câștigulă alișverișului loră, pe fieș-care anū, afară din ucenică, cari sunt a fi nesupărați de acéști dare, cari bauī au a da în 2 câștiuri pe anū, după cum s'au urmatū. Drept aceea, pentru urmarea și întărirea a tôte aceștea, mai sus numite, amă datū Domuesculă noștru hrisovū, prin care și poruncimū ca dintr'aceștea 5 isnafuri, nu numai ceī dajnici să fie sub ascultarea Meimar-bașiloră și săși dée dreptulă loră, analogulă baniloră, ce s'au disū mai sus,

c) Incă de la finea anului 1796 (Decembrie 4) Alecsandru Ipsilant reînnoiesce hrisovulŭ bărbierilorŭ. ¹

ci toți de obște, verii dajnici, verii din bresle, și scutelnici i poslușnici, câți lucrăză și se hrănescŭ cu acestŭ meșteșugŭ, fără de a se putea ocroti de către stăpâniile lorŭ, mai vârtos când se va întâmpla vre-unu lucru din Domnăscă noastră poruncă, să nu se facă cerere de dănsi, cu pricină că sunt în lucrulŭ binalelorŭ ce facŭ, ci să șaie toți la acea poruncă gospod. spre a săvârși la vreme. Și amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăși credința Domniei mele, etc. Și s'aŭ scrisŭ întru întâiulŭ anŭ dintr'a doua Domnie a Domniei mele, aici, în orașulŭ scaunulŭ Domniei mele, Bucuresci, la létŭ 1797 Maiŭ 15, de Chiriță, Logof. de Divauŭ.

Cod. XXXIV fila 58.

Cartea lui Alex. Ipsilant, din 24 Septembrie 1797, la bresla lemnarilorŭ, zidarilorŭ, strungarilorŭ, tēmpalarilorŭ, i cărămidarilorŭ și nisiparilor, că pe lângă un meimarbașa ce este peste toate aceste obște «să aibă și Ceaușii apărați de toate dajdiile și angariile. Deci după arătarea ce ne-a făcutŭ D-Juŭ vel Vornicŭ al obștirilorŭ s'a alesŭ a fi Ceaușŭ peste bresla lemnarilorŭ pe Iane Ceaușŭ, căruia, spre a fi scitŭ și cunoscutŭ de totă bresla și spre a putea împlini poruncile, ce i se vor da prin meimarbașa, îi dămŭ această domnăscă a noastră carte la mână, prin care poruncim, că în câtă vreme se va afla slujind, să fie apertŭ de rēndulŭ dajdiilorŭ Visteriei. . . . Așisderea poruncim la toți câți sunteți legați la această breslă, să cunoșteți pe mai sus numitulŭ de Ceaușŭ al vostru».

NB. La cărămidarŭ s'a rēnduitŭ ciaușŭ Ilie, la nisipari Anghel.

Cod. XXXIV. Fila 102.

1. Hrisovul bărbierilorŭ din 4 Decembrie 1796. Fiind-că rufetul bărbierilorŭ meșteri, cari locnescŭ aici în orașulŭ Domniei mele Bucuresci, aŭ avut obiceiurile și aședemēnturile ce se coprindŭ mai josŭ, încă de mai înainte, din vechime; așisderea aŭ avutŭ și un protomeșterŭ mai mare peste dănsi, adecă staroste pentru purtarea de grijă și chivernisirea rufetului lorŭ, cari obiceiuri cerēndŭ a li se întări și acum întru a II Domnie a noastră, după ce ne-am pliroforisit întâiu că le-aŭ avutŭ aceste, atâtŭ din hrisovulŭ Domniei mele din cea-l-altă Domnie, i din hrisovele frațilorŭ Domni din urmă, ce le aŭ la mâna lorŭ, am poruncitŭ să 'și alégă staroste, după obiceiŭ, și aŭ alesŭ pe Dragne bărbierulŭ, căruia amŭ datŭ Domnia mea acestŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele, ca să aibă a fi staroste și purtătorŭ de grijă peste toți berbierii de aici, și elŭ împreună cu 6 epitropi meșteri aŭ breslei acesteia, mai bătrâni și mai de cinste ai lorŭ ce vorŭ fi, să păzescă orânduiala, ce aŭ între ei, adică:

1. Toți câți lucrăză meșteșugulŭ acesta aici în Bucuresci, ori pământeni, scŭ streini, din ori ce parte ar fi venit, seŭ călăraș, dorobanți, sērbŭ, seŭ ori ce fel de slujitorŭ arŭ fi, să aibă a asculta de starostea și de acei 6 epitropi, la cele ce ŭ va povățui, pentru ale meșteșugului lor.

2. Pentru ucenici, când vorŭ vrea să iasă de la meșteri, să fie datorŭ a da de scire starostei și epitropilorŭ, ca prin scirea și voia lorŭ să iasă, iar de sineși să nu fie volnic; nici vre-unulŭ din meșteri să nu îndrăznăscă a lua uceniciŭ altuia.

d) Neguțitorilor străini creștini din Bucuresci, încă le reînnoiesce Ipsilante hrisovul, ce le-a fost acordat în prima Domnie, în modul următor :

«Fiind-că streinii neguțitorii creștini, ce se află aici în Bucuresci, după pronomile ce au, atât prin hrisovele altor frați Domni, cât și prin hrisovul Domniei mele din cea-l-altă Domnie a Domniei mele, și de acum, în care, lângă cele-l-alte, se coprinde a avea slobozenie, ca să alégă între dênșii 7 mai de cinste și mai cu sciință de ale neguțatoriilor, ca să judece pricinile, ce se vor întâmpla între dênșii la ale neguțatoriilor și să ne arête Domniei mele și să îngrijescă pentru toate trebuincioșele pricinii ale neguțatorilor, au arêtat D-nieii mele toți deobște, priu anaforaua lor, că strîngându-se, într'o deobște socotela lor au alesu pe aceștia 7 mai de frunte neguțatori, anume: Hagi Dumitrache Papazolu, Diamandi Panaiot, Nicoli Ioan, Mihali Gheorghiu, Polihronie Alecsiu, Eustatie Petru și Theodose Toma» Al. Ipsilante orînduesce

3. Când se va întâmpla, ori greșală să facă vre-un bărbier, de a nu lucra bine, ori de a nu păzi Duminiile și alte serbători, séu judecată să aibă unul cu altul, pentru ale meșteșugului lor, să nu fie volnicu boerū mare agă séu alți zapci, a 'i judeca, fără numai starostea dimpreună cu epitropii, să 'i judece și să 'i îndrepteze dupe obiceiul și orânduiala lor, certându'i și dojenindu'i după vina ce vor face.

4. Până nu 'și vor deschide meșterii cei mai de cinste prăvăliile lor, să nu aibă voie cei-l-alți bărbieri a 'și deschide.

5. Pentru cutia de milostenie, ce au avut obiceiul a ținea brésla acosta, să se ia de tot meșterul, din Duminecă în Duminecă, câte bani trei, i de calfă câte bani 2, dând acești bani ori-cine ar lucra meșteșugul acesta și să se strîngă în cutie la starostea; care cutie să se fie pecelluită, atât de starostea, cât și de epitropi cu peceșile lor și să se păzescă peste tot anul, ca dintr'acei bani să se cheltuiască la praznicul *prepo-Domnei* Paraschivei, ce 'l prăznuesc ei; i la mórtea vre-unui meșteru din brésla lor. ce nu va avea cu ce să 'i facă trebuincioșele îngropării și ale pomenirei, dintr'acei bani să 'l slujescă și să 'i facă pomenirile lui; cum și de va rămânea vre-un meșteru de ai lor la slăbiciune și sărăcie, din bôlă séu din altă întâmplare, iarăși dintr'acei bani să 'l ajutoreze, cu ceea ce va fi cu cale, după starea lui; pentru care aceste cheltueli, când se va întâmpla trebuință a se face, cu toții împreună să deschidă cutia, și cu sfatū de obște al epitropilor să se cheltuiască: și atât de bani, ce se vor strînge la cutie, cum și de cheltuela ce se va face la acele mai sus arătate, în toți anii să aibă starostea a 'și da socotela, înaintea acelor 6 epitropi; care cheltueli să se arête prin fôie anume, la ce? unde? și cât? s'au dat, ca să fie cunoscute și celor-l-alți de obște, spre a i se vedea slujba de este cu credință séu nu.

Deci am întărit Domnia mea hrisovul acesta cu însăși iscălitura și pecetea Domniei mele, ca să se urmeze precum poruncimū mai sus. Și s'a scris hrisovul acesta la anul 1796 Decembrie 4, aici în orașul Domniei mele, Bucuresci, de Răducan Poenaru biv III-lea log. Condicar»,

pre acestia «*proești* ai companiei acestorū neguțătorī, ca să energhisescă întocmai cele cuprințetore în domnesculū nostru hrisovū la ale judecățilorū și la cele-l-alte pricinī ale neguțătoriei, păzindū întru tôte dreptatea, ca unīi ce aū a da răspuns Domniei mele».—1797 Sept. 22.

Cod. XXXIV fila 121 verso.

e) Un monopolū de fabrică și bréslă, nu prea vechiū, este acelu acordatū Bisericeī 40 de Sfinți din Bucuresci, pe lângă care Episcopulū de Rōmnicū a introdusū fabricațiunea, pentru întēia óră în țēră, de luminări de cēră albă. A. Ipsilant acordă diverse scutiri și folóse acestei fábrici, reînoidū hrisovulū lui Moruzi, din 10 Iunie 1793. ¹

f) Grădinarii și Zarzavagii din Bucuresci arētă lui Ipsilante, că încă din prima lui Domnie aū fostū scutiți de vamă, de vatăjje și de nart, iar acum vameșii îi supēră, sub cuvintū că aū grădinī afară din Bucuresci și că aū să li iae din đece una de prin grădinī.

Ipsilante dispune, că pentru zarzavaturile, și legumele pe cari grădinarii le aducū în tērgū cu spinarea, să fie nesupērați de vamă ;

1. Cartea lui Al. Ipsilant din 10 Oct. 1797, prin care Bisericeī 40 sfinți din Bucuresci, metoh alū Episcopiei Rōmnicū, îi renoiesce acelu privilegiu domnescū, «ca singurā să aibă a ține fabrica, întru care se lucreză luminări de cēră albă în totū Bucuresci, ca una ce ctitorii acestei biserice, cu ostrdie și cu cheltuială s'aū silitū de s'aū începutū acestū meșteșugū aici în țēră, atātū spre podoba sfintelorū biserice, cât și spre trebuința altorū obraze, și atātū pentru că acestū lucru este pricinuitorū de podobă a dobāndi țóra meșteșugulū acesta, cât și pentru că se află acéstă biserică între cele-l-alte istorisitā de celū mai puținū acaretū, neavēndū nici moși, nici vii, nici țiganī, sóū alt-cāt de micū ajutorū, cum aū altele; amū bine-voitū și Domnia mea și, printr'acestū cinstitū hrisovū alū Domniei mele, întārimū privilegiulū acestei fabrice, ca să aibă tot-d'auna numai metohulū Sf. Episcopii a pune în faptā acestū meșteșugū și a se vinde luminări de cēră albă numai de la fabrica acésta, ne-bântuitā și nesupēratā de cumpēratorii luminariei de cēră roșie și diafendipsitā spre a nu lucra, séu a vinde altū nimenī luminări de cēră albă. La care acéstă cherhana să fie și doi meșteri, ce vorū fi lucrătorii acestui meșteșugū, în pace și nesupērați de orī-ce dāri și orāndueli arū eși pe țēră; cum și prāvālia acésta a fabricei să fie scutitā... Și poruncimū Domnia mea D-tale ve! Agă, să grijesci la acésta, a nu îngādui pe alții să vēndā luminări de cēră albă. Și iarāși să aibă a ține acestū metohū douē scaune de carne aici în Bucuresci, scutite și apērate.... Așiđerea să ție și lude 20 scutiți de tôte dājdile.»

Aceste milī le-aū avut metohulū de la Mihail V. Suțu și de la Al. Moruzi din 1793 Iunie 10. Acesta a urcatū numărulū ludelorū la 60 și aū adasū și vināriciulū a 1 banū de vadră de la Valea Meilorū, a Negovanilorū, Valea Largă, Sirbeni, Valea Petrei, i Delicelulū sud Saac, unde are și Mōnăstirea Căldārușanī vināriciū.

Al. Ipsilante reînoidesce și reîntāresce tôte aceste milī.

dar și ei să vîndă zarzavaturile și legumele cu prețu cuviincios. — 1796 Dec. 30. ¹

Cu referință la grădinari dămă în notă unū actū, amintindū unū procesū alū lorū. ²

¹ Cod. XXXIII fila 57 verso.

2. Țonea și Vălcul, *sêrbi grădinari* din Bucuresci, s'au jăluitū luī Vodă, că Dumitrie Polizulū, la trecuta lună, Februarie in 10, i-au înșelatū, de și-au lăsatū grădinile, ce le avea în prējma Bucurescilorū, și au mersū la moșia piritulū, Cornetulū de la Sabarū, bucurāndu-se la apa Sabarulū pentru adăpatulū grădinei, și le-au datū și locū să'și facă grădină, cu invoială prin zapisū, ca să dea de pogonū câte tal. 3, bani 60; ei au cheltuitū cu grădina tal. 394, afară de munca lorū, făcēndū și șanțulū de adusulū apeī de la Sabarū la grădină; și acum s'au sculatū numitulū Polizul și le-au poșritū apa și îi gonesce din grădină; ei cerū dreptatea: ca orī să le dea apa, după coprinsulū zapisulū, seū să le plătōscă baniī ce au cheltuitū și munca lorū. Domnitorul a orānduitū, să facă cercetare, pe Vornicul Nicolae Filipescu și pe vel Log. Văcărescu, împreună cu unū zapciū vātafū de pāhārniceī; ei au cercetatū, față fiindū ambele părți, și după ce au vēdūtū și o deosebită jalbă a unorū vecinī de moșie pentru abătătura apeī, au constatatū, că apa de firea ei acum era puțină din pricina secetelorū ce s'au întēplatū, și au mai abātut'o și sêrbiī la grădina lor, așia că acumū din aceste pricinī matca Sabarulū a secat și au rēmasū morile și moșiiile din josū cu totulū fără apă; și au cerutū aceī vecinī ca cu poruncă domnēscă, să se astupe șanțurile sêrbilorū. Intrebați sêrbiī, că pe ce motivū au abātutū ei apa, au rēspunsū, că cu voia luī Polizul au făcutū acēsta, după zapisū; Polizulū a tăgādūtū; au cerutū atuncī ca Sêrbiī să arēte zapisulū; l'au arētatū, și între altele s'au vēdūtū și aceea, că au voie să'și ia sêrbiī apa Sabarulū de pe moșie; le-au spusū sêrbilorū, că in zapisū nu se coprinde că au voie să abatā apa Sabarulū, ci numai să ia apă din Sabarū; ei au spusū că Zapisulū l'au făcutū Polizul cum au vrutū, in grecesce, și ei fiindū ōmenī proști l'au cređutū; decī ei, sêrbiī, basați pe cea ce au vorbitū din graiū cu Polizu, au abātutū apa și au făcutū șanțū, căcī de arū fi fostū vorba numai de luatū apă, nu arū fi trecutū Polizu in zapisū acēsta, căcī nu i-ar fi pututū nimenī opri de a lua apă din Sabarū; Polizu tăgādūi că le-ar fi datū cum-va voie să abatā apa cu șanț; li s'a cerutū martori, și sêrbiī n'au pututū să dea, fiindū la tocmelā numai ei și Polizul; dar au cerutū, ca Polizul să jure, că nu le-a datū voie să facă șanțū; boeriī judecātorī au primitū acēsta și cerū poruncă de la Domnitorū că, decā Polizulū va jura, să fie lăsatū in pace, iar de nu, atuncī ispravnicīi județulū să facă prețuire drēptă de cheltuēla sêrbilorū cu grădina și să li-se împlinēscă de la Polizu; să poruncēscă iarāși Vodă Ispravnicilorū, ca să astupe șanțurile și să lasē apa Sabarulū să curgā in voia ei.—1797 Iunie 28.

Domnitorulū la 15 Iulie 1797 găsesce, după ce și la Divanū s'au judecatū pricina, că drēptă este hotārīrea de mai sus a velițilorū boeri, și ordonā ca întocmai să se urmeze, și adaogă, că acea parte, caro va rēmāne in vină, să fie îndatoratā prin zapciū a astupa șanțurile cu temeiū, ca să curgā in pace apa Sabarulū.

Cod. XXXV, fila 114, verso.

g) Bucătarii încă își vedū reînositū hrisovulū lorū, în 14 Iulie 1797, și Acci-bașa Domnescū, Petre, este numitū vātafulū acestei bresle. ¹

2. Hrisovulū breslei Bucătarilorū

Prin anaforaua din 10 Iulie 1797, C. Filipescu vel Log. arōtā Domnitorului că, conformāndu-se ordinului, datū în urma jālbiī bucătarilorū de a le orēndui vātafū, le-a cerutū sinetulū pentru acēsta, și i l'au arōtatū, cu anulū 1794 Iunie 10, prin care actū Epitropia orēnduise vātafū de bucătari pe Petru în loculū lui Panait ce a muritū; aședēmēntulū breslei este acesta :

1. Aū cutie a lorū, și din Sāmbātā în Sāmbātā o pōrtā pe la bucătari, de strīngū cāte o para de omū, sēū care cum se îndurā și vorū să dēe, iar nu silițī.

2. Orī-cine are trebuințā de bucătarū la nunte, la praznic și la ziafeturī, cu efcolie, își înlesnesce trebuința, căci merge la vātafulū lorū de arōtā trebuința, și cere și aflā, iar nu āmblā în cōce și în colea, nesciind unde să mōrgā ca să caute. Și de se va întēmpla acei bucătari să strice bucatele cui-vași, vātafulū să le plātēscā. Carī acești bucătari, ce se tocmescū pe la așia locuri, aū de daū cāte 60 de bani la cutia lorū; dar fār' de scirea vātafulū să nu fie volnicū pe ascuns a se tocmi, căci aflāndu-se în urmā, va fi datorū a da îndoitū la cutie.

3. Dintre dēnșii, orī-cānd se întēmplā de se bolnāvesce vre unulū, sēū mōre, sēū este streinū, de altā țērā și va să se cālātorēscā înapoi la patria lorū, sēū la altā parte, scāpātati, neavēndū cu ce se urni din locū, cum și alți bētrāni neputincioși, în cāt nu sunt harnici de a mai munci meșteșugulū bucătāriei, pe toți aceștia îi ajutā cu din cutia lorū, îi îngrōpā, îi cautā la bōle și la tōte alte pāsuri ale lorū, și pānā acum la Epitropie nu s'au vēđutū din bucătari să cērā milā, sēū să se îngrōpe, iprocī.

4. Paraclisulū, ce este din drēpta la Biserica Domnēscā ot Curtea-veche, avēnd evlavie, încă din cealaltā luminatā Domnie a Māriei tēle, cerēndu-lū ei a'ī purta grija de tōte, li s'au datū, și cu a lorū cheltuēlā aū făcutū candelē de argintū și alte trebuințe; aū și omū tocmitū, într'adinsū, de pōrtā grija de unt-de-lemnū, de făclii și altele, avēndū și teighea cu lumīnările de cērā, carī tot norodulū, căți mergū la Curtea-veche, la Biserică, cu înlesnire gāsescū de cumpērā și aprindū pe la Icōne în Sfānta Biserică. Pentru care, acēstā orēnduialā gāsindu-o Epitropia cu cale, dupē cererea bucătarilorū, a se orēndui epistatū Petre, ce se afla atunci Acci-bașa, iar nu cu nume de vātafu, fiind cu necinste a se numi din Acci-bașā Domnescū, vātafu de bucătari. Cu acēstā orēnduialā însă, ca să nu fie volnici Acci-bașii dupe vremi a pretinderisi vātāșia bucătarilorū, cu cuvēntū că se cade a o avea elū, ci pe care ilū vorū alege și-lū vorū cere brēsla, acela să fie, și de nu va fi Acci-bașā, să se numēscā vātafū de bucătari; să aibā a ținea catastihū de venitulū cutiei lorū și de cheltuēlā; care se va întēmpla vre unū hrāpitorū dintre dēnșii, să se arōte; sēū și însuși Epistatulū, de nu se va purta cu orēnduialā și va vrea să hrāpēscā banī, iar să'l arōte, ca să se orēnduiascā altulū; și la cutie, cānd vorū avea trebuințā a āmbla pentru vre unū sēraciū, sēū bolnavū, orī de îngrōparea vre-unuia, sēū de trōba Paraclisulū, să o deschidā 3, 4 meșteri, ce sunt mai fruntași, dimpreună cu epistatulū, sēū vātafulū lorū. și luāndū ce este trebuințā, iarāși să o pecetluiascā la locū, ca să nu se facā mastrafū cu māncātorii.

Acēstā anaforā (a nazirilorū Epitropiei) la Iunie, lōtū 1794, se vede întāritā

Vămile și mijlocele de comunicațiune încă se cade a fi cercetate când ne ocupăm de comerț și industrie.

Din respectul vămileor amă arătată și mai în urmă, că neguțitorul pământeni nu putea lupta cu cel străin. În urma păcii de la Siștov, sudiții austriaci se bucură de scutiri de vamă, cari nu le au și neguțitorii pământeni. Dăm în notă mai multe acte relative la vămi și la abuzurile vameșilor, mai cu seamă cercetate după reclamațiunea țeranilor. ¹

și de Măria Sa Alexandru Vodă Moruz, ca să fie numitul Petre Epistat al breslei, și să se urmeze întocmai, după anafora Epitropiei.

Amă cercetată pentru această orânduială a vătăjiei bucătarilor, ca să vedem, ce fel s'au întocmit de la începutul ei, și se găsi în condicile Divanului, létu 1782 Iunie 18, o anafora a Dumnilor boierilor Epitropi, întărită și de către Măria sa răpos. Nicolae Caragea, priu care se arată, că după jalba ce au dat bucătarii, cerându să se facă și ei rufetă, măcar că bucătarii sunt boeresci, dar dicită că se cuvine să aibă între dênșii un vataf. Și de atunci au ales pe Panait, ce se afla Acci-bașa, nu pentru altă, ci numai pentru trebuința nuntelor și a praznicilor obști, și orî grec sôu rumân sôu țigan, să se tocmescă prin scirea numitul vataf; și cei ce se voru tocmi, aceia să lucreze; iar să nu pue pe alții, făr' de sciința meșesugului, ca să nu strice bucatele ômenilor; iar când și cei tocmiți cu marafetul vataful voru strica bucatele, paguba să o plătescă vataful. Și, fiind-că Curtea adesea are trebuință de bucătar, se dă ca numitul vataf să fie sub ascultarea Dumnilui vel Ispravnicului za curte.—Această orânduială, la létu 84, Ghenarie 18, s'au întărită totu pe numele numitul Panait și de M. Sa M. Vodă Sufulu, prin cartea M. Sale, ce iarăși din condicile Divanului o vedem, și după acea s'au urmat până la M. Sa A. Vodă Moruzi când, murind Panait, s'a orânduit vataf Petre, ce este și până acum; și de atunci până acum nici o jalbă nu se vede pornită din partea vre-unuia din bucătar contra vataful Petre. Vel log. C. Filipescu cere lui Vodă întărirea anterioarelor cărți de întărire a lui Petre, ca vataf al breslei bucătarilor.

A. Ipsilantă la 14 Iulie 1797 întăresce ponturile de mai sus, cum și pe Acci-bașa Petre ca vataf, căruia îi recomandă să aibă grijă, ca bucătarii să lucreze bine și curat, și să nu fie nici odată lipsă de bucătar la trebuințele norodului.

Cod. XXXV fila 106 verso.

1. Ioniță și Dumitru și Iane, rachier, fabrică rachiu din vin cumpărat de la locuitorii Focșanilor și Buzăului și Secuilor «cu riza-pazar». Rachiu scos îl aduc la București la prăvăliile lor de vânzare. Vameșii oborului îi apucă de vamă la 10 una, după vânzarea ce fac în prăvălii. S'au jăluit deja la Alex. Moruzi și acesta a rânduit să cerceteze afacerea vameșii logofeți. Au cerut rachierii «să plătescă vamă după cumpărătorea vinului, iar nu după cum îl vând în prăvălii, fiind-că pênă a se face vinul rachiu, are multe cheltueli, al duoilea chiria cazanelor, al treilea lemnele, plata ômenilor, bufile, chiria de acolo până aici, scădemântul cel mult ce are, dobânda banilor, chiria prăvăliei și plata slugilor, fumăritul, căminăritul și cea mai de pe urmă, că fac câte 4—5000 vedre de rachiu și nu se numără această sumă cu

Pe lângă greutățile vămei, neguțitorii pământeni aveau de a lupta și cu dările diverse, cari atingeau mai puțin pe neguțitorii streini, și mai cu sémă cu vămile de orașu.

5—10 oca rachiū a unui românū, ce-l vinde din picere, la unū tērgū din țēră. Se hotărise de marii logofeți să plătescă rachierii vamă, «orī câte 10 parale de vadră de rachiū, sēi să se învoescă cu vameșii». Dar hotărîrea n'a fostū întărită de Al. Moruzi, că i-a venitū mazilia; decī aū plătitū vama cu învoială. Acum voinđū a reîncepe fabricarea, aducū cestiunea din nou pe tapetū și cerū luī Al. Ipsilante ca să platescă și ei vamă «ca cei-l'alți neguțitorī cu metalurile pământului.»—1796. Decemb. 20.

Domnitorulū Al. Ipsilante trāmite afacerea în studiulū vel log. de țēra de sus, Filipescu. Acesta la 31 Decembre 1796 presintă anafora, arētāndū că prin nouile condițiunī, cu care s'aū datū vama pe 1797, s'aū preveđutū taxa vamală la rachiulū adusū din podgoriī câte 10 parale de vadră, când vēndū cu ridicata. Domnitorulū la 15 Ianuarie 1797 ordonă ca rachierii de Bucurescī, cari vēndū în detail, n'aū de a plăti deciuiala după vēnđarea din prāvāliī, ci după cāt îi costă pe ei la fabricare. De la rachiulū, ce se vinde cu ridicata în tērgū, vameșii vor lua la đece una pe vēnđare, după Capul 51, din catalogulū cu care s'aū strigat vāmile în 1797.

Cod. XXXIII, fila 78.

Pitacū la Ispravnicīi din Dēmbovița, de la 7 Iunie 1797, că nu se face bine paza plaiurilorū de către vătăji, de a nu se scōte zaharea din țēra și altele, ce suntū oprite, și să nu pōtă trece hoji și ómenī rēi prin locuri ascunse. Acum vameșulū de la Dragoslavile aū arētati Domnitorulū, cum că pe la muntele Strunga din plaiul Dēmbovița aū gāsitu drumū mai mare de cāt drumulū șchelei cel obicīnuitū, pe care aū întēpinati și neguțitorī cu mărfuri și cu zaharele, scōțēndu-le din țēră printr'ascunsū. Acești neguțitorī aū rēs-punsū vameșilorū, că vātafulū de plaiū aū datū voie pentru acel drumū. Domnitorulū đice, că asta e de vinovăție mare, «nu pentru davaua vameșului, ci pentru cālcarea și neurmarea nizamului la paza plainului»; decī trimite omī într'adins, ca împreună cu Ispravniculū să cerceteze în plaiū și dovedindu-se vātafulū într'asemene faptă, să'l ridice și să'l aducă la Bucurescī, orānduindū ispravnicīi unū vechilū în locū la trēba vătăjiei.

Cod. XXXVI, fila 56 verso.

Locuitorii din Muscelū se jāluescū că vameșii, pentru vitele ce ei le vēndū în satū, locuitorii la locuitorū, orī pe care o taie, li cere vamă, ca și pentru orī-ce lucru aū la casele lorū de māncare și bēntură, iar nu de vēnđare. 1796 Dec. 16.

Domnitorulū asupra anaforalei vel logofețilorū Cost. Filipescu și Ștef. Văcărescu, de la 18 Dec., arētāndū, că în condicile Divanului, afara de rīmători, locuitorii pentru alte vite și pentru cele ce cumpēră unul de la altulū, n'aū de a plăti vamă; aprobă nesupārarea de vameși a locuitorilorū.

Cod. XXXIII, fila 47 verso.

Pitacū din 7 Octombree 1797 către vātașii de plairi. După jalba Bārsanilorū și Țuțuenilorū sudiți, de a fi slobodi a trece brānza cea trebuinciosă

Afacerea mereu repetită a ciobanilor ardeleni, cât privesce brânza și lâna oilorū lorū, revine și sub Alex. Ipsilante, precumū se pôte

caselorū, precum și lâna și mițele de la vitele lor, Domnitorulū ordonă, cât pentru brânză «după ce încetéză în luna lui Augustū a da cașū la cașării, acea brânză ce vor face-o pentru trebuința lor, în numita vreme, să fie slobođi a o trece în lăuntru, fără a li se face oprire, séu cerere și supérare întru nimicū. Iar pentru lâna ve poruncimū iarăși, ca tunđendu'sī oile lor la hotarū, să fie slobođi a o trece făr' de superare de nimicū, cum și mițele să fie slobođi a le trece. Iar pentru cei ce 'și tundū oile la vale . . . » (urmóză regula cunoscută din anteriore documente).

Cod. XXXVI, fila 95 verso.

Tilu Tetoveanu din Craiova se jăluesce lui Vodă, că aducēndū mătase din țera turcescă spre Bucurescī, vesti pe vameșii de la Craiova, întrebāndu'ī decă are a da vre-înū avaețū, și i-au răspunsū că nu, dar când fu la Craiova i-au luatū câte 20 bani de ocaua de mătase, de și nu a vëndutū nimicū acolo; viindū la Bucurescī, vameșii de aici i-au luatū și ei vamă după catalogū. Se rógă Domnitorulū ca să dea poruncă Caimacamulū, să apuce pe vameșii de la Craiova să'ī întorcă banii.

Domnitorulū, la 9 Augustū 1797, orēnduesce pe vel Logof. de țera de sus să cerceteze. Vel Logofētū a cercetatū și găsi dréptă reclamația lui Tilu Tetoveanu. Domnitorulū ordonă ca vameșii de la Craiova să întorcă banii luați.—1797 Augustū 14.

Cod. XXXV fila 178.

Pârvu, breslașū, trăistarū, se jaluesce, că după ce a plătitū vama în orașulū unde șode, i se cere vamă și prin județele pe unde trece cu marfa. 15 Noembrie 1796.

Vel Logofētū de țera de sus cercetéză condicile și catalogulū vămilorū și găsesce că vameșii nu au de a lua nimicū de la trăiste, ci numai de la pērulū de capră, de car banī 180. Apōi jăluitarulū și-a datū vama pe pērulū de capră, în orașulū unde locuesce și nu are decī de a mai plăti pentru trăistele, ce vinde din locū în locū.

Domnitorulū aprobă acēsta la 12 Decembre 1796.

Cod. XXXIII fila 41 verso.

Vameșii de Pitescī s'au jăluitū și împotriva locuitorilor de acolo, că nu vorū să'și plătescă rānduita vamă. Se rānduesce cercetare prin C. Filipescu vel Logof. Acesta aduce anafora, în 16 Martū 1797, în care arētă, că după ponturile vamei și catalog, nu locuitorii carī vindū vite, zaharele, rachiū plătescū vamă, ci neguțătorii cumperători. Vameșii nu au dreptulū a āmbra pe la sate. Pentru cele ce locuitorii vëndū de la unulū la altulū nu este vamă. Marfa de aici vrēndū s'o ducă în țera turcescă, să-și plătescă vama de unde o va ridica. Iar cei care espōrtă în Ungaria, vorū plăti vama pe unde va fi scōsă. Pentru rāmătorii se face escepiune; și prin sate și prin tērgurī să ia vamă de la rāmătorii pe banī 40 de unulū, de la vēndētorū, afară de vēndārile dintre locuitorii, carī nu plătescū nici acēstă vamă. Dreptatea cere, ca și Vameșii să nu fie opriți de a merge prin sate să privigheze vēndārile de porcī către neguțătorii, ca să ia vama de la ei. — Domnitorulū ordonă în conformitate cu anaforaua,

Cod. XXXIII fila 280 verso.

vedea din actele ce dămŭ în notă. Deslegările ce dă într'acēsta Alex. Ipsilant sunt identice cu dispozițiunile anteriore. ¹

Divanulŭ, cu anaforana din 10 Decembre 1796, vestesce Domnitorulŭ, cā s'aŭ judecatŭ vameșii de Craiova cu Const. Negușitorulŭ suditŭ nemșescŭ, de fațā fiindŭ și siniorŭ Gaudi reprezentantulŭ Agenției. Vameșii s'aŭ jăluitŭ cā nu vrea Constantin sā plătēsā vamā pe lāna țigae, prețŭ deosebitŭ. Negușitorulŭ rēspunse, cā pānā acum tot o vamā a plătītŭ, adicā 15 banŭ de cāntarŭ pentru lānā prōstā, bārsanā și țigae. Divanulŭ a cercetatŭ condițiunile vēndāreŭ vāmilorŭ și aŭ aflatŭ la pontulŭ alŭ 39-lea, scriindŭ așia: «lāna ce vine din țera turcēsca, sā plătēsca la șchele, pe nnde va intra în țērā, la suta de banŭ, 3; iar fiindŭ suditŭ și avēndŭ teșcherea, de platā sā nu se supere nimicŭ. Iar pentru lāna țigae, ce va ieși de aici din pāmēntulŭ țerei și va merge la țera ungurēsca, sēu la altā parte, de va fi suditŭ sēu raia, celŭ ce scōte lāna, sā plătēsca la suta de banŭ, 3, pe unde va ieși.»

Domnitorulŭ la 8 Martie 1797, vēdēndŭ pontulŭ întocmitŭ încă la 1785 «și care s'aŭ pāzitŭ în însāși vremea oblāduireŭ oștilorŭ nemșescŭ, fār'de strāmutare», decide cā, de ore-ce în ponturŭ nu se specificā prețurŭ deosebite pentru categoriŭ de lānā, ceea ce este specificatŭ în tarifulŭ vama-lŭ alŭ sudililorŭ rusesci, apoi vameșii sā n'aibā dreptulŭ de a cere prețŭ deosebitŭ pentru lāna țigae ce se expōrtā.

Cod. XXXIII fila 248 verso.

1. Anaforaua luŭ Const. Filipescu și Ștefanŭ Văcărescu, marŭ Logofeșŭ, din 15 Martŭ 1797. Provocați de porunca Domnitorulŭ, dupē o jalbā a unor negușitorŭ, contra vameșului de la schela Giurginului, «cā n'arŭ fi următorŭ, dupē ponturŭ, a pecetlui marfa și a trece în cārțulie cea ce este orēnduitŭ de ia la șchele», conform pont. 8; anaforaua constatā, cā aŭ dreptate jăluitoariŭ; decŭ sā se dēe poruncā la Ispravnicii județului, sā cerceteze acēsta cu scumpētare și sā împlinēsca dreptulŭ vamei de la vameșii schelelorŭ, ba sā fie și pedepsitŭ.

«Pentru negușitorii, ce aducŭ marfā din țera turcēsca, pentru prāvāliile lorŭ, iarāși în pontulŭ 8 scrie, cā tōtā marfa streinā, ce va intra în țērā, în 17 județe, sā plătēsca vamā acolo unde deschidŭ, fațā fiindŭ vameșii acelei vāmi, și scriindŭ una cāte una sā le socotēsca dupē catalogŭ și sā le ia vamā, țindŭ în sēmā negușitorulŭ, ceea ce aŭ plătītŭ la șchele dupē ponturŭ.

Așisdera și la pontulŭ alŭ 13^{lea} și alŭ 14^{lea} scrie, cā marfa streinā, ce se va aduce la țērgurile dupē afarā ale țerei, și se va vāmui de vameșulŭ de acolo, întēmplāndu-se ca negușitorulŭ sā vēndā numai dintr'ēnsa, de va merge și la alte țērgurŭ, sā nu se supere de vameșulŭ acela, ci negușitorulŭ sā ia cārțulie de la vameșulŭ unde aŭ plătītŭ, ca la alte țērgurŭ sā fie cređutŭ cā aŭ plătītŭ vama.

Maŭ scrie și la pontulŭ 11, cā negușitorulŭ, orŭ strāinŭ, orŭ pāmāntēni, care orŭ va aduce marfā din locurŭ streine, sŭu va ridica sā o scōțā din țērā, sā nu aibā voie, nefiindŭ fațā vameșulŭ aceluŭ locŭ, nicŭ sā deschidā marfa, nicŭ sā o lege, sub pedōpsā de a plāti vama îndoitŭ.» Jăluitoariŭ arētā, cā fār'de a'și deschide marfa, se aș'dā cu vameșii unde nu are trebuintā de a'și deschide marfa și plāteșce unŭ pușin lucru de ia teșcherea pe tōtā marfa și aci nu rămāne a plāti nimic. Anaforaua dā vinovați pe vameși, dar și pe negușitorŭ «cāci metahirisesce viclenie spre paguba vamei.» Decŭ sā cerceteze Ispravnicii

Sudeția, precum arătarăm, era nu numai mijloc de a se bucura de diverse scutiri, ci și mijlocul de a-și asigura protecțiune înaintea justiției. Sub A. Ipsilante, acest beneficiu este în cât-va mai redus. Așa bună-ora în cestiunea dărei cotăritului, la care sudiții nu vroiau a se supune, Alex. Ipsilante ordonă, să fie obligați a plăti această dare ca și pământeni. Totuși prevede și casul când suditul s'arū opune de a plăti cotăritul, când atunci această dare o va plăti stăpânul prăvăliei, închiriată suditului. Era cu acesta sigur Alex. Ipsilant, că proprietarul, la închirierea prăvăliei, avea să încarce chiria cu diferitele aceste dări. Se știe că sudiții nu puteau să posedă imobile în țără, decī dispozițiunea acesta nu era să fie paralizată de proprietarul prăvăliei, care era pământenu. ¹

județului și pe neguțitorii căduți în viclenie, să-ı pue a plăti vama îndoită împreună cu vameșul.

Pentru vama rămătorilor, pontul alu 37^{lea} scrie, că acei ce se vëndu în țără seū prin tērguri, și cei ce au a fi exportați, vëndătorul lorū să aibă a plăti vană de nnū rămătorū banī 40 (afară de rămătorii ce vëndu locuitorii unulū altuia). Cumpărătorulū să nu fie supēratū, nici chiar dēcă arū exporta rămătorī.

Petiționarii mai cerēu voie de tērgū cu oborū de vite, pe moșia Cluce-resei Safta, la satulū Mioveni din jud. Muscelū. Anaforaua găsește justificată această cerere, dēcă nu sunt tērguri pe afară, cărorā să li se aducă vătămare; decī să se ordone Ispravnicilorū a face prealabilă cercetare.

«Pentru orășeni Cămpulungeni veđunū scriindū în hrisovulū lorū ca să fie în pace și iertați de fumăritū, veri-carele din orășani va merge cu carele să încarce pesce de baltă, fără numai să aibă a da la mōnăstirea Cămpulung 5 oca de pesce de fie-care carū, dupē vechiulū obiceiū. Așisderea și pentru ierbăritū încă să fie nesuperați, pentru vitele ce vorū tăia la scaunele din Cămpulungū și pentru vitele ce se vorū tăia la scaune tōmna în Dēlū, la vie, și pentru alte vite ce vorū stringe pentru hrana lorū, să nu dōe icbăritū. Să fie în pace și iertați și de ciohodăritū și veri-carele din orășani s'ar hrāni cu neguțatorie, vëndēndū mătasă și alte mărunțișuri pe la tērguri, să nu se supere de cotărit. Aceste privileghiuri ale Cămpulungenilorū să le respecte vameșii, dar să plătēscă și ei ceea ce sunt datorī să plătēscă.

Domnitorulū aprobă propunerile aceste, in 16 Martū 1797.

Cod. XXXIII, fila 279.

1. Lazăr Stegarulū și Manole au fostū rēnduiți cu slujba cotăritulū anualū, și cu împărțitulū coturilorū, cari se dau la Domnie nouă, și cu ploconulū ce se dă la Cămarășie nouă. Aceste 3 slujbe sunt ale lui vel Camarașū și se percepū de la prăvăliași, atât în București, cât și pe afară prin județe, și fiind-că sudiții nu plătēscū, sunt datorī să plătēscă stăpāni prăvăliilorū. Lazăr Stegarul și Manole arētă, că stăpāni prăvăliilorū se opunū a plăti și cer deslegare de urmare.

Domnitorulū însărcinēză pe vel Aga și pe vel Log. C. Filipescu, să cerceteze obiceiulū ce s'au urmatū anū și anțērtū, și dupē acelū obiceiū să se urmeze.

Inlesnirea comunicațiunei aŭ preocupatŭ și de astă-dată pre A. Ipsilant. Unŭ mare abuzŭ făceau proprietarii de poduri pe ape, și întreprindătorii lorŭ. A. Ipsilant adresază publicații la tôte județele și la Caimacamŭ, in 19 Maiŭ 1797, ca arendatorii venitului podurilorŭ să nu ia brudină mai mare decât pentru vita mare o para și cu câte vite va fi carulŭ încărcatŭ atâtea parale să se ia brudină. De calŭ și de fie-ce omŭ se va plăti câte 1 para pentru trecerea podului. Sunt scutiți de plată ómenii domnesci. Unde din vechime se ia mai mică brudină, să rămăie precum 'a fost. ¹ (Cod. XXXVI, fila 51).

In privința menzilorilor lectorulŭ își amintesce, că o asociațiune de boierŭ le luase in întreprindere. Alex. Ipsilant acordă, și încă cu retroactivitate de câte-va luni, asociațiunei acesteia, adaosulŭ următor de condițiuni și folosințe :

Milele ce ș'aŭ făcutŭ de Măria sa Vodă boierilorŭ Epistați ai menzilorilor, pe anulŭ alŭ II-le, de la Maiŭ 96 până la Maiŭ 97.

1. Opt sute (800) surugiŭ cu dărvarŭ i rotariŭ, să rămăie toți pe la menzilhanelele țerei, iar cei l-alți să se scađă.

2. La sfârșitulŭ anului alŭ doilea să nu se ceie de la epistați, nici din cei vechi ce aŭ intratŭ in slujbă, nici 700 noi, ce li s'aŭ datŭ din țoră.

La 7 Iunie 1797 cei 2 boierŭ prezintă Dumnitorului anafora, arătândŭ că aŭ făcutŭ cercetare în condica Divanului și aŭ aflatŭ, că *in condica nu se face deosebire între neguțatorii pământeni și sudiți*. Lazăr Stegarul și Manole dovedescŭ tocmai, cu unŭ certificatŭ de la unŭ Hristea, ce aŭ ținutŭ slujbele acestea la 1792, din cea de pe urmă Domnie a lui M. Șuțu, prin care mărturiseșce, că aŭ strînsŭ acestŭ iratŭ după la prăvăliile ce le ținŭ sudițiŭ, de la înșii stăpâniŭ prăvăliilorŭ, și aŭ avutŭ și poruncă Domnescă in acestŭ sens. Aŭ mai informatŭ și Mihulŭ fumarulŭ in acelașŭ sens și s'aŭ doveditŭ că un egumenŭ de la Mânăstire plătea pentru prăvăliași sudiți fumaritulŭ, dar și sudițiŭ plăteaŭ la cuvioșia sa și nu din chirie se scădea, iar cuvioșia sa dădea birulŭ la slujbași. Dumnitorulŭ A. Ipsilant dă rezoluțiunea la 23 Iunie 1797, că : fiind-ca aceste slujbe sunt vechi și obiceiuite ale țerei, poroncimŭ Domnia mea, ca orŭ de la chiriașiŭ sudițiŭ, sóŭ de la stăpâniŭ prăvăliilorŭ să li-se împlinescă, și atât Dumnéta vel Aga, aici in Bucureșci, cât și Ispravnicii pe afară prin județe, să dați ajutorulŭ celŭ cuviinciș de a se împlini, după cum poroncimŭ mai sus.»

Cod. XXXV, fila 56 verso.

1. Pitacŭ către Vorniculŭ obștirilorŭ Radu Golescu, din 20 Mart 1797, încuviințândŭ arendarea pe 3 ani a podului de la Călugăreni și de la Fălăstoca, urmândŭ ca după expirarea contractului, să nu se mai arendeze venitulŭ podurilorŭ de cât câte pe 1 an, fiind-că așa e obiceiulŭ arendărei veniturilorŭ Epitropieiŭ.

Cod. XXXVI, fila 36 verso.

3. De la ȕi 1 a lui Februarie a leatului 96, să nu mai fie datorî a da pentru surugiî po tal. 2000, ce se coprinde în hrisovului, ce s'aũ datũ, fiind-că s'aũ ȕertatũ.

4. Ugiuretulũ, ce s'aũ urmatũ dupę inamurile Domnescĩ, s'a'lu plătęscă Domnia nestrămutatũ, întocmai dupę coprinderea hrisovului, pe tótă luna.

5. Una mie cincĩ sute (1500) chile orđũ să li se dea cu oręnduiială, din țęră, la locurile unde vorũ avea trebuință și va fi spre îndemănarea epistațilorũ și a Domniei, plătindu-lũ câte tal. 2½ chila.

6. Una mie șępte sute cincĩ-ȕeci (1750) care de fęnũ, cu męsură, să se dea iarășĩ cu oręnduiială la menzilhanelele, unde vorũ avea trebuință, plătindu-lũ întocmai dupę coprinderea hrisovului, po tal. 3 carulũ de męsură.

7. Afară din acestea de mai sus, din milostivirea Măriei sale lui Vodă se dă epistațilorũ în anulũ acesta de alũ doilea tal. 30.000

8. Leafa surugiilorũ de Bucurescĩ, din ȕiua, ce s'aũ ridicatũ acei câte tal. 2000 pentru surugiî, D-lorũ să o plătęscă.

9. Trei sute șępte (307) chile orđũ, ce sunt rēmășița la jud. Ialomiței și 56 la Vezir-câslasĩ, din anul dintăiũ, cari fac 363, să li se dea și acestũ orđũ iarășĩ *in natură*, în anulũ acesta de alũ doilea, împreună cu oręnduiială de 1500 chile, care faci peste tot, chile 1863; iar pentru aceste 363 chile din anulũ trecutũ, fiind-că aũ datũ plata, să nu fie supęrafi.

10. Altă rēmășiță de fęnũ și orđũ, din anulũ trecutũ, ce vorũ avea în județũ, dupę socotęla ce se face, iarășĩ în anulũ cestũ de alũ doilea să li se împlinęscă în natură, până la suma oręndueiũ anului trecutũ.

11. Strașnicũ poruncimũ, să se dea pentru pășiunea cailorũ, întocmai dupę coprinderea hrisovului, ca să nu pătımęscă caii menzilhanelelorũ.

12. Orĩ câte ponturĩ se coprindũ în hrisovũ și nu se anerisescũ cu acestea, s'a'și aibă nestrămutarea lorũ.

Din luminată porunca Măriei sale Vodă, s'aũ datũ la mâna D-lorũ boșerilorũ epistați ai menzilurilorũ, în scrisũ, supt iscălitura nostră, aceste de mai sus, din milostivirea lui Vodă, musaadele, în anulũ acestũ alũ doilea. — 1796 Aprilũ 9.

Vel Vistierũ

Cod. XXXIV, fila 164.

Vel Post.

De la Maiũ 1797 poștele sunt luate în întreprindere de Ion Hagi Moscu, prin următorulũ zapisũ, din care se vede pe deoparte condiționile sub cari Moscu luă întreprinderea, și pe dealtă parte rezultă din aceste condițiuni și grija lui Ipsilant de funcționarea cât mai regulată a poștelorũ în interesulũ comunicațiunei ¹.

1. Zapisulũ pentru menzilurĩ, prin care se lęga a ține menzilurile țęrei. D-lui biv. vel Pah. Ion Hagi Moscu. — 1797 Maiũ 1.

«Ponturile cu cari m'amũ așędatũ a mę însărcina cu tóte menzilurile

XI

Edilitatea.

În scurta sa a doua Domnie, Al. Ipsilant n'a neglijatŭ măsurile de edilitate, precum potŭ proba documentele, ce în acestŭ capitolŭ vomŭ aduce.

Întreținerea pavelelorŭ și a podurilorŭ de pe Dâmbovița, reparațiunea lorŭ și, la nevoie, totala prefacere, preocupă Departamentulŭ Epitropiei, după indemnulŭ Domnitorului. Nu mai puținŭ se preocupă și de unele din podurile de pe căile mari de comunicațiune din țeră.

țerei, în cursulŭ de unŭ anŭ, începând de la ȕi 1 de Maiŭ 1797 până la ȕi 1 Maiŭ 1798.

1. Caiŭ menzilhanelorŭ, după vechiul obiceiŭ, asemenea și acum, să aibă slobodă pășune pe moșiile din preajma menzilhanelor, fără a mē supēra cu cereri de către stăpāniŭ moșiilorŭ.

2. Meremetulŭ menzilhanelorŭ să se facă cu orēnduiālă de la visterie.

3. Numērulŭ de 800 surugii, rotari și dārvari, și orēnduiinla lorŭ, să se păziască nestrămutatŭ, după cum s'au urmatŭ și pēnă acum.

4. Beșlii să fie lipsiți după la menzilhanele.

5. La treceri de calabăcuri mari să fiŭ datorŭ să dăŭ Domniei numai 200 cai, plătindu-mi-se ugiuretŭ de la Domnie po banŭ 10 de ceas, pe fieșce calŭ, iar întēmplāndu-se trebuința de mai mulți, îndatoratŭ sunt a'ŭ da; însă ugiuretulŭ să mi se plătescă po banŭ 15 de tot calulŭ, și să mi se dēe în scire mai înainte cu 5 zile, când se va întēpla treceri mari, ca și eŭ să pociŭ griji gătirea trebuinciōselorŭ.

6. Pe tōtă luna să se caute socotēla inamurilorŭ Domnesci și să mi se plătescă ngiuretulŭ la sfirșitulŭ fieșcāreia lunŭ.

7. Ceŭ ce vorŭ cere cārți de menzilŭ din negușitorŭ, sēŭ și alții, ce vorŭ avea ră.ășele spātāriei de slobodēnie, să li se dēe îndată și în tōtă vremea, fār'de nici o greutate sēŭ pricinuire.

8. Talerŭ 4000 să dăŭ pe tot anulŭ în douē rēnduri D-luŭ vel Hatmanulŭ, îndatorindu-se și D-luŭ să săvērșōscă la vreme dreptē cererile mele de la Domnie.

9. Să mi se dēe de la Domnōsca Visterie pe tot anulŭ, ca să cumpēr din țōră fēnŭ i orzulŭ celŭ trebuinciosŭ pentru hrana cailorŭ, să plătesc lefite slujitorilorŭ și să înlesnescŭ greutatea cheltuelilorŭ casei menzilurilorŭ.

Cu aceste 9 ponturi mē legŭ ca să țin menzilurile țerei în cursulŭ de unŭ anŭ, adicā de la ȕi 1 Maiŭ 1797 până la 1 Maiŭ 1798, fār'de a sinți loenitorŭ cāt de puțină greutate de supērare, la veri-ce trebuința de menzilŭ, și dupe cum eŭ me supuiŭ în strāșnică pedōpsă, de nu voiŭ păzi aședēmēntulŭ nestrāmūtātŭ, să'mŭ dēe și Domnia luminatŭ întārire, cā se vorŭ păzi tōte ponturile nesmintit și dupe împlinirea anilorŭ să rămāie aŭ mei cai, fēnulŭ și orzulŭ și tōte cele-l-alte, afară numai din binalele menzilhanelorŭ.

Dintre aceste, cu deosebire, este podul de pe Colintina, pe unde trecea drumul mare la București, drumul pe care *«neconțin urdina trebuințele împărătesci și domnesci, afară de neguțitor și alți călători»*. La 19 Martie Domnitorul încuviințează propunerea lui Radu Golescu, marele Vornic al obștirilor, de a se face din nou acest pod. Acesta ceruse încă, ca pentru înlesnirea întreținerii podului Colintinei, să fie constituit acest pod cu brudină, ca venit alu Epitropiei, ceea ce deocamdată Domnitorul nu încuviințează.¹

Adeveresc acest plecat al meu zapisu, întocmit prin ponturile de mai sus aretate, la luminata Visterie a Măriei sale P. In. nostru Domn și stăpănitor al totă țera Românească Alexandru Ion Ipsilant Voevodă, că m'am legat a ținea menzile țerei, cu aceste mai sus aretate întocmai, și implinindu-se de la Prê Inalta Domnie toate corerile de mai sus aretate, la vremea lor, mă făgăduesc și eu a implini totă buna orânduială a menzilor țerei, fără de cusur. Drept aceea am dat acest al meu plecat zapisu la luminata Visterie a Măriei sale.

Ion Hagi Moscu Pah.

NB. Acesta e ultimul act din cod. XXXIV. Apoi, din nou, din eror de legăturie, urmază acte de la 1813, de la pag. 168 de sub Const. Ipsilant.

Cod. XXXIV, fila 164, verso.

1. *Radu Golescu vel Vorn. alu obștiriloru, cu anaforaua de la 8 Martie 1797.*

«Sciut este de toți de obște buna rîvnă și milostivire a Măriei tale, care este revărsată asupra patriei noastre, spre a întocmi cu mare podobă toate cele de trebuință și folositoare, cu vrednice pomeniri, care de la mică până la mare dau rugăciune Împăratului ceresc, pentru întregimea fericirii anilor victoriei Măriei tale, cu pacinică viață și bun sfârșit, anin. Voi sci Măria ta și această datorie, care ne îndemna a da în scire Măriei tale, pentru podul Colintinei, că aflându-se unu lor alu drumului celui mare, care neconțin urdina trebuințele împărătesci și domnesci, afară din neguțitor și alți călători... aro mare diastimă lungimea acestui pod și cu câtă-va cheltuială trebuie a se săvârși odată din nou, bez îngrijirea meremetului de peste tot anul; și acest pod nu este intrat în orânduiala Epitropiei, ce după trebuință se face cu pecete gospod. de către D-lor Ispravnicii județului Ilfov...» De la o vreme Epitropia încă a fost îndatorită a da ajutor cu podină, urși, podinari la lucru; Ispravnicii dădău tufă, par și salahori, pe la căpătăie în loc de podină. Cu cârpel nu se mai poate ține acest pod și trebuie prefăcut din nou. Radu Golescu crede, că nu se cuvine să se tot *stenahorisască* când județul când Epitropia, de aceea să se lase podul asupra Epitropiei, ca ea să-l prefacă din nou și să-l îngrijască, devenind *irat* alu Epitropiei, care va lua de jug câte bani 3, asemenea și de omul călare și de alte dobitoace de negoț, dar nu și de la olace împărătesci și domnesci și de la slujbașii Statului.

Domnitorul, la 19 Martie 1797, aprobă propunerea lui Radu Golescu și ordonă facerea podului din nou, rezervându-și, ca cu a doua poruncă a da deslegare și în privința propunerii, de a se face podul *irat* alu Epitropiei.

Co. dXXXIII, fila 284.

Asemenea poduri cu brudină există în țară în favoarea particularilor, cari le construiesc, însă și aceste numai cu aprobarea domnescă, precum se poate constata din următoarea notiță :

Anaforaua lui vel Logof. C. Filipescu, provocată de rezoluțiunea Domnitorului pusă pe jalbă lui C. Urianu, care ceruse să facă podu pe apa Oitului, pentru a sa chiverniseli. Vel Logof. arată Domnitorului, că acosta nu poate fi de vătămare, că înmulțirea podurilor este de înlesnire și nezăbavă la trecători. Decî să i se dea voie să facă podu, dar brudină să nu ia mai mult decît ce este hotărît și pe aiurea.

La 19 Iunie 1797 Ipsilante aprobă.

Cod. XXXIII, fila 450 verso.

Și nu numai taxe pentru trecere pe poduri, în favoarea particularilor exista, ce și taxe pentru trecerea peste *rambleuri*, adică zăgazuri pe la bălți și iazuri.

Dimitrie Ghica reclamă de la A. Ipsilant dreptul de a percepe taxă câte o para de carul încărcat, de la toate carele, ce voru trece preste zăgazu eleșteului de la satul său Rușii (Saac), care zăgaz se strică din pricina locuitorilor drumeți ce trecu mereu pe elu. Bani percepuți voru servi la reparațiunea zăgazului.

La 30 Iunie 1797 Domnitorul aprobă această cerere.¹

Pavelarea său podirea stradelor din orașu, nu este atât de activă ca sub Alex. Moruzi, totuși, încă din primăvera anului 1797 se ia dispozițiuni, ca satele, aședate ca podinari, să se ocupe în timp utilu cu tăierea podinelor, prin cislă, din pădurele județelor.²

Încă din Februarie 1797, Radu Golescu, marele Vornic alu obștirilor, arată Domnitorului, că podurile de pe ulițele Bucureșilor sunt foarte stricate «și prăvăliașii, hanurile, cum și casnicii, cari au datorie a face aceste poduri cu cheltuela lor», s'au obicnuitu a le ține numai cu cârpele. Propune decî să se facă podurile din nou, fiind-că este îndestulare publică. Decî au pusu de au măsuratu stradele de pavatu și au făcutu analoghia banilor ce au a plăti ori-ce

1. Cod. XXXV fila 65 verso.

2. Radu Golescu, vel Vornic alu obștirilor, cere lui Ipsilant scutirea a 2 sate, ce sunt ale Epitropiei: Boleni și Slobozia din Dâmbovița, aședate ca podinari, și să se ordone ispravnicilor să facă cislă pe pădurile din județu din cari au a tăia podinele, necesare la reparațiunea podurilor mari din Bucuresci.

Domnitorul, la 19 April 1797, și ordonă lui vel Vist. aducerea la îndeplinire a anaforalei.

Cod. XXXIII, fila 341 verso.

hanu, prăvălie, seú casă. Pentru două poduri, adică : cel ce începe de la pórta curții vechi și merge până înaintea porței Bănesei Moruzóia, și podul, carele se începe dinaintea porții D-lui Ión Damaris, și merge până în respântia de lângă porțița hanului Șerban-Vodă, au găsit nisce sate de cherestigii să le ia în întreprindere pavarea, câte 7 tal. stânjenul și să le dea gata în 6 luni. Radu Golescu le-a și datú arvună banii pe $\frac{1}{2}$ înainte și acum cere de la Domnitorú, să se împlinescă analoghia banilor de la cei cu case pe aceste poduri.

La 21 Febr. 1797 Domnitorulú aprobă și ordonă lui Aga să facă împlinirea analogiei. ¹

Pentru activarea lucrării pavelelor se întrebuițau salahori, negreșitú rěu plătiți, requisitionați din București. ²

Să nu neglignemú de a aminti, și la acéstă ocaziune, că hotărîrea lărgimei stradelor, nu era afacere independentă de guvernú, precum se póte dovedi și din cod. XXIII fila 16 verso. ³

*

Marea afacere a îndestulării orașului cu apă, preocupă și în Domnia acésta pre Alex. Ipsilant. Dămú în notă cartea lui din 20 Iuliú 1797, prinu care acordă Vorniculú Iónú Florescu permisiunea de a capta isvóre nouă, tot la locul de unde s'au captatú alte isvóre sub Al. Moruzi, promițendu-i, ca resplătire, să i-se acorde o măsură și $\frac{1}{2}$ de apă, cu condițiune că cișméua ce va face Florescu să răspundă la stradă, ca să fie folositóre și norodului. ⁴

1. Cod. XXXIII fila 185 verso.

2. Pitacú din 1 Iulie 1797 către biv vel Vist. Matei Fălcoianu, ispravnicú alú Bucurescilorú, să dea 30 de salahori, din ómenii muncitorii din Bucuresci, în primirea lui vel Vornicú alú Obștirilorú, ca să'í puie la lucru la pavarea podului tērgului de afară «cu plata pe și după cum se va putea așeđa cu ei.»

Cod. XXXVI, fila 70, verso.

3. După rugăciunile lui biv vel Ban Neculai Brâncovénu, de la 23 Noemb. 1796, Domnitorulú rânduesce pre veliți vornici și pre Spătarulú, ca să fixeze lățimea drumului ce lasă Brâncovénu pentru obște, pe lēngă casele ce au cumperatú cu grădină de la reposatulú Vornicú Scarlatú Greceanu. Se vede că boierulú N. Brâncovénu închidea vre-unú drumú și decí, organizându unú altulú, vroia să împedice reclamațiunile vecinilorú, făcēndú lucrulú cu învoirea Domnitorulú.

4. Carte din 20 Iuliú 1797 la mâna lui biv. vel Vornic Iónú Florescu. A reclamatú să i se dea o măsură și $\frac{1}{2}$ de apă promisă de A. Moruzi, priu cartea de la 1796 Iulie 15, și care nu i s'au fostú datú încă. Florescu a descoperitú isvóre nouă, la locul unde s'au făcutú sub Moruzi adăogirea de alte isvóre. El promite cu cheltuēla lui să capteze acele isvóre, numai cu condițiune să i-se dea în orașú apa promisă. Domnitorulú aprobă cererea de a i-se da o măsură și $\frac{1}{2}$ de apă pe tot-déuna, cu condițiune ca Florescu să facă cișmóna răspundētóre în uliță să fie și pentru norodú.

Cod. XXXVI, fila 75 verso.

În 23 Noembre 1797, Domnitorulŭ reînnoiesce hrisovulŭ de Suilgi başa a căpitanului Dunitru, acordându'i diverse privilegii şi scutiri pentru întreţinerea cişmelelorŭ din Bucuresci. Acastă îndatorire de Suilgi-başa Domnitorulŭ o promite a fi ereditară în familia lui căpitanu Dumitru. Dămŭ în notă, aci, întrégă acastă carte domnescă. ¹

1. Cartea lui Al. Ipsilant din 23 Noembre 1797. «Pentru purtarea de grijă i meremetulŭ şi curăşirea atâtŭ acelorŭ 2 cişmele, ce de mai înainte sunt făcute, încă din ceea-l-altă domnie a Domniei mele, una în lăuntru tîrgului, la boiangiŭ, şi alta pe podu Mogoşoei şi mahalaoa mînăstirei Sărindarŭ, cari aŭ isvórele lorŭ din apele ot Giulesci, cât şi pentru cele-l-alte cişmele din Bucuresci, ce în urmă s'aŭ făcutŭ, cari aŭ isvorulŭ lorŭ din apele ot Creşulesci; amŭ făcutŭ Domnia mea Suilgi-başa pe Dumitru Căpit., căruea încă de atunci de la facerea acestorŭ 2 cişmele, i-am datŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ, ca elŭ şi casa lui să fie nedajnici şi nesuperaŭi de orŭ-ce dăjdii şi orândueli ale Visteriei şi ale Cămărei Domniei mele, scutindŭ şi ale lui drepte bucate de dij-măritŭ, stupŭ i rămătorŭ, şi viile lui de vinăriciŭ, şi 150 oi de oieritŭ, cum şi o prăvălie i o cărciumă; să ŭie şi 4 liude scutiŭ de orŭ-ce dăjdii şi orândueli, cu pecetluiturŭ de la Visteria Domniei mele. Asijderea i s'aŭ orânduitŭ pentru cheltuóla şi ostenóla lui, ce are la aceste 2 numite fântăni vechi, lcfă de la Epitropie, din venitulŭ podurilorŭ şi dintr'alŭ butăritului, câte tal. 60 pe lună; cari aceste venituri nu numai s'aŭ întăritŭ de fraŭii noştri Domni din urmă, ci încă, după cuviinŭă, la fântănele noue, ce în urmă s'aŭ făcutŭ, pentru cheltuóla şi purtarea de grijă i s'aŭ întocmitŭ şi altă plată şi mili, adică să ia pe lună câte tal. 200, din venitulŭ cişmelelorŭ, cum şi 6 liude streini nedajnici; şi pentru depărtarea locului de matca apelorŭ, fiind cunoscută trebuinŭa ce are de ajutorŭ, i-aŭ orânduitŭ 5 fântănarŭ, unŭ ulierŭ, unŭ lemnar, 2 zidarŭ şi unŭ oliangŭ, scutiŭ; şi numitulŭ Suilgi-başa să fie datorŭ a avea purtare de grijă purirea şi în totă vremea, pentru meremetulŭ lucrului şi curăşenia şi îndestularea de apă, la tóte aceste cişmele vechi şi noue, a le ŭine şi a le căpui, cu a lui cheltuóla, dintr'aceşti mai sus numiŭi bani, ce i se dă, spre a nu fi stricate, séu lipsă şi împuŭinare de apă, şi spre a cumpăni cu măsură dréptă apele fieşcăreia cişmele, ca să fie la tóte îndestulare, afară numai când va fi trebuinŭă a se face undevasŭi alte fântăni noue, séu a se aduce altă apă din osebitŭ locŭ, el să nu aibă a face acelea; care acastă purtare de grijă a tuturorŭ cişmelelorŭ vechi şi noue şi după mórtea lui s'o aibă copiiŭ lui, séu rudeniile lui, cariŭ vorŭ fi cu sciinŭă de meştesugulŭ acesta şi destoinici trebii acesteia. Şi fiind-că în vremea Domniei sale sefuluiŭ nostru Alexandru Moruzi Voivodŭ, după ce s'aŭ orânduitŭ tóte aceste orândueli de mai susŭ arătate, prin hrisovulŭ ce'lŭ vedŭmŭ cu leat 1793, Iunie 12, mai făcendu-se 2 cişmele în marginea Politiei Bucurescilorŭ, la Tîrgulŭ-de-afară, s'aŭ dat tot în purtarea de grijă a mai susŭ numitului Suilgi-başa, ca să le ŭie şi pe acelea apurare în starea lorŭ, şi pentru ostenóla şi slujba lui de la aceste 2 cişmele, i s'aŭ orânduitŭ ca să ia pe tot anulŭ din banii vămilorŭ câte tal. 100, cum şi liude 4 ómeni scutiŭ, pentru ajutorulŭ lucrului şi meremeturilorŭ, Deci învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneŭeu cu a II Domnie a acestei Pravoslavnice ŭeri Romăneşti, ne-amŭ milostivitŭ şi, printr'acestŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele, înoinŭi şi întărimŭ tóte milele şi orânduile, ce mai sus se arătă, ca să se păzescă nestrămutat. Şi amŭ adevăritŭ hrisovulŭ acesta etc.»

De indestularea Craiovei cu apă încă s'a preocupat din nou Al. Ipsilante, cum probază două acte. ¹

*

Matca apei Dâmboviței și stăvilarele de la șanțurile de apărare a orașului contra inundărilor, ocazionază unele acte de edilitate. Unul din aceste fixează datoriile șanțarilor. ¹

1. «Fiind-că pentru fântânele, ce sunt la Craiova, este trebuință de oșeși-ce venitū următorū pe anū a fi pentru dregerea lorū, când s'arū întempla a se strica, amū făcutū Domnia mea acéstă milă încă din cea-l-altă Domnie a Domniei mele, prin cartea Domniei mele, ce o vëdumū cu lëtū 1780 Martū 11, ca să aibă în orașulū Craiovei 2 pivnițe și 2 scaune de carne, scutite... ca cu venitūlū ce se va lua de la aceste prăvălii și scaune să se cheltuéseă la dregerea fântânelorū când se vorū staica, după cum și mai nainte vreme a altorū frați Domni, aū avutū fântânele ce era acolo, orânduiala de ajutorū cu banī de la Visterie; însă ca să nu se risipescă acestū venitū întru zadar, când va fi trebuință în vremī să rămână fântânele nedrese, orânduimū să se stringă de către Sf. sa iubitorulū de Dumneșeu Părintele Episcopulū, ce va fi după vremī la Sf. Episcopie Rômnicū, și când va fi trebuință de cheltuială la lucrulū fântânelorū, spre dregerea lorū, Sf. sa, dintr'acestū venitū alū scaunelorū și alū prăvăliilorū, să deē cele trebuincioșe, avëndū Sf. sa acéstă purtare de grijă a fântânelorū, ca unū lucru cuviinciosū, de folosulū obștei, ce l'amū datū asupra Sfinței Sale. Deci și acum, într'acéstă Domnie a Domniei mele, întărimū mila acésta » 1897, Iunie 22.

Cod. XXXIV, fila 110, verso.

Pitacū din 22 Iunie 1797. La 1776 Al. Ipsilant aū rënduitū la Craiova 8 lude fântânari, scutiți, precum aū fost și în trecut; dar fiind-că fântâni s'aū mai făcutū, și anume: una în drumulū Bucuresilorū, în marginea Craiovei, cu o țevă, a dona la țergulū de afară cu 2 țevi largi; a treea la Țergulū din vale lângă Sf. Arhanghelū, cu 3 țevi, de 2 stânjenī de sus; a patra în drumulū Orevei, în marginea Craiovei, cu 3 țevi, oșebitū de o fântână ce mai este în delulū Văcănescilorū pe drumulū Caracalulū, cu o țevă, ce se numesce a Episcopulū, i o altă fântână, ce se orênduise atuncī, ca să se facă la negușitorī, la Știrbóica în mijloculū orașulū, unde aū fostū și mai înainte fântână cu 2 țevi micī și oșebitū de altă fântână, ce s'aū făcutū înăuntru mitoculū Episcopiei Rômnicū. Pentru adăogiri de fântâni, Domnitorulū aū acordatū 12 luđi nedajnicī și apêrați de tôte orênduele și să nu fie trași de boșeri, sêu zapciī la alte trebī și belicuri, ci tótă trêba lorū să fie numai să dregă fântânele, să le păzescă grija în tot timpulū. Acestorū luđi Caimacamulū să le deē adeverință pe numele și chipulū lorū și ei să fie sub ocrotirea Episcopulū de Rômnicū, ce va fi după vremī, cum și grija fântânilorū o dă iarăși asupra Episcopulū.»

Cod. XXXVI fila 88

1. Pitacū la Constantinū Caliarhi biv. vel Spăt., Ispravnicū de Dâmbovița. «Îți facemū Domnia mea în scire, că datoria Epistatulū șanțurilorū Dâmboviței, cari sunt făcute de către Domnia mea încă din cea-l-altă Domnie, acolo

Altă actŭ relativ la matca Dâmboviței, dă ocasiune lui Alexandru Ipsilante să ordone respingerea incălcărei sevêrșită asupra matcei de Vorniculŭ Florescu. Acesta își măria grădina tot împingându mai departe matca apei, ezind'o prin depunerî de gunoie. Domnitorulŭ stabilește la acestă ocasiune și principiul că : «lucrurile ce sunt obștesci cum : apele, drmurile și alte asemenea, nu sunt volnicî nimene a le *strimtoră* și a le abate din calea și din ființa lorŭ.» ¹

Într'acelŭ județŭ, cum și a orênduiților șanțari, cari se scutescŭ într'adinsŭ, pentru acestă trébă, nu este numai de a griji în vremî zlotose și de potopŭ, a cumpăni adică apa Dâmboviței și a o împărți pe șanțuri, ca să nu se facă înecare Bucurescilorŭ, ci și în vreme de secetă să porțe grijă, să curețe, să destupe matca Dâmboviței, acolo la gura șanțurilorŭ, ca nu cumva aruncândŭ nămolŭ în drumulŭ ei și avândŭ locŭ de scurgere pe șanțuri, să rênâe politica Bucurescilorŭ lipsită și de acea puțină apă, ce arŭ fi în vreme de secetă, după cum se află acum, de staŭ și atâtea morî aici în Bucuresci în uscat ; sôu și alte mijloce de interesurî, să fie făcêndŭ șanțuri pentru folosulŭ vre-unorŭ morî. ce pôte să fie făcute pe aceste șanțuri, și pe lângă seceta ce este să fie pricinuidu și acestă meșteșugire a lorŭ lipsă la apa Dâmboviței. Pentru care iată îți poruncimŭ Domnia mea și te orênduimŭ pe însuți într'adins, să te scolî sa mergî acolo, la gura șanțurilorŭ, unde să cercetezi cu scumpătate însuți, nu cumva Dâmbovița este astupată din aruncăturî de nămolŭ, sôu abătută și impuținată de vre-unŭ meșteșugŭ, ca să fi curgêndŭ pe șanțuri pentru altŭ folosŭ și interesurî ? Și de va fi unŭ lucru ca acesta, nu numai să îndreptezi, ca să curgă apa pe matca ei și să dai șanțurilorŭ și Epistatuluiŭ lorŭ nizamulŭ celŭ cuviinciosŭ, ci încă să însciințezi și Domniei mele adevêrulŭ lucrurilorŭ, de care trinetemŭ într'adins și pe sluga Domniei mele cu care așteptămŭ rêsponsulŭ acesteî trebî făr'de zăbavă. — 1797 Augustŭ 9.

Cod. XXXVI, fila 79.

1. Iguinenulŭ de la Stavropoleos s'a jăluitŭ Domnitorulŭ, că Vorniculŭ Florescu, mônăstirea sf. Spiridon vechiŭ și Cluc. Theodorache Iuliano, aruncândŭ pe malulŭ Dâmboviței gunoie de la cai și altele, au împinsŭ Dâmbovița spre mônăstirea Archimandrituluiŭ și spre ceî-l-alți vecinî, în cât dupe vremî pôte sa se întâmple surpărî de binale. Domnitorulŭ a orênduitŭ pe Radu Golescu, vorniculŭ obștirilorŭ, ca să cerceteze; acesta raportéză lui Vodă, că a măsurat din matca veche a Dâmboviței, unde staŭ semnele fașă, adică țarașii vechi pe marginea căroră curgea apă, și până unde actualmente curge, și a găsitŭ următorea bucată de pământŭ cu care a fostŭ împinsă Dâmbovița din matcă : «la Vorniculŭ Florescu stânjenî 3 ; i dreptŭ mônăstirea Sf Spiridon, la capulŭ de sus, stânjenî 4 ; la mijlocŭ 5 st. și 2 pal. și la capu din spre podŭ st. 6 ; iar la D-lui Cluc. Iuliano la capu despre podŭ st. 9, palme 2, și la mijlocŭ 8 și la capulŭ de la vale 9. Radu Golescu cere Domnitorulŭ porunca către Vorniculŭ Florescu să'si ridice pământulŭ înăditŭ peste matca veche, de și-aŭ lungitŭ grădina și ulucile ; tot asemenea să se poruncescă a urma și mônăstirea sf. Spiridon vechiŭ și cluc. Iuliano ; și fieșcare în partea sa să'si pue și țarași pe urma celorŭ vechi, ca să ție malulŭ ; dar și vecinî de dincolo, din malulŭ

De la grija de apă și de gărlă, să trecem la grija de foc. Pe lângă măsurile de edilitate din prima domnie, cu referință la paza de incendii, Al. Ipsilant avu grijă de a se repara foisorul de privighere a incendiilor, din orașu. ¹

Tot în intresul apărării de incendii, Radu Golescu, vel Vornic

cel-alt, să ridice gunoiul ce l'au aruncat, ca să pótă veni cu lesnire apa la matca veche. — 1797 Iunie 7.

La 12 Iulie 1797, A Ipsilant dete rezoluțiunea acésta :

«Fiind-că lucrurile ce sunt obstesci, cum apele, drumurile și alte asemene nu sunt volnică nimene a le strimtora și a le abate din calea și din fința lor, poruncim Domnia mea, Vornice Florescu, Sf. ta epistatule alu mōnăstirei Sf. Spiridon, și D-talo vel Clucere Iuliano, să aveți a ridica pământul sōu gunoiul, cu care ați mutat matca Dēmboviței din curgerea ei, să vi-l trageți înapoi, iar să nu-l aruncați în apă și să deschideți drumul Dēmboviței. precum au fost, ca să curgă apă pe matca ei, spre a fi feriți și vecinii dimpotrivă de vătămarea acea ce pōte să li se întâmple. Și orēnduim de la epitropia obștei zapciu pe ca să faceți urmarea acésta în faptă. Iar de veți avō vre unū cuvēntū vrednicū la acōsta de respunsū, să aretați Domniei mele.

Cod. XXXV fila 111.

1. Pitacū la Vornicul obștirelor, din 1 Iulie 1797, să se repare foisorul de foc, care s'au slăbit rēu și la vre-unū vēntū tare pōte să se întâmple primejdii.

Cod. XXXVI, fila 76.

Anaforaua luī Radu Golescu, vel vornicū alū obștirilor, din 21 Augustū 1797, prin care arētă luī A. Ipsilarte, că s'a pusū în lucru foisorul pentru foc, și a tocnit și ōmenī pentru adusul chereștelēi, țeranī; dar aceștia se sfescū să taie lemne din păduri, căci stăpāniī moșilor cu păduri nu'i lasă, orī le cer unū prețū fōrte mare. Cere de la Domnitorū poruncă, ca să fie slobođi țeranii a tăia din pădurea mōnăstirei Snagovulū lemnele pentru chereștēua trebuinciosă foisorului de foc, care «nu este vre-o bina pentru alișverisulū, sōu folosulū cuivași, ca să se indatorēscă a plăti dijma păduriī, ci chereștea de trebuință a tot orașulū, pentru paza primejdiei de foc.»

Iată și chereștēua, ce trebuesce la săvîrșirea foisorului pentru foc :

- 4 Furci, lungulū 8 stj. latulū și grosulū 2 pal. prōste, în 4 muchi.
- 12 Căsărōbe, lungulū 3 stj., grosulū și latulū 1 șchiōpă.
- 40 Grinđi, asemenea.
- 28 Stălpī, lungulū 2 stj., latulū și grosulū 1 șchiōpă.
- 100 Căpriori, lungulū 2 stj.
- 3000 Uluce micī.
- 400 Uluce marī.
- 250 Lați
- 200 Podiōre, lungulū 1 stj.

Domnitorulū, la 1 Septembrie 1797, aprobă întocmai anaforaua.

Cod. XXXV, fila 213 verso.

alū obștirilorū, presintă Domnitorulū următórea anafora, în 20 Decembre 1796 :

«Insciutezū Mărioī tale, că între alte buuătăți ce ai sirguitū Măria ta pentru bună staroa a tot norodulū de obște și spre întemeerea și podóba patriei nóstre, care de la micū până la mare rógă pe milostivulū Dumueđeū pentru întregimea și fericirea anilorū Înălțimei tale, să reversī Măria ta bogata milostivire a se pune și acéstă pricină la o bună îndreptare, adică: fiind-că cu mila lui Dumueđeū și cu blagosloveuia Măriei tale, in politia acésta a Bucurescilorū s'aū adaogatu și s'aū immulțitū casele și nu potū proftaxi 8 coșari, ce sunt sub comanda Ispravniculū de curte, a merge pe la tóte casele din orașu sa mature coșurile, nici la luna, nici la douē odată, din care se pricinuesce primejdie de focū, arētându'mī și mulți din ómenī că trimitū de câte 5, 6 orī pe la coșari și nu potū veni, din pricină că sunt coșari puțiuī și nu potū ajungo la toți; pentru care de va fi primită la auđulū Înălțimei tale părerea proa plecatei slugi a Măriei tale, să fie lumiuată poruncē către D-nélui vel Ispravnicu za politie, sóū de prin tērgū, sóū de priu mahalale, diu ajutóro, séū din cei scăpătați fórte, să găsescă lude 12, cari să fie ertați de dajdie; fusă nu din cei strēiuī, cari sunt făr'de lócașuri și căpătăiū și cari potū să lipsēsă după vremē, ci din pământeni, și să se facă coșari, dându-se sub epistasia D-sale vel Aga, pe care să'i aibă sub zaptū și cu analoghie pe câte mahalale va putea birui unū coșariū, să'i orēnduiască, cum și prin tērgū asemenea, ca să aibă acéstă grijă: a merge negreșit diu casă în casă, pe tótă săptămāna, în partea ce se va rēndui, să măture coșurile fieșcăruia biue, cum se cade, urcāndu-se și deasupra casei, la gluga coșurilor și cu gripcă de fier într'adius să le răzuiască bine, și pentru ostenéla lorū să aibă a lua plată, însă: de la case aședate pe pământ câte o para de coșū, iar la cele înalte cu 2 caturī po parale 2, și cu acestū mijlocū socotescū că nu se va mai pricinui iaugănuri, cercetāndū și priveghindū D-lui vel Aga, ca să nu se conteueze coșariī cu măturatulū coșurilorū pe la taji de obște și să îndemne pe fiesce-care a îngriji de focuri să nu fie mari și să'și măture coșurile, iar când se va întēmpla câte unū omū sanchiniū și nu va primi a mătura coșurile să-lū arēte la zabitū ca să'lū supuie, pentru folosulū lui; cum și coșariī curței gospod., cât și pe unde vorū putea proftaxi, să fie slobodi a mătura și a'și lua asemenea plata. — 1796, Dec. 20.

Domnitorulū aprobă cu acésta, că «proștimea când vorū îngriji înșiī a'și uătura coșurile ei siuguri, să nu fie siliți a da coșarului parale de coșū.» Domnitorulū ordonă Ispravniculū biv. vel Vist. Fălcoianu, să găsescă cei 12 coșari noi și să'i dé sub epistasia lui vel Aga. — 1796, Dec. 30.

Cod. XXXIII, fila 55 verso.

Spitalele sunt îngrijite destulū de bine și sub Al. Ipsilant. La 10

Mai 1797, elu ordonă Divanului să iae socotelele spitaleloru și lazarcaturiloru nouă. ¹

Bolnaviloru sëraci, ce se află la spitalulu de la Sf. Vineri, din orașulu București, le dă carte de volnicie ca «să ție unu brutarū, anume Nicolae sin Adam, la pităria ce aū sāraccii acolo la Sf. Vineri», scutitū de tōte dārile și angariile, elū și casa sa de pitărie, unde va lucra, «ca să pōtă să facă pită pentru sëraci, să'și ție viața din grăulu ce vorū căștiga.» Astă milă a acordat'o Al. Ipsilant încă din prima Domnie.—1797, Mart 14. ²

Și pe când de bolnavi se îngrijesce, te miri să veđi că Doctorului Caracaș li amână plata lefei, ca medicū. ³

Al. Ipsilant rēnduesce epitropu și la noulū spitalū, făcutu la Slatina din averea reposatulu Ionașcu, care fu și fundatorele scoalei publice din acelașu orașū. ⁴

Multă grijă se pune pentru spițeri. Prin pitacu din 5 Ianuar 1797 către *Arhi-iatros*, Al. Ipsilant ordonă, ca acela, «împreună cu doi sēu trei doctori, cei mai cunoscuți din București, și împreună cu vorniculu obștirilorū», să inspecteze tōte spițeriile, să înlătore doctoriile prōste și vechi și să fixeze tarifulū. ⁵

1. Cod. XXXIV, fila 49.

2. Cod. XXXIV, fila 94.

3. Doctorulū Dimitrie Caracaș se jăluesce luī Vodă, că nu i s'a platitū lōfa pe 1796, tal. 700 pe 7 lunī. Radu Golescu, la 16 Martū 1797, recunōsce d'rōptă reclamarea, dar Vodă ordonă să se plătească rēndurī-rēndurī, numai dupe Pasēi, fiindū sciutū că acum are cutia multe trebuințe de alte cheltueli.»

Cod. XXXIII, fila 314 verso.

4. Anafora de la Radu Golescu, vorniculū obștirilorū, și de la vel Log. Cost. Filipescu, prin care arētă, că la Slatina sunt rānduiți Epistați la Spitalulū începutū acolo de Ionașcu neguțatorulū și nesāvirișitū. Epistați aū misiunea de a'lū sfārși. Eī aū adusū pe Neaga soția luī Ionașcu și pe nepotulū eī Gavrilă și i-aū întreatū, ce venitū pōte avea Spitalulū? Eī aū respunsū, că are 2 moși și unū locșorū lângă zidulū Spitalulu, care nu produce venitū. Venitulū moșilorū nu se șcie, fiind-că numai în vōra trecută le-aū ținutū Ionașcu, când aū fostū seceță. Aū mai arētati, că repos. Ionașcu pregătise materialū pentru zidirea Spitalulu, și că aū luatū cu împrumutū cărămidă de la Scarlat Isvoreanu clucerū de arie. Biserica este gata cu tōtă rānduiala și are și douē odăi făcute de Ionașcu. Soția luī Ionașcu a promisū, că la mōrte lasă danie tōtă averea spitalulu și că, pe cât va trăi, va face ajutorū spitalulu și va mai face cu cheltuēla eī 2 odăi, o cuhnie și unū cuptorū și o pāvălioră, pe unū locū ce are în tērgū, și pe care o va lăsa spitalulu. Anaforana propune de Epitropū spitalulu de la Slatina pe Toma Delēnnulū, judecātorū de acolo, și să i se dea în primire tōtă averea de fundațiune.

Domnitorulū aprobă, la 19 Februarie 1797.

Cod. XXXIII, fila 176 verso.

5. Cod. XXXVI, fila 20 verso.

La 8 Mart 1797 repetă aceste ordine și cere lucrarea și întemeierea nizamului spișterilor, până într'o săptămână. ¹

La Mai 15 se supune aprobării Domnitorului, o anafora cu nizamul spișterilor. ²

1 Cod. XXXVI fila 32 verso.

2. Radu Golescu vel Vornicu alii Obștirilor și cu Arli-iatros, împreună cu orânduieșii doctorii ai Bucuresciului, au fost provocați de Domnitorii, căruia s'au jăluit multe obraze contra spișterilor, «că după ce nu sunt puse spișteriile la unu prețiu cuviincios și cu dreptă măsură felurile dohtoriilor, ci precum vorii spișterii așa le vëndu, apoi nici folosulii nădăjduitii dintrăsele nu pot avea fiindii prôte, vechi și fără nici o lucrare, rămăindii numai cu cheltuēla». După porunca Domnitorului, s'au făcutii căutare de rândii la tôte spișteriile, «ca și prin videre și prin cercare, alegēndii dohtoriile cele bune, și deosebindii cele prôte și vechi, să îndatorimii pe fieșcare spișterii a aduce altele și a țino în spișerie lucruri bune; apoi să chubzuimii la tôte felurimile și prețului acela ce este dreptii și cuviinciosii, i cu cheltuēla și câștigulii pe cât li-se cade.» Radu Golescu și protomediculi, chiâmăndii și din doctorii orașului cei mai cunoscuți, s'au adunatii și s'au sfătuitii pentru prețului doctoriilor «și mai întēii amii mersu cu doctorulii Silivestru i Constandinii (iar doctorulii Caracașii bolnăvindii-se n'au pututii veni) pe la tôte spișteriile de amii făcutii alegerea dohtoriilor.» Cele rele și nefolositorē s'au lepădatii «dar fiind-că nu avemii nici o farmacopee aședată, cu tôte șarturile, ca într'alte părți, și pentru acēsta nefindii dohtoriii siguri, dōcă dohtoria ce s'au orânduitii este în spișerie sōu nu, și de este dohtoriile cele amestecate, făcute după socotēla lorii, sōu nu și pentru alte multe greșelii ale spișterilor, s'au găsitii cu cale, ca de acum înainte spișterii să urmeze întocmai după ponturile, ce se însemneză mai josii, atât la purtarea de grijă a dohtoriilor, cum și la prețului cu care s'au găsitii cu cale să vëndă fieșcare felurine, unde li s'au socotitii câștigulii, cheltuēla și scădēmēntulii banilor ii, iprocii.»

1. Toții spișterii să aibă datorie a urma după farmacopee Austriei, de la leat 1780, pre care s'o aibă ca unii temeiii și după care să facă și să aibă la spișerie tôte dohtoriile, ce se copriindii într'acēstă farmacopee și cele amestecate și cele neamestecate.

2. Tôte dohtoriile să fie bune, curate, prōspete, în vremea lorii adunate și fōrte bine urmate. Iar cele vechi și mucedē, sōu de molii stricate, nefindii folositorē, să se lepede. Și fiind-că buriēnile se stringii vēra, primăvōra și tōmna, de aceea în fie-care anii să se facă cercetare la spișterii de către Vornicii politiei, pe la sfârșitulii lui Octombrie.

3. Vasele, întrii cari ținii dohtoriile, să nu fie de tinichea, sōu de alte asemenea metale, dar să fie sōu de sticlă, sōu de farfurie, sōu de pământii, sōu de lemnii. Și cine nu vorii urma într'acestă chipii, să aibă a plăti la cutie gerēnea câte tal. 10, pentru fieș-care acestii felii de greșală.

4. La fieșcare vasii să fie scrisii numele dohtoriei ce este într'acelii vasii, și nici o dată să nu puie dohtorie într'unii vasii întrii care este scrisii numele altei dohtoriei, și cine nu va urma într'acestă chipii, să aibă iarăși a plăti la cutie gerēnea câte tal. 10, de fieșcare de acestii felii de greșală.

5. Prețului dohtoriei să fie după *tarifulii* Austriei de la leat. 1785 : numai

Ciunia incetază aprópe cu totul în țără, dar témă de isbucnierea din nou tot există în primăvera anului 1797. Al. Ipsilant dă, în 14 Aprilă acestă ană, ună pitacă la Mitropoliți, Episcopă, Spatarului și Agăi. ¹

cu acéstă deosebire, ca pentru ună creștară să ia bani turcesci. Decă fieșcare spișeria sa fie datoră a avea pururea în spișeria sea ună acestă felă de tarifă, după care sa vândă dohtoriile.

6. Iar de se va întembla vre-ună spișeria, pentru iubirea de argintă să ia mai multă de cât se coprinde în tarifă, séu nu va pune tóte felurile dohtoriilor, ce coprinde în *reșetele* dohtoriilor, pentru căștigă, acelu spișeria, de se va dovedi cu adevărate mărturiă, să aibă a se păgubi cu geremea câte 24 galbenă împărătescă, de câte oră se va afla cu acestă felă de viclesuguri.

7. Datoria ce aș spișeria să se cauto mai multă de cât fieș-care datorie, fiind-că eă aș dată dohtoriă, nu pentru puțin lucru, ci pentru trebuința omenescă firă, adică pentru viața sa; nici să pótă cinevașă a mai scădea cevașă din prețului, după socoteala ce s'aș făcută prin tarifă, și la fieșcare judecată să se diafendepsiască dreptul séu; iar de va trece anulă și nu' i va plăti socotelile, să aibă a cere bană în urmă cu dobânda loră.

8. Pentru dohtoriile, ce se orânduesce de către doctoră cu *grăunțe*, s'aș cu picături, fiind-că nu pótă a se socoti cu amăruntulă prețului loră, după *tarifă*, să aibă voie spișeria să mai încarce la acestă felă de dohtoriă câte 4 bană mai multă după prețului loră.

9. Spișeria să nu aibă voie a vinde cuă se va întembla dohtoriă grele, adică cu argintă viă și alte otrăvitoare, far' de *reșeta* doctorului, fiind-că multe rele se pótă a se întembla dintr'acéstă felă de dohtoriă.

10. Spișeria să nu metalirisescă alte dramuri far de cât numai dramurile pieței și cine va metalirisi alte dramuri să se geremetisescă, mai vârtosă pentru dohtoriile, ce voră mai multă luare de sémă.

După aceste ponturi s'aș găsită cu cale de către dohtori să urmeze spișeria din Bucurcescă și fieș-care dintr'ânșii să aibă o copie după aceste ponturi, după care să urmeze; iar cea de către Măria-ta întărire să rămăie deapurăcirca la Epitropie, 1797, Maiă 15.

Radu Goleșcu vel Vornică ală obștirilor—arhi-iatrosă doctoră $\mu\alpha\rho\kappa\iota\alpha\lambda\iota\gamma$. Demetre Caracașă—Silvestru. Constantină Darvaris.

Spișeria lui Nicoli	}	Dumnélui Arhi-iatrosă
» » Safant		
» » Miler	}	Doctorulă Caracașă
» » Rut din Șelară		
» » Fritz ($\Phi\rho\mu\epsilon$) din hanulă Popaz	}	Doctorulă Constantină
» » Gioanu		
» » Andreă	}	Doctorulă Silvestru.
» » Mihali		
» » Rot		

1. Domnitorulă se bucură că aș incetată bóla nu numai în țără, dar și în serhaturi. «S'aș înveselită norodulă, cu toți de obște, pentru acéstă milă Dumneșescă. Dar fiind-că într'aceste zile s'aș întâmplată a se auđi, la ună

Deja în 27 Februarie 1797 Domnitorulŭ oprise cu pitaculŭ sŕu, bŕlciurile din Teleorman, Oltŭ ŝi Romanaŝi, ca sŕ se evite contactulŭ pŕmŕntenilorŭ cu ómenŭ de peste hotar, unde bóla tot nu era stinsŕ bine.¹

Cu mai multe ŝile înainte de acŕstŕ oprire a bŕlciurilorŭ, Alex. Ipsilant adresŕzŕ 17 cŕrŝi legate cŕtre toŝi Ispravnicii ŝi una la Cai-macam (din 18 Februar 1797). Domnitorulŭ constată cŕ nu s'au mai ivit nicŕierŭ de cŕtŕ-va vreme nŕprasnica bóla, totuŝi se cere multŕ pri-vighiere ŝi sŕ nu se lese pe nedejdea cŕ s'au potolitŭ bóla. Cŕnd móre cine-va rŕpede, ispravnicii sŕ facŕ cercetare grabnicŕ. Acŕsta se pare cŕ ispravnicii n'au fŕcut'o ŝi Vodŕ i probozesce, cŕ lasŕ «lucrulŭ în slabŭ fŕr'de nicŭ o îngrijire, pŕnŕ se întinde bóla ŝi la alŭ doilea ŝi la alŭ treilea ŝi aŝia cu neingrijirea D-tre, urmŕzŕ, ferŕscŕ Dumneŝeu, a se improspŕta iarŕŝi rŕulŭ acesta ŝi a se întinde mai mult, pentru cŕ de la unele locuri ne sosi inŝiinŝŕri de asemenea întŕmplŕri ŝi toc-mai dupŕ ce s'au intinsŭ la 2 ŝi la 3 au priceput'o ŝi au dovedit'o pe faŝŕ.» Domnitorulŭ declarŕ vinovaŝi pe Ispravnicŭ pentru asemenea tŕmplŕri ŝi le poruncesce sŕ îndatorŕscŕ pe preoŝi ŝi pe protopopŭ la urmarea sfintelorŭ slujbe ŝi rugŕciuni neincetat, dupŕ porunca datŕ ŝi dupŕ povŕtuirea archireilorŭ, «fiind cŕ cea d'ŕntŕiŭ de cŕt tóte altele, nŕdejdea la Dumneŝeu trebuie s'o avemŭ. De altŕ parte sŕ faceŝi apoi ŝi cele de partea ómenŕscŕ îngrijiri ŝi strŕjuri straŝnice ŝi fŕr'de le-nevire, dupŕ poruncele ŝi povŕtuirele pe largŭ.» Sŕ îndatorŕscŕ pe

locŭ, douŕ, zmedruialŕ iarŕŝi de bóla ciumiŭ, se întelege lucru cŕ din niscavaŭ vechituri sŕu bŕrfe, ce vorŭ fi fostŭ tŕnuite, cari scoŝŕndu-se acum la meidanŭ s'au întŕmplatŭ acŕstŕ molifsólŕ. Domnitorul, ca sŕ nu se mai întŕmple asemenea casuri, cere de la prelaŝi carte de blŕstemŭ cu grea afurisenie, ca orŭ cine va avea lucruri tŕnuite din vremea ciumeŭ, sŕ le dea pe faŝŕ, spre a se desinfecta. Prelaŝii sŕ ordone Protopopilor ŝi Preoŝilorŭ de pretutindenea, sŕ citŕscŕ cŕrŝile de blŕstemŭ la auzulŭ tuturorŭ. Lucrurile descoperite sŕ se arŕte la dregŕtorŭi locului, ca sŕ le desinfectŕze, iar preoŝii sŕ facŕ ŝi litaniŭ, rugŕciuni ŝi osfeŝ-tanie pe la Bisericiŭ.

În aceaŝi ŝi Domnitorulŭ adresŕzŕ circularŭ ŝi la toŝi Ispravnicii, ca sŕ desinfecteze lucrurile, ce se vorŭ afla tŕnuite din vremea ciumiŭ.

1. Cod. XXXVI, fila 32.

Pitacu la Spat. din 22 Iunie 1797.

Fiind-cŕ la Moldova ŝi aprópe de Focŝani s'au auzitŭ de nŕprasnica bóla, de unde vorŭ fi venitŭ mulŝi la târgulŭ Dragaicoŭ, unde s'au dusŭ ŝi neguŝi-tori din Bucurescŭ, Domnitorulŭ ordonŕ ca la întórcerea acestora sŕ facŕ la-zaret de 5 ŝile la mónŕstirea Plumbuita ŝi sŕŝi desinfectoze marfa ŝi lucru-rile ŝi aŝia sŕ fie slobodŭ a intra în oraŝ.

Cod. XXXVI, fila 63 verso.

locuitorii de a face și ei înșiși pază, arătându-i zapciilor pe cel ămbolnăvit. Zapcii ispravnicilor mergându prin sate să descopere oricare casă de bolă și numai decât să se ia măsurile de stărpire, osebindu-se pe cel ăbolnav, ca să nu se mai întindă și la altul. Borfeturile și lucrurile molipsite să se curețe bine, iar cele próste să se arde împreună cu bordeiul și casa, de voru fi próste. Ispravnicii să nu se lese pe nedejdea zapciilor lor, ce înșiși să se puie pe trebă.¹

Alătura cu mesuri ca cele de sus, Al. Ipsilante reclama și ajutorul bisericeii, pentru stărpirea ciumei; rugăciuni pe la biserică, preumblări de móște prin sate și orașe nu lipsiră nici sub Al. Ipsilant, precum se póte vedea lucrul din câte-va documente extrase în note.²

Tot la biserică, în primul loc, se adresa guvernul lui Alex. Ipsilant pentru a cere apărare de locuste și a căpeta ploii în timp de secetă.³

1. Cod. XXXVI, fila 30.

2. Pitacú de la 16 Februarie 1797 către Mitropol. și Episcopi, porunciindu-le, mai ales în curgerea postului mare, și încă de vreme ce s'au mai înprospătat aici, celea la unele locuri bóla ciunii, să se facă rugăciuni bisericesci osfeștanie, botezându tot-d'auna norodul și indeninându-lu atât pentru sufletosca curățenie cât și de a face și însiși ferirea și paza pentru întâmpinarea năprasniciei bóle.

Cod. XXXVI, fila 29 verso.

Pitacú la caimacanul, vestindu-i că Gavril iconomul mânăstirei Arnotoi merge la Craiova cu mâna sfântului Arhiepiscop Mihail «și are voie a ămbla atât acolo înăuntru orașului, cât și împrejur, unde se va socoti de D-ta a face osfeștanie și rugăciuni.» Domnitorul ordonă, să nu se pricinuoscă vre-o cheltuală locuitorilor în mergerea seú întórcerea călugărilor cu móștele — 1797, Sept. 29.

Cod. XXXVI, fila 94.

3. Pitacú la ispravnicii din Buzeu, Ialomița, Secuien și Râunic-Sărat. Se trimite părinți cu mâna sfântului Mihaiu, ca să facă osfeștanie și litanie, pe la locurile unde sunt locuste și ale băntueli, de la Bucuresci până la Focșani. Domnitorul ordonă ispravnicilor să facă primire bună călugărilor cu Móștele. Preoții și Protopopii să 'i întimpine la intrare în județ și să arete locurile unde se cade a se face litanie pentru isbăvirea și stingerea acestorú jivine vătămătoare, pentru ploii, pentru ferirea de oricare băntuire rea și pentru sănătatea și indestularea pământului. Ispravnicii să dea călugărilor ca de dramă și ómenii de pază. De la Bucuresci sunt întovărășiți de Ioniți Rudó-nulú logof. de la Divanú.— 1797, August 7.

Cod. XXXVI, fila 78.

Publicație la 12 județe de dincóce de Oltú, ca să indenine pe locuitori și pe cota bisericescă a face rugăciuni pentru ploie, pe la tóte orașele și satele.— 1797 Iunie 14.

Cod. XXXVI, fila 60 verso.

Decât, când, din cauza secetei, morile dupe Dâmbovița nu mai âmblară, Al. Ipsilante trâmite la mânăstirile din Bucuresci pitacû, mai practicû decât intervențiunea rugăciunilorû către Dumneđeû, ca să pună grabnicû în activitate mori de cai. ¹

O serie de măsuri mai putemû aduce de la Alex. Ipsilant, interesându ordinea publică și moralitatea. Așia sunt cele relative la cafenele, la jocuri de hazard, la cârciume, la cerșetori, la âmblarca repede a butcelorû, etc. ¹

1. Cod. XXXVI, fila 77.

1. *Cafenele.* Pitacû la vel Aga, din 13 Martû 1797, desaprobandû înmulțirea cafenelelor, în care făr'de nici un folosû își petrec ómenii vremea; cere listă de cafenelele existente, cu aretare, care este vechiă și care este nouă, de când e deschisă și a cui este ?

Cod. XXXVI, fila 96.

Vel Aga presintă, la 18 Martû 1797, anafora Domnitorulnî, dupě pitaculû ce i-aû trâmisiû și arêtă că sunt 14 cafenele în Bucuressi, afară de aceea ce core să deschidă Dumitrache fostû bacal-bașa.

Domnitorulû găsece că sunt destule 14, ba chiar și din acele vre-o 3 mai noi nu trebucesû să fie învoite, dar să nu se mai îngădue deschiderea și altora, *fiind-că înmulțirea cafeneleloru nu este politiei acesteia și obștiei de nici unu folosu, ci încă de stricăciune.*

Cod. XXXIII, fila 287 verso.

Jocuri de norocu. Pitacû către vel Spăt. și vel Aga, să opréscă jocurile de cărți de prin tractiruri, cafenele și cârciume, prin cari jocuri nu numai se stîngû mulți și se prăpădescû, ci și pricinî de gâlcévă scornescû. Domnitorulû poruncesce să se publice de obște, «că nu sunt slobođi de aci înainte a mai face adunări prin tractiruri i prin cafenele pentru jocuri de cărți, precum nici prin cârciume a face adunări de beții și alte mișeliî. Orî-carele se va găsi jucându cărți în tractiruri, în cafenele, verî de față, verî în vre-unnû locû ascunsû alû prăvăliei, ori în cârciumā adunare de beții și alte netrebnicîi, se vorû prinde și se vorû ridica de zapciî D-vóstre. De altă parte și prăvăliașilorû și stăpânilorû acestorû felû de locuri, să faceți acósta cunoscutû, de a nu primi mai multû în prăvăliile lorû jocuri de cărți, sóû prin cârciume adunări de beții, că și ei, ca nise neurmători, se vorû rădica, și se vorû închide și prăvăliile. — 2797, Ghenarie 7.

Cod. XXXV7, fila 21.

Pitacu-riucu'aró la Ispravnicî. «Fiind-că avemû Domnia mea în scire, că unî înșelători ce se numoscu jucători, obicinuescu a păzi tîrgurilo de prin județe, de unde alăturându-se cu jocuri în banî, de năprástóce și de curca și alte netrebnicîi ca aceste, de tragû cu înșelăciune și măgliselele lorû la aceli felû de focuri, pe mulți ómenî în vîrstă și copii, atât din prăvăliași... cât și din locutorii, cari vinû la tîrgû cu vite și altele, și înșelându-se cu prostimea lorû, intrândû într'acesti felû de jocuri, își perdû tótă dobânda și se întorcû séraci;» Domnitorulû ordonă Ispravnicilorû, impunându-le că nu și-aû

Cum se înțelege din actul adus în notă, relativ la âmbizarea repede a butcelor și carțelor, Spătarul și Aga nu se simțiau destul de tari, ca să impună boierilor veliți âmbizarea cu mers potrivit a echipagelor lor, de aceea pitacul e dat direct de către Domnitor în mânele Spătarului.

făcut datoria, ca să oprască pe asemenea înșelători, să lipsescă asemenea jocuri, Va trimite tiptilii omenii domnesci și de se va găsi unde-va asemenea înșelători, Ispravnicii voră cerca urgia, care nici n'o socotescă. — 5 Mai 1797.

Cod. XXXVI, fila 48 verso.

Cârciume. Beții, petreceri. Cârciumărese. Pitacul din 22 Noembrie 1793 la vel Spăt. și vel Aga, repetind ordinul, ca prin cârciume să nu șadă mueri și fete. Tot-odată opresce adunările prin cârciume cu lăutari și cu tovarășii. Sora să se închidă cârciumile și să nu petrecă nimeni noptea prin cârciumi, luânduși fiteș-care viu în vasul său a casă, mai vartosă fiindă acum postului Nascerei.

Cod. XXXVI, fila 107.

Pitacul la Aga și Spăt. din 5 Iunie 1797. Domnitorul a aflat că la cele mai multe cârciume din Bucuresci, pe lângă cârci imar și cârciumăresă se află și alte fete și muieri pentru fapte necuviincioase, și că din pricina lor s'au născut adese gâlcevuri. El ordonă ca asemenea fete ori muieri, să nu mai fie îngăduite, ci să fie ridicate de pe la cârciume asemenea celelalte.

Cod. XXXVI fila 55 verso.

Cerșetorii. Pitacul la vel Aga din 6 Martie 1797. «Te înscințăm pentru cerșetorii din Bucuresci, că unii dintre dâșii fiindă omenii senătoși, fără de nici un sacatlăc, cari ar putea să muncescă și să își câștige hrana, mai vartosă aici în Bucuresci, că este atâta lucru, cum și pe afară, iar ei din lenevire și de obicei rea s'au făcut cerșetori pe la biserică și pe la toate ulițele, alucând norodului atâta supărare cu obraznicia lor și înșisii ei perdă agonișola, cea ce mai multă ar avea într'altă chipă cu munca.»

Domnitorul ordonă lui vel Aga, să strângă pe toți cerșetorii din Bucuresci, să îi cerceteze unul câte unul, și câți voră fi cu adevărată nevrednică de muncă sau de poslușanie, orbi, schiopi, ciungi, afară de unii, cari cu puținel sacatlăc la o parte numai a trupului, care nu i-ară împiedeca de a munci, sau cel puțin de a fi în poslușanie, păzitori, stupari, pândari, etc. Să facă foie de aceștia, să arăte lui Vodă. Iar pe cei deplin sănătoși și pe cei ce potă face poslușanie. «să le dai tare poruncă a se părăsi de cerșetorie, supărând norodul, ci să își cate hrana cu munca și cu slujba, și de unde nu, voră fi pedepsiți cu bătaie.»

Proci vel Logofetii

Cod. XXXVI, fila 32 verso.

Âmbizarea repede a butcelor. La 25 Iulie 1797 s'au făcut Pitacul la vel Spăt. și vel Aga, ca să dea nizam în politie să nu mai âmbie tare nici cu carete, nici cu butci, nici cu cai, nici cu căruțe, fiindă acesta și de stricăciunea podurilor și de întâmplare la vre o hata; iar la curtea domnăscă, în vreme

XII

Politica externă. Mazilirea după scriitorii interni, etc.

Inchiidându studiul nostru asupra administrațiunei interne a țerei sub Al. Ipsilante și pășindū la ultimele nōstre informațiuni asupra acestui Domnū, față de politica externă, constatăm, mai înainte de toate, ceea ce, din acestū respectū, ne aū transmisū scriitorii interni de la cei mai vechi până astăzi.

Dionisie Eclesiarhulū, în cronografulū sēū,¹ începe prin a greși data venirei la tronū a lui Al. Ipsilant într'a doua Domnie; el pune acēsta la 1798, ceea ce este, precum vēdurāmū, o erōre și apoi adaogă «că numai 6 luni aū domnitū și i-aū venitū mazilia, și unii țicea că elū și-aū cerut mazilia, dar acēsta n'aū fostū de cređutū, că cine 'și ar lăsa Domnia, când abia aū apucat'o preste atāția ani, prin multă dare de bani? Iar alții țiceaū, că omul dēcă îmbētrānesce își iese din minți și nu scie ce face, și de aceea s'aū mazilitū; dar și acēsta este o cuvintare deșertă a ómenilorū și o bārfire; ci aū fostū altă pricină la mijlocū, și el n'aū voitū să'lū scōțā din Dómnie, ci l'aū scosū fără de voia lui:..»

Dionisie Fotino țice, că Pórta a destituitū fără vină pe Alexandru Ipsilant, după o dómnie de 1 anū și 3 luni, după stāruința lui Căpitānū-pașa, Chiuciuc-Hussein favoritulū Ministrulū de resboiū. Dēnsulū, pentru a merge să se rēsboiască contra lui Pasvantoglu, puse Sultanulū óre-cum condițiunea, ca să facă Domnū în Țēra Muntenescă pe Const. Hangeri.²

Laurian se mărginesce a înregistra faptulū depunerii, în 1797, a ambilorū Domni romāni și înlocuirea lorū prin Const. Ipsilant în Moldova și Constantin Hangeri în Muntenia.³

Cronica Protosinghelului Naum Rómnicēnu nu aduce vre-o nouă

de uscăciune să āmble pe pāmēntū pe drumulū ce este alătura și numai pe vreme de plōie și tină să mērgā pe podū și atunci să āmble iarāși încet.

Condicularulū observă, că Pitaculū l'a luatū directū Spātarulū din mānele Domnitorulū, de aceea nu s'a pututū trece întregū textulū în condică.

Cod. XXXVI, fila 75, verso.

1. Tesaurū de monumente istorice de Papiu Ilarian t. II, pag. 184.

2. Dionisie Fotino, traducerea Sion, tom. II, p. 183.

3. Istoria Romānilorū din timpurile cele mai vechi până în țilele nōstre. Bucuresci 1873, p. 560.

informațiune asupra înlocuirii lui Alex. Ipsilant în Domnia munténă, ci se mărginesce a spune, că pe timpul acestui Domn s'au ațîțat mult focul răsboiului «εις την φράντζαν». În lăuntru lupta era între regaliscă și «λιμπερτζων»; dar era angajată Franța și cu răsbo. exterioru, cu Englesii, Germanii, Prusii, Spaniolii și alții. Naum Rômnicénu mai pomenesce și de începutul răscolei lui Osman Aga Pasvantoglu și de intrarea în țeră a lui Cara-Mustafa, cu 150 oșteni (ἀκλήδες), ca să cêră lăđile lui Hagi Mimis Aga Nico, ce se păstrase la Văcărăscă. Acest Hagi Mimis fusese robitu de Pasvantoglu, care 'lú și decapită. Al. Ipsilant scăpă de amenințări producéndu recepisa autografă a lui Mimis, că și-au fostu primitu lăđile. ¹

Celú mai recentú istoricú al țêrilor române, d. A. Xenopolo, ne spune, că «după *ceva* peste unú anú de Domnie, Al. Ipsilant este mazilit și înlocuit cu Const. Hangerli...»

Și mai la vale adaoge, că pricina mazilirei lui Ipsilant a fostu răscolá lui Pasvantoglu și cererea lui Chiuciuc-Husein Căpitan Pașa de a se pune de către Pórtă Domnitorú Const. Hangerliu, iubitulú sêu Dragoman. «Sultanulú consimte numai decát la cererea Căpitanului Pașa, fără a se gânda decá prin a ei incuviințare, dádea încă o lovitură atât tratatului de la Chiuciuc Kainargi, cât și hațșerifului sêu din 1784, și Hangerli este numit în Domnia țêrei Muntenescă, în Noembrie 1797». ²

Unú documentú, cu data de la 27 Decembre st. n. 1797, unú raportú alú lui Ruffin secretarulú interpretú alú ambasadei franceze din Constantinopole, către Talleyrand, ministrulú afacerilorú externe din Paris, dá informațiunea, că Principele Ipsilante tatálú, Domnitorulú Valachiei, a fostu rechiámatú și înlocuitú prin Const. Hangerli, dragomanú alú marinei imperiale și favoritú alú lui Căpitan-Pașa. Cetățénulú Fleury, consulú generalú alú Republicei în provinciile de dincolo de Dunăre, a fostu prezentatú la noulú Principe, care i-a făcutú primirea cea mai distinsă. ³

Atât și nimic mai multú găsimú despre rolulú politiceí, până la mazilirea lui Alex. Ipsilante. Te întrebí, cum putea Pórtă, numai ca să facă plăcere lui Căpitan-Pașa, să destitue pe Alex. Ipsilant, cu riziculú de a'și crea dificultăți cu Rusia?

Ca să pricepemú posibilitatea acestui lucru, și să ne esplicămú și importanța politică a scurtei Domnii a doua a lui Alex. Ipsilant,

1. Cronicarií Greci de Const. Erbicénu. Bucurescá 1888. p. 263,

2. Epoca Fanarioțilorú (1711—1821) Iași 1892, p.313.

3. Hurmuzache, supl. I vol. II, p. 170.

nu ne ajunge să parafrasămŭ pe Dionisie Fotino, orŭ pe Dionisie Eclesiarhulŭ, ci trebue, luândŭ ŝirulŭ de ceva mai sus, să cercetămŭ care era situațiunea relațiunilorŭ politice ale puterilorŭ europene, cari de departe sėu mai de aprŭpe, aŭ fostŭ la finea secolului XVIII^{lea} factorii politiceŭ orientale.

*

Comitetulŭ, din anulŭ alŭ treilea alŭ Republiceiŭ Franceze are unŭ rolŭ importantŭ in mersulŭ lucrurilorŭ din Europa in genere ŝi in Orientŭ in particular, începndŭ cu anii 1794. Cambacerès cerea acestuiŭ comitetŭ, in 5 Noembre acelŭ anŭ, ca ŝisulŭ comitetŭ, din care făcea parte, să ia direcțiunea politiceŭ externe a Francieiŭ. Comitetulŭ, deși prin decretulŭ de la 7 Fructidor (24 Augustŭ) ilŭ însărcinase cu relațiunile externe, totuși refuză să urmeze pe Cambacerès in vederile lui, sub cuvntŭ că ŝisulŭ decretŭ nu determinase deajuns, nici întinderea, nici natura puterilorŭ sale ŝi deci aștepta nooi dispozițiuni de la Convențiune.

Alături cu Cambacerès era Merlin de la Douai, care fu primulŭ președinte alŭ Comitetuluiŭ din anulŭ alŭ treilea alŭ Republiceiŭ ŝi căruia urmă apoi Cambacerès, care nu mai părăsi Președința. Comitetulŭ din anulŭ alŭ treilea, împărțitŭ in diviziuni, coprindea una, in care intrau afacerile Prusieiŭ, Polonieiŭ, Porței cu Principatele ŝi ale Rusieiŭ, sub direcțiunea lui Reinhart.

In planulŭ politicŭ alŭ Comitetuluiŭ din anulŭ alŭ treilea intra ca Rinulŭ să fie limita Francieiŭ, dar Merlin adăogea, că din acea ți, in care Franța va impinge limitele sale la Rin, ea va dicta legile sale Europeiŭ. De altă parte, opiniunea publică in Franța cerea rėsboiŭ pe mŭrte cu Anglia ŝi coalitiunea cu continentulŭ, pentru a reduce acea nouă Cartago. Incă din 1783 Hoche scria: «Neamiculŭ nu este Vandeea, neamiculŭ nu este Germania; Englesulŭ e singurŭ neamic.»¹

Din acestŭ punctŭ de vedere, Comitetulŭ cată alianța cu Spania, Prusia, Olanda, Dania, Svedia ŝi statele secundare din Germania. Carnot singurŭ, ŝi apoi căți-va republicaniŭ mai moderați, erau de părere, că Franța trebuea să ŝi marginescă hotarulŭ sėu la Meusa, pēnă la fruntaria Olandeiŭ, căci ast-felŭ nu supēra pe Prusia, ci numai pe Austria. A vrea mai multŭ este a provoca nesfărșite rėsboie. Anglia se va opune la estensiunea Franțeiŭ, impreună cu Austria. Belgienii ŝi Palatinatulŭ vorŭ fi nemulțămii ŝi Prusia cu Anglia vorŭ inteti acele nemulțămiri, cari vorŭ provoca nesfărșite rėsboie. Atunci se născu

1. Michelet. Hist. du XIX-ième siècle tom. I. pag. 152.

curentul cerându pacificațiunea Europei, curentu în care găsimu pe Barthelemy elevul lui Vergennes, precum Carnot era discipolul lui Vauban. Madame de Staël imprimă în Elveția, la finea anului 1794, «Réflexions sur la paix, adressées à M. Pitt et aux Français», în care ea totuși era pentru limita Rinului.

Curentul acesta prevală în comitetul de Salute publică și Carnot semnă, cu Cambacérès și cu Merlin, depeșa la reprezentanții de pe lângă armatele de nordu și de Sambre și Meusa, cerându ca Rinul să fie fruntaria Franței.

Pentru a ajunge la acestu rezultat, negociațiunile diplomatice începū cu Prusia, cu gândul de a face din Prusia scaunul coalițiunei. A isola Anglia și prin Prusia a isbi în Austria, era ținta politică, urmărită în Paris.

Apropierea de Prusia era însă întru cât-va dificilă, din cauză că în Franța, tot se mai găsiau politicianī, cari se gândiaū la restabilirea Poloniei. Coalițiunea Turciei cu Principatele, cu Polonia, Svedia și Danemarca era ținta diplomației republicane, de la Dumouriez, care concepuse acestu planu politicu, până la Danton, care se ispitise a'lu realiza. Comitetul anului alu treilea urmărea acésta-și țintă politică, în paralelū cu coalițiunea proiectată cu Prusia, ceea ce era lucru forte greu de realizatū. Când Barthélémy apéra cauza Poloniei și îndemna Comitetul de Salute publică, să rēsbune «la trop malheureuse Pologne»; când Reinhart insista, în comitetul anului alu treilea, tot pentru Polonia, greu se putea ajunge la o înțelegere cu Prusia. Atunci Comitetul făcu proiectul de a rēscula pe Turci contra Rusiei și de a ația curțile neutre de la nordu în favórea Poloniei. Numai în ȕiua când Franța abandonă Belgia și'și retrase oștirile sale dincolo de Rin, Prusia se înduplecă să stea de vorbă cu diplomația francesă. Meering este însărcinatū de regele Prusiei, ca să trateze cu Comitetul din Paris. Merlin scria că Comitetul este gata să asculte propunerile Prusiei: Franța și Prusia aū neamici comuni. Trateze Friderich Wilhelm cu lealitate, și sistemul Europei va fi schimbatū, spre celū mai mare bine alū Monarchiei și alū Republicei.

Dar între aceste se întâmplă intrarea lui Suvaroff cu óste rusescă în Polonia, luarea cu asaltū teribilū a orașului Praga, măcelulū locuitorilorū și cele-l-alte evenimente cunoscute din Istoria Poloniei. Pe dată diplomația prusescă și austriacă, se punū în mișcare, pentru a'și lua parte nouă din prada Rusiei.

Prusianulū Tauensien reclamă de fruntarii Vistula, Narewa și Niemenul, ceea ce arū fi datū în partea Prusiei Cracovia, Sandomirul și Samogiția. Rușii rēspunseră în 30 Oct. 1794, că Cracovia și

Samdomirul urmază să fie ale Austriei, iar Somogiția urmază să fie rusescă. Prusia să se mulțămescă cu restul de pe țărmul stâng al Vistulei, cu Varșovia și cu o bucată de țărm de pe țărmul drept, propriu a lega Prusia vechiă de noile sële posesiuni.

Austria silită se vedu de a primi oferta rusescă, în 29 Noembre 1794. Ea recunoscuse Rusiei dreptul de a'și duce fruntaria până la Bug, mulțămindu-se cu palatinatele Cracoviei și a Samdomirului și făcându rezerve pentru viitoare împărțiri. Celu puțin își manifesta dorința de a avea compensațiuni teritoriale, față cu Rusia și Prusia, în nordul Italiei, asupra republicei Veneției și în imperiul Ottoman. Austria împingea încă pe Rusia la o coalițiune în contra Franței, coalițiune pe care Rușii nu o primiră, cel puțin nu voiră o coope-rațiune directă la resbelul în contra Franței.

Cu tótă împotrivirea Prusiei, ca Austria să posédă Cracovia și Samdomirul, tratatul între Rusia și Austria fu semnat, la 3 Ianuar 1795, tratat compus din 3 instrumente. ¹

Printr'alu treilea instrumentu secretu, Ecaterina și Francisc reînnoiau vechile lor tratate de alianță contra Turciei, și hotărau și reînnoirea tratatului lor din 1782, prin care 'și împărțiau imperiul otoman și deci și Principatele. ²

Tratatul din Ianuarie 1795, orî cât de secretu în multe din părțile lui, provocă la Constantinople pregătiri militare. Schimbarea lui Mihaiu Suțu din Moldova în Muntenia și înlocuirea lui prin Alexandru Moruzi sunt o consecință ale nouilor legături dintre Rusia și Austria. ³

Puținul casu ce Rusia făcu de Prusia, în tratul de la 3 Ianuaru 1795, împinge pe Frederic Wilhelm la o apropiere de Franța. Conte de Goltz este însărcinat de regele Prusiei, să mērgă în Franța spre a trata cu Republica. Negreșit, Frederic Wilhelm punea condițiuni multiple la recunoșcerea Republicei din partea Prusiei. Intre aceste condițiuni era, că Franța să mărginēscă și să reînnoiască garanția păcii de Vestfalia. Asemenea apropierei încercate, decă nu realizate, între Franța și Prusia, dau reprezentanților francezi din Constantinople unu rol spornicu. Amu vedutu cum Franța împingea pe Turci în contra Rusiei și în favorea Poloniei. Amu vedutu cum Domnitorului Moldovei i se dau din Constantinople ordine ca să protēgă pe Poloni. Schimbările de Domni nu sunt numai în folosul pungei mari-

1. Veđi Martens tom II p. 228 et seq.

2. Austria dobânda, prin acestu proiectu de împărțire, pământul din jurul Veneției, Istria, Dalmația, o bună parte din Serbia, Bosnia, Herțegovina și Muntenegru,

3. Veđi Hurmuzachi supl. I vol. II documentele din 1794.

loră divaniști din Constantinople, ci ele, ca și schimbările dragomanilor Porței, au explicațiunea și în jocul politiceii printre puterile europene față cu Turcia. Nică la București, nică la Iași, acelă jocă nu se pôte înțelege, și de aci lipsa de ori-ce critică în istoriciei noștri, cară n'au vădută în schimbările de Domni, de cât simplu ună căștigă bănescă ală cutărui viziră ală Porței. *Utile cum dulci* este aplicatū și la Constantinople, unde schimbarea de Domnie folosia politiceii și pungei.

Nu avemă misiunea de a urmări fazele, prin cară, de la 3 Ianuarie 1795 st. n. înainte, trecă tratativele dintre Prusia și Franța și dintre Rusia și Austria; nică despre apropierea dintre Anglia și Austria, apropiere manifestă când Pitt făcea să se voteze garanția pentru 3 mil. de livre sterlinge împrumutate de Austria. Anglia căuta aliați contra Franței. Cu asemenea tendințe, negreșit că Anglia nu era în situațiune de a juca ună rolă preponderantă la Constantinople. Intregă anulă 1795 se petrece în acestă jocă de politică. Democrații din anulă ală treilea a Republiceii franceze, în combinațiile loră diplomatice, nu perdă din vedere Polonia și imperiulă turcă cu țerile năstre. Stăruințele lui Descorches, la Constantinople, sunt în sensulă unei lige contra Rusiei, împreună cu Dania și Svedia. Pre când Const. Stamati urmăria în 1795 stabilirea de consulate în Principate, Comitetulă de Salute publică din Paris îi scria de a se apropia de patrioții polonezi și să facă a fi cunoscută «l'identité d'intérêts et la liaison intime, qui subsistent entre la République Française et la Porte Ottomane» ¹.

Dintre actele diplomației franceze, provocate de noua împărțire a Poloniei, întâmplată prin tratatulă de la 3 Ianuarie 1795, nu putemă totuși a nu cita instrucțiunile date reprezentantului Franței la Constantinople, Verninac. Republica Francesă nu recunoscă acéstă nouă împărțire. De va fi ună congresă pentru pacea generală, Pórta va fi reprezentată în elă. E tréba Porței de a impediica realizarea tratatulă din Ianuarie 1795 între Rusia și Austria. «C'est pour la Turquie une question d'existence, car la Pologne partagée, les Puissances copartageantes se tourneront vers l'empire ottoman.» Verninac să îndemne pe turci a intra în acțiune împreună cu Svedia și cu Danemarca. Stamati era însărcinată de Comitetulă Salutei publice, ca să însuflețescă pe moldoveni și pe munteni «contre la Russie et tâcher de les coaliser avec les polonais» ¹.

1. Hurmuzache supl. 1 vol II, pag. 115.

1. Veđi Albert Sorel în „L'Europe et la Révolution française“ IV partie, pag. 250.

Joculŭ acestei politice este puternicŭ in Bucurescŭ, Iași și Constantinopole.

In fața tratatului de la 3 Ianuarie 1795, Istoria înregistrează tratatul de la 20 Aprilŭ același anŭ, dintre Republica franceză și Prusia. Acest tratatŭ nu rezolva chestiunea Rinului, dar reînvia pacea de Vestfalia și impunea Austriei obligațiunea de a ceda Belgia. Pacea acēsta de la Basilea implica o mare perturbațiune in Germania, perturbațiune de care avea să profite Prusia. Acestŭ tratatŭ avu negreșit egalmente rēsunsetŭ la Constantinopole și prin urmare și in Principate. Scirea despre concludsiunea păcei între Prusia și Franța sosindŭ la Viena, produse unŭ sentimentŭ de indignare și de temere. Caterina Rusiei de altă parte află despre tratatŭ, sbucnindŭ de mânia in contra «acestei păci infame, rușinoșe, desastroșe», pe care un rege «sans foi ni loi» nu se rușinase de a o semna cu «les bandits régicides et l'écume du genre humain.»¹

Alianța Franței cu Prusia este urmată negreșit de o înăsprire a relațiunilor diplomatice la Constantinopole. Rusia declară, că va combate cu cea mai mare energie Republica francesă, combătēnd pe Pruși și pe Turcŭ, carŭ, dupē instigațiunile Franței, inclinaŭ in sensulŭ politicei contrare Rusiei.

Tratatulŭ dintre Franța și Prusia avu de consecință tripla alianță intre Viena, Petersburg și Londra, in Maiŭ 1795.

Intre aceste, continua rēsboiulŭ, și primele succese ale francesilorŭ contra Austriei nu puteau să nu aibă rēsunsetŭ in Constantinopole. Nu târziŭ interveni a treia împărțire a Poloniei, când Cosciusko este condamnatŭ la o închisore perpetuă și indură sōrta lui Lafayette. La 24 Octobre 1795, fu acceptat de regele Prusiei tratatulŭ propusŭ de Caterina pentru o nouă împărțire a Poloniei, tratatŭ semnatŭ și de Austria. Stanislas August depune corōna polonă in mânele celorŭ carŭ îi împărțiră țeră.

Revoluțiunea lui Pasvantoglu, care se întēmplă către finea anului 1795, vine să distragă pe Pōrta de la politica Puterilorŭ centrale și apusene din Europa. Totuși schimbarea de Domnie supravenită in Moldova la 1795, prin inlocuirea lui M. Suțu cu Alexandru Calimah, nu este fără de explicațiune. Noua împărțire a Poloniei prin tratatulŭ de la Petersburg emoționează pe Pōrta Otomană, care inlocuesce pe Suțu Mihaiŭ, cunoscutŭ partisanŭ austriacŭ, prin Alexandru Calimach. Alexandru Suțu, ginerele lui Al. Calimah, scrie lui Const. Stamati,

1. Vedŭ scrisōrea Catherinei către Friederich Wilhelm, din 12 Maiŭ 1795. Zeisberg tom. V pag. 286.

care se afla la Paris, în 2 Noembrie 1795, asigurându-lu de bunele sentimente ale noului Domnă față de Franța. Verninac trimite pe lângă noul Domnă ală Moldovei și pe lângă Domnitorulă țerei Muntenesci pre Emile Gaudin, cu instrucțiuni, ca să cultive amicitia Domnitorulă și să transmită rezultatulă observațiuniloră seles personale asupra Ungariei și a Poloniei, cu privință la Austria și Rusia.

În anulă 1796 se întemplă campania strălucită a lui Bonaparte în Italia, victoriile francesiloră asupra austriaciloră la Monte-note (11 April) și la puntea de la Lodi (10 Maiă), apoi cea de la Altkirschen (4 Iunie). Victoria de la Castilione (5 Augustă), apoi cea de la Arcol (15 și 17 Noembrie), urmate de mórtea Caterinei II a Rusiei, nu sunt de natură a slăbi influența francesă la Constantinopole. De aci ne explicămă curtenirea Domniloră români pe lângă reprezentanții Franciei din Turcia, și cu tóte aceste, dificultăți multe întelnesce Verninac în negociațiunile lui, ca póta să dea *exequatur* lui C. Stamate, ca reprezentantă ală Franciei în Principate. Intrigele rusesci, sprijinite de cele austriace, sunt încă puternice, dar nu atât în cât să impede depunerea lui A. Moruzi în 1796 Augustă și înlocuirea lui prin A. Ipsilant. Victoria lui Bonaparte asupra Austriaciloră la Rivoli (14 Ianuar 1797), evacuarea Italiei de către austriaci și mai apoi împăcarea Austriei cu Franța, prin tratatulă de la Campo-Formio (17 Octombree 1797), împăcare care dă Austriei Veneția, aș și aceste răsunset însemnată la Constantinopole, cu atât mai multă, că noulă Țară ală muscaliloră, Paul I, nu era pentru Turci tot așa de importantă ca Ecaterina a doua și că Frederic ală Prusiei muri și elă. În legătură cu asemenea evenimente este a se vedé mazilirea lui A. Ipsilant în 1797 și înlocuirea lui cu Hangeri, cum și înlocuirea lui Alex. Calimah ală Moldovei prin Const. Ipsilant, în acelașă ană 1797. Cumcă Alexandru Ipsilant, care altă dată l'amă vedută refugiindu-se în Austria, perde Domnia sub influența victoriiloră franceze contra Austriei, nu e indoială. Totuși situațiunea familiei Ipsilant nu este din cele mai rele, după ce Austria se impacă cu Franța prin tratatulă de la Campo-Formio. Póte sta ca dovadă la asertiunea nóstră împrejurarea, că în acelașă timpă în care Alex. Ipsilant e silită a părăsi tronulă muntenescă, fiulă seă Const. Ipsilant capetă tronulă Moldovei. Era numai o jumătate de concesiune făcută Franței, numindu-se la munteni Hangeri, carele se dádea de omă devotată Franței, pe când altă jumătate de concesiune se făcea Austriei, numindu-se C. Ipsilant Domnă Moldovei,

XIII

Domnia lui Const. George Hangeri.—Data începerii Domniei.—Adeveratulă nume.—Cine era Hangeri?—Dămna Roxandra Hangeri.—Politica europeană și Hangeri.

Aaron Florian pune începutul Domniei în țera muntenescă, a lui Constantin Hangeri, la anul 1798; el nu indică luna inițială.¹

Dionisie Fotino aduce data de Noembrie anul 1797.²

Dionisie Eclesiarcul, ca și Aaron Florian, dă anul 1798 pentru începutul Domniei lui Hangeri, neindicându luna.³

Fănuță (Zilot Românul) încă la 1798 pune începutul Domniei lui Hangeri (pag. 19 edit. Hasdeu).

D. Profesoru Al. Xenopol, fericitulă isprăvitoru alu tipăririi unei întregi istorii a Românilor, urmăză lui Fotino, în privința Domniei lui Hangeri, decă conservă data de Noembrie 1797.⁴

D. profesoru Gr. Tocilescu în manualulă său didacticu de Istoria Românilor, nimic nu pomenesce despre Domnia lui Hangeri.⁵ Iar răposatulă Laurian în «Istoria Românilor» a sa, cunosce data de 1797 pentru Domnia lui Angerliu, cum ilu numesce elu.⁶

Documentămă mai înteu, în contra lui Dionisie Eclesiarcul, că nu *George Hangerliu* este numele Domnitorului de la Noembrie 1797, ci «*Constantin George Hangeri*».

«*Hangerliu*» este o alterare posterioară a numelui lui Hangeri, iar «*George*» era numele tată-său, cum mai departe arătăm.⁷

Cât privesce data adusă de Dionisie Eclesiarcul, de 1798, și care a fostu adoptată de unia, acêsta e *neesactă*.

Bine a făcutu D. Alex. Xenopol de a adopta ca dată, acea din Dionisie Fotino. În adeveru, Noembrie 1797 este data exactă.

Să probămă acêsta :

a) prin sigiliulă Domnitorului Hangeri.

O fantastică eraldică dă actualmente familiei Hangeri, unu scutu secționatū în două, în modu orizontalu. În secțiunea de sus aflăm

1. Manualu de Istoria Principatului României. 8° Bucuresci 1839, pag. 169.

2. Istoria generală a Daciei, trad. de G. Sion. Tom. II, pag. 186.

3. Tesauru de monumente, de Papiu Ilarian. Tom II, pag. 184.

4. Istoria Românilor, V. pag. 313.

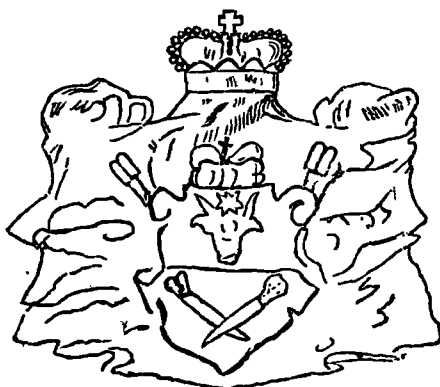
5. Edițiunea din 1889.

6. Istoria Românilor, edițiunea IV, Bucuresci 1873.

7. Francezulă Ruffin ilu numia „Canchery“. Hurm. II supl. I, pag. 170.

capul de boi al Moldovei, cu stéoa în frunte. Cu ce se pôte esplica asemenea introducere, în armele de familie a Hangeriilor, a mărcii moldovenesci? Numai prin faptul, neadmisibil în eraldică, că soția lui era din familia Ghica, domnitóre altă dată în Moldova.

În scțiunea a doua, de jos, sunt două hangere încrucișate. De sigur este o simbolizare a însuși numele de *Hangeri*.¹

Acestă herbă nu este acela ce avu Hangeri VV. în sigiliul său de Domnitor.

Sigiliul domnesc cuprinde corbul între stea și lună, ședându pe picióre, cu aripele întinse, iar ca tenanți ai scutului doi lei în picióre cu coșile în sus, ținându în labele de sus: cel de la dreapta lectorelui ună buzdugană, și cel de la stînga ună paloșă.

Acestă sigilă pe lângă numele abreviat,

	KC	Γ
	XP	66
are și data de	1797	

Mai este de la acestași Domnitor și altă sigiliă Domnescă, închipuită așa :

1. Veđi Livre d'or de la noblesse Phanariote, par un Phanariote (Eugène Rizo-Rangabe) pag. 59.

b) Se mai probéză că data de 1797 este cea esactă, și prin documente esterne.

Ruffin, secretariulul interpretu alu ambasaderei franceze din Constantinopole, in o notă către Ministrulul Relatiuniloru esterne ale Franciei, scrie, in 27 Decembre 1797 (stilu nou), că Principele Ipsilant tatălu, Domnulul Valahiei, a fostu rechiămatu și inlocuitu cu Const. Hangeri (*Canchery*), dragomanu alu marinei imperiale și favoritu alu lui Căpitanu Pașa. ¹

c) Să vedemū acum, decă cu propriile documente interne, inedite, ce posedemū, nu putemū ajunge a precisa data exatā a inceputulu Domniei lui Constantin Hangeri.

Din documentele, ce amū adusū la Domnia a doua a lui Alex. Ipsilant, la munteni, vedemū că acesta n'a sciutu despre mazilirea lui decāt la 23 Noembre 1797. Existā cu acēstā datā (de 23 Noembre 1797) unū pitacū domnescū pe numele lui Alex. Ipsilant. ²

Negreșit că mazilirea lui Al. Ipsilant și decī numirea de Domnū a lui Const. Hangeri s'a întemplatū mai nainte cu câte-va zile de data 23 Noembre, când ea fu sciutā in Bucuresci.

Efectiv, la 24 Noembre 1797 se terminā Domnia lui Ipsilant și arū urma să începā acē a lui Hangeri. Totuși acesta nu sosese imediat in Bucuresci, unde aflāmū administrāndū țera o căimăcămie. ³ O anafora, cu data de 18 Decembre 1797, adresatā de boerii Clucerū Dumitrache și Căminarulul Crețulescu, către „*Cinstiți Dumnelorū boerii Caimacamī*“, ⁴ ne confirmā asertiunea, că Hangeri nu'și incede domnia in 24 Noembre 1797, ci mai tārđiū, dupē 18 Decembre 1797.

Unū documentū, conservatū in originalū la Arhiva Statuluī, adresatū către Mitropolitulu țerei, din partea boerilorū Caimacamī, cu data de 4 Decembre 1797, ne arētā, că la acea datā Domnitorulu nou espediase deja, prin olacū, porunci diverse și, intre aceste, pre acea de a se arunca asupra țerei darea estraordinarā a zaherelei, dare despre care vomū vorbi mai departe. Semnatori acelei adrese și decī «boeri caimacamī», aflāmū pe Dumitru Ghica vel Ban, N. Filipescu vel Vornicū, G. Suțu vel Vist. și Const. Filipescu. ⁵

1. Hurm. vol. II supl. I pag. 169—170.

2. Veđi cod XXXIV fila 156.—Cod. XXXV încă nu coprinde acte ulterioare datel de 23 Noembre 1797. In acestū codice, veđi la pag. 429 verso.

3. Al. Ipsilant nu se putu ridica din Curte decāt dupā câte-va zile, așa că in cale, peste Dunăre, se întâlni cu noulū Domnū. Acēstā întâlnire o documentēzā unū pitacū domnescū alu lui Hangeri, in care dice lui biv vel Pah. Hagi Mosc, că „*dupa cuvēntarea ce amū avutū la întâlnire, pe drumū, cu luminatulū fratele Alexandru voda Ipsilant, selefulu nostru, iți poruncimū..... etc.*“ Vomū aduce actulū intregū mai departe.

4. Cod XXXVIII fila 12 și verso.

5. La Academie in portof. N. 53 la N. 37, existā o copie făcutā de fosta comisiune documentalā, cu legalizarea Arhivei statuluī, pentru conformitatea cu originalulū,

Când anume începe domnia *efectivă* a lui C. Hangeri?

Primele pitace și hrisóve, ce avem de la C. Hangeri, sunt cu data de 1 Ianuarie 1798.¹

Nu urmăză că numai atunci începe efectiv domnia lui C. Hangeri, căci între 19 Decembre 1797 și finea acelei luni este sosirea Domnitorului în Bucuresci. E probabil că preocupățiunile sărbătorilor crăciunului și ale anului nou, apoi organizarea alaiurilor de solemna intrare în Capitală, din reședința de la Văcăresci, au absorbit activitatea noului Domn, în primele zile de la sosirea lui la Văcăresci, și de aceea nu aflăm alte acte din 1 Ian., decât cele 100 pitace relative la ciumă, ca afacere grabnică, iar adevărata activitate nu începe decât de la 6 Ian. 1798.

Aștia fiind, data de 1797, ce o aflăm pe sigiliul lui Domnescu este foarte exactă.

Despre intrarea în Bucuresci a lui Hangeri, scrie Fănuță (Zilot Românul), că

...Și venirea în scaunul îi fu ciudat:

Intrându pe podul Mogoșoiei, ca nimeni dintre Domni alt,
Cu care vru, cum se vede, să arête tuturor,
C'o să fie foarte dosnic și țerei prăpăditor...

Domnitorii intrau cu alaiul de la Văcăresci, prin Calea Șerban-Vodă. Lumea vedându-lu intrându pe podul Mogoșoiei, care pe atunci era artera, din cele 4 mari, cea mai puțin importantă, «dise că nu e semn bun.»²

*

Cine era Constantin Hangeri?

Răspunsul la această întrebare îl culegem în opul lui Atanasie Comnen Ipsilante,³ în *Livre d'or de la noblesse phanariote*, în documentele Hurmuzachi,⁴ în broșurica editată de G. Constantinescu: «Domnia lui Gheorghe Hangerliu»,⁵ în Dionisie Fotino,⁶ în Dionisie

1. Cod. XXXVI, fila 23. Pitace 100 pentru rânduirea de epistăți în pază de bóla ciumi.

2. Pag. 5, Zilot edițiunea 1884.

3. 'ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΎΨΗΛΑΝΤΟΥ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ, τῶν εἰς δώδεκα, βιβλίον Η'Ο' καὶ Ύ' ἤτα ΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ (1453—1789).

4. Hurm. vol. II supl. 1 passim.

5. Domnia lui Gheorghe Hangerliu séu Pasvantoglu pașa de la Vidin, editor G. Constantinescu, 8° Bucuresci 1871. În nota finală de la pag 33, editorul spune, că lucrarea e copiată, după un manuscript cu data 1790, la 1832 Iunie de d. Cr. Íónide din Tg. Jiului. Acesta nu e o lucrare originală, ci numai o reproducere cu variante a cronografului lui Dionisie Eclesiarhul la Domnia lui Hengeri.

6. Dionisie Fotino trad. Sion tom. II.

Eclesiarhul ¹ și în numeroasele documente inedite, ce posedăm, sēu cari se află în codicele domnesci.

La finea secolului XVII-le trăia la Constantinople unŭ bogatŭ proprietarŭ grecŭ, numitŭ Ión Hangeri, cunoscutŭ mai mult sub numele de bașa Ienache, sēu Celebi Ión.

Acesta avu 2 fii și câte-va fete. Celŭ mai mare se numea Gheorghe și deveni medicŭ, trăindŭ încă pe la 1772.

Al doilea fiŭ, Samoil Hangeri, se călugări și deveni arhiepiscopŭ de Derivis, în 1731, și Patriarch la Constantinople, la 1763.

Mediculŭ Gheorghe Hangeri avu 3 băeți și o fată, și anume: pe Contantin Hangeri, pe alt Samoil Hangeri, și pe Nicolae Hangeri. Pe fată o mărită după Iacob Nerulos. Samoil se călugări și elŭ ca unchiu-sēu și deveni Arhiepiscopŭ și Mitropolitŭ de Efes. Nicolai însuratŭ cu Maria, fata lui Nec. Manu, mare logof. alŭ Țerei Românesci, avu de la dēnsa unŭ fiŭ anume Dimitrie, despre care avemŭ a vorbi la istoria anilorŭ 1801. ¹ În comisiunea de alegere a hotarelorŭ despre Ardēlŭ, în 1792, era un N. Hangeri alătura cu Lupul Balș Ban. Veđi și Uricaru III pag. 269, act din 30 Iunie 1792. ²

Constantin este acelŭ care devine Domnŭ alŭ țerei Românesci. Căsătoritŭ cu Domnița Roxanda, fica lui Alecu Ghica Vodă, domnitorŭ al Țerei Românesci și a Roxandreii născută Rizu Rangabé, Constantin trăi mult timp în țēră înainte de a ajunge Domnŭ. Așia la 1788, îl aflăm cămărașŭ alŭ lui Alexandru Ipsilant în Domnia de la Moldova; iară sub Mihai Suțul, mai apoi, e mare spătarŭ. Numai după aceea, devenitŭ ciracŭ alŭ lui Căpitan Pașa, adică alŭ amiralului, Hangeri căpētă funcțiunea de Dragomanŭ alŭ flotei. Acestŭ Căpitan-Pașa era Cuciuc-Hussein, pe care împēratulŭ turcescŭ îl iubia, «*pentru căci cadăna lui era posadnică Impēratului*». ³ Din asemenea cauză Sultanul făcu multe pe voia amiralului sēu.

Dionisie Fotino ⁴ explică parvenirea mai întēiŭ la *dragomanatŭ*, în loculŭ lui Stefanaki nepotulŭ lui Mavrogheni, a lui Hangeri, prin aceea, că tată-sēu era «*omŭ favoritŭ alŭ Sultanei Valide, mama Impēratului*».

Nu Dragomanŭ al Porței, ci al lui Căpitan-Pașa Cuciuc Hussein,

1. Dionisie Eclesiarhul în *Tesaur de monumente*, Papiu Ilarian tom. II, pag. 161. Dionisie Eclesiarhul pune la prefața cărței sale data de 1814. Editorulŭ broșurei mai sus citate pretinde că textulŭ acelei broșuri este după unŭ manuscrisŭ din 1800. Ar urma să credemŭ, că Dionisie Eclesiarhul a intercalatŭ în lucrarea sa o lucrare streină despre Domnia lui Hangeri. Dar acēsta nu o putemŭ afirma, ci mai preferimŭ a susține că manuscrisulŭ pretinsŭ din 1800 era o copie după celŭ alŭ lui Dionisie Eclesiarhul.

2. Veđi *Livre d'or des familles phanariotes*, pag. 60.

3. Veđi Dionisie Eclesiarhul. *Tesaur de monumente*. II pag. 184.

4. Dionisi Fotino trad. G. Sion pag. 183.

fu Hangeri. Acesta fu alu doile personagiū, după Mavrogheni, care ajunse la tronulū Munteniei, din simpla funcțiune de interpretū, ori dragomanū alū amiralului turcū.

Nu numai protecțiunea, de care Const. Hangeri se bucura pe lângă marele Amiral, ilū ajută să capete Domnia, ci și imprejurarea că era căsătoritū cu Domnița Roxandra Ghica, pe care însuși elū, într'unū hrisovū alū sēū, din 25 Septembre 1798, o amintesce că se trage din vechii Domni ai țerei. («Prea iubita Dómna nóstră Roxandra Hangeri se trage din vechi și multe neamurile Domnilorū acestui scaunū Domnescū alū țerei românesci»).¹

Roxandra poseda, după familia sa, proprietăți în țera Românescă. Acéstă imprejurare nu este de puțină însemnătate și ea încă ne esplică succesulū lui C. Hangeri.

Să mai adăogimū, că C. Hangeri avusese încă mai dinainte rude în Divanurile Principatelorū și la Căimăcămia Craiovei. Ba chiar C. Hangeri fusese, — cum aretarămū mai sus — Cămărașū alū lui Alex. Ipsilant în Domnia Moldovei, și mai apoi mare Spătarū alū lui Mihailū Suțu. Altū D. Hangeri este în 1796 Epistatū alū Agiei.²

Unū pamfletū, sub formă de piesă dramatică, cu titlu «Comödie în 2 fapte pentru tarafurile celor ce aședă Domnia», de la finea secolului trecutū, ne arétă *tarafurile*, adică partidele boieresci, adunându-se la căderea din Domnie a lui Alex. Ipsilant și sfātuindū într'unū modū cinicū, fără de a se preocupa cătuși de puțin de nevoile țerei ci numai de ale lorū, că cine o să le vie Domnū?

Acestū curios pamfletū, ce vomū reproduce integralmente mai apoi, ne arétă că boierii — unia din ei — se așteptau la venirea ca Domnū a lui Hangeri, ba chiar unia îi erau partisanii.

Ast-felū, avenirea la injositulū tronū alū țerei Muntenesci a lui C. Hangeri nu era tocmai o surprindere pentru tótă boierimea munténă.

Evenimentele din Europa nu sunt streine schimbărei de Domnie de la Noembre 1797. Tratatulū de la Campo-Formio, anexarea Veneției la Austria, întórcerea lui Bonaparte la Paris și pregătirile pentru Congresulū de la Rastadt nu sunt făr de influențe asupra politiceii Porței, asupra relațiunilor ei cu Austria, Rusia și Francia. Acéstă din urmă putere isbutesce să aibă consuli în Principate, în 1797/98.³

1. Cod. XL fila 151 verso. Arh. Statului

2. Veđi Cod. XXXI, scara 8, fila 50.

3. Carra St-Cyr înlocuesce la finea anului 1797, la Constantinopole, pre Ruffin (Veđi *Hurm. II supl. I pag. 171*), ca secretarū de ambasadă. Elū isbutesce să capete de la Pórtă beratū de recunóscere a lui Fleury, în funcțiunea de Consulū generalū frâncesū în Principate și a lui Parrant ca Vice-consulū la Iași.

Veđi firmanulū de recunóscere a acestorū Consuli în *Hurm. II supl. I pag. 172*.

Relațiunile vechi ale lui Al. Ipsilant cu Austria nu erau de natură a plăcea Franciei. Hangeri nu puțin se ajută de asemenea situațiune politică, în momentul când Bonaparte asculta cu bună-voință proiectele ce-î presintaū patrioții poloni, de a ridica legiuni poloneze în Valahia și Moldova, pentru de a combina unū atacū cu Napoleon asupra Austriei.² Napoleon prim-consulū alū Franciei lucra într'acastă direcțiune și cu generalulū Dombrowski, comandantulū *en-chef* alū legiunelorū poloneze din Italia, și pe de altă parte împingea și pe Turci contra Austriei și a Muscalilorū.

Cum că domnia lui Hangeri era unū succesū alū politiceii lui Napoleon, se documenteză prin minunata recepțiune de la București a lui Fleury, Consululū generalū francesū, primire „*qui a fait fumer les consuls russe et allemand*“¹ și prin vorbele cu care unū altū documentū, din 14 April 1799, esplică căderea din Domnie a lui Hangeri: „*les intrigues des Russes, qui n'ont pu lui pardonner (lui Hangeri) d'avoir été autrefois favorable aux Français, sont les causes qui ont rendu le règne de ce prince si court.*”²

XIV

Divanulū lui C. Hangeri—Biserica și școla.

C. Hangeri găsesce ultimulū Divanū alū lui Al. Ipsilant compusū din următorii boieri :

Nicolae Basarab (Brancoveanu) vel Log. de țera de susū,
 Dumitrașco Racoviță vel Banū,
 George Mavrocordat vel Spătarū,
 Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de susū,
 Scarlat Ghica vel Vist.,
 Ión Damaris vel Vorn. de țera de josū,
 Radu Golescu vel Vorn. al obștirilorū,
 Ștefan Văcărescu vel Log. de țera de josū,
 Isaac Ralet vel Logofētū alū obiceiurilorū,
 Ión Roset vel Hatmanū,
 C. Suțu vel Postelnicū,

1. Veđi Recueil des traités, Conventions et actes diplomatiques concernant la Pologne, par le comte d'Argebery. 8° Paris 1862 pag. 425.

2. Hurm. II suppl. I pag. 172.

3. Hurm. II suppl. I pag. 202.

Teodorache Iuliano vel Cluceru,
Iordache Slătinénu vel Paharnicü,
Nicolae Golescu vel Stolnicü,
Iancu Grecénu vel Comisü.

C. Hangeri are, la Ianuarü 1798, unü Divanü în care a conservatü apröpe pe toți boierii lui Alex. Ipsilant. In adevër modificările se facü mai multü in ordinea de precădere a boierilorü divaniști, decât in nume. La 12 Noembre anulü 1797, sub Alex. Ipsilant, in fruntea Divanului pășia Nicolae Basarabü, deși era numai Logofétü de țera de sus. Marele Banü D. Racoviță semna in urma aceluia și dupë marele Banü lua locü George Mavrocordat, deși era numai mare Spătarü.¹

Sub C. Hangeri, in primulü lui Divanü, pășesce la loculü äntëiü Mavrocordat, tot numai ca mare Spătarü, apoi vine Nicolae Brâncovénu și in urma lui marele Banü D. Racoviță.

Iată lista intrégă a boierilorü din primulü Divanü a lui Hangeri :

Mavrocordat vel Spătarü,
N. Basarabü vel Logof. de țera de sus,
Dumitru Racoviță vel Banü,
Manolache Crețulescu vel Vornicü de țera de sus, in loculü
lui N. Filipescu,²
Scarlat Ghica vel Vistierü,
Iónü Damaris vel Vornicü de țera de jos.
Radu Golescu vel Vornicü alü obștirilorü,
Iorgache Suțu vel Hatmanü in loculü lui Iónü Roset,
Ștefanü Văcărescu vel Logofétü de țera de jos,
Isaac Ralet vel Logof. alü obiceiurilorü,
Teodorache Iuliano vel Clucerü,
Iordache Slătinénu vel Paharnicü,
Neculai Golescu vel Stolnicü,
Dumitru vel Comis, in loculü lui Iancu Greceanu.³

In acéstă listă nu se vede trecutü marele postelnicü. Postelnicia rămâne cât-va timpü vacantă prin inlăturarea din Divanü a lui Constantin Suțu. La capëtulü Domniei lui Hangeri, gäsimü *epistatü* alü postelniciei pe biv vel Banulü Mavrocordat.⁴

1. Cod. XXXIV, fila 149.

2. Cod. XXXIX, fila 48.

3. Intre boerii de Divanü luă parte la judecăți și N. Filipescu biv vel Vornicü. Divanulü pentru judecăți fu convocatü in primă ședință sub noua Domnie la 9 Ianuar 1798. (Cod. XXXIX fila 2 v.)

4. Cod. XXXIX.

În decursul Domniei lui Hangeri, orî cât de scurtă fu, mai aflăm câte-va schimbări în compunerea Divanului. Pe ziua de 12 April mai cu sémă se introduc de Const. Hangeri următoarele schimbări :

În locul lui Ión Damaris, la 12 April 1798, devine mare Vornic de țera de jos Const. Filipescu. ¹

Lui Dumitrașcu Racoviță în marea Bănie succede Dimitrie Ghica, carele apoi, din cauză că este rudă cu Dómna, ia întâietate în Divan, pășind înaintea Spătarului Mavrocordat.

În locul lui Iorgache Suțu, tot la 12 April 1798, aflăm citat ca mare hatman numele de Costache, care credem că este Costache Suțu, fostul postelnic al lui Alex. Ipsilant.

În locul lui Ștefan Văcărescu trece mai apoi ca mare Log. de țera de jos Const. Știrbeiu.

Tot la 12 April 1798, devine Log. al obiceiurilor Matei Fălcoianu, în locul lui Isaac Ralet. ²

La această dată, Iorgache Suțu, încetându de a fi hatman, ocupă demnitatea de mare Postelnic.

În locul Visternicului Scarlat Ghica aflăm funcționându în unele chrisóve pe Nicolai Brâncóvenu. ³

Ca mare Pah. în locul lui Iordache Slătineu, aflăm, la 29 Iulie 1798, pe Grigore Grecenu. Asemenea, în Iulie acelaș an, Dimitrie Papazoglu trece ca vel Stolnic, în locul lui N. Goleșcu.

Dar tot la 12 April 1798 se complectase Divanul prin Radu Slătineanu vel Vornic al treilea, Manolache Grădișteanu vel Vornic al patrulea, Teodorache Văcărescu vel Slugeru, și un Iordache. . . vel Pitaru.

După acesta nu mai aflăm schimbări în Divan decât în Ianuarie 1799, când, ca log. de țera de sus, aflăm pe Scarlat Cămpineu. ⁴

Dacă comparăm Divanul lui Hangeri cu al anteriorilor Domni, constatăm că el e compus aproape exclusiv din boieri pământeni : dóră posturile de încredere personală Postelnicia și Spătăria sunt ocupate de Suțulesci.

Tot asemenea post de încredere personală era Căimăcămia Craiovei. Acesta fu ocupată de rude ale Domnitorului, de fostul Spătar

1. Cod. XXXIX fila 82. Damaris a fost înmormântat la Biserica Sf. Ión de lângă curtea Văcărescilor. Acestă Biserică desființându-se, marmora de pe mormentu va fi dusă la muzeul Statului din București.

2. Matei Fălcoianu este al doilea boier ocupându această funcțiune de la înființarea ei. Veđi actele de înființare a acestei autorități și instituțiunii culturale, la Domnia lui A Ipsilant.

3. Cod. XXXIX fila 180 verso și 182.

4. Cod. XI, fila 183 verso.

Neculaï Hangeri și de fostul Postelnică Dumitrie Hangeri, fratele Domnitorului.¹

Totuși la 7 Noembre 1798, găsimă Caimacamă Craiovei pre biv. vel Aga Iordache Lapati, care și elu era înrudită cu Domnitorulă,² îi era nepotă.

La 5 Februarie 1799 Caimacamă Craiovei este biv. vel Spătară Ncc. Hangeri.

Ca să completămă personalulă Divanulă lui Const. Hangeri, vomă mai cita încă pe Răducanu Poenaru logofetulă Divanulă și condicară, pe alt log. de Divană Chiriță și pe log. de taină Ienacache. Acești modești pionii ai limbei române, acești necunoscuți abili făurari ai frașei române, nu ne-au lăsată cărți, scrieri speciale; avemă însă de la ei minunate hrisove, în a căroră preambule au dat probă de iscusință în mănuirea condeifulă românescă și de o cultură literară de apreciat.³

XV

Biserica și școla

O Domnie de zile turbure, ca ceea a lui Hangeri, nu este de natură a aduce contribuțiuni la evoluțiunea culturală a țerei și la îmbunătățirea stărei bisericeii. Dcă chiar o îmbunătățire va resulta, aceea istoriculă va fi silită s'o pună în contulă împrejurăriloră, iar nu ală conștientă și bine-voitorei lucrări a noului Domnitoră. Se pôte că, urmărindă proprii interese, Hangeri să deă hrisove cari voră folosi biserica; dar acele nu potă constitui pentru elă ună titlu de laudă.⁴

1. Cod. XXXIX, fila 116.

2. Cod. XXXIX, fila 105 verso. Veđi și Naum Rômnicănu, C. Erbicănu. „Cronicariđ Greci.” 1888 pag. 263.

3. Micile și obscurele funcțiuni ocupate de asemenea logofeți erau de altmintelega cele mai stabile din Divană, și putemă găsi aceleași persoane ocupându-le de a lungulă a mai mult ră Domni. Se pôte đice că logofeți și diacii constituiaă elementulă stabilă, nu numai ală guverneloră din Bucuresc și Iași, dar și ală culturăi naționale.

4. Eată lista hrisoveloră cu priviri la biserici și școle, hrisove ce vom da integral la anexe întru cât vor fi deosebite de Domniile anteriore:

Listă de documnte relative la biserică și cultură.

Cod. XL. 1. Cartea schitulă sfintulă Eleftorie. fila 20.

2. Milă sf. Spiridon noă, fila 29 și 32.

3. Sf. Gheorghe noă, fila 34.

4. Mărcuța, fila 35.

5. Mitropolia, fila 37.

6. Chrisovulă orfanotrofiăi, fila 39.

7. Sf. Ecaterina, fila 44.

8. Radu Vodă, fila 45.

Adevărată că la 130 de hrisóve și cărți a dată Hangeri în scurta lui Domnie, privitoare la școle, la biserică și la ómenii cari serveau aceste 2 instituțiuni, dar aceste sunt mai preste tot numai reînóirí de anterióre hrisóve, constituindu privelegii și scutiri seú miluirí unoră

9. Bis. Neguțitorii, fila 47.
10. Mónăstirea Scăienii, fila 47.
11. Cernica, fila 48.
12. Arnota, fila 49.
13. Segarcea, fila 50.
14. Zlătarii, fila 50.
15. Scutélă popii Ionu fratele lui Manea Brutaru, fila 51.
16. Răzvadă din Dâmbovița, fila 52.
17. Toți sfinții, fila 54.
18. Flocescii din Ilfovă, fila 54.
19. Udricanii, fila 55.
20. Răzvană, fila 55.
21. Văcărescii, 56.
22. Pantelimon, fila 58.
23. Sărindară, fila 58.
24. Turbații, fila 59.
25. Archimandritulă, fila 59.
26. Sf. Vineri. fila 62.
27. Glavacioc, fila 63.
28. Mărculescii. Musculă 63.
29. Poiana din Ialomița, fila 65.
30. Sf. Ionă din Focșani, fila 65.
31. Băbenii din Slam-Rómnică, fila 66
32. Stavropoleos, fila 67.
33. Biserica din mahalaua Isvorulă, fila 69.
34. Slobodia din Ialomița, fila 70.
35. Apostolache. Săcuieni, fila 70.
36. Mislea din Prahova, fila 71.
37. Banu din Buzău, fila 72.
38. Preoții de la biserica Măgurónu, fila 73.
39. Schitulă Ostrovă Argeșă, fila 74.
40. Plumbuita, fila 75.
41. Aninósa, fila 75.
42. Rătescii. Buzău, fila 77.
43. Slatina. Oltă, fila 79.
44. Colțea, fila 80.
45. Clocociov. Oltă, fila 83.
46. Plăviceni. Oltă, fila 84.
47. Bistrița. Vălcea, fila 85.
48. Câmpu-Lung, fila 87.
49. Hurezulă. Vălcea, fila 87.
50. Cartea școlii slovenesci, de la sf. Gheorghe, fila 92.
51. Căsciórele. Vlașca, fila 93.

mănăstiri. Apoi asemenea reînnoiri de mili erau profitabile nu numai mănăstirelor, ci și producătoare de havaeturi pentru marele Logofetă și de sigură și pentru Domnitoră. Acestuia îi trebuiau bani, mereu bani, nu numai pentru a subveni la necontestat grelele cheltuieli ale

-
52. Gavana, fila 95.
 53. Biserica Tărtășescii cu școlă, fila 100.
 54. Polovracii, fila 101.
 55. Surpatele Vâlcea, fila 101.
 56. Cotroceni, fila 102.
 57. Nămăescii. Muscel, fila 102.
 58. Sinaia. Prahova, fila 103.
 59. Biserica Domnescă. Caracală, fila 103.
 60. Spiridon vechi, fila 103.
 61. Cartea Doftorului Constantin, fila 106.
 62. Doftorul Silvestru, lude, fila 106.
 63. Sf. Iónu Bucureștii, fila 107.
 64. Negoescii, fila 109.
 65. Călușul, fila 409.
 66. Plătărescii, fila 109.
 67. Grușul, fila 109.
 68. Cliricii de la Episcopia Buzău, fila 109 verso.
 69. Episcopia de Buzău, fila 110.
 70. Isvorul frumos, Brad și Iezer. Vâlcea, fila 111.
 71. Titiriciul, Vâlcea, fila 111.
 72. Bucovățul, Dolj, 111.
 73. Mănăilescii, Vâlcea, fila 112.
 74. Slătioarele Vâlcea. fila 112.
 75. Govora, Vâlcea, fila 113.
 76. Spitalurile și orfanotrofia, fila 115.
 77. Cotmăna Argeș, fila 118.
 78. Biserica după moșia Tetoșul, fila 118 verso.
 79. Mamu Vâlcea, fila 120.
 80. Cișmele, fila 121.
 81. Teslăușul. Dolj, fila 123.
 82. Gănescul Dolj, fila 123.
 83. Sadova Dolj, 124, fila 124.
 84. Biserica de la Cernaș și școlă, fila 124.
 85. Isvorani. Ilfov, fila 128.
 86. Dealul, fila 128.
 87. Sf. Sava, fila 129.
 88. Hagi-Dima, fila 130.
 89. Grecii Ilfov, fila 130 verso.
 90. Scutiri de preoți, fila 130.
 91. Domnița Bălașa, fila 132.
 92. Proșia. Argeș, fila 132.
 93. Crețulescu, fila 132.
 94. Câmpu-Lung, fila 133.

țerei cu oștirea turcescă trimisă la Vidin contra lui Pasvantoglu, ci și pentru a'și plăti datoriile ocașionate lui pentru dobândirea tronului țerei, pe lângă că avea de a satisface lăcomia proprie și a Dómnei sale Ruxandra, lăcomie de bani și de cumpărare de moșii.

Nevoia Domnitorului de bani îl împinge să primescă frumoșe propunerii de la Mitropolitul și Divanul țerei. Mönăstirele pământene tot-déuna au fost locuri, în cari Domnitorii aflaú ajutoré bănesci îndemánatece. A ajuta aceste mönăstiri, ca să'și amelioreze finanțele, era decii o lucrare profitabilă nu numai pentru ele, ci și pentru Domnitorú. De aceea nu e de mirare să găsimú de la Hangeri acte cu totul favorabile mönăstirelor pământene. Așia la 27 August 1798, Domnitorulú adreséză Mitropolitului următorulú pitacú :

«Fiind-că bună starea tuturorú mönăstirelorú, ce se află aici în țórá, este trebuincióșă și de folos pământului în tótă vremea, și fiind-că de la o vreme

95. Hrisovulú de orânduiala mönăstirilorú, fila 135.
96. Scutire de scaunú de carne a Episcopiei Buzéului, fila 138.
97. Mönăstirea Jitia, Dolj, fila 140.
98. Biserica de la Oréști.
99. Biserica și șcóla din Cojesci, Romanați, fila 149.
100. Cartea schitulú Valea-Mare. Muscelú, 151.
101. Znacovulú, fila 151.
102. Biserica dintr'o ți, 153.
103. Episcopia Buzéú pentru unú scaunú de carne, 154.
104. Căldărușani, 154.
105. Metohulú Episcopiei Rómnicului, 156.
106. Episcopia Rómnic; tégulú Ríurenii 158.
107. Episcopia Rómnic: Vinăriciú, etc., fila 159.
108. Scutirea lui Mihalache dascálulú de la Cojesci, 161.
109. Scutirea lui Radu sin Bádica, sluga Mitropoliei 161.
110. Biserica Tégoviște, fila 163.
111. Schitulú Lespeđile, fila 164.
112. Legătorú de cărți ovreii, fila 170.
113. Archimandritulú, fila 172.
114. Mărginenii, fila 175.
115. Schimnicii de la cetatea Negru-Vodă, fila 174.
116. Mărginenii: vinăriciú, fila 174.
117. Mönăstirea din Tégú-Jiului, fila 175 verso.
118. Schitulú Cheia, fila 177.
119. Biserica și șcóla de Dobroșesci, de la satulú Tártășesci, fila 178 verso
120. Mönăstirea Brâncovenii, Romanați, fila 179 verso.
121. Șf. Elefterie, fila 181.
122. Mönăstirea Dealul-Spirei, fila 184.
123. Biserica Barașilorú. Bucuresci, fila 66.
124. » Catolicilorú Rómnicú-Válcea, fila 67.
125. » » Muscelú, fila 78.

încôce mulți exarhii ai Sfântului Mormânt, ai Sfintei Agora și ai altor mănăstiri, unde sunt închinat unele m-ri ale țerei, vinu aici și, cu cuvânt de ajutorul cheltuelilor și cu alte pricinuirii, ridică bani, din carii nu numai serăcescu m-rele țerei, ci și însuși erarchii fac neguțitorii, împotriva hrisóvelor ctitorilor, prin carii se împărtășesc de la mai sus numitele m-ri; dreptu aceea poruncim Domnia mea, că de acum înainte să nu aibă voie egumenii, făr'de pecete domnescă, să dea cel mai puțin lucru, peste ceea ce este orânduit pe an; iar de va îndrăzni cine-vași, făr'de voia stăpânirei, a da cel mai puțin lucrul, aceluia să nu i se fie în sómă, nici în socotéla m-rei cea de peste an și egumenul să fie lipsit din egumenie numai decât și izgonit din țără. Acestu pitac să se trecă atât în condica Divanului, cât și în condica Mitropoliei și prin deosebite cărți să se facă cunoscut și tuturor egumenilor.

Cod. XXXIX fila 70.

Acestu pitac din inițiativă domnescă e urmatu apoi de un hrisov *pentru orânduiala mănăstirilor*, prin care Hangeri dă nizamul, după care urmază să fie administrate mănăstirile pământene, și se închinat.

Prin acestu hrisov, cu data de la 10 Sept. 1798, Hangeri, după ce recunósce că înființatorii mănăstirilor le-au dotat cu averi, pentru ca să serviască la faceri de bine și pentru ajutorarea celor săraci, apoi constată, de astă-dată împreună cu Mitropolitul, Episcopii și veliții boierii, că aceste m-ri sunt încăpute la datori dîn cauza călugărilor greci, carii sunt trâmși în țără de la sfintele locuri și carii nu numai își permit de a introduce egumeni călugări streini pe la mănăstiri, ci încă și ridică de pe la mănăstirile pământene *sume de bani*, de le sărăcescu. Ca să se pună capétu unei asemenea urmări, hrisovul dispune :

a) Schimbare de egumeni, pentru neguțitorie, să n'aibă voie mănăstirile de jos a mai face, adecă să nu' pótă face egumen pre cine dă mai mult. Egumenii abusivi să fie denunțați Mitropolitului, care este *chiriarchul locului*; acesta, de va găsi că în adevăr egumenul nu este destoinic, să aréte Domniei și Domnia va scrie jos, să se trimiță om vrednic și cuvios de a se orândui egumen.

b) Să nu îndrăznescă egumenii a da, fără scirea Domniei și a chiriarchului țerei, măcar un ban mai mult la locurile de jos, cu nume de ajutor, de cât ceea ce ctitorii singuri au orânduit. Iar care va îndrăzni, să nu i se fie în sémă la socotéla ce va da. Nu sunt permise dările de bani cu imprunutu de la mănăstiri, fără prealabila învoire a Mitropolitului țerei și a D-lui vel Logofétu, sub pedépsă de isgonire din țără a egumenilor, carii voru călca aceste dispozițiuni.

c) Când mănăstirile cele de jos vorŭ avē trebuință a trănite în țēră exarchŭ pentru pricinile mănăstirescī, sã cērã prealabilã invoire de la Domnie, aretândŭ pricina și trebuința ce este de a veni aici acelu exarchŭ. Voia ce i se va da, va fi cu anume termen de rēmânere în țēră și îndată, la implinirea termenului, sã plece de aici la mănăstirea sa, sub pedepsã de a fi isgonitŭ, la casŭ de întârziere.

d) Mănăstirile pãmēntene aŭ dreptulŭ de a moșteni pe egumenii lorŭ, cãnil morŭ în țērã. Domnitorulŭ și Mitropolitulŭ potu da din averea egumenului mortŭ «unŭ ajutoru» și la mănăstirea de jos, peste cele orânduite de se daŭ, dupã hrisóvele Domnescī, la Cutie și la alte obraze scãpãtate.

e) La fie-care doi ani sã se încheie socotelile tuturorŭ mănăstirilorŭ de Mitropolitulŭ țerei, Vel Logofelŭ și Vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ «ca uniia ce urmēzã a avē durere pentru lucru strãmoșescŭ alŭ lorŭ și sã trecã acele socoteli atãt la condica Mitropoliei, cãt și la condica Divanului».

Cod. XL fila 135—137

Asemenea hrisovŭ este și elŭ unulŭ din acele acte, manifestândŭ spornica mișcare a țerei contra grecilorŭ.¹

1. Cumcã dispozițiunile hrisovului contra egumenilorŭ greci, n'aŭ rēmās numai pe hãrtie, potŭ proba actete urmãtoare:

Vodã aflândŭ mănăstirea Sîrindarii reŭ ținutã și datóre, mãcar cã are venituri bune, ordonã lui vel Banŭ Dimitrie Ghica, lui vel Spãtarŭ și lui Nicolae Brãncoveanu vel Log. de țera de sus, sã cerceteze și sã chibzuiascã, ca sã iasa mănăstirea din situația în care se aflã. — Augustŭ 20, 1798.

Cod. XXXIX fila 68.

Pitacŭ la Mitropolitulŭ, la vel Spãtarŭ Mavrocordat, ctitorul mănăstirei Vãcãrescī, și la vel Logofelŭ de țera de sus Brãncoveanu, din 26 Septembrie 1798. Le amintescē chrisovulŭ datŭ cu referință la afacerile mănăstirilorŭ în genere; apoi, dupē recomandațiunea Mitropolitului și a velișilorŭ boșeri, asupra jãlbei lui Nicodem, fostulŭ egumenŭ Ploestónŭ, recomandãndu-lŭ spre a fi din nou numitŭ egumenŭ, Vodã pe deoparte a trimisŭ astã recomandație la Patriarhia de Țarigrad, și pe de alta l'aŭ și numitŭ vechilŭ de egumenŭ și epitropŭ la mănăstirea Vãcãrescī; iar Gavrilŭ se orênduesce la Rezvanu, în locul lui Chirilã, celŭ lipsitŭ cu hotãrire din Divanŭ.

Cod. XXXIX, fila 85 verso și 86.

Pitacŭ din 27 Ianuarŭ 1799 cãtre Mitropolitulŭ, cãtre biv vel Banŭ Mavrocordat Epistatulŭ Postelniciei și vel Logof. de țera de sus, sã iēe socotela fostului egumenŭ de la Mãrcuța, Calinic, care, dupe cererea m-relorŭ părșilorŭ de jos, s'aŭ înlãturatŭ, fiind-cã «s'aŭ purtatŭ cu nesilință, risipitorŭ lucrurilorŭ

Nu ne mirăm că Divanul a isbutit să capete la asemenea hrisovă semnătura unui Domn fanariot, ca Hangeri, de óre-ce lucrul se explică lesne. Hangeri nu vedé în acestú actú o manifestare anti-fanariotică, ci unú mijlocú de a opri în țéră, pe la fie-ce mónastire, mai mulți bani, din cari apoi, sub unú cuvântú orí altulú, să se infrupte însăși Domnia.¹

Dar ceea ce servise interesele momentane și culpabile ale Domniei, avea să servescă națiunei, fiindú precursoriá mișcării de la 1821.

Cu anume scopú de îmbunătățirea bisericeii nu putemú dice că este nici pitaculú lui Hangeri, din 12 Ianuarú, 1798, prin care provócă pe Mitropolitú și Episcopii la respectarea cunoscutelor hrisóve domnesci, relative la hirotonii. Era unú interesú fiscalú acela care oprea hirotoniile de *dajnici*,² fără prealabilă constatată trebuință de preotú. Hangeri cere prelaților țerei intocmai păzirea aceluí nizamú alú hirotoniilor.³

Singurele acte, prin cari Hangeri se preocupa de stârpirea unor abuzuri din administrația bisericeii, sunt cele următoare:

1) Pitaculú din 28 Aprilú 1798, relativú la catachrisele protopopilorú. Hangeri ordonă marelui Vistierú să pună a se scóte după catastife tóte madelele ce sunt arătate asupra protopopilorú și să dée Episcopilorú a se cerceta și îndrepta.⁴

2) Alú doilea actú e o carte la toți Ispravnicii, din 1 Mai 1798, iarși contra abuzurilorú protopopilorú, ce iaú izvodiri noué de cisle, de oi cu miei, paseri și altele, cu cuvântú că aceste plocóne se trimetu aici, luándú deosebitú de la tot preotulú și diaconulú, la Paști, la Crăciun și la

și veniturilorú mónăstirei, să fie înlocuitú cu noulú egumenú Athanasie, care aú mai fostú egumenú la Mărcuța.» Să predea averea íu mânilé noulú egumenú; să oblige pe fostulú egumenú a întregi dota ei.

Cod. XXXIX, fila 134, verso.

Pitacú, din 27 Octombree 1798, la vel Banú Dumitru Ghica, epitropulú mónăstirei Sărindarului, să nu dée la sfintele locuri mai mult de cât se cuvine, ca cu restul să se facă mile aici în pământulú țeroi.

Cod. XXXIX. Fila 103.

1. Dámú în anexe întregú acestú hrisovú.

2. Domnitorulú ordonă la 4 Februarie 1798, despre un preot hirotonit fără invoire, «să'lú aveți la dajdie, să plătócă birulú de rëndú cu țóra», pentru că «n'aú avut altă slobođenie prin poruncă domuéscă, nici aú luatú însciințare de la D-vóstră (Ispravnicii) ca să-lú aretați că este fără pricină de dajdie.»

Cod. XXXIX.

3 Cod. XXXIX, fila 8 verso. Veđi actulú în anexe.

4. Cod. XXXIX, fila 36.

Adormirea Precistei, câte 5 par. pentru ouă, câte 5 par. pentru găini, și câte 6 par. pentru chiria carului de adus plocónele. Așisderea și cu cuvântu de ploconulú bastonului arú fi luándú câte 66 parale. Domnitorulú aú arétatú aceste Mitropolitului și Episcopilorú, carí «cu mirare le-aú auđitú, đicéndú că nu aú scire de unele ca aceste», și aú promisú indreptare, dar Vodă, «grijindú cu deosebire pentru dreptatea obștiei», ordonă direct Ispravnicilorú ca să se citescă într'auzulú tuturorú acele cărți și să aréle porunca fie-cáruí protopopú, ca să contenescă abuzurile.

Vomú mai menționa unú pitacú către Egumenulú Cotrocenilorú, ordonándu-í să repare stricáciunile mónăstirei și a imprejmuirilorú, cât și a podului de pe apa Dâmboviței ce duce la mónăstire. 1798, Iulie 24.¹ Aceluiași egumenú de la Cotroceni i se ordonă să plătescă pensiuí pentru urmașii scápătați ai ctitorilorú.²

Surghiunirea prin vel Spătarulú la mónăstirea Cernica a egumenulú de la Rézvan, în 23 Iulie 1798, este iarăși o consecință a hotăriri luată de Domnitorú de a imbunătăți starea materială a mónăstirilorú, pentru propriulú seú interesú.³ Dealtmintrelea acestú egumenú de la Rézvan era acusatú, că într'unú procesú cu căpitanú Emandi arú fi produsú înaintea justiției acte plastografiate.⁴

Ca bine facere specială la clerici, puține acte avemú de la C. Hangeri. Așa este scutirea de birú a lui Popa Ionú fratele lui *Manea Brutarulú*; ⁵ a lui Mihalach, dascálulú de la biserica din Cojăscí; ⁶ a popei Mogoș mutatú de la Arțarú la Cojăscí, ertatú de birulú preoțescú, de ploconulú vládicescú și de tóte dările, în 17 Sept. 1798.⁷

Décă ici colea Hangeri scutesce de dări servitorí ai altarului, apoi găsímú și pitace, prin carí din contra, se daú la dajdií ómení de-ai bisericeí. Așa este pitaculú la Ispravniculú de Mehedinți, ca să deé la dajdie 22 scutelnici ai bisericeí domnescí din Cerneți, sub cuvântú că aceia nu potú fi dintre páménení, ci ómení streini.⁸

Și cu tóte aceste nu se póte đice că Hangeri nu crodea în puterea bisericeí. Când ciurma sbucnesce ici colea în țeră, el cere Mitropolitului și Episcopilorú intervențiunea lorú la Dumneđeú, ca să înceteze hóla. Asemene, când se ivescú locuste în Aprilú 1798, în direcțiunea Focșanilorú, Hangeri dá unú pitacú la Ispravnicii localí, să preámble

1. Cod. XXXIX, fila 62 verso.

2. Cod. XXXIX, fila 99

3. Cod. XXXIX, fila 62.

4. Cod. XXXIX, fila 60 verso.

5. Cod. XL, fila 51.

6. Cod. XL, fila 161.

7. Cod. XXXIX, fila 80 verso.

8. Pitacú din 18 August 1798, cod. XXXIX f. 68 verso.

printre locuste móştele Sf. Mihail Sinadul, şi să se facă rugăciuni. Se rënduesce anume unŭ arhiereŭ, care impreună cu unŭ călugăraşŭ de la mŏnastirea Arnota, unde se conservă móştele Sf. Mihail Sinadul, să mērgă cu aceste móşte la locurile unde s'aŭ ivitŭ locuste, călătorindŭ intr'unŭ rădvanŭ, cu cai de pe la mŏnastiri. ¹

Cu tŏtă acēstă credinŭă in puterea intervenŭiunii móştelor Sf. Mihail Sinadul pentru stărpirea locustelorŭ, Domnitorulŭ mai adaoge in pitaculŭ către Ispravnici, «şi din partea Domniei voastre să facei silinŭă, şi ori-ce mijlocŭ veŭi socoti spre întēmpinarea rēului, a nu se imulŭi, până sunt locustele mici şi cu uşurinŭa de a se zdrobi.»

Ca manifestaŭiune a vechei toleranŭe de credinŭă, găsimŭ şi de la Hangeri Hrisóva reinoite, de mili şi privilegii pentru biserica catolică a Baraŭilorŭ din Bucuresci, ² a acelei catolice din Râmnicu-Velcea ³ şi a celei din Muscel. ⁴

De sigurŭ că şi bisericile grecesci din Orient aŭ trebuit să'sŭi vedă reinoite diferitele lorŭ privilegii şi mili. ⁵

De la biserică trecēndŭ la cultura publică, puŭine avemŭ de notatŭ. Cum Domnia lui Hangeri efective incepe numai in Ianuarie, neindoiŭsŭ că budgetulŭ scŏlelorŭ este acelaşŭ pe 1798 ca cel ce amŭ adusŭ mai indărătŭ, pe anulŭ 1797, ⁶

In 26 Aprilŭ 1798 aflămŭ unŭ pitacŭ către Mitropolitulŭ, indemnându-l să activeze perceperea dărei preoŭilorŭ pentru cutia şcŏlelor. ⁷

1. Pitacele din 10 şi 12 Aprilŭ 1798, cod XXXIX fila 28 verso.

2. Cod. XL fila 66.

3. Cod. XL fila 67.

4. Cod. XL, fila 78.

5. Iată anume bisericile grecesci cari aŭ căpătat asemenea reinoiri: Hrisóve din cod. XL.

Ceauş-David, fila 95

Xenofont de la Sfetagora, fila 113

Şcŏla elinóscă—Ťarigrad, fila 114

Megaspilion, fila 115

Şcŏla şi spitalul de la Terapia, fila 117

Vlahserai, fila 125

Patmos, fila 126

Miralichia, fila 133

Castrachi-Rumeli, fila 163

Arnăut Chioiu, fila 185

Curu-Cişnea, fila 185 verso.

Şcŏla de la Arnăut Chioiŭ, fila 186

6. Veŭi in urmă la pagina 39.

7. Cod. XXXIX fila 36

Asemene poruncă se repetă la 1 Septembrie 1798, în mod mai energic, în cuprinderea următoare :

«Io Constantin Hangeri Voevod,

Cinstitū și credinciosū boșerulū Domniei mele, D-ta vel Logofetū de țora do sus, fiind-că arătă Domniei mele Dumnealui vel Vornicū al obștirilor, pentru banii școlelori, cari sunt săi răspunđă mōnăstirele, cum că cerēndu'i de la Prea Sfinția Sa Părintele Mitropolitulū, într'acēstă vreme de mare trebuință, au datū Prea Sfinția Sa răspunsū în scrisū, cum că acești bani cu discolie 'au a se scōte de la m-rī, și trebuință fiindū acum, atāt ca să se plătōscă orēnduitele lefi ale dascăliilor, cāt și la atâtea (sic) sēraci, ce li se dau lefi și milī pe, tōte țilele; care nu se cuvine a se da zātignire unorū trebuințe ca acestea în vreme ce întorcirea școlelorū este învederatā făcūtă pentru podōba țeręi și este folositōre (sic) la obște; care cānd nu se va pāzi plata dascăliilor în vremea cea cuviinciosă, urmēzā a se rāsipi și dascălii și copiii, zātignindu-se tot acelu folosū obștescū, și pricinuinđu-se nu puțină defăimare patriei. Asemenea și milostenia ce se împarte, iarășī este vēđutā trebuința ei. Ci pentru ca să nu ajungā trēba pānā acolo, poruncimū să cercetezi D-ta, cari sunt m-rele acelea cu rēmășița banilorū de școle, și cātā rēmășiță este la fieșcare m-re ? și diu vināriciulū acelorū m-rī să faci D-ta taxil de banii școlelorū; iar cānd vre-una dintr'acele m-rī va fi vēndutū vināriciulū estimp la vre-un mușteriu, acelu mușteriu să se apuce ca să plătōscă banii școlelorū, ce este mōnastirea datōre, și să i se facū carte la mână pentru viitorulū an, a avea pe sēma lui vināriciulū acei mōnastiri; și cu acestū mijlocū D-ta să faci taxilū și banii, fără de altū cuvēntū, cari să se deē la Epitropie. Intr'acēstū chipū dar să urmezī D-ta.—1798, Septembrie 1.

Cod. XXXIX fila 71 verso.

La 17 Ianuarū 1798, adecă puținē țile dupe sosirea în țeră. Hangeri, dupē provocarea marelui Banū Dumitrașcu Racoviță, scrie Caimacamului Craiovei, Dumitru Hangeri, că s'au insciințatū că dascălulū școlei elinesci de acolo, ce de puțină vreme a fost orēnduitu «cumcă bētrānū și slabū fiindū, nu pōte urma trēba dāscăliei și rēmānū ucenicii fār'de învețatură, trecēndū vremea în zadar, pentru care, fiind-că nu voim Domnia mea a se discolifsi și a se isterisi boșerii Domniei mele și cei-l'alți pāmēnteni ai părței locului de acestū folosū alū învețaturei și alū procopselei copiilorū lorū, cari vorū avea rivnā spre învețatură, ci încă săi ajutāmu, ca să crēscā intru rodulū învețaturei și al procopselei, amū poruncitū Domnia mea Dumnealui vel Banului, de au cercetetū și au găsitū pe acestū Anastasie Filipopolitūlū, prē carele arētāndu-lū Domniei mele de vrednie și cu procopsēla învețaturei, iată

Ilă orânduimă de a fi dascălă acilea la școlă elinescă, pe care făcându-lă D-ta cunoscută și D-loră boieriloră și celor-l-altă pământeni de acolo să'l și aședă la școlă, ca să urmeze cu silință tréba învățatúrei uce-niciloră, și după acésta, vedénd Domnia mea orânduiala ce-aú fostú pentru plata dascălului și întocmirea școléi, vomă da domnescă năstră hotărîre de urmare.»¹

Hangeri reinoi și hrisovulă școléi româno-slavone de la Sfântu Gheorghe, «unde nu numai din copiii pământeniloră se află, ci și alții streini, dintr'alte țeri sunt veniți». Învățătorului Isaiia Anghel ierochirica și ipodidascălulă seú, améndoi pământeni, primescú «óreși ce milă domnescă, mai vêtosú ca fiindú în liniște, pururea să fie cu mintea slobodă și să pótă pune tótă nevoința a se sirgui și a sta napristan spre învățatúra și procopséla copiiloră sholasnici, și pentru streini și pentru pământeni.» Domnitorulă îi scutesce de tot felulă de dăjdi și pre ei și bucatele loră și le dá și liude 5 străini scutelnici, apărându'i și de ori-ce mosafiră.—1 Iulie 1798.²

Cunoscutele biserici și școli din Tărtășeșci, Cerneți, Grecii, Colțea, Dobroșeșci, încă își vedú reinoite privilegiile.³

La satulă Cojăștii, moșie cumpărată de Dómna Ruxandra Hangeri, încă se înființéază școlă românescă, de și suntemú îndreptățiți a bănuí că nu atât interesulă culturală a împinsú pe Dómna Ruxandra să înființeze asemenea școlă, ci pentru că cu pretextulă întrețineréi ei s'aú creatú, cu hrisóve domnesci, bune venituri, între caré vinăriciulă de pe moșia domnescă de la Caracalú, câte 1 banú de vadră pe lângă 2 bani și părpărulă, care'lă lua Sf. Spiridon-noú.⁴

O instituțiune, care a atras atențiunea lui Hangeri, a fostú orfanotrofia. De sigur marele Vornicú alú obștiriloră Radu Golescu este acelú ce dobândesce de la Hangeri un Hrisovú,⁵ prin care mănăstirea Strihaia cu veniturele sale este pusă la dispozițiunea acéstei instituțiuni. Domnitorulă dice:

«Cu sfatulă de obște amú închinat'ó Domnia mea la orfanotrofia din Bucuresci» ca să servóscă la cheltuelile de întreținerea copiiloră sêraci. La 9 Maiú 1798 Vodă ordonă, ca epitropia să rânduiască unú epistatú credinciosú, ca să facă zaptú tóte ale mănăstirei acésteia, mișcátóre și nemișcátóre, caré cu catastihú anume să le aducă în scrisú, spre a se trece și în condică la Epitropie.

Cod. XXXIX, fila 48 verso.

1. Cod. XXXIX, fila 9.

2. Cod. XL, fila 9.

3. Cod. XL, fila 100, 124, 130 verso, 119, 80. — Asemenea s'aú reînóit privilegiile bisericeí și școléi zidite de Stoln. Dumitrake în T. Jiului, la 15 Iunie 1798. [Veđi hrisovulă în anexă, după Cod. XL fila 175 verso].

4. Hrisovú din 31 August 1798 cod. XXXIX fila 72.

5. Veđi acéstu hrisovú în tótă întregimea la anexe.

Orfanotrofia capătă în folosul ei și toate prăvăliile, cari sunt să le zidescă «luminata prea iubita Dómna nóstră Ruxandra» cu cheltuiala sa, pe locul mónastirei Mihaiŭ-Vodă.

În acestŭ institutŭ se vorŭ cresce 80 de copii, pe $\frac{1}{2}$ parte femeiască. Pentru acestŭ institutŭ să se zidescă 2 curți suficiente la biserica Manea Brutaru. Pentru zidirea acestorŭ curți Alecu Văcărescu, fiulŭ răposatului Ienache, a propusŭ să se întrebuintzeze partea III din clironomie, ȃisă partea sufletului.

În orfanotrofie nu se vor primi decât prunci sugari până la 6 și 7 ani, rămași fără de părinți și cu desăvêșire sêraci. Pe prunci îi vorŭ cresce la doici afară din institutŭ până la 1 anŭ și $\frac{1}{2}$, însă pururea sub privighiere. În institutŭ se ținŭ copiii până la 11 ani, iar fetele până la 12 ani. Dăeții vorŭ invêța la unŭ «dascălŭ cu bună fire, bătrânŭ, pentru china avêndŭ și óreși-care invêțătura și de elenica», fie preotŭ sêu mirênŭ. Mai se dispune să fie rênduiți și doi preoți, din care unulŭ să fie și dascălŭ rumănescŭ copiilorŭ ; aceștia poslușindŭ câteși trei și bisericei, să aibă a pune pre copii la invêțătura cărței de la trei ani, multŭ de la 4 înainte, silindu-se nu numai să-î invêțe carte ; ci încă să-î indemneze cătră bunele urmări, invêțându-î începuturile bunei credințe, ale rugăciunelor și câte alte sunt spre bună obicinuire, deprindêndu-î și la scrisóre.

La secțiunea fetelorŭ, în locŭ de dascalŭ să fie rênduite douê «dăscălițe ȃlugărițe, infrante cu viețuirea fără de prihană, carile să invêțe pe fete ale inchinăciunei și ale lucrului de mână, câte sunt trebuincioșe la partea femeescă și să le povêțuescă spre cele de bună chibzuință.» Să fie și unŭ preotŭ bătrânŭ duhovnicŭ, care va posluși și acestei bisericei la sfintele leturghii.

Acéstă orfanotrofie este sub inspecțiunea lui vel Vornicŭ alŭ obștinei.

«Cu câte-va ȃile înainte de praznicul bisericei, Epitropia să aibă a cerceta pre copiii cei ajunși la orênduita vêrstă și dupe iscusința, istețimea, țragerea de inimă și *dupê némulŭ lorŭ*, (de va fi cunoscutŭ) să se facă fôie de dênșii de a se împărți, ori la șcôla cea mare pentru invêțătura desêvêșită, sêu la curtea domnescă, sêu la neguțitorŭ de trebă și cunoscuți, sêu la meșteri asemenea de ispravă pentru meștesuguri, ori la vre unŭ boierŭ, neguțitorŭ, sêu la altulŭ de ispravă, ce va vré a primi vre unulŭ ca să-l crescă pentru sufletulŭ sêu și mergêndŭ la ȃiua praznicului Domnulŭ acolo, să aréte epitropiŭ și cu economulŭ acelŭ catașihŭ cu copiii dimpreună, din cari să primescă Domnulŭ 4 copii, mitropolitulŭ doi copii, Episcopii câte unŭ copilŭ și D-nêlorŭ boierii, care și căți vorŭ vrea a lua, câte unulŭ ; și îndată să se pri-

mescă la orfanotrofie alți copii sërmanî în loc, spre împlinirea șumei. Se pôte da unũ copilũ și în cursulu anulu și mai micu de vërstă, la cine, fiindu omũ cunoscutũ, arũ voi să'lũ facă feciorũ de șufletũ.»

Lista feterũ ajunse la vërsta hotărită Epitropia o presintă Dómnei, care merge anume la orfanotrofie. Dómna ié doué fete «și din jupăneșele etpaiului Luminăției sate, care va voi a primi și a lua, câte una.» Iar cele l-alte venite în vërstă, să se mărîte după starea lorũ, ori de la cutia milosteniei, ori din prisosulũ venitulu orfanotrofiei, séu din ajutorulũ Domnulu.

Din fetele mici încã se dau în cursulũ anulũ de sufletũ.

Unulũ din doctoriî politiei plătítũ de Epitropie, va fi datorũ să viziteze orfanotrofia, dându-i-se și unũ adaosũ de 30 tal. pe lună la léfă.

Numirea doctorulu este lăsată în deplină voie a Epitropulu.

Șemile anualĩ se vorũ cerceta de Mitropolitũ, de vel Logof. alũ țorei de sus, și de vel Post. împreună cu vel Vorn. alũ obștirilorũ.

Acesta e cuprinsulũ în scurtũ alũ hrisovulu de fundațiunea orfanotrofiei.¹ Acéstă instituțiune abia plănită, nu credemu că deveni o realitate, căci de construirea celorũ doué palate cu multe camere nu mai se face nicăire mențiune de la Mai 1798 la Februar 1799, când se termină domnia lui Hangeri.

Ținemũ sémã și de intențiune; decât, de realitatea lucrulu nu avemũ a mai pomeni!

Nu în scurtulũ timpũ alũ Domniei grele a lui Hangeri și sub amenințările Ciumei și a lui Pasvantoglu se putea produce ceva din respectũ culturalũ pentru societatea română din Muntenia.

Dealtmintrelea acéstă societate era aceeași pe care arũ descris'o pe la anii 1793. Nu în 4 ani trecuți de atunci se schimbă o direcțiune culturală!

Cât continuă depravarea în asemenea societate, până la finea secolulu alũ XVIII^{lea}, ba trece și în primit anũ alũ celui alũ XIX^{lea}, o pôte demonstra de ajunsũ următorele estrase de documente:

Vodă s'a însciințaiũ, că atât prin mahalalele tîrgulu și prin hanurĩ, cât și prin odăile mănăstirilorũ «se facũ multe urmări desfránate și fapte vrednice de tótã rușinea, carĩ nu numai că nu se cuvine a se urma cu acestũ felũ de apolie, ci neci se potũ suferi a se auđi....» Decĩ Domnitorulu ordonã lui vel Spătarũ, să facă «cercetare și pe față și pe sub cumpötũ, spre a'ĩ afla pe tăși câți petrecũ viétã desfrénatã ca acésta, și ori nóptea séu điuã... îți dămũ

1. Veđi la anexe hrisovulu în totalitatea lui, după cod. XL, fila 39.

Domnia mea volnicie, ca să calcî case ca acelea desfrânate, măcar și în mînăstirî de va fi, și să'î ridicî pe deoparte, și pe de alta să faci scire Domniei mele... spre a se da nizamŭ de a se păzi tiesce-care de lucrurî netrebnice. — 30 Iulie 1798.

Cod. XXXIX, fila 64 verso.

Cu pitacŭ domnescŭ din 28 Sept. 1798, femeea Maria cu mama sa sunt scóse din Bucurescî și trâmise la satulŭ lorŭ din Dâmbovița, de unde să nu se mai întórcă.

Cod. XXXIX, fila 117 verso.

Se repetă nizamulŭ cărciumelorŭ: să nu sté muierî sêu fete celetnice în cărciume.—29 Sept. 1798.

Cod. XXXIX, fila 83.

Ceea ce se va potrece în Bucurescî — vomŭ descri-o — cu oca-siunea unei vizite a noului Amiral turc, amiculŭ lui Hangeri, va fi de natură a agrava rēulŭ, iar nu a-lŭ vindeca.

Ómenii de carte nu lipsiaŭ cu tóte aceste cu totul. Celŭ puținŭ guvernorii francesi de prin casele boieresci continuaŭ a fi nisce factori culturali influenți, introducēndŭ limba și cărțile francese.

Alătura cu literatura francesă, la Mai 1798, mai ámbla prin Muntenia și o trupă de actori sêu *pehlivanî* francesi. Domnitorulŭ îi recomandă Ispravnicilorŭ din țeră și le ordonă să fie bine primiți pretutindena.¹

Și pe când Domnitorulŭ recomanda protecțiunei Ispravnicilorŭ pe 3 *pehlivanî* francesi, elŭ nu se arēta neprietenos și către ómenii de sciință din țeră. Doctorulŭ Dumitru Caracaș, care la 1795, precum vēdŭrămŭ, tipărise la Viena *Ποιήματα Ιατρικά*, prea lăudase pe Domnitorii anteriori lui Hangeri, ca să nu fi fostŭ indemnataŭ Hangeri de a'lŭ trata bine, sperāndŭ dóră că și despre dēnsulŭ pēna medicului-poetŭ va lăsa o cāntare. În adevērŭ Hangeri este bunŭ pentru doctorulu Caracaș, cum probēză și următorulŭ pitac :

Io Const. George Hangeri Vvd. i gsp.

Cavióse egumone de la mînăstirea Mărcuța, fiind-că doftorulŭ Caracașŭ s'aŭ orēnduitŭ a șede a în lăuntru în mînăstire, în cātă vreme va voi, să'lŭ primescî în lăuntru mînăstirei și să'î dai odăile cele trebuincióse de odihnă, că așa este voința și porunca Domniei mele. — 1798, Maiŭ 12.

Cod. XXXIX fila 110.

1. Cod. XXXIX, fila 50. Pitacŭ din 29 Maiŭ 1798.

Nu putem număra între opere, manifestându o cultură artistică, restaurațiunea anevoiósă a curței domnesci de la Mihaiú Vodă, din 1798, restaurațiune la care se întrebuiță sute de salahorí și în favórea căreia arbitrarulú nu speria de locú pe Domnitorú, carele ordona să se ié la lucru meșterii chiar angajați de alții și să se concentreze pentru acéstă restaurare cele de țigani mónăstiresci și de pretutindenea... O icónă în micú a celorú petrecute cândva cu construcția megaliticelorú piramide egiptene!

Și la ce au servitú lui Hangeri vexațiunile și nedreptățile săvêrsite cu restaurarea curței zidite de Alex. Ipsilant la Mihaiú Vodă? Câte-va luni după ce se strămută acolo, i se întemplă uciderea și din palatulú, în care intrase cu fală, fu aruncatú pe ferestre, fără de capú, golú, în mijloculú zăpeșilorú și a gunóielorú de cai!

XVI

Administrațiunea.

Tótă activitatea administrativă a nouei Domnii se cheltuesce întrú a îndoi birurile și a crea resurse fiscale, cari nu numai să satisfacă trebuințele armatei turcesci, trimise la Vidin contra lui Pasvantoglu, dar să imple și punga Domnitorului, a Dómnei și a acolițiilor lor.

Alăturate cu aceste exacțiuni și stórceri a țerei de cari avemú mai departe a ne ocupa mai cu stáruință, putemú totuși înregistra câte-va acte și din sfera administrativă.

Așia, în primulú locú, sunt hrisóvele reorganisându Departamentulú epitropiei obștirilorú, din 22 Ianuarie 1798; acelu relativú la reorganisarea Cutiei milelorú, cu aceeași dată; și hrisovulú logofeției de obiceiurí, din 12 Aprilie 1798.

Să le recensionămú pe fie-care.

Hrisovulú Departamentului Epitropiei obștirilorú introduce unele modifițiuni la hrisovulú lui Alexandru Ipsilante, d'în Domnia a II, sub pretextú că au aflatú în vechia organizațiune «*nu puține lipse, amestecări și neintocmiri, cuviincióse vécului trecutú, iar nu celuí de acum*».

Radu Golescu, marele Vornicú alú acestuí Departamentú făcea unú anachronismú, vorbindú de organisarea Departamentului în fruntea căruia se afla, ca de o instituțiune aparținéndú vécului trecutú, pre când noi amú vedut'ó fundată de Alexandru Ipsilante la 1775, și reorganisată tot de același Domnú în Domnia a II-a. Era numai dóră o

figură de retorică, era o intenționată intinerire a marelui Vornicu, carele în locu de a se arăta firesc un «*laudator temporis acti*» punea la modă directiva, de care slavă Domnului nu suntem nici ađi lipsiți, aceea de a pune pe spetele trecutului tot ce e rău și de a proclama, că binele începe a se face numai de către noi.

Secolulū al XVIII condamnându secolulū al XVII-le !

Și în ce consta *marea reformă* a lui Radu Golescu? El înlocui pre 4 vornici al II prin 4 neguțitori. Nu cum-va Radu Golescu s'a adăpatū la ideile Revoluțiunei Francese de lepădă 4 boieri în favoarea a 4 neguțitori (burgheji)? S'ar putē presupune, că înlocuirea boierilorū prin neguțitori urmăria unū scopū mai puțin democraticu, acela de a înlătura competiți și controlatori îndărătnici. Cu 4 neguțitori și 4 boierinași pe lângă elu, nazirulū epitropiei, marele Vornicu era mai liberū în mișcări, decât după anteriora organizațiune.

Atributele Departamentulu organizatū continuă a fi cele următore :

a) Trēba milosteniei, pentru care nu se va intārđia darea unui hrisovū specialū.

b) Trēba școlēlorū țerei. Departamentulū are «să îngrijască pentru buna întocmire a școlēlorū și ca prin cheltueele ce se facū, să iasă dintr'ânsele roduri de învățatură și de procopselă a pământēnilorū».

c) Trēba îngrijirei podurilorū celorū mari domnesci, și a celorū mici și a celorū de peste Dămbovița «spre a veni în puțină vreme la starea aceea ce se cuvine, ca într'o politie domnescă, fiind lucru de rușine și mare defăimare acēsta, a nu'și avea politia Bucurescilorū, lângă scaunulū Domniei, podurile ei în stare bună, pătîmindū norodulū de obște».

Pentru îngrijirea acēstuī ramū de serviciū hrisovulū lasă în flință polcovnicia de poduri cu cetele de podinari, sub ordinele lui Vel Vornicu al obștirilorū.

d) Hrana și chivernisirea prncilorū sērmanī. Orfanotrofia.

e) Nizamulū isnafurilorū și a tuturorū meșteșugarilorū—avēndū de zabitū pe Aga.

f) Aședarea narturilorū.

g) Inflințarea de fabricē de meșteșuguri iscusite; impuținarea ori poprirea importațiunei de lucruri zadarnice și pricinuitoare de cheltueli deșerte.

h) Adinistrațiunea averilorū celorū orfani. Inspecțiua spitalelorū.

i) Să îngrijescă Epitropia pentru nestrimtorara, nemicșorarea și neînchiderea nișelorū de obște și a drumurilorū de prin mahalale, de a nu se înlînde unii și alții a le coprînde.

j) Privigherea hotarului Bucurescilor, prin epistasia Vel Spătarului.

k) Ingrijirea de piețe, în care să staționeze carele, ce vin în oraș, oprite de a sta pe strade.

l) Privigherea mănăstirilor, ca să fie bine întreținute și reparate de egumeni și economi.

m) Ținerea de condici, în care să fie scrise tot hrisóvele, și cărțile domnesci de *madele obștesci*.

n) Câte unul din cei 4 neguțitori va avea în grijă : Cutia milosteniei.

Tréba scolelor.

» podurilor.

» apelor și a orfanotrofeii.

Aceștia sunt subordonați Vel Vornicului, «ca dinpreună cu D-lui să chibzuéscă».

«Făr'de scirea și chibzuirea D-lui Vel Vornic cheltueli să nu fie volnici a face»

o) Localul de adunare să fie ori la vre-o școlă, ori la vre-o monastire, séu la casa Vel Vornicului.

p) Sunt 4 logofetei alipiți la Departament.

q) Cei 4 neguțitori au și ei dreptul «când vor avea vre-o trebuincióasă și grabnică pricină să se înfățișeze înaintea Domniei mele, ca să aréte trebuința pricinei».

r) La casuri mai grele Epitropia să aréte pricina și la D-lori veliții boieri, spre a chibzui cu toții «ca nisce iubitori Patriei».

s) «La socotelele acestui Departament alu Epitropiei se rânduesce Vel Postelnicul după vremi, care împreună cu Vel Vornic alu obștirilor și cei 4 neguțitori, să încheie, fie-care sine de anu socotelele și să se presinte Domnitorului.

t) Lesfle : Vel Vornic alu obștirilor 1000 lei la trei luni ; cei 4 neguțitori : pronomion 6 lude pentru slujbele caselor lor ; scutire de bucate, de vinăriciú, dijmăritú.

La cei 4 logofetei, cu hărtia lor, câte 100 taleri pe lună.

La 4 boierinași câte 20 taleri pe lună.

Polcovnicului de poduri 30 taleri pe lună.

În 3 Februarie 1798, Vodă Hangeri rânduesce pe cei 4 neguțitori ai reorganizatului Departament, și anume : Ión Scufă la Cutia de milostenic, Spirea Cazoti la poduri, Mihaiú Chiriță la școle, și Petre Vasiliu la cișmele și orfanotrofie ¹.

1. Cod. XXXIX fila 13.

La 5 Fevruarie sunt numiți cei 4 logofeți anume: Marin la tréba podurilor, Anton biv Logofét de taină la tréba școlelor, Grigorie biv Logofetū de taină la tréba Cutiei de milostenie, și Iordache biv. III Logofetū la tréba cișmelelor și a orfanotrofeii.

In aceeași di sunt rënduiți și cei 4 boierinași: Costache Tufénu, Costache Greceanu, Matei Greceanu și Răducanu Caramanlău. ¹

Mers'au măi bine administrațiunea Departamentului obștirilor cu poua organizare? In locū de 4 boieri pământeni, Radu Golescu are lângă el, in tot casulū, celū puținū 2 neguțitori greci. ²

Iată de ce Radu Golescu perde din stima contemporanilor. In curénd, însărcinatū de Domnitorū cu catagrafia vitelorū, pentru a fi puse la birulū vácăritului, deghizat cu numele de goștinărit, precum vom vedé, Radu Golescu:

«Berbecii osebindū,
«Oile să le alégă,
«Câte sunt bărbătesci
«Și câte femeiesci,
«Din oi cum și din capre;...

Marele Vornicū alū obștirilor ajunge uritū de poporū cu asemenea epistăsie, așa in cât Fănuță (Zilotū Românulū) nu se sfiesce de a dice:

«Acestū epistatū crape!» ³

Ilrisovulū de reorganizare a cutiei milelorū in preambula sa arétă, că scopulū urmăritū este acelū de a ajutora pe cei scăpătați, de a ridica pe cei căluți, de a mângăia pe cei ce se trudescū, căci acesta este ca o lege din fire și ca o datorie obștéscă.

Domnitorulū spune că a cercetatū starea cutiei milosteniilorū, veniturile ei și cumpănirea împărțirei milosteniilorū, și că a aflatū «nu puțină rea orânduială și mare catachrisis.» Deci a hotărítū să reorganizeze cutia, după următóarele capete:

Veniturile. 500 taleri de la visteria domnăscă pe fie-ce lună
1000 » » cumpărătórii oieritului.

1. Cod. XXXIX, fila 15. Veđi la anexe hrisovulū și cărțile de rënduire.

2. Cod. XXXIX, fila 138. Pitacū din 31 Ianuarie 1799 către Mitropolitū și Vel Banū D. Ghica, biv vel Banū Mavrocordat Epistatulū Postelniciei, biv vel Banū D. Racovița, biv vel Vist. Scarlat Ghica și vel Logofetū de țera do sus Scarlat Cămpinónu: să cerceteze socotolele Epitropiei obștirilor pe anii 1797 și 1798.

3. Ultima cronică română din epoca Fanarioșilor, ediția Hasdeu 1884 pag. 9.

340	»	»	aî dijmăritului, adică cât 20 taleri pe județ.
340	»	»	cumpărătorii vinăriciului.
300	»		din vămi.
500	»		de la ocna și când acestu venit se va căuta în credință, banii se vor da de la Visterie, seú de la cămara domnescă.
500	»	»	Mitropolia.
300	»	»	Episcopia Râmnic.
200	»	»	» Argeș.
200	»	»	» Buzéu, la ziua praznicelor lor.
160	»	»	boierii cari îmbracă caftane, începându cu vol Bană.

Și nisce sume diverse pe cari lectorul le pôte afla în însuși hîi sovulă publicatâ la anexe. Toți funcționarii de tôte ramurile plătescî anumite taxe la cutie. Dēcâ unŭ funcționarŭ renăne în oficiŭ și pe unu altŭ anŭ, va plăti pe fie-ce anŭ taxa hotărită la cutie. Egumenii mōnăstirilorŭ mari plătescŭ cāte 40 de taleri, iar cei de la mōnăstirile mai mici cāte 20.¹

Neguțitorii cumpaniști, privilegiați cu chrisove, adică capanlăii, cun și gelepi, plătescŭ la cutie cāte taleri 300 la unŭ locu. Asemene neguțitorii ce iaŭ de la Visterie cărți pentru a face comerțŭ de vite și alte, plătescŭ cāte 1 talerŭ de carte.

Obligațiunea pusă de a se face parte cutiei de la Clironomie a i ridicat'o Hangeri prin acestŭ chrisovŭ, dar obligă pe Mitropolitu să îndatorescă pe duhovnici de obște să indemne pe creștini, ca la mōrte să lese ceva de bună-voie la cutie «analogon după periusia lui» Archiereii, egumenii și în genere partea ecleziastică rămăne obligată să lese a treia parte din avere pentru cutie, căci, la din contră, tōtă periusia se va lua la cutie. Averile nemișcătore lăsate cutiei nu se vorŭ vinde, ci se vorŭ administra de Epitropie.

În cutie să pōtă arunca ori-cine, fălișŭ seú în taină, ori ce sumă va voi. Când se face unŭ Mitropolitŭ noŭ, va da 1000 de taleri; când se face unŭ Episcopŭ noŭ, va da 500. Cei 3500 de clerici vorŭ da cāte 4 taleri pe anŭ de omŭ, care acēstă sumă se va împărți în 2, la mili și la școle. Acēslă dare preoții o vorŭ plăti în 2 sōrōce.

La cutie merge și răsura de la banii breslelorŭ și deciuială din

1. Veđi în anexe o listă de boierii puși în slujbă, datorii la cutie pentru caftane.— 18 Sept. 1798. (Cod. XXXIX, fila 82).

nilele mōnăstirescī ale vinăriciului,¹ și taleri 1500 de la lemnari și zidari și câte 2 parale la leū de la mezatari, plătite de cumperătoru. Pe la chirotonii câte tal. 5 de preotū și câte 2½ de diaconū. De la tabaculū pământōnū câte 9 parale de oca; de la celū străinu câte 26 de parale.

Nazirū cutiei rămāne tot marele Vornicū alū obștirilorū, ajutatū de cei 4 neguțitori; dintre aceștia unulū este însărcinatū cu cutia. Domnitorulu cere să inceteze catachrisulū la administrarea cutiei, ca să se pōtă ajuta toți cei lipsiți, fie obrazū deosebitū, fie mai prostū, necunoscutū, fie vre-o fată sērmanā de māritatū. Marele Vornicū împreună cu cei 4 neguțitori epitropi, aū misiunea de a cerceta pe fațā și sub cuapetu de starea aceluia care cere ajutorū de la cutie, și prin anafora, «far'de a căuta hatirū și prietenie sēū vre-o mijlocire, in cugetū curatū, să arēte Domnulu», carele cu condeifulū sēū să insemneze léfa acordatā și sub a sa pecete. «Iar pitacele de poruncā pentru banii de cutie, ori cu nume ori fār'de nume, sēū al'ā mijlocire de orēnduialā, cu totulū le ridicāmū Domnia mea să nu se mai facā.» 22 Febr. 1798.²

Semele cutiei milosteniilorū sō cercetēzā anualū de marele Postelnicū.³

Mai târđiū, cu unū pitacū din 17 Sept. 1798, către vel Vorniculū obștirilorū, ordonā ca să inceteze de a mai da lefi de la cutie la obraze scāpătate, că nu mai sunt bani, și «nu mai rămāne altū mijlocū de putințā și pentru vre unū ajutorū deosebitū la vre un locū prea trebuinciosū.»⁴

*

Hrisovulū Logofeției de obiceiuri, datū de Hangeri la 12 Aprilū 1798, prevede numai reinoirea acestei instituțiuni, fundatā de Alex. Ipsilante in D-nia a II-a, precum recunōsce însuși Hangeri in preambula hrisovului,⁵

Mateiū Fălcoianu este marele Logofētū alū obiceiuriloru, la data când Hangeri reinoesce hrisovulū acestei instituțiuni.

Mai puține acte ingrijindū de administrațiunea țerei gāsimū de la Hangeri, de cât hrisove și pitace asigurandū velișilorū boferi havaeturi. Așia, darea vorniciei de la vitele de pripas, care era lāsātā pe séma cutiei, o ia Hangeri la 4 Ianuarū 1799, pentru a o da in séma Visteriei și

1. Mitropo'ia și Episcopiile sunt scutite de a da deciuiala din vinăriciū, ca și cele l-alte mōnăstiri, pentru cutia milelorū (Cod. XXXIX, fila 102 verso).

2. Cod. XL fila 12 verso.

3. Veđi la anexe hrisovulū întregū după cod. XL fila 12 verso.

4. Cod. XXXIX fila 81.

5. Veđi hrisovulū in totalū la anexe, după cod. XL fila 24.

pune la dispozițiunea celorū doī veliți Vornici și a Vornicilorū III-lea și alū IV-lea, ⁸

Din documentulū originalū, ce posedemū și pe care îlū reproducemū în anexe, se pōte vedea și «orēnduiala Logofeției Divanului», adecā venitulū, ce aū se'lū iēe Logofeții Divanului de la arēndași acestui venitū, și anume: cāte taleri 4 și 60 bani la pungā, dupē vēndārea oieritului, a vināriciului, a dijmāritului, a vāmilorū, a ocnelorū și de la huzmeturile Epitropiei, cum și de la cārțile de cāpitānie date de Spātarū, de la acele de polcovnici de județe, de la vātași de țigani, de la hrisōvele mōnāstiresci, de la hrisōvele rufeturilorū, de la cārțile de egumenie, de la cārțile de Isprāvnicie, de la cārțile de protopopi, de la cārțile de condicari de județe, de la cārțile de staroste de cavafi, de Cuiungi-bașā, Telalī-bașā și bragarī ; de la cārțile de clacā, de dijmā și de pādure, de la cārțile vorniceilorū, de la jālbile pecetluite cātrē Ispravnici, de la cartea de staroste de neguțitori, de la cārțile de vātāșei de plaiū, de la cārțile de invoire de tērgū, de la cārțile de incercătura de oieritū, dijmāritū, etc. și pēnā și de la micii funcționari, ca Logofeți alū III și Armași alū II-lē din Bucuresci și Craiova, ba de la Mitropolie și Episcopiī, și pānā și de la hrisōvele de scutiri a scaunelorū de măcelārie, etc.

Venitulū considerabilū de la tōte asemenea taxe se împārția cu analogie între cei 2 Logofeți mari și Logofeții alū II-lē, apoi mulurdarulū, divictarulū și scriitorulū. Negreșitū cā Logofetulū de țera de sus lua suma cea mai bună, apoi cel de țera de jos. Acești 2 luaū a III-a parte din totalulū venitū. A doua parte, nu tocmai întrēgā, o luaū Logof. alū douilea, și a treia parte se împārția între cei-l'altī slușbași ai Logofeției Divanului.

Țera Romānescā continuā a fi împārțită administrativmente în țera de sus și țera de jos. Țera de sus coprindea județele : Vēlcea, Jiu de sus, Jiu de jos, Romanāți, Mehedinți, Argeșū, Ilfovū, *Bucuresci*.

3. Darea Vorniciei, ca venitū alū Epitropiei.

Cu hrisovulū de la 4 Ianuarie 1799 Vodā dice, cā deși venitulū vorniciei este datū Epitropiei obștirilorū, însă de acum dispune, ca sā se vēndā de la Visterie și banii ce se vorū prinde sā se facā în 3 părți, din care două părți, sā se dēe la Dumnēlū vel Vornicū de țera de sus și de jos, iar a 3-a parte sā se dēe la cei-l'altī doī vel Vornici (al 3-lea și al 4-lea). Venitulū sā se împārțā lunarū la velū Vornici. Sā se adune însă boeriī velū Banū D. Ghica, și biv vel Banū N. Mavrocordat Epistatulū Postelniciei, vel Vist. N. Brāncovēnu și vel Vornicū de țera de jos C. Filipescu, sā chibzuiascā a se crea altū venitū Epitropiei obștirilorū, în loculū celui de la Vornicie, cāci trebuie și acolo pentru școle, poduri etc.

Iar țera de jos coprindea : Râmnicu-Sărat, Buzeu, Ialomița, Săcuieni, Prahova, Dâmbovița, Vlașca, Teleormanu, Muscelu și Oltul. ¹

Administrațiunea județenă nu era mai bine făcută de cât se făcea la centru. Ispravnicii ce nu ascultă de ordinele Domnesci, când acele ordine nu satisfac vederile lor de câștig și de asemenea Ispravnicii întâlnim destui sub Hangeri. ²

Aceștia jăfuesc în voie bună și nedreptățesc pe locuitorii, mai cu seama cu conacele zapciilor prin sate, «cari fac cereri nepotrivite, ce nu pot ticăloșii locuitorii a le implini, fiind aceste cereri de multe chipuri și lucruri, cari nici se găsesc pe la dênșii», cum recunosc însuși Hangerii, în cartea sa deschisă de la 18 Februar 1798. ³

Vătașii de plaiu, ba și căpitaniii de margine, se ocupă mai puțin de paza județelor și a mării, de cât de a și implea punga prin toate mijlocele. Prinderea hoților este numai un mijloc de a face parale, Așa Ispravnicul de Vlașca a luat taleri 400 de la un hoț și de la gazda lui și i-a dat drumul. Vodă la 23 Octombrie 1798, trimite zapciu spălăresc să ia banii de la Ispravnic și să i aducă la Bucuresci la Spătărie, «ca să se dea păgubașilor, ce se voru arăta pe urma numitului hoț.» ⁴

De sigur că acei bani se rălăciau prin punga Domnitorului și a cutăruia velit boierii !

1. Vezi documentul în anexă.

2. Pitacii din 15 Ianuarie 1799 la ispravnicul de Ialomița biv vel Pah. Const. Bălăceanu ; «Ne-am pliroforisit de la D-lui cinstit și credincios boerul Domniei mele vel Spătării, de herecheturile, ce arăți asupra căpitaniilor, la acesti județi, cu care nu dai înțelegere de vre-o vrednicie sêtu sadacatii ; ci de față împotrivorii te arăți la însêși Domnescile nostre porunci, care le veți la mâna orândușilor căpitani, ce să trimitu de către D-lui vel Spătării ; pentru care ne-am mirat Domnia mea cu ce îndrăsnelă le faci aceste și cu ce socotelă ? De te veți fi fandasind că ai arătat oreși-care puțină pitimie la o trebă două ce ai fostu orânduit, dar însuși și le strici cu cele de acum herecheturi, și Domnia mea nu te avem cu vre-o deosebire la Ispravnicie, ca când ai avé cevași Mșperô învederat de ikiakos, ca să arăți atâta îndrăsnelă a-i întorce pre căpitaniii ce veți că au porunci domnesci la mână și a nu i primi de căpitani. Decu deschideți ochii și socotescete ce faci și altă dată să nu mai urmez împotrivire ca acestea la ale căpitaniilor, că numai te vomu ridica cu urgie și încă cu totă strășnicia te vomu pedepsi, spre pildă.» — 1799 Ianuarie 15.

Cod XXXIX fila 133.

Pitacii din 11 Iunie 1798 la Ispravnicii de Săcuieni, imputându-le, că în locul condicării Luca Poenaru, rânduit cu pitacii, ei și-au permis să numescă altă condicării.

Cod. XXXIX, fila 55 verso.

3. Veți întraga carte la anexe, după Cod. XXXIX fila 22.

4. Cod. XXXIX, fila 99 verso.

Ba adese nici nu mai ȳrindeu pe hoȳi, cãci pôte Ispravnicii im-
parȳiaũ cu ei hoȳiile sevãrșite și declaraũ cã nu' i potũ prinde. Cunoscomu
casulũ, cãnd unũ particularũ cere voie sã prindã elũ, în loculũ Isprav-
nicilorũ și alu polcovnicilorũ de judeȳũ, pe nisce hoȳi ce infestaũ țera :

Unu Constantinũ Lipovenulũ se prinde cu mare prinsore la
Domnie, cã decã i se va da voie, va prinde pre nisce hoȳi vestiȳi, Ne-
culai cu fraȳii lui, țigani ai marelui vornicũ Manolache Crețulescu.
Domnitorulũ îi dã volnicie sã ămble în orĩ-ce judeȳũ cu acestu scopũ,
și ordonã Ispravnicilorũ do judeȳe, polcovnicilorũ, cãpitanilorũ, zap-
ciilorũ și altorũ slujbași, cã nu numai sã nu staȳi cu vre o împotrivire
la urmarea acãsta, ci încã orĩ-ce ajutorũ va face trebuinȳã și va cere,
fãr'de nici unũ cuvẽntũ sã' i daȳi negreșitũ, spre a' i putẽ prinde ; dar
nici numitulũ sã nu se amestece la alte hoȳii intẽmplãtore, ce nu este
de datorãia lui, fãrã numai dupã acești hoȳi sã ămble a' i prinde, și
prindẽndu-i, cã bunã pazã sã-i trimiȳã aice la D-lui vel Spãtarũ, cu
tãcirulũ lorũ.» 30 Iulie 1798.¹

Cu cine era sã urmãrẽcã Polcovnicii pe hoȳi, cãnd Ispravnicii
dãdẽu la dajdie pe slujitorii vechi și inscriãu în loc țãrani cu ȳrin-
sore, de la cari se mãrgineau, lãsãndu' i pe-acasã, sã încaseze lavaeturi
bunicele. ²

Dupã ce ast-fel Ispravnicii n'aveã slujitorii, apoi lãuã slujitori
dupã la cãpitanii de margine și dupe la polcovnicii de judeȳũ, cea ce
desorganisa mijlõcele de pazã. ³

O circularã a lui Hangeri, încã de la 24 Ianuarũ 1798, confirmã
aserȳiunea nõstrã, cã Ispravnicii globeau pre hoȳii prinși și apoi îi
sloboȳiaȳi, fãrã de a' i mai trimete în judecata de la Bucuresci orĩ de
la Craiova. Negreșitũ cã hoȳii cari nu puteãu plãti glõba erãu singurii
ce se opreaũ la închisore, ba încã supuși la cazne și bãtãi, ca șa mãr-
turisẽcã adese crime imagine. Insuși Hangeri, prin circulara de care
vorbimũ, se ridicã în contra unoru asemenea maltratãri și ordonã ca
hoȳii prinși sã nu fie ținuȳi la închisoreã judeȳului mai multũ de cãt
3 zile, nici sã fie cãzniȳi, ci îndatã dupe examenulũ afacerii, sã fie
trimeși sub pazã la marele Spãtarũ, cu insciinȳare și cãtre Domnie, și

1. Cod. XXXIX fila 66 verso.

2. Pitacũ din 5 Maiũ 1798 la Ispravnicii de Vlașca. S'ãũ jãluitũ slujitorii
scaunului Ispravnicescũ, cã slujitorii vechi sunt daȳi în dajdie și se facũ slujitorii
țãrani bogaȳi. Domnitorulũ desaprobã acãstã pagubã ce se aduce Visteriei,

Cod. XXXIX, fila 41 verso.

3. Poruncã la Ispravnicii sã nu se ia slujitorii de la cãpitanii de margine și
de la polcovnicii judeȳului la alte slujbe. 2 April 1798.

Cod. XXXIX, fila 25 verso.

să nu se facă risipă avutului lorū, luându-se de uniū și de alții. ¹

Pentru a împedeca identice abuzuri, ce se făceaū la temnița din Bucuresci, Vodă dete, in 9 Septembrie 1798, pitace catre Spătarū și Aga, ca să nu fie nimene închisū la grosurile lorū, pe vină ori pe piră nedovedită. Pentru câte ȃile va fi ședutū închisū unū pârătū, pârășulu să'ī plătescă câtē tal. 3 pe ȃi, dēcă se va dovedi nevinovatū. Boierulū judecătōrū de la agie și spătărie să caute regulatū pricinele, fără zăbăvire. ²

In interesulū siguranței publice se dete și pitaculū din 3 Noembrie 1798: cafenelele, băile să fie deschise numai până la 4 ceasuri; băcăniile și cărciumile până la 1 ceasū și 1/2 din nōpte. ³

— Pitacū de la 3 Noembrie 1798. Nimeni' nu e slobodū a āmbლა nōptea fār'de felinar. ⁴

Din acestaș punctū de vedere alū siguranței publice, Hangeri dete și elū unū noū pitacū la biv vel Hatmanū epistatū alū Agiei să dēe poruncă la toți mahalagii, și pe la hanuri, să vestescă la agie pre ori-cine conăcesce pre la ei; cine este anume? Ce felū de omū? De unde? și pentru ce trēbă a venit? Vodă cere să i se facă cunoscutū și lui toți strcinii ce vinū in Bucuresci.—7 Noembrie 1798. ⁵

Incă din 5 Ianuarū 1798, Hangeri dădu ordinū lui Aga și lui vel Spătarū cu *«nizamū pentru streiniū carī vinū in Bucuresci»*, in sensulū pitacului de mai sus. ⁶

Acestū nizamū este o reinnoire a dispozițiunilorū lui Alexandru Ipsilant din a doua sa domnie. ⁷

Și tot din acelaș punctū de vedere inregistrāmū și pitaculū din 30 Martie 1798 către Agă și vel Camarașū, ca arnăuțimeā să nu pōrte arme, afarā numai de neferii lui Baș-beșlēcă, ci arnăuți să pōrte sope. ⁸

Mai avemū altu pitacū din 9 Septembrie 1798, ca nimeni să nu pōrte arme in orașū și caiafetū de deli. Ordonă lui vel hatmanū *«insuși D-ta să incaleci, să mergi prin mahalale și prin tērgū să faci acēstā privighiere, și pe ori care vei găsi pūrțandū arme asupra'ī, ȃina și nōptea, ori din care ogeacū va fi, măcar și ai curței, să'ī ieī D-ta armele de-asupra-le și să'lū ridicī, ca să'lū pedepsimū»*.... *«insā mai āntāiū să se facă acēstā cunoscutā la toți, ācum de iznōvā, ca să scie*

1. Cod. XXXIX fila 10 verso.

2. Cod. XXXIX fila 77 verso.

3. Cod. XXXIX fila 103 verso.

4. Cod. XXXIX fila 103 verso.

5. Cod. XXXIX fila 106.

6. Veđi anexa dupē cod XXXIX fila 2.

7. Veđi pag. 69 a tomului VII.

8. Cod. XXXIX fila 25.

că neferii agești și spătăresci și ai curței sunt să porțe numai sope, iar arme nimeni să nu porțe.»¹

Deja la 12 Ianuară 1798, ună asemenea pitacă dedese Hangeri «pentru bună isihia de obște a politiei Bucuresciloră, și pentru ca să lipsescă și imulțirea vorbeloră deșarte într'acastă vreme.» Epistatulă Spătăriei, biv vel Bană N. Mavrocordat, era poruncitū de Hangeri să prohibe pentru orī-cine de a purta arme, și boierii să nu mai țină nici arnăută cu caiafetū de deliū și tufecciū, căci li se vorū da acești arnăuți căți le trebuie, numai de la ogeaculū curței.²

Bine, măsurī de asigurare contra făcătorilor de reū tot s'au luatū ici-colea, și sub Hangeri Vodă, dar contra funcționariloră, hoți ei inșiși, ce măsurī se luară? Nu vedem nici una. Abia două trei casuri de judecată de funcționari — și aceștia din cei mici — aflăm din condicele domnesci, sub domnia lui Hangeri.

Unū pircălabū de satū, Vălcul, s'au găsitū cu bani mâncați jaf in satulū Grecii (plasa Ogrozeni). Vodă ordonă urmărirea lui.

Pe Stănică Postelnicelulū, care țarăși a făcutū abuzuri, l'au adusū in fiare mumbașirulū domnescū și Vodă au pusū de l'au pedepsitū cu bătaie, apoi i-a datū drumulū.

Să mai citămū unū pitacū la ispravnicii de Praliova, pentru State Log. ce-au fostū sameșū la județū, dovedit ca delapidatorū de bani ai visteriei și jăfuitorū. Prin acestū pitacū din 9 Aprilū 1798 Domnitorulū ilū destitue și ordonă să nu mai fie *primitū nici odată in slujbă, plătind banii jăfuiți*.³

Mai notămū o cercetare rënduită de Hangeri, după două reclamațiuni contradictorii a plăiașilorū din plaiulū Slănic (Buzeū) contra vatafului lorū Ștefan, că este jăfuitorū și că și-a făcutū poslušnicī, scutelnicī.⁴

Mai cu sémă din cauza scutelnicilorū, cu care se păgubesce Visteria, și deci Domnia, se face ancheta ordonată la 9 Februar 1798.

Vom termina acestū capitolū, consignândū intre măsurile administrative, luate sub Domnia lui Hangeri, și reinoirea nizamului pentru paza marginelor, de către vatași de plaiū, din 10 Ianuar 1798, in interesulū neintrărei in țēră de omeni *periculoși siguranței publice*.⁵

1. Cod. XXXIX fila 77.

2. Cod. XXXIX fila 6. Veđi și pitaculū de la 3 Noembre 1798, carele dice că mō-nastirele și boierii să nu aibă arnăuți omeni fār de căpătāl. Toți acești arnăuți să'i scrie Spătarulū la ogeaculū spătăriei; și orī-cine va avea nevoie de vr'unū arnăutū să cēră de la spătărie și să i se dōe.—1798 Noembre 3. (Cod. XXXIX fila 100 verso).

3. Cod. XXXIX, Fila 30 verso.

4. Cod XXXIX fila 21.

5. Cod XXXIX fila 5.

XV

Justiția

Niscăi legiurii orii dispozițiinnii esceplionale, cu referință la justiție, nu putem aștepta de la scurta Domnie a lui Hangeri, și de la o fire lacomă de bani, cum este a lui.

Totuși, în primulă pitacū ce semnază, cu referință la justiție, acestū Domnitorū cere de la cei însărcinați cu facerea dreptăței — cercetarea judecăților — înlăturarea hatărului și a părtinirei, mai ales în favórea dreptăței sêracitorū :

Cu pitaculū de la 6 Ianuar 1798, Hangeri convócă în I-a ședință Divanulū veliților boierii, pentru ziua de Vineri 8 Ianuar adecă adoua și după Sf. Ión. Domnitorulū ordonă ca Divanulū să țină ședință în tóte zilele, afară de Dumineca. În acest Divanū dă locū și lui biv. vel Vornicū, N. Filipescu, ca împreună cu boierii veliți halea să caute judecățile, cu anafora să arête Domnitorulū alegerea fie-cărei pricinii. Vel Logofetū N. Brâncóvenul estē însărcinat «să arete acéstă poruncă atătū dumnólorū veliților boierii, cât și celora-l-alti, cu deosebită epistasio, ca să le fie sciută». Acelașū mare Logofetū e însărcinatū. să privigheze «și la judecăți, a curge tréba cu orânduială bună, făr de cusurū, urmându-se dupe voința și cugetulū Domniei mele». Venirea la Divanū să fie fórte de diminéță «pentru ca să-și gătéscă judecățile aci. Și dumnóta vel Logofetū să faci poruncile Domniei mele pe la Departamenturile și judecătórii cei dupe afară, ca să urmeze cercetarea judecăților făr de hatir și voie veghiată și dreptatea sâracilorū să se caute cu tótă scumpătatea și osirdia». 1798, Ianuar 6.

Cod. XXXIX, fila 8 verso.

Cu circulara din aceeași dată, 6 Ianuarū 1798, Hangeri scrie și boierilorū judecătóri de la cele 3 departamenturi (de 8, de 7 și criminalion) să se adune regulatū în fie ce și, să caute pricinele norodului, atăt cele ce vorū fi fostū orânduie de D-nélorū boierii caimacamii, cari nu vorū fi luatu sfirșitū, cât și cele ce se vorū orânduie de Domnie. Domnitorulū le recomandă, dupe obiceiū, osirdia, ferirea de abuzū, de voie veghiată și hatir și însărcinază pre vel Logofetū Nicolae Brâncoveanu, cu privighierea mersului Departamenturilorū, constituindu-lū responsabilū în casu de abatere.¹

O circulară în acestași sensū adresază Hangeri și Divanulū

1. Cod. XXXIX, fila 3.

Craiovei, pentru rëndulü judecãþilorü. In 12 Ianuaru 1798, Hangeri scrie Divanului Craioveanü, anunþân lu-i noua Domnie și spune cã, «amu sositü in ceasuri bune aici la domnesculü nostru scaunü, deci nu numai dupë datoria oblãduirei nôstre, ci mai vërtosü fiindü și încredinþaþi de bucuria ce are a se zãmisli in inimile D-vóstre de acéstã bunã vestire și sosire a nôstrã...» Vodã le promite in D-nia lui «du'ceaþa bunei petreceri,» dar arëtã cã bucuria sa este ca pre toþi supuþii oblãduirei sale sã'i vedã fericiþi... «pëntru care mai întâiü am ridicatü D-nia mea cu totulü ruþfeturile, ce se da mai nainte de cãtre Ispravnici și alþii, ce se rënduiau in trebi, din care pricinã lâcomindu-se și ei, se dãruia de cãtre slujbaþii zapcii ai huzmeturilorü și treceaü cu vederea nãpãstuirile și jafurile ce se făcea cu feluri de numiri și izvodiri.» Hangeri adaoge cã judecãtorilorü de la Departamenturi și din judeþe, li s'au datü ordine sã judece fãr'de hatãrü și voie veghiatã. Elü aþtëplã și de la Divanulü Craiovei aceleaþi paze ale dreptãþei. De aceea insãrcinözã pre biv vel Postenicü Dim. Hangeri, fratele seü iubitü, Caimacamulü Craiovei, cu aducerea la indeplinire a scopurilorü domnesci. ¹

In 25 Septembrie 1798 Vodã Hangeri provócã din nou, prin pitaculü seü, sã vinã mai de diminëtã la Divanü veliþii boierü, anume la 1 cës și $\frac{1}{2}$ (8 $\frac{1}{2}$), ca sã pótã termina tóte procesele, cu excepþiune de ðilele de Joi și Duminecã. Nu se cuvine, ðice Domnitorulü, sã se intãrðie judecãþile, mai vërtosü a ómenilorü veniþi dupë afarã, cari stau pe cheltuialã. In aceeaþi ði ordonã și lui Aga și Spãtarului ca zapcii ce ei rãnduescã la Divanü, sã vie și ei pentru cësulü $1\frac{1}{2}$ de diminëtã (ora turcëscã). ²

Marü schimbãri in personalulü justiþiei nu gãsimü. Numã 2, 3 de aceste schimbãri coprindü condicele domnesci. ³

Notãmü cã la 1 Decembrie 1798, pentru întâeãþi datã, se institue unü preþedinte seü *protosu* între judecãtori, la Departamentulü de 8, prin urmãtorulü pitacü :

Dumnëta biv vel Gluceru Greyore Brancoveanu

«Dupë cuviinþa și dupë trebuinþa ce este, iatã te orënduimü Domnia meu a fi *protosu* între judecãtori la Departamentulü de optü și, primindü domnesculü nostru pitacü, sã aibü a cãuta trebile judecãþilorü cu tótã privigherea, și cu

1. Cod. XXXIX fila 6 verso.

2. Cod XXXIX fila 84 verso și 85.

3. In 8 Ianuarü 1798 biv vel Serdarü Șerban Andronescu e rënduitü judecãtorü la Departamentulu (?) Spãtãriei (Cod XXXIX fila 3 verso). Antonie Fotino este asemene numitü judecãtorü la Departamentulü de Criminalion din Bucuresci, la aceeaþi datã de 8 Ianuarü 1798. [Cod. XXXIX fila 4]. — De asemene Stolbiculü Scarlat Fãlcoianu e orënduitü la Departamentü de 7, in loculü Serdarului *Antonie Fotino*. [Cod. XXXIX fila A verso].

luare aminte la cercetările ce se vorŭ face pricinilorŭ, ca și hotăririle să fie după tŭtă dreptatea următore praveilorŭ, spre a nu se năpăstui cinevași la cea mai mică pricină macar, chibzuindŭ cu tŭtă înțelepciunea la orânduiala judecătŭrilor, ca la o trŭbă ce te îndatoreascŭ după tot cuvântulŭ a fi îngrijitorŭ, ca unulŭ ce și înaintea lui D-ŭeu ai să dai cuvântŭ pentru însărcinarea acesteŭ trebŭ, când nu'ți vei împlini datoria ca un judecătŭrŭ, a urma întru tŭte ale dreptăței, după povățuirca praveilorŭ. De care poruncimŭ și D-tale cinstitŭ și credinciosŭ boierulŭ Domnieŭ mele vel Logofěrŭ de țŭra de sus, să o faci acŭsta cunoscută și la ceŭ-l-alți boierŭ judecătŭrŭ ai acestŭ Departamentŭ. 1798 Decembre 1.

Cod. XXXIX, fila 117, verso.

Din puținele dispozițiuni, cu referință la justiție, luate in Domnia lui Hangeri, citămŭ aci câte-va:

1. Arestulŭ preventivŭ să nu fie la județe mai lungŭ de 3 zile. ¹

2. Liberărea din închisŭre a hoșilorŭ, după pedepsă, să se facă pe chezășie. Chezășii să se arête mai ânteiŭ la spătărie, ca să li se trecă numele in condică, spre a fi pururea sciuti, și numai in urmă să se slobodă arestatul ².

3. Tot in sensulŭ dispozițiunei de mai sus, Domnitorulŭ adresează la 18 Aprilŭ 1798, unŭ pitacŭ ordonândŭ să nu se mai bage in pușcărie arestați triniși de la Spătărie la criminalion, far'de prealabilă poruncă a Domnitorului. De asemenea să nu se libereze din pușcărie nici un arestatŭ, făr'de o identică poruncă domnescă, dată in urma unei anaforale amănunțită a Depart. de Criminalion: «că de acum înainte voimŭ Domnia mea să scimŭ cine intră in pușcărie și cu ce vină? și călŭ se slobodŭ și cu ce mijlocŭ este scăpărea lorŭ? Acéstă poruncă s'o scie și epistatulŭ armășiei» ³.

In acest sens scrie Hangeri și marelui Spătarŭ.

4. Cu referință la organizarea Depart. de Criminalion, aflămŭ unŭ pitacŭ din 7 Maiŭ 1798, după carele se dispune:

a) Zapciiŭ cei mari, de orŭ-ce tréptă vorŭ fi, la orânduiala judecătŭrilor nu au deosebire de vre o mai mare cinste, de cât ceilalți judecătŭrŭ

b) La stringerca și șederea judecătŭrilor departamenturilor, sa nu cuvėnteze și să nu se auđă decât cele cuviincioase întrebări și hotăriri ale pravilei, și cercetările și hotăririle să se facă iarăși dujă provățuirea și dreptatea pravilei.

1. Cod. XXXIX, fila 10 verso.

2. Pitacŭ din 15 Aprilŭ 1798, Cod. XXXIX, fila 31 verso. In urma acestŭ pitacŭ, Domnitorulŭ ceru, la 19 Aprilŭ, 1798 la Departam. de Criminalion, informațiuni, la o listă de 59 arestați, trimiși de la Spătărie la pușcărie, cu ce vină este acusatŭ fie-care, și ce cursă au datŭ fie-cărŭi cauză? (Cod. XXXIX, fila 32 și verso).

3. Cod. XXXIX fila 33.

c) La înfățișarea cercetărilor în judecată, să se scotă pricinile numai de al duoilea Armașu «ca unul ce și pörtă topuză, semnă de Armășie, iar Dumnealui biv vel Hatmană, ca ună Epistatū ală Armășiei, iar nu ca vel Armașu, să'și caute cele alte trebī ale Armășiei, fără a nu fi îndatoritū a sta la judecătī ca un Zapciū».

d) Când se caută judecătīle și cercetarea pricinilor, alt Zapciū să nu stē de față decât alu duoilea Armașu.

e) Alū duoilea Armașu să asculte cu *sevas* hotărīrele judecătīlorū fără de a vorbi de la sineși cevași in vre'unū chipu.

f) Boerii judecătōri să stea și ei la judecătī cu întrēgă înțelepciune și evtacsie pe deplinū, fără de a metahirisi la aceeași vreme ciubuc, strigări, séu alte cuvinte prigonitōre¹.

La 26 Augustū, mai aflămū unu altu pitacū la judecătōrii de Criminalionū ca Zapcii Armășiei, cei orēnduiți, să asiste deapururea la pușcārie spre strājuire, iar Céușulū de pușcārie cu Armășiei să fie nelipsiți de la Departamenturī, și Céușulū de Armășiei să se afle la conaculū Epistatului Armășiei.²

La 28 Ianuarie 1798 se reinoesce pitaculū lu Alex. Ipsilant din 14 Augustū 1797, cu referință la modulū vinđerei prin mezatū a lucrurilor nemișcātōre pentru datorii, cu deosebire că Hangeri reduce taxa de plată la telali, in casu când, după strigarea imobilului la mezat de bună-voie, proprietarulū il vinde apoi prin înțelegere cu cumpărătorulū, că telălăculū să fie numai câte 1 para la leū.³

5. Controlulū asupra mersului judecătīlorū nu incetēzā Domnitorulū de a și-lū atribui. Iată aci o reprimandă adresatā și judecătōrilorū de la Departamentulū de 7, că n'ău fostū atenți la plastografia egumenului: «pentru care acum deocamdatā lāsămū Domnia mea ca Inșivē să vē socotiți invinovățirea câtă este de mare și vetămătōre de sufletū, in vreme ce se cunōsce, că ori pentru voia veghiatā, séu pentru amelie s'ău întēplatū urmarea acēsta; deci ve poruncimu strașnicū să vē indreptați de acum înainte și să fiți cu mare băgare de sēmă, cu tōta epimelia, la cercetările ce faceți, ca să nu se mai întēple ačestū felū de nedreptățī invederate, că să sciți hotărītū, ca ve vomū judeca Domnia mea și vē vomū pedepsi fără milă, spre pilda de obște. 14 Iulie 1798.⁴

1. Cod. XXXIX, fila 42 verso. In acēstaș circulară se destituie logofētulū pușcāriei și se rēnduesce cel vechiū, anume Petrache, avēndū de ajutorū pre alți 2 logofeței mici.

2. Cod. XXXIX, fila 69 verso.

3. Este repetitū și la fila 1 verso, cu data 1798 Ghenarū 29, cu acēstā schimbare că la vēndare de bună-voie, telălăculū să se plătēscā numai pe jumētate, adică câte o para la leū. La 1799 Iulie 14, Alex. C. Moruzi modificā iar și dā telălăcu (la vinderea de bună-voie) a treia parte din o para, adecā la leū doi bani. (Cod. XXXVII, fila 2).

4. Cod. XXXIX, fila 61.

6. Vacanțele la Departamente continuă a fi indicate prin pitace domnesci și legitimate pe nevoile agriculturii și a sărbătorilor de Crăciun și de Paști. ¹

7. De notat că afaceri mai de răsnetu din sfera justiției, în Domnia lui Hangeri, avem:

a) Asasinarea la moșia sa Jilava a multu cunoscutei jupănese Venețiana Văcărescu. S'a susținut că ea fusese asasinată de nisce sicari plătiți de nepotul său Alecu Văcărescu, căci nu se învoia ca fiică-sa să-l iubească, pe elu care-i era vărul primar. Din cauza acestui amoru, care făcu din Alecu Văcărescu unu poetu, se știe că s'a urmatu divorțulu lui de soția sa Elena născută Dudescu. Ce este adevăratu din toate aceste? Noi nu știm, nici ținem să facem investigații speciale.

b) Prigonirile dintre Clucerulu Alecu Văcărescu și soția sa Elena Dudescu.

c) Incercare de asasinare de către nisce hoți a marelui Logof. C. Știrbei, mergendu la moșia sa Fundeni. ²

d) Trimiterea la ocnă a lui Andrianopolitis pentru crimă de ucidere. ³

e) Procesu pentru încălcare de hotare între vel Logof. Nicolae Brâncovenu și vel Vistieru. ⁴

f) Vinderea averii vestitului Turnavitu. Procesu politicu.

g) Intervenirea Domnitorului pentru a salva de ruinare averea boierului căminaru Dudescu, care a ajunsu la datorii și scăpătaciune. Hangeri obligă pe creditorii la moratori, sub amenințare că altminterlea nu voru fi plătiți. ⁵

h) Interdicțiunea ca nebunu a zarafului Răducanu, după cerere soției sale, ca să nu prăpădească averea, prin pitacu către vel Vorn. obștirilor, ca să facă catagrafia averii și să o încredințeze în administrațiunea Epitropiei, servindu venitul pentru copii, pentru tatăl interdictu și mama lor. ⁶

1. Incetarea judecăților de la 15 Iunie până la sfârșitul lui Iulie, din cauza secerișului și a cositului și a săpării porumbului.—11 Iunie 1798. (Cod. XXXIX, fila 55 verso).

Vacanțe pe timpulul culesului viilor până la finea lui Octombrie. — 11 Sept. 1798. *Pitacu la Ispravnicii*. (Cod. XXXIX, fila 79 verso).

Vacanțe de Crăciun.—7 Decemb. 1798. (Cod. XXXIX, fila 121).

2. Cod. XXXIX, fila 104 verso.

3. 18 Iunie 1798. Cod. XXXIX, fila 57.

4. Cod. XXXIX, fila 98 verso.

5. Pitacu din 21 Noembrie 1799. Cod. XXXIX, fila 12 verso.

6. Cod. XXXIX, fila 46. 18 Maiu 1798. O afacere relativă la poliță potu afla specialiștii în cod. XXXIX, fila 20.

Amă putea adăogi și alte procese din timpul Domniei lui Hangeri, dar ę multă probabilă că justiția s'a dată numai atunci, când judecătorulă avea să se rostescă între 2 săraci imprecinați, iar nu și între unu puternic ală ȓilei și cu unū uitatū de sōrtă. Dreptate? Dar însuși Domnitorulă dă exemplū, că dreptulă celui mai tare domnesce în justiție. A aflatū bună-ōră Hangeri, că vornicēsa Ecaterina Grecēnu are 2 țigani meșteri bucătarī. Vornicēsa nu vrea să'i cedeze și atunci Domnitorulă, cu pitaculū din 8 Ianuarū 1789, ordonă Epistatulū Armășiei să trecă pe Vasile sin Andreica și pe Ștefan în fōia de țigani Domnesci «ca să pōtă scăpa de sub jugulū robiei stăpānei lorū.»

Auđi simțū de umanitate! Decăt, Hangeri găsescce cu calc, ca în loculū acelorū țigani, Epistatulū Armășiei să dēe alți 2 țigani domnesci, ca și când aceștia nu erau să fie sub jugulū aceleiași stăpāne! ¹

XVI

Dărilor sub Hangeri

«Lăcomia fu pricină omulū de aū căđutū
«Diu cinstea, ce de la Domnūlū i s'a fostū datū din începutū».
Așa începe Fănuță (Zilot Românulū) istoria Domniei lui Const. Vodă Hangeri ² și apoi adange a ȓice :

«că cum s'așeđă în scaunū altū nimicū nu grijui
«decăt : ōre cum arū face țera rēū a jăfui.»

Dionisie Ecclesiarhulū și elū ne spune că Vodă Hangerliu nu mai inceta a scōte dăjdiī : «oh! amar de biețil locuitorii țerei!»

Dionisie Fotino, care laudă pe Hangeri ca omū bunū, îngăduitorū, vesel și dotatū cu multe virtuți rarī și frumōse, și pretinde că acestu Domnitorū s'a arētatū cu multă blāndețā și dreptate» și că iconomisia cum putea trebuințele împārātesci, nu pomenesce de alte dări aruncate asupra țerei, decăt de goștină seū vācāritulū. ³ Dar, ceea ce nu ne spune istoriculū grecū, o scimū noi din actele interne și din alți istorici.

În adevērū, cele mai multe dări din cele vechi s'aū indoitū în Domnia scurtă a lui Hangeri. Vācāritulū a venitū numai ceva mai târđiū, să împingă la exasperare intrēga țeră, și boieri și țerani

Cod. XXXIX. fila 129.

2. Ultima cronică pag. 3.

3 Tom. II. pag. 186.

Indoirea *slujbei* adică a dărei oieritului, dijmăritului și tutunăritului e chibzuită «cu sfatū de obște¹ după nelăgăduita trebuință ce aū întempinatū pe țēră într'acastă vreme», la 23 Iunie 1798.²

Indoirea oieritului, a dijmăritului, a tutunăritului,³ provocă mari nemulțămiri între locuitori, pe cari Hangeri cărcă a'i liniști, trimițēndū în anchetă pe alū doilea ibricțarū Ștefan, ca să cerceteze năpăstuirile ce s'aū făcțū locuitorilor de către orēnduii slujbași cu oieritulū și dijmăritulū. Vodă ȃice, că «orī-carele din locuitori se vorū simți că s'aū năpăstuitū de slujbași cu vre-unū chipū,... să scie că aū voie, orī când se vorū indeletnici, să vie cu jalbă să arete Domniei.»⁴

Nu numai țērani plătiră indoitulū *oeritū*, ci și chiar macelarii. Așa că pe oile pentru cari proprietarii lorū plătiseră *indoitulū oeritū*, fură siliți să mai plătēscă iar indoitū oeritū, și măcelarii cari cumpēraū oī în țēră.⁵

Nu mai aducemū listă intrēgă a celor-l-alte *slujbe* seū *husmeturi*, cari continuă, fie obicīnuite, fie sporite sub Hangeri.

1. Există cu data din 20 Iunie 1798, aū pitacū alū lui Hangeri către Mitropolitū, Episcopul și boierii Divanului, poruncindu-le să chibzuiască mijlocul de a acoperi cheltuelile de banī „pentru împērătēscă trebuință și pentru mântuirea țērei.” (Cod. XXXIX, fila 57 verso). I'ărtășia boerilorū pământeni la aședarea birurilorū indoite o constatā și Zilot, ȃicēndū că atunci când Hangeri :

„alt nimic nu grijui
„Decāt : ȃre-cum arū face, țēra rēu a jefui?
„Se afarā și de-aice asemenea rīvnitori,
„Și cu dēnsulū împreună pe o cale călēlori.

(pag. 6)

Nu numai că boerimea din Divanū nu se împotrivi la stabilirea unorū așa grele dări, dar chiar unia din ei iaū aceste dări în întreprindere. Așa slujba oieritului din 17 județe aū cumpărat o marele Vornicū alū obștirilorū, Radu Golescu :

„Cărți legate la Ispravnicii din 17 județe, vestindu-le că s'aū vēndutū slujba oieritului și aū luat o vel Vornicū alū obștirilorū Radu Golescu“. Până se vorū întocmi de Domnitorū ponturile cu cari are să se caute slujba, poruncesce să se ia în scrisū pe la țēgurī și orașe oile și meil ce se vorū tăia la scaune pe fie-ce ȃi, cu începere de la 23 Aprilū, avēndū apoī a se plăti oieritulū pentru ele. Mai ordonā să îngrijēscă a nu se cacirdisi oī, să iasā afara din țēră. 24 April 1798. (Cod. XXXIX, fila 35 verso).

Pitacū către Radu Golescu din 2 Septembrie 1798, pentru banii indoielei oieritului, să dēe socotelī până în 4 ȃile, că după 10 ȃile *se va pune cercatura oieritului*. Amenință, de se va întărdia cu darea banilorū, că va orēndui mumbașiri pe la județe, idiclii cu greū trēpēd. [Cod. XXXIX. fila 73].

2. Cod. XXXIX, fila 78.

3. Fănuță (Zilot Românul) ȃice că Hangeri :

„Orī-ce huzmet alū Cămărei pe țēră, ilū indoi,
Cum si fu astā indoire mai āntēiū la *oeritū*
Care cu destule zoruri din țēră s'aū implinitū.
Veni vremea *dijmaritulū* a se scōte, obicīnuitū ;
Și acesta nāscocirā de'lū scōse iar indoitū...
Când făcu (țēra) o socotelā că aū scāpatū negreșit,
Eată și *tutunăritulu*, iar indoitū i-aū isbitū“.

(pag. 7).

4. Cod. XXXIX, fila 86 verso.

5. Cod. XXXIX, fila 79, pitacū din 11 Sept. 1798.

Ba acestu Domnitoru, ca să imulțescă dările și prin numărul dajnicilor, trâmite la 12 Iunie 1798 cărți legate la toate județele, ca toți *breslași să se trecă la dajdie în rândă cu țera*, afară numai de boierinași mazilă. Să se facă cislă pentru breslași intrați la dajdie, fie-care dupe puterea sa. ¹

Tot în interesul imulțirei dajnicilor, luă măsuri de oprire a scutelnicilor. Mai întâi, la 18 Mai 1798, trâmise o circulară către toți Ispravnicii semnalându-le și ordonându încetarea abuzului de facere de *scutelnici* cu paguba Visteriei. ² Apoi la 2 Decembre 1798 adresă lui vel Vistieru următorul pitac:

«Cinstit și credincios boierul Domniei mele D-néta vel Vistieru. Fiind-că din *peritasis* alu vremei, ce este cunoscută la toți de obște, satele țorei s'au îngreuiat și Ispravnicii județelor pentru interesul lor metahirisesc cu viclenie tot felul de economii la darea scutelnicilor dându adeverințe că sunt ómeni streinți, prin care se pricinuesce mare greutate și îngrenere cu *deoclirea* (?) satelor; deci spre înconținerea acestui catahrosis amă hotărîtă Domnia mea, ca de acum înainte să nu se mai deé scutelnic din cei după orânduiala catastihului Visteriei, nici din cei după cărți, și poruncim D-tale ca să nu mai dai țidulele Visteriei la nimeni, nici pecetluituri să nu se mai deé, nici cărțile Visteriei cu nume de ómeni străini, și oricâte adeverințe vor aduce de acum înainte veri-cine de la Ispravnicii județelor, măcar să și scrie într'ensele că sunt ómeni streinți, iarăși să nu li se deé pecetluituri de la Visterie, ci făcându catastih cu arătare anume de acele adeverințe, să le aduci ca să le vedem Domnia mea; și spre a fi sciută Visteriei porunca acósta ca să se nrmeze întocmai; poruncim Domnia mea acestu Domnescu alu nostru pitac să se trecă de Logofétul calemulu acestuia în condica de scutelnici și să se păzescă în totă vremea; însă acósta să se păzescă până se va îndrepta vremele și atunci Domnia mea vomă da osébită poruncă în ce chip să se înlesnóscă darea scutelnicilor.

Cod. XXXIX, fila 118 verso.

Același interesu, alu imulțirei banilor la Visterie, face pe Ilan-geri să iée și următórea măsură:

Pitac la Spătarul din 28 Aprilie 1797, ca locuitorilor din Bucuresci cari iesu afară la sate, să nu le deé răvașu de drumu până ce nu voru da chezași la Agie căși voru plăti darea, căci mergendu la sate dicitu că o plătescu în Bucuresci, și în Bucuresci dicitu că o plătescu la sate, și Visteria rămăno păgubașă.

Cod. XXXIX, fila 96 verso.

1. Cod. XXXIX, fila 56 verso.

2. Cod. XXXIX, fila 49.

Și pe când reduce numărul scutelnichilor boieresci și mănăstiresci, numai influențelii boierii Manolache Brâncovenu îi dă 70 de luți, cu hrisovul din 17 Noembrie 1798.¹

Vinăriciul este nu mai multă ună venită bună ală mănăstirilor mai multă decât ală Domniei, căci Hangeri nu numai rădică de la mănăstiri scuteli din vinăriciū, dar chiar obligă pe mănăstiri, cari aū vii să plătescă și ele vinăriciū.

Cu acestū scopū Hangeri dă unu pitacū, din 28 Aprilū 1798, din tōte județele, să se facă catagrafie de tōte viile cari plătescū orī nu vinăriciū, indicāndu suma pogōnelorū din fie-care vie mănăstirescā, boierescā, de nēmuri, de mazilī (fără vinăriciū) și de locuitori (cu vinăriciū)²

Mazilii din județul Buzēu se opunū a plăti vinăriciulū. Vodă ordonă in 3 Decembre 1798 să fie aduși impotrivorii la Bucuresci, față cu orēnduitulu lui vel Hatman «cārora făcēndu-le cercetare, să fie scutiți cei cari vorū fi privileghiați cu sineturile Domniei mele la mână, iar de la cei-l-alfi toți să impliniți dreptulū vinăriciulū.....» Feciorii de boierū și jupānesele vēduve de bărbați, cari aū statū in boierii cu caltane, iarāși să nu fie supērați.³

Nici *slujba* adică darea *majăritulūi* nu este neglijată de Hangeri, care prin pitaculū sēu din 22 Mai 1798, scrie la 12 județe și pe Bucuresci, ca dupe cuprinderea ponturilorū slujbașii majari să fie ajutați la căutatulū slujbei.⁴

Negreșitū că sub unū regimū financiarū ca acelū alū lui Hangeri nu numai dajdiile către Statū se imulțescū și se percepū cu rigōre, dar și *havaeturile*⁵ prosperă, iar abuzulū este la culminanța lui.

1. Cod. XL, fila 170 verso.

2. Cod. XXXIX, pag. 37 verso.

Din raportulū lui biv. vel Post Dumitru Hangeri, Caimacamulū Craiovei, se vede că peste Oltū viile nu se mēsurau prin pogōne ci prin rāzōre. S'au mēsuratū viile peste Oltū cu prājina de 18 palme domnesci și unū pumnū. De aceste prājini sunt intr'unū pogonū 24. Domnitorulū in 5 Maiū 1798, ordonā Caimacamulū să nu se mai continue cu mēsurarea așa, fiindū prea lungă trēbā „fără numai fie-care stāpān de vie, pe drēptā sciință a sa să arēte intr'adeverū cāte pogōne de vie are.” (Cod. XXXIX, fila 40 verso).

3. Cod. XXXIX, fila 121.

4. Cod. XXXIX, fila 46 verso.

5. Carte deschisă cu căpitanū spătārescū să mōrgă la județele de peste Oltū și orī-cāți polcovnicī sēu căpitanī nu vorū fi plătitū havaetulū celū obicinuitū alū Spātarulūi să'i implinēscā și pe care se va împotrivi să'lū aducă la Bucuresci, lāsāndū vechilū in locū.

Cod. XXXIX, fila 88 verso.

Pitacū din 25 Maiū 1798 la vātașii de plaiū din țōra de sus. Li se vestese numirea lui Manolache Crețulescu in loculū rēposatului Vornicū Nic. Filipescu și Domnitorulū lasă perceperea havaetului marelui Vornicū de la

Și nu numai birurile și havaeturile veneau să apese asupra locuitorilor, ci și număröse abuzuri ale Ispravnicilor, cari erau foarte ingenioși întru a exploata țărănimea. Bună-ôră, precum în volumele anterioare vedurăm, era unŭ comerț lucrativŭ exportulŭ peilorŭ de epure. Ce se gândiră Ispravnicii? Să oblige pe fie-care țeranŭ a *le vinde* lorŭ, cu prețŭ otăritŭ de ei, de câte *14 parale* o pele de epure, care în comerțŭ se vinde indoitŭ și întreitŭ.¹

La asemenea *birŭ* ciudatŭ neimpărtășindu-se Hangeri, elŭ dete, în 11 Ianuarŭ 1799, o carte deschisă oprindŭ pe Ispravnicŭ a cere obligatoriŭ de la țeranŭ pelea de epure pe *14 parale*, ci țeranulŭ să fie liberŭ a o vinde «cu bună tocmelă la neguțitorii cari stringŭ asemenea peŭ »²

Incă înainte de sosirea lui Hangeri în Bucuresci, pe lângă firman trâmisiŭ din Constantinople, Hangeri scrisese boierilorŭ Caimacamŭ, să chibzuiască mijloculu de a îndestula cu zacherea oștirea turcescă care avea să plece din Brăila pe malulŭ Dunărei și pe Dunăre spre a repune pe rebelulu pașă de Vidin.

La 4 Noembre 1797 Caimacami adresază Mitropolitulu și Episcopilorŭ următorulu actu :

Noŭ Caimacamiŭ țerei Romănesci

Prea Sfinția ta părinte Mitropolit și Sf. Votră iubitorilorŭ de Dumnezeŭ părințilorŭ Episcopŭ, după împărătesculŭ firmanŭ, după porunca Prea Înălța-

oŭ pe 6 lunŭ, în folosulŭ caseŭ răposatuluŭ Vornicŭ, după caro apoi aceluŭ havaetŭ se va da noulŭ Vornicŭ M. Crețulescu.

Cod. XXXIX, fila 46.

Pitacŭ din 26 Septembrie 1798 la vel Logofetŭ de țora de sus N. Brâncovonu, să împlinescă havaetulu de la ceŭ co aŭ reînositŭ hrisove.

Cod. XXXIX, fila 87.

Pitacŭ din 5 Februarie 1799 la toți vătășii de țiganŭ, să răspundă avactulu lorŭ la Armășie, de fie-care vătăfŭ câte 15 taleri.

Cod. XXXIX, fila 198 verso.

Cu pitacŭ din 2 Ianuarŭ 1799 Vodă volnicesce pe Armașulu biv. vel Post. Teodorache, să îce obicînuitulu ploconŭ alŭ Armășiei, câte tal. 4 de ludo de la lăeșŭ, ursariŭ, lingurariŭ și agrariŭ și de la băeși români; Ispravnicŭ să dăe mână de ajutorŭ zapciuluŭ armășescŭ, să împlinescă acești bani.

Cod. XXXIX, fila 128.

1. *Wilkinson* în opera sa „Tableau histor., géogr. et politique de la Moldavie et de la Val. (traducerea francesă 8° din Paris 1821), menționază despre importantulŭ comerțŭ cu pele de iepure și spune că o pele costa 35 parale „dans un marché en gros“. [pag. 70].

2. Cod. XXXIX, fila 129 verso.

tului nostru Domnii, *ce ne a venitŭ*, ca sã dãmii din țerã zaherea de grãu și orzii, care este sã se scobore la schelea Ibrailei, cu sfatŭ de obște, unde și P. S. ta Pãrinte Mitropolit a fostii față, s'aŭ pusii la acestã zacherea a da ajutorŭ și mônăstirile și cota preoțescã, împreunã cu cele-l-alte bresle (fiind-cã locuitorii birnici se aflã asã unã-datã însărcinații și cu altele multe), care zaherea dupẽ analoghie ajungõndũ și mônăstirile, cota preoțescã, din câte 4 eparhiile a da suma de kile grãu 3.286 și suma de kile orzũ 3.029. P. Sf. ta împreunã cu pãrinții Episcopi veți împãrți suma acestã pe mônăstirele și preoții eparhiilorũ, însă nu dupẽ starea cinstei, ci dupẽ îndemãnarea și puterea fiecãruia. Și fiind-cã dupẽ sciința nerodirei timpului de estimpnũ, nefiindũ cu putințã a se gãsi în naturã aici, ca sã se rãspundã, pentru ca sã nu se stãnahorisescã obștea, iarãși cã sfatii de obște, amũ gãsitii cu cale, ca sã plãtescã cu banii și zaheroua sã se cumpere din țera turcescã, cãci dupẽ însciințarea ce avemũ de la cei înadins orõnduiți pentru zaherea, cumcã în țera turcescã unde se pôte gãsi de cumpãratũ, se politefescesc kila de grãu indoitã po talerii 16 și kila de orzũ po talerii 10, urmõzã ca cu acestũ prețũ sã se plãtescã și mai sus arõtata zacherea; decii Sf. ta împreunã cu pãrinții Episcopi, fãcõndũ cislã cu drõptã cumpãnire, atãt pe mônăstiri cãt și po preoții, veți da cuvințioșele porunci în Eparhie a se și implini fãr'de prelungire și cãt mai curẽnd acum deocãdatã sã profcãsiți la Visterie o sumã de banii împreunã și cu cislã a fieș-cãrei Eparhii de suma de talerii a mônăstirilorũ și a preoțilorũ, ca sã fie sciutã Visteriei și cei-l-alții banii mai în urmã rẽnduiți și fãrã zãbavã și veți istovi. — 1797, Decembre 4. (*Academia portof. No. 53 act. No. 37*).

Dumitru Ghica vel Banũ. N. Filipescu vel Vorn. G. Șufu vel Vistierũ. Const. Filipescu.

Nu numai pe țerãnime apasã greũ, așia darã, contribuțiunea în banii a zaherelei și cãratulũ ei, ci și pe mônăstiri, preoți, neguțitori și boieri. Carele cu boi stãtuții¹ implẽu tôte drumurile, precum tot aerul era plinũ de plãnsetele bietului cãrãușũ și de blãstemele lui asupra noiei Domnii și a boierilorũ din Divanũ.

La 5 Martũ 1798 iatã care fu repartițiunea banilorũ zaherelei pe mônăstiri și preoți:

Pitaculũ din 5 Martie 1798 a veliilorũ boieri cãtre Mitropolitũ și Episcopi.

Dupẽ hotãrirea ce amii fãcutii de obște cu toții ca sã facemii cu toții ajutorũ la mare trebuințã ce este de suma de kile de orzũ pẽnã la 22.000 de kile a Brãilei pentru trebuința oștilorũ împõrãtesci ce se aflã la Calafat, spre paza țerei spre a nu putea bãntui iar împotriviculũ și nesupusulũ prea puter-

1, Cod. XXXIX, fila 113.

nicei Imperății; ci fiind-că cu sfat de obște, după cum este știută și primită de Prea Sfințiile Vostre, pe lângă alte chibzuirii ce amă făcută de a ajuta cu toții, amă făcută hotărîre cu Prea Sfinția ta a ajuta cu părintele Episcopă de Rômnic și cu părintele Episcopă de Argeș și cu Părintele Episcopă do Buzeu taleră 47.000 cu mitócele Mitropoliei i ale Episcopăiloră, după cum și de la 36 mitóce talero 18.000 po taleră 500 de mitoc; de la 66 mônăstiri mară și mici po taleră 1000 facă taleră 66.000, peste tot taleră 131.000, pungă 262. Ci pentru mônăstiri și mitóce nesupărându-se întru nimic preoții, Prea Sf. ta, împreună cu părinții Episcopă și cu D-loră frații veliți Logofeți, veți face cislă după dreptate, chibzuindă pe fie-care mônăstire cu mitócele ei de a da; care acostă sumă de bană pênă în 10 zile să se împlinescă de la cei de pe afară, iar de la Prea Sf. ta și cu părinții Episcopă până în 3 zile să se facă teslim la orênduitulă zarafă ală Visteriei, prin zapciă vătafulă de Divană, fiind-că D-tre fraților Logofeți, vă este știută trebuința și cunosctă cât este de mare; pentru aceea dar să ve siliți ca până la orênduitulă sorocă de 3 și de 10 zile, negreșit să se facă teslim la Visterie, iar pe care D vóstră veți cunosce că se aretă cu împotrivre saă cu lenevire, prelungindă zile peste zile, îndată să'lă aretați la noi, ca și noi să'lă aretămă Măriei Sale lui Vodă, de împotrivoră și vrăjmașă patriei.

*Dimitrie Ghica vel Banu. Const. Ghica. Fost mare Vornicu Damaris.
Scarlat Cămpinenu Vist. Nedescifrabil. ¹*

Incasările acestoră bană se făcău însă anevoiă, decă este să judecămă dupe pitaculă adresată în 30 Martu 1798 Mitropolitului, ca să oblige Episcopăile și mônăstirile să'si plătescă rêmășița de bană datorită. ²

În luna Februar Hangeri nevoită a se duce la tabăra turcă de la Calafat și pe la Craiova lăsă în Bucuresci Căimăcămie. Intorcându-se la finea lunei Martă ³ și aflândă de nemulțămirile crescende ale boierimef, căci fusese și dënsă pusă la contribuțiune pentru zaherea și vedlëndă cum boierimea eră intețită de consululă rusesc ⁴ în contra Turciei și a Domnitorului, Hangeri găsi cu cale să mai impace pe boieri, iertându-le partea loră de contribuțiune pentru zaherea. Acestă scutire o întinde Domnitorulă și asupra tuturoră caseloră bresleloră

1. Academie, portof. No. 53, act. 39.

2. Cod. XXXIX, fila 24.

Pitacă din 19 Aprilie 1798, la Vorniculă C. Ghica să grăbescă a împlini bană zaherelef. (Cod. XXXIX, fila 33 verso).

3. De la finea lui Februară până la 30 Martă, Hangeri este absent din Capitală, de ore-ce nu mai aflămă în condicile Divanului nici ună pitacă domnescă de la el. Acestă călătorie aș menționat'ă elă însuși mai sus.

4. „Cei bună patrioți boieri, mare și mică, cu consululă rusesc vorbindă împotriva acestei urmări a lui Vodă cu ai săi cetași și temându-se să nu se auță la Pörtă, o au aridicată...“ (pag. 6 Zilot Românul).

și a tuturor celor câți se află slujind, sub cuvânt că «după multe și negrăite dureri și strădăni, care cu bucuria noastră amu cercat pentru mântuirea săracilor locuitori, Dumneđeésca putere ne-a învrednicit de ne-am întors sănetoși iarăși la domnescul nostru scaun, fiind bine căletoriți pentru mântuirea saracilor, după dragostea și silința ce avem spre binele de obște către totă țera, de s'au izgonit zurbalele, cu mijloc care nu s'au bântuit nici unul din locuitorii țerei. Spre mulțămită dar de toate acestea către Inaltul Dumneđe, iată hărăzim Domnia mea toți banii, câți cu sfatul de obște sunt cisluiți aice pe orașul Domniei mele Bucuresci, pentru gătirea zaherelei de orz trebuinciosă oștirelor imperătesci...»

Căciula pe baltă de sufletul tate!

Totuși prăvăliași și negușitorii cei cu case și ómenii săraci sunt datori a continua banii zaherelei «ca unii ce se chivernisesc în țera acósta». ¹ Dar boierii unde se chivernisesc?

Cu banii strinși pentru zacherea se cumpéra nu numai grâu și orz, dar și vite, mai ales oi, iar pentru ducerea lor la tabăra se rechiziționa păstori dintre țeranii. Necula Saegiu era epistatulu la cumpératul oilor de tainatur pentru oștile turcesci. ²

De și la început, până a nu sosi Domnitorul din Constanti-

1. Cod. XXXIX, fila 24 verso. Pitacú din 30 Martú 1798.

2. Pitacú din 22 Aprilé 1798, la Ispravnicí, să găsescă ciobanii plătiți la oile de tainatur împérătesci.

Cod. XXXIX, fila 35.

Pitacú din 22 April 1798. Necula Saegiu rónduit cu tainaturile oștiroi imperătesci s'au jáluit că locuitorii de prin sate nu lasă să trecă oile din județe să le ducă la locurile unde se împart tainaturele, pricinuid și pretenderisind să li se plătescă mieii de la oile ce au fost îngreunate când s'au cumpérat. Domnitorul găsesce că n'au dreptate să reclame mieii fatași.

Cod. XXXIX, fila 35.

Pitacú la Oltú, Teleormanú și Argeșú să deé ajutorú ómenilor lui Necula Saegiu la cumpératul oilor de tainatur pentru oștile imperătesci. -- 29 Aprilé 1798.

Cod. XXXIX, fila 37.

Pitacú din 8 Maiú 1798 la Ispravnicii de peste Oltú și la cei dupe drumul ce merge la ordia lui Căpitan-pașa la Slam, să nu coră stúpăni de moșie havaetú pentru oile ce se duc la ordie, dar și ómenii cu oi să se ferescă a nu face stricăciuni la bucate.

Cod. XXXIX, fila 48 verso.

Să se ié cu platá noua zaherea, cu catastili. Pitacú din 6 Iunie 1798.

Cod. XXXIX, fila 53 verso.

nopole, Divanul¹ chibzuise că banii zaherelei să nu fie cisluiți și asupra țeranilor, în aplicațiune însă lucrul eși altmintrelea. Dar cum locuitorii reclamară, în decursul² anului 1798, pe alocurea se rechisiționară zaherele în natură de la locuitorii cari aveau strinse de asemenea provisiuni, negreșit fără de plată.¹

Rechisiționarea în natură a grâului, orzului etc. nu împedică pe Hangeri de a arunca o dare de ajutor³ pentru cheltuiala oștirei turcesci, de 59 parale pe fie-care lună și de fie-ce cap⁴ de om, peste dările obicnuite și cele indoite.

Către finea anului 1798, fluxul⁵ nemulțămirilor se urcase sus de tot. Agenții muscălesci înțelțeau aceste nemulțămiri și dăd⁶u țeranului încredințarea că Domnitorulu va plăti în cur⁷end⁸u cu mazilirea și cu viața jăfuirile cu cari îngreuia țera.

Dionisie Fotino spune și el, că țeranii «cu mult⁹u timp¹⁰u mai nainte de mazilirea lui Hangeri, prediceau în gura mare și în t¹¹ote părțile, că asupra lui Vodă o să vie urgie împ¹²erăt¹³escă și că are să i se tae capul.²

Ca să mai potole strigările, Hangeri, la 14 Noembre 1798, nu numai iartă contribuțiunea de 59 parale de lude pe lună, ci încă promite și o scădere de 1½ taleri din s¹⁴ema viit¹⁵ore, care va incepe la 1 Febr. 1799.³

1. Carte legată la serdarul¹⁶ Colceag, Ispravnic¹⁷u do Ilfov¹⁸u. «Pentru zahereua ce ai fost¹⁹u poruncit²⁰u a o lua de la cei ce vor²¹u avea, iar nu cu cislă după la locuitorii, cu care ac²²osta ai dat²³u pricină de a se porni cu jălbi locuitorii; ci dar un le vei găsi zaherea, ori de la cine să o ia²⁴u, după poruncă, fără de a face vre-un²⁵u hatir²⁶u și să împlinesc²⁷u suma ce ai fost²⁸u poruncit²⁹u, fără de a sup³⁰era pe locuitorii ce cu ad³¹ev³²erată nu vor³³u avea. — 17 Sept. 1798.

Cod XXXIX, fila 81.

2. Tom. II, pag. 189.

3. Proclamațiune la Ispravnic³⁴u, p³⁵ărcălab³⁶u și locuitor³⁷u

«Fiind-că dintr'ânt³⁸etiaș³⁹u dat⁴⁰u, deap⁴¹ur⁴²area și în t⁴³otă vremea scoposul⁴⁴u și bună voința Domniei⁴⁵ mele este, nevoindu-no în tot timpul⁴⁶u de a găsi mijl⁴⁷oce de nșurarea de obște a tuturor⁴⁸u ticăloșilor⁴⁹u locuitor⁵⁰u, ca întru t⁵¹ote să se potă mângăia; ved⁵²end⁵³u și în faptă cu t⁵⁴otă înțelegerea că suntem⁵⁵u porniți Domnia mea cu mare râvnă și durere de inimă pentru ușurarea și ajutorul⁵⁶u la petrecerea cea de obște, care pentru ca să o ar⁵⁷etăm⁵⁸u ac⁵⁹ostă bună voință a « cun⁶⁰osce de față cu toții, iată deosebit⁶¹u de acelea câte 59 de parale de tot ludele ce le-am⁶²u rădicat⁶³u a nu mai fi dator⁶⁴u locuitorii să d⁶⁵e pe t⁶⁶otă luna cheltuiala ordiei, mai facem⁶⁷u Domnia mea și altă mângăere acum asupra lor⁶⁸u, rădicându-le cu scădere de tot ludele câte taleri 1½ noi⁶⁹u din s⁷⁰ema viit⁷¹ore ce este să ăsă la Februar 1. Dec⁷²u primind⁷³u D-v⁷⁴ostră Ispravnicilor⁷⁵u ac⁷⁶ostă domn⁷⁷oscă a n⁷⁸ostră poruncă, numai decăt să sc⁷⁹oteți copii întocmai⁸⁰u din cuv⁸¹ent⁸²u în cuv⁸³ent⁸⁴u și deodată să le împ⁸⁵ărțiți în tot județul⁸⁶u, ca să se cit⁸⁷escă în t⁸⁸ote satele pe la biseric⁸⁹u tot într'o vreme, adică în ziua praznicul⁹⁰u de anul⁹¹u noi⁹²u, la ți ant⁹³etiu

Adevărul este că nu numai țerănimea avu de suferit cu rechisițiunile de tot felul. Când Leu-Pașa veni mai întâi asupra Vidinului, el scrisese lui Hangeri: «Multă sănătate de la mine ca de la un prieten! Iată că anu sosit la cetatea Diului cu oștile mele spre a scôte pe Pasvantoglu din cetate, hainulu Impăratului; tu să cauți să poruncesci la toți Ispravnicii de prin județe, să ne indestuleze cu zaherele, fenu, orz, oi, vaci, untu, sare și ori ce aru trebui, să nu tănjască oștile, și care pentru tréba și ascultarea oștirea. Și fii sênătos.»¹

Scrisórea acésta era întemeiată pe firmanul Porței de care mai sus vorbirăm.

Abuzurile la care dote locu rechisițiunile și contribuțiunea pentru zaherea, au atinsu, repețim, în primul loc pe țerani. Câți din ei nu și-au perdut carele și vitele pe drumurile grele de toamnă și de iarnă, câți din ei chiar nu și-au lăsat ósele pe asemenea drumuri! Ca vitele erau cu sutele inhămați în locul boilor căduți, sub cuvânt că pentru transportul zacherelor la ordie se plătea o ninimă sumă de la Visterie și că nu se cuvine a se întârđia ajungerea zacherelor la destinație. Dar încă câți sêrmani țerani români nu periră sub biciul epistaților, care-i ducea în cete numeroase să tragă în sus pe Dunăre

Ghenar spre a le fi de bucurie locuitorilor acesti scăđemântu, ce asupra tuturor ilu facem Domnia mea. Și vă poruncim, fără de nici o smintóla să o urmați acésta, chiar la vremea ce ve dicem, cu hotărre ca deodată la strângerea ómenilor, ce sunt adunați la biserică, atunci cu toții, pe lângă altele, să se bucore și de acóstă ușurință și să mulțămóscă lui Dumnezeu și să fie bine cunoscótori, că avem Domnia mea totă îngrijirea pentru bună petrecerea lor, de care să însciințați Domniei mele de urmarea ce ați făcutu. — 1798, Decembre 14.

Cod. XXXIX. fila 125.

1. Dionisie Eclesiarchul. Tesauru de monumente, tom. II pag. 189. Asemenea în *Domnia lui Gh. Hangeriu*, edițiunea Gh. Constantinescu 1871 pag. 11. Intre articolele requisitionate pentru Turci și nu numai pentru ordie, ci chiar pentru Constantinopole, continuă a fi cêra de faguri. Așa aflăm că cêra de trimisă la Constantinopole este impusă cu analoghie asupra neguțitorilor cumpărători de miere din totă țera. Se va plăti cêra acésta, promite Domnitorul; că dealtmintrelea dice că nu e lucru mare suma de oca ce se cere de la Țarigrad. 27 Iulie 1798. (Cod. XXXIX, fila 65 verso).

S'a făcutu și analoghia de cêra requisitionată pe județe și anume: 650 Slam-Rómnic, 800 Buzeu, 1100 Saac, 1100 Prahova, 400 Ialomița, 650 Ilfov, 1450 Dâmbovița, 500 Vlașca, 800 Teleormanu, 800 Muscelu, 1450 Argeșu, 800 Oltu. Total 10.5000+7750 cinc județe de peste Oltu. Totalulu: 18 250. (Cod. XXXIX, fila 67).

Pitacú din 1 Septembrie 1798 la Ispravnicu pentru analoghia ocalelor de cêra de la neguțitorii ce cumpără miere (Cod. XXXIX).

Altú pitacú relativu la cêra pentru Țarigrad cu analoghie de la neguțitorii ca-i cumpără miere în țera. 3 Oct. 1798. (Cod. XXXIX, fila 90).

Pitacú din 11 Octombrie 1798, să nu se mai supere neguțitorii de miere pentru analoghia cerei, prin județe, căci voru da-o în Bucuresci, unde neguțitorii aducú fagurii de scurgú mierea pe la casele lor. [Cod. XXXIX, fila 99 verso].

«*la edec*» caicele încărcate cu provisiuni pentru ordia imperătască de la Calafat și Vidin.¹

De aceea fugeră țeranii prin munți și codri și se pustia țera.²

Epistasia la transportarea zaherelei o avu mai mult timp Ioniță Știrbei, Ispravnicu de Teleorman. Acesta fu destituit din Ispravnicie la 15 Februaru 1798 și fu înlocuit prin Mateiu Fălcoianu în ispravnicatu. Alecu Văcărescu Clucerul însă deveni zaherghi pe 5 județe oltene, la 15 Februaru 1798.³

Au fost și de acei zahereghii cari au fugit cu banii adunați, cum se vede din un pitac din 3 Augustu 1798, poruncind să se vândă mișcătorele și nemișcătorele la mezat, prin scirea tuturor celor cu protimisis, ale lui Barbu sin Petre căpitanulu și Sandu Logofețelul, pentru că, trimiși în treba zaherelei la Silistra, s'au făcutu nevêduți; banii după averea lor vor fi pentru despăgubirea Visteriei. — 3 Augustu 1798.⁴

Nu numai Domnitorul Hangeri adună în țără vite pentru ôstea turcască de la Calafat la Vidin, ci și Domnitorul Moldovei, Calimach, fu obligat să trâmite zaherele și vite, mai ales o pentru ordie. Calimach trâmise carte la Hangeri, cerându-i voie a cumpera cu bani gata, prin bună tocmelă, 10.000 oi din Muntenia, ne mai găsind de

1. Pitac din 30 Aprilu 1797 la Ispravnicii dealungul Dunărei, începând cu Vlașca, ca să dăe orî-câți salahorî va fi trebuință la trêba *dilicata*, «ca să tragă în sus pe Dunăre cele trebuinciose ale armatei prea puterniculu Împăratu, ce merge asupra Vidinulu.» S'au orînduit *meemur* Dumînolny Pal. Const. Bălăcenn; căpitani de margine să fie cu ascultare și supunere către acestu boieru.

Cod. XXXIX, fila 38.

2. Pitac la vel Vist., din 14 Ianuaru 1799 ca să apuce pe harabagi-bașa veci și actual să dăe socotelă cum au împărțit banii luați de la Visterie pe la locuitorii pentru carele de transportat zaherea la ordie, că fugeră țeranii și lasă carele nefind plătiți.

Cod. XXXIX, fila 130 verso.

Veđi și fila 133 de la Cod. XXXIX, unde se descriu greutatele aceste. Asemenea și diverse porunci din Noembre 1798 pentru earé, transportându zaherea la ordie.

Cod. XXXIX fila 111.

Pitac din 12 Octombore 1797, la sôrdarul Colceag, să pornască 1000 de kile de orz cu este gata la Văcăresci și Harabagii să gătască rogojinii pentru acesta.

Cod. XXXIX fila 97 verso.

2. Veđi Cod. XXXIX fila 18 și 18 verso.

3. Cod. XXXIX, fila 65 verso.

cumpăratu orî de rechiziționatū in Moldova. Domnulū muntēnu in voi acēsta.¹

*

Dar nici o dare indoită și nici o requisițiune ori-cât de grea nu turbură țera și n'o impinse contra lui Hangeri, ca darea ce impuse cu numele de *goștinăritū*.

Acēstă dare nu era alla decât *Văcăritulū*, grōznica dajdie care ocașionase in trecutū atâtea revolte și care fusese «legată» sub blăstemulū bisericei să nu mai pōtă fi pusă pe țēră.

In iarna anului 1798,² Hangeri chiamă Divanulū și-î ceru să așeđe darea acēsta a *Văcăritulū*, sub pretext că trebuie bani «pentru lefile ascherliilorū adunați la cetatea Diulū, căci că i se cerea de Căpitan-Pașa și așia au găsitū cu cale a se face.»³

Mitropolitulū, Episcopii și boierii, cari simțiaū că și ei voru fi atinși greū cu așeđarea *Văcăritulū*, se impotriviră, đicēndu că asemena dajdie este legată cu mare blăstemū și cu grōznică afurisenie, cu cărți patriarhicesci și cu hrisōve domnesci și că, deci, ei nu îndrăznescū a iscăli a se pune acēstă dajdie pe țēră. Hangeri cēră a persuade pe boieri, că de vorū numi *Văcăritulū* cu numele de *Goștinăritū* consecințele blăstemulū se vorū fi conșuratū!...

Boierimea tot resistă.

Hangeri cere însă intervenirca «*deslegărei*» Patriarhulū prin grabnicū olacū. Cinci-đeci de punși de bani plăti Patriarhulū plocōnū pentru «*deslegare*».

«Patriarhulū, scrie Dionisie Ecclesiarhulū, n'a mai socotitū blăstemulū altoru Patriarhū intru nimicū, nici greutatea șaraciloru și a vėduvelorū, ce vorū să pătinescă, ci lăcomindū la bani s'aū bucuratū

1. Cu pitacū din 4 Decembre 1798, la cererea lui Calimach Domnulū Moldovei dă voie lui Paharn. Arabolu să cumpere din Valachia 10.000 oi pentru trăbuința ordiei, din orî-ce județe «prin tocmlă și cu bani gata, fără de a face in vre-nnū chipū silă cuivași.» Dar nu folosia adunarea de *proviant* din ambele Principate, căci, cum spune Dionisie Ecclesiarhulū, acēstū proviant era risipit orî vėndutū de slujbași. «Făina era turnată la ordie peste Dunăre, nu in saci sōu in niscași hambare pusă, ci pe pământulū golū turnată, făcută moghilī in sus, și mulțime de vite, oi și vaci, încă cei ce era cu acea trōbă le și vindea. Iar slujbașiū nu mai înceta dāndū zorū locuitorilorū, đicēndū: ado! ado!» (Tesaur II pag. 192).

2. „Iar când fu pe la Decembre, cam aprōpe de Crăciun,
Indemnă draculū pe Vodă spre alt gāndū grōznicū, nebunū,
Ca să scōță *Văcăritulū*, unū huzmetū prea blăstemat
Prin cărți de afurisenii de arhierii legat
Nici de cum a se mai scōte....“

[Fănuță, pag. 7]

3. Tesaur II, pag. 192.

și îndată au poruncit de a scrie cartea către Mitropolitul Dositei al Munteniei, către Episcopi și către boieri să primescă sub blagoslovenia lui, cererea lui Vodă.

Se pare că nici vedându cartea patriarhală¹ Mitropolitul nu voi să aprobe dajdia, «iar Măria sa să facă cum îi va fi voia.» Hangeri găsi însă destui boieri din cei mari «pe cari i-au dovedit că sunt mai lacomi di bani» și promițându-le cinstiri și câte 20 pungi de bani, milă Domnescă, ei au aprobat dajdia, semnându în fruntea lor Banulu N. Brâncovenu.

Pe dată se făcură porunci la toți Ispravnicii de județe să rânduiască slujbași în plăși, să facă recensiuinea tuturor vitelor omenilor de prin toate sate, să nu rămână nici una nescriasă; numai viței să nu-i scrie și de grabă să trimiță cătăstișele la Domnie, rânduind mumbașiri, Turci, Arnăuți, ciocoi năprasnici asupra-le. O! vai de țără.»²

Pe o iernă gróznică (era zăpada de cinci palme, țice Dionisie Eclesiarhul, care începuse a cădea de la 5 Noembre) porni slujbași după catagrafiare. În Ianuaru se făcuse catagrafierea și imediată percepere a câte două zloț de capu de vită dincolo de Oltu în cele 5 județe, iar dincóce de Oltu câte 2 lei de vită.⁴ «Ca niște lupi

1. Vomă reveni asupra acestei cărți în anexele acestui volum. după Cod. XXXIX pag. 25 verso.

Răsmirița boierilor totuși le folosi lor. Ei fură scutiți de banii văcărului „măcar că au fost poruncit Vodă să se iee văcărul și de la boierii mari și mici, dar n'au luat de la ei, ci numai de la locuitorii.” Dionisie Ecles. Tes. II pag. 193. Ba încă le-a dat și boierilor parte din banii văcărului „ca nu cumva să se unescă boierii și să dăe arzoval” la împărăție contra lui. De aceea Vodă, cu nume de milă, împarte la boierii din București și Craiova, căruia câte 1 pungă, căruia câte două și mai multe. [Acelaș autor].

2. Dionisie Eclesiarhul, Tesauru II, pag. 192.

3. Scrie anonimul adnotatoru pe filele céslovului ce am donat Academiiei:

«... ИИ АД СКОС ВЪКЪРИТЪ | ДЕ ВИТЪ Т. В. КЪ ВЪПИТАН ПАША | ИИ АД
ЛДАТ ИИ БАНИ ИИ НАД АНДАТ СЪ ІА | БАНИ ТОЦ ИИ АД МАЗИАНТ | ИИ АД
ФЕКРОАРЕ ІВ КИИЕРЪ ЛЪТ ԶԷԷԿԳ (1799) ЛА ШАСЕ | ЧАСЪРЪ АД КЕНИТ Капици
БАША | ИИ АД ТЪІАТ Դ. ДИВАН (pag. 83). ФостаД ІАРНЪ МАРЕ ИИ ҮЕР... | ДЪ
ЛА НОЕМБРЕ ІВ ПЪНЪ ЛА МАРТ 23. | ЛА ВЪНАВЕШТИРЕ. 1799.»

(Veđi pag. 5 în lucrarea noastră „Pe file de céslovu” 4° 1889.

4. În 16 Ianuaru 1799, ca să potolescă puțin reclamațiunile contra văcărului, Hangeri dă unu pitacū la taxildari, dicându-le că s'au scăđut de la toți deobște, locuitorii și toți de rëndu, fără osebire. să se iee de acum înainte de fie-care vită mare câte 1¹/₂ taleri, iar nu câte 2, și de vita de 1 anu câte de 1¹/₂ leu, iar nu unu leu. (Cod. XXXIX, fila 131)

Cumcă perceperea văcărului se făcu odată cu catagrafierea vitelor, póte proba unu pitacū la taxildarii goștinei din județe, de la 6 Ianuaru 1799, ordonându-le ca deodatu să scrie vitele locuitorilor la catagrafie și tot atunci să iec și birul și să dăe rēvașe pecetluite „și aceia cășturi-cășturi să profități banii...” [Cod. XXXIX, fila 129].

Cu cărele se transportă fișicile pecetluite cu numele *in albu*, ca altă dată bilețele de iertare a Papei.

flămânđi» cutreeraŭ tacsildarii satele, «dândŭ zorŭ, ca în 10—15 ȝile să se istovescă dajdia vácărituluŭ. Ómenii nu prea avéŭ bani, fiindŭ la mijloculŭ ierneŭ; tĕrguri ierna nu era, să vĕnđă ómenii vite; vreme de cósă și de sapă nu era, ca să lucreze să câștige bani să se plătescă; bucate încă nu prea era ca să vĕnđă, ci numai o sĕmă de ómeni, cari mai avea puținŭ, plătia. Iar slujbașii inchidea ómenii și mueri prin coșare și-ŭ ineca cu fumuri de gunoiu și cu ardeiu în afuma și-ŭ lina închiși ȝiua și nóptea flămânđi, să dée bani; pe alții îi lega cu mânilé îndărătŭ și cu spatelé de garduri, și-ŭ bâtea cu bircele; pe alții legați îi băga cu piciórele góle în zăpada gerósă.... Aștia chinuiră pe bieții creștini. O! amarŭ de bieții creștini! Că plângea și se váita și sáracele véduve țipa de gerŭ, dar nu era milostivire la varvarii de slujbași, că avea urechile astupate ca aspidele, și ca vrășmași ucidea ómenii. Încă peste Oltŭ au și omoritŭ mumbașirii turci pe mulți, din care pe unulŭ rudele lui l'au dusŭ la București și l'au băgatŭ cu carulŭ în curtea domnescă să'lŭ arete lui Vodă...»

Dionisie Ecclesiarhulŭ adaogă a ȝice, că Hangeri nu se emoționă de asemenea fapte, ci ȝise numai: «să fi datŭ banii vácărituluŭ și nu-lŭ omora nimeni!»

Dionisie Ecclesiarhulŭ nu este esactŭ, deși judecă bine simțirile Domnitoruluŭ. Noi scimŭ, din contra, că la 15 Ianuarŭ 1799 Hangeri dete o proclamațiune către locuitorii țerei, în care are aerulŭ de a repudia și condamna mijlócele întrebuițate de slujbași în perceperea vácărituluŭ. Elŭ ȝice, în adeverŭ, că s'a inșciințatŭ «cumcă unii din slujbași, cei cu huzmetulŭ Costinei, se pórtă în trĕba tacsiluluŭ acestor bani cu mare nemilostivire asupra Vóstră, cu bătăi și casne nesuferite, fără de a vé face repaosŭ, și după poruncile ce li s'au datŭ prin orĕnduiții tacsildarii; de care cu tóte să li s'au poruncitŭ osebitŭ, ca împlinirea banilorŭ să se facă cu *regazulŭ vostru*, dar ială print'acéstă domnescă a nóstră carte, într'adinsŭ vé dămŭ în scire, ca să sciți, că *cu pásuială și fără de bătăi are a se face împlinirea acestorŭ bani*. Că dar și voi căutați de vé siliți, ca să vé plătiți vitele vóstre cu tótă osirdia, fără de altă pricinuire, *căci și neȝuțitorii de a cumpĕra vite au eșitŭ îndestui* și nu puteți a găsi mai multŭ pricină, ci ve sîrguiți a vé plăti vitele fără zăbavă, ca să póta și orĕnduiții slujbași a proftacsi sume de bani la trebuința ce este și fiți înțelegători și, cum ȝiseiŭ, de înșive ve îndemnați la plata vitelorŭ, ca să nu se mai întârzieze trĕba. 1799, Ianuarŭ 15. ¹

Vorbe góle: Pásuială! răgaz!!

1. Cod. XXXIX, fila 133.

Realitatea era așa cum o descrie Dionisie Eclesiarhulă. Realitatea era că însuși Vodă împingea pe bieții țărani să-și vândă vitele pe nimica, că acumă boierimea și gelepii găsiră bună ocaziune de a cumpăra cireșii întregi pe nimica «să câștige hăni sârgerați, ȕice Dionisie Eclesiarhulă, și lua boi câte 10 sėu 12 lei boulă mare, vacile câte 4, 5 lei alese, iar mai de jos vite câte 2 lei sėu 3, încă și câte 2 zloți junici, că ȕmenii nu avea cui să le vėndă ierna... ci le da de mare nevoie căi muncea tiraniă.»

În o lună și jumătate «*mai istoviră dajdia văcăritului*» slujbașii «cu iușime și munci grele.» Baniii îi trămitea la Visterie ...

De la Visterie însă Vodă făcu parte și Turciloră influenți, ca să pareze acuzările ce din țeră venėu necontentitū la Constantinopole.¹

Vomū vedea însă, mai încolo, că elū nu rėuși în acestū planū.

Însuși istoricul greț Dionisie Fotino condamnă pe Hangeri pentru aședarea văcăritului. Elū ȕice, însă că la acėsta l'a împinsū *Casniciii sėi, ȕmenii ticăloși, destrămați și sār'de sațiū*, necugetandū decât numai cum să se îmbogățescă cu desbrăcarea săracilor.»²

✽

Încasarea venitului vămiloră și alii ocneloră nu preocupă mai puținū pe Hangeri, decât perceperea dărilor de carii mai sus vorbirămū.

Schimbarea neașteptată de Domnie, supravenită la finea anului 1797, făcu să nu pȕtă li arendate ocnele la timp. De aceea ele sunt autėii căutate în credință, iar la 7 Ianuarie 1798 Vodă ordonă a se da cu licitațiune (cochiu-vechi).³

Vămile se caută și ele în regie la începutul Domniei lui Hangeri.

La 7 Ianuaru 1798 Nicolae Saegin este rėnduitū epistatū la Car-

1. Iată unū pitacū de trecere a unoră bani peste Dunăre:

Pitacū din 17 Ianuarū 1799 către biv. vel Pitarū Hristodor Băleanu, Epistatulū Ceansiei Spătăresci, să mȕrgă cu haznȕua «și s'o treci Dunărea la Giurgin până la conaculū *teșnariului*, împreună cu Serd. Iordache Ispravniculū Vlascei, «chibzuindu-vė fȕrte, ca de care cumvași nu va fi Dunărea înghețată bine, să o treceți haznȕua cu ȕmenii, cărândū ȕmenii haniii, ca să nu se întămple vre-o primejdie la trecere.» Ordonă și Ispravniculū să dȕe orȕ-ce ajutorii de ȕmenii. — 17 Ianuarū 1799.

Cod. XXXIX, fila 132, verso.

2. Tom. II. pag. 186.

3. Cu pitaculū din 7 Ianuarū 1797 Hangeri ordonă licitare ocneloră, împreună cu cele-l-alte slujbe. Cochiu vechi se făcȕu vestindu-se în orașū la boierii și la lume prin starostea de negușitorii. Cumpărătorulū depunea garanția unū *negușitoru siguru*, că va păzi *ponturile* și va da *sferturile* la timpū.

Cod. XXXIX, fila 4.

vasara.¹ La 31 Decembre 1798 este înlocuită prin biv. vătavulă za Curte Ioan Skevas, «carele să aibă a căuta dupe orânduială, trêba carvasaralei pe acestă următoră ană 1799, după domnescile nôstre porunci și catalogă și să ție catastihă de tot venitulă.»²

Ună documentă de la finea anului 1798 vine să confirme, odată mai mult, informațiunea că țerile române căutau, chiar și sub Domni rēi, să nu se considere ca obligate cu totul la respectulu convențiunilor comerciale ale Turciei cu Austria și Rusia. Așia însuși Hangeri se ocupă de fixarea unui tarifă autonomă, când, la 4 Decembre 1798 însărcinează, prin pitaculă seă Domnescă, pe biv. vel. Medelniceră Stefan, biv. vel. Medeln. Kiriac Arbut și biv. vel. Medelniceră Teodorache Arcuda, să revizuiască catalogulă vămiloră, fiindcă sosescse timpulă unei noue arendări a loră; «lângă acēsta face trebuință ca să se chibzuiască cu cumpănire întregă tôte lucrurile ce se aducă de vênđare de prin alte părți, ca cu drēptă analoghie, după prețul ce se politifsesce vênđarea fiesce-căruă lucru acum, să se înlocmescă și vama cea cuviniaciôsă, ca printr'acēsta să se potă face îndreptare după bună scoposulă Domniei mele, fiindcă pămēntenii locuitori dintr'acēstă țeră plătescū mare preț la alișverișul ce facū cu cumpărătoreă de ori-ce lucruri aū trebuință să cumpere și nu le rămâne cuvânt de împotrivelă la acēstă bună întocmire celoră ce aducū marfă din alle părți. Dreptū aceea iată ve orēnduimă Domnia mea ca împreună adunându-vē, să le cercetați tôte în tot chipulă prin neguțitorii cu sciință vrednică și să chibzuiți cu tōtă scumpătatea a se pune în urmare acēstă întocmire, cu mijloculă ce mai sus se arētă...»³

XVIII

Țeranulă sub Hangeri.

După ce amă văđutū cum Hangerii a ingenuchiată țera sub dări și angării, mai este locū de ună capitolă, în cari, în modū specialū, să mai memorămă despre situațiunea făcută țeranului sub acesti Domnitorii?

În primele zile ale începutului Domniei, Hangeri se areta decisiū să fie apărătoră ală țeranului. În adevērū, la 10 Ianuară 1798, cli adresa judecătoriloră și ispravniciloră cărți deschise, recomandându-le

1. Cod. XXXIX, fila 4.

2. Cod. XXXIX, fila 127 verso.

3. Cod. XXXIX, fila 120.

unora paza *dreptăței* locuitorilor «să petrecă norodul ca într'ună veci aurită», iar ispravnicilor poruncindu-le să poruncască și ei «cu strășnicie, atât Condicariului, Logofetului i Sameșului, cât și celorl-alți zapcii, ca nu care cumvași să îndrăznescă a face cea mai mică nedreptate, ce de la o vreme în cöce, fără de a nu socoti că este judecată și respălătire, se obicinuise a face săracilor locuitori. Ci dar deschideți-vă ochii, să vă purtați la tóte uniți intocmai cu domnescă noastră voință, fiind-că vericine din D-vóstră, séu din ómenii ce-i aveți, se vorü dovedi călcători cât de puțin ai acestei porunci a Domniei mele, unul ca acela fără de milostivire se va pedepsi. Și pentru ca să nu vă căiți în urmă făr' de folosü, urmați după cum vă poruncimü negreșitü și să ne trämiteți pe fie-ce lună condici coprinđetóre de pricinile ce căutați.»¹

Ce deosebire dela vorbe la fapte !

Din tot cursulü Domniei lui Ilangeri țëranulü nu se alese decât cu indoire de biruri, cu dajdi noue, cu despoieri și jafuri și cu podveđi de tot felulü, în cari își perdu vitele, când nu și viața.

În favórea țëranului este de la Ilangeri, dórá unü pitacü din 6 Decembre 1798, la Ispravnici, să nu oblige pe locuitorii datorü a transporta la scheli sarea de la ocne, «pe acea vreme gré săși prăpădescă dobitocele lorü», nici să fie siliți a plăti sarea pe care au încarcat-o, pentru că vorü întârđia a o transporta.²

Dar era óre tocmai dragostea de țërani sorginta acestuï ordinü, séu că Vodă voia, în pređiua trämiterii comisarilorü pentru catagrafierea vitelorü, să nu fie țëranii absenți de prin sate, ca să nu scape din catagrafie boii lorü ?

Unü singurü actü favorabilü aflămü pentru țëranii de pe moșia Domnescă din juriulu Câmpu-Lungului. Aceștia erau obligați de orașü să facă clacă. Domnitorulu la 1 Augustü 1798 ordonă să fie apërați de clacă.³

Dar și aci scutirea se esplică prin faptulü că ea nu lovia nici interesele Domniei, nici ale vre-unui hoierü, ci ale aceluï orașü, care se bucura din vechime de privilegiü escepționale, și constituia în cât-va în Muntenia, o mică republica cu osebitü guvernü.

A indemna pre locuitori din județe să facă arături,⁴ nu este iarăși a le servi numai interesele lorü.

Dar a scrie ispravnicilorü de Dâmbovița și Prahova, să oblige pe

1. Cod. XXXIX fila 5 verso.

2. Cod. XXXIX fila 121 verso.

3. Cod. XXXIX fila 25 și 28.

4. Cod. XXXIX fila 85.

locuitorii a face 400.000 ocă varū pentru boierul vel Logof. Branco-vēnu, cu prețū determinatū de celū interesatū și cu ordine de a-ī obliga slujitorii la acēsta și a-ī sustrage de la orī-ce alte angajamente anteriore arū avea de a face varū pentru alții (afară de casulū când ar fi angagiați către Domnie), este ore a fi protectorū țeranulū și dreptăței lui? ¹

Altă explicațiune are decât iubirea de țeranū și pitaculū din 18 Decembre 1798, prin care opresce pre Zapcii și Arnăuții din Bucurescy a lua cu sila carele de lemne ce aducū sătenii de vëndare la Bucuresci. ² A-ī aperă contra unorū asemenea făptuiri, era mijlocul de a-ī îndemna să aducă lemne de vëndare in tērgū, in mijloculū unei ierne gróznice de grele.

Nici oprirea abuzurilorū cu scutelnicii, nici oprirea abuzulū cu poslușnicii ³ nu se potū esplica ca mēsuri luate din iubirea țeranulū.

De aceea rar Domnū, care să fi fostū urit ca Hangeri, într'o atât de scurtă Domnie.

1. Cod. XXXIX fila 92 pitacū din 4 Octombre 1798. Veđi și pitaculū din Octombre 1798, regulândū in modū specialū claca locuitorilorū de la Comarnicū, moșia Dómn ei. cod. 39 fila 92 verso, 93 și 93 verso, veđi și fila 95.

2. Pitacū la străjarii de pe la respintiū și căpitanilorū de la margini să arēte locuitorilorū ce vinū cu lemne, că n'au voie cei din ogeacurile Curței deliū și arnăuții și ómenī de ai Spătăriei, să le tragă carele cu lemne, cu și făr' de invoială tocmită de bună voie.

Vodă orēnduesce câte unū cihodarū cu câte unū Logofētū, ca să citéscă acestū pitacū și pe ulițe, anume:

Pe podulū Mogoșoiei Gheorghe proin Condicar.

- » » Calicilor, Nicolae Ursake.
- » » Tērgulū de afară, Manolake.
- » » luī Șerban-Vodă, Dascăl Dumitru.
- » drumulū Dudescilorū, Dinul Iamandi.

Cod. XXXIX, fila 126.

Maī este de la Hangeri unū altū pitacū la Spătarū și la Aga, din 27 Sept. ca neferii și arnăuții să nu maī iēe dupē strade carele locuitorilorū.

Cod. XXXIX, fila 87 verso.

3. Pitacū, oprindū abusulū poslușnicilorū, a luărei de bani de la ei in locū de slujbă, din 9 Aprilū 1798. In acestașū pitacū Domnitorul dice, că au făcut inusuși cercetări «dupē buna-venire a Domniei mele aicea... când cu ajutorulū luī Dumneđeū ne-amū călătoritū și ne-amū întorsū de la Craiova». Insărcinéză cu ancheta pre vel Banū Dumitrache Ghica, pe vel Logofētū de țera de sus N. Brăncoveanu, pre biv. vel Banū Racoviță, pre vel Vornicū de țera de sus N. Filipescu și pre vel Vist. Scarlat Ghica.

Cod. XXXIX fila 28

«Socotiți și luați sēma, cum luptă bietulū norodū!»
 Eū cu bună 'ncredințare, încă și prin jurământū
 Arēt, că de mari năprasne mai peria bietul pământū:
 Nu credū să fi fostū vr'o dată acestū felū de mari nevoi,
 Ca aceste, ce acuma petrecum și vėdumū noi!...¹

Aceste versurī ale contimporanulū scriitorū Fănuță (Zilot) spune simțirea obștēscă a țerei și a țeranulū în deosebī.

XIX

Comercii. — Industrie. — Fabricē. — Menziluri

Nu sub o domnie ca acea a lui Hangeri pōte afla istoriculū propășire în comerțiū și industrie.

Fabricēle înființate între 1776 și 1797 nu mergū bine sub C. Hangeri, Fabrica de hārtie primesce o grea isbire de la noulū Domnitorū. Prin unū pitacū din 9 Ianuarū 1798 Hangeri dīce cātră vel Vist.: «Find-că fabrica de hārtie într'acēstă vreme *nu este trebuincioasă* (?) și scutelnicii ce'i are acēstă fabrică, lude 40, nu sunt trebuincioși acolo, poruncimū Domnia mea să se dēe la dajdie și în loculū acestorū să se dēe la fabrica de postavū alți ōmeni din cei cu sciință de meșteșugulū postāvāriei, pre cari îți va arēta Medeln. Chiriac Arbut Epistatul fabricēi de postavū, fiind-că voimū și ceremū Domnia mea a se pune fabrica acēsta de postav în mai bună lucrare și orinduială, după trebuința ce este, și zābavă să nu se facă la acēsta.—1798 Ian. C.²

Din chiar acestū pitacū se pōte vedea, că fabrica de postavū este ceva mai favorizată decât cea de hārtie.

Apoi, în 9 Ianuarū 1798 Hangeri mai ordonă lui Pan. Bălăceanu, Ispravnicū de Ilfov, să facă împreună cu Arbut, la Grozāvesci, o piuž pentru lucrarea fabricēi de postavū.³

Nu tocmai desinteresată era preocuparea lui Hangeri de mersulū fabricēi de postavuri, cum se pōte vedea și din Pitaculū din 13 Decembre 1798 cātră vel Vist., să împlinēscă de la Epistatulū fabricēi de postavū câte 10 talerī de postāvārū, *ruptōrea*, și să-i dēe la Cāmară. Vodă cere și catastih de toți postāvārii în ființă.⁴

1. Pag. 10.

2. Cod. XXXIX fila 4 și 4 verso.

3. Cod. XXXIX fila 4 verso. Cu Pitacū din 20 Maiū 1798 ordonă lui Chiriac Arbut, Epistatulū fabricēi de postavū, să dēe catastih de toți ōmenii fabricēi. Cod. XXXIX fila 46.

4. Cod. XXXIX fila 121 verso.

Situațiunea comerțului este aceeași, ce amŭ arĕtat-o sub anteriorele domnii. Nu numai cĕ comercianții supuși streinii se bucură de privilegii și de scutiri, cari facŭ imposibilă concurența din partea neguțitorilor pămĕntenii, dar încă continuă a pune mâna pre mica industrie, pe tŕtă țiuă mai multŭ, evreii cari vinŭ de peste hotarŭ. Sunt ovrei ceprăzari și legători de cărți, cari se substituiescŭ ceprăzarilor pămĕntenii, ba încă primescŭ scutiri și miluiri de la Hangeri ¹.

Unŭ Domnŭ, care nu visăză decăt cu ce mijlocŭ va face mai multe parale, nu putea să întărdie a da cele mai multe pitace și hrisŕve în favŕrea evreilorŭ, cĕci desigur, le plătiaŭ bine. Așia fu, de bună sĕmă, hrisovulŭ din 6 Sept. 1798, în care Hangeri đicĕndŭ, cĕ «fiind-că în județulŭ Slam-Rŕmnic, la tĕrgulŭ Focșanii se află cĕțt-va ovrei cu locuința, carele... fiindŭ trebuința (?) a avea între dĕnșii unŭ vechilŭ alŭ starostei lorŭ, neputĕndŭ starostea de aici (din Bucurescŭ) a ajunge, pentru ca să îngrijĕscă de dĕnșii, a putea trăi în orĕnduiala lorŭ și a se îndemna și alții de a veni, prin jalbă aŭ arĕtatŭ Domniei mele, David starostea de ovrei, cumcă aŭ făcutŭ vechilŭ alŭ sĕu peste ovrei, la numitulŭ tĕrgŭ Focșanii, pe... cĕruia făcĕndŭ rugăciune a i se da cartea Domniei mele la mâni spre a fi cunoscutŭ...» Hangeri aprobă cererea. Dupĕ cuprinsulŭ hrisovului, acestŭ vechilŭ de staroste are obligațiunea a strĕnge de la ovrei analogon alŭ *rupturei* Cămărei, luāndu-și cĕte 30 bani de nume, obiceiului ai stărostiei, și cĕte 1 leŭ venitŭ alŭ Hahambașei. Vechilulŭ să caute pricinile dintre ovrei, dupĕ orĕnduiala și obiceiulŭ lorŭ. Li se dă dreptŭ de apelŭ la starostea de evrei din Bucurescŭ. Vechilulŭ de staroste să aibă «în zaptulŭ sĕu atāt pe ovreii pămĕntenii, cĕt și pe streinii ce vinŭ, să-i aibă în sciința sa, țindŭ catastih curatŭ, pentru toți de obște, dupĕ privilegiulu ce s'aŭ întăritŭ și de cĕtre Domnia mea.» 1798, Sept. 6.²

Iatā în ce modŭ Hangeri organisa o administrațiune specială a evreilorŭ, aprŕpe independentă de aceea a țĕrei ¹

La 8 Sept. 1798 dete unŭ noŭ hrisovŭ lui David sin Moisi, pe care-lŭ făcu *staroste de evrei și la tŕtă brĕsla ovreescă*, ca aceștia să fie scutiți «de tŕte alte orĕndueli ce vorŭ eși pe altă țĕră, făr'de numai *ruptŕrea* să o dĕe.»

În asemenea condițiuni concurența mai era posibilă între Români și evrei?

Același hrisovŭ, din 8 Septembrie 1798, constituie evreilorŭ în tŕtă

1. Cod. XL, fila 109 și verso.

2. Evreii legători de cărți scutiți de dări Cod. XL fila 170. Pitacŭ din 13 Octombrie 1798. Ceprăzarŭ evrei scutitŭ de dări la Octombrie 1798. Cod. XL fila 178.

țera jurisdicțiunii speciale la starostea lor, cu dreptul de apel la Cămărașul cel mare.

Starostea îi scutea Vodă prăvălia de fumărit și de alte orândueli, cum și de dijmărit și vinăriciu drepte bucatele lui. Să ție o pivniță în Bucuresci apărută de dajdi. Când stringe dajdia de la evrei să iee câte bani 30 pentru ostenela lui. Fiind și vechil de Hahambașa, să iee de tot ovreiu casnic câte tal. unu pe an și alte venituri ale hahamului.

Și, ca și când aceste nu erau d'ajuns, Hangeri scutesce și povernele ce le-au făcut pe locul donat *ad hoc* de Vodă în Bucuresci, cu care poverne să nu aibă zapcii mari și mici a face întru nimic. ¹

Și pe când evreilor le acordă Hangeri hrisove peste hrisove, abia aflăm de la el o singură reinoire de hrisov, al breslei bărbierilor, din 10 Iulie 1798. ²

Mișcarea dîlnică de călători oficiali, mai ales Turci, cari trecu mereu prin Bucuresci, ocazionază și ea o nouă greutate, apăsându asupra negușitorilor și isnafurilor pămîntenii: ei fură obligați a plăti o adevărată dare extraordinară, cu scopul de a mobila mai multe case, cari să servescă de conace pentru acei musafiri, ca să nu fie nevoiți a-i mai primi în gazdă pe la casele lor, adică în dauna chiar a onorei acelor case. ³

1. Cod. XL, fila 134.

2. Cod. XL, fila 84 și verso.

3. Hangeri făcu, prin pitacul, în 5 Februară 1798, o analogie, o cislă pe isnafuri, ca să dea cinci *tacâmuri*, adică cinci rînduri complete de așternuturi și mobilament pentru camerele de musafiri. Pitacul arată că însuși *isnafurile* au propus asemenea facere de *tacâmuri*, prin cislă, asupra următoarelor companii și bresle:

Compania negușitorilor cupeți	}	un tacâm
» cea mare a negușitorilor		
Isnaful cojocarilor subțiri	}	un tacâm
Evreii și armenii la un loc dau		
Cojocarii groși	}	un tacâm
Ișlicarii		
Bogasierii și margelarii ce nu suut	}	un tacâm
între cumpănași		
Isnaful șalvaragiilor	}	un tacâm
» abagiilor		
Pânzarii	}	un tacâm
Tabacii		
Cavafii	}	un tacâm
Saracii		
Croitorii	}	un tacâm
Bărbierii și boiangii		

Pământenii avéu a se lupta, în micul lor negoț, cu asușirîi de tot felul. Narturile¹ isbéu negreșitū și pe evreî și în gen re și pe comercianții străîni; dar pe când brutarul românū era ținutū cu urechea de stâlpū pentru dramuri lipsă la pâne, comerciantulū *sudit* își vedea de legi și regulamente, iar evreulū le eluda conru-pândū zapcii.

Apoi monopolurile de tot felul erau și ele o pedică la desvol-tarea comerçului și a industriei pămêntene.² Domnia avea mai multe fabrici monopolizate și ea impunea la vëndare prețulū articolelorū mo-nopolizate, așia cum îi plăcea.³

Iniințarea de tērguri septēmânale și de bâlciuri continuă și sub Hangeri a fi unū mijlocū de a crea venituri protegiaților Domniei.

Pe când în Mai 1798 Hangeri repune în discuțiune, după recla-mațiunii noi de la familia Moruzi, dreptulū ce ea pretinde că are de a robi orașulū Ploesci,⁴ Domnitorulū acordă numeroșe hrisóve, ori renoesce pre cele deja acordate, la boierî, pentru a avea dreptulū de tērgū la moșiile lorū, ori bâlciuri, cu monopolulū vëndărei vinului, a rachiului, etc.⁵

Iar căldărariî, ferariî, olariî, simigiî, luminărariî și săpunariî fură obligați să facă 3 tipsii mari, 6 de mijloc, 6 tingiri cu capaculū lorū și 12 sahanе.

Veđi în anexe pitaculū și lista objectelorū ce urmau acele bresle să fur-niseze.

dupē Cod. XXXIX, fila 15 verso, 16 și verso.

1. In anexe publicămū principalele narturi de sub Hangeri și anume: Nartulū lumî-nărariilor de cēră roșie [Cod. XXXIX, fila 6]; nartulū pentru miere și untū, din 1 Oct. 1798, Cod. XXXIX, fila 89]; alū băcanilorū [Cod. XXXIX, fila 108 verso, 14 și verso], nartulū pânei, din 6 Iulie 1798, [Cod. XXXIX, fila 59].

Ultimulū actū din Cod. XXXIX, de la 7 Februarū 1799, este unū micū pitacū la biv. vel Hatm. Epistatulū Agieî „să deē poruncă brutarilorū să scóță pâne în tērgū de vëndare albă, curată și bine cóptă să vie la o para dramuri 175. Iar de vorū pricinui brutariî cevași, să ne arēți D-ta, ca să dămū Domnia mea poruncă la biv. vel Vorn. alū obștirilorū spre a lua grău să facă *cisniū*, și atunci le va cădea întru tóte fără plăcere. 1799, Februarie 7.

2. Se scie că pe lângă monopolulū scaunelorū de măcelăriî, alū cărciumelorū, re-servatū moșierilorū, mai se bucurau privilegiații și de acelu alū pivnițelorū scutite, de alū prāvâliilorū apêrate de dărî, de dreptulū de a înroduce vinū în orașū fără accise etc Cum era posibilū să facă vr'o trébă bietulū neguțitorășū în asemenea condițiunii?

La Noembre 1798 Hangeri mai scutesce de orî-ce alte dărî ce se plăteū, douē cafe-nele ale Boerului R. Golescu vel Vorn. obștirilorū. (Cod. XI fila 173 verso).

3. Pitacū din 17 Ianuarū 1799 să se vindă lumînările fabricate la lumînăria Dom-nescă de cēră roșie, câte tl. 3 și unū zlotū ocaoa. (Cod. XXXIX fila 132).

4. Cod. XXXIX fila... Hangeri chiamă prin Ispravniculū de Prahova pre Ploescenî în judecată, prin 2-3 vechilî, și le cere să'și presinte hrisóvele relative la moșia Ploesci.

5. Publicămū în anexe cărțile pentru următóarele tērguri și bâlciuri: a) Tērgū cu oborū de vite pe Tămăsești al marelui Vornicū Radu Slătineanu, din 3 Aprilū 1798 [Cod. XXXIX fila 27]. b) Tērgū la moșia Ștefănesci [Ialomița] a lui Șcarlat Grădișteanu biv. vel Serdarū, din 23 Iuliū 1798. [Cod. XXXIX fila 63]. c) Tērgū la Obilescii lui Brâncoveanu. [Cod. XXXIX fila 179 verso și 180]. d) Aceluiași boierū i se dă dreptū de bâlciū la Cră-

Têrgulū moșilorū produce Domniei mai multū ca têrgurile după moșii particulare ¹.

Și nu numai prin monopoluri și privilegiile boierii paralisau comerțul, dar adese ei dobândiau ca *poslušnici* meseriași, ca să nu aibă nevoie de a cheltui cu nămirea aceloră. Așa vedem că Hangeri dă unū pitacū, din 14 Aprilū 1798 către Aga, ca 12 zidari poslušnici ai lui vel Log. de țera de sus N. Brâncoveanu, cât și o calfă cu 15 lemnaș, cari lucrăză la Dumnea'ui, să fie scutiți de ori-ce altū lucru de la meimar-bașa «fără numai cândū va fi trebuință de case Domnesci.»²

*

După deprinderea noastră, la acestū capitolū alū comerțului și industriei, se cuvine să menționămū și actele lui Hangeri relative la menzilirū.

Aceste acte sunt cele următoare :

1. Cumpărarea de cai pentru menzilū, cu circulare la Ispravnicū și oprirea neguțitorilor de a cumpăra cai pînă se va împlini suma cuviinciosă la menzilirū.—19 Aprilū 1798.

Cod. XXXIX fila 96 verso.

2. Locuri de pășune în jurul Bucureștilor pentru cai de menzilū arătate cu pitacul din 22 Aprilū 1798.

Cod. XXXIX fila 94.

3. Cai pentru menzilū și pitacū din 16 Aprilū 1798 la Aga, pentru oborul tîrgului de afară, ca oprirea matrapazilor și a altora să fie numai pînă la 2 a lunei Maiū.

Cod. XXXIX fila 97.

Asemenea la 8 județe de dincóce de Oltū și la Caimacanū pentru 5 județe de peste Oltū.

ciunesci. [Cod. XXXIX fila 184. e] Dómnei sale îi acordă volnicie de a așeza tîrguri pe la câte-va din moșile ce cumpără, ca la Comarnic, Breaza, Cojesti etc..

Să mai citămū invoirea dată la 29 Sept. 1798 lui Sc. Ghica vel Vist. a face tîrgū săptămănalū pe moșia sa Rădovanulū și bălcii la 15 a lui August'ū. [Cod. XXXIX fila 88 verso].

1. Pe lîngă chiria locului, unde poposesce carulū țărănescū venitū cu marfă, *vameșii* mai percepū de la fie-ce carū cu vase de lemnū și de la fieș-ce carū cu vase de lutū smălțuite câte 20 parale, iar de la căruțe cu vase nesmlțuite câte 10 par. De carulū cu vase de lemnū și de pămētū, de Câmpu-Lungū, câte taleri 2 și jumătate. Carulū cu vase de la Puchenī taleri 1 ¹/₂. Carulū cu ole roșii, ce se fabrică în împrejurimile Bucureștilorū, plătesce accise de talerū unulū. Cumpărătorii taxei podăritului din orașū n'au voie să iée nici o taxă de la carele ce mergū la tîrgulū moșilorū prin capitală.

Pe lîngă aceste taxe, vatafulū de harabagiū mai percepea câte 2 parale de carū, însă de la cel ce aū venitū chirigiū cu chirii, pămētenī.

Vatafulū de precupeți și precupeții sunt opriti cu totul de ași esercita meseria în tîrgulū moșilorū. (Pitacū din 12 Maiū 1798. Cod. XXXIX fila 44 verso și 45).

2. Cod. XXXIX fila 30.

Pitacŭ din 9 Septembrie 1798 către Ispravnici, să drg atenanele pote-
lorŭ i casele de mosafri de la fie-care. Surugii încă să dea, dup datorie,
cte unŭ carŭ de fnŭ.

Cod. XXXIX fila 78.

De puin ajutorŭ era pentru comerciŭ, industrie i în genere c-
ltorilorŭ, menzilurile, în urma pitacului lu Hangeri din 17 Februarŭ
1798, oprindŭ a se da căi de menzilŭ cu plată de ugeretŭ «pentru
ori-ce trb măcar, fr'de numai la cei ce mergŭ i vinŭ cu poroni
domnesci, cum i la cei ce vorŭ avea la mnele lorŭ adeverinele
capu-chehaelilorŭ Domniei dupe la serhaturi, i la cei ce se vorŭ
trimitte de Ispravnici cu vre-o trebuin grabnic i vorŭ avea i ade-
verin Ispravnicilorŭ la mn». ¹

XX

*Edilitate. — Pavele. — Ape. — Restaurarea Curei domnesc. —
Higiena. — Spitale. — Ciurma.*

Din respectulŭ edilittei nu aflmŭ multe msuri nou luate sub
domnia lu Hangeri, ci aprpe o repetire a anteriorelorŭ dispozițiunii.
Nu contestmŭ totui că Marele Vornicŭ al obtirelorŭ, funcionndŭ
acum de mai mult timpŭ, era cum se icea pe atunci «*practicosŭ*» în
specialitatea slujbei sele. Elŭ obtinu de la Hangeri n 12 Maiŭ, unŭ
pitacŭ către veliii Vornici, cu referin la hotarele Bucurescilorŭ, ca
să fie revizuite i să nu mai pt întinde oraul. ²

Pavarea stradelorŭ din nou i reparaiunile sunt frte neingri-
jite sub Hangeri.

n 28 Septembrie 1798 unŭ nou Polcovnicŭ de poduri e numitŭ, ³

1. Cod. XXXIX fila 19.

2. Cod. XXXIX fila 47.

n acelai sensŭ Pitacŭ la Sptarulŭ i Marele Vornicŭ alŭ obtirelorŭ,
cu aceeai dat i aceeai fil, cu adăogire, să se lrgsc uliele încălcate cu
gardurile menilorŭ, i să oprsc zidirea de case peste hotarul oraului.

Cod. XXXIX fila 47.

Deja n 4 Februarŭ 1798 Hangeri dăduse unŭ pitacŭ la Aga i la Sp-
tarŭ, să ntocmsc gardurile în jurulŭ Bucurescilorŭ.

Cod. XXXIX fila 14 i 15.

3. Cod. XXXIX fila 87 verso.

dar ce puté face vel Vorniculú obștirelorú și noulú Polcovnicú de podurí, decă veniturile casei obștirelorú nu erau suficiente pentru pavări din noú și pentru întreținerea pavagelorú esistente ?

Spre a se înlesni aceste lucrări, Hangeri a ordonatú, în 5 Iunie 1798, lui vel Vornicú alú obștirelorú, ca chereștéua ce va rămânea din cea adunată pentru restaurarea Curței domnesci, s'o întrebuințeze la pavele.¹

În 11 Octombree 1798, vedându-se lipsa de fondurí pentru pavele, Hangeri dá unú pitacú către veliții boierí, să facă o chibzuire întregă, împreună cu vel Vorniculú obștirilorú, pentru *adăogirea veniturilorú pavelelorú*, care nu sunt suficiente pentru întreținerea celorú 4 căi.²

Nu aflarămú în condicile Divanului rezultatulú unei asemenea chibzuirí, dar nici credemú că se făcu, atențiunea publică fiindú la indoirea dăjdiilorú și la mișcarea lui Pasvantoglu.

Continuă deci a se face mici reparațiuni de pavege dupe vechiulú sistemú : prin analogie de bani aruncați asupra caselorú și prăvăliilorú și viranelorú din aceeași stradă.³

Grija de podurí dupe apa Dâmboviței și de șanțurile, cu cari se regula și pe atunci intrarea apei Dâmboviței în Bucuresci, o constatămú din câte-va acte.⁴

1. Cod. XXXIX fila 53.

2. Cod. XXXIX fila 97.

3. Analogia de bani de implinitú de la multe obraze pentru pavea. Se iartă la câte-va obraze, plătindu-se de la cutia de milostenie, fiind ómení sêraci.—10 Iulie 1798.

Cod. XXXIX, fila 59 verso.

Din contra, cu aceeași dată, se ordonă lui vel Spătar și lui vel Vist. a se implini analogie pentru pavele de la alte fețe, boierí, preoți și mănăstirí, din orí-ce vorú găsi mai cu înlesnire, din léfa fieșcãruia sêú din scutelnicí.

Pitacú la Vistier, din 19 Noembre 1798, să împlinescă banii datorití de la câți-va boierí care se află afară ca Ispravnicí.

Cod. XXXIX fila 111 verso.

4. Lui Const. sin Pastia Epistatulú șanțurilorú i se vestesce că cresce apa Dâmboviței. Are destui șanțari; să sară cu toții, să destupe gura șanțului, să nu se aducă înecarea Bucurescilorú.

Cod. XXXIX fila 45.

Pitacú la vel Spătarú, să rânduescă Zapcii Spătãriei, ca împreună cu Polcovniculú de podurí să îngrijescă de podurile dupe Dâmbovița, acum că începú desgheturile, să taie ghița de sub podurí, și a întemeia stâlpi ca unu care cunósce, să nu se întâmple vre o primejdie.—1799 Februarú 2.

Cod. XXXIX fila 138.

Trebuința de piețe publice începea a se face simțită. Ele sunt trebuincioase, căci Vodă ordonă să nu steie carerele țeranilor cu lemne pe strade, ci în anumite piețe. ¹

Drumul de la Căneni și podul de la Bolintin sunt singure despre care aflăm urme de preocupățiune sub Hangeri. ²

Întreținerea fontanelor publice și private, prin Suiulgi-Bașa, continuă fără nici o modificare. ³

Cu referință la paza de incendii, pentru prima dată se comandă două tulumbe ori pompe. ⁴

De îndestularea publică au îngrijit Marele Vornic al obștirilor. La capitolul comerțului am adus mai multe narturi. ⁵

*

Domnia lui Hangeri atât de grea pentru țără, a fost pe aproape în punctul de a deveni și mai gróznică, prin o nouă sbucnire a ciumei, încă de la începutul anului 1798. La 1 Ianuară 1798, abia sosită, Hangeri numesce cei 100 epistați de paza Ciumei. ⁶

La 25 Ianuară acestă an, Domnitorul ordonă lui vel Vornic al obștirilor, să trimită ună cioclu de la polcovnicia de ciocli, să mērgă în județul Muscel, ca, sub povățuirea Ispravnicilor, să curățe o casă, în care s'au întâmplat *molimă*. ⁷

În curēndă bóla își face aparițiunea mai amenințătoare și în altă

1. Veđi pitacul de la 3 Februară 1798. Cod. XXXIX fila 14.

2. Poroncă legată la Dâmbovița, din 6 Noembre 1798, să repare podul de pe rēstoca de la Bolintin pēnă în 5 zile.

Cod. XXXIX fila 105.

Reparația podului de la drumul vamei Căneni.—10 Iunie 1798.

Cod. XXXIX fila 55.

3. Pitacul pentru împlinirea a 100 de taleri ai suiulgiului de la vameșul oborului.—27 Sept. 1798.

Cod. XXXIX fila 88.

4. La 31 Octombře 1798, pitacul la Vornicul obștirilor Radu Golescu să comandeză două tulumbe de foc la ună meșteră ce se află în București.

Cod. XXXIX, fila 102.

5. Pitacul din 3 Septembře 1798 privitor pe fabricanșii de lumînări de sēu, să aibă sēu îndeajuns să nu fie lipsit orașul de lumînări de sēu.

Cod. XXXIX, fila 78.

6. Cod. XXXIX fila 23.

7. Cod. XXXIX fila 10.

direcțiune, prin acea de la Sărata (Buzeu) la Focșani. Asemine, în Febr. 1798, se însemneză la Mărgineni, în județul Secueni.¹

Pe dată Radu Golescu propune măsurile de luat. În prima linie, la 22 Ianuară 1798, Domnitorul reînnoiesce hrisovul spitalelor nouă (de la Dudesci).

În preambulul acestui hrisov foarte lung, scris de Logofetul de Divan Chiriță, se face istoricul înființării spitalelor în țera muntească și anume a celui de la Pantelimon pentru bôle cronice și a celui din apropierea Bucurescilor, la Valea Florescilor «pentru două bôle iuți ce s'ar întempla adică ciuma și lungórea». Acest spital nu pôte coprinde decât 40 bolnavi, deci, nesuficient la cele 6 mari întemplări de ciumă.

Acele 6 rânduri de ciumă, Logofetul Chiriță le pune la următorii domni: 1-a ciumă mai mare la a 3-a domnie a răposatului Const. Vodă Mavrocordat; a 2-a la prima domnie a repos. Scarlat Ghica; a 3-a și cea mai mare, la cea dupe urmă domnie iarăși a reposatului Const. Vodă Mavrocordat; a 4-a în domnia răposatului Manole Vodă; a 5-a la a doua domnie «a fratelui Mihai Vodă Suțul și a 6-a (care să deé D-đeú a fi cea din urmă) în domnia fratelui Domn Alexandru Vodă Moruzi».

Apoi hrisovul face istoricul zidirei noului spital de la Dudesci, sub Ales. Moruz, descrie pe larg acest nou spital, arătă înzestrarea lui cu venituri și apoi rânduesce epitropia noului spital compunând-o din «epitropi pământeni iubitori de patria lor și temetori de D-đeú»: vel Banul D. Ghica și vel Vornicu al obștirilor Radu Golescu. Epitropii sunt numiți pe viață, cu drept să-și deé inșii urmași după mórte pre cine «în sufletul său il va cunoște destoinic, ca prin scirea și porunca Domnescă să se orânduască în loc.

Hrisovul continuă apoi a înșira regulamentul de administrațiune al spitalului și lazareturilor din Dudesci, cum se pot vedea în anexele acestui volum. Observăm că, pe lângă cei doi epitropi mari, se mai rânduesc epitropi al doilea 4 negușitori și anume: Hagi Chiriac Arbut, Ión Scufa, Spirul Cazoti și Hristea. Aceștia au admi-

1. Pitacú din 18 Febr. 1798. (Cod. XXXIX fila 20 verso). Idem, idem, și o carte deschisă la Ispravnicii de la Slam-Râmnic. Se trimite polcovnicul de ciocli cu mai mulți ciocli, ca să facă curățenia celor molipsiți din satul Custura.

La 8 Febr. 1798 sbucnesce ciuma în satul Stîlpu, (jud. Buzeu) luată de la un turc din Brăila; se ieu măsură, cu pitacú Domnescă.

Cod. XXXIX, fila 17.

nistrațiunea veniturilorŭ spitaluluiŭ și decî și a celorŭ 3 mînăstiriŭ pămîntene *aferosite* spitaluluiŭ de Al. Moruz. ¹ Ei dau sēmă insă celorŭ doi epitropi mari, cari aŭ dreptulŭ a primi de la epitropiî mici o dată pe anŭ o masă de onore și cîte unŭ engolpion de cîte 3 dramuri aurŭ. Se mai dau 60 de ómeni poslușnici spitaluluiŭ, cu nume de spitalioți, ² cari nu vorŭ avea lésă de 5 lei pe lună decăt în timpŭ de bólă și vorŭ fi obligați să aibă cîte unŭ carŭ cu boi pentru transportulŭ smreduițilorŭ. Aceștia vorŭ sta sub unŭ anume vătavŭ și se vor bucura de apărare de dăjdii.

În Februarŭ 12 Hangeri trămite cărți deschise în județe pentru ferire de bólă ciumei. ³

În 14 Febr. 1798 Hangeri scrie Mitropolituluiŭ să ordone preoțilorŭ de la biserică să mērgă în fie ce diminēță cu epistatulŭ *ad-hoc* și vătășelulŭ de mahala să-î întrebe de sãnătate. ⁴

La 23 Februarŭ 1798 Hangeri rēnduesce pre Stefan Hiot, epistatŭ pentru desinfectarea lucrurilorŭ molipsite. ⁵

Acestŭ Hiotu, la 1 Martŭ același anŭ, e cãpătuitŭ și mai bine: e rēnduitŭ la spitalurile nouē, sub cuvēntŭ cã e om care cunósce bine bólă ciumei. ⁶

Spitalele vechi, de la Pantelimonŭ și Colțea, încã funcționezã, dar pentru bóle ordinare.

1. *Spitalurile noue*. Ienache Scufa și Spiro Cazoti, rēnduiți la cele 3 mînăstiri date spitalelorŭ s'aŭ purtatŭ bine și decî sunt confirmați din nou în epitropia acestora.—1798 Febr. 18.

Cod. XXXIX, fila 150.

Între veniturile ei sunt baniî datoriti de Armășie pentru țiganiî mînăstirei Cozia ce sunt aurari între băiașiî din jud. Vâlcea. Vodă ordonă luî biv vel Hatmanŭ epistatulŭ Armășiei, să plătēscă acei bani, fiindŭ de trebuință spitaluluiŭ, căruia s'a datŭ veniturile mînăstirei Cozia cu hrisov.—1798 Noembre 27.

Cod. XXXIX fila 116.

Pitacŭ din 5 Sept. 1798 la biv. vel Vorniculŭ Florescu epitropulŭ Pantelimonuluiŭ, să plătēscă subvenția de 500 talerî pe cîte 2 ani, datorită spitalelorŭ noue.

2. De o cam dată din numērulŭ de 60 în 1798 n'aŭ fostŭ decăt 30. Pitacŭ la Vistierŭ să dōe 30 lude din 60 spitalioți, ce aŭ să ție cu hrisovŭ de poslușanie.—7 Decembre 1798.

Cod. XXXIX fila 121 verso.

3. Cod. XXXIX fila 21 verso. [Veđi actul în anexe].

4. Cod. XXXIX fila 17 verso.

5. Cod. XXXIX fila 24.

6. Cod. XXXIX fila 34 verso.

Jupânésa Maria Mănăileşca din jud. Buzeu, a dispusă prin dieta sa a se face unŭ spitalŭ pe moşia sa, lăsându esecutorŭ testamentarŭ pre biv vel Paharn. Greg. Hrisoscoleo, nepotu-sėu, şi epistatŭ pre Mitropolitulŭ ţereŭ Dositei, încă fiind Episcopŭ de Buzėu. Acestŭ spitalŭ s'a terminatŭ încă din domnia lui Al. Moruzi, care l'aŭ dotatŭ cu unele mili şi ajutore. Alexandru Ipsilant încă a întărit dotaţiunea acordată de Al. Moruzi. La 9 Iunie 1798 Hangeri, la rėndulŭ sėu, reinoesce anteriorele hrisove domnesci, cu condiţiune ca «numitulŭ boierŭ epitropŭ, prin osirdia sa, prin epistasia P. S. părintelui Mitropolitŭ, să se silėscă a intra in fapte acėstă bună faptă: de a se întocmi spitalul cu doctorŭ, cu gerahŭ şi cu tótă orėnduiala cea trebuinciosă.»¹

In 15 Iulie 1798 Hangeri reinoesce şi hrisovulŭ mōnastirei Colţa, de mile şi venituri, in vedere cu spitalulŭ şi şcolă de acolo.²

Preocupându-se de spitale, negreşit guvernul lui Hangeri urma să îngrijescă şi de spiţerii şi doctori.³

Cu altŭ pitacŭ, din 29 Noembrie 1798, la vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, Hangeri destitue pre unŭ doctorŭ de la spitalele nouė, đicėndŭ:

«Fiind-că mincinosulŭ dohtorŭ, ce se află orėnduitŭ la treaba spitalurilorŭ celor nouė, nu numai că nu are nici o ştiinţă de ale molipselei, ci încă deapurarea s'aŭ cunoscutŭ că tóte arătările lui sunt neadevėrate şi mincinoşe, pre care, ca pe un nevrednicŭ, îl lipsim Domnia mé din trėba acėsta, şi in locul lui iată orėnduimŭ pre al nostru Cavas-Baş Ianake, carele are bună sciinţă de ale bólei şi este sciutŭ că s'aŭ aflat şi in alte vremi in slujba spitalului; ci dar să'ŭ se deé léfă pe tótă luna câte tal. 50 şi pre acesta să-lŭ sciŭ D-ta de Dohtorŭ al spitalurilor de molipselă». — 1798 Noembrie 29.

Cod. XXXIX, fila 116 verso.

Ce mai doctor va fi fost şi acest Cavas-Baş Ianake!

In luna Noembrie şi Decembrie 1798 scirile de isbucniri de ciomă se înmulţesc. In vedere cu acele sciri se iaŭ de guvernulŭ central diverse mėsuri, precum se pot vedea in note câteva.⁴

1. Cod. XL fila 76.

2. Cod. XL fila 80. Veđi documentulŭ la anexe.

3. Cu pitacŭ la Vorniculŭ Golescu şi la protomedicŭ, el ordonă ca dimpreună cu ceialţi doctori, cari primescŭ léfă de la Epitropie, să inspecteze spiţerile şi să le pue la bună rėnduială.—18 Sept. 1798.

Cod. XXXIX, fila 82 verso.

2.«Fiind-că se aude pe afară cum şi aci in politia Bucureşilor bănuiala pe alocurea de acėstă năprasnică bólă».....

Ca să se preintimpine rėul., Vodă scrie lui Vel Vorn. al Obştirilor, ca împreună cu vel Spat. «să socotiţi, să chibzuiţi câte face trebuinţă la orėnduiala Nizamului».

XXI

Istoria Domniei lui Hangeri

Domnia lui C. Hangeri a fostŭ una din cele mai grele, care au apăsatu asupra țerei muntenești. Istoricii contimpurani, nu sunt totuși unanimi intru a blăstema începutulŭ acestei scurte Domnie, care dură pênă la catastrofa din Februar 1799.

S'aŭ scris și lui Colceac ispravnic din județ Ilfov să însciințeze despre molipsela din județ. — 1798 Noembre 22.

Cod. XXXIX, fila 118 verso

Asemenea în 23 Noembre la mitropolitŭ se dăe poruncă la preoți să nu îngroape morții pênă ce nu dă de scire la Polc. Balaurea, ce este rënduit asupra acestei «trebi», ca să vadă de ce bôlă a murit ?

Preoții să âmble în tôte diminețile prim mahalale cu epistatul și Vătășelul prin tôte casele, cercetând de sănătate seŭ bôlă... să facă arătări la cas de bôlă la D lui Vel Spăt. și la D-lui Vel Vorn. al Obștirilor. — 23 Noembre 1798

Cod. XXXIX fila 118

Asemenea la Spăt. să dăe seimenii trebuincioși de la Polc. și de la Bașbulucbașa să păziască la lazareturi. — 1798 Noembre 23.

Cod. XXXIX fila 114.

Asemenea isprav. de Ilfov să trâmă 100 care lemne la spitalele nouă— cu plata de la Vel Vornic al obștirilor a câte 3 taleri de car. — 1798 Nom. 23.

Cod. XXXIX, fila 114 verso.

Pitac la Vel Vornic al Obștirilor din 2 Decembre 1798

«Dintru început, când înșine D-nia mea am fostŭ de am vădu spitalele cele nouă, am făcutŭ întrebare Epistatului de acolo pentru acele 4 odăi mari de ce treabă sunt orânduie a fi ? Și ne au arătat, că una este pentru cei bolnavi molipsiți, alta este pentru cei molipsiți și nu bolnavi; alta este pentru schimbarea aerisitului și alta este numai pentru cei cu ipopsie de molipselă... Acésta i s'a arătat și de Vel Vornic... Iraturile spitalului, cum că sunt îndestulate nu este nici o îndoală... «Acum cu aducerea celor molipsiți de la Ștefănesci, D-ta fără de nici un fel de chibzuire îngrijitoare cu deosebire, ca la o trebă delicată ca acésta, te ai broditŭ de ai pus pe toți omenii într'o odaie, fără a deosebi pre bolnavi de cei sănătoși și pre cei sănătoși de cei cu ipopsie, încă amestecându-i și cu cei-l-alți de aice» din care acésta te ai făcutŭ însuți D-ta pricina a se prăpădi toți acești omeni și a se înmulți treaba acésta, de care nu numai o să dai sémă înaintea lui D-șeu, ce și de față esci vinovat fiind că iraturile spitalurilor sunt în îndestulare și nu poți să găsești pricină de neajungerea cheltuelilor, ca să nu gătesci odăi mai multe, a face deosebirea omenilor de a nu fi amestecați cei molipsiți cu cei ipopsiți. Încă eată că eri,

Hangeri era, după afirmațiunea lui Dionisie Fotino «omă bună îngăduitoriu, veselă și dotată cu multe virtuți rari și frumoase.» Același scriitoru mai adaogă că «După ce s'a aședatū în Domnie, în adevărū s'a arētatū cu multă blāndețā și dreptate și economisea cum putea trebuințele oștirilorū Impērătescī, ce se apropiaū de Vidinū.»¹ Fotino, scrie că țera cunoscēndu-lū mai denainte, era veselă căci el venia Domnū.

s'aū lovitū trei din cei sănătoși și astăzi s'aū lovitū doui iar din cei sănătoși, și să o cunoscī D-ta că s'aū pricinuit chiar din neîngrijirea D-tale: De care îți poruncimū, negreșit să faci îndreptare cu a'i deosebi după cuviință.....» — 1789 Decembre 2.

Cod. XXXIX fila 119

Unū specialū «nizamū» coprindeū întinse instrucțiunī relative la combaterea ciumei, este datū la 9 Decembre 1798. Ilū dămū în anexe, observāndū că el coprinde unele dispozițiunī, ce nu am aflatū în actele anteriore de asemenea natură.¹

Veđi anexa după Cod. 40 fila 123 și verso și 124 și verso.

Pitacū din Decembre 1798, să se oprēscă vinderea de vechiturī de către telelōice; prin cărciume să nu fie slobođi a bé, ci să-și cumpere în vase și să ducă acasă. Calabalacū să nu fie în Cărciumă. — 1798 Decembre.

Cod. XXXIX, fila 121. Veđi și la fila 123 — Cod. XXXIX — actual d'n 9 Decembre 1798.

Polcovnicia de ciocli

Cioclii să stea, nr. sub agie, ci sub epistații spitalelor nouă.

Polcovniculū de ciocli nu se va mai face ca caftan, ca să nu fie dator a da vre un havaet, «ci să se facă cu sărutare de mână, ales de D-lor Epistații cei mari și să nu se schimbe nicī într'o vreme, fără de vină învederatā, prin bună cercetare. Să aibă 40 de ómenī la stēgnulū sēi, însă 20 pe josū și 20 cu carē pentru rădicatul celor bolnavi și celor molipsiți și a celor cu ipopsie. Să aibă toți 40 semnele lorū la strae, la car și la vite, ca să fie cunoscuți că unt de la epistasia de molipsiți. Să se orēnduiască Polcovnicū Stefanū Gorānē-nul. Să n'aibă voie a lua de la ciocli havaet, că nicī el nu dă: să se mulțumēscă cu léfa pe tótă luna talerī 20, iar ciocli cu scutēlā și câte 1½ talerī pe lună cei cu care, iar cei pe josū cu câte un tal. pe lună.—1798 Decembre 11.

Cod. XXXIX fila 126; veđi în anexa și fila 124 verso Cod. XL Pitacul din 15 Noembrie 1798.

Se trimitū 120 de calici la monastirile din țorā; câte 1 până la 3-4-5 și 6 de fie-care mōnăstire. Acestora li s'aū orēnduit a se strînge milostenie pentru ei de la bisericī, ca să li se trāmițā acolo prin prea sf. Mitropolitul, iar din Mōnăstire să li se dée câte una oca mălaiū pe ți fie-căruia, cum și din bucate ceea ce vor fi mīncāndū și cei-l-alti oameni mōnăstirēscī. Să fie opriți de a fngi din mōnăstirē și a āmbლა pe aiure. Să fie bine tratați. 1798 Decem. 17.

Cod. XXXIX fila 127

1. Tom. II pag. 186,

De părerea acesta a lui Dionisie Fotino nu fu Dionisie Eclesiarculū, dar Fănuță (zilotū) muștră pe Hangeri, căci

. . . «nici pohfală, cum se cade a avea

Unū Domnū și stăpănu alū țerei, nici într'unū chipū nu o vrea :

Să ȓicū că nu vrea mândria, ci vrea blândū a se purta ?

Acēsta prea peste fire, ca Domnū nu se asemēna . . .»¹

Va să ȓică și Fănuță recunōșce că Hangeri nu iubia fastulū, pompa și că se părea unū Domnū blândū. Intrarea lui pe podulū Mogoșoiei, adică nu pe strada obicīnuitelorū alaiurī domnescī, displicu lui Fănuță, din prima ȓi a sosirei la Bucureșci a lui Hangeri.

Domnia lui Hangeri, studiată la lumina seriei de documente ce precedū acestū capitolū, și cu sângele rece alū omulū ne contimporanū — pe cānd contimpurani erāu Fotino și Fănuță — apare ca una din cele mai grōznice din cāte aū ingenuchiatū țera Muntenescă și aū coruptū pēnă la mēduvă societatea romānă.

Nu iubia fastulū Hangeri ? Nu-i plăcea pompa, alaiurile ? Și cu tōte aceste, în ȓile fōrte grele pentru țēră, elū ordona reconstruirea Curței Domnescī. Dămū aci in notă o serie de acte relative la restaurarea Curței Domnescī. ²

1. „Ultima cronică de Zilotū Romānulū“ pag. 5.

2. Pitacū la vel Aga din 1 Maiū 1798, să dea 5 carē cu cāte 4 boi la lucrulū Curței Domnescī, pentru cāratulū apēi și alū maldāruulū la vitele de serviciū, cum și vasele și ergaliile necesare, în mānele Vorniculuiū obștirilorū. Carulū va fi plătitū pe lună cāte 15 taleri.

Cod. XXXIX, fila 38.

Veȓi in anexe actele de vindērea locului Curței vechi.

Cod. XXXX fila 1.

Poruncă din 3 Maiū 1798, să dea Mōnăstirea Văcăresci 20 de țiganī salahorī; aseinenēa și Cotreceni și Radu-Vodă, afară de cei deja trimiși de la Mōnăstiri, cu emiclicū de 5 par. pe ȓi.

Cod. XXXIX, fila 39 verso.

Pitacū la biv. vel Hatmanū epistatulū Armașiei, să dea la epistatulū lucrulū curței 6 cușnice cu tōte ergaliile lorū, însă cușnice cu țiganīi cei treī buincioși și cu foi și cu tōte, dupē orēnduiala covacilorū meșteri, 5 Maiū 1798.

Cod. XXXIX, fila 40.

Egumenulū de Cotroceni refusāndū de a da țiganī salahorī, sub cuvēntū că n'are de cāt 9, Domnitorulū, constatāndū că are mai mulți de 30, ordonă in 5 Maiū 1798, că numai acei 9 să fie lăsați Mōnăstirei, iar cei-l-alti să fie trecuți in condica țiganilorū domnescī.

Cod. XXXIX, fila 41, și verso.

Cum se acordă neubirea de *fastă* a lui Hangeri cu baterea unei medalii de argintă la 1797, care reprezintă bustul lui, în spate cu o

La 7 Mai 1798, Vodă ordonă egumenului Mănăstirei Glavaciocă să mai dea 100 țigani salahori peste cei deja dați, însă : 50 acum și 50 peste 4, 5 zile. Li-se promite emiclic de 5 parale pe zi.

Cod. XXXIX, fila 42.

Pitacul la Vorniculă Goleșcu să plătească meșterii lemnași și zidari, la cei mari câte parale 25, la cei de mijlocă câte 20, și la copii câte 15 parale. 8 Mai 1798.

Cod. XXXIX, fila 43 verso.

Pitacul din 11 Mai 1798 către Ceaușulă de lemnași și zidari, să aducă în țără, de ori unde, zidari și lemnași, cu plată.

Cod. XXXIX, fila 43 verso.

Vândarea cu licitație a o parte din locul Curței vechi. Baniș prinși să se dea la facerea Curței de la Mihaiă Vodă. 30 Mai 1798.

Cod. XXXIX, fila 50 verso.

Pitacul din 20 Mai 1798: fiind-că se întârzie terminarea Curței, de ore-ce lemnașii și zidarii se află înprăștiași la lucru prin orașă, ordonă lui Radu Goleșcu, să ia asemenea meșteri ori dela ce lucrare s'ară afla, pentru lucrarea Curței domnesci.

Cod. XXXIX, fila 46 verso.

Fiindă trebuință de herestrăiași, ceușulă de lemnași este volnicitū a aduce meșteri de la Tărtășesci Bujoreanulă, din Ilfov. 4 Iunie 1798.

Cod. XXXIX fila 50 verso.

La vândarea locului Curței Vechi, starostea să nu ia decât 1 para la leu, fiind-că baniș din vândare se întrebunțeză la zidirea Curței. 12 Noembrie 1798.

Cod. XXXIX fila 56.

Pitacul la Aga să afle meșteri de tăiatulă șindrilei pentru Curtea Domnescă. Să se ia câte 1 omă de la fie-care móră din Bucuresci și de pe margine, cunoscândă asemenea meșteșugă. 13 Iunie 1798.

Cod. XXXIX, fila 56 verso.

Pitacul din 5 Iulie 1798, după întorcerea din Craiova, către biv vel Hatmanulă Filodoră, epistatulă Armășiei, să apuce pe mai mulți egumeni de Mănăstiri să dea țigani pentru zidirea Curței.

Cod. XXXIX fila 58 verso.

Vândarea locului slobodii. Pitacul din 27 Augustă 1798, ca să se împiedece încălcarea drumuriloră și a locului Bisericei de către cumpărătorii locuriloră.

Cod. XXXIX, fila 70 verso.

manta de blană, pe capŭ cu o căciulă de blană cu surguciŭ, la avers;

Pitacŭ din 3 Octombree 1798 la vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ. Vodă arôtă că din lipsa de lemnari, ori din nevrednicia lorŭ, «s'au făcutŭ zătignire mutărei Domniei năstre, acum cānd au venitŭ vremea de a ne muta»; ordonă deci Vorniculuŭ obștirilorŭ, ca acela să ordone vātafuluŭ de lemnari Ioniță, să ia lemnari de unde va găsi, ōmeni vrednici, și să'i facă teslinŭ la Ispravniculuŭ de Curte, ca în sēptēmāna viitoare negreșitŭ să se isprăvescă tot lucrulŭ, adecă pēnă în Dumineca viitoare să fie și sēvērșitŭ. «De nu va urma cum poruncimŭ să ni-lŭ arēți să'lŭ trimitemŭ la Ocnă.»

Cod. XXXIX, fila 90.

Pitacŭ din 5 Octombree 1798, la ispravniciei de Dāmbovița și Prahova pentru fēnŭ, și Ialomița pentru orzŭ, ce sunt porunciți a trimite pentru grajdulŭ gospod.

Cu Pitaculŭ din 8 Octombree 1798 ordonă luŭ Aga, pentru orēnduiala rēndașilorŭ, ce măcarŭ că erau obișnuiți a se da pe la unii alțiŭ din obraze, care acēsta amŭ ridicat'o Domnia mea a nu se mai da nicāiri, fără numai la Doamnēca năstră curte, cāte 5 peste tōtă sēptēmāna.

Cod. XXXIX, fila 94.

Pitacŭ la epistatulŭ Armășiei biv vel Hatmanŭ Filodor, din 8 Octombree 1798, să inlocuiască cu țigance domnesci pe acele boieresci și Mōnăstiresci, luate la Cojeșci «ca să nu mai fie pricină la mijlocŭ».

Cod. XXXIX, fila 94.

Pitacŭ din 12 Octombree 1798, la Vorniculuŭ obștirilorŭ, să nu plătēscă lemnariŭ și zidariŭ că n'au isprăvitŭ lucrulŭ.

Cod. XXXIX, fila 96.

Din lipsă de cherestea, de lemnari și de zidari nu este gata Curtea. Cu Pitaculŭ din 12 Octombree 1798 ordonă vātășeluluŭ de lemnari și de zidari, «ca ori unde va găsi lemnari și zidari și cherestea, veri la tērgŭ, sēu veri la cine, să o ia să o aducă la Doamnēca năstră Curte, ca să se isprăviască negreșit făr'de zăbavă cusurulŭ ce au mai rēmasŭ.» Cherestea va totuși se va plăti dupē prețuluŭ curentŭ.

Cod. XXXIX, fila 97 verso.

Pitacŭ la biv. vel Hatmanuluŭ Epistatulŭ Armășiei, să dōe la Epistatulŭ lucruluŭ caselorŭ Domnesci țigani meșteri de ferŭ cu sciință de a lucra la ferulŭ de uși și de ferestre, ori-cāți se vorŭ afla în Bucuresci și ori ai cui ar fi. Li se va da plata cuvenită. — 12 Maiŭ 1798.

Cod. XXXVII, fila 110 și Cod. XXXIX, fila 71.

Pitacŭ de la Const. Gh. Hangeri către vel Vorniculuŭ obștirilorŭ Radu Golesecu, ca să ridice de la Pantelimon o sumă de cārămidă gata pentru trābuinta Curței Domnesci.—29 August 1798.

Cod. XXXVII, fila 110.

și la reversul cu armele țerei Muntenesci (corbulu cu crucea în pliscu, soarele și luna)? *Eacă facsimilea acestei medalii.* ¹⁾

Dar nu numai medalii iubea să aibă Hangeri, ci mai alesu bani. Și ca să adune bani cât mai mulți, s'aunăpustitū asūpra țerei cu biruri indoite și întreite și cu vācāritulū, cum mai sus vēdūrāmū.²⁾

În primā-vēra anului 1798 se restaurā Curțile Domnesci. Cu pitaculū din 29 April 1798, se ordonā Ispravnicilorū de Dāmbovița, Prahova și Secuienī să trimitā îndatā cāte 40.000 de oca varū, care se vorū plāti de cātre Vorniculū obștirilorū Golescu, cāte 5 talerī una.

Cod. XXXIX, fila 37.

În 29 April 1798, pitacū la Mitropolitulū, ca de la mōnāstirile carī aū țiganī, să dēe 100 salahorī pentru lucrarea Curțilorū Domnesci, plātindu-li-se de cātre rēnduitulū, emiclic cāte 5 parale pe ȓi.

Cod. XXXIX, fila 37 verso.

Asemenea în 20 April 1798, la biv vel Hatmanulū Filodor, Epīstatulū Armāșiei, să dēe 100 țiganī salahorī din ceī domnesci, cu cāte 5 parale emiclic pe ȓi.

Cod. XXXIX, fila 38.

La 30 April 1798, rēnduesce Epistați asupra primirei de varū, nisipū cherestea pe anumiți boșerinași «fără a nu se amesteca unulū în trōba altuia» însā sub povēțuirea Vorniculū obștirilorū.

Cod. XXXIX, fila 38.

1. Veđi ce scrie despre acēstā medalie D. D. Sturdza intemeetorul ilustru al numicitei naționale în memoriul presintat Academiei în 1878 pag. 20 (8° Bucuresc).

Nu credemū cā a scādutū ceva Hangeri din cēta de slugi ai curții. Pēnā și Avgibașa și următorii sēi nu lipsescū a exista.

Pitacū din 28 Octombore 1798. E autorisatū Avgibașa a merge cu vēnătorii sēi Gheorghe sin Din și Dinu sin Mihalcea, de la Berceni (Ilfovū), pentru aducerea vēnatulū de trebuința curței împreună cu Avgibașa Gavrilū. Ei sunt scutiți de dāri și slobođi la trēba vēnătoriei pretutindenea, și ajutorati la trebuințele vēnatulū și aducerei lui la curte de cātrā cāpitaniū, zapci și pārcālabilī satelorū.

Cod. XXXIX, fila 101 verso.

Dómna Ruxandra din spița acelei Principese Ghica, născută Rizu Rangavi, care făcuse, cu puțin înainte, din Comitele d'Antraigues pe *Sigisbé* al ei în vilég, nu era unŷ sufletŷ care sã inspire lui Hangeri simțiminte române. Și ea pôte mai mult ca soșulŷ ei, ținé sã adune averi, iute și multe. Pentru acesta nu refuza de a recurge la ori ce mizlocŷ ¹.

Dar Pitaculŷ lui C. Hangeri, prin care din țiganiŷ domnesci donézã Dómnei séle, decí sieși 20 salașe de țiganŷ, cum se pôte cualifica? ²

Dar tirgurile și bálciurile acordate la moșiile Domnesci, la Comarnicŷ, la Bréza, la Cojãscŷ, etc. ?

Aci scutiri peste scutiri, ca sã fie cât mai productive pentru «*prea iubita Dómna, care se trage din vechiŷ Domni ai țerei*».

Dar hrisóve pentru acordare de liuđi pe la moșiile Domnesci?..

Și când nu mai scie cum sã se facã mai cu venitŷ o moșie a Dómnei, atunci sub pretextŷ cã Dómna *avea hotãrirea sã inființeze acolo o școlã*, capétã de la soșulŷ ei Domnitorŷ, numeroși liuđi, ca la Cojesci și Paserea, ³ numeroșe vinãriciuri și tot felulŷ de venituri.

1. Mai multe moși cumpérã Dómna pe numele ei în scurta domnie de 13 luni. Moșiile Bréza, Comarnic, Talia (Prahova), Belciugatele (Ilfov), Ulmeni, Cojesci, fosta moșie a lui Alecu Vãcărescu etc., devin, una dupã alta moși ale Dómnei Ruxandra Hangeri. Hotãrnicile acestorŷ moși se facŷ cu nerespectarea dreptãței monastirilor și a particularilor având moși vecine. Cum se cualificã hrisóvele date de Hangeri în favórea soșei séle «*Luminatei móle Dómne Ruxandra*» ?

La moșia Cojescii Hangeri ridicã curți de óre-care importanță, decã este sã judecãmŷ dupē pitaculŷ din 5 Septembrie 1798, prin care Vodã ordonã lui Aga, «*sã rânduiascã unŷ cãpitanŷ cu 15 slujitori, ca sã stea napristanŷ asupra lucrãtorilorŷ de la casele ot Cojãști.*»

Tot asemenea Vodã ordonã lui vel postelnicŷ, sã rânduiascã 3 postelnicŷ, cari sã stea iarși asupra salahorilor ce lucrézã la casele de la Cojesci.

Cod. XXXIX, fila 78 verso.

2. Nu I vorbã a mai datŷ din țiganiŷ domnesci și la alte fețe :

Pitacŷ din 17 August 1798 prin care dãrușce lui Manolaha Filidor biv. vel Hatmanŷ, stãpãnirea pe 10 salașe de țiganŷ domnesci, «*pentru cã Domnia mea cunoscumŷ multele și vrednicele slujbe ce aŷ arétatŷ dumnóluŷ, iar când vre unulŷ din acești țiganŷ va fi cãsãtoritŷ dupē țigancã boieróscã sóu mónastiréscã, atunci poruncimŷ Domnia mea, ca în loculŷ aceleia sã se dée schimbŷ la stãpãnulŷ acei țigance dintre cei-l-alți țiganŷ domnesci.*

Cod. XXXIX fila 137 [treceut în condicã tocmai târdiŷ, dupē 31 Ian. 1799].

3. Veđi cod. XL f. 158 din 25 Sept. 1798. Eaca și estrasŷ din difcrite acte la care mai sus aludem și cari în întregime se vorț aduce la anexe :

Hotãrnicirea moșiei Cojescii prin biv vel Serdarŷ Alexandru Colceag și biv vel Serdarŷ Fotino.—16 Augustŷ 1798.

Cod. XXXIX fila 67 verso.

Când Vodă 'și punea ochiul pe vr'o proprietate, însărcina cu

Antonie Fotino și Serdarulă Alex. Colceag otărescū noua moșie cumpărată de Dómna, cu numele Belciugatele (din Ilfovū) de la Serdarulă Neculaț Soretli și Slugerulă Teodorache Văcărescu.—5 Noembrie 1798.

Cod. XXXIX fila 104.

La Comarnicū (Prahova). *Stăruesc locuitorii (?)* să li se dăe voie de târgū săptămânalū, pe moșia «luminatē și prea iubitei Dómnei nōstre Ruxandra Hangeri». Venitulū rachiulū, alū viului este însă alū Dómnei.—10 Sept. 1798.

Cod. XXXIX fila 79.

Pitacū din 5 Octombree 1798, scutire de vamă pentru ceī ve vinū la acestū târgū. Se va plăti câte 4 parale de fieș-care carū cu zaherea, pontru locū.

S'au trimisū și cărți legate la Ispravnicii județelorū vecino, ba chiarū și mai depărtate, ca să îndemne pe locuitorī să mōrgă la târgū la Comarnicū, nnde nu se plătesce vamă.

Cod. XXXIX fila 91.

Pitacū din 7 Oct. 1798, numindū unū specialū vătafū peste țiganiī «prea iubitei Dómnei nōstre Ruxandra Hangeri, aședafī la moșia Luminăției Sale la Cojeșci». La pricinele cele mai micī ce vorū avea între dēnșii, să le îndrepteze vătafulū; iar cele mai marī ce le vorū avea cu alți locuitorī, să le îndrepteze epistatulū casei Luminăției sale.

Cod. XXXIX fila 94 verso.

Cojeșcii cumpărați de la biv vel Clucerū Alex. Văcărescu, nefindū în mărimea hotărītă, vëndătorulū i-au întorsū Dómnei o parte din banī. La 21 Oct. 1798, Domnitorulū ordonă împetrirea moșiei Cojeșcii.

Cod. XXXIX fila 99.

Tîrgulū de la Comarnicū se ridică și se pune la Brōza (Prahova), ce este iarășī moșie a Dómnei. — 1798 Decembre 1.

Cod. XXXIX fila 118.

Fiind-că la moșia Brōza (din Prahova) împreună este și altă moșie ce se ȳice Talia, care amēdouē sunt ale Casei prea iubitei Dómnei nōstre, și la moșia Talie fiind-că se otăresce cu moșia Bezdedenilorū (Dâmbovița) este prigonire de horare... Vodă ordonă Ispravniculū de Prahova să cerceteze pricina hotarelorū și să stălpescă cu petre.—1798 Decembre 4.

Cod. XXXIX fila 119 verso.

Cu pitacū din 3 Ianuarū 1798 Vodă trāmite pre biv vel Șetrar Ioniță Bălăcēnu împreună cu Ispravniculū, să cerceteze pricina de hotare și de stăpânire a unū munte dintre Comarnicū și Brōza și să facă ocolnică cu semne osebite pentru amēdouē moșiile Dómnei, cu carte de blāstemū de la Mitropolitū, ca se supue dreptū ómenii la cercetare.

Cod. XXXIX, fila 128.

pitacŭ domnescŭ ómenŭ de incredere sã-ŭ aducã informaþiuni despre

In Hrisovulŭ din 27 Iulie 1798, Hangeri ¼icendŭ cã, «luminata ŝi prea iubita nãstrã Dãmnã Ruxandra Hangeri se trage din vechi ŝi multe nãmurile Domnilorŭ aŭ luminatului acestuia scaun domnescŭ al ¼erei romãnesci, cari de rãndŭ aŭ bine oblãduitŭ ŝi aŭ ajutoratŭ ¼era acãsta, unde fiind-cã s'aŭ intãmplatŭ a avea intr'acestŭ pãmãntŭ ŝi Luminãþia sa moŝii ce se numesce Cojesciŭ i Paserea ot sud Ilfovŭ, cu trebuinþã de ómenŭ pentru slujbã ŝi posluþanie ŝi de alte mili (?) domnesci, *ca sã se pãtã þinea in stare bunã ŝi ŝcolã ce este sã se intocmescã* pentru invãþatura copiilorŭ de chinagramata la biserica de pãtrã de pe acãstã moŝie, *cu cale este de a avea ŝi casa Luminãþiei sãle impãrtãŝirea aceea de pronomion i de domnesculŭ acela ajutorŭ*, care-l dobãndesce ŝi-l aŭ tãte casele domnesci, boeresci ŝi monastiresci, cãte aŭ moŝii, ori morŭ ŝi alte acareturŭ, cari se ajutã din milele domnesci cu scutelnicŭ ŝi ómenŭ de slujbã ŝi de posluþanie ŝi cu alte mili, a cãrora pronomii s'aŭ pãzitŭ de cãtrã toþi fraþii Domni, cum ŝi de cãtrã inŝine Domia mea. Drept aceea, *atãt pentru dreptatea nãmurilorŭ luminãþiei sãle*, care aŭ bine oblãduitŭ ŝi aŭ ajutoratŭ ¼era acãsta, cãt ŝi dupã pilda a tuturorŭ caselorŭ domnesci, boeresci ŝi monastiresci, precum ŝi a harurilorŭ ce aŭ bine-voitŭ fraþii Domni de aŭ fãcutŭ la cine aŭ fostŭ socotitŭ in parte ŝi s'aŭ urmatŭ, judecãndŭ cu cale ŝi cu dreptate sã se impãrtãŝescã ŝi casa Luminãþiei sãle prea iubiteŭ nãstre Dãmne de domnesculŭ ajutorŭ ŝi pronomion.. » etc.

ŝi cum «cine 'mparte, parte 'ŝi face» Hangeri dã Dãmnei sãle, decŭ sieŝi, 50 de scutelnicŭ *pãmãntenŭ*, iar nu liudŭi strãini, ca sã fie de slujbã la moŝiile Dãmnei : Cojesciŭ, Paserea ŝi Ulmenŭ.

«Asemenea sã aibã casa Luminãþiei sãle ridicãturã de oeritŭ pe tot anulŭ oi 2000. Aŝisdera sã mai aibã casa Luminãþiei sãle ŝi vinãriciŭ de la toþi cei ce aŭ viŭ ŝi plãtescŭ vinãriciŭ pe moŝia domnescã de la Caracal (Romanãþi) cãte 3 bani de vãdrã, fiind-cã 2 bani ŝi pãrãurulŭ sunt mili a monastireŭ Sf. Spiridon noŭ.»

Cod. XL, fila 97 verso ŝi 98.

Cu Hrisovulŭ din 22 August 1798 Hangeri ¼ice, cã «dupã volnicia ŝi puterea ce aŭ Domniŭ asupra lucrurilor domnesci, ŝi precum ŝi alþi fraþi Domni de nãntea nãstrã aŭ hãrãzitŭ din lucrurile domnesci la locurŭ cuviincioŝe», tot asomine hãrãzesce ŝi dãnsulŭ moŝiei Cojesciŭ, adecã sieŝi, 20 de sãlaŝe de þiganŭ.

Cu Hrisovulŭ din 25 Septembrie 1798, Hangeri, amintind iarãŝi cã «este la toþi cunoscutã, cum cã Luminata ŝi prea iubita nãstrã Dãmnã se trage din vechi ŝi multe nãmurŭ ale Domnilorŭ aŭ luminatului acestuia scaunŭ domnescŭ alŭ ¼erei romãnesci... inþru care, fiind-cã s'aŭ aflatŭ a avea ŝi casa Luminãþiei sãle, moŝii, viŭ, morŭ ŝi namestiŭ, cu trebuinþã de ómenŭ pentru slujbã, ŝi de alte ajutorurŭ domnesci», Hangeri mai dã 60 de scutelnicŭ la moŝia Cojesciŭ, din pãmãntenŭ, iar nu din strãini, ŝi sub pretextŭ cã la acãstã moŝie este biserica de pãtrã ŝi cã Luminãþia sa Dãmna aŭ intãmeiatŭ ŝi ŝcolã de invãþaturã fãr' de platã, mai dã vinãriciulŭ de la mai multe podgorii preste celŭ deja dat din moŝia domnescã de la Caracal, scutindŭ acestŭ vinãriciŭ de ¼eciualã la cutia de milosteniŭ. Aŝisdera sã aibã casa Luminãþiei sãle ŝi la viile, ce

acea proprietate, bună oră cum e pitaculă din anexe, în care se vede negușitorulă ageră, pricepută. ¹

Ca să aibă o drăie de scutelnică la moșia Cojescă, lacoma Dămnă se servese de o bine-făcătoare instituție ca școla și de biserică. Ca să pună mâna pe un loc viran al mănăstirei Mihaiu-Vodă, spre a zidi prăvălii de speculă aprăpe de Curtea Domnescă, Dămnă declară că din aceste prăvălii o parte le va așerosi reînființândei orfanotrofii.

Și pe când peste 100 de scutelnică își atribuesce Hangeri pe numele Dămnei sale, elă mai face și alt abuză, ordonândă ca scutelnică aceștia să fie dintre locuitorii pământeni, iar nu dintre streini, cari erau mai greu de găsită.

Cu asemenea apetitură de bană, de averă, fiindă și Dămnă și Domnitorulă, ce putea să aștepte țera de la noua Domnie?

Ș'apoi Hangeri nu plătise și elă această Domnie destulă de scump? Insuși protectorulă seă, Căpitan-Pașa, marele aniral, care îi mijlocise Domnia de la Sultanul, primi și elă bună bacșiu. Cod. XXXIX de la archiva Statulă, la fila 20, a păstrată urme de acelu bacșiu. Hangeri venindă spre Bucurescă, se întâlnește în cale cu Alexandru Ipsilant, mazilitulă Domnă, și, pentru un cuvântă seă pentru altulă, capelă de la dănsulă, în favărea lui Căpitan-Pașa, 20.000 de taleri, pentru a plăti o poliță dată aceluia la 14 Octombree 1797, bană plătiți

are în Dealul cel Mare, în sud Saac, 30 de scutelnică; iar la vile din Dealul Țintei (Prahova) 10 scutelnică, iarăși din pământeni și câte 1 scaună de carne apărată și scutită la aceste 2 vii. Mai scutesce, cu multă tragere de inimă, Hangeri, de fumărită și de oră-ce dări, nisce prăvălii ce Dămnă au zidită pe sôma sa, din zidulă curței până în podișorulă ce scoboră spre casa dumnolă logofetă Știrbeiu. Mai scutesce în favărea Luminăției sôle Dămnei, la vremea oieritulă, în toți anii, 3500 oi. Ca să mărge bine tărulă înființată la moșia Brăza (Prahova), tot a Dămnei, ridică oră-ce vamă de la cei ce vor aduce zaherele spre vândare, acolo și hotăresce că oră-ce străină se va aședa pe această moșie, să fie nesupărați de dăjdi și de podveđi, un ană de țile. Hrisovulă rezervă vândarea vinuriloră și rachiuriloră pe sôma Dămnei.

Cod. XL fila 158 verso, 159 și verso.

1. Cu pitaculă din 21 Ian. 1799 însărcinăză pe Gheorghe biv. ală treilea Logofetă de Divană, să viziteze două moșii ce voesce să vândă. Hagi D. Papazoglu «*la obraze sciute Domniei mele*» (?!) și anume: Lungiă oră Secăturile și Lungulețile din Dâmbovița. Gheorghe să aducă scire: ce lucruri mișcătoare sôu nemișcătoare și care se pot vinde (arenda) sunt? adică vinuri, rachiuri, vite, porumb, fână și oră-ce altele. Să mai arăte, și cât preț se pôte prinde pe acelea la fie-care moșie deosebit? Ce venit pôte aduce anuală fie ce moșie? Câtă clacă? Câtă dijmă? Ce cârciumă sunt? Venitulă moriloră? Cum și de se găsescă mușterii să iăe venitulă acestora moșii, și cu cât pe ană? Său fără cele mișcătoare?

prin marele Log. Alexandru Mănu și Banulă Alex. Hangeri, fratele noului Domnă. Prin pitaculă de la 10 Ianuară 1798, Hangeri ordonă lui biv vel Pah. Hagi Ión Moscu, ca acăstă sumă să se achite din banii sărei, la care are dreptă încă, pe trecută, *selefulă Domnitoră*, Alexandru Ipsilante.

Și nu numai bacșisură în bani și juvaere împărțise Hangeri pentru a ajunge Domnă, dar și promisiuni de diferite folóse, cară, ca omă de trébă, le și indeplini, acordăndă în decursulă anulă 1798, la diferiți *găzdași* ai săi, înșirați pe calea de la Constantinopol la Dunăre, daruri anuale de bolovană de sare.¹

*

Amă vădută în urmă cum Hangeri, încă din Constantinople, ordonă Caimacamiloră săi să arunce darea pentru zachereaoa de trimis la oștirea turcăscă, ordonată să mērgă în contra rebelulă Pasvantoglu de la Vidin. Cronicele nóstre ne-aă spus pe larg greutățile și abuzurle de cară fu copleșită nu numai țera Romănescă, dar și Moldova, sub pretextulă de a scăpa țerile de incursiunile lui Pasvantoglu și a partisanilor săi. Aceleași cronici, dar mai cu sēmă Dionisie Eclesiarhulă vorbescă pe largă despre rebeliunea lui Pasvantoglu.

Nu credemă că intră în cadrulă lucrărei nóstre o istorie a lui Pasvantoglu și de aceea nu o facemă. Inregistrămă numai evenimentele cară aă o atingere directă la mersulă propriū ală țeriloră nóstre.

Puțin ne interesează motivele rebeliunei lui Pasvantoglu; ceea ce datorimă a sci, este că acestă istețū rebelū devine în curēndū instrument în mânăle puterilor străine, interesate de a slăbi puterea Turciei. Pe rēndū, seū în modū sincronistic, Pasvantoglu e curtenitū de Muscală, de Austriaci și de Francesi.

Momentele importante din istoria acestei rebeliuni și cară aă imediate efecte în propriile nóstre țeri sunt din anulă 1798, și anume: expedițiunea neisbutită a lui Leu-Pașa (Ali-Pașă) și apoi însărcinarea ce ia iusuși marele amirală, amiculă și protectorulă lui Hangeri, de a duce o armată la Vidin și de a supune pe rebelu.

1. Așia, vomă cita darulă pentru Ali-bașa de la Despotodag: 20 bolovană sare de la ocna Telega; darulă lui Hussein sin Mehmet-Pașa de la Zavița, 20 bolovană sare acordați în 9 Maiă 1798; 50 de bolovană de sare, anuală, acordați lui Ali-baba Tekesi; 150 bolovană sare lui Demir-baba Tekesi în 20 Maiă 1798; 150 lui Husein Baba Salihler de la Tekéua de la Razgrad, sare de la Telega, a 100 oca bolovanulă. 24 Maiă 1798; căte 20 bolovană sare lui Mehmet Iazagiulă de la Imbrucul Turtucaiei, etc. (originala listă de daruri de sare de la Telega amă donată bibliotecăi Ūrechă din Galați).

Acéstă din urmă expedițiune la care luară parte nu mai puțin de 17 pașale și o flotilă de șalupe canoniere pe Dunăre, comandată de contra-amiralul Ințem-bey, ocazionă cele mai mari greutăți țărilor Române și în deosebi Munteniei. Vr'o 5 luni de zile asediul Vidinului ținu, și în acestu timp, mai mult decât ori-când, Hangeri era dator să aprovizioneze ordia cu tot ce-î trebuia.

Cât sosi Căpitan-Pașa la ordie în direcțiunea Vidinului, Hangeri lăsă Căimăcămie în Bucuresci, la 23 Iunie 1798, pre Banul Dinitrie Ghica dându-î de ajutor și, credem, de supraveghetor pe vel Spătarul, «făcându trebuință a ne călători Domnia mea cu ajutorul lui Dumnezeu la Craiova.»¹

Dacă este să judecăm după actele din condice, apoi numai câte-va zile stete la Craiova, căci la 5 Iulie 1798, Hangeri semnă acte în Bucuresci. Fănuță ne spune însă că «din Craiova nelncetat îngrijea Hangeri întâmpinarea trebuincioșelor pe la ordii.»²

Întâlnitu-s'a Hangeri cu protectorul său Căpitan-Pașa la ocaziunea acestei călătorii spre Craiova? nu scim răspunde în mod afirmativ.

Din corespondențele publicate în tomul II, supl. I Hurmuzache, (pag. 189 et seq.) se vede că la Constantinople pe la 14 Iunie st. n. veneau sciri rele din jurul Vidinului, totuși ordia lui Căpitan-Pașa nu este încă răpusă la data acésta de către Pasvantoglu. Fănuță povesteste însă, îndată apoi, despre învingerea lui Căpitan-Pașa și respingerea lui până la Lom. Scim însă că zdrobirea oștirea lui Căpitan-Pașa și împrăștierea ordiei din jurul Vidinului, sub loviturile viteazului și abilului Pasvantoglu³ s'a întâmplat în Octombre st. n. Se confirmă acéstă dată și prin scirile trimise din Bucuresci la Paris cu data de 2 Noembre 1798.⁴

1. Cod. XXXIX, fila 58.

2. Pag. 19,

3. Scriitorii se acordă a spune, că Pasvantoglu era născut în Pomerania și că a servit sub Frederic II în calitate de soldat, arătând mari talente militare și înaintându în graduri. Desertându trecu în Turcia și se făcu mahometan. Aci se distinse foarte mult, așa că înaintă până la gradul de Pașă. Vezi portretul dat în tom. V. Biblioteca «Urechia» din Galați mai posedă un alt portret al lui, în culori, imprimat la Paris, la Basset marchand d'estampes, în 1797 sau 1798.

4. Hurmuzache tom. II, supl. I pag. 197. «Bucarest le 12 Brumaire, an 7. Je m'empresse, mon cher ami, de vous faire savoir les grands avantages que Passavan-Oglu vient de remporter sur le Capitan-Pacha.... l'armée du Capitan-pacha fut mise en déroute par les assiégés.»

De altmintrelea și Fănuță ceva mai departe pomenesce de luna Octombree.

N'avemŭ să povestimŭ intrigile dintre Căpitan-Pașa și Ali-Pașa, pe care marele amiralŭ l'a acusatŭ că din cauza lui a perdutŭ bătălia; nici nu este de interes pentru noi să descriemŭ scena uciderii lui Ali-Pașa de mâna marelui amiralŭ, ci avemŭ numai să spunemŭ, că cele întemplate la Vidin, au pusŭ greu pe gânduri pe Hangeri, carele își dăce de sigurŭ în cugetulŭ seŭ, că sorta Domniei sale este indicată și că nu-î rămâne alta de făcutŭ, decât, pe deoparte să'si desfacă cât mai multŭ ițete din ale bătutului Căpitan-Pașa, și pe de alta să adune grabnicŭ și câți mai mulți bani. Așa se pregătesce pentru țără gróznica aruncare asupra-î a văcăritului.

Căpitan-Pașa totuși speră să'si asigure o revanșă asupra lui Pasvantoglu. Cu acestŭ scopŭ caută a'si readuna iugarii. Vine la Șiștov, de aci trece Dunărea în țera Românescă și poposesce la Daia. Hangeri îi iese aci întru întempinare, de sigur mai multŭ ca să'si dăe sémă însuși, din vorbirea cu marele amiralŭ, despre calea ce'î rămâne de urmatŭ. De la Daia Căpitan-Pașa trece la Rușciuc, de unde după câte-va zile, vine la Bucuresci «póte pentru perierghie, póte și pentru ca să'si mai risipescă gândurile.»¹

Dionisie Ecclesiarhul și Fănuță descriu intrarea în Bucuresci a lui Căpitan-Pașa, cu óre-care variante, cât și petrecerea lui și a suitei sale vr'o două săptămâni în reședința domnescă a lui Hangeri: «ducându-lŭ întru odihnă chiar în casele domnesci, i-au făcutŭ tot felulŭ de indestulări, cu daruri scumpe, cu mese frumoșe, cu tot felulŭ de dăceturi; au adunatŭ pre toți boierii cei mari, împreună și cucónele, de au făcutŭ jocuri, ca să'î trecă din vreme cu privirea».²

Despre acéstă visită la Bucuresci nu face mențiune Dionisie Fotino, iar Dionisie Ecclesiarhul vorbesce de dânsa.³ Se deosebesce narațiunea lui Dionisie Ecclesiarhul de aceea a lui Fănuță prin aceea că spune, că la cererea lui Căpitan-Pașa, Hangeri a chiămatŭ la zaifet pe boierii cu cucónelelor și că boierii au refusat de a le aduce cu ei. «Vodă vedându că n'au venitŭ cu muierile lorŭ, nu i-au silit, ci au trimesŭ pe postelniculŭ celŭ mare și pe cămărașŭ, de au adusŭ

1. Zilot, pag. 21.

2. Fănuță. Zilot Românul pag. 21 și 22. Data sosirei în Bucuresci a lui Husein Pașa Amiralul flotei turce este indicată în o corespondență adresată din capitala țerei muntenești către ministru relațiunilor străine din Paris, cu data de 20 Ianuar 1790 [st., nou;] se dăce aci: Le Capitan Pacha est arrivé hier 19 de ce mois à Bucarest. J'ignore s'il restera longtemps dans cette Principauté, avant d'entreprendre son voyage à Constantinople. Je crois qu'il est venu pour concerter avec le Prince de Valachie les moyens de veiller à ce que Pasvantoglu observe son traité de paix. [Hurmuzache II supl. I pag 200.]

3. Tesaur de monumente istorice. Tom II pag. 194.

muieri posadnice—curve—și cârciumărese, însă au alesu muieri mai chipeșe și mai frumoșe și le-au îmbrăcatu în haine frumoșe din camara lui vodă, făgăduindu-le daruri Domnesci și să facă totă voia lui Căpitanu-Pașa și a agaleloru lui și să se slobodă la chefurī. Decī la vremea mesei le-au poftitū la masă să ședă cu boerii și aducându-le vel. Post., le-au numit că sunt cucónele boerilorū, arētând: iată acésta e Brancovénca, acésta e Golésca, acésta e Cornésca, acésta e cutare, și acésta e cutare Filipéscă. Căpitanu-Pașa vedēndu-le s'au bucurat și ședēnd tóte la masă cu boerii și vodă și Căpitanu-Pașa cu agalele, dīcēndu-le musicelē; și după ce au mâncatū s'au sculatū și ridicēndū masa au poruncitū Căpitanu-Pașa să jóce boierii cu cucónele lor; și țīndū joculū pēnă sóra și iarăși puind masa, și dupē masă jucāndū pēnă în puterea nopțēi, și încetānd, au dīs Căpitanu-Pașa lui vodă să'ī opréscă una mai alésă pentru culcare, că scie elū că sunt Bucurescencele iubitóre de împreunări, și așia s'au și făcutū, și cele-l-alte le-au dat la paturile agalelorū, și boierii s'au dusū la casele lorū, poruncindū Vodă postelniculūi să spună muierelor să le fie cu voie. Iar diminēța au dāruit turcii pe muieri bine socotindū că sunt cucónele boerilor și le-au sloboditū. Apoi cămārașul le-au desbrăcatū de hainele cu carī le-au fostū îmbrăcatū, și le-au dat drumul.»¹

Asemenea scene de orgie, fi-vor fi fostū petrecute cu cucóne adevērate ori posadnice, în palatul domnescū, nu numai cu îngăduirea, dar prin punerea la cale a lui Hangeri și a postelniculūi, sunt culminanța degradărei la care putu ajunge țera la finea sec. XVIII sub domnia Fanarioților!

Și la ce au pututū servi lui Hangeri asemenea mișelii? Numai ca să mai poată continua o lună de zile a stringe banii vácăritulūi. De alt-felū, elū bănuindū că creditulū lui Căpitanu Pașa la Sultanulū este sdruncinatū în urma bătăliei perdate, caută să'și facă mână bună pe lângă alții, acusāndū chiar pe vechiulū sēu protectorū, că din vina însuși a marelūi amiralū s'a perdutū bătaia. Corespondența lui Hangeri întreținutā prin Caimacanulū Craiovei Lapati căđu în mânele lui Hussein pașa, care de la Bucuresci se dusesse îndărătū la Rusciuk. Zilele Domniei lui Hangeri erau de atunci numērate. Despre prinderea scrisorilor lui, Hangeri n'avu scire, dar totuși înțelese că stă rēu și atunci stăruea, dīce Dionisie Fotino, la Hussein Pașa, să mijlocéscă a fi rēnduitū Domnū la Moldova. Căpitanu Pașa îi rēspunde cu poli-tețā, că va stărui, dar pe de altă parte, la Constantinopole, elū însuși cere destituirea lui Hangeri.

1. Tesaur de monumcete II pag. 194.

În țeră Hangeri nu mai avea reșinere, grăbindū să adune baniî văcărituluî, sub pretextū că'i trebuie pentru întreținerea ordiei turcesci ce se așeđa din nou în jurul Vidinuluî, pentru a întreprinde o nouă campanie. Pasvantoglu ar fi pututū face și mai cumplită sôrta județelorū oltene, de s'ar fi hotărîtū să trecă Dunărea, dar elū nu făcu acêsta. ¹

Relașionile Turciei în anulū 1798 cu puterile Europei primescū o schimbare de mare însemnătate.

Situașionea politică a Europei aduce modificări în situașionea politică a Turciei.

În anulū 1798 la 5 Maiū stilū nou Imperatoarele Rusiei își făcu declarașionile sêle contra Francesilorū, în privirea libertășii comerciale a mărilorū. La 19 Mai Buonaparte plécă cu flota, din Tulon, spre Malta și Egipt. Austria face tratat de alianșă cu Napole. Relașionile Franciei cu Anglia sunt tot mai rele. Marea conspirașionea de la Dublin, rebeliunea din Irlanda, deși curênd nimicită, resbelulū civilū ținu momentan pre Englezii la ei acasă. Francesii însă debarcă la Malta și iaū La Valette și îndată apoi, la 1 Iulie, Buonaparte ajunge la Alexandria cu 300 ventrele și 30.000 soldașii, și coprinde acêstă localitate. Luarea Cairuluî urmêză în 22 Iuliū, după învingerea mamelucilorū.

Tôte aceste victorii aū puterea a alia pre Rușii cu Englezii. O flotă rusescă se unesce cu alta engleză, după 22 Iulie, la Texal. Englezii sub Nelson dobândesc o mare victorie navale asupra Francesilorū.

Acêstă victorie este de natură a ademeni pre Turci să nu mai eziteze. Pôrta dă la 1798 o declarașionea de resboiū contra Franciei, care a invadatū Egiptul. La 10 Sept. acelașii anū Pôrta comunică Europei manifestulū sêu de resbelū cu Francia.

La indemnulū Angliei Pôrta permite unei flote rusesci de 12 vase de linie și 11 fregate să trecă din Marea Nêgră prin Dardanele spre

1. Hurmuzache tom. II supl. I pag. 198.

1. Nu numai prin Dardanele avu voie de la Pôrta Rusia să'și trecă flota, dar și prin Principate urmaș să trecă oștirele rusesci, aliate cu ale Turciei.

Sciri din Constantinopole, privitoare la trecerea armatei ruse prin Moldova și Valachia, și la destituirea lui Hangeri.—18 Februarū 1799.

Le 30 Pluviôse, an 7.

Il est déjà de notoriété publique que la Porte permet à l'armée russe de passer par ses Etats et qu'elle a donné les ordres nécessaires pour que ce passage s'effectue par la Moldavie et la Valachie.

Hurm. II Supl. I

Arhipelag. Ba la 29 Decembre 1798 Pórta chiar încheie tratatü de alianță ofensivă cu Rusia. La 5 Ianuarie 1799 Pórta făcu formalü tratatü de alianță cu Anglia. Rusia, aliată cu Anglia ¹ se aliază la 27 Decembre și cu Regele de Napole, contra Francezilorü, cari, la Rastadt, la finea lui Octombre, dictau Imperiului Austriacü condițiunile de pace. Anglia încheie și ea la 1 Decembre tratatü de alianță cu același Rege de Napole, contra Francezilorü, căci fomentau tulburări in Irlanda și desbarcaseră chiar oștiri acolo.

Intre aceste, după 4 Decembrie 1798 trupele rusesci și turcesci recucerescü Corfü de la Francezi. Impăratulü ruscü Paul I este instalatü ca Grand Maître de Malta.

Asemene evenimente au, neîndoiosü, resunetü și efecte nu numai in Constantinople, dar și in Bucuresci și Iași. In prima jumătate a anului, politicianii din capitalele române, înclinau spre Francezi. Și Ilangeri și Calimach alü Moldovei manifestaü simțiri amicale Franciei. La Februarü 1798 Generalulü Carra St. Cyr secretarü de ambasadă franceză, decurënd sositü in Constantinople, scrie Ministrului Talleyrand, că cetățianulü Fleury a obținutü beratulü Porței de recunoscere in calitate de consulü generalü alü Valachiei și Moldovei, cu reședința la Bucuresci, iar pe Parrant încă l'a recunoscutü Pórta, prin firmanü, de consulü francesü la Iași. ²

La venirea consulü generalü in Bucuresci, boierimea și Domnitorulü îi făcu o primire intusiastă. ³

Deja in 27 Septembre, stilü nou 1798, la Paris se scie că Rusia ceruse Porței acestü dreptü de a trece prin Dardanele cu flota in ajutorulü Turciei și că Rusia «menace la Porte de l'envahissement de la Moldavie... si le grand seigneur ne se hâte promptement de rompre avec la France.»

1 Tratatulü definitivü de alianță între Rusia și Anglia este totuși de ceva mai târziu, din 29 Decembre 1798 stilü nou.

2 Hurm. II supl, I pag. 171.

3. Le consul Général et moi avons fait des visites à la plus grande et à la plus respectable partie des Boyards de Bucarest. Il sont tous venus dîner à la Maison de France, et nous ont accueilli avec la plus loyale et la plus grande distinction. Nous avons eu, il y a deux jours, une petite fête où ils se sont rendus avec leurs femmes; ils ont joué, soupé, et vu un assez joli feu d'artifice et se sont retirés très-contents, ce qui a fait *fumer* les consuls russe et allemand qui n'ont jamais pu réussir à attirer chez eux dans les fêtes qu'ils ont donnés une femme de boyard valaque, et cependant, le consul allemand et son chancelier sont mariés. Le Carême vieut de commencer ici, et on ne s'amuse pas pendant sa durée, mais nous sommes invités, après Pâques, à aller dans toutes les campagnes de ces Messieurs, Jugez ce que ce sera quand nous aurons pris l'audience du Prince, ce qui arrivera dans 19 jours. C'est une cérémonie fort belle ici, à ce qu'on dit, et qui est très-coû-

Asemenea bună primire avu în Marte și Consulul Frances

tense. Nous avons réservé de mettre nos grands uniformes pour ce jour-là.

Demain, nous allons à la chasse sur la terre du célèbre Prince de Brancovan, 1er Boyard de ce Pays; nous travaillons, nous promenons et nous ne jouons jamais.

La peste est chez le vice-consul français en Moldavie. Il est mort deux Français chez lui et il a été obligé de . . .

(La suite manque)

Iată și textul în limba franceză a Beratului turc :

Légende du chiffre:

L'empereur Sultan Selim Khan
fils de Sultan Mustafa, toujours victorieux.

C-p'e, le 18 Ventôse an 6

Voici ce qu'ordonne ce signe glorieux et impérial, conquérant du monde cette marque noble et sublime.

Le modèle des Commandants chrétiens, St-Cyr (dont la fin soit heureuse) chargé des Affaires de la République française, Résidant près notre Sublime Porte, lui ayant représenté par une pétition scellée, que l'Européen Fleury Français de naissance, l'élite des grands de la religion du Messie, le porteur de ce diplôme impérial, avait été nommé par une commission spéciale de la République française son Consul résidant à Bucarest, pour y gérer les affaires et intérêts des négociants et voyageurs qui vont et viennent dans les Provinces de Valachie et de Moldavie; et le susdit chargé d'affaires ayant sollicité l'omnination d'un diplôme impérial qui serait remis en conformité des nobles Capitulations entre les mains du susdit Consul, nous lui avons donné, en conséquence de notre propre Katti-Chérif, le présent glorieux signe Impérial, symbole de notre faveur, d'après l'usage consacré par les susdites Capitulations impériales et nous avons ordonné ce qui suit :

Le Français sus mentionné ayant été nommé Consul des négociants et voyageurs français qui vont et viennent dans la province de Valachie, tous les individus de cette nation qui se trouveront dans la dite province le reconnaîtront pour leur Consul, auront recours à lui dans toutes leurs affaires et en toutes circonstances, ne s'adresseront à personne autre et montreront à son égard la plus grande subordination. Il les jugera suivant les lois françaises et aucun d'eux ne contreviendra à ses décisions.

Comme il est stipulé dans les Capitulations impériales que, lorsque l'ambassadeur de France, résidant à notre Porte de Félicité, viendrait à notre suprême Divan ou qu'il irait chez nos glorieux visirs, il aurait le pas et la préséance sur les ambassadeurs des autres souverains, le Consul de France établi à Bucarest aura pareillement la préséance sur les Consuls des autres nations et sera traité avec les mêmes égards que les Beys musulmans.

Les Commissaires de quartier ni aucun officier de juridiction prévotale dite Eurf n'entreront dans la maison consulaire, ni ne se permettront de violence à cet égard.

Les négociants et voyageurs français, à leur arrivée dans le lieu de la résidence du Consul, lui feront parvenir, suivant l'usage, une note de leurs effets.

Parrant, la Curtea Domnitorului Calimach. Acestuia îi scrie Carra

Lorsqu'il s'élèvera quelque différend entre ces Français, ils se rendront à la maison consulaire et le Consul prononcera sur leur discussion sans qu'aucune autorité du pays puisse s'y immiscer.

Dans le cas où l'un d'eux, par méchanceté décidée, troublerait l'ordre de leur société, le Consul sera le maître de faire saisir et lier cet individu et de le renvoyer ainsi dans son pays sans que personne puisse s'y opposer.

On n'exigera point du Consul ni douane, ni droit de Badg sur ce qu'il fera venir pour les présents usités dans les contrées qu'il habite ; et d'après l'usage reçu, tout ce qui viendra pour sa consommation personnelle, en fait d'habillements, de mobilier, de boissons ou de comestibles, dans quelque port que ce puisse être, sera pareillement exempt de douane et de Badg.

Tout procès qui pourrait survenir entre le Consul et un autre individu quelconque ne sera point entendu sur les lieux, mais évoqué à ma Porte de félicité.

Si le Consul veut s'y rendre ou retourner en France, il nommera un Proconsul, et tant dans l'allée que dans la venue, par toute l'étendue de nos Etats bien gardés, dans les ports et passages sur mer, comme sur terre, il ne sera inquiété ni lui, ni les gens de sa suite, ni ses bagages, ni les animaux qui les voient ; et, par quelque endroit qu'il passe, il lui sera fourni à ses frais le vivres et autres choses nécessaires, sans que personne y mette empêchement.

Le Consul n'acquerra point de maisons, de terres ni autres propriétés soumises aux impositions dites Avariz.

Vous donc, qui commandez dans les susdits endroits, exécutez notre présent ordre impérial dans tous les points ci-dessus énoncés et de la manière la plus exacte. Reconnaissez le susdit Français Fleury pour Consul ; conformez-vous à son égard à toutes les conditions stipulées dans les Capitulations impériales accordées aux Français. Ne permettez point qu'aucun de ces articles soit enfreint ; ne souffrez point que, qui que ce soit, négociant ou autre, contravienne à nos nobles commandements et aux Capitulations dont il sont soumis ; mais au contraire, appliquez-vous sans cesse à les faire observer. Sachez le ainsi et ajoutez foi à cette marque glorieuse.

Ecrit le 21 jour de la lune de Chaaban, l'an de l'Hégire 1212, dans la place bien gardée de Constantinople.

Traduit sur le texte ture par le soussigné

Ruffin, 1er Secrétaire-interprète.

Pour copie conforme :

Le chargé d'affaires,

Signé : *Carra St. Cyr*.

Pera, le 19 Ventôse, an 6.

Je crois devoir mettre sous vos yeux dans les deux traductions ci-jointes le sens littéral dans lequel se trouvent conçus le Berat et le ferman d'*exequatur* que j'ai obtenu en faveur des citoyens Feûry et Parrant. Vous verrez que le 1er Diplôme n'a été délivré qu'à la suite d'un Katti-chérif portant création d'un Consulat Gal de la Rép^{que} f^{se} en Valachie et Moldavie. Cette

recomandându'i cu multă căldură pe Parrant și îl roagă, la nevoie, să'i dăe chiar și bani. Calimah, în 21 Martū 1798, răspunde lui Carra, cu asigurări depline, pe care Cara le comunica și la Paris, lui Telletrand în 10 Aprilū 1798. ¹

décision suprême qui est un *préalable* absolument nécessaire, pour autoriser toute espèce d'innovation, est due à la haute considération que le Divan a pour la République, à l'influence personnelle dont feu Rachid jouissait, à juste titre, sur tout le ministère ottoman, et j'oserai le dire, à la ferme persévérance de mes sollicitations auprès de ce Reis-Effendy. Aussi m'avait-il fait sentir dans la conférence que j'eus avec lui peu de jours avant sa maladie, que par égard à mes vives instances, et au prix que j'avais paru attacher à ce Berat, il avait fait les plus grands efforts pour en accélérer l'expédition et abrégér les formes indispensables. C'est au c^{en} Flūry, ainsi que je lui marque, en lui adressant cette pièce, à juger de la valeur des difficultés vaincues en cette occasion, par l'étonnement qu'il remarquera à Bucarest à l'inspection de ce diplôme. J'y ai fait joindre une dépêche viziriale et une lettre du Capitan-Pacha adressées au P^{ce} de Valachie, et j'espère que la réunion de toutes ces autorités produira sur l'esprit de ce Hospodar, à qui j'annonce moi-même l'envoi, le double bon effet de le convaincre de l'intérêt réel que la Porte prend au nouvel établissement d'un Consul français dans cette partie importante de l'Empire, et de le forcer à un accroissement de bienveillance, sinon sincère, du moins extérieurement prononcée envers le c^{en} Flūry.

Quat au ferman du Vice Consul en Moldavie pour le c^{en} Parrant, il n'aurait du souffrir aucune difficulté puisqu'il n'est qu'une conséquence du Berat. Sou expédition a néanmoins été assujettie à quelque lenteur de la part des bureaux, qui a cessé d'après de nouvelles explications.

J'ose présumer, Citoyen Ministre, que la teneur de l'un et de l'autre de ces *Exequatur*, vous paraîtra, comme à moi, ne rien laisser à désirer pour la reconnaissance officielle de notre Consul G^{al} à Bucarest et de notre Vice-Consul à Iassy, et pour leur mise en jouissance dans leurs résidences respectives, de tous les privilèges, avantages et immunités attachés à leurs places.

Salut et respect,

Signé : *Carra St. Cyr*

1. Calimachi, Domnulū Moldovei, către Cara St. Cyr, despre recunoscerea oficială a lui Parrant în calitate de vice-consul la Iași.

A Jassi, le 21 Mars 1798.

Ayant reçu vos deux lettres dont vous avez bien voulu m'honorer, je n'ai pas manqué de remplir vos souhaits, d'autant plus, que, étant conformes aux vœux de mon cœur, me font un plaisir de contribuer autant qu'il est en mon pouvoir à resserrer l'heureuse harmonie qui existe entre la S. Porte et la République française. Il m'a été remis à la fois par le vice-consul Parrant le commandement impérial accompagné d'une dépêche visiriale et d'une lettre du Capitan-Pacha, en conséquence desquels j'ai reconnu officiellement

Tôte asemene bune dispozițiunii ale Curților române și ale le citoyen Parrant pour vice-consul de la République française à Jassy, comme je n'ai pas manqué de le faire de mon privé avant l'arrivée de cette dépêche. Par rapport à la situation fâcheuse dans laquelle se trouvait préalablement ce vice-consul, vous pouvez être sûr que j'ai pris toutes les précautions nécessaires et secours imaginables pour l'en préserver, qui, après avoir passé quelques jours à la campagne, vient de rentrer heureusement dans la ville.

Soyez persuadé, Citoyen Chargé d'Affaires, que le dit citoyen trouvera ici dans ses affaires toute l'assistance dont il pourra avoir besoin. Je vous assure que je me forai toujours un plaisir en tout ce qui dépendra de moi de concourir au maintien de la bonne amitié qui existe entre la S. Porte et la République française. Au reste, je vous prie de recevoir en même temps les protestations réitérées de la parfaite considération avec laquelle je suis, Citoyen Chargé d'Affaires,

Votre très-affectionné ami,

Signé : *A. Callimachi*
Prince de Moldavie.

Pour copie conforme

Signé : *Carra St. Cyr*

Carra St. Cyr către Talleyrand, despre primirea onorabilă făcută lui Parrant la Iași de Principele Calimachi.

Péra, le 21 Germinal, an 6.

Je crois devoir mettre sous vos yeux, dans la copie ci-jointe, la réponse du Prince Callimachi, Hospodar de Moldavie, à la lettre de recommandation que je lui avais écrite en faveur du citoyen Parrant. Vous y verrez la réception honorable qu'il avait faite à ce vice-consul d'après le ferman d'installation dont il avait été muni. Le citoyen Parrant aurait désiré d'avoir, comme le citoyen Flûry, un Bérat à produire; mais, vu les dispositions favorables que le Prince lui avait montrées, même avant l'obtention du commandement impérial d'*exequatur*, et attendu l'empressement qu'il a mis, sur la simple inspection de cet ordre a en remplir et au-delà toutes les conditions à l'égard du vice-consul, on ne peut point imaginer que l'Hospodar eût fait davantage pour le citoyen Parrant, s'il eût été porteur d'un Berat. Ces diplômes d'ailleurs ne sont accordés par la Porte qu'aux agents qui ont un département séparé et indépendant, et la Moldavie fait partie intégrante de celui que le Directoire exécutif a confié au citoyen Flûry, en le nommant Consul général de la République dans toutes les provinces de la domination ottomane, située au-delà du Danube. Il n'a donc été possible d'obtenir pour le vice-consul qu'un simple ferman, et il n'y a pas même d'exemple de commandements pareils octroyés pour des postes détachés. Le citoyen Parrant ne s'apercevra probablement jamais, par l'accueil et le traitement que lui fera le Prince, de la différence purement diplomatique qui peut exister quant à la forme seulement entre ces deux espèces d'ordres du G^d Sr. Il n'y en a aucune au fond, d'après leur teneur presque commune et l'identité des fonctions que l'une et l'autre attribuent également au Consul général et au vice-consul, surtout lorsque ce dernier doit les exercer dans un gouvernement distinct et séparé de celui près lequel le premier se trouve résider.

Salut et respect,

Signé : *Carra St. Cyr*.

boierimeî se schimbă sub influența alteratelor relațiuni ale Porței cu Franția. La Bucuresci Fleury, pe dată ce Napoleon debarcă în Egipt, este pus sub *pază*.¹ Asemenea se întemplă lui Parrant la Iași. Negreșit, mai conservă Fleury în Bucuresci și Parrant la Iași, amici între boierime, ba chiar căuta general-consulul să-și mai atragă amici și partizani în Divanuri, împărțind câte-va ceasórnice franceze.²

Pe când Pasvantoglu căuta să se apropie de Franția, ca să fie ajutată contra Porței, Curțile române erau obligate a se arêta ostile Franciei. Ba chiar Ales. Moruzi, fostul Domnă ală țerei Muntenesci, acusat de partisană ală Franciei, nu-și scapă viața decât plătind un ploconă de 500 de pungi.³

Dupé instigațiunile Rusiei, consulul generală Fleury, ună momentă arestată în Bucuresci, fu adusă la începutulă lui Octombre st. n. 1798, la Constantinopole și aruncată la 7 turnuri. Asemenea sôrtă avu și Parrant, Consululă din Iași.⁴

La atâta nu se mărgini în Bucuresci mișcarea antifrancesă. Rușii dobândiră de la Pórtă ună firmană prin care se ordona «à tous les sujets des Provinces du Danube par lequel il leur défend, sous des peines très-sévères, de se servir désormais de paroles injurieuses en parlant des Russes, et il leur ordonne d'appeler ces derniers *amis*»⁵

1. Notre agent à Bucarest, malade est presque gardé à vue par suite des mesures ordonnées par la Porte.... [Hurm. tom. II, supl. I, pag. 195].

2. Veđi documentulă ce dămă în anexă.

3. Hurm. II, Supl. I, pag. 195.

4. Extrasă dintr'o scrisoare a ambasadorulă Țărilor-de-jos, cu privire la arestarea și aducerea la Constantinopole a consululă Flăry.

C-ple, le 19 Vendémiaire, an 7.

Le 17, le citoyen Flăry, Consul à Bucarest, a été amené aux sept tours et le citoyen Dubois son chancelier a été mis au Palais de France.

Gio. Ferzich către Afacerile esterne, despre aducerea și închiderea la Șepte-Turnuri a Consulilor francesi din Moldova și din Valachia.

C-pi 10 Oct. 1798,

Li due consoli di Moldavia et Valacchia sono stati qui trasportati e postii alle sette Torri cogli altri prigionieri.

Semnată : Gio. Ferzich.

5. Hurm. II, supl. I, pag. 196. Din castelulă Șepte Turnuri, Fleury fu strămutată apoi și în un cástelă pe Marea Neagră, la Sinope, cu ună servitoră ală său; iar Parrant la Amasia, tot împreună cu ună servitoră ală său. (Hurm. II, supl. I, pag. 198.

Credă că la expedierea din Bucuresci a lui Fleury se raportază împrejurarea că, la 2 Sept. st. v., 1798, Hangeri ordonă lui Golescu, vel Vornică ală obștiriloră, să primescă în păstrare 3 lăđi pecetluite ale aceluî Consul. (Cod. XXXIX, fila 75 verso).

În asemenea împrejurări politice, grea ar fi fost situațiunea chiar a unui Domnitoru iubită de țără; a lui Hangeri deveni intolerabilă.

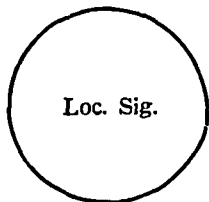
Ce putea face Hangeri decât a se pleca încotro îl sufla vântul? Francesii sunt urii la Constantinople?

Domnitorul află mijlocu de a-și manifesta puțină sa stimă pentru Napoleon și pentru Directoriulu din Paris, transformându în *raia*, în supusă pământenu, un supusă frances! ¹

Și pe când astfel șicana pe consulul frances luându-i supușii, mulțamia pe consululu rusesc, estrădându, la cererea lui, deci de bieți dezertori muscali, rămași încă din 1791 în țără.²

1. Cod XXXIX fila 112. Un individă dă zăpis în cancelaria Divanulu «precum să se scie, că eu fiind de felulu meu din Kefalonia, care se stăpănia de Venețianii, și mai la urmă călcându-se de Francesii și viind consulatū aice, care scie pe părinții mei de acolo, m'au silit cu cuvânt ca sunt raia a lorū și m'au făcutū suditū, silindu-mă să și mergū acum cu dōnsulū; ci eu cu totulū m'amū lepădatū de sudiția lorū, de m'amū datū a fi raia a prea puterniceii împărății otomănescii, legându-mă printr'acestū zăpis că voiū fi statornicū și în rēndū cu pământeniū și supusū la tōte orânduēlile și porunciē țereii; dar cu oblăduirea Franței să nu amū a face întru nimicū, nici a'mī mai porunci nimic mai multū, nici să amū a-i da ascultare; și măcar și de sunt părinții mei din țera aceea, dar eu i-amū părăsitū și pe dēnșii și loculū acela și m'amū supusū acesteii oblăduiri pentru repaosulū, odihna, mângăorea și dreptatea ce este la toți supușii de obște.—1798 sept. 10.

Eū Paraschiva calfă adeverezū. Costea calfă martorū. Tudor vātafū de zidarī martorū. Manolache martorū.

Tot asemenea se întâmplă la Iași, unde se urmōză «une contestation assez vive entre le Prince de Moldavie et le citoyen Parrant, vice-consul de la République à Jassy. Ce fonctionnaire, voulant faire jouir les ci-devant sujets vénitiens de tous les avantages attachés à la qualité de citoyens français, les appela près de lui et y comprit les individus originaires de Larta. Le Prince s'y opposa formellement sur le motif que *cette place appartient aux Turcs*. Le citoyen Parrant a informé de cette affaire le Consul général qui l'a soumise à notre légation de Constantinople et m'en a rendu compte». Hurm. II supl. I pag. 190.

2. Cod XXXIX fila 44. veđi și pag. 27 verso. Acești dezertori erau duși sub escortă de neferi spătăresci și cu câte un agentū de la consulatū până la Milcov și acolo predați autorităților Moldovene, ca să-i ducă și ele peste Nistru.

Și pe când pe dezertorii îi estrăda, Hangeri nu refuza, la cererea aceluiășî consulŭ rusescŭ, să arunce în pușcărie pe cine nu-i plăcea, gasindu-i vre-o vină. ¹

Nu tótă boierimea era de partida rusescă. «Duhul franțozesc» străbătuse prin casele multorŭ boieri, ba și pe la case mai de jos, de neguțitorî. ²

În *oposițiune* cu *politica* ȃilei, continuase a sta, bună oră, némulŭ Turnavitu. Dumitrache Turnavitu corespundea în secret cu Francesiî din Viena, ba s'a găsitŭ la elŭ «*manifesturî asupra luminatei Porți*». Domnitorulŭ ordonă să i se sequestreze și să se facă perquisițiune în tótă casa și în tôte hărtiele lui. Turnavitu fugi. Se inslitui o tutelă din partea Epitropiei, cu 2 neguțitorî, pentru administrarea averei lui Turnavitu. ³

Apoi toată averea mișcătore și nemișcătore a *oposantului* se vëndu, din *ordin de la Constantinopole*. Profită de acéstă vëndare și Dómna Ruxandra Hangeri, căci, cu călcarea legei protimisului, care o invocă în favoarea mónastirei Mărginenii, Egumenulŭ acelei mónăstiri, Dómna puse mâna pe viile lui D. Turnavitu din *Delulŭ Țintei*. ⁴

Altŭ boierŭ din oposițiune, Ión Faca, care ținea cu Francesiî, fu datŭ la implinélă, la 23 Oct. 1798, pentru bieți 550 taleri, datoriti unui supus rusesc. ⁵

1. Anghel Rusul arestat la pușcărie, după cererea consulului rusescŭ, sub acuzare de hoție. 1798 Sept. 14. cod. 39 fila 79 verso.

2. Les Russes se sont emparés dans ce pays de tons les esprits... Chaque grec Moldave voit dans chaque Russe un ami naturel, un frère (din cauza religiunei)... Quoiqu'il en soit, cet amour des Russes n'est pas tout à fait général; ils ont fait quelques mécontents et des dupes, qui servent d'exemple aux autres. Il est même à remarquer que la Révolution Française, pour la petite portion de ceux des Boyards qui savent raisonner, n'est pas absolument sans charmes; ils aiment qu'on leur en parle; ils ne sauraient s'empêcher de l'approuver en partie, d'en admirer du moins les prodiges; et avec le temps, la jeunesse surtout, continuant les études auxquelles elle commence à se livrer, il n'y a point à douter que les principes français n'exercent enfin, ici comme ailleurs, leur douce et bienveillante influence. Le Vice-Consul de la République y jouit déjà, comme tel, de toute l'estime, et de toute la considération possible. Il est reçu partout avec accueil et distinction.» (Hurm. Vol. II, supl. I, pag. 183.)

3. Veđi pitacul din Cod. XXXIX, fila 26 verso.

4. Cod. XXXIX, fila 102 verso. Neînduplecatul egumenŭ chiamă totuși, în 28 Oct. 1798, în judecată pre Dómna. Credea sërmanul că *sunt judecatori la Berlin!*

Se înșelă: Viile din délul Țintei rëmăseră ale Dómnei Hangeri.

Pórta ceru, prin firmanŭ, ca banii din avutulŭ vëndutŭ alŭ lui Turnavitu, da'oriți unui supus frances, să nu se deé acestuia, ci să se trămiță la Constantinople. Cod. XXXIX, fila 108.

5. Cod. XXXIX fila 100.

Din contra boierilor cu trecere la Constantinopole, Hangeri le acorda mili și favoruri. Așia pe Beizadea Gregore Suțul, rudă cu Alex. N. Suțu, carele se făcu Dragomanu al marinei in loculul lui Hangeri, il recunósce, la 22 Sept. 1798, ca páminteanu, fiind-că s'a căsătorit cu o páminténă, fiica repos. boieru N. Dudescu biv. vel Banu; îi dá scutiri și folosințe, pentru că «cu acestu mijlocu (prin insoțire cu o româncă) de insoțire, împártășindu-se atât de cele ce sunt împártășiti și páminteni, adică : moșii, vii, case, mori, vite și alte namestii, cât și de trebuința aceea ce au și casele páminteniloru de ómeni pentru slujbă.....»¹

Dar ori-cât favoria pe boierii influinți, nemulțămirea țerei sporia mereu. Consulii — chiar celu rusesc — care mare incredere n'ave in Hangeri, celu care la inceputu se arétase partizanu Rusiei; — comunicaú la Constantinopole impresiunile lorú despre acele nemulțămiri ale țerei de Domnitorulú ei.² Perceperea vácáritulú in mijlocul celei mai gróznice ierne³ și cu rigórea mai sus arétată va pregáti esplosiunea acelei nemulțámiri generale, de care Rusia se va folosi ca să réstórne pre Hangeri.

In Noembre 1798 acestu Domnitoru serbá cu multá pompá o victoriá

1. Cod. XL, fila 146 verso.

2. „Consulaturile, după datoria ce au și după îndemnarea celor buní patrioți boierí, au arétat ielciilor la Tarigrad și ielcii la Pórtá, urmarea lui Vodá cu scóterea Vácáritululú; și de aci s'a început prápádenia lui. (Zilot pag 13.)

Cumcă și Rusia intriga contra lui Hangeri, considerându-l ca partizanu vechiú al Francesilorú, se póte vede din urmátorulú actú ce extragemú din Hurmuzache :

Górrard, către Relațiunile esterne, despre depunerea lui Hangeri.

Bucharest, le 25 Germinal an 7. (14 Aprilie 1799).

Le Prince Hangerli, Hospodar de Valachie, a été déposé et remplacé par le Prince Moruzi, qui a déjà gouverné cette province. Le mécontentement des Boyards, porté au comble par l'impôt extraordinaire du *Vaccarit*; les intrigues des Russes qui n'ont pu lui pardonner d'avoir été autrefois favorable aux Français, sont les causes qui ont rendu le règne de ce Prince si court. Cette déposition annonce que le Capitan-Pacha dont le Prince Hangerli était la créature, perd son crédit, et n'a plus la même influence qu'autrefois. Beaucoup d'autres circonstances coincident à faire croire que sa disgrâce approche. Son nouveau drogman, Stathaquí, n'a point été confirmé par la Porte, parce que sa personne n'est point agréable à la mission russe. Il paraît que l'influence russe est telle, qu'ils veulent même gouverner en détail la Sublime Porte.

3. Nu numai în țérá dar și in toată Europa a fost gré iérna din 1798—99 „Très grande gelée depuis le 17 (n. style) Novembre 1798 jusqu'au 20 fevr. 1799, le froid était le plus fort dont on a connaissance. Alfred Mann — Table chronologique — 1 vol. 4° Dresde 1803.“

rempurtată de Turci asupra a 5000 de Francesi. La acéstă ocaziune, Hangeri dete următórea proclamațiune cătră țeră :

Bunile Vestiri de biruință ce au făcut puternicele oștiri împărătesci ale prea luminatei Porți asupra Franțezilor.

Măria sa înălțatul serasker pașa Samvalesi au însciințat prea luminatei Porți, că în trecutele zile, cincii mi de Francezi pe apă și pe uscatu, mergendu asupra lui Murat-Bei și făcendu la Feghium răsboiū multe ceasuri, s'au biruit în sfirșit Franțezii și stricându-se forțe rēu s'au gonitu. Iar și Măria sa înălțatul Samvalesi, după pliroforia ce au luatū de la Gaza, vestesce prea luminatei Porți, cum că Bună-partē (Napoleon Bonaparte), aruncând o dajdie grea asupra locuitorilor din Misir, adică cate 100 galbeni de casă și câte Țece răghialuri de lude, au turburatū tot norodulū în cât s'au adunatu tótă mulțimea orașelorū și a celor-l-alfi locuitori la Mehkemea, strigându cu unū glasū că nu pot suferi acéstă sarcină, și altele asemenea, de care auđindū Bună-partē, au alergat la Mehkemea cu 60 de Franțezi, ca să potolēscă turburarea. Iar norodulū nedându cređemēt, un magrăplău dintr'ânșii au aruncațū pistolū în Bună-partē și l-au omoritu. Așiđerea și asupra celor-l-alfi șesedeçi Franțezi, năvălind celălalt norodū, i-au omorit în locū. Și pornirea aceea a norodulū, fāgăduindu-le în față, că le se va face cererea. Intr'aceeași vreme și Kehaiava Măriei sale Misir-Valesi, Bikir-Pașa, împreunându-se cu acelu norodū turburatū și mai adunând și altă mulțime de harapī, au intratu în cetate, omorându pe Franțezii ce se mai afla acolo, și au făcutū cetatea zaptū. Iar căți dintr'ânșii au pututu scăpa s'au tras la Bulakū lângă Misir, de unde nu vor putea scăpa.

Aceste bune vestiri de biruință viindū la prea luminata Pórtă, cu trimiși într'adinsū, s'au dăruitū trimiși vestitori cu haruri împărătesci, blane de samururi și bani îndestulați, și s'au făcutū șiulicū în Țarigradū trei zile de rândū, cu foculū tunurilorū, meterhanele și alte veselitore. Către acestea au venit veste la prea luminata Pórtă și de la Căpitanul otomanicescelorū corăbiū împărătesci, cum că la Abuhar s'au împreunatu cu corăbiile englizesci, de unde era gata să se pornēscă împreună asupra Alexandriei, unde pușini fiindū Franțezii, nu este indoială că până acum vor fi luat cetatea.

Așiđerea însciințēz la prea luminata Pórtă și armada împērătōscă cum că ajungându la Xirig au făcutū Francezii întâiū óre-care împotrivre, închidēdu-se trei-Țeci în palanga de acolo, cari ne putēndū în urmă a se mai împotrivi, s'au închinatu. În cetate fiindū ca la șapte-Țeci de francezi, cari și aceștia, vēđēnd că nu se potū împotrivi, au făcut cerere cu rugămintē, ca să se trimōțā la Mașalia (Marsilia?) sōū la Tilom, (Tulon?) ca de acolo să se ducā la patria lor, a cărorā cerere priimindu-se, au închinat cetatea Xirigulū și au făcut'o armada zaptū.

De acolo pornindu-se asupra Zakintulū și Kefaloniei, le-au făcut și pe

acestea zapt, de unde se trimite 4540 de robii francezî, cari se aşteptă a sosi la Țarigrad, cu însciințare și de luarea Korfusului și celor-l-alte ostróve.

Către acósta, însciințoză la prea luminata Pórtă și Măria Sa Ali-Pașa Tependelâu, cum-că, după ce au luatú trei politici ce se numesce Putrindu, Preveșii și Vonișii, au mersú și asupra Parghiî, pe care au stăpânit'o și pe acósta, de unde trimite și Măria Sa două sute robii francezî.

Ca la cincî-șeci de francezî din Alexandria, intrândú într'o corabie de la Enos, ce se afla acolo, ca să mérgă la Corfu, au scăpatú deocamdată din flota englezilor ce păzia afară din liman; dar Caravochir alú corăbiei, căindu-se și pricinuindú că este furtună, i-au dusú dreptú la ostrovul Sifno, unde poruncișii fiindú cogeabașii locului, i-au prinsú pe toșii și i-au dusú la Țarigrad, unde, legașii în fióre, i-au aruncatú la Bakioi și s'au răsplătítú cogeabașii, întru răsplătirea slujbei lor, cu câte cincî-sute lei și cu câte o blană de samurú.

Este dar cunoscută bucuria ce de obște se face în Țarigrad, pentru aceste biruințe, că se pórtă și se tragú robii francezî, ce pe tóte dílele se trimitú de prin tóte părțile, legașii în fióre pe ulițe și norodulú, mare și mic, bărbașii, mueri și copii se țin după dênșii, privindu'i, trăgându-se ca pre nisce dobitoce.

De care se cuvine fie-care a ruga pre milostivulú Dumneșeu, ca să dea biruință până în sfârșitú armelorú prea puternicului nostru Impératú, a căruia mărire și putere Dumneșeu să o înmulțescă în veci, amin.

Disgrația în care se simția căđut la Constantinopole cu începutul anului 1799, mai alesú în urma acúșărilor secrete ale lui Căpitan-Pașa, cređu póte Hangeri a o conjura, adresând țerei o tardivă proclamațiune, prin care, pe deoparte cécă a mai justifica ínđoitele birurii, angariii și vácăritulú, și pe de alta declară, că renunță la acele adăogiri de birurii. Ce mai putea face, ca să continue acea despoiere a țerei, prin birurii modeste și vácăritú, din momentú ce Pasvantoglu se împăcasă cu Sultanul, care-lú iertase și-i acordase o situațiune legală însemnată și dorită de elú, la Vidin? ¹

¹ Eaca acéstă proclamațiune:

Proclamațiunea lui C. G. Hangeri din 30 Ianuar 1799

«Cuvioșilorú arhimandrișii și egumenii de la mônăstirii, molitvelorú vóstre preoșilorú și diaconii, D-vóstre boșierilorú de orii-ce tréptă i boierinașilorú, mazi-lilorú, părcălabilorú, sindiilorú și caimacamilorú satelorú, și voué tuturorú birnicilorú locuitorii din sud Vě facemú în scire de obște, printr'acéstă domnescă a nóstră de bună vestire carte, cumcă măcar că din césulú ce milostivulú Dumneșeu au datú bună gândú întru inima Prea puternicului nostru Impératú (a căruia stăpînire și putere să fie nebiruită în veci!) și ne-au hărăzitú Domnia acestei creștinescú țeri, tótă rívna și scoposulú Domniei mele au fostú de a chibzui mai înainte orii-ce mijlocú, ca să păzimú neclintitú obștesca odilnă și liniștita viețuire, cumpănire și bună stare a tuturorú săracilorú noștri birnicii și a tuturorú credincioșilorú Domniei mele supușii, ca fiesce-care în vremea

Asemenea proclamațiune și iertări de biruri veniaū prea târziū.¹

oblăduirei nōstre sǎ petrécǎ cu repaos, muncindū și hrănindu-se dintru ale lorū osteneli; dar fiind-cǎ cea de cǎtre toți sciutǎ *acalastasiē a Vidinului*, ce mai înainte de bunǎ-venirea Nōstrǎ în Domnesculū Nostru scaunū era începutǎ, ajunsese sǎ presare tulburǎri pe toate locurile cele din vecinǎtate, încât și oștiri împērătesci dupē tōtǎ trebuința s'au fostū pornitū spre înduplecarea nesupunerei și împotrivirei Vidinului; dupē care urma a pătimi împreună și domnescǎ nōstrǎ țērǎ în parte pentru tōtǎ și cu supunere a se strădui și a ajutora, proftacsindū cele trebuinciose în vreme fǎr'de zǎbavǎ la împērătescile ordii și sǎ ne nevoimū de obște pentru slava Prea puternicei nōstre Impērății; acōsta dar aū fostū care aū pricinuitū pēnǎ acum tōte trecute greutǎți și pagube, ce le vedemū cu mare întristare a Domniei mele.

Acum dar, cānd milostivulū D-șeū aū datū cugetū bunū în inima Prea puternicului nostru Impērātū, de aū trecutū cu vederea, din iubirea de omeni, tōte acelo împotrivitōre porniri și aū dǎruitū cu desēvērșit iertăciune greșalelorū, s'au făcutū de obște pace și unire precum și mai nainte; Decī nu lipsimū Domnia mea a vē insciința de acōstǎ bunǎ vestire, ca sǎ vē bucurați cu toții de la micū pēnǎ la mare, inveselindu-vē în tot loculū de acōstǎ obștească liniște, ce Prea puternica și hrănitōrea nōstrǎ Impērăție aū bine-voitū a așeđa o tǎmăduire ca acōsta tuturorii celorū trecute rēutǎți și nevoi. Pentru care întinđend de obște *ferbincioșele* nōstre rugăciuni cǎtre milostivulū Dumneșeū pentru îndelungata viață și întărirea Prea puternicului nostru Impērāt, sǎ petreceți de acum înainte în odihnǎ, apucāndu-vē fiesce-care de treburile ce veți avea. Și sǎ sciți cu tōtǎ incredințaarea, cǎ de acum înainte nu aveți a vē mai supēra cu alte cereri, fǎrǎ numai cu obicīnuitele dǎjdi; precum și indoirea oieritului și a dijmăritului, care dupē mare trebuința a multele cheltueli, siliți fiindū, în anul trecut, de s'au cerutū, sǎ fiți bine incredințați cǎ de acum înainte în toatǎ vremea oblăduirei Domniei-Nōstre nu se va mai cere, nici vē veți supēra întrn nimic, decīt numai oieritulū și dijmăritulū dreptū, precum s'au urmat și din vechime. Și pentru tōte acestea, în puține zile, vē așteptați fǎrǎ de indoialǎ încǎ și altǎ deosebitǎ domnescǎ a nōstrǎ nilǎ. Și așia ori-care din zapci sōii pǎrcǎlabi va îndrāsni ca sǎ vē facǎ cea mai micǎ supērare la cevași, sǎ alergatī la ușa Divanului Domniei mele, cu tōtǎ îndrăznōla, ca sǎ aflați fǎrǎ indoialǎ dreptatea vōstrǎ. Și D-vōstrǎ, Ispravnicilorū ai județului, sǎ îngrijiiți îndatǎ a se ceti acōstǎ plinǎ de bucurie Domnescǎ a nōstrǎ carte de insciințare în auđulū tuturorii, ca înțelegēnd-o cu toții, sǎ se bucure și sǎ se veselēscē, incredințāndu-se cǎ vor fi fǎrǎ de nici un felū de bǎntuēlǎ mai multū. De care așteptāmū dela D-tre unū rēspunsū, cǎ ați urmatū întocmai precumū vē poruncimū.— 1799 Ianuarie 30.

Cod. XXXIX, fila 136 și verso.

Despre împăcarea și liniștirea lui Pasvantoglu scrie și Naum Romnicēnu cǎ «l'au făcutū împērăția Muhafizi Giustiul-Pașa de Vidinū». Cronicariī greci de Erbiceanu, pag. 264.

1. Și—cam vrēndū nevrēndū—îndatǎ vǎcăritulū l'a iertatū,
Dar acōsta-ī fu de gōba: nimicǎ nu-ī folosi,
Căci cǎ de nevoie pōte binele a prisosi,
Ci dupē puține zile mazilia fī sosi,
Fǎrǎ veste, negānditǎ, ș'anărīt ī se vesti. (Zilot pag. 11).

Sórta lui Hangeri și capétulú Domniei lui era otăritú la Constantino-pole. Acéstá Domnie avea să dureze încă numai prea puține zile.

Scriitorii contimporanî, cei mai mulți, naréză nu numai mazilirea lui Hangeri, dăr și uciderea lui.

Mazilirea precedă uciderea cu câte-va zile.

Fotino scrie că «Domnulú, după ce s'a mazilitú, a dat guvernulú în mâna Caimacamului noului Domnù, carele împreună cu Divanulú boerilorú cărmuia trebile țerei, iar elú ședea în liniște la curtea Domnescă și-și făcea pregătirile de plecare.»¹

Zilot însă scrie că :

«Și nu-î fu numai atáta, numai a se mazili,
Ci peste puține zile îl vedemú că și peri.»

Dionisie Eclesiarcul singurú pune mazilirea în aceeași ți cu uciderea.

Naum Romniceanu dá cu precisiune doué date : una, 8 Februarie 1790 pentru mazilirea lui Hangeri și înlocuirea lui prin Al. Moruzi în o nouă domnie și altă dată, cea de 18 Februarie, pentru uciderea lui.²

Acéstá de pe urmă dată ni-a fost păstrată de mai toți cronicarii și adnotatorii contemporanî uciderei.

Dionisie Fotino o inscrie, tot asemenea ca și adnotatorulú din ceaslovulú ce amú donatú Academiei : «și l'aú mazilitú, și la Februarie 18 Vineri, leatú 1799, la 6 ceasurî, aú venitú Capegi Bașa și l'aú suitú în Divanú.»

Dionisie Fotino dóră schimbă óra, punénd 5 în locú de 6.

Intâmplarea uciderei este așia narată în o notă de la pag. 13 a lui Zilot :

«Ticálosulú eșindú din baie la odae de mosafirî, acolo orându-șii împărătesci l'aú omoritú și luându-î capulú și despoindu-lú, lăsându-lú numai în ismene, l'aú tiritú de picioré ca pe un câne, din casa de sus, jos în mijloculú curței domnesci, aruncându-lú pe zăpadă amestecată cu noroiú și băligarú de cai, unde a stătutú de la 7 ceasurî din ți până aú innoptatú, de l'aú vėđutú tot norodulú, hulindu-lú toți pentru faptele lui. Incă unú ticálosú românú, friptú de plata vácăritului, aruncându o para pe trupu-î ȓicea : «satură-te de banî» iară alții alt-felú, osândindu-lú cum i se cădea. Și de acolo l'aú ridicatú ómenii și l'aú îngropatú la mőnăstirea Sf. Spiridonú-nou,³

1. II pag. 79.

2. Din documentele Hurmuzache încă apare, că mazilirea lui Hangeri era decretată la Constantinopole înainte de 18 Februarie stil nou 1799 : „Le Voivode de Valachie Hangeri a été destitué et, à ce qu'on ajoute, disgracié. Il est remplacé par le Prince Moruzi. II supl. I pag. 201.

3. La St. Spiridon notú, în urma ultimelorú cercetări ce amú făcutú, nu amú aflatú morméntulú lui Hangeri ; e probabil ca osemintele lui să fie în cavoul familiei Ghica.

iară capulū l'aū luatū orânduīŭi de l'aū dusū la Ţarigradū spre încredinŭarea împēratului. Ticălōsa Dōmnă, soŭia sa, ŭi fii sēi, ce se scriū ale lorū? Lesne este a chibzui cetitorulū la o astfelū de urgie cāte rele aū petrecutū. (pag. 13).

Dionisie Eclesiarcul ŭi cu Dionisie Fotino daū maī multe detalii. Celū ântēiū, Eclesiarculū scrie: «Deci prea milostivulū Dumneŭeū, auŭindū strigarea sārăcilorū ŭi necazurile lorū vēŭendū ŭi a vēduvelorū plāngere ŭi tānguire, n'aū maī pututū suferi pre nesăŭiosulū ŭi nemilostivulū Domnū, carele aū ŭis în inima lui cā nu este D-ŭeū sā rēsplătēsă. Dat-aū gāndū Impēratului sā'i curme viaŭa, ŭi îndatā aū chiamatū pe vizirulū ŭi i-aū poruncitū cu strājnicie, sā scrie firman, ŭi sā trimitā capigiū împērātescū, sā mērgā sā taie pre Vodā, sā-i aducā capulū la Imperāŭie, pentru prea multā rēutate ŭi sērăcie, ce aū făcutū raialelorū împērātesci din Valachia. Ŗi de grabū Vizirulū aū poruncitū unū capigiū iscusitū ŭi măestru a tăia pe cei mari cu cumpētare, ŭi i-aū ŭisū Vizirulū: iatā fermanulū Impēratului, cu putere mare, ŭi cu strajnicā poruncā, ia-lū ŭi mergi la Valachia de taie capulū beiului de acolo, ŭi-lū ado spre a-lū vedea prea puterniculū nostru Impēratū, cā este nevrednicū a fi beiū, ŭi de nu vei îndeplini porunca, capulū ŭi-lū voi tăia. Capigiulū luāndū fermanu s'aū închinatū Vizirului, ŭi gātindu-se aū plecatū, luāndū cu elū unū harapū grōznicū la chipū ŭi mare, cu îndrāznēlā la ucidere, buzatū la gurā; ŭi viindū pe drumū, pre la hanurile de beilicuri, nu spunea nimenū unde merge ŭi cu ce trēbā este trimisū, ci cu cumpētate, din conacū în conacū mergea cu grābire, pentru cā Domniī ŭereī aū ōmeni turci hangii de le dā platā bani mulŭi, de ispitescū pe cei ce trecū de la Impērāŭie la Bucuresci, ŭi dēcā dovedescū cā mergū la Vodā, cu poruncā orī de bine orī de rēū, cu mare grābire mergū înainte ŭi spunū lui Vodā, ca sā se pāzēsă, ŭi iaū bacŭiŭuri mari de bani. Deci sosindū Capigiulū la Bucuresci, aū mersū la hanulū Beilicului, dupā obiceiū, ŭi ŭeŭendū la hanū 3 ŭile aū spusū cā merge la Diiu la Cāpitanū-Paŭa, ŭi la Ostrovū, cu porunci Impērātesci, ŭi lui Vodā iar asemenea i-aū spusū celui ce-aū fostū trimisū de aū cercetatū pentru venirea Capigiului. Deci Capigiulū gātindu-se cu aī lui, aū încālecatū ŭi aū mersū de aū intratū în curtea Domnēsă, ŭi aū descālecatū la scarā, ŭi intrāndū în casā la Logofeŭie, aū ŭisū sā facā aretare beiului, cā are a vorbi cu Māria sa din gurā cuvētū de tainā de la Dragomanulū Mārieī sale de la Ţarigradū, ŭi este cālētoriū de nu pōte zābovi, ŭi ducēndū pe Capigiū la vel Post, ŭi spuindū ŭi lui, aū mersū Postelniculū la Vodā ŭi i-aū spusū; Vodā aū ŭisū, lasā'lū sā vie; Postelniculū aū ŭis: ba sā'i spunemū cā eŭti

Măria ta zaiŕŕ, cĂ are cu elŕ ŕi unŕ arapŕ grĂznicŕ. VodĂ aŕ ŕisŕ, aŕa aŕ obiceiŕ capigiŕ de iaŕ cu ei cĂte unŕ omŕ grĂznicŕ pentru mĂndrie, ci sĂ vie sĂ vedemŕ ce'mŕ va spune de la Dragomanŕ. Postelniculŕ aŕ mai ispititŕ pe capigiŕ ŕi aŕ ŕisŕ cĂ MĂria sa este acum cam zaiŕŕ, ci la intĂrcerea sa va veni iar pe la Bucureŕci ŕi va afla vreme de va vorbi cu MĂria sa. Capigiulŕ aŕ ŕisŕ: eu avĂndŕ fermanurŕ cĂtre CĂpitan-Paŕa pentru turburarea Pasvandulŕ ŕi pentru alte trebŕ ImpĂrĂtescŕ, ŕi voiŕ sĂ mergŕ ŕi la Ostrovŕ la aianu, ŕi de acolo mĂ intorcŕ pe aici, cĂci pe aici anŕ venitŕ intr'adinsŕ sĂ'i spuiŕ cele ce mi-aŕ spusŕ Dragomanulŕ MĂriei sale, ci voiŕ sĂ vorbescŕ cu MĂria sa cincŕ ŕese cuvinte, ŕi sĂ plecŕ cĂ nu pociŕ zĂbovi. Postelniculŕ mergĂndŕ iar la VodĂ, ŕi mai spuindu-i ŕisele Capigiulŕ, i-aŕ ŕis, sĂ vie sĂ'mŕ spuie. Decŕ Postelnicul aŕ ŕis Capigiulŕ: te poftesce MĂria sa, ŕi mergĂndŕ Capigiulŕ cu arapulŕ aŕ intratŕ in iatacŕ la VodĂ ŕi i-aŕ pĂrutŕ bine cĂ aŕ apucatŕ inlĂuntru, ŕi lĂcĂndu-i Capigiulŕ obiceiuita inchinĂciune cu mĂna, dupĂ obiceiulŕ turcescŕ, asemenea ŕi VodĂ cĂtre Capigiŕ, l'aŕ poftitŕ sĂ ŕĂĎĂ, ŕi aŕ ŕĂĎutŕ in patŕ pe saltea lĂngĂ VodĂ, iar arapulŕ aŕ ŕĂĎutŕ pe laviŕĂ seŕŕ pe scaunŕ; dat'aŕ Capigiulŕ cafea ŕi ciubucŕ, iar harapu n'aŕ primitŕ, ŕi inceptĂndŕ a vorbi unulŕ cu altulŕ, intrebĂndŕ VodĂ pe Capigiulŕ de cele ce sunt la impĂrĂĎie, Capigiulŕ i-aŕ spusŕ cele ce aŕ sciutŕ, ŕi inŕiorĂndu-se VodĂ de vederea harapului, VodĂ aŕ fĂcutŕ semnŕ Postelniculŕ sĂ mai chieame ciohodariŕ in casĂ, grĂindu-i franŕuzesce, ŕi ieŕindŕ Postelniculŕ afarĂ, harapu aŕ sĂritŕ rĂpede in spinarea lui VodĂ, puindu-i laŕiulŕ in gĂtŕ, Capigiulŕ aŕ sloboĎitŕ amĂndouĂ pistĂlele odatĂ in pĂntecele lui VodĂ; harapulŕ ilŕ sugruma cu laŕiulŕ, trĂgĂndu-lŕ cu amĂndouĂ mĂnile giosŕ din patŕ, ŕi fiindŕ ŕi VodĂ cu virtute de se svĂrcolia, Capigiulŕ aŕ inŕiptŕ hangerulŕ in pĂntece, de i-aŕ vĂrsatŕ sĂngele; harapu ŕedea pe el ŕi i frĂngea grumaziŕ, iar Ciubucciŕ ŕi Peŕchergiŕ aŕ inceptutŕ a ŕipa, ŕi cĂnd aŕ sloboĎitŕ pistĂlele aŕ sĂritŕ ciohodariŕ ŕi aŕ sositŕ Postelniculŕ cu ei, dar Capigiŕ aŕ strigatŕ: *dur bre, fermanŕ!* ŕi aŕ stĂtutŕ toŕi, n'aŕ inĎrĂsnitŕ sĂ facĂ nimicŕ, dĂcĂ aŕ auĎitŕ de fermanŕ. Harapulŕ aŕ tĂiatŕ capulŕ lui VodĂ in cĂ isbindu-se VodĂ viŕ ŕi tĂvĂlindu-se in sĂnge; ŕi puindu-i ŕtriangulŕ in piciĂre, i-aŕ trasŕ trupulŕ pe scĂri giosŕ in curte, ŕi desbrĂcĂndu-lŕ l-aŕ lĂsatŕ in mijloculŕ curŕei golŕ. Iar DĂmna Hangerliulŕ cu fetele ei ŕi cu copiii ŕipa ŕi sĂria pe ferestre afarĂ de fricĂ, cĂ se temea sĂ nu o taie ŕi pe ea ŕi pe copiii ei. Decŕ stringĂndu-se cei ce s'aŕ aflatŕ in curte ŕi boeriŕ, li s'aŕ cititŕ fermanu, ŕi auĎindŕ toŕi s'aŕ inŕicoŕatŕ. Iar boeriŕ cei mari Ďivaniŕti, dĂcĂ aŕ auĎitŕ, aŕ ieŕitŕ pe afarĂ la moŕii, temĂndu-se nu

cum-va va avea deosebitŭ fermanŭ sŭ taie ŝi pe vre unul din ei. Aŝia sŭvŕŝindu-se omorirea, mŕcar cŕ Postelniculŭ aŭ sfŕtuitŭ pe Vodŕ, sŭ nu lase pe Capigiŭ cŕ are arapŭ grŕznicŭ, ŝi pe semuire se va intŕmpla cevaŝi, dar Vodŕ s'aŭ induplecatŭ cu mintea, socotindŭ cŕ'i va spune cevaŝi pentru el ce se face la Ŧarigradŭ, Dumneŕeŭ sloboŕindŭ sŭ caŕŕ in ispitŕ. Ŧi lŕsŕndŭ acolo trupulŭ, dupŕ poruncŕ, aŭ ŕis harapulŭ: Iatŕ cŕnele celŭ ce aŭ mŕncatŭ raiaua Impŕratului. Ŧi zŕcŕndŭ pŕauŕ a doua ŕi, nimenea nu indrŕsnea sŕ ŕicŕ, sŕŭ sŕ intrebese ceva. Harapulŭ aŭ jupuitŭ capulŭ lui Vodŕ, ŝi spŕlŕndŭ pelea de sŕnge l'aŭ implutŭ cu bumbacŭ. Capigiulŭ aŭ poruncitŭ sŕ vie Dŕmna cu copii ei in casŕ'i cŕ nu are poruncŕ a le face vre unŭ rŕŭ ŝi sŕ nu aibŕ nicŭ o fricŕ; Postelniculŭ aŭ mersŭ de aŭ chieamat'o, ŝi o aŭ dusŭ la iataculŭ ei. Harapulŭ aŭ pusŭ capulŭ lui Vodŕ pe o tavŕ ŝi l'aŭ dusŭ la Dŕmna de l'aŭ pusŭ pe o masŕ sŕ se uite la elŭ, ŕicŕndu-i: Iatŕ capulŭ bŕrbatului tŕŭ! Acŕsta aŭ fŕcutŭ ca mai mare jale sŕ dea Dŕmnei ŝi copiilorŭ, sŕ dea la bani sŕ-lŭ ridice. Dŕmna se jŕluia cu ŕipŕtŭ ŝi copiii ŝi fetele ei. Decŭ aŭ chieamatŭ Capigiulŭ pe vel Postelnicŭ, ŝi pe vel Cŕmŕraŝiulŭ, ŝi pe vel Vistierŭ, ŕicŕndŭ sŕ nu se tŕmŕ cŕ nu le va face nicŭ un rŕŭ, ŝi abia aŭ venitŭ cu mare fricŕ, temŕndu-se sŕ nu-i taie, ŝi i-aŭ intiebatŭ unde sunt tescherelele cele pecetluite ce le-aŭ fŕcutŭ, ca sŕ le dea la raele dupŕ vitele ce aŭ avutŭ, vrŕnd sŕ ia birulŭ de la dŕnŝii pe acelea. Iar Cŕmŕraŝiulŭ ŝi Postelniculŭ ŝi Vistierulŭ aŭ arŕtatŭ de fricŕ, ŝi scoŕŕndu-le din cŕmarŕ, spunŭ cŕ ŕŭ fostŭ 3 sipeturŭ de pecetluiturŭ, ŝi aŭ ŕisŭ Capigiulŭ de le-aŭ dusŭ in mijloculŭ curŕei unde era trupulŭ lui Vodŕ, poruncindŭ harapului sŕ le puie tŕte pe trupulŭ lui Vodŕ grŕmadŕ, ŝi sŕ le aprindŕ cu focŭ sŕ ardŕ pe trupulŭ lui, ŝi aŭ poruncitŭ sŕ strige telari pe uliŕŕ, sŕ stringŕ norodulŭ sŕ vaŕŕ. Decŭ vŕŕŕndŭ aŝa Postelniculŭ ŝi Vistierulŭ ŝi Cŕmŕraŝiulŭ aŭ cŕŕutŭ la picioarele Capigiului cu rugŕciune, sŕ nu se facŕ una ca acŕsta, ci sŕ se milostivŕscŕ sŕ lase trupulŭ lui Vodŕ sŕ-lŭ ingrŕpe, ŝi pecetliturele sŕ le arŕŕ deosebitŭ, ŝi sŕ-i dea 100 pungŭ de bani. Capigiulŭ vŕŕŕndŭ cŕ-i dŕ multŭ bani, aŭ datŭ voie sŕ ridice trupulŭ lui Vodŕ sŕ-lŭ ingrŕpe, ŝi pecetliturele le-aŭ arsŭ in mijloculŭ curŕei. Ŧi spunŭ uniŭ cŕ l'aŭ ingropatŭ cu preoŕi, fŕcŕndu-i pogrebania, ŝi aŭ luatŭ ŝi capulŭ lui Vodŕ din casa Dŕmnei.» ¹

Dionisie Fotino narŕzŕ acŕstŕ grŕznicŕ scenŕ aŝia: «Dar inŕ'o ŕi (Vinerŭ 18 Februarie), pe la 5 ore a intrat la el unŭ turcŭ peŝchirgiŭ alŭ Vizirului, numitŭ Hussein, urmatŭ de unŭ arapŭ ŝi de 2 servi

1. Pag. 196—197.

înarmați. Turculă acesta avea firmană pentru ca să taie pe Domnă, și mai înainte de a intra la elă, se înfățișase la Divană și îi dăduse scrisori din partea Vizirului în felurite trebă, fără să spuie nimica despre firmană. Domnulă mai întâiă nu voia să'lă primescă, ȓicendă că e bolnavă, dar mai pe urmă căindu-se, a trimisă și l'a poftilă. Peșchirgiulă cum intră il salută, șede lângă elă și-i dă în mână o scrisore de la Hussein-Pașă, care coprindea o causă simplă și saluturi amicale; iar Arabulă înarmată șede înaintea loră în picioră. Peșchirgiulă, pe când își lua ciubuculă și cafeaua, a început să'i tremure mâna, să'și schimbe fața și să se uite desă la Arabă. Domnulă, observendă figura cea sêlbatică a Arabului, a ȓisă încetă către servii sêi ca să'lă scotă afară și să'i dea cafea, căci presenta lui il supără. Servii il poftescă afară; el răspunde : *istemem*, adică: *nu voiă*. Domnulă atunce s'a turburată la sufletă și aruncându'și ochii către cămărașulă sêu, îi ȓice să vedă decă băieții (adică bulucbașii și arnăuții) sunt afară și să le spuie să intre îndată acolo. Cum a ieșită cămărașulă, Arabulă, carele înțelegea grecesce, se întorce către Peșchirgiă, și-i ȓice cu voce sêlbatecă : *ne durursum* sêu : *ce aștepti ?* ȓicendă acêsta scôte din sină o frânghie și o aruncă la gâtulă Domnului; frânghia cade însă la picioră... Domnulă vrea să se ridice... Arabulă, strigândă *davranma* (adică: nu te opune) îi descarcă ună pistolă în peptă, și Domnulă cade jumătate mortă. Atunce se aruncă și Peșchirgiulă asupra sa și începe a'i găuri cu hangerul peptulă, cu tôte că Domnulă era mortă de la cea întâiă lovitură de pistolă.

Din întemplantă nici unulă din ômenii înarmați ai Domnului nu fuseseră în momentulă acesta pe lângă elă, afară de Cafegii și de doi Icioglană, carii, vedendă scena aceea tragică, aă fugită cu grôză. Afară, în sala Curței, erau o mulțime de ômenă, adunați pentru deosebite trebă ce avea la cărmuire; și nici ômenii, nici boierii nu scieau nimică de cele întemplate. Cei doi turci, servi ai Peșchirgiului, temendă-se ca nu cumva să vie poporulă asupra loră și să'i ucidă, aă sloboȓită două pistole în sala Curței, și atunce totă poporulă a începută a fugi care în cotro. Iar Arabulă desbrăcândă pe Domnă, până a nu i se rēci trupulă, i-a tăiată capulă ca să'lă trimiță dupē datină la Constantinopole.¹ Pe urmă, tărēndă corpulă, fără de respectă, de picioră, l'a scos din salele Curței până la scară, unde l'a spânzurată ca pe ună stărvă de căne, și apoi l'a aruncată în mijloculă curței pe

1. Intr'o scrisore a lui Gheorghe Pah. către Ministerulă Afaceriloră străine din Parisă, din Constantinopole, de la 10 Martie st. n. 1799, aflămă că „hier on a apporté la tête de Canceri, Prince de Valachie, grand favori du Pacha; il pourrait bien lui en arriver autant.“ Hurm. tom. II Supl. I pag. 202.

zăpadă, golū și fără de capū, spre înspăimântarea și înfiorarea publiculū privitorū.

.....
 Tótă ziua aceea a remasū corpulū lungilū in curtea palatului Domnescū. Peste nópte, ómenii casei l'aū luatū pe ascunsū și l'aū înmormentatū in Biserica cea nouă a Sfântului Spiridonū,¹ și ast-felū după o domnie de 1 anū și patru lunī, Hangerli Vodă a datū capetū vieței sale. Boierii Divanului atáta se înspăimântaseră de terórea acestei tragedii, in cât se imprăștiară, fugindū care in cotro, și dándū unulū peste altulū. Dar Peșchirgiulū viindū in sala Divanului, a trimisū de i-a vestitū pe toți că să vie la Curte, amerințându-i cu urgia împērătéscă. Boierii de fricā aū venitū, Peșchirgiulū atuncea le-a cititū firmanulū pentru tăierea capului lui Hangerli Vodă; după ácsta a începutū să desbrace palatulū, adicā averea Domnului. Tóte avuțiile casnicilorū, rudelorū și tuturorū celorū ce locuiaū in palatū se confiscā in favórea împērăției. Dómna cea nenorocitā a lui Hangerli Vodă, pe lângā sfășierele inimei sale pentru uciderea soțului sēū, a trebuit să mai privescā și cum o desbracă de tot ce avea. Beizadelele sārindū pe forestre, aū scāpatū pe ulițe laterale in casa lui Manoil Brāncoveanu. Boierii greci se puseră la închisóre și la torture pentru ca să arēte averea Domnului, și mai ales ca să dea sēmā pentru adunarea banilorū *goștinăritului*, de care se credea că se vor găsi mai multe milióne. Astā-datā ei își trāgeaū pecatulū, adicā rēsplătirea Damneđeéscă, pentru întroducerea unei dării care fusese desființatā cu jurāminte și afurisenii. Pórta cu chipulū acesta căuta să se desdăuneze de 40 miī pungī cu bani ce cheltuise in resbelulū cu Pasvantoglu; de aceea pe lângā averea lui Hangerli, a confiscatū și pe aceea a casnicilor sēi și a Capu-chehaelelor sale de la Constantinople. Nu era torturī și închisori teribile cunoscute, care să nu se fi intrebuintatū pentru atátea suflete nenorocite, pentru ca să le ia și aceea ce nu puteaū avea.

Pe lângā aceste Hussein-Pașa aduse pe unū George Lapati, carcle era Caimacamū alū lui Hangerli la Craiova și bănuindu-l că a scrisū cu mána sa pīrele Domnului asupra sa, i-a tăiat capulū. După ácsta a plecat la Constantinople. ²

Naum Râmniceanu mult mai pe scurtū aduce sfărșitulū domniei lui Hangerli. Singura deosebire fapticā este unde țice că «lucrurile lui

1. L'aū îngropatū la St. Spiridonū nou, fiindū ácstā bisericā ziditā de Ghiculesci și Dómna Hangeri era din némulū lui Ghica.

2. Pag. 189—192.

Hangeri s'aũ vëndutũ la Sultan Mezat și s'aũ pusũ la partea imperãtãscã și câți avea sã iée, cu adevërințe, abia aũ luatũ pe jumãtate : pe Aga Lapati Caimacanul Craiovei l'a ridicatũ Capudan Pașa cu Mumbașir deosebitũ și ducẽndu-l la Ruscium, de acolo l'aũ luatũ cu elũ la Constantinopolũ, unde l'a și ucisũ.»

*

Vizita la Bucurescĩ ¹ a lui Cãpitan-Pașa servise lui Hangeri, ca sã legitimizeze înaintea țerei continuarea stringerei goștinãritului. Cu acest scopũ se ținu secretã împãcarea lui Pasvantoglu cu Põrta în totã luna Ianuar și Vodã dete ordine sã se zoreascã multũ perceperea dãrei grõznice.²

Darea continuã în adevëru a fi perceptã în tot cursul lunei Ianuar și în primele zile din Febr. 1799. Numãi dupã ce Peschirgi-

1. Aũ mai trecutũ pe la Bucurescĩ și prin țerã, sub Hangeri, în alte diverse periõde, trãmși din Europa la Constantinople, în zilele de marĩ agitațiunii ale politiceĩ.

Veđi Cãrți din 7 Oct. 1798 la ispravnicĩ din drumulũ Cãnenilorũ pentru 2 baronĩ Danimarchezĩ ce mergũ înlãuntru ; sã îngrijescã de conacele lorũ cu platã.

Cod. XXXIX, fila 92 verso.

La 5 Febr, 1798 Pitac la Vorn. Golescu, fiind-cã vine din nãuntru unũ ghinãralũ englezũ cu 4 oficalĩ, sã gãtescã trei odãi din casele ot sfet. Sava, carĩ or fi cãldurõse.

Cod. XXXIX, fila 139.

Pitac la ispravnicĩ din drumulũ Cãnenilorũ, sã dea la drumũ de-ale mãncãrei, pe banĩ, unũ oficalũ alũ Curței Chesaricescĩ, care merge în lãuntru.

Cod. XXXIX, fila 88 verso.

2. Le 19 Nivõse, on ne doutait pas à Bucarest de la conclusion de la paix entre la Porte et Passavan-Oglou qui a exigé pour principale condition de commander à Widdin. *Cette guerre a été le prétexte d'un impôt extraordinaire qu'on lève en Valachie: c'est une capitation sur les chevaux et les bœufs, contre laquelle les Boyards et le Clergé ont fait d'inutiles remontrances. Cette circonstance a empêché la promulgation de la paix avec Passavan-Oglou.* Hurm. II supl. I pag. 201 (27 Febr. 1799).

Și aiurea, în 8 Ian. stil nou 1799 se scrie Ministrului afacerilor strãine, tot din Bucurescĩ cã : «on n'a pas publié jusqu'à ce moment cette paix (cu Paswanoglu) *parceque le Hospodar de Valachie fait les recouvrements d'un impôt extraordinaire, dont les affaires de Widdin étaient le prétexte. Il est si exorbitant, qu'un grand nombre de payans, ont émigré en Transilvanie et en Turquie. Il consiste en une capitation par cheval et par bœuf. Ou présume qu'il rapportera environ cinq millions de piastres. Les boyards, le clergé ont en vain fait des remontrances.*

Le Capitan-Pacha est parti pour Constantinople. Il s'est arrêté plusieurs jours à 4 heures de Bucarest. (Hurm. II supl. I p. 199).

başa ceti firmanulŭ, ordonândŭ uciderea lui Hangeri și după ordinele lui, Divanulŭ și Caimacamulŭ noului Domnŭ Al. Moruzi ordonară ridicarea dărei, de și acestă ridicare o promise-se și Hangeri prin proclamațiunea lui către țeră, din 29 Ianuarie 1799. Decât, acestă încetare a perceperei văcăritului dete ocasiune la mari abusuri: «*iar când a eșitŭ poruncă în țeră, ca să rămână văcăritulŭ jos, la ori-care s'a întéplatŭ bani adunați i-a opritŭ boierii, ispravnicii, zarafii lorŭ, tacsildarii lorŭ, slujbașii, zapcii, numbașirii*». Iar banii cari se aflău puși pe drumŭ, îi răpia boierii, tăinuindŭ și ȝicândŭ că nu s'aŭ găsitŭ bani strinși, când aŭ sositŭ poruncile, și ast-feliu s'aŭ împutŭ de bani boierii și slujbașii, iar raelele aŭ rēmasŭ tot sērace.¹

XXII

Muntenia. — Ultimulŭ anŭ alŭ secolului XVIII^{lea}. — Alex. Moruzi.

Gróznicŭ începe ultimulŭ anŭ alŭ secolului pentru țerile române, dar nu mai puținŭ tulburatŭ și pentru intréga Europă.

La 2 Ianuar, la Rastadt, Miniștrii francezi facŭ cunoscutele declarațiuni contra mersului trupelorŭ rusesci în Imperiulŭ Austriacŭ.

Acestă protestaře nu împedică pe Anglia de a se alia cu Pórta Otomană, deja aliata Rușilorŭ.

În Martie Directoriulŭ Republ. franceze declară rēsboiŭ Austriei. Se face a doua coalițiune contra Franciei, la care coalițiune iaŭ parte: Anglia, Austria, Neapole, Germania, Portugalia, Rusia, Turcia și Statele Barbaresci.

Destrucțiunea armatei turcesci la Abukir, în 24 Iuliu, pune pe Turcia și mai *à la merci* de Rusia, decât se pôte. Tutela supărăciósă a Rusiei la Constantinopole, este negreșit cu multŭ mai supărăciósă în Principate. Ceva este apoi, în Septembrie, mai domolită, în urma învingerei Rușilorŭ de către Masena, în Elveția, învingere care obligă pe Suvarow la retragere.

În tot cursulŭ lunei Decembre 1799 armata rusescă continuă a se întorce spre Rusia, traversândŭ Germania.

Inceputulŭ anului 1800 e semnalatŭ prin scrisórea lui Bonaparte, primulŭ consul alŭ Republicei franceze, către Regele Angliei, propunēndu-i să caute cu elŭ mijlócele de a readuce pacea în Europa.

1. *Dion'sie Eclesiarculŭ. Tesaur de Mon. II.*

Vremile tulbure din Europa putéu ele să n'aibă contra efecte în Principate ?

În următorul nostru volum vom avea a cerceta mai de aproape evenimentele din Principate. Aci însemnăm numai—*à vol d'oiseau*—faptele și întâmplările ultimului an al secolului al XVIII-lea.

La 8 Febr. 1799 a fost proclamată Domnă, de către Pôrta otomană Alex. Moruzi.¹ La Martă 14 același an Alex. Moruzi intră în Bucuresci, reluând pentru a doua oră tronul însângerat al țerei Muntenesci.

Între motivele prin cari se explică, la 19 Aprilă (st. n.) 1799 către Talleyrand, ministrul afacerilor streine al Franciei, preferința dată de Pôrta lui Al. Moruzi, spre a fi numită Domnă în locul lui Hangeri, este și acela, că se arătase de la început partizan al unei apropieri cu ori-ce preț de Pasvantoglu, «dont il avait devisé la future puissance». Alegându-l de Domnă, Sultanul l'a socotit «plus propre à s'insinuer dans la confiance de ce rebelle et en prévenir les projets.»²

Cunoscutul Stamatî Constantin, agent secret al Franciei în Orient, laudă mult pe Al. Moruzi, dîcînd că este «un homme distingué parmi les grecs par son esprit, ses talents et son influence sur les Turcs.»

Ceea-ce e mai curios, este că același Stamatî afirmă că Moruzi este: «partisan par principe et par goût de la Révolution et des intérêts de la France» și că nu se îndoiesce că el va fi gata a primi insinuațiunile de la un trimis al Franciei pe lângă el.³

Este a merge prea departe cu asemenea afirmațiuni. Hangeri este mazilit — între alte acușațiuni — și pentru că trecea de partizan al Franciei; apoi Pôrta ar fi alesă acum de succesorul lui Hangeri pe un partizan și mai înfocat al Franciei?

Pentru lectorii noștri Al. Moruzi este persoană cunoscută. Nu noi vom nega realele lui merite, ca administrator al țerei, ca justiciar și ca om cult.

Pôrta îl obligă să plece îndată spre Bucuresci; nici chiar nu-l mai întârziă să-i deă solemnă investitură, să-i încredințeze «tuiurile și semnele Domniei, fiind-că Pasvantoglu supăra neîncetat țera cu felurite cereri» și deci urma trebuința, ca cu o țî mai înainte, să fie ajuns în Muntenia.⁴

1. „Pe file de céslovú“, pagina penultimă. Veđi Hurm. II, supl. I, pag. 202. Doc. 287. Pag. 208, Doc. 288.

1. Hurm. II, supl. I. pag. 203.

1. Hurm. I. citat.

1. Dionisie Fotino, II, pag. 192.

«Cu pripă plecându din Țarigrad, încă pînă a nu trece în pămîntul țerei aŭ trâmîsŭ carte către boierii Caimacamî, ¹ către toți Ispravnicii județelorŭ și către toți locuitorii de obște» vestindŭ noua sa Domnie și promițendŭ, după obiceiul manifestelorŭ, că o să facă fericirea țerei... Se pare că țeraniî ȕicēŭ, citindu-li-se cărțile domnesci :

— «Așia! amŭ scăpatŭ de Hangeri cu vȕăritulŭ și vine ȕsta cu fȕmete!» ²

Iși aducea lumea aminte de grȕznica fȕmete intȕmplată sub Domnia lui, dar Zilot, care raportȕză asemenea vorbe ale mulțimeî, l'amŭ vȕdutŭ nedreptŭ cu Moruzi, ori-cȕt și elŭ recunoscȕ aiurea, că Al. Moruzi «era înfrumusețatŭ cu înalte daruri, înțelegtŭ fȕrte, iscusitŭ la minte, deșteptŭ la ale țerei îndreptȕri, judecȕtorŭ dreptŭ».

Nu avemŭ a face aci istoria Domnieî a 2-a a lui Alex. Moruzi; o rezervămŭ pentru volumulŭ care începe cu secolulŭ alŭ XIX^{-lea}, cȕci principala activitate a Domnieî lui intră în anulŭ ȕntȕiŭ alŭ secolului nostru, gata și acȕsta de a'și lua sfȕrșitulŭ prea curȕnd.

XXIII

Moldova sub Alex. Calimah.

Amŭ incheiatŭ volumulŭ V alŭ lucrȕrei nȕstre din istoria Moldoveî cu mazilirea lui Mihȕi Vodă Suțu. ³

Nu nemulțȕmirea Moldovenilorŭ, ori-cȕt putea fi de legitimă, ci alte împrejurȕri, ȕis-amŭ noi, a adusŭ schimbarea acȕsta nouă de Domnie.

Din studiulŭ nostru, de mai sus, asupra Domnieî lui Alexandru Ipsilant se puturȕ vedea, care anume furȕ acele împrejurȕri, cari la 1795 favorisarȕ avenirea la tronulŭ umilitŭ alŭ Moldoveî a unui nou Domnŭ: Alexandru Calimah.

Mihȕi Vodă Suțu se compromisese fațȕ cu Rusia, favorisȕndŭ și protejȕndŭ fȕțișŭ pre Poloni, din ordinea Porței otomane, sub instigațunea Franciei.

De sigur fluctuațunile politiceî Porței avȕu efecte imediate la Bucuresci și la Iașŭ. Pe cȕt timp Comitetulŭ de salute publică din

1. Graba venireî la Domnie se esplicȕ și prin faptulŭ că pe actele prime ale nouei Domnii, aflȕmŭ pusŭ tot sigiliulŭ vechŭ, cu data de 1797. (*Vȕȕi la Academie document. No. 96 din portof. XX.*)

2. Zilot pag. 42.

3. Vol. V pag. 540.

Paris împinse Pórta în contra Rusiei, sprijinită de progresele armatelor republicane, Mihaï Vodă Suțul se menținu pe șubredul tronă Moldavă. În ziua însă, în care Pórta avu scire, că acestă Comitetur de salute publică n'a isbutitū a împedica formațiunea triplei alianțe, ¹ a Austriei, Rusiei și Angliei, în 1795, la Constantinopole se făcu o apropiere—fie și momentană—de Rusia. Atunci Mihaï Vodă Suțul fu sacrificatū nouei mișcări politice din Europa.

Al. Calimah succede ast-felū la tronulū Moldavū lui Mihaï Suțul. ² Deși din viță română, acestū fiū alū lui Ión Calimah Vvd. și nepotū alū lui Teodor Calimah, istoria nu-lū póte considera dintre Domniī pământeni, de óre-ce familia Calimah cu totulū se grecizase.

Data înscaunării noului Domnu nu este precisată pēnă astăđi, voimū să đicemu : luna și ziua.

O scrisóre, ce ginerile lui Al. Calimah, anume Al. Suțu, adrcsēză către Const. Stamati, cu data de 6 Augustū st. v. 1795, dá a se înțelege că acestă schimbare de Domnie s'a fostū deja întēplatū «*dans le temps*». ³

Când este a se socoti acestū «*dans le temps*»? Adică : când a căđutū Mihaï Suțu din domnia Moldovei și când urmatu-i-a Alex. Calimah?

Sunt cestiuni ce le trecură cu vederea toți istoricii români până acuma. Toți se mărginiră a pune Domnia lui Alex. Calimah la data de 1795, fără indicare de lună, necum de đi.

Nici colecțiunea splendidă de documente Hurmuzache nu ne

1. Francia căută, la 1795, să tragă în partea ei Curtea Vieneză, făcēdu-i propunerī avantajóse. Așa îi oferī Bavaria, ca s'o deslipēscă de coalițiune. Prusia și Rusia o oferiră și ele ca prețū alianței cu dēnsele, și încă mai adăogēu „*un lot magnifique de Polonais*“, đice Albert Sorel în „*L'Europe et la révol. française*“ (tom. IV pag. 431). Impēratulū Austriac preferī să fie aliatū alū Regilorū decit alū Comiteturului de salute publică. De la Maiū la 28 Septembre 1795, alianța Rusiei, a Austriei și a Angliei era lucru terminat. (Veđi Martens. II, pag. 252).

2. În cursulū lunei Ianuarū orī Februarū 1795 scrisese cunoscutulū C. Stamati la Paris, despre Mihaï Vodă Suțul : «*Le Prince de Moldavie Michel Soutzo ou Drac*), ancien interprēte de la Porte, jouit auprēs du Grand Sultan de toute la considération, de tout le crédit, que des qualités brillantes, des vertus personnelles, des services rendus depuis 40 ans et un attachement à toute épreuve, lui ont assurés, sous les trois derniers empereurs. Ses avis, ses conseils déterminent les décisions du Divan, et comme dès le commencement de la Révolution, j'ai eu soin de le tenir au courant du véritable état des choses en France... ce Prince a représenté la France à la Porte Ottomane sous le point de vue le plus avantageux aux intérêts de notre nation...» [*Hurm. II, supl. I. pag. 112 și 113*].

3. Hurmuzache II, supl. 1 pag. 132.—Calimachiī aliāndu-se cu Suțescii cređuseră a'și mări influența la Constantinopole.

póte ajuta la alegerea lunei și zilei din 1795, în care este a se pune începutul Domniei lui Al. Calimah.

Numaí cu documentele interne, pitace, hrisóve, se póte ajunge la ficsarea cu aproximațiune a datei în cestiune.

Celú după urmă documentú, ce cunóscemú, până astăzi, din Domnia la Moldova a lui Mihail Suțu, pórtă data de 30 Aprilie 1795. Este o anafora a Divanului țerei în procesulú lui Manolache Furculiță Clucer cu Anton IIare, vechilulú rezeșilorú de la moșia Mircescii. Se dice aci, în preambulă, că «din luminată poruncă a Măriei séle Prea Înălțatulú Domnú Mihai Constantin Suțu V.V. s'aú infățiatú la judecată înainte nóstră...»¹

După 30 Aprilie nu maí cunóscemú acte publice pe numele lui Mihai Vodă Suțu. În un documentú din 28 Mai 1795 se face mențiune, nu maí multú de Mihai Vodă Suțu, ci de o *căimărcamie*. Deci la 28 Maiú, și de siguru câte-va zile înainte, încetase Domnia lui M. Suțu.²

1. Acadcmia. Portof. IX doc. N. 159.

2. Acelú documentú este o petițiune adresată așa :

«Prea cinstiți D-vóstré boeri Căimăcamii»

Petițiunea dice: «Avênd eú ai méi drepti țiganí, anume Dănăilă..., cari fiind resleșiți, acum se află cu locuința în partea ținutului Orheiului; pentru care mă rogú D-vóstré să mi se dea volnicie și omú domnescú, ca să mórgă împreună cu mine să mi-í aducă la casa mea.»

Pe dosulú acestei petițiunii, pune resoluțiunea următóre boierulú Căimăcamú A. Donici medelnicer.

„Cinstite frate, D-ta Sandulache Sturdza Hatmane, cercetéză pricina și, fiind cererea jaluitóruului cu cale, se va face.» 1795 Maiu 28.

Familia Donici luase o inportanță deosebită sub domnia lui M. Suțu. În Februarie 1795 móre Banulú Darie Donici și i se face funeralií alese, cum se póte vedea din următórea socotólă a îngropaciuneí :

Cele ce s'aú cumpératú pentru îngroparea D-sale rēposatului Banú Darie Donici, 1795 Februarie 23.

Lei	B.
-----	----

31 — amú luatú de la D. Cuconú Dumitrache.

s'au dutu :

1	—	s'aú dat la 4 biserici pentru clopote.
3	18	18 oca mazăre câte 7 p. oaua.
	36	4 testele polială, doué galbene și doué albe.
	60	o testea ținte galbene.
	60	1 oca smochine.
1	—	2 oca nohot.

Décă ne amintimū de situațiunea politiceī Europene, în decursulū luneī Maiū stilū noū, bună oră de alianța încheiată de Austria cu Anglia la 20 Maiū (stilū noū), alianță la care aderă apoi Rusia, cum mai sus arētarāmū ; décă nu uitāmū evenimentele premergētōre alianței de la 20 Maiū și a coalițiunei întreite contra Francieī, bună oră de tratatulū încheiatū de Rusia la 3 Ianuarie 1795 și de convențiunea de la Basilea (Elveția), apoi pricepemū că în adevēr în prima jumētate a anului 1795 urma, firesce, să se întâmple mazilirea lui Mihaiū Vodă Suțul.

Data de 1795 luna Maiū rămâne decī fixată. Până ađi nu putemū ajunge, cu documentele ce posedāmū la fixarea și a ȃilei. Data acēsta este neindoiosū documentată și de sigiliile domnesci ale lui Alexandru Calimah. Iată facsimile a acestorū sigiliū, unulū luatū după celū în cēră roșiă fixat în dosulū unei cārți domnesci ce se

3	60	20 oca perje.
2	48	4 oca strafide câte 24 p.
4	24	6 oca orezū câte 28 parale.
1	90	1 oca undelemnū.
1	36	2 oca māsline.
1	—	40 oca mere.
3	—	2 oca icre negre.
	6	o ólă în care s'aū pusū icrele.
1	47	37 coji șiretū albū câte... par.
25	3	
	30	scđdere a unui galbenū.
25	33	și mai rămâne :
	5 lei	87 banī care s'aū datū la D-neeī cucóna Catinca.
	Alamāi	} Aceste nu s'aū gūsitū să se cumpere.
	Nevre	
	Fasule	
	Linte	
	Bobū	
Cele ce s'aū luatū de Paraschiv neguțatorulū.		
Lei	B.	
11	—	unū șalū alăgea Halepū.
4	—	douē brăe cu ciubuce de lână.
27	60	20 tulpane bucata câte 55 parale, negāsindu-se de mătase basmale.
5	10	tulpane próste câte 20 parale.
6	—	4 coji șalū franțuzescū roșū.
53	60	pe care amū datū rēvașū că se vorū plăti mai în urmăși tóte aceste împreună cu biletulū s'aū datū pe sóma lui Lefter Vi- tușcaru ca să le aducă. ¹

conservă la Academia română ¹ și altul, celū mare, din josulū unui altū actū de la acéstaș Academie. ²

Drăghicī scriindū domnia lui Alex. I. Calimah ³ laudă pe acestū Domnitorū, că «s'au arétatū cu mare înțelepciune și blândețe la tóte apucăturile lui în trébă, chibzuindū starea fie-căreia clasă de locuitorī, cum să o înlesnescă mai bine și să facă pe ómenī fericiți...»

Invěțatulū nostru colegū D. Xenopolū amintesce și Domnia sa

Iacă și iscălitura lui Calimah Vvd.

1. Portof. XXII doc. N. 246. E o poruncă din 6 Iulie 1795 la Ispravnicū de Romanū : Gregorie Bașotă biv vel stoln și Alecu Roset biv vel Serdarū,

2. Portof. VII actulū N. 20.

3. Istoria Moldovei II pag. 60,

cele scrise de bătrânul Drăghici despre Alex. I. Calimah și la informațiunile acestui scriitor se mărginesce totă istoria Moldovei din anii 1795—1799. ¹

Administrațiunea internă a lui Alex. Calimah, întâmplările din Domnia lui și împrejurările cari au adus mazilirea lui, sunt lăsate la o parte în lucrarea colegului nostru.

De sigur nu e ușor de a face istoria Domniilor moldovene de la finele secolului XVIII-lea, după ce condicele domnesci au ars. Totuși noi cunoșcem de la Al. Calimah mai multe decât de hrisóve și de pitace, din care tot putem alege unele fapte și informațiuni de natură a aduce óre-care lumină asupra anului 1795—1799.

În domnia lui Alex. Calimah, Biserica română-moldavă este administrată de un cult Mitropolit, Iacob Stamate.² Apoi contemporan și împreună lucrător «în via Domnului» este și Veniamin Costache, care călugărit de Iacob Stamate, a devenit Episcop la Huși (22 Iunie 1792), în locul lui Iacob Stamate, care trecu Mitropolit. Veniamin trecu apoi la Episcopia de Roman în 1796, Iunie, în locul răposatului Antonie.³ În locul lui Veniamin, la Huși, fu ales Episcop Gherasim în 1796, 1 Iunie. (*Vedți Cronica Episcopiei Huși*).

1. A. Xenopol, *Istoria Românilor*, vol. V pag. 321:

2. Vedți *Cronica Episcopiei Romanului de Melhisedec*, pag. 160.

3. Eată „Gramata Mitropolitului Iacob, de trecere a lui Veniamin Costache, de la Episcopia de Huși la cea de Roman”:

1 7 9 6

Gramata canonică a Mitropolitului Iacob, prin care se recunoșce trecerea Episcopului de Huși Veniamin Costache la Episcopia de Roman

Iacob cu mila lui Dumnezeu Archiepiscop și Mitropolit Moldaviei.

Cea mai pre susii de începătură, și mai pre sus de lumină, și mai pre sus de ființă, și mai pre sus de totă zidirea, fără de asemănare, prea înaltă Fire, cea ce nedespărțit se desparte după ipostasuri, și în trei fețe se laudă, și se unește fără de amestecare după unimea ființei; când, după cea negrăită și firască a ei bunătate, au scos totă zidirea dintru ne-ființă la ființă, se vede cum că au zidit, adică cu gândirea, podoaba cea înțelegetore a îngerilor, precum dice cel după numirea blagosloviei Grigorie, că atâtîu gândește și gândirea faptă au fostu. Iar cea-l-altă, cu cuvântul, precum dice Psalmistul Davidu: Cu cuvântul Domnului ceriurile s'au întărit. Numai pre om, pomul cel cerescu, cuprinderea firei cei vădute și neveđute, adunarea împreună a tuturor puterilor celor din lume, după care și mică lume se numesce, prin sfat și óre cum prin socotolă negrăită îl săvârșaste, pentru că dice: să facem om după chipul nostru și după asemănare; trupul cu mâinile zidindu-l, precum s'au đisi: «șerănă luând din pământ, au zidit pre

Ajutatŭ de Domniŭ, cari se succedaseră de la 1792, și în deosebi de Alex. Calimah, Mitropolitulŭ Iacob II ridică din curțile arse ale

omŭ»; iar cu suflarea puindŭ întru dēnsulŭ sufletŭ cuvēntătoriiŭ, pentru că au suflatŭ într'ēnsulŭ Duhŭ de viață, precum este scrisŭ. Dreptŭ aceea este și mai înaltŭ decât tōte zidirile cele-l-alte, ca celŭ ce este cuprindētoriiŭ împreună a tuturorŭ, și se osibesce de către tōte, ca celŭ ce singurŭ are celŭ după chipulŭ luiŭ Dumneđeu și după asemănare; ci și purtărea de grijă celŭ fōrto multe și neconținute este bine împărtinitŭ de către acēstă în trei luminători Dumneđeire, firesce fiindŭ semănate întru dēnsulŭ, și dinafară cu porunci este păzitŭ, și cu legi povățuitŭ. Și ca celŭ ce este minunea cea mare a însuși ziditoruluiŭ Dumneđeŭ și Domnuluiŭ nostru Is. Hs. celuiŭ ce s'au făcutŭ în chipŭ de omŭ, și chipulŭ robuluiŭ au purtatŭ, s'au mântuitŭ acēstă jivină cinstită, omulŭ, prin însuși rânduiala cea intrupată a omuluiŭ și Dumneđeulŭ Isusŭ; și cu altele, multe pricinuidŭ mântuirea luiŭ, celŭ întru adevērŭ Mântuitoriiŭ alŭ tuturorŭ și mai înainte decât toți. Inșă chipŭ covērșitoriiŭ au metalirisitŭ cu adevēratŭ fapta preoției, spre mântuirea luiŭ, și spre paza cea de acolo înainte, și spre petrecerea vieții celŭ duhovnicesc. Pentru care și după rânduiala luiŭ Melhisedec, făcēndu-se Arhierēu omulŭ și Dumneđeulŭ Isusŭ, cu prea curatŭ trupulŭ seŭ, și cu cinstitulŭ sânge, zidirea cea cuvēntătoare, ce are nădejdea ei cātră taīna rânduieii, cu primirea o au îndestulatŭ, cele ce hrănescŭ duhovnicesce și intrupatu împreună cu însuși Hs. pre cei ce se împărtășescŭ cu credință neîndoită, ca nișce mădulări cu capulŭ.

Dreptŭ aceea și dice: «Acēsta faceți întru pomenirea mea», printr'acestŭ cuvēntŭ arētândŭ nouē trebuința cea neapărată a preoției. Deci și noi prin vrerea cea Dumneđească, după în urmă primirea unuluŭ altuea, bine împărtinindu-ne acestuiŭ darŭ, și fiindŭ purtătoriiŭ de arhieriasca cărmă a Mitropoliei Moldaviei, folosința cea de cātră dēnsa tuturorŭ creștinilorŭ, pre cât ne este în putință, ne silimŭ a o deșerta, luândŭ aminte împrejuru cu priveghere, ca să nu fie nici una din Eparhiile, ce sunt supt scaonulŭ Mitropolieiŭ nōstre, întru lipsirea daruluiŭ celuiŭ duhovnicescŭ, și neîmpărtășită folosinței acestuea. Dreptŭ aceea și sfinta Episcopie a Romanuluiŭ, rănăindŭ întru lipsa apărătoruluiŭ ei celŭ adevēratŭ și Arhierēu, fiind-că celŭ ce era întru dēnsa Episcopŭ, Chir Antonie, plinindŭ obștēsa datorie au răposatŭ, și fiindu neapărată trebuință ca fără zăbavă să se așede la acēstă Eparhie altŭ Episcopu și păstoriŭ duhovnicescŭ, spre mântuitorēa ocărnuire și purtarea de grijă a cuvēntăreței turme celŭ dintru dēnsa, cercat-amŭ și amu aflatŭ pe alŭ nostru întru Hs. iubitŭ frate și împreună slujitoriiŭ, Chir Veniaminŭ Episcopulŭ sfintei Episcopii Hușului, vrednicu la tōtă sciința, și plecatu întru viața calugarēscă, cuviosŭ, smeritŭ, împodobitŭ cu blāndețe, și cu alte fapte bune, temetoriŭ de Dumneđeulŭ, și ispititŭ în multă vreme de iusăși Smerenia nōstră, pre carele după vechiulŭ pronomion și obiceiŭ al pământuluiŭ, cu împreună plecarea și priimirea a prea blagocestivuluiŭ și luminatuluiŭ nostru Domnŭ Io Alexandru Ioan Calimah Voievodu, s'au mutatŭ de la sfinta Episcopie Hușului, la scaonulu sfintei Episcopii Romanuluiŭ. Dreptŭ acōsta, datoriiŭ este acest de Dumneđeŭ iubitoriiŭ Episcopŭ, Chir Veniaminŭ, alu nostru întru Hs. iubitŭ frate și împreună slujitoriiŭ, ca să mērgă la acea sfintă Episcopie a Romanuluiŭ, care i s'au îndestulatŭ de la Dumneđeŭ, să ocărnuiască sufletele pravoslavnicilorŭ, ce se află întru a sa Eparhie, și să săvērșescă tōte căte se cuvinu Arhieriei neapăratŭ:

Mitropoliei, zidirea școlei mari, restaură biserica catedrală și mai cu seamă reînoui, în 1799, tipografia Mitropoliei, tipografie maltrată, jăfuită în timpul războiului, care se încheie cu pacea de la Iași din 1792. Bărbat desinteresat și cult — după mărturia lui Andrea Wolf — Iacob II immulți averile Bisericeii, donându Mitropoliei moșii și immulându-i prăvăliile și bolțile de zid din fața bisericeii metropolitane.

să judece și să cerceteze a doua oră toate pricinile bisericesci; ceteți, cântăreți, și purtători de sfeșnice să însemneze; ipo-diaconii și diaconii să hirotonisescă; și să sue la rânduiala preoției pre cei vrednici. Duhovnicesci părinți să așeze prin ale sale cărți de duhovnicie; monași și monahii să facă, chip mare și chip mic; Dumneșesci biserici să sfințescă, și să învețe pre pravoslavnicul norod părințește totu lucrul ce este de sufletu folositoru și mântuitoru, nu numai prin învățăturile cele din rostul gurei, ce multu mai vartos prin povăturile și pildele cele bune ale vieții sale, toate tuturor făcându-se după Dumneșescul Apostolu, că pre toți, sau pre cei mai mulți, să dobândiască și să-i înfățișeze fără prihană înaintea lui Hs. la ziua cea înfricoșată a gîudăcei. Să stăpâniască toate afierosirile acesteii sfinte Episcopii și să porțe grija pentru starea și adăogirea lor. Asemenea să stăpânescă și să adune toate veniturile ei cele drepte după obicei și toate cele-l-alte să le săvêrșască, câte se cuvin Arhieriei, precum s'au dîsu, și orî-ce va lega să fie legat, și orî-ce va deslega să fie deslegat, după pravilă, certându și afurisindu pe cei vinovați și improtivnici, iar pe cei plecați și pocăiți să-i erte și să-i blagoslovescă. Dreptu aceia, datorii sunt și toți aceia, ce se află în Eparhia acêsta, preoți și diaconii, și de obște partea bisericescă și mirenescă, și tot norodul pravoslavnicu, locuitorii Eparhieii aceștia, ca să-i dea totă cinstea, și buna cucernicie și priimirea și să-lu asculte și să i se supue, nearătându nici o împotrivire către Frăția sa. Dându cu supunere Frăției sêle și toate cele ce se cuvin: venituri bisericesci, și dreptăți întregi, după obiceiul Eparhieii, și plecându-se întru toate, precum și elu Smereniei nôstre, și să se pomenescă numele Frăției sale celu canonicescu la toate sfintele liturghii și slujbe bisericesci, după pravilă.

Deci, pentru mai mare credință, datu-s'au acestui iubitoru de Dumneșeu Episcopu, Chir Veniaminu, fratele nostru și întocma slujitoru, acêstă praxis cu a nôstră iscălitură iscălită, și cu pecetea sfintei Mitropolii pecetluită.

La anii de la Hs. 1796, Iunie 7, indictionul 14.

Iacobu Mitropolitu Moldaviei.

(L. P.)

Eată semnătura Mitropolitului Iacob la 1796, Ianuaru 31:

Amŭ vĕđutŭ dejă in tomulŭ anteriorŭ părtăšia lui Iacob la miș-carea culturală din țēră. Nu se putea ca acestŭ ilustru fiŭ alŭ 'Tran-silvaniei (născutŭ la 1748 acolo), ori-căt venise in țēră de mic copilŭ, să nu aibă, la bĕtrănețe, relațione cu marii bărbați, cari la finea seco-lului alŭ XVIII-lea sunt in fruntea culturei naționale de peste munți. Negreșit, carte multă n'a avutŭ de unde invĕța in țāră *călugĕrașulŭ* Iacob, dar elŭ a iubitŭ cartea, și ca Mitropolitŭ ă devenitŭ unŭ centru de gravitare a culturei române din Moldova.

Relaționile bisericei cu Alex. Calimah le aflămŭ, din documente, fôrte bune. Acestŭ Domnitorŭ a respectatŭ tôte vechile constituțiuni ale bisericei și nu a încălcatŭ asupra vechilorŭ atribuțiuni ale Mitro-politului, cum s'aŭ întĕmplatŭ lucrulŭ mai adese in Muntenia.¹

Sunt destulŭ de numeroșe pitace și hrisóve de la Al. Calimah in favóre de biserici și mônăstiri.

1. Continuă, sub acestŭ Domnitorŭ, a se face numirea egumenilorŭ pe la mônăstiri prin alegerea Chiriarhului și a Episcopului respectivŭ, cum póte proba și următorulŭ actŭ :

Noi Alexandru Ión Calimah Voevod, cu mila lui Dumncĕđeu Domnŭ țĕrei Moldaviei.

Insciințare se face cu acĕstă carte a Domniei mele, pentru Arhiman-dritulŭ Iosaf, pe carele prin alegerea Preaosfinției sale Părintelŭ Mitro-politulŭ Moldaviei, după deosebită cartea Preaosfinției sale, care s'aŭ vĕđutŭ de Domnia mea, cu iscălitura Preaosfinției sale, întărită și cu pecetea Sfintei Mitropoli, fiindŭ in anulŭ acesta 1796, l'amŭ făcutŭ Domnia mea egumenŭ la sfinta mônăstire Cărligii ot ținutulŭ Neamțului. Decŭ numitulŭ Egumenŭ este datorŭ a ține sĕmă curată de tôte veniturile și cheltuelile mônăstirei, câte vorŭ fi cu cale, după rĕnduiala altorŭ mônăstiri, ca pe tot anulŭ să-și dĕe sĕma la Preaosfinția sa, păzindŭ buna orĕnduială la tôte; la care poruncimŭ Domnia mea D-vóstră Ispravnicŭ ai ținutulŭ, ca, când va cere trebuința, să'i dați și cuviinciosulŭ ajutorŭ, spre sĕvĕrșirea trebuințelorŭ sfintei mônăstiri. Așișderea poruncimŭ Domnia mea de obște tuturorŭ oamenilorŭ casei acesteŭ mônăstiri, cu toții să'lŭ cunóșteți alŭ vostru desĕvĕrșitŭ egumenŭ, dându-i căđuta ascultare la tôte așĕđĕmĕnturile ponturilorŭ domnescŭ și a buneŭ rĕn-dueli, căci care se va arĕta vre odinióră cu nesupunere, pe unulŭ ca acela să aibă a-lŭ duce sĕu a-lŭ trimite Egumenulŭ la Ispravnicie și acolo, după vina nesupunerei sale, se va certa; cum și când Egumenulŭ avĕndŭ vre-o pricină cu locuitoriŭ, ce șĕdŭ pe moșiile sfintei mônăstiri, sĕu cu ómenii și poslușnicii sĕi, și nu se va odihni cu cercetarea D-lorŭ Ispravnicilorŭ, se poruncesce prin acĕstă a nóstră domnescă carte, D-vóstrĕ Ispravnicilorŭ, ca pe aceia să'i sorociți și să'i îndatoriți să vie împreună cu Egumenulŭ la Divanulŭ Domniei mele, ca să se caute aice pricinile ce vorŭ fi și să'și afle monastirea îndestu-larea dreptăței.—1796, Octombre 13.

Procit biv. Logofĕtŭ.

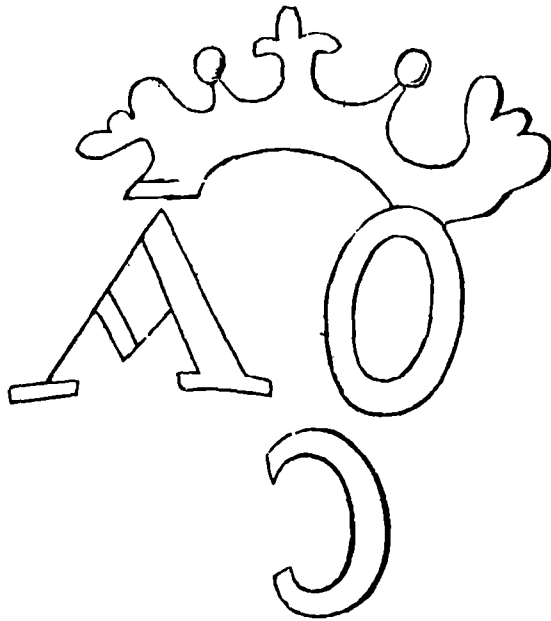
(L. S.)

Aci vomă cita unú prea frumos hrisovă, din 25 Martă 1796, acordăndă scutiri și privilegii, la preoții de la biserica Talpalariloră din Iași:

Fl. mare, hărtie bunicică cu filigran

și po altă parte

Se*¹ face scire cu acestă hrisovă ală Domniei mele pentru biserica din mahalana Talpalariulu, (*sic*) de aici din orașulă Eși, unde se prăznuesce hramulă Prea Sfintei Născătorei de Dumneđe, că prin jaloba, ce aă dată Domniei mele preoții, ce se află slujindă acestei biserici, arătatu-ne-aă că se află lipsită do cole trebuinciose și fără de nici ună ajutoră și s'aă rugată ca să fie împărtășită din domnescile năstre milă, precum și în vremea altoră Domni, ce aă fostă măi nainte de noi, aă fostă ajutorată.* *Deci, adeverindu-ne Domnia mea de

1. Inițialele sunt roșii. Asemenea între periode este câte o stea în culore roșă.

slaba stare a acestei biserici, n'amū trecutū cu vederea, ci dupē cum pentru alte sfinte Dumneḑeesci locaṣurī, cu cele ce s'aū socotitū s'aū ajutoratū,* *asemenea dar și pentru acōstā biserică o miluimū și întārimū prin acestū hrisoḡvū, în carele otārimū, ca să aibā a lua pe tōtā luna nesinintitū din vama gospod cāte 3* oca untdelemnū, cāte 200* dramurī tāmāe și cāte una* oca cearā. *Aṣiḑderea să aibā a scuti preoṭiī, ce slujescū la acōstā biserică, cāte 150* vedre vin de vādrāritū, din drepte viile ce vorū avea, și cāte 50* stupī sōū sfirī* de setinā, cum și 4* luḑī ómenī strēinī, ce'ṣī vorū putea găsi fār'de birū în Visterie, pe carī să aibā a'ī scōte de peste hotarū, dintr'alte părṭī strēine și în vreme ce se vorū găsi, să se aducā inaintea dregātorilorū ținutului Eṣiī, scū la D-luī vel Aga, ca să ī cerceteze și adevēindu-se cā sunt streinī și nu aū nicī unū amestecū de birū cu pāmēntenī, să le dēe rāvaṣū, ca să nu fie supāraṭī. Hotārīmū să fie scutiṭī de tot birulū Visteriei și de tōte alte dārī și angariī, rōmāindū ca să fie numai pentru slujba trebuinṭelorū acestei biserici.* *Dreptū aceea poruncimū Domnia mea D-vōstrē dregātorilorū aī ținutului, vameṣilorū de Carvasara i slujbaṣilorū desetnicī și vādrarī, cu toṭīī să aveṭī a urma întocmai, dupē cum se cupinde și se hotārēsce mai sus.* *Poftimū Domnia mea și pe alṭī fraṭī luminaṭī, carī din mila luī Damneḑoū se vorū orēndui în urma nōstrā cu domnia acestei ṭērī, să nu strice acōstā puṭinā milā, ci mai vōrtos să adauge și să întāriascā, pentru a Domniilorū sale vecīnicā pomenire, *Scrisu-s'aū hrisovulu acesta în scaunulū Domniei mele în oraṣulu Eṣiī, întru cea d'āntēiu Domnie a nōstrā la Moldova, în anulū d'āntēiu.*—La anulū 1796 Martū 25.

*Semnătura Domnului
și sigiliulu*

Iordache Sturza vel Vist Procit

Când interesele laice eraū nēținute în sēmā de Biserică, Alex. Calimah le apērā tot cu atāta zelū, cu care apēra interesele legitime ale aceleiaṣi Biserici. ¹

1. Eatā unū casū, când Domnitorulū stavili o incalcare de uliṭā prin zidirī ce făcea Mitropolitul :

Io Alexandru Iōn Calimah Vvd.

Cinstiṭī și credincioṣī boḡerīī Domniei mele, D-ta Nicolae Rosot biv. vel. Logof. împreună cu D-vōstrē voliṭī boḡerī.

Fiind-cā prin jaloba, ce aū datū către Domnia mea alū nostru cinstiṭū și credincioṣū boḡerū D-luī Nicolae Rosot biv. vel Vorn., aū aretatū cumcā o uliṭā, ce merge din uliṭa cea mare dreptū la vale spre Bahluī și la feredoū, acum cu zidirile ce face P. S. Pārintele Metropolitū s'arū fi strāmṭāndū, rōmāindū numai cāt aru putea să trecā o căruṭā, și cea uliṭā arū fi trebuitoṛe la toṭī de obṣte, atāt la locuitorīī tērgoveṭī, cāt și la ceī ce vinū de afarā, și mai alesū, ferēscā Dumneḑeṭi, de o întēmplare de focū și D-sale Vorniculuī încă

Dintre actele de la Alex. Calimah, cu referință la școle, cunoscem două, care reînnoesc hrisovul lui M. C. Suțul în favoarea școlii din Botoșani, ba încă mai adaugă la venitul acelei școle.

Primul hrisov este din 15 Febr. 1796, Domnitorul consacra Biserica Ospeniei «la școla de la Botoșani, cu toate dughenile și afierosirile ce are și va avea.» El dispune, ca epitropii rânduiți asupra Bisericii și școlii, anume Teodor Musteață și Grigoraș Avram, să continue a administra averea Bisericii și a priveghia tot-deauna «și a avea purtare de grijă spre întemeierea școlii și a Bisericii și din veniturile Bisericii să aibă a ajuta pe ucenicii săraci, iubitori de învățătură, cari vor nizu la acea școlă.» Domnitorul dispune să nu lipsescă de la acea școlă dascălul elinesc și moldovenesc. Când va lipsi vre-unul, să-l ceară Epitropii la Mitropolitul «și la D-lor Epitropii cei mari de aici din orașul Iași, ca să rânduiască dascălul de aici.»

Va să știe din acest hrisov rezultă, ceea ce știm de altminterlea, că organizația școlilor în genere, continuă în Moldova, sub domnia lui Al. Calimah, atât cel puțin cât permisă gróznica izbucnire și dăinuire a ciumei.

Lefile dascălilor școlii din Botoșani, se ordona a se plăti din veniturile Bisericii afierosite școlii.¹

Totuși Al. Calimah mai vine în ajutorul școlii, hărăzindu-i, cu aceștia hrisov, încă 12 luți scutelnici.

Al doilea hrisov² din Iulie 1797, relativ la aceștia școlă de la Botoșani, după ce știe că «cel mai întâi temei de laudă și adevărată arătare a sufletescei cunoștințe de milostivire a Egemoni-ar fi cu superare, rămânând închis în casele D-sale. Dreptu aceea iată vă orânduim Domnia mea, să mergeți la fața locului și foarte cu mare luare aminte să cercetați trebuința ce va fi de acea uliță și cât se cade să fie de largă, și în ce chip veți afla, cu anafora să înștiințați pe Domnia mea. Pentru care poruncim Domnia mea D-tale vel Vornicului de aproși ca să stai să mergă boierii la fața locului.—1798, Mai 11.

1. Veți întregul hrisov în anexele volumului. Veți Uricarul de Th. Codrescu tom. II pag. 55.
2. Veți și acest hrisov în anexele volumului. Veți Uricarul tom. II pag. 57.

nilorŭ domnii, este facerea de bine, căci rămâne și după mórte neuitate...», apoi scólei elinescŭ și moldovenescŭ din Botoșani «pentru că cu veniturile, ce are rânduite până acum, nu este în destulŭ de a se coprinde plata dascălilorŭ și a se ajutóra și din *ucenicii ceŭ străinŭ ce nizuescŭ la învățatură*», îi acordă scutirea a 300 boi de negoțŭ, de vamă și de cornăritŭ.

*

Din respectulŭ administrativŭ, domnia lui Alexandru Calimah fu greŭ agitată prin requisitiunile și pãdveđile ¹ ce i se impuseră în folosulŭ oștirilorŭ turcescŭ, cari cu Căpitan Pașa asediară pe Pãsvantoglu în Vidin, și prin bóla ciumei. Nu putemŭ face, din norocire pentru memoria lui Alex. Calimah, nici o apropiere între elŭ și Hangeri, cât privesce ingenunchiarea Moldovei sub biruri escepționale, cu pretextulŭ provisiunelorŭ de grău, orzŭ, etc. de datŭ Turcilorŭ.

Gróznică fu însă secerarea între ómeni a bólei ciumei. Acesta amintescce ororile ciumei, acum potolite, din Muntenia, sub anterióarele Domnii. Pentru combaterea ei, Alex. Calimah recurse la aceleași nizamuri, ce se aplicaseră în Muntenia. Aceleași abusuri și infamii avură locŭ... *Cioclii* erau un biciŭ al lui D-đeŭ, tot atât de cumplitŭ ca și bóla, ba mai cumplitŭ. Sub pretextŭ de desinfectare a caselorŭ, unde se ivea bóla, prădaŭ casele ómenilorŭ, le ardéu tot... Drăghicŭ scrie că ciuma isbucni ántéiu la Iași, în casa unui grecŭ neguțitorŭ numitŭ Cumbati, de aceea se și díse de popórŭ: «*Ciuma lui Cumbati*». Tot elŭ ne spune, că cu ocasiunea desinfectărei — adesea numai pretinsă — a caselorŭ molifsite, Cioclii aŭ arsŭ documentele vechi ale boierilorŭ «și după întâmplarea aceea, nenumărate familii aŭ

1. Alexandru Ión Calimah

Scriemŭ D-nia mea către *Carpu Opre* i Simion Guțea mazilŭ de la ținutulŭ Sorocei, că fiind trebuință de a se porni zaheréoa ce este rânduită la acest ținutŭ, ca să mérgă cum mai în grabă la schela Galații; eată vi se poruncescce, ca îndată ce veți lua cartea acésta a Domniei mele, să mergeți la D-lorŭ Ispravnicii aceluŭ ținutŭ și după izvodŭ de rânduiala zaharelei, după povățuirea ce vor da, să căutați să faceți tot chipulŭ de silință și zapclicŭ, ca să se pornescă cum mai în grabă tótă suma zaharelei vândute, să mérgă cu unŭ ceasŭ mai înainte, și srinteală să nu faceți. 1796 Aug. 16.

Academie. Portof. XIII, No. 50.

L. S. roșu

rămasă sărace de avutul lor, că murind bătrânii, copiii nevêrstnici, cari au crescut prin străini, n'au mai putut afla de către cine se stăpâna moștenirea rămasă, în lipsa documentelor, și au ajuns unii a se supune altor case boieresci, spre a'și scote pânea de lôte ȕilele, slujind.»¹

Administrațiunea țerei Moldovei, în ȕilele acele ale Domniei lui Al. Calimah o aflăm pe mâna tot a boierilor anteriorilor Domnii. În divanul țerei aflăm mereu și câteva nume cu adevărat românesci.

Sub Alex. Calimah încă iaă parte în Divan, pe lângă boierii *velii*, și din cei *maziliți*, *bivi*. Cei în activitate semnă adăogând la titulatură vorba «*vel*», iar cei «*ex*» pun numai titulatura. Ȑu «*bivi*» și cu «*veli*», eată boierii care în Oct. 23 semnă o anafora la Alex. Calimah :

Petrache Roset *Logofet*.
Iordache Ghica *Logofet*.
Depaste Vel *Logofet*.
Iordache Balș *Vistier*.
Iordache Canta Vel *Vistier*.
Iordache Grecianu *Vornic*.
Mihaiu Sturdza *Vornic*.
Teodor Balș Vel *Vornic*.
Dimitrie Sculi *Spătar*.
Mihalache Luca *Ban*.²

Între boierii prefirați prin Divanul lui Al. Calimah, mai aflăm pe Moruzi *Logofet*, Stratilat *Logofet*, Avramachi *vel Vistier*, Const. Balș *Vornic*, Cantacuzino *Vistier*, și mai ales între 1796 și 1797 pe Iordache Roset ca *vel Vistier*.

Ȑăranul român din Moldova nu e cu mult mai fericit decât cel din Muntenia. Dăcă el nu plătesce goștinărită ori vâcărită, plătesce *cornărită*... E ceva mai scăđută darea, dar este cam tot același lucru... Dăcă nu plătesce *cornărită* și pentru cai!

1. Drăghici. *Istoria Moldovei* II pag. 61.

2. Pitac de la Alex. Ion Calimah V. V. *Judecata lui Necula și Petrache Catargiesci și Clucer Const. Aslan. Apelul fa dată contra judecăței Divanului*; e din nou cercetată afacerea în fața lui Vodă, pentru împărțiala de clironomie a moșilor Mărăsesci, Cobarlile și Cucorenii.

Academia. *Portof. IV, N. 116 și 116 a*. Copia de la 1796 Oct. 23. Mai dănu în facsimile, la anexă, o țidă domnescă din 11 Oct. 1797 pentru hotărira unui locu de casă din Iași, din care se mai potu cunoșce și alto nume de boieri în activitate sên divanișu.

Claca continuă a i se cere după ponturī, cu tótă rigórea. Libertatea lui de mişcare e gróznicū stavilită.¹

Cu privinţă la păduri, găsimū de la Alex. Calimah următorul decretū :

Io Alex. Ión Calimah Voevodū, cu mila lui Dumneḑeū Domnū ũerei Moldovei.

«De vreme ce după obiceiulū pămēntului şi după otărīrea domnescilorū condicē, pădurile şi dumbrăvile, cum şi codrii «*merei*» aū fostū şi sunt oprite şi apērate, ca să nu se taie de către nimenī, fără de scirea stăpānului moşilorū; dreptū aceea s'aū datū acēstă carte a D-niei mele cinstitulū şi credinciosū boierului D-niei mele, D-sale Iordache Cantacuzino, vel Log. de ũera de jos, şi omului D-sale, ce-lū va avea rēnduitū purtătorū de grije la moşia D-sale Goesciī din ũin. Cārligătorei, cu care să fie volnicū a apēra rediurile şi dumbrăvile, cum şi codrii *merei*, ce vorū fi pe numita moşie, să nu se taie de către nimenī alũii, fār' de învoiala D-sale vel Logof., afară numai din copacii căzuũi la pămēntū prin dumbrăvi, rediuri şi codrii *merei*, precum şi din copacii de fagū, să nu fie nime popriũi a lua lemne pentru focū, fără a nu da nicī o ũeciuală, după hotărīrea ponturilorū. Iar carele va îndrăzni şi va tăia orī-ce felū de cherestoa de neguũitorie sēu pentru dēnşii, fără a nu se învoi āntēiū, şi fară a nu da ũeciuală, poruncimū D-tre Ispravnicilorū de ũin. Cārligătorei, ca pe uniī ca aceia, orī-cine vor fi, arētāndu-se cu nesupunere şi arētāndu-ī la D-ta, îndată să impliniũi de la dēnşii dijma obicīnuită, după otărīrea condicēi, dāndū şi mână de ajutorū vechilului D-sale vel Log. spre a stăpāni şi a apēra dumbrăvile

1. N'aū voie ũeraniī a se muta de pe o moşie pe alta :

Io Alex. Ion Calimah Voevodu

De vreme ce după însciinũarea, ce amū luatū D-nia mea din locuitoriī strāmutaũi de la ũin. Sorocei, se află o sómă fugiũi şi la ũinut. *Orheiului*, iată se volnicesce pe Carp Opre i Ión Oprea să aībă a merge la ũin. Orheiului şi pre toũi căũi va afla din cei strāmutaũi de la ũin. Sorocei să-ī ridice cu tóte alo lorū şi să-ī ducă la urma lorū şi poruncimū D-nia mea D-tre Ispravnicilorū de ũin. Orheiului, ca să daũi trimesului Zapciū tot ajutorulū şi ómenī îndestuī, ca po toũi acei strāmutaũi să-ī ridice şi sa-ī ducă să-ī aşeḑe la urma lorū, fără smintēlă.— 1795 Aug. 10.

i redyurile și codrii *merei*, de pe numita moșie, întocmai dupe cum se otărasce, priveghindū ca să nu se asuprască cine-va mai multū peste otărârea ponturilor. — 1796 D-bre 16.

Folio micū, hârtie având în filigranū trei capete cu literile B. C. A. Acad. portof. XIV, No. 100.

Greutățile țerei cu requisitiunile pentru oștirea turcescă obligă pe Alex. Calimah a recurge și elū la ore-cari adăogiri de dări, dar forte de suferitū în asemănare cu execuțiunile lui Hangeri de la Munteni.

În genere aședarea dărilor în Moldova rămâne acea anterioară. Venitulū măjăriei primesce ore-cari modificări.¹ Măsurarea pogonului de tutunū, de vie și de popușoiū, în interesulū *pogonăritului*, se regulază prin pitacū specialū din 13 Iulie 1797.²

Se face o adăogire la slujba vădrăritului pe 1795 peste 8 bani din vechiū ai vădrăritului și unū banū nou de vadră, banulū mil.Î. În interesulū pregătirei unei case, care să servescă de curte domnescă—fiindū arsū vechiulū palatū,—Alex. Calimah adaugă câte 2 bani noi de totă vadră, numai pentru 1795. Elū dice prin hrisevolū seū de la 3 Sept. 1795, că n'aū găsitū altū mijlocū mai inlesnitorū, ca fără de a îngreua țera să se pregătiască curți domnesci. Fiindū mare cheltuială de a se restaura curțile vechi, Al. Calimach aū cumpăratū cu banii din adăogirea dărei casele hatmanului Costache Ghica de lângă Sf. Spiridonū, și ale lui Lupu Balș biv vel Spat. «*Și nefindū din destulū numai odăile ce se află într'aceste case, spre a șede cu odihnă, s'aū mai făcutū și altele alăturate cu aceste și s'aū mai cheltuitū și cu meremetulū celorū cumpărate nu puținī bani.*»³

1. Veđi Uricarulū D-lui Th. Codrescu, pag. 60, tom. IV.

2. Asemenea, pag. 72.

3. Eată întregū actulū :

Cu mila lui D-șeū noi Al. Ionū Calimah Voevodū Domnū țerei Moldovei.

Din césulū ce din Damneșeșca Pronie ne-amū orânduitū Domnū și oblăduitorū țerei acesteia a Moldovei, socotindū neapărata datorie, ce are unū stăpănitorū, a preveghea spre cele de trebuință obștei, totscoposulū și cugetulū D-niei mele aū fostū și este să ne silimū cu totă vîrtutea, nu numai ca unū Domnū și stăpănū, ci și ca unū părinte acestei patrii, ca prin ajutorulū milostivulū D-șeū, după rāvna ce avemū, să aducemū la bună stare tôte acele ce întēmplarea aū adusū a se afla întru neplăcută rānduială și pricinuitoare de supărare și neodihna obștei, care, după ce cu vrerea lui D-șeū amū venitū la părintesculū și domnesculū nostru scaunū, între altele luat-amū sēmă că și curți pentru șederea Domnilorū nu se află, fiind-că din întēmplare aū arsū și s'aū stricatū cu totulū, și nu puțină supărare se pricinuesce boșerilorū și altora, luāndu-li-se casele pentru șederea Domnilorū, neavēndū unde să ședă. Decī socotindū D-nia mea că acēsta este cea mai āntēiū trebuință de a se

În interesul uşurării ţerii de podveđi cu grâne, orzŭ, etc. pentru tabăra turcescă, contra lui Pasvantoglu, Alex. Calimah ceru lui Han-geri invoice, să cumpere pe bani din Muntenia cele ce i se cereau la tabăra turcă şi vëndătorii le şi transportau acolo.

Acastă măsură arătă de sigur, oare-care înţeleptă chibsuire şi bună voinţă a lui Alex. Calimah pentru ţeranulŭ moldovenŭ.

Scutiri de asemenea natură, nu numai în favoarea ţeranului se

pune la cale, pentru ca şi Domniŭ să aibă unde să şedă, şi supărarea a se lua casele unora şi altora pentru şederea Domniei să lipsescă, n'amŭ lăsatŭ a nu cerca toate chipurile, ce s'ar putea afla mai lesnitore spre punerea la cale acesteŭ neurnite trebuinţă, şi după toate cercările ce s'au făcutŭ, fiind-că a se face la locŭ curţile vechi, trebuie o mare cheltuială, altŭ mai lesnitoriŭ chipŭ nu s'au găsitŭ, fără numai cu bună invoială s'au cumpăratŭ de la alŭ nostru cinstitŭ şi credinciosŭ boierŭ D. Costache Ghica Hatmanŭ, casele D-sale cu loculŭ lorŭ de lângă Sf. Spiridon, şi s'au mai cumpăratŭ şi de la alŭ nostru cinstitŭ şi credinciosŭ boierŭ D. Lupu Balş biv vel Spat. casele D-sale Hatmanului, şi ne fiindŭ în destulŭ numai odăile ce se află într'aceste case spre a şede cu odihnă, s'au mai făcutŭ şi alte case alăturate cu aceste, şi s'au mai cheltuitŭ şi cu meremetulŭ colorŭ cumpărate nu puţinŭ bani, care case s'au socotitŭ şi s'au hotărîtŭ ca să rămăie de acumŭ înainte de apurare curţi domnesci; însă după ce s'au găsitŭ chipulŭ acesta şi s'au pusŭ la cale într'acestŭ chipŭ, cercându-se şi chipulŭ spre plata acestorŭ bani, măcar că la o trebuinţă ca acesta este datorie a tuturorŭ locuitorilorŭ ţerei, care trebuia să iasă o dare pe ţeră, dar fiind-că ţera în vremea acesta se află însărcinată cu multe şi grele havalele, spre săvârşirea împărătescilorŭ porunci, nu s'au pututŭ a se mai însărcina iarăşi ţera şi cu plata acestorŭ bani; ce cu sfatulŭ de obşte s'au socotitŭ, ca acumŭ la slujba vădrăritului anului acestuia 1795, afară de optŭ bani vechi, obicinuitulŭ vădrăritŭ, şi afară de câte unŭ banŭ noŭ de vadră: banulŭ miliŭ, să se mai iee încă câte 2 bani noi de totă vadră, pe totŭ vinulŭ ce se ia vădrăritŭ, cu carŭ bani ce se vorŭ stringe să se plătescă casele ce s'au cumpăratŭ, şi casele ce s'au făcutŭ şi meremetulŭ ce au fost trebuitorŭ la casele cumpărate, şi iarăşi le dăruimŭ ţerei pentru ca să fie de apurare curţi domnesci, fiind pentru odihna şi celora din urma noastră luminaţi domni. Însă aceşti câte doi bani la vadră să se ia numai acum într'acestŭ anŭ, pentru că trebuinţa au silitŭ a se lua, negăsindu-se altŭ chipŭ mai lesnitoriŭ, iară de acum înainte, nici în vremea Domniei noastre, nici în urma noastră, în vremea altorŭ luminaţi domni, să nu se mai ia, ca un lucru ce este peste vechiulŭ obiceiŭ şi videratŭ că pôte să aducă şi pŭgubire visteriei, căci adăogându-se plata vădrăritului, apoi cei cu viile necunoscându folosŭ, trebuie să le lase nelucrate, şi carŭ vor avea scoposŭ de a mai face vie, să continescă, şi în locŭ de folosŭ visteriei, se va pricinui mai multă scădere. De care poftimŭ D-nia mea şi pe alţi fraţi luminaţi Domni, pe carŭ sfântulŭ Dumeđeŭ îi va orândui în urma noastră la Domnia acesteŭ ţeri, ca să nu socotiască ca unŭ obicinuitŭ lucru luarea acestorŭ câte doi bani, căci de către noi nu pentru altŭ sfârşitŭ s'au luatŭ, ce numai pentru arătata de sus trebuinţă, care cu altŭ chip nu s'au pututŭ pune la cale, întâmplându-se într'o vreme ce era atâte havalele şi porunci împărătesci şi

documenteză, sub domnia lui Alex. Calimah, dar și în favoarea a multor maziți, pogoritori din *neamuri* și, de sigur, mai ales boeri.¹

lipsă în țară. Scrisu-s'au hrisovul acesta la scaunul D-niei mele în orașul Eșiș, întru cea d'ântei Domnie a noastră la Moldavia, în anul d'ântei. La leat 1795 Sept. 3.

L. S.

Iordachi velu Logofetii procit.
Iordache Roset velu Vistierii procit.

S'au trecut la condica Visteriei.
Constantin Burchi cluceru.

Uricarul Th. Codrescu vol. ca suplimentu la jurnalulu *Zimbrulu*, Iasi 1852, pag. 181—184).

1. Scutire de slujba disetinei, în favoarea unuia din „*neamuri*” Constantin Tăutul, ce are carte gospod, priu care îl adevereză că este socotit la rândula neamurilor, prin care carte hotărasce ca să scutescă toate bucatele, ce va avea dreptele ale sale la *slujba disetinei*, atât stupi, cât și *sfini* (porci). Decî D-tră disetnicii de ținutul Sucevei, după hotărîrea ponturilor, să nu'lu supărați cu plata disetinei. 1795, Iulie 27.

Iordache Ruset vel Vistier.

Printr'altă carte, Alex. Calimah arătă, că Ionu Toaderu fecioru lui Const. Holban din țin. Herței este, cu starea nemului lui, de boieru și că toate nemurile lui sunt la această stare. Vodă îl scutesce și pe viitoru de angarale și îi acorda privilegii diverse și luđi.—1795, Maiu 10.

Procit. vel Vist.

Acad. Port. VIII, No. 188.

Lui Carp Oprea îi dă același Domnu, în 1796 Aprilie 4, hrisovu prin care, pentru că a fost Căpitanu de margine la ținutul Sucevei în câte-va rënduri, (sub Mihaiu Suțu), pentru care i s'au datu cărți de scutire de dăjdi și de havalale, îi renoesce Al. Calimah această milă și scutirile și-î apără 50 stupi de disetină, 50 oi de goștinăritu, și 3 luđi de peste hotarū.

Procit. vel Vistieru.

Port. XIII, folio maru, No. 51.

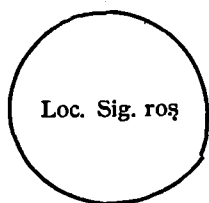
L. S. roșu

Multorū boeri Domnitorulū dāruī țigani din cei veniți de peste hotare, și cari, după o legiuire comună și Munteniei, se trecēū între țigani Domnesci. ¹

Maī iată o carte de la Al. Calimah, din 13 Martū 1796, relativă tot la asemenea privilegii.

«Se face scire cu acēstă carte a Domniei mele pentru Mihalache sin Căp. Enache Caragea, de aice din tōrgulū Eși, carele prin jalba ce aū datū Domniei mele, aū arētātū, că tatālū sēū, cāt aū trāitū, s'aū aflatū tot în slujbă, fiindū cāpitanū de podari, slujindū cu tōtă silința și dreptate, cum și elū maī pe urmă încă s'aū aflatū slujindū la acēstă slujbă, și aū făcutū rugāmintē, ca, după cum nu a fostū supēratū pēnă acum cu vre-o dare, să nu se supere nici de acum înainte; cum și o dugheniță ce are încă să fie în apērare despre dāri ce vorū fi asupra altorū dughene. A căruia jalobă, cercetāndu-se de către Domnia mea, s'aū aflatū adevērate arētările sale, că atāt tatālū sēū, cāt aū trāitū, s'aū aflatū slujindū la trēba podurilor, cum și elū, după cum se adevereșce și din cartea gospod. ce are la mână de la Domnia sa Mih. C. Sușu Vvd. Decī, netrecōndū Domnia mea cu vederea rugāmintea luī, ci făcōndū milă cu dēnsulū, hotārimū prin cartea acēsta, ca să fie apēratū și scutitū de tot birulū Visteriei, cum și de tōte alte dāri și havalele, orī-cāte vorū fi asupra altora de starea sa, elū întru nimic să nu fie supēratū. Așiderea și pentru o dugheniță, ce va avea aice în tērgulū Iași, să fie scutitā de baniī ajutorinței, cum și de tōte alte dāri și havalele, orī-cāte vorū fi asupra altorū dughene. Pentru care poruncimū Domnia mea atāt D-tale vel Aga cum și altorū Zapci, ce veți fi rēnduiți cu orī-ce slujbă și porunci gospod. de impliniri, de către toți să se urmeze întocmai, dupe cum se poruncēce prin cartea acēsta.—1796, Mart. 13.

Procit vel Visticrū

Fo. în posesiunea bibliotecii Urechă din Galați.

1. Pitac fol. micū din 1796 Maiū 25, de la Al. Ión Calimah V. V. luī Toader Carp biv. vel Stol. «spre rēșplata slujbelorū sale, ce aū slujitū atāt în vremea altorū luminați Domni cāt și acum, Domniei mele și țereī cu credință și cu dreptate», îi donēzā pe Jodin sin Martin, pe Jaluna fata luī ПСАИИЕ țigani străini *netoți*, «cari împreună cu alți, pășindū în hotarele țereī acesteia și după neștrāmutat obiceiulū pēmētului, s'aū înatū întru a nōstrā Domnescā stāpānire» îi donēzā, «pre cari țigani să'i aibā întru a D-tale stāpānire, însă datorū să fie a-i boteza în lumina Pravoslavniceī credințe creștinesci. — 1796 Maiū 25.

Port. VII Doc. N. 20.

Din sfera justiției dăm în anexe o destul de bogată culegere de documente privitoare cele mai multe la procese de moșii. ¹

Cu puțin înaintea de a fi mazilită Mihailă Suțu, în 18 Martie 1795, adresase, precum vedurăm, instrucțiunii către ispravnică, din care instrucțiunii, rămase în vigoare în tot cursul domniei lui Alex. Calimah, se vede încă o dată că multă mai mult decât în Muntenia, în Moldova continuă nedespărțite puterea judiciară de cea administrativă. În art. 1 din acest nizam, Domnitorul ordona, ca ispravnică să primască cu ușă deschisă și cu blândețe pre toți locuitorii «cu oră ce fel de jalbe și pricină.» ²

Prin articolul II se hotăria *plata de ciobote* câte 10 bani pe ceas în folosul mumbașirului însărcinat cu aducerea persoanei, care n'a venit la sorocul pus pentru judecată.

După articolul III se vede, că ispravnică numiau prin ocólele județului așa diși namesnici, cărora le delega dreptul de a judeca.

Iarăși act de donațiune de un țigan vizitiu către Petrache Kazimir biv vel stolnicu. 1798 Iulie 25.

Semnătura

(L. S.)

Acad. Port. XIV, N. 106.

Aceluiaș Petrache Kazimir îi donază și un țigan ferar și pre Gheorghe Munteanu bucătar și cu Flórea veduva, în 1798 Aprilie 4.

Semnătura lui Vodă.

(L. S.)

Acad. Port. XIV, N. 112.

Io Al. Ion Calimah V. V. cu mila etc.

Nisco țigan trecuți de peste hotar „cari după laudatul și neștrămutat obiceiu pământului s'au luat întru a noastră Domnască stăpânire” îi dăruiesc boerului Petrache Kazimir biv vel stol. «spre răsplătirea slujbelor ce au slujit și slujesc țerei acesteia cu credință și cu silință.» 1798 Noem. 2.

Iscălitura.

(L. S.)

Acad. Port. XIV N. 103. Fol. mijlociu cu filigran un leu.

1. Veđi documentele în anexele volumului.

2. Când citești cărțile deschise ale Domnitorilor fanarioți, ale celor mai mulți, te miră de spiritul *democratic* în care sunt redactate. Nu trebuie însă ca istoricul să judece pe Domnitorii fanarioți numai după vorbe, ci mai ales după fapte, care mai adese nu concordă câtuși de puțin cu graiul cărților deschise și închise. Oare însuși Hangeri nu declara în actele sale publice, că simpatiza cu poporul?

Asemenea namesnicî, căpitanî și ocolaiși, *cumpăraū* de la ispravnicî funcțiunea de judecatori și de implinitori, și slujba pripasurilor. Apoi, ca să-și între în banii dați și ca să mai câștige, nu era abuzū pre care asemenea namesnicî să-lū eviteze. Mihaiū Suțu amenințase cu *ocna* și cu *ulița* pre ispravnicî și pre namesnicî ce vorū mai *cumpăra* de la aceia ocōlele.

Alexandru Calimah mănținu acēstă dispozițiune.

Din culegerea de documente, ce dămū în anexă,¹ punem în vedere specialiștilor următoarele acte:

1. Pitaculū din 2 Augustū 1795, din care se vede formalitatea de indeplinitū la vîndarea prin licitațiune a unui imobilū, mai alesū cu referință la legea protimisului.²

2. Din pitaculū de la 30 Aprilie 1796 se pōte vedea cum Domnitorulū rānduesce însuși epitropū asupra avereī și a copiilorū orfanī.³

1. Veđi la anexe.

2. *Pitacū de la Io Alex. Iōn Calimah VV. din 1795 Aug. 2.*

«Cinstitū și credinciosū boerulū Domnieī mele D. Iordache Rizu Hatmanū i Părcălabū Suceveī sănătate!

Se publică în tot orașu 6 lunī de țile «întocma după rānduēla hrisovuluī» la fața loculuī, vîndarea de locū și case cătră Mihalache Luca biv vel Banū «spre însciințarea tuturorū ce, rudenī sēū megieși, le pōte da protimisire să rescumpere, că cine va voi să cumpere să se arate la fața judecāței, ca prin judecată să cerceteze de se cade să rescumpere; iar decă până în 6 lunī de țile nu se va arēta nimenea rēscumpēratorū, să dai mărturiea D-tale D-sale Banuluī de însciințare cătră Domnia mea, cum că s'aū urmatū publicății în 6 lunī de țile și că nimenī n'aū eșitū să cēră protimisire, ca să i se facă D-sale Banuluī hrisovū de întăritură de la D-nia mea.» 1795 Aug. 2.

Arh. Stat. Cod. XIII. N. 157.

(L. S.)

3. *Pitacū de la Io Alex. Iōn Calimah V. V.*

«Cinstitū și credinciosū boerulū Domnieī mele D. Manolache Donicī biv vel spătarū, sănătate! Fiind-că asupra caseī repaosatuluī spătarū Constantin Donicī, până acum aū fost Epitropū fiulū sēū celū mai mare D-luī, serdarū Ianacaki Donicī, și acum căsătorindu-se va să se tragă la casa sa, depărtāndu-se din acea epitropie și fiind-că cei-l-alți copii încă nu sunt în legiuita vērstă și trebuința cerēndū a li se rāndui unū epitropū spre purtarea de grijă, Domnia mea, socotindu-te boerū în deplină stare și avēnd și datoria de rudenie, eată te rānduimū să fii epitropū aceleī case, priveghindū atāt la creșterea copiilorū, cât și a lucrurilorū, cu bună povēțuire și sporire, luāndū āntēiū isvod de la Dumneluī serdarū Ianacaki Donicī de tōte lucrurile mișcătore și nemișcătore până la celū mai pucinū și unū izvodū iscālindu-lū D-luī serdarulū Ianacaki Donicī va sta la D-ta, iar altū isvodū, iscālītū de D-ta să-lū

În timpul domniei lui Al. Calimah, Republica franceză, cum am văzut mai în urmă, după lungi negocieri, reușește să capete de la Turcia, berat de recunoștere și aprobare a înființării Consulatului general în Principate. La Iași e numit vice-consul Parrant.¹

Alex. Calimah scrie în 21 Martie 1798 către *Carra St. Cyr*, spre a-lu asigura de totă simpatia cu care Parrant a fost primit la curtea Moldavă și se pune la dispozițiunea lui pentru orî-ce nevoie, gata fiind a-lu ajuta și servi.²

Avenirea la tronul Moldav a lui Alex. Calimah nu fusese bine vădită de Franția. Era un eșec al politicei Republicei la Pôrta Otomană. În ziua în care Franția recăștigă din terenul pierdut la Pôrta, fu imediată vorba de mazilirea lui Alexandru Calimah. Verninac reprezentantul Franciei la Constantinopole scrie, în 19 Iulie 1796, către Ministrul său de la relațiunile externe, că de ar avea încredere în vre-unul altul din Grecii cari își dispută tronurile române că ar rămânea credincios Franciei, *«je l'aurais porté de toutes mes forces à la Principauté de Moldavie, occupée par le faible Callimaki complaisant des Russes.»*³ Franția isbuti să fie numit Hangeri la Munteni, precum vădurăm.

Nu Franția isbutesce însă, a dobândi mazilirea lui Alexandru Calimah, ci Austria, aliata Rusiei și momentan și a Turciei în contra Franciei.

Deja în 25 D-bre 1798 se vestesce la Paris, din Bucuresci, că un boier amic al Ipsilanților, a primit de la dragomanul Porței o scrisore, prin care i dă sciri politice; corespondintele francesu

trimeți aice, ca să se dea să stea la Sf. Mitropolie, cum și tôte scutirile de moși și alte acareturi să se trecă la aceste isvode și scrisorile aședându-se într'o ladă să se pecetluiască și să se pue la un loc sigur. Așiderea orî ce din lucrurile acelei case, după repaosarea spătarului, se va fi înstrăinat de către cine-va, orî cu ce pricină, să se afle de către D-ta și să însciințezi pe Domnia mea, ca să se pue la cale, și în scurtu pentru tôte lăsăm la bună chivernisala D-tale, ca după datoria ce ai să le pu în starea cuviinciosă și să avem răspuns de la D-ta. 1796, Aprilie 30 fe.

Acad. Port. IV N. 96.

1. Veđi Hurm. II supl. I pag. 175. Veđi scrisorea lui Calimah din 21 Mart 1798, la paginile din urmă ale acestui volum cu numărul 239 și 240. Am arêtat tot acolo, cum Carra St. Cyr comunică Ministrului său Talleyrand acêstă scrisore a lui Alexandru Calimah Vodă.

2. Veđi anexa după Hurm. II supl. I pag. 175. Veđi recepțiunea în Iași, a lui Parrant. Idem pag. 176.

Importantă este relațiunea lui Parrant despre situațiunea etnică, economică, politică a Moldovei, relațiune din Iunie 1798. Veđi Hurm. II supl. I pag. 177.

3. Hurmuzake II, supl. I, pag. 148.

adaugă a dice că «ce prince sera incessamment fait Hospodar de Moldavie.»¹

Mazilirea totuși întârzie până la finele lui Martie 1799. La 19 Aprilie 1799 stil nou, cunoscutul Stamaty scrie, din Ancona² Ministerului relațiunilor externe din Franția, că: «*Le Prince de Moldavie Kalimaki a été destitué et remplacé par Constantin Ipsilante ci-devant interpréte de la Porte. Cette faveur accordée à ce dernier est l'effet de la protection de l'Empereur, à qui les Ipsilante sont dévoués.*»³

XXIV

Domnia lui Constantin Ipsilante.

Laurianu pune mazilirea lui Alex. Calimah la 1797, în seria Domnitoru.⁴ Acesta este o eroare și se poate îndrepta de lectorul nostru chiar numai din actele aduse deja mai sus.

Din corespondența diplomatică dintre Stamati și Ministrul de afaceri străine ale Franței, de la 19 Aprilu st. n. 1799, s'a putut vedea, că la data acesta numirea la tronul Moldovei a lui Constantin Ipsilante era deja lucru terminat. Va să dică avenirea la tronul moldavă al acestuia este a se pune la finea unei Martie său cel mult în primele 7 zile din luna Aprilu.

Totuși această mazilire n'a putut fi cunoscută la Iași decât în cursul unei Aprilu st. v.

Const. Ipsilant, fiul lui Alexandru Ipsilant, trecu din Dragoman al Portei la noua sa demnitate. El nu sosi imediat în Iași; acesta se poate documenta prin actul semnat de caimacamii cari conduseră afacerile Moldovei câte-va zile din luna lui Aprilu și aproape totă luna Maiu.⁵

1. Hurm. II, supl. I, pag. 199.

2. Hurm. II, supl. I, pag. 203. Cu totă disgrația în care Alex. Calimah căduse, el tot isbuti, prin bani, — în penuria ce era de oameni capabili la Constantinopol, — să facă pre ginere-său Alex. Suțu dragoman al Portei „Je le crois peu affectionné à nos intérêts, mais il n'aime pas non plus les Russes” dice raportul de mai sus, despre noul dragoman.

3. Se știe că la Ancona era reședința unui Comitet politic prin care Franția vroia să agite Orientul.

4. Ediț. IV București 1873, pag. 649.

5. Petițiune la boierii caimacani din 12 Maiu din partea lor Vasile și Gheorghe Nacu din Dorohoiu pentru moșia Borola, Portof. VIII doc. 90. Academie.

Unulă din primele acte ce avemă din D-nia lui Const. Ipsilante este din 2 Iunie 1799.¹

Va să ȓică în ultimele ȓile ale lunei Maiă începe efectivă D-nia lui Const. Ipsilante la Moldova. Elă este introdusă pe tronulă țerei cu beratulă Porței Otomane ce dămă în notă.² Prin acestă berată

Veȓi și documentulă No. 93 din portofoliulă VIII de la Academie, din 5 Maiă 1799. Este ună pitacă către *vechilă* ispravnică de ținutulă Dorohoiă, în afacerea de hotărnicie a moșiei Borolea sin Vasile și Gheorghe Nacu. Caimacimă sunt 5 boțeri din Diivanulă lui Alex. Calimah și între aceștia Logof. Depasta.

1. Actulă No. 54 portof. VIII de la Academie, tot în pricina judecăței de sus. Ună pitacă închisă, avendă sigiliulă de cĂră tare pe dosulă rĂvașulă.

2. Iată acestă firmană :

«Fiind-că a totă Puterniculă Dumneȓeă și dĂtĂtoră bunĂtĂților celoră nemĂrginite, dintru a sa prea puternicĂ DumneȓeĂscă putere și ală sĂu mare dară, arĂtĂndă pre împĂrĂtesculă nostru ipochimenă a fi dintre cei mai preslĂviț și iubitori de dreptate împĂrĂț, și acea luminatĂ și prea vĂȓutĂ slavă a moștenirei nĂstre cu multe feluri de daruri împĂrĂtesci a dreptĂței și cu strĂlucite lĂudĂri aă fĂcută pre ală nostru înaltă și prea slĂvită pragă scĂparea celoră mică și celoră mari și a tuturoră de obște celoră ce sunt întru nevoință, pentru care și spre slava a atĂtea și întru multe feluri de bunĂtĂți, s'aă fĂcută obiceiă împĂrĂtescĂ lĂudată și canonă vĂchiiă aftocratoricescĂ, ca pentr'ună oblĂduitoriă ce pĂte șterge înoirile și nedreptĂțile, și lucrĂndă dreptatea și nestrĂmbĂtatea, și vrednică ca să bine oblĂduiĂscă pĂmĂntescile pricină și a îndrepta politicĂsca bună alcĂtuire și buna orĂnduială, ca cei supuși a înaltei împĂrĂției mele Porț, sĂ-racele și neputinĂciĂsele raele ocrotindu se, să se odihnĂscă întru rĂsuflare sub umbra împĂrĂtescei mele miluiră. Decă, încredințĂndu-se Domnia țerei Moldovei purtĂtorulă a acestei înalte împĂrĂtesci poronci, lauda Ighemoniloră creștină și alesulă a celoră ĂntĂi a nĂmulă sĂu Domnulă Constantină Ipsilant (aă cĂruia ană să fie cu bine). Deosebită cĂ pĂrinț și strĂmoșii sĂi sĂvĂrșia cele trebuinĂciĂse a bunei urmĂri, fĂcĂndă cele cuviinĂciĂse cu credința supunerei întru împĂrĂtescile înalte slujbe și pĂrintele sĂu, ce aă domnită mai înainte în țera RomĂnescă, Alexandru Ipsilant Voevodă (a cĂruia ană sĂ fie cu bine), atĂt vĂchilă fiindă a dragomaniei cei mari a prea înaltei Porț, cĂt și mai pe urmă desĂvĂrșită dragomană fĂcĂndu-se. Și după acĂsta în vremea Domniiloră sale în țera RomĂnescă și a Moldovei, și iarăși în vremea Domniei țerei RomĂnesci, aă pusă tĂtă virtutea spre arĂtarea celoră cuviinĂciĂse, cu destoinĂcia și sĂrguința și spre sĂvĂrșirea celoră trebuinĂciĂse a slujbeloră împĂrĂtesci; de vreme ce prin ispită amă cunoscută cĂ și numitulă fiulă sĂu, rĂvnindă ca să cĂștĂge îndestulare spre a sĂvĂrși înaltele împĂrĂtesci slujbe, și urmĂndă după pilda strĂmoșiloră sĂi, din copilĂrie silindu-se a cĂștiga cele trebnice învĂțĂtură și a învĂța feliuri de limbă, aă cĂștigată cea desĂvĂrșită putere, prin care și întru dragomĂniea sa s'aă arĂtată mai alesă decĂt cei asemenea lui, întru tĂtă curgorea dragomĂniei, arĂtĂndă cele cuviinĂciĂse ale credinței, și adunĂndă semne de iscusință și de istețime și cu meșteșugire întru feliuri de limbă, mai alesă slujind cu bună plĂcere și cu dreptate la muchealemelele de întocmele, ce s'aă fĂcută între înaltulă nostru devletă cu alte curți și la tĂte trebuințele acele ce aă fostă. Decă, după cea mare înțelepciune și iscusința minței și după prisosința înțelepciunei sale cea cu încredințare s'aă cunoscută, întru curgorea

Porța recomandă pe Const. Ipsilant prin aceea, că părinții și strămoșii săi săvêrsiseră cele trebuincioase a buneii urmării, făcându cele cuviincioase, cu credință și supunere întru împărătescile înalte slujbe și părintele seii ce au domnită înainte în țera Românăscă Alexandru Ipsilant Voevodă (a căruia anii să fie cu bine), atâtă vechilă fiindă a Dragomăniei cei mari a prea înaltei Porții, cât și mai pe urmă desăvêrsitū Dragomanū făcându-se, și după acēsta în vremea Domniilorō sale în țera Românăscă și a Moldovei, și iarăși în vremea Domniei țerei Românesci au pasū tōtă virtutea, etc.»

vremei dragomăniei, fiind viderat și nădăduită că este destoinicū spre a ocărmui și pricinele Domniei cu chipū întocmitū, cu împărătesca mea înaltă bună plăcere, și precum au întrecutū fără de mēsură pe toți cei de mai nainte la slujba dragomăniei, așa și întru acēsta de acum slujbă va covêrși, pre protivnicii seii, s'au răvârsatū către numitulū Domnū împărătesc har și milostivire, pentru ca să pue tōtă silința spre ocrotirea și mângăerea neputincioșelor raele a țerei Moldavei, care este dintre cele ale nōstre strămoșesci și împărătesci, și după cuviința a împărătescilor mele îndurări și milostivirea ce este asupra numitelor raele, și după noima a împărătescei mele poruncii ce s'au dat spre acēsta prin hatihumaium, și ca să se silēscă spre cele ce sunt de umbrire și de mângăerea raelei, plătindu'si după cuviință birul lor și să îndrepteze și cele-l-alte împărătesci slujbe, ce i se vor porunci, chip de dreptate și de credință, păzindū în buna orēnduială tōte ale țerei cu cea prin putință luare aminte și silință, și făcendū tōtă sîrguința ca să tragă către sine împărătesca mea mulțămire. În anul 1213 și al 7-le di a lunēi Șeval, după noima a hatihumaiumulū, dintre cele înalte împărătescilor mele daruri și miluirī, numita Domnie a Moldaviei s'au încredințatū numitulū Domnū Constantin Ipsilant (a căruia sfârșitū să fie cu bine). Dreptū acēsta, fiind de cuviință a se da acēstă înaltă împărătescă poruncă, dāndu-i-se acēstū veselitorū și strălucitū beratū, am poruncitū ca numitulū, domnindū în Moldavia, mai sus arētatele alcătuirī, să arate lăudatā hārnicia și destoinicia sa spre păzirea pământului, sprijinindū și arātuindū spre locuitorī, și să îndrepteze pământescile pricine cu tōtă virtutea, cuviincioasa îndreptare și întru acēsta precum și mai 'nainte. Iar boerī țerei Moldaviei și ceialaltī zapcii și locuitorī, îndreptāndu-se către el, pentru tōte pricinele ce atārnă la Domnū, să dea ascultare cu supunere, bine priimind cele dișe de către el, și împlinindū cu supunere cuvintele sale, cele ce vor fi spre buna aședare a pământului, să se depărteze cu luare aminte de a trece preste cuvintele lui, și nici într'un chipū să nu se arate împrotivitorī la tōte cele ce i se vor părea cu cale. Cum și numitulū Domnū, tot-d'a-una remāind în calea supunerei și temelnicū fiind întru credință, să ducă pre toți întru buna orēnduială, pedepsind după cuviință pe cei ce se vor purta cu nesupunere, și să nu contenēscă de a însciința la înaltulū împărătesculū meū prag, acele vrednice de însciințare pricinī a țerei, silindu-se cu tōtă virtutea la tōte pricinele după dreptate și să dea harul cuviincios și să arete către împărăția mea slujbele sale cele bune și lăudate, nepășindū nimenea împotriva acestorū mai sus poruncite. Așa să scie și să cređă toți, acestora ce se scrie întru acēstū înaltū beratū, spre începutulū luminei Șevali a anului 1213.

Sigiliul de Domnie a lui Const. Alexandru Ipsilant aduce data de 1799 fără să indice luna, dar atât actul de sus de la 2 Iunie, cât și cele ce mai posedem, ne confirmă aserțiunea noastră, că începutul Domniei în țară este de la finea lui Maiu cu prea puține zile.

Acest lucru se confirmă și prin cartea deschisă a Domnitorului din 3. Iunie 1799 către toți ispravnicii de ținuturi, prin care reînviind în parte ponturile lui M. Suțu Voevodă din 1795, le ordonă cum să se porțe cu norodul și să dea instrucțiuni cu referință la administrație și la justiție.¹

Divanul alcătuit de noul Domnitor se compune din:
Neculai Roset biv vel Log. ca Epistatū Logofeției de țera de jos.
Mihalache Sturza vel Logof. de țera de sus,
Iordache Balș vel Vistierū.

Iordache Mavrocordat Hatmanū și Părcălab Sucevei.

Teodor Balș vel Vornic de țera de jos.

Manolache Conache biv. vel Vornic de țera de jos, Epistatū alū Vorniciei de aproți.

Constantin Palade vel Vornicū de țera de sus.

Costache Caragea vel Postelnicū.¹

1. Veđi acest documentū în anexă.

1. Hrisovū din 18 Iunie 1799 relativū la cutia milelorū. În acestū actū ce vomū da în anexă, C. Ipsilant dice că: „De cum amū intratū la Focșani în hotarulū țerei, ne-aū întempinatū multime de jalobe de la case scăpătate și vrednice de milă...” (Veđi condica No. 1, Academie și Uricar T, III pag. 1).

Eacă unele semnături de boieri din Divanŭ :

La 10 Decembre 1799 acestŭ Divanŭ era modificatŭ ast-felŭ :

In loculŭ lui Neculai Roset, *Epistatulŭ* Logofeției de țera de jos, este Const. Balș vel Logof. alŭ țerei de jos ; iar Logofeția țerei de sus o păstrează M. Sturdza ; Iordache Balș continuă a fi vel Vist. asemenea și Iordache Mavrocordat rămâne Hatmanŭ. In loculŭ lui Teodor Balș, ca vel Vornicŭ alŭ țerei de jos, aflăm pe Iancu Razu ; cei-l'alți aŭ rămasŭ neschimbați. ¹

Din aceste numiri constatămŭ încă odată, că afară de Hătmănie și Postelnicie cele-l-alte funcțiuni sunt ocupate de boieri pământenî. Fost-au acêsta spre folosutŭ țerei ? Iată ce nu putemŭ afirma.

*

Cu referință la biserică Const. Ipsilante dete mai multe renoiri de hrisove de milii și scutiri la mai multe biserici, ori la diferiți preoți. Așa, putemŭ cita unŭ frumos și mare hrisovŭ, din 26 Augustŭ 1799, prin care dice că «după cum pentru alte sfinte Dumneșeesci locașuri, cu cele ce s'aŭ socotitŭ s'aŭ ajutoratŭ, asemenea dar și pentru acêstă biserică (a Tălpălarilorŭ) o miluimŭ...» ²

1. Hrisovŭ din 10 Decembre 1799, relativŭ la spitalulŭ Sf. Spiridon pag 165—178. Cod, I, Academie și Uricar t. I, pag. 82—100.

2. Bisericei Talpălarilorŭ din Iași (hramulŭ Sf. Născetore de Dumneșeoi), după jaloaba preoților de acolo arătândŭ că biserica e lipsită de cele trebuin-ciöse, îi acordă, «după cum pentru alte sfinte Dumneșeesci locașuri cu cele ce s'aŭ socotitŭ s'aŭ ajutatŭ, asemenea dar și pentru acêstă biserică o miluimŭ...»

Unū altū frumos și mare hrisovū, din 15 Septem. 1799 acordă—reinoindū anteriore hrisóve—la 4 preoți de la biserica cea mare din *Curtea gospod cea veche* (adică Sf. Nicolae alū lui Ștefan celū mare, scutiri și miluirī. ¹

Episcopia de Roman avea mari dificultăți, intru a esecuta hrisovulū ce de la anteriorulū Domnū Alex. Calimah obținuse și in virtutea căruia avea acea Episcopie dreptulū să preleve unele dări de la tîrgoveți. Aceștia se opunu a le plăti și protestaū mereū. Episcopulū se

să aibă a lua pe totă luna din vama gospod. câte 5 oca untdelemnū și câte 300 dramuri tămăe și 3 oca cōră. Preoții ce slujescū să aibă a scuti câte 150 vedre vinū de vădrăritū din drepte viile lorū și câte 50 stupi i *sfini* de desetină. Cum și 4 luđi ómenī streinī ce'si vorū putea găsi făr'de birū in Visterie, de peste hotarū.—1799, August 26, in anul întēiū alū Domniei.

Semnătura lui Vodă.

Portof. VII, No. 54. Hrisovu pe hărtie tarcescă mare. Titlu, inițiale, cifre și rëndulū ultimū cu roș.

1. Reinoesce hrisóvole anteriore a 4 preoți de la biserica cea mare din *Curtea gospod cea veche*, după jalba lorū. «Deci, cercetândū Domnia mea și vëđendu-le și hrisóvele gospod ce au și ađeverindu-se că și ei nēlipsitū se află slujindū cu silință bisericei Domnesci și n'au de aiure cāstigū, după cum alți preoți de la alte biserici ale orașului, ci numai in domnesca milă reze-māndu-se» le acordă scutiri de bucate, de tot preotulū câte 80 stupi, i *sfini* de desetină, iar pe ce vor avea mai multū să plătōscă de đece bucate unū leū vechiū, atāt de stupū cāt și de rămătoriū. Așiderea să mai scutōscă de tot preotulū câte 80 oi de goștină; pe câte vor avea mai multū să plătōscă ca cei-l-alți locuitorī. Să'si scutōscă și vinulū ce vorū face la drepte viile lorū, de vădrăritū. De vorū scuti bucate streine ca ale lorū, să plătōscă indoitū, «după otărfarea ponturilorū gospod și încă să fie lipsiți și de tōte aceste milī.»

Scrisu-s'au hrisovulū acesta la scaunulū Domniei mele in orașulū Iașiū intru cea d'ântēiū Domnie a nōstră la Moldavia in anulū d'intēiū.—La anulū 1799 Septembre 15.

Iordache Balș vel Vist Procit.

S'au trecutū in condica Visteriei.

Const. Veisa ot Vistierie

Acad. Portof. I, doc. 50.

Fo. mare, filigran vultur cu aripele întinse, și literile C, F. A. Titluri cu chinovari. Inițiale și data idem.

jălucesce lui Const. Ipsilante despre acésta și Domnulū indreptătesce pe Veniamin Costache, Episcopulū, să preleveze veniturile de la tērgoveți. Cū mumbașir se esecută tērgoveții din Roman a se supune hrisovului. Totuși rezistența tērgoveților îndemnă pe Const. Ipsilant a readuce cestiunea in Divanū și a revedea hrisovulū anteriorū. La 28 Augustū Domnitorulū mai reduce din dările impuse tērgoveților și opresce pe Episcopie de a da in arendă venitulū din vēnșarea vinului și a rachiului in orașū.

Veđendū cā nici așia nu se supunū tērgoveții, Domnitorulū emite unū nou hrisovū, in 8 Oct. 1799, prin care determină cu mai multă precisiune datoriile tērgoveților către Episcopie, dar și Episcopiei îi impune mai strict respectū a drepturilor tērgoveților. Domnitorulū desființeză monopolurile pānei, alū carnei, alū pescelui, alū luminărilor, monopolurī ce șī atribuisse Episcopia. Acésta fu obligată a nu mai stremuta, de pe la locurile lor, pe cei cu case pe moșia Episcopiei.¹

*

Din respectū alū istoriei culturale, celē duse la Domnia anteriorā sunt aplicabile și la acéstā nouă Domnie. Mișcarea culturală se face in jurul Mitropolitului Iacob II Putneanulū.

Pe când in 1798, la Buda, unū Sibianū publica nu mai puțin decāt o «*Retorică, adică învățătura și întocmirea frumóselor cuvēntări, acum antēiū isvoditā pe limba romānescā*»; pe când la Sibiu se cetia «*Viața lui Bertoldo și a lui Bertoldino*»;² pe la București, cānta pe romānesce suferințele sufletului seū Alecu Văcărescu, iar Ión Florescu marele Vornicū tipăria in grecesce o nouă edițiune din «*Ακολουθια τοῦ ἐν ἀτίοις πατρὸς ἤμων Βίσσαρίωνος τὰ θαυματόβργου*».³

La Iași restaurarea tipografiei metropolitane deschide o nouă carieră limbei și penei romāne.

Și pe când Metropolitulū Iacob se silea a indrepta mersulū culturalū prin școlă, prin carte, Domnitorulū C. Ipsilante incuragia aducerea de învățători streini prin familii și infrumuseța Iașii, zidindu o curte frumósă pe sprincēna délului Galatei, o reședință de véra in préjina orașului, și transforma in locū de promenadă rāpile din josulū curței, promenadă mulți ani favorită a Iașanilorū, cāci acolo gāsēū obicinuita dulcēță și apă minunată de isvóre.⁴

1. Veđi Melhisedek. Cronica Romanului partea II, pag. 172—173.

2. Edițiunea de la Sibiu 1799. Mai este o edițiune din 1836.

3. 4° Viena 1797.

4. Acéstā Curte arđendū in 1814—cum scrie Drāghici—(*Istoria Mo'ldovei, II, pag. 62*), fu restaurată in 1847, de sora lui Vodă Mihai Sturza, Roxandra. In urmă acele case,

Sub domnia lui Const. Ipsilant încetă bóla ciumei și relațiunile comerciale cu țările vecine reluară unŭ cursŭ mai regulatŭ și mai favorabilŭ. Domnitorulŭ, la cererea breslei neguțitorilorŭ pământeni, acordă unŭ noŭ hrisovŭ de întărire a privilegiilorŭ, scutirilorŭ și constituțiunei breslei lorŭ. Acestŭ hrisovŭ ne arătă, că *loja* dispăre împreună cu o bună parte din libertatea și independența breslei. Nu se mai judecă comercianții la bătrâniŭ lojei, ci sunt justițiabili de vel vist. Ceașulŭ, care era numai un agentŭ esecutoriŭ alŭ decretelorŭ lojei, devine unŭ agentŭ docilŭ în mâniŭ Vistierului. Totuși încă Aga și alți zapciŭ n'au nici unŭ amestecŭ în bréslă și în judecările ei. Cu tóte aceste scăderi mari, cari deschidŭ porți largi prin care, la voința Vistierului, să intre în bréslă comercianții evrei, șiși *pământeni*, tot mai de suferitŭ este situațiunea comercianților de cât a altorŭ stări de birnici. În documentulŭ ce dămŭ în notă se pot vedea importantele scăderi de birŭ și scutiri de care au să se bucure încă cât-va timpŭ brésla neguțitorilorŭ pământeni. Perceperea birurilor prin ceașŭ și nu după regula comună, încă tot mai conservă breslașilorŭ unŭ mijlocŭ de a fi mai liniștiți, mai puținŭ jăfuiți de cât cele-lalte clase de birnici. ¹

sub Gr. Ghica, fură transformate în ospiciŭ de invalidi. Eramŭ copilŭ micŭ când mergemŭ din Iași la acele case părăsite, unde locuia o maică bătrână, la care mama mea dăduse să învețe carte pe două din surorile mele. De câte ori n'amŭ trecutŭ, spre a merge la Galata, pe podulŭ după Bahlui făcutŭ de Ipsilant pentru a înlesni comunicațiunea cu reședința de vară!... Acestŭ podŭ a fostŭ de atunci ruinatŭ, dar continuă a purta numele Domnitorului sub care s'a duratŭ.

1. Se face scire cu acestŭ hrisovŭ al Domniei mele, pentru breasla neguțitorilorŭ pământeni, de aici din orașulŭ Iași, cari prin jalba, ce au datŭ Domniei mele, s'au rugatŭ, ca după hrisóvele, ce au de la alți luminați domni de mai naiute, să li se întărească și de către Domnia mea privilegiile ce au. Deci, cercetândŭ Domnia mea și vedându-se și hrisóvele altorŭ luminați Domni, și socotindŭ a fi cu cale privilegiile ce au, pentru că întemeerea alișverisului lorŭ aduce folosŭ și cămarei gospod., eată și Domnia mea asemenea le întărimŭ și otărâmu pentru brésla acesta a neguțitorilorŭ pământeni, a căroră nume s'au trecutŭ și în catastihulŭ Visteriei, cu pecete gospod., ca autăiŭ, pentru darea birului lorŭ să fie la visteria gospod., dândŭ câte 15 lei pe auŭ de tot numele, de două ori într'unŭ auŭ, adică jumătate la Sf. Gheorghe și jumătate la Sf. Dumitru, dândŭ pe această sumă și câte 5 par. de leŭ răsura, dar cu mai multŭ să nu se supere nici să se însărcieze. Dugheniile lorŭ, ce vorŭ avea, ori cu ce marfă vorŭ fi, vorŭ da la slujba ajutorinței câte 25 lei lipscănia și câte 20 lei brașovenia i blănăria și câte 15 lei bogasieriele, banii visteriei și câte 14 parale de leŭ răsura, iar cu mai multŭ de cât această să nu se supere. Vamă pe marfa ce vorŭ aduce, vorŭ plăti după hotărârea hrisovului obstiei, adică câte 3 lei la 100 de lei, după adevărata factură ce vorŭ arăta către vameși. La slujba cotăritului vor da câte 60 bani de tótă dughiana, după condica visteriei și numai odată într'unŭ auŭ.

Negreșit, tot clasa boierescă este aceea care e mai odihnită și

Feciorii lor, cum și calfele ce slujesc la dughenile lor, fiind holtei, să nu fie superați a plăti biru. Asemenea și argații lor, ce voru fi holtei, să nu fie superați cu dare de biru. Așisderea fie-care neguțătoru ce se coprinde în catastihul visteriei cu pecete gospod, să aibă a scuti și apăra câte unu omu străinu adusu de peste hotaru, cari să fie adeveriți prin mărturia dregătorilor de margine, că sunt străini, lăsându-se să rămăe pentru ajutorul caselor sale. Murindu său lipsind vre unulu dintr'ênșii, să aibă a se pune altulu în locu, pre carele prin scirea D-sale vel vist. și prin alegerea breslei se va socoti.

Cârciumele ce voru avea, la vremea ajutorinței voru plăti câte 3 lei de butie și câte 60 parale de polobocu. Strinsulu baniloru birulu lor să fiă de cătră Ceaușulu lor, neamestecându-se alți zapcii a âmbra printr'ênșii pricinindu-le supărare. Orice poruncă gospod se va socoti ca să dea, brésa acéstă a neguțătorilor, să fie prin D-lui vel vist. cătră ceaușulu lor, care să săvêrșescă fără a nu fi superați de cătră alți zapcii. Cai de menzil, zaharea, salahori și alte havalele ca aceste, ce voru fi pe alți locuitoru birnicu ai țerei, aceștia să nu se supere, ci să rămăe în pace. Ospeți pe la casele lor să nu se rânduescă, nici așternuturi său arămuru să nu li se ia la sosire de musafir. Asemenea și la schimbarea Domnilor să nu fie superați cu cerere de rădvane. Ceaușulu lor să fie scutitu de tot birulu visteriei, pe capulu său. La vremea slujbelor desetinei i vâdrăritulu, să aibă a scuti toți neguțătorii aceste bresle 500 stupi de desetină și 1000 vedre vinu de vâdrăritu, pe care luându rējașe de la D-lui vel vist. să li se fie în semă de către slujbași, de la sine, nesupărându-se pentru acéstă sumă de bucate a plăti nici unu banu, fără numai pe vinulu ce voru avea mai multu, voru plăti după cum plătescu vâdrăritulu toți alții: pentru stupii în sus de cei scutiți voru plăti desetina câte 4 parale vechi de stupu și câte 4 parale de cruce răsura. Tôte pricinele și alte trebuințe ce voru avea să se caute de către D-lui vel vist. și după dreptate otărându-le să se pue la cale. Iar D-lui vel aga său alți zapcii să nu aibă a-i supera. Deci tôte aceste păzindu-se, să urmeze și cea rânduolu neguțătorilor cu nestrămutare spre înlesnirea petreceri și întemeeri lor. 1799, Decembre 1.

Scris de Const. Veisa diac de Visterie, semnătura lui Const. Ipsilante și sigiliulu mare.

Acad. Portof. XXX Doc. 56. Folio mare cu filigran: *IMPERIAL și un scutu*. Scriero bunicică. Titlu roșu. Inițiale, rândulu finalu puncte și diverse vorba tot cu roșu.

sub Constantin Ipsilante, de la vel Logof. la celu din urmă mazilü.

Din hrisovulü mai sus adusü, in favörea breslei neguþitorilorü, pectorele a pututü vedea cât de multe și varii sunt dările, angariile și requisitiunile ce continuä a le suferi þeranulü.

Dar atâtea nu erau de ajunsü !

Un extractü de *slujba*, cea relativü nouä, þisä «Ajutorinþa» va aräta suma plätitü cu acest nume, de fie-care din judeþele þerei :

EXTRACTÜ DE SLUJBA AJUTORINþEI DE IARNÄ, 1799.¹

ÞINUTURILE	Suma ce s au scosü din visterie	Suma ce au dat DD. ispravnicü dupo table	Sporuri	Scädere
	L e i	L e i	L e i	L e i
Sucéva	32,035	31,348	—	687
Niamþü	39,125	38,175	—	950
Romanü.	25,238	25,280	42	—
Bacäü.	40,032	—	—	—
Putna.	54,595	54,450	—	145
Tecuciulü	22,787	22,760	—	27
Covurluiü.	—	19,700	—	—
Tutova	20,427	19,674	—	753
Vasluiü	8,744	8,678	—	66
Fälciü.	19,040	18,290	—	750
Greceniü.	2,280	2,302	22	—
Codru.	2,295	2,295	—	—
Hotärniceni	3,255	3,334	74	—
Orheiulü.	78,088	—	—	—
Soroca	36,985	36,992	7	—
Herþa.	6,424	6,126	—	298
Dorohoiü	21,590	21,266	—	324
Harläulü	16,941	16,279	—	662
Cärligätura.	4,739	4,485	—	254
Þinut. Iași	39,872	39,112	—	760
Þirg.	18,517	16,950	—	1567
Botoșani	19,419	18,976	—	438

Și pe când dajnicii þerani plätëu și acëstä *ajutorinþa*, Domnitorulü ajuta ca sä se menþinä in *ighemoniconulü* lorü in tot modulü boierimea.² Formele obicnuite de ajutorare a boierimeii erau : scutiri

1. F^o mic, in filigran literile C. F. B. Academie cod. I.

2. Eatä, ca modelü, câte-va acte de acëstä naturä:

Io Const. Alex. Ipsilant Vvd. (Moldovei), donözä in 1799 Iunie, 25 þiganü lui Nihaf Gane biv. vel Medel. spre rësplätirea slujbelorü sale, ce au slujitü

de contribuțiunii directe și indirecte, privilegiile diverse, acordării de țigani robii, dintre cei veniți de peste hotarū, înviorii de a avea scutelnici, ómenii străini, ba și din ai țerei, etc. Și ca și când atâtea foloșințe n'ar fi fost d'ajunsū, Domnitorulū mai acorda favorițiilor sēi și sume fixe din *Cutia milelorū*.

Acēstā cutie era reorganizată în mare parte după pilda celei de la Munteni.

Nu numai umanitarismulū împingea pe Domnii să organizeze cutia

țerei cu credință și cu silință etc.»

Acēștii țigani sunt din cei veniți de peste hotarū. Asemenea dāruiiri sunt frecvente și la Munteni și la Moldoveni.

Fo. mic, cu iscălitura Domnēscă și sigil mijlociū rotund 1799.

Acad. Port. X No. 78.

Io Constantin Alex. Ipsilant cu mila lui D-zeū Domnū țerei Moldovei.

Se face scire cu acēstā carte a Domniei mele pentru Vasile Constantin, feciorū lui Ioniță Barbă-rasă, ruptaș de la țin. Tecuciului, care după corcetarea ce li s'au făcut și aice adoverindu-se prin doveđi ce s'au vėđut că sunt drepti feciori de ruptași și căđėndu-li-so și lorū a fi la rėnduiala neanului lorū, s'au aședat numele lorū în catastilulū Vistoriei la rėndulū ruptașilor și spre încredințare li s'au dat cartea acēsta a Domniei mele, ca să fie cunoscuți de ruptași.—1799, Sept. 26.

Acad. Portof. VIII, No. 37.

Zapisulū lui Costache Caragea vel Postolnicū, prin care, la 1799 Oct. 22, vinde lui Tudorache Ciurea biv vel Clucer, 17 salașo de țigani ce-ī are dāruiți cu hrisovū de danie «de la unchiulū moii» pe 4000 lei. I-a predatū cu hrisovulū de întăriturā de la Mihaī Suțul Vvd. «și să i se facā acum hrisovū de întăriturā de acēstū zapisū de vėndare de la Prea Înălțatulū Domnulū nostru M. Sa Const. Alexandru Ipsilant Vvd. și spre încredințare amū iscălitū singur acēst zapis.

Arėtėndu-se acēștii zapisū de vėndare înaintea nōstrā la Divanū, s'au adeveritū cu ale nōstre iscăliturī. — 1799 Octombre 31.

Boierii Divanului la Noemb. 7, 1799: *Mihaī Sturdza vel Logof., Ion Ruzu vel Vorn., Const. Mavrocordat Spătarū, Mihalake Luca Spăt., Manolake Conache vel Vorn.*

Acad. Port. XVIII, No. 389.

de milostenii, ci de bună seamă și dorința de a-și economisi proprii bani. Era mai ușor pentru Domnitorii de a trâmbe la cutia milelor pe cei ce solicita ajutoruri de la ei, decât de a exauri mereu în caseta loră privată. A aștepta, a cere ajutoru de la Domnitorii este o deprindere străveche, deprindere care persistă până astăzi.

Veniturile mai d'inainte aședate, ale cutiei milelor :

- a) Din veniturile Mitropoliei, 500 lei pe an.
- b) Mitropolitul nou iposifiatu, 1000 lei odată.
- c) Episcopul de Romanu, 300 lei pe an.
- d) Episcopul de Huși, 200 lei pe an.
- e) Episcopul nou alesu, 500 lei odată.

f) Monastirile ce sunt pe pământul Moldovei «fiind-că ctitorii în vreme ce au așerositu acareturii la mânăstiri, îndatorea pe egumenii ce voru fi după vreme, ca din venitul acelor acareturii să mărite fete sêrace, să ajutoreze case scâpătate și să miluiască sêracii și ce va mai prisosi, să trimită și la mânăstirele unde sunt inchinate. Și fiind-că nici unele dintr'aceste acum nu se păzescu, pentru ca să fie împărtașiți acei ctitorii cu pomenire de milostivire dintr'a lor hotărâm ca să se îndatorêscă și pre mânăstiri a da pre tot anulul la cutia milelor»:

Mânăstirele Sf. Mormânt, 500 lei, repartisați între toți egumenii.

Mânăstirele Sf. Munte asemenea.

Mânăstirele Sinaiului 150 lei.

Sf. Spiridonu 150 »

Mânăstirea Slatina 150 »

Agapia 100 »

Bisericanii 80 »

Pângărații 60 »

Bogdana 60 »

Florescii 25 »

Doljștii asemenea

g) Taxa caftanului de boierie și de la vel Log. pêne la vel Vornicū de aproape câte 50 lei.

De la vel Spat. pêne la vel Căminarū câte 35 lei.

De la vel Pah. pêne la vel Șatrarū câte 25 lei.

Toți alți boieranași câte 10 lei.

Ispravnicii la numirea în funcțiune, câte 40 lei de unul, afară de cei din ținutul Grecina, Codru și Iotârnicienii, care voru da câte 20 lei de Ispravnicū.

Cei din Herța și Cărligătură, de Ispravnicū câte 30 lei.

h) Din rusumaturele pământului, 500 lei; de la vămi 500 lei; de

la ocne, goștină, desetină, vădrăritū, fie aceste arendate séū ținute în regie, cutia milelorū să ia câte 500 lei de la cumperătorii veniturilorū, peste suma vênđăreī, iar când veniturile sunt căutate în regie de la cămara domnescă.

i) De la casa rësurelorū, de unde se plătescū lefurile, câte 2 parale la leū.

Veniturile din noī create prin hrisovulū ce analizămū, fură următórele:

a) De la menzilgiū, 500 lei pe anū. Décă menzilurile se țin în regie, suma se va da de la Visterie.

b) Saingii, adecă cei însărcinați cu străgerea oilorū mumbăielei împărătesci vorū da câte 500 lei la vremea când li se remitū cărțile pentru strinsulū oilorū.

c) Maziliī, ruptazii și ruptele Visteriei vorū da câte 1 leū de cruce pe anū, pe jumătate la Sf. Gheorghe și a doua jumetate la Sf. Dumitru, făr'de răsură.

d) Neguțitorii din tótă țéră câte 2 lei de nume pe anū, făr'de răsurre. Neguțitorii din Iași, în posesiune de chrisóve de scuțiri și privilegii, câte 40 lei pe anū, în 2 trimestre.

e) Cărciumile din Iași, scutite de slujba ajutorinței, vorū plăti câte 90 lei pe anū, impliniți prin vel Aga.

f) Căzanele și căldările din tótă țéră, cari fac rachiū din tescovină și din póme, cari daū bani la ajutorințe vorū plăti câte 8 lei pe anū de căldare mare, de la 6 vedre în sus, și câte 4 de căldare mijlocie, de 6 pênē la 2 vedre, și câte 1 leū de căldare mică de la 2 vedre în jos. Acestū venitū se va da în întreprindere. Domnitorulū ridică însă de la căldări banii ce dădea la ajutorințe, și de asemenea ordonă să nu li se ia răsură la darea impusă.

g) Vadra stărostescă ce se lua de la podgoriile din ținutulū Putnei de către starostiī de Putna, de la locuitorii cu vii, cari plătescū vădrăritū, se va lua pe séma cutiei, dându-se venitulū acesta în întreprindere, la vremea vênđăreī vădrăritulū, cu condițiunea să nu se ia vinū, ci prețulū vedrei după cum se va rumpe pe acelū prețū în podgorie.

h) Toți cei ce plătescū vădrăritū câte 9 bani noui de vadră și 1 banū al milei, cutia să ia 20 bani la 100 de vedre, osebit de 8 bani vechi de vadră ce are a'i lua Visteria.

i) Boierii și alții cari posedă hrisóve ca să scutescă boi de ne-goșū, de vamă și de cornăritū, vorū da la casa cutiei câte 8 parale de boū pe anū, plătibili când vameșulu le dă biletulū de vestire.

j) Vorniciī de pe la satele mari vorū da la cutie câte 5 lei pe

anù ; cei de la satele de mâna doua câte 3 lei și cei de la satele mici câte 2 lei, in 2 semestre anuale.

k) De la hrisóvele ce se vorù face de la Visterie, din noù séù reintărite, preste havaeturile obicînuite să se percépă câte 10 lei de hrisovù in favórea cutiei milelorù. De la cărțile de apărare de dajdie séù de miluire, nouë, orî reînóite se va percepe câte 3 lei de carte, afară de alte havaeturî.

l) In fine Domnitorulù maî acordă cutiei și «din dreptiî banii cãmărei Domniei mele» câte 5000 lei din slujba vămeh, plătibile in 4 trimestre.

Dupë ce ast-fel s'aù creatù veniturî nouë, Domnitorulù hotăresce minimum și maximum de milă ce se póte acorda, intre 5 și 40 lei pe lună. ¹

Décă de cutia milelorù nu se folosia sërăcimea de la olaltă, se folosiaù celù puținù de reorganisarea reinnoită a Sf. Spiridon, prin hrisovulù ce'i acordă Const. Ipsilant la 10 Decembrie 1799,

Prin acestù hrisovù Domnitorulù întăresce și sporesce veniturile spitalului de 60 de paturî, aședă lefile Doctorului și a gerahilorù séù hirurgilorù, oprindù pe Doctorulù celù mare alù Curței Domnesci și pre doctorulù politieî de a se amesteca in spitalù. Se organiză și o spițerie a spitalului, comună cu spițeria politieî, monopolisându-se spițeriile in favórea spitalului. Epitropia Sf. Spiridon, prin hrisovulù ce analisămù, capëtă intinse drepturî autonome și însăși mônastirea Sf. Spiridon e recunoscută de Stavropighi adecă in care Mitropolitulù țerei și nimene să n'aibă nicî unù amestecù, Egumenulù mônastireî neputëndù fi aședatù decăt prin alegerea Epitropilorù.

Dispozițiunile acestui hrisovù sunt întărite cu blăstemulù Prelaților Bisericeî. ²

*

Din sfera justiției și a administrațiunei ne rămâne puținù de đisù.

Cartea deschisă ce amù adusù maî sus, cu data din Iunie 1799, se referă la ambele ramurî, ba incă atinge și finanțele prin maî multe articole.

Dintre aceste articole, celù alù 17-lea se preocupă de ómenii rēi, talharî, cari fôrte se imulțiseră in ultimele timpurî, de la rezmerița terminată la 1792, încóce.

Fiindù vorba de asemenea hoți, să amintimù episodul întemplatù cu Tufecci-bașa Gheorghe. Unù frate alù acestuia, servindù ca arnăutù

1. Vedî Uricar tom. III, pag. 1—10.

2. Vedî hrisovulù in anexă, după Uricar tom. I, p. 82.

intre neferii Curței, deveni apoi hoțu vestitū la codru, punēndu se in fruntea unei numeroșe cete, aținēndu-se la drumuri și călcāndū casele boieresci. Reclamațiunii numeroșe veniaū la Domnie. Domnitorulū chīamā pe fratele hoțului, Tufecci-bașa Gheorghe alū Curței și-ī ordonā ca pēnē in 2 sēptemāni să-ī aducā la Curte pe fratele seū legatū seū mortū, sub amenințare că la din contra își va perde însuși capulū. Tufecci-bașa plecā din Iași in fruntea a 50 de neferi, urmāri cu ei pe frate-seū pēnē ce-lū strinse de aprōpe într'o grādinā din satulū Bozieni (ținutulū Nēmțului). Hoțulū nevoindū a se preda, fratele seū ilū impușcā, apoi luāndu-ī capulū ilū duse la Domnitorū, țicēndu-ī: Māria ta, amū indeplinitū porunca, amū liniștitū țera, dar amū vērșatū sāngele fratelui meu și plānsulū podidi pe nenorocitulū slujbașū. Domnitorulū ca să-lū mângāe il dārui cu o moșiorā in Basarabia. Elū se retrase din slujba de Tufecciu-bașa și ca să-și expieze pēcatulū zidi in Iași la Sārārie Biserica Sf. Haralambie, pe care o dotā cu multe acareturi, astā-qi incā o mare parte din ele ruinate, căci aū arsū de mai multe ori. «Blāstemulū lui Dumneșeū», țicū pēnā ađi cei din Sārērie, privindū ruinele din jurulū Bisericeī lui Tufecci-Bașa. ¹

Din respectulū justiției semnalāmū 2 acte și anume: acelu din 20 Decembre 1799 prin care, la jalba lui Costache fiulū Stolnicului lordache, care să-și vēndā o proprietate in indivisiune cu Pah. Ion Carp. Actulū ce dāmū in notā arētā formalitățile ce se indepliniaū pentru asemenea mezaturi. ²

Alū doilea documentū este din 3 Augustū 1799. Domnitorulū urmārește o moșie ce o țice domnēscā, din ținutulū Orheiului, care moșie și-arū fi apropiat-o unū dascālū Teodosie, inșelāndū pre boierii

1. Veđi Istoria Moldovei de Drāghici pag. 63.

2. Constantin Alexandru Ipsilant

Prin jalba ce aū datū Domniei mele Costachi fiulū Stolnicului Iordache. aū arētātū, că lângā Sfete Niculae și mahalaua Munteniei de sus, are unū locū de împārțialā cu Paharniculū Ion Carp, cu trei case țērānesci pe locū. și vrea să-l vōndā la mezatū. Poruncimū Domniei sale vel Vornicū za aprodi, să pue pe telal Bașa ca să-lū strige tot loculū la mezatū 10 țile pe tōte ulițele orașului și in Divanulū Domnescū, și ce mușterii vorū da prețū mai bunū, prețulū dupō urmā hoțārītū, să aducā baniū la Vornicie și să-ī numere toți deplinū și lui să i se dōe carte domnēscā de stāpānitū, ca pe unū dreptū lucru alū seū, ce l'aū cumpēratū la Sultan Mezatū.—1799 Decembre 20.

L. S.

Procit. vel Vornicū.

Uricar vol. X. pag. 107. (Originalul in D. T. Codrescu.

De la Constantin A. Ipsilant, la pag. 207, este din 18 Augustū 1799 unū actū, carte domnēscā de procesū de-moșie (Sohodol) din Bacāū.

ultimii căimăcămiei. Constantin Ipsilant ordonă să se apeleze, pentru aflarea adevărului, la vestitulă *Andronaki Donici*.¹

În volumul nostru următor, cu care vom începe istoria secolului al XIX^{lea} vom reveni în câțva asupra acestei Domnii, cu care încheiem volumul de față.

1. Pitacū lungărețu din 21 Augustū 1799 cu sigiliulū roșu rotundū mijlociū la Dumnealor veliții boierī. Fiind-că Domnia-mea ne-amū încredințatū că moșia Bănescii de la ținutu Orheiului este drépta moșie domnescă și dascălulū Teodosie arētandū Domniei sale Alexandru Calimah Vvd. nisce scrisorī cu plastografiū asupra acestei moșii, n'aū fostū îngăduitū a o stăpāni, iar acum în vremea căimăcămiei, arētāndu-le și boierilorū căimăcamī a Domniei mele 'i-aū înșelatū, și aī luatū carte Domniei sale cu care o stăpānesce. Pentru aceea dar, poruncimū Domnia mea, ca împreună cu cinstitū și credinciosū boierū Domniei mele Iordake Mavrocordatū Hatman și D-nealū Costake Karagea vel Postelnicū, adunāndu-vē mai āntēiū, să chiāmați pe Dumnealū Banū *Andronake Donici* și sālū siliți ca întru adevērū să ne arate tōte cele ce va fi sciindū pentru acēstā pricinā. Și dupē acēsta să aduceți și pe arētatulū dascālū cu tōte scrisorile ce va fi avēndū asupra arētatei moșii, și dupē ce cu anēnuntulū cercetare ce veți face pricinei acestia, dupē cum veți afla adevērulū, prin anafora să ne însciințați. Poruncimū și D-tale vel Vornicū za aprođi să stai ca să iōe sfișitū. 1799 Augustū 31.

Sigiliulū mijlociū roșu.

Procit. vel Vornicū.

Acad. Portof. XV. No 109.

Eată în resumat și alte acte de sub Const. A. Ipsilant:

Constantin Cornea biv ispravnicū de aprođi a cerutū în judecatā pre neamurile Nenulescī și Borulescī, din ținutulū Dorohoiū, Vodā pune sorocū la 7 de la Ghenariū viitorū să se afle la Divanū cu scrisorī de doveđi.. Cine nu va veni va fi adusū cu omū gospodū și vor da ciubote.—1799 Noembre 7.

Acad. Portof. XV. No. 39.

Anaforaua Divanului din 1799 Noembre 24 în procesulū Stoln. Iordake Gheuca, cu rezoluția lui Vodā, din 2 Ianuarie 1800, cu iscălitura și sigiliulū micū 1799.

Iordake Gheuca ține pe Catrina fiica Balașoi Abaza, se judecă cu Costea biv vel Paharnicū ce aū ținutū pe Elena sora Balașoi Abaza pentru jumătate satū de Gaurenī de la ținutulū Iași.

Acad. Portof. XV. No. 72.

ANEXE LA VOLUMULŢ VII
DIN
ISTORIA ROMÂNILORŢ

ANEXE LA VOLUMULŢ VII

Documente relative la biserică.

La pag. 13 a volumului nostru de faţă, amŭ adusŭ o serie importantă de documente cu referinţă la biserică. Adăogimu aci una nu mai puţin importantă. Citirea acestorŭ documente va arăta cititorului că Alexandru Ipsilant şi într'a II^a Domnie a sa s'a preocupat multŭ de biserică.

Să notămŭ aci câte-va din documentele ce publicămŭ mai la vale :

1) Irisovulŭ lui Alexandru Ipsilant din 2 Mart 1797, în favoarea mŭnăstirei lui Mihai Vodă, cu hramulŭ Sf. Neclai. Este de notatŭ pentru vorbele că : «acéstă mŭnăstire s'aŭ cinstitŭ şi cu starea scaunului Domnescŭ şi aŭ avutŭ mai nainte vii lângă mŭnăstire, pe care vii zidindu-se de către Domnia mea, încă din cea-l-altă Domnie, casele domnesci, s'aŭ datŭ mŭnăstirei schimb viile de la Tergovisce.»

Mai notămŭ în acelaşi documentŭ pasagiulŭ că mŭnăstirea acésta cra «*de laturea oraşului*». Documentulŭ mai coprinde şi enumerarea boierilorŭ din Divanŭ şi nu citéză decât credinţa unei singure beizadele anume a lui Constantin.

2. Documentulŭ din 13 Martŭ 1797, face istoriculŭ mŭnăstirei Dealului, a restauraţiunilorŭ acesteia.

3) Documentul bisericei Dudu din Craiova, din 25 Martŭ 1797, ce cuprinde istoriculŭ acestei biserici de pe când era încă biserică de lemnŭ ; menţionezá icŭna făcătoare de minuni şi scutesce pe servitorii bisericei şi pe dascălulŭ de la acéstă biserică, iertândŭ preoţilor între altele şi banii şcolelorŭ.

4) Documentulŭ din 27 Martŭ 1797, în favoarea grădinei de la cişméua apelorŭ «spre podóba şi mângăarea privelei de obşte.»

5) Documentul mănăstirei Sărindar pomenind de icóna făcătoare de minuni de acolo.

6) Documentul din 9 Aprilie 1796 adăogind veniturile mănăstirei Colțea pentru sporirea camerelor spitalului cu una pentru convalescenții de lingóre.

7) Hrisovul din 27 April 1797, coprinde istoricul mănăstirei Căldărușani și nizamul după care are să urmeze această chinovie, nizamul din 12 articole. Se orânduiesc episcopii ai mănăstirei, Mitropolitul țerei Dositheiu și pe boierii biv vel Banu D. Ghița, vel Banu D. Racovița și vel Logof. de țera de sus C. Filipescu.

8) Hrisovul din 1 Iunie 1797 în favoarea bisericilor zidite de Mihail Monahul, fost Logofet de taină. În acest document pentru prima oară e citat Ionu Russet în calitate de Hatmanu și în ierarhie după Isac Ralet vel Logof. al obiceurilor, pe când ca, vel Sfătaru continuă a fi tot G. Mavrocordat.

9) Documentul de la 9 Iunie 1797 este relativ la judecata rudelor Mitropolitului Cosma pentru clironomia lui. Divanul decide că «cele ce agonisesc Episcopul în vremea Episcopiei sale, după pravile, le moștenesc Episcopia». Rudele întâmpină «că cele câte sunt ori făcute, ori cumpărate sau câștigate *ritos* pe numele Episcopiei», numai acele se cuvin a rămâne Episcopiei. Divanul invocă pravilele și obiceiul pământului și dice că de câte ori obiceiul pământului se împotrivesc pravilelor, judecata urmează după obiceiul pământului «ca unor canone ale țerei». Pentru viitoru Divanul stabilesc regula și cere hrisovu Domnescu prin care «să se nomotimisescă cu hotărîre de a nu mai fi slobođi nici Mitropolitul nici Episcopii să mai cumpere nici unu felu de lucru nemișcatoru; încă și cei cari voru lăsa lucruri nemișcătoare dăni la mănăstiri și biserici, s'au hotărîtu a se rescumpăra cu bani de către rudeniile celui ce va face a fieroma. Asemene hotărîre să se facă acum și pentru Mitropolie și cele 3 Episcopii.

De unde vine că Divanul răpesc prelaților și în genere mănăstirelor și bisericilor dreptul de a posedă prin danie sau cumpăratură unu imobilu? Boierii pământeni vedendă că adese se strecoră la egumenii, ba și la Episcopie și Mitropolie călugări de nemu streinū, în interesul neînstrăinării pământului țerei, propun dispozițiunea de mai sus, căci când va fi arhierul de neamū din altă țera streină, voru iurudisi streinii a veni să stăpănescă acareturile pământului nostru cu cuvântu că sunt clironomi».

Domnitorul numai la 6 Iulie 1797, dă rezoluțiunea că Mitropolitul, Episcopii, Egumenii și toți clericii călugări nu se cade a se

clironomisi de rudeniî, de ôre-ce avutulŭ lorŭ urmêzã a rêmãne mônãstirei la care ŝi-aũ pusŭ metania.¹

10) Actulŭ din 8 Octombree 1797, în favôrea mônãstirei Arnota, din causã cã patronulŭ ei este isbãvitorŭ de patima lãcustelor.

11) Pitacul din 13 Octombree 1797 prin care se scotŭ cu forța din chiliile de la mônãstirea Sãrindar persoanele ce s'aũ dusŭ acolo pentru vindecare de bóle prin rugãciuni la icona fãcêtoare de minuni ŝi care nu mai vorŭ sã iasã din mônãstire.

12) Anaforaua Mitropolitului Dositheiu din 18 Noembrie, înscin-țãndŭ pe Domnitorŭ despre egumenii cari dãrapãnã averea mônãstirei Arnota.

13) Carte din 1 Iulie 1797 în favôrea bisericei ziditã în orașulŭ Slatina de Iane Slãtineanu ŝi a școlei pentru învêțatura copiilorŭ.

14) Hrisovulŭ mônãstirei Pantelimon, din 10 Maiŭ 1797, datŭ la mâna Epitropului Spitalului, Ión Florescu. Domnitorulŭ constituie diverse venituri în favôrea spitalului ŝi mônãstirei.

15) Și în fine o serie de documente relative la miluirile mônãstirilorŭ din Orient.

La 1 Ianuarŭ 1797, acordã mônãstirei Sinaia mila ce deja i-aũ mai fostŭ acordatŭ la 13 Augustŭ 1779 tot elŭ, anume vama din 4 Joï de la sborulŭ ce se face la vremea culesului în valea Negovanilor, pe moșia acestei mônãstiri, cari sborŭ, în vremele de mai de mult se fãcea Marția, ŝi s'aũ schimbatŭ Joia prin hrisovu lui A. Ipsilante din ântêia domnie.

Cod. XXXIV, fila 49 verso.

Pitacŭ la Episcopulŭ de Rômnicŭ Nectarie sã dea pe lunã cãte 5 tal. fomeei Ilinca de acolo ŝi va fi scãdutŭ din baniî preoțilorŭ la cutie «și fiindcã ne-aũ arêtatŭ cã femeea Ilinca e vrednicã de mai mult ajutorŭ poruncimŭ ca și de la Sfinția ta sã daï tal. 5 pe lunã ca sã se facã tal. 10 precum ai gãsitŭ Sfinția ta cu cale».—1797, Februarŭ 1.

Cod. XXXVI, fila 26.

Hrisovulŭ din 2 Martŭ 1797, prin care Al. Ipsilante reintãresce mônãstirei Xiropotamulŭ, unde se pãstrózã cea mai mare bucatã din Sf. Cruce, și de unde s'a adusŭ în țerã acestŭ Sfântŭ lemnŭ «când se afla domnŭ rãposatulŭ întru fericire Scãrlat Ghica Voevodŭ». Acesta aũ fãcutŭ ajutoriŭ mônãstirei cãte tal. 500. S'aũ întãritŭ acostã milã și de Const. Mavrocordat, orãnduindŭ Domnia sa și Epitropŭ pe P. S. Sa Pãr. Mitropolitŭ Chir Grigorie, ca sã pórte

1. Mai e de notatŭ cã în acestŭ documentŭ apare pentru ântãia orã în limbã vorba *pretentione* în locŭ de *pretenderisire*.

grija a primi mila în toți anii de la Cămărășia ocnelor la 9 Martii, și a o trimite la Xiropotamii». La 1775 Al. Ipsilante a întărită astă milă și cu regularea făcută de C. Mavrocordat. Acum reîntărește din nou această milă aducându credința sa, a fiului său Constantin și a boșerilor divanișii.

Cod. XXXIV fila 8.

Hrisovul lui Al. Ipsilante reînviind bisericeii «de aceea de laturea orașului Domniei mele București care este zidită și înălțată din temelii ei de răposatul Domn Mihai Vodă», cu hramul Sf. Nicolae, hrisovele anterioare pentru vinăriciul (veđi la Domnia lui Al. Moruzi hrisovul din cod. XXVI), adaoge următoarele care nu sunt în anteriorul hrisov: «Așijderea fiind-că această mânăstire s'au cinstit și cu starea scaunului Domnescu și au avuții mai înainte și vii lângă mânăstire, pe care vii zidindu-se de către Domnia mea încă din cea-l-altă domnie casele Domnesci, s'au dat mânăstirei schimb viile de la Târgovisce, care vii fiind la locii depărtat și neputându năstavniciul mânăstirei a merge în tot de una însuși ca să le lucreze nu s'ar fi putendu face lucrul după cuviință. Și de vreme ce această Sf. mânăstire s'au aflat și se află și acum curte scaunului Domniei, de aceea cuviindu-se a fi împărțită și cu deosebită milă Domnescă pentru înlesnirea lucrului acestei vii ce s'au dat schimb la loc depărtat, i s'au adăogat de către Domnia sa Seleful nostru Alexandru Moruzi Vodă alți lude 20 scutelnici dintre dajnicii visteriei cu pecetluituri domnesci apărați de rîndul dăjdiilor către visterie și de alte angari, precum pentru această vędumi Domnia mea și cartea Domniei sale cu leatii 1795 Aprilu 18. Care milă fiind cu cale și cu dreptii cuvintu dată, și noi asemenea o întărim și poruncim Domniei tale vel Vist. să i dai țidulele Visteriei după orânduiala către Ispravnicii acelu județ și aducendu adeverința de chip, să li se dea și pecetluituri de la Visteria Domniei mele spre a fi în pace și nesupărați, ca să pótă ajutama cu dênșii la lucrul acestor vii. Decii și acum învrednicindu-ne Domnul Dumneșii cu a doua Domnie acestei pravoslavnice țeri Românesci, amii bine voitii de amii învitu iarăși și amii întăritii atât milele ce au avuții mai înainte, cât și această din urmă ca să se păzescă nostrămutatii spre a fi Sf. mânăstirii de ajutorii și întărire, iar Domniei mele și repositiilor părinților Domniei mele vecinica pomemire. Rugămii dór și pe alți frați Domni, care în urma noastră se vorii învrednici a fi Domni și oblăduitori acestei creștinesci țeri, să bine voiască a învii și a întări aceste milii, ca și ale Domniilor sale milii să fie în urmă de alți în sémă ținute. Și amii adeveritii hrisovul acesta cu însăși credința Domniei mele, Io Alexandru Ipsilante Voevodii și cu credința pre iubitulii Domniei mele fiu Constantin Voevodii, martorii fiind Domniele lorii cinstiții și credincioșii boșeri veliți ai Divanului Domniei mele Pan Dumitrache Racovița vel Ban, Pan Enache Văcărescu, vel Vist. Pan Manolache Crețulescu, vel Vornic de țără de sus, Pan

Ion Damaris, vel Vornic de țără de jos, Pan Radul Golescul vel Vorniciŭ alŭ obștirilorŭ, Pan Constantin Filipescu, vel Logofet de țera de sus, Pan Stefan Văcărescul, vel Logofetŭ de țera de jos, Pan Isaac Ralet, vel Logofetŭ alŭ obiceiurilor, Pan George Mavrocordat, vel Spătarŭ, Pan Constantin Suțul, vel Postelnicŭ, Pan Theodorache Iuliano, vel Clucer, Pan Iordache Slătineanu, vel Paharniciŭ, Pan Grigorie Paleologu vel stolnicŭ, Pan Nicolae, vel comis, Pan Constantin Vișorean, vel slugerŭ și Ispravnicŭ, Constantin Filipescu, vel Logofet de țera de sus și s'a scrisŭ lrsiovolŭ acesta la 1-iul anŭ dintru a dona domnie a Domniei mele aici în orașulŭ scaunulŭ Domniei mele Bucuresci, la aniŭ de la zidirea lumei 7305 iar de la Domnulŭ și mântuitorulŭ nostru Isus Hristos 1797 Martŭ 2, de Răducanu Poenaru, biv al 3 Logofetŭ condicariŭ.

Cod. XXXIV, fila 15 verso.

Cartea din 1797 Martŭ 5, prin care miluesce schitulŭ Sf. Elefterie alŭ Mitropoliei, ca să țină 15 poslușnici, liberi de ori-ce dare. Asemenea să scutească bucatele sale; însă 300 oi de oieritiŭ, stupi și rimătorii de dijmăritŭ și o cârciumă în Bucuresci, de dijmăritŭ, de căminăritŭ, de vamă, de vinŭ Domnescŭ și de ortulŭ vătășescŭ; 2 preoți și 1 diaconŭ și 2 cântăreți să fie scutiți, ei, casele lorŭ și bucatele lorŭ, în temeulŭ altorŭ cărți Domnesci de scutire, și după rîngăciunea ce au adresatŭ lui Al. Ipsilante, Neculaŭ Brancoveanu, biv. vel Banŭ, sub a cărui purtare de grijă se află schitulŭ.

Cod. XXXIV fila. 4

În 9 Martŭ 1797 Al. Ipsilante întăresce egumenŭ mănăstirei Mărența pe Ieromonachul Calinic, după alegerea episcopilorŭ de la mănăstirea Halehi, unde este închinată Mărcuța. «Poruncimŭ Domnia mea tuturorŭ părințilorŭ, poslușnicilorŭ și robilorŭ mănăstirei, să aveți a da numitulŭ egumenŭ ascultarea și smpunerea cea cuviincioasă.

Cod. XXXIV, fila 6 verso.

Hrisovolŭ de la Al. Ipsilant, din 9 Martŭ 1797, care întăresce milele mănăstirei Mărcuța, cea zidită de elŭ, este identicŭ cu celŭ alŭ lui Moruzi, din 19 Aprilie 1793. (cod. XXVI p. 89, v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 7.

Pitacŭ din 10 Martŭ 1797, orânduindŭ pe Theodosie Palade, biv. alŭ 3-lea log. ca împreună cu delegatulŭ Episcopiei de Râmnic să mîrgă la mănăstirea Horezulŭ din Vâlcea, să ia socotola egumenulŭ și să facă cercetare de starea mănăstirei, care Domnitorulŭ a aflatŭ că este în prôtă stare de reaua administrațiune a aceluŭ egumenŭ.

Cod. XXXIV, fila 33.

Hrisovolŭ din 11 Martŭ 1797, confirmă în modŭ identicŭ cartea de milŭ

a schitului Bradul (Vâlcea), dată de Al. Moruzi la 24 Iunie 1793 (Cod. XXVI f. 87; v. t. VI) Alexandru Ipsilante tot cu data de 11 Martii mai dă hrisoave de milii, analoge și schiturilor: Iezerului și Isvorul frumos, ambele în jud. Vâlcea.

Cod. XXXIV fila 12 verso.

Actul din 12 Martie 1797, reînțărește cartea de milii a mănăstirii Hagi Dima. Identicii cu cel al lui Moruzi din Maii 93. Cod. XXVI fila 44 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 50.

Actul din 12 Martie 1797 de la Al. Ipsilant reînțărește cartea de milii a mănăstirii Florescii din județul Ilfov. Actul e identicii cu al lui Alex. Moruzi din 1 August 1793, cod. XXVI p. 167. (v. t. VI).

Cod. XXXIV, fila 25.

Carte de la Al. Ipsilante din 13 Martie 1797, prin care acordă mănăstirii Stavropighi de la Moreea cu hramul Sf. Voevođi Mihail și Gavril, milele ce au avuți de la alți frați Domni, câte taleri 70 pe an, după cum se constată și din hrisovul lui Al. Moruzi din 1894 Decembre 1. Astă sumă o va lua mănăstirea în 2 rate: 35 tal. din vamă, restul din ocne.

Cod. XXXIV, fila 91.

Anafurana Mitropolitului Dosotheiu, din Martie 13, 1797, prin care arătă starea decădută a mănăstirii Dealului cea zidită de Radu Vodă sin Vlad Vodă. Mitropolitul arătă că a vedut-o însuși în vara trecută și fiind-că până la lété 1795 se afla la astă mănăstire egumenindă un archimandritul Nichifor, om al răposatului Mitropolit Cosma, carele fiindă trecut în vârsta bătrănețelor și coprinși de slăbiciunea bolilor, nu puté iconomisi mănăstirea după cuviință. Mitropolitul a cerut lui Moruzi rânduirea altui egumen și Domnitorul a ordonat să se alégă nui călugăr pământean din Mitropolie, om vrednic, și Mitropolitul Dositheiu a prezentat lui Vodă pe eclesiarhul Mitropoliei Dionisie, om cercat și deprins în orânduiala călugăriei, și fără nici o me-teahnă, fiind și fecior de boier pământean. Moruz l'a întărit. Acesta a aflat mănăstirea în forțe próstă stare și nici voia să primóscă egumenia, dicéndă că după ce va îndrepta mănăstirea se va găsi altul să i ia egumenia. Ca să lă înduplece de a o primi, Mitropolitul a cerut pentru el de la Moruzi o carte de statornicie, în egumenie a lui Dionisie. Dér când era s'o dea i-au venit mazilirea. Acum Mitropolitul cere asemenea sineti de statornicie de la noul Domn, cu atât mai mult că însuși A. Ipsilante, în Domnia întéia, au poruncit să fie egumenii statornici pe la mănăstirile lor și să nu fie schimbați făr' de vină.

Ipsilante încuviințóză să fie egumen Dionisie péné când adecă i se va

cănta socotéla și tot venitul și cheltuiala de când egumenesce și până de se va véde de nrméză întocmirea testamentarilor ctitoricesci, după datoria ce aș egumenii mônăstirelor și vđđéndi atuncea nrmarea lui cu iconomie bună, va rênâne iarășî în starea lui, nestrămutatú din egumenie.

Cod. XXXIII, fila 82 verso.

Alexandru Ipsilant la 14 Martú 1797, reîntăresce cartea de la el, și în urmă de Alexandru Moruzi, la 5 Iunie 1793 pentru 5 liuđi și o pivniță scutită. (veđi tom. VI rubrica Bisericeí).

Cod. XXXIV fila 12.

Hrisovulú Sf. Mitropolii pentru milele ce are, 1797 Martú 16 este în totulú identicú cu celú de la A. Moruzi din cod. XXVI fila 71.

Cod XXXIV fila 82 verso.

Hrisovnlú mônăstirei Sf. Spiridon Noi, identicú cu celú de la cod. XXVI fila 10, datú de Alexandru C. Moruzi. Vvd. Dórá numai boierú martorú adușú la finea hrisovulú din cod. XXVI sunt schimbățî în hrisovulú lui Alexandru Ipsilant în a II-a Domnie, la 17 Martú 1797.

Cod XXXIV fila 18.

Hrisovulú din 24 Martú 1797, confirmă cartea de milú a mônăstiroi Govora, ce o avea de la Alexandru Moruzi din 22 Decembre 1793, cod. XXVI p. 183 (v. tomul VI).

Cod. XXXIV, fila 44 verso.

Carte de la 24 Martú 1797, prin care Alexandru Ipsilant întăresce mila de 3 liuđi acordată de Alex. Moruzi lui Teodosie Ieromonahulú purtătorulú de grijă la biserica de Cișmeaua ot. Zoodohul Pighi, milă ce aș acordat'o Mihaiú-Vodă Suțul.

Cod. XXXIV fila 18.

Hrisovulú bisericeí Dudul din Craiova de milele ce are. Zemble Vlahscoe. Cățî cu Duhul lui Dumnezeu se pórtă, după cum đice Apostolul, aceștia sunt fiú lui Dumnezeu; pentru aceea cei ce vorú să'și mântuiască sufletulú datorú sunt a face milostenie, și așa se vorú învrednici a lua plată de la Impératulú slaviú, după cum đice: Fericiú cei milostivi că aceia se vorú milui, și înainte acelora pórtă cerulni se va deschide și vorú intra ca nisce fiú moștenitorú, cu mărre și cu cinste înainte lui Dumnezeu, în locășurile ceresci, și se vorú încununa cu cununa cea neveștejită. Dreptú aceea dar însciunțându-ne Domnia mea, cumú că în orașulú Craiovei, la biserica Dudul, Sfânta Iconă a Prea Sfinței de Dumnezeu născătoare și pururea Feciorei Mariei, care este făcătoare de minuni și tot-dóuna se află ajutătoare și gata folositóre către toú cei pravoslavicú creștinú

ce năzuescū cu rugăciuni și cu cuviinciosă umilință și evlavie, își câștigă a lorū tămăduire și izbăvire de orī-ce bōlă are; și fiind-că acōstă biserică, în care se află sfânta Icónă, mai 'nainte aū fostū de lemnū, care fiindū vechie, stricatā și cu totulū dărăpūnatā, mai la urmă s'aū îndemnatū doi din creștinī de acolo de la Craiōva, anume Constantin Fotescul biv Clucer za arie, i Hagi Gheorghe Ión, și acolo strădanie și cheltuēlă silindu-se, aū prefăcent'o de piatră, și cu chiliū pentru bolnavī, ce năzuescū spre tămăduire, unde se cinstesce și se prăznuiesce hramulū Sfintei de Dumneḑeū Născătōrei și pururea Feciōrei Mariei, care biserică aflāndu-se fār'de nici unū ajutorū și milă Domnēscă, încā din cea-l-altă Domnie a Domniei mele, socotit-amū Domnia mea, dupē datorია ce. avemū către Sf. luī D-ḑeū lăcașurī, mai vērtosū la acōstă biserică cu luminatā Icónă, de unde tot norodulū creștinescū câștigă tămăduire, bine amū voitū încā de atuncī, de amū datū hrisovulū Domniei nōstre, cāt și fraḑiī Domnī din urmă cu milele acestea, care se coprindū mai jos: Adicā să iōe pe tot anulū de la vania Craiōvei cāte talerī una sută de la vameșī; să scutōscă la vromea oieritulū 500 de oi; să ție și liude 20 poslușnicī, pe care gāsinduī, săī ducā la D-lorū Ispravnicī județului, ca săī cerceteze, și fiindū streinī cu adovēratū, să li se dōe adeverințe pe numele și chipulū lorū, dnpē care li se va da și pecetluiturile Domniei mele la mână, ca să fie în pace și nesupēraḑi de tōte dājdiile și orānduelile verī cāte arū ieși de la Visterie peste anū în țōrā, de nici unele val și snpērare să nu aibā; să ție și 2 preoḑi, i unū diaconū, i unū dascālū, scutiḑi și apēraḑi de tōte, însă: și preoḑi și diaconulū de ploconulū Episcopescū, de bunī școlelorū, și de orī-ce dārī vorū ieși pe cei-l-alḑi preoḑi ai țōrei. Așīḑderea și aceliū dascālū să fie în pace și nesupēratū de rāndulū dājdiilorū ce vorū ieși pe țōrā, de nici unele, nici unū vali și nici o supērare să n' aibā, ca să pōtā fi de slujba bisericeī. Așīḑderea să aibā a ținea și scaunū do de carne în orașulū Craiōvei, scutiḑ, apēratū de vamā, de ierbāritū, de vatafū de măcelarī și de tōte alte angariī, ce daū alte scaune. Dreptū aceea și acum întru cea de a doua hărăzită nouă Domnie, a acesteia pravoslavnice țōri Romānesci, amū bine-voitū iarāși de amū înoitū și amū întāritū milele ce se arōtā mai sus, ca să le aibā nestrāmutate. Și rugāmū și pe alḑi fraḑi Domnī carī în urma nōstrā se vorū învrednici cu Domnia acesteī țōri, să bine-voiască pentru evlavia luminatei icōne a înnoi și a întāri milele acestea, ca și a D-lorū sale milī, în urmă, să fie în sēmā de alḑi ținute». Urmōzā șirulū boierilorū, cu credința cărora a dat hrisovulū. 1797 Martū 25.

Cod. XXXIV, fila 26.

Cartea luī Alex. Ipsilant din 26 Martū 1797 prin care acordă Schitulū Prosia, dupē apa Vālsanulū (Argeșū), schitū de călugārīțe, din noiū făcutū cu milā dupē la creștinī, dreptulū de 5 poslușnicī, ómeni scutiḑi, acordaḑi de Alexandru Moruzi.

Cod. XXXV, fila 61 verso.

Prin cartea de la 27 Martŭ 1797, Alexandru Ipsilant refintăresce la mânele Epistatului de la biserica Cişmelii ot Zoodul Pighi dreptulŭ acordatŭ de anteriorii domni, ca să aibă 20 liuŭi scutiŭi «pentru lucrulŭ grădinei de la cişméua apelorŭ ot Zoodohul Pighi şi pentru paza şi curăţenia de sus şi de jos, spre podóba şi mângăerea privelei de obşte».

Cod. XXXIV, fila 18.

Carte din 30 Martŭ 1797, de la Alexandru Ipsilant. «Fiind-că ne-amŭ inşciinţatŭ Domnia mea, cum că între munŭi se află unŭ schitŭ ce se numesce Cheia, unde locuescŭ 19 călugăraşŭi sihastri, şi acestŭ schitŭ aflându-se în locŭ pŭstiŭ, şi între petre, unde nicŭ rodurŭ ale pământului de hrana omenescă nu se potŭ face, care neavândŭ nicŭ moşie, nicŭ vie, nicŭ altcevaşŭ nimicŭ cu vre unŭ venitŭ, aŭ fostŭ împărtăşitŭ şi cu milŭ domnescŭ şi din vremile rezmeriţelorŭ răpuindŭ sineturile ce aŭ avutŭ, aŭ ajunsŭ la prósta stare şi pliroforisindu-ne Domnia mea de a păr. călugăraşŭi lipsă...» filŭ miluesce Ipsilant cu 10 liuŭi ómenŭi streinŭi, scutiŭi de dăjdiŭi şi să iée pe fie-ce anŭ din vama Vălenilorŭ câte 50 talere «cari banŭi săŭi dée cumpăratoriŭi vămii peste baniŭi cămării».

Cod. XXXIV, fila 24 verso.

Hrisovulŭ mōnastirei Săringarul, de la Alexandru Ipsilant, din 1 Aprilŭ 1797 este identicŭ cu alŭ luŭ Alexandru Moruzi, în fondŭ, numai la începutŭ are următórea întroducere : «Sfinteŭi şi Dumneŭeesciŭi mōnastiri Săringaru, din oraşulŭ Bucurescŭi, unde se cinstesce şi se prăsnuesce hramulŭ Adormirei Prea Sfinteŭi de Dumneŭeŭ Născătórei şi pururea Feciórei Marieŭi, întru care se află icóna a P. S. Sale, care este isvorŭ de tămăduire tutulorŭ celorŭ ce alérgă cu evlavie şi cu credinţă, draciŭ gonindŭ, orbiŭ, slăbănogiŭi şi tot felulŭ de bóle şi neputinţe tămăduindŭ, ca să fie acéstă mōnastire în pace şi ertată de haraciŭ, de lipsa haraliului, de plocónele bairamului, de vel sémă, de séma a II-a şi de a III-a, şi de adaosulŭ haraciului, de împrumutări, de calu domnescŭ şi de ploconulŭ stógului, de untŭ, de caŭ, de care împărătescŭi, de care de óste, de podvóde, de mertice, de conace, de zaherele, de birulŭ oştiŭi, de sursatŭ de vacŭi, de oi, de miere, de céră, de fēnŭ, de lemne împărătescŭi, de ploconulŭ Hanului şi alŭ Sultanului, de satarale, şi de tóte orŭi câte felurŭi de dăjdiŭi arŭ iēşi de la Visteria Domnieŭi mele, preste anŭ, la mōnastiri şi la boierŭi şi la ţeră, de nicŭ unele, nicŭ odiniórá, nicŭ unŭ felŭ de supărare să nu aibă. Aşisderea să fie Sf. mōnastire în pace şi ertată de dijmăritŭ şi de vinăriciŭ; precum nu daŭ alte mōnastiri, nicŭ acéstă să nu supere». Urméză apoŭ textualŭ hrisovulŭ de la Moruzi (v. tomul VI relativŭ la biserica. Veŭi hrisovulŭ luŭ Alexandru Moruzi cod. XXVI fila 14.)

Cod. XXXIV. fila 41 verso.

Cartea mănăstirei Sf. Spiridon Nou din București, cea zidită de Scarlat Vodă și Alex. Ghica Vodă. Domnitorul îi întărește mila, ca la moșia mănăstirei Rușii de Vede din Teleormanu, să se facă târgu pe fieșce săptămână o dată; vama de la târgu să fie a mănăstirei; să pôta aduce la Rușii de Vede veri de unde pêne la 2000 vedre vin și 100 vedre rachiū, scutite de căminăritu și de vamă. Prăvăliile din Rușii de Vede să fie apërate de fumăritu și cotăritu. Vinu și rachiū să nu vëndă la Rușii de Vede decât mănăstirea. 1797 Aprilu.

Cod. XXXVI fila 44.

Alex. Ipsilant la 2 Aprilu 1797, aū confirmatū din nou milele mănăstirei Zlătarī. Alexandru Moruzi prin hrisovulū sēu de la 8 Iunie 1793 (cod. XXVI pag. 75). Redacțiunea hrisovului lui Ipsilant în fond este identică.

Cod. XXXIV, fila 78 verso.

Al. Ipsilant la 2 Aprilu 1797 confirmă Episcopiei de Argeș milele de vinăriciū și liudīi ce i-aū acordatū și Al. Moruzi în 3 Iulie 1793, (Cod. XXVI, pag. 115 (v. tom. VI), cu adăogire de 500 bolovanī sare din ocele Domnesci și să scutescă 1500 oī ca și cele-l-alte Episcopii.

Cod. XXXIV fila 48.

Carte din 7 Aprilu 1797, prin care Al. Ipsilant acordă schitulū Mănăilescii din Vâlcea «șiditū și întemeiat de răposatulū Pană Trufanda vel Spătarū strămoșulū D-nelui Șt. Părșcoveanu biv. vel Vorniciū», să iēe schitulū pe tot anulū câte 50 bolovanī sare de la Ocele Marī și la vremea oīeritulū să scutescă 200 oī și să ție 6 păstorī și argați, ómenī străinī, scutiți de dări, «pentru că acestū schitū fiind infrumusețatū și înzestratū de mai sus numitulū Spătarū, cu vii, cu moși și cu altele și după vremī tóte acestea prăpădindu-le și ajungēndū la próstă stare și lipsă, aū avutū mila acēsta încā de la Domnia mea cea dintēiū.»

Cod. XXXIV fila 22

Carte din 7 Aprilu 1797. «Fiind-că sf. și Dumneđeesculū schitū Bistrița, din Vâlcea, ce este în peșteră de 50 de stânjenī, la care este hramulū sfinților Arhanghelī, unde locuescū părinți sihaștrii, cu unū traiū fórte greū, fiind-că afară din ceea ce cu mare greutate își aduc, cele de trebuință vieței și apa o tragū acolo sns din pīrulū de jos, de 80 de stânjenī.» Alex. Ipsilant miluesce schitulū, ca și anteriori Domnī, ca să scutescă de dijmăritū 50 stupī și de oīeritū 50 oī și să iēe pe anū milă de la vama județului câte 50 tal. pentru unt-de-lemnū, tāmăe și făcliī. Așiderea să iēe pe tot anulū la vremea vinăriciului, de la Visterie, cu pecetluit. Domnesci, câte tal. 20 și să țină și liude, 2 apărați de tóte angariile.

Cod. XXXIV fila 23.

În 7 Aprilă 1797 Al. Ipsilant reîntăresce hrisovulă de milă a mănăstirei Segarcea (Dolj), prin ună hrisovă identică în fondă cu ală luă Moruzi din 8 Iunie 1793. (Cod. XXVI p. 76, v. tomulă VI).

Cod. XXXIV fila 21 verso.

Al. Ipsilant în 9 Aprilă 1797 reînoesce mănăstirei Colăea milele și scutirile date prin hrisovulă din urmă a luă Al. Moruzi din 10 Maiă 1793 (Cod. XXVI, pag. 63, v. tom. VI), dar adauge în acestă hrisovă dispoziunea luă Moruzi, din altă hrisovă, de a se spori mănăstirei Colăea la 3000 taleră mila ce i se da măi înainte în sumă de 2500; tot-odată amintesce, vâdendă strimătorea spitalului, neavendă o deosebită odae pentru ună cară începă a se scula din bôlă, măi vârtos ceă cu patima lingorei, care neosebindu-se dintre ceă-l-altă la ună locă măi curată, se pôte a'ă întôrce bôla, precum și altă din alte patimă neavendă mutarea și resuflarea loră la ună locă măi curată. Pentru aceea aă socotită Domnia sa de trebuință și aă poruncită epitropului, ca lângă acele 2 odăi mară, spitalulă de josă, să aibă a ține și o a treie odae curată cu câte-va patură și cu cele trebuinciose, ca din ceă ce se măi ridică spre sănătate din spitalurile mară, să se mute într'acea deosebită odaie unde să'ă aibă iarăși căutarea lor și curățenia. »

Cod. XXXIV, fila 29.

Al. Ipsilant întăresce din noă milele mănăstirei Sf. Ión din Bucuresci, cea zidită de Const. Brâncoveanu Vvd. Actulă e aprópe identică cu celă de la Moruzi (Cod. XXVI, pag. 15). Deosebirea e, că arătă anume numele popórelor celoră 2 de la cară mănăstirea are a lua vinăriciă. — 1797, Aprilă 9.

Cod. XXXII, fila 92 verso.

Hrisovulă din 9 Aprilă 1797 de la Al. Ipsilant confirmă milele mănăstirei Bistrița. E identică cu ală luă Moruzi din 10 Șept. 1793. (Cod. XXVI, fila 156 v. tom. VI).

Cod. XXXII, fila 35 verso.

Al. Ipsilant în 1797 Aprilă 10, reîntăresce cartea de milă ale mănăstirei Mavrogheni (zoodohul pighi). Actulă în fondă e identică cu cel de la Moruzi. (Cod. XXVI, p. 224).

Cod. XXXIV, fila 14.

Al. Ipsilant în 10 Aprilă 1797, reînoesce cartea de milă a bisericăi Greciloră, din Bucuresci, metoh Archiepiscopiei Pogonianis. Actulă identică cu celă de la Moruzi din Cod. XXVI, p. 78. (v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 74.

În 10 Aprilă 1797 Al. Ipsilant reconfirmă hrisovulă luă Al. Moruzi din

4 Maiu 1793, (Cod. XXVI, p. 33, v. tom. VI), de mile a mânăstirei Druşco, unde se află capul Sf. Visarion.

Cod. XXXIV fila 80 verso.

Carte de la 10 Aprilu 1797. Biserica de la Poiana «care biserică fiindu la locu cu primejdie de a răsmeriţelor întemplerii, au ajunsu la dărăpănare şi fiindu la locu depărtatū de oraşe mari, prin silinţa boierului Domniei mele Răducanu Poenaru biv III Logof., ctitorulu bisericeii, s'au adusu biserica la oreşicare stare şi s'au aşedatū şcola de învăţatura copiiloru, care biserică şi şcolă nefindū împărtaşite cu vre-o milă Domnescă, nu se pôte ţinea în starea lorū cea cuviincioasă, Domnitorulu acordă bisericeii 2 preoţi scutiţi de tôte dările preoţesci, i unū dascălu scutitū de tôte dăjdiile şi orânduilele ţereii şi de asemenea scutite bucatele lorū de dijmăritū şi vinăriciū». Asemenea mai acordă şi 2 liuđi ómenī streinī «ca să fie sf. biserici şi şcolei de ajutorū şi întărire.»

Cod. XXXIV fila 82 verso.

Cartea luī Alex. Ipsilant din 15 Aprilu 1797, prin care acordă schitulū Ulita (Muscel) 2 liuđi, fără pricină de dare şi scutire pe drepte bucatele schitulū, stupī i rămătorī, vinū şi oi.

Cod. XXXIV fila 76 verso.

Hrisovulu schitulū Vălcanu (Dâmboviţa) din 15 Aprilu 1797, prin care Al. Ipsilant scutesce drepte bucatele schitulū, stupī i rămătorī, de dijmăritū, şi vinulu de vinăriciū; oile de oferitū şi să ţină liude 5, ómenī streinī. Este o reîntărire a anteriorilorū hrisóve şi alū luī Moruzi din 25 Ianuarie 1795.

Cod. XXXIV fila 56 verso.

Prin cartea sa de la 15 Aprilie 1797 Alex. Ipsilant acordă mânăstirei Băbenii (Slam-Râmnic) cu hramulū Inălţarea, scutire pe bucatele sale: stupī, rămătorī, 200 oi. Să aibă 6 liuđi ómenī streinī. Să fie scutite de vama de la Râmnic tôte bucatele ce mânăstirea le va vinde la câmpū sau la mânăstire, «făr'de numai când le va aduce la tîrgū să le vîndă, atunci să dé vama după obiceiū.» Aceste milī sunt după cărţi de la anteriorii Domni şi de la I-a Domnie a luī Alex. Ipsilant.

Cod. XXXIV fila 46 verso.

Carte din 15 Aprilu 1797 prin care Al. Ipsilant acordă la 3 preoţi şi 1 diaconū de la Episcopia de Buzeu scutire de tôte dăjdiile ce iesse peste preoţi. Aşiderea să scutescă şi drepte bucatele lorū, stupī, rămătorī, scutire ce au avut'o de la alţi Domni anteriori.

Cod. XXXIV, fila 47.

Alexandru Ipsilante reînóscce mânăstirei Arhimandritulū în 20 Aprilu

1797 hrisovul lui Alexandru Moruzi de la cod. XXVI fila 20, cu deosebire că adaogă a scuti și o prăvălie de la porța mănăstirei de fumăritu și angării. Martori la hrisovul lui Alexandru Ipsilante sunt: Boierii de la docum. fila 18, cu adăogirea lui Isac Ralet vel Logofetū alū obiceiurilor și a lui Iancu Negrea vel Comis. Hrisovul e scrisu de Răducanu Poenaru biv 3^{lea} condicăriū.

Cod. XXXIV, fila 37.

Carte din 20 Aprilie 1797, de la A. Ipsilant, prin care dă schitulū Cotescii din Slam Râmnicū, dreptulū de a avea 2 poslușnicii ōmenī străini, dreptū ce s'au acordatū de predecesorii Domnī.

Cod. XXXIV fila 60.

Carte din 20 Aprilie 1797, în favōrea Bisericeī de la Orăștī din Ilfov, care fiind ruinată din vremea rezmeriței din urmă, a fost restaurată de Alex. Lămotescu, Log. de Visterie, care au așezatū și preotū. Domnitorul ca să se facă și el ctitorū dă cartea acēsta prin care preotulū și gramaticulū Bisericeī să fie în pace și nesuperați de rândulū dăjdiilorū, scutindū și bucatele lor de dijmăritū și vinăriciū. Domnitorulū mai dă și 4 liuđi scutelnicī pentru trebuința Bisericeī.

Cod. XXXIV fila 77.

În 24 Aprilie 1797, A. Ipsilant, confirmă hrisovulū de milī a mănăstirei Slobozia, de la A. Moruzi din 20 Aprilie 1793, (Cod XXVI p. 27, v. t. VI).

Cod. XXXIV, fila 27 verso.

În 25 Aprilie 1797, Ipsilant reînnoiesce cartea de mile ale mănăstirei din județulū Saac. Actulū e identicū cu alū lui Moruzi din codū XXVI p. 26 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 28 verso.

Hrisovulū lui A. Ipsilant din 7305 (1797) Aprilie în 27, scris de Kiriță Logof. de Divanū.

«Sânta mănăstire Căldărușani ce este zidită de răposatul Mateiū Basarab Vvodū, avēndū hrisōve atât de la răpos. Ctitori cât și cărți patriarhicesci singhiliodi, cu înfricoșate legături, ca să se păzescă și să fie într'acēstă Sf. mănăstire orânduiala de chinovie cu părinți cuvioși, care mănăstire, zidire vechie fiind, și din pricina vremilorū ajungēndū la prōstă stare și dărăpănare, cu scirea și voia Domniei și a Mitropolitulū țerei s'au fostū datū întru purtarea de grijă și desăvêșită chivernisēlă a răpos. proin Mitropolitū Filaretū, carele ca unū Ctitorū nou făcēndu-se, au dres'o, au înoit'o, au împodobit'o întru tōte, curățindu-o și de orī-ce datorii. Și după ce au adus'o în stare bună, după cuprinderea Ctitoricescilorū hrisōve și a cărților Patriarhicesci, au întocmitū acēstă mănăstire Căldărușani spre a se păzi înfr'ansa iarășī

chinovie de părinți Cernicanî, pe carî i-au cunoscutî de vrednicî la viața lorî urmîndî orînduelî ce-au avutî din începutî de la rîpos. Ctitorî, dîndî și cartea sa pe acîstî întocmire, ca unî mare Ctitorî ce s'au arîtatî, pe care au întîrit'o și P. S. Sa Păr. Mitropolitulî de acumî, diadohulî rîpos. Filaretî; a cîruia bună faptă și urmare, fiind plăcută și lui Dumneđeî și ômenilorî și pliroforisindu-ne Domnia mea, cum că se urmîză și se pîzescî în numita mînăstire chinovie cu bună orînduială de cître numîții Păr. Cernicanî, de cînd s'au întocmitî și pînă acumî, ca unî lucru sufletescî și făr' de vîtămare, bine amî voit și Domnia mea printr'acîstî hrîsovî alî Domnieî mele și întîrimî acîstî bună întocmire a rîpos. Mitropolitî ca să se pîzescă nestrîmutatî, unde să aibă cuviosul archimandritî Cernicanulî chir Gheorghie, ce este orînduitî năstanivicî, d'împreună cu ceî-lalți Păr. Cernicanî, cîți mai jos se vor numi, a ține chinovie de păr. cuviosî, carî să fie îndatorîții a pîzi aceste ponturî ce mai jos se arată :

1. Orînduiala Bisericeî să se pîzescă nestrîmutatî dupî porunca tipicurilor și orînduîla Chinovieî Sfetagorescî, nicî adăogîndî nicî scîdîndî, fără de numai întocmai dupî așîdarea Sf. canóne ale Sf. Pîrinți să se urmeze.

2. Nicî a cîlugări făr' de porunca Domnieî, nicî a boteza făr' de scirea P. S. Sale Păr. Mitropolitî, să nu fie volnicî Pîrințiî de acum înainte.

3. Din cîți Pîrinți se află acumî într'acîstî mînăstire, fîcîndî alegere atît din ceî cu darulî Preoțieî ș'a Diaconieî, cît și dintre *monași* și deosebindî pre ceî vrednicî atîtî de trîba Bisericeî, cîtî și de a caseî, să rîmîie la numîrî 40, iar cîndî la cercetarea socotelî ce are a se face pe fie-care an, se va vedea cî veniturile mînăstireî sunt în stare de a putea ține și mai mulți pîrinți, se va adăuga și alți la numîr pe lîngă aceștia.

4. Nicî unî pîrinte strîinî din altî locî și mînăstire să nu se primescă fără de scirea și blagoslovenia P. S. Sale Păr. Mitropolitî, nicî să dea voie la vre-unî preotî strîinî de a sluji cele preoțescî, mai vîrtosî cel venitî din altă eparhie, pînă nu i se va trimite poruncă în scrisî de la P. S. Sa Păr. Mitropolitî.

5. La iconomia acîștii mînăstirî Cîldărușaniî, să se silîscă numitulî Archimandritî a adăoga și pînă la cele mai marî lucrurî, spre folosî de venitî și de prisosî, purtîndî grija ca cheltuîla să se facă cu economie, mai cu scîdere la sîvîrșirea fie-cîruia an, cînd îșî va încheia socotelă la epitropîi ceî orînduiți mai jos, nu numai să nu arîte prisosî de cheltuîlă; sîu cîndî nu va prisosi venitulî, să fie incaî tocmai pe tocmai; avîndî și grija viilor de a se lucra bine, cum și hotarulî moșilorî a nu se împresura de vecinî, și întemeerea pîdureî a se aduce la bună stare, cum și acareturile mînăstireî, atîtî cele din lîuntru cîtî și cele de afară, i din bisericescile odóre, să nu le lase a se dîrăpîna, ci mai vîrtos să se silîscă la mai bună stare să le aducă, prefîcîndî și inoîndî, încă și din noî fîcîndî.

6. Nicī o dată să nu aibă voie, nicī putere a lua banī cu dobândă pe numele mōnăstirei pentru vre-o trebuință, făr'de scirea orăduiților Epitropī, iar de va face vre-o împrumutare făr'de scire, să nu se ție în sēmă, fiind-că mōnăstirea nu este datōre cu nimic pân'acum.

7. Pentru ca să se cunōscă, că într'acēstă mōnăstire este chinovie, după canōnele Sf. Părinți, să fie dar deopotrivă toți de obște, întru tōte, iar nu cu osebite de haine, orī la mōncare sēu la rugăciunile Sf. biserici.

8. Pe Păr. călugări ce s'aū gāsiti vechi locuindū în mōnăstire să aibă a-i avea întocmai și deopotrivă cu cei-l-alti cernicani.

9. Din Părinții de la numita mōnăstire, ce se vorū trimite de cuviosulū Archimandritū, sēu vor veni pentru orī-ce trebuințe, să li se dēe la mână adeverință a cuviosulū stareț Kir Gheorghie, spre a fi sciuți și când va fi trebuința mōnăstirei, care are a se căuta prin stăpānire, să aibă a se arēta Epitropilor acea trebuință.

10. Când vre-unul din Păr. Chinoviei nu va urma datoriei ce i se cade, atunci cuviosulū starețū să aibă a-i face căduta certare, și când și după acēsta nu va fi următorū, atunci ca pe unū netrebnicū să-lū isgonēscă.

11. Tōte moșiile, acareturile și veniturile de milī să le aibă numita mōnăstire în zaptulū numitulū starețū, ca să le caute și nimeni să nu se cerce a lua și a înstreina cevași de ale mōnăstirei, cu nicī unū felū de cuvōnt, ci tōte să fie pentru trebuința obștei Părinților, pe care să se silēscă mai sus numitulū starețū Kir Gheorghie a le bine iconomisi și a le chivernisi, cum am dis mai sus, spre a le aduce la sporū și la adaosū.

12. Tōte hrisōvele și cărțile mōnăstiresci vechi și nouē să le aibă la schivo-filachia mōnăstirei cu bună păstrare.

Deci orēnduimū Domnia mea Epitropī pe P. S. S. Păr. Mitropolitulū țerei Kir Dositheiu și pe D-lorū cinstiți și credincioși boieri Domniei mele biv vel Banū Dumitrache Ghica, vel Banū Dumitrașco Racoviță și vel Log. de țera de sus Const. Filipescu, cari Epitropī să fie cu purtare de grijă și să privigeze în tōtă vremea, de a se urma întocmai și fără nicī o scădere mai sus arētatele porunci, cum și socotēla mōnăstirei de venitū i de cheltuēlă, pe tot anulū, să aibă a cerceta, ajutāndū mōnăstirea și pe numiți Părinți cu rfvnă creștinēscă, spre cele de folosū; așisderea și când cuviosulū starețū, Kir Gheorghie, își va da obșteasca datorie, să nu fie volnicū nimeni din altă parte a intra starețū, făr'de numai din părinții mōnăstirei, după alegerea ce vorū face între deuși și prin înscirea Epitropilor, arētāndu-se Domniei să se orēnduiască, fiindū datorī Părinti de obște ai aceței sf. mōnăstiri a ruga pre milostivulū Dumneșeu de-apururea întru slujbele lorū, pentru bună-starea și îndestularea aceței pravoslavnice țeri, pentru starea și ajutorū Dumneșescū și pentru sufletele rēposașilorū acelora citorī. Și amū întăritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Io Alexandru Iōn Ipsilant Vvd. și cu credința prea

iubitului fiu alu Domniei mele Constantin Vvd., marturii fiindu și D-nelor cinstiți și credincioși veliți boierii ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrașco Racoviță vel Banu, Pan Ienache Văcărescu vel Vistieru, Pan Manolache Crețulescu vel Vornicu de țera de sus, Pan Ion Damaris vel Vornicu de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicu alu obștiriloru, Pan Constantinu Filipescu vel Log. de țera de sus, Pan Ștefan Văcărescu vel Logof. de țera de jos, Pan Isaac Ralet vel Log. al obiceiurilor, Pan Gheorghe Mavrocordat vel Spătaru, Pan Constantin Suțu vel Post., Pan Theodorache Iuliano vel Cluceru, Pan Iordache Slătinenu vel Paharnicu, Pan Gligore Paleologu vel Stolnicu, Pan Iancu vel Comis, Pan Constantin Vișoreanu vel Slugeru, Pan vel Pit. și Ispravnicu. Și s'au scrisu hrisovulu acesta intru anteuulu anu dintr'a doua Domnie a Domniei mele, aici in orașulu scaunulu Domniei mele București, la anii de la zidirea lumii 7305, iar de la Nascerea Domnulu Dumneșeu și Mântuitorulu nostru Isus Christos 1797, April in 27 de zile, de Chiriță Log. de Divanul.

Cod. XXXIV fila 84.

Carte de la 28 Aprilu 1797, prin care Alex. Ipsilant acordă mânăstirei Brâncovenii (Romanaii) milele anteriore, de la Al. Moruzi 1793, Iunie, de 15 omeni streini scutiți.

Cod. XXXIV fila 69.

In 28 Aprilu 1797, Alex. Ipsilant confirmă milele mânăstirei Clocociovu (Oltu) prin unu hrisovu identicu cu celu alu lui Moruzi din 30 Iunie 1793 (cod. XXVI p. 93 ; v. tomulu VI).

Cod. XXXIV fila 64 verso.

Carte de la 29 Aprilu 1797, prin care mânăstirei Gănescu din Dolju, cu hramulu Sf. Neculai, îi reînoesce hrisovele vechi și al lui Alexandru Moruzi din 24 Octombree 1793, pentru 10 omeni streini.

Cod. XXXIV fila 113.

Actulu din 6 Maiu 1797, de la Alexandru Ipsilant reînătesce cartea de milă a mânăstirei Isvorani (Isvorulu) din județulu Ilfov. Hrisovulu e identicu cu celu de la Moruzi, din 15 Maiu 1793, (cod. XXVI p. 29 v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 47.

In 6 Maiu 1797 Alexandru Ipsilant confirmă mila de liude scutelnicii a mânăstirei Cetățuea (Buzeu), prin unu hrisovu identicu cu alu lui Moruzi din 6 Iulie 1793, (v. tomulu VI).

Cod. XXXIV fila 46 verso.

Actulu din 10 Maiu 1797 de la Alexandru Ipsilant reînoesce cartea de

milȳ a Episcopiei Buzeuului. Actulȳ e identicȳ cu alȳ luȳ Alexandru Moruzi din 19 Augustȳ 1793, (cod. XXVI pag. 119, v. tomulȳ VI).

Cod. XXXIV fila 180.

Alex. Ipsilant la 10 Maiȳ 1797 reȳnoesce cartea de milȳ a luȳ Moruzi din 8 Decembre 1793, (Cod XXVI fila 199; veȳȳ tomulȳ VI) pentru bisericile Domnescȳ.

Cod. XXXIV fila 82 verso.

Cartea luȳ Alex. Ipsilant din 13 Maiȳ 1797, prin care acordȳ bisericeȳ Sf. Ecaterina, metohȳ alȳ mȳnastireȳ din muntele Sinai, vinȳriciȳ din Dealurile Domnescȳ judeȳulȳ Sȳcuieniȳ, ȳnsȳ: din poporulȳ Giugurenȳ i Bȳșinesciȳ și Finȳescȳ cȳte 2 bani de vadrȳ și pȳrpȳrulȳ. «Așȳjderea fiind-cȳ acȳstȳ Sfȳntȳ mȳnastire aȳ fostȳ miluitȳ de alȳȳ rȳpos. Domnȳ și cu alte milȳ prin hrisȳvele Domnielor sale, ȳn loculȳ cȳrora milȳ i s'aȳ adȳogatȳ de Domnia sa selefulȳ nostru Alex. Moruzi Vvd., prin cartea ce o vȳȳum cu leat. 1794. Noembre 1 ca sȳ ia de la ocna Telega pe anȳ 100 bolovanȳ sare și sȳ scutȳscȳ și 2 cȳrciume aicȳ ȳn orașulȳ Bucurescȳ», Alexandru Ipsilant ȳntȳresce și el aceste milȳ. 1797 Maiȳ 13.

Cod. XXXIV fila 76 verso.

Actulȳ din 13 Maiȳ 1797 de la Ipsilant, ȳntȳrește cartea luȳ A. Moruzi din 21 Iulie 1795, miluindȳ mȳnȳstirea Isvorulȳ Tȳmȳduiriȳ din Bucurescȳ, și maȳ adaoȳe ca sȳ scutȳscȳ de vinȳriciȳ și dijmȳritȳ drepte bucatele preoȳilorȳ și ale bisericeȳ acȳștia, și sȳ țȳe și 3 liude ȳmenȳ streinȳ, (veȳȳ tomulȳ VI).

Cod. XXXIV fila 56.

Cartea luȳ Alex. Ipsilant din 16 Maiȳ 1797 pentru Schitulȳ Ostrovulȳ (Argeșȳ), unde locuescȳ maice cȳlugȳriȳte, «care schitȳ se aflȳ ȳntr'unȳ ostrovȳ ȳn mijloculȳ Oltuluȳ, de numai cu luntrile cautȳ maicelorȳ a trece ȳn orȳ-ce parte.» Fiindȳ schitulȳ lipsitȳ de venitȳ și de ȳmenȳ cu carȳ sȳ se pȳtȳ ajuta la trebuȳnȳte, aȳ avutȳ milȳ de la anteriorȳ Domnȳ și de la Alex. Ipsilant din I-a domnie de lua vinȳriciulȳ ce se chiamȳ Malulȳ ot Romnicȳ (judeȳ. Vȳlcea), pe tot anulȳ cȳte 200 vedre vinȳ de la vinȳriceriȳ de acolo i talerȳ 50 de la Ocnele marȳ pentru sare, de 2 orȳ ȳntr'unȳ anȳ, la Crȳciunȳ jumȳtate și 1/2 la hramulȳ schitulȳ și liude 4 ȳmenȳ streinȳ scutiȳ și scutite 100 oȳ. «Care milȳ de vinȳriciȳ fiind-cȳ de la leat. 92 s'aȳ hȳrȳzȳtȳ Sfinteȳ Episcopȳȳ și partea vinȳriciulȳ ce lua Domnia dintr'acȳstȳ dealȳ, cum și din alte dealurȳ, spre a nu avea adicȳ vinȳriceriȳ domnesȳȳ a face ȳntr'acȳstȳ dealȳ și jȳluindu-se D-luȳ selefulȳ nostru Alex. Vodȳ Moruzi stariȳa cu tȳte cȳlugȳriȳtele de la numitulȳ schitȳ, cum cȳ orȳnduiȳȳ sfinteȳ Episcopȳȳ, la care s'aȳ hȳrȳzȳtȳ și partea domnieȳ nu urȳmȳzȳ orȳnduelile ce urma și vinȳriceriȳ domnescȳ a da adecȳ

schitului acéastă puțină milă de talerî 66 banî 80 pe anŭ... care milă nefindŭ cu cale a o perde schitulŭ, căcî nu s'a datŭ Episcopiei decăt partea Domniei, Selefulŭ Domnŭ, a datŭ cartea din 1795 Augustŭ 30, că schitulŭ să'și priméscă pe tot anulŭ mila sa.» Alexandru Ipsilant reînoesce milele de mai sus.

Cod. XXXIV fila 78 verso.

Carte din 16 Maiŭ 1797, prin care Alex. Ipsilant întăresce mōnăstirei Sadova (Dolj), dărăpănată din timpulŭ rezmeriței, hrisovulŭ acordatŭ totŭ de elŭ la 1775 Aprilie 23, să țină liude 7 scutiți.

Cod XXXIV fila 69 verso.

Hrisovulŭ de la 18 Maiŭ 1797 de la A. Ipsilant, cōfirmă milele mōnăstirei Jitia din județulŭ Doljŭ. E identicŭ în totulŭ cu alŭ lui Moruzi din 4 Septembrie 1793, (cod XXVI p. 136 v. tom. VI).

Cod XXXIV fila 81 verso.

Actulŭ din 19 Maiŭ 1797, confirmă cele 2 hrisóve de milŭ ale mōnăstirei Lespeși (Prahova), date de A. Moruzi în 30 Iunie și 7 Septembrie 1793, (cod XXVI v. ambele hrisóve alăturate în tom. VI).

Cod XXXIV fila 101 verso.

A. Ipsilant la 21 Maiŭ 1797 întăresce anterióra carte a lui Moruzi din 20 Aprilie 1793, (cod XXVI pag. 28 v. tom. VI) de milă a mōnăstirei Cernica, cu adăogire de scutire pe fie-care anŭ a 250 oi de oierit, care milă și A. Moruzi aŭ acordat'o prin o altă deosebită carte din 1794 Ianuarie 2.

Cod XXXIV fila 54 verso.

În 1797 Maiŭ 22, A. Ipsilant confirmă milele mōnăstirei Râmnicŭ (Râmniculŭ Săratŭ) prin unŭ hrisovŭ analogŭ cu celŭ alŭ lui Moruzi din 20 Iunie 1793, (cod XXVI p. 110 v. tom. VI).

Cod XXXIV fila 68 verso.

A. Ipsilant la 22 Maiŭ 1797, reîntăresce cartea lui A. Moruzi din 20 Octombrie 1795 (veđi tom. VI), de mile a mōnăstirei Căldărușaniŭ, cu adăogire de 20 de liude ómenŭ străini.

Cod XXXIV fila 55.

Hrisovulŭ lui Ipsilant din 22 Maiŭ 1797, prin care reîntăresce milele mōnăstirei Mărginenii (Prahova); este identicŭ cu alŭ lui Moruzi din 30 Iunie; 1793 (cod XXVI p. 108; v. tom VI).

Cod XXXIV fila 60 verso.

Carte în favórea preoților Bisericei Domnesci din Câmpu-Lungŭ «ce este făcută din temelie ei de răposatulŭ Mircea-Vodă, unde este hramul Sfântului

și făcătorului de minuni Nicolae». Acești preoți au avut milă de la Domniș anteriori și de la însuși A. Ipsilant în Domnia I-a și mai de curând de la A. Moruzi, prin cartea de la 22 Maiu 1793. Prin aceste cărți au fost scutiți de birul preoțesc, de ploconul Vlădicesc și de alte orânduești câte vor da alți preoți peste an, cum și drepte bucatele lor să fie ertate de dijmărit, oierit și căminărit. A. Ipsilant reînvoiesce aceste scutiri și adaugă liude 4 6men ștrăini spre a fi de ajutoru Bisericești «ca o zidire domnăscă ce este». 25 Maiu 1797.

Cod XXXIV fila 71.

În 26 Maiu 1797, A. Ipsilant reîntăresce cartea de milă a m6năstirești din Tergu-Văleni din județul Saac. Hrisovul e identic cu celu de la Moruzi din 23 Augustu 1793. (cod XXVI p. 140, v. tom VI).

Cod XXXIV fila 57 verso.

Cartea luș A. Ipsilant din 26 Maiu 1797, prin care confirmă cartea de milă a schituluș Prosia (Argeș), ce o avea de la A. Moruzi din 29 Decembre 1793. (cod XXVI fila 185, v. t. VI).

Cod XXXIV fila 64 verso.

Hrisovul din 28 Maiu 1797 de la A. Ipsilant acordându m6năstirești Cotroceni milele următore :

1. Tot vinăriciulă din Dealu Ţigănescilor și al Vitinescilor, ce se ține din Dealu Pitescilor (Muscelu) și din Dealu Bucurescilor, din drumulă Giurgiuluș până în viile m6năstirești Radu-Vodă.

2. Să aibă a lua t6tă vama din baltă de la satulă Pietrile (Vlașca) și vinăriciulă dintr'acestă sată cu părpărulă și ploconulă, după obiceiă.

3. Să aibă a lua pe totă anulă de la ocna Telega 150 bolovană sare și să aibă voie a o vinde fără supărare de vameși.

4. Să ia otaștină de la viile de pe moșia m6năstirești câte o vadră la 20.

5. În locă ca să ia din vama Domnăscă a tērguluș, ce se ține la Floci (Ialomița) din 3 bană unulă, de 6re-ce acestă tērgă s'a mutată aiurea, să iee după dispoșiunea luș A. Moruzi, câte 200 taleră pe totă anulă de la cumpărătoră vămăi Urzicenilor, unde s'a mutată tērgulă de la Floci.

6. Să se ție 15 liude ștrăini.

7. Să scutăscă 400 oi.

Este o reîntărire a anteri6reloră hris6ve Domnesci. Urm6ză credința Domnitoruluș, a fiuluș sēu Constantină și a boieriloră.

Cod XXXIV fila 51.

Actulă din 30 Maiu 1797 de la A. Ipsilant, reînvoiesce hrisovulă de milă a m6năstirești Nucetuluș din județulă Dâmbovița. Actulă e identic cu celă de la Moruzi din 19 Augustu 1793. (cod XXVI fila 121, v. t. VI).

Cod XXXIV fila 99.

Actul de la 4 Iunie 1797 a lui Alexandru Ipsilant, prin care confirmă cartea de milii a mănăstirei Mamul din județul Vâlcea, este în totul identic cu cel al lui Moruzi din 4 Septembrie 1793. (cod. XXVI pag. 137, v. t. VI)

Cod. XXXIV fila 87.

Hrisovul lui Al. Ipsilant, din 1 Iunie 1797 prin care ține, că «aflat-amî pentru reposatul Misail Monah, ce a fost Logofetî de taină cumcă încă din mică vîrsta sa a slujitî Domnilorî și țerei pînă la vîrsta bătrînețelorî și cugetîndu la cele lui Dumneșeu plăcute, cu a sa agonisela a înălțatî două sfinte bisericî, aici în Bucurescî, săvârșindu-le cu totă podoba lorî, însă una ce se chiamă Mahalaua Hagiului (la care se cinstesc și se prăsnuesc hramulî Prea Cuvioșei Maiceî Paraschive și a sfințilorî mai marî voevodî Mihail și Gavril și alta care numesc Mahalaua Ceauș David) cu hramulî Prea curatei născătoareî de Dumneșeu și pururea fecioarei Maria și Sfântulî Părintele nostru Nicolae arhiep. Mirelor,... unde a făcutî și 40 de chiliî spre locuința a 24 femeî sărace, obraze mai alese și călugărițe. De a căroră hrană și îmbrăcăminte tot Misail Monahul a avutî purtare de grijă în viața sa, cum și după sfirșitulî seî, atît pentru purtarea de grijă și chivernisela acelorî sărace, cît și pentru a bisericilorî orîndueală a lăsatî epitropî și chivernisitorî pe nepotulî seî credinciosî boșerî Domniei mele Panait Băben biv vel Sluger». Aceste bisericî aî avutî și mile domnescî: scutirea dreptelorî bucate: stupî i rîmătorî, vinulî de vinăriciî, o pivniță din Bucurescî de la Pôrta domnescă din sus; scutirea de oeritî a 200 oi «și la vremea vîcăritulî cînd se va întâmpla după vreme, scutirea a 20 vite și a ține 10 liuđî streinî scutiți, pentru adusulî lemnelorî și asemenea a lua și de la Visterie amîndouă bisericile pe anî tal. 80, de 4 orî într'unî anî, la fieș-care hramî câte 20 talerî, pentru cêră, tîmêe, unt-de-lemnî și pentru împărșitî la sîracele de la chiliî. Si mai lua cu pecetluitî domnescî pe fieș-care anî de la ocna Telega, 2000 oca sare. Așîșderea și unî omî ținea care este rînduitî Ispravnicelî, spre purtarea de grijă și poslușnicî la acele sîrace, scutitî și apăratî de tôte dăjdiile.»

Aceste milii le aî avutî prin hrisovî de la Constantin Mavrocordat și de la Alexandru Ipsilant I^a domnie.

Sub M. Sușu în I^a domnie, Panait Băben biv vel Slugerî, a prefăcutî în zidire de pîtră una din cel două bisericî, cea din mahalaua Ceauș David, ce era de lemnî, în care se află și icóna făcătoare de minunî a Maiceî Domnului și aî ziditî și 12 chiliî de pîtră în care să locuescă 24 călugărițe și femeî sărace, a cărorî purtare de grijă aî avutî tot numitulî titorî ca și cele-l-alte, atît în viața sa, cît și după môrte lăsîndî epitropî și titorî iar din neamulî seî, mirenî iar nu călugări, fiind bisericî la care se află locuindî călugărițe și vîduve sărace, precum aî datî pentru acêta și repos. metropolitî țerei Kir Gregorie arhierescă carte cu aședămentulî acestă de la Ientî 1783

Iunie 10 și cu volnicia titorului să zidescă biserica și chiliile acestea și să păzescă așezământurile și orânduile ce prin cartea Prea Sfinției Sale în 6 ponturi coprinde neștrămutată, lăsându și P. Sa doi preoți ca să fie nesupărați de dădiile preoțesci». M. Vodă Suțu aș întăritu cu hrisovū tôte aceste așezări și aș reintăritu milele vechi și aș adaosū 100 bolov. sare pe tot anulū, de la Telega, cu pecetluitū, ca să fie pentru sărace de la chilii, Asemene doi preoți și unū diaconū să fie nebântuiți de dările preoțesci și de ploconulū vlădicescū. In a II-a domnie a lui, Mihail Suțu aș constatatū că titorulū Băbenu a făcutū biserica de pētră și 14 chilii asemene. Decī Mihail Suțu a mai adaosū milă «ca să aibă a lua din vinăriciulū domnescū din județulū Ialomița, de vadră 2 banī cu pārpārulū, de la cāte vii lucrătore se afla la 1792 în plasa Stelnița, Lestunesci, Sloboția și orașū. Iarū la altele ce se vorū mai sădi să nu aibă a face, ca să fie pentru cheltuielile bolnavilorū ce vinū după aiurea și năzuescū la ajutorulū P. S. nāscētorei de Dumneđeū, a cărorū cheltueli tot Băbenu o dă.

Alexandru Moruzi la 1794 Ianuarū 1 aș mai adaosū mila vinăriciulū în încă 1 banū (cāte 3 banī de vadră) atāt din viile de mai înainte cāt și din viile sădite de la anteriorele hrisove încōce într'acele 4 plāși.

Alex. Ipsilant la rēndulū seū în a 2-a domnie, cu acēstă carte reintăresce tôte milele aceste, la 1 Iunie 1797.

Intre boierii cari sunt marturi se află pentru prima dată: Παν Ιωαν Ποσειδελ Χαρμαν, după Isaac Ralet vel Log. alū obiceiurilorū. Gheorghe Mavrocordat este tot vel Spătarū.

Hrisovulū lui Al. Ipsilant din 5 Iunie 1797 în favōrea mōnăstirei Sumla din Eparhia Trapezundei. Al. Ipsilant amintindū că la acēstă mōnăstire se află icōna făcētore de minuni a Maicei Domnului, cea zugrăvită de Apostolulū Luca, care mōnăstire e zidită de Impēratulū Alexie Comnōnulū. După rugăciunea călugărilorū de acolo, încă de la Gr. Ghica Vvd., arētândū că până la o vreme s'aū chivernisitū dintr'alte veniturī, iar acum sunt în mare lipsă, acelu Domnū le-aū făcutū milă să ia de la cāmara Domnescă pe tot anulū tal. 100 și 10 lei să se dea călugărilorū ce vorū veni să-ī primescă. Astă milă li s'aū păzitu de atunce necontentit; iar A. Ipsilant în Domnia I^a aș mai adaus 50 tal. de la Cămărășia de ocne. A. Moruzi a mai adaus încă 50 tal. pe fiecare anū prin hrisovulū de la 1783 Maiū 7. Al. Ipsilant întăresce acēstă milă, în Domnia II.

Cod. XXXIV, fila 85.

Zoița Clucerésa Moróia și Clucerésa Maria Brătășanca s'aū jăluitū lui Vodă, đicēndū că rēpos. unchiulū lorū Mitropolitulū Cosma, încă în viață fiindū, le-aū lāsāt și lorū cāte-va lucruri mișcătore și sineturile a 2 acareturi nemișcătore, adică a unei moși din jud. Buzău, anume Jugurēnca și a unorū prāvālii de aice din Bucuresci, de lângă hanulū Colței, care aceste lucruri și

sineturî dice că deosebindu-le răposatul şi puindu-le într'unu sipetû l'au datû în mânele arhimandritului David Cotroceanu, să stea la Cuvioşia sa ca o *paracathichi*, cu cuvântû că la mórtea lui să li se deé lorû. Murindû decî Mitropolitul Cosma, Mihaiû Suţu Vvd. au luatû şi acelû sipetû de la mônăstirea Cotroceni. Nepótele au reclamatû înapoierea sipetului şi parte la clironomia unchiului lorû. Domnitorul Al. Suţu milostivindu-se le-au şisû, că le dă nu numai ceea-ce le-a lăsatû unchiulû, ci şi cele-l-alte nemişcătóre şi au şi rënduitû pe răpos. Clucerû Dumitrache, ca prin scirea Mitropolitului de atunci, Filaretû, să le facă împărţirea. După 2 zile de la acéstă hotărîre, se întembla *metathesis* a Domniei. Mitropolitul Filaretû au luatû atunci pitaculû de la răpos. Clucerû Dumitrache şi au făcutû zaptû tótă averea răposat. Mitropolitul Cosma. S'au jăluitû nepótele de 5 orî la Al. Moruzi. Mitropolitul Filaretû a primitû să le restitué tótă averea, numai să'î dăruiască lui locul dealătore cu mônăstirea Stavropoleos. Mitropolitul actual Dositheiu fiindû pe atunci Episcop de Buzëu, le-au sfătuitû să nu deé locul. Mitropolitul Filaret au făcutû atunci anafora către Al. Moruzi, oprindû Clironomia pe seama Mitropoliei. Nepótele au făcutû apelaţie şi acésta au fostû trimisă în cercetarea Divanului veliţilor boşeri. Peste câte-va zile au urmatû demisiunea din Mitropolie a lui Filaret şi făcându-se Mitropolitû Dositheiu au tot promisû jăluitoarelorû că le va restitui averea, până ce se făcu Episcopû de Buzëu nepotulû lui Dositheiu. Acesta au reclamatû averea pe seama Episcopiei, s'au înfăţişatû la Divanû, dar Divanulû n'a hotărîtû nimic, ci a prelungitû pricina până acum. Şi aşia P. S. Sa stăpânesce tótă averea şi nepótelorû Mitropolitului Cosma le-a datû numai 18 pogóne de vie. Jăluitoarele dicû că îndestulă avere a lăsatû Mitropolitul Cosma şi Episcopiei Buzenului, şi n'au lăsat'o datóre cu nici unû banû; şi averea rămasă pe urma lui era proprie a lui, adunată cu ostenela lui, şi nu mônăstiréscă sau streină. Jăluitoarele se rógă ca precum s'au milostivitû către ele Mihai Vodă Suţu să se milostivéscă şi elû (A. Ipsilant), căci ele au optû fete; jăluitoarele se rógă de Domnitorû ca să poruncéscă Vorniculul C. Ghica să le deé acele sineturî şi pitaculû lui Vodă M. Suţu, cu care să pótă stăpâni lucrurile unchiului lorû. În urma poruncei lui Al. Ipsilant către Divanû ca să cerceteze pricina şi să'î raporteze. Divanulû arétă că a cercetatû în prezenţa Mitropolitului Dositheiu şi a Episcopului de Buzëu Constandie. Mitropolitul invocă dreptulû, că averea agonisită de răpos. Cosma ca Episcopû de Buzëu să rămâie a Episcopiei aceleia «fiind-că cele ce agonisescó Episcopulû în vremea Episcopiei sale, după pravile, le moştenescó Episcopia.» La acésta întempină bărbaţii nepótelorû Mitropolitului Cosma: «că cele câte sunt făcute orî cumpérate, séu câştigate de răpos. ritos pe numele Episcopiei, la acele nici eî nu se amestecă, nici le cere; iar cele câte sunt cumpérate pe numele P. S. Sale şi le-au stăpânitû răposatulû şi după ce s'au făcutû Mitropolitû, adică moşia Jugureanca şi prăvăliile de lângă hanulû Colţii, cu pivnişe, carî le-au dăruitû

P. S. Sa lorŭ încă trăindŭ» și carŭ li s'au recunoscutŭ și de M. Șuțu, acestea le cere.

Divanulŭ ȃice «arētămŭ Înălțimeŭ tale, că dreptatea *aplos* a fieșcăreia pricinŭ se razimē orŭ de pravilŭ, orŭ de obiceiulŭ pământulŭ, și așia orŭ la carŭ pricinŭ vedemŭ că obiceiulŭ pământulŭ nostru se împotrivesce pravilelorŭ, urmămŭ obiceiurilorŭ, ca unorŭ canōne ale țereŭ, ce, fiindŭ păzite și urmate, sunt mai tarŭ de cătŭ pravilele, a căroră țarie și chiarŭ pravilele împērătescŭ o mărturisescŭ, ȃicēndŭ chiarŭ așia: «*ετόπον σινθία νόμου κερζάλιον*». Aci, la acēstă pricină vedemŭ, că obiceiurile ce s'au urmatŭ, dupē morțile altorŭ părințŭ Arhierēŭ de mai înainte, s'au împotrivitŭ pravilelorŭ, fiind-că pravilele cu adevēratŭ așia poruncescŭ, ca acele agonisite de Episcopulŭ în vremea Episcopieiŭ sale, Episcopia să le moștenēscă, iarŭ nu rudele Episcopulŭ; dar obiceiulŭ pământulŭ s'au urmatŭ de tot împotriva acestorŭ pravile». Divanulŭ amintescē mai multe casurŭ, și conchide că moșia Jugurēnca și prāvālia cu pivnița de lângă hanulŭ Colțŭi, se cuvinŭ a fi stăpānite de nepōtele rēposatuluiŭ, fiindŭ donate numai lorŭ, încă în viață; iarŭ restulŭ avereŭ se cuvine a se împărți între rudele cele-l-alte, toțŭ nepoțŭi rēposatuluiŭ, ca nisce clironomŭ. Divanulŭ totuși, pentru viitorŭ, adaogă: «Darŭ fiindŭ a nōstră nețāgăduită datorie, ca să grijimŭ și pentru alte de acum înainte, asemenea periusŭ ale Arhierēilorŭ, cu rudeniile lorŭ, carŭ, pentru interesulŭ rudeniilor, se vorŭ sirgui în tot chipulŭ a cumpēra acareturŭ, pe numele Prea Sfințŭilorŭ sale, și apoŭ rudeniile, rāzimāndu-se într'acestŭ obiceiŭ, ce s'au datŭ pēnă acumŭ, vorŭ face *pretențione*¹ de acele acareturŭ pe sēma lorŭ, *mai vērtosŭ cānd va fi arhierēulŭ de neamŭ din altă țeră strēină, vorŭ iurudisi strēiniŭ a veni să stăpānēscă acareturile pământulŭ nostru cu cuvēntŭ că sunt clironomŭ. De aceea ȃicemŭ, cāte s'au urmatŭ pānă acumŭ asupra periusiei Arhierēilorŭ și a rudeniilorŭ, să fie bine urmate și nestrāmutate. Iarŭ de acumŭ înainte de obște rugāmŭ pe Înălțimea ta, ca prin luminatŭ hrisovulŭ Înălțimeŭ tale, să se *nomothemisēscă*, cu hotărŭre de a nu mai fi sloboȃŭ nicŭ Mitropolitulŭ, nicŭ Episcopŭi să mai cumpere nicŭ un felŭ de lucru nemișcātorŭ, nicŭ pe numele Sf. lor sale, nicŭ pe numele Mitropolieiŭ sēu Episcopieiŭ; ci precumŭ tōte mōnāstirile și Bisericile, din tōtă țera, sunt poprite, cu luminatŭ hrisovulŭ Înălțimeŭ tale încă din cea d'intōiŭ luminată Domnie, de a nu mai cumpēra lucrurŭ nemișcātorē; încă și cel carŭ vorŭ lāsa lucrurŭ nemișcātorē dāniŭ la mānāstirŭ și bisericŭ, s'au hotărātŭ a se rēscumpāra cu banŭ de cātre rudeniile celui ce va face așieroma. Asemenea hotărŭre să se facă acum și pentru Mitropolie și cāte trele Episcopiiile, fiind-că cāteși 4 aceste sŭnte case, îndestule acareturŭ aŭ spre împlinirea tutulorŭ trebuințelorŭ sale. Iarŭ hotărŭrea cea desāvērșită rēmāne a se face de Māria ta. 1797, Iunie 9.*

Dumitrache Ban, Nicolae Brāncoveanu Ban, Nicolae Filipescu biv vel Vornic, vel Spātār Mavrocordatŭ, vel Vornic Manolache Crețulescu.

1. Pentru āntēia dată întrebuințatŭ, în locŭ de forma pretenderisire.

Domnitorul la 6 Iulie 1797 dă hotărârea că, și după pravilele bisericesci, și după cele politicesci, Mitropolitul, Episcopi, egumenii și toți clericii călugări, nu se cade a se clironomisi de rudeni, ca unii ce, după cinul ce au primit, așerosindu-se cu totul Bisericeii, clironomul și moștenitorul este Episcopia aceea la care s'au aflat, s'eu mânăstirea la care și-au pus metania; și cu chipul acesta, nici înstreinarea acareturilor pământului țerei despre care au vorbit boierii, nu va avea loc. Deci, de și s'au întemplat de câte-va ori a clironomisi adică rudeniile unile din lucruri după mărtea arhierilor, fără de orânduială au fost, și ca un lucru fără de orânduială urmat, nu se cade a se lua pildă, dreptă temeii în pricina acesta. Dar cazul cu cele 2 nepoțe ale Mitropolitului Cosma este deosebit, prin faptul că în viață fiind încă răposatul Mitropolit, le au făcut acel dar, adică moșia Jugureni și prăvăliile cu pivniță de lângă Colțea, de și, și acesta era fără orânduială, a se da dar din lucrurile agonisite în vremea episcopiei sale; însă de ore-ce și Mihai Vodă Suțul au dat și întărit sineturile de stăpânire asupra acelor acareturi, și au fost întărite și de alți Domni în urmă, de aceea să rămână numitele nepoțe stăpânitoare asupra acelor lucruri (moșia din Jugureni și prăvăliile cu pivnițe de lângă Colțea), dar acesta pentru motivul de mai sus, iar nu pentru obicei.

Cod. XXXV fila 88.

Cartea lui Alex. Ipsilant din 9 Iunie 1797, prin care întăresce schitul Slătioarele (Vâlcea), unde locuesc călugări, mila de 4 omeni streini, acordați deja la 1780 Mai 27.

Cod. XXXIV fila 65.

În 10 Iunie 1797 Alexandru Ipsilant confirmă hrisovul de la Alexandru Moruzi din 25 Mai 1793 (cod. XXVI f. 39; v. t. VI), de mila a mânăstirei Poiana Mărului; adăogându încă 21 liude scutelnici, omeni streini, ca să fie pogonași la vile mânăstirei.

Cod. XXXIV fila 61 verso.

Actul din 12 Iunie 1797 reînvoiesce cartea de mila a mânăstirei Negoescii din județul Ilfov. Hrisovul e identic cu cel de la Moruzi din 11 Iunie 1793. (cod. XXVI p. 79 v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 131 verso.

Cartea lui Alexandru Ipsilant din 12 Iunie 1797, prin care întăresce Episcopiei de Buzeu dreptul la venitul unui scaun de carne, după moșia Episcopiei, Bonțescii (Slam Râmnic), tomna la culesul de vi.

Cod. XXXIV fila 66.

Hrisovul din 12 Iunie 1797 a lui Alexandru Ipsilant reînvoiesce mila

mônăstirei *Megaspilion*, milă ce o avea și de la Alexandru Moruzi, cu hrisovul din 16 Maii 1793 (cod. XXVI p. 62; veđi tom. VI).

Cod. XXXIV fila 66.

Actulă din 13 Iunie 1797 de la Alexandru Ipsilant reîntăresce cartea de milă a mônăstirei Căluil (Romanați), pentru milă de liude, care milă le avea de la Alexandru Moruzi, prin hrisovulă din 30 Septembrie 1794 (cod. XXIII p. 279 verso; veđi tom. VI).

Cod. XXXIV fila 70.

Actulă din 14 Iunie 1797 reîntăresce hrisovulă de milă ală mônăstirei Rășvanul din județul Prahova, identiculă cu celă ală lui A. Moruzi din 1793 Iunie, cod. XXVI fila 258 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 73.

Actulă lui Alex. Ipsilant din 16 Iunie 1797, prin care reînnoesce milele mônăstirei Sfântu Sava din Bucureșci, este în totală identiculă cu celă ală lui Moruzi din Maiă 1793, cod. XXVI pag. 69 (veđi tom. VI).

Cod. XXXIV fila 77 verso.

În 16 Iunie 1797 Alex. Ipsilant întăresce mila de vinăriciă a mônăstirei *Vlahserai*, prin ună hrisovă analogă cu ală lui Al. Moruzi din 9 Maiă 1793 (cod. XXVI p. 68; v. t. VI), dar cu deosebire că șterge obligațiunea pentru Vlahterai, pusă de Moruzi, de a da pe tot anulă câte 200 taleri la spitalele nouă făcute la satulă *Terapia* pentru a se putea ține ună dohovnică pentru parigoria bolnaviloră de acolo, și alți 200 tal. săi deă la școlă de la *Terapia*

Cod. XXXIV fila 67 verso.

Hrisovulă școlăi elinesci de la Arnăută-Chioiă.

Fiind-că școlă elinescă de la Arnăută-Chioiă se află făr' de nici ună venită și milă domnescă, cu care să se ajute la trebuințele ei, după cum au alte asemenea școlă de învețătură și biserică, de aici dintr'acéstă creștinescă țeră, și fiindă cu cale și trebuinciosă ajutorulă la acestă felă de locuri, unde se face silința la învețătură și luminarea spre cunoscința de Dumneșeu, amă bine-voită Domnia mea pentru pomenirea noastră și pentru ajutorulă și mângăerea celoră ce se silescă la învețătură, spre a putea făr' de lipsă de dascălă și de cele trebuincioșe a urma osirdia loră, și amă dată acestă Domnesculă nostru hrisovă, ca să aibă a lua școlă acéstă, pe totă anulă, de aici, de la carvasaraua domnescă câte taleri 200, spre a se cheltui la trebuințele școlăi, pentru că acéstă milă au avut-o nunița școlă și de la Domnia sa seleful nostru Aloxandru Moruzi Vvod, prin hrisovulă Domniei sale celă vėđumă cu létă 1794 Aprilie 14. Decă ne-amă milostivită și Domnia mea de amă înoită și amă întărită mila acéstă ca să se păziască neștrămutată. Rugămă dar și pe

alți frați Domnii, cari în urma noastră se voru învrednici a fi Domnii și oblăduitorii acestei creștinesci țări, să bine-voiască a înoi și a întări această milă, ca și ale Domniilor sale milii și faceri de bine să fie în urmă de alții ținute în sémă. Și amă întăritu hrisovul acesta cu însăși credința Domniei mele Io Alexandru Ion Ipsilant VVod, și cu credința pré iubitulu Domniei mele fiiu Constantin VVodă; marturii fiindu și Dumnélor cinstiți și credincioși boierii veliți ai Divanului Domniei mele». Urméază numele boierilor deja cunoscuți. Ispravnicu hrisovului e Costache Filipescu vel Log. 1797 Iunie 22.

Cod. XXXIV fila 97.

În 22 Iunie 1797 Al. Ipsilant reîntăresce hrisovul mânăstirei Dâlhăuți (Râmnicu-Sărat) de milele ce avea, prin unu hrisovă identic cu alu lui Moruzi, din 19 Maiu 1793 (Cod. XXVI, p. 42; v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 69 verso.

În 22 Iunie 1797, A. Ipsilant confirmă hrisovul de milă a mânăstirei Bonțescii (Râmnicu-Sărat) prin unu hrisovă identic cu alu lui Moruzi din 29 Maiu 1793, (Cod. XXVI p. 67; v. t. VI).

Cod. XXXIV, fila 69.

În 24 Iunie 1797, Al. Ipsilant dă hrisovul său de întărire a milelor mânăstirei Naum de la Ochrida, în mod identic cu alu lui Moruzi, din 10 Iunie, 1793 (Cod. XXVI p. 67; v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 160.

Hrisovul din 27 Iunie 1797 de la Al. Ipsilant, prin care confirmă milele mânăstirei Plătărescii (Ilfov), acordate de Moruzi în 5 Maiu 1793, Cod. XXVI p. 30 (v. tom. VI), adaugă că în locu de 4 liude să aibă mânăstirea 10 liude ómenii străini.

Cod. XXXIV, fila 71.

Hrisovul *Vlahernei* din Țarigrad, de la 28 Iunie 1797.

«De vreme ce proorocul și pururea între împărați pomenitul, prea înțeleptul Solomon, numai în umbra legei răđimându-se, făcu atâta podóbă casei dumneđeesci a Ierusalimului și o dăru cu atâtea daruri, ca să se păzescă într'ensa secriulă cu tablele legii Domnului, cu cât mai vêrtos noi, cari suntem cu mila duhului sfânt pravoslavnic Domnii, se cade să ne silimă cu tot sufletul să întemeemă și să ajutorămă sfintele lui Dumneđeu locașuri întru cere nu se junghe vite necuvântătore, precum óre-când acolo, ci însuși mieluselulă lui Dumneđeu se jertvesce pentru viața vecinică a noastră tuturor.» Decă... Al. Ipsilant acordă bisericeii «din năuntru la marea și lăudata cetate a Țarigradului, în mahalaua Canavi, la care se cinstesce și se prăznuesce hramulă sf. Dumitru, unde se află aghiasma ce se numesce *Vlaherna*, minunată și isbăvitóre, și avëndă această

sf. biserică și mai nainte de la alți frați Domnii de la Domnia mea din cealaltă Domnie, cât și de la frații Domnii din urmă, milii și ajutorii dintr'această țară creștină...» deci renoiesce Al. Ipsilant milele următoare :

200 taleri pe tot anul de la ocelele țerei, însă : 70 să se dea la biserica *Vlaherna* la sf. Dumitru în 26 Oct. iar taleri 130 să se dea la paraclisul ce este tot acolo ce se numesce alii *Precistei Vlahernei*, care se prăznuiesce la 20 Iuliu, pentru candelile de la aghiasmă, ca să fie pururea nestinse și să aibă datorie «în toate sfintele slujbe și liturghii a ruga pe milostivul Dumnezeu pentru reposesții Domnii și pentru Domnia noastră și pentru frații noștri, cari în urmă vorii fi Domnii și pentru bună-starea și liniștea acestei țări creștinesci.»

Cod. XXXIV, fila 75 verso.

Cu hrisovul din 30 Iunie 1797, A. Ipsilant confirmă și elii, ca mânăstirea Arnănt-Chioii să iie pe tot anul câte 200 taleri de la carvasaraoa Domnăscă, după hrisovul lui Moruzi din 14 April 1794 (Cod. XXVI p. 202; v. tom. VI); însă adauge că, fiind-că călugării nu potii veni să-i iie, din cauza cheltuelii și a greutății drumului, să li se dea acești bani de către boierii capicheaele din Tarig:ad.

Cod. XXXIV, fila 98.

Cartea lui A. Ipsilant din 2 Iulie 1797, prin care schitulii ce se numesce Peștera, *sub ținutulii Ardélului*, cu hramulii Sf. Ión Botezătorulii, îi renoiesce mila de a lua în toți anii taleri 100 de la Visterie la ziua hramului «fiindii veniții din străinătate părinții călugării și aflându-se acolo locii pustii.»

Este o reînnoire acordată de același Domnitorii la 5 Noembre 1780.

Cod. XXXIV fila 88 verso.

Actulii din 3 Iulie 1797 de la Alexandru Ipsilant, reînțăresce cartea de milii a mânăstirei Dealu, din județulii Dâmbovița. Identicii în totulii cu celii alii lui Moruzi din 31 Octombre 1793, (cod. XXVI p. 169 v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 89 verso.

Carte din 3 Iulie 1797, prin care A. Ipsilant înțăresce mânăstirei Gruiolii din Ilfovii, mila de liude 10, ómenii străinii.

Cod. XXXIV fila 79.

Cartea lui A. Ipsilant din 3 Iulie 1797, prin care acordă mânăstirei Stelea de la Têrgoviștea 10 liudii, ómenii străinii, scutiții.

Cod. XXXIV fila 79 verso.

În 10 Iulie 1797, A. Ipsilant confirmă hrisovul lui A. Moruzi din 22 Aprilie 1793, (cod. XXVI p. 25) de milii a mânăstirei Mărculescii (Muscelii)

Cod. XXXIV fila 101.

Cartea lui A. Ipsilant din 10 Iulie 1797, prin care acordă Bisericeii din mahalaua Sêrbilor de la Craiova, cu hramul Adormirei, și preoților acesteia Bisericii: «să aibă a ține unu scaun de măcelărie lângă Sf. Biserică», scutit de toate dările. Astă milă e reînnoită, după hrisovul lui A. Moruzi, din 1793 Iulie 3.

Cod. XXXIV fila 78 verso.

Hrisovul lui A. Ipsilant din 16 Iulie 1797, pentru Sf. Gheorghe «care este zidită de răposat Domnia sa Constantin Vodă Brâncoveanu și închinată la sf. și de viață prinitorū Mormântulū Domnului nostru Isus Hristos». I dăruiesce milele:

Vinăriciulū din Dealulū Kerbeii i al Loloescilorū, i Crângulū i Mărunțișulū, Valea Bobuluī din Saacū. Așijderea să ia din vinăriciū și după moșia mōnăstirei Poenele (Vlașca), cu pârparulū, după obiceiū, câte 2 banī de vadră, iar 2 banī de la vadră și ploconulū rēmānū Domnesci.

Așijderea să ia mōnăstirea și otaștina, după obiceiulū pāmēntulū, de la cei cu vii pe moșiile mōnăstirei.

Să primescă 200 bolovanī sare de la Telega.

Să scutescă 2000 de oi.

Să scutescă 3 cărciume în Bucuresci.

Să țină liude 35 omeni străini, din cari 15 sunt adaoși acum de Alex. Ipsilant.

Aceste milī, afară de cei 15 liuși noi, le-au întăritū și A. Moruzi în 1796 Aprilie 23.

Urmēză mărturia Domnitorului, a fiului sēu Constantin și a boerilor.

Cod. XXXIV fila 76 verso.

Cartea din 20 Iulie 1797, prin care A. Ipsilant acordă mōnăstirei Lăculețele din Dâmbovița să aibă a scuti de dijmăritū stupi i rimătorī 250, și oi 200, și de pogonăritū pogone 5, și vinulū ce ilū va face în vile mōnăstirei să se scutescă de vinăriciū. Ii mai acordă și liude 4, omeni străini, pentru ajutorū mōnăstirei și călugărișelorū de acolo. Acordă unū preotū și unū diaconū scutiri de birulū preoțescū și de ploconulū vlădicescū «și să aibă a lua în toți anī de la ocnița, ce este de jos de Têrgoviște, sare bolovanī 15». Este o reînnoire a anteriorelor hrisove.

Cod. XXXIV fila 89 verso.

Actulū din 21 Iulie 1797, reîntăresce cartea lui A. Moruzi din 6 Maiū 1794, cod XXVI, pag. 215 (v. tom. VI), de milī ale mōnăstirei Plumbuita, județul Ilfovū. Fondulū actului e în totulū identicū cu alū lui Moruzi.

Cod. XXXIV fila 91 verso.

Actulŭ din 25 Iulie 1797, reîntăresce hrisovulŭ milelorŭ Schitululŭ de călugăriŭe «Turbaŭiŭ» judeŭulŭ Ilfovŭ. Identiculŭ cu celŭ alŭ luŭ A. Moruzi din Aprilie 1794, cod. XXIV p. 214 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 90.

Hrisovulu bis. Stavropoleos. «De vreme ce Sf. Sa repos. Părint. Stavropoleos, Chir Ioanikie, aflându-se cu locuinŭa aici, din rŭvna dumneŭească fiindŭ pornitŭ, cu multă evlavie aŭ înălŭtatŭ din temelie sfânta biserică aici în oraşulŭ Domnieŭ mele Bucurescŭ, întru slava vecŭniculuŭ Dumneŭeŭ şi întru cinstea şi lauda sfinŭilorŭ marilor voievoŭi Mihail şi Gavril şi întru pomenirea aceluŭ dintre sfinŭi, părintele nostru Atanasie-cel-Mare Arhiepiscopul Alexandrieŭ, pre care din ostenéla sf. sale o aŭ înfrumuseŭat-o pre din lăuntru şi pre din afară, cu tóte cuviinciósele podóbe şi o aŭ ocolitŭ împrejurŭ cu hanŭ şi cu alte zidirŭ, precum se vede; dar ca unŭ omŭ streinŭ ce aŭ fostŭ .sf. sa n'aŭ avutŭ să o inzestreze cu de cele pămēntescŭ iconomiŭ. Şi socotindŭ Domnia sa repos. Nicolae Alexandru Vodă pentru părinŭiŭ cei ce se vorŭ afla locuitorŭ dupē vremŭ la acéstă sfântă biserică, ca să-şŭ aibă odihna şi chiverniséla vieŭei pe deplinŭ, aŭ bine-voitŭ de aŭ inzestrat-o cu cele din domnescile mile: 50 tal. la ŭia prazniculuŭ sfinŭ. Arhanghelŭ; scutirea de dijmăritŭ stupŭ 300, rŭmătorŭ 300; 20 pogóne scutite de pogonăritŭ, vinulŭ cât se va face în vile mōnastireŭ scutite de vinăriciŭ; oŭ 220 scutite; vito 30 scutite de văcăritŭ; odăile din hanŭ şi băcănia scutite de fumăritŭ, de schimbulŭ banilorŭ; pivniŭa scutită. Hangiulŭ şi cărciumarulŭ încă să fie scutiŭi de tóte dăjdiile. 10 liudŭ scutiŭi să ŭină. Aşŭderea să aibă vinăriciulŭ din délul Boldescilor, alŭ Mălăescilor (Saac) cu părpărulŭ, câte 2 banŭ de vadră.

Alex. Ipsilant, cu cartea acéstă reînoesce aceste milŭ. 1797 Augustŭ 3.

Cod. XXXIV fila 115 verso.

Hrisovulŭ de la 3 Augustŭ 1797 confirmă cele 2 hrisóve de vinăriciŭ şi sare şi alte diverse milŭ ale mōnastireŭ Viforŭta, date de A. Moruzi la 1793 în 20 Noembrie (cod. XXVI. pag. 179, v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 119 verso.

Cartea luŭ Al. Ipsilant din 4 Augustŭ 1797 confirmă cele 2 cărŭi de milŭ ale schitululŭ Fundătura (Buzeuŭ), date de Alex. Moruzi la 13 Septembrie şi 3 Octombrie 1793 (v. tom. VI); dar mai adaoge încă unŭ liude streinŭ, care să fie vierŭ la via schitululŭ.

Cod. XXXIV fila 99.

Carte din 4 Augustŭ 1797, prin care Alexandru Ipsilant întăresce cartea luŭ Moruzi din 23 Septembrie 1793, ca schitulŭ Fundătura ot sudŭ Buzeuŭ, să iépe pe fie-care anŭ câte 70 bolovanŭ sare de la ocna Slăniculuŭ şi câte tal. 50

de la vama Buzeului; și apoi tot de la Moruzi avea milă, prin deosebită carte din 11 Februară 1794, liude 5, ca să fie de poslușania acestui schit. Alex. Ipsilant le adaogă încă ună liude.

Cod. XXXIV fila 99.

Hrisovulă din 1797 Augustă 5, confirmă milele mânăstirei Hurezu; identicū cu hrisovulă luī A. Moruzi de la 28 Septembrie 1793 cod. XXVI p. 164 (v. tom, VI), cu adăogire de 20 de liuđi scutiđi ómenī streinū, acordađi mânăstirei încă de Nic. Caragea.

Cod. XXXIV fila 118 verso.

Carte de la 6 Augustă 1797. «Fiind-că pentru distihia ce aū pătimitū țera acēsta într'acești trecuți anī, de năpraznica bólă a ciuimī, s'aū fostū cerutū cu rugăciunī de obște și cu ómenī trimiși într'adinsū capulū Sf. Visarion a se aduce de la mânăstirea Dușco din Rumelia, ca unū ajutorū și folositorū ce s'aū arētatū în multe vremī de nevoie la acēstă patimă, de unde și sculându-se Părinđii acei mânăstiri cu protimie s'aū osărduitū de aū venitū cu capulū Sfântulū aici, unde cu ajutorulū sfinđiei sale aū și dobânditū țera de obște mângăere în faptă, cu contenirea acei gróznice și năprasnice bóle și se află acum din mila luī Dumneđeū și cu rugăciunile și ajutorulū sfântulū acestuia țera curată și izbăvită de acea cumplită bólă. Cade-se dar în adevērū ca și țera de obște să arēte mulțumita sa cu osirdie». Domnitorulū găsesce cu cale a rēsplăti serviciile capulū Sf. Visarion prin ajutore acordate mânăstirei Dușco. Acestū ajutorū Domnitorulū voesce să fie de la toți marī și micī «începēndū de la noī întâiū și pēnē la celū maī micū.» De aceea dispune ca toți cei carī aū scutelnicī să dēe câte unū talerū de liude împreună cu scutelniculū pe tot numērulū de scutelnicī trecuți în catastifulū Visteriei. Domnitorulū ordonă Vistierulū să împlinēscă acești banī de la toți căți iaū banī scutelnicilorū de la Visterie; iar de la cei-l-alți de obște cari 'și aū scutelnicī în slujbă, căți vorū vrea a fi rēspundētorī. De la cei ce nu vorū vrea să plătescă, prin ispravnicī să se împlinēscă câte 1 talerū de la tot scutelniculū.

Cod. XXXIV fila 77 verso.

Cartea luī Alexandru Ipsilant din 15 Augustă 1797 confirmăndū milele acordate de Al. Moruzi mânăstirei Căsciórele din Vlașca la 4 Septembrie 1793, (cod. XXVI, veđi tom. VI), adaoge că mânăstirea are dreptū a lua și otașinā pentru viī.

Cod. XXXIV fila 112 verso.

Hrisovulă luī Alex. Ipsilat din 16 Augustă 1797, prin care reîntăresce mânăstirei Sf. Spiridon vechiū din Bucuresci, închinată Patriarhiei din Antiohia milele ce aū avutū, atât de la elū însuși în Domnia I^a, cât și de la cei-l-alți Domni din urma luī, decī și de la A. Moruzi, din 1793 Iulie 18. Acele

milii erau : tot vinăriciulū din jud. Saac, însă din : valea Dobrotei, Vai-de-elū, Măstinescii, Popescii, Chiliile, Cuibul și Nucetul, câte 2 bani de vadră; iar părpărulū numai din : Valea-Dobrotei, Vai-de-elū, Măstinescii, Popesci și Chiliile. Apoi să ție 6 liude scutiți, ómenii streinii, (acordați de M. Suțul în Domnia I) Alexandru Ipsilant reîntăresce aceste milii.

Cod. XXXIV fila 106 verso.

În 26 Augustū, 10 Octombree și în 15 Octombree 1797 Alex. Ipsilante confirmă hrisóvele de milii ale Metropoliei și ale bisericilor din Eparhia Drăstereului, date de Al. Moruzi în 8 Iunie, 16 Iunie și altulū tot în 16 Iunie 1793. (Cod. XXVI p. 83, 84 și 85; v. tomulū VI).

Cod. XXXIV fila 115, 136, 138 și 140 verso.

Cartea din 27 Augustū 1797, prin care Alex. Ipsilant acordă schitulū Băndea (Muscelū), cu hramulū Intrarea în Biserică a Maicei Domnului, metohū alū Sf. Mitropolii, milă ca să scutescă 40 stupi de dijmăritū și 50 oi de oieritū, însă drepte bucatele sale; să aibă a lua pe tot anulū de la Visterie câte tal. 30; să ție și 6 liude ómenii streinii scutiți. Aceste milii le-aū avutū schitulū atât de la alții anteriori Domnii, cât și de la Alex. Ipsilant în Domnia I din 1775, cum și de la Domnii următorii; acum decī reîntăresce aceste milii.

Cod. XXXIV fila 114.

În 1797 Septembrie, Al. Ipsilant reînoesce hrisovulū de milii a bisericeii Crețulescu din Bucurescii. Actulū e identic cu celū de la A. Moruzi din Cod. XXVI fila 128 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 144 verso.

Cartea de la Al. Ipsilant, din 4 Sept. 1797, în favórea mânăstireii Sf. Ion Evanghelistulū de la *ostrovulū Patmos*. Îi renoesce vinăriciulū de la 27 pogóne, câte 2 bani de vadră și părpărulū, după obiceiū, din Jidovulū cu Măgăreții, Culinieni, Ghindenii, Malulū Spart, Locusteni de jos, Locusteni de sus, Sadova din Plasa Dumbrăveii, Liveđile, Grindulū celū mare, Tirnava, Bărza, Breasta din Plasa Cămpulū, Țămneculū, Ohaba, Mierea, Oacheșu, Tulburea, Șipotu, Bulubucescii, Ciorarii, Băloșanii, Spafii, Ulmetulū, Slăvuța, Văluța, Soceni, Tălpașul din plasa Hămărăzeii.

Cod. XXXIV, fila 108 verso.

Actulū din 5 Sept. 1799 confirmă milele mânăstireii Plăviceni; hrisovulū e identic cu acelū de la Moruzi din 19 Iulie 1793 (Cod. XXVI p. 127; v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 114.

În 5 Sept. 1797, prin un hrisovū identic cu alū lui Al. Moruzi din 23

Iunie 1793 (Cod. XXVI p. 114; v. tom. VI), Alex. Ipsilant întărește milele mănăstirei *Sf. Nicolae din Eparhia Miralichiei*.

Cod. XXXIV, fila 107.

Cartea din 7 Septembrie 1797, prin care rânduiesc anume omii din partea Epitropiei obștinei (de către D-ului vel Vornicului al obștirilor) care să scrie vinăriciul din jud. Ilfov, care este cu totul alii mănăstirilor, spre a se putea lua și de la acestu județu deciuiala otărită, în folosul cutiei milosteniei. La celelalte județe iaă acestă deciuială tacsildarii ordinari. Rîndnitul specialu la Ilfov va aduna deciuiala la Epitropie cu anume catastifii.

Cod. XXXIV, fila 110.

Carte de la Al. Ipsilant din 7 Sept. 1797, în favoarea mănăstirilor *Grigoriu ot Sfetagoru și Precistei de la Tarigrad*, pentru vinăriciul din mai multe dealuri.

Cod. XXXIV, fila 109.

Cartea din 8 Septembrie 1797, prin care scutesc de dări pe Niculae ot sud Doljii poslușnicu și purtătorii de grijă la metohul Episcopiei Rîmnicu cu hramul 40 de Mucenicu, cum și drepte bucatele lui de dijmăritu și de vinăriciul și o pivniță scutită, conformu hrisovului lui Alex. Moruzi din 1793 Decembrie 13.

Cod. XXXIV fila 110 verso.

Carte din 8 Septembrie 1797, prin care scutesc lui Filoteiu îngrijitorul mitocului Episcopiei Rîmnicu, cu hramul 40 de Mucenicu, ca să aibă a ține 4 liudii din dajnicii mahalalelor Bucurescilor «pentru cea de apurare curătenie și înfrumusețare a grădinei ce este la acestu mitocu». Domnitorul ordonă vistierului scăderea acestor liudii din catastifele visteriei.¹

Cod. XXXIV fila 111.

Carte din 9 Septembrie 1797, prin care lui Ivan Suiulgiu, din tîrgușorul Prahova, «care avîndu acestu meșteșugă, și fiindu trebuinciosu Sf. sale Episcopului de Rîmnicu pentru purtare de grijă și meremetul la fîntănele ot peste Oltu», îi reînvoiesc scutiirile date de alii Domni; «iaru când nu se va arăta cu totă supunerea și purtarea de grijă și va face celu mai micu cusurii, atunci nu numai că va perde mila acesta, ci va fi căduțu și sub pedepsă.»

Cod. XXXIV fila 112.

Cartea lui A. Ipsilant din 11 Septembrie 1797, prin care Biserica din curtea Domnescă de jos, din Tîrgoviște, și cea de sus și Biserica Sf. Vineri le voluncesc să aibă 6 preoții și 2 diaconi, 4 cîntăreți și 5 grămăticu, scutiți de tôte dăjdiile.

1. Pe locul acestei grădini este ađi acea a Ateneului.

Așisderea să scutască stupii, rămătorii, vinul de vinăriciū și de fumăritū de pivnițe și drepte bucatele sale i de cheltuiala tērgului, de caī de olac ;

Să scutască oile de oeritū, viile de pogonăritū ;

Aceste milī le aū acordatū și A. Moruzi în 1793 Noembre 22.

În 1 Septembrie 1797, A. Ipsilant a fostū acordatū deja și Mitropoliei de acolo reînnoirea hrisóvelorū prin care acea mitropolie veche avea a lua în fiecare anū 100 bolovanī sare de la Telega; și va ține liude 10 ómenī străinī.

Cod. XXXIV, fila 120.

Alex. Ipsilant reînnoesce în termenī identiciī cartea de mile a mōnăstirei Radu-Vodă, din anulū 1797, Sept. 13, adăogându numai încă o sută bolovanī sare de la ocna Slănicului, adică să iée peste tot 200 bolovanī (veđi hrisovulū lui A. Moruzi relativ la aceeași mōnăstire din Cod. XXVI p. 59, în tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 122 verso.

Al. Ipsilant în 13 Sept. 1797, confirmă milele ce are mōnăstirea Vieroșul (Muscel); hrisovulū în fond e identic cu alū lui Moruzi din 20 Martī 1794, Cod. XXVI, fila 196 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 120 verso.

În 15 Sept. 1797, Al. Ipsilant reconfirmă hrisovul de milī a mōnăstirei Xenofont, datū de Al. Moruzi la 6 Iunie 1793 (Cod. XXVI, p. 86; v. tom. VI); fondulū ambelorū hrisóve este identic.

Cod. XXXIV, fila 106.

Cartea lui Al. Ipsilant din 15 Sept. 1797, reînnoindū mōnăstirei Dedulesci (Slam-Rōmnic) milī și scutirī, stupi și rămătorī i liude 12 ómenī străinī.

Cod. XXXIV, fila 126 verso.

Carte din 15 Septembrie 1797, reînnoindū lui Kir Nectarie, Episcopū de Rōmnic, cărțile trecuților Domnī, de a scuti 2 scaune de carne în Rōmnic (Vâlcea), «afară de alte scaune scutite ce aū avutū aici în Bucuresci și s'au orēnduitū a le ține orī la Vâlcea séu la Craiova.»

Cod. XXXIV, fila 115.

Hrisovulū lui Alex. Ipsilant prin care Episcopiei de Rōmnic (Vâlcea) cu hramulū Sf. Nicolae, fiindū Episcopū Nectarie, îi dă volnicie de a lua vinăriciū de la toți cei cari vorū avea vii pe moșia Episcopiei....

Așisderea să iée pe tot anulū câte 500 bolovanī sare de la ocne.

Să scutască 1500 oi de oieritū.

Să țină liude 20 scutiți, ómenī fără pricină, peste 50 ce-i aū după catas-tihulū Visteriei.

Să țină 2 scaune de carne în Craiova, scutite și încă alte 4 scaune orī

în Craiova saŭ la Vâlcea «ce le-aŭ avutŭ Episcopia până acum aice în oraşulŭ Bucurescŭ şi de aci ridicându-se i s'aŭ orânduitŭ a le ţine acolo.»

Al. Ipsilant reîntăresce tóte aceste milŭ cu credinţa lui, a fiului sŕeu Constantin şi a boerilorŭ :

Dumitrache Racoviţa vel Ban, *Pan Enache Văcărescu vel Vist.*, Gheorghe Mavrocordat vel Spăt., Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de ţera de sus, Ión Damaris vel Vornicŭ de ţera de jos, Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, C. Filipescu vel Logof. de ţera de sus, Stefan Văcărescu vel Logof. de ţera de jos, Isac Ralet vel Logof. al obiceiurilorŭ, Const. Suţul vel Post., Theodorache Iuliano vel Clucer, Iordache Slătineanu vel Pah., Grigore Paleologu vel Stol., Iancu Neagu vel Cond., Const. Vişorónul vel Slugger, vel Pit., şi Ispravnic Pan Const. Filipescu vel Log. de ţera de sus.

1797 *Maiŭ 10*, scrisŭ de Răducan Poenaru biv 3 Log. condicaru Divanului, trecutŭ în condică la 1797 Sept. 22.

Cod. XXXIV fila 117 verso.

Pitacŭ din 30 Sept. 1797 la Mitropolitulŭ, că e nevoie a se face un ajutorŭ mŕnăstirei de unde s'a adusŭ capulŭ Sf. Visarion şi la alte mŕnăstiri. Decŭ cere ca Mitropolitulŭ, Episcopii şi Preoţii să dea talerŭ 10,000, carŭ tal. să'i împlinescă Mitropolitulŭ fără zăbavă; «iarŭ mŕnăstirile, fiind-că din porunca Domniei mele s'aŭ făcutŭ de către P. S. Ta cu orânduiţii boieri fŕoie şi analoghia ce s'aŭ găsitŭ cu cale să dea fieşcare mŕnăstire pentru şcole, şi ni s'aŭ arătatŭ acea fŕoie în sumă de talerŭ 11,510, din carŭ talerŭ 8590 s'aŭ datŭ pentru şcole, iarŭ talerŭ 2920 prisosesce, acestŭ prisosŭ poruncinŭ să se dea acumŭ iarăşi la acéstă trebuinţă de ajutorŭ, împreună cu cele 10,000 şi apoi pe anulŭ următorŭ se va urma răspunderea banilorŭ şcolilorŭ după la mŕnăstirŭ întocmai după fŕoia de analoghie, ce ni s'aŭ arătatŭ şi după acea întocmire fieşcare mŕnăstire va sci suma ce este să dea pe totŭ anulŭ».

Cod. XXXIV fila 94.

A. Ipsilant reînnoiesce mŕnăstirei Ivirulŭ, în 2 Octombre 1797, hrisovulŭ datŭ de A. Moruzi la 30 Maiŭ 1793 (cod XXVI p. 74, veđi tom. VI).

Cod. XXXIV fila 149 verso.

În 7 Octombre 1797, Al. Ipsilant confirmă milele mŕnăstirei Rătescŭi (Buzŕu) prin unŭ hrisovŭ identicŭ în fondŭ cu alŭ lui A. Moruzi din 12 Iunie 1793 (cod XXVI p. 80; v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 126 verso.

Hrisovulŭ mŕnăstirei de la ostrovulŭ Patmos, datŭ de Al. Ipsilant la 8 Octombre 1797, «unde se află şi şcola de învăţătura cărţei elenescŭ», reînnoiesce hrisovulŭ din I-a lui Domnie şi de la următorŭ Domnŭ şi alŭ lui Al. Moruzi din 10 Octombre 1793 :

60 talerî pe anŭ de la cãmărășia Ocnelorŭ;

Vinăriciŭ din 27 de pogone din Doljŭ «carî în cea-l-altă domnie a frateluî Mihaiŭ Vodă Suțul, s'aŭ găsitŭ neînchinatē la altă mōnăstire... câte 2 banî de vadră și parpărulŭ după obiceiŭ... (urmēză numele popōrelorŭ).

Din banîi vinăriciuluî «să se dea de către Egumenŭ, pe totŭ anulŭ, la Biserica ce se numesce «Isvorulŭ vieței», unde locuescŭ maicî cālŭgărițe» câte 100 talerî; iar cei-l'alți să se cheltuiască la dresulŭ mōnăstirei și alŭ școlōi de la Patmos și la hrana cea trebuitōre ucenicilorŭ, carî se nevoiescŭ pentru învōțătură la acēst. școlă... de unde mulți se procopsescŭ și rodesce învōțătura spre cele dumneșescî ale creștineștei nōstre legî.

Al. Ipsilant întăresce și el cu acēstă carte milele de mai sus.

Cod. XXXIV fila 188 verso.

Cartea luî Alexandru Ipsilant din 8 Octombore 1797, dată mōnăstirei Arnota (Vâlcea) «Minunatŭ este întru sfinții cei Dumneșescî (dice prooroculŭ și împēratulŭ David pentru că prin mijlocirea lorŭ, ca prin nisce organe și vase curate și alese ale Sfântuluî Duhŭ, isvoresce tāmăduire noroduluî și ajutorurî întru nevoile și patimile lorŭ, dupē darulŭ ce li s'aŭ datŭ, ca unorŭ aleși aî seî. Intre carî și Sf. Mihail Sinodul, ca unŭ locașŭ vrednicŭ alŭ prē Sfântuluî Duhŭ, prin darulŭ tāmăduirilorŭ ce aŭ luatŭ de la Dumneșeŭ, arētându-se făcētorŭ de minunî și isbăvitorŭ de patima *locustelor*, nu puțin ajutorŭ aŭ cunoscutŭ țēra acēsta în câtă vreme s'aŭ arētātŭ acelŭ felŭ de jivine vātămătōre rōdelorŭ pāmēntuluî. Atāt mai 'nainte în vremile trecute, cât și acum în cele mai dupē urmă, cunoscēndŭ și țēra multŭ folosŭ din ajutorulŭ acestuî sfântŭ, a cārnia sfântă mână, fiind-că se află pāzindu-se în cinste aici în țēră la mōnăstirea Arnota sud Vâlcea, care este zidire domnēscă slobodă a țērei, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ Soboruluî Sf. marilorŭ Voevođi alŭ oștirilorŭ cerescî, arhangelîi Mihail și Gavril, cade-se în adevērŭ, atāt pentru cele trecute ajutorurî, ce aŭ cunoscutŭ țēra, cât și pentru folosulŭ și isbăvirea cē desevēșită, care și de acum înainte cu rugăciune se cere și se nădăjduesce de obște a o avē țēra prin mijlocirile și rugăciunile acestuî sfântŭ, de la milostivulŭ Dumneșeŭ și pentru semnulŭ evlaviei a se face locașuluî sfinției sale unŭ ajutorŭ cuviinciosŭ din milele domnescî, mai vērtosŭ fiindŭ acēstă mōnăstire zidită la unŭ locŭ înaltŭ, cu multă trebuință de ajutorŭ...» Drept aceea Alex. Ipsilant, pe lângă mila vinăriciuluî ce are Arnota, de 2 banî de vadră cu parpărulŭ, din satulŭ Costescî, Bărbătescî, Dobriceni și Bogdănescî (Vâlcea) adaoge să iōe 100 talerî din oieritŭ; talerî 100 din dijmăritŭ; talerî 100 din vinăriciŭ; talerî 50 din vama Craiovei pentru unt-de-lemnŭ, făcliî și tāmăe. Acești banî să aibă a'î da cumpērătorîi slujbelorŭ peste banîi Cămărei; iar cānd slujbele aceste vorŭ fi în credință, să se dēe de la Visteria și de la Camera Domniei mele, cu pecetluitŭ. Alexandru Ipsilant mai dă Arnotei 100

bolovanî sare de la Ocnele Mari (Vâlcea) pe fieş-care anŭ ; să scutescă 100 oi de oeritŭ ; să țină liude 10 streini.

«Cu carî aceste milî de banî şi ajutorulŭ de ómenî îndatorimŭ pre Egum. să fie silitorŭ a face cele trebuincioşe dresurî şi întemeerî spre buna podóbă şi înfrumuseşarea sfintei mōnastirî şi a bisericeî... ca să se afle pururea în starea ei... 1797 Octobre 8.

Cod. XXXIV fila 136 verso.

Actulŭ din 10 Octobre 1797 reînoesce cartea de milî a Episcopiei Râmnicului pentru târgulŭ de la Riurenî. Hrisovulŭ e identicŭ cu celŭ alŭ lui Moruzi din 7 Maiŭ 1793 cod. XXVI p. 141 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 137 verso.

În 10 Octombrie 1797, prin unŭ hrisovŭ identicŭ cu alŭ lui Moruzi din 3 Decembre 1793 (cod. XXVI p. 182 ; v. tom. VI), Alex. Ipsilant reîntăresce milele mōnastireî Castrachi de la Rumele.

Cod. XXXIV fila 147.

Hrisovulŭ lui Alex. Ipsilant din 11 Octobre 1797 pentru mōnastirea Duşco unde este capul sf. Visarion. Reînoesce milele anteriore.

Cod. XXXIV fila 134 verso.

Carte de la Alexandru Ipsilant din 13 Octobre 1797 :

«Fiind-că la Domnia mea dete jalbă Neofit egumenŭ mōnastireî Sărin-darulŭ de aici din Bucuresci, cum-că unî din boernaşî şi jupănese, carî după vremî, pentru întēplătore pricinî aŭ intratŭ prin odăile acestei mōnastirî, le aŭ ale lor şi s'aŭ întemeiatŭ prin odăi cu locuinţa, ne voindŭ să iósă şi să mōrgă pe la casele lorŭ, cu care acēsta se face zăticnire la ómenî ceî bolnavî şi nepu-tincioşî, carî alérgă cu hierbinte rîvnă şi evlavie, ce aŭ la sfânta icónă de la acēstă mōnastire, spre tāmăduirea lorŭ, căcî neavēndŭ odăi de locuitŭ, pătinescŭ sārmanî aceia şedēndŭ pre afară prin frigŭ şi prin ploî. Unde, fiind-că acēstă sfântă mōnastire, la care se află sfânta icónă a Prea Curateî Născetoreî de Dumneşeŭ făcētore de minuni, toî de obşte, *marî şi micî, năzuescu de a pururea pentru tāmăduirea bólelorŭ de ori ce felŭ*, la care se facŭ rugăciuni neîncetatŭ, încă din cea-l-altă domnie a nóstră s'a fostŭ datŭ porunca Domnieî mele, după domnescî veniturî, ce s'aŭ vēđutŭ că are de mai nainte mōnastirea ca nimenî, nicî din partea bisericescă, nicî din partea politicēscă, mare sóŭ micŭ, verî-cine de ori-ce stare, să nu fie slobodŭ a *pretinderisi* cu vre unŭ cuvēntŭ să şedă în odăile acestei mōnastirî afară de numaî ceî ce vorŭ avea vre-o neputinţa de bólă şi vorŭ nēzui spre tāmăduire la sfânta icónă. Dreptŭ aceia poruncimŭ Domnia mea, că ori-căŭ se vorŭ fi aflāndŭ cu locuinţa în odăile acestei mōnastirî, acum toî să iasă, să rămāe odăile slobode numaî

pentru trebuința bolnavilor și egumenulū acesteī mōnastirī sǎ se apere cu acēstǎ carte domnēscǎ în totǎ vremea de verī-cine, de verī-ce trēptǎ va fi, co arū cǎuta sǎ conǎcēscǎ în odǎile mōnastireī. Nimenī altulū sǎ nu locuiascǎ afarǎ de soborulū mōnastireī și cǎțī din bolnavī se vorū întēmpla a merge pentru tǎmǎduirea lorū.—1797 Octombre 13.

Cod. XXXIV fila 133.

Cǎrțī legate la tacsildarī, din 19 Oct. 1797 și la județele Slam Rǎmnicū, Buzeū, Saac, Vlașca, Muscel, Argeșū, Vēlcea, Gōrjū și Mehedințī pentru deciuiala din baniī vinǎriciulū Mitropolieī și al Episcopoiilorū, sǎ o trimițǎ directū la Mitropolie cu catastihū, iar pentru cele-l-alte mōnastirī sǎ urmeze dupē poruncele ce li-s'ǎu datū.

Cod. XXXVI fila 97.

Hrisovulū din 21 Octombre 1797 de la A. Ipsilant confirmǎ hrisovulū de milī a mōnastireī *Egri-vapi* din Țarigrad, datū de A. Moruzi la 14 April 1794 (cod. XXVI fila 204; veđī t. VI).

Cod. XXXIV fila 159 verso.

Hrisovulū luī A. Ipsilant din 21 Octombre 1797 prin care reīnoesce anteriorul hrisov de la 1778 Iulie 21 din I^a Domnie, de milī mōnastireī *Dohiariul* de la St. Agora. Aceste milī sunt 100 talerī de la ocne, pe tot anulū și talerī 100 de la vǎmī.

Intre boerīi martorī, se adaoge Șerban Racoviceanu vel Pitar. Scris tot de Poenariū biv 3 Log. Condicar.

Cod. XXXIV fila 153 verso.

În 3 Octombre 1797, A. Ipsilant confirmǎ hrisovulū luī A. Moruzi din 6 Maiū 1793, (cod. XXVI p. 25; v. tomulū VI), de milī a mōnastireī *Sf. Pavel* de la Sfetagora.

Cod. XXXIV fila 129 verso.

Carte din 3 Noembre 1797 de scutirī a 4 preoțī ai bisericeī Brancovenī. «Așīdorea sǎ aibǎ așī scuti drepte bucatele lorū: stupī, rēmătorī cǎte 50; cǎte 150 vedre de vinǎriciū de fie-care preotū» milī acordate și de Al. Moruzi cu hrisovulū din anu 1794 April 19.

Cod. XXXIV fila 146 verso.

Hrisovulū luī A. Ipsilant din 8 Noembrie 1797, prin care reīntǎresce atāt hrisovele anteriorilor Domnī cāt și al sēū din I^a Domnie, pentru milele mōnastireī *Crimno* din ostrovulū Haalchi cu hramul Sf. Gheorghe. Aceste milī eraū: ca sǎ ia pe tot anulū de la ocne cǎte tal. 150, cu pecetluit domnesc, la vremea cānd iaū și alte mōnastirī. A. Ipsilant îi reīntǎresce acēstǎ milǎ

«atât pentru deosebită evlavie ce avemă către Sfântulū, cât și pentru că ne-amū însciințatū Domnia mea de altă parte, cum că numita mōnăstire aū trecutū închinată la Sf. Mormēntū.»

Cod. XXXIV fila 159.

Cartea lui A. Ipsilant din 12 Noembre 1797, prin care acordă mōnăstirei Comana, din temelie zidită de Șerban Vodă cel Bêtrânū, cu hramulū Sf. Neculaī, milele următore: 100 bolovanī sare de la ocnele Telega, scutire de stupī și rîmătōrī, și de vînăriciū, scutire a 200 oi de oieritū. Liude 10 ómenī streinī făr'de pricină. Se acordă aceste milī fiind-că mōnăstirea a suferitū multū în timpulū rezmerițelorū. A Moruzi i-aū acordat aceste milī la 1794. Alex. Ipsilant mai adaogă încă liude 10 ómenī streinī, adecă peste tot 20. «Așiș-derea să aibă a lua și tutunăritulū dupē moșia mōnăstirei, pe care este mōnăstirea; care moșie Comana se învecinesce împrejurū cu aceste moșii: Grădiștea, Cănesciī, Călugăreniī, Petrile, Puieniī și Coieniī. Hrisovulū e scris de Tudorache Logofțelul.

Cod. XXXIV fila 88 verso.

A. Ipsilant în 12 Noembre 1797 reîntăresce cartea de milī a mōnăstirei Dintr'unū lemnū (Vălcea) prin unū hrisovū în totulū identicū cu celū alū lui Moruzi din 30 Maiū 1793 cod. XXVI fila 33 (v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 147 verso.

Carte din 24 Noembre 1797 de la Al. Ipsilant pentru mitohulū mōnăstirei Iarulū, ce'l are la Bebeikioī la Țarigradū, unde cu ajutorū dela mōnăstire și cu milī dela creștinī, părinții de la acea mōnăstire s'aū indemnat și cu multă sumă de banī, aū făcutū la acelū metohū o sântă biserică întru pomenirea Sfintulū sfințitū mucenicū Haralambie, unde aū adusū și sfintele mōște, mâna Sfinției Sale, ce se afla la mōnăstirea Iarulū. Aū mai făcutū și alte zidiri cu odăi pentru odihna părințilorū călugări. Și ca o zidire nouă cu multă trebuință de ajutorū, s'aū rugatū de sefulū nostru Al. Moruzi și acesta, prin hrisovulū lui de la 26 Maiū 1796, le aū făcutū milī, ca să ia pe fie-care anū de aici din țōră din vama Bucurescilorū, de la Carvasara, talerī 100 și de la Ocnă bolovanī sare 50, cu pecetluiturī Domnescī.

Al. Ipsilant întăresce milele aceste, dar adaogă încă 50 bolovanī sare.

Mărturia lui Pan Nicolae *Basarab* (*sic*) vel Logofēt de țōra de sus; Dumitrașco Racoviță vel Banū, etc. ca în anteriórele acte. Este scrisū de Poenar biv 3. Logofētū Condicarū.

Cod. XXXIV fila 152.

Anaforaua Mitropolitulū Dositheiū din 18 Noembrie 1796, însciințandū pe Domnitorū că proin egumenulū mōnăstirei Arnota din sud Vălcea, Kir

Cosma, îl însciințoză că în anul trecut vădendū multe turburări și schimbări pe la unele din mōnastirele de acolo, și mai vīrtosū silitū fiindū de multele supērări ce i-aū fostū făcutū Dunnélui Spātarū Costache Slugearoglu Ispravniculū aceluī județū, ce aū fostū pe acea vreme, ca sa facā paretisisū de egumenie asupra luī Daniil Arhimandritulū, ce acum se aflā egumemū la nuuita mōnastire, pliroforisindu-lū că este omū bunū, cuviosū și vrednicū iconomū, neîngāduindu-lū ca să dēe de scire Mitropolitulū sēu Episcopulū Rōmniculū, dupā cuviințā. Pārintele Cosma a datū demisiunea, dēr vādendū că noulū egumenū nu se pōrtā cu rānduialā, cu iconomie și că aū adusū mōnastirea la dārāpānare, îndatorind'o cu vr'o 5, 6 pungī de banī, moșiile mōnastirei le-aū arendatū tōte, luāndū venitulū înainte pe 2, 3 anī, și se teme să n'ajungā să amaneteze odōrele și hrisōvele mōnastirei, pe carī de curānd noulū egumenū i le-a luatū din mână; însciințāndū de acēsta pe Episcopulū de Rōmnicū, acesta aū poruncitū luī Cosma să pecetluescā mōștele și să le dēe în păstrare la mōnastirea Bistrița. Pe lângā aceste, locuitorī din satele vecine cu mōnastirea ilū denunțā de rēū iconomū și asupritōrū pentru locuitorī, făcēndu-le obiceiurī noue la dijmuitū și la clacā. Mitropolitulū cere Domnitorulū să trimitā anchetā la fața locului, și de se va dovedi adevērate acūsările proin egumenulū și ale locuitorilorū, apoi Mitropolitulū sperā că egumenulū va fi înlocuitū.

Domnitorulū la 20 Noembre 1796 rānduesce anchetā cu scirea Episcopulū de Rōmnic, și dīce că dacā ancheta va găsi vinovatū pe egumenū să'lū ridice cu 2, 3 davagiī și să 'ī aducā la Bucurescī.

Cod. XXXIII fila 13.

Carte din 1 Iulie 1797, prin care Alexandru Ipsilant, amintindū că în orașulū Slatina (Olt) se aflā o Biserică, cu hramulū Adormirei Maicei Domnului, ziditā din temelie de rēposatulū Iane Slātinēnu, și că la vremea «ce din voia luī Dumneđeū aū fostū venitū aici în pānēntulū țerei sfāntulū și de viață făcētorulū lemn din Cinstita și de viață făcētorē Cruce a Domnului nostru Isus Christos de la Sfetagora, de la sfānta Mōnastire Xeropotamulū, fiind-cā aū fostū arētatū minunī și *bineșaguri*, aice în pāmēntulū țerei, cu crestinesculū acesta norod», boerulū Radu Slātinēnu, biv. vel. Vornicū, a închinatū Biserica de la Slatina la Xeropotamū, și velițī boierī aū dārunitū Biserica cu țiganī, cu viī, moși, dobitōce «carī atātū de Domnia sa rēposatulū Scarlat Ghica Voevod, i de la Domnia sa rēposatulū Costantin Cehan Voevod, prin hrisovulū Domniei-sale», cāt și din Domnia I a luī Alexandru Ipsilant, de la 1775 Iunie 28, aū fostū miluitā Biserica de la Slatina, și acum reîntāresce mila Alexandru Ipsilant, ca ea să fie slobodā și în pace de orī ce dājdīi Iesū pe alte mōnāstirī, să ție liuđī 6, omēnī streinī, și unū *dascālu de învățura copiiloru*, iarāși scutitū; și la vremea oieritulū, să scutescā oī 250, și de vīnāriciū și dijmāritū să fie scutite drepte bucatele sēle. Sū aibā a lua vīnāriciulū din Dealulū Slatiniī, însă: din valea

Striharețului până în valea Clocociovului, de vadră câte 2 bani și pârparul, de totu omul ce plătesce vinăriciū. «Inșă fiind-că de la o vreme încóce se plătesce vinăriciulū, de vadră po bani 4», de aceea omulū mōnăstirei împreună cu vinăriceriī domnesci să stringă baniī la vremea vinăriciulūi, și să ia mōnăstirea 2 bani și pârparulū, iar vinăriceriī domnesci cei-l-alți 2 bani.

Cod. XXXIV fila 71 verso.

Hrisovulū mōnăstirei *Chiculū* de la ostrovulū Chiprulū. Ceī ce săvîrșescū bunătățile cele de sufletū folositoare și plăcute Inī Dumneḃeū, nu numai într'acéstă vīeață se laudă și se bine-cuvîntéză, ci și după petrecania lor le rămāne numele nemuritor și pomeniri veșnice, a cărora suflete în curțile dreptilorū se sălășluescū. Multe bunătăți sunt, cu care póte nescine a dobāndi sufletésca mântuire, iar cea mai mare este milostenia, ce se face nu numai la saraci și la scāpātați, ci mai vārtosū la sfințele lui Dumneḃeū locașuri. Dreptū aceea eū robulū lui Dumneḃeū Io Alex. Ion Ipsilant Vvd. din rāvnā dumneḃeescā îndemnāndu-ne, din tot sufletulū și inima, avēndū destulā evlavie către Pré Sfānta Nāscētore de Dumneḃeū și purure Ficiōrā Maria, a cărua hram se aflā la Sfānta mōnăstire din ostrovulū Chiprulūi; ce se numesce Chiculū, la care mōnăstire se aflā și Sfānta Icōnā a Pré Sfīntei Nāscētorei de Dumneḃeū, cea zugrāvitā de Sf. Apostol Luca; și fiind-că acéstā Sf. mōnăstire se aflā la multā sărācie și scāpātāciune, aū avutū milā domnescā, ca să ia pe fiesce-care an de la cāmārașiī de ocne câte tal. 50, precum din hrisovulū rēposatului Domn Grigorie Ghica Vvod. ce'lū vēḃuniū cu létū 7257 Octobre 5 ne-amū adevēritū. Dreptū aceea și Domnia mea ne-amū milostivitū, și nu numai înoimū mila acéstā de tal. 50, ci încă mai adāogāmū tal. 150, ca să ia de acum înainte, pe fiescare an, de la cāmārașiī de ocne câte tal. 200, și pentru ca să fie acéstā milā nestrāmutatā, séu să nu se facā vre o zaticnire, de a nu merge acéstā milā la vremea ei acolo, la numita sf. mōnăstire, amū orānduitū Domnia mea epitropū și purtātorū de grijā pe igumenulū ce după vremi va fi la sf. mōnăstire Mārčuța, ca să pórtē de grijā nunitulū igumenū, a lua acéstā orānduitā milā pe fiescare anū de la cāmārașiī ocnelorū, la luna lui Martū, și prin mijlocirea ómenilorū de ispravā și vrednicī de credință să o trimitā la sf. mōnăstire Chiculū de la ostrovulū Chiprulūi, să se dēe în māna celorū de acolo pārinți, și să se ia adevērință de la māna lorū către celū de aice igumenū alū mōnăstirei Mārčuța. Pentru aceea amū datū Domnia mea acestū hrisovū alū Domniei mele sf. și Dumneḃeesciī mōnăstiri Chiculū din ostrovulū Chiprulūi, spre a lua acéstā milā pe fiescare anū necontentitū și neopritū, să fie spre chiverniséla sfinței mōnăstiri, iar Domniei mele și rēposașilor moșilorū și pārinților Domniei mele veșnicā pomenire.» Urmézā apoī finitulū hrisovulūi după formularulū cunoscutū. 1797 Iulie 12.

Cod. XXXIV, fila 100.

Minunatŭ este Dumneḑeu întru sfinții săi, care prin mijlocirea lorŭ ca prin nisce organe și vase curate și alese ale sf. Duh, pricinuesce neconținutŭ mare ajutorŭ norodului său, neamului creștinescŭ, prin tôte locurile și în tot chipulŭ pre aleșiș se slăvindŭ, cu îndestulare de minunŭ, dându-le darulŭ tămăduirilorŭ fiește cărua, după măsura darului lui Christos, după apostolicesculŭ cuvântŭ. Din carele și sf. Marele Archiereu Mihail Episcopulŭ Sinoduluiŭ, în vremile de apoŭ s'a arĕtatŭ alesŭ lăcaș al Pré Sfântului Duh, ca și întru elŭ să fie minunatŭ și proslăvitŭ Dumneḑeu, prin darulŭ ce i s'aŭ datŭ, a arĕta mare ajutorŭ și folosŭ noroduluiŭ, mai alesŭ celorŭ ce năzuescŭ la elŭ cu cucernicie și rugăciune căldurosă, alŭ căruia sf. Capŭ se află cu cinste la sf. și Dumneḑeasca mânăstire «*în muntele Atonului, ce se numesce Lavra*», cu hramulŭ sf. Athanasie Athonschi, cĕre sfântŭ capŭ aducĕndu-se în țĕră de Domniŭ din urmă, cĕt și de însuși elŭ în Domniaântĕia, când aŭ cădŭtŭ peste țĕră lĕcuste, de a cărorŭ stricăciunŭ pătimea țĕra de 5, 6 ani și «prin mijlocirea și ajutorulŭ Sf. Sale aŭ căștigatŭ folosŭ de izbăvire». De aceea Alex. Ipsilant reîntăresce milele mânăstirei Lavra din muntele Athonuluiŭ, unde se află capulŭ sf. Mihail, mile ce le-a avut mânăstirea de la anterioriŭ Domniŭ, cĕt și de la elŭ însuși înântĕia Domnie. Aceste milŭ aŭ fostŭ : talerŭ 400 pe tot anulŭ de la Visterie ; iar M. Sușul a mai adaos tal. 100, adică în totulŭ să ia mânăstirea pe tot anulŭ cĕte tal. 500. A. Ipsilante într'a doua Domnie reîntăresce mila acĕsta, numai și părinții călugări să fie datorŭ pururea a face rugăciunŭ pentru țĕră și Domnitorŭ și când se va întâmpla să vină lĕcuste iarăși, să nu întărzie Păr. călugări a veni cu capulŭ Sf. Mihail să facă rugăciunŭ în țĕră. — 1797.

Cod. XXXIV, fila 160 verso.

Hrisovulŭ lui Alex. Ipsilant din 5 Noombrie 1797, prin care reînoesce milele mânăstirei *Balicul* din Țarigrad, cu hramulŭ Sf. Mariŭ, ca să ia sfânta mânăstire pe toți aniŭ cĕte tal. 50 de la Cămărășia de ocne, milŭ ce le-a avutŭ mânăstirea de la anterioriŭ Domniŭ, cĕt și de la însuși Al. Ipsilant înântĕia Domnie.

Cod. XXXIV, fila 161 verso.

Hrisovulŭ mânăstirei *Pantelimonŭ*, din 10 Maiŭ 1797. Faptele cele bune, cari se facŭ cu gândŭ creștinescŭ, pentru folosulŭ sufletuluiŭ, mai alesŭ la Sfintele lui Dumneḑeu locașuriŭ, sunt primite înaintea lui Dumneḑeu și lăudate de ómenŭ, pe cari nu este cu cale a le zăticni cineva verŭ cu ce mijlĕce, ci mai virtosŭ, ca unele ce sunt cunoscute de toți, că sunt bune și cu dreptate făcute, mai bine să le adevereze și să întemeeze, ca să aibă lucrulŭ acela întemeere și statornicie de apurare. Drept aceea socotindŭ Domnia mea și pentru sfânta mânăstire și *nosocomionŭ* a Sf. și marelui mucenicŭ Pantelimon, ce este aprĕpe de orașulŭ Domniei mele Bucureșci, pe apa Colintineiŭ, zidită din temelie de fericitulŭ întru pomenire Grigorie Ghica Vvod, și hotărĕtă de a fi

nosocomionă, adică orânduind a ținea înăuntru, în Sf. mânăstire, 12 paturî cu bolnavi de cei cu bóle îndelungate, și deosebitu aú mai ziditú acestú răposatú ctitorú și altă bisericuță, aprópe de acéstă mânăstire, întru slava Sf. Ierarch Visarion, cu 2 chiliî, spre a fi de bolnavii ce vorú pătîmi de bóle lipiciose, adică lingóre și ciumă, pentru care aceste 2 nosocomion aú aședatú Domnia sa dolitorú gerah și ónenii cei trebuincioși spre chivernisirea celorú bolnavi, preoți, diaconî i grămăticî, pentru slujbă la sfintele leturghii, înzestrându-o cu moșii, vii, mili Domnesci i cu metóșe, cu care să pótă a se ținea acei ticăloși bolnavi, după cum mai pe largú în hrisovulú Domniei sale, mai pe largú, tóte se arată». Apói spune, cum A. Moruzi Vvod, vėđendú că din cauza bólei ciumei, avėndú mânăstirea Pantelimon a hrăni și căuta pe mulți bolnavi ciumați, a încăputú la datorii numita mânăstire, a ziditú alte spitaluri deosebite pentru ciumați, rămânandú ca spitalulú mânăstirei Sf. Pantelimonú să fie număi pentru cei bolnavi de bóle îndelungate, și a înmulțitú numărulú paturilorú, de la 12 la 30, adică a adăogatú 18 paturî. A. Ipsilant, pentru vecinică pomenire, a datú hrisovulú de față la mâna epítropulú acestuí spitalú, einst. și credinciosú boierú Ión Florescu, ca să aibă Sf. mânăstire Pantelimonú milele următóre: Mânăstirea și spitalulú Sf. Pantelimon să fie de tot slobode și în pace de tóte dăjdiile domnesci, cari ce la Visterie se orânduiescú și s'arú orândui, adică: de sfertul Sf. Gheorghe și alú Sf. Dimitrie, de împrumutări de ajutorințe, de mucarelorú, de ploconulú stógulú, de podvóde, de conace, de cai de olacú, de cai împărătesci, de zaherele și de tóte alte feliiurî de dăjdii obicinuite și neobicinuite, cari după vremi pentru vre unú păsú ar ieși pe cele-l-alte mânăstiri; cum și de cheltuelile ce s'arú întempla a se face de aci înainte la vremi de ciumă, cu cei ce vor pătîmi de acéstă năprasnică bólă..... Încă și bucatele acestuí sfântú lócașú să fie scutite și ertate, adică stupi i rămătorî, de dijmăritú; vinulú, cât s'arú face, de vinăriciú; și oile de oieritú; atătú în cât să nu fie supusă la nici un felú de dajdie, ci apărată și slobodă de tóte; și să aibă a ținea 2 preoți, 1 diacon și 2 grămăticî, sus, la sobornicéscă Biserică a Sf. Pantelimon; și să aibă a mai ținea încă 2 preoți jos, la Biserica Sf. Visarion, cari aceștia toți să fie scutiți de tóte dăjdiile, zaherelele și orî-ce altă dajdio va ieși pe céta preoțescă, cum și de plocóne. Și iar să aibă a mai ținea un dohtorú și un spițerú pentru căutatulú bolnavilorú, cu léfă, după cum în hrisovulú răpos. ctitorú, mai pe largú, se copriude; două mueri pentru spălatulú bolnavilorú. Așijderea și un om pentru strînsulú buriilorú de tréba dohtoriilorú, cum și un chelarú, un jămbleriú, un bucătar pentru trebuința bolnavilorú; i 6 slugi pentru căutatulú trebilorú după afară, ce se vor orândui de către Ispravniculú Sf. mânăstiri; i 40 dărvarî pentru căratulú lemnelorú; cum și 11 randași, cari să fie de tréba și poslușania bolnavilorú; cari pe toți aceștia să aibă a'i ținea din liudele Visteriei, cu pecetluiturî domnesci, pentru ca să fie scutiți și apărați de tóte dăjdiile, zaherelele și de orî-ce altă dare». Apói balta ce se chiamă Gréca (Vlașca) să fie

tot a mănăstirei, și asemenea și balta Zimnicea (Teleormanii), cu tot venitul, lorii dupretutindonea, cu vânătoarea și vîndarea peștelui, cu vama, cu scaunile, și cu toate cele-l-alte venituri ale acestor bălți, să fie toate a mănăstirei și spitalului Sf. Pantelimon; și nimeni din vameși amestecă să nu aibă, afară de omul mănăstirei; apoi să mai aibă și fumăritul orașului Tergoviște (Dâmbovița), fumăritul Craiovei, și fumăritul tuturor celor 5 județe de peste Olt; să aibă a lua fumăritul de la pivnițe și cărciume de vîndarea vinului, și de la prăvălii cu marfă și de la magazii și alte dughene, verii cu ce felii de marfă, sau bucate de vîndare; dar nu va lua fumăritul de la lucrurile Mitropoliei, Episcopiilor, mănăstirilor celor mari, și afară de a veliților boierii, și afară de cei ce voră avea cărți Domnesci de scutela. Inșă: de prăvălie sau de cărciumă mare câte tal. 5¹/₂ banii 6; de prăvălie sau de cărcinmă de a 2-a mână tal. 2 banii 96; de prăvălie sau cărcinmă mai mică, tal. 1 banii 48, după obiceiii. *Iar căți sudiți ai străinilor curți ținu cu chiria prăvălii, fumăritul să se ia de la stăpănul prăvăliilor.* Asemenea să mai aibă și totă vama ce va ieși de la tîrgul, (instituită chiar de răpos. ctitor), ce se ține în toți anii pe moșia Obilésca la ȋiua Sf. Măriei mică, care tîrgu ține 8 ȋile; de asemenea și vama de la tîrgul ce se face tîmna la Valea Teancului, cum și vama de la tîrgul ce se face tot-d'anna sub Dealul Pitescilor; alți vameși, decât omul mănăstirei, să nu se amestece. Asemenea să aibă a lua tot vinăriciul de la vile de pe moșia mănăstirei Clătescii (Ilfov), din 10 vedre, 1 vadră, și otaștină după obiceiii; iar vinăriciul domnesci să nu aibă amestecă. Asemenea să mai aibă a lua tot vinăriciul de la următoarele popore, din Slam-Rîmnic: Cotescii, care se începe din valea Cârceiului, care se hotărasce cu Urichescii, până în Blidaria, în drumul unde se hotăresce cu Bonțescii, întru care se coprinde poporul Golescii de sus, Calicul, valea Cârceiului și Slingii; poporul Cărligele, care se începe din hotarul Cotescilor și până în hotarul Bonțescilor și ală Dălhăuțului; poporul Dălhăuțului se începe din hotarul Cărligele i ală Bonțescilor, până în hotarul Donii, în care popor se coprinde și poporul Malul Corbulii, poporul cu Riturile, poporul Pustiiu, poporul Vai-de-ei; iar poporul Pustiiu poporul Oltenii, se începe din Păntecesci și mergo până în hotarul Vărstișcoilor; poporul Vărstișcoii se începe din Olteni și ține până în Broșteni; poporul Broșteni se începe din Vărstișcoii până în apa Milcovului, întru care se coprinde și poporul Pitulușă i Faraónele; de unde să aibă a lua Sf. mănăstire vinăriciul, și la vremea orânduirei de către Episcopu, omul mănăstirei să aibă a ămbra cu vinăriciul domnesci..... *(formula ordinară).* Să mai aibă a lua orânduitul episcopu câte 2 banii de vadră, la care întru nimic să nu se amestece vinăriciul domnesci..... Și iar să fie Sf. Lăcaș și nosocomionu, câte 2 banii de jugu, de la Odivoia, cari i-au afierosit la Sf. Lăcaș Domnia Sa Constantinu Vodă Mavrocordat. Și iar să fie Sf. Pantelimon și

spitalurilor cu săracii bolnavi, milă, să aibă de la Ocenele mari, pe tot anul tal. 2500, cari bani să'i răspundă cămăraşii ocnelor la D-lu' Epitropu..... pentru că aceste ocne fiind deschise pe moşia Sf. mănăstirî, cum arată hrisovul Domniei Sale Matei Ghica Vvod, care au cumpărat'o şi au aŃerosit'o danie la acestu Sf. Lăcaşu, i hrisovul D-sale Alex. Ghica Vvod ot létu 1767, care este întăritu de Domnia mea întru I-a Domnie, adevereză ca să ia de la aceste ocne din 20 bolovanî, unul; dar de la o vreme încoa nepăzindu-se acéstă hotărîre, rămăsese de lua numai câte tal. 500, care acésta văđându-o Domnia mea, că nu este cu dreptate, fiind pe paguba mănăstirei, amă mai adăogatu încă tal. 2000, cari se facu 2500. Pentru cari poruncim cămăraşilor de la aceste ocne, ca pe totu anul să aveţi a da aceşti bani, la Dumnélu Epitropulu Sf. mănăstirî, făr' de nici unu cuvântu. Şi amă adevăritu hrisvoulu etc...»—1797, Maiu 10.

Cod. XXXIV, fila 52.

Documente relative la şcolă.

Anexă la Capit. IV pagina 25

Tendinţa de a învăţa carte se face vădită şi prin următorul documentu, în care vedem cum ţeraniî, cu totă greutatea vremilor sub cari trăiaû, totuşi *ceru, cu lacrimi, şcolă* :

«Insciinţăm Măriei Tale că pe lângă Schitul Nămăesci ot sud Muscelu, împrejuru'i, *este câte-va sate*, şi copiii lor pătimesc despre învăţatura cărtei şi părinţii lor nu au puterea de a ţine dascălu cu plată, şi *cu lacrimi toţi se rogă* Măriei Tale, ca să reverşi bogată milă asupra ticăloşilor lor copii, de a li se orându unu dascălu românescu spre învăţature-le, care dascălu l'au şi găsit şi se află în numitul schit, făcându-lu de au primitu lófă pe anu talerî 30, şi cu din bucate, cu ce le va da îndămână satelor, ilu voru mai ajuta. Acéstă cerere a lor fiind cu orânduială, să bină-voiesci Măria Ta a revêrsa milostivire asupra lor, ca să se rânduiască acel dascălu şi să'i plătescă Epitropia talerî 30 pe anu din iraturele şcolilor, legându-lu şi cu zapisu ca să fie sirgitoru şi cu totă silinţa, spre învăţatura şi procopséla copiloru, şi deosebitu i se va face şi cercetarea de 2 orî pe anu de urmarea silinţei lu şi va fi Măriei Tale veşnică pomenire.»—1797, Iunie 17.

Radu Golescu vel. Vornicu alu obştilor.

Asupra acesteî anaforale Alexandru Ion Ipsilant Voevodu hotărêse : «cinstitu şi credinciosu boerule alu Domniei mele, vel. Vornice alu obştilor, Golescule, am văđutu Domnia mea anaforaua ce ne faci, şi poruncim Dunitale,

ca să dai de la Epitropie acești câte tal. 30 pe anū. Să grijesci însă de a se orîndui acestū dascălū și de a 'și urma învățătura copiilor, spre a nu se cheltui acéști léfă în zadar. 1797 Octombrie 26.»

Cod. XXXV fila 356.

Anexă la Cap. VI, pagina 70.

Amū adusū la acestū locū din aceștași volumū, alū VII, mai multe acte cu referință la clasa sătécă în genere, coprinđendū și pe răzeși și moșneni. Mai aducemū încă următórele documente de acéștași natură:

Constantin Botescu mazil, Șerban Gogul mazil, Dumitrache mazil, Dumitrache Popa și Scarlat mazilulū, dimpreună cu tot satulū Pécureții schela Ezes-cilorū din jud. Sécuieni, se jăluescū luī Vodă că, fiindū încă din vechime, de la moși și strămoși lorū, în satulū numitū unū scaunū de carne scutitū de orī-ce dări; că acum de 2 anī vinăriceriī aū stricatū acestū privilegiū, vênđendū acestū scaunū cu banī; ei se rógă luī Vodă să le reîntăroscă acea milă și să nu le strice vechiulū obiceiū.

Domnitorulū la 7 Septembrie 1797 dă jalba acésta în cercetarea luī vel Logofătū de țera de jos.

Acesta la 8 Septembrie 1797 raportéză că a cercetat jalba, după pliroforia ce i-a datū unulū din jăluitoři, aflătōrū în Bucuresci, că scaunulū e chiar în satū, departe dealulū cu vile ca de 2 césuri, satulū fiindū schelă domnescă, pentru folosulū acestōrū locuitoři de la schelă se taie carnea, iar nu pentru lucrătōrii de vii, căci chiar se și taie carnea nu numai tōmna, ci peste tot anulū, așia a fostū din vechime. Așia fiindū, vinăriceriī n'aū dreptulū să supere cu avaețū acestū scaunū de carne. De aceea vel Logof. propune Domnitorulū să dōe porunci la Ispravnicii județului, să cerceteze și de va fi adevăratū cum a arētatū jēluitoarulū, atunci să miluiască acestū scaunū cu privilegiulū ce l'aū avutū din vechime.

Domnitorulū în aceeași di întăresce anaforaoa și poruncesce Ispravnicilorū din jud. Sécuieni să urmeze întocmai după anafora.

Cod. XXXV, fila 247.

Săteniī din Podul-de-piatră, din Ulmul, din Chirnogī, din Boșneagu, din Cornățel, din Odaia Vlădichiī, Corătesciī, Tăriceniī și din Chiselet și din alte sate din jud. Ilfov se jăluesc luī Al. Ipsilant, că avēndū ei 2 gurī de apă, ce curge din Dunăre și iutră în bălțile lorū, de aū apă pentru adăparea dobitōcelorū și pentru hrana lor cu vênarea pescelni, s'aū astupat aceste 2 gurī și s'aū uscatū bălțile de nu mai aū cu ce se hrăni, se rógă să le dee voie să deschidă unū *prival* anume Dohanulū, ce l'aū avutū din vechime deschis pe moșia mōnăstirei Radu-Vodă.

Domnitorul, la 13 Septembrie recomandă jalba veliților boierii, ca s'o cerceteze: unde, la care locu' au avut gurile acele? Cu ce se folosea? De când s'au astupat și de ce? Și de ce nu voiesc a le deschide iarăși, ci ceru la Dohanul? Și să arête dacă cererea lor nu este împotrivoire nizamului.

Divaniții, la 18 Septembrie 1797, arôtă Domnitorului, că nu este cu puțință a cerceta despre tôte cele ce le-a poruncit, ci e de trebuință a se cerceta chiar la fața locului, mai ales că omul mônăstirei Radu Vodă a arêtat, că de li se va da voie a deschide vadu acolo unde ceru ei, rămâne din pământul țerei ca unu ostrovu dincolo de apă, care după vremi pôte să se cotropescă de către hotarele pământului turcesc; și deosebitu de acesta, pe acela vadu ce ceru ei acum să'lă deschidă, potu cobori și caice după Dunăre și fiindu forte aprôpe de satele țerei adesea se voru întempla jăluiri de urmări împotriva nizamului. Fiind-că acesta e de mare importanță și trebuind a se vedea lucrul la fața locului, boierii ceru ca să se orênduiască de aici unu boieru, practicos, carele să mERGă la fața locului, să vedă și să raporteze pe largu de cercetare.

Domnitorul, la 20 Septembrie 1797, orênduesce pe biv. vel Paharn C. Bălăceanu, Ispravnicul județului, să facă cercetare cu amăruntu și cu bună chibzuială.

Cod. XXXV, fila 286 și verso.

Anaforaua lui Ștefan Văcărescu vel Legofëtü din 8 Octombrie 1797, după reclamațiunea sătenilor de la Bolintinulü din Dölü, țigănia de la Mihaiü Vodă, Ogzezeni, Malul Spart și Tântava, din Ilfov și Vlașca, cari s'au judecatu cu popa Ieni, iconomul mônăstirei Mihaï Vodă, încă din Domnia anterioră. Locuitorii avură neînvoire cu iconomul pentru țilele de clacă și pentru dijmă.

Pentru dijmă Văcărescu propune, că de ore-ce locuitorii au apucat a și ridica porumburile, prin carte de blestemü, să fie îndatoriți locuitorii a aduce cu carul lor dijma din 10, una, de la porumb și acesta numai pentru anul curentü, fiindu lipsă, iar în anii următori să plătescă dijma după ponturi. «Iar pentru orênduiala de țilele clăcei, dice rezoluțiunea Domnitorului din 9 Octombrie 1797, dicendü sătenii că mai nainte au avut obiceiü de clăcuia câte 6 țile pe anü, sêu când nu clăcuia da câte tal. 1, iar acum îi apucă ispravnicelul mônăstirei de clăcuescü câte 12 țile și tôte țilele aceste vora, în timpul muncei, sunt siliți de le lucrăză, luându-le și pentru țilele ce rămănu rămășiță câte 20 de parale; la acesta, fiind-că condica Divanului orênduesce: a da fie-care casnicü câte 12 țile pe anü, sêu câte 1 zlot, și așa se urmază la ale moșilor aici în țără, le-amü cerutü Domnia mea să arête de au vre-unü aședământü deosebitü și de potü dovedi că numai câte 6 țile clăcuia mai înainte, și nu avură alta să arête, de cât diseră, că neguțitorulü arendașü, în câtă vreme au ținutü moșia acesta, nu supera mai mult decât

7 zile pe anŭ; cu care urmare a arendaşului nu se ajutorcăză ei, nici facŭ vre-o dovadă cu acésta, de vre-unŭ obiceiŭ, ca să fie avutŭ din vechime şi să li se fie păzită, fiind-că acelŭ arendaşŭ putea să le ierte şi tóte zilele clăcei, pentru vre-unŭ osebitŭ interesŭ alŭ sėŭ. Aşia dar, când condica Divanului coprinde 12 zile într'unŭ anŭ şi acésta este întocmire pentru tóte moşiiile de obşte şi se păzesc la toţi în tótă ţera Domniei mele, nu potŭ fi ei osebiţi de a'ŭi, neavėndŭ să aréte vre-unŭ deosebitŭ aşedămėntŭ, ce sunt datorŭ să clăcuiască 12 zile pe anŭ, dupė condica Divanului; însă aceste zile nu tóte de o-dată într'o vreme să le lucreze, ci în 4 rėnduri, adică: primăvera 3 zile, véra 3, tótna 3, şi iarna 3; iar când stăpănulŭ moşiei nu va avea trebuinţă de lucru şi va cere să iée banŭ de la dėnşii pentru clacă, atuncŭ să nu fie supėraţi mai mult de cât câte 1 zlotŭ pe anŭ. Pentru dijma tutunului, fiind-că este asemene cu cele-l-alte ce se dijmuescŭ, din 10, una aŭ a da, iar nu mai mult. Pentru capre, că s'arŭ fi supėrăndŭ de isprăvnicelulŭ moşiei, luându-le câte parale 3 de capră, să nu fie supėraţi mai mult, însă musaade li se face ca căŭi vorŭ avea 5, 6 până la 10 capre, de trebuinţă caselorŭ sale, să nu se supere; iar ceŭ cu capre mai multe de 10, aceia numai să plătescă po banŭ 5, atât véra cât şi iarna, dupė coprinderea ponturilorŭ Divanului. Pentru lemnele ce taie în pădure, să li se iée de carulŭ de lemne câte 4 parale, la trecerea podului dupė apa Argeşului şi câte 4 parale pentru pădure, la acésta are a se urma într'acestaşŭ chipŭ, adecă: lemnele ce vorŭ lua de trebuinţă, orŭ pentru focŭ, sŭŭ nuele, parŭ şi alte mărunţişuri pentru casele lorŭ, nu aŭ a da nimicŭ; iar pentru lemnele de focŭ, ce vorŭ tăia pentru neguŭitorie sŭŭ dărvărie, să plătescă adetulŭ pământului, dupė obiceiulŭ loculŭ, care adetŭ să fie: orŭ câte 1 carŭ de lemne să aducă pe anŭ la mŭnastire, sŭŭ să dée de tot carulŭ, când taie lemne, po parale 2, precum se şi mulţămira amėndouė părţile şi la trecerea podului să nu se supere mai mult, de cât câte 1 para de vită, dupė poruncile ce sunt date. Şi când li se vorŭ face supėrări mai multe să vie să dée jalbă Domniei mele, şi'şi vorŭ afla îndestularea lorŭ. Insă la tăierea lemnelorŭ să se ferescă şi ei a nu tăia copaci roditori şi lemnele ce sunt de trebuinţă. Într'acestaşŭ chipŭ dar hotărŭmŭ să se urmeze la acésta, iar cele-l-alte orėnduelŭ ale moşiei să rămăie, dupė cuprinderea anaforalei D-lorŭ veliţilorŭ boierŭ, care cu mulţămirea amėndororŭ părţilorŭ se vede întărită de selefulŭ nostru.»

Cod. XXXV, fila 312.

Anexe la Cap. X fila 98, despre comerţ, industrie, etc.

Pitacŭ către Spătarŭ şi Aga din 21 Martie 1797, prin care Al. Ipsilant opresce ieşirea afară din oraşŭ, înaintea ţeranilorŭ, ce aducŭ cherestea de vinđare, ca s'o cumpere pentru matrapazlăcŭ şi precupie. Domnitorul ordonă ca străjarŭi după marginŭ să nu îngăduescă asemene faptă, dar nici ei să n'o comită, ca să nu se scumpească cheresteaua şi lemnele. «Ţeraniŭ să fie slobođŭi a veni la

orânduitul tîrg, de unde fiteşcare, de obşte, să mîergă să cumpere cu însuşi preţul acela ce va âmbra tîrgul, fără de a sili pe ţeranî şi a 'î pîgubi cu altî preţî. Iar ceî ce cu adevîratî aî avutî tocmolî cu ţeranulî afarî la satî şi aî datî arvunî din vreme, aceia numai sunt slobođî să le tragî dreptî la casele lor.»

Cod. XXXVI fila 37 verso.

Raportulî beerilorî Dumitrache Ghica Banî, Nicolae Brîncoveanu Banî vel. Vornicî Creţulescu, biv. vel. Vornicî Filipescu, vel. Vornicî Damaris, vel. Log. Vîcîrescu, din 18 Septembrie 1797, în pricina dintre Vlîdica Thebaidos Meletie, nîstavnîculî Mînîstireî Zlîtariî, cu Ioniţî Alexiu suditî nemţescî, care a luatî cu chirie o prîvîlie de la đisa mînîstire. Boerîi constatî, cî Alexiu fiînd suditî, nu pîte ţinea bîcînie, în care să vîndî marfî cu deamînuntulî, (Liacopoli), care dupî tractate sudîţîi nu potî vinde marfî decît cu deridicata şi nu potî cumpîra lucrurî nemişcîtoare în ţerî. Domnîtorulî a ordonat încî din 9 Aprilî trecutî Spîtarulî Costache Caragea, să ia zapisulî de îchîriarea prîvîlieî din mînele lui Alexiu, şi egumenulî Zlataru sîi întîrcî chiria, şi boerîiî propun să se realizeze acîstî poruncî.

În 26 Septembrie 1797 Domnîtorulî hotîresce asupra acesteî anaforale : «De a ţine sudîtulî prîvîlie în care să facî vîndîre de liacopoli (în detaliu), acîsta fiînd lucru împotrîvîtorî şi deosebitî, iarîş nicî obîcînîtu în pîmîntulî ţereî acesteia, la orînduiala ce aî iznafulî bîcanîlorî raiele, precum şi jîlbî aî dat Domnieî mele, nesuferîndu-se a se lîsa bîcînia acîsta în mînele pîritulî pentru vîndîrea de liacopoli, ca unî neobîcînîtu lucru; decî, spre a se pîzi obîceîlî ce l'aî avutî, porîncînî Domnia mea Dumitale biv vel Spatarî Caragea, prin scîrea Agenţîeî, să se ia de la mîna pîritulî zapisulî de îchîriare prîvîlieî şi să î se întîrcî banî ce va fi dat.»

Cod. XXXV fila 298.

Anexî la cap. VIII pag. 79.

Adîogîmî anexele urmîtoare la acestî capitolî.

Anaforaua lui vel Logofetî C. Filipescu, din 14 Iunie 1797; amîntesce cî la trecuta lunî Septembrie 1796, ar fi fostî deja boerî cîimîcamî, cari aî datî poruncî în sensulî dispoziţîoneî lui A. Moruzi pentru 2 đeciuelî din vinîricîlî mînîstîrescî; amî datî poruncî de obşte cître îspravnîcî şi cître tacsîldarî, ca pînî se va hotîrî de Mîria ta, cum să urmeze, toţi banîi milelorî deplinî să se strîngî şi să se trîmiţî la Sf. Mitropolie. Şi acîsta ne apucîndî să se urmeze, dupî buna venire a Mîrieî tale s'aî datî luminatele porîncile M-tale, ca numai 2 đeciuelî să se oprîscî, iar ceilalţi banî deplin să se deî mînîstîrîlorî.

Cod. XXXV fila 45 verso.

Pitacŭ din 5 Iunie 1797 la vel Logofetŭ de țora de sus, arētândŭ cā Domnitorulŭ a vęđutŭ întāririile domnesci ce are vel Ban Dumitrașco Racovișā «pentru protimisis al Bisericei Domnesci cei vechi, ca la vremea cānd se vinde, dāndŭ și Dumnelŭi suma ce va da alții, sāl iēe Dumnealŭi, fiind-cā acestŭ vināriciŭ ajunge și pe moșia Dumnelŭi, ce se numesce Prundul, din Vlașca, și la acēsta are dreptate ; cu cāt mai vęrtosŭ cānd va da și suma banilorŭ ce vorŭ da alți mușterii streinŭ ?» Domnitorulŭ ordonā respectarea acestui privilegiŭ a luŭ Racovișā.

Cod. XXXVI fila 57.

Vel Logofet Ștefan Văcărescu, prin anaforaoa din 24 Augustŭ 1797 arētā luŭ Al. Ipsilant, cā măcelarii de la tērgulŭ Slobodŭ (Muscelŭ) n'aŭ fostŭ supērași de vināriceri «iar de la un cārdŭ de vreme» aŭ începutŭ a le cere havaeturŭ. Pentru acēsta s'aŭ jāluitŭ luŭ Al. Moruzi Vodā. S'aŭ făcutŭ cercetare de către Ispravnici și A. Moruzi aŭ ordonatŭ la 1794 Octombro 8 sā fie lāsași în pace de vināriceri. Temēndu-se cā din noŭ vorŭ fi apucași acum de vināriceri, cerŭ întārirea din noŭ a privilegiuluŭ lorŭ, și vināriceriŭ sālși caute numāi de vināriciulŭ de la scaunele de prin dēluri. 24 Augustŭ 1797. Domnitorulŭ aprobā in 25 Augustŭ 1797.

Cod. XXXV fila 200 verso.

Pitacŭ din 27 Augustŭ 1797 prin care A. Ipsilant acordā Doctoruluŭ Silvestru unŭ scaunŭ de carne la moșia sa Arva, ce se numesce și Ursōia, din Secuienŭ, scaunŭ scutitŭ deja de A. Moruzi la 1793 Iunie 27.

Cod. XXXVI fila 86 verso.

Dupē anaforaua vel Log. din 29 Ianuarie 1797, Domnitorulŭ Alex. Ipsilant, acordā ceașilorŭ de Divanŭ scutire de tōte dārile a unei pivnițe în Bucuresci și scutirea bucatelorŭ sale de vināriciŭ și dijmāritŭ și sāl ținā cāte unŭ liude strein.

Cod. XX XV fila 301 verso.

Anexā la cap. IX pag. 90.

In cap. în care anŭ tratatŭ despre justiție sub Alex. Ipsilant, avemŭ de adaos o nouē serie de documente si anume :

1. Menționāmŭ o petițiune a luŭ Ionișā Rafailā biv. alŭ treilea Logofetŭ pentru cā în ea se face vorbā despre o judecatā dintre pāmēntēni cu uniia din boșeriŭ grecŭ ai luŭ Moruzi, din 22 Noembre 1796, adecā dupē nazilirea aceluŭ Domnŭ. Veđi cod. XXXIII fila 44. Cāimācamii luŭ A. Ipsilant rēnduescŭ boșeriŭ în cercetarea acesteŭ afacerŭ.

2. Unŭ actŭ curiosŭ este acela prin care se însărcinēzā Isaac Ralet vel Log. al obiceiurilorŭ sāl judece o reclamațiune pentru unŭ pistolŭ, de și asemenea judecāși nu sunt în competența logofetŭiei Obiceiurilor. (Veđi Cod. XXXIII fila 316 și 318 din Mart. 1797).

3. La fila 56 verso se menționază o anafora de la 16 August 1796 cu rezoluția lui Moruzi încuviințând spânzurarea unui Iancu sin Bogdan Sêrbul, hotărîre domnescă ce nu se realiză: «întemplându-se mazilia, s'au popritu.» Sub A. Ipsilante Iancu Caragea caimacamulū Craioveii cere grațierea și trimiterea la ocnă pe viață la 2 Dec. 1796.

Ipsilante aprobă.

4. Cartea lui A. Ipsilant din 22 August 1797, prin care întărește dreptul de stăpînire a Elenii fiica lui Pascal II-lea Vist., asupra unor case din București, mahalaua Sf. Ecaterina de lângă podul Șerban Vodă, care case i s'au cuvenitū partea ei din clironomia părinților, parte hotărîtă prin judecata de împărțelă între ea, sora sa Smaranda și alți frați a ei, de către A. Moruzi la 1794; casele s'au cuvenitū partea ei, în valórea de tal. 4500; dór întărziindu-i-se cu darea sinetului de stăpînire, ea îl cere acum la Domnitorulū A. Ipsilant. După cercetarea făcută de C. Filipescu vel Log. de țóra de sus, A. Ipsilant îi dă acéstă carte de întărîre.

Cod. XXXIV, fila 103.

5. Clerulū Bisericeilorū domnesci din București, vîndînd vînăriciulū lorū, la 1797, în tal. 3000, lui Ștefan și lui Panait, Domnitorulū Mavrogheni nu au lăsatū pe cumpărătorii să strîngă vînăriciulū, și clerulū neavîndū de unde înapoia banii, Mavrogheni au datū de la elū 2000 de taleri, rêmăindū ca și preoții să dea 1000, pentru care sumă au și datū zapsiū, că în sorocū de 3 anī vorū plăti acéstă sumă. Au intervenitū fómetea și ciuma și n'au pututū plăti ratele. Acumū, la reclamațiunea creditorilorū, vel Log. Const. Filipescu, la 21 Iunie 1797, propune noue soróce de 3 anī pentru plata datoriei. La 14 Oct. 1797 Domnitorulū aprobă.

Cod. XXXV, fila 323 verso.

6. Acte relative la regularea unui falimentū din Septembrie 1797.

Cod. XXXV, fila 324 verso.

7. Alex. I. Ipsilante la 3 Octombree 1797, după mijlocirea Episcopului de Rômnicū, ordonă vel Spatarulū, să libereze pre un călugărū, care avea să fie pedepsitū de Domnitorū și pe care acuma îl iartă: «Să-lū faci D-ta teslim la Sf. sa, ca să i se dea cuviinciósele povățuirī pentru îndreptarea petrecerei de acum înainte.»

Cod. XXXV, fila 306 verso.

8. Un curios procesū este acelū care se póte vedea din actele următóre: Clucurulū Manolache Topliceanu rënduitū judecătór la Focșani avea soție din neamulū Cantacuzin. Prin chrisovū de la Al. Moruzi ei pretind dreptul de a

locui în mânăstirea Tuturor-sfinților, ca descendenți din ctitorii (Cantacuzinii). Bărbatul se duce la Focșani, iar femeea rămâne în mânăstire și nu vrea să iasă decât dacă egumenul îi va cumpăra casă boierescă. Egumenul găsește că rămânerea în mânăstire a acestei cucóne aduce scandal.

«Anaforaoa lui Iosif Episcopu de Argeșu, din 4 August 1797, prin care amintindú că Domnitorulú aú datú cu chrisovú mânăstirea Tuturor sfinților sub ascultarea Episcopiei de Argeșu, aú hotărítú Domnitorulú să nu aibă conacú înăuntru mânăstirei ómeni căsătorii cu femeile lorú. Episcopulú arótá, că pêná a nu se iscáli și pecetlui chrisovulú, soția lui Manolache Topliceanu, biv. vel Clucerú de arie, femea din neamulú Cantacuzin, s'aú jáluitú Domnitorulú, că Episcopulú vrea să'í scóțá din mânăstire, măcarú că aú chrisovú de la Al. Moruzi de a sta în ea și a nu ieși nici-odată din mânăstire. Prin vel Logof. Domnitorulú a ordonatú Episcopulú Iosif să'í lese a sta cât-va timpú până'și vorú găsi altú conacú. Episcopulú Iosif i-aú lăsatú să stea dinainte de Paști pêná în ziua când Clucerulú Manolache Topliceanu a fost rënduitú judecátorú la Focșani, și s'a rugatú de Episcopú să lase să'í sédá soția încă pêná la sfinții Apostoli. Episcopulú aú îngăduitú, dar l'a sfátuitú că este bine să'și aibă soția lângá sine, ca să nu facá doue cheltuieli, iar de nu'í dá mâna să o aibă lângá sine, să'í închirieze o căsciórá, că nu este locú în mânăstire, și la chiria casei ilú va ajuta și Episcopulú. Aú trecutú de atunci 2 luní și Topliceanu nu'și mai aduce amiute de promisiune, iar femeea refuzá de a eși din mânăstire, sub cuvêntú că este ctitoria, «iar de'mí este voia ca să iasă, trebuie să'í cumpêrú case boieresci, că în case cu chirie nu primesce a locui. Aceste măcarú că sunt vorbe femeesci, care nu se cade a se băga în sémá, însă pentru ctitorie mé supêrú, căci din puținá zestre ce se găsescé în p.e.u a mânăstirei acesteia, nu se vede a fi cevaș de la neamulú D-sale, fără numai póte că unde s'aú ziditú biserica de réposatulú Vlădică Antimú, în zilele réposatulú Șerban Vodă Cantacuzino. Dar cu tóte aceste, din partea mea voiescú ca din câte venituri se vorú dovedi că sunt din cevași aferomata ale neamulú D-sale, să le daú dreptú milostenie, ca unorú scápătați, iar nu ca unorú ctitorii, numai din mânăstire să lipsescá cu locuința, pentru că măcarú de arú fi cele mai aședate din fețele politicesci, și mai trecute în vêrstá, din destulú este că unde este una se adună mai multe, cât și nepotrivirea locuinței, căci o împártășimú ca unú corbú cu porumbei, nici póte locui cărbunarulú cu înálbitorulú; dar deosebitú de acésta, la zidirea mânăstirei n'aú pututú ctitorulú să facá niscaiva lucrări deschise și mai înalte pentru privélá afará, ci numai clopotnița aú rēmasú acum.... și vėđêndú cei ce trecú pe drumú fețe nepotrivite, vorbescú cele împotrivá. Adevêratú că Dumneđeú ni poruncesce pe cei fără case în casele nóstre să'í aducemú, dar iarăși la altú locú dice că facerea de bine ce prici-nuesce *scandela* (scandalú) nu este primitá. Incá și pêná la ochi și pêná la

mâna cea dréptă de ne vorú pricinui scandală, ȃice să le lipsimú de la noi. Numitulú Clucerú se cunósce că într'adins nu voiesce a avea soȃia sa cu sine, séú că și Dumnéei nu voiesce, că așa aú făcutú mai dinainte când aú fost iară judecătóru afară, și apropiindu-se iarna, va găsi pricină că nu póte ieși. Pentru care de vreme ce eú, puténdú și neputéndú și ímprumutându-mé, puiú tot felulú de silinȃe a aduce acéstă sf. casă la vre-o stare mai bună și láudată...» cere ca conformú chrisovului, să nu mai locuiască femeí ínláuntru. «In zadarú sunt cele-l-alte, că nu zidirile cele ínalte și spoite ímpodobescú sf. case, ci evtacsia din náuntru».

Domnitorulú, tocmai la 2 Octómbre 1797 și găsesce că e cu cale cererea Episcopului, și cere ca Clucerulú Topliceanu să'și retregă femeea din mónăstire. «Și orí sș se ducă la bărbatu-séú, unde este orénduitú din mila Domniei mele, în tréba judecătóriei, séú să'și găséscă aiure casă pentru ședere, iar cu cuvéntú de ctitorie nu are vre-o putere să pretenderisécă de la mónăstire vre-unú ajutorú, adică, orí a cere să șéȃ în odăi, séú într'altú chipú spre a se folosi din lucrurile mónăstirei, fiind-că cele aferosite la mónăstire nu se daú cu acestú pronomionú, fără numai pentru scăpătăciunea lorú, de va vrea iubitorulú de Dumneȃei Episcopú Argeșú să le facă vre-unú ajutorú, rămáne la voia Sf. Sale; decí poruncimú, ciaușú de aproȃi, cu porunca acésta a Domniei mele să scoȃi familia Clucerului din odăile mónăstirei; să aibă ínsă sorocú de 7, 8, 10 ȃile pênă să'și ridice calabalăcurile».

Cod. XXXV fila 307.

9. Interesante sunt. cât privesce mersulú justiȃiei, dar și pentru biografia Văcărescilorú, și mai ales pentru moravurile timpului, diverse acte relative la perusia lui Enache Văcărescu și apoi la procesulú dintre Clucerulú Alecu Văcărescu cu vitriga sa mamă Domniȃa Ecaterina. Iată aceste acte:

Anaforoa lui Dositheíú Mitropolitulú, Dumitrache Ghica Banú și vel Banú Brancovénu, din 12 Octómbre 1797, prin care propunú rânduirea a 2 purtători de grijă pentru iconomia moșiiilorú, viilorú și altorú multe trebuinȃe ale casei réposatului Vistierú Văcărescu «la părȃile nevêrstnicilorú copií aí réposatului.» Se propunú de îngrijitorí pe biv vel Slugerú Panaitú Bábeanu și Șătrarulú Ivanú, ca unii ce sunt ómení cu praxis la d'alde aceste și potú avea durere de inimă, fiindú ómení vechí aí casei, încá de la părinȃii réposatului; din veniturí are să se ímplínéscă tóte cheltuelile de trebuinȃă ale copiilorú și prisosulú să'lú pună la păstrare. «Deosebitú să fie luminata poruncă a Máriei Tale către aceșȃi orânduítí, ca și pentru partea casei M.Sale Domniȃei să aibă tot asemenea purtare de grijă, de vreme ce acéstă parte i s'aú datú *catahrisin*, iar nu cu desévêrșită stăpânire; ci pentru aceea să fie cu luare aminte, ca să nu se ínstreineze dintr'acele lucruri nemișcătóre și să fie îndatoriȃi

ca pentru ori-ce trebuință de datŭ, de luatŭ și de ori-ce iconomie, să aröte cãtre noi și cu scirea nöstrã să facã urmare.»

Domnitorul la 16 Octombree 1797 aprobã propunerea.

Cod. XXXV, fila 323.

Averea rãposatului Ienache Vãcãrescu, biv. vel Vist., mișcãtore și nemiscãtore ce s'aũ aflatu acum dupã mörtea sa.

Taleri

36.381 în banĩ gata.

58.250 datoria ce are sã iö cu zapisũ de la uniĩ alții.

2.498 dobãnda acelorũ datorii.

2.000 ce aũ fostũ datũ rãposatului pentru dijmãritulũ ot. sud Slam Rõmnic

99.129

93.156 s'aũ scãduťũ însã

taleri 5.000 aĩ menzillanelelorũ domnesci.

» 20.000 zestrea rãposatei Elena Rizu muma D-sale Clucerului Vãcãrescu, afarã din darulũ dinaintea nunței i *legatum*, ce s'aũ datũ D-sale deosebitũ.

» 16.200 Poslușania scutelnicilorũ M. S. Domniței Ecaterinei, ce aũ slujitũ casei rãposatului, afarã din darurile dinaintea nunței ce s'aũ datũ deosebitũ.

» 3.000 ipac, banĩ aĩ M. S. Domniței.

» 48.506 datoriile ce se cerũ de uniĩ alții de la casa rãposatului cu zapise și fãrã zapise.

» 250 aĩ cutiei milosteniei pentru caftanulũ Vist.

» 200 Logofãtului ce aũ fost la scrisulũ acestei catagrafii

93.156

5.973 rãmãn

244.490 aũ coprinsũ moșiile, vile, casele, țiganiĩ și alte lucruri mișcãtore și nemiscãtore dupã prețuire.

250.463 adicã douẽ sute cincĩ decĩ de miĩ patru sute șöse-decĩ și treĩ aũ rãmasũ avere bunã, viindũ de parte pã tal. 41.810 cu tal. 400 ce s'aũ fost datũ mai multũ la Mitropolie, însã la cincĩ pãrtași i la sufletũ, fãcãndu-se deopotrivã pãrți.

Io Alexandru Ion Ipsilant Voevodũ i Gospod.

Citindu-se înaintea Domniei mele anaforaoa ce ne face P. Sf. Sa Mitropolitulũ Ungro-Vlahiei și cu D-nölorũ cinstiți și credincioși boierii Domniei mele, ce aũ fost orãnduiți, asupra cãreia fãcãndũ Domnia mea chibzuirea cea

cuviincioasă la fieș-care madea în parte, amă găsită nrmarea D-lorū cu inbire și dreptate, întru tóte, și cu bună orânduială, pe care o și întărimă cu domnésca noastră pecete, ca să se urmeze întocmai și la tóte, cum se cuprinde mai jos, și poruncimă D-lorū orânduitorū Epitropī, ca să îngrijóscă cu osirdie pentru părțile nevróstnicilorū copiī, a se economisi cum se cade, i pentru partea sufletului, cum și pentru partea Domniței, care o are *catahrisin*, orânduindū sub D-lorū și alți purtători de grijă, cari să aibă pururea datoria îngrijirei atât pentru părțile copiilorū, a se economisi cum se cade, cât și pentru partea Domniței spre a'și avea *tin hrisin* numai, ca să nu se risipéscă lucrurile.—1797, Oct. 17.

Prea Înălțate Dómne,

Din luminată porunca Măriei tale fiind rânduiri ca să facem împărțela averei răposatului Ianache Văcărescu biv. vel Vist. la moștenitoriī sēi i la sufletū, și vedēndū că atât M. Sa luminata Domniță Ecaterina, ce au fost soție răposatului, cât și D-lui biv. vel Clucerū Alexandru Văcărescu, fiul mai sus numitului boierū din soția dintăiū a sa, Elena Rizu, facū cerere în parte fieș-care, ca întēiū să li se deosibéscă dintr'acéstă avere dreptățile ce dicū că au a lua; și apoi să li se facă cuviincioasa împărțelă; amă cercetatū acele cereri ale M. Sale și ale D-lui Clucerului, și câte dintr'ensele s'au găsitū cu cale, le-am scosū din avere și li s'au datū pe a mână, după cum le arētămū la vale; iar câte au fost fără de cuvēntū dreptū, se însemnară mai jos iarăși cu pricina lorū.

Cererile M. S. Domniței.

Đice că M. Sa Mihaiū Vodă Suțu la I^a Domnie, i au făcutū privilegiū prin luminată cartea M. Sale, ce o vedurămū cu leatū 1785, ca să aibă lude 50 scutelnicī, pe cari făcēndu-i D-lui răposatului pogonași la vii și dārvași, au poslușitū casei pēnă la sfērșitulū vieței sale. Ci ca pentru unii ce sunt făcuți darū pe obrazulū M. Sale, să i se plătéscă din casa răposatului poslușania lorū. Așișderea đice, că tot M. S. Mihaiū Vodă i-au fost orēnduitū atunci și lófă de la Visterie pe lună, câte talerī 150 pe lună, care lēfă i s'au și datū tot-dó-una și se dă și acum; și cumcă în

Răspunsurile D-lui Clucerului

Aceste privileghiuri s'au făcut numai și numai pentru cele multe slujbe ce au arētātū răposatului, către luminații Domni, și pentru ajutorulū însuși casei D-lui, iar nu pentru M. Sa Domnița, căci M. Sa era în casa taică-sēu îndestulată de tóte cele ce'i trebuia; iar mai alesū că de vreme ce M. Sa Domnița đice, că lófa au intratū în mânele M. Sale, se cădea să și-o păstreze, nefindū silită a o cheltui în casă, pentru că orī-când și orī-căți bani îi trebuia M. Sale pentru cheltueli de ale M. Sale, avea tótă voia ca să ié de la vātafulū de curte, cum și târguelile ce *pohtea* lua

câtă vreme au trăit cu răposatul, de ai și intrat bani lefi în mânele M. Sale, dar i-au cheltuit în trebile casei, făcându și une-or și haine, când vedea că răpos. nu i face; cari cheltueli, fiind-că era datoria răposatului a i le face, ca unei soții, să i se împlinescă acum acea lófă din averea sa scădându-se numai taleri 500, ce ai fost dis Măria Sa răposatului ca să i cheltuiască la biserica ot. Văcăresci, a fi pentru pomenire, care biserica s'ai și făcut.

de la neguțitorii, și, puindu-le la castișele lor, le plătea răpos. fără de a intra nimeni în cercetare, ce ai făcutii bani, sau tērguelile acelea? decât numai să audă că Domnița ai luat și era îndestul, după cum se și vădū cheltuelile M. S. trecute în castișele vătașilor, ce ai fost după vreme, și alo neguțitorilor, și plătit do răpos. De aceea dar nu mai rămănea loc și trebuința a cheltui în casă din lófă și nu este casa datore a răspunde.

Hotărîrea judecătii

Acești scutelnici și lófă fiind făcute po obrazul M. S. Domniței sunt exsoprica și dreptii alii Măriei Sale, și câți dintr'acești bani ai lefi și poslușanio a scutelnicilor vorii fi intratii în mânele răposatului, este datorii avutului D-lui ca să i plătescă, după cum chiar așa poruncescii pravilele, la cartea 29 titlulii 1.

Dreptii aceea, cât pentru scutelnici, fiind-că dete mărturie Dona Logof. Ispravnicii de curte alii răposatului cumcă ai poslușitii casei, însă: 30 de scutelnici în anii doi și luni două, avându M. Sa pe cei-l-alții 20 tocniți în bani, cari bani îi lua M. S. Domnița; iar în anii 9 și luni 6, toți acei scutelnici ai poslușitii casei; s'ai scotitii dar plata poslușaniei lor, pentru fieșcare scutelnici, pe anii câte tal. 30 și s'ai făcutii tal. 12.600, cari bani scotându-se din avutulii răposatului, i se deteră M. Sale. Iar pentru lófă, măcarii că întēi ai fostii arētatii M. Sa Domnița că intra în mânele M. Sale, dar fiind-că acum dis, că une-or se lua și de răposatul și o cheltuia în trebile D-lui, rămănea că de va putea M. S. dovedi cu dovadă vrednică, cumcă ai intratii bani din lófă în mânele răposatului și nu i-au primitii Domnița să și ioe de la moștenitorii; iar nedovedindii, nu are a cere nimicii. Așiderea și pentru bani ce ai intratii în mânele M. Sale, iarăși dicemii, că de va putea dovedi cumcă i-au cheltuitii la trebile casei, ce era datorii răpos. a le face, să i plătescă moștenitorii, iar nedovedindii să aibă pace.

«Să i se dee darurile ce dice că ai dăruit răpos. după nuntă, însă: unii ceasornici mic de aurii în anulii dintăi; i unii inelii de diamantii, ot.

Darurile se numescii și se ținii în sēmă numai acelea ce dă omulii soției lui înaintea nunței; iar dupe nuntă nu mai are cuvētii a cere

cămăraşul al II^{lea}, la naşterea fiului D-sale Costache; i altă ceasornică mai prost, când s'aŭ întorsă din ţera turcască; i altă ceasornică de aură cu mărgăritară, şi lăntuşul iar cu mărgăritară, în ziua sf. Ecaterinei, în Domnia Măriei Sale Alex. Vodă Moruzi; şi ună rezană iestimpă la Bobotéză; aşisderea să i se dăe şi hainele ce i-aŭ făcută răposatulă pe obrazulă M. Sale, dicendă că pravilele orënduescū a se da muerii darurile nu numai cele dinaintea nunţei, ci şi cele după urmă, şi cumcă tot la acea carte şi titlu coprinde că de va dăruia bărbatulă muerii lui cevaşi şi până la mórtea lui nu va strămuta darulă, se întăresce acelă dară şi nu se strică de nimeni, precum şi chiar cămara împărătăscă moştenindă pe vre-ună omă fără de moştenitoră, nu póte să strice darurile; iar mai alesă că de vreme ce omulă este stăpână a dăruia şi la streini, cât trăesce, cât mai vĕrtosă la însuşă soţia lui.

alt-cevaşi, cu pricină de dară, ci fiindcă M. Sa Domniţa are îndestule daruri din naintea nunţei, să se mulţămăscă cu acelea.

Căutându-se şi pentru acosta pravilele se vĕđu, că adevărată se şiuă în sémă darurile ce dă bărbatulă muerii după nuntă; dar nu în altă vreme, ci numai când acelă bărbatū se pedepşesce cu mórtea din urgie împărătăscă, precum scrie la ală 70^{lea} cap.

Într'acestaşi chipă dar, şi cu acostă despărţire în sómă darurile dintre casnici, cele din urma nunţei, iar ghenicos altă dară între dĕnşii, după nuntă, nu se şină în sémă, cum pe largă se vede la cartea 30, titlulă I, poruncină chiar aşia.

Dar cu tóte aceştă fiindcă acele daruri după nuntă, şi haîne, ce le cere M. S. Domniţa, sunt de preţū, care nu fu vrednică după pravile a face pe celă bogatū sĕracă, şi pe celă sĕracă bogatū, de aceea amă găsită cu cale de s'aŭ dată M. Sale. Iar cele dinaintea nunţei, ce sunt aceştă, însă: ună ceasornică mică cu mărgăritară şi cu lăntuşulă iar de mărgăritară, i o tabacheră de aură mică, i ună tocă de aură pentru ace, sciute şi de D-lui Clucerulă; i o flóre de diamantă de tal. 3000, ce o dovedi cu adevărinţă în scrisă iscălită de răposatulă; aceştă după pravile, avĕndă dreptate a şi le lua, i s'aŭ dată.

Taleri 3000 ai M. Sale, ai fostu daŭi împrumutū cu zapisū, ântōiū la D-luī Stolniculū Constantin Nenciulescu și apoi la P. S. Sa Părintele Mitropolitū, și i-au luatū repos. Să i se dea.

Baniī ai fostū ai răposatului și de aceea i-au luatū, iar numele M. Sale se va fi pusū în zapisū pentru vreunū altū sfârșitū, făr' de a fi ai M. Sale, căci Domnița n'au avutū pungă deosebită.

Fiind-că ne încredință P. S. Sa Părintele Mitropolitū, că zapisulū împrumutării ai fostū pe numele M. S. Domniței și baniī i-au luatū răposatului cum și Stolniculū Constantinū primi blastemulū P. S. Sale Păr. Mitropolitū, înaintea noastră, că iar pe numele M. Sale ai fostū și zapisulū împrumutării D-luī și cumcă dobânda o plătia la M. Sa, și fiind-că ai avutū escoprica cuvenită, nu rămâne îndoială că n'au fostū ai M. Sale, și dreptate avândū a și-i lua, i s'au datū.

Sculele ce ai datū răpos. D-sale Clucerului, nu dăruindu-i-le, ca să le aibă întru desevêrșită stăpânire, ci ca să le aibă pentru trebuința casei, adică *enhrisin*, după cum i-au fostū datū și 2 moși i o vie, să se ajute cu venitulū lor, cât va trăi răpos., iar după mórtea D-luī să le puie la mijlocū, ca să se împarță cu ce-l-alti moștenitorī; însă o *suia* de aurū cu *sovi* de diamantū, i unū inel *zekir*, i altū inelū de zmarangd, i o flóre de diamantū, i unū *celenchiū* micū i o pereche cercei, în mijlocū cu rubinuri, împrejurū cu diamanturi și cordeaua lorū, deasupra iar diamanturi; i unū inelū de diamantū pentru logodnă, să le puie la împărțelă și să'și ió dintr'ensele partea ce-i va veni după dreptate.

Moșiile și via cu acestū felū de aședământū i s'au fostū datū de taică-sēi, precum ōice M. Sa Domnița, de care este și în scrisū adeverință a taică-sēi, cu acestū felū de coprinde. Și nu se împotrivesc de a le întórce, ca să intre la împărțelă; iar sculele nu primesce a le da, căci i le-au dăruitū taică-sēi din însăși buna sa voință, după cum obicinuescū și alți părinți de dăruescū copiilorū.

În adeverința ce este făcută pentru moșie și vie, scrie răposatulū, că acele s'au datū Clucerului *catachrisin*, iar de aceste scule nimicū nu pomenesce. Decī de era datorū, tot cu aceli aședământū, negreșitū trebuia să le pomenescă, iar nepomenindū, se cunoscū dăruite, precum și răposatulū într'o condicnță de scule, ce o vędumū, cu slova D-sale, arētă, că le-au datū D-luī

Clucerului. Și dar aceste scule ca niște lucruri dăruite pe obrazul D-nelui Clucerului, găsim cu cale să și le stăpânescă cu pace de către ceî-l-alți moștenitori.

Taleri 2500 Țice, că i-au dăruit Măria Sa Mihai Vodă Suțu (unchiul M. Sale), ca să'și cumpere o sclă, și i-au luat rēposatul; pentru care în puțină vreme va aduce dovadă.

Aducēndū dovadă se va cerceta.

De va putea M. Sa Domnița să dovedescă cu vrednică dovadă cumcă chiar M. S. i s'au dăruit acei bani și că i-au luat rēposatul, dreptate are să și-i iē de la moștenitori, iar nedovedindū să nu'i supere.

24 de zarfnri de argintū ce au făcutū cu cheltuiala M. Sale, și tōte argintăriile, ce sunt însemnate cu numele M. Sale să i se dōe.

Acele argintării sunt făcute cū cheltuiala rēpos. și pentru căci au învētați Domnița pe argintar a pune numele M. Sale, nu este datore casa să le pērȚă.

Lucrurile ce se fac în casa bărbatului sunt ale lui, și nu pōte să le cōră soția sa, cu pricină căci le-a numit pe numele sēu făr'de altă dovadă că sunt dintru ale sale; dreptū aceea acele darnri de ori-ce altă argintarie va fi făcută cu numele Măriei Sale sunt ale casei rēposatlni.

Cererile D-sale Clucerului

Zestrea maică-sa Elenei Rizu a fost numai bani gata tal. 20.000 afară de scule și haine, ce Țice că au avntū de alți tal. 5.000; ci fiind-că D-lui este firesculū moștenitorū alū maică-sei, să i se împlinescă din averea rēposatului și să i se dōe D-lui, iară ceî-l-alți copii să nu aibă a face cu acea zestre.

Rēspunsurile M. S. Domniței

Luandū rēposatulū vorbă când era în viață, spunea, că zestrea acei rēposate a fost peste tal. 20.000 cu bani gata i sclē și haine și cumcă după mōrtea D-ei s'au făcutū patru părți, adică una a sufletului D-ei, alta a Măriorei copilei, sora D-lui Clucerului, și alta a rēposatului și cea de a patra a D-lui Clucerului și fiind-că Măriora au muritū în vrēstă de anī 14, moștenindū taică-sēu și partea ei, să se dōe Dumisale Clucerului a patra parte; iar din cea-l-altă zestre să iē și Clucerulū parte cât unū copil; iar de nu se ține în sōmă

vorba rēposatului, sǎ se facǎ împǎrțelǎ dupē pravilǎ, de obiceiū în trei părți, adicǎ una Clucerului, alta sufletului și alta rēposatului, din care parte a rēposatului sǎ iē și Clucerulū deopotrivǎ cu ceī-l-alfi copii.

Fiind-cǎ acestū felū de împǎrțelǎ, precūm ȝice M. S. Domnița în scrisū nu se vede fǎcutǎ de rēposatulū, amū cǎutatū pravilele ca sǎ vedemū de s'ar cuveni rēposatului a lua ceva și din acea zestre a soției d'ântēiū și amū gǎsitū la cele împǎrțesei, cartea 28 titlulū 14, scriindū chiar așia (text grec):

.....

Ci de vreme cǎt rēposatulū în viața aū trǎitū, vre-o orēnduialǎ în scrisū ca acēsta n'aū fǎcutū, cu cǎt mai vērtosū copiiī sēi ceī fǎcuți cu M. Sa Domnița, acum dupē mōrtea tatǎlui lorū nici unū cuvintū de dreptate aū a se amesteca la acēstǎ zestre, cǎnd rēposatulū aū tǎcutū și cǎnd firesculū eī moștenitorū stǎ de fața. Așșderea ne arētǎ și P. S. S. Pǎrintele Mitropolitū, cǎ rēposatulū chemāndu-lū de l'aū ispovēduitū și cu mințile întregi fiindū, între altele ceī aū arētātū cǎ lasǎ dupē mōrtea sa a se urma, i-aū spusū și pentru acēstǎ zestre, cǎ aū fostū în sumǎ de tal. 20.000. Decī, dupē acēstǎ învēțǎturǎ a pravilei, urmēzǎ ca tōtǎ acēstǎ zestre sǎ o iē D lui Clucerulū, fǎrǎ a nu se amesteca ceī-l-alfi copiiī întru nimicū, adicǎ taleri 20.000, iar nu mai mult, dupē cum aū arētātū mortulū la sfârșitulū vieței sale și dupē cum și M. S. Domnița asemene ȝice, cǎ aū auȝitū din graiulū rēposatului, care bani s'aū și datū D-lui Clucerului acum.

De vreme ce darulū dinaintea nunței alū M. S. Domniței este de tal. 3.000, sǎ i se dēe și D-lui pentru darul dinaintea nunței alū maică-sei tot atǎta, măcar cǎ atunci fiindū taică-sēi tinerū și la însnrătōrea āntēia, la locū strēinū, în Tarigrad, și la o casǎ ca aceea; cum era pe acea vreme a rēposatului Iacovache, socru-sēi, urmēzǎ a fi datū daruri de mai mult preț, dupē starea zestreī maică-sei și dupē firea ce avea rēposatulū, enm este sciutū de toți; dar se mulțămesc pe cǎt aū luatū M. S. Domnița.

Sǎ dovedēscǎ D-lui Clucerulū ȝisa D-lui și așia sǎ i se dēe.

Cumcă au avut și răposata maica D-lui Clucerului daruri înainte nunței nu rămâne îndoială, mai vârtos că căsătorindu-se răposatul în Țarigrad la acest fel de casă și luându zestre îndestul după vremurile de atunci. Drept aceea după neîndoiala ce este, că au avut și măică-sa daruri, i s'au scos scule de tal. 300, asemenea ca și M. Sale Domniței.

O suia de diamant, un inel roza-galben și opt șire mărgăritar ce le-au fost cumpărat răposatul de la măică-sa Ecaterina Vornicea Văcăresca în tal. 3.500, din care au apucat de a dat tal. 1.500, iar taler 2.000 ce sunt să mai dea, au orânduit la sfârșitul vieții sale, ca să se dea D-lui și să i se numite scule ca să fie pentru două copile ale sale, cum la acesta arătă P. S. S. Păr. Mitropolit, ci să i se dea sculele și să i se răspundă acei bani.

Nu se poate crede la acesta numai pe mărturia P. S. Păr. Mitropolit, ci fiind-că este spre paguba celorlaltii copii și cu folosul numai al unuia și aceste sunt lucruri părintesci prin cari toți copiii trebuie să se împărtășească, să facă judecata ceretare de a găsi temeiul adevărului.

Fiind-că ne încredințază P. S. S. Păr. Mitropolitul, că așa au orânduit răposatul la sfârșitul vieții sale precum țice D-lui Clucerul, din care se dovedește, că însuși stăpânul lucrului cel ce au lăsat pentru copii îndestul avut, așa au voit să se facă de a le lăsa nepoțelor D-sale acele scule, după ce vor răspunde tal. 2.000 și fiind-că un părinte păzind «to falchi diomeros» a lăsa copiilor săi, nu este oprit a face și deosebită către nepoți; după această orânduială a răposatului, ce ne-o încredințază P. S. Păr. Mitropolitul duhovnicul răposatului, a căruia mărturie este primită judecății, găsim cu cale, ca răspunzându D-lui Clucerul acei taler 2.000, să i se ia mai sus numitele scule, și să fie dator a le da copiilor D-sale Maria și Safta, precum le-au orânduit răposatul moșul lor, fără de a nu le înstreina la altă mână, sau a le da la alt copil al Dumisale. Ci dar, pentru ca să putem face dreptă împărtelă și pentru ca să se cunoscă partea sufletului câtă este din toate, s'au pus preț lucrurilor mișcătoare și nemișcătoare, nu însă precum s'ar vinde la străini ci mai cu scădere, ca o prețuire între părtași și aducându totă averea în sumă, am scos mai întâi banii domnesci ai menzilhanelor, precum ni s'au poruncit prin luminat pitacul M. Tale, apoi zestrea D-lui Clucerului și dreptățile M. S. Domniței, ce se cuprind mai sus. Așiderea și pentru datoriile ce se cer de către unii alții cu zapise și fără zapise, s'au deosebit din avere zapisele de datorii ce are și casa a lua și s'au dat la Sf. Mitropolie, ca să stea acolo în păstrare, până ce vor dovedi datoria că este bună

și droptă și apoi să'și iee fiesce-care dreptulū lu. Iar celă-l-alt avutū ce au rămasū bunū și fără de nicī o pricină l'amū făcutū în șese părți de o potrivă una cu alta, din care una s'au datū M. Sale Domniței spre a o avea *catahrisin*, iară nu cu stăpânire desēvēșit; alta D-sale Clucerulū Văcărescu, i trei părți la 2 copii și o copilă a M. S. Domniței: Nicolae, Iorgache și Elena, iar a șesēa parte amū deosebit'o pentru sufletulū rēposatulū în lucrurī mișcătore și s'au datū în mânile D-lorū boșerilorū epitropī ai rēposatulū, ca să facă tōte pomenirile și milosteniile cāte rēposatulū la sfērșitulū vieței sale au orēnduitū prin ispovedanie către P. S. Părintele Mitropolitū, după cum pe larg se cuprinde în tacirulū ce ne-au arētatū P. S. Sa în scrisū. De care acēstā împărțeală amū făcutū și deosebite foī de lucrurile ce au căđutū în partea fieș-căruia și a M. S. Domniței și a D-sale Clucerulū și li s'au datū la mână, iar a sufletulū și a nevrēstnicilorū copii s'au datū în mânile D nēlorū boșerilorū Epitropī, ca uniī ce sunt rugați de rēposatulū a'ī căuta sufletulū și a avea grija copiilorū. Iară hotărīrea cea desēvēșitā pentru tōte rămāne a se face de către Înălțimea Ta.—1797, Septembre 20.

Dositeiū Mitropolitū, Dumitrache Banū, Vel Spătarū Mavrocordat, Vel Banū Racoviță, Nicolae Filīpescu Vornicū.

Cod. XXXV fila 328 verso.

Pitacū la vel Aga ca să caute în jurulū caselorū de beilicū unū conacū «pentru cinstitulū Arbar-Emeni de la Silistra, case ce se va socoti că face de conacū și îndată să le deșarte, pēnā în ȃiuā să fie gata pentru a intra mosa-firulū.—26 Ianuarū 1797.

Cod. XXXVI fila 23 verso.

Cărți legate la Ispravnicīi din Vlașca, din 12 Iulie 1798, să nu îngădue serhatliī din Giurgiu, de a se întinde peste hotarulū țereī. Li se vestesce că s'a scrisū tot-odatā și Capu-kehaialei de la Giurgiu, ca să arēte la cei mai mari să le dēe nizamū. «Iar cānd nu vorū avea înțelegere a se trage . . . fār' de gâlceavă, să aveți a însciința Domniei mele fără de zăbavă».—12 Iulie 1798.

Cod. XXXIX fila 60.

Pitacū din 6 Sept. 1798 către tacsildarulū vinăriciulū din Slam-Rōmnic. Să nu fie slobodū nimene a scōte buți cu vinū din Dealū, înainte de măsurătōrea a tot Dealulū «că vinū neguțitorī din părțile streine pentru cumpēratulū vinurilorū, carī grăbindu-se pentru alișverīșulū lorū, și neașteptāndū nicī măcar măsurătōrea Dealulū, cumpără sumā de buți cu vinū și le scotū din Dealū mai 'nainte de măsurătōre, din care acēsta, nu puținā pagubă se dā huzmetulū domnescū și deosebitū strigare podgorenilorū, că nu mēsōrā după rēnduialā, ci sārind din locū în locū, se face întārȃiere la cei mai mulți.

Cod. XXXXI fila 74 verso.

Sudită frances (Cod. XXXIX fila 12). Implinire de banî.

Sudiții refuza a da havaetului lui vel Cămărașu. (Cod. XXXIX fila 17).

Circulare din 15 April 1798, la Ispravnicii de Slam-Râmnic, Buzău și Ialomița să prință pe unu Hagiopolu Ismail și pre alți turci, după cererea lui Hussein Pașa, Aga de Brăila «orânduții pentru nizami».

Cod. XXXIX, fila 31.

Cod. XXXII fila 145 constată prezența unei Căimăcămii la 1 Decembre 1797. Ultima jalbă sôii anafora adresată lui Al. Ipsilante este din 20 Noembre 1797, la pag. 144 și verso a Condiceii XXXII. Actulul de la pag. 145 verso dovedesce, că Căimăcămia țerei la căderea lui Alex. Ipsilante o ține Mitropolitul și boșerii de Divanul pênă la sosirea noului Domn.

Codicele coprinde o serie de acte și anaforale adresate veliților boșeri Caimacamii, dar și câte-va file rupte.

Condica se termină cu fila 155.

Observăm că la fila 151 verso se află rezoluțiunea lui Constantin Gh. Hangeri Vvod. din 13 Ianuar 1798, asupra anaforalei tribunalului de criminalion, de la 12 Ianuar 1798, ertându pe unu vinovatul ciobanul de la satul Beii, din Vlașca.

La fila 154 verso, în 7 Februar 1798, același Domn Constantin Gh. Hangeri Vvd. dă rezoluțiune asupra anaforalei de la Criminalion (Enache Mavrodin Pah., Neculi Cuzi Serdarul, Const. Catlica, Pascal II-lea Vistierul și Thoma Panait) relativ la unu procesul de țiganii.

Iancu Caragea este Caimacani al Craiovei la 1796 Dec., și continuă 1797 feb. 13, iar D. Hangeri vel Agă la București.

*

Intre judecătorii, la 1797 Febr. aflăm pe Dumitrache Clucerul, Iordache Crețulescu și Manolache Florescu.

*

Radu Goleșcu la 5 Februar 1797 este Vornic al obștirilor.

*

La Februar 19, 1797, aflăm în Divanul pre: vel Banul Racovița, vel Vornic Crețulescu, vel Vornic Filipescu, vel Logof. Ștefan Văcărescu, vel Spătarul Mavrocordat, vel Logof. Const. Filipescu, vel Vornic Damaris.

Se mai găsește iscălindul ca vel Logof. Isac Ralet.

La Mart 1797 vel Spăt. Mavrocordat.

Hangeri s'a întâlnit pe drumul cu Ipsilant (Cod. XXXIX fila 20) și a avut cuvântare cu el. Apoi vorbesce de Marele Log. Al. Manu și inbitul nostru frate Banul Alex. Hangeri. «S'a trasi polița (de la 14 ale lunei Oct-

1797), de cinstiții D-lui Marele Logofetū Al. Manu și D-lui iubitulū nostru frate Banulū Alexandru Hangeri, de s'au datū Prea înălțatului Căpitan Pașa, stăpānulū nostrr, și acești talerī 20.000 plătindu-ī acum luī Polihronie Gelep, veī ține acestū alū nostru domnescū pitacū întru ținerea în sōmā și scāderea Dumitale.»—1798 Ghenar 10.

Familia Văcărescilorū. In interesulū biografiei Văcărescilorū, aducemū aci câte-va informațiinnī culese din codice.

Amū arētatiū că după mōrtea luī Enache Văcărescu a urmatū procesū mare pentru avere, între Alecu Văcărescu și vitrega sa mamā Elena, născutā Dudescu. Din Cod. XXXIX fila 50 verso, amū adusū acte relative la proces, din 31 Mai 1797. (Veđī și la pag. din urmă 357).

La 19 Iulie 1798 s'au făcutū mezatū în curtea Domnēscā de la Mihaiū Vodā a lucrurilor și juvaerurilor rēpos. Enache Văcărescu. Acesta se vestește boierilorū din ordinū domnescū, spunēndu-li-se că au voie să le cumpere, orī în detalin, orī pe tōte la unū locū. (Cod. XXXIX fila 61 verso).

Alt actū relativ la procesulū luī Alecu Văcărescu Clucerulū cu fosta luī soție Elena Dudēscā, este din 20 Iulie 1798 în Cod. XXXIX fila 62.

Procesulū nu era terminatū nicī în Septembree 1798. Prin Ispravnicī se urmārea averea immobilā. (Veđī pitacū la Ispravnicī din Teleorman din 6 Sept. 1798. (Cod. XXXIX, fila 75.) Ba și prin cărți de blāstemū se urmāri averea immobilā, bună ōrā moșia Gāvānescī, via de la Bārzescī, moșia din Lunca. (Veđī Cod. XXXIX fila 112 verso și 113.

Acestū procesū sārāci pe Alecu Văcărescu, în favōrea Elenei Dudescu vitrega sa :

«Fiind-cā Clucerulū Alex. Văcărescu, fiulū rēposatului Vistierū Văcărescu, din întēmplāriile cele sciute au scāpātātū, intrāndū și la datorīi, și de vreme ce din periusia casei rēpos. Văcărescu s'a fost deosebitū *partea sufletului*, pentru milostenīi, orēnduindū de a se da la zidirile orphanotrofiei, dintr'acei banī i se hārāzesce tal. 5000 a se ajntora la catastisia stārei sale.»—8 Sept. 1798.

Cod. XXXIX fila 76 verso.

La Oct. 1798 se întēmplā o mare crimā. Vornicēsa Venețiana Văcărescu care locuia cu frumōsa sa fatā la moșia Jilava din Ialomița este asasinatā.

La 27 Octombree Vodā ordonā trimiterea la fața locului a judecātorului Spātāriei, Stolniculū Șerban, ca să cerceteze «și cu tot felulū de mijlocū să se silēscā a găsi ucigașii... Inșā cu pricina acestei întēmplārii să nu se dēe turburare între locuitorī, sēu de a se aduce niscaī-va sātēni pe aici».

Cod. XXXIX fila 181 verso.

A circulatū svonnulū că Alecu Văcărescu, care iubea pe varā-sa, fica Venețianeī Văcărescu, scia cine a comisū crima de la Jilava. Justiția n'a făcutū

lumină asupra acestei fapte și istoria obligată e să tacă, ca să nu ajungă unŭ romanŭ, în locŭ de a fi oglinda realităței.

În vol. acesta noi vomŭ publica, la rubrica justiției sub Hangeri, acte diverse relative la Văcăresci.¹

ANEXĂ LA PAG. 158

Nici unŭ documentŭ mai propriu de a ne aduce fotografia exactă a boierimei de la finea secolului trecutŭ, și începutulŭ secolului XIX^{lea} ca o lucrare, ce ne-a căduțŭ la mână, purtându titlu: «Comodie în 2 fapte pentru tarafurile cele ce aședă Domnia».

Este negreșit, prima încercare în genulŭ dramaticŭ scrisă la Români de și în realitate nu este decât unŭ pamfletŭ, despre care amŭ vorbitŭ în urmă la pag. 158.

COMODIE ÎN 2 FAPTE PENTRU TARAFURILE CELE CE AȘEDĂ DOMNIA

Obrazele ce se cuprind într'acéstă Comodie.

P. S. Sa Păr. Mitropolitul.
D-luŭ Banul G. igore Ghica.
Stanciu bărbierul, sofragiu.
Hatmanul Pană Costescu.
Iancu Cocreșcu.
Mihăiță Filipescu.
Marghiola Rosetăia.

Iordache Florescu.
Iordache Comănenu.
Costache Vlădoianu.
Alecu Nenciulescu.
Ciociul luŭ Iordache Florescu.
Vizițiul Dumisale.

FAPTA ÂNTĂEA

PERDEAUA I^{ea}

Mitropolitulu. Ei, Arhon Bane, astă-ŭi Vodă aŭ muritŭ și de a luŭ jale noi trebuie să ne bucurămŭ.

Banulŭ Ghica. Și ce jale! Jale în casa luŭ și între prietenii luŭ, iar noi trebuie să ne bucurămŭ!

Mitropolitulŭ. Noi mai ântăiŭ trebuie să ne întâlnimŭ cu ai noștri la D-luŭ Hatmanulŭ Costescu. Să fie și cucóna Marghiola Rosetăia la sfatulŭ nostru, să'și dea și Dumnéei părerea, cum să urmămŭ, și ce trebuie să facemŭ, căci într'altŭ chipŭ greșimŭ, și nici n'avemŭ altă casă mai de taină, decât la cucóna Marghiola.

Banulŭ Ghica. Adevăratŭ! Bine ȕici P. S. ta! Că în casa Dumnéei multe taine se săvêrșescŭ!

1. Veđi și Cod. XXXIX fila 8 verso și 30.

Mitropolitulū. Așa dar mâine de dimineță oîū veni eū la D-ta, și oîū vesti și pe ceî-l-alțî, și ne-omū aduna cu toțîi la cucóna Marghióla.

Banulū Ghica. Eū așteptū negreșitū. (Fugū, se despartū unulū de altulū. *II* vestesc *Mitropolitulū* pe toțî ceî-l-alțî să se adune la cocóna Marghióla. A doua zi de dimineță se scólă *Mitropolitulū* și merge la *Banulū Ghica*, și întâlnește pe *Stanciu* feciorulū și vorbesce cu densusulū).

PERDEAUA A II^a

Mitropolitulū. Bună dimineța, Stănciucule! ce face boernul?

Stanciu. Mulțămimū Sf. tale, P. Sf. Părinte, acu s'aū sculatū de la patū, și acu șade pe țucalū și se uită în oglindă, și 'și scóte pěrulū cu cimbistra, pēnă oîū pune eū masa și să mergū să'ī vāpsescū barba, să'lū fēțnescū și apoī iese la obraze.

Mitropolitulū. Țîi mai curēnd, să mērgă așa, că acum nu'ī vremea de gătītū. (Merge *Stanciu* și *II* spuse. Dice: Spune-ī să vie înăuntru.)

PERDEAUA A III^a

Stanciu. Poffimū, Părinte!

Mitropolitulū. Bună dimineța Dumitale! Dar ce póte fi atāta gătēlā! Acum nu e vreme de gătītū, ci să alergāmū pe brāncī, să fimū noi ce-omū fi, să nu ne trecă alțî înainte.

Banulū Ghica. Nu te teme, Părinte, că o să vie Hangerliu Domnū, și o să fimū noi tarī și marī, și acei-l-alțî toțî sub piciórele nóstre, să se uite la noi cu jindū.

Mitropolitulū. De acea trebuie să ne silimū, să nu ne ia alțîi pe dinainte (Fug, se duc la cocóna Marghióla. Acolo toțî adunați *II* aștepta. Intră *Mitropolitulū* înainte, dă bună dimineța.)

PERDEAUA A IV^a

Mitropolitulū. Bună dimineța, fică, cocoană Marghioliță!

Rusetóia. Slinga, Părințele; dă'mī māna, să'ī o sārut, și mă blagóslovesce.

Mitropolitulū. Blagoslovitā să fīi, fică.

Mihăiță Filipescu. Cu mētanie, Părinte!

Mitropolitulū. Bogdaproste, tatā fiule!

Iancu Cocvrēscu. Sārut māna, Prea osfințieī tale, Părinte!

Mitropolitulū. Bună dimineța Dumitale.

Costescu. Ia să lāsāmū noi vorbele și țērmoniile fără folos, și să vorbimū de ale nóstre.

Rusetóia. Veđī, Prea Sfinte Părinte, necazulū, care te-aū necājītū vrāj-mașī, rugăciunea Prea osfințieī tale l-a întorsū asupra capulū lorū și aū arētatū, și le-aū arētatū Dumneđeū minunī prin mórtea lui Vodă, că și eī le făcuseră nesuferite și luaseră toțî din găinaț.

Mitropolitulu. Numaî eă sciū cât m'amū necăjitū, și cât amū lăcrămatū și cât m'amū rugatū pentru rēsplătire!

Banulū Ghica. Dar eă? doi anī fără de Vistierie! Puțin era să'mī iasă și feciorulū Băleanulū înainte.

Mihăiță Filipescu. Dēcă trăia Vodă, negreșitū îl vedeai și Vistier, și noi rēmăneamū pe după ușă; și dēcă amū vrutū să vorbescū cevași mă înfundară în Mărginenī.

Iancu Cocorēscu. Ba ți ai auditū și ponōse. Uniī ți-au đisū că ai furatū imumele de la Nicolopolo, alțiī șaluri de la Clucer, și le-ai ascunsū în șacșări, și alțiī că ești varvarū, mojicū, gros în cervice, că pe unde mergī la județe te strici cu pămēntenī, și te bați cu tovarășiī ca orbețiī.

Rusetōia. Ba ai vėđutū mititelu, că pōrtă ponōse pe d'intregū sufletulū meū; în anulū trecutū îl bātu de mōrte unū arnăutū ciurciuplec și patrioțiī noștri nu-ī făcură nimic.

Costescu. Ba încă și-l mai apăsă: în vērsta în care se află, și de abia este Clucer, și feciorulū Băleanulū Logofēt, el, care să'ī fie fecior Dumnōluī.

Mihăiță Filipescu. Da D-ta nu veđi că ești c'o mână de sufletū, c'unū piciorū în grōpă și cu altulū afară, și de-abia pēnă acum ai vėđutū o Vornicie de politie și o Hătmanie.

Rusetōia. Ce mai lucru! veđi terciū cu mămăligă; și aceste, dēcă nu eramū eă să mijlocescū, să îndatorezū curtea luī Caragea, să moșescū pe Domnița Ralu, să'ī scoțū copilulū... nu te teme că mai era pe lume Domnița Ralu!

Iancu Cocorēscu. Apoi eă la Caragea n'amū mai luatū de cât o isprăvnicie, și acuncī vaī de mine ce pătimiī, că puțin era să'mī taie și mâinele, și acum la Domnulū alt, iarăși mai mult de cât o Isprăvnicie nu putui lua, și mă scōseră fără vreme, đicēnd că sunt jăcașū și am prăpăditū județulū.

Mitropolitulu. Acum ce-o vrea D-đeu! tōtō se îndreptăză.

Banulū Ghica. Îndoeli cu năluciri nu trebuie să avemū, numaī să vie Hangerliu și atunce ne-omū cam umfla și noi în pene ca gânsaciī.

Mihăiță Filipescu. Tēmă 'mī-e să nu vie Mihaiū Vodă de la Iași, și să veđi pe toți iar isbutindū.

Mitropolitulu. Noi trebuie să âmblămū, tot să aflămū, cine ce vorbesce și de cine trag nădejde să fie Domnū?

Rusetōia. Nu sciī, Părințele, că eă amū fostū aséră la unū locū, că aveamū trébă cu o tēneră și mi-au spusū, că au auditū cum că rudeniile luī Mihaiū Vodă âmblă tōte vesele de părere de bine.

Mihăiță Filipescu. Dēcă rudeniile luī Mihaiū Vodă sunt vesele, firește vine. Și cu câți caliciī s'au mai ruditū și elū! dēcă 'ī va pune pe toți în trébă și-ī va boeri, apoi celor-l-alți li se înfundăză beșina tuturor.

Banulū Ghica. De e venitū Mihaiū Vodă, eă tot oiū să fiū Vistierū; numaī să nu fie vre-unū frate de ai Dōmnei, căci și acuncī o să fie tot ai

de aũ fostũ, tarĩ și marĩ, și noi sã rãgãimũ și sã ne pãstrãmũ pohta în cuiũ.

Mitropolitulũ. Asta'mĩ este și mie!

Rusetõia. Deserã amũ sã mergũ la unũ locũ, pentru trãba unuia, cã mi s'aũ rugatĩ, și de acoloa pot afla cãte cevașĩ. Mai afle și cuconulũ Panã ceva.

Banulũ Ghica. Mẽ ducũ și eũ mãne la Colintina sã aflu și eũ cãte cevaș de la Isprãvnicelulũ meũ.

Mitropolitulũ. Veđĩ, cocõnã Marghiolișã, cã puteđĩ vorbi cu tođĩ, și D-ta arhon Bane, mergĩ la Colintina, veđĩ de mai aflã și de acolo ce'ĩ putea.

Banulũ Ghica. Eũ mergũ în tõte đilele ca'mĩ place sã mẽ uitũ la ciute și la cãpriõre cum paseũ pajiștea verde.

Mitropolitulũ. Dẽcã o vrea Dumneđeũ, mi-oĩũ rãsbuna și eũ inima cu cine-oĩũ sci eũ, și nicĩ odatã nu mi-oĩũ mai uita sã le vorbescũ.

Rusetõia. Aĩ dreptate, Pãrințele, ca sã nu'ĩ uiđĩ ce'ĩ fãcurã cu Argeșul.

Mitropolitulũ. Eũ, sã uitũ? Nicĩ odatã nu potũ sã uitũ, sã ferescã D-đeũ.

(Fugũ tođĩ, se despartũ unulũ de altulũ).

F A P T A A I I *

PERDEAUA I^a

Florescu cãtre Comãnõnu. Cumnate, ce ședemũ și nu scriemũ la Iașĩ? Ca dõr de l'o aduce Dumneđeũ aice Domnũ, sã ne mai încurãmũ și noi caiĩ, cã destulũ de cãnd *grãcinãmũ*. (?)

Comãnõnu. Ha, Ha! Și mai eștĩ la mirare și la indoialã cã nu o sã vie M. S. din Iașĩ? Fiĩ odihnitũ cã ne vine și nouẽ apa la mõrã și o sã âmble și morile nõstre.

Vlãdoianu. Ce-o vrea Dumneđeũ! Mẽ facũ și eũ Bucurescean, iesũ și la õmenĩ între obraze; de cum o veni M. S. Vodã, pẽ mine mẽ trage de la Craiova aici și mẽ urcã la trãpta I^a. (Între sineșĩ) Veđĩ, futu-ĩ mãsa, ce norocitũ sunt eũ! Sã fiũ cumnatũ cu unũ Domnũ!

Nenciulescu. Și eũ la acẽsta sunt încredințatũ, cã o sã vie M. S. cuscrumeũ Domnũ aci, dupẽ scrisorile ce le amũ de la fie-mea din Țarigrad, și dẽcã o vrea Dumneđeũ iarãșĩ imĩ pune mãna în capũ. Põte de n'o vrea Dumneđeũ, de n'o veni.

Florescu. Vine, vine, vine, fiđĩ încredințãđĩ! cã eũ n'amũ indestulatũ de la fecioru meũ, cã elũ are frate odagiũ la poșta de la Oltenița, și viindũ aci sã'șĩ iẽ opincĩ, i-aũ spus cã aũ trecutũ capiolan la Iașĩ, pentru Domnũ ca sã se mute aici.

Comãnõnu. Capiolan? Ce đice? Aũ nu'lũ sciĩ bine cãnd aũ trecutũ?

Florescu. Nu aibĩ nicĩ o bãnuialã, cã n'amũ aflatũ de la altũ, ci chiar de la fecioru-meũ.

Comănenu. Stăi, cumnate, stăi pe loc, c'oiu să'î spuîu și maicăi, ca să scie și Dumnéei, frate, astă veste, că nu-î puțin pentru noi decă ai auđitü de la fecioruli D-tale.

Florescu. Așia, în credință, iaca și feciorulü. Déca poftesci chiamă și'lü întrébă singur.

Feciorulü. Așia este, cocóne, că mi-a spusü și mie unü frate alü meu, ce este odagiü, ceaușü și rotarü la poștea Cărcinovilorü, în drumulü Cănenilorü.

Comănenu. Ce spuî, porcü de căne? Auđi, auđi, cumnate, ce spune, că frate seü este la Cărcinovü în drumulü Cănenilorü, iar nu la Oltenița.

Florescu. Ciocoiele, blăstematule, dar tu nu mi-ai spusü mie așia.

Feciorulü. Ba așia, Cocóne, dar n'ai auđitü D-ta bine, că atunci când îți spuneamü eü, D-ta flueraï și n'ai băgatü séma.

Florescu. Mănânci căcatü, porcü de căne! Eși afară! (Îi dá 2, 3 palme și'1 dá afară).

Nenciulescu. Nu'î nimic acésta, că sunt alte semne și alte dovedï, care ne este îndestulü nouë pentru M. S.

Comănenu. Sciü și acésta și sunt bine încredințatü că o să'lü avemü Domnü aice.

Nenciulescu. Décă o vrea Dumneđeü și n'o meșteșugi draculü, daü și eü sărăcia din casă afară.

Vlădoianu. Bunü e Dumneđeü, măcar că eü și tragü nădejde.

Nenciulescu. Să trăiască fie-mea din Țarigrad, că bună nădejde îmï vine de la dënса. Numai de-ași vede-o odată Dómnă!

Florescu. Mie îmï este ciudă de caliculü de ciocoïü, de ce să'mï spuie minciunï, și m'amü rușinatü și eü după vorba luï.

Comănenu. Eü věđü că nădăjduescü tare unï și pentru Hangerliu, mai věrtos Gligore Ghica.

Nenciulescu. N'amü gândulü tocmai de Hangerliu, că este mai ticălosü de cât mine și creditü n'are de unü banü, și cu ce dracu să se mai facă elü Domnü?

Vlădoianu. Asta socotescü și eü, mai věrtosü că sunt și legăturï, ca să nu mai fie Domnü din altă familie.

Florescu. Nu sciï, că a séră amü fost la unü locü și mi-aü spusü că Marghióla Rosetóia aü vorbitü acolo, cumcă are bună nădejde pentru Hangerliu.

Comănenu. Aducu'mï aminte; nu sciï că Marghióla Rosetóia și cu Pană Costescu pórtă plosca cu minciunile din casă în casă? Așia sunt învêțatï.

Nenciulescu. Apoï meseria lorü este acésta.

Vlădoianu. Acu e vremea să mergemü pe a casă și mâne iar ne-omü aduna cu tođi, să vedemü ce mai vorbescü ómenii nópte.

(Își léu séră bună și plecü unulü după altulü, iar Florescu dá poruncă vizitului și feciorului, de séră ce să facă).

PERDEAUA A II^a

Florescu. Veđi mai trageđi și voi cu urechia și tu și vizitiulū, să luați sóma și vedeți ce mai vorbescū ómenii pe-afară, și mâine diminóță la 12 césurī să fie caii gata, și masalaua aprinsă că oii să mergū afară.

Feciorulū. Bine, Cocóne, la 12 césurī este ăiuă albă, și noi cu masala!

Florescu. Sórele nu este răsăritū încă la acelū césū și eū decă n'oiū merge cu masala pe podū la acea vreme, eū nu sunt boierū. Malista și...

PERDEAUA A III^a

Feciorulū. Cucóne, tóte sunt gata dupē poruncă; și 'mī spuse o vorbē vizitiulū, că aū auđitū astă-đi la măcelărie vorbindū ómenii cumcă s'aū vestitū prin multe cărciume a séră schimbarea M. Sale.

(Plécē Florescu de a casă, merge la Comănēnu, se întâlnește cu toții și începe să vorbească).

PERDEAUA A IV^a

Florescu. Să vē spuīū lucruri curiose: vizitiulū meū aū auđitū ađi la măcelărie, cumcă s'aū făcutū cunoscută schimbarea M. Sale prin tóte cărciumile și eū de părere bună amū făgăduitū feciorulū că decă m'oiū face eū Logofētū mare, flū facū și pe elū Logofētū II, și pe vizitiū judecătorū la Departamentulū de 15.

Vlădoianu. Giaba vorbimū noi, că aū venitū scrisorī particulari, cumcă s'aū făcutū Scarlat Calimach Domnū și noi amū rēmasū tot ca ântēiū.

Nenciulescu. Eū asta sciū că este havadișū vechiū; dar noi cum credemū? iar acum aū venitū și capiolan.

Comănēnu. Ce spuī? Ce ăici? Nu glumi că'mī iesū din simțirī.

Nenciulescu. Eū, glumă? Eū? Dómne feresce! Tótă lumea scie de asta, și noi tot ca vaī de noi!

Comănēnu. Bată-lū Dumneđeū norocū! fire-aī alū draculū noróce! Afurisită ursitóre! Dar mai bine că nu fuse nici pe voia luī Gligore Ghica.

F A P T A A III^aPERDEAUA I^a

Ghica către Mitropolitulū. Părinte, s'aū isprăvitū nădejdea nóstră.

Mitropolitulū. Vėdū și eū.

Rusetóia. Bată-ī Dumneđeū vrăjmași, mânca-i-ar căniī vrăjmași.

Mih. Filipescu. Veđi, cucónă Marghiólă, mai âmblă D-ta cu cuconulū Pană de mai aflați câte cevași: cine să vie cu Vodă și cine nu?

Rusetóia. Ceī ce sunt sciui.

Costescu. Pe semne numai pentru oī s'aū datū norocul.

Cocărescu. Pe semne noi tot-déuna căciulindu-ne și papucindu-ne pe la alții!¹

¹ Din eróre, la pag. 158 amū ăisū că acéstă piesă era dinainte de venirea luī Hangeri. Unū studiū ulterior m'a convins că este de la 1819. Totuși conclusiunea mea rēmane aceeași, că Hangeri era o vechiă cunoscință a boferilorū, înainte de ce elū căpétă Domnia.

ANEXELE DOMNIEI LUÎ HANGERI

Biserica și șcôla. 1. Mônăstirea Sf. Elefterie din Bucurescî. Hrisovû din 4 Februar 1798. Identicû cu celû de la Moruzi, 30 Iunie 1793 (veđi tom. VI p. 90)

2. Hrisovulû Mônăstirei Sf. Spiridon-noû din Bucurescî, din 5 Maiû 1798. Identicû cu celû de la Moruzi, din 18 Aprilû 1793. (v. tom. VI p. 67). De asemne și chrisovulû din 17 Maiû 1798 este în totulû identicû cu cel de la Moruzi din 5 Aprilie 1793, dór numai boeriî divaniți, a cărorû mărturie se aduce, sunt, seû alții seû schimbați cu slujba. Veđi în acest volum: *Divanulû lui Hangeri* (v. tom. VI p. 64).

3. Hrisovulû Mônăstirei Sf. Gheorghe-noû din Bucurescî, din 23 Maiû 1798 este identicû cu celû de la Moruzi din 28 Aprilie 1793. Deosebirea e că: îndreptarea ce o face Moruzi în chrisovulû seû relativû la numele unui satû anume Valea Bobulû «din greșala condeiului, încă din vremea Domniei sale repos. Nicolae Vodă Caragea, s'a numitû în hrisovulû Măriei sale Valea Boulû, ș' așia s'aû fost innoitû și cele din urmă hrisove domnesci», de aceea Moruzi a îndreptatû în chrisovulû seû numele de Valea Boulû prin acelû de Valea Bobulû, ca să nu se isterisescă Mônăstirea de venitulû de vinăriciû după acea moșie. Hangeri pune în chrisovulû seû deadreptulû numele corectatû: Valea Bobulû (v. tom. VI, pag. 78).

4. Hrisovulû Mônăstirei Mărcuța, din 24 Maiû 1798 este identic cu celû de la Al. Moruzi din 19 Aprilû 1793 (veđi tom. VI p. 109).

5). Hrisovulû Sf. Mitropolii, din 14 Maiû 1798, este identic cu celû de la Al. Moruzi din 10 Iunie 1793 (veđi tom. VI pag. 42). Deosebirea e că Moruzi întăresce prin hrisovulû seû pe celû alû predecesorului seû M. Suțu, iar Hangeri pe celû alû lui Al. Ipsilant din 16 Mart 1797.

6). Hrisovulŭ luĭ Hangeri pentru MŃnăstirea Sf. Ecaterina, din Bucuresci, cu data de 23 Maiŭ 1798, este ĩn coprindere identic cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 1 Noembre 1794 (v. tom. VI pag. 54). Deosebirea e numai ĩn formă, așia: Hangeri aminteste de adaosulŭ făcutŭ de Moruzi milelorŭ acestei mŃnăstiri, cu data de 1 Noembre 1794, căt și de ĩntărirea hrisovului luĭ Al. Ipsilant, din 13 Maiŭ 1797. ĩncolo documentulŭ are aceeași coprindere.

7). Hrisovulŭ luĭ Hangeri datŭ mŃnăstirei Radu-Vodă, ĩn 26 Maiu 1798, este identic ĩn coprindere cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 12 Iunie 1793 (veđi tom. VI pag. 76). Acestŭ hrisovŭ coprinde pe lângă milele ce le avea din vechime și cele adaose de Al. Moruzi; elŭ reintăresce hrisovulŭ «selefuluĭ nostru Alexandru Ipsilant Vvd... hrisovŭ ce'lŭ vĕđumŭ cu leatŭ 1797 Sept. 3.» Altă deosebire este, că ĩn hrisovulŭ luĭ Moruzi se pomenesce ca egumenŭ alŭ mŃnăstirei Radu-Vodă chir ĩgnatie, iar ĩn alŭ luĭ Hangeri chir Natanail.

8. Hrisovulŭ luĭ Hangeri datŭ mŃnăstirei Neguțitorilorŭ din Bucuresci, cu data de 23 Maiŭ 1798, coprinde: 1) aceleași milĭ menționate ĩn hrisovulŭ luĭ Al. Moruzi din 21 Octombree 1795 (v. tom. VI pag. 57), adică milă de 45 tal. și 1/2 la điuva hramuluĭ; b) milă (necoprinsă ĩn hrisovulŭ luĭ Moruzi) de «lude cincĭ, scutelnicĭ, ómenĭ străĭni și făr'de pricină de dajdie, pe carĭ găsindu-ĭ să'ĭ cerceteze Ispravnicĭ dupĕ orĕnduială și fiindŭ streĭni cu adevĕratŭ să le dĕe adevĕrință pe numele și chipulŭ lorŭ, ca să li se dĕe și pecetluiturĭ gospod. spre a fi ĩn pace și nesupĕrațĭ de rĕndulŭ dăđdiilorŭ Visteriei și de alte orĕndueli ca să fie de ajutorŭ și chivernisĕlă sfinței bisericii, pentru că acĕstă milă aŭ avut'ó sfința biserica și de la frațĭi Domnĭ de mai nainte, precnm ne pliroforisimŭ din cartea Domniei sale selefuluĭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant, ce o vĕđumŭ cu leat 1797 April 8. Decĭ și Domnia mea ne-amŭ milostivitŭ și ĩnoimŭ mila acĕsta, ca să se pázĕscă nestrămutatŭ; pentru care poruncimŭ la toțĭ cătĭ se cuvine ĩntocmai să fiĭ următorĭ.»

9), Hrisovulŭ luĭ Hangeri, din 14 Maiŭ 1798, de milĭ acordate mŃnăstirei Cernica, ĩntrunesce ĩn sine milele acordate de Al. Moruzi prin 2 acte: unulŭ din 2 Ianuar 1793 și cel-l-alt din 20 April 1793 (v. tom. VI pag. 192 și 119). Deosebirea e numai ĩn formă; așa frasa din Hrisovulŭ luĭ Moruzi (tom. VI pag. 119); «fiindŭ rugătorĭ nelncetatŭ cătĕre milostivulŭ Dumnezeu pentru ertarea păcatelorŭ nóstre, pentru frațĭi Domnĭ din urma nóstĕră și pentru bună starea și ĩndesularea acestei creștinescĭ țĕri» ĩn hrisovulŭ luĭ Hangeri e lăsată afară.

10) Hrisovulŭ luĭ Hangeri, din 27 Maiu 1798, de milĭ acordate mŃnăstirei Segarcea din jud. Dolj, este, cu fórte mici deosebiri de

formă în totul identic cu celă acordată de Al. Moruzi în 8 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 204). O deosebire e că acestă hrisovă ală lui Hangeri nu coprinde mărturiile boierilor, cum le coprindea hrisovulă lui Moruzi.

11). Hrisovulă mănăstirei Zlătară, dată de Hangeri la 31 Maiă 1798, este în coprinde cu totul identic celă dată de A. Moruzi la 8 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 62). Deosebirea și la acesta este, că nu enumeră mărturiile boierilor divaniți, cum acesta e în celă ală lui Moruzi.

12). Hrisovulă mănăstirei Răzvadulă din Dâmbovița, dată de Hangeri la 5 Iunie 1798, reîntăresce mila de vinăriciă acordată acelei biserici de Al. Moruzi (după cererea lui Sc. Greceanu, biv vel Vornic, care a dres această biserică, fiindă pe moșia D-sale) prin hrisovulă de la 22 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 200). Singura deosebire de formă e că Scarlat Greceanu e pomenit în acestă hrisovă «*reșosatulă*».

13). Hrisovulă lui Hangeri din 30 Maiă 1798, dată Episcopiei Argeș, întăresce milele acordate acestei Episcopii de către înființatorulă ei Al. Moruzi, prin cartea sa din 23 Februar 1794 (v. tom. V pag. 35). Hangeri pomenesce de hrisovulă acesta a lui Moruzi și de ună altă hrisovă, tot întărendă milele acordate, a lui Al. Ipsilant din 2 April 1797.

14). Hrisovulă lui Hangeri, din 31 Maiă 1798, dată mănăstirei Toți sfinții, reîntăresce mila de 100 bolovană sare de la ocnă și 10 liude, care le-amă vędută deja întărite și de Al. Moruzi prin hrisovulă seă din 16 Iulie 1793 (v. tom. VI p. 97) și de Al. Ipsilant prin hrisovulă din 26 April 1797. Deosebirea între hrisovulă lui Hangeri și ală lui Moruzi este că, pe când într'ală lui Moruzi se prevedea ca acei 10 lude să fie «străini din altă țără» într'ală lui Hangeri se dice: «lude 10 să fie dintre dajnici în catastihulă Visteriei, ca să'i aibă deapănarea scutiți cu pecetluitari»; apoi în hrisovulă lui A. Moruzi se amintesce anume ocna de unde să iee sarea, adică Telega; hrisovulă lui Hangeri nu specifică, ci dice: «a lua de la ocnă pe tot anulă bolovană sare una sută»; apoi în hrisovulă lui Hangeri mai spune că mănăstirea Toți sfinții «este metoh sfinței și Dumneșcescei Episcopii din sud. Argeș» și că această mănăstire (Toți sfinții) se află «la scăpătăciune și dărăpănare»; tôte aceste indicațiuni lipsesc în hrisovulă lui A. Moruzi.

15). Hrisovulă de milă acordată bisericei și școlei de la Floresci (jud. Ilfov) de către Hangeri, în 23 Maiă 1798, este aprăpe identic cu celă de la Moruzi din August 1793 (v. tom. VI pag. 118). Deosebirea e că hrisovulă lui Hangeri pomenesce și de o carte a lui A. Ipsilant din 1797 care de asemenea întărea milele acestei biserici și școle.

16) Cartea lui C. G. Hangeri din 1 Iunie 1798 de milă în favoarea bisericii Udricani (Ilfov), este în totul identică cu cea a lui Moruzi din 5 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 56). Deosebirea nu e alta decât că Hangeri țice, că reîntăresce o carte tot pentru acestă privileghiu de la Al. Ipsilant din 14 Martie 1797.

17) Cartea lui C. G. Hangeri din 26 Maiă 1798 reîntăresce mila de vinăriciă a mănăstirei Răsvanulă (din Bucuresci) intocmai ca și hrisovulă lui A. Moruzi din 11 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 95). Apoi reîntărindă o carte de la Ipsilant, din 14 Iunie 1797, Hangeri reîntăresce și elă acestei mănăstiri, ca «să aibă a ținea și o pivniță aici în orașulă Domniei mele Bucuresci, scutită și apărată de fumărită, de căminărită, de vamă, de vinulă domnescă, i de ortulă vătășescă și de alte angarii, însă pivnița drăptă a mănăstirei».

18). Hrisovulă mănăstirei Văcăresci, din 26 Maiă 1798, este în coprindere, cu totul identic celulă dată de A. Moruzi în 8 Maiă 1793 (v. tom. VI pag. 111).

19). 1798 Iulie 8, «s'aă întărită hrisovulă sfinteii mănăstiri Pantelimonulă, deasupra cu iscălitura și pecetea Măriei Sale, ca să i se păzescă milele ce se coprinde într'ensulă, care hrisovu este trecută din cuvântă în cuvântă, în condica de hrisove a Măriei sale Alex. Vodă Ipsilant, din Domnia după urmă».

20). Hrisovulă lui Hangeri din 30 Maiă 1798 reîntărindă milele mănăstirei Arhimandritu (Bucuresci) este, ca fondă, în totulă identic cu celă ală lui Moruzi din 1 Maiă 1793 (v. tom. VI pag. 71). O deosebire e numai acăsta: că hrisovulă lui Hangeri vorbindă de sborulă de la Tohani, spune, că acestă sboră «se face la țiuă sfințiloră Apostolă Petru și Pavel (hramulă mănăstirei) în trei țile de rëndă», informațione ce lipsesce în hrisovulă lui A. Moruzi.

21) Hrisovulă lui Hangeri din 20 Maiă 1798 dată mănăstirei Glavacioc (jud. Vlașca) pentru mila de vinăriciu și scaune de carne, este în coprindere identic cu celă ală lui A. Moruzi, din 4 Iulie 1793, (v. tom. VI pag. 214). Deosebirea e în formă, căci pe când Moruzi întăresce hrisove anteriore ale mănăstirei, de la Al. Ipsilant în I-a Domnie și a lui M. Suțu, Hangeri întăresce hrisovulă predecesorului său Al. Ipsilant în a II-a Domnie din anulă 1797.

22). Hrisovulă mănăstirei Mărculesci, dată de Hangeri în 30 Maiă 1798, este identică cu celă ală lui Moruzi din 22 Aprilie 1793 (v. tom. VI pag. 151). Deosebirea e și la acesta, ca mai la tôte hrisovele lui Hangeri de acăstă natură (de privileghii mănăstiriloră), că elă pomenesce din hrisove anteriore numai pe ală predecesorului său Alex. Ipsilant.

23). Hrisovulă de milă ală mănăstirei sf. Ion din Focșani, dată de Hangeri la 23 Maiă 1798, coprinde aceleași milă ca și hrisovulă lui Moruzi din 8 Maiă 1793, afară de numărulă bolovaniloră de sare de la ocna Telega, în locă de 200 cum e în hrisovulă lui Moruzi, sunt 300 în ală lui C. Hangeri; și în locă de 2 cărciume scutite în Focșani (cum e în hrisovulă lui Moruzi) sunt date 3 cărciume în ală lui Hangeri. Aceste adaosuriă au fost făcute de Al. Ipsilant în a II-a Domnie, ală cărui hrisovă (din 1797) îlă întăresce și Hangeri prin hrisovulă acesta (v. pentru hrisovulă lui Moruzi tom. VI pag. 211.)

24). Cartea de milă a mănăstirei Băbeni (jud. Râmnic-Sărat) dată de Hangeri, la 22 Maiă 1798, este identică cu a lui Moruzi din 2 Aug. 1793 (v. tom. VI pag. 151). Prin cartea sa Hangeri întăresce cartea predecesoruluiă său Al. Ipsilant, din 15 April 1797.

25). Hrisovulă mănăstirei Stavropoleos, dată de Hangeri la 26 Maiă 1798, este în totulă identic cu ală lui Moruzi din 11 Iunie 1793 (veđi tom. VI pag. 50.)

26). Cartea mănăstirei Apostolache (jud. Saac) pentru milele ce are, dată de C. Hangeri la 22 Maiă 1798, în coprindere identică cu a lui Al. Moruzi din 20 April 1793 (v. tom. VII pag. 94). Hangeri prin această carte reintăresce cartea lui Al. Ipsilant, din 24 Aprilă 1797.

27). Hrisovulă mănăstirei Mislea (Prahova) pentru milele ce are, dată de C. Hangeri la 25 Maiă 1798, este în coprindere identic cu ală lui Moruzi din 11 Iulie 1793 (v. tom. VI pag. 123); deosebirea e că hrisovulă lui Moruzi amintesce ca egumenă ală mănăstirei la acea dată (1793), pe chir Neofit, iar hrisovulă lui C. Hangeri pe chir Constandie.

28). Hrisovulă dată de C. Hangeri la 30 Maiă 1798 mănăstirei Banulă (jud. Buzău) coprinde aceleași milă ca și hrisovulă aceleași mănăstiri dată de A. Moruzi la 14 Iulie 1793 (v. tom. VI pag. 201). Deosebirea e, că hrisovulă lui Hangeri nu are preambula hrisovului lui Moruzi: «De vreme ce Prooroculă...»; prin acestă hrisovă C. Hangeri întăresce ună anterioră hrisovă de la A. Ipsilant în a II-a Domnie, din 1797.

29). Hrisovulă lui C. Hangeri din 6 Iunie 1798 dată mănăstirei Ostrovulă din jud. Argeș, are în sine coprinsulă celoră 2 hrisove ale lui Moruzi din 30 Augustă 1793 și 15 Septembrie același ană (v. tom. VI pag. 153 și 195).

30). Cartea schitulă Rătescu (jud. Buzău) pentru mili, dată de Hangeri la 5 Iulie 1798, este în totulă identică cu cea a lui Moruzi din 12 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 220).

31). Hrisovulă mănăstirei Clocociov (Olt) dată de Hangeri la 24

Maiū 1798, este în cuprindere identic cu alū lui A. Moruzi din 30 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 219). Prin acestū hrisovū C. Hangeri întăresce pe unū altulū anteriorū, de la A. Ipsilant 1798.

32). Hrisovulū lui Hangeri datū mōnăstirei Plăvicenii (Olt) la 30 Maiū 1798 întărintū pe unū altulū anteriorū de la Alex. Ipsilant cu data 1798 Sept. 5; este în totul identic cu alū lui A. Moruzi din 19 Iulie 1793 (v. tom. VI p. 188).

33) Hrisovulū mōnăstirei Hurezul (Vălcea), datū de Hangeri la 30 Maiū 1798 coprinde, în sine cele 2 hrisove de la Al. Moruzi din 1793, Septembrie (v. tom. VI pag. 172 și 173). Tot prin acestū hrisovū întăresce pe unū altulū anteriorū, datū de A. Ipsilant la 15 Aug. 1797.

33). Cartea mōnăstirei Căsciorele (Vlașca), dată de Hang ri la 25 Iulie 1798, întăresce acesteī mōnăstiri aceleași mili ca și cartea lui A. Moruzi din 4 Septembrie 1793 (v. tom. VI p. 183). Cartea lui Hangeri întăresce pe cea a lui Ipsilant Vvd. din 15 August 1797

34). Hrisovulū lui C. Hangeri din 16 Iunie 1798, datū monastirei Polovraci (Vălcea) este în totul identic cu alū lui Al. Moruzi din 15 Septembrie 1793 (v. tom. VI p. 166).

35). Cartea mōnăstirei Surpatele (Vălcea) dată de Hangeri la 10 Iunie 1798, întăresce o altă carte anteriōră de la Alex. Vodă Moruzi, din 24 August 1793 și este identică cu acēsta (v. tom. VI pag. 141).

36). Hrisovulū mōnăstirei sf. Iōn din Bucuresci, datū de Hangeri la 28 Maiū 1798 este identic cu 2 anteriōre hrisove de la Moruzi, unulū din 16 Aprilie și altulū din 8 Sept. 1794 (v. tom. VI pag. 60 și 61). Hrisovulū lui Hangeri întăresce pe alū lui Ipsilant din 9 April 1797.

37). Hrisovulū lui Hangeri din 30 Maiū 1798, datū mōnăstirei Negoesci (Ilfov), întăresce unū alt hrisovū anteriorū de la Alexandru Vodă Moruzi cu data de 11 Iunie 1793 și este identic cu acesta (v. tom. VI pag. 126).

38). Cartea lui Hangeri din 20 Iunie 1798, dată mōnăstirei Căluui (Romanai), întărintū pe o anteriōră carte de la Al. Ipsilant în a II^a Domnie, dată în anulū 1797 Iunie 13, este identică în coprindere cu cea a lui Moruzi din 30 Septembrie 1794, din tom. VI pag. 224.

39). Cartea lui Hangeri dată mōnăstirei Isvorulū Frumos (Vălcea) la 15 Iunie 1798 întăresce cartea lui Moruzi, din 25 Iunie 1793 și este identică cu acēsta (v. tom. VI pag. 215). Asemenea cărți s'au făcutū și schitulū Iezerul din sud. Vălcea și schitulū ce se numesce Bradul din sud. Vălcea.

40) Cartea lui Hangeri din 15 Iunie 1798, dată mōnăstirei Titiri-culū (Vălcea) întăresce anteriōra carte a lui Moruzi Vodă din 28 Maiū 1793 și este identică cu acēsta (v. tom. VI pag. 225).

41). Cartea lui Hangeri din 15 Iunie 1798, dată mănăstirei Bucovățului (Dolj) pentru milele ce are, întăresce anterioara carte de la Al. Vodă Moruzi, din 8 Septembrie 1793 și este identică cu acesta (v. tom. VI pag. 190).

42). Cartea lui Hangeri din 20 Iunie 1798, dată mănăstirei Slătioarele (Vâlcea) «unde locuiesc maice călugărițe». Hangeri amintesc că acestu schitu a avut milă atât de la alți răposați Domni de mai nainte «cât și de la Domnia sa seifulu nostru Alex. Ipsilant Vvod, prin cartea Domniei sale, ce o vedumă cu létu 1797 Iunie 9, «a ținea liude 4 ómenî străini și făr'de nici unu felu de pricină, pentru poslușania și chiverniséla maiceloră. Decî ne-amu milostivitu și de le-amu înoitu și amu întăritu mila acesta ca să aibă a ține acești ómenî ce mai sus se cuprindă, pe cari aducându-i din străinătate, să'i ducă la D-lorū Ispravnicii ca să'i cerceteze și fiindu străini cu adevăratu să le deé adevărînță pe numele și chipulū lorū, ca să li se deé și pecetluiturî gospod de la Visteria Domniei mele».

43). Hrisovulū lui Hangeri, 1798 Iulie 6, datu mănăstirei Govorei (Vâlcea), este identic cu celū de la Moruzi, din 22 Decembrie 1793 (v. tom. VI pag. 181). Acestu hrisovū reintăresce pe celū de la Al. Ipsilant în a II^a Domnie, cu data 1797.

44). Cartea mănăstirei Cotména (Argeș), dată de Hangeri la 18 August 1798, întăresce cartea lui Al. Moruzi din 17 Iunie 1793 și este în totul identic cu acesta (v. tom. VI pag. 213).

45). In 3 Sept. 1798 întăresce Hangeri hrisovulū lui Al. Moruzi din 1794 Mart. 4, bisericeii de pétră de pe moșia Tetoitulū (Vâlcea) a Clucerulū Vlăduț Tetoianu, «mila ce a avut de liude 6 ómenî străini, făr'de pricină de dajdie». . . restulū după formularele cunoscute.

46). Cartea mănăstirei Mamulū (Vâlcea), din 17 Iunie 1797, întăresce cartea lui Moruzi din 4 Septembrie 1793 și este identică în totul cu acesta (v. tom. VI pag. 163).

47). Cartea dată de Hangeri la 15 Iulie 1798 mănăstirei Tesluiu (Dolj), unde se cinstesc și se prăznuesc hramulū Inălțării Domnului și Mântuitorulū nostru Isus Christos, «ca să aibă a ținea liude 4 găsiți acum, de cari aducându preoții adevărînță de la D-lorū Ispravnicii județului, de numele și chipulū lorū etc.» (formula cunoscută). «Pentru că această milă a avut'o această sfintă biserică și de la cei mai inaintea noastră frați Domni prin cărțile Domniilorū sale, după cum ne *pliroforisim* din cartea Domniei sale fratelū Alexandru Vodă Moruzi, ce o vedumă cu létu 1795.»

48). Hrisovulū mănăstirei Gănescu (Dolj), din 10 Iunie 1798 este

în totul identicŭ cu celŭ de la Moruzi, din 24 Octombree 1793, pentru 10 liude (v. tom. VI pag. 141).

49). Hrisovulŭ lui Hangeri, din 7 Iunie 1798, datŭ mŃnăstirei IsvŃrani (Ilfov) reîntăresce anteriorulŭ hrisovŭ de la Al. Ipsilant, din 6 Maiŭ 1797 Ńi este identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 15 Maiŭ 1793 (v. tom. VI pag. 126).

50). Hrisovulŭ mŃnăstirei Sf. Sava (Osfetenogo), datŭ de Hangeri la 29 Iulie 1798, reîntăresce hrisovele Ńi cărtile «de la alŃi fraŃi DomnŃ de mai nainte, căt Ńi de la Domnia sa seifulŭ nostru Alex. Ipsilant Vvd. prin hrisovulŭ Domniei sale ce'lŭ vęđumŭ cu lętŭ 1797 Iunie 16.» Hangeri adaoge, conformŭ acestui hrisovŭ, 150 bolovanŃ sare de la ocna Telega pe tot anulŭ, care nu este trecută în hrisovulŭ lui Moruzi din 10 Maiŭ 1793 (v. tom. VI pag. 99).

51). Hrisovulŭ lui Hangeri cĭn 9 Iunie 1798, datŭ mŃnăstirei Hagi-Dima (Bucurescĭ), reîntăresce unŭ anteriorŭ hrisovŭ de la A. Ipsilant, din 12 Martie 1797 Ńi este în totul identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 10 Maiŭ 1793 (v. tom. VI pag. 100).

52). Hrisovulŭ mŃnăstirei Grecilorŭ (Ilfov) datŭ de Hangeri la 1798 Maiŭ 31, este în totul identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 6 Iunie 1793 (v. tom. VI. 116); reîntăresce unŭ anteriorŭ hrisovŭ alŭ lui A. Ipsilant din 13 Septembrie 1797.

53). La 6 Iunie 1798 Hangeri reîntăresce cartea mŃnăstirei DomniŃei BălaŃa din Bucurescĭ, dată ei de alŃi DomnŃ de mai înainte «precum, din Cartea Domniei sale fratelui Domnŭ Alex. Moruz Vvd. ce o vęđumŭ cu leatŭ 1793 Iulie 22 ne-amŭ ađeveritŭ» (v. tom. VI pag. 92).

54). Cartea schitului Prosia, din 8 Iunie 1798, întărendŭ pre a lui Alex. Ipsilant din 1797 Martie 26, deŃi în fondŭ este identică, dar în redacŃiune fiindŭ cu totul diferită de a lui Moruzi din 29 Decembrie 1793 ce s'a publicatŭ în tom. VI (v. p. 191), o aducemŭ integralŭ.

55). Cartea lui Hangeri din 1 Iunie 1798, reîntăresce milele mŃnăstirei Crețuelscu din Bucurescĭ, reînŃindŭ o anterioră carte de la Al. Ipsilant din 1797 Septembrie 10; ea este identică cu cea de la Moruzi din 20 Iulie 1793 (v. tom. VI p. 92).

56). Cartea lui Hangeri din 10 Septembrie 1798, dată Episcopiei Buzęului pentru scutirea unui scaunŭ de carne, reîntăresce cartea lui A. Moruzi din 5 Maiŭ 1793 Ńi este identică cu acęsta (v. tom. VI p. 146).

57). Cartea lui Hangeri dată mŃnăstirei JătiŃ (Dolj), din 1798 August 17, scrisă de Răducanu Poenaru biv III^{lea} condicarŭ, reîntăresce o anterioră carte de la A. Ipsilant din 1797 Maiŭ 78, Ńi în fondŭ este identică cu cea de la A. Moruzi din 4 Sept. 1793 (v. tom. VI pag. 186). Deosebirea e între mărturiile boierilorŭ. În cartea lui Hangeri sunt aduŃi ca

martori următoarele nume: fiii Domnitorului, anume Mihaiu, Alexandru și Nicolae Vvd.; apoi a boierilor: Dumitrache Ghica vel Banu, Neculai Mavrocordat vel Spătaru, Neculai Basarab vel Log. de țera-de-sus, Manolache Crețulescu vel Vorniciu de țera-de-sus, Scarlat Ghica vel Vist., Const. Filipescu vel Vor. de țera-de-jos; Radu Golescu vel Vor. alu obștiriloru, Radu Slătinenu vel Vor. al III, Const. Știrbeiu vel Log. de țera-de-jos, Manolache Grădișteanu vel Vornicu alu IV, Matei Fălcoianu vel Log. alu obiceiuriloru, Iordache Suțu vel Post., Costache vel Hatmanu, Teodorache Iuliano vel Cluceru, Grigore Greceanu vel Pah., Dim. Papazolu vel Stol., Dimitrie vel Comis., Teodorache vel Slugeru, Iordache vel Pit. și Ispravnicu Nicolae Basarab vel Logofetu de țera-de-sus.

58). Cartea mănăstirei Znagovulu dată de Hangeri la Sept. 1798, reîntărindu anteriore cărți, între cari și pe a lui Al. Ipsilant din a II Domnie din 28 Iunie 1797, și încolo este identică cu cea de la Al. Moruzi din 1 Octombrie 1793 (v. tom. VI pag. 162).

Io Constantin G. Hangeri Vvd.

Reînoire de hrisovă mănăstirei Znagovulu pentru vinăriciulu de maș sus. — 1798, August 31.

La 1801 Al. C. Moruzi va renoi acestu hrisovă, în Cod. XL fila 150 verso.

Acad. Port. XX No. 98.

59). Cartea Episcopiei Rômnic pentru Tergulu Riurenă din 1798 Iulie 22, reîntăresce cartea lui Ipsilant din 1797 Octombrie 10 și aduce credința și mărturia boieriloru săi; este identică cu cea de la Moruzi din 7 Maiu 1793 (v. tom. VI p. 137). Irisovulu este scrisu de Zamfirache Log. de Divan.

60). Hrisovulu Episcopiei Rômnic pentru vinăriciă, 1500 oi, pentru liude etc., dat de Hangeri la 6 Iulie 1798, coprinde în sine 3 cărți date de Moruzi separate: 7 Maiu 1793; 8 Noembrie 1793; 8 Maiu 1793; 24 Octombrie 1793 (v. tom. VI pag. 136—141).

61). Cartea Bisericeii și școlei sfinții Apostoli Petru și Pavel din

Têrgoviște dată de Hangeri la 28 Sept. 1798 reintăresce anteriore cărți și este identică cu cea de la Moruzi din 17 Iunie 1793 (v. tom. VI p. 120).

62). Hrisovul schitului Lespeșile (Prahova) dată de Hangeri la 1798 Maiă 24 reintăresce anteriore hrisove, între cari și pe a lui Al. Ipsilant din 1797 Maiă 19; el coprinde în sine 2 cărți de la A. Moruzi date separată: unul în 30 Iunie 1793, cel-l-alt în 7 Septembrie 1793 (veđi tom. VI pag. 194).

63). Hrisovul sfântului Elefterie din Bucuresci, dată de Hangeri la 18 Ghenarie 1799, reintăresce anteriore hrisove între cari și pe a predecesorului său A. Ipsilant, din 1797 Martie 5. În multe din părțile sale, acestă hrisovă a lui Hangeri este identică cu celă ală lui Moruzi din 30 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 90). Deosebirea e că în locă de 15 liude, Hangeri pomenesce de 25; în locă de o cărciumă apêrată, în Bucuresci, hrisovul lui Hangeri pomenesce de 2 cărciume apêrate în Bucuresci. Apoi la fine hrisovul lui Hangeri coprinde următorul adaos: «Maî harăzimă și Domnia mea la acest sfântă și Dumneșeescă schită pentru rugăciunea ce ne-aă dată maî sus numitulă boierulă Domniei mele tal. una sută, însă: 50 la ziua praznicului sfântului sființitulă mucenică Elefterie și 50 la prazniculă marelui mucenică Gheorghe (fiind-că acestă schită are 2 hramuri), «cari acești bani să se deă de la Visteria Domniei mele pe fieș-care ană. Poroncimă dară Domnia mea D-tale vel Vist. să faci pecetluiturele Domni: i mele la maî sus șisele praznice și să-î dai de la Visterie, ca să fie pentru untă de lemnă, tămăe și făclii; pentru că voimă Domnia mea de a se păzi și acestă milă totdeuna nestrămută.»

64). Hrisovul Barașiloră din Bucuresci, dată de Hangeri la 8 Iunie 1798, este în totulă identică cu ală lui Moruzi din 10 April 1793 (veđi tom. V, pag. 50).

65). Hrisovul catoliciloră din R.-Vâlcea, dată de Hangeri la 10 Iunie 1798 este identică, cu celă ală lui Moruzi din 28 August 1793 (veđi tom. V, pag. 54).

66). Hrisovul catoliciloră din Măscel, din 1 Iunie 1798, dată de Hangeri, este identică cu celă dată de Moruzi la 28 August 1793 (veđi tom. V, pag. 53).

Mônăstirile din Orient

67) Hrisovul școlei de la Tarigrad dată de Hangeri la 23 Aug. 1798 este identică cu celă ală lui Moruzi, din 1 Maiă 1793 (v. tom. VI pag. 74).

68). Hrisovul mônăstirei Megaspoleon de și este identic cu celă de la A. Moruzi, din 16 Maiă 1793 (v. tom. VI 244), totuși, fiind-că în

nomenclatura localităților de unde este a se lua vinăriciul, s'au strecuratū fôrte multe erori, de aceea se va reproduce integral.

69). Hrisovulū spitalului și șcôlei de la Terapia, datū de Hangeri la 29 Iulie 1798, scrisū de Răducanu Poenaru biv alū III-lea Logof., condicarulū Divanului, adaoge la milele anteriore, coprinse deja în documentulū de la A. Moruzi, din 11 Maiū 1795 (v. tom. VI pag. 76), mila acordată în plus de Al. Ipsilant prin hrisovulū din 3 Octombree 1797 de tal. 100 peste cei 200, din venitulū ocnelorū. «Osebitū să iee pe tot anulū și din vămī de la Carvasara tal. 200, cari banī atât din vinăriciu i din ocne și de la vămī, să se iee prin D-lui vel Logof. de țera de sus și D-lui vel Post., de a se trimite cu siguranță pe tot anulū la ospitalulū și șcôla ot. Terapia.» Urméză credința lui Vodă și a fiilorū sēi, cum și mărturia boierilorū din Divanū.

70). Hrisovulū datū de Hangeri mōnăstirei din Constantinopole Vlah-Seraī, în 30 Iulie 1798, este în mare parte identic cu acelū din 9 Maiū 1793, de la Al. Moruzi, ce am adusū în tom. VI la pag. 230. Elū diferă de acelū alū lui Moruzi prin aceea că citéză documentulū lui Al. Ipsilant din 16 Iulie 1797 și că la nomenclatura popórelorū din care Vlah-Seraī are a lua vinăriciū, inșiră unele, care lipsescū în hrisovulū lui Moruzi și anume: délulū Plopușoru, Pescéua, Bălteniī, Vlădulenī, Ciopra, Cuca, Cornesciī, Stroesciī, Chicióra, Arcaniī, Băi-țișóra, Runcul, Lilescin, Alicseniī, Délulū Bălanilorū, Borcenī, Moșneniī, Berneci, Simbotin, Hurezulū, Schela, Bercurile, Délulū Bětrănilorū, Șărgăulū, Rugiī, Valariū, Curpenulū, Bărsesci, Tėrgul-Jiului, Pegeniī, Băcesciī, Zăicoiul, Obârșia (din plasa Jiului).

Hrisovulū lui Hangeri se deosibesce apoī prin aceea că se suprimă din hrisovulū lui Moruzi, vorbele următore: «din cari banī mōnăstiresעי ce va strīnge, ai vinăriciului dintr'acele douē județe, să aibă egumenulū de la Vlah-Seraī, să dēe la spitalurile cele noue ce le-au făcutū la satulū Terapia, câte tal. 20 pe anū, cari să pótă ține unū duhovnicū pentru parigoria și trebuința bolnavilorū de acolo (fiindū fapta vrednică de pomenire) și alți taleri 200 să se dēe la șcôla de la Terapia, iar cei-l-alți banī ai vinăriciului și cu părpărulū...» etc. urméză apoī ca în hrisovulū lui A. Moruzi. Negreșitū că hrisovulū lui Hangeri aduce credința și mărturia boierilorū din divanulū respectivū.

71). Hrisovulū mōnăstirei sf. Neculaī de la Miralichia, datū de Hangeri la 31 August 1798, este în fondū identicū cu celū de la Moruzi din 23 Iunie 1793 (v. t. IV p. 248); elū reintăresce unū anteriorū hrisovū de la Al. Ipsilant în a II domnie, din 5 Sept. 1797.

72). Hrisovulū Mōnăstirei Castrachi, Rumele, datū de Hangeri la 20 Iulie 1798, reintărindū pe unulū anteriorū de la Al. Ipsilant în a II

domnie, din 10 Octombree 1797; citéză și cartea lui Al. Moruzi de la 3 Decembre 1793, cu adaosul de milii ce acestŭ Domnitorŭ a făcutŭ mōnăstirei, și este identicŭ cu acestŭ hrisovŭ (v. tom. IV pag. 253).

73). Hrisovulŭ școlei de la Arnăut-chioiŭ datŭ de Hangeri la 18 Ianuar 1799, este în totulŭ identicŭ cu celŭ alŭ lui A. Moruzi din 14 April 1796, și reintăresce și pe alŭ lui Al. Ipsilant din 1797 (v. actulŭ de la Moruzi în tom. VI, pag. 77).

Anexă la pag. 166.

Hrisovulŭ de orânduiala mōnăstirilorŭ

Cunoscutŭ este de obște cumcă buna orânduială ține, păzesce și face de stă multă vreme, orŭ-ce lucru a celorŭ ce sunt și a celorŭ ce se facŭ, iară fără de orânduială orŭ-ce se strică și se prăpădesce, aceste nu numai întru celea politicesci urmează, ci și întru celea bisericesci; care și răposaii acei ctitorŭ ai sfințelorŭ mōnăstiri, ce au ziditŭ întru acēstă de Dumneđeŭ păzită țēră, acēsta sciind-o, după ce au datŭ cu mare ferbințelă averile sale spre înzestrarea lorŭ, au întocmitŭ apoi orēndueli și canōne prin domnesci hrisove, ca după acelea iconomisindu-se și chivernisindu-se, să fie și să stee în veci la starea lorŭ, pentru facei de bine, de pururea și ajutorulŭ celorŭ sēraci, întru politicēsa unire și pentru vecinică pomenirea lorŭ; pentru care și toți cei după vremi frați Domni ce au oblăduitŭ țēra acēsta cu acelŭ scopos au bine-voitŭ și au miluitŭ aceste sfinte mōnăstiri adăogându-le cu ajutorulŭ de venituri și privileghiuri Domnesci prin hrisove, care și *înșine noi tōte le-amŭ prenoitŭ și le-amŭ întăritŭ ca să se fie*, adică tot-dé-una în starea lorŭ și măcar că dintr'acestea sfinte mōnăstiri multe au închinatŭ răposaii aceia ctitorŭ, unele la mōnăstirile de la Sfetagora, la Sfintulŭ Mormintŭ și altele de la alte locuri, dar nu socotimŭ că scoposulŭ acelorŭ răposaiŭ au fost spre vre-unŭ sfirșitŭ răŭ, ci că iarăși în starea și orânduiala lorŭ păzindu-le și țindu-le, să se întinză folosulŭ celŭ orēnduitŭ de dēnșii și să se pomenēscă și la acele sfinte locuri; împotrivă însă luămŭ pliroforie din anaforaoa ce ne-au făcutŭ la și antēiŭ a Junii aceștia Prea Sfinția sa părintele Mitropolitŭ alŭ Ungro-Vlahii de împreună cu iubitoriŭ de Dumneđeŭ părinții Episcopŭ și toți D-lorŭ cinstiții și credincioșii boierŭ veliți ai Divanului Domniei mele halé și mazăli, cumcă de la o vreme încōce, s'au isvoditŭ o încărcătură de datorii forte mare asupra tuturorŭ mōnăstirilorŭ de aici din pricina părinților ce vinŭ cu nume de Ecsarhi, atât de la Sfintulŭ Mormintŭ i de la Sfetagora, cum și de la alte mōnăstiri, unde sunt închinate, căci viindŭ aici în țēră, unii cu cuvēntŭ de ajutorŭ i cu alte pricinuirŭ, alții și ca Egumenŭ făcuți de la mōnăstirile de jos de a schimba Egumenii și de a așeđa alții în loculŭ celorŭ morți, cu aceste pricinŭ și urmări aridică sume de bani de la mōnăstirile de aici, din care nu

numai sărăcesc mănăstirile acestea, ci încă se face o neguțătorie împotriva Domnescilor hrisove ale ctitorilor și ale altor răposați boieri ctitori, cari au afierosit mănăstiri, din cari unele mănăstiri nici sunt închinare, ci numai căci au orânduială de unu daru spre ajutorul mănăstirilor de jos; cu care aceste urmări vedându-se de față că starea mănăstirilor de aici, din vreme în vreme merge spre o deservită scădere și spre un rău sfârșit, cu toții de obște ne-au făcut rugăciune, ca prin Domnescul nostru hrisov să oprim aceste rele urmări de acum înainte și atât Egumenii mănăstirilor de aici din țară, cât și mănăstirile de jos, unde sunt închinare acestea, se urmăresc după cum din vechime s'au urmat, prin legătura și așezământul răposăților acelor ctitori; a cărorana anafora chibzuind-o Domnia mea cu luare aminte și vedându că dintru această neorânduială ce au curs pînă acum, se pricinuesc în adevăr o cunoscută sărăcie mănăstirilor, a cărorana bună stare este trebuincioasă și de mare folos pământului în totă vremea și îndatorați știindu-ne ca oblăduitorul țerei ce ni s'au încredințat de la Dumneșeu a îngriji de obște pentru starea și bună orânduială, atât celor politicesci, cât și celor bisericesci, am găsit cu cale anafora ce ni s'au făcut spre a da o hotărîre de îndreptare la această, nu ca să isterisim mănăstirile de jos, de aceea din vechime folosim ce le-au făcut răposății ctitori, ci ca să oprim urmarea aceea ce împotriva o făcea, care este pricinuitoare nu numai de stingerea mănăstirilor de aici, ci și însuși de paguba acelu folos a lor, pînă în sfârșit; și iată cu socotela de obște chibzuind și hotărîndu ponturile cele cu cale și cu dreptate, le întărim prin acestu Domnescu alu nostru hrisov:

1. Schimbarea Egumenilor pentru neguțătorie, să n'aibă voie mănăstirile de jos a face pe cine va da mai mult, ci numai pe acela, carele nu va urma bunei chiverniseli a mănăstirei și va face sfetirismos spre îndestularea sa, pe acela să'lu arête mai înainte la Prea Sf. sa Părintele Mitropolit, Chiriarchul locului, și Prea Sf. sa arătându-lu Domniei deînpreună cu ctitori, atunci acela să se schimbe prin marifetu Dumnului vel Logof., și când din soborul mănăstirii de aici nu se va găsi destoinic unu slujitor vechiu și practic alu trebilor mănăstiresci, atunci Prea o Sfinția sa Mitropolitul să arête Domniei și Domnia sa va scrie jos să se trimită omu vrednic și cuvios de a se rîndui Egumen.

2. Să nu se îndrăsnescă nici unu Egumen fără de scirea Domniei și anu-mitelor obraze de a da unu banu mai mult cu cuvîntu de ajutor, decât ceea care ctitori singuri au orînduit, iară care se va îndrăzni să nu i se fie în sémă la socotela ce'și va da, ci să răspundă de la sineși, cum și împrumutătorii de voru primi zapise de la Egumeni neîntărite de Mitropolitul țării și de Dumnului vel Logofet, ca să rămăe păgubași și acei Egumeni numai decât să fie lipsiți din Egumenie și izgoniți din țară.

3. Când mănăstirile cele de jos voru avea trebuință de a trimite aici

Ecsarhî pentru pricinile mănăstirilor, să fie datore ca ântoîi să însciințeze în scrisu aici la Domnie pricina și trebuința ce este de a veni acelū Ecsarhū aici, și de i se va da voĕ înscrisū de la Domnie cn arĕtare de sorocū rĕnduitū în câtă vreme are să se zăbovoacă aici pentru acea pricină, așa să se scôle de acolo și să vie aici ca să caute de acele pricinī, și îndată ce se va împlini soroculū, să se scôle de aici și să se întorcă înapoi la mănăstirea sa, iară după împlinirea soroculū, prelungindn'și plecarea de aici cu a da și după și atunci să se trimită de aici și fără de voia sa.

4. Pe Egumenii mănăstirilor de aici când li se va întempla mórte să'i moștenescă mănăstirile de aici din țeră, unde s'au și chivernisitū după dreptate, iară Domnia, prin Prea Sfinția sa Părintele Mitropolitū, pre cât se va socoti din averea acelū rĕposatū Egumenū va orĕndui de se va da unū ajutorū și la mănăstirea de jos, afară din cele orĕnduite de se daū după hrișovele Domnești la cutii și la alte obraze scăpătate.

5. Fiind-că din căutarea socotelilor Egumenesci pe anī se pricinuia aceste tóte, căci nu era sciutū Domniei în ce chipū le urma socotelile, cei de aici Egumeni cu mănăstirile de jos, hotărîmū ca la fieș-care doui anī odată să se încheie socotelile a tuturorū mănăstirilor de Prea Sf. sa Mitropolitulū țerei, de D-luī vel Logofĕtū și de D-luī vel Vornicū alū obștirilorū, ce vorū fi după vremi, care socotelii să se arĕte și ctitorilorū, ca unora ce urmĕză a avea durere pentru lucru strămoșescū alū lorū, și să trecă acele socotelii atât la condica Mitropoliei cât și la condica Divanulū Domnescū; aceste ponturī hotărîmū și poruncimū ca să se urmeze și să se păzescă întocmai nestrămutate, de care și îndatorimū pe Prea Sfinția sa Mitropolitulū țerei i pe D-luī vel Logofĕtū și pe D-luī vel Vornicū alū obștirilorū, ca tot-dé-una să iĕe aminte și să grijescă cu durere și cu herbintĕlă sufletescă, a se urma și a se păzi în toată vremea aceste întocmiri și orĕndueli ce amū hotărîtū, care întocmiri fiindū pentru bunăstarea sfințelorū și Dumneșcescilorū locașurī, nu suntem la îndoială că și Dumnelorū frații noștriī Domni, ce în urma nóstră vorū oblădui țera acĕsta, le va întări și le va preînoui; și amū adevēritū hrisovulū acesta cu însuși Domnĕsca nóstră iscălitură și pecete și cu credința prea iubiților Domniei mele fiī, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., martoriī fiindū și toți D-lorū cinstiți și credincioși veliți boșeri ai Divanulū Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banū, Pan Nicolae Mavrocordatū vel Spătarū, Pan Nicolae Basarab, vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vornicū de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistierū, Pan Constantin Filipescu vel Vornicū de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alū obștirilorū, Pan Radu Slătineuu vel Vornicū alū III-lea, Pan Constantin Știrbeiū vel Logofĕtū de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vornicū alū IV-lea, Pan Mateiū Fălcoianu vel Logof. alū obiceiturilorū, Pan Iorgache Suțu vel Postelnicū, Pan Costache vel Hatmanū, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerū, Pan Gregorie Greceanu vel

Paharn., Pan Dumitrache vel Stolnică, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugeră, Pan Iordache vel Pitară. Săvârșitu-s'au hrisovulă acesta prin Epistasia cinstitulă și credinciosă boșerului Domniei mele Pan Nicolae vel Logof. ală țerei de sus, căruia și poruncimă să epistisescă a se trece și în condica Divanului și a Epitropiei de obște și apoi să se dea în păstrare la Mitropolia țerei, unde și acolo în condica Mitropoliei trecându-se să scotă apoi Prea Sfinția sa copii ca să trimiță la sfințele Episcopii de aici ale țerei și la toate mânăstirile, spre a se face sciută hotărîrea acăsta tuturoră Egumeniloră, care se trimite acele copii și jos fie-care la mânăstirea lui, ca să fie sciută și tuturoră părinților de acolo; și s'au scrisă hrisovulă acesta la létă 1798, Septembre 10 de Chiriță Logofătulă.

Cođ. XL. fila 135—138.

Anexă la pag. 168.

Pitacă la Mitropolită și la Episcopă ca să uzmeze hirotoniile după hrisovă.

Prea sfinția ta părinte Mitropolită ală Ungro-Valahiei, și iubitorilor de Dumneșă Episcopă, facemă Domnia mea în scire, că din condica Divanului ne-amă adeverită Domnia mea, cumcă pentru rëndulă hirotoniiloră de preoți și diaconă aș hotărîre făcută prin hrisove și întăriri Domnescă, de a se urma cu mijloculă acela ce este cuviinciosă, adică unde numai va fi întru adevără trebuință și lipsă nu va fi mijlocă de a se aduce de la altă locă, unde se voră afla de prisosă, care acea lipsă și trebuință să o arate săteniă aceluă locă, seă mahalagii, să o cerceteze apoi Ispravnică, de este într'adevără lipsă și trebuință, și de nu este cu vre ună felă pricină de dajdie seă la mahala, și însciințându aici să i-se facă apoi cercetarea cea bisericăscă la Arhierelă eparhieă, și prin anaforă arătându-se Domnului, să se pecetluiască anaforaua de Domnă, și așa să se hirotonisescă; care acăstă orinduială găsind-o și Domnia mea cu cale, vremă ca să se păzescă negreșită; pentru care nu lipsimă a înștiința prea sfinției tale, părinte Mitropolită, și sfințiiloră vóstre Episcopă, ca orânduiala acăsta să fie bine următore și de aici înainte; pentru care amă dată și hrisovulă Domniei mele de întărire. Tolico pisah gmd.—1798 Ghenar 12.

Cođ. XXXIX, fila 86.

Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd. i gpd. Zem. Vlahscoie.

Cinstită și credinciosă boșerule Domniei mele Dumnialuă vel Vistieră, fiind-că la arătarea ce ne-aș făcută prea sfințiile sale părintele Mitropolitulă, i iubitoră de Dumneșă părinții Episcopă, Rômnic, Argeș și Buzău pentru catahrosis ce facă protopopă pe afară asupra preoțiloră, că aș avută urmare de niște urmări ca acelea, ci dar poruncimă Domniei tale să puă a se scote după catașișele cercetătoriloră toate Madelele ce sunt arătate asupra protopopiloră, care

să se dea la prea sfinția sa părintele Mitropolitulū, și la părinții Episcopī, spre a le cerceta și să le îndrepte. Tolico pisah gmd.—1798 April 28.

Cod. XXXIX. 5. fila 39.

Zem. Vlahscoie. D-vóstră Ispravnicilorū ot. sud... sănătate, fiind-că din însciințările ce anū luatū Domnia mea de pre la județe pentru urmările ce obicīnuescū da la o vreme a se face, de către unīi alții în felurī de chipurī pricinuidū catahrisis și nedreptăți, asupra cărora s'aū dat Donnésca nóstră hotărīre de înfrânare și îndreptare la fieș-ce, între care fiindū și protopopī județelorū, unīi din ceī ce metahirisescū urmări nedrepte și neșuferite, îndrăznindū fără de tomere a face cererī de izvodirī noue de cisle de oī cu mieī, părări și alte cu cuvēntū de plocónele ce se trinetū aici, luândū și deosebitū de la tot preotulū sóū diaconulū, la Paște și la Crăciun și la Adormirea precesteī câte 5 parale pentru ouă, câte 5 parale pentru găini, și câte șese parale pentru chiria carului de la aducerea acestorū plocóne; asemenea și cu cuvēnt de ploconulū bastonulū arū fi luândū câte parale șai-đeci și șase de bățū preotulū séū diaconulū, unde mai nainte se lua câte multū mai jos; dintre care aceste urnări arētându-se Prea Sf. sale Părintelū Mitropolitulū, și iubitorilorū de Dumneđeū părinților Episcopī, cu mirare le-aū auđitū, đicēndu-ne că nu aū scire de unele ca acestea, și cu tóte că din porunca Domnieī mele s'aū încărcatū prea sfinția sa cumcă le va îndrepta, și se vorū conteni aceste rele urmări a nu se mai auđi la vre-o eparhie, dar Domnia mea grijindū cu deosebire pentru dreptatea obșteī, eată nu lipsimū a vē trinite Domneștile nóstre poruncī deschise, ca să se cerceteze întru auđulū tuturorū, și vē porunciniū să grijiți D-vóstră a nu se face de acum înainte ničī cum urmări împotrivitóre ca acestea, ci arētându-le porunca Domnieī mele, fieș-care protopopī să se feróscă întru tóte și să-și păzescă datoria slujbeī sale, după coprinderea Domneșciī nóstre poruncī, ce are fieș-care în mânilē sale, căci să sciți că înși-vē sunteți a fi respunđătorī la orī-ce mișcare se va întēpla în județulū D-vóstră, ca nisce dregētorī ce vē avemū însărcinați cu îngrijirea tuturorū locuitorilorū de obște, ca să petrécă toți nebântuiți și cu dreptate, și să însciințați Domnieī mele de urmarea poruncī. ii saam recoh gspd.-- 1798 Maiū 1.

6. Cod. XXXIX fila 39.

Anexă la pag. 169

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gpod.

Cuvióse Egumene Cotroceanene chir Visarion, anū vēđutū Domnia mea mōnăstirea acósta și împrejmuirile eī dărăpánate și la o stare în cât póte în puțină vreme să vie la mare stricăciune, pentru care acósta pe-amū miratū cu turburare asupră-ți, pentru ce să nu îngrijescī, însu-ți fără de altă îndemnare

séu poruncă a drege și a mēremetisi cele stricate, ca să nu lași tréba să ajungă la cea desăvērșită próstă stare, căci atunci se póte pricinui mai multă cheltuială la dregerē, și te veī socoti însuși pricinuitorū de aceea pagubă a mōnăstirei; pentru care iată 'ți poruncimū cu tótă strāsnicia să te apuci a drege și a face ori-ce mēremetū va fi de trebuință, atât la ale bisericeī, cât și împrejmuirile bisericeī, ca să se aducă tréba a nu o mai vedea Domnia mea la acestū folū de stare, că atunci veī fi fără de nici unū răspunsū înaintea Domniei mele, și nu te veī putea îndrepta nici într'unū chipū; asemenea să dregi și podulū de pe apa Dâmboviței negreșitū.—1798 Iulie 24.

Cod. XXXIX, fila 62.

Io Constantin Gheorghe Hingari Vod. i gpd. Zem. Vlahscoie.

Cinstitū și credinciosū boīerulū Domniei mele D-luī vel Log. de țera-de-sus, fiind-că la pricina judecāței ca aū avutū astă-đi la Divanū înaintea Domniei mele Iamandi căpitanu cu Egumenulū mōnăstirei Răsvanu din Bucurescī pentru o prāvālie, s'aū doveditū de față în Divanū, că Egumenulū aū urmatū viclenie la facerea zapisulū, precum s'aū vēđutū, fără de tăgāduirea Egumenulū, că zapisele sunt scrise tot cu o slovă, și fără de nici unū martorū după cum s'arū fi cuvenitū, cum și ne unitū unulū cu altulū, mai vērtosū pentru parte bisericoască fiindū, care e datorū pururea a lumina și a învēța, și a îndrepta pre norodū, iar nu a metahirisi împotrivā însuși viclenia pentru interesulū sēū; de aceea dară, pentru acéstă urmare rămāindū invinovāțitū, amū hotāritū Domnia mea, ca să se lipsescă de Egumenie și poruncimū Dumitale aducēndū pre Egumenulū Aghiorghitulū și pre Egumenu Văcăresceanulū dintre părinți Aghiotafini, să se alōgă pe cine vorū socoti omū cu vrednicie, și să-lū orēnduiască Epitropū la numita mōnăstire Răzvanū, căruia să i se facă și cartea Domniei mele de Epitropie, ca să epitropoască tóte lucrurile mōnăstirei, pēnă va veni orēnduitulū Egumenū desăvērșitū.—1798 Iulie 14.

Cod. XXXIX, fila 60 verso.

Zem. Vlahscoie. Dat-amū Domnōsca nōstră carte preotulū popa Ión Brat Manea Brutarulū, ot mahalaua Popi Radulū, ca să fie apēratū de rēndulū dāđdiilorū preoțesci, i de ploconulū vlādicescū, să scutescă și vināriciu, i dijmāritu drepte bucatale sale, i o pivniță adică o cărciumă, ce o are în capulū Podulū Mogoșoia, să fie apēratā de fumāritū, de cămināritū, de vamă și de tóte alte dāři ce vorū eși pe cărciime, pentru că mai sns numitulū preotū, din bunū cugetulū sēū aū voitū și aū pohtitū de aū așerositū la Orfanotrofiun, ce este să se așede a fi la biserica Popi Radulū, casele cu loculū din curtea bisericeī ce are, rămāindū a fi și preotū la acéstă biserică la Orfanotrofie; dreptū acea cu plăcere vēđēndū Domnia mea bună cugetarea și voința numitulū preotū, ne-amū milostivitū asupra-ī și i-amū făcutū aceste milī, și pentru de a i-se păzi de apururea și

nestrămutatŭ i-amŭ datŭ acestă carte la mână prin care poruncimŭ la toți câți se cuvînu întocmai să fiți următorî, și nimenea întru nimicŭ supărare peste cartea Domniei mele să nu i se facă.—1798 Maiŭ 31.

Cod. XL fila 51.

Carte de scutelă a Popi Mogoș de la Arșar ce s'a mutatŭ la Cojesci.

Zem. Vlahscoie. Dat-amŭ Domnescă noastră carte preotului Popa Mogoș de la Arșar jud. Ialomița, ce se află acum slujîndŭ preotŭ la biserica da la Cojesci jud. Ilfov, ca să fie în pace și ertatŭ de birulŭ preoțescŭ, de ploconulŭ vlădicescŭ și de tôte dările ce vorŭ eși pre cinulŭ preoțescŭ, pentru-că aflându-se acestŭ preotŭ cu slujbă nelipsitŭ din numita biserică, și aflându-se scăpătatŭ ne-amŭ milostivitŭ de l'amŭ ertatŭ de tôte; pentru care poruncimŭ Domnia mea la toți de obște, nimenea nicî uu felŭ da supărare să nu faceți peste cartea Domniei mele.—1798 Sept. 17.

Cod. XXXIX, fila 80 verso.

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gpod. Zem. Vlahscoie.

Cinstitŭ și credinciosŭ boierulŭ Domniei mele D-luŭ biv. Vel. Paharnicŭ Manolache Ispravnicŭ ot. sud. Mehedinți sănătate, îți facemŭ în scire că biserica Domnescă de aici din Cernețŭ are liude două-deci și două, scutelnici cu cărți Domnesci, care acum s'aŭ înoitŭ și de Domnia mea cu acestă coprire însă, ca să-și găsescă omenî străini, aduși acum din străinătate, și poruncimŭ ca pre acești liude două-deci și doi ce se află acum scutelnici să-î puŭ la dajdie și să-î arēți la visterie în Extractŭ, să cauți ca și de acum înainte să nu îndrănesci a de țidulă de vre unŭ scutelnici din pământeni, unde va fi coprindeŭ sinetulŭ omenî streini, că veŭ cădea în vinovățire, și nu veŭ avea cuvântŭ de îndreptare înaintea Domniei mele, iar acestă biserică găsindu-și omenî după cuprinderea senetului ce i-s'aŭ datŭ de către Domnia mea, să urmezî a le face cercetare după orânduială, și fiindŭ străini cu adevăratŭ, să le dai chipurile în scrisŭ, ca să-și iee pecetluiturile Domniei mele, după orânduială, și fiŭ sănatosŭ.—1798, August 18.

Cod. XXXIX fila 68.

Anexă la pag. 173

Hrisovulŭ Orfanotrofiei din orașulŭ București.

Zem. Vlahscoie. Întrē tôte alte bunătăți cu care se deosebesce omulŭ de alte zidiri Dumneșeesci, ce sunt pre pământŭ, una acosta este mai mare, adică a isvodi nesciue celea ce n'aŭ fost mai nainte, dară îi sunt de datorie a le face, care lucru 'lŭ asemenea cu Dumneșeirea și-lŭ face ziditorŭ de lucruri în faptă; și din tôte ce s'arŭ apuca firea ouenescă să facă, ori din iubire de

cinste a se procopsi la învățătură, orî din iubire de slavă a câștiga dregătoriî, sêu din mare râvnă a face lucruri vitejesci, celū mai mare și celū mai bunū este milostivirea: de a sprijini și a ocroti pe cei lipsiți, milostenie la cei scăpătați, milă la copiii cei sêraci de părinți; acêstă bună faptă împreună cu totă biserica Domnului Hristos o avemū Domnia mea cea mai mare și cea mai înaltă facere de bine, care acêsta o socotimū din tot cugetulū Domniei mele, că este cea mai mare și mai temeinică din alte bunătăți, prin care nu numai fieș-care cetate și orașū se obladuesce cu dreptate și se sporesce cu bună orênduială, ci și cei mai mari și Domni ai lorū printr'ênsa se întărescū, neclintiți și cu cuviință se slăvescū printr'acêstă faptă a milostivirei și necazuri și obidă contenesce, une-orî și însăși mórtea se mută și se schimbă în bucurie și în viață, iară mai vêrtosū că printr'ênsa cea mare și proslăvită bunătate întorce spre milostivire și imblândesce pe Dumneđeū și tot orî-ce păcatū se șterge și orî-ce greșelă se iartă și orî-ce Dumneđeescă urgie încetéză, fiind-că milostenia acopere mulțimea păcatelorū; acêstă bunătate póte și a se spori cât de mult și a aduce nenumăratū folosū, nu numai într'acêstă vremelnicescă viață, ci și la veciuica viitoare; când dar și în ce chipū póte să fie acêsta? Dicemū Domnia că va fi când se va iconomisi și se va așeđa cu întemeiere și cu mare înțelepciune, unū necontentitū pîritū curgêtorū de milă, și unū izvorū neincetatū de faceri de bine; aceste dară folosințe trupesci și sufletesci luându-le aminte Domnia mea și cu deamêruntulū cercetându-le și cu râvnă creștinescă socotindu-le, hotărîmū printr'acești Domnesci hrisovū alū Domniei mele, așeđarea și întemeierea vecinică a Orfanotrofiei, adică a casei cei hrănitore de copii cei sêrmanî făr'de părinți, care unū lucru ca acesta măcar că l'au fostū cugetati și cei mai dinainte frați noștriî Domni, precum amū vêđutū unū hrisovū alū Domniei sale *solefului* nostru dintru ântêia Domnie, dar în faptă nu s'au pusū, cu mijloculū acela ce trebuie de a putea fi tot-dé-una unū orfanotrofionū neștrămutatū, căci nici unul din veniturile acelea, cari s'au fost chibzuitū pentru hrana de copii sêrmanî, precum se cuprinde la numitulū hrisovū, n'amū găsitū urmându-se, precum nici locū de locuință pentru copii sêrmanî n'amū aflatū slobodū și așa nefindū veniturile cele cuviinciose la unū acestū felū de lucru, n'au avutū țera pênă acum nici unū orfanotrofion cu orênduială; de aceea dar chibzuindū Domnia mea a găsi mai ântêiū cele trebuinciose și stătătore venituri, precum trebuie să le aibă unū orfanotrofionū, a se putea ține de-apururea, cu sfatū de obște, după anaforaoa ce ne-au făcutū Prea Sf. sa Părintele Mitropolitulū Ungro-Vlahiei și cu Dumnêlorū cinstiți și credincioși boșeri veliți ai Divanului Domniei mele, amū așerositū la orfanotrofionū ântêiū mônăstirea Strehaia din sud. Mehedinți, care mônăstire slobodă a țerei fiindū iarși la locū aici folositorū de obște alū țerei, au așerositū de a se înstreina la alte locuri ca să se cheltuescă adică veniturile ei la hrana de copii sêrmanî, precum și cele trei mônăstiri sciute, asemenea sunt așerosite mai nainte de alți frați

Domni la spitaluri, cu care acesti mijloci mai vrednică pomenire și suflotescă mântuire voru dobândi acei răposați ctitori, hrânindu-se atâtea suflete de sërmanî nevrêstnicî, cariî nici sciî a cere, nici potî a socoti, nici potî a cuvênta cele trebuinciose lorî; la care mînăstire să se orêndniască de la Epitropia obștei iconomî vrednicî, ca să stringă tôte veniturile ei tot-dô-una pe sêma Orfanotrofiei, grijindî orênduitul Iconomî ca să se fie și sfânta biserică din numita mînăstire cu bună podóbă și cuviința ei, slujindu-se de-apururea sfintele leturghii într'ênsa, cum și zidirile și tôte acareturile ei să fie în bunăstarea lorî; alî doilea așerosimî la Orfanotrofie vama și tot venitulî tîrgului Drăgăicîi, ot. sud. Buzêi, care se face odată într'unî anî, la 24 ale lui Iunie, care tîrgî după anaforoa, ce ne-aî făcutî Prea Sfinția sa Mitropolitul Ungro-Vlahiei, găsindu-lî slobodî Domnescî, l'anî mutatî aprôpe de orașul Buzêului, pe locî Domnescî, care și acestî locî după volnicia ce aî Domniî asupra lucrurilor slobode Domnescî, l'anî așerositî iarăși la orfanotrofionî, ca să aibă și loculî și să iêe și vamă după orênduiala ponturilorî, cum s'aî urmatî și în anulî trecutî, și tot venitulî tîrgului, din care vamă să dôe pe tot anulî la spitalulî de acolo acei talerî una sută cincî-șeci precum amî orênduitî; alî treilea. amî așerositî la Orfanotrofionî tôte prăvălile, care sunt să le zidescă luminata prca iubita Dómua nîstră Lucsandra Hangeri, cu cheltuiala sa, pe loculî mînăstirei Mihaiî Vodă, ce se numesce grajdurile Curții, până lângă drumulî ce coboră către casele D-lui vel Logof. Știrbeiî, din podulî celî mare, care locî aflându-se deapururea veranî deschisî, fără de a se folosi numita mînăstire cu nimicî de la dênsulî, s'aî făcutî aședămêntî cu chirie pe anî, după obiceiul pămêntulî, precum copriade zapisulî Egumenulî; aceste prăvălî cu loculî de sub dênsele să se stăpânescă tôte de orfanotrofion luândî tot venitulî lorî, din care să dôe mînăstirîi chirie după aședămêntî; alî patrulea, acei câte tal. trei-șeci pe anî de la tot prăvăliesulî brăgarî, caro numai acestî puținî venitî de la brăgarî l'amî găsitî pentru Orfanotrofionî făcutî în urmă din vremea Domniei sale răposatului Nicolae Vodă *Caragea*, orêndnimî ca și de acum înainte să se iêe pe tot anulî acești banî de la bragăi la Orfanotrofionî; alî cincilea, adăogămî la Orfanotrofionî și de la *igurții* (?) ce și faci așverisulî lorî aici în Bucurescî. să se iêe câte tal. patru pe anî; alî șoselea, lângă aceste venituri orênduimî să aibă Orfanotrofionî și 30 dărvarî nedajnicî cu pecetluituri pentru aducerea lemnelorî de focî la Orfanotrofionî, pe care să nu î metalirisescă niunenea spre alî sêu interesî, fără numai la trebuința Orfanotrofiei. După ce dar amî rênduitî aceste trebuinciose venituri precum mai sus le arătămî, hotărîmî și cuviinciosulî numêrî al sufletelorî de sërmanî, ce sunt a se hrâni în tot-dô-una la Orfanotrofionî, și loculî pentru adunarea și locuința lorî, și mijloculî alî buneî orênduelî, care voimî să se păzescă la Orfanotrofion, precum mai jos aiêtămî în ponturi.

1. Opt-șeci de suflete sërmanî, însă patru-șeci parte bărbătescă și patru-șeci

parte femeiască, să se primescă în Orfanotrofonu de a se hrăni tot-dé-una; când însă nu voru fi copii pênă la numărul de patru-deci, iară fete voru fi mai multe de patru-deci, să se primescă și fete în locu de copii, pênă iar la numărul de patru-deci, precum și când nu voru fi fete pênă la numărul de patru-deci, iară copii voru fi mai mult peste patru-deci, asemenea să se primescă, ca să se hrănescă, adică în Orfanotrofonu, tot-dé-una opt-deci de suflete.

2. La biserica ce se numesce a Mani Brutaru ot. mahalaua Popii Radului, poruncimă Epitropiloru obștii să zidescă două curți îndestulate cu câte odăi trebuescū înlăuntru lorū pentru lăcuința a opt-deci de suflete și pentru iconomū, preoți, dascălu și dascălițe, din care zidirī una să fie Orfanotrofonu de copii, iară alta de fete și fie-care curte să aibă porța ei oscbită, a căroră zidirī cheltueli vâdendū Dumnolui cinstitulū și credinciosū boierulū Domniei mele biv. vel Clucerū Alexandru Văcărescu, fiulū celū d'ântei și sin Clironomulū rēposatulū boierū, Ianache Văcărescu biv. vel Vistierū, folosulū sufletescū ce pôte pricinui acestū Orfanotrofonū și fiind-că peste părțile de clironomie, care li s'au făcutū și și-au luatū fieș-care clironomū din averea numitulū rēposatū, s'au deosebitū o îndestulată parte și sufletulū rēposatulū, pentru pomenirī, unde fiind-că nu pôte fi mai vrednică pomenire și sufletescă ușurință în adevēru aceluī rēposatū, decât la acestū cuviinciosū locū de locuință și odihnă la atâtea suflete sermanī făr'de părinți, însuși Dumnolui au provalisitū și au cerutū ca să se facă aceste zidirī cu cheltuială din partea ce s'au deosebitū a sufletulū rēposatulū părintelū sēu; care și Domnia mea gāsind-o cu cale acēsta, ca la unū lucru de vrednică pomenire și folositorū țerei acesteia și patriei, întru care rēposatulū acela boierū au trăitū, s'au cinstitū și s'au chivernisitū, hotărīmū și poruncimū ca din partea sufletulū să se iōe cheltuiala cea trebuinciosă la zidirea și sēvērșirea întrégă a acestorū două Orfanotrofi.

3. Primința acestorū sērmanī să fie numai din cei micī, adică din prunci sugari pênă la șese—șapte anī, rēmași fără părinți, ce sunt sērmanī cu adēvērātū, făr'de nici o moștenire de la tatălū lorū și desēvērșitū sēraci și făr'de nici o rudenie vrednică și putinciosă, aī ocroti și aī hrăni după datorie și după fireștile legi, pe care atât partea bărbătescă cât și partea femeiască, să'i rēnduiască afară la doici bune, ca să'i hrănescă și să'i crēcă pênă la unū anū și jumătate încât voru fi sugētorī, ca să nu șēdă înăuntru Orfanotrofiēi atâta mulțime de doici, dar câtă vreme se vor afla prunci și prancile acelea afară la doici, să nu lipsescă iconomulū și soția luī, cât și alți triniși de la orfanotrofonū, a merge ca să vēdă de-i hrănescū cum se cade și ca să le dōe trebuinciosă cheltuială după tocmōla ce au făcutū, ca să n'aibă doicile pricină de lenevire, ci încă să le îndatorescă să aibă durerea ca de însuși fii lorū, și peste unū anū și jumătate să-i iōe în Orfanotrofonū, iară de voru veni din cei trecuți peste anī șapte, să nu se primescă la Orfanotrofie, dar nici să'i gonescă de tot când voru fi făr'de nici o ocrotelă, ci prin Dumnēlorū Epitropii

obștiei să se dea orî la meșteșuguri, sêu la alte părți ce se va găsi cuviincioșe, sêu pe la rudeniile lorŭ ca să nu piară, iară pentru sêrmanii ce vorŭ rêmânea cu ôreși-care periusie, avemŭ Domnia mea deosebită orênduială prin hrisovŭ făcută a se iconomisi de Epitropia obștiei.

4. Acești mai sus ziși prunci și prunce, parte bărbătescă să se hrănescă și să se crească de Orfanotrofie până la vârsta de anî dece, iară partea femeiască pênă la anî doi-spre-dece.

5. La amêndouê aceste orfanotrofii, fiind-că sunt aprôpe una de alta la unŭ locŭ, să rênduiască Epitropiî unŭ omŭ vrednicŭ iconomŭ, însuratŭ, din ceî cu vrêstă înfrântă și soția lui asemenea, amêndoi cu fire și viață bună, care să fie și ședători cu locuința lorŭ în Orfanotrofie, care acestŭ iconomŭ luândŭ de la Epitropi totă cheltuiala cea trebuincioșă pentru hrana sêrmanilorŭ și a poslușaniei lorŭ și pentru înbrăcăminte, cum și pentru biserică, să grijescă cu durere pentru tôte celea trebuincioșe și pentru ceea-ce va lua și va cheltui săși dea socotela la Epitropie, și iconomulŭ să iee aminte la Orfanotrofonŭ alŭ copiilorŭ bărbătesci, cum și soția lui să iee aminte la Orfanotrofonŭ alŭ fetelorŭ, pe care iconomŭ să'lŭ asculte toți poslușnicii și poslușnicele, fiindŭ datorî amêndouî să stea către cele-l-alte orênduite femeî cu luare aminte, ca să îngrijescă cu durere și cu milă pentru ocrotirea și bună căutarea copiilorŭ, să nu se pörte cu lenevire, nici să trecă cu vederea cât de puțin lucru din cele trebuincioșe spre bună creșterea lorŭ, sêu să se facă vre-o atacsie, păzindu-se și curățenia cea cuviincioșă înăuntru, atât la unŭ Orfanotrofonŭ cât și la altulŭ, căci de se va întempla vre-unŭ cusur, sôu vre o altă atacsie, însuși se va pedepsi.

6. La Orfanotrofonŭ alŭ copiilorŭ bărbătesci să fie orênduitŭ unŭ dascălŭ cu bună fire, bătrânŭ pentru *china* avêndŭ ôre-și care învățatură și pentru Elenica, fie preotŭ fie mirônŭ; așisderea să fie orênduiți și doi preoți de slujba bisericeî bătrâni, din care unulŭ să fie și dascălŭ românescŭ copiilorŭ, aceștia poslușindŭ câte trei și bisericeî, să aibă a pune pe copii la învățatura cărții de la trei anî, multŭ de la patru înainte, siindu-se nu numai să-i învețe carte, ci încă să-i îndemneze către bune urmări, învățându-i începăturile buneî credințe, ale rugăciunilorŭ, și câte alte sunt spre bune obiceiuri, deprindêndu-i și la scrisore.

7. La Orfanotrofonŭ alŭ fetelorŭ în locŭ de dascălŭ să fie rênduite două dascălițe călugărițe, înfrante cu viețuire fără de prihană, carele să învețe pe fete ale închinăciunei și ale lucrului de mână, câte sunt trebuincioșe la partea femească, și să le povățuiască spre cea de bună obiceiuință; să fie și unŭ preotŭ bătrânŭ duhovnicŭ, care va posluși și acesta bisericeî la sfințele leturghii.

8. Epitropulŭ obștiei, care are trêba Orfanotrofieî, să fie datorŭ, acesta de față și pre sub cumpătŭ, și însuși a merge ațese la aceste Orfanotrofii, ca să vâdă de se păzesce buna orênduială într'ensele, și să nu trecă cu vederea nici unŭ cusurŭ,

orî alū Iconomului, saū alū celor-l-alți orînduiți, spre hrana și crescerea sêrmanilor și spre buna orînduială.

9. Porțile acestorū Orfanotrofiī să fie încuiate pururea, ca fără trebuință să nu se deschidă, iar pentru trebuințele de apururea, să aibă câte o portiță în pórtă, care și aceea să nu se descuie fără numai după ce va răsări sórele, și la un-spre-đece césuri din ți să se încuie, și nicī copii, nicī fetele să nu aibă voie a eși din Orfanotrofie afară, fără numai câte odată de va face trebuință, de împreună cu povățuitorii lorū, nicī cei-l-alți să n'aibă voie a eși afară din mōnăstire, colindândū încóce și încolo fără de scirea Iconomului și fără de trebuință.

10. Cu câte-va zile mai nainte de prasnicultū bisericii, epitropiī să aibă a cerceta pe copiii cei ajunsī la orînduita vîrstă, și după iscusința, istețimea, tragerea de inimă și după némulū lorū (de va fi cunoscutū), să facă fóie de dênșii de a se împărți orī la șóla cea mare pentru învățetura desăvêșită, saū la curtea Domnêscă, sêū la neguțatorī de trébă și cunoscuți, sêū la meșterī asemenea de ispravă pentru meștesugurī, orī la vre unū boierū, neguțatorū, sêū la altulū de ispravă, ce va vrea a primi vre unulū ca să-lī crescă pentru sufletulū sêū, și mergêndū la ȕiua prasnicultū Domnulū acolo, să arête Epitropiī și cu Iconomulū acelū catastihū cu copiii de împreună, din care să primêscă Domnulū patru copii, Mitropolitulū doī copii, Episcopii câte unū copilū, și D-lorū boierii, care și câți vorū vrea a lua câte unulū, și îndată să se primêscă la Orfanotrofiionū alți copii sêrmani în locū spre împlinirea orînduitei sume, iară și în curgerea anului, orī cine din cei de trébă cunoscuți vrêndū a cere vre unū copilū, și din cei mai micī neajunși la orînduita vîrstă pentru pomenirea sa, sêū pentru ca să-lū facă feciorū de sufleti, să i-se dêe cu căđntă cercetare și să se arête Domnulū și acêsta la ȕiua prasnicultū.

11. Asemenea și la Orfanotrofiionū alī fetelorū să facă cercetare Epitropiī fetelorū celorū ajunsē în vîrstă și să le iêe în scrisū, pre care cī fóie împreună la ȕiua prasnicultū să le arête Dómnei, care se cuvine într'adinsū, pentru acêstū plăcutū lui Dumneđeū lucru a merge la Orfanotrofiionū, din care să primêscă Dómna douē fete, și din jupânesele *Etpaiului* Luminății sale, care va vrea a primi și a lua câte una. Cele-l-alte dară câte vorū rêmâne, venite în vîrstă, să se mărite după starea lorū, orī de la cutia milosteniei, orī din prisosulū venitului Orfanotrofieī (de nu va fi trebuință pentru vre unū meremetū sêū alte trebuincóse cheltneli), sêū din ajutorulū Domnulū, iar în curgerea anului de se va afla cine-va a cere și din cele mai micī, să se urmeze cum anū ȕisū mai sus pentru copii, a se da cu bună cercetare ipochemenului.

12. Să se ție condică apururea la Orfanotrofiionū și la Epitropie, atât de copii, cât și de fete: când s'aū primitū la Orfanotrofiī? cândū s'aū datū? unde? la cine anume, și cu ce simfonie și din ce părinți sunt (de vorū fi cunoscuți)?

13. Primenelile din destulū la copii și la fete, așternuturī și îmbrăcăminte

la toți de o potrivă de iarnă și de vară, cu căduță economie, și hrana mâncărilor, bucate curate, și căldură în vreme de răcoale, toate acestea să le îngrijescă Epitropiī prin orânduitalū Iconomū a le avea sērmanīi nelipsitū, împărțindu-le la câte mese va trebui a se face, avēndū fie-care Orfanotrofiē cuhnia sa osebită, i slugile și slujnicele câte vorū fi trebuinciose, și câte unū portarū.

14. Din dohtoriī politieī, carī sunt rēnduiți cu lege de la Epitropie, să chibzuiască Epitropiī obștei pe unulū de a fi la amēndouē aceste Orfanotrofiī orânduitalū, carele pe totă ȕiua să fie datorū a merge o dată spre cercetarea copiilorū și a fetelorū, iar când va fi trebuință să aibă a merge și de două orī, ca să grijescă de bună căutarea și sănătatea lorū, căruia pentru ostenēla sa, osebitū de lōfa cea de la Epitropie, să se mai dōe și din venitulū Orfanotrofiē pe lună tal. 30, să fie însă feritū de bōle lipiciose, cum vōrsatū și altele, care pōte să aducă vre o molipsōlă în Orfanotrofiī, iar de se va amesteca prin nesciință, să nu mōrgă îndată în Orfanotrofiī, pēnă nu se va aerisi și se va curăți; să nu se amestece nimenea la așdāmēntulū acestuī dohtorū, fără numai Epitropiī, nicī se pōtă ȕice cine-vași: scōte pe acesta și pune pe acela; dar nicī dohtorulū acesta de la ceī săracī ai politieī să nu iēe plată, dupē cum și ceī-l-alți doī asemenea sunt porunciți, carī aū a merge cu protimie și la ceī scāpātați, ca și la ceī chivernisiți.

15. Pe fie-care anū odată să se încheie socotēla de tōte veniturile i chetuelile Orfanotrofiilorū de Prea Sfinția sa M tropolitulū, D-luī vel Log. de țēra-de-sus, și cu D-luī vel Post., ce vorū fi dupē vremī și cu D-luī Vornicū alū Obștirilorū, și iscālindu-se de toți, să se arōte Domnuluī, ca să se întārescā, și din prisosulū venitulū ce va rēmānea din anū în anū, orī să se facă meremeturi de va fi trebuință, orī să cumpere vre unū acaretū pentru folosulū Orfanotrofiilorū, sēu să se mārīte din fetele Orfanotrofiē ce aū venitū în vērstă; iar Prea Sfinția sa Mitropolitulū, ca unū duhovnicescū pārinte alū sērmanilorū, și cu Dumnōluī vel Postelnicū să grijescā cu luare aminte peste tōtă vremea, de se păzesce buna orēnduială a Orfanotrofiilorū.

Acestea câte dar mai sus cu ferbințōlă sufletescā le-amū întocmitū Domnia mea, voimū și hotōrimū să se pue în faptă fără de zābavă și să se păzescā nestrāmutate, care măcar că nu suntem la indoială că și Dumnōlorū frațiī noștri Domni, ce vor oblādui în urmă țēra acēsta, cu iubirea de ōnenī ce aū, le va întāri ca nisce întōcmiri de unū lucru folositorū patriēi acestia și plăcēndū luī Dumneȕeu, care nu supāră nicī la vre unū interesū alū cāmāreī, scō alū visterieī Domnescī, dar cu tōte acestea rugāmū pe Dumnōlorū frātesce, ca să aibă bună-voire, spre întemeierea și nestrāmutarea acestuī lucru cuviinciosū, în vreme ce când vom trece cu vederea aceluī felū de bunătăți, mai vārtoș noi, carī ne-amū învrednicitū la stāpāniri de țēri și de norōde, nu vom rēmānea neimpārtașiți pēcatuluī; dreptū aceea amū întāritū în cinste hrisovulū acesta, cu însăși Domnescā nōstrā iscālitură și pecete, și cu credința prea iubiților

Domnii mele fii, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., mărturiu puindii și pre Dumnélorii cinstiții și credincioșii boțeri veliți ai Divanului Domnii mele : Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătaru, Pan Nicolae Brancovean vel Logofetii de țera-de-sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vornicii de țera-de-sus Pan Scarlat Ghica vel Vistierii, Pan Costandin Filipescu vel Vornicii de țera-de-jos, Pan Radul Golescu vel Vorn. al Obstirilor, Pan Radul Slătinenu vel Vorn., alii treilea, Pan Costantin Șirbeii vel Logofetii de țera-de-os, Pan Manolache Grădisteanu vel Vornicii alii patrulea, Pan Mateii Fălcoianu vel Logofetii alii obiceiurilor, Pan Iordache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanii, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerii, Pan Grigorie Greceanu vel Paharnicii. Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicii, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slug., Pan Iordache vel Pit., fiindii Ispravnicii la săvêșitulii hrisovului acestuia Dumnélui cinstitulii și credinciosulii boțerulii Domnii mele vel Log. de țera-de sus Nicolae Brancoveanulii, cărnii și poruncimii a scrie hrisovulii acesta în condicile Divanului de aci și de la Craiova, a visteriei, a mitropoliei, a epitropiei de obște și la logofetia de obiceiuri. S'aũ scrisii la întâiulii anii dintru întâia Domnie a Domniei mele aici în Bucurescii, la létulii 1798 Maiii 29, de Răducanu Poenaru biv alii treilea Logofetii condicarulii.

Cod. XL fila 39.

Hrisovulii mônăstirei Arnota ot. sud. Vâlcea.

Minunatii este întra sfinții sêi Dumneșii (dice proroculii Impêratulii David) pentru că prin mijlocirea lorii, ca prin niște organe și vase curate și alese ale sfântului Duh, isvorășce tãmăduirii norodului, și ajutorii întru nevoile și patimile lorii, după darulii ce li s'aũ datii, ca unorii aleșii ai sêi, între care și sfântulii Mihail Sinedulii, ca nn locaș vrednicii cu alii Prea sfintului Duh, prin darulii tãmăduirilorii ce aũ luatii de la Dumneșii, arêtându-se făcêtorii de minunii, și isbăvitorii de patimile lócustelorii, nn puținii ajutorii aũ cunoscutii țera acêsta, în câtă vreme s'aũ arêtatii aceli felii de jivini vătămătore ródelorii pământului, atât mai nainte în vremea trecutii, cât și acum în cele mai de pe urmă, cunoscêndii țera mult folosii din ajutorulii acestui sfântii, a cărnii sfântii mânii fiind-că se aflii păzindu-se în cinste, aici în țerii, la mônăstirea Arnota sud. Vâlcea, care este zidire Domnșcii slobodii, a țerii, unde se cinstesce și se prășnuesce hramulii Soborulii sfințilorii mai marilorii Voivođii ai oștirilorii cerescii, Arhanghelulii Mihail și Gavrilii, cade-se întru adevêrii atât pentru cele trecute ajutorurii ce aũ cunoscutii țera, cât și pentru folosulii și isbăvirea cea de săvêșitii, care și de acum înainte, cu rugăciunne se cere și se nădăjduesce de obște a o avea țera cu mijlocirea și rugăciunnele acestui sfântii de la milos-tivulii Dumneșii, și pentru semnulii evlaviei a se face locașulii sfinției sale unii ajutorii cuviinciosii de milele Domnescii, mai vêtosii fiindii acêstii mônăstire

zidită la unŭ locŭ naltŭ cu multă trebuință de ajutorŭ la trebuințele sale; dreptŭ aceea amŭ bine voitŭ Domnia mea și lângă mila vinăriciului ce are numită mânăstire Arnota, câte doŭ banŭ de vadră cu părpărulŭ din satulŭ Coste ciŭ, Bărbătesciŭ, Dobriceniŭ și Bogdănesciŭ sud. Vâlcea, și ceea ce aŭ adaosŭ Domnia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilant tal. una sută din oeritŭ, tal. una sută din dijmăritŭ, tal. una sută din vinăriciŭ, și tal. cincŭ-șeci din vama Craiovei, pentru unt-de-lemnŭ, făclii și tămăe, care acești banŭ să aibă aŭ da cumpărătorii acestorŭ slujbe de la județele ot. preste Oltŭ peste banii Cămăriŭ, iară când slujbele acestea vor fi în credință, sŭ să se dŭe de la Visterie și de la Cămara Domnieŭ mele cu pecetluitŭ; așisderea să dŭe și câte una sută bolovanŭ sare de la Ocele mari din sud. Vâlcea, pe fieș-care anŭ să scutŭescă și una sută oi de oeritŭ, precum și liude șeci străiniŭ să aibă de-apururea nedajnici și scutiți, căroră să li se dŭe de la Visteria Domnieŭ mele pecetluitŭ, cu care acŭstă milă de banŭ și ajutorŭ de ômenŭ, îndatcrimŭ pe Egumenŭ să fie silitorŭ a face cele trebuincioșe dresuri și întemeieri spre bună podôbă și înfrumusețarea sfintei mânăstiri și a bisericiŭ, atât cele din lăuntru, cât și cele din afară zidiri și împrejmuri, ca să se afle pururea în starea ei. Acestea le întărimŭ Domnia mea, după hrisovulŭ Domnieŭ sale Alexandru Vodă Ipsilant, ce-lŭ veșumŭ cu lôt. 1797 Oct. 8, ca să i-se păzŭescă nestrămutate, avândŭ Domnia mea bună râvnă, și iubire către sfintele lui Dumneșŭ locașuri de a le întemeia, și mai vârtosŭ pentru ajutorulŭ ce fără de îndoială 'lŭ nădăjduimŭ de la sfântŭ, pentru care nu suntemŭ la îndoială, ca și frațiŭ Domni din urma nôstră pentru evlavia și folosulŭ ce'lŭ nădăjduesce țera de apururea de la ajutorulŭ acestui sfântŭ, vor bine voi a înoi și a întări locașului sfinșiei sale privelegiulŭ acesŭ; și amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acestă cu însuși credința Domnieŭ mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd. și cu credința Prea iu bișilorŭ Domnieŭ mele fiŭ Mihail Voivodŭ Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., mărturiŭ fiindŭ și D-lorŭ cinstiți și credincioși boșeri veliți ai Divanului Domnieŭ mele, Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ. Pan, Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarabŭ vel Log. de țera-de-sus, Pan Nicolae Filipescu vel Vornicŭ de țera-de-sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Costandin Filipescu vel Vornicŭ de țera-de-jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ oștirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Constandin Stirbeŭ vel Log. de țera-de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vornicŭ alŭ patrulea, Pan Mateŭ Fălcoianu vel Log. alŭ obiceirilorŭ, Pan Iordache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Scarlat Slătineanu vel Paharnicŭ, Pan vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis. Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pit., și Ispravnicŭ, Pan Nicolae Basarabŭ vel Log. de țera-de-sus; și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acestă la anulŭ dintŭiŭ dintre ântŭia Domnie a Domnieŭ mele la aniŭ de la Hristos 1798 Maiŭ 18.

Zem. Vlahscoie. Dat'amii Domnesca noastră carte preotului Popa Ioan Brat. Manea Brutaru ot. mahalana Popi Radului, ca să fie apëratu de rëndulu dăjdiiloru preotesce i de ploconulu Vlădescu, să scutescă și vinăriciu, i dijmăritulu pe drepte bucatele sale, i o pivniță, adică cărciuma ce o are în capulu podulu Mogoșoiei, să fie apërată de fumăritu, de căminăritu, de vamă și de tôte alte dări ce voru ieși pe cărciume, pentru că mai sus numitul preotii din bunu cugetulu său au voitü și au pohtitü de au afierositü la Orfanotrofionü, ce este să se asece a fi la biserica Popi Radului, casele cu loculü din curtea bisericeii ce are, remăindü a fi și preotii la acëstä biserică de la Orfanotrofia; dreptü aceea cu plăcere vëdëndü Domnia mea bună cugetarea și voința numitulü preotii, ne-amü milostivitü asuprăi și amü făcutii aceste milii și pentru de a i se păzi deapururea și nestrămutatü, i-amü datü acëstä carte la mână, prin care poruncimü la toți căți se cuvinü întocmai să fiți următorii și nimeni întru nimicü supërare peste cartea Domniei mele să nu i se facă. isaam receh gvm. — 1797, Maiü 31.

Cod. XXXX fila 51.

Hrisovulu mōnăstirei Săringarulü

Sfinteii și Dumneșeescei mōnăstirii Săringarulü din orașulu Bucureșci, unde se cinstesce și se prăznuiesce hramulu Adormirea Prea Sfinteii de Dumneșeu Născëtore și pururea Feciōră Maria, întru care se află icōna a Prea S. Sale, care este isvorü de tāmăduirii tuturorü celorü ce alërgă cu evlavie și cu credință, draci gonindü, orbie, slăbănogii și tot felulu de bōle și neputință tāmăduindü, ca să fie acëstä mōnăstire în pace și ertatä de haraciü și de lipsa haraciulu, de împrumutări de calü Domnescü și ploconulu stëgulu, de untü, de cai, de carë Impërătesce, de carë de ôste, de podvonade, de mertice, de conace, de zaherele, de birulu ostiü, de *sursat*, de vamă, de miere, de ceară, de fânü, de lemne Impërătesce, de ploconulu hanulu și alü Siltanulu, de satarale și de tôte orï-câte feluri de dăjdiü arü ieși de la Visteria Domniei mele peste anü la mōnăstirii și la boierii și la țeră, de nici unele nici odiniōră, nici unü felü de supërare să n'aibă, așisderea să fie sfânta mōnăstire în pace și ertatä de dijmăritü și de vinăriciu, precum nu dau și alte mōnăstirii, nici acësta sa nu se supere și sa aibă a ținea aici în orașulu Bucureșci o pivniță pentru vëndarea vinulu mōnăstirei, care pivniță să fie scutită și în pace, de fumăritü, de căminăritü, de vamă, de vinü Domnescü și de tôte alte angariü ce dau alte pivnițe și să aibă a scuti și de oieritü oi cincü sute, i de pogonoritü pogōne patru-șeci, rădicându-se tot-dé-una cu pecetea Domniei mele; așisderea să fie sfinteii mōnăstirii milă de la Domnia mea să iee în toți anii din vama țergulu de aici din Bucureșci pe anü câte ughi 120 iară cu pecetea Domniei mele, ca să fie pentru untul-de-lemnü ce se cheltuesce, care necontentitü arde în candela, care este la sfinta și de minuni făcëtōrea icōnă, dreptü ajutorii și

folosulŭ pătimaşilorŭ celorŭ ce alergă la vindecarea şi mântuirea lorŭ şi iară să fie sfintei mōnăstiri milă dela Domnia mea, să aibă a lua vinăriciulŭ din delulŭ Grecii sud. Vlaşca, din ūce vedre una după obiceiŭ, sauŭ alŭi ōmenŭ ai mōnăstirei ce va ōrendui egumenulŭ, să aibă a âmbra cu vinăriceriŭ Domnesci, şi să scrie vinăriciulŭ în numitulŭ delŭ tot-de-odată şi să facă douē catastise tot asemenea unulŭ ca şi altulŭ, iscălite fiindŭ amândouē şi de vinăriceriŭ Domnesci şi de vinăriceriŭ mōnăstiresci şi aşia împreună strângendŭ baniŭ vinăriciulŭ ce este de plătescŭ dajniciŭ de vadra de vinŭ câte baniŭ patra şi ploconul de nume, din care baniŭ să aibă a lua vinăriceriŭ Domnesci câte 2 baniŭ de vadră şi ploconulŭ de nume, precum le va coprinde cărŭile de volnicie ce li se va da la mână în vremea vinăriciulŭ, iară ceŭ-l-alŭi câte 2 bauŭ de vadră să aibă a lua vinăriceriŭ domnesci împreună cu părpărulŭ precum auŭ luatŭ şi mai nainte, aşişderea să aibă a şinea liude douē-ŭeci scutiŭi de tōte angariile şi aceştia să fie ōmenŭ străiniŭ şi făr' de pricină, cariŭ să'ŭ ducă la D-lui vel Vist. şi după cercetarea ce le va face să le dēe adeveriŭtă, după care adeveriŭtă să li se dēe şi pecetluitŭ Domnesci, pentru că aceste mile tōte câte se cuprindŭ mai sus, suut date şi închiuate unele încă de mai nainte vreme de la ceŭ vechiŭ răposaŭi Domniŭ şi altele s'auŭ mai adăogatuŭ atât de Domnia sa Vodă Alexandru Ipsilant, cât şi de fraŭiŭ Domuiŭ, din urmă, precum ne-amŭ adeveriŭtŭ din hrisovele a tuturorŭ pravoslavnicilorŭ Domniŭ, ce auŭ stătuŭtŭ oblăduitoriŭ creştinesculŭ acestuiŭ scaunŭ până acum; deciŭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneŭeuŭ şi pe noi cu Domnia acesteiŭ pravoslavnice ŭeriŭ romănesciŭ şi după evlavia ce avemŭ către sfinta şi minunata icōnă a Prea Sfiuteiŭ nōstre stăpâne şi de Dumneŭeuŭ născetōre, care este isvorŭ de tāmădniriŭ la ceŭ cu evlavie şi cu credinŭtă năzuescŭ, bine amŭ voitŭ Domnia mea, de amŭ innoitŭ şi amŭ întăritŭ milele acestea câte scriŭ mai sus, şi printr'acestŭ alŭ nostru cinstitŭ şi Domnesciŭ hrisovŭ, ca pururea să'ŭ aibă sfinta mōuăstire tōte milele pe deplinŭ, după tocmēla ce scrie mai sus, ca să fie sfinteiŭ mōnăstiriŭ de întărire şi părinŭilorŭ călugăriŭ de hrană şi chivernisēlă, iară Domnieiŭ mele şi părinŭilorŭ Domnieiŭ mele vecinica pomenire; aşişderea şi în urmă Domnieiŭ unele, pe carele bine va voi Domnulŭ Dumneŭeuŭ a fi Domnŭ ŭeriŭ acestŭ, seŭ din nēmulŭ nostru, seŭ dintr'altŭ nēmŭ străinŭ, vē rugămŭ cu numele lui Dumneŭeuŭ şi alŭ Prea curatei maiciŭ sale, ca să inoiŭiŭ şi să întăriŭi acestuŭ brisoŭ ŭ alŭ Domnieiŭ mele, pe tocmēla şi aşedământulŭ ce scrie mai sus, auŭ şi spre mai multă milă, pe cât ŭ va îndura a tot ŭitorulŭ Dumneŭeuŭ, precum şi Hristos auŭ mărturisitŭ dicēndŭ: «fiŭiŭ milostiviŭ precum şi euŭ sunt» şi veŭi avea ŭertarea păcatelorŭ la înfricoşata şi a doua venire a lui Hristosŭ şi rugăcinnea maiciŭ Sfinŭiŭ sale, să vē învrednicēscă de a sta la drepta fiulŭ Sfinŭieiŭ sale şi a judecării luiŭ ceŭ drepte, căutândŭ toŭi în faŭa unulŭ la altulŭ întru împărăŭia cerēscă în veci anin. Şi amŭ întăritŭ Hrisovulŭ acesta cu însăşiŭ credinŭta Domnieiŭ mele Io Constantiu Gheorghe Hangeri Vvd. şi cu credinŭta prea iubiŭilorŭ Domnieiŭ mele

fii, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd și cu tot sfatul cinstiților și credincioșilor boșerilor celor mări ai Divanului Domniei mele, Pan Dumitrache Ghica vel Banu, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătaru, Pan Nicolae Basarabu vel Logof. de țora de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țora de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țora de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alu obștiriloru, Pan Radu vel Vornicu alu treilea, Pan Constantin Știrbeiū vel Log. de țora de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. alu patrulea, Pan Mateiū Fălcoianu vel Log. alu obiceiuriloru, Pan Iorghache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanu, Pan Teodorache Iuliano vel Cluceru, Pan Grigorie Greceanu vel Paharnicu, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stolnicu, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Theodorache Văcărescu vel Slugeru, Pan Iordache vel Pitaru și Ispravnicu, Pan Nicolae Basarabu vel Log. de țora de sus și s'au scrisu hrisovulu acesta intru anteiulu anu alu Domniei mele aici in orașulu scaunulu Domniei mele Bucurescu la anii de la zidirea lumii 7306, iară de la nașterea Domnulu Dumneșeu și Mântuitorulu nostru Isus Hristos 1798, Maiu 27, de Chiriță Log. de Divanu.

Cod. XL fila 58.

Cartea schitulu Turbații din sud. Ilfov de milele ce are.

Zem. Vlahscoe. Schitulu Turbații din sud. Ilfov și călugărițelor ce locuesc la acestu schitu, să aibă a ținea liude patru străini, pe cari găsindu-i acum maicile călugărițe și aședându-i să-i aducă adeverință de la D-lorū Ispravnicu județulu de numele și chipulu lor, ca să li se dee și pecetluiturile Domniei mele spre a fi in pace și ertați de tôte dăjdiile și orënduelile, vericâte ar eși de la Visterie și de la Camera Domniei mele, de nici unele nici o supărare să nu aibă, așidera să aibă a scuti și ale schitulu drepte bucate de dijmăritu stupi i rămători șapte-deci și de vinăriciū din vinulu ce'lū va face in drepte viile sfântulu schitu vedre trei sute și de oieritu oi o sută, pentru că fiindu acestu schitu săracu și fărăde ajutoru și nici o milă de nici o parte, au avutu acostă milă atât de la frați Domni de mai nainte, cât și de la Domnia sa seifulu nostru Alexandru Ipsilant Vvd. prin cartea Domniei sale, ce o vedum cu létu 1797, Iulie 25. Dreptu aceea ne-amu milostivitu și Domnia mea și inoimu mila ce se cuprinde mai sus, ca să fie sfintulu schitu de ajutoru și maiciloru călugărițe de chivernisólă, iar Domniei mele vecinică pomenire, pentru care poruncimu Domnia mea și D-vostră Ispravniciloru județulu i dijmariloru i vinăriceiloru și oșeriloru, vedendū cartea Domniei mele toți să aveți a vē fori și a nu face sfântulu schitu intru nimic supărare la milele ce se cuprind mai sus, intr'altu chipu să nu fie că așa este porunca Domniei mele. iisaam receli gvmd.—1798, Iunie 7.

Cod. XL fila 59.

Cartea bisericeî sfinteî Vineri de milele ce are.

Zem. Vlahscoe. Sfinteî și Dumneșcesceî biserici de aici din orașulŭ Domniei mele Bucurescî, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ sfinteî prea podoaپni Maiciî nŏstre Paraschivi, ca să aibă a ținea printr'acŏstă carte a Domniei mele liude patru preoți nesupărați de tŏte dăjdiile și orênduelile verî-câte ar eși de la Visteria Domniei mele peste anŭ în țeră și aici pe têrgŭ i pe preoți, de nicî unele val saŭ bântuială să n'aibă, așîderea să aibă a scuti și dr.pte bucatele lorŭ, stupi de dijmăritŭ și vinulŭ ce'lŭ va face în adevărate viile lorŭ de vinăriciŭ, cum și unŭ brutarŭ anume Nicolae să ție la pităria ce aŭ sêraciî acolo la sfânta Vineri, care omŭ să fie în pace și ertat do dăjdiile, ce iesŭ de la Visterie peste anŭ în țeră și pe têrgŭ de nicî unele supêrare să nu aibă; așîderea să fie apêratŭ și de fumăritŭ și de alte angariî ce aŭ alți brutari, și de ploconulŭ vătavului, care aceste milî le-aŭ avutŭ sfânta biserică și mai nainte de alți trecuți frați Domni, precum din cartea Domniei sale fratelulŭ Alexandru Moruzi Vvd., ce o vêdumŭ cu lŏtŭ 1793 August 24, i din cartea Domniei sale selefului nostru Alexandru Ipsilant Vvd. ce o vêdum cu lŏtŭ 1797 Mart 14, ne-amŭ adevăritŭ. Dreptŭ aceea ne-amŭ milostivitŭ și Domnia mea și printr'acêstă a nŏstră Domnêscă carte întărimŭ a avea sfânta biserică aceste milî neștrămutate, de a fi acêști liude patru preoți, nesupărați de tŏte câte scriemŭ mai sus, și când arŭ da și alți preoți ce vorŭ mai avea cărți de milă, acêștia tot să nu dee, ca să se pŏtă afla tot-dê-una cu rugăciune la sfânta biserică, cum și acêstŭ omŭ brutarŭ să fie ertatŭ și să nu se supere nicî elŭ, nicî casa de pitărie a sâracilorŭ bolnavi unde va lucra, ca să pŏtă face pită pentru sêraci, să'și ție viața din grăulŭ ce vorŭ câștiga, pentru care poruncimŭ Domnia mea și molitvelorŭ vŏstre protopopilorŭ i altora și slugi Domnesci i vlădicesci, i vouê ce veți âmbra cu slujba dijmăritului și vinăriciului verî în ce județŭ vêdendŭ cartea Domniei mele să aveți a vê feri de acêști preoți și de bucatele lorŭ ce s'aŭ đisŭ mai sus, nimenea peste porunca Domniei mele supêrare să nu le faceți, așîderea poruncimŭ și Dumitale vel Agă i vel căpitanŭ za dorobanți, i altorŭ slugi Domnesci și boieresci și ție vătase de brutari, și vouê fumarilorŭ toți să ve feriți de acêstŭ omŭ și să'i dați bună pace, de nimic să nu'lŭ supărați, într'altŭ chipŭ să nu fie că așia este porunca Domniei mele. iisaam reche gmod.—1798 Iunie 11.

Cod. XL fila 62.

Zem. Vlahscoie. Fiind-că sfânta și Dumneșeasca biserică de la Poiana, sud. Ialomița, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ sfântului și făcêtorului de minuni Ierarhulŭ Nicolae, este locŭ cu primejdie de ale rêmăriței întêmplări, din care pricină rêmăsese la derăpănare și prin silința citorilorŭ s'aŭ adusŭ la stare care fiindŭ depărtată de orașe, s'aŭ întocmitŭ și școlă pentru învățatura copiilorŭ și pentru de a se putea ținea biserică și școlă în starea

lorū, aū avutū milă prin cartea Domniei sale seifuluī nostru Alex. Ipsilant Vvd. prin cartea ce o vedumū cu létū 1797 April 10, ca să ție doī preoțī scutiți de tóte dăriile preoțesci, i unū dascălū scutitū de tóte dăjdiile și orēnduelile țerei, cum și ale lorū drepte bucate scutite de vinăriciū i dijmăritū; așīderea să ție și liude doī ómenī străinī și făr'de pricină de dajdie, scutiți și apērați de tóte dăjdiile și orēnduelile Visteriei, cărorā după cercetarea ce li se va face de către Ispravnicīi județuluī să li se dēe și pecetluiturī Domnescī decī învrednicindu-ne Domnulū Dumneđeū cu Domnia acesteī pravoslavnice țeri, ne-amū milostivitū de amū inoitū mila acēsta după cum se cuprinde mai sus, să i se păzescă nestrămutatū spre a fi sfintei biserici și școlī de ajutorū și de întărire, iar Domniei mele și părinților Domniei mele vecinică pomenire, rugămū dară și pe alți frați Domnī, care în urma noastră se vorū învrednici cu oblăduirea acesteī țeri, să bine-voiască a inoi și a întări mila acēsta, ca și ale Domniei sale milī și facerī de bine să fie în urmă de alții ținute în semnă. iisaam receh gvmd.—1798 Maiū 22.

Cod. XI, fila 64.

Cartea bisericeī Isvorulu din Bucuresci

Zem. Vlahscoie. Fiind-că sfânta biserică din mahalaua Isvorulū de aici din Bucuresci ce este zidire nouă, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū Isvorulū Tămăduirilorū la care năzuescū mulțime de norodū pentru evlavie și pentru isbăvire de neputințe, are milă de la frații trecuți Domnī, precum ne pliroforisimū din cartea Domniei sale seifuluī nostru Alexandru Ipsilant Vvd. ce o vedumū cu létū 1797 Maiū 13, ca să iēe pe tot anulū de la ocne câte talerī una sută, să scutescă și vinăriciū i dijmăritū drepte bucatele preoțilorū ce vorū fi slujindū la acēstă biserică și drepte bucatele bisericeī: așīderea să ție și liude 3 ómenī străinī și făr'de pricină de dajdie, pe care rugânduī să li se facă cercetare după orēnduiala Visteriei și să li se dēe și pecetluiturī gospod. la mânī, ca să fie apērați de rēndulū dăjdiilorū Visteriei și de alte orēnduelī; decī învrednicindu-ne Domnulū Dumneđeū cu Domnia acesteī pravoslavnice țeri romānesci, după evlavia ce avemū către sfintele luī Dumneđeū locașurī, ne-amū milostivitū și Domnia mea de i-amū inoitū acēstă milă și pentru ca să i se păzescă nestrămutatū, amū datū acēstă a noastră carte Domnescă sfintei biserici, pentru care poruncimū la toți căți se cuvine întocmai să fiți următorī, ca să fie aceste milī sfintei biserici de întărire și preoțilorū de ajutorū, iară Domniei mele și răposațilorū părințilorū Domniei mele vecinică pomenire. iisaam receh gvmd.—1798, Maiū 23.

Cod. XL fila 69.

Irisovulu mōnăstirei de la satulu Vai-de-ei ce se chiamă Slobozia.

Sfintei și Dumneđeescēi mōnăstiri de la satulū Vai-de-ei ce se chiauă Slobozia luī de lângă Slavichi (?) pe apa Ialomița, unde se cinstesce și se prăz-

nuesce hramulŭ sfințilorŭ și marilorŭ Voevođi Mihail și Gavril, *i poci pez plaotni* (?), care mŏnăstire este zidită și înălțată din temelie de creștinulŭ rēposatŭ Matheiŭ Basarabŭ Vodă, ce este dată și închinată Metoh. și sub ascultarea sfinteŭ mŏnăstirŭ de la Sfetagora ce se numesce Dohieru hramulŭ sfânt, Arhanghelŭ Mihail ca să fie sfinteŭ mŏnăstirŭ în dēlulŭ Năienilorŭ sud. saac, trei-șeci și trei pogŏne de vie și cu trei-spre-șece stânenŭ de moșie orŭ-cătŭ se va alege de peste tot hotarulŭ, care viŭ sunt tŏte unele lângă altele și îngrădite împrejurŭ, pentru că aceste pogŏne de vie este drēptă moșia mŏnăstireŭ în jumătate sunt cumpărate de rēposatulŭ Mateiŭ Vodă, iar jumătate sunt cumpărate de părinții egumenŭ călugărŭ de la acēstă mŏnăstire, cum și de la venitul mŏnăstireŭ, de la Megieșii de la Căienŭ și de la alții cu zapisele lorŭ, de le ține sfânta mŏnăstire de atunci până acum, de când aŭ fost cursulŭ anilorŭ létŭ 7145, tot cu bună pace, fără nici o gâlcŏvă; și iar să fie sfinteŭ mŏnăstirŭ milă de la Domnia mea să aibă a lua în toți ani de la ocna Slănicŭ meriticŭ de sare pe anŭ bolovanŭ 150 și să aducă verŭ-unde le va fi voia, la ce vadŭ arŭ vrca să o vēndă sau să o trecă și să aibă pace de către sameșii ce vor fi, de *ghiumbruc* de sare și de tŏte cheltuelile ce ar fi val sau bantuală, de la tŏte câte s'aŭ ăisŭ să nu aibă, și iar să fie sfinteŭ mŏnăstirŭ milă de la Domnie, să aibă a lua în toți anii de la vinăriciulŭ Domnescŭ de la județulŭ Săcuienilor pe anŭ tal. una și tă, așisderea să aibă a ținoa și liade 30, ŏmenŭ strēinŭ luându-le adeverințe de la Ispravnicŭ județelorŭ pe numele și chipulŭ lorŭ, să-ŭ aducă la Visterie ca să li se dēce pecetluiturile gospod., spre a fi în pace și ertățŭ de tŏte dăjdiile câte vor eși preste anŭ de la Visteria Domnie mele să fie pentru poslușania sfinteŭ mŏnăstirŭ, pentru că aceste milŭ le-aŭ avutŭ sfânta mŏnăstire și de la frații trecuți Domni precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domnieŭ sale Alexandru Vodă Ipsilant ce'liŭ vēđumŭ cu lét 1797. Dreptŭ aceia și Domnia mea bine amŭ voitŭ de amŭ întăritŭ și anŭ înoitŭ milele asestea, cum și scutēla de oi douē snte cincŭ-șeci ca să fie pentru ajutorulŭ sfinteŭ mŏnăstirŭ, pentru care poruncimŭ Domnia mea la toți de obște nici unŭ felŭ de supărare să nu faceți, și amŭ întărit hrisovulŭ acesta cu însuși credința Domnieŭ mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd., și cu credința prea iubiților Domnieŭ mele fiŭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., și cu totŭ sfatulŭ cinstiților și credincioșilorŭ boierŭ veliți ai Divanuluiŭ Domnieŭ mele, Pau Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan i proci și Ispravnicŭ Costandinŭ Stirbeiŭ vel Log. de țera-de-jos, și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ dintēiŭ a Domnieŭ mele la lét 1798, Maiŭ 23. .

Cođ. XL, fila 70.

Episcopia Buzēu.

Cu cât că este mai cuviincios și de pohfală lucrulŭ altulŭ la datoria Domnilorŭ și oblăduitorilorŭ, cărora dela Dumneđeu li s'aŭ datŭ stăpânire

și putere de la celū de sus de a se cunoșce pre sine, a cât de niarī darurī s'aū invrenicitū, cu atāta sunt datorī a arāta dragoste în faptā și milostivire din darurile ce li s'aū datū, și nu numai pe politicesculū și supusulū sēl norodū, și a'lū chivernisi și a'lū aduce la stare bunā, ci încă mai vētosū pentru sfintele luī Dumneḃeū locașurī unde neīncetatū se proslāvesce numele marelū Dumneḃeū, și de unde toḃī aștōptā ajutorulū a griji, ca și cele din tâmplārile vremilorū vor fi în stricāciune să le aducā la starea lorū cea bunā, de carele și marele între prorocī Impēratulū David arētāndu-ne nouē pildā cu mare glasū, strigā grāindū : «Dōmne iubit'amū buna cuviința casei tale și loculū lācașulū māririī tale» și alte orī iarāși ḃicēndū : «Rāvna casei tale m'aū mișcatū» precum și înțeleptulū și pururea între Impēraḃī pomenitulū Solomon «numai în umbra legiī rezemāndu-se făcu atāta podōbā casei Dumneḃeescī a Ierusalimulū, și o dārni cu atātea darurī, ca să se pāzescā într'ēnsa sicriulū cu tablele legiī Domnului» cu cât mai vētosū noi, cari suntemū acum ca mila Dahulū sfāntū pravoslavnicī, și avemū pildele Dumneḃeescilorū acestora prorocī, și impēraḃī și atātea învăḃēturī, ni se cade să ne silimū cu totū sufletulū a întemeia și a împodobi sfintele luī Dumneḃeū lācașurī întru care nu se junghe vitā necuvēntātōre precum are cānd acolo, ci însuși niēlulū Dumneḃeū se jertfesce pentru viața nōstrā a tuturorū; decī darā înālḃāndu-ne Dōmnulū Dumneḃeū cu acōstā Domnie a acesteī pravoslavnice țērī, bine amū voitū Domnia mea din însuși rāvna inimei nōstre, ca cu facerī de bine și ajutorū să revārsāmū din darulū ce ni s'aū datū către sfintele mōnāstirī, care sunt cea mai de cinste parte a orașelorū, și podōba cea mare a acesteī țērī și semululū ce-lū arētātū alū pravoslaviei întru acestū principatū creștinescū, ci și acelū bine să-lū împārḃimū dupē trebuința fiește-cāreia mōnāstirī, și dupē mēsurā țērīī cea mare și micā, întru care mōnastirī marī și mai āntēī ale țērīī Domniei mele fiindū și sfānta Episcopie a Buzēului, unde se cinstesce și se prāsnuesce hramulū Prea sfinteī stāpāneī nōstre de Dumneḃeū nāscātōreī și pururea feciōreī Mariei, care este ca maicā celor-l-alte biserici ale Eparhieī Episcopiei Buzēului, și fiind-cā aū avutū și mai nainte de la fraḃīī Domniei mele acestea, precum ne pliroforisimū Domnia mea din hrisovulū selefulū nostru Alexandru Vodā Ipsilant, ce 'lū vēḃumū cu lét. 1797 Maiū 10, a scuti una mie cincī sute oī de oieritū la vremea oieritulū, și liude 55, scutelnicī cu pecetluiturī Donnescī, care să fie pentru poslușania la lucrulū acesteī sfinte case, așīderea să fie și liude șai-ḃeci străinī, însă liude trei-ḃeci la judeḃulū Buzēului, și liude trei-ḃeci la judeḃulū Râmniculū cu ruptōre de la Visterie, să dōe pe anū de liude po. tal. optū, însă jumētate de banī să dōe la sfāntu Gheorghe, și jumētate la sfāntu Dimitrie, iarā mai mult să nu fie supārāḃī de alte orēnduelī și podveḃī, ce vor eși de la Visteria Domniei mele pre aniīn țērā; așīderea să aibā sfānta Episcopio milā vināriciu din Dōlulū Bonḃescilorū, i Blidariī i Curāturile ce sunt tot într'unū dōlū sud. slam. Râmnic, cāte doī banī de vadrā și pārpārulū dupē obiceiū, cum

și cincî sute bolovanî sare de la Ocna Telega, la vremea când iaă și alte mōnăstirî și vinăriciu din valea Mantului și valea Poieni din sud. saac. câte doî banî de vadră și pārpărulî dupē obiceiî, cum și de la viile ce s'aă pus în urmă, și se vor mai pune în pōlele acestorî douē popōre, pre moșia mōnăstireî Poieni și a boîterilorū Cāmpenenî, și a boîterilorū Măcesci, care moșii se numescū Șarga, pe unde s'aă pusū aceste vii mai în urmă, dupē cum și sfānta mōnăstire Căldărușanî are la partea popōrelorū sale acolo; decî învrednicindu-ne Dumneđeū și pre noi cu Domnia acestei pravoslavnice țērî, întărimū milele acestea cu Domnesculū nostru hrisovū, atāt pēntru ferbinteā dragoste ce avemū către Maica Domnului nostru, cāt și pēntru evlavia ce păzimū asupra inbitorului de D-đeū Episcopū acestei Episcopii, tōte acestea mai sus arētate milî, să le aibă deplinū întocmai fără de nicî o scādere; și întărimū Domnia mea hrisovulî acesta cu însăși credința Domnieî mele, Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd., și cu credința Prea iubițilorū Domnieî mele fii Mihail Vvd., Alecsandru Vvd. și Nicolae Vvd. etc.

Cod. XL, fila 72.

Cartea de scutēlă a preoțilorū ot. biserica gospod. de aici din Bucures ū.

Zem. Vlahscoie. Acestorū doî preoți anune Popa Teodosie i Popa Ioan, ce sunt la sfānta biserică de aici din orașulū Domnieî mele din Bucurescî, unde se cinstesce și se prāsnesce hramulū Adormireî Prea sfinteî stăpāneî nōstre de D-đeū născētōrei și pururea feciōrei Marieî, care este făcută de rēposatulū Șerban Vodă Cantacuzino, ca să fie în pace și ertați de birulū Vlădicescū, și ploconulū sfinteî Mitropolii, și de alte angariî ce vor eși pre preoți; așiderea să aibă a scuti de la acōstă biserică, dijmăritū, stupî, i rīmătorî una sută, și de oîeritū oî una sută, și de vinăriciū vedre vinū douē sute, de nicî nnele val și supărare să nu aibă, cum și o pivniță aici în orașulū Domnieî mele Bucurescî să fie apărātă de tōte angariile ce vor da alte pivnițe, pēntru că aceste milî le-aū avntū nunițiî preoți de la alți frați Domnî de mai nainte, precum din cartea Domnieî sale fratelui Domnului Alexandru Moruzi Vvd., ce o vēdunū cu lēt 1793, Maiî 30, ne adeverimū; decî învrednicindu-ne Domnului Dumneđeū cu Domnia acestei pravoslavnice țērî Romānescî, amū bine-voitū de amū întăritū milele de mai sus arētate, și pēntru ca să se păzōscă ne strāmūtăți, de obște poruncinū Domnia mea: nimenî întru nimicū val și supărare să nu le facă, într'altū chipū să nu fie, că așta esto porunca Domnieî mele, ii saam recch gvud. 1799 Iunie 6.

Cod. XL, fila 73.

Hrisovulū mōnăstireî Plumbuita.

Fiind-că sfānta și Dumneđeiasca mōnăstire Plumbuita de pe apa Colentineî ot. sud. Ilfovū, unde se cinstesce și se prāsnesce hramulū Nascerea Prea sfântului

mareluî prooroc Ioan înainte mergătorulū și Botezătorulū Domnului nostru Is. Hristos, aū avutū milă atât de la răposați Domni din urmă, cât și de la Domnia sa selefulū nostru Alexandru Ipsilant Vvd., prin hrisovulū ce vĕdumū cu lét 1797 Iulie 21, ca să ioe pe fie-care anū de la vinăriceri ot. sud. saac, câte una mie vedre vinū să plătoscă vinăricin vadra po banī patru-decī, așisdorea să ioe de la Oena Telega, pe anū bolovanī sare donē sute la vrēma când iaū și cele-l-alte mōnăstirī, cum și liude 25 ómenī străinī și fără de pricina de dajdie să fie scutiți și apărați de tote dăjdiile și orēnduielele Visteriei, pe carī găsindu-ī și făcēnduli-se cercetare după orēnduiala Visteriei să li se dōe și pecetluiturile Domniei mele, asemenea să aibă a iua și de la Carvasarana Domnescă, seghi una sută pe fie-care anū, care facū tal. una sută șai-decī și șase, să scutescă și de oieritū oī cincī sute pe totū anulū cu pecetluitū, ca să fie aceste milī sîntei mōnăstirī de ajutorū și de întărire, părinților de hrană și chivernisělă, iară Domniei mele și părinților Domniei mele vecinică pomenire, decī învrenicindu-ne Domnulū Dumneșei cu Domnia acestōi pravoslavnice țeri Romānesci, ne-amū milostivitū de amū inoitū și am întăritū aceste milī, ca să i se păzescă nestrămutatū; și amū adeveritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd., și cu credința Prea iubiților Domniei mele fiī: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., martori fiindū și Dumneșorū einștiți și credincioși boeri veliți ai Divonului Domniei mele Pan Dimitrache Ghica vel Banū, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarū, Pan Nicolae Basarab vel Log. de țora-de-sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țora-de-sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Costandin Filipescu vel Vornicū de țora-de-sus. Pan Radu Golescu vel Vorn. alū oștirilorū, Pan Radu Slătineanu vel Vornic alū treila, Pan Costandin Stirbeiu vel Log. de țara-de-jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vornic al patrnea, Pan Matiu Fălcoianu vel Log. al obiceiurilor, Pan Gheorghe Suțu vel Post, Oan Costache vel Hatinan, Pan Teodorache Inliano vel Clucer, Pan Grigorie Greceanu vel Puharnic, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnic, Pan Dimitrie vel Comisū, Pan Teodorache vel Pit. și Ispravnic, Pan Nicolae Basarab vel Log. de țara-de-sus, și séu scrisū hrisovu acesta la ântēiul anū dintru ântēia Domnie a Domniei mele aici în orașu scaunului Domniei mele București la anī dela Hristos 1798. Iunie 1 de Răducan Poenariū biv. a 9-lea Log. Condicar.

Cod. XL fila 72.

Cartea mōnăstirei Icōna de aici pentru milēe ce are a lua.

Zem. Vlahscoie. De vreme ce mōnăstirea Icōna are milă prin hrisove i cărți de la totīi frați Domni de mai nainte, precum ne pliroforisimū din cartea Domniei sale selefului nostru Alexandru Vodă Ipsilant ce o vĕdumū cu lét 1797, vinăricin din poporulū Urecheșilorū ot. sud. Slam-Rōmnic cu părparulū după obiceiū; drept aceea dămū și Domnia mea volnicie pe carele 'l va rēndni

egumenii mănăstirei, ca împreună cu vinăricerii Domnesci să scrie tot vinăriciului din mai sus numitul popor, a căruia popor dăhuri sunt acestea ad. Teişul i Palanga pe moşia numitei mănăstiri şi dai otaştina la mănăstire, i Runcul şi Popescii pe moşia lor, cari nu dau otaştina, ci numai vinăriciu, după cum vedem scriind în cartea Dumisale fratele Mihai Vodă Suflu de la létu 1783 Decembre 20, că au luat pliografie de la Prea Sf. Sa părintele Metropolit, că aceste dăhuri dintr'aceste popore sunt şi cumcă tot-dé-una au luat mănăstirea vinăriciu şi otaştina; deci facându două catastise asemenea iscălite fiind de omul Domnescu şi de omul mănăstirei, şi stringându banii vinăriciului, de la cincă bani de vadră, să aibă a lua omul mănăstirei câte doi bani de vadră şi pârparul după obicei, cum ieu şi alte mănăstiri, iară ce-i-alţi doi bani şi ploconul de nume să ioe vinăricerii Domnesci; aşiderea să ioe sfânta mănăstire şi venitul de la scaunele de carne ce sunt pe moşia mănăstirei, la care intru nimic să nu se amestece vinăricerii Domnesci; aşiderea să aibă a lua egumenul de la ce-i ce au vinu pe moşia mănăstirei otaştina dupe obicei, de la doué-şeci vedre o vadră, însă vinu iar nu banii. Deci milostivindu-ne şi Domnia mea îi înoinu mila ce se coprinde mai sus, ca să i se păzescă nestrămutat. ii saam receh. gd. — 1798 Iunie 8.

Cod. XXXX fila 75.

Cartea Dumneşiescului sfântului locaşu de la Slatina sud. Oltu, a şinea lude şese şi alte milii.

Zem. Vlahisocie: De vreme ce sfântul şi Dumneşiescul locaşu din oraşul Domniei mele Slatina sud. Oltu, la care se cinsteşce şi se prăznuşe hramul Adormirei prea sfinteii stăpânei noastre născătoare de Dumneşeu şi pururea feciorei Maria, ce este zidită din temelie de răposatul Iane Slătineanu vel Medelniceru şi de fratele dumnolui Nicolae Slătineanu, l'au şi împodobit cu toate trebuinţele celea cuviincioşe, atât pe din lăuntru cât şi pe din afară, după cum toate se coprinde în cartea dumnolor de *afieromata*, de la vremea ce din voie Dumneşiescă au fost venitu aci în pământul şereii, acestu sfântu şi de viaţă făcătorul lemnu, din cinstita de viaţă făcătoare dela sfânta mănăstire Xeropotamul, fiind-că au fost arétati minunii şi îmbelşugare aici în pământul şereii cu creştinesculu şi pravoslavnicul acesta norodiu, Dumnolui cinstitul şi credinciosu boşerul Domniei mele Radu Slătineanu vel Vornicu, din râvnă Dumneşiescă s'au fost îndemnatu de au înclinatu acestu sfântu locaşu la acea Dumneşiescă mănăstire Xeropotamul pentru pomenirea neamului său, la care şi din Dumnolor velişi boşeri s'au fost îndemnat pentru închinăciunea acésta, de au miluitu şi au dăruitu pe acestu sfântu locaşu, cu şiganii, cu vii, cu moşii, cu dobitoce, cine cu ce i-au luminatu Dumneşeu, care acestu sfântu locaşu, are milă de la fraşii trecuţi Domni, adică să fie cu tutuluş tot slobodă şi în pace de totu dăjdiile câte esu pe anu de la Visteria Domniei mele

pe cele-lalte mănăstiri și să aibă a ținea și liude ómenī strēinī, ca să fie de poslușania și ajutorul acestei sfinte case și unū *dascălu de invēțătura copiilorū* iarășī scutitū și la vremea oieritului să scutēscă oī douē-sute cincī-đecī, i de vinăriciū, i de dijmăritū să fie nesupērate drepte bucatele acestuī sfântū locaș; așīđderea să aibă a lua vinăriciu din délulū Slatinei, i din valea Strehărețulū, pēnă la valea Clocociovului, de vadră cāte doī banī și pārpārulū de la tot omulū ce plătesce vinăriciu, ca să-ī fie acestuī sfântū locașū de ajutorū și de întărire, însă la vremea vinăriciului cānd se vorū trimete vinăriceriī Domnescī să aibă a mēge și omulū mōnăstireī, să scrie vinăriciulū de împreună și să facă douē catastișe asemenea unulū ca și altulū, iscālite de vinăriceriī Domnescī și de omulū mōnăstireī, și așīa strīngēndū banīī să aibă a lua pe sēma mōnăstiriī de vadră cāte doī banī și pārpārulū, iarā vinăriceriī Domnescī ceī-l-ālī doī banī precum le va coprinde cartea nōstră ce li se vorū da atuncī la vremea vinăriciului, precum ne pīroforisimū Domnia mea din cartea Dumisale Alexandru Vodă Ipsilant, ce o vēđumū cu létū 1797 Iulie 1. Dreptū aceea și Domnia mea milostivindu-ne întărim și înoimū mila ce a avut, pentru care amū datū acēstă a nōstră carte sfinteī bisericī, ca să i se păzēscă neștrāmutatū. ii saam rezech gd.— 1798, Maiū 28.

Cod. XL fila 79.

Hrisovulū mōnăstireī Colței

Sfinteī și Dumnezeiesceī mōnăstiriī de aici din orașu scaunului Domnieī mele Bucurescī, unde se cinștesce și se prăznuesce hramulū treī-sfetitele, ce se numesce Colțea, unde sunt și spitalurī pentru odihna bolnavilorū strēinī, care este făcută și înălțată din temelie de răpos. boierū Mihaiū Cantacuzino biv. vel. Spătarū, ca să aibă a lua Sfānta mōnăstire în toī anī dela Ocna Slāniculū od. sud. Saac, tōtā dijma de sare, din đece bolovanī un bolovan, după cum aū luatū, să fie pentru cheltuiala și căutarea bolnavilorū strēinī, carī se vorū odihni în spitalurile ce aū făcutū la acēstă mōnăstire, pentru că după ce aū făcutū și aū înălțatū numitulū boierū Mihailū Cantacuzino biv. vel. Spătarū, acēstă sfāntă mōnăstire și aū înfrumusețat-o, și aū dāruit-o cu sfinte odóre cāte trebuescū, aū făcutū și înprejurulū mōnăstireī zidurī și școlă, chiliī de ajunsū pentru odihna multorū strēinī, și pe lângă acestea tōte aū mai făcutū și ospitalurī ca să se odihnēscă bolnavīī strēinī, precum tōte tocmite și iscusite se vēđū. Decī pentru cheltuiala și căutarea bolnavilorū ce se vorū odihni în spitalurī, ca să aibă să nu lipsēscă la celea ce vorū trebui să se caute la bóla lorū cu dohtorī și cu altele, încā din Dumnezeiasca îndemnare, și din bun gândū ce aū fostū pusū în inima sa, așa aū socotitū și aū închinatū sfinteī mōnăstiriī să iōe tōtā dijma de sare dela Ocna Slāniculū, după cum s'aū đisū mai susū, fiindū acea Ocnă Domnescă pe moșia Dumnelū, ca să fie numai pentru căutarea bolnavilorū, iarā nu și pentru

alte cheltueli, urmându, sfintei scripturii ce grăește la sfânta evanghelie «că bolnavi am fost și străini și m'ați căutat», ca să se învrednicescă a auzi glasul cel Dumneșcesc când va dice : «veniți blagosloviții părintelui meu, de moșteniți împărăția cerului, care este gătită voue dela întemeierea lumii»; de care și Domnia mea după dania Dumisale, fiindu toate Ocnele țerii românesce sub stăpânirea Domniei, am bine-voitu într'această chip și am aședat, adecă, ca să iee sfânta mânăstire acea dijmă de sare și de acum înainte dela Ocna Slăniculă în toți anii, după cum au orânduit boierul ce scrie mai sus, însă de voru vrea cămărășii să se învoiască cu ispravnicii mânăstirei ca să iee dijma de sare și să deie taleri două mii cincisute pe an, bani vechi, iară de nu vor vrea Cămărășii să deie acea sumă de bani ce scrie mai sus, să fie volnicii Ispravnicii mânăstirei să rădice acea sare de la Ocnă, în toate lunile, să o ducă la ori-ce vadă să o vândă cu ori-ce preț voru putea, se de s'ar găsi mușterii să o vândă, și acei mușterii încă să o ducă pe la vaduri să o vină cum s'au dăsu mai sus, și să nu aibă nici o opră de nimeni, însă de voru da cămărășii prețul ce voru da alții pe sare, să aibă a o lua ei; iară când se va întâmpla a nu se vinde Ocnele, ci ar rămânea pe sēma Domniei, de s'ar pune cămărășii în credință, mânăstirea totu să aibă a lua acea milă de la Ocnă precum scrie mai sus, iară nici cum să nu fie lipsită de aceea milă; iară când se voru învechi și nu se va mai putea a se mai scote sare pe acea gură de ocnă, să aibă a se face alte guri de ocnă, tot acolo pe acea moșie a Slănicului, și tot să iee sfânta mânăstire dijma, să fie sfintei mânăstiri dijma acōsta stătătoare și ne schimbată în veci; iar pentru purtarea de grijă a cheltuelei ce va să se cheltuiască la cheltuiala bolnavilor străini, au fost pus mai sus numitul citoru patru Ispravnicii, ca ei să aibă a lua bani de la sfânta mânăstire de pe dijma de sare de la Ocna Slăniculă, să-i cheltuiască la dohtori și la altele ce voru trebui la căutarea bolnavilor străini, și pentru căți voru fi ostenitori, de voru purta grijă la acelea cheltueli, Domnia mea încă i-am ertat să aibă pace de toate dăjdiile ori câte voru ieși peste an, de nici unele, nici un val și nici o băntuială să nu aibă. Așiderea au fost puși și patru negustori jurați, cu starostea, ca să aibă a lua în toți anii sēma acestor ce s'au dăsu mai sus Ispravnicii, de tot venitul și de totă cheltuiala câtă se va face pe an la trebuința acelor bolnavi; iară de se va întâmpla mōrte acelor ce s'au dăsu mai sus Ispravnicii, să aibă a pune Ispravnicii dintre cei patru negustori jurați, iar nu dintre alți străini. Așiderea când va muri vre-unul dintre cei patru negustori jurați, iarăși să pue altul în loc pe care voru socoti, asemenea lor, să fie tot deplin patru: și pe dania dijmei de sare ce a închinatū acelū rēposatū boieru, ce s'au dăsu mai sus, și pe toate aședământurile ce au făcutū la acōstă mânăstire. Așiderea să aibă a ținea sfânta mânăstire liude două-șeci scutiți străini, liude două-șeci de dărvarii, care să fie scutiți de toate angariile ce iesu peste an în țeră, i patru lemnari, și aceștia să fie scutiți de toate podvadele,

ca să fie pentru poslușania sfintei mânăstiri, numai să dea într'unu anu ughî doi; însă să aibă sfânta mânăstire două pivnițe a le scuti de fumăritu, i de toate alte angarij; și iar să aibă sfânta mânăstire a lua dela târgulū ce se face la Lichireșci, din ziua de Duminica-mare până în cea-l-altă Duminică, vama ce se face de la fieș-care neguțătorū, după vechiul obiceiū, din toate să iee acești omeni ai mânăstirei Colței, iară vameșii amestecū să nu aibă; și iară să aibă sfânta mânăstire, ca să iee vinăriciulū de la toți cei ce au vii pe moșia Bucovul și plătescū vinăriciulū ce se cuprinde din hotarū până în hotarū, după cum și alte cărți asemenea acēsta arată, însă partea jumătate cu gărdurăritul, afară din poporele Dumnelū vel. Armașū, iară cea-l-altă parte pe jumătatea ce era până acum a Cămărei Domniei mele fiind-că s'au închinatū de către Domnia mea la mânăstirea sfântulū Spiridon-noū, nu are a se amesteca vinăricerii Domnesci, fără numai orânduții acestor două mânăstiri, să se unescă amândoi, și luându cotelū de la visterie pecetluitū, să âmble și să scrie, să măsore și să iee și banī după cuprinderea ponturilorū slujbei vinăriciulū, dela care mânăstirea acēsta să iee partea pe jumătate, precum se coprinde mai susū, iară cea-l-altă parte pe jumătate ce se lua până acum de Domnie, să aibă a o lua mânăstirea sfântulū Spiridon cel noū, după hrisovulū ce are. și așa vinăriceriī Domnesci să nu se amestice întru nimic, și să scutescā peste totū anulū de oieritū oi cinci sute cu pecetluitū Domnescū, i dijmăritū și vinăriciū pe drepte bucatele mânăstirei, și în toți anii să aibă a lua acești tal. 2500 în loculū dijmei de sare ce s'au numitū mai sus de la Ocna Slăniculū.

Așisderea și preoții de la acēstă sfântă mânăstire să fie scutiți de orī-ce vorū da alți preoți și să scutescā și dijmăritū și vinăriciū pe dreptate bucatele lorū, i câte o pivniță aici în Bucureșci, apărată de fumăritū, de căminăritū, de vamă de vinū Domnescū, și de alte angarij, numai și preoții napristanū și ne curmatū să păzească slujbele sfintelor biserici, atâtū la biserica cea mare, cât și la paraclise și orânduiala săracilorū bolnavi de pe la spitalurī, iară de nu vorū păzi, ci din lenevire se vorū zătigni la orī-ce, să nu sū fie în sēmă mila aceasta; osebitū de acēsta să aibă a lua sfânta mânăstire dela vel. Vameșū pe tot anulū câte talerī două-sute cinci-șeci pentru casele ce sunt Carvasara, căci nefindū, cea mai de trebuință, adecă carvasara pentru șederea Vameșulū celū mare, care carvasara trebuie în mijloculū târgulū să fie, și âmblându carvasarua din locū în locū, le era fôrte peste mână atât vameșulū i tuturorū omenilorū carvasaralei, cât și neguțătorilorū ce vinū cu marfă, cu poveri grele, care acēstă neîndemânare încă din Domnia dintēiū, vėdēndu-o Domnia sa selefulū nostru Alexandru Vodă Ipsilantū, și vrēndū a se șci unde să fie carvasarua spre a veni și neguțătorilorū mai cu înlesnire, aū poruncitū ca să se găsescă unū locū ca acela, și găsindu-se unū locū sterpū alū acestiī sfinte mânăstiri, în mijlocul târgulū, și vrēndū și Domnia sa ca să facă venitū mânăstiriī, aū primitū și epitropulū sfintei mânăstiri de aū ziditū și aū făcutū

case cu magazie și cu tôte celea trebuincioase, și așa pentru folosul mônăstirii și ajutorul spitalului aș legatŭ prin cartea Domniei sale, ca în tôte vremea să fie ne strămutatŭ aceste case carvasara, și să iee mônăstirea pe tot anulŭ tal. o sută opt-șeci pre fieș-care anŭ dela vel vameșŭ fără de nici unŭ felŭ de pricină; dreptŭ aceea și Domnia mea după rugăciunea ce ne-aŭ făcutŭ epitropulŭ acestei mônăstiri, amŭ mai adausŭ încă tal. șapte-șeci, că unde lua mônăstirea până acum tal. o sută optŭ-șeci să iee de acum înainte pe tot anulŭ câte tal. două-sute cincŭ-șeci precum se cuprinde mai sus; care tôte acestea milŭ și privileghiuri câte sunt numite mai sus le-aŭ avutŭ sfinta mônăstire, atât dela frații Domni de mai înainte, precum și Domnia sa Alexandru Vodă Moruzi pentru mai bună căutarea, hrana, și folosirea sêracilor bolnavi ce se află la spitalurile acestei mônăstiri, aș mai adaus milă de la Domnia sa și alți tal. cincŭ sute pe anŭ din venitulŭ ocnelorŭ lângă acei taleri două miș cincŭ-sute ce lua mai nainte, ca pe tot anulŭ să iee taleri trei miș tocmai, la fie care tremenie câte taleri șapte-sute-cincŭ-șeci tocmai, și aș inlesnitŭ Domnia sa și darea acestorŭ bani prin osebita porunca Domniei sale, ca la vremea cea orânduită fără de pricină să i se dea orânduiții bani spre a nu avea epitropul lipsă de trăbuincioasa cheltuială a spitalurilor; la care spitaluri vêdândŭ Domnia sa stenohoria bolnavilorŭ, că ne avêndŭ o deosebită odaie pentru cari începŭ a se scula din bôlă, mai vêrtosŭ ceŭ cu patima lingorei, care nedeosebindu-se dintre ceŭ-l-alți la unŭ locŭ mai curatŭ, să pôte a-ŭ întôrce boala, precum și alți din alte patimi, asemenea neavêndŭ resuflarea și mutarea lorŭ la unŭ locŭ mai curatŭ, pentru acea aș socotitŭ Domnia sa de trebuință și aș poruncitŭ epitropului, ca lângă acelea două odăi mari spitaluri de jos, să aibă a ținea și o a treilea odaie curată cu câte-va paturŭ și cu celea trebuincioase, ca din ce-ŭ ce se mai rădică spre sănătate din spitalurile mari, să-ŭ mute întru cea deosebită odaie, unde să-și aibă iarășŭ căutarea lorŭ și curățenia, precum și în spitalurile vechi asemenea să fie curățenie; Așșderea să mai aibă sfinta mônăstire lunde cincŭ-spre-șeci după catastihulŭ visteriei pentru căratulŭ lemnelorŭ de încălțitulŭ spitalului sêracilorŭ bolnavi, afară din scutelnicii ce-ŭ are mônăstirea deosebiți, cari sunt numiți mai sus; i tal. șapte-sute-cincŭ-șeci pe anŭ dela compania neguțătorilorŭ, care bani să se dea cu trei sferturi într'unŭ anŭ, la fitișŭ patru luni câte tal. două sute cincŭ-șeci, cari milŭ s'aŭ adusŭ iarășŭ de Domnia sa Alexandru Vodă Moruzi, pentru altŭ spitalŭ cu trei odăi ce s'aŭ mai ziditŭ din noi de Dômnă Domniei sale Zoi Moruzi, de mnerŭ bolnave sêrace, de a fi deosebite de partea bărbătescă, și de a-și avea căutarea și odihna lorŭ fără de stenohorie, precum din hrisovul Domniei sale, ce-lŭ veđunŭ, cu lét 1794, Augustŭ 8, ne-am adeveditŭ, întărindu-se tôte aceste milŭ și de sefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant. Decŭ învrednicindu-ne și pre noi Domnul Dumneđeu cu Domnia acestei pravoslavnice țeri rumineșci, bine amŭ voitŭ de amŭ înoritŭ tôte milele ce se cuprinde mai sus,

atât celea ce le-au făcutu mai nainte, cât și celea ce le-au mai făcutu în urmă, ca să i se păzască neștrămutată; și amă adeveritū hrisovulū acesta cu însăși iscălitura și pecetea Domniei mele, și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihailū Vvod, Alexandru Vvod, Nicolae Vvod, martori fiind și Dumncilor cinstiți și credincioși Veliți boieri ai Divanului Domniei mele: Pan Dumftrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt. Pan Nicolae Basarab vel log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist, Pan Costantin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel vornicū alū Obștirilorū, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alū treilea, Pan Costantin Stirbeiu vel Logof. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vornicū al patrulea, Pan Mateiu Fălcoianu vel Log. alū obiceiurilor, Pan Iorgache Suțu vel Postelnicū, Pan Costache vel Hatmanū, Pan Teodorache Juliano vel Clucerū, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dumitrache Papazoglu vel Stolnic, Pan Teodorache Crețulescu vel Slugerū, Pan Iordache vel Pit. și Ispravnicū, Pan Nicolae Basarabū vel Log. și s'au scrisū hrisovulū acesta la întêiulū anulū Domniei mele aici în orașulū scaunulū Domnii mele Bucureșci la anii de la nașterea Domnului Dumneșeu și mântuitorului nostru Is. Christos, 1798 Iunie 15. De Chiriță Logofātu de Divanū.

Cod. XL pag. 82.

Hrisovulū mōnăstirei Bistrița ot. sud Vâlcea

De vreme ce proroculū și pururea între împērați pomenitulū prea Înțeleptulū Solomon, numaī în umbra legoi rezemându-se, făcu atâta podōbă casii Dumneșeesci a Ierusalimului, și a dării cu atâtea daruri, ca să se păzescă într'ênsa sicriulū cu tablele legii Domnului, cu cât mai vērtoșū noi cari suntem acum cu mila Duhului sfântū pravoslavnicū Domnii, se cade să ne silimū cu tot sufletulū să întemeiemū și să ajutorămū sfințele lui Dumneșeu locașuri, întru care nu se junghe vită necuvēntătōre, precum ôre când acolo, ci însuși melușelulū lui Dumneșeu se jertfesse pentru viața tuturorū; pentru acōsta înălțându-ne și pre noi Domnulū Dumneșeu cu Domnia în scaunulū țerii Romānesci, bine amū voitū, ca din bogatele mili ale prea milostivului Dumneșeu ce ne-au dăruitū, să revărsămū și noi facerea de bine, spre cinstea și întărirea sfințelorū mōnăstiri, care sunt cea mai de cinste parte a politiei și podōba cea mare, și semnulū celū prea arētātū al pravoslaviei întru acest prințipatū, întru care fiindū și sfînta mōnăstire Bistrița ot Sud. Vâlcea, unde se cinstesce și se prāsnuesce hramulū Adormirei prea sfîntei de Dumneșeu născētōre și pururea feciōră Maria, și unde se păzesce și se odihnesce și sfințele mōste ale prea cuviosului părintelū nostru Grigore Decapolitū, voit'amū din tot cugetulū inimei nōstre spre a face asupra mililorū și privilegiurile ce-au avutū de la toți frații Domnii de mai nainte, ca și de acum să i-se păzescă tōte pe deplinū și neștrămutatū, adică: din vama Domnēscă, a bălții, ce se chiamă Balta Albă ot sud.

RomanaŃi, cu tóte gârlele și semnile bălŃii, din hotarulū Debulenilorū, pânā în hotarulū GrajdibovuluŃi și vêfulū Timpii, pe hotarulū Viilorū, în vêfulū Maminii, unde aũ fost pusū Doroteiu parulū, în gura CujmiŃii, în Grindulū OstatuluŃi, la gârla BuzoianuluŃi, în gura VidinuluŃi, la câmpulū din Tâmpa, la mágura BouluŃi, la Mágura ot. Șála, înșiratele la BășicuŃa, în calea VădăștriŃii, în gârla CeleiuluŃi, cu tóte gârlele care le-aũ făcutū Banulū Barbu Craiovescu celū bêtrânū, sã aibã a lua acéstã sfântã mônăștire de la acéstã baltã cu tóte gârlele acestea ce s'aũ numitū maŃ sus pre jumêtate din vama Domnescã, i de la nevóde, i de la cârme, i din cotețe, i din ostii, i din mreje, i din vama carelorū și din pãrpãrū iar jumêtate; așiderea sã iée vinãriciu de la Ocna cea mare, adicã din puŃulū catãrii însuși, spre Licura, pe lângã hotarulū RômniculuŃi pe delū în sus pe lângã hotarulū Vlãdescilorū, și de aicea în jos pânã la puŃulū Bãii spre drumulū morii, din sus de biserica Domnescã, și din viile ce vorū fi pe moșia mônăștireaŃi în gura SoașuluŃi, i din delulū Piștescilorū și alū ScórŃei, din tóte viile câte vorū pe moșia mônăștireaŃi ce se chiamã Muscelū ot. sud. RomanaŃi, din hotarulū Cocorãscilorū, cu AricescŃi și cu Isvorulū, pênã în Bãrluiu, cu pãrpãrulū, i din viile ce sunt la Potilū și câte se vorū maŃ face de acum înainte, i din viile ce vorū fi făcute și se vorū maŃ face la Celeiū pe jumêtate, i din viile ce vorū fi pre moșia mônăștireaŃi ce se chiamã Studina ot. sud. RomanaŃi, atãt din celea lucrate, i din celea pãrãginite, cât și din celea ce le vorū maŃ face din pajiste, cât și din poporulū Maghierescii, i Socelulū Glodeni, Ciutescii sud. Gorjiu, ce sunt ale schitulū Pescera BistriŃei, metohulū acestii mônăștiri; darã fiind-cã de la o vrøme încóce isvodindu-se și alte nume viilorū ce sunt pe moșia mônăștireaŃi, ce se chiamã Muscelulū, între hotarulū Cocorãscilorū și Aricescii, đicendu-Ńi și Cornișulū, se întinsese vinãriceria Domnesci a lua vinãriciū partea mônăștireaŃi dintr'acéstã numire, darã din Porunca Domniei sale fratelulū Mihaiū Vodã SuŃulū făcẽndu-se cercetarea la lét. 1792, s'aũ doveditū, cã acéstã numire de poporū, este tot din coprinsulū popórelorū mônăștireaŃi, de unde aũ luatū tot-dó-una, și s'aũ datū întãrirea Domniei sale, ca sã iée tot sfânta mônăștire vinãriciulū și dintr'acea numire Cornișulū, care s'aũ întãritū și de fraŃii Domni din urmã; pentru care amũ dat acestū Domnesculū nostru hrisovū, cu care sã aibã volnicie cuviosulū egumenū alū acesteŃi sfinte mônăștiri, a lua milele acestea pe tot anulū ne lipsitū la vremea lorū, adicã dupẽ ce-și va lua ântẽiū mônăștirea đeciuiala dupẽ obiceiū, de la câte dintr'acestea bălŃi, vorū fi pe moșia sa, fiindū acésta dreptulū stãpãnuluŃi moșiei; apoi sã aibã a lua de la tóte aceste bălŃi, din vama Domnescã pe jumêtate precum aũ luatū și pênã acum, cum și din vinãriciū dela tóte popórele ce sunt numite maŃ sus, câte doŃi banŃi de vadrã, și pãrpãrul dupẽ obiceiū de fie-care vasū po banŃi doŃi-spre-đece, iarã cei-l-alŃi câte treŃi banŃi aũ a lua vinãriceria Domnesci, scriindū la vremea vinãriciuluŃi omulū mônăștireaŃi împreunã cu vinãriceria Domnesci tot vinãriciulū, și sã iée partea mônăștireaŃi pe deplinū fără nici o lipsã; așiderea sã aibã a ținea sfânta mônăștire și lude optū streini,

ce-î are iarăși prin toate hrisóvele hărăzite, pe cari să-î ducă la Ispravnicîi județului ca să-î cerceteze și fiindu streinî cu adevăratu, să le deé adevérințe pre numele și chipulú lorú, după care să li se deé și pecetluiturî gospodú, spre a fi în pace și nesuperați de toate dăjdiile și angariile: verî câte arú eși de la Visterie, și de la Cămara Domniei mele peste anú în țoră, de nici unele val și supărare să nu aibă, fiind-că acestea milî le-aú avutu sfânta mônăstire de la toți frați Domni de mai înainte, precum ne phiroforisimú din hrisovulú Domniei sale selefulú nostru Alexandru Vodă Ipsilant, ce'lú vedumú cu lét. 1797 April 7. Așisderea și schitul Bistrița din Pesceră ce este alú acesteî mônăstiri, are milă de la toți frații Domni de mai înainte, precum ne pliroforisimú din cartea Domniei sale selefulú nostru Alexandru Vodă Ipsilant, ce vedumú cu lét. 1797 April... ca să scutescă de dijmăritú stupi cincî-đeci, și de oieritú oi cincî-đeci, să ióe și pe tot anulú din vama acelu județú Vâlcea, câte tal. cincî-đeci pentru unt-de-lemnú, tãmae, făclii i pentru alte trebuințe; așisderea să ióe pe tot anulú la vremea vinăriciului de la Visterie cu pecetluitú Domnescú, câte tal. două-đeci, și să ție și lunde doî apărați de toate angariile, însă streinî; dreptú aceea ne-amú milostivitú și Domnia mea de amú întăritú milele ce se cuprindú mai sus, ca să i-se pázoscă nestrămutatú, spre a fi sfinteî mônăstiri de ajutorú și întărire, iară Domniei mele și părinților Domniei mele vecnică pomenire. Rugămú și pre alți frați Domni care în urma nóstră se vorú învrednici a fi Domni și oblăduitori acesteî crescinesci țeri, să bine voiască a înoi și a întări milele acestea; și amú adevérítú și hrisovulú acesta cu însăși credința Domniei mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fiî, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., și cu tot sfatulú cinstiților credincioși boierii Domniei mele veliți: Pan Dumitrache Ghica, vel Ban' Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vornicú de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Costandin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. al Obștirilorú, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. al treilea, Pan Costandin Stirbeiú vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. alú patrulea, Pan Mateiú Falcoian vel Logofetú alú obiceiurilorú, Pan Iordache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanú, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerú, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnicú, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stolnicú, Pan Dimitrie vel Comis., Pan Teodorache Crețulescu vel Slugerú, Pan Iordache vel Pitarú și Ispravnicú, Pan Nicolae Basarab vel Log., scriindu-se hrisovulú acesta întru ântêiulú anú alú domniei Domniei mele, aici în scaunulú Domniei mele Bucuresciî, de Zamfirache Logofetú de Divanú la lét. 1798, Iunie 1.

Cod. XL, fila 86.

Hrisovulú mônăstirei ot. Câmpu-Lung

Sfinteî și Dumneđeiesceî mônăstiri din orașulú Domniei mele, ce se chiamă Câmpu-Lung, unde se cinstesce și se prăznuesce hranulú Adormirei prea sf.

stŭpâniî nŏstre de Dumneđeŭ născėtŏre ŝi pururea feciŏră Maria, ca să fie sf. mŏnăstiriî tŏte milele căte sunt date ŝi miluite de rĕpsatulŭ Matei Vodă Basarabŭ ctitorulŭ acestei sfinte mŏnăstiriî, care milii ŝi danii le are sfânta mŏnăstire ŝi pĕnă acum, adică să aibă a lua sfânta mŏnăstire vamă din tĕrgulŭ de acolo din Câmpu-Lung dupe obiceiŭ, din ori-ce bucate ŝi marfă arŭ aduce alți ōmenii strĕiniî de prin alte părți ŝi de prin alte sate de le-arŭ vinde acolo în orașŭ, afară numai din orășeniî, fiind-că ei dintru începutŭ vamă n'au datŭ, ŝi afară din boierii cei mari care își vorŭ vinde bucatele acoalea, iară care vorŭ face neguțătorie, unii ca aceia să'și dŏe cu toții vama dupĕ obiceiŭ, verii ce felŭ de omŭ arŭ fi, iară căminăritulŭ de ori-căte buți vor vinde acoalea în tŏrg, atât de la alți ōmenii strĕiniî cât ŝi de la orășeniî să aibă a lua de bute o vadră, pe care să o plătŏscă cu bani precum vorŭ vinde în cărcinmă, ŝi de la carulŭ cu pește oca ciucii ŝi bani noue precum tot-dŏ-una au datŭ la mŏnăstire ŝi orășeniî pĕnă acum, ŝi vama zborulŭ ce se face la sfântulŭ Ilie Prooroculŭ, ŝi talerii una sută din vama Dragoslavilorŭ ŝi vinăriciulŭ din dŏlulŭ Brătuleștilorŭ sud. Muscelŭ căte doi bani de vadră ŝi părpărulŭ dupĕ obiceiŭ; încă să aibă a lua de la ocna Telega bolovanii sare una sută pe tot anulŭ; așis-derea să aibă a ținea ŝi liude de ce scutelnicii ŝi liude de ce ōmenii strĕiniî ŝi fără de pricină de dajdie, pentru cari luândŭ adevărință de la d-lorŭ Ispravnicii pe numele ŝi chipulŭ lorŭ, să li se deă ŝi pecetluiturile Domniei mele, de la Visterio, spre a fi apĕrați de tŏte dăjdiile ŝi angariile verii-căte arŭ ieși peste anŭ în țĕră, ca să fie pentru ajutorulŭ ŝi slujba sfintei mŏnăstiriî, pentru că acĕstă milă au avut'ŏ sfânta mŏnăstire ŝi de la frații trocuți Domnii precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domniei sale Alexandru Vodă Ipsilant, ce'lŭ vĕdumŭ, cu lŏtŭ 1797; dreptŭ aceea ŝi Domnia mea m'amŭ milos-tivitŭ de anŭ înŏitŭ ŝi amŭ întăritŭ milole ce s'au ăisŭ mai sus, ca să fie sf. mŏnăstiriî de ajutorŭ ŝi întărire; ŝi anŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăși credința Domniei mele Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. ŝi cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., martorii puiidŭ ŝi pe Dumnŏlorŭ cinstiții ŝi credincioși boierii veliți ai Divanulŭ Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Brâncoveanu vel Logof. de țĕra de sus, Manolache Crețulescu vel Vornicŭ de țĕra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistierŭ, Pan Constantin Filipescu vel Vornicŭ de țĕra de josŭ, Pan Manolache Grădișteanu vel Vornicŭ alŭ patrulea, Pan Matei Fălcoianu vel Logofetŭ alŭ obiceiurilorŭ, Pan Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vor. alŭ treilea, Pan Constantin Știrbei vel Logofetŭ de țĕra de jos, Pan Iordache Suțu vel Postelnicŭ, Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Gligore Greceanu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comisŭ, Pan Teodorache Crețulescu vel Slugerŭ, Pan Iordache

vel Pitarū și Ispravnicū, Pan Constantin Știrbeī vel Log., scriindu-se hrisovulū acesta la létū 1798 Maī 30 de Gheorghe biv. al 3-lea logf.

Cod. XL, fila 87.

Cartea Schitului Gavana

Zem, Vlahiscoie : Dat'am Domnesca noastră carte sfintului Gavana din sud. Buzeū unde să prăsnueșce hramulū Adormiri prea sfintei de Dumneđeū născetőre și pururea fecióra Maria, și tuturorū părințilorū călugărași, ce se află locuitorī la acestū sfint schitū, ca să aibă a-și găsi liude șese oameni străinī fără pricină de dajdie, pe care să-ī ducă la Dumnelorū Ispravnicīi județului ca să-ī cerceteze, și fiind străinī cu adevăratū, să le dee adeverință pe numelo și chipulū lorū, după care să li se dee și pecetluiturile Domniei mele dela Visterie, spre a fi în pace și apărași de tóte dăjdiile și orânduelile, pentru care acestū sfintū schitū făcendu-se cu milă de pe la creștinī, și fiind la locū do munte în pădure unde este cu anevoie hrana părințilorū călugărași, au avutū acéstă milă și de maī nainte, precum ne pliroforisim Domnia mea din cartea Domniei sale Alexandru Costandin Moruzi Vvd. care o vēđumū cu lét 1793, Iulie 26 ; dreptū aceea ne-amū milostivitū și Domnia mea și amū miluitū sfintulū schitū cu acești liude șase ca să fie de ajutorū la hrană și trebuință călugărașilorū ; pentru care poruncimū și Dumneavóstră Ispravnicilorū și altor zapcīi, nimenea de nicī unū felū de supărare să nu faceți peste cartea acésta a Domniei mele. ii saam receh gd. 1798, Iulie 16.

Cod. XL fila 95.

Hrisovulū Bisericii Ciauș David.

Cei ce săvēșescū bunătățile celea de sufletū folositóre și plăcute lui Dumneđeū, nu numai în viața acésta se laudă și se bine-cuvintéză, ci și după petrecania lorū le rămâne nume nemuritóre și pomenirī vecīnice, și sufletele lorū în locașurile dreptilor se învrednicescū ; multe dară bunătăți sunt cu care póte omul ași dobândi sufletésca mântuire, iară cea maī mare este milostenia, ce se face atât la sfintele lui Dumneđeū lócașuri, cât și maī vērtosū la săracī bolnavī și la scăpătați, pentru că milostenia este vērfulū celor-l-alte bunătăți, căci rezbate cerulū și rezbeșce tocmaī la scaunul māririī lui Dumneđeū, și celuí ce face milostenia îi zideșce lócașū în cerū, 'lū face moșnónū împěrației cereșci și multă îndrăsnělă îi face către Dumneđeū, de vreme ce însuși Domnulū nostru Isus Christos se cheazășueșce đicēndū că «orī-ce ați face unuia din acești maī micī frați, mie ați făcutū» ; așisderea după cuvēntulū sfintului Ioan ce face pentru milostenie : la atāta înălțime, đice, o suie preotul milostenia ; dreptū aceea și robulū stăpānului meu Is. Hrist. și Dumneđeului a tótă făptura Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd. rāvnitorū fiind acéstei marī faceri de bine, și voidnū a întāri celea cu cuvīnță date milī pre la sfintele lui Dumneđeū lócașuri întrū

slava a sfintului numelui său, și întru pomenirea noastră, aflatam și pentru răposatul Misail Monah ce a fost Logofet de taină, cum-că de mica vârstă sa a slujit Domnilor și țerii până la vârstă bătrâneților, și cugetându la celea de Dumneșeu plăcute, cu a sa agonisela a înălțat două sfinte biserici aici în Bucuresci săvârșindu-le cu totă podoba lor, însă una ce se cheamă mahalaua Hagiului, la care se cinstește și se prăznuiește hramul prea envoiește noastre Maicii Paraschivii, și a sfinților mai marilor Voievozii Mihail și Gavril, și alta ce se numește mahalaua Ceaușului David, la care se cinstește și se prăznuiește hramul prea sfintei prea curatei stăpâniei noastre de Dumneșeu născătoare și pururea fecioarei Marii, a sfintului părintelui nostru Nicolae Archiepiscopul Mirilor făcătorul de minuni, unde a făcut și patru-spre-zece chilii spre locuința a două-zeci și patru femei sărace, obraze mai alese și călugărite, de a cărora hrană și îmbrăcăminte tot Misail Monahul a avut purere de grijă în viața sa, cum și după sfârșitul său, atât pentru purtarea de grijă în viața sa, și chivernisela acelor sărace, cât și pentru a bisericilor orânduială a lăsat episcop și chivernisitorii pe nepotul său, credincios, boerul Domniei mele Panait Băbenul biv. vel Sluger, care orânduială a acelor sărace cum și a bisericilor, înștiințându-ne că se păzește pe deplin precum se afla și când era răposatul Misail Monahul, și fiind-că pe lângă această orânduială ce a făcut acel răposat a avut și milă Domnească, adică scutirea drepturilor bucate stupi, i rămașorii de dijmărit, și vinul de vinăriciu, cum și o pivniță de aici din Bucuresci, dela poarta Domnescă din sus, o ținea scutită de fumărit, de căminărit, de vama, de vinul Domnesc, de ortul vătășesc și de toate alte angari, ca să fie pentru vânzare de vin, i de rachi spre chivernisala acelor sărace; așisderea scutea la vreme oieritul, cu pecetluit domnesc, o două-sute, și la vremea văcăritului, când să întempla după vreme, scutea vite două-zeci, ținea și liude zece scutiți de toate dăjdiile și orânduile câte esu de la Visterie peste an în țară, care sunt pentru adusul lemnelor dela chilii și pentru alte poslușanii, luându și dela Visterie amândouă bisericile pe an tal. opt-zeci, de biserică câte tal. patru-zeci, însă de patru ori într'un an, la fie care hram câte tal. două-zeci, pentru ceară, tămie, unt de lemn și pentru împărțit la săracele dela chilii; și iar lua pe fie-care an cu pecetluit Domnesc, sare oca două mii dela Ocna Telega; așisderea și un om ținea, care este orânduit Ipsirnic spre purtarea de grijă, și poslușnic la cele sărace, scutit și apărât de toate dăjdiile și orânduile visteriei, căruia prin cercetare i se va da adeverință dela D-lui vel Vist.; precum pentru toate acestea milă și orânduie ce mai sus se arată, ne-amă adeverit Domnia-mea din hrisovul Domniei seale Const. Vodă Mavrocordat, i din hrisovul Domniei seale sefului nostru Alexandru Vodă Ipsilant dintru ântia Domnie, i al Dumisale răposatului Nicolae Voda Caragea; Așisderea ne-amă adeverit din hrisovul Domniei seale fratelui Mihail Vodă Sușu dintru cea dintâi Domnie, că mai sus numitul episcop și ctitor,

credinciosu boierulu Domniei mele Panait Băleanu vel. sluger, cugetându la celea de Dumneđeu plăcute, cu a sa agonisólă s'aũ fost îndemnatũ atuncĩ, în ȓilele Domniei sóle, spre a face în zidire de peatră una dintru acestea douė biserici, adecă cea din mahalaua Ceauș David, ce era de lemnũ, în care se află și sfânta Icónă a prea curatei stăpânei nóstre de Dumneđeu născėtóre făcėtóre de minunĩ, și să zidescă și douė-spre-ȓece chiliĩ ȓarăși de peatră, in care să locuiască alte douė-ȓeci și patru de călugărișe și femeĩ sárace văduve, a cărora purtare de griȓă și căutare să li se păzescă tot de numitulũ ctitorũ ca și celor-l-alte, atât în viaȓa sa cât și dupė mórte, lăsându epitropũ și ctitorũ iar din nómul seũ mirenĩ, iară nu călugări, fiindũ biserici la care se află locuindũ călugărișe și sárace văduve, precum aũ datũ pentru acésta și Metropolitulu țereĩ chir Gregoro Arhiereasca carte cu așeđământulu acesta făcută de la lėtũ 1783 Iunie 1, și cu volnicie ctitoruluĩ să zidescă biserica și chiliile, și să păzescă așeđământurile și orânduile ce prin cartea Prea Sfinției Sale în șése ponturĩ cuprinde nestrămutatũ, lăsându și Prea Sfinția Sa doi preoȓi ca să fie nesupăraȓi de orânduile dăjdiilorũ preoȓescĩ, și aũ întăritũ prin hrisovulu Domniei sale tóte acestea câte se cuprinde în cartea Prea Sfinției Sale părinteluĩ Metropolitulu, fiind-că buna orânduială făcută spre a se păzi în tótă vremea nestrămutatũ, și pentru evlavie și râvnă ce se cade a avea fieș-care către sfintele luĩ Dumneđeu locașurĩ, și pentru acestea călugărișe și veduve sárace mai vėrtoși, bine voindũ și Domnia sa de a ajuta la acestũ lucru plăcutũ luĩ Dumneđeũ, aũ întăritũ cele vechĩ milĩ și aũ și adausũ milă-Domnescă bolovaĩi una sută ocă sare, care să ióe pe totũ anulũ cu pecetluitũ iară dela Telega, ca să fie pentru chivernisélă și ajutorulu sėracelorũ de la chiliĩ; așiderea și pentru doi preoȓi și un diaconũ ce vorũ fi la acóstă sfântă biserică, să fie nebântuiȓi despre rėndulu dăjdiilorũ preoȓescĩ, i de ploconulu Metropoliei, ca să pótă sluji sfintei biserici, iară dupė venirea Domniei sale cu a doua Domnie, pliroforisindu-se că mai susũ numitulũ ctitorũ credinciosũ boierulu Domniei mele Panait Băleanu biv. vel. sluger aũ sėvărșitũ lucrarea și facerea bisericeĩ din mahalaua Ceauș David, făcėndu-o de peatră, peste tot de zidũ, și înfrumuseȓand-o cu tóte celea trebuincioșe podóbe, încă și 14 chiliĩ de peatră făcute înprejurulu bisericeĩ, în care chiliĩ locuescũ acelea serace, aũ mai adausũ acéstă milă: ca să aibă a lua din vinăriciulu domnescũ din sud. Ialomiȓa de vadřă po banĩ doi cu părpărulũ, dela câte viĩ lucrătóre se afla până la acelũ timpũ cu lėt 1792 in plasa Stelnica, Lichirescĩ, Sloboȓia și Orașulu, iară la altale ce se vorũ mai sădi să nu aibă a face, ca să fie pentru cheltuelile bolnavilorũ ce vin de pe aiurea și năzuescũ la ajutorulu prea sfintei stăpânei nóstre de Dumneđeũ născėtóre, a cărora cheltuală și purtare de griȓă ȓarăși de către numitulũ epitropũ și ctitorũ credinciosũ boierulu Domniei mele Panait Băleanu biv. vel. sluger se sėvărșeșce; așiderea și Domnia sa Alexandru Vodă Moruzi, prin hrisovul Domniei sale, aũ mai adausũ mila vinăriciuluĩ numitelorũ biserici încă câte un Banũ ca să ióe

pe tot anulŭ bisericile din numitele plăși de vadră câte trei banŭ cu pârparulŭ, atât din viile ce se făcuse mai înainte, cât și din viile ce se mai făcuse într'acele patru plăși, până la acel timpŭ lét 1794, întărind și Domnia sa seiful nostru Alexandru Vodă Ipsilant întru a doua Domnie tóte acestea milŭ prin hrisovulŭ Domniei sale, ce-l vechumŭ cu létu 1794 Iunie. Deci învrednicindu-ne și pe noi Domnulŭ Dumneđeŭ cu Domnia acesteŭ creștinescŭ țeri, am bine-voitŭ și printr'acestŭ Domnescul nostru hrisovŭ îi întărim tóte milele câte se cuprinde mai sus, ca să i se păzescă întocmai și ne strămutați; pentru care rugămŭ și pe alți frați Domni cari în urma nóstră se vorŭ învrednici cu Domnia acesteŭ pravoslavnice țeri, să bine-voiască a înoi și a întări milele acestea, ca și ale Domniilor sale milŭ și faceri de bine să fie în urmă de alți ținute în sémă. Și am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însuși credința Domniei mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd., și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., și cu tot sfatulŭ cinstiților și credincioși boșerilorŭ celorŭ mari ai Divanulŭ Domniei mele: Pan Dimitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistierŭ, Pan Costandin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Goleșcu vel Vorn. alŭ obștirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. al treilea Pan Costandin Stirbeiŭ vel Log. de țera de jos, Pan Grădișteanu Manolache vel Vornicŭ alŭ patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Log. alŭ obiceiurilorŭ, Pan George Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnicŭ, Pan Dimitrache Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis., Pan Teodărache Vacărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pit. și Ispravnicŭ, Pan Nicolae Basarab vel Log. de țera de sus; și s'au scrisŭ hrisovulŭ acesta întru atâtœa Domnie a Domniei mele aici în orașulŭ scaunulŭ Domniei mele Bucureșci, la anii de la Hristosŭ . . . Iulie 24, de Chiriță Logofetŭ de Divanŭ.

Cod. XL fila 97.

Hrisovul mōnăstirei Cotroceni

Sfinteŭ și Dumneđeieșteŭ mōnăstiri Cotroceni, unde se cinstesc și se prăznuesc hramulŭ adormirei prea sfinteŭ stăpânei nóstre de Dumneđeŭ născătoare și pururea fecioreŭ Maria și cuviosulŭ chir . . . , egumenulŭ mōnăstirei, ca să fie sfinteŭ mōnăstiri milă de la Domnia mea tot vinăriciulŭ din délulŭ Țigăneșilorŭ și alŭ Vișigheștilorŭ, ce se ține de délulŭ Piteștilorŭ sud. Muscelŭ și din délulŭ Bucureșcilorŭ din drumulŭ Giurgiovulŭ pēnă în viile mōnăstirei Radu-Vodă și iar să fie sfinteŭ mōnăstiri milă de la Domnia mea să aibă a lna tótă vama din Balta de la satulŭ Petrele sud. Ialomița și vinăriciulŭ dintr'acestŭ satŭ, cu pârparulŭ și ploconulŭ după obiceiŭ, atât dintr'acestŭ délŭ cât și din cele mai sus numite; și să mai fie sfinteŭ mōnăstiri milă

de la Domnia mea, să aibă a lua pe tot anul de la ocna Telega bolovanî sare una sută cincî-şeci la vremea când voru lua şi alte mînăstiri, care sare să aibă volnicie a o vinde orî unde i va fi voia şi de către vameşî nimic supărare să nu aibă; aşişderea de la tofî ceî ce au viî pe moşia mînăstireî, să aibă a lua sfînta mînăstire otaşina din două-şeci vedre o vadră, după obiceiû; şi iarăşi au avută acéstă sfîntă mînăstire a lua pe anû din vama Domnescă a tîrgului ce se făcea mai nainte vreme la oraşulû Flocî sud. Ialomiţa, alû treilea banû, care i s'au şi urmatû pînă la o vreme, iar mai pe urmă mutându se tîrgulû de la oraşulû Flocilorû la Urzicenî în judeţulû Ialomiţa, să isterisa numita mînăstire de acestû alû treilea banû, şi dintr'acesta era pricină în tóta vremea cu mînăstirea, dar Domnia sa fratele Alexandru Vodă Moruzi, vroindû ca să se folosescă mînăstirea cu o milă pentru acesta, au hotărîtû a i se da de la cumpăratorî vămilorû Urzicenî pe tot anulû câte tal. două sute tocinaî, care banî să i răspundă vameşulû la mînăstire peste suma cumpăratoarei când se voru vinde vămile, fără de a se scădea Cămara Domnescă, iar când nu se voru vinde vămile şi se voru da în credinţă, atunci să î răspundă Cămara aceştî talerî două sute la mînăstire; care acéstă orînduială asemenea au întărit-o şi Domnia sa sefulû nostru Alexandru Vodă Ipsilant; aşişderea să aibă a ţinea acéstă sfîntă mînăstire liude cincî-spre-şeci străinî fără de pricină pe care anume să-î aducă din străinătate şi după adoverinţele Dumnelorû Ispravnicilorû judeţului să li se dea şi pecetluiturî, cun şi deosebitû să aibă şi alţi liude cincî străinî asemenea scutiţi cu pecetluiturî, ca să fie două-şeci liude; să mai aibă a scuti şi vre-o patru sute de oi de oîeritû; care aceste milî le-au avutû sfînta mînăstire şi de la alţi fraţi trecuţi Domnî, precum din hrisovulû Domnieî sale sefulû nostru Alexandru Ipsilant Vodă, ce-lû vedumû, cu létû 1797, Maiû 28, ne-amû adoveritû.

Decî învrednicindu-ne Domnul Dumneşeû cu Domnia acestî pravoslavnice ţeri ne-amû milostivit de am întărit aceste milî, ca să i se păzească nestrămutatu, şi amû adoveritû hrisovulû acesta cu însăşi credinţa Domnieî mele Io Cost. Gh. Hangeri Vvd. şi cu credinţa prea iubitorû Domnieî mele fiî: Mihail Vvd. Alecsandru Vvd. Nicolae Vvd, marturî fiind şi Dumnelorû cinstiţi şi credincioşî boierî Velişî aî Divanulû Domnieî mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basaraba vel Log. de ţera de sus Pan Manolache Creţulescul vel Vorn. de ţera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist. Pan Costantin Filipescu vel Vorn. de ţera de jos, Pan Radu Slătinénu vel Vorn. al treilea, Pan Costantin Stirbeiû vel Log. de ţera do jos, Pan Manolache Grădişténu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiû Fălcoianu vel Logof. al obiceiurilorû, Pan Iorgache Suţul vel Posteln. Pan Costache vel Hatman, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnic, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicû, Pan Dimitrie vel Comis, Pau Teodorache Văcărescu vel Sluger, Pan Iordache vel Pit, şi Ispravnic Pan Nicolae Basaraba

vel Logof. și s'au scrisu hrisovulū acesta la întêiul anū dintru întêia Domnie, a Domniei mele aici în orașul scaunului Domniei mele Bucureșci la l6t 1798 Maiū 23, de Răducan Poenariu biv. 3-lea Logof.

Cod. XL, fila 101.

Cartea schitului Nămăescii din sud. Muscel

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că sfântulū și Dumneșcesculū schitū ce se numesce Nămăesci sud. Muscel, unde se află cu locuința maicii călugărițe cu starița lorū, prin hrisóvele și cărțile fraților trecuți Domniū aū avutu milă a ținea liude doī scutiți oamenī străinī pentru ajutorulū și trebuințele lorū, a ținea și unū preotū apăratū și scutit de tóte dările ce dau alți preoți, a lua pre tot anulū trei-șeci bolovanī de la Ocna Telega; dreptū aceea și Domnia mea milostivindu-ne, nu numai întărimū milele ce le are schitulū de la trecuți frați Domniū, ci peste liude doī ce are schitulū acesta, scutiți cu cărți Domnesci, hărăzimū Domnia mea liude încă doī, ca să aibă a ținea liude patru, însă acești liude doī să se d6e numitului schitū dintr'acei ce i'au avutu schitulū poslusnicī și i'au luatū în scrisū cercetătorul, ce aū fost orânduitū, care și acești doī să aibă schitulū iarăși scutiți ca cei-l-alți doī, iară nu de poslusnicī, căroră să li se d6e și pecetluiturī de la Visteria Domniei mele; pentru care poruncimū Domnia mea, ca atât milele de mai nainte, cât și mila acestorū doī scutiți să i-se pázóscă numitului schitū neștrămutat, ca să-ī fie de ajutorū; într'alt chipū să nu fie, că așa este porunca Domniei mele. — 1798, Maiū 18.

Cod. XL fila 102.

Cartea m6năstirei Sinaia din sud. Prahova pentru vama ce are a lua în patru joī.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că m6năstirea Sinaia din sud. Prahova prin cărțile fraților trecuți Domniū, are milă vama din patru joī dela zborulū ce se face la vr6mea culesului de viī în Valea Negovanilor pe moșia acesteī m6năstiri fără de a se amesteca vameși la acestea patru joī, care zborū în vreme de mai înainte se făcea Marțea, și din vremea Domniei dintêii a Domniei sale Alexandru Vodă Ipsilant schimbându-se a se face joia, încă de atunci i s'au datū cartea Domniei sale, ca în locū de patru Marți să aibă a lua mila ac6sta în patru Joī, precum prin ac6sta ne pliroforisimū Domnia mea din cartea Domniei sale, dintru a doua Domnie, ce o v6șumū cu l6t 1797 Ghenar 1; dreptū aceea și Domnia mea milostivindu-ne înoimū mila ac6sta, și poruncimū Domniei-V6stre Ispravnicilorū, să faceți pe vameși a urma, și cu nici un fel de înpotrivire să st6e egumenului, ca să-și p6tă lua ac6stă vamă în patru Joī la zborulū acesta. ii saam rekeh. gd.

Cod. XL fila 102.

Cartea de la Biserica Domnească ot. Caracalu.

Zem Vlahiscaoie. Fiind-că preoții de la Biserica Domnescă din Caracalū, aū avutū milă Domnescă pentru slujba sfinteī Bisericeī a scuti de dijmăritū stupī cincī-Țeci, i râmătorī 30, i de vinăriciū cāte vedre una sută, așiderea și casele lorū ertate de birū preoțescū și de la alte angariī ce esū pre țoră, precum ne-am adeverit Domnia mea, ațat din cărțile fraților trecuți Domnī de mai nainte, cāt și din cartea Dounieī-sale Alexandru Vodă Moruzi, ce o vėđum cu lėt. 1794. Chen. 30. Dreptū aceea amū datū și Domnia mea acēsta Domnescă nōstră carte Popi Hristi sin Popi Slănislav, și Popi Dunitru sin Popi Pătru, și Diaconulū Stan, *vnu* Popi Dumitru, ca să aibă milele acestea ce se coprindū mai sus; pentru care poruncim Domnia mea și voua dijmarilorū, i vouă vinăricerilorū și vouă celorū ce veți strînge dajdia preoțilorū, veđindu cartea Domniei mele toți să aveți a ve feri de casele lorū, cā verī-care le-arū face vre unū valū și superare peste cartea Domniei mele, unū ca aceia vorū lua certare. ii saan receh gd. — 1798, Iunie 13.

Cod. XL, fila 102.

Cartea sfântului Spiridon Vechiu de aicea.

Zem Vlahiscaoie. Fiind-că sfînta și DumneȚeasca mōnăstire a sfântului Spiridon Vechiū, de aici din orașul Dounieī mele Bucureșci la care prea fericitul Patriarhū al Antiochie, clir Antemie unde este închinată metoh acēstă mōnăstire, aū orănduitū nastavniciū pre sfînția sa Iliopoleos, Nicodim, are milă ațat de la ceī-l-alți Domnī, cāt și de la Domnia sa fratele Alecsandru Vodă Moruzi, precum și hrisovulū Dounieī sale de la lėtū 1793 Iulie 18, și prin cartea Domniei sale selefulū nostru Alexandru Ipsilant Vodă arētă, ce o vėđumū cu lėtū 1797, August 15, ca să iēe vinăriciū în sud. saac; însă din valea Dobroteiu, i Vai-de-el, i Măstinesci, i Popesci, i Chiliile, i Ciuleul, i Nncetul cāte doi banī de vadră, iară părpărulū numai din popōrele Valea Dorotei, i Vai-de-elū, i Măstinesci, i Popesci și Chiliile, cum și liude șese ómenī streinī, fără de pricină de dajdie, care i-aū adusū Domnia sa fratele Mihaiū Vodă Suțu milă sfinteī mōnăstiri încă din ântēia Domnie a Domniei sale, care s'aū întăritū și de frați Domnī din urmă, care milă de vinăriciu și cu părpărulū, cum și acești liude șese streinī, ne-amū milostivitū și Domnia mea de amū întăritū printr'acēstă Domnescă a nōstră carte mila acēsta; pentru care poruncimū Domnia inea să i se păzescă nestrămutatū și la vremea vinăriciulū să aibă ași trimete mōnăstirea onulū sēū ca să âmble din preună cu vinăriceriī Domnesci la scrisulū vinăriciulū din mai sus numitele popōre, i dupē cē va mesura vinurile cu cotulū celū Domnescū pecetluitū să facă donē catastișe și să le iscălēcă ațat vinăriceriī Domnesci cāt și omulū mōnăstirei și unulū să'lū iēe vinăriceriī Domnesci, dupē care să iēe cāte doi banī de vadră și ploconulū de nume, iar

altulŭ să rămăe la omulŭ mōnăstirii, dupē care să aibe a lua banŭ partea mōnăstirii pe deplinŭ cāte duoi banŭ de vadră, și cu părparulŭ dupē cum coprinde mai sus, fără de a se amesteca vinăricerii Domnesci întru nimic la baniŭ mōnăstirii, nici a pretendirisi, cu pricină de zeciuală, nici de vre-o cheltuală cu altŭ nume, nici a sta cu vre-o împotrivire omulŭ mōnăstirii, cum și pentru scutelnicŭ să aibă acum ai găsi, și ducēndu-ŭ la Dumnealorŭ Ispravnicii județului să-ŭ cerceteze, care fiind străinŭ să le deie adeverință pe numele și chipulŭ lorŭ, ca să li să deie și pecetluiturŭ de la visterie Domniŭ mōle, spre ai avea în pace despre tōte dăjdiile, ca să-ŭ fie sfinteŭ mōnăstirŭ de chivernisōlă și de întărire, iară Domniŭ mōle și părințilorŭ Domniŭ mōle vecinică pomenire. ii saam reche gd. 1798, Maiŭ 3

Cod. XL, fila 103.

Zem. Vlahiscoie : Sfinteŭ și dumnezeiesciŭ mōnăstirŭ, Plătăresciŭ dîn județulŭ Ilfovŭ, unde să cinstesce și să prăznesce hramulŭ marelui mucenicŭ Mercurie, și cuviosulŭ Egumenŭ,... ca să fie sfinteŭ mōnăstirŭ milă de la Domnia mea, să aibă a lua vinăriciu din nouē-đeci pogōne vie dēlulŭ Brăneștilorŭ sud. saac. cāte duoi banŭ de vadră și părparulŭ dupē obiceiŭ, și de la toți cei ce au viŭ pe moșia mōnăstirii să aibă a lua otaștină dupē obiceiŭ, adică din douē-đeci vedre o vadră, însă vinŭ iar nu banŭ, așisderea să fie sfinteŭ mōnăstirŭ milă de la Domnia mea să aibă a scuti liude đece oamenŭ streinŭ, pe care aducândŭ adeverință de la Ispravnicii județului să li se dea și pecetluiturile Domniŭ mōle pe numele și chipulŭ lorŭ, ca să fie în pace și ertați de tōte dăjdiile și orānduelile visterii verŭ cāte ar eși peste anŭ în țară, de nici unele val și supērare să nu aibă, ca să pōtă fi de poslușania sfinteŭ mōnăstirŭ, pentru că acēstă milă a avut-o sfinta mōnăstire, atāt de la alți frați Domniŭ de mai nainte cāt și de la Domnia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilant, prin cartea ce o vāzumŭ Domnia mea cu létŭ 1797. Iunie 27. Dreptŭ aceea amŭ înocitŭ și amŭ întăritŭ, și Domnia mea mila acēsta ce să cuprinde mai sus, ca să se urmeze întocmai și ne strămutatŭ, spre a fi sfinteŭ mōnăstirŭ de ajutorŭ și de întărire. ii saam reche gd. 1798, August. 17.

Cod. XL fila 103.

Zem. Vlahiscoie : Sfinteŭ și dumnezeiesciŭ mōnăstirŭ Gruilŭ ot județulŭ Ilfovŭ, ca să aibă milă de la Domnia mea linde đece, ōmenŭ strēinŭ și fără de pricină de dajdie, pe care acum să-ŭ găsōscă și să-ŭ adncă din strēinătate că- rora dupē cercetarea ce li s'o face de către Dumneclor Ispravnici județului, fiind străinŭ cu adevēratŭ să li se dea adeverință pe numele și chipulŭ lorŭ, spre a li să da și pecetluiturile Domniŭ mōle ca să fie în pace și nesupērați de către nimenca, a fi de ajutorulŭ și poslușania sfinteŭ mōnăstirŭ, care acēstă milă au avut-o și de la Domnia sa Seifulŭ nostru Alexandru Ipsilant Vvd. precum din cartea Domniŭ sale ce o vāzumŭ cu lét 1797, Iulie 3, ne adevērimŭ. Dreptŭ

aceea poruncimă Domnia mea Dumnévoastră Ispravniciloră și altoră zapciî, nimenia nicî ună foliă de supărare să nu le facă, că așa este porunca Domniei mele. ii saam receh gd. 1798, Iunie 7.

Cod. XL, fila 109.

Zem. Vlahiscoie: Dat'amă Dumnésca noastră carte Popi Radului proin Potropopă, i popi Ilie, i popi Gheorghe, i popi Tudorache, cari sunt de clirosă la sfinta episcopie Buzău, ca să fie în pace și ertați de tôte dădiile ce es pe preoți; așiderea să scutescă, și drepte bucatele loră: stupi, i rîmători de dimărită, i vinul de vinăriciă, de nicî unele val și supărare să nu aibă, pentru că acéstă milă ai avut-o atât de la alți frați Domni, cât și dela Domnia sa Seifulă nostru Alexandru Ipsilant Vvd. prin cartea ce o vëdumă cu létă 1797, April 15. Dreptă acea și Domnia mea milostivindu-ne, amă înoită și amă întărită acéstă milă, ca să fie preoților de ajutoră și de chivernisela, și pentru de a li să păzi mila acésta nestrămutată, de obște poruncimă, nimenia întru nimică supărare să nu li să facă. ii saam receh gd. — 1798, August 28.

Cod. XL, fila 109

Zem. Vlahiscoie. Dat'amă Dumnésca noastră carte sfinte și Dumneșcescei Episcopiei a Buzăului și Sfinției sale părintelă episcopă al Buzăului Chir Constandie, ca să aibă a ținea două scaune de carne în orașul Buzăulă, scutite și apărate de vamă, de ȧrbărită și de oierită, ce dădiă dau alte scaune, acestea ale episcopiei de nicî unele să nu fie supărate, pentru că le-au avută scutite și de la alți trecuți frați Domni, precum ne pliroforisimă Domnia mea, din cărțile fratelă Mihaiă Vodă Suțul; dreptă acea poruncimă tuturoră ce veți fi orânduiți cu veră-ce dări pe scaune, de acestea două scaune ale episcopiei să vă feriți, și nimenia întru nimică supărare să nu faceți. ii saam receh gd. 1798, Aug. 22.

Cod. XL, fila 109.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amă Dumnésca noastră carte sfântulă și Dumneșcesculă Schit ce se numeșce Mănăileșciă ot. sud. Vâlcea, unde se cinstesce și se prăsnuesce hramul care schită e zidită și întemeiată de răposatulă Pană Trufanda vel. spăt. strămoșulă Dumnélă răposatulă Stefan Prăscoveanu biv. vel. Vornic, ca să aibe a lua pe totă anulă, câte cincă-deci bolovană sare de la vel. ocnă, în vreme când iaă și alte mânăstiri, cum și la vremea oieritulă să scutescă două sute oi de oierită, și să ție și liude șese păstoră și argați pentru poslușania schitulă, ómenă străină, iară nu de prin satele țării, cărora după adevărința Ispravniciloră să li se deie și pecetluiturile gospod. de la visterie, spre a-ă avea ne supărați, ca să fie pentru ajutorulă schitulă, și chivernisela părinților călugări, pentru că acéstă schită fiindă înzestrată și milnit de măi sus numită și răposată Spătar, cu viă, cu moși și cu alte, și

după vreme toate acestea prăpădindu-le și ajungându la proustă stare și lipsă, au avut milă acosta atât de la alți frați Domni de mai înainte, cât și de la Domnia-sa seifulu nostru Alexandru Ipsilant Vvd. prin cartea Domniei sale, ce o vechumă, cu létu 1797, Aprilu 7. Decă ne-am milostivită și Domnia mea de-am înorită și am întărită acosta milă, ca să i se păzescă ne strămutată; pentru care poruncim Domnia mea D-vóstră Ispravnicilor ai județulu, întocmai să fiți următori, că așa este porunca Domniei-mele. — ii saam reche gd. 1798, Iunie 20.

Cod. XL, fila 111

Zem. Vlahiscaoie. Dat'amă Domnesca noastră carte luă..., ce este orânduită din partea Epitropiei, ca să aibă voie și volnicie cu acosta carte a Domniei mele să mērgă cu Vinăricerii Domnesci, la aceste popore de mai jos numite, adecă: Muereni din Negoesci, Godeni, Groșaru, Groșani, Pârâu, Crusățul, Gherghesci, din plasa Amărăzii sud. Gorju, Zavalu, Gabrul, Patelula, Sîrbi ot Jitianul, Plaiulă Crusovulu, Ciungăreni, Padea, Délul, Crețesci, Bârna, Perișorul ot. plasa Căpluiu, Palta, Jăiu sud. Dolju, Plopi de sus, Plopi de jos, Geormanic, Bratovaesci din Măuraș ot. plasa Dumbrăveni sud. Dolju, să scrie tot vinăriciulă atât din viile ce voră fi fostă mai 'nainte, cât și din cele ce se voră mai fi făcută pēnă acum, și făcēndă două catastișe după obiceiă, să aibă a lua omulă acesta câte doi bani de vadră și părăpărulă după obiceiă, care acestă vinăriciă l'amă hotărâtă și l'amă orânduită Domnia mea jumătate la spitalurile noue și jumătate la Orfanotrofionă, însă nu cu împărțela poporeloră, ci toți bani ce se voră strînge să se împartă pe din două, jumătate la Orfanotrofionu și jumătate la spitalură; pentru care poruncim Domnia mea vinăriceriloră Domnesci, cu nici ună cuvēntă, întru nimică să nu vē amestecați la acești bani, ci toți pe deplină din mai sus numitele popore să-și strîngă orēnduitulă acesta câte doi bani de vadră și părăpărulă, care cu catastihă anume să-și aducă la Dumnelu vel Vorn. ală Obștiriloră, spre a se urma împărțela cum se cuprinde mai sus. ii saam reche gd.—1798 sept. 3.

Cod. XL fila 116 .

Zem. Vlahiscaoie. Fiind-că sfântă mōnăstire ot Haznaua apeloră din capulă podulu Mogoșoiei, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulă Izvorulă Tămăduirei, au avut de la răposatulă ctitorulă seū îndestulate dăniă de moșii și acaretură, cum și din veniturile Domnesci, au avut tot vinăriciulă din două Délură ot. sud. Olt, anume Gălmeile, Zănoga, câte cincă bani de vadră, și părăpărulă, i vama și cu tot venitulă vēndăreă vinulu, și alte următore de la Tărgulă cu oborulă de vite, ce orēnduise a se face acoala la Cișmea, pentru care în urmă i s'au fostă orēnduită a lua tal. 1000 din vama Tărgulu de afară, când însă se va face acestă Tărgă, i 200 bolovană sare de la Ocne, și tal. 300 lófa din venitulă cișmeliloră, însă 300 Egumenulu, și 60 la ună preotă slujitoră, și întâiă moșiile și cele-l-alte acaretură, eșindă în urmă cu pricină, s'au isterisită

mônăstirea de venitul lor cu tolul, dându-se prin hotărîre de judecată celor ce au avut dreptatea și cuvîntul; așîderea și din vinăriciul poporului Zănóga s'au scăđut cu doi bani și părăpărul, fiind-că s'au găsît mai nainte așerosit și la altă mônăstire, precum și de acei tal. 1000 din venitul Têrgului s'au isterisit cu totul nefăcendu-se Têrgul nici decum, și așa neajungendu-se cheltuelile acelea cuviincioase, care trebuiesc la meremetul bisericei, și la cele-l-alte următore— de a fi în bună starea ei precum se cuvine la o biserică Domnăscă, căruia căđendu-i-se a fi ajutată, ca una ce apurarea este în vederea Domniei, lângă cea-l-altă zidire a Hăznalei apelor ce este spre podóba și mărirea de obște a politiei Bucurescilor, și spre a se putea ținea în buna stare și podóba cea cuviincioasă, cât și pentru Egumenul ce se află la acea mônăstire purtător de grijă bisericei și lucrurilor ei, i pentru preoții și cîntăreții ce se află slujind numitei biserici, da a'și avea chiverniscla și plata ostenelilor; s'au făcut cercetare de către Domnia sa fratele Alexandru Moruzi Vvd., și pe lângă milele ce-i rămăsese pînă atunci, adecă cincî bani și părăpărul din poporul Gălmeile, trei bani din poporul Zănóga, tal. 200 pentru bolovanî sare de la Ocne, i de ce liude străini, i-au mai adăogatu în locul celor ce-i lipsesc, adecă talerî 200 din vama Têrgului de afară, peste banii cumpărături, cari să i se dea de la vameșu pe fieși care anu, i 300 de oi să scutóscă de oierit și cincî liude scutelnici, afară de trei liude ce au avut cuviosul Egumen Chirú Dionisie pe obrazul seú, pentru purtarea de grijă a bisericei de la Cișmeua Izvorul Tămăduirii, cu deosebită parte i doi preoți și un grănatic scutiți, cum și acei tal. 360 din venitul cișmelelor, orênduesce să iee pe tot anul de la Dumnelor nazirî Epitropiei, și osebit și Domnia sa seleful nostru Alexandru Ipsilant Vvd., la înoirea ce au făcut tuturilor acestor milî prin cartea ce o vėđum cu lét. 1797, April 10, au mai adaus și talerî una sută, ca să iee pe tot anul de la cămara Domnăscă, la điu hramului, ca cu aceste venituri să porte egumenul grija pururea și în tótă vremea de starea și podóba numitei biserici, și cu scutelnicii să grijóscă de lucrul, curățitul și podóba grădinei, i de grijitul caselor cișmelii de sus și de jos, fiind și un beciú, ne lipsit pentru înclisul și deschisul, și pentru paza și luarea aminte de cele ce se află sus și jos, făcend și meremeturi mici ce ar trebui la case i chioșc și la împrejmuirea curței; decî învrednicindu-ne Domnul Dumneđeú cu Domnia acestei pravoslavnice Têri, ne-am milostivit și preste liude 18 ce au avut i mai adăodăm Domnia mea doi ca să ție liude 20, însă oameni străini și fără pricină de dajdie, căroră făcendu-li-se cercetare după orênduiala Visteriei, să li se dea și pecetluiturile Domniei mele, ca să fie în pace și nesupărați de tóte dăđiile și orênduelile țerei; dreptú aceca ca să li se păzescă aceste milî și venituri i-am datú acéstă Domnăscă nóstră carte de întărîre, prin care poruncim ca să se urmeze întocmai.— ii saam reche gd. 1798, Maiú 26.

Zem. Vlahiscoie. Sfintei mōnăstiri ce se numesce Sadova ot. sud Dolju, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū prea sfintei născătoare de Dumneḡeu, ca să aibă a ținea cuviosulū Egumenū de la acōstă sfântă mōnăstire liude șapte omenī streini și fără pricină de dajdie, pe cari găsindu-ī și aședjându-ī să ioe adeverintă de la D-nelorū Ispravnicii pe numele și chipulū lorū, ca să li se dōe și pecetluiturile Domniei mele, spre a fi în pace și iertați de tōte dăjdiile și orēnduielile verī-câte arū eși de la Visterie și de la Cămara Domniei mele peste anū în țoră, de nicī unele valū și supērare să nu li se facă, ca să fie de poslușania și ajutorulū trebilorū sfintei mōnăstiri, pentru că acōstă sfântă mōnăstire din întēmplarea vremilorū resmeriții dārăpānându-se și stricāndu-se tōte imprejmuirile ei, aū avutū acōstă milă și de la Domnia sa selefulū nostru Alexandru Ipsilant Vvod, prin cartea Domniei sale, ce o vēḡumū cu létū 1797 Maiū 16. Decī învrednicindu-ne Domnulū Dumneḡeu cu Domnia acestei pravoslavnice țeri Romānesci, ne-amū milostivitū de amū înoitū și amū întăritū acōstă milă, ca să se pāzescă nestrāmutatū; pentru care poruncimū Domnia mea Dumnēvostră Ispravnicilorū și zabițilorū ce veți fi orēnduiți prin plășī, nimenea întru nimic supērare peste porunca Domniei mele să nu li se facă. ii saam receh. gd.— 1798 Iunie 20.

Cod. XL, fila 123.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că în orașulū Cernețulū sud Mehedinți se află o sfântă biserică Domnōscă veche, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū sfintei Dumneḡeescei Troiți, la care sfântă biserică vrēndū Domnia sa fratele Mihaiū Vodă Suțu de a se așeḡa și a se tocmi o școlă cu dascālū pentru invēțătura și luminarea copiilorū orașulū și imprejurenilorū, cari sunt depărtați de școle, pentru trābuincioșa invēțăturā, cum și pentru trebuința cāntărilorū în sfānta biserică, și să aibă și sfānta biserică unū ajutorū cu ore-care venitū pentru cele ce suut de trebuință, cinstea și pobōba înlāuntrulū ei, ca o zidire Domnōscă veche, ce este fără de altū ajutorū de vre-unū venitū, s'aū milostivitū Domnia sa și i-aū datū privileghiulū Domniei sale, ca să aibă a ținea liude douē-ḡeci și doi fără de nume și fără de dajdie de la Visterie, pentru ajutorulū numitei școle și biserici, care acōstă milă și orēnduielā a bisericei aū întărit'o și Domnia sa fratele Alexandru Vodă Mornzi prin cartea ce o vēḡumū, cu létū 1793, Maiū 5, i de la Domnia sa selefulū nostru Alexandru Vodă Ipsilant prin cartea ce o vēḡumū cu létū 1797 Maiū 13; decī învrednicindu-ne Domnulū Dumneḡeu și pe noi cu Domnia acestei pravoslavnice țeri Romāneșci, ne-amū milostivitū de amū înoitū și amū întăritū acestū privileghiū, ca să aibă a ține liude douē-ḡeci și doi scutiți, însă streini, pe care să și-ī aducă acum din streinătate, cărorā după cercetarea ce li se va face de către Dumnōlorū Ispravnicii județulū, fiindū cu adevēratū streini și fără nicī unū felū de dajdie, li se va da și pecetluiturile Domniei mele de la Visterie

pe numele și chipul lor, spre a fi scutiți și apăsări de orî-ce dăjdi și orîndueli vor, ieși pe țără de obște, ca să se răspundă la biserică și la școlă aședământul lor, diu care să ție dascăl de învățatura copiilor și trebuința cântărilor în sfânta biserică, unde acolo în Cerneți, fiind-că D-nelul cinstit și credincios boierul Domniei mele Alexandru Farfara biv. Cluceru, au făcut o casă de pără pentru șederea dregătorilor Domniei mele Ispravnicii județului, poruncim Domnia mea ca orî-care dregător Ispravnicu va ședea într'acea casă să aibă a da pe lună câte tal. 6 la numita biserică și școlă, ca și acești bani să se cheltuiască iarăș la trebuința bisericeii, de unt-de-lemn, făclii și tămăe și la simbria dascălului școlei și a cântăreților și fiind-că la acostă faptă bună au fost începători și isvoditor Dumnelui mai sus numitul boierul Domniei mele biv. vel Cluceru Farfara, de acea iarăș asupra Dumnelui dănu acostă purtare de grijă, ca dintru neguțării și orășenii de acolo pe care va socoti om cu bunu ipolipsis și cu frica lui Dumneșu, să se orînduiască Epitropu, a strînge acestu venit și a cheltui la trebuința școlei și bisericeii cum poruncim mai sus; pentru care întărim Domnia mea acestu privilegiu cu însăș Domnșca noastră pecete, ca să se păzescă neștrămutat. ii saam reche.— 1798, August 18.

Cod. XL, fila 124.

Hrisovul mănăstirei Dêlul de lângă Tergovisce, sud. Dâmbovița.

Sfinte și Dumneșescei mănăstiri ce se numesce Dêlul de lângă Tergovisce sud. Dâmbovița, unde se cinstesce și se prăznuesce hramul sfântului Ierarch Nicolae, ca să aibă printr'acești Domnescul nostru hrisov milă de la Domnia mea, să ție liude doue-șeci scutiți, pentru poslușania și ajutorul sf. mănăstiri, pe cari liude găsiudu-i, străini fără de pricină și încărcătură pe la nescare-va sate, și ducându-i înaintea Dumnelor Ispravnicilor ca să-i cerceze de sunt străini cu adevărat, să le dea adevărînță pe numele și chipul lor, după care să li se dea și pecetluiturile Domniei mele pe la mâinile lor de la Visterie, spre a fi în pace și nesupărați de toate dăjdiile și angariile; așiderea să aibă sfânta mănăstire milă de la Domnia mea, să iee venitul de la verî-câte scaune s'ar tăia carne pe moșia mănăstirei ce se numesce. . . . din sud. Dâmbovița, pe care moșie este dêlul și locuri de se taie carne și are milă de ia vinăriciu și otaștină, să aibă omul ce-lu va orîndui din partea mănăstiri să caute acestu venit seșu să-lu vîndă cui va vrea și vinăricerii nimic amestecă să nu aibă cu aceste scaune, fără numai Egumenul seșu omul ce-lu va orîndui, iară la alte dêluri unde au mănăstirile de ieu milă de vinăriciu și moșile vor fi ale altora, pe acele dêluri orî-câte scaune vor fi să le caute vinăricerii, iară mănăstirile nici o trébă să nu aibă; așiderea să aibă sfânta mănăstire milă de la Domnia mea să iee vinăriciu din dêlul Șolomonului, ce se numesce Aninșca, și Glodeni, și alu Rêzvadului, și alu Ocniți, și

alŭ Voivođiŭ, ŝi din dólulŭ Saŝilorŭ ot. sud. Dâmbovița, câte dof banŭ de vadră i pârparulŭ dupě obiceiŭ, ŝi omulŭ ce se va orândui din partea mônăstirei să ămble de împreună cu vinăriceriŭ Domnesci la scrisulŭ vinăriciulŭ dintr'aceste popóre ŝi dupě ce se va măsura vinurile cu cotulŭ Domnescŭ, pecetluitŭ, fă cěndŭ douě catastișe, de la care să iée omulŭ mônăstirei unulŭ, iar altulŭ să rěmăie la vinăriceriŭ iscălitŭ, să'și aibă omulŭ mônăstirei a'și strînge banii sěi partea mônăstirei de plinŭ, fără de a nu se amesteca vinăriceriŭ întru nimic la banii mônăstirei, cum ŝi bucatele ce va avea mônăstirea de vėndare drepte ale sale, la orŭ-ce tērgŭ le va vinde mônăstirea să fie nesupěrată de vamă, dupě coprinderea ponturilor de vėndarea vămilorŭ ŝi dupě cum vėđumŭ anaforaua D-nelorŭ velițilorŭ boieriŭ întărită de Măria sa Vodă Ipsilant din Domnia dintăiŭ cu létŭ 1778, Maiŭ 20, care aceste milŭ le-au avutŭ sfânta mônăstire ŝi de la frațiŭ Domniŭ, precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domniei sale Alexandru Vodă Ipsilant cu létŭ 1797. Decŭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneđeŭ cu Domnia acesteŭ pravoslavnice țeriŭ, ne-amŭ milostivitŭ de amŭ înoitŭ ŝi amŭ întăritŭ aceste milŭ, adevărindŭ hrisovulŭ acesta cu însăși credința Domniei mele Io Constantin Gheorghe Hangeri Vodă i cu mărturia prea iubițilorŭ Domniei mele fiŭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd. ŝi cu tot sfatulŭ Dumnelorŭ cinstițilorŭ ŝi credincioși boierilorŭ velițiŭ ai Divanuluiŭ Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Brâncovėnu vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Radu Goleșcu vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Constantin Știrbeiŭ vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vornicŭ alŭ patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iordache Suțu vel Postelnicŭ, Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnicŭ, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pit. ŝi Ispravnicŭ Pan Constantin Știrbeiŭ vel Log. scriindu-se hrisovulŭ acesta la létŭ 1798 Maiŭ 25, de Gheorghe biv. 3-lea Logofėtŭ.

Cod. XL, fila 128.

Cartea popii Coman ot. Cojești sud. Ilfovŭ de iertarea birului sěu

Zem. Vlahiscaoie. Dat'amŭ Domnescă nōstră carte preotuluiŭ popii Coman ce se află slujindŭ la biserica ot moșia Cojeșciŭ din sud. Ilfovŭ, ca să fie în pace ŝi ȳertatŭ de birŭ preoțescŭ, de ploconŭ vlădicescŭ, ŝi de tóte dările ce vorŭ ȳeși pe cinulŭ preoțescŭ, pentru că aflându-se acestŭ preotŭ cu slujbă ne lipsitŭ din numita biserică ŝi aflându-se scăpătatŭ, ne-am milostivitŭ de l'am ȳertatŭ de tóte, pentru care poruncimŭ Domnia mea la toți de obște, nimenea nici un felŭ de supărare să nu faceți peste cartea Domniei mele. — ii saam

recek gd. 1798, Septembre 10. La 1798, Noembre, 1, asemenea carte s'a făcutu și preotulu Milu de la Comarnic sud. Prahova.

Cod. XL. fila 129.

Cartea popii Atanasie de la spitalurile nouë, iarăși de iertare.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amă Domnésca noastră carte preotulu popa Atanasie ce se află slujind la ospitalurile nouë, ca să fie în pace și iertatū de birulū preoțescū, de ploconū vlădicescū, și de tôte dările, orī-ce va ieși pe cinulū preoțescū, pentru-că aflându-se acestū preotū cu slujbă nelipsitū de la numitele spitalurī, și aflându-se scăpătatū, ne-am nilostivitū Domnia mea de l'am iertatū de tôte și fiind-că se află până acum acestū preotū și în birū cu țera, poruncimū Dumitale vel. vist. să se scađă numele sēu din visteria Domniei mele, spre a fi nesupăratū; pentru care poruncimū Domnia mea la toți de obște nimenea nicī un felū de supărare să nu faceți peste cartea Domniei mele. — ii saam recek gd. — 1798, Septembre 10.

Cod XL. fila 131.

Cartea popii Bucur ot. moșia Ulmeni iarăși de ertare.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amă Domnésca noastră carte preotulu popa Bucur, ce se află slujindū la biserica de pe moșia Ulmenii din sud. Ilfov, ca să fie în pace și iertatū de birulū preoțescū, de ploconulū vlădicescū și de tôte dările orī-ce va eși pe cinulū preoțescū, pentru că aflându-se acestū preotū cu slujbă nelipsitū de la numita biserică și aflându-se scăpătatū, ne-amū nilostivitū. Domnia mea de l'am iertatū de tôte și fiindū că se afla până acum și în birū cu țera, poruncimū Dumitale vel Vistierū, să se scađa numele sēu din Visteria Dumniei mele spre a fi nesupăratū, pentru care poruncimū Domnia mea la toți de obște, nimenea nicī unū felū de supărare să nu faceți peste cartea Domniei mele. ii saam recek gd.—1798, Septembre 10.

Cod. XL fila 131.

Cartea schitulū Prosia din sud. Argeș.

Zem. Vlahiscoie. Sfântulu și Dumneșiesculū schitū ce se numescē Prosia de pe apa Vălsauulu din sud. Argeș, unde se află locuindū maicele călugărițe că acestū schitū făcându-se din nou cu milă de pe la creștinī, aū avutū milă de la Domnia sa sefulū nostru Alexandru Vodă Ipsilant, prin cartea Domniei sale ce o vëđumū cu létū 1797 Martū 26, a ținea liude cincī omenī străinī și fără nicī o pricină de dajdie, ne-amū nilostivitū și Domnia mea de amū inoitū acestā milă, pentru care și poruncimū Dumnévóstră Ispravnicilorū a județulu ca găsindū omenī să'i cercetați după orēnduială și fiindū străinū cu adevăratū, să le dați adevērînțe pe numele și chipulū lorū, după care să li se dōe și pecetluiturile Domniei mele la mână, spre a fi în pace și nesupărați de rēndulū

dăjdiilorū Visteriei și de alte orândueli, ca să fie pentru ajutorulū și hrana maicilorū călugărițe, ce vorū locui la acestū schitū. ii saam reche gd. — 1798, Iunie 8.

Cod. XL fila 131 verso.

Hrisovulu mōnăstirei Cāmpu-lungū.

Sfinteī și Dumneđeieșcoī mōnăstirī din orașulū Domniei mele ce se chiauă Cāmpu-lungū, unde se cinstesce și se prāznuesce hramulū adormirei prea Sf. stāpāneī nōstre de Dumneđeū nāscētore și pururea feciōrā Maria, ca să fie sf. mōnăstirī tōte milele cāte sunt date și miluite de rēposatulū Mateiū Vodā Basarab ctitorulū acesteī sfinte mōnăstirī, care milī și danii le are sf. mōnăstire și pēnā în vremile de acum ; adică să aibā sfānta mōnăstire a lua vama de la tīrgulū de acolo din Cāmpu-lungū, dupē obiceiū, din orī-ce bucate și marfā arū aduce alți ómenī strēinī de prin alte părți și de priu alte sate, de le-arū vinde acolo în orașū, afarā numai din orășanī, fiind-cā dinru 'nceputū vama n'au datū, și afarā din boierii ceī mari care își vorū vinde bucatele lorū acolea, iar care vorū face neguțatorie, unii ca aceia să dōe cu toți vama dupā obiceiū, veri-ce omū va fi. Iară cāmināritū de orī-cāte buți vorū vinde acolea în tērgū, atāt din alți ómenī strēinī cāt și de la orășanī să aibā a lua de bute o vadrā care să o plātōscā în banī precum vorū vinde în crāșmā și de carulū cu peșce încă să iōe, atāt de la strēinī cāt și de la orășanī, peșce oca cincī și banī nouē pentru cāci cāmināritulū și de carulū de peșce oca cincī și banī nouē tot-dē-una au datū la mōnăstire și orășanī pēnā acum și vama zborulū ce se face la sf. Ilie Prooroculū și talerī una sutā din vama Dragoslavelorū și vināriciu din dēlulū Brātulescilorū sud. Muscelū, cāte doī banī de vadrā și pārpārulū dupē obiceiū ; încă să aibā a lua de la ocna Teloga bolovanī sare una sutā pe tot anulū ; așīderea să aibā a ținea și lude 10 scutelnici din pānēntenī, i lude dēce ómenī streinī și fără de pricinā de dajdie, pentru care luāndū adeverință de la Dumnélorū Ispravnicī pe numele și chipulū lorū, să li se dōe și pecetluiturile Domniei mele de la Visterie spre a fi aperați de tōte dājdiile și angariile veri-cāte arū eși peste anū în țērā, ca să fie pentru ajutorulū și slujba sfinteī mōnăstirī, pentru cā acōstā milā au avut-o sfānta mōnăstire și de la frațiī trecuți Domnī, precum ne pliroforisiunū Domnia mea din hrisovulū Domniei sale Alexandru Vodā Ipsilant, ce veđunū cu létū 1797. Dreptū aceea și Domnia mea ne-amū milostivitū de amū inoitū și amū întāritū inilele ce s'au dīsū mai sus, ca să fie sfinteī mōnăstirī de ajutorū și de întārire și amū întāritū hrisovulū acesta cu insāși credința Domniei mele Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fiū : Mihail Vvd., Alexandru Vvod., Nicolae Vvod., marțori puindū și pe Dumnélorū cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanulū Domniei mele : Pan Dumitrache Ghica vel Banū, Pan Nicolae Mavrocordatū vel Spātarū, Pan Nicolae Brāncoveanu vel

Log. de țóra de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țóra de sus, Pan Scarlat Glica vel Vistierŭ, Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țóra de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obștirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Constantin Știrbeiŭ vel Log. de țóra de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vornicŭ alŭ treilea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Log. alŭ obiceuirilorŭ, Pan Iordache Suțu vel Postelnicŭ, Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gligore Grecenu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Crețulescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitarŭ, și Ispravnicŭ Pan Constantin Știrbeiŭ vel Logof., scriindu-se hrisovulŭ acesta la létŭ 1798, Maiŭ 30.

Cođ. XL, fila 133.

Hrisovulŭ de orânduiala mônăstirilorŭ.

Cunoscutŭ este de obște cumcă buna orânduială ține, păzesce și face de stă multă vreme orŭ-ce lucru acelorŭ ce sunt și acelorŭ ce se facŭ, iară fără de orânduială orŭ-ce se strică și se prăpădesce; acestea nu numai întru celea politicescŭ urméză, ci și întru celea bisericescŭ, carŭ și răposaiŭ acei ctitorŭ ai sf. mônăstiriŭ au ziditŭ întru acéstă de Dumneđeŭ păzită țéră; acésta sciind-o după ce au datŭ cu mare herbințelă averile lorŭ spre înzestrarea lorŭ, au întocmitŭ apoŭ orênduelŭ și canóne prin Domnescŭ hrisóve, ca după acelea iconomisindu-se și chivernisindu-se să se ție și să stée în vecŭ la starea lorŭ, pentru facerŭ de bine deapurarea și ajutorulŭ celorŭ sôrăcŭ întru politicésca unire și pentru vecinică pomenirea lorŭ; pentru care și toți ceŭ după vremŭ frați Domniŭ ce au oblăduitŭ țóra acésta, cu acelŭ scopos, au bine-voitŭ și au miluitŭ aceste sfinte mônăstiriŭ adăogându-le cu ajutorurŭ de voniturŭ și privileghiurŭ Domnescŭ, prin hrisóve, care și înșine noŭ tóte le-amŭ preînóitŭ și le-amŭ întăritŭ ca să se ție, adică tot-dé-una în starea lorŭ și măcarŭ că dintr'aceste sfinte mônăstiriŭ multe au închinatŭ răposaiŭ aceia ctitorŭ, unele la mônăstirea Sfântagora, la sfântulŭ mormêntŭ și altele la alte locurŭ, dară nu socotimŭ că scoposulŭ acelorŭ răposaiŭ au fost spre vre-unŭ sfêrșitŭ răŭ, ci că iarăși în starea și orânduiala lorŭ păzindu-le și țiindu-le, să se întinđă folosulŭ celŭ orênduitŭ de dênșŭ și să se pomenescă și la acelea sfinte locurŭ; împotrivă însă luândŭ pliroforie din anaforaua ce ne-au făcutŭ la đŭ întéiŭ a luneŭ aceștia Sfinția sa părintele Mitropolitŭ alŭ Ungro-Vlahiei, de împreună cu iubitorŭ de Dumneđeŭ părințiŭ Episcopŭ și toți D-lorŭ cinstițiŭ și credincioși boțeriŭ veliți ai Divanuluiŭ Domnieŭ mele halea și manzâli, cumcă de la o vreme încóce s'au izvoditŭ o încărcătură de datorŭ forțe mari asupra tuturorŭ mônăstirilorŭ de aici din pricina părințilorŭ ce vinŭ cu nume de Exarhŭ, atât de la sfântulŭ mormêntŭ, i de la Sfântagora, cum și de la alte mônăstiriŭ unde sunt închinatê căci viindŭ aici în țéră unŭ cu cuvêntŭ de ajutorŭ i cu alte pricinuirŭ, alțiŭ și cu egumenŭ făcuți de la mônăstirile de jos de a schimba Egumenŭ și de

a așeđa alții în loculii celorū morți, cu aceste pricinii și urmări arădică sume de banii de la mânăstirile de aici, din care nu numai sărăcesc mânăstirile acestea, ci încă se face o neșuțatorie împotriva Domnescilorū hrisove ale ctitorilorū și ale altorū reșosații boierii ctitorii, cari au afierositū mânăstirii, din care unele mânăstiri nici sunt închinete, ci numai căci au orânduială de unū darū spre ajutorulū mânăstirilorū de jos, cu cari aceste urmări vedându-se de față că starea mânăstirilorū de aici din vreme în vreme merge spre desevășire scădere și spre unū rău sfârșitū, cu toții de obște ne au făcutū rugăciunii, ca prin Domnesculū nostru hrisovū să oprimū aceste rele urmări de acum înainte și atăt Egumenii mânăstirilorū de aici din țeră, cât și mânăstirile de jos, unde sunt închinete acestea, se urmază după cum din vechime s'au urmatū prin legătura și aședământulū reșosațiilor acetora ctitorii; a căroră anaforă chibzuind-o Douunia mea cu luare aminte și vedându că dintr'acastă neorânduială ce au cursū pênă acum se pricinuesce în adevărū o cunoscută sărăcie mânăstirilorū, a cărorū bună stare este trebuinciosă și de mare folosū pământulū în tótă vremea și îndatorații sciindu-ne ca oblăduitorii țerii, ce ni s'au încredințatū de la Dumneșeș, a îngriji de obște pentru starea și buna orânduială atăt celorū politiceșci cât și celorū bisericeșci, amū gășitū cu cale anaforă ce ni s'au făcutū spre a da o hotărîre de îndreptare la acăsta, nu ca să isterisimū mânăstirile de jos de acea din vechime orânduie folosință ce le-au făcutū reșosații ctitorii, ci ca să oprimū urmarea acea ce împotrivă o făcea, care este pricinuitoare nu numai de stingerea mânăstirilorū de aici, ci și însuși de paguba aceluī folosū alū lorū pênă în sfârșitū; și iată cu socotăla de obște chibzuindū și hotărîndū ponturile cele cu cale și cu dreptate le întărimū printr'acastă Domnescū alū nostru hrisovū.

1. Schimbarea Egumenilorū pentru neșuțatorie, să n'aibă voie mânăstirile de jos a face pe cine-ī va da mai mult, ci numai pe acela care nu va urma buneii chiverniselii a mânăstireii și va face sfeterismos spre îndestularea sa, pe acela să'lū arête ântăiū la prea sfinția sa părintele Mitropolitulū chiriarhulū locului, și prea sfinția sa aretându-lū Domnieii de împreună cu ctitorii, atuacī acela să se schimbe prin marifetulū Dumnélulū vel Log. și când din soborulū părințilorū mânăstireii de aici nu se va găsi destoinicū, ca unū slujitorū vechiū și practicosū alū trebilorū mânăstireșci, atunci prea sf. sa Mitropolitulū să arête Domnieii și Domnia va scrie jos să triniță omū vrednicū și cuviosū de a se rându Egumenū.

2. Să nu se îndrăznescă nici unū Egumenū fără de șcirea Domnieii și a numitelorū obraze de a da unū bauū mai mult cu cuvântū de ajutorū, de cât cea care ctitorii singurii au orânduie, iară care se va îndrăzni să nu i se știe în sémă la socotăla ceșii va da, ci să rēșpundă de la sineșii, cât și imprumutătorii de vorū trimite șapise de la Egumenii neintărite de Mitropolitulū

țerei și de D-nelui vel Logof. să rămâie păgubași și acei Egumeni numai de cât să fie lipsiți de Egumenie și izgoniți din țără.

3. Când mănăstirile cele de jos voru avea trebuință de a trimite aici Exarhi pentru pricinile mănăstirilor, să fie datore ca întâi să însciințeze în scrisu aici la Domnie pricina și trăbuința ce este de a veni acel Exarhi aici și de i se va da voie în scrisu de la Domnie, cu arătare de soroc și rânduie în câtă vreme are să se zăbovescă aici pentru acea pricină, așa să se scôle de acolo și să vie aici ca să caute de acele pricini și îndată ce se va implini sorocul să se scôle de aici și să se întorcă înapoi la mănăstirea sa, iară după împlinirea sorocului, prelungindu-și plecarea de aici cu a da și după și, atunci să se trimiță de alți și fără de voia sa.

4. Pe Egumenii mănăstirilor de aici când li se va întâmpla morțe să-și moștenescă mănăstirile de aici din țără, unde s'au și chivernisitu, după dreptate; iară Domnia prin Prea Sf. sa părintele Metropolitu, pe cât se va socoti din averea acelui mărtu Egumenu, va orându de se va da unu ajutoru și la mănăstirea de jos, afară din cele orânduite de se dau din hrisovele Donnesci la cutii și la alte obraze scăpătate.

5. Fiind-că din necântarea socotelilor Egumenesci pe an se pricinau aceste tôte, căci nu era aceste tôte, căci nu era știutu Domniei în ce chipu le urma socotela ce de aici Egumeni cu mănăstirile de jos, hotărîm ca la fie-care doi ani odată să se încheie socotelile a tuturor mănăstirilor de Prea Sf. Sa Mitropolitul țerei, de D-lui vel Logofet și de D-lui vel Vornicu alu obștirilor, ce voru fi după vreme, care socoteli să se arôte și citorilor ca unor ce urmază a avea durere pentru lucrul strămoșescu alu lor și să trecă acele socoteli atât la condica Metropoliei, cât și la condica Divanulu Domnesci.

Aceste ponturi hotărîm și poruncim ca să se urmeze și să se păzescă întocmai nestrămutate, de care și îndatorim pe Prea Sfinția sa Mitropolitul țerei, i pe D-lui vel Logof. și pe D-lui vel Vorn. alu obștirilor, ca tot-de-una să iee aminte și să grijescă cu durere și cu herbințelă sufletescă a se urma și a se păzi în tötă vremea aceste întocmiri și orândueli ce amu hotărîtu; cari întocmiri fiindu pentru bună starea sîntelor și Dumneșiescilor locășuri, nu suntem la îndoială că și Domnia lor frații noștri Domni ce în urua noastră voru oblădui țora acesta, le va întări și le va preinoi; și amu adeveritu hrisovulu acesta cu însăși Domnesca noastră iscălitură și pecete și cu credința prea iubiților Domniei mele fi, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd. martori fiindu și toți Dumnelor, cinstiți și credincioși veliți boșeri ai Divanulu Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banu, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătaru, Pan Nicolae Basarab vel Logof. de țora de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țora de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist. Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țora de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicu alu obștirilor, Pan Radu Slătineanu vel Vornicu alu treilea, Pan Constantin

Știrbeiŭ vel Logof. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. alŭ patrula, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Log. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iorgache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Grecenu vel Paharn., Pan Dumitrache vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Theodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitar; sêvêrșitu-s'aŭ hrisovulŭ acestă prin Epistasia cinstitulŭ și credinciosŭ boșerulu Domniei mele Pan Nicolae vel Logof. alŭ țerei de sus, căruia și poruncim să epistăsescă a se trece și în condica Divanuluŭ și a Epitropiei de obște și apoi să se dăe în păstrare la Mitropolia țerei, unde și acolo în condica Mitropoliei trecându-se, să scotă apoi Prea Sf. sa copii ca să trimiță la alte Episcopiŭ de aici ale țerei și la tôte mănăstirile spre a se face șciutŭ hotărîrea acêsta tuturor Egunenilorŭ, cari să trimită acele copii în jos fieș-care la mănăstirea luŭ, ca să fie șciutŭ și tuturorŭ părinților de acolo; și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la létŭ 1798 Sept. 10 de Chiriță Logof.

Cod. XL fila 136.

Cartea biserisei de la Orești a Lămotesculuŭ.

Zem. Vlahiscoie. Sfintei și Dumneșiescei biserici de la Oresci sud. Ilfov, care încă din vremea răsmeriții din urmă, aflându-se părăsită și neslujindu-se sfintele taine într'ênsa, iară acum prin silința, ostenela și cheltuiala boșerulu Domniei mele Alexandru Lămotescu Logof. za Vistierie, dregându-se și făcându-se tôte celea trebuincioșe, aŭ aședatŭ și preoți, i grămăticŭ ca să fie nelipsiți a sluji la acostă sfântă biserică; drept aceea dară și Domnia mea însciuțându-ne, după râvna ce avomŭ asupra sfințelorŭ locașurŭ Dumneșiescei nu amŭ trecutŭ cu vederea, ci bine-voindŭ ca să ne facemŭ și noi ctitorŭ ne-amŭ milostivitŭ și printr'acéstă carte a Domniei mele, orânduimŭ și poruncimŭ, ca unŭ preotŭ și grămăticŭ ce se vorŭ afla slujindŭ la acostă biserică, să fie în pace și nesupăratŭ de rëndulŭ dăjdiilorŭ, să aibă a ținea și liude patru, ómenŭ strêinŭ și fără de pricină de dajdie cŭ pecetluiturŭ gospod. ca să fie de ajutorŭ sfintei biserici, fiind-că acêsta milă aŭ avut'o și de la Domnia sa selefulŭ nostru Alexandru Ipsilant Vvod. prin cartea ce o vêdumŭ cu létŭ 1797 April 10. Dreptŭ aceea poruncimŭ întocmai să se urmeze, că așa este porunca Domniei mele.—1798 August. 27.

Cod. XL fila 144.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amŭ Domnêsa nóstră carte sfântuluŭ și Dumneșiesculuŭ schitŭ ce se numesce Valea mare ot sud. Muscolŭ, ca să aibă milă de la Domnia mea să ție patru preoți i unŭ diaconŭ scutiți și apêrați de tôte dările ce vorŭ țesi pe preoți; așisderea să ție și liude optŭ ómenŭ strêinŭ și fără de pricină de dajdie, pe cari găsindŭ-i și fiindŭ strêinŭ cu adevêratŭ după adevêrințele Ispravnicilorŭ, să li se dăe și pecetluiturile Domniei mele ca să fie în pace și nesupărați; asemenea să iăe pe tot anulŭ de la ocna Telega câte una mie oca sare, și să aibă a scuti și vinăriciu șepte sute cincŭ-șeci vedre

vinu în tóte tomnile, cum și stupi i râmătorii de dijmăritu cincii sute, și de oieritú oii cincii sute la vremea oieritului, pentru că acéstă milă aú avu-o și de la frații trecuți Domni, precum ne piroforisimú Domnia mea din cărțile Domniilorú sale; dreptú aceea și Domnia mea milostivindu-ne înóimú și întărinú milelo acestea ca să se păzescă nestrămutatú. ii saam receh gd.—1798 Iunie 9.

Cod. XL fila 150.

Hrisovulú Măriei Sale Dómnei

Fiind-că este la toți cunoscutú cum că luminata și prea iubita nóstră Dómna Ruxandra Hangeri se trage din vechi și multe némurile Domniilorú aú luminatului acestuia scaunú Domnescú alú țerei Românescú, care pe rândú bine aú oblăduítú și aú ajutoratú țera acésta, întru care fiind-că s'aú aflatú a avea și casa luminăției sale, moșii, vii, mori și namestii cu trăbunța de ómenii pentru slujbă și de alte ajutorurii Domnescú, cu cale și cu dreptate este de a avea și casa luminăției sale împărtășirea acea de pronomion și de Domnesculú acela ajutorú, care-lú aú și-lú dobêdescú tóte casele Domnescú, boierescú și mônăstirescú câte aú moșii, vii, mori și namestii într'acéstú pământú care se ajutá de milele Domnescú cu scutelnici, cu poslujnici de slujbă, câte și cu alte milii și harurii deosebite ce aú bine-voítú frații Domni de aú făcutú în parte la obraze, la mônăstiri, cum și la școle i bisericii, a cărorá milii, pronomii, harurii s'aú păzítú și se păzescú și de noi; dreptú aceea atât pentru dreptatea némurilorú luminăției sale carii toți bine aú oblăduítú și aú ajutatú țera acésta, cât și după pilda milelorú și a harurilorú cu care sunt împărtășite și ajutate casele Domnescú i boierescú și mônăstirile i bisericile; hotărímú printr'acéstú Domnescú alú nostru hrisovú, să aibă și casa luminăției sele aceste pronomii, Șai-deci de scutelnici să fie la casa și moșia luminăției sale ot Cojăștii, i Pasărea sud. Ilfovú din pământeni, dupe catastihulú Visteriei, cărorá să li se deé Domnescile nóstre pecetluiturii spre a fi întru tóte nedajnicii și apérații de orice podvóde, unde la acéstă moșie Cojăscii fiind-că este și sfântá bisericá de peatră și întocmindú luminăția sa și școlá de învățatura și luminarea copiiloru de china gramata fará de platá, amú bine-voítú Domnia mea ca acéstă sfântá bisericá și școlá cu aceste vinăriciurii, adică de la toți câții aú vii și plătescú vinăriciú pe moșia Domnescá de la Caracálú sud. Romanații să íce în toți anii câte trei bani de vadrá, fiind-că doi bani și părpărulú sunt aú mônăstirei sf. Spiridon nou și iară în sud. Romanații din poporulú Bobicescú, Morunglavii, Morunescii, Caloiu, Vulpeni, Pietroșani, Câmpeni, Măinescú, Racovița și Burza, Mărgăritescú, Plazia, Tia, Izbiceniú, Trăstariú, jumătate Celeiul, Cozmana, Grădinile, Studina jumătate, Corlătescú, Bosotenú, Dioscii, i Radomiriú, Săutescú, Piatra de jos, Grecii, Vlădueniú, Recica, acéstú vinăriciú din numitele aceste popóre ca unú slobodú Domnescú neînchinat nicăiriú ilú hărăzim Domnia

mea cu totul sfinteî bisericii și școle de la Cojesci, ca să iée câte cincî banî de vadră și cu pãrpãrulî de la câte vii sunt și de la câte se vorî mai face. Așîderea și de la tôte viile câte sunt și se vorî mai face pe moșia Bãnosa ot sud. Vlașca, să iée biserica și școla de la Cojesci, tot vinãriciulî câte cincî banî de vadră și pãrpãrulî, pentru cã acestî vinãriciu ot Bãnosa din vechime fiindî fost cu totulî milã bisericescã, iarãși milã la acestã sfântã biserica și școlã l'amî închinat; pentru care să aibã volnicie orênduitulî casei luminãției sale, în vremea vinãriciulî tot-dé-una a se uni pentru mila de la *Caracalu* cu orênduitulî mônãstirei sf. Spiridon, ca deîmpreunã mësurrândî cu cotulî drept Domnescî de la Visterie, să iée și banî partea sa pe deplinî, fãrã de a se amesteca vinãriceriî Domnescî întrî nimic la aceste vinãriciuri, precum și de deciualã cutiei să fie apërate aceste milî ale numitei bisericii și școle, precum este și vinãriciulî sfântulî Spiridon, ca cu aceste milî să pôtã ținea școla în stare bunã, ca unî lucru pricinuitorî de folosî sufletescî. Sã aibã biserica acosta de la Cojesci și doî preoțî și unî dascãlî cântãrețî nedajnici de-apura și scutițî de orî-ce și de ploconulî Vlãdicescî; așîderea să aibã casa luminãției sale și la viile ce are în Dêlulî celî mare pe valea sud. saac, treî-decî scutelnicî, precum și la viile ce are casa luminãției sale în Dêlulî ținteî sud. Prahova 10 scutelnicî, iarãși din pãmêntenî și unî și alțî dupë catastihu Visteriei, carora să li se dëe Domnescile nôstre pecetluiturî a fi nedajni î de orî-ce, pentru ca să se afle pogonași lucrãtorî acestorî vii, unde la aceste douë vii să fie casa luminãției sale și câte unî scaunî de carne apëratî și scutitî de ierbãritî, de vamã și de cãtre vinãriceri, ci venitulî lorî să se iée de orênduitulî casei luminãției sale; așîderea fiind-cã lãngã prãvãliile ce aũ fãcutî și le-aũ aterositî luminãția sa, iubita nôstrã Dómna la orfanotrofion, aũ ziditî deosebitî pe sêma casei luminãției sale prãvãliile ce se vëdî, din zidul Curței pênã în podișorulî ce scobórã spre casa D-nelî Logof. Știrbeiî, tôte aceste prãvãlii ale casei luminãției sale le facemî nedajnice de fumãritî și de orî-ce dãri și angariî, ce sunt obicînuite pe alte prãvãlii de obște, aceste să fie de tôte scutite și apërate; așîderea să aibã casa luminãției sale și rãdicãturã la vremea oïcritulî, în toți anii, de oî trei miî cincî sute, și fiind-cã la moșia Bréza sud. Prahova a casei luminãției sale, dupë jalba și rugãciunea locuitorilor de acolo și din prejurî, care pentru zãticnirea apelorî și a greutãții drumurilor nu-și avea înlesnire a merge și a ajunge tot-dé-una când aũ trebuințã pe la têrgurile din Prahova, amî datî slobođenie de a se face têrgî odatã pe sêptemãnã în qi orênduitã, facemî Domnia mea milã de obște la cãți vorî veni într'acestî têrgî cu felurimî de zaharele spre vëndare să fie nedajnici și apërați de vamã și vëndetoriî și cumpãrãtoriî fãcendu-și alișverișu nesupërați, unde și cãți ômenî strêinî se vorî aduna spre locuințã a se aședa pe acestã moșie să fie nesupërați de dãjdii și de alte podveđi într'unî anî, iarã dupë împlinirea de unî anî să intre la dajdie dupë puterea lorî și casa

să și vândă singură vinurile și rachiurile sale într'acești târguri după obiceiul pământului; deci măcar că nu suntem la îndoielă, că și Domnia loră frații noștri Domni din urma noastră, judecând dreptățile ce am numit mai sus, că ai casa acesta vor găsi cu cale nulele și ajutorele ce am făcut; dară cu toate aceste poltim frățesce și pe D-lor frații noștri Domni ce în urma noastră voră oblădui țera acesta, să bine-voiască a întări privileghiul acesta, ca să se păzască și să se urmeze. Și amă adeverită hrisovulă acesta cu însăși Domnesca noastră iscălitură și pecete și cu credința luminaților prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Vvod, Alexandru Vvod, Nicolae Vvod, martori fiind și D-neloru cinstiți și credincioși boieră veliți ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Bană, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scariat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Manolache Grădiștenă vel Vorn. ală patrulea, Pan Radu Golescu vel Vorn. ală obștiriloră, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. ală treilea, Pan Constantin Știrbeiu vel Log. de țera de jos, Pan Mateiu Fălcoianu vel Vorn. ală obiceiurilor, Pan Iorgache Sutu vel Post., Pan Costache vel Hatmană, Pan Teodorache Iuliano vel Cluceră, Pan Gregorie Grecenu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnică, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slogeră, Pan Iordache vel Pitară, și Ispravnică Pan Nicolae Basarabă vel Logof de țera de sus și s'au scrisă hrisovulă acesta la înteinlu ană dintru înteia Domnie a Domniei mele, aici în orașul București la létă 1798, Septembrie 25, de Răducau Poenaru, biv. 3-lea Logof. i condicari.

Cod. XL, fila 152.

Hrisovulu bisericeii dintr'o ȝi.

Celă ce se străduiesce la lucruri folositoare sufletului și primită Dumnezeu-lui, nu numai la acesta viață dobăndesce cinste și mărire, ci și după mórtea lui rămâne nemuritoră numele lui cu pomeniri vii și remățe sufletulă lui înăuntru dreptiloră, care este adevărată că se găsescă multe urmări bune ce sunt destoinice să pricinuiască mântuirea sufletului, dară cea mai mare acestora deosebesce mila care se face, nu numai la săracă și scăpătați și mai mult la bisericile Domnului, ci dar, de vreme că ne-amă însciințată Domnia mea pentru biserica dintr'o ȝi din orașul Domniei mele București, ce este zidită de Domnia sa răposatului Constantin Vodă Brancoveanu, unde se cinstesce și se prăznuiesce hramulă marelui Ierarhă și făcătorului de minuni sfântului Nicolae, cumcă este foarte lipsită de toate cele trebuincioșe, neavândă nici o moșie, socotit'amă dar Domnia mea pentru trebuința bisericeii, adică a sfinteloră leturghii, și pentru chiverniscla preoțiloră și a cântărețiloră și cu ce va mai prisosi de a se drege cele stricate, de a împlini cele trebuincioșe, amă binevoită Domnia mea de amă înoită mila ce au avută prin hrisovele altoră frați

Domni de mai nainte, ca să aibă a lua tot vinăriciu Domnescu din sud. Ilfov, ce aŭ rămasu neînchinatŭ, după cum vędumŭ hrisovulŭ Domniei sale fratelui Mihailŭ Vodă Suțu dintru ăntęia Domnie, cu létŭ 1883, Octombree. . . ce'lŭ dă sfintei bisericii, în urma celor-l-alți frați trecuți Domni de mai nainte pentru acęstă milă de a i se păzi sfutei bisericii nestrămutatŭ pe tot anulŭ; de aceea dară amŭ bine-voitŭ și Domnia mea, de amŭ înoitŭ și amŭ întăritŭ acęstă milă pentru a lua pe tot anulŭ, la vremea vinăriciului, după obiceiŭ; și pentru de a se păzi mila acęsta nestrămutată aprirurea, am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu în-săși credința Domniei mele Io Constantin Hangeri Vvod. și cu credința prea iubiților Domniei mele fii: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., și cu tot sfatulŭ cinștilorŭ și credincioși boșerilorŭ celorŭ mari ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Basarab vel Logof. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obștirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Constantin Știrbeiu vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. alŭ patrulea, Pan Matei Fălcoianu vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iorgache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatman, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Grigore Grecian vel Paharn., Pan Dumitrache Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comis., Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iorgache vel Pitar și Ispravnicŭ Pan Nicolae Basaraba vel Logof. Și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la ăntęiulŭ anŭ alŭ Domniei mele, în orașulŭ scaunulŭ Domniei mele Bucuresci, la ani de la nașcerea Domnului și mântuitorului nostru Iisus Hristos 1798 Aug. 18, de Stan Log. za Divanŭ.

Cod. XL, fila 153.

Zem. Vlahisicoie. De vreme ce sfânta Episcopie Buzeŭ are a lua venitul de pe un scaun de carne ce se deschide la vremea culesului de vii pe moșia sfintei Episcopii, anume Bumbescii din sud Slam Rômnic, după cum ne adevărimŭ Domnia mea din cartea Domniei sale fratelui Doinnŭ Mihaiŭ Vodă Suțu, ce o vędumŭ cu létŭ 1784 Maiŭ 29; dreptŭ aceea amŭ datŭ și Domnia mea acęstă carte sfintei Episcopii, cu care să aibă voie omulŭ ce va fi orânduitŭ de părintele Episcopŭ, a lua venitulŭ aceluï scaunŭ de a se face vëndare de carne pe numita moșie pe sóma sfintei Episcopii, iară vinăriceriï să nu se amestece; într'altŭ chipŭ să nu fie, că așa este porunca Domniei mele, — ii saam receh gd.—1798, Sept. 24.

Cod. XL fila 153.

Zem. Vlah. Sfânta mânăstire Căldărușanii ce este zidită ăc răposat. Mateiŭ Basarab Vodă, avëndŭ hrisove atât de la răpoșaii ctitorï, cât și cărți Patriarșesci *Singhilicodi* cu înfricoșate legăturï, ca să se păzescă și să fie într'acęstă mânăs-

tire orânduiala de chinovie cu părinți cuvioși, care mânăstire zidire vechiă fiindu și din pricina vremiloră ajungându la prôtă stare și dărăpănare, cu șcirea și voia Domniei și a Mitropolitului țerei, s'au fost datu întru purtarea de grijă și desevêșită chivernisélă réposatului Proin Mitropolitu Filaret, care ca unu ctitoru nou făcându-se, au dres'o, au înoit'o, au împodobit-o întru tôte, curățind'o și de orî-ce datorii și după ce au adus'o în bună stare, după copriinderea ctitoriceșcelorū hrisóve, din părinții cernicani și carî i-ai cunoscutu de vrednicî la viața lorū, urmându orândueli ce au avutū din începutu de la réposaji ctitorî, dânduși cartea sa pe-acéstă întocmire, ca unu nou ctitoru ce s'au arêtatū, pe care au întărit'o și Prea Sf. sa părintele Mitropolitu de acum, diadohulū réposatului Filaret, a căruia bună faptă și urmare fiindu plăcută și lui Dumnédeu și ómenilorū, și pliroforisindu-se Domnia sa selefulū nostru Alexandru Ipsilant Vvod. cumcă se urmêză și se păzesce în numita mânăstire chinovie cu bună orânduială de către numiții părinți Cernicani de când s'au întocmit pênă acum, ca unu lucru sufletescū și fără vătămare, bine au voitū și Domnia sa și prin hrisovalū Domniei sale, ce'lū vêdumū, cu létu 1797 Aprilu 27, au întăritū acéstă bună întocmire a réposatului Mitropolitu, ca să se păzescă nestrămutatū, unde să aibă cuviosulū Archimandritu Cernicanu chiru Gheorghe, ce este orênduitu năstavnicu, de împreună cu ceî-l-aiți părinți Cernicani căți mai jos se vorū numi, a ținea chinovie de părinți cuvioși, carî să fie îndatoraji a păzi acestea ponturî ce mai jos se arêtă :

1. Orânduiala bisericeî să se păzescă nestrămutatū după porunca tipicurilorū și orânduiala chinoviei Sfetagorescî, nici adăogându nici scădêndū, fără de numai întocmai după aședarea sfintelorū canóne ale sfințilorū părinți să se urmeze.

2. Nici a călugări fără porunca Domniei mele, nici a boteza fără șcirea Prea Sf. Sale Părintelui Metropolitu, să nu fie volnicî părinți de acum înainte.

3. Din căți părinți se află acum într'acéstă sfântă mânăstire, făcêndu alegere, atât din ceî cu darulū preoției și a diaconiei, cât și dintre monași și deosebindū pe ceî vrednicî, atât de tréba bisericeî, cât și de a casei, să rămâie la numărū patru-șeci, iară când la cercetarea socotelei ce are a se face pe fie-care anū, se va vedea că veniturile mânăstirei sunt în stare de a putea ține și mai multî părinți, se va adănga și alți la numărū lângă aceștia.

4. Nici unu părinte străinū din altū locū séu mânăstire să nu se primescă fără șcirea și blagoslovenia Prea Sf. sale părintelui Mitropolitu, nici să se deé voie la vre-unū preotū străinū de a sluji cele preoțescî, mai vêrtosū celū venitū din altă Eparhie, pênă nu i se va trimite poruncă în scrisū de la Prea Sf. sa părintele Mitropolitu.

5. La iconomia acesteî mânăstiri Căldărușaniî să se silóscă numitulū Arhimandritu a adauge și pênă la cele mai micî lucrurî spre folos de venitū, și de prisos, purtându grijă ca cheltuiala să se facă cu iconomie, mai cu scă-

dere : la s\vârşirea fie-c\aru\ an\ c\nd \u015fi va \u00e2nceia socot\la la Epitropi\ ce\ or\ndui\ mai jos, nu numai s\ nu ar\te prisos\ de cheltui\l\ peste venit\, ci \u00e2nc\ s\ trec\ venitul\ peste cheltui\l\, s\c\ c\nd nu va prisosi venitul\, s\ fie \u00e2ns\ tocmai pe tocmai, av\nd\ \u015fi grija viilor\ de a se lucra bine \u015fi cu bun\ or\ndui\l\, cum \u015fi hotarele moşilor\, a nu se \u00e2mpresura de al\i vecini \u015fi \u00e2ntemeierea p\durii a se aduce la bun\ stare, cum \u015fi acareturile m\nc\stirei, at\at cele din l\untru, c\at \u015fi cele din afar\, s\ nu le lase a se der\p\ana, ci mai v\rtos\ s\ se sil\esc\ la mai bun\ stare s\ le aduc\ pref\c\nd\ \u015fi \u00e2noind\ \u00e2nc\ \u015fi din nou f\c\nd\.

6. Nic\ odat\ s\ nu aib\ voie, nic\ putere a lua bani cu dob\nd\ pe numele m\nc\stirei pentru vre-o trebuin\, f\ar\ de şcirea or\nduişilor\ Epitropi, iar de va face vre-o \u00e2mprumutare f\ar\ de şcirea, s\ nu se ţie \u00e2n s\m\, fiind-c\ m\nc\stirea nu este dat\re nimic p\nc\ acum.

7. Pentru ca s\ se cun\sc\ c\ \u00e2ntru ac\sta m\nc\stire este chinovie, dup\ can\nele sfinşilor\ p\rinşilor, s\ fie de o potriv\ toşilor de obşte \u00e2ntru t\ote, iar\ nu osebişilor de haine, la m\ncare, s\c\ la rug\ciunile sfinşei bisericii.

8. P\rinşilor c\lug\ri ce s\au g\sit vechi locuind\ \u00e2n m\nc\stire s\ aib\ al\ avea \u00e2ntocmai \u015fi de o potriv\ cu cei-l-alşilor cernicani.

9. Din p\rinşilor dela numita m\nc\stire ce se vor\ trinite de cuviosul\ Arhimandrit\, s\c\ vor\ veni pentru or\ce trebuin\ s\ li s\ dea la m\nc\ ade-verinş\ a cuviosului stareşilor chir Gheorghie spre a fi şciuşilor, \u015fi c\nd va fi trebuinşa m\nc\stirei, care are a se c\uta prin st\p\anire, s\ aib\ a se ar\ta epitropilor\, acea trebuinş\.

10. C\nd vre-unul\ din p\rinşilor chinoviei nu va urma datoriei ce i se cade, atunc\ ca pre un\ netrebnic\ s\l\ izgon\sc\.

11. T\ote moşile, acareturile, \u015fi veniturile de mil\ s\ le aib\ numita m\nc\stire \u00e2n zaptul\ numitului stareşilor, ca s\ le caute, \u015fi nimenea s\ nu se cerce a lua \u015fi a \u00e2nstr\ina cevaşilor de ale m\nc\stirii, or\ moşie, or\ alt cevaşilor cu nic\ un\ fel\ de cuv\nt\, ci t\ote s\ fie pentru trebuinşa obştei p\rinşilor, pe care s\ se sil\esc\ mai sus numitul\ stareşilor chir Gheorghie a le bine economisi, \u015fi a le chivernisi, cum am\ d\is\ mai sus, spre a le aduce spor\ \u015fi a\c\aus\.

12. T\ote hris\vele \u015fi c\rşile m\nc\stireşilor vechi \u015fi nou\ s\ le aib\ la schevofilachia m\nc\stirii, cu bun\ p\strare, la care au or\nduit\ Domnia mea \u015fi epitropi, pe Prea Sfinşa sa p\rintele Mitropolitul\ ţerii, chir Dositei\, i pe Dumn\lor\ cinstişilor \u015fi credincioşilor boşerii Domniei mele, vel Ban\ Dimitrache Ghica, biv. vel. Ban\ Dimitrache Racoviş\ \u015fi vel Vornic\ de ţera de jos, Constantin Filipescu, care epitropi s\ fie cu purtare de griş\, \u015fi s\ privegheze \u00e2n t\ot\ vremea de a se urma \u00e2ntocmai \u015fi f\ar\ de nic\ o sc\dere mai sus ar\etatele ponturilor, cum \u015fi socot\la m\nc\stirei de venit\ i de cheltui\l\ pe tot anul\ s\

aibă a o cerceta, ajutându mânăstirea și pe nuniții părinți cu rîvnă creștînescă spe celea de folos; așîderea și când cuviosul starețu chir Gheorghie își va da obșteasca datorie, să nu fie volnicu nimenea din altă parte a intra starețu, fără de numai din părinții mânăstirii, după alegerea ce voru face între dênșii, și prin șcirea epitropiloru arătându-se Domniei să se orânduiască; și osebitu fiind-că acastă mânăstire are și milî Domneșoii, prin hrisove i cărți dela toți frații Domni de rëndu, precum din deosebitu hrisovulu Domniei sale sefulu nostru Alexandru Ipsilant Vvd. celu vędumü cu lötü 1797 ne adevërimü, care milî sunt acestea, adecă: să iée vinăriciu din poporulü Valea meilorü, Valea Largă, i Valea Negovanilorü, Valea Humei, Sărbiniü, Delicelulu, Valea Petriü, Arva și Ursoaia ot sud... câte doui banü de vadră, afară din părăpărulü popórelorü ce se va fi coprinđendü în cartea luü alü 2-lea Arnașü, cum și douë sute bolovanü sare pe fie-care anü de la Ocna Telega; așîderea și liude 20 ómenü strëinü fără de pricină de dajdie să ție, aduși acum din strëinătate, căroro după cercetarea ce li se va face, fiind strëinü să li se deé și pecetluiturile Domniei méle, cum și să scutescă oï cincü-sute de oieritü. Decü învrednicindu-ne Domnulü Dumneđeü cu Domnia acestiü provoslavnice țëri româneșci ne-amü milostivitü de amü înoitü și amü întăritü atât tóte orândnelile, și bunele întocmiri a chinoviei acestiü sfinte mânăstiri, cât și milele ce sê cuprindü mai sus, ca să i se păzoscă întocmai și ne strëmutat, fiindü datorü părințiü de obște ai acestiü sfinte mânăstiri. a ruga pe milostivulu Dumneđeü de a pururea întru slujbele lorü, pentru bună starea acestiü pravoslavnice țëri, pentru a Domniei méle stare și ajutoriü Dumneđeescü, și pentru sufletele reposașilorü acelorü ctitorü; și amü adevëritü hrisovulu acesta cu însăși credința Domniei méle Io Constantin Gheorghe Hangeri și cu credința prea iubișilorü Domniü méle fiü: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd. Martori fiind și Dumnélorü cinstiți și credincioși boeriü veliți ai Divanuluü Domniei méle: Panü Dumitrache Ghica vel. Banü, Panü Nicolae Mavrocordat vel Spät., Pan Nicolae Basaraba vel Log. de țera de sus, iproci. 1798, Iunie 2.

Cod. XL fila 154.

Hrisovulu Metohuluü Episcopieiü Rómnic.

Z. VIh. Fiind-că sfânta biserică de aici din orașulu Domniei méle Bucuresci, unde, se cinstesce hramulu sfînșilor patru-đeci de mucenici, care este Metohü al sfintei Episcopiiü Romnic, au avutü privilegiuri Domnesci, ca singură să aibă a ținea *afabrica întru care să lucrează luminările de ceară albă* în toți Bucuresciü, ca una ce ctitorü acestiü Biserici cu sirdie și cheltuială, s'au silitü de s'au începutü acestü meșteșugü aici în țëră, atât spre podóba sfintelor bisericü, cât și spre trebuința altorü obraze, și atât pentru că acestü lucru este pricinuatoriu de podoabă a dobândi Țara meșteșugul acesta, cât și pentru că se afle aceasta biserică întru cele-l-alte isterisită de cel mai puțin acaret, ne-avënd nicü moșii,

nică vii, nică țigani, seă altă cât de mic ajutoră cum aă altele, am bine-voit și Domnia mea, și printr'acestă cinstită Hrisovă al Domniei mele întărimă privilegiulă acesteia fabrică, ca să aibă tot-d'auna numai Metohul sfinteia Episcopiei, a pune în faptă acestă meșteșugă, și a se vinde luminările de ceară roșie și diafindipsită spre a nu lucra seă a vinde alt nimeni luminări de ceară albă, la care aceasta cherhana să fie și doi meșteri, ce voră fi lucrători acestuia meșteșugă în pace și ne supărați de ori-ce dări și orânduială ară eși pe țoră, cum și pravalia acăsta a fabrică să fie apărată de orânduile ce sunt pre alte prăvălii, și poruncim Domnia mea și Dumitale vel. Agă, să îngrijescă la acăsta a nu îngădui pe alții să vândă luminări de ceară albă; și să aibă acest Metoh a ține două scaune aici în Bucuresci, de carne, scutite și apărate de erbărită, de fumărită, de vamă și de alte angariă ce dau alte scaune; așiderea să ție și liude două-deci străini, scutelnici, a fi pentru treaba și ajutorul acesteia sfinte case; care acestea milă le-aă avută de la frații Domni de mai nainte, iar Domnia sa fratele Alecsandru Vodă Moruzi la întărirea ce aă făcută acestoră milă prin hrisovulă ce-lă vădumă cu leat 1793, — aă mai adausă milă, ca să maă fie acestă Metohă încă liude patru-deci străini fără pricină, ca să fie pentru poslușanie, i vinăriciulă din valea Meiloră, i Negovaniloră, i valea Largă, i Serbeniă, i valea Petriă sud Saac, câte ună bană de vadră, unde are și mănăstirea Căldărușaniă vinăriciu; care tôte acestea milă le-aă întărită și Domnia sa sefulul nostru Alecsandru Vodă Ipsilant, prin hrisovulă ot leată 1797, Octomvre; deci învrednicindu-ne Domnulă Dumneșeă cu Domnia acesteia provoslavnice țeri romănescă ne-amă milostivit Domnia mea de amă înoită toate acestea milă, ca să se păzescă neștrămutată; întărimă Hrisovulă acesta cu însăși credința Domniei mele Constantin Gheorghe Hangeri Vod. și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Vod. Alexandru Vod. Nicolae Vod. Martori fiind și Dumănoră cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel. Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarabă vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vornic de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel vist., Pan Constandin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radulă Goleșculă vel Vorn al Obștiriloră, Pan Radu Slătineanu vel Vor. al treilea, Pan Constantin Știrbeiă vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Gredișteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiă Fălcoianu vel Log. al Obiceiurilor, Pan Iorgache Suțul vel Post, Pan Costache vel Hatmană Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dumitrache Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Conis, Pan Teodorache Crețulescu vel Sluger, Pan Iorgache vel Pit. și Ispravnic Pan Nicolae Basarab vel Log. Scriindu-se Hrisovulă acesta întru antăiul ană al Domniei mele la leat 1798. Iulie 27.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amă Domnéscu noastră carte lui Mihălache Dascălu de la moșia Cojeșcii sud Ilfovă, care fiind-că se află cu silință pentru învățătura copiilor de la școlă ce saū întocmită la Biserica de la acéstă moșie Cojeșcii, ne-amă milostivită asupra lui și 'lă ertămă de rândulă dăjdiilor Visteriei și de tóte angariile ce esū peste anū: drept aceea poruncimă Domnia mea la toți căți se cuvine, nimenea nicī unū felū de supărare să nu 'i faceți peste porunca Domniei mele, care acéstă milă să o aibă în câtă vreme se va afla slujindū la învățătura copiilor școliei. ii saam receh gd.—1798, Octom. 4.

Cod. XL fila 161.

Zem. Vlahiscoie. Radulū sin Bădica ot Têrgoviște sud Dâmbovița care fiindū slugă veche a sfintei Metropoliī, aū avutū milă prin cărți Domneșci, a fi apăratū de rândulă dăjdiilor Visteriei și de alte podveți, a scuti și ale lui drepte bucate de dijmăritū și vinăriciū, după cum amă vădūtū Domnia mea, și cartea Dumisale fratelui Mihaiū Vodă Suțu dintru ântăia Domnie cu lét. 1784. Noembre. 1. Și fiind-că aū făcutū rugăciune Domniei mele prea sfinția sa părintele Metropolitu țerii chirū Dositeiū, a își înoi mila acésta măi sus numitulū, nēm milostivitū Domnia mea și i-amă dat cartea acésta a Domniei mele, prin care poruncimă ca să i se păzască măi sus arētata milă întocmăi și ne strămutatū, și de nimenea întru nimicū supărare peste cartea Domniei mele să nu i se faeă, că așa este porunca Domniei mele. ii saam receh gd.—1798, Octom. 3.

Cod. XL fila 161.

Anexă la pagina 174.

La curtea lui Hangeri sunt cărți! Acésta resultă din actul de jos, dîn care se vede că și condicile domnesci începū a fi legate de legătorii evreii, cari treptat iaū locul legătorilor români.

Cartea lui Șarșov ovreū de apărare.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că Șerșu ovreū legatorulū de cărți din Bucuresci se află slujind Curții Domniei mele la legatulū cărților și condicilorū Domniei mele, ce sunt trebuincioșo, și arētându-se cu mesteșugū bunū și cu silință la treaba Domnescă, ne-amă milostivitū Domnia mea de l'amă ertatū de orī-că dări și angarii vorū ieși de la Visterie și de la Cămara Domniei mele peste anū în țără, orī pe brésla ovreiască în Bucuresci, seū pe alte bresle, de nimenea întru nimicū să nu se supere, ci să fie apăratū el și casa lui, așșderea și prăvălia ce o are în Bucuresci de-și lucrează mesteșugul, să fie apărată de fumăritū, și dă orī ce alte dări vor ieși pe prăvălii; pentru care poruncimă tuturor căți se cuvine, să aveți a vă ferī de măi sus numitulū, i de casa lui și de prăvălia lui și nicī unū felū de cerere, supărare seū hântuială să nu'i faceți întru nimic. ii saam receh gd. 1798. Octom. 13.

Cod. XL fila 172.

Anexe la Cap. Bisericeii sub Hangeri.

Hrisovulŭ Mōnastirii Arhimandritŭ pentru mōra ce aŭ luat'o cu schimbŭ.

Zem. Vlahiscaoie. Fiind-că Dumneluŭ cinstitŭ și crediciosŭ boerulŭ alŭ Domniei mele Radu Golescu vel Vornicu alŭ obstirilorŭ, aŭ făcutŭ arĕtare la Domnia mea, că încă din vieța părinteluŭ Domniei sale, fiindŭ îndatoratŭ a face un ajutorŭ la mōnăstirea sfinților și intru tot lăudaților apostoli Petru și Pavel, intru care pe lângă doi fii ai Dumneluŭ se află și rĕposata sora Dumneluŭ Băneasa Anița Dudescu îngropați, și fiind-că numita mōnăstire se află lipsită de lucru cel mai trebuinciosŭ la o casă, adecă mōră de măcinatŭ a sa, pentru hrana și trebuința părinților și a ómenilor mōnăstirei, care mōnăstire avĕndŭ la sud. Slam Rōmnic o moșie, de unde pentru depărtarea loculuŭ cu nimic nu se dobāndea, cumŭ și o pivniță aici în Bucuresci fără de vre-unŭ folosŭ, aŭ cugetatŭ Dumneluŭ a face unŭ bine pentru acelŭ ajutorŭ ce era îndatoratŭ, ca cu schimbul acelorŭ douĕ acareturi de la care nu se folosea, să găsească mōnăstirei în loc ȳarășii unŭ nemișcatorŭ lucru mai bunŭ, de care are și cea mai multă trebuință, adecă o mōră cu moșiora ei, fiindŭ și mai bunŭ folosŭ mōnăstirei de a vinde acea mōră a sa de măcinatŭ, și să dōe orŭ lucru pe lucru, sĕu prețuluŭ acelorŭ douĕ acareturi, și cu ajutorulŭ lipsei banilorŭ ce nu s'ar ajunge, când acumŭ în anulŭ trecutŭ vĕndĕndu-o Stanca Logofeteasa o moșie de . . . stānjenii cu patru rōte de mōră în apa Dāmboviței la Rasa în sud Ilfovŭ, la care vĕndare protimisindu-se Nicolae Sārdarul zet Evdochim, atāt cu vecinătatea cāt și cu rudenia despre soție, și aflāndu-se la Dumneluŭ vornicu Golescu în păstrare taleri patru miŭ douĕ sute trei-ĕeci a numitei mōnăstiri, prețuluŭ acelorŭ douĕ acareturi, până a se găsi să se pue în locŭ la mōnăstire unŭ lucru cumŭ s'a ĕisŭ ȳarășii nemișcatorŭ, mai de folosŭ și trebuinciosŭ, împrumutatu-s'a numitulŭ sārdar Nicolae de la Dumneluŭ vel vornicu cu acei taleri 4230 ai mōnăstirei, cumŭ și cu alți deosebiți ai Dumneluŭ vorniculuŭ, ne avĕndŭ banii sĕi de aŭ cumpĕratŭ prin marifetŭ de judecată numita moșie cu mōră dupĕ dreptatea de protimisis ce aŭ avut-o și aŭ ținut-o sārdarulŭ în stāpānirea sa unŭ anŭ, iară peste unŭ anŭ ne putĕndŭ sārdarulŭ Nicolae respunde banii la Dumneluŭ vornicu, aŭ făcut-o vĕndĕtōre la Dumneluŭ drept. taleri optŭ miŭ nouĕ sute cincĕ-ĕeci și patru, socotiți cu dobānda lorŭ, i cu cheltuelile ce aŭ cursŭ; drept care cu acĕstă sumă de banii aŭ și cumpĕratŭ Dumneluŭ numita moșie cu mōra de împrĕună, de la sārdarulŭ Nicolae prin zapisŭ, ĕeci Dumneluŭ vornicu șciindu-și fāgăduința către numita mōnăstire, aŭ gāsituŭ în loculŭ acelorŭ douĕ acareturi un lucru nemișcatorŭ mai de folosŭ, care este și de mare trebuință mōnăstirei, cumŭ și rāvna de a face un ajutorŭ mōnăstirei, aŭ și sĕvārșit acumŭ în faptŭ acelŭ ajutorŭ, și aŭ datŭ mōnăstirei acĕstă moșioră cu mōra de împrĕună schimbŭ în loculŭ acelorŭ douĕ acareturi a căroră prețŭ fiindŭ fostŭ tal. 4230 aŭ mai primitŭ de la mōnăstire taleri

două mii, cu care s'au făcutu talerî șase mii două sute trei-șeci, iarū talerî două mii șapte sute două-șeci și patru, care mai trebuescū până la suma de talerî optū mii nouē sute cincî-șeci și patru ai cumpăraturî Dumnéluî, 'i-au ajutatū Dumnéluî hărăzindu-î mōnăstireî, și au datū zapisulū Dumnéluî de bună stăpânire la mōnăstire; asupra căruia ne-a făcutū Dumnéluî Vornicu, și cu sfinția sa părintele Stavropoleosū chir Gregorie Năstavnicu acestei sfinte mōnăstirî rugăciune, ca să dăm și Domnésca noastră întărire.

Decî vădēndū Domnia mea la mōnăstire zapisulū Dumnéluî Vorniculuî Golescu, adeveritū și cu mărturia Prea Sfinției sale părinteluî Mitropolitū Ungrovlahiei chirū Dositeiū, și a unora din Dumnélorū cinstiți și credincioși boerîi veliți ai Divanuluî Domniei mele, coprinđetorū pricinîi întocmai, după arătarea ce ne-au făcutū Dumnéluî Vornicū; și p'roforisindu-ne că acōstă moșioră cu mōră au agonisit-o mōnăstirea schimbū, în loculū celorū douē acareturî, care pentru ne ajungerea și întocmirea prețuluî schimbulū ce au agonisitū, au ajutatū și Dumnéluî Vornicu după datorîa ce au avutū, s'au împlinitū și mōnăstirea lipsa, acelu numai de alū patrulea banū ce nu se ajungea, care ne fiindū în potrivă nici la hotărîrea de aferomata, nici la a cumpăratoirî mōnăstireșcî, fiind-că au datū lucru nemișcătorū, și au luatū iar lucru nemișcătorū, care este în adevērū trebuinciosū, pentru însăși hrana și înlesnirea a ómenilorū mōnăstireșcî și mai folositor; amū datū dar mōnăstirei acestū Domnescū al nostru hrisovū de întărire ca să stăpânescă numita mōră cu moșia ei în bună pace și amū adeveritū hrisovulū acesta cu însăși Domnésca noastră iscălitură și pecete, și cu credința prea iubiților mei fii: Mihail Vvd, Alex. Vvd. Nicolae Vvd., martorî fiindū și Dumnélorū cinstiți și credincioșii boerîi veliți ai Divanuluî Domniei mele: Pan Dimitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Log. de țera de susū, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel. Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țera de josū, Pan Radu Golescu vel. Vorn. obstirilorū, Pan Radu Slătînénu vel Vorn. al treilea, Pan Constandin Stirbeiū vel Log. de țera de josū, Pan Manolache Grădiștonu vel Vor. al patrulea, Pan Mateiū Folcoianu vel Log. al obiceiurilor, Pan Iorgache Suțul vel Post., Pan Costache vel Hatman, Pan Teodorache Iuliano vel Clucor, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnic, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Theodorache Văcărescu vel Sluger, Pan Iorgache vel Pit., și Ispravnic Pan Nicolae Basaraba vel Log., și s'au scrisū Hrisovu acesta la ântēiul anū al Domniei mele aici în Bucurescî la lét. 1798, August 30, de Răducan biv. 3-lea Logf. condicar.

Cod. fila 172.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amū cartea Domniei mele părinților schimniți călugărași ce se află locuitorî la schitulū cetatea Negru Vodă din sud. Muscelū ca să aibă a ținea liude doi ómenî străinî și fără de pricină de dajdie, pe care găsindu-î

să li se facă cercetare de către Ispravnicii județului, și fiind străini cu adevărat să li se dă adevărul pe numele și chipul lor, spre a li se da și pecetluiturile Domniei mele, să fie în pace și ne supărați; așisderea să aibă a ținea și un preot la sfântul schit și apărat de birul preotesc și de toate alte angarii, ce esă pe preoți; cincă-deci de stupi de dijmărită, să scutască și oă o sută de oierită, pentru că acăstă milă aă avut-o și do la trecuții Domni, precum vădumă și Domnia-mea cărțile Domniloră Sale; dreptă aceea milostivindu-ne și Domnia-mea întărimă milele acestea ca să li se păzască neotrămutat. ii saam receh gd. — 1798, Noem. 27.

Cod. XL, fila 173.

Zem. Vlahisocie: Dat'amă Domnăscă năstră carte sfinte și Dumneșeescă Mănăstiră Mărginenă din sud Prahova, ca să aibă a ținea și a stăpăni moșia ce se numeșce Băncă din sud Vlașca, stănjăni . . . cară prin măsurătoare drăptă s'ă alosă bună la fața locului, cum se arăta pe largă la hotărnicia ce s'ă făcută cu boșerulă practicos Ispravnică al județului, pentru că acăstă numită moșie de stănjeni . . . după cercetările ce s'ă făcută gășindu-se slobodă Domnăscă, făcutu-s'ă după dreptate orănduială, și după obiceiă zaptă pe săma Domniei, de la două-deci și patru din Septembrie, prin poruncă înscrisă către Ispravniculă aceluă județ, iară acum însciințându-ne Domnia-mea cum că mă sus numita mănăstire Mărginenă de cutremurele ce aă fostă după vreme, și din vechitură, crăpăndă și dăramăndu-se cea mă multă parte a zidurilor eă fărte rău, s'ă apucată cuvioșia sea Archimandritulă Meletie Egunenulă cu multă trudă și durere, a drege și a înoi zidurile eă, dară trebuință fiindă de o îndestulată sumă de bană a se cheltui, și vădăndă Domnia-mea osirdia cea ferbinfe care aă pusă cuvioșia sea numitulă Arhimandrită spre acăstă bună faptă, îndemnată-ne-amă și ană bine-voită Domnia-mea a hărăzi întră evlavie la numita mănăstire moșia acăsta, ca un lucru din cele slobode Domnescă, pe care aă volnicie și putere Domni și stăpănitoră țeriă acesteia a face cu dăsele precum voră găsi cu cale, după pildele și altoră frați Domni cară aă hărăzită harură Domnescă la cine aă bine-voită, și aă fostă în urmă păzite și neotrămutate, deci să aibă mănăstirea Mărginenă a face zaptă numita moșie și a o stăpăni tot-dă-una neotrămutat, luăndă veniturile eă, ca de la ună bună și drept acaret al său. ii saam receh gd. — 1798, Octom. 3.

Cod. XL, fila 174.

Fiind-că sfântă și Dumneșeescă Mănăstire Mărginenă din sud Prahova din cutremurile ce aă fostă după vreme și din vechitură crăpăndă și dăramăndu-se cea mă multă parte a zidurilor eă fărte rău, la care făcăndă trebuință de îndestulată sumă de cheltuială a se ridica din temelie și a se face ca din nouă, unde fiindă-ă cu cale ajutorulă și mila Domnăscă la o trebuință cuviinică ca acăsta, mă vărtoșă vădăndă Domnia mea și multa trudă ce aă pusă

către acéastă bună faptă cuviosoia sa arhimandritulū chir Meletie Igumenulū, ca unū bunū economū, cu durere, spre buna întemeiare și amū bine-voitū Domnia mea de amū hărăzită întru evlavie pe numita sfântă mōnăstire cu vinăriciulū ce numimū mai jos, ca atât acum la cheltuelile zidirilorū ei să se ajutā și să se ajutoreze, cât și după aceasta în urmă, luāndu-lū pe tot anulū, să se pōtā ținea în bună stare și rēnduiala ei, adecā din viile ce sunt însuși pe moșia sa mōnăstirēscā, cā plătescū vinăriciū, care se cuprindū în poporulū Țințea Piscurile, Moreniū, Cioara și Biliesciū, să iēe vinăriciu de vadrā câte trei bani peste doi bani ce-i avea din vechime cu pārpārulū, cum și de la Mārgineniū de jos să iēe de vadrā câte bani cincī cu pārpārulū; așiderea să aibā a ținea și cincī lude scutiți, din pāmēntenī, pe moșia sa, cārora făcēnduli-se după orēnduialā adevērințe Isprāvnicesci pe numele, chipulū și statulū lorū, să li să dēe de la Visterie pecetluiturile Domniei mele la māini, ca să fie tot-deauna ne dajnicī și scutiți de orī-ce; decī la vremea vinăriciulū urmāndū orēnduelei celor-l-alte mōnăstiri, să-și aibā ași lua orēnduita milā din numitele popōre pe tot anulū nestrāmutatū; pentru care intārimū hrisovulū acesta cu însăși Domnēscā nōstrā iscāliturā și pecete, rugāmū și pe frațiū noștri Domni, ce în urma nōstrā vorū oblādui țēra acēsta, ca să bine voiascā întru evlavia și bună stare acestui locașū Dumneđeescū, a întāri mila acēsta, ca și ale Domniilorū sale să fie în urmă de alți frați Domni ținute și păzite; sāvērșitu-sau hrisovulū acesta prin Epistasia D-lui cinstitulū și credinciosulū Domniū mele, Pan Constantin Știrbeiū vel Log. de țēra de jos întru... an alū Domniei nōstre al vlea-tulū de la Hristos 1798. Octombre în 2.

Cod. XL pag. 174

Z. Vlah. Tōte facerile de bine ce sēvērșescū Domniū și oblāduitoiriū țērei spre întārirea și ajutorulū sfințelorū lui Dumneđeū locașuri, sunt după datorria și evlavia creștinēscā: iarā cele ce pricinuescū și deosebitū folosū și mângāero în parte norodulū politicescū, cu atāta sunt mai multū vrednicī, bine și primite lui Dumneđeū și omenilorū; drept acea fiind-cā în orașulū Tērgu-Jiulū din sud. Gorju s'aū aflatū o sfântā bisericā întru care se cinstea și se prāznuia hramulū sfințilorū credincioșilorū Voivođi ai cetelorū ũgeresci, Mihail și Gavril, pustie și derāpānatā și lipsitā de tōte cele trebuincioșe, la care încă dintr'a doua Domnie a fratelū Mihail Vodā Suțu, prin cheltuiala Stolniculū Dumitrache¹ ce se afla atuncī Ispravnicū aceluī județū *zidindū odāi și tocmindū școlā cu dascālū romānescū și grecescū*, pentru a se putea ținea și școlā și bisericā în starea și podōba lorū, aū făcutū și Domnia sa aceste mili și orēndueli ce mai jos se arētā, cari s'aū întāritū și de frațiū Domni din urmă, adicā: trei preoți scutiți i unū grāmāticū cāntārețū nedajnicū; așiderea aū orēnduitū

1. Este autorulū cronicei evenimentelorū cari se închee după pacea de la Cuciuc-Kainardgi.

bisericeî vinăriciu de la mai jos numitele popóre, ce s'au găsitú neînchinatē la alte mōnăstirî sēu biserici, dupē cercetarea și pliroforia ce au avutú Domnia sa de la Ispravnicii județului câte doi bani de vadră și părpărulú de la toți cei ce plătescú vinăriciu, adicā din poporulú Turciniî, Strâmba, Valea cu apă, Délulú roșu, i Racoțiî, care sunt în plasa Tismaniî, i din poporulú Mărulú, Măcinca, Albeniî, i Hârna, Prighia, Poenari, Stoiana, Cernădia, Humba, Bălcesciî, Mirosaveniî, care acestea popóre sunt în plasa Hamarăziî, iară la alte vii, ce dupē vremi se vor mai spori într'aceste popóre, să n'aibă mai mult a face, ca dintr'acestú venitú alú vinăriciului să se facă cheltuelile cele trebuinciose ale bisericeî, la unt-de-lemnú, tāmăie, lumînări și cele-l-alte următóre; alú doilea au orēnduitú să aibă și șcōla vinăriciu dintr'acele popóre din sud. Gorju, ce se numescú mai jos, cari au găsitú iarăși neînchinatē la alte mōnăstirî sēu biserici, dupē cercetarea și pliroforia ce au datú Domniei sale Ispravnicii, câte doi bani de vadră și părpărulú de la toți cei ce plătescú vinăriciu, adicā din poporulú Cărbunesciî, Ducesciî, i Larga, Drăgoesci, Prisecile, Pusniciî, Stroesci, Mușatesci, Stăncesci, Stefănesci, Ungurel, Boia, Ruginosa, Lătăresci, Cărăbănesci, Brănesci, Sîrbești, care aceste popóre sunt în plasa Gilortului și din poporulú Borăsculú ot plasa Tismaniî, iară la alte vii ce dupē vremi se vorú mai spori într'acestea popóre să n'aibú mai mult a face, ci să'și iee partea sa de plinú din popórele ce se arētă mai sus, precum au luatú și pēnă acum; așisderea au orēnduitú șcōlei de la bálciurile ce se facú de douē orî într'unú anú, unulú la Cărbunesci și altulú la Tērgu-Jiului, ca să iee de prăvălie ântēiú câte unú leú, de prăvălia a doua câte parale 20 și de prăvălia a treia câte parale 10, care prăvălii măcar că era obiceiú de da mai nainte câte cincí, șese lei Ispravnicilorú, pēnă la vremea Domniei dintēiú a fratelú nostru Domnú Alexandru Ipsilant Vvod. când pentru catahrisis la care adusese trēba acēsta supērându-se neguțatoriî, cu luări nesuferite mai mult, s'au rădicatú dar Domnia sa și cea dintēiú luare socotind'o peste mēsură și cea din urmă cu totul nedrēptă, au chibzuitú o dare și mai puțin decăt cea dintēiú, ca nicí neguțatoriî să nu simțā greutate spre a da cu protimie, socotindú iarăși și loculú acesteî dări, că este mai cuviinciosú la acēstā sufletescā pomenire, a se ajuta și șcōla cu acestú puțin venitú; așisderea au orēnduitú la șcōlă și dece lude scutiți de poslușanie, de strēini și de ómenî fără de dajdie și fără de pricină de încărcătură la vre-unele din satele țerei, cărora dupē cercetarea și orēnduiala Visteriei, să li se deē pecetluiturî pe numele și chipulú lorú, și fiind-că în casele ce deosebitú de odăile șcōlei sunt făcute prin silința mai sus numitulú boierú, potú a găsi odihnă și ședere și dregătoriî Domniei mele, ce vorú fi Ispravnici dupē vremi, au hotărítú Domnia sa ca boierii Ispravnici ce vorú avea trebuință și vorú vrea a ședeā într'ênsele, să nu păgubescā sfânta biserică și șcōlă de folosulú și venitulú chiriei ce se cade a avea de la dênsele, ca de la uuú açaretú flú bisericeî și alú șcōlei, care acēstā sfântā biserică ca o

slobodă ce au fost d'inceputti, asemenea slobodă au făcut-o și Domnia sa de împrenă cu școlă, neînchiuată și nelegată nicăirea, ca să economisescă și să chivernisescă veniturile lor, și bună orânduiala lor, prin Epitropi mironi, adică doi din neguțitorii și orașanii cei mai de frunte și cu mai bună stare a Tergu-Jiului, prin naziret și alii D-lor dregătorilor Domniei mele Ispravnicii ce vor fi după vreme județului acestuia, ca prin acești Epitropi și prin purtarea de grijă și epistasia lor să se strângă veniturile bisericeii și ale scolei, să se dea toate celea trebuincioase bisericeii, să fie pururea trei preoți și un gramatică cântărețu la biserică, un dascăl Românesc și Grecesc cu ucenici destui la școlă pentru învățătura cărții, după starea și măsura venitului celui orânduit; de la care copii și ucenici să nu se ceară nici o plată, și acei doi Epitropi dintre neguțători să aibă a fi epitropi nelipsiți în cât se vor purta cu orânduială, iar murind aceștia să găsim-se în vină că nu economisesc bine, să se alogă alții de către obștea neguștorilor și orașenilor de acolo, iarăși dintre pământeni, ca cu sfatul de obște, prin naziret și al Ispravnicilor județului să se orânduiască alții, care Epitropi pe fie-care an să și dea socotela la toți neguțătorii și orașenii de acolo, înaintea Ispravnicilor județului, și acca socotela să fie datorii Ispravnicii a o trimite la Domnie ca să o vedem. Pentru care aceste milii și orândueli ce se arată mai sus ne-am adevărit Domnia-mea din Hrisovele Domniei-săle ce le vedem; deci învrednicindu-ne Domnul Dumnezeu și pe noi cu Domnia acestei pravoslavnice țări Românești, după evlavia ce am către sfintele lui Dumnezeu locașuri, ne-am milostivit și Domnia-mea, și printr'acești cinstiți și bine închinăți Domnescul nostru Hrisov, întărim toate aceste milii și orândueli, ca să se păzescă nestrămutat în totdeauna după cum se cuprinde mai sus; și am adevărit Hrisovul acesta cu însăși credința Domniei mele Io Costantin Gheorghe Hangeri Vod, și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Vvd, Alexandru Vvd, Nicolae Vvd, martori fiind și pe Dumnezeu cinstiți și credincioși boerii Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basaraba vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist. Pan Costandin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Gulescu vel Vorn. al obștirilor, Pan Radu Slănicenu vel Vorn. al treilea, Pan Constantin Stirbei vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiu Fălcoianu vel Log. al obiceiurilor, Pan Iordache Șutul vel Post., Pan Cortache vel Hatman, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Grigorie Grecian vel Paharnic, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnic, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Sluger, Pan Iordache vel Pit., și Ispravnic făcerea Hrisovului acestuia Pan Nicolae Basaraba vel Log. de țera de sus, scriindu-se Hrisovul acesta la întâiul an dintru întâia Domnie a Domniei-mele, aici în orașul scaunului Domniei mele Bucuresci la anii de la zidirea lumii iară de la Domnul Dumnezeu și mântuitorul nostru Isus Hristos 1798 Iulie 15.

Zem Vlahiscoie: Fiind-că schitulă ce se numește Scheia unde locuescū nouă-spre-đece călugărași sihastri, prin Cartea Domniei-séle Alexandru Vod Ipsilant, ce o vėđumŭ, cu létŭ 1797, Martie 30, aŭ avut milă a ținea liude 10 ómenŭ strėinŭ, ca să le poslușască și să le dée bucate de hrană, aflându-se schitul în loc pustŭ și între petre, a lua pe fieș-care an tal. cincŭ đeci din vama vălenilor sud Saac, cari banŭ să'ŭ dée cumpărătoriu vămėi, peste banŭ Că-mării; dreptŭ aceea Domnia-mea, milostivindu-ne, întărinŭ milele acestea, ca să fie sfântuluŭ schitŭ de ajutoriŭ, și părințilorŭ călugări de hrană și chiver-nisólă, pentru care acești liude đece găsindu'ŭ să'ŭ ducă la Dunnelorŭ Ispravnicŭ județuluŭ ca să'ŭ cerceteze, și fiindŭ strėinŭ cu adevăratŭ, să le dée adevėrințe pe numele și chipul lor, după care să li se dée și pecetluiturile Domniei-mole, spre a fi în pace și nesupărăŭ. ii saam reche gd. -- 1798, Maiŭ 22.

Cod. XL fila 177.

Zem. Vlahiscoie. Dat-amŭ Domnėscă nóstră carte sfinteŭ și Dumnezeescŭ biserici Dobroșescŭ de la satulŭ Tărtășescŭ ot sud Ilfovŭ, unde se prăznuesc hramulŭ adormireŭ prea sfinteŭ născetőre de Dumneđeŭ și a sfântuluŭ Ierarch Nicolae, și școleŭ ce se află la numita biserică, ca să aibă milă de la Domnia mea a ținea pentru tróba și poslușania bisericeŭ și a școleŭ liude doŭ-spre-đece ómenŭ strėinŭ și fără de pricină de dăjdie, însă liude șese aŭ bisericeŭ, și liude șese aŭ școleŭ pe care acești liude găsindu-ŭ după cercetarea ce li se va face, fiindŭ strėinŭ și fără de pricină, să li se dée și pecetluiturile Domnieŭ mele de a fi în pace și nesupărăŭ, fiind-că această milă aŭ avut-o și de la alți frați Domni, precumŭ ne pliroforisimŭ Domnia mea din cartea selefuluŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilantŭ, ce o vėđumŭ, cu létŭ 1797 Aprilie 16; dreptŭ aceea învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneđeŭ cu Domnia acesteŭ pravoslavnice țeri, ne-amŭ milostivitŭ Domnia mea de amŭ întăritŭ acóstă milă ca să se păzescă ne strămutată, pentru care rugămŭ și pe frați Domni din urma nóstră, să bine-voiască a întări acóstă milă cu răvna ce avemŭ și noi spre întărirea privilegiurilorŭ altor frați Domni ce aŭ făcutŭ la asemenea sfinte locașuri, ca și ale Domniilor sale să fie în urmă păzite; pentru care poruncimŭ Domnia mea nimonea întru nimicŭ supėrare să nu facă, că așa este porunca Domnieŭ mele. ii saam reche gd. 1798, Maiŭ 23.

Cod. XL, fila 178.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că sfânta și Dumneđeiasca mânăstire Brâncovenŭ ot sud Romanați aflându-se scăpătată și ne ajunsă de nici unŭ ajutorŭ de milă Domnėscă, aŭ avutŭ milă de la frați Domni de maŭ înainte, precumŭ ne pliroforisimŭ din cartea Domnieŭ sale frateluŭ Alexandru Vodă Moruzi, de la létŭ 1793, Iunie, i din cartea Domnieŭ sale selefuluŭ nostru Alexandru Ipsilantŭ Voevod, ce o vėđumŭ cu lét 1797, Aprilie 28, ca să fie liude cincŭ-spre-đece ómenŭ strėinŭ adușŭ din altă țeră, cu pecetluituri Dumneșci, ne-amŭ milostivitŭ

și Domnia mea, și nu numai îi înoinmă mila acésta, ci încă îi și adăogămă, ca să iée pe fie-care ană de la Ocne câte opt-đeci bolovană sare, pe care acești liude cincă-spre-đece găsindu-ı acumă, și fiindă cu adevărată străină aduși din altă țără, să-ı ducă înaintea Ispravniciloră ca să-ı cerceteze, și fiindă tocmai după cumă se cuprinde mai susă să le dée adeverință pe numele și chipulă loră, ca să li se dée și pecetluiturile gospod. de la visterie spre a-ı avea în pace și ne supărați, că așa este porunca Domniei mele. — ii saam receh gd. 1798, Decembre 20.

Cod. XL, fila 179.

Zem. Vlachiscoe : Fiind-că sfântulă schită de lângă orașă Domniei mele Bucureșciă că se numește Spirea are milă de la frații Domni de mai nainte, precum ne pliroforisimă din cartea Domniei sale Alexandru Vodă Moruzi, ce o vėđumă cu lét. 1793. Mart. 4, ca să scutéscă o băcănie și o pivniță ce sunt într'o casă a schitulă, aprópe lângă schit, de fumărită, de căminărit, de vamă, de vinulă Domnescă, de ortul Vătășesc, i băcănia să nu se supere nici de către Băcal-Bașa, nici de către nimenea întru nimică; decă și Domnia mea am întârită și am înoină acéstă milă a sfântulă schită ce aă avut'o, ca să i-se păzėsă întocmai după cum se cuprinde mai susă, și poruncimă Domnia mea vouă fumariloră, căminariloră, vameșiloră, de cărciumari, i Băcal-Bașa, toți să aveți a vė feri de acéstă băcănie și pivniță, a nu face nici ună felă de supărăre, că așa este porunca Dămniei mele. ii saam receh. gd. 1799. Ghenar 13.

Cod. XL, fila 184.

Cartea mânăstirei Csenofont de la Sfeta-gora de vinăriciă ce are sud. Buzăă.

Zem. Vlachiscoe : Fiind-că sfânta și Dumneđeiasca mânăstire ce se numește Csenofontă de la Sfeta-gora unde se cinstesce și se prășnucse hramulă sfântulă marelă mucenică Gheorghe purtătoră de biruință, are milă de vinăriciă din délurile Domnesci din sud. Buzăă, însă poporu Viispescă, Badenă, Muscelă de vadră câte doi bani partea mânăstirei și cu părăarulă după obiceiă, care acéstă milă a avut'o sfânta mânăstire atât de la alți frați Domni de mai nainte, cât și de la Măria sa Selefulă nostru Alexandru Vodă Ipsilantă, precum din cartea Domniei sale, ce o vėđumă cu lét, 1798. Sept, 15, ne-am adevărit : decă învrednicindu-ne Domnul Dumneđeă cu Domnia acesteı țări, ne-am milostivit de amă întârită și amă înoină acéstă milă, ca să se păzėsă neștrămutat, spre a fi sfinteı mânăstiri de ajutoră și de întărire, de hrana părințiloră și de chivernisělă, iară Domniei mele și părinților Domniei mele veșnică pomenire; pentru care la vremea vinăriciulă să aibă a orândui omă mânăstirea, să ămble cu vinăriceri Domneșci, să scrie după obiceiă și făcendă două cataștișe asemenea unulă ca și altulă, iscălit fiind și de vinăriceri Domneșci și de omulă mânăstirei, unulă să-lă iée vinăriceri și altulă omulă mânăstirei, după care

să strîngă mila ce orînduim mai sus, câte doi bani de vadră, i pîrpîrul de la toți ceî ce plătescî vinăriciu, la care parte de bani a mînăstireî să nu se amestice vinăricerî întru nimicî fără de a pretenderisi nicî zăciuală nicî cheltuială, după cum așa se cuprinde și în ponturile vinăriciului; de care poruncimî tacsîldarului acestui județî întocmai să fie următorî. ii saam, etc. 1798 Iulie 29.

Cod. XL fila 112

Hrisovulū Mînăstirî Megaspoleon.

De vreme ce prorocu și pururea între Impărați pomenitulū prea înțeleptulū Solomon, numai în umbra legîi rezemându-se, făcu atăta podoaibă caseî lui Dumneđeū, și o dăruî cu atătea darurî și prinose, cu cât mai vîrtosū, noi cari suntem acuma luminați cu Duhulū credințîi, ni se cade să ajutămū și să împodobimū sfintele lui Dumneđeū locașurî, care este semnulū celū mai adevăratū al credinței nîstre, întru care nu să junghe vita ne-cuventatoare, ca atunci, ci însuși mielulū lui Dumneđeū se jertfește pentru mîntuirea nîstră a tuturorū, întru care pururea ne-încetatū se proslavește numele sîū, și să facū rugăciunî pentru Impărați, pentru Domnî, și pentru toți pravoslavnicî creștinî; aceasta este fapta care învrednîește pe omū a se face moșneanū aceî vecuitore Impărați; decî dară și noi după ce pronia Dumneđeiască, ne-aū ajutatū de ne-aū învrednicitū la scaunulū Domnieî acesteî provaslovnice Țērî, urmîndū pildelorū acestora, nu numai acelea ce aū avutū sfintele Dumneđeescî locașurî, mai înainte de la frați Domnî, le-amū înoitū și le-amū întăritū, și unde va fi cu cale și va fi trebuință cunoscută și știută, voimū cu râvnă din tot sufletulū nostru să ajutămū și să adaugămū; cum întracestași chipū fiindū și sfînta și Dumneđeiască Mînăstire Megaspoleon Chirnețiî de la Morea, la care să cinstește și să praznuiește Hramulū Adormireî prea Sfîntei stăpănei nîstre de Dumneđeū născătoreî și pururea fecioreî Maria, unde se află și prea sfînta Iconă a sfinției sale, ce este zugrăvită de sfîntulū Apostolū Luca, care fiindū la locū cu neîndemînare, și fără de alte ajutorurî și venituri, fără numai cu una sută bolovanî sare, avîndū a lua pe anū din mila ce aū fost făcutū frațiî nîstrî Domnî de mai nainte, iar Domnia-sa fratele Mihaiū Vodă Suțu, încă din cea-l-altă Domnie adaugîndū, i-aū rînduitū ca să ioe milă din vinăriciū de la poporele ce mai jos se arētă, din sud. Valcea, totū vinăriciulū de plinū, câtū și cincî bani de vadră, care prin cercetarea ce s'aū făcutū atunci s'aū doveditū a fi neînchinatē la altē Mînăstirî, după cum ne-am pliroforisitū din Hrisovu Domnieî sale ot leat. 1783. Februarie 24, care milî le-aū întăritū și frațiî Domnî din urmă, însă Domnia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilant prin Hrisovu Domnieî sale de la lét 1797, Iunie 12. Decî pentru evlavia ce avem și Domnia mea către sfintele lui lăcașurî, și mai vîrtosū la acētă sfîntă Mînăstire, unde se află Iconă prea sfîntei de Dumneđeū născătoreî și pururea feciorî Mariî ce zugrăvită de

sfântul Apostol Luca, ne-amă milostivită și Domnia mea printr'acești cinstitū și bine închipuitū Domnescu nostru hrisovū de amă inoitū și amă întăritū aceste milī, adecă să iée acea una sută bolovanī sare în toți anī de la ocnă, la vremea Prazniculī, însă banī, iar nu sare, plătindu-se bolovanulū pe tal. unulū, și când vorū fi ocnele în credință, să aibă a lua acești banī de la cămara Domniei mele, iar când vorū fi vëndute să iée de la cămărași de ocnă cu pecete gospod. și din tôte acestea popóre mari și micī, ce mai jos pe anume arētă, să iée vinăriciu pe deplinū, de vadră câte banī cincī, atât din viile ce se află acumū sădite, cât și din celea ce intru acelea popóre după vremī să vorū mai sădi, ca să fie părinților spre ajutoriī și Domniei mele întru pomenire, adecă la vremea vinăriciului orânduindu-se omulū numitei mōnăstiri să ămble la tôte viile acestorū popóre, și cât vinū s'ar face la fieș-care vie, de acelu omū alū mōnăstirei să se mēsore, după dreptate, și pe tôte vedrele ce se vorū găsi în fieș-care vasū să iée câte banī cincī pe deplinū și pārpărulū, precum să lua de vinăriceriī Domnesci, ca să fie milă sfintei mōnăstiri, iară cumpăratoriī slujbei vinăriciului să nu aibă amestecū nicī la cerere de banī, nicī la mēsurătore, însă popórele și plășile anume, adecă la plasa Oltului de sus, i de jos : Ursóia, Malulū, Stănesci, Stavulū, Dólu Bănilēi, Dobrușa, Măgureni, Sparteniī, Bntariī, Didetiī, Osiceniī, Glaviī, Amăreșciī, Palanga, Scundulū, Zăvideniī, câte vii pe moșia Episcopii nu sunt Orlestiī, Fiscalia, Gomeștiī Minculū, și din plasa Oltului : Sgoiulū, Turceșciī, Bărteșciī, Colțeșciī, Slăveșciī, Sineșciī, Isterinfa, Boeșciī, Roșa Zgubele, Grădiștea, Obicislaivia, Ciorteșciī, Văleniī, Săscióra, Crăpăturile Serbăneșci, Tetoiml, Constea, Pleșoiul, Vasilațiī, Gârloganiī, Poenariī, Gheroiu, Horesciī, Gorunesciī, Oculeșciī, Ușurei, Diculeșciī, și din plaiulū Urezului : Armășești, Stroeșciī, Slătióra, Greciī, Cacoțiī, Serbeșciī, Bireșciī, Alinteșci, Corșorul, (Peteci) Bodesciī, Oteșaniī, Mateesciī, Cărstănesciī, și din plasa Cernețiī : Madulari, Valea-mare, Bătășani, Rusenesci, Mărgineni, Draganul, Gulesci, Dozesci, Tăciuna, Văruleni, i Zăvoiniī, Nisipeniī, Dejoinl, Borcănesciī, Stănesciī, Ciomagii Cermăgesciī, Lepușoia, Beresciī, Zurnesciī, Șerbănesciī, Ulmetu, Balteniī, Bojogeniī, Cireș; iară din plasa Otăsăului : Francesciī, Ciorăsciī, Urșiī, Falesciī, i Dumbrăvesciī, Folesciī de susū, Mănăilesciī, Șerbănesciī, Păusesciī, Barlogul, Stoinesciī, Bumesciī; iară din plasa Râmnicului : Vlădesciī, Arhanghelulū, Buda, Bărsesciī, și din plaiul Coziī : Tomșaniī, Olunesciī, Cheia; dintr'acestea numite propóre, din tôte, să iée mai susū numita mōnăstire, vinăriciu deplin, de vadră po banī cincī și pārpărul după obiceii, precum mai susū se arētă; decī să fie datorī părințiī ce locnescū într'acéstă mōnăstire a ruga pe milostivulū Dumnezeu și pe prea curată maica sa pururea la sfintele slujbe, pentru întărirea Domniei nóstre; rugăm dară și pe frațiī noștriī Domni, cari în urma nóstră se vorū învrednici a fi stăpânitoriī acestei pravoslavnice țeri, să bine-voiască a înoui și a întări acésta milă, ca și ale Domniilor-sóle milī și faceri de bine, să fie

în urmă de alții ținute în sémă. Și am întărită Hrisovulă acesta cu însăși credința Domniei mele, Io Constandin Gheorghe Hangeri Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fii: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd. și cu tot sfatulă cinstiților și credincioșiloră boeriloră celoră mariă aī Divanulăi Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarabū vel Log. de țera sns, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constandin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Goleșcu vel Vorn. al obștiriloră, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. al treilea, Pan Constandin Știrbeiū vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Grădisteanu vel Vorn. alū patrulea, Pan Mateiū Fălcoianu vel Log. alū obiceiurilor, Pan Iordache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanū, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnicū, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comis., Pan Teodorache Crețulescu vel Slugerū, Pan Iordache vel Pit., și Ispravnicū facerei hrisovulăi acestuia D-luī Nicolae Basarabū vel Log. de țera de sus; și s'aū scrisū hrisovulă acesta la întâiulă anū întru întâia Domnie a Domniei mele aici în orașulă scaunulăi Domniei mele, Bucureșci, la aniī 7306 de la zidirea lumei, iară de la Domnulă Dumneșeū și mântuitorulă nostru Is. Hristos. 1798, Iulie 29.

Cod. XL, fila 116. (veđi la pag. 375 în urmă).

Z. Vlah. Ceī ce săvârșescū bunătățile cele de sufletū folositoare și plăcute luī Dumneșeū, nu numai în viața acésta se laudă și se bine-cuvintéază, ci și după petrecania lorū le rōmân numele nemuritoare și pomeniri veșnice, și sufletele lorū în locașurile dreptiloră se învrednicescū; multe bunătăți sunt dară, cu care pōte neșcine a dobândi mântuință, iară cea mai mare este milostenia, ce se face nu numai la sēraci și la scăpătați, ci mai vērtoș la sfintele luī Dumneșeū locașuri; dreptū aceea și eū robulă marelū și ceresculăi Dumneșeū Io Constandin Gheorghe Hangeri Voivod, din Dumneșeioșcă rāvnă, și din tōtă voința inimei nōstre, avēnd multă evlavie cătră sfântulă Apostolū și de Dumneșeū cuvēntătorulă Ioan Evanghelistulă alū căruia hramū este mōnăstirea ce se află la Ostrovulă Patmos, unde se află și scōiă de învățatura cărței Elineșci, pentru care mōnăstire înțelegēnd Domnia-mea că se află în scăpătăciune și lipsă, mai vērtoșū încă fiindū starea acéstei mōnăstiri la locū cu nevoință a hraniī părinților de acolo, și de vreme ce acésta mōnăstire aū avutū milă atāt prin hrisovele fraților Domni de mai nainte, prin hrisovulă Domniei sale fratelū Alexandru Vodă Moruzi, ce'lū veđumū, cu leat 1793, Augustū 10, cât și hrisovulă Domniei sale Selefulăi nostru Alexandru Ipsilant Voivod, ce iarășī 'lū veđumū, cu lét 1797, Octomvre 8, prin care să rānduesce a lua pe fieș-care anū de la cămărașii de ocne câte tal. șese-șeci, așisderea și vinăriciū de la 27 de popōre din sud. Dolju, care în cea-l-altă Domnie a fratelū Mihaiū Vodă Suțu, s'aū gășitū neînchinăte la alte mōnăstiri, și s'aū dat acéști mōnăstiri,

să iée de la toți cei ce plătesc Vinăriciū câte doi bani de vadră și părpărulū după obiceiū, ale căroro nume sunt acestea: Jidovulū cu Magareții, Culinteniū, Ghindeniū, Malulū spartū, i Lăcustenii de jos, i Lăcustenii de sus, Sadova din plasa Dâmbrăvi, i Liveșile, Grindulū celū mare, Nedeia, Tărnova Bărsa, Brăsta din plasa Câmpulū, Șemneculū, Ohaba, Mierea, Oacheș, Turburea, Șipotulū, Bulbucaniū, Ciorariū, Gălășaniū, Spafia Ulmetulū, Slăvuța, Văluța, Soceniū, Talpoș din plasa Hamărăziū, în care acestea popoară, măcar că vinăriceriū Domnesci făcură osăbire cu altū nume adecă la poporulū Semneculū, aū numit Semneculū de jos și Semneculū de sus, și în Lăcustenii de sus puindū și Branețū, i Lăcustenii de jos Giorocū, și în Magarețū, puindū Danetū și Jlumașū, dară s'aū făcutū cercetare din porunca Domniei sale fratelui Alexandru Vodă Moruzi pentru acēsta de către Dunnelū vel Logf. și s'aū doveditū prin cercetare cu amănuntulū, că sunt bune ale mōnăstirii, și de când s'aū datū acēstă milă mōnăstirei, în toți anii aū luatū mōnăstirea pre deplinū și de la acestea despărțiturī de mīmiri, după care s'aū datū și întărirea Domniei sale pentru îndreptarea acestorū popore, ași lua mōnăstirea vinăriciulū după dreptatea ce are, precum aū luatū și mai nainte, și deosebitū aū mai întărit-o și cu hrisovulū Domniei sale, pentru care cuviosulū Egumenū la vremea Vinăriciulū sū orânduiască omulū mōnăstirei ca să âmble împreună cu vinăriceriū Domnesci, să scrie tot vinăriciulū dintre acestea numite popore, douē catastise asemenea, iscălite și de vinăriceriū Domnesci, și de omul mōnăstirii, din cincī bani de vadră ce platescū dajnicii, să iée vinăriceriū Domnesci trei bani de vadră, iar omul mōnăstirei doi bani de vadră și părpărul, din care tal. una sută să se dōe de către Egumenū pe tot anul la biserica ce se numesce Isvorul vieței, unde locuescū maice călugărițe, iară cei-l-alfi să se cheltuiască la dresulū mōnăstirii, i la dresulū școlei de acolo de la Patinos, și la hrana și trăbuința ucenicilorū cari se nevoiescū la învățatură la acēstă scōlă, pentru că ne avēndū acēstă mōnăstire după starea și mēsură trebuinței la numitele cheltueli ajutorulū celū cuviinciosū, și fiindū cu cale atât pentru scōla de acolo, i pentru ucenicii de unde mulți se procopsescū, și rodesce învățatura spre cele Dumnezeesci ale creștinescei nōstre legi, cât și pentru chivernisala acelorū maice călugărițe, cari sunt vrednice de ajutoriū, decī învrednicindu-ne Domnulū Dumneșeū cu Domnia acestei pravoslavnice țeri românesce, ne-amū milostivitū Domnia mea de amū inoitū și amū întăritū acēsta milă, ca să se păzască ne strămutatū spre ași lua acești câte tal. șai-șeci pe tot anulū de la cămărașii de ocne, cum și vinăriciulū i părpărulū, întocmai cum se cuprinde mai sus; Rugăm dară și pe alți frați Domni, cari în urma nōstră se vorū învrednici a fi Domni și Oblăduitori acestei creștinescei țeri, să bine-voiască a înoi și a întări acēstă milă, ca și ale Domniilorū sale milī și faceri de bine să fie în urmă de alți ținute în sēmă; și am adeveritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Io Constandin Ghebrghe Hangeri Vvd., și cu credința prea

inbișiloră Domniei mele fi: Mihail Vvd, Alecs. Vvd, Nicolae Vvd. martori fiindă și dumnăloră cinstiți și credincioși boșeriă veliți ai Divanulăi Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Bană, Pan Nicolae Mavrocordată vel. Spăt., Pan Nicolaiă Basaraba vel Log. de țera de sus, Pan Manolache vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constandin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Goleșcu vel Vorn. ală obștiriloră, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. al treilea, Pan Constandin Știrbeiă vel Log. de țera jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Matheiă Fălcoianu vel Logofăt de obiceiuri, Pan Iordache Suțu vel Post., Pan Constandin vel Hatman, Pan Tădorache Gulianu vel Cluceră, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnică, Pan Dimitrie vel Post., Pan Theodorache vel Slugeră Văcărescu, Pan Iordache vel Pit. și Ispravnică, Pan Nicolae Basaraba vel Log. de țera de sus; și s'aiă scrisă hrisovulă acesta la ântăiulă an dintru ântăia Domnie a Domniei mele aici în orașulă scaunulăi Domniei mele Bucuresciă la lét. 1798. Iulie 24. De Rădncanu Poienaru biv. 3-lea Logof. Condi-carulăi Divanulăi.

Cod. XL fila 127.

Anexa la pag. 377.

Z. VI. Intre tôte bunătățile creștinesci, cea măi mare și folositore, este fa-cerea de bine și dragostea, care se cade a avea fieș-cine către aprópele seă, precum însuși Dumneșăi lui Moise la cele đoce porunci porunceșce, și mai pre largă Domnulăi nostru Isusă Hristosă, prin sfânta Evanghelie, în multe lucruri ne arótă atât cât ca și o implinire a tótă legea și adevărulă celăi veșnică o adevereșce, care cu dreptate și cu o cumpănă legilor Dumneșeescă socotesce; acestea dară și noi urmândă, șciindă prea sfânta și Dumneșeiasca biserică de la *Arnăut-chioiu*, unde se ciustesce și se prăznuesce hramul măi marilor Voivođi și Arhistratigă Mihailă și Gavrilă, cum că acéstă biserică ai rămas la multă lipsă și scăpăticieune neavând nici o milă și nici un ajutoră, m'amă milostovită Domnia mea de ană dată și amă milnit pe acéstă sfântă biserică, ca să aibă a lua în toți ană milă de la Domnia mea pe an tal. donă sute, ca să fie sfintă biserică de ajutoră și de în-tărire, iar Domniei mele și răposașiloră întră fericire părinșiloră Domniei mele vecinică pomenire, și acéstă mila să fie stătătore, neschimbată și nestrămutată, și de vreme că este peste puțină a veni părinșăi de acolo în toți timpăi pentru cheltuială și pentru grija călătoriei, amă orânduită Domnia mea acéstă milă să aibă a se lua de la d-lor boșeriă capecheaele din Țarigrad, care acéstă milă ai avut-o sfântă biserică acosta, atâtă de la Domnia sa Mihaiă Racoviță Vod, și de la Domnia-sa Ștefan Mihaiă Racoviță Vod, i de la Domnia sa Alexandru Ipsilant Vod, atât dintru ântăia Domnie, cât și dintru a dona Domnie, precum din Hri-sovulăi celăi văđamă, scrisă cu létă . . . ne-amă adeverită; decă învredni-cindu-ne Domnulăi Dumneșăi și pe noi cu Domnia acesteă pravoslavnice țeri creștinesci, amă bine-voită Domnia mea milostivindu-ne de ană înoită și amă

întărită mila acosta, ca să se păzescă nestrămutată; și amă întărită hrisovulă acesta cu însăși credința Domniei mele Io Costantin Gheorghe Hangeri Vod., și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Vod, Alexandru Vod., Gheorghe Vod, și cu mărturia Dumnelorū cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei mele, Ispravnicū fiindū facerii Hrisovului acestuia, Pan Scarlat Câmpineanu vel. Log. de țera de sas; și s'aū scris Hrisovul acesta la alū doilea anū dintru ântēia Domnie a Domniei mele aici în orașulū scaunulū Domniei mele București la ani de la nascerea Domnului nostru Is. Hr. 1799 Ghenarie 18. de Dimitrie Logofetul.

Cod. XL fila 185 verso.

Z. Vlah. Intre alte sfinte biserici și mōnăstiri de la Țărigrad, cum și din alte eparhii ce după datoria creștinescă sunt împărtășite, cu ajutorū dintr'acastă pravoslavnică țără, care unora le-amū întăritū Domnia mea milele ce aū avutū, iară altora ce n'aū avutū le-amū făcutū din nou și le-amū ajutatū în feluri de chipuri, găsindū Domnia mea pre sfânta și Dumneșca biserică de la Curucișmea unde se cinstește și se prăznușce hramulū sfântului marelui mucenicū Dimitrie, uitată și părăsită fără de nici un ajutorū Domnescū cum aū și alte asemenea ei, la care acastă sfântă biserică își făcu închinăciunea și se bisericescū cele mai multe și cele mai dintăiu obraze cinstite, de boeri evgheniți și din mahalagii ce sunt locuitori la Curucișmea, socotit'amū Domnia mea, atât pentru trebuința ce are de cheltueli la cele din lăuntru ei, spre ași avea adecă bună orânduială și podōbă, ca unū locașū Dumneșcescū, la care se bisericescū cum amū đisū mai sus, cele mai multe obraze cinstite, eāt și pentru ușurarea din datoriile ei care ne sunt nouē cunoscute, că este cu cale și de mare trebuință mila și ajutorul Domniei după cum aū și alte asemenea ei, de aici dintr'acastă creștinescă țără, și amū bine voitū printr'acastă Domnesculū hrisovū de amū înoitū și amū întăritū nu numai mila ce amū avut'o, adică de lua pe tot anulū din venitulū ocnelorū câte tal. una sută și din venitulū vămilorū câte tal. cincī-đeci, ci încă după rāvna ce'avemū către sfintele lui Dumneșcu locașuri, amū mai adaogatū Domnia mea alți tal. 350 ca să iēe, adecă tal. 350 din venitulū ocnelorū, și tal. una sută cincī-đeci de la carvasaraua Domnescă pe tot anulū, la vremea când iaū și alte mōnăstiri și biserici, pentru care să fie datorī preoții acestei sfinte biserici a ruga pururea pre milostivulū Dumneșcu pentru slujbele lorū, pentru bunē starea și viōța Domniei mele, și pentru îndestularea, sănătatea și buna norocire a acestei pravoslavnice țeri; dreptū acea rugăm și pe toți Domniū din urma noastră, să bine-voiască a înoi și întări acestū hrisovū, ca și ale Domniilorū sale milī și faceri de bine să. fie de alții întărite și în sēmă ținute; și am adevăritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vod și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., și cu mărturia D-neilorū

cinstiilor ū și credincioși veliți boțeri ai Divanului Domniei mele, Ispravnic ū fiind facerei hrisovului acestuia, Pan Scarlat Cămpineanu vel. Log. de țera de sus; și s'au scris ū hrisovul ū acesta la al doilea an ū d'antōia Domnie a Domniei mele aici în orașul ū scaunul ū Domniei mele Bucuresci, la ani ū de la Hris. 1799 Ian.18.

Anexa la pag. 163, Școlē.

Cartea școlēi slovenesci ot sft. Gheorghe cel ū vechi ū.

Zem. Vlahiscoie. De vreme ce școlā slovenescā ce este aședatā aci în orașul ū Domniei mele Bucuresci la sfântul ū Gheorghe cel ū vechi ū, care este de învățatura cărței slovenesci, unde nu numai din copii pămētenilor ū se aflā la acēstā școlā, ci și alți strēini dintr'alte țeri sunt veniți, care școlā este forte trebuincioasă la tōtā obștea acesti țeri pentru învățaturā, fiind ū metahirisit ū tot norodul ū cu acēstā învățaturā la tōte trebuințele spre a cărorā dare de învățatura de vechi ū și bētrāni ū rēposați Domni sunt orēnduiți cu platā Domnescā și dascāl ū ca să se afle în tōtā vremea să învețe copii, la care școlā se aflā cuviosul ū Isaia Singhel Erochirica dascālul ū slovenesc ū, cu un ipodidascāl ū al ū sē ū, care fiind ū pămēten ū, socotitul-e-am ū Domnia mea trebuința ce ar ū avea și nu i-am ū lāsāt ū să fie de tot lipsiți, a fi atinși de óreși-ce milā Domnescā, mai vērtos cā fiind ū în liniște pururea să fie cu mintea slabodā și să punā tōtā nevoie ū a se sirgui și a sta napristan ū spre învățatura și procopsēla copiilor ū șholasnic ū și pentru strēini ū și pentru pămēten ū, a căror dar nevoie ū și strădanie nu le-am ū trecut-o nici Domnia mea cu vederea, nici i-am ū lāsāt ū întru uitare, ci n'am ū milostivit ū și printr'acēstā carte a Domniei mele hotārim ū, ca ei și tōtā casa lor ū, în tōtā vremea, să fie apēratā de tot felul ū de dājd ū, de nimic nici odiniorā val ū și supērare să nu aibā; așiderea și drepte bucatele lor ū încā să fie scutite și nedajnice, stup ū i rāmāturi de dijmārit ū și vinul ū de vinārici ū, și să ție și cāte o pivniță aici în Bucuresci apēratā de fumārit ū, de cāmīnārit ū, de vamā, de vinul ū Domnesc ū i agiosc ū, de ortul ū vātaful ū de cārciumari ū, și de tōte ori-ce alte angari ū vor ū eși pe pivnițe, ori în credință de va fi vināriciul ū sē dijmāritul ū, ori dările pivniților ū, ori de se vor ū vinde, sē ū măcar vre odatā de s'ar ū întēmpla ca să plātēscā și cei ce vor ū avea cărți și hrisove Domnesci, iarā mai sus numitul ū dascāl ū nici atunc ū să nu dee, ci tot-dē-una să fie scutiți; asemenea pentru ajutorul ū caselor ū să aibā și liude cinc ū, strēini scutiți și apērați de tot felul ū de dājd ū și orēnduel ū ce vor ū ieși pe cei-l-alți scutelnic ū de la Visteria Domniei mele peste an ū în țerā, de nici unele nici un ū val ū și supērare să nu aibā; cum și la vremea oiēritului ū să aibā a scuti oi una sutā cinc ū-deci; încā să aibā pe tot anul ū cāte una mie oca sare de la ocna Telega sud Prahova; deosebit ū să fie casa numitul ū dascāl ū apēratā de ori-ce musafiri ū și de tōte alte beilicuri ū, ori vel portar ū ar fi, sau altul ū din boțeri ū și slujbași, de

către nimeni supărare nici de cum să nu aibă; pentru care poruncim Domnia mea și D-vóstră spravnicilor, i D-vóstră boierii sóu slugii, cari după vrenii ve'ți fi oiënduiți cu orî-ce felú de dăjdií și slujbe, de tóte câte scrie mai sus, să aveți a vé feri și nimenea întru nimic val saú supărare să nu facă, pentru că dascálii de la nunita școlă pururea aú avutú aceste milii și mai dinainto de la alți frați pravoslavnicii Domnii, ce aú stătutú oblăduitorii creștineșcei acesteia țerii, precum ne amú adeveritú Domnia mea din hrisóvele Domniiloru sale ce se védu de noi; decí învrednicindu-ne Domnulú Dumneđeú cu Domnia țereii acesteia, înoinmú și întărimú printr'acéstă carte a Domniei mele, ca să se păzescă milele neclintitú și nestrămutat. ii saam reche gvnid.—1798 Iulie 11.

Cod. XL fila 92.

Cartea Bisericeii ot Tártășescii din sud. Ilfov.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că la satulú Tártășescii sud. Ilfovú este o sfântă biserică de pėtră unde se prășnuesce hramulú prea Sfintei stăpănei nóstre de Dumneđeú născótre, și a sfântului Ierahú Nicolae, la care bi-erică și școlă s'aú întocmitú de ctitorii numitei bisericeii cu dascálú pentru învėțătura sirmanilorú copii fără de plată și pentru ca să se póta ținea orânduiala ce aú făcutú ctitorii, Domnia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilant prin cărțile Domniei sale ce le véđumú Domnia mea una cu lét. 1797 Iulie 4, și alta cu lét 1797 Sept. 2, am orânduítú milă la sfânta biserică i școlă după pliroforia ce amú luatú prin cercetare cum că se află la acea școlă 32 copii sermanii învėțandú de pomauă, ca să aibă a ținea la nunita biserică doi preoți scutiți și apărați de tóte dările ce va eși pre preoți, și de ploconulú vlădicescú, i de alte angariii; asemenea să aibă a ținea pentru ajutorulú bisericeii și orânduiala ce s'aú întocmitú, liude dece ómenii străinii fără pricină de dajdie; să scutescă și drepte bucatele bisericeii: stupii, i râmătorii și vinulú de vinăriciú; să scutescă și oi una sută de oieritú, cum și dascálulu de la acea școlă i grămăticulú bisericeii fiindú fără de pricină să fie în pace și ertați de tóte dăjdiile și angariile, ca să póta sluji nesupărați. Dreptú aceea și Domnia mea, ca la unú locú cuviinciosú milostivindu-ne înoinmú și întărimú milele acestea ca să se păzescă nestrămutatú, pentru care poruncimú la toți căți se cuvine, nimenea nici unú felú de supărare să nu facă, că așa este porunca Domniei mele. ii saam reche gd. — 1798 April 1.

Cod. XL fila 99.

Cartea doftorului Constandin de liude optu.

Zem. Vlahiscoie Fiind-că doftorulú Constandin a pururea se află slujindú cu tótă silința la căutatulú bolnavilorú ce se întămplă pe la casele Dumnélor boierilorú și pe la alții, atât aici, în orașulú Bucurescii, cât și pe afară unde este trebuință, mergėndú cu protimie și alergandú fără de zăbavă, după ale căruí slujbe prin cărțile altorú frați Domnii, aú avutú milă a ținea liude optú ómenii străinii și fără pricină, scutiți cu pecetluiturii Gospod. pentru ajutorulú casei

sóle; dreptii aceea ca și de acum înainte să fie cū aceeași protinie și îndatoratū a sări către toți, și a merge și la cei săraci, și la cei bogați, fără osebire, ne-am milostivitū și Domnia mea asupra-ī de ȳ-am înoritū acostā milā, și poruncimii întocmai să se urmeze, că așa este porunca Domnioi mele. — ii saam receli. gd. 1798, Augustū 21.

Cod. XL, fila 106.

Cartea doftorului Silivestru de liude ȓece.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-cā doftorulū Silivestru a pururea se aflā slujindū cu totā silința la căutatulū bolnavilorū ce se întâmplā pe la casele Dumnólorū boierilorū și pe la alții, atât aici în orașulū Bucureșcii, cât și pe afarā, unde este trebuința, mergendū cu protinie și plecandū fără de zăbavā, după ale căruī slujbe, prin cărțile atătorū frați Domni, aū avutū milā a ținea liude ȓece, ómenī streinī și fără pricinā, scutiți cu pecetluiturī Gospod. pentru ajutorulū casei sóle; dreptii aceea ca și de acum înainte să fie cu acea protinie și îndatoratū a sări către toți și a merge și la cei săraci și la cei bogați fără osebire, ne-am milostivitū și Domnia mea asupra-ī de ȳ-am înoritū acostā milā, și poruncimū întocmai să se urmeze, că așa este porunca Domniei mele. — ii saam receli. gd. 1798, Augustū 21.

Cod. XL, fila 106.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-cā în orașulū Cerneșului sud. Mehedinți se aflā o sfântā bisericā Domnóscā veche, unde se cinstește și se prăznuiesce hramulū sfintei și Dumneȓiescei Troița, la care sfântā bisericā, vrēndū Domnia sa fratele Mihaiū Vodā Suța de a se aședa și a se tocni o școlā cu dascālū pentru învățatura și luminarea copiilorū orașului, și împrejurenilorū, cari sunt de pârtați de școlā, pentru trebuinciósa învățaturā, cum și pentru trebuința cântărilorū în sfânta bisericā și să aibā și sfânta bisericā unū ajutorū, cu óre-care venitū, pentru cele ce sunt de trebuința, cinstea și pódoba innăuntrulū ei, ca o zidire Domnóscā veche, ce este fără de altū ajutorū de vre-unū venitū, s'aū milostivitū Domnia sa și i-aū datū privileghiulū Domniei sale, ca să aibā a ținea liude douē-ȓeci și doi străinī fără de nume și fără de dajdie de la Visterie, pentru ajutorū numitei școle și bisericī, care acostā milā și orēnduiālā a bisericēi aū întărit-o și Domnia sa fratele Alexandru Vodā Moruzi prin cartea ce o vȓdumū, cu létū 1793 Maiū 5, i de Domnia sa selefulū nostru Alexandru Vodā Ipsilant prin cartea ce o vȓdumū cu létū 1797 Maiū 13; decī invrednicindu-ne Domnulū Dumneȓeū și pe noi cu Domnia acesteī pravoslavnice țeri romānesci, ne-amū milostivit de amū înoritū și amū întăritū acestū privilegiu, ca să aibā a ținea liude douē-ȓeci și doi scutiți, însă streinī pe cari să-ī aducā acum diu streinătate, cărorā după cercetarea ce li se va face de către D-nólorū Ispravnicii județului, fiindū cu adevēratū streinī și fără ničī

unŭ felŭ de dajdie, li se va da și pecetluiturile Domniei mele de la Visterie pe numele și chipulŭ lor, spre a fi scutiți și apĕrați de orĭ-ce dăjdiŭ și orĕndueli arŭ eși pe țĕră de obște, ca să rĕspunđă la biserică și la școlă așeđēmĭntulŭ lorŭ din care să ție *dascălŭ de învățatura copiilorŭ și de trebuința cântărilorŭ în sfânta biserică*, unde acolo în Cerneți fiindŭ D-nelŭ cinstitŭ și credinciosŭ boșerulŭ Domniei mele Alexandru Farfara biv. vel Clucerŭ aŭ făcutŭ o casă de pĕtră pentru șederea dregătorilorŭ Domniei mele Ispravnicii județului, poruncimŭ Domnia mea ca orĭ-care dregătorŭ Ispravnicii va ședea într'acea casă, să aibă a da pe lună câte tal. 6 la numita biserică i școlă, ca și acești bani să-ŭ cheltuiască iarăși la trebuința bisericeŭ: de unt-de-lemnŭ, făclii și tămăe și la *simbria dascălului școlei* și a cântărețilorŭ; și fiind-că la acĕstă faptă bună aŭ fost începĕtorŭ și izvoditorŭ Dumnelŭ mai sus numitulŭ boșerulŭ Domniei mele biv. vel Clucerŭ Farfara, de aceea iară asupra D-lui dămŭ acĕstă purtare de grijă, ca dintre neguțătorii și orășanii de acolo, pe care va socoti omŭ cu bunŭ ipolipsis și cu frica luŭ Dumneđeŭ să orĕnduiască Epitropŭ a strĭnge acĕstŭ venitŭ și a cheltui la trebuința școlei și a bisericeŭ, cum poruncimŭ mai sus; pentru care întărimŭ Domnia mea acĕstŭ privilehiu cu însăși Domnșca noastră pecete, ca să se păzĕască neștrămutatŭ. ii saam rekeh gd.—1798, Aug. 18.

Cod. XL, fila 80.

Zem. Vlah. De vreme ce rĕposatu Dumitrache Lăcusteanu Slug. în viața fiindŭ, din răvnă creștinĕscă, aŭ pusŭ ostenĕlă și cheltuială de aŭ preinoitŭ și aŭ dresŭ o sfântă biserică de la moșia ce se numesce Grecii ot sud Ilfov, la care după ce aŭ datŭ zestrea cea trebuinciosă și aŭ pusŭ Preotŭ de slujbă, aŭ așeđatŭ și *dascălŭ de învățatura șermanilorŭ copii fără de plată, cu simbria de la sineși*, de aceea dară și Domnia sa fratele Mihaiŭ Vodă Suțu vĕđĕndŭ buna faptă a sa, aŭ bine voitŭ și prin hrisovulŭ Domniei sale a făcutŭ milă sfinteŭ bisericeŭ pentru a putea ținea orânduiala ce aŭ izvoditŭ la acĕstă biserică, i școlă, ca să ăe de la Ocna Telega, pe anŭ câte una sută bolovanŭ sare, i liude đece ómeni străini, fără de nicŭ o pricină, făcĕndŭ nedajnicŭ și pe acelu dascălŭ i preot scutiți de tóte dăjdiile și orănduelile Domnescŭ și Arhierescŭ, stupŭ și vinŭ din drepte viile bisericeŭ, de dijmăritŭ, și vinăriciŭ, și oŭ patru sute de oieritŭ, i unŭ sălașŭ de țiganŭ anume Gavița, aŭ închinatŭ Domnia sa danie numiteŭ bisericeŭ dintre țiganŭ Domnescŭ, care aceștea milŭ s'aŭ inoitŭ și de frații Domni de mai nainte, precum ne piroforisimŭ Domnia mea din cartea seifului nostru Alexandru Vodă Ipsilantŭ, ce o vĕđumŭ, cu lét. 1797 sept. 13. Decŭ invrednicindu-ne Domnulŭ Dumneđeŭ, cu domnia acĕsteŭ pravoslavnice țĕri, amŭ bine-voitŭ Domnia mea și întărim tóte acĕștea mai susŭ arătate milŭ cu care să se pótă ținea orânduiala sfinteŭ bisericeŭ și școleŭ de acolo, de care poruncimŭ Domnia mea și la toți câți se cuvinŭ, să le păzĕască și să le urmeze tóte acĕștea. ii saam rekeh gd.—1798, Maiŭ 31.

Cod. XL, fila 180 verso.

Z. Zlah. Tóte facerile de bine ce sǎvârşescŭ Domniŭ şi oblăduitorŭ ȝerŭ spre întărire şi ajutorulŭ sfintelorŭ lui Dumneǎeŭ locaşurŭ, sunt dupǎ datoria şi evlavia creştinǎscă, iară celor ce pricinuescŭ şi deosebitŭ folosŭ şi mângăere în parte norodulŭ politicescŭ cu atâta sunt mai multŭ vrednice, bine şi primite lui Dumneǎeŭ şi ómenilorŭ; dreptŭ aceea fiind-că în oraşulŭ Tǎrgu Jiulŭ din sud Gorjŭ, s'a aflatŭ o sfântă biserică întru care se cinstea şi se prăsnuia hrumulŭ sfinţilorŭ cerescilorŭ voivoǎŭ a cetelorŭ íngerescŭ Mihail şi Gavril, pustie şi dărpănată, şi lipsită de tóte cele trebuinciose, la care încă dintru a doua domnie a fratelui Mihailŭ Vodă Suţul, prin cheltuiala stolniculuiŭ Dumitrache ce se afla atunci Ispravniculŭ aceluŭ judeţŭ, zidindŭ odăi, şi tocmindŭ *şcolă cu dascălŭ românescŭ şi grecescŭ* pentru a se putea ȝinea şcolă şi biserica în starea şi podóba lorŭ, a făcutŭ şi Domnia sa aceste milŭ şi orânduelŭ ce mai jos se arată, care s'aŭ întăritŭ şi de fraţŭ Domnŭ din urmă, adecă treŭ preoţŭ scutiţŭ, i unŭ grămăticŭ cântăreţŭ nedajnicŭ, aşişderea a orânduitŭ bisericeŭ vinăriciŭ din mai jos numitele popóre, ce s'aŭ găsitŭ ne închinatē la alte mǎnăstirŭ sǎu bisericeŭ, dupǎ cercetarea şi pliroforia ce a avutŭ Domnia sa de la Ispravnicŭ judeţuluiŭ, câte doi banŭ de vadră şi pǎrpărulŭ de la toţŭ ceŭ ce plătescŭ vinăriciŭ, adecă din poporulŭ Turcineŭ, Strâmba, Valea cu apă, Délulŭ roşŭ, i Racoţŭ, cari sunt în plasa Tismeniŭ, i din poporulŭ Mărulŭ, Măciuca, Albenŭ i Harna, Prigăria, Poenarŭ, Stoiana, Cernădia, Humba, Bălceşciŭ, Miroslăveniŭ, care aceste popóre sunt în plasa Hămăraziŭ, iară la aite viŭ ce după vremŭ se vorŭ mai spori într'aceste popóre, să nu aibă mai multŭ a face, ca dintr'acestŭ venitŭ al vinăriciuluiŭ să se facă cheltuelele cele trebuinciose ale bisericeŭ la unt-de-lemnŭ, tǎmăie, lumînărŭ şi cele-l-alte următore; al doilea a orânduitŭ să aibă şi *şcolă* vinăriciŭ dintr'aceste popóre din sud Gorjŭ, ce se numescŭ mai jos, care s'aŭ găsitŭ iarăşi ne închinatē la alte mǎnăstirŭ sǎu bisericeŭ, dupǎ cercetarea şi pliroforia ce aŭ datŭ Dumisale Ispravnicŭ, câte doi banŭ de vadră şi pǎrpărulŭ de la toţŭ ceŭ ce plătescŭ vinăriciŭ, adecă din poporulŭ Cărbunescŭ, Ducşeşciŭ, Ştefăneşciŭ, Ungurelu, Boia, Ruginósa, Lătareşciŭ, Muşăteşciŭ, Stănceşciŭ i Larga, Drăgăeşciŭ, Prisecele, Pusniciŭ, Stroeşciŭ, Corăbeşciŭ, Brăneşciŭ, Sărbeşciŭ, care aceste popóre sunt în plasa Gilortuluiŭ, şi din poporulŭ Borăsculŭ ot plasa Tismeniŭ, iar la alte viŭ ce după vremŭ se vorŭ mai spori într'aceste popóre să nu aibă mai multŭ a face, ci să'şŭ íee partea sa deplinŭ din popórele ce se arată mai susŭ, precumŭ aŭ luatŭ şi până acumŭ; aşişderea aŭ orânduitŭ de la bălcuirile ce se facŭ de douē orŭ într'unŭ anŭ, unulŭ la Cărbunescŭ şi altulŭ la Tǎrgul-Jiulŭ, ca să íee de prăvălia ântēiŭ câte unŭ leŭ, de prăvălia a doua câte 20 parale, şi de prăvălia a treia câte 10 parale care prăvăliaşi măcarŭ că era obiceiŭ de da mai înainte câte cincŭ şi câte şese leŭ Ispravnicilorŭ, până la vremea Domnieŭ d'ântēiŭ a fratelui nostru Domnŭ Alexandru Ipsilant Vvd. când pentru catahrisis la care adusesē trēba acēsta. supărându-se neguŭtătorŭ de luărŭ nesuferite mai multŭ, s'aŭ rădicatŭ dară de Domnia sa, şi cea d'ântēiŭ

luare socotindu-o peste măsură, și cea din urmă cu totul nedreptă, au chibzuit o dare și mai puțină ca cea dintâi, ca nici negustorii să nu simtă greutate spre a da cu protejnie, socotindu iarăși și locul acestei dări că este mai cuviinciosă la această sufletescă pomenire, a se ajuta școla cu acestu puțin venit; așisderea au orânduit la școla și de ce liude scutiți, de poslușanie, din străini, și din omeni fără de dajdie și fără de pricină de încărcătură de vre-unele din satele țerii, cărora după cercetarea și orânduiala Visteriei să li se dea pecetluituri, pre numele și chipul, și fiind-că în casele ce deosebitu de odăile școlei sunt făcute prin silința mai sus numitului boieru potu a găsi odihna de ședere, și dregătorii Domniei mele, ce voru fi Ispravnici după vremi, au hotărîtu Domnia sa, ca boierii Ispravnici ce voru avea trebuință, și voru vrea a șede într'ensele să nu păgubescă sfânta biserică și școla de folosul și venitul chiriei ce se cade a avea de la dînsele, ca de la un acaretu alu bisericei și alu școlei, care acesta sfântă biserică ca o slobodă ce au fostu din începutu, asemenea slobodă au făcut-o și Domnia sa de împreună cu școla, ne închinată și ne legată nicăirea, ca să se iconomisescă și să-și chivernisescă veniturile lor și buna-orânduială a lor prin Epitropii Mireni, adică doi din neguțătorii și orășenii cei mai de frunte și cu mai bună stare ai Târgu-Jiului, prin naziretul și alu Dumnelor dregătorilor Domniei mele Ispravnici ce voru fi după vremi județului acestuia, ca prin acești Epitropii și prin purtarea de grijă și epistasia lor, să se strîngă veniturile bisericei și ale școlei, să se dea toate cele trebuincioșe bisericei; să se fie pururea trei preoți și unu grămăticu cântărețu la biserică, un dascălu românescu și grecescu cu ucenici îndestui la școlă pentru învățatura cărții, după starea și măsura venitului celui orânduitu, de la care copii și ucenici să nu se ceară nici o plată, și acei doi Epitropii dintre neguțătorii să aibă a fi Epitropii nelipsiți în câtu se voru purta cu orânduială, iară murindu aceștia sau găsindu-se în vină că nu iconomisesc bine, să se alégă alții de către obștea neguțătorilor și orășenilor de acolo, iarăși dintre pănănteni, ca cu sfatu de obște prin naziretu alu Ispravnicilor județului, să se orânduiască alții, care Epitropii pe fieș-care anu să-și dea socoteala la toți neguțătorii și orășenii de acolo înaintea ispravnicilor județului, și acea socotelă să fie datorii Ispravniciei a o trimite la Domnie, ca să o vedem; pentru care acestea milii și orânduie ce să arată mai sus ne-amu adeveritu Domnia mea din hrisóvele Domniei sale ce le vedum; decî învrednicindu-ne Domnul Dumneșeu și pe noi cu Domnia acestei pravoslavnice țeri românesce, după evlavia ce avemu către sfintele lui Dumneșeu locașuri, ne-am milostivit și Domnia mea, și printr'acestu cinstitu și bine închipuitu Domnesculu nostru hrisovú, întărînu tóte aceste milii și orânduie, ca să se păzescă nestrămutatú întocmai, după cumu se cuprinde mai sus; și amú doveditu hrisovulú acesta cu însăși credința Domniei mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvod. și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihailú Vvod., Alexandru Vvod., Nicolae Vvod., martorii puindú și pre Dumnelorú cinstiți și credincioși boierii

Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basaraba vel Logof. de țora de sus, Pan Manol. Crețulescu vel Vorn. de țora de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constandin Filipescu vel Vorn. de țora de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alū obstirilorū, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alū treilea, Pan Costandin Stirbeiū vel Log. de țora de jos, Pan Manol. Grădișteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiū Fălcoianu vel Log. al obiceiurilor, Pan Iordache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatm., Pan Teodorache Iuliano vel Clucerj, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Log., de țora de sus; scriindu-se hrisovulū acesta la ântâiulū anū dintru ântâia Domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunulū Domniei mele Bucurescī, la anii de la zidirea lumēi . . . iară de la Domnulū Dumneșeu și mântuitorulū nostru Isus Hhristosū 1798 Iulie 15.

Cod. XL. fila 175 verso.

Zem. Vlahiscoie. Credinciosū boșerulū Domniei mele, Ianule biv vel Sluger, Iancule Fotino Ispravnicū, din sud Romanațī, ițī facem de scire, că biserica și scōla ot Cojescī ce este a casei luminatei pré iubitēi Domniei nōstre Lucsandrei Hangeri, are milă de vinăriciū de la toți ceī ce aū vii și plătescū vinăriciū de pe moșia Domnescă de la Caracalū, câte trei bani de vadră, fiind-că doi bani și părpurulū sunt ai mōnăstirei sfintulū Spiridonū nou, iară vinăricerīi Domnesci nu aū a face la acestū vinăriciū de pe numita moșie Caracalū; pentru care și poruncimū Domnia mea ca să aibī a orândui omū de credință, ca împreună cu omulū mōnăstirei sfântulū Spiridon, să umble să scrie și să mēsore și să iēe și bani, după coprinderea ponturilor de vinăriciū ce sunt în mâna tacsildarulū, de estimpū făcēndu-se douē catastișe curate, care unulū să iēe omulū mōnăstirei pentru partea de vinăriciū a mōnăstirei, și altulū să liū trimetī Domniei mele, împreună cu banii partea numitei case a luminatei Dōmne, și să grijescī fōrte a nu se face vre-unū sfeterismosū de orânduitulū ce-lū vorū trimete, că vei fi însuși respunșătorū, cumū nicī vro-o năpăstuire locuitorilor. ii saam receh. gd. — 1798, August. 3.

Cod. XXXIX, fila 72.

Zem. Vlahiscoie. Acești trei frați Francezi anume Teodoru Blesiet, Francisc Bevilach, și Givani Mueni, care avēnd meșteșugū de pehliveni și comedienți făcură rugăciune Domniei mele a merge pe la orașele țarei Domniei mele, ca să-și facă arătarea meșteșugulū lorū, unde vorū fi poltiți, pentru care fiind-că li s'aū datū voie și slobodēnia aceasta, poruncimū Dumnevōstră Ispravnicilorū de prin județe pe unde vorū vrea a veni să fie primiți, și să nu li se facă vre-o supărare cu cerere de vre-unū havaetū, nicī de către D-vōstră, nicī de către zabiți, cum nicī de către zapci, ci să fie slobodți și în pace orī la care orașū vorū merge. ii saam receh. gd. — 1708, Maiū 29.

Cod. XXXIX, fila 50.

Zem Vlahiscoie. Dat-amă Domnésca noastră carte lui Mihalache Dascălu de la moșia Cojesci sud Ilfov, care fiindă că se află eu sciință de carte pentru învățătura copiilor de la școlă ce s'au întocmită la biserica de la acéstă moșie Cojesci, ne-amă milostivită asupra lui și'lă ertămă de rëndulă dăjdiilor vis-tieriei și tóte angariile ce iesă peste ană; dreptă aceea poruncimă Domnia mea la toți căți se cuvine, nimenea nici ună felă de supărare să nu'i faceți peste porunca Domniei mele, care acéstă milă să o aibă în câtă vreme se va afla slujindă la învățătura copiilor școlăi. ii saam receh gd. — 1798, Octom. 4.

Cod. XL fila 161.

Zem.Vlah. Prea Sfințite părinte Mitropolit al Ungro-Vlahiei, pentru bani preoților câte tal. doi de sfeti Gheorghe ce sunt să se dea la Epitropia de obște, fiind-că întru acéstă vreme are Epitropia mare trebuință, poruncimă Domnia mea, ca atât de la Eparhia Sfinției Tale, cât și de la Eparhiile iubiților de Dumneșeu Episcopii, Râmnică, Buzău și Argeșă, să facă taxilul acesta, și fără zăbavă să se dea de la fie-care Eparhie, prin Prea Sfinția Ta la Epitropie, toți banii deplină pe cât se face; asemenea poruncimă Domnia mea și pentru banii școlălor de pe la mânăstiri să se strângă și aceștia la Epitropia de obște, fără a nu se mai întârția treba, ca să se pótă profacsi următoarele trebuinți ale Epitropiei. tolico pisah gd. — 1798, April 26.

Cod. XXXIX, fila 36.

Cartea biserici ot Tărtășescă din sud Ilfovă.

Zem. Vlah. Fiind-că la satulă Tărtășescă sud Ilfovă este o sfântă biserică de piatră unde se prăznuesce hramulă prea sfintei stăpânii noastre și de Dumneșeu născătoare, și a sfântului Ierarh Nicolae, la care biserică și școlă s'au întocmită de ctitorii numitei biserici cu dascălu pentru învățătura sărmanilor copii fără de plată, și pentru ca să se pótă ținea orânduiala ce au făcută ctitorii, Do unia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilantă prin cărțile Domniei sale, ce le vedumă, Domnia mea una ca lét 1797 Iulie 4, și alta cu lét 1797 Sept. 2, au rânduit milă la numita biserică, i școlă, după pliroforia ce au luată prin cercetare cumă că se află la areu școlă 32 de copii sărmani învățându de pomană, ca să aibă a ținea la numita biserică două preoți scutiți și apărați de tóte dările ce va eși pre preoți, i de ploconă vlădicescă, i de alte angari; asemenea să aibă a ținea pentru ajutorul biserici și orânduiala ce s'au întocmit, liude de ce omenii străinii, fără de pricină de dajdie, să scutescă și drepte bucatele bisericii, stupi i rămători de dijmărită și vinulă de vinăriciă, să scutescă și oi una sută de oierită, cum și dascălu de la acea școlă, i grămăticu bisericii fiindă fără de pricină să fie în pace și ertați de tóte dăjdiile și angariile, ca să pótă sluji nesuperați; dreptă acea și Domnia mea, ca la ună locă cuviinciosă milostivindu-ne, înoină și întărimă milele acestea ca să se găsescă

nestrămutatŭ; pentru care poruncimŭ la toŭi câŭi se cuvine, niminea nicŭ unŭ felŭ de supărare sã nu facã, cã așa este porunca Domniei mele. ii saam rezech. gd. 1798. April 1.

Cod. XL fila 92 verso.

Anexã la Cap. XVI (pag. 176.)

Documente relative la administraŭiune.

La pag. 176 amŭ studiatŭ administraŭiunea țerei sub Hangeri. Amŭ promisŭ la pag. 182 a da aci, ca anexã, urmãtoarea «orânduialã a havaeturilorŭ», care in copie originalã, din chiar 1798, o posede institutulŭ Urechia din Galaŭi.

Orânduiala havaeturilorŭ Logofeŭiei Divanului.

Do la urmãtoarele husmeturŭi cãte tal. 4—60 la pungã, dupã vândãre. In sã :

De la oieritŭ.

De la vinãriciŭ.

De la dijmãritŭ.

De la vamã.

De la ocne.

Și de la husmeturile Epitropiei; care sã se împãrțescã așia :

Taleri	Bani	
2	—	vel Logofetulŭ de sus.
1	60	vel Logofetulŭ de jos. <i>Iar de la letŭ 1809 s'aŭ fãrutu tal. 2 ca și la celŭ de sus. (Adaus de altã mãnã; scrisorea relativ forțe rea, dovedesce a fi cu mult posterioarã restului docum.)</i>
1	—	Logofeŭii alŭ doilea, <i>precum și la Logofeŭii Divanului proerisit incã unŭ ortŭ (Adaus idem).</i>

4 60

Iar muhardarulŭ și divictarulŭ, de la oieritŭ și ocne sã ice cãte tal. 100.

De la vinãriciŭ, dijmãritŭ și vamŭ cãte tal. 60.

De la husmeturile Epitropiei cãte tal. 52.

De la cãrțile Spãtãrescŭi de cãpitãnie, cãte tal. 4 și bani 105 împãrțindu-

se așia :

Taleri	Bani	
1	25	vel Logofetulŭ de sus.
1	25	vel Logofetulŭ de jos.
1	25	Logofeŭii alŭ doilea.
1	—	Muhurdarulŭ și divictarulŭ.
—	30	Scriitorulŭ.
4	105	

De la cărțile de polcovnicie de județe, câte tal. 10—60. Inșă :

Taleri	Bani	
2	110	vel Logofătulă de sus.
2	110	vel Logofătulă de jos.
2	110	Logofeții ală doilea.
1	60	Muhurdarulă și divictarulă.
—	30	Scriitorulă
<hr/>		
10	60	

De la cărțile de vătăși de țigană căto tal. 4—90. Inșă :

Taleri	Bani	
1	50	vel Logofătulă de sus.
1	20	vel Logofătulă de jos.
1	20	Logofeții ală doilea.
1	—	Muhurdarulă și divictarulă.
—	30	Scriitorulă.
<hr/>		
4	90	

Impărțela județeloră

<i>Țera de sus</i>	<i>Țera de jos</i>
Vâlcea	Slam-Rômnic
Gorju	Buzău
Romanași	Ialomița
Mehedinți	Săcuieni
Argeș	Prahova
Ilfov	Dâmbovița
Bucuresci	Vlașca
	Teleorman
	Muscel
	Oltă

De la hrisóvele mônăstiresci să se íe deciuială după cuprinderea milei. Iară Muhurdarulă și divictarulă să íe de la cele mari tal. 20 și de la cele mici tal. 10.

De la hrisóvele rufeturiloră să íe după rufetă. Iar Muhurdarulă și divictarulă să íe de la cele mari tal. 5, iar de la cele mici taleră 3. De la cărțile de egumenie se íe după starea mônăstirei. Iară Muhurdarulă și divictarulă să íe de la cele mari tal. 20, iară de la cele mici tal. 10.

De la husmeturile boieriloră greci căto tal. 10. Inșă :

Taleri	Bani	
4	80	vel Logofătulă.
2	40	II-lea Logofătă.
2	—	Muhurdarulă și divictarulă.
1	—	Scriitorulă.
<hr/>		
10		

De la cărțile de Ispravnică tal. 25. Insă :

9	40	vel Logofătulū.
4	80	II-lea Logofătū.
9	40	Muhurdarulū și divictarulū.
1	80	Scriitorulū.

25 —

De la cărțile de protopopū, câte tal. 16. Insă :

8	80	vel Logofătulū.
4	40	II-lea Logofătū.
2	—	Muhurdarulū și divictarulū.

15 —

De la Logof. alū treilea de Craiova, Armașulū alū doilea, Polcovnicū de Cerneți, Polcovnicū de Craiova, Portarū, Judecătōrū de Divanū și de Departamentulū Craiovei și de la Judecătōrii de județe, tal. 15. Insă :

9	40	vel Logofătulū.
4	80	II-lea Logofetū.
1	—	Muhurdarulū și divictarulū.
1	—	Scriitorulū.

16 —

De la cărțile de condicari de județe tal. 16. Insă :

Talari	Bani	
8	—	vel Logofătulū.
4	—	II-lea Logofătū.
3	—	Muhurdarulū și divictarulū.
1	—	Scriitorulū.

16 —

De la cărțile starosteii de cavași, cuiumgi-bașa, telal-bașa și brăgarī, câte tal. 20. Insă :

11	40	vel. Logofătulū.
5	80	II-lea Logofătū.
2	—	Muhurdarulū și divictarulū.
1	—	Scriitorulū.

20 —

De la cărțile de clacū, dijmă și de pădure și alte obiceiuri ale moșielorū, câte tal. 3. Insă :

1	80	vel Logofătulū.
—	100	II-lea Logofătū.
—	60	Muhurdarulū și divictarulū.

3 —

De la cărțile de logofeții de Craiova, i de mitropolie, i de episcopie, și de scutela scaunelor, câte tal. 6. Insă :

3	40	vel Logofetului.
1	80	II-lea Logofetiu.
1	—	Muhurdarulü.
<hr/>		
6	--	

De la cărțile Vorniceilorü câte tal. 3. Insă :

1	40	vel Logofetului.
—	80	II-lea Logofetiu.
1	—	Muhurdarulü și divictarulü.
<hr/>		
3	—	

De la jălbile pecetluite către ispravnicü, tal. 1. Insă :

—	70	vel Logofetului.
—	35	II-lea Logofetiu.
—	15	Muhurdarulü și divictarulü.
<hr/>		
1	—	Iar scriitorulü de la -4 parale până la 7.

De la cartea de staroste de negustorü tal. 43. Insă :

Talerü	Bani	
26	—	vel Logofetului.
13	—	II-lea Logofetiu.
3	—	Muhurdarulü și divictarulü.
1	—	Scriitorulü.
<hr/>		
43	—	

De la cărțile de vătășie de plaiü tal. 20. Insă :

11	40	vel Logofetului.
5	80	II-lea Logofetiu.
3	—	Muhurdarulü și divictarulü.
<hr/>		
20	—	

Dă și scriitorulü cât se va proerisi Vorniciü.

De la cărțile de tîrgü tal. 20, a căroră împărțelă asemenea este ca cea dinapoü.

De la cărțile de județe ot vel ocne tal. 20, a căroră împărțelă asemenea.

De la cărțile de cercătură, de oieritü, dijmă.itü, tal. 10. Insă :

3	80	vel Logofetului.
1	100	II-lea Logofetiu.
3	60	Muhurdarulü și divictarulü.
1	—	Scriitorulü.
<hr/>		
10	—	

Zem. Vlahiscoie. Dumné-vóstră Ispravnicilorū de la județele ce cadū spre dramulū Focșanilorū sănătate, fiind-că aū venitū la auđulū Dōmniei mele cum că pe la unile locuri se află locuste îngropate care acum aū începutū a eși, după îngrijirea ce avemū Domnia mea, iată de aici s'aū orânduitū unulū din Arhieriei, sfinția sa părintele . . . cu moaștele sfintuluī Mihail *sinodulu*, printr'a căruia sfintā mijlocire și rugăciuni către milostivulū Dumneđeū se câștigă izbăvire și tămăduire de acest felū de jivini vătēmătoare; ci dar vē poruncimū, ca orū nulu din Dumné-vóstră, seū judecătorulū județuluī să mergeti cu sfințele moaște și cu numitu Arhierēū pe la locurile ce vor fi locustele îngropate, ca să se facă osfeștāniī și rugăciuni pentru izbăvire de acest rēū, la care și din partea D-vóstră să faceți silință, și orī-ce mijlocū veți socoti spre întimpinarea rēuluī a nu se înmulți pēnā sunt locustele micī, și cu înlesnire a se sdrobi, precum și sfinției sale părintelū Arhierēū, i călugărașuluī să li să deē celea trebuinciōse ale mănăcirii la drumū, avēndū ajutorū ca să potā cu înlesnire a înconjura tōte locurile unde vor fi locuste. ii saam reche gd. 1798, Aprilie 10.

Cod. XXXIX, fila 28 verso.

Anexă la pag. 176

Hrisovu pentru Departamentulū Epitropiei. Unde este politie, acolo după cuviință și oblădnire trebuie a fi, și unde oblăduire cu începerī milostive și temeiuri statornice și de folosū, acolo și cetățeniī sunt fericiți; acesta este scoposulū celū maī alesū, și lucrulū celū desevēșitū bunū alū politiei, fiind-că tot omulū din fire cautā fericirea; decī din cōsulū acela ce din Dumnezeōsca pronie prin prea puternica împērăție (a căruia stăpānire și biruință Domnulū Dumneđeū să le întărăscā în veci) aū bine-voitū de ne-aū rădicatū în Domnesculū acesta scaunū alū Valahiei, îndată cât Ni-a fostū prin putință, amū chibzuitū să întocmimū folosulū și fericirea noroduluī celū de subt stăpānirea nōstră, că acōsta socotimū a fi datorīa cea maī mare a unū stăpānitorū, dar fiind-că fericirea din nimicū alta nu curge, fără numaī din buna orēnduială și ocārmuirea obștirii, pentru aceea face trebuință a începe de la acōsta, ca una ce este isvorulū curgerilorū celorū curate, și rădăcina rōdelorū celorū cu bune mirosuri; dreptū aceea luāndū în māni rāmurile celea ce sunt cu multe deosebiri ale stăpānirii, și cu scumpătate făcēndū băgare de sēmă Epitropiei departamentuluī obștescū, aflatamū nu puține lipse, amestecări și neîntocmiri întrēnsulū, cuviinciōse vōculū celū trecutū, iar nu celū de acum, care aducū multā zātignire la ocārmuirea cea bună a stăpānirii și orēnduelilorū celorū cuviinciōse; pentru care bine chibzuindū Domnia mea, prin cercetare osīrdnică, și, unele adăugāndū, alte scoțēndū și schimbāndu-le, hotārimū prin acest alū nostru Domnescū hrisovū, și întārimū întocmirea și buna orēnduială a acestui departamentū al epitropiei, ca să-și urmeze întocmai după capitole ce maī în jos se va dice:

Intâiulă. Nazîră și lucrători ală trebilor obșteșci ale acestui departamentă ce mai jos îl vomă numi, orânduimă Domnia mea ca să fie celă după vremi Dumnelui vel Vorn. ală obștirilor carele să aibă ședere și la Divanulă Domniei mele împreună cu Dumneloră veliții boieră, căutându pricinile de judecări ale norodulă, de obște, ca într'acest chipă să se și afle de apurerea față înaintea Domniei mele, la poruncile ce vomă avea a da pentru întemplătore pricină obșteșci, cum și pentru a ne arăta Dumnelui adese de pricinile și trebile epitropiei, ca să curgă cu înlesnirea loră.

2. Patru neguțători din ceă dintâiă ai politiei, de cinste și cu bună ipolipsisă cu starea lor, de aici, orânduimă să fie epitropi la acest departamentă, cari de împreună cu Dumnelui vel Vornicū să lucreze și să îngrijescă cu osărdie de tôte trebile obșteșci câte mai jos orânduimă, ca cu mijloculă adunării mai multoră chibzuiră de boeri și de neguțători, și cu osărdia ce voră face, să sêvêrșască cele mai bune mijloce drepte și folositoare obștiei.

3. Alți patru boerinași mici, orânduimă ca să fie următori și ascultători trebiloră acestui departamentă, ce li se voră orându lor spre săvêrșire, cari să și mērgă unde se vor trimite, și se vor orându de către Dumnelui nazîrulă epitropiei în trebile acestui departamentă pentru lucrarea și desăvêrșirea în vreme, slujindă de apurerea numiții boerinași la acestă departamentă, care toți aceștia alegându-se și hotărîndu-se de noi, să va scrie anume în deosebită fôie pecetluită.

4. Orânduimă la acestă departamentă și patru Logofeți, cari să aibă a fi nelipsiți de la loculă cel orându ală adunării nazîrului și ală epitropiloră, scriindă și fiindă condici curate și socotelă de tôte ale acestă departamentă; așisderea și polcovnicia poduriloră o legămă asuprăși la acestă epitropie, care este încărcată și cu trēba poduriloră, după cum aū fost și dintâi de când s'au isvodită acestă polcovnicie.

5. Trēba milosteniei și a faceriloră de bine să o cante Dumnelui vel Vornicū ală obștiriloră, de împreună cu orânduții patru neguțători epitropi, cu tōtă osărdia și durerea de sufletă, urmându în tocmai și întru tôte după osēbită hrisovulă Domniei mele ce amă dată, coprinđetoriă pe largă pentru cutia milosteniei.

6. Trēba școleloră țerii să o îngrijescă cu osărdie, silindă-se ca prin bună întocmirea loră, și prin cheltuelile ce se facă, să iasă dintr'ensele roduri de învățatură și procopsală pămēnteniloră.

7. Îngrijirea poduriloră celor mari Domneșci și ale celor mici ale politiei, să o aibă epitropia acum și tot-deauna, că puindă de a se face și de a se drege tôte spre a veni în puțină vreme la starea aceea ce se cuvine ca întru o politie Domnescă, fiind ună lucru de rușine și mare defăimare acestă a nu avea politia Bucureșciloră, lângă scaunulă Domniei, podurile ei în starea loră, pătîmindă norodulă de obște; dreptă aceea celea patru poduri mari să

îndatoreşce epitropia să le întemeieze, cu din veniturile ce sunt legate la epitropie pentru facerea podurilor, iară celea micī ale ulişilor Bucureşilor, prin îngrijirea epitropiei şi prin epistasia Dumnelorū Zabişilor politiei, să îndatoreşce înşiş mahalagiī prāvālieşī, şi toţi câţi au namestiī şi acareturī pe dēnsele, ca să le drōgă şi să le facă, după cum aşa au fost mai nainte datorია lor, şi după cum aşa sa urmēză şi la împērāteştile politii, de a îngriji fieşce care, mare şi micū, pentru podurile pe care şedū, chibzuindū epitropia a găsi şi alte niscaiva mijlōce mai înlesnite, orī caldarāmurī, orī de va fi cu puţină sēū jugurī aşternute cu pāmāntū şi nisipū; şi în scurtū ceremū în puţină vreme negreşitū îndreptarea şi bună starea podurilor, ca unū lucru ce este celū mai dintēiū trebuinciosū politiei.

8. Trēba izvōrelorū de apă şi a cismelorū să le îngrijēscă cu tōtă luarea aminte de a fi îndestulātore norodulū pururea de ape curate, strīngēndū veniturile apelorū ce sunt legate la acēstă Epitropie, şi dāndū cheltuelile cele orānduite suiulgiilorū, ca să nu aibă cuvēntū de îndreptare suiulgiiī la vre-o întāmplare de lipsă şi stricare a cismelorū.

9. Hrana şi chivernisirea pruncilorū sērmanī, fără de părinţi, adică orfanotrofion să o îngrijēscă cu durere spre a nu se lāsa la pierdere şi fără de nicī o căutare întru o politie ca acēsta, cu stāpānire pravoslavnică, fiind şi necinste şi pēcatū.

10. Nizamulū Isnafurilorū şi al tuturor meşteşugurilorū să îngrijēscă de apururea, ca prin luarea aminte a Epitropiei, şi prin epistasia şi Zabitlāculū D-nōlū vel Agă Zabitulū tārghulū politiei, să fie tōte în bună orānduiālă, spre a se păzi, adecă, dreptatea obştiei întru tōte, şi să nu pātīnescă norodulū, avēndū Epitropia datorie pe tōtă vremea pentru preşulū nartulū lucrurilor de māncare, i lucrurilor de purtatū, şi a orī-ce felurī trebuincioşce, şi să facă Domniei mele arētare, ca să dām porunca cea cuviincioşă de urmare la Dumnelū vel Agă. Aşīderea să cerceteze şi să chibzuēscă mijlōcele cele mai bune pentru mai multă eftinātate a celor trebuincioşce obştiei, lucrurī atāt de ale māncārīi, i de ale portulū, cât şi de altele cāte s'ar putea a se isvodi şi a se lucra prin fabrice de meşteşugurī iscusite, şi să arate la Domnia mea, că gāsindu-se cu cale, prin porunca nōstră să se pue în faptă; către acōsta să se poprēscă sēū măcar să se impuţineze acele cāte se aducū din ţērī străine lucrurī zadarnice şi pricinuitōre de cheltuelī deşarte, şi de pagubă unora şi altora, care numaī pentru a se potrivī unīi altora, facū aretārī nebuneşci, pentru care unele ca acelea să facă aretare Domniei mele ca să dām poruncile ce se va cuveni.

11. Pricinile de averī ale sērmanilorū copiī fără de părinţi, lucrurī mişcātore şi nemişcātore, sōū de sineşī mişcātore, să le caute după pravilă Dumnelū Vorniculū obştirilorū dinpreună cu patru neguţātorī Epitropī întocmai ca în locū de părinţi, dāndū averile lorū întregī la păstrare de rudeniī, fără de a se clāti cevaş de alū lorū şi îndatorindu'i a căuta şi de copiī, şi de averile

lorū, ca să crească și să adauge până vorū veni în vârstă, de care să aibă Epitropia a ținea condică într'adinsū pentru averea copiilor fără de părinți, ca să fie știute.

12. Să aibă Dumneluī vel Vorniculū obștirilorū împreună cu orânduiții patru neguțatorī Epitropī a cerceta pururea și în tótă vremea pentru spitalurile săracilorū bolnavī, de se îngrijescū bine de către Iconomiī lorū, și de își aū sēraciī bolnavī căutarea și odihna cea trebuinciosă.

13. Să îngrijescă Epitropia pentru nestrāmtorarea, nemicșorarea și neinchiderea ulișilor de obște și a drumurilor de prin mahalale, de a nu se întinde unii și alții ale coprinde, de care să dē de șcire pentru cei din târgū la Dumneluī vel Agă, iar pentru cei de prin mahalale la Dumneluī vel Spăt. ca să'ī zătignescă; pentru care acēsta să se îndatoreze și Meīmar-bașa, cu lemnariī și zidariī Bucurescilorū, de a fi îngrijiiți să nu facă urmări împotrivă; așiderea și hotarele orașuluī Bucurescilorū precum sunt însemnate cu cruci de jurū împrejurū, să se păzescă negreșitū prin îngrijirea Epitropiei și prin Epistasia și Zăbitlăcul Dumneluī vel Spătarū.

14. Să îngrijescă atât Epitropia, cât mai vartos și Dumnelor Zabiții politieī, tot-dē-una a nu sta carele ce vin de afară pe podurile ulișelor Bucurescilor, ci arētând Epitropia la Dumnelor Zabiții politieī, locurile virane, ce aū fost și sunt pentru acēsta, să îndatorescă Dumnelor Zabiții pe toți țeranī ce vin cu orī-ce felurimī de lucruri pentru vëndare ca să tragă la locurile cele rânduite, care să le facă cunoscut și noroduluī de obște.

15. Dumneluī Vorniculū și cu orânduiți' 4 neguțatorī Epitropī să aibă luare aminte și băgare de sēmă tot-dē-una pentru zidirile mōnăstirescī, la cele din lăuntru și la cele din afară, de urineză Egumeniī și Iconomiī lorū a face meremeturile cele trebuinciose, și de țin buna orânduială și podoaba lor.

16. La condicile acestuī departament să se scrie și toate Domneșcile nōstre hrisove, ce dāmū pentru nizamuri obșteșci i ale Isnafurilor, cumū și orī-ce Anaforale și porunci de asemenea madele obșteșci.

17. Unulū dar, din patru Epitropī neguțatorī, să aibă asupră'și în parte îngrijirea cu deosebire a trebii cutiei de milostenie, după hrisovulū ce amū datū pentru veniturile cutiei și pentru cheltuelile ei; altululū iarăși din patru Epitropī să aibă asupră'și în parte trēba școlelorū; altulū iarăși din patru Epitropī neguțatorī să aibă asupră'și în parte trēba podurilorū, și altulū iarăși din patru Epitropī neguțatorī să aibă asupră'și în parte trēba apelorū și a orfanotrofieī, fieșce-care însă dintr'ēnșii pentru orī-ce trēbă are orēnduită asupră'și în parte, să facă arētare la Dumneluī vel Vornicū alū obștirilorū, ca d'împreună cu Dumneluī să chibzuiască, iară după datorie toți de împreună să se silēscă întru osârdie cu îngrijire pentru acestea, și pentru tōte cele-l-alte trebī ale Epitropiei, d'împreună cu Dumneluī vel Vornicū; puindū toți o rāvnă fierbinte întru cele de folosulū obștei și d'împreună să caute și tōte socotelile, iară fără de scirea

și chibzuirea Dumnélui vel Vornicî, cheltnelî să nu fie volnicî a face. Și adunarea pentru lucrare și d'impreună chibzuirea tuturorî trebilorî Epitropiei, să se facă, orî la vre-una din odăile școlelorî, orî la vre-una din mînăstirî, sôu la casa Dumnélui vel Vornicî, unde acolo la aceli locî alî adunărei, să păzescă și orînduițî patru boîerinașî micî și Logofețî, păstrându-se în cinste acolo și hrisóvele Domnescî ale Epitropiei, și cutia banilorî, și condicile, și catastișele, și tóte sineturile Epitropiei, în bună pază.

18. Osėbitŭ de Dumnėluŭ Vorniculŭ cāruia i s'aŭ datŭ locŭ dē ședere la Domnesculŭ nostru Divanŭ și este de-apururea înaintea nōtră, aŭ voĕ și orėnduițî patru neguțātorî Epitropî, cānd vorî avea vre-o trebuinciosă și grabnică pricină, să se înfățișeze înaintea Domniei mele, ca să arėte trebuința pricinei, iară dupē datorie în tóte Sāmbetele d'impreună cu Dumnėluŭ Vorniculŭ.

19. Iară cānd se va întēpla vre-o deosebită mai mare trėbă obștėscă, care să aibă trebuință de mai multe chibzuirî, să arėte atuncî Epitropia și la Dumnėlorŭ cinstițî și credincioșî boîerîi velițî aŭ Divanului Domniei mele, care și Dumnėlorŭ ca nisce iubitorî aŭ patriei, avėndŭ datorie pentru orî-ce trebî, vorî socoti cele mai bine folositore obștei, să se sfātuiască și să chibzuiască d'impreună cu toțî și să arėte Domniei mele.

20. La socotelile acestui Departamentŭ alî Epitropiei de tóte veniturile și cheltnelile, orėnduimŭ Domnia mea nazirŭ pe Dumnėluŭ cinstitulŭ și credinciosŭ boîerulŭ Domniei mele vel Postelnicŭ, ce va fi dupē vremî, ca la tot sfārșitulŭ unui anŭ, Dumnėluŭ vel Vorn. alî obștirilorŭ și cu orėnduițî patru neguțāterî Epitropî încheindŭ socotelile de la tóte veniturile i cheltnelile unui anŭ, osebitŭ ale fie-cārei madele și iscālindu-le D-nėluŭ Vorniculŭ și cu patru neguțātorî Epitropî, să le teorısescă Dumnėluŭ vel Postelnicŭ, care socotelî să se scrie în condica Epitropiei, unde tot într'aceeașî condică asemenea să se trecă și socotelile anilorŭ viitorî, în rėndŭ, unele dupē altele, ca să fie cunoscutŭ prisosulŭ ce aŭ rėmasŭ într'unŭ anŭ din venituri, sėu cheltniala ce aŭ trecutŭ mai mult, și la încheierea socotelilorŭ să se înfățișeze și tóte anaforalele pece-tluite și însemnate de Domnŭ, cu care aŭ datŭ acele cheltnelî ce s'aŭ încheiatŭ, ca să se spargă, și așa să se arėte la Domnŭ, încheierea socotelilorŭ a fieș-cāruia anŭ.

21. Iară pentru ostenėla și îngrijirea care aŭ a face, D-nėluŭ vel Vorn. alŭ obștirilorŭ, și cu orėnduițî patru neguțātorî Epitropî, cu tóte că aceste trebî la carî se vorŭ osėdni, adică milostenia sārăcilorŭ și cele-l-alte pricinî folositore obștei, va fi într'adevėrî mātuitore de sufletŭ fieș-cārnia și pricinuitore de lăndă lorŭ și patriei întru care locnescŭ și se chivernisescŭ, pentru care se cade fieș-care a se protimopiisi, dară dupē cuvėntulŭ ce đice, cum că de unde slujesce cine-va, de acolo trebuie să și dobėndescă, orėnduimŭ Domnia mea, ca să iėe Dumnėluŭ vel Vornicŭ de la Visterie, de unde iėŭ și ceŭ-l-alțî boîerî aŭ Domniei mele Divanițî, fiind că slujesce și D-nėluŭ la Divanŭ, talerŭ

una mie la triminie, iar la patru neguțătorî Epitropî, să se deé fieș-căruia câte unû pronomion analogon după slujbele și ostenele lorû, adică de a avea fieș-care dintr'ânșî și câte șese lude scutelnicî pentru ajutorul caselor lorû, fiind-că de la acestû felû de folositore sufletescî trebî, nu numai nu trebuie cine-va a cere plată de banî, ci încă se cade să deé și să ajute, care acestû pronomion 'lû vorû avea numițî neguțătorî în cât se vorû afla slujindû acestuî Departamentû, iară lipsindû, să piérdă acestû pronomion; să scutescă și ale lorû drepte bucate de vinăriciû i dijmăritû; iară patru Logofețî ce avemû orînduițî, fiind-că nădejdea lorû este în condeiû, le orînduimû lófă din veniturile Epitropiei cu adausû din ce aî fost, adecă la căteșî patru, cu hărtie, pe lună tal. una sută așîderea și la patru boșerinașî slujitorî acestuî Departamentû, fieș-căruia pe lună câte tal. două-șeci, cum și Polcovniculuî podurilor tal. două-șeci; indatorimû dară pe Dumneluî vel Vorn. alû obștirilorû și pe orînduițî patru neguțătorî Epitropî, ca cu râvnă fierbinte, după bunû ipolipsis și credință ce amû datû la ipochinenele sale alegêndu-î de bărbațî vrednicî și credincioșî, să apuce cu tótă osârdia trebile Epitropiei, câte orînduimû mai sus, ca nisce pricinuitore de lauda patriei și de binele acela alû obștiei, care 'lû voește și 'lû cere sufletulû nostru, lucrându-le neîncetatû spre bune sfârșituri, ca să cunoșcem Domnia mea în faptă roduri bune, și isprăvi vrednice din ostenele sale și ca să dobândescă prin acestû mijloû și de la Domnia mea milostiviri și bune respătiri ale slujbelorû și ostenelelorû sale, și de la Dumneđeû ajutorû vieței și izbăvire sufletelorû, iară când nu le va urma acestea și împotrivă vorû lăsa în lene-ire și nesilință trebile și binele obștescû, sêu se vorû dovedi în vre-una necredincioșî, atunci ca unû vinovatû și Domniei mele și patriei, se va osândi în adevêrû și cu lepădare de cinste și cu cădere în urgie, și va avea a da sémă și la Dumneđeû; dreptû aceea poruncim cu hotărîre neștrămutată, ca tôte mai sus numitele bune orîndueli să se păzescă și să se urmeze în faptă negreșitû; întărindû hrisovulû acesta cu însăși Domnôsca nóstră iscălitură și pecete și cu credința luminațilorû prea iubițilorû Domniei mele fiî: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., și cu credința D-nólorû cinstițilorû și credincioșî boșerilorû velițî ai Divanuluî Domniei mele: Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarû, Pan Nicolae Basarab vel Logof. de țera de sus, Pan Dumitrașco Racoviță vel Banû, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pau Ión Damaris vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alû obștirilorû, Pan Iorghache Suțu vel Hatmanî, Pan Ștefan Văcărescu vel Logof. de țera de jos, Pan Isac Ralet vel Logof. alû obiceiurilorû, Pan vel Postelnicû, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerû, Pan Iordache Slătineanu vel Paharn., Pan Nicolae Golescu vel Stolnicû, Pan Dimitrie vel Comis, și Ispravnicû Pan Nicolae Basarab vel Logof. de țera de sus. Și s'aû scrisû hrisovulû acesta în anulû dintêiû dintru ântăia Domnie a Domniei mele aici în orașulû scaunuluî Domniei mele Buceureșcî, la aîi de la zidirea lumei

7307, iară de la nascerea Domnului Dumneșeș și mântuitorulŭ nostru Isus Hristos 1798 în luna lui Ianuarŭ 22, de Răducan Poenaru biv. III-lea Log. condicarŭ de Divanŭ.

Cod. XL, fila 7.

Anexe la pag. 178

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vod. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Fiind-că prin Domneșcile năstre hrisăve ce s'aŭ făcutŭ pentru buna orânduială și întocmirea Epitropiei de obște, s'a datŭ hotărîrea Domniei mele, cuprîndetore, ca împreună cu Dumnelui vel. Vornicŭ al obștirilorŭ să fie și patru negușătorŭ omenŭ cinstiși și de credinșă, ca fieș-care dintre acești patru negușătorŭ, sășŭ aibă în parte orânduită îngrijirea slujbei sale, făcându-li-se si câte unŭ pronomionŭ de scutelnici pentru ajutorulŭ caselorŭ lorŭ; deci dară, ȳată orânduimŭ pe Ioan Scufă să aibă deosebită îngrijire a cutiei de milostenie, pe Spirea Cazoti a podurilorŭ, pe Mihaiŭ Chirișă alŭ școlelor, și Petre Vasiliu alŭ cișmelilorŭ și a orfanotrofonŭ, și ȳarășŭ cu toșii de împreună și cu Dumnelui vel Vornicŭ să fie următorŭ și silitorŭ pentru bună sėvârșire a acelorŭ mai sus numitelorŭ trebŭ, și tuturorŭ trebilorŭ Epitropiei, urmândŭ întocmai la tôte dupė cuprinderea Domneșcilorŭ năstre hrisăve; și poruicimŭ mai sus numișilorŭ orânduișŭ negustorŭ Epitropŭ, mai ânteiŭ să cetișŭ cu luare aminte Domneșcile năstre hrisăve, și făcênduvė bine întelegėtorŭ, la ce orânduială de trebă mare v'amŭ orânduitŭ Doimnia mea, să puneșŭ cea mai desėvârșită osârdie cu credinșă din tot sufletulŭ la tôte, spre a nu se face vre-o urmare în potriua Domnescilorŭ năstre hrisăve, ca să vė arėtașŭ cu slujbă plăcută, care pricinuesce nu numai folosŭ sufletescŭ și laudă de la omenŭ, ci și mila Domniei mele o veșŭ trage asupra-vė. — tolico pisah gd. — 1798, Februarie 3.

Cod. XXXIX fila 13.

Io Cost. Gh. orghe Hangeri Vod. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Cinstitŭ și credinciosŭ boșerule alŭ Domniei mele vel. Vornicŭ al obștirilorŭ, Radule Goleșcule, fiindŭ în Domnescile năstre hrisăve ce s'aŭ făcutŭ pentru buna orânduială și întocmirca Epitropiei de obște, cuprinde ca să fie și patru omenŭ de credinșă, care fieșce-care sășŭ aibă în parte orânduiala slujbei sale, ȳată orânduimŭ Doimnia mea pe biv. alŭ 3-lea Logofėtŭ Marin la trebă podului, și pe Anton biv. alŭ 3-lea Logofėtŭ za taină la trebă școlelorŭ, i pe Grigorie biv. Logofėtŭ za taină la trebă cutiei de milosteniș, și Iordache biv. alŭ 3-lea Logofėtŭ la trebă cișmelelorŭ și orfanotrofiiei, căroră să le arėșŭ porunca Domniei mele ca să fie cu supunere și ascultare fieș-care la orânduiala slujbei lui, cu silinșă și următorŭ a le sėvârșŭ fără de lenevire, ținêndŭ condice curate pentru tôte, cu urmare întocmai dupė cuprinderea Domnescilorŭ năstre hrisăve, ca după slujba lorŭ ce va arėta să fie pururea umbrișŭ de mila Domniei mele, tolico pisah gd. — 1798, Februarie 5.

Cod. XXXIX fila 15.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem Vlahiscoie

Cinstitū și credinciosū boșerule Domniei mele, vel Vornice alū obștirilorū Golescule, fiind-că în Domnescile nōstre hrisōve ce s'aū făcutū pentru buna orânduială, și întocmirea Epitropiei de obște coprinde ca să fie și patru Boerinași supuși și ascultători pentru trebile Epitropiei, iată orânduimū Domnia mea pe Costache Tufeanul, Costache Greceanul, Mateiū Greceanul și Răducanul Garamanlău, căroră să le arăți porunca Domniei mele, ca să slujescă cu credință și să fie supuși pentru orī-ce slujbă la care se vorū orându, silindu-se a le sevârși fără de lenevire, cu urmare după coprinderea Domnescelorū nōstre hrisōve. — tolico pisah gd. — 1798, Februarie 5. Cod. XXXIX, fila 15.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Prea Sfinția Ta Părinte Mitropolitū, i Dumneavōstră cinstițilorū și credinciosū boșerilorū Domniei mele vel Bane Dumitrache Ghica, biv vel Bane Mavrocordat, Epistatule alū Postelniciei, i biv. vel Bane Racoviță, i biv. vel Vist. Scarlat Ghica, și vel. Logofētū de țera de sus Scarlat Campinene, fiind-că face trebuință a se căuta socotelile Epitropiei de obște, atât de la létū 1797, cât și de la létū 1798, poruncimū Domnia mea, să vă adunați la unū locū, și să socotiți socotelile Epitropiei, căutându tōte sineturile după obiceiū, de care să ni se facă arētare curată. — tolico pișah gd. — 1799, Ghenarie 31.

Cod XXXIX, fila 198.

Anexa la pag. 180

Dregătoriile ce s'aū făcutū cu fōie pecetluită, și s'aū datu la Visterie, și este să plătescă după cum mai jos arată obicinuitulū avaelū alū cutiei :

Taleri

- 120 Dumnéluī vel. Logofētū Dimitrache Racoviță.
- 50 Dumnéluī Paharnicu Gregorie Greceanul.
- 30 Dumnéluī Serdar Costache Mihalache.
- 30 Dumnéluī Medelnicer Gheorghe proin vel. căpitan.
- 30 Dumnéluī Medelnicer Romanit.
- 20 Dumnéluī Șătrar Stavri.
- 20 Dumnéluī Șătrar Iordache.
- 20 Dumnéluī Șătrar Dimitrache Sihleanul.
- 20 Dumnéluī Cluceru za Arie a luminatuluī Bez-dadea.
- 30 Dumnéluī Medelniceru Teodorache Arcuda.
- 40 Dumnéluī căpitanū za Lefegī Costandin zet Starostea.
- 20 Vătavū de Visterie proin Ciubucciu.
- 20 Vătavū de paharnicie Ioniță Chiriță.
- 20 Vătavū de Diavanū Iancul Mihalache.
- 20 Polcovnicū de târgū Nicolae Buzescu.

- 20 Polcovnicŭ de ciocli Dimitrache.
- 10 Polcovnicŭ de politie Grigorascu.
- 10 3-lea Logofetŭ zet. Canache.
- 10 3-lea Logofetŭ Dinul sin Starostea.
- 10 3-lea Logofetŭ Dimitrache Gordescul.
- 10 3-lea Vist. Nicolae de la Piteşci.
- 40 Căpitan za Dorobanţi Stan.
- 10 Polcovnicŭ de Cerneţi Costache.
- 50 Proin Ispravnicel za Curte Manolache.
- 40 Stolnicu Alecu sameşulŭ Visteriei.

700 Adecă şapte sute.

Cod. XXXIX, fila 82.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Poruncimŭ Domnia mea D-luŭ vătaşe de Aprođi ce te orânduimŭ Zapciŭ, să apucŭ pe fieş-care şi după acostă fôie să împlinesci baniŭ negreşitŭ dreptulŭ cutiei, ce are a lua fără prelungire, fiindŭ sciută trebuinţa de cheltueli ce are cutia. — tolico pisah gd. — 1798, Septembrie 18.

Cod. XXXIX fila 82.

Io Costan. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Dumnélulŭ cinstitŭ şi credinciosŭ boşerulŭ Domnieŭ mele vel Vornice alŭ obştirilorŭ pentru đeciuiala din mila vinăriciuluiŭ mânăstirilorŭ ce daŭ la cutie, fiind-că la hotărira ce s'a făcutŭ dintru începutŭ de Domnia-sa fratele Alexandru Vodă Moruzi, nu se coprinde a da şi Metropolia cu Episcopiile, precum şi în urmă în Domnia sefululŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilantŭ, iarăşi nu a fostŭ supărate Metropolia şi Episcopiile, poruncimŭ Domnia ca să nu supere nici de acum înainte Metropolia, Episcopia Râmniculuiŭ, Episcopia de Argeşŭ, şi Episcopia Buzăuluiŭ de acestă đeciuială a mileŭ vinăriciuluiŭ, şi de s'aŭ luatŭ de. către taxildariŭ judeţuluiŭ niscariva bani de đeciuală dintr'aceste mili să întorcă înapoi. — 1798, Octombrie 31.

Cod. XXXIX fila 102.

Anexă la pag. 179.

Hrisovulu pentru cutia mileloru.

Nu numai pentru pricinile celea cu multe deosebiri şi chipuri, socotimŭ a fi datoria Domnilorŭ de a trămite şi a orânduŭ dregători şi căpeteniŭ la Eparhiŭ spre paza pravilelorŭ, spre izgonirea nedreptăţii, spre ţinerea buneŭ orândueli, ci şi pentru mângăerea şi ajutorulŭ celorŭ ce curgerea vremii, ori din naşcere, seŭ după naşcerea i-aŭ gonitŭ şi i-aŭ dusŭ în starea unei mari sărăcii, se cade de a îngriji, că toţi cei ce aŭ hotărâtŭ a locui în politie şi mai alesŭ cei mai mari şi sprijinatoriŭ noroduluiŭ, trebue a o socoti acesta ca o lege din fire,

nepovățuită de la altul, și ca o datorie obștească și fără tăgăduire, să ajute adecă pe cei scăpătați, să rădice pe cei căduți, să mângâe pe cei ce se trudesă, în scurtă să stăie împotriva, și să întâmpineze întâmplările prefacerii vieții omenești, căci vedem și pe cei cu viață de hiără, care niciă, niciă nu pricepă felurile legiloră noastre, ce se cuvînu la viața politică, că pe acelu căduț în stare ca aceea, nu numai curatu'lă cunoscă, ci cu băgare de sémă (măcar cu mijlocu varvaricesc) 'lă și păzescă între ei; decă dintru acésta să adună cu firea omenească (de nu se va schimba de răutate ce este multă în lume, prefăcându-se din bună, în rea) pôte a striga cu glasă răsunătoră și neîncetată învălîndă milostivirea și ajutorulă ce trebuie a arăta toți de obște către cei scăpătați, cu acest felă de fire, dar noi creșându și socotîndă folosulă supușiloră noștri, și celoră scăpătați ca însuși ală nostru, îndată ce ne-amă rădicată pe scaunulă Domniei noastre, nu amă lipsită mai întăiă a cerceta și a băga de sémă, nu numai pentru starea cutiei milosteniiloră, i pentru cele după lege drepte venituri ale ei, i pentru orânduială urmăriloră, ei, ci și pentru cumpănirea împărțirii ce se face a milosteniiloră; care acestea cu de-amăruntulă cercetându-le, aflatamă nu puțină rea orânduială și mare catahrosisă; pentru aceea, după ce amă încheiată mai întăiă departamentulă epitropiei, care era lucrătoriă aceștiă trebă, prin Ipochimene cuvînciose la epitropie, precum se cuprinde în hrisovulă nostru ce s'au dată pentru acésta, mai ajutându-o deocamdată cu cât-va, pênă ce cu vreme prin ajutorulă Dumneșcescă vomă mai adăuga și celea mai mult de cât acestea, și îndreptându unele orândueli trebuinciose cutiei; am hotărîtă să urmeze capetele mai jos arătate, întărîndu-le cu acest ală nostru hrisovă, prin care orânduimă întăiă veniturile ei, adecă: tal. 500 de la Visteria Domniei mele pe fieș-care lună, tal. 1000 de la cumpăratoriă oieritulă la vremea aceștiă slujbe, tal. 340 de la cumpăratoriă dijmăritulă, adecă de fie-care județă câte tal. 20; tal. 340 de la cumpăratoriă vinăriciulă; tal. 300 din vămă; tal. 500 de la ocnări; iară când slujbele acestea se voră căuta în credință, să se deă numiți băni de la Visterie seă de la cămăra Domniei mele, tal. 500 de la Episcopia Argeșului; tal. 200 de la Episcopia Buzeului la zilele prazniceloră loră. De la Dumneloră boeriă Domniă mele când îmbracă caftane, seă când se orênduescă în trebă ale judecătoriei și alte epistasiă, adecă tal. 160, vel Ban; tal. 80 biv. vel Ban orênduîndu-se judecători; tal. 80, biv. vel Vornică rânduîndu-se judecătoriă, tal. 150, vel Vornică de țera de sus; tal. 130 vel Vornică de țera de jos; tal. 70, biv. vel Logof. rânduîndu-se judecători; tal. 120 vel Log. de țera de sus; tal. 400 vel Spătară; tal. 150, vel Hatmană; tal. 400, vel Vist.; tal. 100, vel Vornică ală obștiriloră; tal. 120, vel Log. de țera de jos; tal. 70, vel Log. de obiceiuri; tal. 200, vel Postelnică; tal. 100, Ispravniculă politieiă Bucureșiloră; tal. 60, vel Cluceră; tal. 150, vel Căminară; tal. 50, vel Paharnică; tal. 150, vel Cămărașă; tal. 40, vel Stolnică; tal. 150, vel Comis; tal. 150, vel Agă; tal. 150, vel Gramatică;

tal. 30, vel SerJarŭ; tal. 30, vel Medelnicerŭ; tal. 30, vel Slingerŭ; tal. 50, vel Ispravnicŭ de curte; tal. 50, vel Pitarŭ; tal. 100, vel Armaşŭ; tal. 50, vel Portarŭ; tal. 20 vel Şătrarŭ; tal. 20, vel Clucerŭ de Arie. Aşişderea să dœe tal. 40, vel Cupariŭ; tal. 100, vel Vameşŭ pentru carvasara; tal. 20, vel Cămăraşŭ de ocne pentru Caftanulŭ sœu; tal. 20, vel Vameşŭ pentru Caftanulŭ sœu; tal. 30, vel Logof. de ţera de sus; tal. 30, vel Log. de obiceiurŭ; tal. 10 III-lea Log. de sus; tal. 19 III-lea Log. de jos; tal. 10 III-lea Vist.; tal. 10 III-lea Postelnicŭ; tal. 10 III-lea Log. de obiceiurŭ; tal. 10, Log. de Visterie; tal. 10, Log. de Spătarŭ; tal. 10, Logofetŭ Agieŭ; tal. 40, căpitanŭ de Lefegŭi; tal. 40, vătafŭ de Aprođi; tal. 40, vel căpitanŭ de darabanŭ; tal. 30, ciauşŭ de aprozi; tal. 20, vătafŭ de copii; tal. 20, vătafŭ de Visterie; tal. 20, vătafŭ de păhărnice; tal. 20, vel căpitanŭ de cazaci; tal. 20, Bas bulucŭ başa; tal. 20, ceauşŭ spătărescŭ; tal. 20, ciauşŭ Agiescŭ; tal. 10, II-lea Comisŭ; tal. 10, III-lea Comisŭ; tal. 30, II-lea Pitarŭ; tal. 10, II-lea Armaşŭ; tal. 10, II-lea portarŭ; tal. 20, polcovnicŭ de pörtă; tal. 10, polcovnicŭ de siimenŭ; tal. 10, polcovnicŭ de vênătorŭ; tal. 10, polcovnicŭ de podŭ; tal. 20, polcovnicŭ de Têrgovişte; tal. 20; polcovnicŭ de ciocli; tal. 5, III-lea Armaşŭ; tal. 5, III-lea portarŭ; tal. 20, Log. hătmănieŭ; tal. 10, polcovnicŭ hătmănieŭ; tal. 20, Ispravniculŭ politieŭ Bucureşilorŭ; tal. 10, polcovnicŭ ispravnicatului Bucureşilorŭ; tal. 25, Vornicu de haremŭ; tal. 15, gramaticŭ Dómnœi; tal. 30, Mehtupciu; tal. 10, II-lea spătarŭ; tal. 15, Muhurdaru; tal. 30, divictaru; tal. 20, vătafu de curte; tal. 60, II-lea cănăraşŭ; tal. 25, II-lea grămăticŭ; tal. 10, cafegi-başa; tal. 10, III-lea gramaticŭ; tal. 20, Secerulŭ; tal. 10, rahtivanu; tal. 10, cafegiŭ başa; aşişderea şi de la Epistatulŭ cărnŭi; tot 200, Epistaŭii menzilhanelilorŭ; tal. 250. de la đŭi ântăiu a luniŭ trecute înainte şi de la gelep-başa; tal. 200. Dumnélorŭ judecători a trei departamenturŭ de aici căŭi aŭ lófă pe lună mai multŭ de căt tal. 50 să dœe căte tal. 20 la cutie, iară căŭi aŭ lófă căte tal. 50 sœu mai jos, să dœe căte tal. 10. Aşişderea şi judecătorulŭ spătărieŭ şi agieŭ. Dumnélorŭ boerŭ de la Craiova, adecă Dumnéluŭ Caimacanu tal. 200. Gramaticŭ talerŭ 30. Alŭ III-lea Logofetŭ talerŭ 10, polcovnicŭ talerŭ 20. Armaşu talerŭ 10, alŭ II-lea portarŭ talerŭ 10, polcovnicŭ de Cerneŭŭ tal. 10; asemenea şi boerŭ judecatori de la Divanu Craioveŭ, şi de la 2 Departamenturŭ de acolo, să dœe precum amŭ đŭisŭ, ca şi judecatoriŭ Departamenturilorŭ de aici; de la patru negustorŭ Epitropŭi aŭ departamenturilorŭ obştirilorŭ de aici căte tal. 20; de la fiesce care Ispravnicŭ alŭ judeŭului căte tal. 50, iară Judecatoriŭ judeŭului căte tal. 10. Căŭi însă vorŭ rămœnea in ofichion alŭ lorŭ, sœu în cele-l-alte Epistasŭi mai mult de căt unŭ anŭ să aibă a da pe tot anulŭ acestŭ ajutorŭ la cutie. Eguneniŭ când se orânduescŭ să aibă a da dintr'a lorŭ, iarŭ nu de la Mônăstirŭ, ceŭ de la Mônăstirile marŭ căte tal. 40, iar ceŭ de la Mônăstirile mai micŭ căte tal. 20. Neguŭtatoriŭ companişŭi carŭ sunt privilegiaŭŭ cu hrisovŭi, adecă Capanlăŭ, cum şi gelepŭ, de la toŭŭ tal. 300. Aşişderea şi negustoriŭ care iaŭ de la Visteria

Domniei mele cărți pentru alișverisuri de vite și altele, să dea la luarea cărței talerî unul.

Fiind că pentru Catahrisisu care se urma în pricina pereusilor celor morți, de se isterisa și se mâhnea rudele și clironomi de dreapta clironomia loră ce li se cuvine după pravilă, cu pricina ajutorului cutiei de milostenie, am ridicat Domnia mea cu totulă acea rânduială, hotărîmă ca prea sfinția sa părintele Metropolit Ungro-Vlahiei, pe toți duhovnicii de obște să-i îndatorască și să le dea învățătură și poruncă, ca să fie datorî întru îngreuiarea opririi darului său, să îndemne pe fie-care creștinu mironă, sau preotă mironă la sfîrșitul loră, ca să lase acea ce se va proerisi la cutie analagonă după periusia lui, pentru folosul și pomenirea sufletului său, ca la unu locu cuviinciosu, de unde să ajută și se mîngăie mulți săraci și scăpătați, iară Arhieriei, Igumenii, și cu unu cuvânt tătă partea călugărilor, preoți și călugări, orî prin cuvânt său prin diată și să dea la cutie a treia parte, iară când acăsta nu va urma întocmai precum orânduimă, atunci să iea la cutie tătă periusia călugărului. Vre-unu lucru nemișcătoră de va ațerosi cine-va la cutie, acel lucru să nu se vîndă, ci să rămăie a-l căuta Epitropia ca un acaretă și sigură *Irătă* ce este, Căți din *proeresia* al loră, orî de față său prin taină voră avea a da la acăstă cutie vre-unu ajutoră, să pôtă a merge și înșisă ca să arunce în cutie. Așiderea să dea la cutie prea sfinția sa Metropolitanu țerii, când se învrednicese a se face Metropolită nouă tal. una mie, precum și părinții Episcopă ai Râmnicului ai Argeșului și ai Buzeului câte tal. 500. Iară preoții și Diaconii din tôte Eparhiile țerii, după numărulă ce sunt arătați în hrisovele vechi de 3500, să dea cea ce au dată și până acumă, adică câte tal. patru pe auă, din care să iea cutia partea sa pe jumătate, precum s'au urmată, iară cea l-altă sunt ale școleroră, cari bană să-i facă părinții Arhieriei negreșită pe toți teslimă la orânduitele două sorăce; asemenea și răsura de la banii breslilor, dupe orânduiala hrisovelor care le-amă vedută Domnia mea, să-și iea cutia.

Deciuală din milele mănăstiresci ale vinăriciului, să-și iea cutia deplină la vremea ce-și iaă și mănăstirile milele loră de vinăriciă, cumă și acei tal. 1500 de la lemna și zidari, precum și de la mezatură cele câte două parale la leu de la cumpărătoră, i de la hirotonii câte tal. 5 preotulă, și câte tal. doi și jumătate diaconulă, i de la tabacă câte două-șeci și șese de parale ocaua celui străină, și câte optă parale ocaua celui din țeră, mai scădendă pe tăbăcară din cea de măi nainte. Orânduimă Domnia mea asupra cutiei nazără pe Dumnélui vel Vornică ală obștiriloră, și pe cei patru neguțatori Epitropă ce sunt arătați prin deosebită fôie pecetluită, din care unulă să aibă deosebită îngrijire și Epistasia în parte-și asupra cutiei, iară la lucrarea și osărdia ce trebuie să se facă la acăstă trôbă a milosteniei, cum și la cele-alte trebă ale Epitropiei după hrisovulă ce deosebită amă dată Domnia mea pentru întocmirea acestui Departamentă, să fie câte-și patru dinpreună cu Dumnélui Vorniculă

următorii și silitorii, cari să se osîrduiască acum și în totă vremea fără de lenevire pentru strîngerea nu numai sus numitelor venituri ale cutiei, ci și pentru altele întîmplătoare, care se vor orîndui la cutie după cuviință de a le face tacsil, și când voru întîmpina vre-o discolie, să cîră ca să li se dea totu ajutorul de la Domnia mea, șicemă ca mare îngrijire să aibă Dumnelu vel Vorniculă nazărulă, și cu orînduiții patru neguțătorii Epitropii de a lipsi catahrisisă acela ce se urma mai înainte și pînă acum la banii cutiei de milostenie, cheltuindu-se și risipindu-se fără de cuvînt dreptu, rămîindă atăția și atăția seracii vrednici de milă lipsiți, și orî vre-ună obrază deosibit, orî mai proști necunoscuți, orî vre-o fată sîrmană de măritat, sou verî-cine aru fi, după jalbele ce voru da rînduindu-se spre cercetare la Epitropie, Dumnelu Vorniculă dinpreună cu patru neguțătorii Epitropii să aibă a cerceta și de față și pe subt cumpătă de starea aceluia ca să afe în adevăr și prin cercetare și prin vedere de i se cuvina ajutoru și de este vrednic de milă, și fără de a căuta hatăr și prietenie seu vre-o mijlocire, dreptulă adevărul, în cugetă curat, să aröte Domnulu prin anafora iscălită de nazir și de patru neguțătorii Epitropii starea aceluia și ca cătă milă i se cuvina ajutor la lipsa și trebuința lui, după starea cutiei, socotindă că sunt și alții atăția și atăția seracii asemenea, și pecotluindu-se și însemnându-se cu condeiulă Domnulu însăși acea anafora, așa să pîtă a da ce se va orîndui, iar pitacele de poruncă pentru bani din cutie, orî cu nume, orî fără de nume, sou altă mijlocire de orînduială, cu totulă le rădicamă Domnia mea, să nu se mai facă, fără de numai cum ană dîsă mai sus, prin anaforaua Vornicului, și a căteși patru a neguțătoriloră epitropii pecetluită și însemnată de Domnă, orî pentru mult, orî pentru pușin, socotindu-se bine la acösta Dumnelu nazărulă și cu negustoriiă epitropii, că nu numai vătămăre de sufletă voru avea când nu voru căuta treaba milostenieiă întru cugetă curat, rămîindă pécătuiți a da sémă înaintea lui Dumneșeu, ci și de la Domnia mea voru avea răsplătirea când se voru dovedi necredincioși. La tot sfârșitulă unu ană să fie datoră Dumnelu Vornicu obștiriloră împreună cu cei patru neguțătorii Epitropii a și da socotöla osăbită a cutiei, întru care să se arete nu numai toate veniturile căte mai sus numim, ci și celea întîmplătoare, i cheltuelile, sub iscăliturile tuturoră; unde ană orînduită Domnia mea pe celă după vremă vel Postelnică să fie naziră asupra socoteliloră Epitropiei de obște, ca să se teoriscă de către Dumnelu, care socotelii să se scrie în condica Epitropiei, unde tot intră-aceași condică asemenea să se trecă și socotelele aniloră viitorii în rîndă una după alta, ca să fie oinoscută prisosulă ce au rămasă într'ună ană din venituri, sou cheltuelă ce au trecută mai mult, și la închierea socotelii să se înfățișeze și töte anaforalele pecetluite și însemnate de Domnă, ca să se spargă, și așa să se aröte la Domnă închierea socotelei a fieș-cărui ană; iară pentru ostenöla ce are a face Dumnelu vel Vornicu ală obștiriloră, cum și orînduiții patru neguțătoriiă epitropii, măcară că acöstă trebă a milostenieiă sārăciloră, la care să

voră osîrdui, va fi în adevăr mîntuitoare de suflet, pentru care tot creştinul este dator să se osîrduie fără de plată, dar cu toate acestea, fiindcă lângă această treabă a milosteniei săracilor, sunt încărcate şi cu celelalte treburi obşteşti ale Epitropiei, amă orînduită Dumnia mea, prin deosebită hrisovulă Domniei mele, care amă dată pentru întocmirea acestui Departament al Epitropiei, aceea ce s'au cădat, atât pentru Dumneului Vornicul, cât şi pentru patru orînduiţi neguţătorii Epitropii, i pentru patru boerinaşi şi Logofeţi; dreptă acea poruncimă ca toate acestea să se urmeze întocmai; şi amă întărită acestă Domnescă hrisovă cu însăşi Domnesca noastră Iscălitură şi pecete, şi cu credinţa luminaţilor şi prea iubitoră Domniei mele fi: Mihail Vvod., Alex. Vvd. şi cu marturia D-lor cinstiţilor şi credincioşi boerilor veliţi ai Divanului Domniei mele: Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Logof. de ţera de sus, Pan Dumitrascu Racoviţa vel Ban, Pan Manolache Creţulescu vel Vornic de ţera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Ioan Damaris vel Vornic de ţera de jos, Pan Radu Golescu vel Vornic al obştirilor, Pan Iorgache Suflu vel Hatman, Pan Stefan Văcărescu vel Logof. de ţera de jos, Pan Isaac Ralet vel Logof. al obiceiurilor, Pan vel Post. Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Iordache Slătineanu vel Paharnic, Pan Nicolae Golescu vel Stolnic, Pan Dimitrie vel Comis şi Ispravnic Pan Nicolae Basaraba vel Logof. de ţera de sus; şi s'au scrisă hrisovulă acesta în anulă d'ântăiă dintru ântăia Domnie a Domniei mele aici în oraşul Bucureşti la ană de la zidirea lumii 7307, iară de la nascerea D-lui Dumneşu şi mîntuitorulă nostru Isus Hristos. 1798. în luna lui Ianuarie 22. De Iacovache Logof. de taină.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd. Zem. Vlahischie.

Cinstită şi credinciosă boierulă Domniei mele Dumneului vel Vorn. al obştirilor, fiindcă cu orînduiala lefloră ce se facă de la Epitropie la obraze scăpătate, câte numai pînă acum s'au hotărită, vedemă o sumă îndestulată, care după iraturile Epitropiei, nu mai ară rînuinea altă mijlocă de putinţă şi pentru vre-ună ajutoră deosebită la vre-ună locă prea trebuinciosă, de aceea dară D-néta trebuie să chibznescă mai din vreme şi să socotescă a nu mai orîndui lefi, căci precum dicemă, iraturile Epitropiei nu au catastasă atăta de mare, şi aşia veî urma Dumneţă de acum înainte. toti pisah gd. — 1798, Sept. 17.

(Lista grecăscă scrisă românesce sub No. 26 Fila 82).

Cod. XXXIX fila 81:

Anexa la pag. 181

Hrisovulă Logofeţiei de obiceiuri

O răvnă desevărsită avîndă Domnia mea de a pune în faptă câte sunt de folosă, trebuinţă şi podoba acesteî de Dumneşu păzită ţera noastră, nu amă lipsită de cum amă ajunsă cu ajutorulă lui Dumneşu la scaunulă acesta a chibzui şi cele ce sunt spre buna orînduială şi podoba ei şi găsindă la orînd-

duiala și obiceiurile politicescî, pentru trebuința și folosul țerei o Logofeție osebită întocmită de Domnia sa seifulu nostru Alexandra Ipsilant Voivod, o adunătore de tôte obiceiurile și orênduelile politicescî, și de privileghiurile pământului acestuia câte mai jos se voru numi, în care să scrie tôte după orênduiala lor, ca să fie cunoscute și ca să se păzescă de-apururea și în tótă vremea cu cuviință și cu statornicie, ca unu lucru ce neavêndu-lu mai nainte țera, câte se făcea, une-orî se făcea într'unu chipu, alte orî într'altu chipu, adecă fără de nici o orênduială întocmită, la care găsindū acéstă întocmire și aședare de Logofetū mare alū obiceiurilorū și sub dênsulū alū doilea și alū treilea i patru Logofetei micî ; acésta dară orênduială după ce mai ântêiū chibzuind-o și Domnia mea, amū aflat-o de trebuința țerei, care o amū întăritū, făcêndū și vel Logof. de obiceiurî și voimū ca prin îngrijirea nevoinței și strădania acestei Logofetiî să se scrie Istoria, orênduiala politicescă, și dregătoriile țerei nōstre, cei de Dumneșeu păzite și să se păstreze la acéstă Logofeție, una ca să fie cunoscute pe deplinū cele de enviință, atât ale tuturorū împreună, cât și ale fieș-căruia orășanū în parte, și alta ca să se alcătuiască și să fie de-apururea în țeră o întocmélă necurmată fără greșólă, care este vêrfulū bunătățilorū la tôte lucrurile și la tótă însoțirea politicescă a ómenilorū, și Logof. avêndū rêndū după Logof. vel țera de jos, și ținêndū toiagū, să ședă împreună cu cei-l-alti boșeri ai Domniei mele, la Domnesculū nostru Divanū și la cele-l-alte adunări, și să judece împreună cu cei-l-alti și când se face înălțare de dregători sêu se dau boșeri și se sêvêrșescū alte obiceiurî, i țeremoniî, atât politicescî cât și biserescî, să se afe față pentru îndreptarea și povața în ce chipu se cuvine a se face urmare după obiceinuita lorū orênduială ; să aibă acéstă dregătorie a Logofetei de obiceiurî léfa aceea ce au și D-nêlorū veliți Logofeti ai Divanulū Domniei mele, de la Visterie, cum și alū II-lea Log. i alū III-lea Log. și patru Logofeti micî ai Logofetei de obiceiurî, să aibă asemenea léfă de la Visterie după cum și ai Divanulū ; așisderea să aibă acéstă Logofeție a obiceiurilorū și iraturî de la slujbele Domnescî ce se strigă la cochii vechi după cum s'au urmatū și anulū trecutū, adecă pe cât iéu amêndoi D-nêlorū veliți Logofeti cu doi (2) Logof. să iéu acéstă Logofeție pe jumătate și împărțindū trebile acestei Logofetiî în cincî capete :

1. În istoria Domnilorū Valahiei, adecă să se facă adunare de tôte letopisișile ce s'au scrisū după vremi de ómeni cu sciință pentru oblăduirea țerei, cu schimbările și prefacerile ei, împreună și cronologia Domnilorū și ocârmuitorilorū pe scurtū.

2. În geografia țerei : cum se hotărâșce cu cele din afară ale ei, adecă cu prea puternica Împêrăție și cu pământū strêinū, precum hotărnicia țerei despre partea Banatului și cu Transilvania, ce s'au făcutū prin ómeni împêrătescî la létū 1792, după pacea de la Șiștov, i sinetulū ce s'au datū nemșesce și turcesce pentru cercetarea hotarelorū de către comisariî Austrienî la mâna Efendilorū

. ai Prea Inaltei Porți, și hotărnicia hazurilor Austriecească ce s'au făcutu din poruncă Impărătescă cu Mumbașirü în Domnia lui Ștefan Vodă, cum și cercetările ce s'au făcutu mai în urmă și privileghiurile țerei, hatiserifurilor ce s'au datü după vremi pentru privileghiurile ei și câte se vorü mai da să se scrie în condicile acesteï Logofeții, iară cele adevărate să se păstreze la Mitropolie, de unde să se iee adeverință înscrisü cumcă s'au datü acolo. care adeverință să se trcă la condică.

2. In cele ce se cuvine la Domnū, de la începutulü Domniei pēnă la sfârșitü, adecă venirea Domniei de la Tarigrad, pēnă se aședă în scaunulü Domniei, țeremoniile ce se obicnuiescū a se face mai desü seü mai rarü, precum: alaiü la sērbătorü, felurimile de eșirü ale Domnilorü din Curtea Domnescă, afară de țeremoniile ce se facü peste anü la Curtea Domnescă: nunte Domnesci, cununii și botezurü Domnesci, întâmpinări de solü și de alți mosafirü.

4. In bisericēscă orēnduială și acēsta în douē, în de obște cum sunt mezaparișiile bisericesci și în parte cum se urmēză cele de cuviință a fiteș-căruia din cei din cinulü bisericesc, și cum se face aședarea de Mitropolitü, de Episcopü și de Egumenü de la mōnăstirü marü și micü, să fie scrise la acēstă cancelarie, și la tōte acestea când se face, să se afle după trebuință Logofetulü de față spre a arēta orēnduiala lorü.

5. In orēnduiala politicēscă, și acōsta în douē, în deobște, pentru care se cuprinde în parisiile Domnesci, și în parte care este boieriile și venituriile lorü, de care cuvēntămü aici la acestü cap. adecă meseriile tuturorü dregătorilorü marü și micü, veniturile lorü și datoria ce are fieș-care a sēvērși tōte acestea, să fie trecute în condica de obiceiuri, și acōstă Logofeție când se înalță cinevaș la vre-o boierie, să fie datōre să dōe la celü ce iō boierie în scrisü însemnare, care să cuprinđă orēnduiala acelei boierii, și datoria ce are a urma, cum și havaeturile seü bacșişulü ce este obicnuitü a da acea boierie la îmbrăcatu caftanului verü-cuü, iarășü de la acēstă Logofeție să arēte și să se dōe fōie anume și legile celorü ce sunt în dregătorii, și orü-ce slujbă seü boierie, cu tōte că sunt scrise la Visterie fiind-că de dēnsa se și dau, să fie însă și la condica acesteï Logofeții scrise și de la acēstă Logofeție să se facă arētare fiteș-căruia dregătorü orēnduita lēfă împreună cu cea-l-altă orēnduială de uruarea datoriei, boieriei și slujbei lui; iară altele ce vomü mai chibzui Domnia mea că sunt de cuviință a se da pe sēma acesteï dregătorii pentru îndeplinire le vomü orēndui și le vomü întocmi prin deosebită carte a Domniei mele, în care se va arēta anume și ce altü venitü are acēstă Logofeție, și dia ce Deci întărimü aceste capete printr'acestü Domnesculü nostru testamentü și voimü ca să se păzēscă cele ce se cuprindü într'ensulü precum le orēnduimü și să se urmeze nestrămutatü, spre întărirea și podōba, cum amü đisü, a țerei acesteia de Dumneđeü păzite și nu suntemü la îndoială, că și la cei din urma noastră luminați frați Domni va fi plăcută acēsta, și vorü bine-voi și Domnia lorü a întări

aceste obiceiuri, cari măcar de și s'au izvoditū după vremi, orī-cum s'au în-têmplat; iară acum s'au luatū întărire pe deplinū, cu cuvântū dreptū și cu sfatū de obște; și amū întăritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Vvd., Alexandru Vvd. martori fiindū și Dumnélorū cinstiții și credincioși veliții boierī ai Divanului Dómniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banū, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarū, Pan Nicolae Basarabū vel Logof. de țóra de sus, Pan Nicolae Filipescu vel Vorn. de țóra de sus, Pan Scariat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țóra de jos Pan Radu Golesu vel Vorn. alū obștirilorū, Pan Radu Slătineanu vel Vorniciū alū treilea, Pan Constantin Știrbeiū vel Logof. de țóra de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorniciū alū patrulea, Pan Mateiū Fălcoianu vel Logof. alū obiceiurilorū, Pan Iorgache Suțn vel Post., Pan Costache vel Hatmanū, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerū, Pan Scarlat Slătineanu vel Paharn., Pan . . . vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comisū, Pan Teodorache Văcărescu vel Șlugerū, Pan Iordache vel Pitariū, și Ispravnicū Pan Nicolae Basarab vel Logofetū de țóra de sus; și s'nū scrisū hrisovulū acesta la anulū d'ântéiū dintru ântéia Domniei a Domniei mele, la aniū de la Hristos 1798, Aprilū 12.

Cod. XL, fila 24.

Anexă la pag. 182.

Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gospodu.

Cinstiții și credincioși boorilorū Domniū mele, D-ta vel Bane Dimitrio Ghica i Dumnéta vel Bane Nicolae Mavrocordatū Epistatule alū Postelnicii, i Domnia ta vel Vist. Nicolae Brâncovene, și D-ta vel Vornice de țóra de jos Constantin Filipescule, cu tóte că slujba Vornicieī este legatū la epitropie întro cele-l-alte iraturī ce mai arc, dar după cuviința amū socotitū Domniū mea să facemū Iratū alū Dumnélorū veliților Vornici, când însă să va găsi prin buna chibzuinó Dumnévóstră altū mijlocū ca să se pue în locū la epitropie de o potrivă venitū cu acésta a slujbiī Vornicieī, fiind-că de acolo sa ajutoréză celo mai multe obraze scăpătate cu lefile și milele ce se dau necormatū, cum și orânduiala podurilorū mari se finū, și urmarea să fie cu mijloculū ce se arată mai jos, adevē slujba Vornicieī să se vênđă de la Visterie, și baniī ce va eși să se facă trei părți, din care două părți să se deē la doi D-lorū veliții Vornici de țóra de sus, și de țóra de jos, iar o parte să se deē la ceī-l-alți doi Dumnélorū veliții Vornici alū treilea și alū patrulea, și pentru ca să nu să întimple logotrivii la mijlocū, acestū venitū să se împartī cu analoghie la Dumnélorū pe tótă luna, și să fie știută Visteriei socotóla acestui venitū, și împărțóla analoghieī, afară din lefile Dumnélorū; ci dar d'împreună adunându-vē D-vóstră și chibzuindū a găsi mijlocū acestū întocmirī, precum dicemū ca, și la Epitropie

să se găsească altă irată, în locul acestuia a se pune spre a nu se da zătignire trebuinții, și să ne arătați Dumnévoastră cu Anafora. tolico pisah gd.—1799 Ghonar 4.

Cod. XXXIX fila 128 verso.

Anexă la pag. 183.

Zem. Vlahiscoie. Dumnévoastră Ispravniciloră ot sud.... sănătate, și vouă parcălabiloră și tuturor locuitoriloră de prin satele acestuă județu, vă facemă Domnia mea în șcire că între alte năpăstuiră și jafură, și nedreptăți ce s'au urmată de către slujbașii zapciă ai plășiloră, care până acum trecându-se cu vederea de către Ispravnică, au pățimită ticăloșa Raia, nedreptăți și necazură nesuferite, una este și acosta adecă conacile Zapciiloră ce le faciă prin sate cu cereră, nepotrivite ce nu pot ticăloși a le implini fiind de multe chipură și lucrără cară nici se găsescă pe la dênșii, în cât până a nu mcrge Zapciu în sată, mai înainte trimite slujitoră să ă gătésă conacă, cerându-le lucrură ce numai pe la băcăniile tânguriloră se găsescă, și așa după ce soșesce Zapciu și nu se află gata ale conaculuă, îi injură, îi necăjescă, trimițându'ă după ale conaculuă, și în cea de pe urmă îi și bate aruncându-le căte o pricină de neîmplinirea porunciloră Domneșci; acestea dară cu mare mirare și cu mâhnire din destulă vedându-le Domnia mea, nu putem a suferi de a pățimi într'acest chipă ticăloșa Raia a prea puterniculă împărătă, în vreme ce zapciă au simbria loră orânduă, și nu au a cere alt-cevașă mănăcarea loră de la locuitoră, din cele ce au și locuitoră, adecă fênă pentru ca și grăunțe, căte odată când li se întimplă masulă la acul sată, iară de ale mănăcără, de care mănăncă și însuși locuitoră sateloră oră-ce să întimplă la casele loră, fără de a nu face gătire de conace cu deosebite cereră de lucrură care nu au ei. Dreptă acea poruncimă de acum înainte toți să o șcie de obște, că zapciă n'au să faciă cerere mai mult de conacu loră, și oră-cară se va îndrăzni împotriva porunciă Domniă mele a face vre-o urmare de cerere cât de puțină, unul ca acela să șcie, că lipsindu-lă Domnia mea din slujbă, îlă vomă pedepsi fără de milostivire. Asemene au venită la auzulă Domnieă mele că parcălabilă sateloră unindu-se cu zapciă și cu ună din fruntașă, pună bană în cislă mai mult decât extracturile Ispravniciloră, cu cuvântă de cheltuiala satuluă, cu care încărcându-se suma respunderă la împlinire în parte, se face numai de către cei sôracă și neputincioși, iar fruntașă trecă fără de a se supăra la acele cheltuiă, care le cisluescă numai și numai pentru mănăcătoria loră, i a Zapciiloră. Decă și acestă urmare fiind fără de dreptate și pricinuitoare de necumpănire, nu o putemă suferi Domnia mea, ci hotărână și poruncimă să se rădice cu tot, și de acum înainte veră ce cheltuială măcar va avea fieșcare sată, ca să pue în cislă, întăiu să o arate D-vôastră Ispravniciloră, ca să o cercetați, și de o veți găsi cu cale și cu adevărată cheltuială, dreptă a satuluă așa să dați slobođenie a se pune în cislă, și să fie trecută pricina acelei cheltuielă în condica județuluă pentru ca să se șcie în totă vremea; mai vădămă

Domnia mea din jălbile de pe la locnitori, că se face mare năpăstuire sĕracilorŭ la cisle, puindu-se fruntaşii pe uşorii, şi cei sĕraci fŕorte peste puterea lorŭ, şi acĕsta nu pŕote fi de altii, fĕrĕ de numai cĕ Dumnevŕostrĕ Ispravnicii neingrijindŭ de cumpĕnirea judeţului, nici cercetĕndŭ adese cislele, vĕ cĕutaşii numai intereurile, şi v'atŭ lĕsatŭ ĩn nĕdejdea Zapciilorŭ, şi ei ca nişce oameni fĕrĕ chibzuialĕ ĩnrĕgĕ, socotindŭ cĕ tŕtĕ vrednicia stĕ numai la ĩmplinirea banilorŭ, cĕutĕndŭ şi ei apoi mijlŕcele ce ar putea sĕ jĕfuiascĕ, ne avĕndŭ nici unŭ felŭ de ĩnfrinare de la Ispravnicii, fĕrĕ de a socoti cĕtĕ ĩngrijire trĕbue sĕ aibĕ a nu se nĕpustui nici unulŭ la cislĕ, şi cu acĕsta se face de mare nevoie risipirea şi strĕmutarea locuitorilorŭ de prin loculŭ lorŭ, de care cu tŕte cĕ amŭ orĕnduitŭ Domnia mea cercetĕtorii pe la judeţe, şi avemŭ sĕ facemŭ ĩndreptare acestor lucrurŭ, ca sĕ se bucre locuitorii de obşte, şi sĕ petrĕcĕ ticĕlŕsa Raiaoa cu tŕtĕ lĕuiste, darĕ ca unii ce s.ıntefŭ datorii D-vŕostrĕ a priveghea, vĕ poruucimŭ strĕşnicŭ sĕ aveŭi pururea ĩngrijirea de unele ca acestea, cu tot mijloculŭ cuviinciosŭ, şi sĕ vedeŭi a nu se face sĕracilorŭ nĕpĕstuire la cislĕ, nici sĕ ĩngĕdnuŭi vre-o urmare ĩmpotrivĕ, cĕ vĕ vomŭ pedepsi ĩntocmai ca pe cel vinovatŭ; privegheŭi darĕ de acum ĩnainte şi de faţĕ şi pe sub cumpĕtŭ la cislele satelorŭ, fiind-cĕ ĩntru acĕsta stĕ buna cumpĕnire; şi poruuca acĕsta a Domniei mele, cetindŭ-se prin tŕte satele ĩntru auşulŭ tulerorŭ locuitorilorŭ, s'o adeverezĕ ĩn dosŭ preŕtu şi pĕrcĕlabu satului, şi trecĕnd-o la condica judeţului, sĕ o trimeteŭi apoi Domniei mele, spre ĩncredĕnţare cĕ au ĩnţeles'o cu toŭii. ii saam recĕh gd.—1798, Febr. 18.

Cod. XXXIX, fila 22.

Anexĕ la pag. 183.

Zem. Vlahisocie. Findŭ cĕ Dumnealŭ cĕstitŭ şi credinciosŭ boŕerulŭ Domniei mele vel Spĕtarŭ ne arĕtĕ, cum cĕ Ispravnicii din sud Vlaşca au ĩuatŭ tal. patru sute de la unu Gheorghe Hoşulŭ i de la gazdele lui, care s'au prinsŭ de Polcovnicu judeţului, cu cĕpitaniŭ de la Daia, i Grĕca şi Cacaleşii, dĕmŭ volnicie slugei Domniei mele zapcii spĕtĕrescŭ sĕ niĕrgĕ la Ispravnicii Vlĕscei de unde sĕ ia acestŭ tal. patru sute ce i-au luatŭ Ispravnicii de la numitulŭ hoşii, i de la gazdele lui, sĕ-i aducĕ la Spĕtĕrie, ca sĕ dŕe pĕgubaşilorŭ ce se vorŭ arĕta pe urma numitului hoşii. ii saam recĕh gd.—1798. Octomb. 23.

Cod. XXXIX fila 99 verso.

Anexĕ la pag. 184.

Zem. Vlah. Fiind-cĕ Gheorghe Prodrovicŭ, i Neculae cĕ fraŭii lui ŭiganŭ ai Dumnelui vel Vorn. Manolache Creşulescu ce sunt sciŭi de hoşii vestiŭi, trecuŭi ĩn multe rĕndurŭ prin condicile puşcĕriei, nu s'au pĕrĕşit de urmĕrile lorŭ, ci apururea ĩmblĕndŭ, dintr'unŭ judeŭ ĩntr'altulŭ tĕlĕrindŭ şi hoşindŭ,

pentru care fiind-că dete Domniei mele mare prinsore Costandin Lipovanulii, cum ca să-i se deie voie și slobodenie de la Domnia mea și i va prinde, de aceea după a lui făgăduială, dămii Domnesca noastră carte la mânila numitului Costandin Lipoveanulii, cu care să aibă voie și volnicie să amble în orî-co județu va face trebuință, să prinďă pe acești țiganii hoji. De care poruncimii Dumneavóstră Ispravnicilorii ai județului, i Polcovnicilor, Căpitanilorii, Zapciilorii și altorii sluşbaşii, nu numai să nu stați cu vre-o impotrivire, fără de nici un cuvântu, să dați negreșiti spre a-i putea prinde, dar nici numitulii cu pricina acósta să nu se amestece la alte hoji întâmplătoare, ce nu este datoriala lui, fără de numai după acești hoji să amble a-i prinde, și prinďându-i cu bună pază să-i trinită aicea la Dumneólui vel Spăt. cu tacirul lorii.—1798 Iulie 30.

Cod. XXXIX fila 66.

Auxă la pag. 184.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpd. Zem. Vlah.

Cinstiti și credinciosii boerulii Domniei mele biv. vel Stolii. Stefanică Ispravnicelii ot. sud. Vlașca, sănătate; veii vedea jalba aceasta ce ai datii Domniei mele slujitorii scaunului ispravnicescii, și cu mirare ne-aii fost să auđimii nisece mări ca acestea, ca să se deie în dajdie slujitorii cöi vechii, cu pecetluitnrii, fiindii săracii, și să se opréscă cöi bogatii, care s'aii găsitii sporii și aii fost porunca Domniei mele a se da în dajdie, lucru carele aduce la turburare, și care sunt de scădere și pagubă Visteriei Domniei mele, cum și în ce chipii s'aii întâmplatii pricina acósta, de care așteptamii respunsii acesteii.—1798. Martie 5.

Cod. XXXIX, fila 41 verso.

Io. Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpd. Zem. V

Cinstiti și credinciosii boerulii Domniei mele D-néta vel Spăt., i D-néta vel Agă, vă facem Domnia mea în scire că Delii și Tufecciii, Ogiacii curței, sunt să fie de ómeni opt-deci, cărori ai a li se da adevérințele, lui vel Hatimanii Costiche pe la mânele lorii, ca să fie cunoscutii, cum și Spătaria are Neferii cu toții Zapcii lorii ómeni trei-deci și șóse. Asemencia și Agia are noferii cu toții zapcii lorii ómeni 36, cărori li se va da iarăși adevérințe pe la mânele lorii, după orânduală de cütre D-névóstră, spre a fi cunoscutii, iară alții afară dintr'acestia, orii iamaei sóu arnăuții sóu cu nume de Tufecciii, sóu Delii, sóu neferii, să nu se cunóscă, nici să porțe arme sóu căiafet de arnăuții; dreptii aceea poruncimii strănicii într'acestașii chipii, să puneții D-névóstră în urmare porunca acósta, și să grijiții a se păzi negreșiti, făcându-o cunoscută la toții spre a sci fieș-care porunca ce amii datii, iară cöi l-alții toții cății vorii fi să între în orânduală la dajdie după starea lorii, așeđându-se la catastilul mahalalelorii de cütre Dumnóta vel Agă. tolico pisali. gd.—1798 April 2.

Cod. XXXIX fila 25 verso.

Anexă la pag. 185.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem Vlahiscoie

Cinstiți și credinciosii boerulii Domniei mele biv. vel. Hatmane Sațu Epistatule al Agiei, trebuința fiindii a se da unii Nizamii la orânduiala băilorii, cafenelelorii, i băcăniilorii, și cărciumelorii, ca să șcie fie-care până la ce vreme din nopțe siera potii a se zabovi la trebuința alizveriișuluii, poruncimii Dumitale să dai Dumneta de scire cu pristavii, că cafenelele și băile până la patru césurii sunt slohode a fi descluse, cum și băcăniile până la unii ciasii și jumetate din nopțe, asemenea iară nu mai multii, dându-le să înțelégă, că după acosta în urmă celii ce se va aréta cu urmare împotriva Domnescii nostre poruncii, si șcie că se va pedepsi, și pe unulii ca acela sa-lii ridice, avéndii Dumneta purtare de grijă a se păzi Nizamul acesta în totă vremea negreșiti. — tolico pisah gd. — 1798, Nocsmbre 3.

Cod. XXXIX fila 103 verso.

Anexă la pag. 185.

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstiți și credinciosii boerulii Domniei mele biv. vel. Hatmane Costache Suțule Epistatule al Agiei, fiind-că cu slobodenie ce se vede acum într'acostă vreme, âmblandii noptea slobodii orii-cine fără de felinare, găsescii mijlocii făcătorii de rele de își sôvârșescii faptele și hoțiiile, care acosta după cum ne pliroforisimii Domnia mea, aii avutii Nizamii, adecă nu cra nimenea slobodii a umbra nopțe fără de felinariii, de aceea poruncimii Dumitale, ca de acum înainte de la un ciasii și jumetate din nopțe, nimenea să fie slobodii a âmbli fără de felinariii, și mai ânteiii să faci porunca acosta sciintă la toții de obște spre a o urma fieș-care, iară pe celii ne următorii să-lii ridice. — tolico pisah gd. — 1798, Nocsmbre 3.

Cod. XXXIX fila 103 verso.

Anexă la pag. 185.

Pitacu la Aga pentru străiniii ce vorii veni în poliție să-ii arête Mariei sale

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd.

Cinstiți și credinciosii boerule al Domniei mele Dumneta biv. vel. Hatmane Epistatule alii Agiei, primindii Domnescul nostru Pitacii, să dai poruncă în tot poporulii Dumitale, mahalagiilorii și pe la hanurii, ca de acum înainte oății se vorii întâmpla a veni, ca să conăcescii atât prinii hanurii, cât și pe la prăvăliii-sôii case ale mahalagiilorii, să fie datorii stăpânii casei, sôii hangiulii de la hanii îndată a face scire la Agie pentru celu ce a conăciti acolo, cine este anume, ce felu de omii, de unde și pentru ce trôbă a venitii? spre a fi sciuti Dumitale toții aceștia, ca să se facă arêtare Domniei mele în vreme, dâ-

du-le să înțelegă, că celii ce nu va face urmare după porunca Domniei mele, se va pedepsi strașnicii, și așa să îngrijesci Dumnóta a se păzi acestu Nizamii în totă vremea negreșit. — tolico pisah gd. — 1798, Noembre 7.

Cod. XXXIX fila 106.

Anexă la pag. 185.

Pilacii la vel. Agă pentru cercetarea străinilor ce vinu în Bucurescii.

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gapd.

Cinstiții și credinciosii boerulii Domniei mele Dumnóta vel. Agă, fiind-că pentru a se păzi buna orânduială și Nizamulii ce se cuvine de către zabiții politieii, cea mai înainteii îngrijire de a pururea urmózá a se face prin marifetulii Agieii, mai vartosii la străinii ce vinu în Bucurescii, a se cerceta ce ómenii sunt, de unde au venitii și cu ce trebuință, unde este conăcitiții, și cât are a ședeaa? pentru ca să fie sciutiții, după obiceiii, cine și ce felii de ómenii sunt, și cu ce trebniință sunt aicea veniții în politia Bucurescilor, cu care acestii mijlocii să se póttă a se vedea furii și făcētorii de rēii, dintre neguțatorii și călētorii ceii bunii, care Nizamii 'lú voimii Domnia mea să se păzēscă ca unii pricinuitorii de bună petrecere și în liniștită odihnă a obșteii, de care poruncimii să îngrijesci Dumnóta, ca pe la străjii, și vătășeii, să daii strașnice porunci a fi cu privegliere și luare aminte, să vadă cine a venitii, ce felii de ómenii sunt, și să-ii arăte la Dumnóta; să îndatorescii și pe hangii de pe la hanurile ce sunt în poporulii Agieii, precum deosebitii s'au poruncitii și Dumnólnii vel Spătarii, pentru hanurile din poporulii Dumisale, cum și pe ómenii ce sunt portarii prin mōnăstirii să-ii îndatorescii ca orii-ce streiniii va veni, verii creștinii verii turcii, seii altii căletorii diu neguțatorii, numaii decât să facă scire la Agie, ca să-ii cercetezii Dumnóta: cine este, de unde a venitii, cu ce trebuință și cât are a ședeaa? cum și găzdașilorii cărciumarii, care ține gazde și conace de musafirii, să li se deē strașnică poruncă, ca străinii să nu fie primiții în mahalale, ci să mōrgă să conăcēscă la hanurii, afară de aceii ce au a se sălășlui cu locuința aicea, pe care a-ii arēta la Dumnólnii Ispravniculii Bucurescilor, ca să urmeze după orânduiala ce are; pentru care să va da acēstă poruncă a Domniei mele, și Dumisale Baș-Beșleagă ca și pentru turcii să aibă această purtare de grijă: a se cerceta, cine și de unde au venitii și cu ce trebuință? spre a da de scire la stăpānire, ca să facă cercetare și urmarea ce amii poruncitii Domnia mea și așa să îngrijesci Dumnóta a se păzi Nizamulii acesta cu scumpătate ca să póttă fi cunoscutii și sciutiții streiniii ce vinu în Bucurescii, și eii dānd să înțelēgă străjarilorii, hangilorii, portarilorii și vătășeilorii i găzdașilor de prin mahalale, care de nu vorii fi următorii și vorii face vre-unii cusurii la Nizamulii acesta, au a se pedepsi fórte strașnicii de către Domnia mea; pentru care se va porunci și la Hătmanie, ca și pentru ceii ce vinu cu Menzilurii, asemenea

să aibă datoria a cerceta și a'î ști ce ómenī sunt, spre a face arĕtare Domniei mele; așīderea poruncimū Domnia mea ca să îngrijescī Dumnóta și pentru orânduiala pâneī, carneī, lumânărilorū, și a celor-l-alte tóte, a fi îndestulare la politie, și a se păzi Nartulū celū cuviinciosū la fieș-care; să porunceșcī Polcovicilorū și tuturorū celor-l-alți Zabiți, ca să se ferescă de a face obiceiū de luare cu jăfuire și ne dreptate, precum se obicinuisē de la unū rândū de vreme în-cóce, forte să se pórte cu luare aminte toți de împreună a nu da cea mai mică pricină de năpăstuire și cărtire săracilor. — toli pisah gd. — 4798, Ghemar 6.

Cod. XXXIX fila 2.

Anexă la pag. 185.

1798. Martie 30. S'aū făcut pitac la Dumnea biv. vel Spăt. i Dumnóluī vel Agă, și la vel Cămărașū pentru arnăuți, că aici în Bucurescī fiindū liniște, fără de trebuință este de a purta arnăutū arme, și de la toți să se rădice armele, și să pórte sope, afară numai din neferiī Dumnóluī Baș-beșlógăi.

Cod. XXXIX, fila 35.

Anexă la pag. 186.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpr. Zem. Vlahiscaoie

Cinstitū și credinciosū boerulū Domniei mele Dumnóta vel Hatmane fiind-că din pricina arnăuțilorū și altora care pórta caiafetū de deliī, fără de a fi din ogecurile celea știute, de apururea se intĕmplă gálcecuri și hatale, de care s'aū fost datū poruncile Domniei mele prin pitacurī, atât la spătărie, agie cum și pentru ai curței, ca nimenea sū nu pórte aici în politie arme, asupra lorū, și din neîngrijirea ce s'aū făcut, nu s'aū pusū în urmare acest nizam; pentru care poruncimū Domnia mea însuși Dumnóta să incalecī să mergī prin mahalale și prin tĕrgū, să faci acĕsta priveghere, și pe orī care veī găsī purtândū arme asupra lui, ziua și nóptea, orī din care ogeacu arū fi, măcarū și ai curții, să iei Dumnóta armele de asupra lui și să 'i rădicī ca să 'i și pedepseșcī ca pe unū neurmătorū poruncei, și de urmarea ce veī face să ne arĕtați, însă mai întĕiū să se facă acĕsta cunoscută la toți de obște acumū de iznóvū, ca să șcie că neferiī ageșcī și spătăreșcī cum să pórte numai sope, precum și ai curții asemenea, iară arme nimenea să nu pórte. — tolico pisah gd. 1798. Septebre 9.

Cod. XXXIX fila 77.

Anexă la pag. 186.

Porunca ce s'a făcutū la orĕnduitulu boeru cercelătorū, de la sud Buzĕu după jalbile plăiașiloru, din plaiu Slănicu sud Buzĕu.

Boerul Domniei mele biv. 3-lea Logof. Iacovache orĕnduitule cu cercetarea de la sud Buzĕu, iți facemū Domnia mea în șcire, că locuitorii plăoși din

plaiul Slănicului dîtr'acelū județū, detersă Domniei mele acestea patru jălbî care și să trimise cu deosebitū tacrirū grecescu, după înșciințarea Ispravnicilorū, și fiindū că jălbile sunt cu arėtare una în potriua alteia, și iscăliturile jălbilorū tot acoleași cu numire adecă: plăiași din plaiul Slănicului sud Buzău, să înțelege trēba că este la mijlocū vre o nesteșugire; pentru care 'ți poruncimū domnia mea, să aibî a face cercetare fôrte cu amăruntulū de tōte, ca să afli adevērulū lucrului la fie-care madea, și atāta pentru celea ce arėtă asupra vātafulū Stefan, să lāmureșci lucru de fieș-care madea ce năpăstuire s'au făcutū ómenilorū, și ce nedreptate și jafurî? cum și pentru celea ce arėtă asupra lui Dinu Păclēnu, asemenea să cercetezi apoi și pentru poslusnicii ce arėtî către Stefan vātafū liude 25, i Vasile Logof. liude zece. (10.) și cei-l-alti vātășei ai plaiului, de cānd i are scutiți de dăjdiile Visterii, și din care satū sunt luați, și cu ce tocmelă îi are fieș care, cum și liude 20. ai schitului Gāvana, de cānd sunt luați și din ce satū, și cu ce tocmelă îi ține și cu ce orēnduială iaū luatū peste scultelniciū cei-aū? De tōte acestea făcānd cercetare cu scumpătate, vēdēndū și cele arėtate prin tacrirulū Ispravnicilorū, să te sileșci ca să descoperi adevērulū, și să înștiințezi Domniei mele fără de zăbavă.—1898 Februarie 9.

Acēstă carte s'au datū în māna lui Ioan Barlaș din pl. Slănic sud. Buzău.
Cod. XXXIX, fila 21.

Anexă la pag. 186.

Porunci pe la toți Vatași Plaiurilor pentru Nizam.

Îo Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpd.

Slugi Domniei mele Vatașo de Plaiū sud. fiind-că pentru paza bunei orāndueli, și ferire de cele împotrivoare la Nizamul Mărgeniei, ce este intocmit, , ai ponturi și porunci pe largū după condica Divanului, date la mână încă de cānd te-a orānduitū Vatafu, îți poruncimū dar, că acestorū ponturi și porunci să aibî a urma întocmai, șilindu-te la sevărșirea poruncilorū, și priveghindū forte pentru paza Nizanului, ca să nu se întāple vre-unū cusurū la paza mărginei, că vei cădea în ūrgia Domniei mele, și pentru or-ce se întāmplă, sōū vei simți, să aibî a scrie după orānduială aici la Dumnelū vel Vorn. de țera de . . . și la Dumnelū biv., vel Banū, Nicolae Mavrocordatū Epistatulū Spătăriei, ca Dumnelorū să facă arėtare după orānduială către Domnia mea, și vei lua poruncă de urmare pentru tōte acestea.—1798 Ianuar 10.

Cod. XXXIX fila 5.

Publicații la tōte județele ca să se indemne locitorii la arături.

Dumnévostră Ispravnicilorū ot sud. sănătate, fiind-că timpulū din mila lui Dumneșeu este de semānatū rodurile pământului, și fiind-că poftimū

și voimū pe locuitorī țērii Domniei mele, ai vedea întru tôte îndestulați, mai vertosū de ale rodulii pământului, care este hrana și alișverisulū lorū, spre a fi și ei îndestulați, și ale prisosi de a vinde și pe banī ca să câștīge și să se folosescă în vremea Domniei mele, când silă saū hrăpire la bucatele și zaharelele lorū cu a li se lua fără de prețū, acosta nu o suferimū nicī de cum, precum inși-vē să o socotiți, și să le dați înțelegere că est timpū, orī câtă trebuință de zaharea aū fost toată s'aū luatū cu prețū îndestulatū, și insu-și ei să o cunoscă câte folosuri aū avutū, și fiind că unū, din prostimea lorū, și din naravulū leneviei, nu sunt îndemnători de sineși la lucrulū pământului, de aceea nu lipsimū, intradinsū, a vē porunci Domnia mea, ca să îndemnați pe toți locuitorī de obște la semănatulū de grău i orzū, nu numai a eși cu plugulū pentru a-și face datorja poruncei, ci și a se sili de a semăna cu îndestulare, până este vremea bună de la Dumneđeū, grijindū Dumnóvóstră de acéstă trébă, care este cea mai ântâii trebuinciosă țērii, și să avem respunsū de urmare cu arătare de suma arăturilorū negreșitū, ca să vedemū Domnia mea, silința ce s'aū pus la tréba acosta; așa dară ca unū lucru re este chiarū pentru buna îmbielșugare și folosulū lorū, să se îndemneze până este vremea bună a se apuca cu micū cu mare la arăturile de tómnă, ca să le facă mai cu înmulțire. — 1798, Sept. 26.

Cod. XXXIX fila 85.

Anexo la cap. XV, pag. 187. — Justiție

Publicații pe la tôte județele către Ispravnici, cu povățuirī a păzi dreptatea locuitoriloru.

Dumné-vóstră Ispravnicilorū și judecătorule ot sud. . . . sănătate; avēndū Domnia mea mare râvnă ca seraca raiana prea puternicului și prea milostivului nostru Impēratū (a cărnua putere să fie vecinică și biruitoare) să petrecă norociți ca într'unū *veacu auritu*, iată vē trinitomū Domnescile nóstre cărți, prin care cu hotărīre ve poruncimū, să primiți cu cugetū curatū și blândū pe toți supuși noștri, după creștinésca nóstră datorie și să căutați orī-ce pricină a lorū întēmplătoare și pace vorū avea dupe cuvīnța cuvēntului celui dreptū și dupe obiceiurile pământului, osărduinda-ve spre a lua verī-ce pricină a lorū sfērșitulū celū cuvīnciosū fără zăbavă de vreme și fară celū mai puțin rusfetū, și cu unū cuvēnt să vē depărtați de verī-ce izvodiri nouă sēii altele împotriva obiceiurilorū pământesci, fiindū încredințați, că numai cu aceștasū mijlocū veți trage către Dumné-vóstră Domnésca nóstră bună-voință și stăpānesculū nostru ajutorū; așīderea ve poruncimū D-vóstră Ispravnicilorū, să dați poruncă cu strășnicie, atât condicarului Logofetului i sameșului, cât și celor-l-alți zapciī, ca nu care cum-vași să îndrāsnescă a face cea mai mică nedreptate, ce de la o vreme încóce fără de a nu socoti că este judecată și respłătire, se obiceiuisse a se face

sărăciloră locuitoră ; ci dar deschide-văți ochiă, să vă purtați la tóte uniți în-
toce măi cu Domnéscă nóstră voință, fiind-că veră-cine din Dumné-vóstră sóiă din
ómenii ceă aveți, se va dovedi călcătoră cât de puțin acestei porunci a Domniei
mele, unulă ca acela fără de milostivire se va pedepsi, și pentru ca să nu vă
căiți pe urmă fără de nici ună folosă, urmați după cum vă poruncimă negreșit
și să ne trineteti pe fie-care lună condici coprinđetőre de pricinile ce căutați,
și fiți sănătoși. — 1798, Ianuarie 10.

Cod. XXXIX fila 5 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd. Zem. Vlahiscoe.

Cinstiților și credincioșilor Dumnévóstră boșeriloră veliți ai Divanului Dom-
niei mele ce ați fost halea, poruncimă Domnia mea, că de poimâne Vineră să vă
aflați în tóte ăilele la Domnéscă nóstră Curte, să căntați pricinile de judecăți
ale norodului, cari se voră orându de către Domnia mea, nelipsiți în tóte
ăilele afară din Duminică, unde să fie și D-nólu cinstit și credinciosă boșerulă
Domniei mele biv. vel Vornici Nicolae Filipescu, ca dimpreună cu toți să se
caute judecățile și cu anaforă să aretați Domniei mele alegerea ce veți face,
pentru care poruncimă Domnia mea Dumitale vel Logof. Nicolae Brâncovene,
ca să se arate acéstă porunci a Domniei mele, atât Dumnéloră vetițiloră boșeri
cât și celor-l-ăiți, cu deosebite Epistasi, ca să le fie sciută și să urmeze fieș-
care datoria lui, asemenea să privegheze și la judecăți a curge tréba cu orên-
duială bună fără de cusură, urmându-se dupe voința și cugetulă Domniei mele
să se arate porunca Domniei mele și zapciiloră celoră orânduți, ca ei să vie
fórte de diminoță pentru ca să-și gătésă judecățile ce au, și D-ta vel Logof.
să faci poruncile Domniei mele pe la Departamenturile și judecătorii ceă de pe
afară, ca să se urmeze cercetarea judecățiloră fără de hatără și voie veghiată,
și dreptatea săraciloră să se caute cu tótă scumpetatea și osârdia. tolico pisah
1798, Ianuarie 6.

Cod. XXXIX, fila 2 verso.

Anexă la pag. 188.

*Carte către Dumnéloră boșeriă Divaniă de la Craiova cu povățuiră și
invățături a păzi dreptatea locuitoriloră.*

Io Constantin Gheorghe Hangeri Voivodă i gospod.

Cinstițiloră și credincioși boșeriloră Domniei mele de la Divanulă Craiovei
sănătate; de obște vă facemă Domnia mea în scire, că după ce din Dumne-
deiasca Provedință milostivirea prea puternicei imperăteștei măriră, a căreia
stăpânire Domnulă Dumneđeuă să o înmulțésă în veci biruitore, au bine-voit
de a ne hărăzi Domnia țerei românesce cu ajutoră de sus, călătorindu-ne

amŭ sositŭ în cósuri bune aici la Domnesculŭ nostru scaunŭ, decŭ nu numai dupě datoria oblăduirei nóstre, ci mai vĕrtosŭ fiindŭ și încredințatŭ de bucuria ce are a se zĕmislŭ în inimele D-vóstră de acéstă bună vestire și scisire a nóstră, iată într'adins însciințămŭ și Dumnévóstră deosebitŭ, arătându-vě că celŭ mai ântěiŭ doritŭ lucru alŭ Domniei mele este a ne strădni prin tot felulŭ de mijlóce și pe cât ne va fi prin putință să cereați în tótă curgerea vremii a Domniei nóstre dulcěța buneŭ petreceri a D-vóstră, că-ŭ și dupě datorie și dupě cuviință, bucuria nóstră este de a vedea pe toți supușiŭ oblăduirei nóstre întru fericire și cu totulŭ depărtați de verŭ-ce scârbă i nevoie, și acésta învederatŭ și cunoscută fiindŭ de toți de obște, suntemŭ și cu totulŭ porniți a pune și în faptă râvna nóstră, pentru care și mai ântěiŭ amŭ ridicatŭ Domnia mea cu totulŭ rufeturile ce se da mai nainte de către Ispravnicŭ și alții ce se rânduia în trebŭ, din care pricină lâcomindu-se și ei, se dăruia de către slujbașiŭ zapciŭ aŭ huzmeturilorŭ, și trecea cu vederea năpăstuirile și jafurile ce se făceau ca felurŭ de numiri și izvodiri și alte multe ca acestea, judecătorilorŭ de pe la tóte departamenturile și județele, iarăși strașnicŭ li s'au poruncitŭ ca să judece fără de hatărŭ și voĕ vĕghétă și cu cea mai mare priveghere și silință să fie pentru dreptate spre a isbrăni pricinile și judecățile norodului spre a lua sfârșitŭ cât mai în grabă, asemenea dară trebuie și Dumnévóstră boșerilorŭ Domniei mele de la Craiova să curmați cu osărdie, făcându-vě pildă cu urmarea cea bună a D-vóstră și celor-l-alți mai micŭ, ca prin urmări de slujbă bună să puteți trage la D-vóstră milostivirea Domniei mele, fiindŭ bine încredințatŭ că odihna, buna stare și liniștita petrecere a Dumnévóstră și a tuturilor este bucuria Domniei mele, pentru care și de la D-nelulŭ cinstitŭ și credinciosŭ boșerulŭ Domniei mele biv. vel Postelnicŭ Dumitrache Hangeri iubitulŭ nostru frate Caimacamulŭ Craiovei, vă veți piroforisi cu îndestulare, pentru bunăvoirea și îngrijirea ce o avemŭ *ansitii* Dumnévóstră, de care să fiți odihniți, acésta vă însciințămŭ și fiți D-vóstră sănětoși — 1798, Ianuario 12.

Cod. XXXIX fila 6 verso.

Anexă la pag. 188.

Pitacŭ la veliți boeri a sta să caute judecățile și să se stringa lau nu ciasŭ și jum.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevodu i gospod.

Fiind-că din jălbile norodului ce ni se dă aprinrea, vedem Domnia mea că cu zăbava ce se face la isbăvirea principelorŭ de judecăți pătimescŭ cei ce se prigonescŭ, mai vĕrtosŭ ómenii carŭ sunt veniți de pe afară, ci nu se cuvine a ș-dea în cheltuelŭ perděndŭ vremea lorŭ în zadarŭ pe aici și acéstă nu se pricinuesce din alta, fără de numai că nu se adună Dumnélorŭ veliți boșeri mai de diminěță la Domnesca nóstră curte, să stée a căuta pricinele cu epinelișe, a se dă izbrănire; asemenea că și zapciŭ nu au îngrijirea datoriei lorŭ

adică a face arătare Dumnélorū veliților boierī când aū judecāți mai multe, ca și Dumnélorū să se adune, precum ȕicemū, de diminețā, și să stōe pēnā se vorū isprāvi spre a se da fārā de zābavā sfirșitū pricinilorū, și așa nicī scotū zapciī judecāțile ce sunt orānduite spre cercetare în vremea cea cuviincioasă, ci din ȕi în ȕi prelungindu-se, când cu pricinā că nu s'aū adunatū Dumnélorū veliții boierī la Curte, când cu alta, că nu sunt amēndouē părțile venite, să se strāgānescā lucru zābovindu-se, i poteșierī fārā de nicī o isbrānire, pe cândū uniī siliți de nevoie fugū de judecāți mergēndū pe afarā, și în urmă dupā trebuintā de iznōvā iarāși se aducū cu Mumbașirī, care acōsta fiindū cu totulū nesuferitā și fārā plăcere Domniei mele, de acumū înainte afarā din Joi și Duminecā, în tōte cele-l-alte ȕile ale sēptēmānei să vē aflați de diminețā la un ciasū și jumōtate din ȕi, acumū în vreme de Tōmnā pānā când tot e ȕiua mai mare, cu toți adunați aici la Domnēscā nōstrā Curte, cūtāndū trēba judecāților pēnā la cincī ceasurī din ȕi, de care poruncim Domnia mea și vouā zapciilorū aī Divanulū Domniei mele, să vē aflați mai de diminețā veniți la Curte cu judecāțile ce aveți și să le gātiți dupē orānduialā de a le infāțișa; pāzindu-se acēstā orānduialā cu tōtā îngrijirea negreșitū, precum ȕicem în tōte cele l'alte ȕile, asemenea și anaforalele să nu zābovēscā, ci în grabā făcēndu-se să se și dē cumū ce aū cāștigat dreptatea prin orānduiți zapciī. tolico pisah gd. 1798. Sept. 25.

Cod. XXXIX, fila 84 verso și 85.

Pitacū la Aga și Spātarū ca să se aște zapciī la Divanū la un ciasu și jum.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevodu i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Cinstiți și credincioși boierī Domniei mele D-ta vel Spātar, D-ta vel Agā, pentru zapciī D-vōstrā ca dnpā orānduialā să cavine a se afla la Domnēscā nōstrā Curte în ȕilele cele orānduite de Divanū, adecā, Lunea, Mercurea și Vinerea, poruncimū să-și pāzēscā fie-care datorია sa a veni la Curte de diminețā la unū ciasū și jumetate din ȕi, ca să se aște la orānduiala întocmirei Divanulū negreșitū, și numai cānd vorū velea că nu se face Divanū, atunci aū voie ași merge la trēba lorū, dreptū acea să îngrijīți Dumnōvōstrā a le da poruncā sē urmeze datoriei ce aī, cāci într'altū chipū îi vomū pedepsi Domnia mea strașnicū. 1798. Sept. 25.

Pitacu prin care se orānduesce Sārdaru Șerban judecātor la Spātārie.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevod i gospod.

Credinciosū boierule al Domniei mele biv. vel Sārd. Șerbane Andronesculo, iată te orānduimū Domnia mea judecātorū la Departamentulū Spātāriei, și primindū acestū Domnesculū nostru Pitacū, să mergī să cauți judecāțile ce se vorū

întimpla, și să fii cu silință și fără pregetare spre a nu se face celorū ce vorū fi în pricinile judecăților nescareva nedreptate, sēū necazurī cu prelungire de vreme, ci pe toți primindu-ī cu blāndețe în tōtā vremea, să te areși cu osirdia cuviinciosă, spre a-și afla fie-care dreptatea luī ferindu-te de hatār și voīe vegheată, ca să ți se cunōscă slujba, să dobāndescī mila Domniei mele. 1798 Ianuarie 8.

Cod. XXXIX fila 3 verso.

Anexă la pag. 189.

Publicații la tōte județele și la Căimăcamu pentru rândulu hoților și făcătorilor u de rēu ca să nu-ī fie mai multu de trei zile la Ispravnicatu

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Dumnōvōstrā Ispravnicilorū ot sud . . . sīnātato, vē facem Domnia mea în știre, că pentru tâlharī, hoși și făcătorī de rēū carī se prindū pe afarā pe județe, cum și pentru gazdele lorū, am luat Domnia mea înștiințare, că unī din Ispravnicī nu-și păzescū datorīa lorū, ca după ce se prindū acestī felū de ómeni în faptā de hoșie, sōū gazdā, sēlo facā ecsamenu lorū, și să-ī trimōțā aci la Dumnōlū vel Spātar, cu însciințare către Domnia mea; ci avēndu-ī la închisóre acolea la ispravnicatū zile mūte căznindu-ī cu bātāī, lucru ce nu se convine a se face aiurea, ci numai aici la pușcārie, după ce trecū prin cercetarea judecāței Departamentulu de cremenalion; așīderea ar fi obicīnuit Ispravnicī și altā urmare adicā de globesc pe unī ca aceștī, și-ī slobode fūrā aī trimite aici; pentru care acestea fiind-cā sunt de nesuferitū la auđulū Domniei mele, iatā vē poruncimū strașnicū, că de acum înainte, când se prindū hoșī și făcătorī de rēū, cum și gazde, să nu se fie acol la județi mai multū de trei zile pēnā să li se facā cercetarea și ecsamenulū lorū după orānduialā, iarā mai multā să nu se ținā la județi încūșiși, nici să se facā risipā avutulu lorū luāndu-se de unī și de alții, căci împotrīvā de se va face urmare, nu numa de către Dumnōvōstrā, ci și de ómenī ce-ī aveți, să scīți cu hotārāre că veți avea a da sómā înaintea Domniei mele, și nu vō veți putea îndrepta, și să însciințatī Dmnicī mele de primirea poruncīi acōsta. 1798, Ianuarie 24.

Cod. XXXIX fila 10 verso.

Anexă la pag. 189.

Pilacū către Departamentulu de Cremenalionū pentru hoși ce se slobod prin chezășie, de la pușcārie să se arate și la Spātārie.

Dumnōvōstrā judecătorilorū de la Departamentulū de Cremenalionū, orānduiala este, ca cei ce se slobodū de la închisóre pușcāriei și se dau pe chezășie să se arate mai întâi la Spātārie, ca să se trecā numele în condica Spātāriei

spre a fi pururea știuți și cunoscuți; iată poruncimă Dumnévóstră, de acum înainte într-acestă chip să se urmeze adică pentru câți se vor slobozi de la închisórea pușcării cu chezașu, pe acelú chezașu să-lú arétați mai întâiu la Spătărie, ca să li se trecă numele în condică spre a fi pururea știuți, și apoi veți urma cu slobođenia acelorú inchiși, după orânduială. tolico pisah gd. 1798, Aprilie 15.

Cod. XXXIX fila 31 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vocvodu i gspd.

Dumnévóstră judecătorilorú de la Departamentulú de Crementalionú pentru toți acești vinovați ce se aréță într'acéstă fóie că s'au trimes de la Spătărie la pușcărie, să aveți a face cercetare: că, i dintre aceștia să află la închisórea pușcării, și fie-care cu ce vină este? asemenea și câți s'au slobođit, dintr'aceștia fóie cu vină au fostú, și cu cercetare séú hotărire s'au slobođit, printr-a cui chezașie? anume de fie-care să faceți Domniei mele arétare în scrisú, cu bună pliroforie, și întru adevărú, și la tróba acestú Departamentú alú Crementalionulú să știți vătășe de pórtă Teodorache Fotino, că într'adinsú ești orânduítú la acest Departamentú, ca să faci tot felulú de *escrivosis* la cercetările pricinii, și să privighezi a nu se întâmpla, s'ú celú mai puținú cusrú; deci dară îngrijesce cu sirguintă bună, și cu silință la tóte pricinile a se descoperi adevărulú, păzind dreptatea întru tóte, ca să dobândiți mila Domniei mele și cinste, pentru că în potrivă purtându-te, să știți că te vomú pedepsi strașnicú, și spre pildă te vomú scădea și din cinstea de ofichion ce te găseseci, lăsându-te ca pe un prost țeranú birnicú. tolico pisah gd. 1798, Aprilie 19.

Cod. XXXIX, fila 32.

Anexă la pag. 189.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoe.

Cinstitú și credinci s'ú boșerulú Domniei mele D-nóluí vel Spătărú, pentru hoții și alți făcători de rele ce după orânduială se adnc la Spătărie, și Spătăria cu ecsameñú fi trimete la pușcărie spre cercetare, poruncimú Domnia mea de acum înainte câți se vorú trimete de la Spătărie, să ne faci mai întâiu arétare cu anafora de vina lorú, și cu porunca Domniei mele să se pue în pușcărie ca iarăși prin porunca Domniei mele după cercetarea judecății să se slobođă pentru că vomú Domnia mea să se păzescă acéstă orânduială, adică de a fi știutú Domniei mele, cine se bagă în pușcărie, și cu ce mijloc se slobođú; ci dară așa să urmezú Dumnéta. tolico pisah gd. 1798, Aprilie 18.

Cod. XXXIX, fila 33.

Anexă la pag. 189.

Pitacu pentru orânduiala Departamentului Cremenalionu, și pentru Petrache ca să orânduiască logf. al treilea.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem Vlahiscoe.

Dumnélor zapciî ceî marî de orî-ce tréptă vorû fi la orânduială judecă-căfiorî, când adică sa face cercetarea unei pricinî, nu aû vre-o deosebire de vre-o mai mare cinste de câti alîi judecătôrî ai Departamentului și așa urmóză ca la strîngerea și șederea judecătôrîlorî Departamentarî a se cuvênta și a se aûdi numai cele trebuincioșe întrebări, și hotărârile pravilei, ca și cercetările să se facă după povêțuirea pravilei, și hotărârile să fie iarăși cu dreptatea după pravilă; decî darî vêdêndû Domnia mea, că cercetările ce se facû la Departamentul de Cremenalionû, nu mergû cu bună orânduială, din pricinele ce sunt șciute Domniei mele, poruncimû de acum înainte tot-deauna la înfățișarea cercetărilor în judecată să se scôtă pricinile numai de al 2-lea Armașû, ca unulû ce și pôrtă Topuzû semnului de Armășie, iară Dumnélui biv. vel Hatmanû, ca unû Epistatû alî Armășiei, iar nu ca nuû vel Armașû să-și caute cele-l-alte trebî ale Armășiei, fără a nu fi îndatoratû a sta la judecări ca unû zapciû, și când se caută trebile judecăților și cercetarea altorî pricinî, afară din al 2-lea armașû, să asculte cu sevasû la hotărârile judecăților fără de a vorbi de la sineși cova în vre-unî chip, și boferiî judecătôrî să stoe la judecări cu întrôgă înțelepciune și cu eftacsiû pe deplinû fără de a metahirisi la acea vreme ciușucû, strigări seû alte cuvinte prigonitóre i logf. pușcăriei cel vechiû anume Petrache se orânduiesce a fi la acéstă trébă, ca și mai nainte cu alî doî Logofeși micî precum aû fostû de la începutû, iară cela-l-altî Logofetû ce se orânduî sâ să lipsescă cu totul, și niminea să nu se închiđă în pușcărie fără de porunca Domniei mele; dreptî aceea poruncimû cu tótă strășnicia D-vóstră boferilorû judecătôrî de la acestû Departamentû întocmai să fiî următôrî la tóte, și să se păzescă acéstă orânduială cu tótă silința, și îngrijirea neslipitû în tótă vremea. tolico pisah gd. 1798, Martie 7.

Cod. XXXIX fila 42 verso.

Anexă la pag. 189.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd. Zem. Vlahiscoie.

D-vóstră judecătôrîlorû de Cremenalionû amî luatû Domnia mea înscîn-țare pentru câte fără de orânduială se urmóză în trebile acestuî Departamentû care cu tóte că îndestule și cu pe largû i s'aû datû de către Domnia mea în tot chipulî povețuirî, pentru buna eftasie ce se cuvîne a se păzi de către fiecare în parte la orânduiala judecăților și o cere Domnia mea acéstă a se urma cu tótă scumpetatea în tótă vremea buna eftasie, căci nu putemû snferi să aûdimû că s'aû întemplatû celî mai micû cusurû, dară împotrivă vedemû și

aușim, că de multe ori se întâmplă de nu păzesc, nu numai zapcii cei orându-iți cu ómenii lor, ci nici măcar vre-unii omii Armășesci nu se află la Departamentul pentru cele întâmplătoare trebuințe, fără numai tvorii Armașii se găsește singurii scoțându judecățile spre înfățișare la cercetări; de aceea fiindu cu totul împotriva caviinței și neplăcute Domniei mele, în vreme ce la acesti Departamentu se află cele mai dinainte cercetări ale vinovaților, unde se înfățișază tâlharii și alți ómenii răutățiți, care când nu se va afla ómenii îndestui de străjuire, urmóză de a se întâmpla și alți nenădăjduite; pentru care poruncim cu totă strășnicia, de acum înainte vătafu de pușcărie, să fie nelipsit de la pușcărie, străjuind cu mare priveghero după datoria sa, iară Iuz-bașa ceaușul de pușcărie, să se afle la conacul Dumnólui de la Departamentu cu alu II-lea Armașu, urmându datoria lorii ce au, și ceaușii de Armășei să se afle la conacul D-lui Epistatului Armășioi; într'acești chipu dară să se păzescă orânduiala precum din vechime s'au urmată acósti întocmire și dupe cuviință voimú Domnia mea a se păzi și de acum înainte, spre a nu se întâmpla celú mai micú cusnrii vre-odată, după ce veți cei c: înțelegere Dumnóvóstră Domnesculú nostru pitacú, apoi să se arate și D-lui biv. vel Hatmanú Epistatului Armășiei ca și D-lui să fie următorii a păzi și a nu se face vre-o urmare împotriva. tolico pisah gd.—1798, August 26.

Cod. XXXIX fila 69 verso.

Anexă la pag. 190.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gırd. Zem. Vlahisocie

Dumnóvóstră judecătorilorú de la Departamentulú de șópte, fiindca la pricina judecăței ce au avutú astăzi la Divanú înaintea Dmniei mele Iamandi Cápitanu cu Egumenu Răzváneanu pentru o prăvălie s'au doveditú de f.ță în Divanú viclesngulú ce au metahirisitú Egumenulú la facerea zapiselorú, nu numai că sunt scrise améndoué tot cu o slovă și fără de nici unú martorú după cuviință, ci încă și nopotrivate la coprinderea lorú, care acósti mada din anaforaoa D-vóstră veduu că s'au cercetatú la acelu Departamentú de șópte și pentru că nu v'au urmatú datoria a cerceta pricina după cum se cade să fi probáluitú zapisele, să fi chibznitú ale dreptăței, perierghisindú cele ce se cuprindú la un zapis și cele ce se cuprindú la cele-l-alte, cum și cele urnate, v'au făcutú înși-ve pricină de năpăstuire; Iamandi diafendipsindú pe Egumenú la o urmare viclenă ca acósta, căci și D-lorú veliții boierii incredințându-se la cercetarea și anaforaoa Dumnóvóstră n'au cerutú zapisele a le vedea, pentru care acum de-odată lăsămú Domnia mea ca înși-vé să ve socotiți învinováțirea cât este de mare și vătămátore de sufletú în vreme ce se cunósce că orú pentru voie vechótá scú pentru amelie s'au întâmplatú urmarea acósta; decú vé poruncimú strășnicú, să vé îndreptați de acum înainte, și să fiți cu mare búgare de sómă și cu

totă epimelia la cercetările ce faceți, ca să nu se mai îutâmplesse acestu felu de nedreptăți învederatū, că să sciți hotaritu că ve vomu judeca Domnia mea și ve vomu pedepsi fără milă, spre pilda de obște. tolico pisali gd.—1798 Iulie 14.

Cod. XXXIX fila 61.

Anexă la pag. 191.

Publicații la toate județele pentru oprirea judecăților de la 15 zile ale lui Iunie până la sfârșitul lui Iulie.

Dumnévóstră Ispravnicilorū ot sud . . . sănătate, vĕ facemū în șcire că obi-ceiulū este în toți anii a se face conținere judecăților de la 15 zile ale acestei următoare luni, până la sfârșitul lunei Iulie, când într'acéstă vreme este vremea secerișului, i a cositului de fĕnū, și sapa porumbului; de care vĕ poruncimū, să dați în șcire tuturorū de obște, ca să fie înștiințați de acésta, spre a'și căuta fieșii-care de strinsulū rodurilorū pământului și sapa porumbului, de cositulū fĕnului și de alte trebuințe ale hrănei, și pe niminea sĕ nu aduceți în judecată, cum și pre cei ce sunt intrați în judecata Dumnévóstră, să-și isbrăniți prin hotărire, și să le dați drumulū pe la casele lorū, dupe cum și aici s'au datū poruncile mele, ca să nu se aducă cu mumbașirū nimenea pentru pricinī de judecăți, afară numai de pricinī de vinovății, care sunt următoare a se căuta în totă vremea, și fiți sănătoși. 1798, Iunie 11.

Cod. XXXIX fila 55 verso.

Publicații la toate județele și la Căimăcamulu, pentru conținerea judecăților pe vremea culesurilorū de vi.

Dumnévóstră Ispravnicilorū ot sud . . . sănătate, vĕ facemū în șcire, că într'acéstă vreme, când sunt culesulū viilorū, culesulū porumburilorū și alū arăturilorū, obișnuitū și de trebuință este a se precurma pricinile judecăților până la sfârșitulū lui Octombre, ca să-și pótă căuta fieși carele de aceste agoniselī; decī vĕ poruncimū Domnia mea, ca să înștiințați la toți din obște, ca a șcie fieș-carele, că într'acestu sorocū, niminea nu are a se trage în judecăți spre a nu se trepăda în zadarū cu venirea pe la Divanū, și așa să urmați și Dumnévóstră, ca să nu ridicați pre nimenea de la trĕba lorū, într'acest sorocū afară numai din pricinile de iglimatică, care în totă vremea au a se căuta, pentru care amū datū poruncile Domniei mele și aici la toate judecătoriiile, și fiți sănătoși. 1798, Sept. 11.

Cod. XXXIX fila 79 verso.

Adecă eū Ioan precupețū din mahalaua Pantelimonului, incredințezū cu zapisu meū la logofeția luminatului Divanū, precum să se scie că Marți la deșe ciasurī din doue ale lunei aceștia, mergĕndū Dumnĕluī vel Logof. Constandin

Știrbei la moșia Dumisale Fundeni, unde acolo mergându două ómenī cālărī cu caiafetū arnănșescū, pe cósta de lîngă hèleșteū, s'aū datū bănuială că adeveratū sunt hoșī, carī fiind-că aū đis către ómenī de acolo că arū fi greșitū drumulū, iar locuitorī și de o parte de drumū și de altă parte, ce făcea arăturī, aū đisū că n'aū veđutū acestū felū de ómenī trecēnd pe drumū, la cercetarea ce aū făcutū potera spătărească, aū datū cuvēntū și Iane, ce este șeđetoriū la oborulū Têrgulul de afară în cârciuma D-luī vel Logof., că aceī ómenī aū greșitū drumulū și pentru căcī aū đisū cuvēnt potrivitū cu alū acelorū ómenī ce le-aū fost venirea hoșcscă, dāndu-se D-nelūī vel Logof. la bănuială că-ī scie Iane, și sunt viclenī la mijlocū, ca să iasă bănuiala că nu urmóză elū acestū felū de rele urmārī, l'amū luatū eū în chizășia mea pe omū, ca orī când 'l va dovedi viclónū cu sciință pentru aceī ónenī, .sēū cu altă reutate ascunsă, să amū a da omulu în judecata luminatuluī Divanū, ca să'sī ióe căđuta respłătire, că Dumnólulū era să-I dóe în cercetarea judecătēī, și eū amū căđutū cu mare rugăciune la Dumnólulū vel Logof. de l'aū datū în chiezășia mea; și pentru mai adevărata credință mi-amū pusū numele și degetulū în locū de pecete, ca să se cróđă

1798. Noembre 6.

Eū Ioan Precupețū ot mahalaua Pantelimonuluī, chezaș.

Eū .Popa Manolache, mărturie.

Nițu Logf. za taină, condicariū, am scris cu đisa luī și martor.

Cod. XXXIX fila 104 verso.

Zem. Vlahisocie. Fiind-că Angheli Andrianopolitis, pentru fapta ucideri ce aū săvērșitū, s'aū hotărītū de către Donnīa mea a se trimete la osānda ocnei, de care poruncimū slugilorū Donnīei mele, cămărașilor de la ócna Telega, aducēndū sluga Donnīei mele, zapciū arnănșescū, pe numitulu Angheli, să aveți a'l pune în ocnă ca să se osāndescă, de unde să nu fie slobodū a eși fără de a doua poruncă a Donnīei mele, și la mâna orānduituluī zapciū să aveți a da adevărīnță de primire. ii saam reche gd. 1798 Iunie 18.

Cod. XXXIX fila 37 verso.

Zem. Vlahisocie. Credinciosū boierule Donnīei mele, biv. vel Șătrarū Mihaiū Grecene, sãnătate, iți facemū în scire, că Dumnólulū vel Logf. Nicolae Brāncovēnu vrēnd a'sī hotărī moșia Dumisale Obileștī, ce are în sud Ilfovū, că arū fi căicată de către moșia Dumnólulū vel Vist. Frășinetulū, și, din porunca Donnīei mele, făcēndu-se cercetare mai āntēiū aici la Dumnólorū yelī boierī, nu s'a impotrivitū Dumnólulū vel Vist. a-sī hotărī Dumnólulū vel Logf. moșia Dumisale, đicēndū însă și acēsta că nu trimite altū omū la hotărnicie, fără de numai că și Dumnólulū își va da sineturile în mâna orānduituluī hotarnicū, la care anafora s'aū datū și hotărīrea Donnīei mele; deī fiind-că eșcī cerutū de Donnīa sa vel Logf., iată te hotărīnu Donnīa mea hotarnicū și luāndū mai întāiū de la Dumnólulū vel Vist. sineturile Dumisale, să mergī la numita moșio

Obilești cu sluga Domniei mele alu 2-lea portaru și cu vecinii împrejurași față, afară din vechilulu Dumnélu vel Vist., să faci cercetare hotareloru și semneloru după scrisori, după dovești, cumu și după stăpânire veche, prin ómeni bétrâni din satele de prin prejuru, ca să arate prin carte de bléstemu hotarele cele adevérate, și făcéndu tragere cu sfóra după obiceiu, unde nu va fi nici unu felu de pricinuire, să se puie și pietre, și să dai carte de hotárnicie, iară la care parte va fi pricină, petre să nu se pună, ci numai semne, și să înștiințezi Domniei mele, ca de aici să se facă hotărîrea dreptăței. ii saam receh gd. 1798, Octombrie 19.

Cod. XXXIX fila 98 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd. Zem. Vlahiscaoie.

Cinstiți și credincioși boeri Dumnélu vel Vist. Scarlat Ghica, i D-néta vel Vornice al obștiriloru Radule Goleseculu, fiind-că ni s'a făcutu arétare cu bună pliroforie, cum că casa Căminarulu Dudescu a intratú la grea datorie, din pricină că nu s'a făcutu chivernisirea ce se cuvenea, și pentru că voimú Domnia mea a se face mai nainte îngrijirea cea trebuincioasă, spre a nu veni la mai mare derăpânare avutulú și economía acesteia case, poruncimú Dumnévóstră, împreună să chibzuiți, ca să găsiți mijloculu celú mai cuviinciosu spre a eși casa acósta de la datoriile ce se află, fără de a nu se vinde vre-unú acaretú, din moși și altele nemișcátore, ci cu veniturile casei chivernisindu-se, aveți voie să le dați în arendă și pe unú anú, și pe doui, și pe trei ani, ca negreșiti din venituri și din alte lucruri mișcátore să se plătescă fieș-căruia datornicu rânduri, rânduri, purtând de grijă a se lăsa acea ce veți socoti și pentru cheltuiala casei Căminarulu Dudescu din tóte dílele; iară când unu din datornici nu va vrea să iée din cele nemișcátore, séu din venituri, să le arétați că nu numai se vorú păgubi de acum înainte de vre-o dobândă, ce vorú fi scriindú zapisele ce au, ci și de chiar suma capetelorú se vorú fórté díscolipsi a lua, fiind-că nu voimú Domnia mea să se înstrăineze cu vîndare de totú vre-unú acaretú nemișcátoru de la acéstă casă și vė îndatorimú ca să priveghiați în tótă vremea pentru acésta, și să luați treaba casei acesteia asupra Dumnévóstră, făcéndu urmare întocmai precum poruncimú, și de care cum-va s'ar întâmpla a se vinde ceva din vre-unú acaretú fără șcirea Dumnévóstră să o publicuiți, că fără iscălitura Dumnévóstră nu va avea curs, și așa să se trecă pitaculu acesta și în condica Divanulu. tolico pisah gd. 1798, Noem. 21.

Cod. XXXIX fila 111 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscaoic.

Cinstitú și credinciosu boerulu Dumnélu vel Vornice alú Obștirilorú, fiind-că după jalba ce au fostú datú Domniei mele în trecutele díle soția Răducannulu ce au fostú zarafú, arétândú pe soțulu séu, că este smintitú

din fire, ne fiindă cu mințile întregi, din care pricină pentru ca să nu se prăpădescă lucrurile casei, face cerere de a i se lua casa din mână, și a se da în siguranță, ca să fie pe sēma copiilor, și s'aū datū porunca Domniei mele, ca împreună cu orânduiri neguțatori epitropi, să se iēe în scrisū tōtă pereusia casei acesteia, și să se dēe în seamă de omū credinciosū; acum dară, fiind-că soția numitulū Răducanu Maxim, ș'aū datū obștēscă datorie, și rēmāindū soțulū ei, carele este șciutū în patima ce se află, ca să nu prăpădescă pereusia casei, să rēmāie copiii ce are săraci, este de trebuință a i se lua casa din mână și a se face îngrijire pentru acēstă pereusie; poruncinū Domnia mea, îndată după primirea domnesculū nostru pitacū, împreună cu orânduiri neguțatori epitropi, făcēndū mai înainte catagrafia de tōtă pereusia casei acesteia, să se iae în zaptu Epitropiū pe sēma copiilorū lui, și să se îngrijască a se iconomisi după orânduială, spre a nu se prăpădi ceva dintr'ēnsa, fără de numai din venitulū casei, ceea-ce se va socoti pentru hrana copiilorū și a tatălū lorū, să se dōe cu scirea Epitropiei; de care urmare, ce se va face, să ne areți, împreună și cu catastilū curatū, de tōtă pereusia acēsta; asemenea și pentru copii, să se facă îngrijirea cea cuviinciosă a nu se lăsa în mâna lui. tolico pisah gd. — 1798. Maiū 18.

Cod. XXXIX fila 46.

Anexă la pag. 189.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd Zem. Vlahiscoie.

Dumnévōstră Ispravnicilorū ot sud. . . . sănătate, vē facem Domnia mea în șcire, că pentru tâlhariū, hoțiū și făcētorū de răū, cari se prindū pe afară pe la județe, cum și pentru gazdele lorū, amū luatū Domnia mea însciințare, că unū ispravnicū nu-și păzescū datoria lorū, că după ce sē prindū ast-felū de ómenī în faptă de hoție, nu urmēză să le facă examenulū lorū și să-ī trimiță aici la Dumnēluū vel Spatarū, cu însciințare către Domnia mea, ci avēndu-ī la închisōre acolea la isprāvnicatū țile multe, căznindu-ī cu bătāi, lucrūri ce nu se cuvīne a face aiurea, ci numai aici la pușcārie, după ce trecū prin cercetarea judecāții Departamentulū de cremenalionū. Așīșderea arū fi obicinuitū Ispravnicū și altă urmare: de globescū pe unū ca aceștia, și-ī slobōde fără a-ī trimite aici; pentru care acestea, fiind-că sunt nesrferite la auzulū Domniei mele, iată vē poruncimū strașnicū, ca de acum înainte, când se prindū hoțiū și făcētorū de răū, cum și gazde, să nu-ī ție acolea la județū mai multū de cât trei țile, pēnă să li se facă cercetarea și examenulū lorū după orânduială, și apoi cu acēl examenū și cu fōie de totū avntulū lorū, cu bună pază, să-ī trimiță aici la Dumnēluū vel Spatarū, cu însciințare către Domnia mea, iară mai multū să nu se ție la județū închisū, nici să se facă risipă avntulū lorū, luāndu-se de unū și alțiū, căci împotrīvā de se va face urmare nu numai de

către Dumnóvóstră, ci și de ómenii ce-ı aveți, sa sciți cu hotărîre că veți avea a da séma înainte Domniei mele, și nu ve veți putea îndrepta; și să însciințați Domniei mele de primirea poruncii acesteia. — 1798, Ianuarie 24.

Cod. XXXIX fila 10 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem Vlahisioie

Cinstitii și credinciosii boerle alii Domniei mele, D-ta vel Spătare, din jălbile norodului, ce ni se dá, paratirisindii Domnia mea, veđumii că se urmózá o mare nedreptate cu închisorile ómenilorii la Spătărie și Agie; căci mulții se întemplă de pătinescú închisorii și cheltuelii, fără a nu avea vre-o învinovářire asupra, care unii din pizmă, alții și cu alte socoteli pornindii dává asupra vre-nnuia 'lii trage, orii la Spătărie, orii la Agie, orii la căpitannulii de dorobanții, 'sóu la capitanulii de lefegii, și așa 'lii pune la oprólă, la grosii, de sta grosurile pline in tótă vremea, și dupe ce 'lii ține țile la închisóre, sóu de i se face cercetarea judecării, iese aceli închisu dreptu și fără nici o vină, și tocmai atunci se cunnóscé că pára lui i-aú fost nedréptă, care acósta se póte înțelege mái cu intrégii pliroforie și de D-vóstră, dregatori, zapcii cei marii aı politieii, fiindcă le vedeți chiar cu ochii Dumnóvóstră, ca unii ce aveți acósta epistasioe și putere de a ținea grosulii, și de a cănta judecării. Decii, pentru ca să se facă îndreptarea cea cuviinc'ósă și la acósta, să nu mái pătinescá nici unulii pe nedreptate închisorii și cheltuelii zadarnice și perdere de vreme, iată poruncimii printii acestii domnescu pitacii, ca de acum înainte, când se întemplă, dintre cei ce se prigonescu, a eși in cercetare dreptii și fără de vină la pára, ce i se face de davagiu lui, sa aveți a urma intr'acestaș chipii, adecá: pentru câte țile va fi ședutii închisu aceli páratii. să platescá párașu câte tal. trei pe ții pentru neadeverata lui pírá, ce napăstiuindu-lii fără de dreptate 'l-aú pus la închisóre, zătignindu-lu din chiverniséla lui, și acósta să o faceți cunoscută, mái întâiú la toți aceia, căti tragii pe alții in judecată, ca să scóe mái întâiu pênă a ni se pune páratu lui la închisóre, spre a nu gasi pricină, că nu 'l-an fostu sciută una ca acósta; insă și cercetarea pricinilor să se facă cu necurmare pe tóte țilele, că de aceea avem Domnia mea orânduit și boerii judecării in tr'adins pentru pricinile ce se caută la dregătoria Spătărieii și Agiei, ca să nu se zăboviasca cei ce sunt in pricinii de cercetării, și așa să se îngriřascá acósta a se pázi cu tóta silința negreșitú, întocmai urmându-se precum poruncimii. tolico pisah gd. — 1798, Sept. 9.

Cod. XXXIX fila 77 verso

Eaca acte in cari Hangeri își urmaresce la justiițe propriile interese:

Credinciosii boerle Domniei mele biv. vel sárdarú Alexandre Colciagú, Ispravnicu de la sud Ilfovii i biv. vel sárdarú Andonie Fotino, ce ați fostii

orându-i hotarnicî ai moşiei Cojeştii, sănătate ; amî vădută Domnia mea arătarea ce aţi făcută, că sforându moşia, după orânduială, au eşit o sumă de stânjenî lipsă din suma ce s'au fostă cumpărată de Luminăţia sa prea iubita Dómna noastră Luxandra Hangeri de la Dumnéluî biv. vel Cluceră Alexandru Văcărescu, pentru care lipsă, fiind-că s'au făcută învoirea cea cuviinciosă cu întorcerea de banî de la Clucer la Luminăţia sa, şi altă pricină n'au mai rămasă în mijlocă, fără numai să se impetrească moşia, vă poruncium dară să mergeţi cu orânduital i Post, la faţa loculuî, unde după semnele ce aţi făcută, când aţi sforată moşia, să se pue petre după orânduiala ce se cade şi de săvêşirea poruncii să daţi în scrisă, cu arătarea cătră Domnia mea. tolico pisah gd.—1798 Octom. 21.

Cod. XXXIX, fila 99.

Zem. Vlah. credinciosă boşerulă Domniei mele biv. vel sardar Alexandre Colgeac Ispravnic, ot sud. Ilfovă, i biv. vel Sardară Andonie Fotino, sênătate ; fiind-că moşia Cojeşcii din sud. Ilfovă, ce s'au cumpărat de luminata prea iubita noastră Dómna, are sineturî care nu sunt unite la cele scrise, avênd diafora la suma stânjeniloră şi dintr'acea pricină nu se pôte lămuri, a se şci hotarele cele adevêrate, spre a se împlini suma stânjeniloră ce s'au cumpărată, pentru care vă orânduim Domnia mea pe amîdoî şi vă poruncimă, primindă porunca acosta cu sluga Domniei mele II-lea portară, să mergeţi în faţa loculuî la numita moşie, unde strîngêndă pre toţi vecinîi împrejuraşi, cu care se vecinescă acea moşie, cu scrisorile i sineturile ce voră fi avênd, să teorisiţi atât scrisorile şi sineturile moşiei aceştia Cojesci, cât şi ale veciniloră împrejuraşi, şi aşa făcêndă cercetarea cea cuviinciosă, după orânduială, să faceţi alegerea hotarelor moşiei, cu tragere după obiceiă şi să o împetriţi ; dândă şi în scrisă prin carte de hotărnicie cu suma stînjiniloră ce au eşit la vânş-care trăsură, spre a fi şciute adevêratele hotare, grijindă însă ca să nu se facă vr'o greşală orî la tragere, seă la punerea hotareloră, si să însciinţaţi Domniei mele de săvêşirea pricinei. ii sam receh gd.—1798 Aug. 16.

Cod. XXXIX, fila 67 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstiţi şi credincioşii boerîi Domniei mele vel Vornice de ţora de jos, Costandine Filipescule, 'ţi facem Domnia mea în scire că sârdaru Nicolae Terentî, cu slugerulă Teodorache Văcărescu, din bună voinţă au vëndută la prea iubita, luminata Dómna noastră Luxandra Hangeri, moşia ce o au la Belciugatulă din sud. Ilfovă, prin zapisă adevêrită de părinţi Arhiereî, i de Dumnélor veliţi boşerî, la care după trebuinţă s'au orânduitală hotarnică sârdarulă Andonache Fotino, i D-luî sârdarulă Alexandru Colciag de au hotărnicită după orânduială, şi numiţi boerî vëndetori arătândă că nu sunt mulţamiţi la aceeaşi hotărnicie, au

cerutii de isnoavă, ca și cu boerii din parte-le să se facă hotărnicie; după a căroră cerere li s'au datii voie de la Domnia mea a lua un boerii hotarnicii pe cine vorii vrea, ca împreună cu mai sus numiții să se facă hotărnicie după dreptate; orândnim dară Domnia mea și pe D-ta, ca unii Vornicii mare, să mergeții la fața locului, unde să fie atât mai sus numiții hotarnicii, cât și Clncernlii Petrache, pe care l'au cerutii numiții boerii vëndetorii din parte-le, și să urmezii D-ta cu silința a se face hotărnicia după dreptate, de la care să ni se aréte prin carte, dupe orânduială. tolico pisah gd.—1798 Noem, 5.

Cod. XXXIX, fila 104.

Zem. Vlahiscoe. Ciustitii și credinciosii boerule alii Domniei mele biv. vel Paharnicii, Ispravnicii ot sud. Prahova, senătate, fiind-că la moșia Breaza dintr'acel județii, împreună este și altă moșie ce se dice Talea, care amëndoue sunt ale casei prea iubitei Dómnei nóstre, și la moșia Talea, fiind-că se hotăreșce cu moșia Bezdadenilor din sud. Dâmbovița, e prigonire la hotare, iți poruncimii Domnia mea, să mergii la fața locului, unde față și cu acei moșnenii Bezdedeni să faci amăhnută cercetare, atât pentru stăpânirea Mönăstirei Mărginenii, cum s'au urmatii în vremea când stăpânea mönăstirea această moșie, cât și după scrisorii și alte doveđi, să te sileșci ca să descoperii acele adevérate și drepte hotare ale despărțirei acestei moșii, păzindii cu scumpătate a nu se năpăstui vre-o parte, și, spre a fi șciute hotarele, să pui și petre după obiceiii și să dai și cărții de alegere, atit la mâna acelorii locuitorii moșnenii de arétarea hotarelorii lorii, cât și la casa luminătioii sale iarăși să dai carte, spre a lipsi tóte prigonirile de la mijlocii, sa o hotăreșci și să o izbrăneșci cu mulțamita ómenilor, fără a ni se mai scrie pricinuirii. ii saam receh. gd.—1798 Decem. 4.

Cod. XXXIX, fila 119 verso.

Zem. Vlahiscoe. Dumneavóstră Ispravnicilorii ot sud. Prahova i credinciosii boerule Domniei mele biv. vel sătrarii Ionița Bălăcene, sănătate! Ve facem în scire, că între hotarulii moșiei Comarniculii și între hotarulii moșiei Breaza este unii munte, ce ține de moșia Comarniculii și, din amelia celorii de mai înainte stăpânitorii, s'au impresuratii acelii munte de alții, cum și pentru deosebita pricină, ce este cu locuitorii Bezdedeni, care se vecinescii cu această moșie, ce vi s'a datii porunca Domniei mele a se face cercetare la fața locului, să se descopere celea adevérate hotare, spre a lipsi pricinile, mai virtos fiind-că au eșitii la mijlocii și pricina acestui munte, trebuința este de a se face cercetare cu scumpătate de oamenni practicoșii și a se și hotării, ca să se faca ocolnică cu semne osebite pentru amëndone moșiile, adecă Comarniculii și cu Breaza; de aceea iată vė orânduim Domnia mea hotarnicii pe unul din Ispravnicii, cu numitulii sătrarii, și primindii porunca acésta, să mergeții la numita moșie, unde, cu carte de blăstemii, ce se va lua de la Sfinția sa părintele Mitropolitulii,

să faceți cercetare cu amănuntul pentru hotarele amândorora moșiilor, și pentru acel munte, de față cu moșnenii Bezdedeni și cu Egumenul Sinaiot și cu alți vecini împrejurași, ce voru mai fi, ca descoperindu-se toate împrejurimile să le și hotărâți dupe dreptate, făcându-le alegerea amândorora moșiilor oșebit și impetrint-se să dați în scris după orânduială, cu cuprindere pe larg de toate pricinuirile, după care când vre-o parte nu voru rămânea odihniți, să-și sorociți la Divan.—1798 Ianuarie 3. (*Vezi și pag. 227 în urmă*).

Cod. XXXIX fila 128.

Sudiți față cu justiția.

Cinstiți și credincioși boșerule al Domniei mele, D-nôta biv. vel Hatmane Filodore, Epistatule al Armășiei, fiind-că Dumnôlu cinstiți consul rusesc făcu arătare Domniei mele pentru un Anghel Rusu, carele s'ar fi dovedit în faptă de hoșie, cerându ca să se trimiță la pușcărie spre cercetare; pentru care, după cererea D-lui poruncim, să-lu primesci Dumnôta la pușcărie, făcându-i-se cuviincioșă cercetare, ca să mărturiscesca adevărul la faptele lui. tolico pisah gd.—1798, Sept. 14.

Cod. XXXIX fila 79 verso.

Zem. Vlahiscoie. Cinstiți și credincioși boșerule al Domniei mele biv. vel Paharnic Ioan Faca, sănătate! Fiind-că pentru tal. cincă-șeci, ce ești datoru lui Atanasie Dimitriu sudiți, nu ai fostu următoru a plăti după poruncile Domniei mele, ce și s'au dat, și acum iarăși ai supăratu auđul Domniei mele numitul sudiți cu jalbă, iată orânduim într'adins sluga Domniei mele apodiu vătășesc, și îți poruncim, ca cu acestu mumbașir să aibi a plăti negreșit, fără de altă pricinuire, ca să se deo jăluitarulu. ii saam rech gd.—1798, Octombre 23.

Cod XXXIX, fila 100.

Anexe la cap. XVI

La Cap. XVI (pag. 192) adăogim anexele de la vale relative la dări și scutiri.

Să se observe la scutiri și privilegii, acele ce Hangeri își acordă lui însuși, pe numele Dómnei sale și acele acordate lui Beizade Suțu Grigore, în 29 Septembrie 1798.

Dăm la vale și un facsimile de uric de mazilă, în întregime, cu sigilă și contrasemnări.

Carte pentru sameșulu de la sud. Prahova State Logof., ce s'au dovedit ca mănătoru.

Zem. Vlahiscoie. Dumnôvôștră Ispravniciloru ot sud. Prahova sănătate; Pentru State Logof. ce au fostu sameșu la acel județ, s'au arătat cu urmări

împotriva datoriei sale, și pricinitorŭ de pagubă Visteriei Domniei mele, care din cercetarea ce s'au făcutŭ din porunca Domniei mele, s'au doveditŭ, osăbit din alte fapte, jăfuitorŭ și cu lude trei, scutelnici alŭ unŭ divictariŭ Iordache Slătineanu, ce încă din anulŭ trecutŭ, dându-se la dajdie cu poruncă prin Visterie, numitulŭ State i-au *chiopisit*, luându-le tal. trei sute și făgăduindu-le ca să-ı puie la orânduiala breslașilorŭ și i-au ținutŭ pênă acum fără de dajdie, și altele multe, precum mai în jos se arătă tôte anume, dupe care urniare a luŭ, fiindŭ cu tóta dreptatea vrednicŭ a se pedepsi, poruncimŭ mai ântêiŭ să-lŭ lipsiți din tréba sămeșiei și să se trecă la condica județuluŭ, spre a nu mai fi primitŭ nici-odată în slujbă domnescă, séu la județŭ, și apoŭ acei tal. trei-sute cei luați de la trei scutelnici, să-ı impliniți de la dânsulŭ să-ı dați ômenilorŭ acelora de la care i-au luatŭ rufetŭ și elŭ de-ı va fi datŭ cni-va ceva, să-și caute să și-ı ioe și să-și facă socotélă de când au fostŭ dată porunca pentru acești trei scutelnici a se da la birŭ, ca de atunci și pênă acum câte dăjdii și orŭ-ce alte orândneli au eșitŭ în județŭ, tôte acelea să le plătăscă numitulŭ State Logof. și acești bani să se trimiță la Visteria Domniei mele, cu însciințarea Dumnévóstră și cu socotéla lorŭ anume, iară cele-l-alte jafurŭ să se întorcă la cei năpăstuiți, ci dar așa să urmați D-vóstră. tolico pisah gd.—1798, Aprilie 9.

Cod. XXXIX fila 30 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevodu i gospod.

Dumnéta vel Paharniciŭ Hagi Ión Moscu, dupe cuvântarea ce amŭ avutu la întâlnirea pe drumŭ cu luminatulŭ fratele Alexandru Vodă Ipsilant, selefulŭ nostru, își poruncimŭ, ca din banŭ săreŭ Domniei mele, ce sunt asupra-ți, să dai acei tal. doue-zeci de miŭ, care prin poliță însemnată de la 14 ale luŭ Oct. 1797, s'au trasŭ de cinstiții Dumnélor boțeri Marele Logof. Alexandru Manu, i Dumnúluŭ iubitulŭ nostru frate Ban Alexandru Hangeri, de s'au datŭ Prea Înălțatulnŭ Căpitan-Pașa stăpânelŭ nostru, și acești tal. 20000 plătindu-ı acum luŭ Polihronie Gealepu, veŭ ținea acestŭ domnesculŭ nostru pitacŭ întru ținerea în sémă, și scăderea Dumitale.—1798, Iannar 10.

Cod. XXXIX fila 20.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că Vasile sin Andreiŭ Țiganu, i Ștefan Țigann. ai Dumnéei Vornicesei Ecaterina Greceanu, prin jalbă ai cerutŭ ca să fie țiganŭ domnescŭ, să-și dce birulŭ lorŭ ca și cei-l-alți, cu care aceea să-și pótă scăpa de sub jugulŭ robiei stăpânei lorŭ, li s'au datŭ domnesca nóstră carte la mânilorŭ, prin care poruncimŭ Dumitale Epistatnle alŭ Armășiei, pe mai sus numiți și-ı trecŭ în condica țiganilorŭ domnescŭ, și în locŭ să se dce Dumnéei verŭ-ce alți noi țiganŭ de o potrivă schimbŭ, pentru ca să

nu mai aibă trebă cu dênșii, ci să rămăie în biră ca și cei-l-alți țigani domnesci. ii saam receh gd.—1798 Ianuară 8.

Cod. XXXIX fila 129.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vod. i gspd. Zem. Vlahiscoie.

Cinstitū și credinciosū boierulū Domniei mele D-nôta biv. vel Hatmane, Epistatule alii armășiei, Dumnelū vel Vorniciū al obștirilorū Radu Golescu, ne făcu arêtare cumcă tal. 250 ce este datore armășia a da pentru țiganii mônăstirii Cozia, ce sunt aurari între Băeșii din sud. Vâlcea, nu s'aū datū nici până acumū, și acești bani fiind-că sunt a merge în cheltuelile spitalurilorū după cumii sunt orândnișii, împreună cu cele-l-alte veniturī ale mônăstirei, prin hrisovul Domniei mele, poruncimū D-tale, ca îndată după primirea acestui pitacii, să dai negreșit acești bani la Dumnelū vel Vorniciū alii obștirilorū. tolico pisah gd. 1798 Noembre 27.

Cod. XXXIX, fila 116 verso.

Pitacū la Prea Sfinția sa Părintele Mitropolit și la unii din boierii, anume pentru ajutorulū de bani ce se cere.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vod. i gpd. Zem. Vlahiscoie

Prea Sfinția ta Părinte Mitropolit alii Ungro-Vlahiei, iubitorilorū de Dumneșii Episcopii, i D-vôstră cinstițilorū și credincioșii boierilorū Domniei mele, vel Bane Ghica, vel Logof. de țera de sus Brâncovene, biv. vel Bane Racovița, biv. vel Vornice Costache Ghica, vel Vistiere Scarlat Ghica, vel Vornice de țera de jos Constantine Filipescule și vel Vornice alii obștirilorū Golesculū, fiind-că sunt la totă obștea cunoscute grelele cheltueli, care curgū neîncetat pentru împărătésca trebuință și pentru mântuirea țerei, să vă adunați la un loc, unde să chibzuiți cu osârdie, ca să se găsescă mijlocii economiei acestorū grele cheltueli de bani, fără de a pune la acéstă trebuință înainte vre-o dajdie, din acelea ce în zilele Domnilorū dinaintea noastră curgeaū fără de a fi aceste trebuințe, și prin anafora iscălită de toți să arătați Domniei mele.—1798, Iulie 20.

Cod. XXXIX fila 57 verso.

Carți legate la Ispravnicii din 17 județe, pentru de a pune sa iee în scrisu pe la târguri și orașe oile și miei ce se voru tăia la scaune pe ficș-care di, de la 23 ale lunei Aprilie înainte.

Dumnévôstră Ispravnicilorū ot sud.... sănătate! Vă facemū în scire, că pe acestii următorii anii s'aū vëndutū slujba oșteritului Dumisale vel Vorniciū alii obștirilorū Radu Golescu și pênă se vorii întocmi, de către Domnia mea, ponturile cu care are să se caute slujba, vă poruncimū Domnia mea. ca să puneți să iae în scrisū pe la târguri și orașe oile și miei, ce se vorii tăia la scaune

pe fieş-care ȃi, de la 23 ale lunŭ Aprilie înainte, ca cãnd vorŭ veni slujbaşii să li se arôte socotela, spre a nu fi pricinŭ de gâlcevurŭ între aceŭ ce sunt a plăti; aşişderea să îngrijii, ca şi pe la mærginŭ a nu se caciordisi oŭ, ca să iasă afară din țôră, cãci, făcându-se vre-unŭ cnsur din neingrijirea D-vôstră, ve'ŭ fi răspunđetôrŭ.—1798, Aprilie 24.

Cod. XXXIX fila 85 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevod i gospod. Zem. Vlah.

Dumnôta cinstitŭ şi credinciosŭ boşerulŭ Domnieŭ mele Radule Golescule, pentru baniŭ oşeritulŭ îŭ poruncimŭ Domnia mea, pênă în patru ȃile, negreşit, orŭ-ce socotelŭ veŭ avea de ale oieritulŭ; să ŭi le canŭ şi să istovescŭ darea banilorŭ la acelaŭ sorocŭ, fiind-că de la 10 ale acesteŭ următore lunŭ, este a se începe să se caute cercătura oşeritulŭ şi mai multă zăbavă să nu faci cu darea banilorŭ, cacŭ neurmândŭ, vomŭ orânduŭ Domnia mea mumbaşirŭ pe la judeşe, i delŭ cu greŭ trépăd. ii saam receh gd.—1798, Sept. 2.

Cod. XXXIX fila 78.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gospodŭ Zem.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boierule, alŭ Domnieŭ mele, Dumnôta vel Vist., fiind-că pentru grelile cheltuelŭ, ce după netăgăduita trebuinŭă aŭ întimpinatŭ pe țôră într'acéstă vreme, care de tótă obştea pôte să fie cunoscută, cu sfat de obşte s'aŭ găsitŭ cu cale, şi de trebuinŭă, a se economisi unŭ ajutorŭ spre împlinirea responderŭ cererilorŭ, şi s'aŭ hotărŭtŭ ca slujba oieritulŭ şi a dijmăritulŭ, într'acéstă vreme, când este să se caute să se îndoiască la plată, precum pentru acésta s'aŭ şi datŭ poruncile Domnieŭ mele. Decŭ dar poruncimŭ Domnia mea, ca baniŭ dijmăritulŭ, după suma vênđerŭ dintêiŭ, să se facă tacsil de la fieş-care cumpărătôrŭ de judeţŭ îndoŭŭ, şi aşa să-ŭ primeşci; iar pentru baniŭ oieritulŭ, veŭ urma, precum prin deosebitŭ pitacŭ s'aŭ poruncitŭ Dumitale cu D-nêlulŭ vel Comisŭ. — tolico pisah gd. 1798. Iunie 23.

Cod. XXXIX, fila 58.

Carte la vtorŭ Ibrictar, ce este orênduitŭ la sud. Saac, cu cerere să se deă plioforie locuitorilorŭ şi să se scôle să vie aici.

Zem. Vlahiscoie. Sngŭŭ Domnieŭ mele alŭ nostru 2-lea Ibrictariŭ, Stefane, ce eşŭ orênduitŭ cu cercetarea la sud Saac, pentru că năpăstuirile ce s'aŭ făcutŭ locuitorilorŭ de către orêndniŭŭ slujbaşŭ cu oieritulŭ i cu dijmăritulŭ, primindŭ acéstă poruncă a Domnieŭ mele, să aibŭ a o citi în aŭlulŭ tuturor locuitorilorŭ ca să înŭelgă cu desluşire, că poruncile Domnieŭ mele dintru întêiŭ aŭ fost, atât la îndoirea dijmăritulŭ, cât şi la îndoirea oieritulŭ a plăti numai dreptŭ dobitocele lorŭ, iară nu şi plocónele şi paralele de rêvaşŭ, sôŭ alte cheltnelŭ cu alt-felŭ de numirŭ, precum mai pe largŭ să arôtă la însemnarea ce ŭi s'aŭ

datii din condica Divanului, și orî-carî din locuitorî se vor simți că s'aũ năpăstuitii de slujbașii cu vro-unii chipii peste poruncile Domniei mele, să șcie că aũ voie, orî-când se vorii îndeletnici, să vie cu jălbi să arôte Domniei mele, ca să i se facă îndestulare, cu împlinire de la acel slujbașii, pentru orî-ce urmare nedrôptă i se va fi făcutii, și așa pliroforisindii pe toții de obște, să se scôle să vie fără de a mai zăbovi acolo, la acéstă cercetare, ii saam recheł gd 1798, Sept. 26.

Cod. XXXIX, fila 86 verso.

Pitacu la Dumnelii Vornicu Golescu, ca să supue pe măcelari a plati indoiala oieritulii.

Poruncimii Domnia mea, vel Vornice alii obștirilorii, pentru măcelariii politiei Bucureștilorii, ce încă n'aũ plătitii îndoirea oieritulii, după porunca Domniei mele, ce li s'aũ datii prin răspunsii în dosulii jălbei lorii, să-ii apucii Dumnéta, ca să plătescă îndoirea oieritulii fără de altii cuvântii. tolico pisah. gd.—1798, Sept. 11.

Cod. XXXIX fila 79.

Cărți legate la tôte județele pentru breslașii, ce au să fie în rându cu țera. Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoe.

Dumnévóstră Ispravnicilorii ot sud sênătate. Vê facemii Domnia mea în șcire, că s'aũ făcutii hotărîrea Domnii mele pentru orînduiala breslașilorii, ca toții să se pue la dajdie în rândii cu țera, afaiă numai din boerinașii maził, carii aũ a rêmênea iarășii la orînduiala lorii ne superatii. Ci dar vê poruncimu, primindii domnesca nóstră poruncă, să aveții a pune la dajdie, în rîndulu satelorii, pe toții breslașii de la aceli județii, de acum de la 2-a sônă; să priveghiații însă a se așeđa fiesce-care după starea și puterea lui, fără a nu face hatărü vre-unuia, că împotriva de veții urma, să șciții că nu ve veții putea îndrepta înaintea Domniei mele, și să trimiteții arêtare Domniei mele, adeverită cu iscălitura Dumnévóstră amêndorora; într'acest chipii dar uruândii, să aveniii răspunsii de primirea poruncei; acésta, și fiții sênătoșii.—1798, Iunie 12.

Cod. XXXIX, fila 56 verso.

Publicații la tôte județele și la Caimacamul pentru rîndulu scutelniciloru după cărți.

Dumnévóstră Ispravnicilorii ot sud... sênătate. Fînd-că la orînduiala scutelnicilorii după cărți, s'aũ vêđntii îndestul catalhisisii cu urmare care s'aũ pricinilitii din însăși rea economia Ispravnicilorii, ci nu s'aũ păziti datoria îngrijirilorii, ce aũ metalhiritii nișlôce aducétore de puțin folosii, și aũ trecutii cu vederea paguba cea inare a Visteriei și necunipênarea la întregimea satelorii, care acésta, osârduindu-ne Doinnia mea cu iubire de ômenii, li s'aũ datii nizamulii celii

cuviinciosii alii îndreptării; însă voimii, ca de acum înainte să se păzescă buna orânduială, și de vreme ce au începutii a se înoi hrisóvele mónăstirilorii și alte cărții, ce se dau de către Domnia mea, unde la unile se cuprinde a avea scutelnicii după catastihii, la altele ómenii fără de pricină de dajdie, iară la altele dice să aibă ómenii străinii și fără de pricină, și iarășii la altele să'sii aducă ómenii din streinătate, vă poruncimii Domnia mea să aveții purtare de grijă a nu mai metaherisi urmării împotrivotóre ca cele trecute, a da adeverințele scutelnicilorii, așa fiteș-cum, fără luare aminte, ci să priveghiații fórté cu băgare de sémă cuprinderea domnescilorii sineturii și poruncilorii Visteriei, și întocmai să urmați a cerceta pe acei scutelnicii, ca să fie întocmai, adică, de scrie ómenii streinii sinetulii, să fie streinii cu adeveratii, iară să nu dații lin pământeni în locii de străinii, căci pe orii-care din Ispravnicii vom dovedi Domnia mea învinováțitii cu orii-ce chipii de urmare în potrivă la tréba acósta, să scie hotărít, că prin judecată 'lu vomii pedepsi cu tóta străjnicia. Și acósta poruncă să o tréacă în condica județului, și să îngrijescii a se păzi negreșit în tóttá vremea și să avemii răspunsii că ații primitii porunca Domniei mele. Acósta, și fiții sănătoși. 1798, Maii 18.

Cod. XXXIX fila 49.

Hrisovulu D-lui Vornicului Manolache Brâncóvenu, de liude 70.

Domnii și oblăduitorii, cărora li s'au datii din mila lui Dumneđeii stăpânire și putere de a face bine și ajutorii, datorii sunt a se cunoșce pe sineși, că cu orii-cât de mari daruri s'au învrednicitii de la Dumneđeii, cu atáta sunt și ői datorii a harăzi pe supușii loii cei credinciosii și a face bine și ajutorii din domnescile daruri, ce au câstigatii de la Dumneđeii, fiind-că acesta este seinnulii celii mai adevératii, cu care arii putea omulii a se aréta, că urméză prea sfântulii Dumneđeii și ziditorulii seii, care prin razele dumneđeirei sale încălđesce, hrănesce și înviađă tóttá făptura, și acósta este pricina, care îndemnózá, întăresce și îmbărbătezá inimile supușilorii către stăpânii, spre osârđie, slujbă și credința cea desăvêșită, adecă dreptatea și facerea de bine către supușii de obște, și deosebit în parte la cine se cuvine, după starea trebuinței și dupe mesura cea mare și mică. Drept aceea, socotit-amii Domnia mea pentru Dumnéului cinstitii și credinciosii boierulii Domniei mele Pan Manolache Brâncóvenu, biv. vel Vornicii de țera de sus, care fiindii din slăvita familie Domnescă, moșii și strămoșii Dumisale vechii pământeni ai țerii acesteia, și din începutulii Dumnéului până acum, purtându-se în slujba frașilorii Domnii de mai naintea noastră, cum și acum în slujba Domniei mele, cu supunere, cu dréptă credință și cu înțelepciunea vrednică de laudă și cinste, și cu râvnă fierbinte pentru țeră și avéndii deosebita greutate casii Dumnéului, însărcinată cu familie de fiii, cu care l'au mângâiatii Dumneđeii, iară mai vêrtosii acum într'acósta trecutá vreme a răzmiriței, pătîmindii multe pagube și datorii, amii găsitii

cu cale pentru cinstea nómului Dumnéluí, i pentru greutatea casei ce pórtă și pentru slujbele și petrecerea cea cu înțelepciune și râvna cea fierbinte, ce are către țeră, a avea casa Dumisale, ce aú scăđutú și s'aú dărěpanatú din văpaia rěsboiului dintr'acéstă patrie a Dumnéluí, pentru care aú pătimitú, ajutorulú acela ce cu cale și cu dreptate i s'aú fostú făcut de către Domnia sa fratele Mihaiú Vodă Suțul, de liude cincí-decî, scutiți prin hrisovul de la létú 1792, i prin hrisovulú Domniei sale fratelui Alexandru Vodă Moruzi, de la létú 1793, Aprilie... prin care nu numai întăresce acestú ajutorú, ci încă mai adaogă și alți liude doue-decî, cât și prin cartea Domniei sale selefului nostru Alexandru Ipsilant Vodă din anulú trecutú létú 1797, Martie 11, iarăși se întăresce acestú ajutorú de la liude șapte-decî. Decî învrednicindu-ne și pre noi Domnulú Dumneđeii, cu Domnia acestii de Dumneđeii păzită țeră Romănescă. și veděndú hrisóvele i cartea fraților Domni de ajutorulú acesta, cum și de ale Dumnéluí credinciose slujbe pliroforisindu-ne și veděndu le și în faptă, amú datú acestú domnesculú nostru privilehiú, prin care să aibă a ținea liude șapte-decî, afară din catașișele visteriei, ce are prin arhondologie, scutiți și apărați de tóte dăjdiile, zaherele, chierestele, podvóde și orí-ce orândueli arú eși de la visteria Domniei mele în țeră; pe carí să-i aibă orí în ce județú va avea trebuință, dându-se adeveriță de la visteria Domniei mele, după care, dându-le și Dumnólorú Ispravnicí ai județelorú, țidule, după cercetarea ce li se vorú face a fi, dupe ponturí, pe chipulú lorú, să li se deie și pecetluiturile de la Visteria Domniei mele; așișderea să fie casa Dumnéluí scutită de oieritú, vácăritú, pe câte vite drepte va avea casa Dumnéluí, de dijmăritú, i vinăriciú, de dăjdií domnesci, de zaharele, mucarelú, sóu alte ajutorurí ce s'ar întâmpla după vremi a eși pre veliți boeri, de tóte să fie casa Dumnéluí slobodă și nesuperată întru nimicú. Decî întru adevेरirea și temeinica stare și urmare a acesteí domnesci hărăzirí de mai sus arětată, îi dămú Dumnéluí acestú domnescú hrisovú, întăritú cu însăși credința Domniei mele Io Constandinú Gheorghe Hangeri Voevodú i cu credința prea iubiților Domniei mele fií: Mihailú Voevodú, Alexandru Voevodú, Nicolae Voevodú și cu totú sfatulú Dumnólorú cinstiților și credincioși boerilorú celorú mari ai Đivanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banú, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spatarú, Pan Nicolae Basarabú vel Logofétú de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistierú, Pan Manolace Crețulescu, vel Vornicú de țera de sus, Pan Constandiu Filipescu vel Vornicú de țera de jos, Pan Radu Goleșculú vel Vornicú alú obștirilorú, Pan Radu Slătinénu vel Vornicú al 3-lea, Pan Constandin Stirbeiú vel Logofétú de țera de jos, Pan Manolache Grădiștenu vel Vornicú al 4-lea, Pan Mateiú Fălcoianu vel Logofétú alú obiceiurilorú, Pan Gheorghe Suțu vel Postelnicú, Pan Costache vel Hatmanú, Pan Tudorache Juliano vel Clucerú, Pan Grigorie Grecénu vel Paharnicú, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicú, Pan Dimitrie vel Comisú, Pan

Tudorache Văcărescu vel S'ugeru, Pan Iordache vel Pitaru, și Ispravnicu Pan Nicolae Basarabu vel Logofetu de țora de sus, și s'au scrisu hrisovulu acesta la anteuilă anii dintru anteuia Domnie a Domniei mele, aici in orașulu scaunulu Domniei mele București, la anii de la zidirea lumei 7307, iară de la spășania ei 1798 Noembre 17, de Răducanu Poenaru biv. alu 3-lea Logofetii, condicarnlu Divanulu.

Cod. XXXX fila 170 verso.

Cărți legate prin toate județele pentru cercetarea viiloru, câte se vor fi aflându prin toate plășile județulu, mânăstiresci, boeresci și altele.

Dumnévóstră Ispravniciloru ot. sud... sănătate ! Ve facemă Domnia mea în șcire, că fiind trebuință a se ști în fieș-care județii, câte vii sunt mânăstiresci câte boeresci, câte sunt ale nómuriloru și ale mazililoru, ce nu plătescú vinăriciui, și câte sunt ale locuitoriloru, care plătescú vinăriciui domnesci, dupe obiceii, ve poruncimă Domnia mea, îndată după primirea acestei porunci, să orânduți din boerinașii județulu unu omu credinciosu, care să murgă pe la toate viile, câte se află în acest județu, verii a cui va fi măcar; să le ié în scrisu, cu suna pogónelorú, făcendú catastihú curatú, cu arătare în sumă de pogóne, după cuin se vorú fi șciindú de fieș-care stăpănu alu viei, în care catastihú să se aréte și anume viile mânăstiresci a fie-cărnia, iarășii cu suma pogoaneloru, și viile boerinașiloru de nómú și ale mazililoru asemenea anume a fieș-cărnia, iarășii cu suma pogoaneloru, și viile cele dajnice la vinăriciui asemenea anume a fieș-cărnia, iarășii cu suma pogónelorú, arătendú pentru fieș-care vie de este pe pământu streinú, sóii chiar pe pământulu celorúcele au ? și acest felii de catastihú făcendú Dumnévóstra, fără nici o zăbavă să'lú trimeteți Domniei mele, și să avem respunsu de urmarea porunci. Acésta ; 1798, April 18.

Cod. XXXIX fila 82 verso.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahisicic

Cinstitu și credinciosu boierne alu Domniei mele, Dumnéta vel Post. Dumitrache Hangeri caimacamu Craiovei, sănătate. Răspunđi la poruncile Domnie mele ce s'au datú pentru suma pogónelorú de vie ale fieș-cărnia, prin care aréți că acilea la județele ot. peste Oltú neștiindú ce va să dicită pogonulu, fără numai își au viile fieș-care numite cu rázore, au scrisu Ispravniciloru ca să măsóre viile cu prăjina de 18 palmie Domnesci și unu pumnú, care sunt în pogonú prăjinii 24, și cerii porunca ce este a se urma; la acésta-ți răspundenii Domnia mea, că porunca Domniei mele n'au fost a se măsura viile, fiind-ca se face mare zăbavă și întirđiere, fără numai fieș-care stăpănu de vie pe dróptă știința sa să aréte în adevér cam câte pogóne vie are ? ci dar acea urmare de mesuratú să rămăie, și numai de la stăpăni luându-se pliroforia, să se urnieze după cuprinderea porunciloru Domniei mele ce sunt date, și zăbavă să nu se facă. Acésta, și fii Dumnéta sănátosii.—1798, Maiú 5.

Cod. XXXIX fila 40 verso.

Zem. Vlahiscoie: Dumneavóstră Ispravnicilor ot. sud. Buzeu, sănătate! Fînd-că arătă Domniei mele Dumnéluî vel. Hatnanu, campărătoriî vinariciuluî de estîmp, cum că unîi din locuitoriî de acolo nu sê supunû a plăti vinăriciulû, cu pricină că ar fi mazilî, și alte cu alte pricinî, ve poruncimû dară că pe toîi aceia ce nu s'au supusû a plăti vinăriciulû, să-î aduceîi înaintea Dumnévóstră față cu orânduitalû Dumnéluî vel. Hatmanu, cărora făcendu-le cercetare, câti dintru aceia vorû fi privilegiaîi cu sineturile Domniei méle la mână, să fie în pace, iară de la cei-l-altî toîi să împliniîi dreptulû vinăriciulû negreșit, cu urmare după coprinderea ponturilor vinăriciulû; ci și fecioriî de boeriî și jupănesele vêduve, ce le vorû fi stătutû bărbaîi în boeriî cu caftane, iarăși să nu fie supăraîi . . ii saam receh. gd.—1798 Decembre.

Cod. XXXIX, fila 121.

Zem. Vlahiscoie: Dumnévóstră Ispravnicilor ot. sud . . . sănătate! Amû luatû Domnia mea înșciințare din jălbile locuitorilor, cum că prin satele județului li se face cerere de o sumă de peî de iepure, încă și cu cislă pe liude și cu zor mare prin mumbașiretû de zapciî, silindû pe ticăloșii locuitori ca să le gășescă de orî unde vorû putea, cu cuvênt că li se plăteșce câte parale 14 de o pele, care urmare de este cu adevêrat la acelu județu, sunteîi vrednicî de tótă pedépsa, nu numai căci este nesuferită una ca acêsta la auđul Domniei mele, ci încă și că mai vêrtos v'aîi făcutû pricină a zătigui unû alișveriș de obște ca acesta, pentru că ar putea ei să-și vândă fieș-care peile de iepure la neguțatoriî, ce âmbă după acestû alișverișû, ca se se folosescă din munca și strădania lorû, și cu urmare ce faceîi le zătigniîi și acestû puțin folosû de alișveriș; ci dar cu tótă strășnicia vê poruncimû, pe de o parte să înșciințai Domniei méle de se urmează una ca acêsta la acelu județu și cum aîi îndrăsnitû dea-îi pus urmare, o silă ca acêsta, ce șciîi că este cu totul împotriva voinței Domniei mele și nesuferită, și pe de altă parte, îndată să citiîi porunca aceasta întru auđul tuturor de obște, în tot județulû acela, ca să înțeleagă cu toîi, că sunt slobođi, avînd tótă voia, să-și vîndă peile de iepure la orî-cine va vrea, cu bună tocmeală și cu banî gata, fără a mai cerca de acum înainte vre-o silă séu supărare cu acest felû de cerere de către cine-va-și; pentru care poruncim de obște tuturorû locuitorilorû, când și după acêsta se va mai îndrăsnî cine-va-și a face cătușî de puțină supărare pentru peî de iepure, orî din zapciî, din zabiîi séu măcar și ispravnicî, să veniîi să daîi jalbă la Divanul Domniei mele, a căruîa ușă pururea este deschisă și veîi vedea înși-vê în faptă pedeapsa, ce vomû face unuia ca celuia, spre a fi pildă și altora. ii saam receh. gd.—1799 Ianuarie 11.

Cod. XXXIX fila 129 verso.

1798. Noembrie 22. S'au făcutu carte legată la Ispravnicii Vlășcii, că aici viindă un Adam Mazilu de la Focșani, ce mergé cu cara cu Zaherea de orđă, cum că nu aă puțința de a mai merge carele, și fiind-ca la 19 Noembro li s'au făcutu porunca ca să deé de caru câte tal. 1.60 i nutrețu de vită, și vite în loculū celoru stătute, pentru care s'a trimisu și cilodar, însuși unulū din Dumnélor să mērgă, ca sa vadă starea și de nu va fi puținți a merge, să descarge zaheréua la locuri bune și sa fie în pastrare și sa nu mai deé acei tal. 1.60, arētându și cilodarulū să se întórca, iară de va cunoște că au stare de a merge, să se urmeze dupe porunca ce s'au datu.

Cod. XXXIX fila 112.

1798: Martie, 30. S'au făcuti pitacii la Metropolitu că s'au însușiatū Măria sa, cum că la unele din mōnăstiri mai este remășiți, cum și la Episcopii, pēnă în două zile să faca tacsilu de toată acea rămășiți, și talere o mie ce s'au pusū Poiana Merului să-i întorcă înapoi Episcopiei, și să urmeze dupe hotărîrea Dumnélorū veliților boeri, la care s'au orânduitū și zapciu vatafii de Divanii.

1798. Martie 30. S'au făcuti pitacii la Dumnéluū vel. Vornicū Costache Ghica, cum că banii zaherelē ce s'au pusū pe boeri, i pe bresle, și cei ce slujescū s'au ertatu, iară de la neguțatorii care își facu alișverisū întru acōstă țoră și în tōrgū să împlinōscă ceea ce sunt puși, la care împlinire să metahirisască din zapcii spătăresei și ageșci, pe care va socoti.

Cod. XXXIX, fila 24.

1798. Aprilie 19. S'au făcuti pitacii la Dumnéluū vel. Vornicu Costache Ghica pentru banii zaharelei, ca are mirare Măria sa, cum s'au făcutu atăta întârziere cu împlinirea, ci dar fără de alta prelungiro să arăte pricina zibăvii și să deștepte și pe zapciu, făcēnd silința de a se împlini, fiind știută și Dumnéluū grabnica trebninți, că apoi însuși Dumnéluū va fi raspunțatorii.

Cod. XXXIX fila 33 verso.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Voivodu i gospod.

Cinstiților și eredincoșiloru, Domnō-vōstră velițiloru boeri ai Divanului Domniei mele, fiind-că după multele și negraite dureri și stradanii, care cu bucuria noastră amă cercatū pentru mantuirea săracilorū locuitorū, Dunnezeōsca putere ne-aū învredniciti, de ne-am întorsu sanătoși ierăși la Domnescul nostru scannū, fiind bine căletoriți, pentru mântuirea săracilorū locuitorū, după dragostea și silința ce avemū spre binele de obște catre tōți țera, de s'au isgonitū zurbalele, ca mijlocu care nu s'au băntăitū nici unlu din locuitorii țeri, spre mulțamita dar de toate acestea catre prea Înaltulū Dimnōdeu, iată harăzimū Domnia mea tōți banii căți cu sfatul de obște sunt cisluiți aici pe orașu Domniei mele Bucuresci, pentru gățirea zaherelē de orđă, care este trabuinciosu la hrana oștirilorū imperătesci, adecă toate casele Dumnélorū boerilorū, de la celū mai

mare până la celū mai micū, căŃi aŭ îmbrăcatū caftanu, i toate casele breslelorū, cum Ńi a tuturorū celorū căŃi se află slujindu, intru nimic superare seŭ cerere să nu li se facă ; pentru care iarăŃi rugămū noianul milostivirii aceluiaŃi înduratū DumneŃeŭ, carele după tertipurile care amū făcut Ńi se urmăză Ńi acum, să ne învrednică în câte-va Ńile, a vedă Ńi cea deseveřŃita desrădăcinare Ńi prăpădenia a numitelorū zurbale. care acăstă hărăzire o aducemū Domnia mea ca o jertfă către prea înaltulū DumneŃeŭ, numai Ńi numai pentru cea pēnă acuma nebântuire a Domnescii năstre țeri. Iară pravalieŃii Ńi neguțitorii cei cu case, ca unii ce se chivernisescū în țera aceasta, făcēdu-Ńi negoțulū lorū cu tótă folosința lor, poruncimū Domnia mea să-Ńi răspundă analogon ce i-aŭ ajunsū. Ńi acēsta milă Ńi hotărtre a Domnei mele, poruncimū să o faceŃi Ńciută Ńi cunoscută în adunarea Dămō-văstră, la toŃi de obște tolico pisah gd. — 1798, Martie 30.

Cod. XXXIX fila 24 verso.

Cinstitu Ńi credinciosū boțerule Domniei mele Dumnea-ta biv. vel. Post Dumitrache Hangeri, Caimacam Craiovei, sănătate. Facemū Domnia mea în Ńcirea Dumitale, că Nicola Saigin ce este orânduitū cu tainat irile oștiriloru ImperăteŃci. arētă Domniei mele, că unii din locitorii din județulū Romanăților, prin Ispravnicii județului nu arū fi îngăduitū pe ómenī a eŃi cu oile din județū, ca să le duca la locurile cele orânduite, unde se împartū tainaturile, pricinuindū Ńi pretendirăndū să li s. plătăscă mieii de la oile ce aŭ fostū îngrecate când le-aŭ camperatu; pentru care acestea arū fi avutu cuvēntū dreptū, atunci când după porunca Domniei mele ptea să ia-e altele șterpe, Ńi în loculū lorū să dăe din celea îngrecate, precum însuŃi Nicola o ceruse acēsta, iară acum, când tóte oile aŭ fátatu, nu au nici unu cuvēntū la cererea ce facu, ci să dă Dumneata poruncile calea cuviinciose la Ispravnicii județului, de a nu face supărare ómenilorū namitulū Saigu, nici a-lū zătigni din trebă, ca să nu se întâmple vre-unū cusurū. — 1798, April. 22.

Cod. XXXIX fila 35.

1798, April. 30, fiind trebuință de o sumă de salahorī, ca să tragă în sus pe Dinăre celea trebuinciose ale armatei prea puternicului Impăratū, care merge asupra Vidinului, s'aŭ orânduitū Meermur Dămōlului Paharn. Costandin Balăceanul Ńi s'au poruncitū Ispravnicilorū de la Vlașca, Oltu, Teleorman, Romanățī Ńi Dolju, ca să le dăe orī-căŃi salahorī va fi trebuință la acăstă trebă delicată, Ńi să fie cu mare silință a nu se face celu mai puțin cusurū, că se va primejdui cu viața, Ńi căpitanii mărginei să fie cu ascultare Ńi supunere la orânduitulū bo.erū, cum Ńi ispravnicii să aibă ómenī orânduiți, să nu fugă vre-unū salahorū. Acēsta.

Cod. XXXIX fila 36.

Cinstitū Ńi credinciosū boțerule alū Domniei mele, D-ta vel. vist., fiind-că Arabagi-Bașa, ce aŭ fostū mai înainte de trei patru lunī, cum Ńi celū mai din urmă

frate Alli, în pricina carelor de trăba ordiei, aŭ luatŭ sună mare de bani de la vistierulŭ Domniei mele, atât aicea, cât și la Craiova, și în multe chipuri făcendŭ înșelăciuni, pe de o parte lua bani, și pe de alta oprea dreptulŭ cărăușilorŭ, dintr'a căroră pricină fugea și carele de slujbă, precum acesta este sciutŭ de toți, și suntem pliroforisiți Domnia mea de mâncătorii lorŭ, pentru care poruncim să-î aducă înaintea Dumitale și pliroforisindu-te mai întâiŭ de la Dumnélor boierii Caimacamii aŭ Craiovei, cât și de la Deșliu, printr'a căroră mână li s'aŭ dat bani, cum și de bani ce li s'aŭ dat de aici, să-î apucă apoi ca să arate socotela cum 'i-aŭ împărțit pe la cărăuși, aducend și pre Polcovniculŭ Constandin, care are șciință de urmele lorŭ, să le cercetați tôte acestea și câți bani se vorŭ găsi asupra lorŭ, cu tótă strășnicia, prin Mumbașirlăcul vatafului de Divanŭ, să facă împlinire, ridicându-i la închisóre, până va plăti toți bani, tolico pisah gosd. — 1799, Ianuarie 14.

Cod. XXXIX fila 130 verso.

1798, Noem. 18, s'aŭ făcut carte deschisă către Ispravnicii județelor ce cadŭ în drumulŭ Craiovei, pentru două canarale de cară cu zaharea de orđŭ, din județulŭ Buzeu și Slam-Râmnic, ce mergŭ la Craiova, să le dăe Ispravnicii dobitócelor nutrețŭ și boi să le pue la cară pentru cei ce vor fi stătut; pentru care s'aŭ orânduitŭ și mumbașir cihodari.

Asemenea carte legată s'aŭ făcutŭ la Ispravnicii de Vlașca să dăe tuturor acestor cărăuși, de fieș-care carŭ câte parale șai-deci.

S'aŭ scrisŭ și deosebită carte la Caimacamu Craiovei, că sosind carele acolo, să le descarce și să le întórcă înapoi; acestea porunci în mâna Radului de la Vintilă-Vodă sud. Buzeu ce s'aŭ trimis cu 136 care de Ispravnicii, în locŭ de mazilul Adam de la Focșani cu 105 care.

Cod. XXXIX, fila 111.

*Carte cu care s'aŭ orânduitŭ Dumnélui Clucer Văcărescu zaharagiu
în 5 județe ot peste Olt.*

Zem. Vlahisioie: După trebuința ce este pentru o sumă de zaharea orđŭ și grâu a se profitaci la orânduitele locuri ce se cere, orânduim Domnia mea pe Dumnélui cinstitŭ și credinciosŭ boierulŭ Domniei mele biv. vel. Clucer Alecsandru Văcărescu, carele să mérégă cu acóttă poruncă a Domniei mele în părțile Craiovi, unde cu volnicie pre deplinŭ, în câte cincii județe de acolo, să facă cercetare cu orŭ-ce mijlocŭ va socoti, și verŭ-ce felurime de zaharea va găsi, a Mitropoliei, Episcopiei, a Mânăstirilor, a boierilorŭ, și boerinași, orŭ preoți séu verŭ-ce breslă va fi, séu la Menzilhanele, verŭ-unde și orŭ acui va fi să se iée, pre de altă parte să se facă teslim la Dumnélui Caimacamu Craiovei ca să o împarță pe la tainaturii, după cum prin deosebită porunca Domniei mele s'aŭ povățuitŭ. Volnicie are mai sus numitulŭ, orânduitulŭ boierŭ, ca cu orŭ-ce

mijlocŭ va ŝci să găsôscă suma zaharelei ce o cerem Domnia mea ; pentru acôsta poruncim Dumitale Caimacanule al Craiovei și Dumneavôstră Ispravnicilor ai județelorŭ să i se dœ ascultare întru tôte. — 1798, Febr. 15.

Cod. XXXIX fila 18 verso.

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Fiind-că Barbul sin Petre Căpitanul ot mahalaua Mântulêsa, i Sandu Logofețelu, ce are casă în mahalaua Udricanilor, cari aŭ fostŭ în trôbă Zaharelii la Silistra cu Sărdaru Nicolî, avêndŭ amêndoî aceștia sumă de bani asupra lor, nu s'aŭ supusŭ poruncii Domniei mele de a veni cu orânduitulŭ ciohodarŭ, ce aŭ fostŭ trimisŭ mumbașir, ci aŭ fugitŭ dosindŭ ; de aceea poruncimŭ, staroste de neguțătorî, astă-đi negreșitŭ să scoți la mezat tôte orî-ce lucruri vor avea acești doi, mișcătore și ne mișcătore, spre a se vinde, după orânduiala mezatului, prin șcirea tuturorŭ celorŭ ce li se cuvine *protimis*, și banii ce se vorŭ aduna de pe avutulŭ lorŭ, mișcătorŭ și nemișcătorŭ, să se arate Domniei mele spre a se face împlinire de banii ce sunt asupra lor. — tolico pisah gomd.— 1798, August 3.

Cod. XXXIX, fila 65 verso.

Zem. Vlahiscoie : Tacsildarule al slujbei goștinei de la sud . . . sănătate fiind-că dintru însciințarea Ispravnicilorŭ sud Gorju, văđum Domnia mea, că avênd *aporie*, faci întrebare, pentru scăđemêntŭ ce cu milostivire amŭ arêtatŭ Domnia mea la huzmetu goștinei, într'acele cincî județe, adecă de este acelŭ scăđemêntŭ numai la locuitorii birnicî seŭ la tôtă obștea de rêndŭ, pentru care ca să vă deslușimŭ trêba, să șciți cum să urmați, iată printr'acéstă Domnêscă a nôstră carte, vă poruncimŭ, că de la toți de obște, fără osebire, să aveți a lua de vita mare câte tal. unul și jumătate, iar nu tal. doi, și de vita de unŭ anŭ câte o jumătate de leŭ, iară nu câte unŭ leŭ ; așa dară să șciți, și înipotrivă urmare să nu faceți, că veți fi rêspondătorî. ii saam receh gsd. — 1799 Ianuarie 16.

Cod. XXXIX, fila 181.

Zem. Vlahiscoie. Tacsildarule alŭ slujbei goștinei din sud sănătate ; fiind-că vedemŭ Domnia mea, cumcă la căutarea acesteî slujbe se face multă ostenelă, mai multă slujbașilorŭ, și frămêntătură locuitorilorŭ, și zăbavă trebei, din pricină că vă răzimați la cuprinderea pontului ce đice, că ântêiŭ să luați în scrisŭ vitele ômenilorŭ, și să faceți catastif a trimete aicea, și apoi să închipuiți răvașele cele pecetluite, și să începeți a lua bani ; pentru care vă poruncimŭ, ca să vă înlesnimŭ Domnia mea treaba acôsta, spre a nu se face mai multă zăbavă, iată vă poruncimŭ cu hotărîre, de odată să fie și scrisul vitelorŭ, și luarea banilorŭ și darea răvașelorŭ pecetluite, și așa câșturî-câșturî, să proftaciși banii precum puteți, și mai multă zăbavă să nu se facă Ianuarie 6.

Cod. XXXIX fila 129 verso.

Zem. Vlahiscoe. Părcălabiloră și vouă locuitoriloră de obște de prin plaiurile și plășile din județul Dâmbovița, amă luată Domnia mea înștiințare cumcă unii din slujbași ceii cu husmetulă goștineiă dintr'acel județu se pörtă în treba tacsilului acestoră banii, cu mare nemilostivire asupra vóstră, cu bălăi și cazne nesuferite, fără de a vă face repausă, după poruncile ce li s'au dată prin orânduiții tacsildari, de care cu tóte că li s'au poruncită osėbită ca ımplinirea baniloră să se facă cu răgaz'ı vostru, dóră iată printr'acéstă domnescă a nóstră carte, într'adinsă vă dămă în șcire, că cu păsuială și fără de bătăi, are a se face ımplinirea acestor banii; ci dar și voi căutați de vă siliți, ca să vă plătiți vitele vóstre cu tótă osărdia, fără de altă pricinuire, căci și neguțatorii de a cumpăra vite au eșită îndestui, și nu puteți a găsi mai multă pricină, ci vă sărguiți a vă plăti vitele fără zăbavă, ca să pótă și orânduiți slujbași a proftacsi sumă de banii la trebuința ce este, și fiți iutelegători, și cum đicem, de înșivă vă îndemnați la plata viteloră, ca să nu se mai întărdieze tréba.— 1799 Ianuarie 15.

Cod. XXXIX fila 132 verso.

Pitac la Agu, ca împreună cu Nicolae Saigiu să facă Cochi-vechi, cu strigare a vămiloră.

Cinstită și credinciosă boșerule al Domniei mele D-ta vel. Aga, primindă Domnescul nostru pitacă, împreună cu Nicolae Saigiu să faceți Cochi-vechi, cu strigare de vîndarea vămiloră, cu cele-l-alte slujbe ce se vîndă împreună, pe acestă următorii ană lét. 1798, după domnescele nóstre ponturi, de care să arėți porunca Domniei mele tuturor Dumnėloră boeriloră de obște, cum și la starostea de neguțatorii, ca să facă șcire la toți ceii ce vor fi mușterii a cumpăra slujba acósta, spre a se strînge la vremea strigării Cochi-vechiloră. și așa fieș-care mușterii ce va cumpăra să-și dăe chezășie sigur la Cămara Domniei mele, ca să respundă sfeturile la vremea cea orânduită, făcendă arėtare Domniei mele de suma ce va eși. tolico pisah gd.—1798 Ianuarie 7.

Cod. XXXIX, fila 4.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevodu i gspod. Zem. Vlahiscoe.

Printr'acestă Domnescul nostru pitacă orânduimă Domnia mea Epistat al Carvasaralei de aici din orașulă Domniei mele Bucureșci pe biv. Vătafă za Curte Ión Schevas, carele să aibă a căuta după orânduială tréba Carvasaralei pe acestă următorii ană 1799, după domnescile nóstre ponturi și catalogă, și să ție catastih curată de tot venitul, silindă cu tótă sărguința la trebile ce sunt ale Carvasaralei, spre a nu se face cusur. tolico pisah gd. — 1798 Decembre 31.

Cod. XXXIX fila 127 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoe.

Credinciosŭ boierulŭ Domniei mele biv. vel. Medelnicerŭ Ștefan, biv. vel. Medelnicer Chiriac Aibut și biv. vel. Medelnicer Teodore Arcuda, fiind-că acum s'aŭ apropiatŭ soroculŭ a se da vămile pe anulŭ viitorŭ, și vedemŭ Domnia mea din cele trecute, că de-aparurea sunt prigoniri și judecați la madelele vămilo-ŭ, care nu conținescŭ de la auđulŭ Domniei mele; pentru ca să lipsescă dar orŭ-ce prigonire, este de trebnița ca să se facă cãntare catalogului și ponturilorŭ, și cu bună chibzuire, după dreptate, să se întocmescă, cum arŭ putea pricinii orŭ-ce împotrivre la tot cuvântulŭ dreptŭ, și pe lângă acosta face trebnița, ca să se chibzuscă cu cumpănire întrégă tóte lucrurile ce se aducŭ de vëndare de prin alte părți, ca cu dréptă analogie, dupe prețul ce se politifesce vëndarea fieși-cãrnia lucru, acum, să se întocmescă și vama cea cuvinciosă, ca pîntr'acosta să se potă face îndreptare, dupe bun scoposulŭ Domniei mele, fiindcă pãmânteniŭ locuitorŭ dintr'acosta țeră plătescŭ mare prețŭ la alișverișul, ce se face cu cumperatórea de orŭ-ce lucruri aŭ trebnița să cumpere, și nu le remãne cuvântŭ de împotrivre la acéstă bună întocmire celorŭ ce aducŭ marfă din alte părți. Dreptŭ aceea atât vë orãnduim Domnia mea, ca împreună adunãndu-vë să le cercetați tóte în totŭ chipulŭ, prin neguțătorŭ cu sciință vrednică, și să chibzuiți cu tótă scumpătatea a se pune în urmare acéstă întocmire, cu mijlocul ce mai sus se arată, de care se ne aretați cu bună pliroforie fãr'de zãbavă — 1798, Decembrie 4.

Zem Vlahiscoe. Dumnóvóstrã Ispravnicilor ot sud. . . sănãtate. Find-că după grentatea vremei și a drumulŭ, amŭ chibzuitŭ Domnia mea cu milostivire, cum că pentru carele de orãnduiala sãrii, ce din poruncile Domniei mele s'aŭ fãcutŭ la acelea județe, pentru mergerea la Ocnă ca să încarce sare, să o ducă la orãnduitele schele, póte vorŭ fi remasŭ pe dramŭ niscaŭ-va care cu sare, noputândŭ ticãloșiŭ locuitorŭ să o ducă pe acea vreme grea, și pentru ca să nu fie siliți de zapcii Dumnóvóstrã. iata ve poruncimŭ ca împreună cu acestŭ ce se orãndui într'adinsŭ, să dați omulŭ Dumnóvóstrã, ca să âmble într'acestea județe amêndoŭ, și orŭ-unde va găsi care cu sare încãrcate, mergêndŭ pe drumŭ orŭ la schele, sêu la altă parte, să nu care cum-va și zapciiŭ îndemuați fiindŭ de Epistațiŭ Ocnelorŭ, să îndrãznescă a-ŭ sili pe locuitorŭ ca să mórgă la drumŭ cu sare pre acea vreme grea, să-și prãpãdoscă dobitocele lorŭ, nici iarăși să fie siliți de Epistațiŭ Ocnelorŭ, sêu apucați cãrãușiŭ aceia a o plăti sarea de la dênși, ca să le remãie lorŭ, că acéstă nedreptate și silă nu o voimŭ Domnia mea, fiindŭ împotriva atot cuvântulŭ dreptŭ, și să îngrijiti Dumnóvóstrã a nu se face urmări împotriva voinței Domniei mele cu *sicleturi* precum arêtamŭ, că vë veți învinovați înși-ve. ii saam receh g. d. — 1798. Decembrie 6.

1798. Aprilie 1. S'au făcută poruncă legată la Ispravnicii ot. sud. Muscelu, că au luat Măria sa înștiințare, cum că împrejurul orașului Câmpu-Lungu pe moșia Domnăscă, fiind și alt sat, care ține de județ, și locuitorii orașeni le-ar fi făcând supărări de clacă și alte obiceiuri, și fiind-că a cere clacă locuitorii de la locuitorii, este împotriva obiceiului pământului, mai vârtos moșie Domnăscă fiind, să cerceteze Ispravnicii cum s'au urmat obiceiul din vechime și până acum, și cu ce cuvânt și temei fac această cerere orașeni și dreptul adevăr să înștiințeze, și până vor avea al doilea poruncă, să nu îngăduiască pe orașeni să le facă vre-o supărare.

Cod. XXXIX, fila 26.

1798. Aprilie 2. S'au făcută poruncă la Ispravnicii Muscelului, că s'au înștiințat Măria sa, cum că pe locuitorii ce sunt ședători în satele de pe moșia Domnăscă a Câmpu-Lungului afară din oraș, îi supără orașenii de clacă și alte obiceiuri, și după obicei nu este a lua clacă locuitorii de la locuitorii, să cerce cu ce cuvânt de temei facă orașenii această cerere. și cum s'au urmat până acum, și să înștiințeze, și până vor avea al doilea poruncă, pe orașeni să nu îi îngăduiască a face vre-o supărare.

Cod. XXXIX fila 28.

Hrisovul Măriei sale Dămnei Lucsandra Hangeri pentru 50 scutelnici și redicătura de oierit și vinăriciu câte doi Bani de vadră.

Fiind-că este la toți cunoscut cum că luminata și prea iubita noastră Dămna Lucsandra Hangeri, se trage din vechi și multe nămurile Domnilor ai luminatului acestui Scaun Domnesc al Țerei Românești, care de rând au bine obladuit și au ajutat țera acesta, unde, fiind-că s'au aflat a avea în această pământ și casa luminăției sale, moșie, ce se numește Cojăști, i Pasărea ot sud. Ilfov, cu trebuință de omeni pentru slujbă și poșlușanie, și de alți omeni Domnesci, ca să se potă ține în stare bună, și șola, ce este să se întocmescă pentru învățatura copiilor de Kino-Gramata la Biserica de piatra pe aceia moșie, cu cale fiind de a avea și casa luminăției sale împărțirea cea de pronomion și de Domnescul acela ajutor, care dobândesc și au toate casele domnesci, boeresci și mănăstiresci, câte au moșii, vii, mori, și alte acareturi care se ajută din milile Domnesci cu scutelnici i omeni de slujbă și de poșlușanie și cu alte milii, a cărora pronomion s'au păzit de către toți frați Domni, cum și de către înșine Domnia mea. Dreptu acea, atât pentru dreptatea nămurilor luminăției sale, care au bine obladuit și au ajutat țera acesta, cât și după pilda tuturor caselor domnesci, boeresci, și mănăstiresci, precum și a harurilor, ce au bine voit frații Domni de au făcut la cine au fost socotit în parte și s'au urmat, judecăm cu cale și cu dreptate, să se împărțască și casa luminăției sale prea iubitei noastre Dămne, de domnescul aju-

torŭ și pronomionŭ, și hotărîmŭ prin acestŭ Domnesculŭ nostru Hrisovŭ, să aibă casa luminăției sale, atât la numita moșie Cojești i Pasărea, cât și la moșia Ulmenŭ, ce are totŭ într'acestŭ județŭ casa luminăției sale, unde va face trebuință, ca să țină cincŭ-șeci scutelnici pămētenŭ, după catastihul Visteriei, cărora să li se deie domnescile nōstre pecetluiturŭ după orānduală, spre a fi întru tōte nedajnicŭ, și apărați de ori-ce podvoade; ca să pōtă fi de slujba casei la numitele moșii. Asemenea să aibă casa luminăției sale și rădicătură de oieritŭ, pe totŭ anul oŭ douē miŭ. Așisdorea să mai aibă casa luminăției sale și vinăriciŭ de la toți cei ce aŭ viŭ, și plătescŭ vinăriciŭ, pe moșia domnescă de la Caracal sud. Romanaiŭ, câte trei bani de vadră, fiind-că doi bani și pārpărul sunt milă ai mōnăstirei sfintului Spiridonŭ nou, pentru care la vremea vinăriciului, unindu-se orānduitul din partea casei luminăției sale cu mōnăstirea sfintului Spiridonŭ nou, să iēe cotulŭ de la Visterie și mēsore și să ia-e și banii, ce urmōză după coprinderea ponturilor vinăriciului, din care să-și iēe mōnăstirea partea sa, iară vinăriceriŭ domnesci întru nimicŭ să nu se amestece a pretenderisi ceva; precum și de deciuiala Cŭtiei, să fie vinăriciul acestei case nebântuitŭ, după cum este și vinăriciul mōnăstirei sfântului Spiridon nou. Pentru care, măcar că nu ne îndoimŭ, cum că și Domnia-lorŭ frațiŭ Domni din urma nōstră vorŭ găsi acēsta cu cale pentru dreptățile ce amŭ numitŭ mai susŭ; dară cu tōte acestea poftim frățesce pe Dumnelorŭ, să bine-voiască a întări privilegiulŭ acesta, ca să se păzescă și să urmeze. Și amŭ întăritŭ Hrisovulŭ acesta cu însăși Domnesca nōstră iscălitură și pecete, și cu credința luminaților prea iubiților Domniei mele fiŭ, Mihail Vvd, Alexandru Vvd, Nicolae Vvd, martori fiindŭ și Dumnelorŭ cinstiți și credincioși Boieriŭ Veliți ai Divanului Domniei mele. — 1798. Iulie 27.

Cod. XL, fila 97 și 98.

Zem. Vlahisicoie. Fiind-că Hagi Dumitra hē Papazoglu, douē moșii ale sale ce se numescŭ Lungii, ce se ȃicŭ și Secăturile, i Lungulețiŭ din sud. Dâmbovița, le-a vëndutŭ la obrazze sciute Domniei mele, cu tōte lucrurile mișcătore ce se află la numitele moșii, orēnduimŭ Domnia mea pe boierulŭ Domniei mele Gheorge biv. treti Logof. de la Divanŭ, să mērgă împreună cu Hagi Dumitrache Papazoglu la aceste moșii, unde să vadă cu luare aminte ce lucruri mișcătore, sunt pe moșii, cari se potŭ vinde, adecă vinurŭ, rachiŭ, vite, porumbŭ, fēnŭ și ori-ce altele și să le iēe în scrisŭ tōte, pēnă la ori ce lucru mișcătorŭ, făcēndŭ și unŭ catastihŭ, ca cu cât prețŭ potŭ vinde acelea, osebitŭ la o moșie, osebitŭ la alta; așisdorea și ce venitŭ pōte aduce pe anŭ fieș-care moșie? câtă clacă? câtă dijmă? ce cârciumi sunt? și osebitŭ venitulŭ morilorŭ? cum și de se găsescŭ mușterii să iēe venitulŭ acestorŭ moșii? ori cu cât pe anŭ? sau fără cele mișcătore? Și să aducă Domniei mele pliroforie întrēgă de tōte. ii saam reche gd.—1798, Ianuarŭ 21. (*Veȃi ce ȃicem la pag. 230 in notă*).

Cod. XXIV fila 133 verso.

Hrisovul lui Beizadé Grigorie Suțu

Nu sunt alte semne mai arătătoare ale prea sfântului Dumneșeu cu care se îndatoreștii cei ce oblăduesc pe pământ și au stăpânire de țări și de noroade, cari se numesc închipuirii sufletescii ale lui Dumneșeu, spre a urma adecă închipuirea cerescei stăpâniri a Celui de Sus, ca unui ce a fieș-căreia stăpâniri pe pământ începutul este coborît de Sus, decât facerea de bine și hărăzirea din darurile acelea ce s'au învrednicit de la Dumneșeu a împărtași și a hărăzi la locurile cele cuviincioșe, cu măsura cea mare și mică, dupe trebuință și după cuvântul ce are fieș-care în parte și de obște. Decă de vreme ce Dumneșeasca Pronie ne-au învrednicit a stăpâni și acestu de Dumneșeu păzitu scaunul al țerei Romănesci, de unde luminatul Beizadea Grigorie Suțu, fiul Domniei sale fratelui Domnului Mihail Suțu Vvod, prin cunnie au luat soție pământencă pe Dumneșei ficea răposatului Nicolae Dudesu biv. vel Banu, cu care acestu mijloc de însoțire împărtașindu-se atât de cele ce sunt împărtașiți și pământeni, adecă moșii, vii, case, mori, vite și alte nameștii, cât și de trebuința ceea ce au și casele pământenilor de omen pentru slujbă și poslușanie, amă bine-voitu Domnia mea de amă harăzitu și amă împărtașitu și casa luminășiei sale cu împărtașirea aceea ce au toate casele pământenilor, din domnescile noastre daruri și ajutoruri, și printr'acestu Domnesculu nostru hrisovu, întărim darurile ce au făcutu Domnia sa fratele Domnului Mihail Suțu Vvod. prin hrisovulu Domniei sale, ca să i se păzescă neștrămutat adecă o sută două-decă liude scutelnici să aibă a ținea, cari să se așede în catastihulu Visteriei Domniei mele și după orânduiala Visteriei să li se deo pecetluiturile Domniei mele la mână, ca apurerea și în totă vremea să-i aibă neștrămutați și nedajnici, pentru poslușania casei luminășiei sale; să aibă casa luminășiei sale a ținea și alți liude 30 pogonași la lucrul viilor de la Sărata sud. Buzău, însă aceștia sunt afară din cei ce se cuprind mai sus și dupe orânduială cercetându-se de D-noloru Ispravnicii județulu, și fiindu omen după cuprinderea ponturilor, să li se deo adeverință pe numele și chipuș lor, ca să li se deo și pecetluituri gospod. de la Visterie, spre a fi nesuperați, ca să fie napristan și nelipsiți de la lucrul viei la vremea cea trebuincioșă; așisderea să aibă și la vremea oșeritulu, după cum au și toate casele pământenilor rădicătura de trei mi de oi, care să intre în catastihu Visteriei celu pecetluitu, spre a le scuti în toți anii; și fiind-că între acareturile ce au luat de zestre la moșia *Agești* au făcutu stare de case, au preinoitu sfinta biserică, au orânduitu ca să se ție școlă, la care să învețe trei-decă de copii, fără de plată, care fiindu lucru sufletescu de a se afla pururea, în totă vremea, din copii pământeni la învățătura fără plată 30 de ucenici amă bine-voitu Domnia mea ca să aibă a ținea la această moșie alți liude 150 omen aduși din strănătate, fără de pricină de dajdie, cărora după cercetarea ce li se va face să li

se dăe pecetluiturile Domniei mele la mâinile lorū, ca să fie apărați de tôte alte dăjdi și orândueli de podvode, ca să pôtă căuta cu înlesuire orânduile slujbe, necurmat; așșderea la uumita moșie să se facă două bâlciuri într'unū auū, uulū la Duminica Tuturorū Sfinșilorū și alū doilea la điaua sf. Dimitrie și, deosebitū, pe tôtă sêptemâua, Duminica, să se facă têrgū și de vreme ce aceste bâlciuri și têrguri nu sunt diu cele ce se făcêu mai uaiute, ci în urmă s'au orênduitū, hotărînuū ca la vama acestorū bâlciuri și têrguri să nu aibă amestecū, uicī *pretension*, uicī cereri, uicī vama Domnôsca, uicī vameșii, ci precum pêuă acum, așșa și de acum înaiute, să se facă vêuđarea vâmilorū, afară de tôte têrgurile de la Agești, pentru ca să se îndemue mai mult negușătorii și cei-l-alți să aducă feluri de marfă la têrgū și să plătescă vama obicî-nuită, neavêndū și cei ce plătescū vamă la Agești cuvêntū, de a se apăra aiurea unde nu s'arū conveni, că au plătitū vama la Agești, care acêstă vamă precum și cele-l-alte tôte veniturī ale moșiei, să le strîngă Isprăvnicelulū și să facă dintr'acestea cheltuelile cele obicînuite ale școlei și ale bisericei, ce se arêta într'acestū hrisovū, auū orênduitū Domnia mea ca să aibă milă de viuariciū, dupē cum și alte mônăstiri și biserici au, adecă diu dólulū Slam-Romnic popórele Putrăda din Dêlū 1 diu vale, Herăscii, Zăplaziū, Raducescii, Belciugata, și Măcsineniū, de la acelea să ioe viuariciu tot de vadră po baui cinci și pâr-părulū dupē obiceiū, de la câte dintr'acestea popóre uu vorū fi ale lui *flori* Spătarū și diu sud. Saac popórele: Arva, Valea Humei, Valea Orlei, Tocilele, Valea Dobroteui, Valea Ceptura, fața Cepturei peste apă, Valea Măguri, Valea Țiganului, Valea Mônăstirei și Valea lui Stau, însă de la acestea să ioe viuariciū numai po bani trei, firă de pâr-părū, care este dupē obiceiū, și diu sud. Dâmbovița popórele Cărci, Noavel, Bugșau, Gura Ocuiței, Gorgoteni, Răzvad de jos, Sărăfóia, Doicescii, Lăculețele, Via bêtrână și Dólulū, acestea să aibă a lua viuariciu po baui doi numai, și de la sud. Olt popórele: Răgózele, Ostra Năuésa, Slăvitescii, Barsesci, Creșesci, Crăuceui, Oltul de sus 1 Vedea și de la acesteasă ioe iarășī viuariciū po baui cinci și pâr-părulū dupē obiceiū, ca să se ajutoreze la cele mai sus arêtate, spre a fi și Domniei mele veciucă pomeuire, deosebitū de acestea și Isprăvnicelul moșiei să fie aperatū de dăjdiile Visteriei și să scutescă de dijmăritū și viuariciu drepte bucatele lui; să fie apărați și doi preoți 1 uuū diaconū de tôte dările bisericesci 1 politicesci și doi grămăticī de rêndulū dăjdiilorū și *dascalulu de la școlă* asemenea; așșderea orênduiuu ca să aibă casa luminașiei sală a ținea, aici în Bucuresci, patru scaune de carne scutite și apărate de tôte orânduile și obiceiurile altorū scaune, cum și cinci cârciune în Bucuresci, în care să se vêuđă viulū luminașiei sale, să fie scutite și apărate de tôte orânduile și obiceiurile ce sunt pe alte pivnițe de obște; asemenea să aibă *acêstă școlă* și biserică și goștinăritū ce esă din țera, care goștinăritū are a se urma iutocmai dupē ponturile Divaului, carī se co-prindū mai jos, iară de la rămătorī, ce nu sunt a ieși, să n'aibă a lua nimic,

adecă câți din neguțătorii, orî pămîntenii orî străini, sunt raia a prea puternicii Impărății, cari voru strînge râmătorii de neguțătorie și voru vrea a-î scóte din țeră afară, orî la ce parte, de la acei râmătorii, adecă ce voru ieși din țeră să se ióe goștinăritu deplinu, după vechiul obiceiu, de un râmătoru banî optu, iară de va fi suditu alu curții rusesci, sóu alu curții nemțesci adevărat, cu dovadă, acelú ce scóte râmătorii din țeră și va fi vitele adevărate ale suditului, cumpărate de elú, de la acelú suditu să ióe numai trei la sută, pe cât sunt datorii suditiilor a da la mărfurile lorú, fără de altă trecătoare, la care acei bani trei la sută să nu aibă a face vameșii sóu oborarii, sóu ai schelelorú intru nimic, atât cei de aici cât și cei de dincolo de peste Olt; așiderea să aibă a lua casa luminăției sale 150 bolovanii sare. Cari aceste milii și orînduelii fiind-că ne pliorisimú Domnia mea din hrisóvele i cărțile Domnesci, ce are casa luminăției sale și școla i biserica ot. Agesci, cumcă le-au avutú, le întărimú și cu acestú Domnesculú nostru hrisovú, ca să se păzescă nestrămutatú. Și amú întăritú hrisovulú acesta cu însăși credința Domniei mele Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. și cu credința prea iubiților Domniei mele fii: Mihail Vvod. Nicolae Alexandru Vvod., martorii fiindú și Dumnélorú cinsiți și credincioși boierii veliți ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banú, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Logof. de țera de sus, Pan Manolacde Crețulescu vel Vornicú de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicú alú obștirilorú, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alú treilea, Pan Constantin Știrbeiú vel Logof. de țera de jos, Pan Manolache Grădiștonu vel Vorn. alú patrulea, Pan Mateiú Fălcoianu vel Logof. alú obiceiurilorú, Pan Iorgache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanú, Pan Teodorache Juliano vel Clucerú, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicú, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerú, Pan Iordache vel Pitarú și Ispravnicú Pan Nicolae Basarab vel Logof. de țera de sus și s'au scrisú hrisovulú acesta la létú 1788, Sept. 22 de Chiriță Logof. za taină.

Cod. XL, fila 146 verso.

Anexe la Cap. XIX. (pag. (210.

Aducemú aci o altă serie de documente relative la comerčiu, industrie, fabrice, mezaturii, etc :

Carte pentru facerea tîrguluî Comarnic ot sud. Prahova.

Zem. Vlahiscaoie. Fiind-că toți locuitorii de la Comarnic și de pe împrejur au datú jalbă Domniei mele arătându, cum că au multă neîndemânare a merge când au trebuință de pururea pe la tîrgurile ce sunt prin județul Prahovii, pentru greutatea drumulu, a locurilor rele ce sunt, și pentru trecerea apelorú, care adesea orî se întâmplă de sunt primejdióse, făcend rugăciune Domniei

mele, ca să dăm slobodenie de a se face un târgŭ, pe sēptēmānă odată, la numitul locŭ Comarnic, pentru ajutorulŭ chiverniselilorŭ și pentru alișverișulŭ neguțătorilorŭ; unde fiind-că în adevērŭ este știutŭ nelesnirea ce aŭ pentru greutatea și strîmtorarea locului, și pentru trecerea apelorŭ, și fiind-că voimŭ Domnia mea bună chiverniseală locuitorilorŭ țērii Domniei mele de obște, și alișverișulŭ neguțătorilorŭ, de a curge cu lesnire în țēra Domniei mele, amŭ dat printr'acēstă carte slobodenie de a se face pe sēptēmānă odată, adecă . . . târgŭ la Comarniculŭ, în sud. Prahova, pe moșia acēsta, ce este a casei luminatei și prea iubitei Dōmnei nōstre Lucsandra Hangeri, spre a'și face atāt locuitorii, cāt și neguțătorii alișverișul lorŭ cu înlesnire, la care târgŭ vîndarea vinului și a rachiului să fie numai alŭ casei luminăției sale Dōmnei nōstre, dupē obiceiŭ; dreptŭ acea poruncimŭ Dumnēvōstră Ispravnicilorŭ ai județului, să înștiințați de acēsta la toți, spre a se aduna la numita și pentru folosulŭ lorŭ, silindu-vē de a izvodii, și de a se întemeia pontru urniarea în tōtă vremea. ii saam recoh gd. 1798, Septembrie 10.

Cod. XXXIX fila 78 verso.

*Carte de târgŭ pentru moșia Comarnic, însă ceea care este trecută înapoi
aŭ rămas, iară acēsta s'aŭ făcutŭ în urmă.*

Zem. Vlahisocie. Fiind-că toți locuitorii de la Comarnic și de prin prejurŭ, aŭ datŭ jalbă Domniei mele arētândŭ cum că mare neîndemânare aŭ a merge de apururea pentru trebuințele lorŭ, pe la târgurile ce sunt prin jud. Prahovii pentru greutatea drumului, a locurilor rele ce sunt, și pentru trecerea apelorŭ, care adesea ori se întâmplă primejdiōse, făcēndŭ rugăciune Domniei mele, ca să dăm slobodenie de a se face târgŭ, pe sēptēmānă odată, la numitulŭ locŭ Comarnicul, pentru ajutorŭ chiverniselei lorŭ, și pentru alișverișulŭ neguțătorilorŭ, unde fiind-că în adevērŭ ni s'aŭ făcutŭ știință, nelesnirea ce aŭ pentru greutatea și strîmtorarea locului, și pentru trecerea apelorŭ și fiind-că voimŭ Domnia mea bună chiverniselă locuitorilorŭ țērii Domniei mele de obște, amŭ datŭ printr'acēstă carte slobodenie, de a se face târgŭ, pe sēptēmānă odată, Duminica, la Comarnic în sud. Prahova pe moșia acēsta, ce este a casei luminatei și prea iubitei Dōmnei nōstre Lucsandra Hangeri, spre a'și face atāt locuitorii cāt și neguțătorii alișverișulŭ lorŭ, cu înlesnire; la care târgŭ să aibă voie locuitorii și alții ce vorŭ veni la acestŭ târgŭ, a vinde rachiulŭ lorŭ slobodŭ fără de nici o supērare, iar vîndarea vinului să fie numai alŭ casei luminăției sale Dōmnei nōstre, dupē obiceiŭ, asemenea și toți câți se vorŭ aduna la acestŭ târgŭ cu lucruri de vîndare, îi iertămŭ Domnia mea, ca într'unŭ anŭ întregŭ să fie nesupērați de vamă, plătindŭ numai cātē o para de locŭ, și dupē înplinirea anului, în tōtă vremea are a fi nesupērați de vamă, numai zahareaua cātă va veni de vîndare la acestŭ târgŭ Comarnicul, dândŭ cātē patru parale de fie-care carŭ cu zaharea pentru locŭ, iară nu mai multŭ; dreptŭ aceea

poruncimă D-văstră Ispravniciloră județului, să înștiințați de acosta la toți, spre a se aduna la nunta și de târg, fiind chiar pentru alșverışul și folosul lor, silindu-vă de a se izvedi, și a se întemeia târgul acesta cu urmare în totă vremea. ii saam receh gd. 1798, Octombre 5.

Cod. XXXIX, fila 90 verso.

Nouă cărți la nouă județe pentru târgulu ce era orânduitu la Comarnic, să se fară la Bréza sud. Prahova.

Dumnévóstră Ispravniciloră . . . sănătate, vă facemă Doinia mea în șciro pentru târgul ce se orânduise a se face la Comarnic, pe moșia casei prea iubitei Dómei nóstre, că ridicându-se de la Comarnic, s'a hotărit a se face la Bréza sud. Prahova, ce este iarăși moșia nunitei luminăției sale, care are a se face totă cu aceeași întocmire și slobodenie, adecă strîngerea târgului să fie Dumineca, și locuitorii de acolo de pe moșia Bréza, cum și alții ce se voră strînge la acestă târg, să fie slobodă ași vinde rachiul lor de obște, fără de nici o oprire, și fără de vană i căminărită; așiderea și pentru zahareaua ce se va vinde la acelu târg, se fie nesupărați de vamă și vîndetorul și cumpărătorul, fără de numai să dă de car câte parale 4 pentru loc, și acosta să se urmezo tot-doina nestrămutată, iară pentru alte lucruri ce se va mai face alșverış la acestă târg, să fie și acele ertate de vamă într'ună ană întregă de acamă înainte, plătind și aceia numai câte o para de loc, iară după împlinirea anului, să rămăie cum dicemă numai zaharea fără de vană de apurarea, la care târg vînderea vinului are să fie numai a casei luminăției sale, iară altă niminea să nu fie slobodă a vinde vin; decă ca să se facă cunoscută și știută acosta la toți de obște neguțătorii și locuitorii, spre a și fie care că acestă târg este să se facă la Bréza în și de Duminecă, cum și apărarea ce a la acestă târg, și slobodonia vînderei fără de vamă într'ună ană, spre a se îndemna să vie fie-care la târg ca săși facă alșverışul lor slobodă, vă poruncimă Doinia mea să aveți a publicui în totă județului, ca de obște să fie înștiințați, de orânduiala acestui târg, și fiți sănătoși. 1798, Decembre 1.

Cod. XXXIX, fila 118 verso.

Trei cărți legate la Teleorman, Oltu și Romanași pentru oprirea dărei cailor de pe la Menzilhanele, fară de poruncă gspd.

Dumnévóstră Ispravniciloră ot sud. . . . sănătate, fiind că caii de poștă ce sunt aședați pe la Menzilhanele de la acelu județ, trebuie să fie păstrați numai pentru trebuințele Domnesei, fără a nu se mai da și la alte părți ca plată de ugeret, ca să se pótă îndestula trimiterea celor ce merg și vin, cu poruncă Domnesei, vă poruncimă Doinia mea strașnică, îndată după primirea poruncii, să aduceți pe vătășei postelor dintr'acelu județ, și să le porunciți cu deosebire într'adinsă, ca să îngrijăscă de acum înainte a nu mai da

caii de poştă nimenui altu, cu plată de ugeretă, pentru orî-ce trebă măcaru, fără de numai la cei ce mergu şi vinu cu poruncile Domniei mele, şi voru avea în mânilorū Menzilurî Domnesci, cum şi la cei ce voru avea la mânilorū adeverinţele Capuchehaielilorū Domniei mele de pe la serhaturî, şi la cei ce se voru trimite de Ispravnicî cu vre-o trebuinţă grabnică, şi voru avea adeverinţi şi a Ispravnicilorū la mâni, iar altu nimenea să nu se îndrăznescă a da cail de Menzilū, că straşnicu se va pedepsi, şi veţi cădea şi Dumneavóstră la învinovăţire; să aveţi purtare de grije a priveghia înşi-vē, şi a nu îngădui pe vătăşei de pe la Menzilhanele, a da măcaru unū calū în altă trebă împotriva poruncii Domniei mele, că va cădea în urgie, şi pe celū ce 'lū veţi dovedi cu urmare împotrivă, să 'lū arătaţi Domniei mele, ca să 'lū pedepsimū. — 1798, Februarie 15.

Cod. XXXIX fila 18.

Cărţi deschise pe la Ispravnicî pentru a cumpăra cai pentru trebuinţa Menzilhanelū şi alţi neguţători, să fie opriţi până se va împlini suma.

Dumnévóstră Ispravnicilorū ot sud. . . . sănătate, fiind-că este trebuinţă a se cumpăra o sumă de cai pentru menzilurî, iată se orândui de la casa menzilului carele viindū are tótă voia să cumpere cai de pe la tērguri şi de prin sate, de la veri-cine măcaru, cu tocmelă şi cu bani gata, însă într'acóstă vreme, până se va cumpăra, suma cea trebuinciosă de cai pentru trēba menzilurilorū; poruncimū Domnia mea straşnicu ca Dumnévóstră să nu mai îngăduiţi a cumpăra alţi de la negustorii giambaşi ce voru fi venitū acolea pentru cumpēratulū cailorū; căci precum dicemū, trēba Menzilului vrēndū a se pune la îndreptare acum, urmēză a se da tot felulū de ajutorū spre înlesnire ca să nu se facă zăbavă nimicu, ci dar orî-ce felū de giambaşi voru fi, veri din creştinî, veri din neguţătorii turci, să fie opriţi a nu cumpăra cai pēnă se va împlini trebuinciosă sumă la trēba menzililorū care este grabnică într'acóstă vreme şi de mare trebuinţă a se îndrepta, ca să nu se întâmple cusurū la săvērşirea împărătescilorū porunci, pentru care să arătaţi porunca Domniei mele şi zabitulū de judeţū ca împreună să fie următorū. 1798, Aprilie 19.

Cod. XXXIX fila 33 verso.

Zem. Vlahisocie. Fiind-că pentru păşunea cailorū de Menzilū de la poştă Bucurescilorū sunt orânduite locurile din marginea Dâmboviţei de la Cotroceni, şi pēna la Răş, care parte cade între patru moşi, la căpătaiurî, adică între moşia Sfintei mōnăstiri Sărindarulū, i a Sfântului Ión, a Sfintei Ecaterinei, şi a mōnăstirei Mihaiū Vodă, dămū acóstă Domnēasca nōstră carte Epistaţilorū caselorū menzilului, ca să aibă slobođenia a pune cail de poştă la păşune într'acestū locū, şi poruncimū ca după trebuinţa ce va fi cu îndestulare la

pășunea cailorū împotrivire seú supărare de către Egumenii acestorū mônăstiri, să nu aibă, căci menzilulū fiindū dintre cele mai trebuinciose trebī ale țerii care se ține pentru tótă obștea întru înlesnire la sevêrșirea împărătescilorū porunci, după datorie urméză de a 'și avea cai Menzilurilorū pășunea slobodă, precum în tótă țera se obișnuesce orânduiala acésta, după întocmirea ce s'au datū de mai înainte; pentru care poruncimū și Dumnévóstră Ispravnicilorū ai județului să o faceți acósta cunoscută la Ispravnicii moșilorū mônăstirilorū de mai sus numite, spre a nu se face supărare cu urmare împotriva porunciī Domniei mele. ii saam receli gd. — 1798, Aprilie 22.

Cod. XXXIX fila 84.

Dumnévóstră Ispravnicilorū ot sud. sănătate, pentru rândulū Menzilhanelorū de la acestū județū, cu tóte că vi s'au trimisū poruncile Domniei mele, ca să puneți să le meremetisescă, fiindū de tot derăpănate, adecă coșarele, orzăriile și casele de mosafirī, la fie-care Paște, dară nici o urmare pênă acum n'ați începutū să faceți, și de acum înainte vine vremea iernii, când trebuie tóte acestea a fi gata, ca să nu vie tréba a se strica iarăși menzilurile, care cu afâta mare cheltuială se ține, și să dée zătignire trebuințelorū, ci dar înțelegeți tréba acésta că este delicată, și numai de cât vedëndū înși-vé Dumnévóstră, ce trebuință de meremetū are fieș-care menzilū, cu tótă graba să proftacsiți cele trebuinciose ale meremetului, ca tóte să se drégă negreșitū și în scurtū fără zăbavă așteptămū însciințarea Dumnévóstră, că ați pusū în urmare porunca acésta, și ați săvêrșitū meremetulū la fieș-care poște. Așisderea vă poruncimū și pentru fênu, ce sunt datori surugiiī a da, câte unū carū de omū, atât rêmășița din anulū trecutū cât și cea de est timpū, tótă suma să o împliniți Dumnévóstră de la surugiī negreșitū, și să se facă teslimū pe la orênduitele poște fără zăbavă, și să fiți sănătoși. — 1798, Septembre 9.

Cod. XXXIX fila 78.

1798, Aprilie 16. Porunci la optū județe, și una la caimacamū, pentru cincī județe, unde s'au făcutū porunci de a cumpêra cai de tréba Minzilurilorū, cum și pitac la Dumnélui vel Agă pentru oborul têrgului de afară, ca oprirea matrapazilorū și a altora să fie numai pênă la 20 ale lunei lui Maiū.

Cod. XXXIX fila 87.

Trei cărți legate, la Teleorman, Olt și Romanași, pentru oprirea dărei cailorū de pe la Menzilhanele, fără de poruncă gspd.

Dumnévóstră Ispravnicilorū ot sud. sănătate, fiind-că caii de poște, ce sunt așeđați pe la Menzilhanele de la aceiū județū, trebuie să fie păstrați numai pentru trebuințele Domnesci, fără a nu se mai da și la alte părți cu plată de ugeretū, ca să se pótă îndestula trimiterea celorū ce mergū și vinū cu porunci Domnesci, vă poruncimū Domnia mea strașnicū, îndată

după primirea porunci, să aduceți pe vătășei postelor dintr'acelū județū, și să le porunciți cu deosebire și într'adins, ca să îngrijască de acum înainte a nu mai da caii do postă nimenui altulū cu plată de ugereti, pentru őrī-ce trōbă năcarū, fără de numai la cei ce umergū și vinū cu poruncile Domniei mele și vorū avea în mânilorū Menzilurū Domnesci, cum și la cei ce vorū avea la mânilorū adeverințele Capuchehailorū Domniei mele de pe la serlaturī, și la cei ce se vor triuite de Ispravnici cu vre-o trebriută grabnică și vorū avea adeverinți și a Ispravnicilorū la mâni, iară altū nimenui să nu se îndrăznōscă a da caii de Menzilū, ca strașnicū se va pedepsi, și veți cădea și Dumnōvōstră la învinovățire; să aveți purtare do grije a priveghia înși-vē, și a nu îngădui pe vătășei de pe la Menzilhanele a da măcarū un calū în altă trōbă, împotriva porunci Domniei mele, ca va cădoa în urgie, și pe celū ce veți dovedi cu urmare împotrivă să 'lū aretați Domniei mele ca sa 'lū pedepsimū. — 1798, Februarie 15.

Acesto cārți s'au dat în mâna Clucerulū Parascheva Ispravniculū Oltulū, d'împreună și cu șobita carte către Serdarulū Rusot ce s'au scos din Ispravnicia Oltulū și s'au făcutū la Buzdū.

Cod. XXXIX fila 1°.

Anexe la Cap. XX (pag. 215). — *Edilitate.*

Hrisovulū mōnăstirei Colțea

Sfintei și Dumezeicoștei mōnăstiri de aici din orașu scaunulū Domniei mele Bucuresci, unde se cinstește și se prăznuiesce hramulū Trei-sfetitelo, ce se numesce Colțea, unde sunt și spitalurī pentru odihna bolnavilorū streinū, care este făcută și înălțată din temelie do repōsatulū boerū Mihaii Cantacuzino biv. vel Spătaru, ca să aibă a lua sfinta mōuștiro în toți anii do la oena Slăniculū ot sud Sare tōtă dijma do sare, din dece bolovauī unū bolovanū, după cum au luatū, să fie pōtru cheltuiula și căutarea bolnavilorū străini, carī se vorū odihni în spitalurile ce au fost la acōstă mōnăstire, pentru că după ce au făcutu și au înălțatū numitulū boerū Mihaiū Cantacuzino biv. vel Spătarū acōstă sfintā mōuștiro, și au înfrumusețat-o și au dăruit-o cu sfintele odōre câte trebicesū, au făcutū și împrejurulū mōuștirei zidurī și școā și chilii de ajunsū poutru odihna a multorū streinū, și pe lângă acestoa tōte au mai făcutū și ospitaluri ca să se odihnōscă bolnavii străini, precum tōte tocuito și iscusite se vedī; deci pōtru cheltuiula și căutarea bolnavilorū ce se vorū odihni în spitalurī ca să aibă să nu lipōscă la cele ce vorū trebri să se caute la bōla lorū cu doctorii și cu altele, înă din Dumezōcsca îndemnare și din bunu gândū ce au fost pusū în inima sa, așa au socotitū și au închinatū sfintei mōuștiri să iō-o tōtă dijma do sare do la oena Slăniculū după cum s'au dīsū mai șns, fiind acea oenă Dumnōscă, pe moșia Dumnōlū, ca să fie numai pōtru

căutarea bolnavilor, iară nu și pentru alte cheltueli, urmândă sfintei scripturii ce grăește la sfinta Evanghelie, că «bolnavi am fost și străini și m'a-ți căutat, ca să se învrednicescă a auzi glasul cel dumnezeesc, când va dice «Veniți blagosloviții părintelui meu de moșteniți împărăția cerului, care este gătită vouă de la întemeierea lumii»; de care și Domnia mea după dania Dumisale fiind toate ocnele țerii românesce sub stăpînirea Domniei, am bine-voit într'acest chip, și am aședat, adecă, ca să ițe sfinta mănăstire acea dijmă de sare și de acum înainte de la ocna Slănicului în toți anii, după cum au orânduit boierul ce scrie mai sus, însă de vor vrea cămărașii să se învoiască cu Ispravnicii mănăstirei, ca să ițe dijma de sare și să deă taleri două-mii-cinci sute pe an, bani vechi, iară de nu vor vrea cămărașii să deă acea sumă de bani ce scrie mai sus, să fie volnicii Ispravnicii mănăstirei să ridice acea sare de la ocne, în toate lunile, să o ducă la ori-ce vad, să o vîndă cu ori-ce preț vor pută, soă de-și vor găsi mușterii să o vîndă, și acei mușterii încă să o ducă pe la vaduri să o vîndă, cum s'ai dîsu mai sus, și să nu aibă nici o oprélă de nimeni, însă de vor da cămărașii prețul ce-lu vor da alții pe sare să aibă a o lua ei, iară când se va întempla a nu se vinde ocnele, ci ar rămănea pe sóma Domniei, de s'ar pune cămărași în credință, mănăstirea tot să aibă a lua acea milă de la ocna precum scrie mai sus, iară nici de cum să nu fie lipsită de acea milă, iar când se va învechi și nu se va mai pută a se mai scóte sare pe acea gură de ocna, să aibă a se face alto guri de ocna, tot acolo pe acea moșie a Slănicului, și tot să ițe sfinta mănăstire dijma, să fie sfintei mănăstiri dijma acésta stătătoare și neschimbată în veci; iar pentru purtarea de grijă a cheltuelii ce va să se cheltuiască, cum la cheltuiala bolnavilor străini, au fost pus mai sus numitul citoru patru Ispravnicii ca ei să aibă a lua banii de la sfinta mănăstire după dijma de sare de la ocna Slănicului, să-și cheltuiască la doctorii și la alte ce vor trebui la căutarea bolnavilor străini, și pentru căți vor fi ostenitori de vor purta grijă la acelea cheltueli, Domnia mea încă i-am iertat să aibă pace de toate dăjdiile ori-câte ar eși peste an, de nici unele, nici un val, și nici o bântuială să nu aibă. Așiderea au fost pus și patru negustori jurați împreună cu starostea, ca să aibă a lua în toți anii sóma acestor ce s'au dîsu mai sus Ispravnicii, de tot venitul și de totă cheltuiala câtă se va face pe an, la trebuința acelor bolnavi, iară de se va întempla mórtea acelor ce s'au dîsu mai sus Ispravnicii, să aibă a pune Ispravnicii dintre acei patru negustori jurați, iar nu dintre alți streini; așiderea și când va muri vre-unul dintre acei patru negustori jurați, iarăși să-și pue ei altul în loc pe care vor socoti asemenea lor, să fie tot deplin patru, și pe dania dijmă de sare ce a închinat acelu răposat boer ce s'au dîsu mai sus, și pe toate aședăminturile ce au făcut la acésta mănăstire; așiderea să aibă a ținea sfinta mănăstire liude două-șeci scutiți străini, și liude două-șeci dărvari, cari să fie scutiți de toate angariile ce esă peste

anŭ în țeră, i patru lemnaŭ și aceștia să fie scutiți de tôte podvódele, ca să fie pentru poslușania sfinteŭ mōnăstirŭ. numai să dee într'unŭ anŭ ughi douŭ; încă să aibă sfinta mōnăstire două pivnițe a le scuti de fumăritŭ, i de tôte alte angari; și iară să aibă sfinta mōnăstire a lua de la tērgulŭ ce se face la Iichireșci din dina de Dumnica mare, până în cea-l-altă Dumnică, vama ce face de la fiecare negustorŭ, dnpe vechiulŭ obiceiŭ, din tôte să iee acești ómeni ai mōnăstireŭ Colțea, iar vameșii amestecŭ să nu aibă; și iar să aibă sfinta mōnăstire ca să iee vinăriciulŭ de la toți ceŭ ce au viŭ pe moșia Bucovulŭ și plătescŭ vinăriciulŭ ce se cuprinde, din hotariŭ până în hotariŭ, după cum și alte cărți asemenea acósta arată, însă partea jumetate cu gărdurăritulŭ, afară din popórele Dumneluŭ vel Arnașii, iar la cea-l-altă parte pe jumetate, ce era până acum a cămăriciŭ Domnieŭ mele, fiindŭ-că s'au închinatŭ de către Domnia mea la mōnăstirea sfintuluŭ Spiridonŭ noŭ, nu are a se amesteca vinăriceriŭ Domnescŭ, fără numai orânduițiŭ acestorŭ două mōnăstiri, să se unescă amēdoŭ, și luândŭ cotulŭ de la Visterie pecetluitŭ, să ámblesc și să scrie, să mēsoare și să iee și banii după cuprinderea ponturilorŭ slujbei vinăriciulŭ, din care mōnăstirea acósta să iee partea pe jumetate precum se cuprinde mai sus, iar cea-l-altă, parte pe jumetate, ce se lua până acum de Domnie, să aiba a o lua mōnăstirea sfintuluŭ Spiridonŭ nou, după hrisovulŭ ce-lŭ are, și așia vinăriceriŭ Domnescŭ să nu se amestece întru nimicŭ; și să scutescă peste tot anulŭ de oieritŭ oŭ cincŭ sute cu pecetluitŭ Domnescŭ, i dijmăritŭ și vinăriciŭ, pe drepte bucatele mōnăstiriŭ, și în toți anii să aibă a lua acești tal. 2500 în loculŭ dijmeŭ de sare ce s'au numitŭ mai sus de la ocna Slăniculŭ; așiderea și preoțiŭ de la acósta sfintŭ mōnăstire să fie scutiți de orŭ-ce vorŭ da alți preoți, și să scutescă și dijmăritulŭ i vinăriciulŭ pe drepte bucatele lorŭ, i câte o pivniță aici în Bucureșci apērată de fumăritŭ și de căminăritŭ, de vamă, de vinŭ Domnescŭ, și de alte angariŭ, numai și preoțiŭ napristan și necurmatŭ să păzescă slujbele sfintelorŭ bisericŭ, atât la biserica cea mare, cât și la paraclisŭ, și orēnduiala seracilorŭ bolnavŭ de pe la spitaluri, iar de nu vorŭ păzi. ei din lenvire și se vorŭ zătigni la orŭ-ce, să nu să fie în sēmă mila acósta; dcosebitŭ de acósta să aibă a lua sfinta mōnăstire de la vel Vameșii pe tot anulŭ câte taleri doue-sute cincŭ-zeci pentru casele ce sunt carvasara, căci ne fiind cea mai de trebuință, adecă carvasara pōntru șederea Vameșuluŭ coluŭ mare, care carvasara trebue în mijloculŭ tōrguluŭ să fie, și ámblandŭ carvasaraua din locŭ în locŭ, le era fóte pesto miuă atât Vameșuluŭ, i tuturorŭ ómenilorŭ carvasaraleŭ, cât și negățătorilorŭ, ce vinŭ cu marfă, cu povori grele, care acósta neîndemănare încŭ din Domnia d'ântēiŭ vedēn-l-o Domnia sa Șeșefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant, și vrēndŭ a se șci unde să fie carvasaraua spre a veni și negustorilorŭ mai cu înlesnire, au poruncitŭ ca să se gădescă un locŭ, ca acela, și găsindu-se un locŭ sterpŭ alŭ acesteŭ sfinte mōnăstiri în mijloculŭ tōrguluŭ, și vrēndŭ și Domnia sa ca să facă venitŭ mōnăstireŭ, au primitŭ

și epitropul sfinței mōnăstiri de aū ziditū și au făcutū case cu magazie și cu tōte cele trebuincioase, și așa pentru folosul mōnăstirei și ajutorul spitalului, aū legatū prin cartea Domniei sale, ca în tōtă vremea să fie nestrămutatu acesto case carvasura, și să iōe mōnăstirea pe tot anulū talere o sută optū-deci pe fieș-care anū de la vel Vameșu fară de nici un felū de pricină; dreptū aceea și Domnia mea, dupe rugăciunea ce ne-aū făcutu epitropulu acestei mōnăstiri, anū dat adaosū încă talere șapte-deci, ca unde lua mōnăstirea pāuă neuu talere douē suto cinci-deci, să iōe de acuu inainte pe tot anulū cāte talere douē sute cinci-deci, precuu se coprinde mai sus, care tōte aceste milī și privilegiuri cāte sunt numite mai sus le-au avut sfānta mōnăstire, atāt de la frații Domnī de mai 'nainte, precuu și Domnia sa Alexandru Vodă Moruzi, pentru mai bunā cāntarea, lirana și folosirea seraciloru bolnavi ce se află la spitalurile acestei mōnăstiri, au mai adausū milă de la Domnia sa și alți taleri cinci suto pe anū din venitul Oneloru, lângă acei taleri douē mii cinci-sute ce lua mai 'nainte, ca pe tot anulū sa iōe talere trei mii tocmai și au înlesnitū Domnia sa și darea acestoru bani prin osebita poruoca Domniei sale, ca la vremea cea orānduită, fără de pricina sa i se dōe orānduiți bani, spre a nu avea epitropul lipsă de trebuincioasa cheltuiala a spitalurilor, la care spitaluri vĕdēndū Domnia sa stenahoria boluaviloru, ca neavēndu o deosebită odaie pentru care începu a se scula din bōla, mai vĕrtosu cēi cu patiuua lingōrei, care ne-deosebindu-se dintre ceī-l-alți, la un locu mai curatū, se pōte a-i intōrce bōla precuu și alți din alte patimi, aseuenea neavēnd resiflarea și mutarea loru la unū locū mai curatū, pentru aceea a socotitū D-sa de trebuința și a i poruncitū epitropulu, ca lângă acele douē odaie mari spitaluri de jos, să aibă a ținea și o a treilea odaie curatū cu cāte-va paturi și cu cele trebuincioase, ca din acci ce se mai rādică spre sāuctate din spitalurile mari, s-a muto intī'acea deosebită odaie, unde să-și aibă iarăși cāntarea loru și curățenia, precuu și in spitalurile vechi aseuenea să fie curățenie; așiderea să mai aibă sfānta mōnăstire lunde cinci-spre-dece, dupe catastivulū Visteriei, pentru cāratalu lemneloru de încălđitulū spitululu seracilorū boluavi, afară de scutelnici ce-i aro mōnăstirea deosebiți, cari sunt numiți mai sus, i taleri șapte sute cinci-deci pe anū, de la compania neguțătorilorū, cari baui sa se dōe cu sferturi într'unu anū, la fieș-patru luni cāte talere douē sute cinci-deci, care milī s'aū adusū iarăși de Domnia sa Alex. Vodă Moruzi, pentru alte spitaluri cu trei odaie, ce s'aū mai ziditū din nou, de Dōnna Domniei sale Zoe Moruzi, de nueri boluave serace, de a fi deosebite de partea bārbătoșcā și de a-și avea cāntarea și odihna lorū fără de stenahorie, precuu din hrisovulū Domniei sale, ce-lū vĕdēndū, cu lētū 1794, Augustū 8, ne-anū adeveritū, întārindu-se tōte aceste milī și de selefulū nostru Alexandru Vodă Ipsilant; deci invrednicindu-no și pe noi Domnulū Dumnezeu cu Domnia acestei provoslavnice țeri romānesce, bine amū voitū de amū inoitū tōte milele ce se coprinde mai sus, atāt celea ce

le-au făcutii mai mai de'nainte, cât și cele ce lea făcut în urmă, ca să i se păzescă nestrămătată. Și amă adevărită hrisovulă acesta cu însăși iscălitura și pecetea Domniei mele, și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Voevodă, Alexandru Voevodă, Nicolae Voevodă. Martori fiindă și Dumnéloră cinstiți și credincioși veliți boieri ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Bană, Pan Nicolae Macroordat vel Spătară, Pan Nicolae Basarab vel Logofetă de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vornică de țera de sus, Pan Scarlată Ghica vel Vistieră, Pan Constandin Filipescu vel Vornică de țera de jos, Pan Radu Golesecu vel Vornică ală obștiriloră, Pan Radu Slătinăna vel Vornică ală 3-lea, Pan Constandin Stirbeiă vel Logofetă de țera de jos, Pan Manolache Grădiștenu vel Vornică ală 4-lea, Pan Mateiă Fălcoianu vel Logofetă ală obiciriloră, Pan Gheorghe Sițu vel Postolnică, Pan Costache vel Hatmană, Pan Teodorache Iuliano vel Cluceră, Pan Grigorie Groceanu vel Paharnică, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stolnică, Pan Teodorache Crețulescu vel Slugeră, Pan Iordache vel Pitaru și Ispravnicu, Pan Nicolae Basarab vel Logofetă, și s'au scrisă hrisovulă acesta la întăiulă ană ală Domniei mele, aici în orașulu scannulu Domniei mele Bucuresei, la ană de la nascerea Domnulu Dumneșcu și mântuitorulu nostru Isus-Hristos, 1798 Iunie 10, de Chiriță Logofetă de Divană.

Cod. XL fila. 80

Io Constandin Gheorghe Hangheri Voevodu i gospod.

Cinstiților și credincioșiloră boieră Domniei mele, D-vóstră veliților, Vornică, primindă Domnesculă nostru Pitacă, să aveți a merge la hotarele politiei orașulu Domniei mele Bucuresei, unde să faceți cercetare cu scumpătate, ca să aflați semnele hotarelor ce sunt puse încă din cea d'ântăiă Domnie a Dumisale Alexandru Vodă Ipsilant, dupe care semne urmândă Dumnévóstră de jură împrejurulă orașulu, câte dintr'acele semne voră fi stricate, cădute sóu lipsă, să se pne altele în locă, ca să se facă bine cunoscut hotarele orașulu, și să ne faceți apoi arătare în scrisă cu anafora, iar apoi pentru câte caso se voră găsi făcute afara din semnele hotareloră acestora, tóte acelea să se ice în scrisă anume ale cui sunt, și cine le stăpănescă, și cine șode într'onsăle, pe ce păuont cade, și cine sunt aceia ce le are, boierinași sóu negustori, sóu proști locnitori țeraui? și să chibzuiți Dumnévóstră unde s'ară cădea acele caso să remăie, adică tot de orașă, sóu să se deă județulu Ilfovă? și iarăși să ne arătați, ca să panemă la orânduială acéstă trébă hotareloră politiei, a se șei până unde are a fi, spre a nu se mai întinde cu lungimea și mărimea orașulu; pentru care acésa așteptămă fără zăbavă anaforă de la Dumnévóstră. — tolico pisah gd. — 1798, Maiă 23,

Cod. XXXIX fila 47.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd.

Cinstiți și credincioși boșeriți Domniei mele D-noluț vel. Spătar i D-noluț vel. Vornic alu obștiriloru, fiind-că din hotarele cele știute ale politiei orașului Bucureșci, din vreme în vreme s'au întinsu unii alții de și-au făcutu case și alte namestii, și cu îngrăditurile gardurilor ce au făcutu fieș-care împrejurulu casei sale, nu numai că au strămtoratu ulișile în cât când se întemplă de se întâlnesc un caru viindu și altulu mergendu, se zătignescu, și neputendu trece unul de altulu pătinescu necazuri fărămendu și carele, care acestea au începutu a se urma și prin mahalale, în lăuntru hotareloru, și din anu în anu primă-vera când își facu omeni gardurile tot lăcomindu-se a apuca locu mai multu se întindu cu gardurile, în cât la multe ulișe nici unu caru singuru nu pôte trece cu lesnire; decî poruncimû Domnia mea, împreună D-vostre să faceți cercetarea acêsta, și să dați nizamulu celu cuviinciosu, a se îndrepta lărgirea ulișiloru, ca să-și pue fieș-care gardurile după cuviință, spre a se face înlesnire la trecerea careloru, cu locu îndestulatu, și către acêsta să facă cunoscutu la toți locuitorii ce sunt cu șederea afară din hotarele cele știute, că de acum înainte nimenea să nu se îndrăznescă a mai face case și alte namestii, până nu va face arêtare mai ântoiu la spătărie, ca să cerceteze D-noluț vel. Spătaru, și cu voie dată de cătră Dumnelu după trebuiința ce va fi să-și facă acela casă, iară fără de voie de la Dumnelu să nu pôtă nimic a-și face.—
tolico pisah gd.—1798, Maiu 23.

Cod. XXXIX, fila 47.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlah.

Cinstitu și credinciosu boșerule alu Domniei mele, D-nôta biv. vel Bane Mavrocordate Epistatule al Spătăriei, primindû Domnesculu nostru pitacu, să cercetezi cu zapcii orânduși într'adinsu pe tôte marginile Bucureșciloru de juru împrejurû, și unde se va găsi locuri deschise prin mahalale, șebî din drumurile cele mari, tôte acele locuri să îndatoreșci pe toți mahalagiî din prejurû, după orânduială și nizamul ce-au fostu, ca să le închiđă, spre a fi la toți adecă un drumu de eșitu afară din Bucureșci, care să trecă prin străjile ce sunt orânduite, îngrădindû acele locuri deschise cu garduri și cu măracini, fiindu de multă trebuiință acêsta pentru furii de dobitoce, i de alți omeni rôi, și fugari de pre la stăpâni; așiderea și câte batacuri voru fi prin mahalale în ulișele unde nu sunt poduri, cum și pe la căpătuiurile podurilor mari, încă să îndatoreșci pre mahalagiî, după orânduiala ce au fostu, să le astupe bine cu tufanu, pletire de nuiele, cu sfărămaturî de varu i cărămidă și cu altele ca acestea; la care acestu lucru alu baltacuriloru, să aibi și D-nôta a da mână de ajutoru, cu omeni din brésla Dumitale, i cu care, după cum ne pliroforisimû diș condicile divanulu că au fostu orânduiala acêsta, ca negreșitu de împreună

cu mahalagiî să se drégă tóte; cum și când se va mai strica să aibă datorie mahalagiî și ómenii breslii D-tale a purta grijă tot-d'a-una, ca p-este tótă vremea să fie drésă fără de a mai aștepta altă poruncă; să grijosci însă D-nóta fórte ca nu cumvași zapcii cei orânduîși să facă vre-ună catahrisisă în pricinile acestea, a cere și a lua vre-o mită de parale de la cei ce sunt datorî, sóu de la alții ce nu snnt datorî într'acéstă trébă, orî altă urinare netrebnică, care nu le suferim, că nnulú că acela fórte se va pedepsi.—tolico pisah gd.—1798, Februarie 4.

Cod. XXXIX, fila 14 și 15.

Pitacú prin care se orânduiesce Polcovnicú de podu tot Costarhe.

Io Constandin Gheorghe Hangeri Vvd. i gpsd.

Fiind-că hotărîrea ce s'aú făcutú de Domnia mea pentru orânduiala Polcovniciei de podú, se coprinde ca fără de vîná să nu se scóță și apururea să fie statornicú în câtă vreme se va afla slujindú, cu silință sírguitóre a-și ímplini datoria, pe și cu urmare tóte câte se coprinde la Domnésca nóstră hotărîre, ce s'aú datú prin buiurdismă, cu ponturî, la anaforaua Agiei, orânduimî dar Domnia mea printr'acéstú Domnesculú nostru pitacú Polcovnicú de podú tot pe Costache Docsache ce aú fostú Polcovnicú, care împreună cu podariî scîi, să fie datorî a urma cu tótă silința fără de preget, întocmai precum i se dá povățuire printr'acelea ponturî, pázindu-le íntu tóte ca să nu facă cusur.—ii saam receh gd.—1798, Sept. 28.

Cod. XXXIX, fila 87 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gpsd. Zem. Vlahisocie

Cinstitú și credinciosú boierulú Domniei mele Dumnéta vel Vornicú al obștirilor, primindú Domnesculú nostru pitacú, orî câtă chereștea grósă va prisosi peste trebuința caselorú Domnesci să o faci zaptú, și índată să puî să drégă podurile Bucurescilorú, și pentru care va pricinui că este prea grósă, să aibă a o ciopli și negreșit să se drégă podurile.—tolico pisah gd.—1798, Innie 5.

Cod. XXXIX, fila 58.

Cinstiților și credincioși boierilorú Veliți aî Divanulú Domniei mele, fiind-că ínt'r'acéstă vreme câte patru podurî mari ale acesteî politii sunt stricate, și iraturile ce sunt orânduite pentru facerea și meremetulú acestor podurî nefiindú índestule nu numai pentru facerea podurilorú de iznóvă, ci nici măcar pentru ale meremetulú, ca o trebuință obștésză ce este cunoscută tuturorú, se cuvine dupe totú cuvêntulú dreptú a se îngriji și a se găsi celñ mai cniinciósú mijlocú de ajutorú și de adausú la iratulú podurilorú, ca să se póttă ajunge cu índestulare trebuinciósă cheltuiálă orî la facere, sóu la meremetú, pentru a fi cunoscută trebuința aceea și Domnia mea, amú orânduítú de

la visterie a se da unŭ ajutorŭ cât s'aŭ socotitŭ, care nici acela nefindŭ îndestulŭ, poruncimŭ ca să se facă de către Dumnóvóstră o chibzuire întrégă și cu dreptate, de împreună cu D-nóluŭ vel. Vornicŭ al obștirilorŭ, socotindŭ mijloculŭ ce se póte găsi mai cu cuvînță pentru adăugirea la iratulŭ podurilorŭ, după trebuința obștócă ce este, care se póte cunoște de toți fără de tăgăduire și cu tot cuvântulŭ dreptŭ trebuie să se găsească celŭ mai înlesnitŭ mijlocŭ la adăugirea acestei trebuințe, ca să fie de ajunsŭ și îndestulatŭ, ori pontru facere când va fi trebuință, scŭ pentru a meremeturilorŭ, și de urmarea ce veți face pentru mijloculŭ acesteŭ trebŭ obștescŭ, să ne arctăți cu anofora, ca să vedemŭ Domnia mea chibzuirea Dumnó-vóstră și pentru câte întru adeverŭ voru fi după dreptate chibzuite pentru adausulŭ acesteia, ve poruncimŭ a se pune în urmare.—tolico pisah.—1798, Oct. 11.

Cod. XXXIX, fila 97.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gospd. Zem. Vlahiscaoie

Dumneata vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, pentru acestea obraze ce mai jos se însemnară cu suma banilorŭ ce aŭ să răspundă analagonŭ la facerea poduluiŭ, ce s'aŭ făcutŭ pe lângă casele lorŭ, fiind-că sunt sciutŭ că nu aŭ putere de plată, ca să nu-și pórđă și locuitorŭ lucrătorŭ ai poduluiŭ dreptatea lorŭ pe munca ce aŭ făcutŭ, poruncimŭ să se plătescă partea acestorŭ obraze de la cutia milostenieiŭ, 1798, Iulie 10.

Talerŭ	Banŭ	
38	27	Clucorósa Maria Petrósca.
31	60	Medelnicerulŭ Ștefani.
90	—	Anica Viláróe.
90	—	Fiiŭ paharniculuiŭ Romaneti.
249	87.	Adecă doue-sute patru-đeci și nouă și bani opt-đeci și șapte.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Voivodu i gospod. Zem. Vlahiscaoie

Cinstiților și credincioșilorŭ boierilorŭ Domnieŭ mole, D-ta vel spătaru i D-ta vel. Vistierŭ, fiindŭ-că cei mai josŭ numiți nu sunt următorŭ a da analogosŭ ce 'i-aŭ ajuns la facerea poduluiŭ care s'aŭ făcutŭ pe d'inaintea caselorŭ sale și locuitorŭ ce aŭ lucratŭ apururea supěra pe Domnia mea cu jălbŭ, cerěndu-și împlinirea dreptuluiŭ lorŭ, poruncimŭ Dumitale ca cu orŭ-ce mijlocŭ veŭ găsi D-ta mai înlesnitŭ, orŭ din leafa ce va fi avěndŭ fieș-care, scŭ din scutelniciŭ, să se împliněască negreșitŭ baniŭ, și să se plătescă muncitorilorŭ, fără de altă prelungire, prin D-luŭ vel. Vornicŭ alŭ obștirilorŭ. ii șam rețeh gd.—1798, Iulie 10.

Cod. XXXIX, fila 59 verso,

Taleri	Bani	
55	96	Vel. Vameșu.
48	84	Anton Baroș.
161	—	Sărdarulū Ioniță Fălcoianu.
25	90	Sfântulū Gheorghe.
142	60	Paharniculū Balăceanu
62	15	Preoșii de la biserică Șnșii.
6	75	Sfântulū Spridonū vechiū.
20	15	Medelnicerulū Gheorghe.
105	90	Căminarulū Bărcanescu.
129	45	Dumnăeī Bănăsa Moruzăia.
148	60	III-lea Postelnicū Vasilache.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd.

Cinstițū și credinciosū boșerulū Domniei mele D-ta vel. Vistierū, fiind-că Dumnăclū vel. Vornicū al obștirilorū prin anafora aū făcut arătare Domniei mele, cum ca Dumnălorū, boșeri ce se arătă mai josū, care lipsescu acum afară în Ispravnicū, sunt datorī a da arătata sumă de bani ca analoghie pentru facorea podurilorū, poruncimū Dumitale primindū Domnesculū nostru pitacū, mai întâiū să le scrii și cartea Dumitale, ca să trimița fieși-care bani ce sunt datorī dupe analoghie, și când nu vorū fi următorī a trimite, atunci să le opresci Dumneata din chiria ce aū, și să-i faci teslim la epitropie. tolico pisah gd.—1798 Noiebrē 19,

Cod. XXXIX fila 111,

Taleri	Bani	
120	—	D-luī biv vel. Logofetū Dumitrache Racoviță.
132	45	D-luī Clucerū Barcănescu în doue locuri.
113	60	Paharnicu Bălăceanu.
140	—	Paharnicū Ioniță Fălcoianu.

1798 Maiū 12. S'aū făcutū porunca la Costandin sin Pastia, Epistatulū șanșuriloru, ca apa Dâmbovițoi se înmulțesce, și fiind-ca are îndestui șanșari să sară cu toșii ca să destupe gura șanșului și să curețe șanșul, că de va veni apa multă, nu numai că se va lipsi de la acăstă epistășie, ci încă se va și pedepsi.

Cod. XXXIX fila 45,

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstiții și credinciosii boșeriī Domniei mele D-ta vel Spatarū și D-ta biv vel Hatmane Epistatū alū Agieī, fiind-că acum asupra radicatului zăpedei, când se desgliață zăpedile, face trebuință mai din vreme a griji pentru

podurile din politia Bucurescilor ce sunt pe Dâmbovița, poruncim Domnia mea să rânduiesc zapcii de ai Dumnevoastră, ca împreună cu Polcovnicii de podii să îngrijescă, cu totă purtarea de grijă, a deslipi și a tăia ghiața de sub poduri și a întemeia stâlpii ca nu care cum-vași din nepurtarea de grijă să se întemple vr'o primejdie. ii saam receh gd.—1799, Februarie 2.

Cod XXXIX fila 138.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd.

Cinstitū și credinciosū boșerulū Domniei mele Dumneata biv vel. Vistierū Mateiū Fălcoianu, Ispravnicū al politiei Bucurescilorū, fiind-că s'aū datū porunca Domniei mele către D-lui biv. vel Banū Mavrocordatū, Epistatulū Spătăriei, ca să îndatoreze pe mahalagiū a astupa baltacurile de pe ulișile ce nu sunt poduri, cum și pe la căpătaiulū podurilorū marī să se pue tufă și fărămături de cărămiș, poruncim dar Domnia mea și Dumitale ca să daī la totă mahalaua câte două care pentru treaba aceea, spre a nu se face zăbavă la astuparea baltacurilorū. tolico pisah gd.—1798, Februarie 5.

Cod. XXXIX fila 14.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd Zem. Vlahisocie

Cinstitū și credinciosū boșerulū Domniei mele D-ta biv vel. Vistierū Barbule Văcărescule Ispravnicū ot sud. Argeș sănătate, fiind-că de la trecătorii ce mergū și vinū pe la vama Căinenilorū, amū luatū Domnia mea pliroforie, cum-că podulū de la drumulū acesteī vămī s'aū fôrte stricatu, în cât nu numai cū face zătignire trecătorilorū, ci încă și cu mare greutate le este trecerea: pentru care-ți poruncimū Domnia mea, să faci cercetare cu vedere la fața locului, chibzuindū ce meremetū se cuvine, și de va fi lucru mai ușorū a se meremetesi, îndată să puī să se drégă, iar cândū într'adeverū va trebui pentru dregerea podului vr'o cheltuială deosebită, să trimiți Domniei mele arētare, de celea ce sunt trebuință, făcēndū însă Domnia ta și acēstă cercetare, în ce chip și cu ce orânduială s'aū urmatū mai d'înainte, facerea, dregerea și paza acestiū podi? de care să daī Domniei mele curată pliroforie, fără de zăbavă și fiī să nētosū.—1798, Iunie 10.

Cod. XXXIX fila 55.

1798 Noembre 6. S'aū făcutū poruncă legată la Dâmbovița pentru podulū de peste Răstocă de la Bolintinū, ca unul din Dumneavōstră să vie la fața locului și făcēndū cheșii de ceea-ce trebue să puie și în faptă, și până în cincī zile să se isprăvescă, și să nu pricinuiască că trebuie să dea ajutor și județulū Ilfovū, fiind-că județulū are alte havalele.

Cod. XXXIX fila 105.

Pitacū cu Mumbaşir ciohodarū ca să împlinescă de la Vameşulu oboruluī tal. 100 aī Suiulgiuluī.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlohiscoie

Fiind că Dumitru Suiulgiu-Başa pentru ostenelile ce are la două cişmele ot târgu de afară, prin cărţi Domnesci carī s'aū întăritū şi de către Domnia mea, are a lua pe fieş-care anū din vama tîrguluī-de-afară tal. una-sută, carī banī ne pliroforisimū Domnia mea, că dupe ce 'i-aū cerutū cu cartea Domniei mele, în multe rîndurī, vameşīi următorī n'aū fostū a-ī da, pentru a căror neurmăre orânduim pe sluga Domniei mele ciohodarū Mumbaşir, să împlinescă aceştī talerī una-sută, carī să-ī dōe deplinū Suiulgi-Başa şi pentru a vameşilorū ne urmăre să le iōe trēpădū tal. Ńece. tolico pisah gd. — 1798, Septembre 27-

Cod. XXXIX fila 88.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstitū şi credinciosū boşerū Domniei mele vel. Vornicū alū obştirilorū Radule Golecule, fiind-că este trebuinţă a se face două tulumbe pentru a se afla la întâmplări de focū, şi găsindu-se acumū aici în Bucuresci meşterū cu bună sciinţă de acestū meşteşugū, 'Ńī poruncimū să aducī pe acelu meşterū şi să-lū tocnesci cu preţū cuviincios, ca din veniturile epitropiei, ca unū lucru trebuinciosū de obşte, să se facă nogreşitū şi să îngrijesci Dumnōta de acēsta a nu se zăbovi. tolico pisah gd.—1798, Octombre 31:

Cod. XXXIX fila 102.

Io Constandin Gheorghe Hangeri Voevodu

Cinstitū şi credinciosū boşerulū Domniei mele, Dumnōta vel Vornice alū obştirilorū, Radule Golecule, pentru rēndulū mungirilorū ce lucrōzā lumīnările de seū aici în Bucuresci, ca să nu se întâmple şi pe anulū viitorū, a cerca noroduluī vr'o discolie cu lipsă de lumīnări, şi să pătīmescă obşte, poruncimū Domnia mea, să aducī pe toţi mungii înaintea Dumitale, mai de vreme, de acum, şi să-ī cercetezī de şi-aū făcutū gătirea cea trebuinciosă de suma seuluī, de aī arvunitū mai din vreme şi ce mijlōce aū spre a împlini suma? îndatorāndu'ī ca fără de altu cuvēntū să îngrijōescă aşi împlini trābuinciosă sumă, privindū şi D-ta la herechetulū ce facū, spre a te încredinţa cu prinsōrea lorū, să nu vie trēba la vre-o lipsă, şi să le puī sorocū de aşi aduce seū, şi să'lū aşede la magazie, cāntārindu'l de faţă cu orānduitulū Dumitale, până la împlinirea sumei cātu este de trebuinţă pre un anū întregū şi întru acestū chipū să se facă siguranţă cu mungii.— Tocolo pisah gd. — 1798, Septembre 3.

Cod. XXXIX fila 78.

Una sulă pitace s'au facutu pentru Epistații ce s'au orânduîtă

Io Costandin Gheorghe Hangeri Voevodu i gospod. Zem. Vlahiscoe

Fîind-că pentru năprasnica bôlă a ciumei care se aude într'alte parți, trebuință este din vreme a se face îngrijire de paza cea cucuinciosă în totă politia Bucurescilor, iată orânduimă Domnia mea epistați pe la mahalaua, căruia îi poruncim ca în toate diminetele luându pe preotul mahalalii i pe Vătașulii, să înconjore toate casele i pravaliile d'a rîndu ămblandii din casă în casă, ca să cerceteze din afara casii, pentru sênătate pre fieș-care ori bărbat, femeie, copilii sêu slugi, până la cel mai mic, că sunt sânetoși toți din mahala, să raportuiasca la Dumnealorîi boierii Epistați, iară fiindu vre-unul bolnavu ori de ce, iarăși să răportuiasca numai decăt, spre a se face cercetare bôlii aceluia, ca fiindu de acostă năprasnică, numai decăt să-i ridice, după povățuirile Dumnelorîi boierilor Epistați; de osebitu să dăe fieș-căruia învățaturii și povățuirii a nu ascunde de ori-ce bôlă aru fi, ci să arate în adevărul pre fieș-care bolnavu. că cu acestu mijlocu voru fi feriți ce-i-l-ați ai casei și nu se voru primejdui toți; așisderea să îndatorôscă pe toți ai mahalalii, mari și mici, ca să facă fieș-care fumuru îndestulate, în tot locul, ca să fie nelipsitu de apururea, avênd acostă epistăsie osirdie fără de pregetare ca la o trébă obștească, la care fieș-care este datoru a urma întocmai dupe povățuirile ce i se va de către iara purtându-se cu amelie, și nu va face acostă cercetare cu scinpetate, se va pedepsi; poruncim însă ca orânduitul Epistat, cu preotul și Vetășelu, să nu cumvași inpricina acosta să facă vre-unu mahalagiă ver-ce urmare și superare alta împotrivă spre catarris la acest Nizam că au a se cercota de catre Domnia mea, și dovedindu-se se va pedepsi. i saam, reche. gd. 1798. Ianuarie 1.

Cod. XXXIX fila 23.

Pitaru la Vornicu Goleacu, ca să trimiță unu cioclu la sud. Muscelu, pentru curățenia molefni ce s'au întâmplatu.

Io Costandin Gheorghe Hangeri Voevodu i gospod.

(Institi și credinciosu boierul Domniei mele Dmneata vel Vornicii alu obștirilor, primindu Domnesculu nostru pitacii, să aibă a lua unu cioclu de la Polcovnicul de ciocli pe care să-l dă la sud. Muscelu, să se afle acolo sub povățuirea Ispravnicilor pentru curățenia unei case ce s'au întâmplatu molifmă, de care s'au poruncit și ispravnicilor prin deosebita cartea Domniei mele. Tolico pisah gd.—1798, Ianuarie 25.

Cod. XXXIX fila 10.

1798, Febrnarie 8, s'au făcutu răspunsu la ispravnicii. Buzerlnu după înșciințarea ce au trimesă, cum că la satul Stălpu, s'au molifsită de ciună, și

fiindă tăinuită de Isprăvnicelii, ai muritii 13 și 9 se află bolnavi, care molipselă au adus-o un turcu de la Braila, s'au făcut pornca Măriei sale către Ispravnicii, ca în tot chipulii sa se silóscă și să'i pue să se spele, și le facă lăzăretii, alegendii pre cei sănătoși din cei bolnavi, și tóte mijlócele curățeniei să le facă ca să nu se lățóscă mai mult, la care însuși Dumnélor să mórga, (iară să nu se încrécă pe triniși), ca să dce nizamii deosebitu pentru paza și curățenie, s'au trimesii și un Zapciú din cei mari de la spatărie, care să fie sub ascultarea și povățuirea Dumnélorii. Astădi la 7 cósuri s'au dat acóstă carte în mâna D-lui vel Spătaru, de împrenă și cu însuciițarea Duqinólor Ispravnicilorii.

Cod. XXXIX fila 17.

Publicație la 12 județe de dincóce de Olt pentru ferirea de bóla ciumei

Zem. Vlahisicoi. Dumnévóstră Ispravnicilorii ot sud sanătate, i moliftelorii Dumnévóstră protopopilorii, preoțilorii, i diaconilorii și vone boierinașilorii, mazilii, breslași, i párcălabilorii de prin sate și tuturorii locuitorilorii de obște, fiind-că după înșuciițările ce avomii Domnia mea, pe la unele locurii ale mărghinei, se aduce într'acóstă vreme de náprasnică bóla a cinmei, încă și prin satele țerei în câte-va locurii s'au întemplatii, care dupe ingrijirea ce s'a făcutii, cu mila lui Dumneđeii s'au și curățitu, déră pentru cele întemplátore (feróscă Dumneđeii) grijindu Domnia mea mai 'nainte, dupe durerea de inimă ce avemii, nu lipsinii a ve trimitte Domnescile nóstre poruncii povățuitoire de mijlócele ce socotimu că sant trebuincióse spre întempinarea acestii roii, adecă mai ântéiui decât tóte fie-care să facă cuviinciósa pază încât va sta putința, de către cei ce vinii din párțile mărghinei, și apoi ori-cine s'arú întempla bolnăvii verii de ce bóla, să nu o tainuiască precum se obișnuescú, ci îndată să o aróte preotului de satii și Zapcinului plășeii ca să se dce de scire Ispravnicilorii de județii și când, feróscă Dumneđeii, s'arú întempla acestii felú de bóla la vre-o casă, să proftacsescă cu grabă a se deosebi de către cei sănătoși și a se pune în locú feritú familia cea zmrednită, ca să nu facă cât de puțin amestecare cu cei sănătoși, ci mai virtosii să facă forólă, ca nicii lucrurile, nicii vitele lorii să nu se amestece cu ale celorii sănătoși, ci si fie feriții în dílele celea orínduite ale lăzăretului, spălându-se eii și borfele lorii, și aerisindu-le adesea; asemenea și cei cu bănnială iarășii să fie deosebiți pe o sómă de díle, spălându-se, afumându-se și aerisindu-se, și în scurtú nicii cum tainuire într'acóstă vreme de bóla să nu facă, să o aróte îndată, ca să șcie fieșce-care a se feri unulú de altulú; pentru care poruncimii tuturorii de obște, înșivii fieșce-care socotind'ó acóstă, de sineși să o urmeze, iar mai virtosii D-vóstră Ispravnicilorii ai județului, să ingrijiiții a da la toții să o întelógă, făcându-se a fi cunosctorii, că acestii mijlocú urmându-se, este de obște folositorii, și deosebitú să priveghiații în tótă vremea pentru sănétatea locuitorilorii, și îndată ce veții

simți la vre-unu locu bôlă sau bănuială de smredniro, să abateți cu grabă a'i deosebi de către cei sănătoși, a nu se amesteca nici într'unu chipu, nici ei, nici borfele, nici lucrurile lor, căci pentru celu mai micu cusuru și nelevire ce veți face la îngrijirea acésa, ne veți da pricină a nô turbura ștrașnic asupră-vă. Dreptu aceea, acestea urmându-le cu băgare de sôma și mare privighere adesea să înștiințați Domniei mele de sănătatea locuitorilor. ii saam rechei g.l. 1798, Februarie 18.

Cod. XXXIX, fila 21 verso.

Prea Sfinția ta păriute Mitropolite alu Ungro-Ulahiei, fiind-că pentru îngrijirea și paza de năprasnica bôlă a ciumei, ce se aude prin alto părți, esto dată porunca Domniei mele, către Dumnoșlu vel Spătaru, orânduindu-se și Epistați în toate mahalalele, ca împreună cu preotulu de mahala și cu vătășelul, să ânble cercetându în toate diminețile, să îngrijască a ânbla împreună cu Epistatulu și vătășelulu, prin mahala, să cerceteze, și orî pentru sănătate sau bôlă ferescă Dumneșeu de se va întempla, să facă aretare după orânduială la Dumnoșlu vel Spătaru, ca cu mijloculu acesta să se pôta face cuviincioșă pază, și ferirea de acestu răi. tolico pisah gd. 1798, Februarie 14.

Cod. XXXIX, fila 17 verso

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Fiind-că la spitalurile noue face trebuință de unu Epistatū vrednicū pentru cele molifsite lucruri când se va întempla năprasnica bôlă (ferescă Dumneșeu) iată orânduim Domnia mea pe Stefan Hiotu, carele să aibă a fi Epistatū, și cu purtare de grije la trôba ce se orânduiesce, spre a nu face cât de pușin cusuru, și pentru slujba sa să aibă leafă pe lună câte tal. cincî-șeci de la Epitropie, din veniturile ot spitalurilor, și să fie orânduitu acestu Pitacū, se va face șciut și cunoscut. ii saam rechei gd.— 1798, Februarie 23.

Cod. XXXIX fila 24.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Fiind-că la spitalurile cele noue este trebuință de unu omū cunoscătorū de bôla ciumei (când ferescă Dumneșeu se va întempla). care să cunoscă pe cei bolnavi de sint cu adevăratū de năprasnica bôlă a ciumei, și de vreme ce acestu Ștefan Hiotu este cu șciința acésa, îndatoratū la vreme de acestu felū de bôlă, și pentru slujba sa, să aibă leafă pe lună câte tal. 50 din veniturile spitalurilor pe totă luna, și să fie rânduitū sub ematulu Dumnoșlorū orândușilorū Epitropi, nude mergându cu Domnesculu nostru Pitacū se va face șciutū și cunoscutū; pentru care poruncimū ca să i se dôe lófa acésa pe totă luna, de astă-șî înainte. tolico pisah gd. — 1798, Martie 1.

Cod. XXXIX fila 34 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vrd. i gospd. Zem. Vlahiscoe.

Fiind-că deteră pliroforie Domniei mele D-nelorū cinstiți și credincioși boșerii Domniei mele biv. vel Ban, Dimitrache Ghica, i vel Vorniciū al obștirilorū Radul Golescul Epitropiū spitalului și lazareturilor nouē, cumū cā orānduiți Epistați, ce sunt trimiși pe la mōnastirile acestorū spitaluri, s'aū purtat în vremea trecutā pēnā acumū cu bunā orānduiālā, și aū fostū silitorī la cele urmātore după datoria lorū, fiindū în bunā stare lucrurile mōnăstirilorū și eftacsia bisericōscā cu cālugārași ce sunt, întocmai după cumū aū fostū porunciți prin poruncile ce aū avutū date în mânile lorū; dreptū aceea și Domnia mea iī orānduimū iarāși pe dēnșiī a Epistasi trēba mōnăstirilorū acestora, după aceeași orānduiālā ce aū fostū întocmitā, și poruncimū Ianache Scufa și Spiro Gazoti, ce sunteți Epistați orānduiți la cele treī mōnăstiri, Tismana, Cozia și Cāmpu-Lungū, să aveți a fi urmātorī după aceeași întocmire și de acumū înainte, silindu-ve în tot chipulū pentru veniturile mōnăstirilor a le spori și a le ținea în bunā orānduiālā, totū precum ați fostū porunciți, ferindu-vē de urmāri inpotrivitōre, ca să nu se facā nici unū felū de cusurū, cā la ori-ce veți fi respundētōri și nu vēveți putea îndrepta. tolico pisah gd. 1798, Februarie 18.

Cod. XXXIX, fila 45 verso.

Zem. Vlahiscoie. Cinstitū și credinciosū boșerulū Domniei mele D-nelū vel Vist. din șai-đeci de *spitalionī*, ce este întocmitū prin Domnesculū nostru hrisovū a'avea la poslușania spitalurilorū celorū nouē, fiind-cā nu are făcuți pēnā acumū nici unulū, și de vreme ce cu pricina molifselei dintr'acōstā vreme trābuința cere să aibā oameni ca aceștia la slujba și trēba nizamului spre întâmpinarea acestui rēū, poruncimū Domnia mea să li se dōe acum de-odatā *trei-đeci* omeni după orānduiala întocmirei, ce prin Domnescul nostru hrisovū se coprinde; zābavā să nu se facā cu darea acestorū omeni. tolico pisah gd. 1798. Decembre. 7.

Cod XXXIX fila 121 verso.

Hrisovu spitalului de la sud. Buzeu.

Fiind-că paharnicōsa Maria Mānăileasca de la sud. Buzeu, ce a muritū fără de copii moștenitorī, din îndemnarea sufletōscā aū hotārit prin dieta sa de a se face unū spitalū de sēraci bolnavi la Buzeu, pe moșia sa, asupra căruia a orānduitū Epitropū pe cinstitū și credinciosū boșerulū Domniei mele Grigore Hrisoscoleū biv. vel Paharnicū, nepotu-sēū, și Epistatū pe prea Sf. sa Metropolitu țerei chirū Dosofteiu, încā fiindū Episcopu Buzeuului, ca din averea răposatei, ce prin dieta sa a orānduitū, să săvârșōscā spitalulū, care spitalū săvârșindu-se cu tōte cele trebuinōse, după rugāciunea ce a făcutū prea sfinția sa părintele Metropolitū Domniei sale Alexandru Vodā Moruzi, dinpreună cu orānduitulū boșerū Epitropū, ca să ajute și Domnia sa din Domneșcile milī la acest lucru

sufletescă cu óre-și care venitu enrgetorú pe anu, de a se pntea ținea spitalulú în orânduiala lui, cu tóte cele trebuincióse, a cărui rúgăciune primindú Domnia sa, ca pentru o faptă bună, pricinuitoare de folóse sufletescă, pentru adăpostirea și sprijinirea celorú sêraci, cari nu aú puterea de a se cãnta pe sineși la nepu-tințele și bólele, ca să aibă la acestu locu o odihnă ticăloșii spre a se cãnta cu dohtorú, cu țeralu, cu dohtorú, cu hrană, cu ómeni și mneri poslușnice, cu lemne pentru încãlđitul caselorú și cu tótă poslușania cea trebuincióasă, au bine-voitú Domnia sa, și prin hrisóvele Domniei sale, ce vedemú cu lét 1794. aú hotărítú si aú orânduitú, că să íce spitalulú pe tot anulú de la ocne, bolovaní de sare done sute cincí-deci, așisderea și de la Epitropia Domnóscă să se dóe la spitalul acesta pe tótă luna câte tal. douăzeci din banii preoților Epárliei Buzeuului, ce se adună la cutia Epitropiei, care să fie ajntor la leafa Dohtorníú i a țeralului, și osebitú să aibă spitalulu și done-deci și cincí lunde străinu scutiți, pentru lemne de încãlđitulú seracilorú bolnavi și alte poslușanii spitalulu, pe cari găsindú numitul boțeru Domniei mele Epitropulu, ómení streini și fără pricină, să li se facă de cãtră Ispravnicíú județulu cercetare după orânduială, și cu adevérințele Ispravnicei viindu la visteria Domniei mele, să li se dea petecelniturá Domneșei pe numele și chipulú lorú, ca sa fie nedajnici; care acestea milí le-aú întăritú și Domnia sa selefnilú nostru Alexandru Vodă Ipsilautu, cu hrisovulú Domniei sale, cu létu 1797. Dreptú aceea și Domnia mea milostivindu-ne, înoinmú și întarimú milele acestea cu Domnesculu nostru acestú hrisovú, ca la unu lucrú sufletescu, însă sa fie datoru numitulú boțeru Epitropú ca prin osírdia sa, prin Epistasia prea Sfinției sale parintelú Metropolitu, sa se siléscă a intra în fapta acósta bună fapta, de a se întocmi spitalulu cu Dohtoru, cu țeralu, și cu tótă orânduiala cea trebncióasă, primindu sêraci bolnavi la odihnă și cantare, urmându întocmai orânduiala dietei acelei rēposate ce s'au facutu pentru acestú spitalu. Și amú întăritu hrisovulu acesta cu însași iscălitura și pecetea Domniei mele, și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Voevodú, Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., martorí fiindú și D-nólorú einștiți și credincioși veliți boțeri ai Divanulú Domniei mele: Pan Dinitrie Ghica, vel Banú, Pan Nicolae Mavrocordat, vel Spătar, Pan Nicolae Basaraba, vel Logof. de țóra de susú, Pan Manolache Crețulescu vel Vor. de țóra de sus Pan Scarlatú Ghica vel Vist., Pan Constandin Filipescu vel Vor. de țóra de josú, Pan Radu Golescu vel Vorn. alú obștiriloru, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alú tróilea, Pan Constandin Știrbeiú vel Logof. de țóra de josú, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. al patruea, Pan Mateiú Falcoianu vel Logof, alú obiceiuriloru, Pan Gheorghe Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatman Pan Teodorache Iuliano vel Cluceru, Pao Grigorie Greceanu vel Paharn, Pan Dumitrache Papazoglu vel. Stolnic, Pan Dinitrie vel, Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerú, Pan Iordache vel Pitar, și Ispravnic Constandin Știrbeiú vel Logof. Scriindu-se hrisovulú acesta la lét. 1798 Iunie 9, de Chiriță Logof. de Divanú.

Pitacū ce s'aū orēnduitū la D lui Vornicu Golescu ca să cerceteze spițeriile.

Fiind-că spițeriile de aici din orașul Domniei mele București, din pricină că nu sunt cercetate adese, ca să se vadă ce doftorii au într'ânsele, și ce urmare fac spițerii la datoria lor, nu-și au nici orēnduiala îngrijirei ce li se cuvine, metalharisindū unii doftorii vechi, alții alte orēndueli împotrivotore, cu nesciința meștesugului, care acosta pricinuește la obște nu numai o cheltuială zadarnică și fără de nici un folos, ci încă și primejdiă pe alocurea la bōlă; de aceea pentru a se pune acosta în bună orēnduială, poruncim D-lui cinstitū și credinciosū boierulū alū Domniei mele Radu Golescu vel Vornicū alū obștirilorū, și D-tale pahar. iată de împreună și cu cei-l-alți doctori ce au lōfă de la Epitropie, să mergeți pe la tōte spițeriile, să faceți teoria cuvinciosă, doftoriile ce se găsescū la fieș-care spițerie de sunt curate, de sunt noi, iar nu vechi, de urmeză spițerii datoriei ce au, de nu metalharisescū în vre-unū chipū viclōnū sēu altă înșelăcinne la facerea sēu darea doftoriilor, de le vîndū cu prețulū cuviinciosū? și tōte aceste cu bună chibzuială cercetându-le de împreună, să se pue în bună orēnduială. dându-le nizamulū celū cuviinciosū, și de urmarea ce se va face, să ni să arōte prin anafora. tolico pisah gd.- 1798, Sept. 18.

Cod. XXXIX fila 82 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstitū și credinciosū boierulū Domniei mele D-ta vel Vorn. alū obștirilorū, fiind-că de la bună venirea Domniei mele aici în scaunulū acestei țeri, după rāvna ce am avutū pentru spitalurile cele noi, care sunt făcute pentru năpraznica bōlă a ciumi, (când ferescă Dumneșeu se va întempla) găsindū orēnduelile și întocmirile spitalulū nesăvērșite, Domnia mea amū pusū tot felulū de silințe, puindu-le tōte în bună orēnduială, s'aū săvārșitū, făcendū încă și orī-ce ajutorū au fost trebuinciosū din partea Domniei, precumū de toți este vēdūtă, după care întocmire și orēnduelile iraturilorū ale spitalurilorū, urmēză de anī tōte întregi, nefiind trebuință a le cheltui de cât la vre-o întemplare de acosta, acum dar fiind că se aude pe afară, cum și aici în politia Bucureștilorū bănuială; trebuință fiind a se cerceta cu scumpetate ca să se întimpine din vreme rēnū. până a nu ajunge trōba la mai multă înmulțire, ca o trōbă ce este a spitalurilorū noue, ce sunt intru însărcinarea și purtarea de grijă a Dumitale, poruncim ca împreună cu Dumnelū vel Spătarū să sorotiți, să chibzuiți, câte arū face trebuință la orēnduiala Nizamulū molifseli, și tōte puindu-le în urmare, să ni să arete chiarū ce porunci se va cădea să dămū, să se și facă după arētarea Dunuēvōstră, în scurtū cu acostă trēbă deosebitū de altele te avemū Domnia mea încărcatū pe D-ta, și poruncim să îngrijesci cu tōtă privegherea și să te silești fără de pregetū, ca orī-ce tertipū se va cuveni, să se facă spre întimpinarea acestui rōi, și intru curățenia cea de săvērșitū să se pue în

urmare; de care acésta s'aú poruncitú și serdarulú Colceag Ispravnicú de Ilfovú, ca să dé piroforie Dumitale pentru molifsóla din judefulú Ilfovú, pe care să-lú chiemú Dumnéta și să-í vorbescú pentru acésta. tolico pisah gd. — 1798, Noembre 22.

Cod. XXXIX fila 113 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. VI.

Prea sfinția ta parinte mitropolite alú ungro-vlahieí, fiind-că pentru îngrijirea și paza de năpraznica bólă a ciumií, ce se aude aici în politia Bucurescilorú, este datá porunca Domnieí mele, către Dumnéluí vel Vornicú alú obștirilorú, ca împreună cu Dumnéluí vel Spătarú să chibzuiască tertipurile cele cuviinciose, spre întîmpinarea acestuí réeú, de unde orénduindu-se și Epistați în tóte mahalalele, face trebuință ca să se dé și poruncile prea sfinției tale către toți preoții de obște, întéiú ca din cei ce se întéplă de morú să nu îngrópe până a nu da de șcire la Polcovnicu Balaurú, ce este orénduitú asupra acesteí trebí, ca să cerceteze și să vadă pricina bólei, de ce aú muritú, și a doua ca în tóte diminețile să âmble preotulú mahalaleí cu epistatulú i vâtașelulú prin tóte casele, cercetândú de sănătate séu bólă (ferescă Dumneđeú) de se va întîmpla, și așa să facă arétare la Dumnéluí vel Spătarú și la Dumnéluí vel Vornicú alú obștirilorú, după orénduială, ca cu mijloculú acesta și cu alte tertipurí, avéndú întru ajutorú și mila lui Dumneđeú, să se póta face cuviincioasa pază; ci dar poruncimú să puí pre sfinția ta în urmare porunca Domnieí mele, și pe orí carí din preoți se va dovedi că nu este următorú, să-lú pedepsescú sfinția ta. tolico pisah gd.—1798, Noembre 23.

Cinstitú și credinciosu boíerulú Domnieí mele D-ta vel Spătarú, pentru câți seimení sunt trebuincioși de pază la lazaretú, și la alte trebuințe pentru ferire de năpraznica bólă, spre a nu se putea întinde molipséla, poruncimú Dumitale, ca să iéí de la Polcovnicu de seimení, și de la Baș-bulugbașa seímení ce vorú fi trebuincioși, și prin șcirea Dumnéluí vel Vornicú alú obștirilorú să oréndueșcí la locurile cele cuviinciose câte douí seímení de fie-care zapciú.

Cod. XXXIX fila 114.

Zem. Vlahiscoe. Dumnévóstrá Ispravnicilorú ot. sud Ilfovú, sănătate, fiindú trebuință pentru o sumă care lemne pentru spitalurile cele noue, mai vêrtosú acum în vremea ce se aude pe alocurea de molipséla ciumií, vê poruncimú, primindú Domnésca poruncă, să aveți a trimite de la acélú județú una sută care lemne încárcate bine, dreptú la spitalurile cele noue, și să íoe locuitorí plata lemnelorú de la Dumnéluí vel Vornicú alú obștirilorú, de la tot carulú po tal. trei, ci dar fiindú și plata îndestulată și trebuința grabnică, poruncimú să nu se zăboviască. — ii saam recoh gd, 1798, Noembrie 23.

Cod. XXXIX, fila 114.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vod i gd. Z. V.

Cinstitŭ și credinciosŭ boșerulŭ Domniei mele D-ta vel Vornice alŭ obștirilorŭ, dintru începutŭ când înșine Domnia mea amŭ fostŭ de amŭ vęđutŭ spitalurile cele nouę, amŭ făcutŭ întrebare Epistatului de acolo pentru cele 4 odăi mari, de ce trebă sunt orânduite a fi? și ne-au arętatŭ, că una este pentru cei bŭlnavi molipsiți, alta este pentru cei molipsiți și nebolnavi, alta este pentru schimbarea aerului, și alta este numai pentru cei cu ipopsie de molipselă, care după ce ne-amŭ întorsŭ la Domnesca noastră curte întrebându-te și pe Dumnęta, asemenea ne-aș arętat, că este întocmirea și orânduiala acestorŭ odăi, cu deosebire de cele-l-alte odăi ale spitalului; iraturile spitalului cum că sunt îndestulate nu este nici o îndoială, fiindŭ cunoscută Domniei mele; acum dară cu aducerea celorŭ molipsiți de la Ștefănesci, D-ta fără de nici un felŭ de chibzuire îngrijitoare cu deosebire, ca la o treabă delicată ca acęsta, te-aș broditŭ de 'i-aș pusŭ pe toți ómenii într'o odaie, fără a deosebi pe cei bolnavi de cei sănătoși, și pe cei sănătoși de cei cu ipopsie, încă amestecându-i și cu cei-l-alți de aici, din care acęsta te-aș făcutŭ însuși D-ta pricina a se prăpădi toți acești ómeni, și a se înmulți trebă acęsta, de care nu numai aș să daș séma înainte luș Dumneđeș, ci și de față esci vinovat, fiind-că iraturile spitalurilor sunt cu îndestulare, și nu poți să gășesci pricină de neajungerea cheltuelii, ca să nu gășesci odăi mai multe, a face deosebire ómenilorŭ, de a nu fi amestecați cei molipsiți cu cei ipopți, în cât iată că eri s'au lovitŭ trei din cei sănătoși, și astă-đi s'au lovitŭ doi iar din cei sănătoși, și să o cunosci D-ta, că s'au pricinuit chiar din negrijirea D-tale, de care 'ți poruncimŭ negreșitŭ să faci îndreptare cu aș deosebi după cuviință, căci precum đicemŭ, iraturile spitalurilor sunt îndestulate. tolico pisah gd. — 1798, Decembrie 2.

Cod. XXXIX, fila 119.

Pitacŭ la agie pentru telai și telelŭice a fi opriti de a mai ambra cu lucruri și vechituri, nici pe ulișele tęrgului, nici prin mahalale, nici prin tęrgul de afară, nici în tęrgulŭ Cucului; asemenea și pentru cărciume să nu fie slobod a primi ómenii la bętură, ci cui va trebui, să 'și cumpere în vasŭ, și calabalcŭ la cărciumă să nu fie.

Altŭ pitacŭ la spătărie numai pentru cărciumi, asemenea.

«Pitac către Dumnęluș vel logofętŭ pentru contenirea judecătilorŭ ca să le pue tuturorŭ sorocŭ pęnă după sęrbătorile sfintei naseri, și să mórgă fieș-care la casele lorŭ.

Pitacŭ către Epistatulŭ Armășiei ca să isgonescă pe corteși și pe lăeși din Bucuresci, a nu mai fi primiți.

Pitacŭ către Dumnęluș vel Vist. ca să dŭe 30 de liude la spitalŭ din 60 spitalioși ce are să ție cu hrisovŭ, care suma acęsta e trecută înainte. Aceștea s'au făcut la 7 Decembrie 1898, în interesulŭ combaterii bólei.

Cod. XXXIX, fila 121.

Rânduiala Nizamului ce s'au găsit de trebuință u se pune în urmare și a se păzi cu totă îngrijirea într'acéstă vreme ce se au le pe alocurea de năpraznica bôlă a ciumei

«Têrgulū femeiescū ce se face tot-d'a-una la têrgul Cincului cu teleleicile muierī, să se ridice de tot, fiindū alișverișulū lorū cu lucrurī vechī și pânzeturī, de care să îngrijască Dumnôlū Epistatulū agiei a se ridica negreșitū.

«Telaliī să nu vëndă nicī prin têrgū, pe ulițe, nicī pe la casele lorū, nicī prin mahalale, haiue vechī, sôū cârpiturī, afară numai câte i se va da de către starostea de neguțători să le vëndă cu mezatū, căci acelea urmêză a fi șcinte că sunt de la locurī curate; și la acôsta să privegheze atât Dumnôlū vel Spătar în poporul spătăriei, cât și Dumnôlū Epistatulū agiei în poporul agiei.

«Bucătariī ceī ce ținū alișveriș de pacegirie, să vëndă bucatele lorū fără de adunare înăuntru prăvăliilorū lorū cu mese, ci afară să mănânce fieș-care, orī unde va vrea, cumperându-și cu paraua bucatele; la care să îngrijască Dumnôlū Epistatulū agiei.

«Cârciumile să 'și facă vëndarea vinulū, orī de a picioarele, viindū celū ce va să bée, sôū în vase să 'i dœe vinulū, iar nu cu adunări de mese să primescă pe mușterī, urmândū Dumnôlū vel Spătarū și Dumnôlū Epistatulū agiei precum prin deosebitū pitaculū Domniei mele s'au poruncitu.

Lăutariī pre la cârciumī să nu mai cante, ci să lipsescă într'acéstă vreme, de care să îngrijască Dumnôlū vel. Spătarū, și Dumnôlū Epistatulū Agiei.— Băeșii pre la băi să nu mai primescă ômenī bolnavī, măcar de ce patină va fi; nicī adunări să nu se facă pre la băi, și să iugrijescă Dumnôlū Epistatulu Agiei pentru acêsta.

«Preotulū mahalalei împreună cu Epistatulū și Vătășelulū, îndată ce va simți bolnavū pre vre-unul dintr'acea mahala, să dœe de șcire Polcovniculū Bă-laurū, carele după ce va cerceta de împreună cu ceī-l-alți orânduīți patinia bolnavulū, fără zăbavă să arête cu bună pliroforie acô bôlă la Dumnôlū vel Spătarū, și la Dumnôlū vel Vornicū alū obștirilorū, și dupe povățuirea ce va lua să urmeze.

«Sacagiiī toți să fie datorī a alerga cu sacalele acolo unde va face trebuință a se spăla vre-o casă molipsită, și să grijască la acêsta Dumnôlū Epistatulū Agiei.

«Cerșitorī ceī secați și cu adevêratū vrednicī de milă, să se ridice a nu mai fi aici în politie, ci dupe cum s'au urmatū și alte dăți, să trimiță pre la mônăstirī, fiind-că cu âmbletele lorū pre uliță și prin mahalale facū multe amestecăturī, însă mai ântêiū să se facă de la spătărie și de la Agie unū castativ de toți aceștia, ca să se vadă câți sunt, și ce felū de ômenī sunt? apoi Dumnôlor veliți logofeți cu Dumnôlū vel Vornicū alū obștirilorū, să chibzuiască a se trimite cu analogie dintre ceī săraci pe la mônăstiri și așa cu bună orânduială să se trimiță prin Dumnôlū vel Spătarū.

«Țiganiĭ Domnescĭ, monăstirescĭ și boĭerescĭ, ceĭ ce vorŭ fi de prisosŭ să se scóță afară la țeră, însă pentru ceĭ Domnescĭ lăețĭ și rudarĭ s'au datŭ porunca Domnieĭ mele către Dumnéluĭ Epistatulŭ armășieĭ, ca pre toțĭ să-ĭ scóță afară din politia Bucurescilorŭ, iară pentru ceĭ mônăstirescĭ și boĭerescĭ să se facă cunoscută fieș-căruia, ca să-și opróscă nunaĭ cât le va face trebuință pentru curtea sa, iar pre ceĭ de prisosŭ negreșitŭ fie-care să și-ĭ scóță afară la țeră.

«Cârciumile unei mahalale ce se va întembla, feróscă Dumneđeŭ, a se molipsi, tóte să se pecetluiască și să stea închise nouă ȝile, în care acéstă diastimă, nu numai nimenea să nu fie volnicŭ a face o adunare într'acea mahalala, ci încă fieș-care să-și scuture, și să-și curățóscă lucrurile, făcendŭ și fumurĭ indestulate, de care să îngrijóscă spătăria și Agia.

«Casă orĭ bună, orĭ próstă măcar, cu pricină de zmradiuală să nu se arȝă fără de șcirea Dumnéluĭ vel Spătariŭ și a D-néluĭ vel Vornicŭ al obștirilorŭ, pentru care acéstă să se facă cunoscută la toțĭ, mai vertosŭ celorŭ cu estasie de a âmbla pentru cercetarea molifseliĭ.

«Fie-care neguțător să-și facă fumurĭ din naintea prăvălieĭ, când își are deschisă de-șĭ face alisverișulŭ, și să îngrijóscă Agia la acésta.

«Ciocliĭ nicĭ într'unŭ chipŭ șederea să nu și-o aibă în politie, nicĭ măcarŭ prin mahalale, ci numai când feróscă Dumneđeŭ va fi trebuință la vre-o casă, să se aducă cu bună pază și priveghere a nu se amesteca cu nimenea, iară nevestile și copii lorŭ să-ĭ trimiță la M-rea Znagovuluĭ, precum s'au urmatŭ și alte dăți, și acésta să o grijască spătăria, și D-luĭ vel Vornicŭ al obștirilorŭ.

«La tóte spitalurile să se facă haine de aba pentru sōraciĭ ce mergŭ la spitalurĭ, ca să aibă pentru priminela lorŭ, și acésta să o îngrijască Dumnélorŭ Epistațĭi ceĭ marĭ ai spitalurilorŭ.

«Fie-care biserică să-și aibă cutia pentru sōracĭ, și căți banĭ se va stringo să-ĭ trimiță seracilorŭ pe la mônăstiri, și acésta să o îngrijască prea sfinția sa părintele Mitropolitŭ și cu Dumnéluĭ vel Vornicŭ al obștirilorŭ.

«Epistatul și vătășelnŭ mahalaleĭ să fie datorĭ a da de șcire la tóte casele boĭerescĭ întru aceeași mahalala, când feróscă Dumneđeŭ se va întembla vre-o zmrăduire, în cuprinsul acesteĭ mahalale, séŭ măcar și bănuiala, ca să scie fie-care să se feróscă.

«Asupra seimenilorŭ ce sunt la polcovniculŭ Balaurŭ, să se orânduiască Răducanu căpitanulŭ Spătărieĭ, ca să fie împreună cu dēșĭi îngrijitorĭ la slujba acésta, și acestŭ căpitanŭ să aibă datorie, pēnă a nu se implini patrușeci de ȝile la casa cea molifsită, a merge cu seimeniĭ, și cu deusebit într'adinsŭ, ca să caute să nu fie ascunse nescare-va bōrfe, și să epistăsóscă a se spoi casa și a se curăți, și apoi să se mute stăpânulŭ caseĭ într'insa.

«Patru muerĭ cu leafă să se gășóscă pentru curățitulŭ caselorŭ celorŭ molifsite, ca să le măture, să le spele, să le spoiască, și să le facă totŭ felu

de curăţenie ; pentru acésta să îngrijéscă Dumnéluï vel Vornic al obştiriloră
 «Cinstitū şi credinciosū boîerule al Domnieï mele D-ta vel. Spătarū ;
 acóstă întocmire ce s'aū făcutū pentru nizamul molifselei, câte cadū în partea
 Dumitale, poruncimū Domnia mea, să se puie în urmare cu tótă scumpétatea
 întocmai precumū poruncimū, şi mai întéiū cu pristavū să se facă cunoscutū
 la toîi, şi apoi fără de zăbavă să se puie în faptă şi să se îngrijéscă orânduiala
 acésta de către toîi, precumū dicem, până îşi va face Dumneđeū milă a trimete
 curăţenia cea desăvêrşită.»

Asemenea trei ponturï ca acestee s'aū făcutū: unulū către Dumnéluï vel.
 Aga, altulū către Epistaşii ceï marï aï spitaluriloră, şi altulū către prea Sfin-
 ţia sa părintele Mitropolitulū.—1798, Decembre 9.

Cod. XXXIX fila 123 şi 124.

Zem Vlahisocie. Fiind-că polcovnicia de ciocli dintr'anteeaşidată aū fostū
 întocmirea şi orânduiala eï a se afla cu ómenii stégulū sēū, de împreună, nu-
 mai şi numai pentru vremi întéplátóre, când feréscă Dumneđeū se aude de
 naprasnica boală a ciumeï, şi cu tóte că se găsece în brésla Agiéscă, dară
 după ce s'aū întocmitū spitalurile cele nouē, iarăşi pentru acestū felū de vremi
 întéplátóre de molifselă, ne mai fiindū cuviinţă a se afla cioclii în brésla
 agiească, după cum s'aū găsit cu cale, cu sfatū de obşte, şi ni s'aū arătatū prin
 anaforua Dumnélorū veliţilor boîerï, cu hotărîrea Domnieï mele, s'a rădicat
 pe Polcovnicū de ciocli cu ómenii de la Agie, şi l'am datū a fi sub amaetulū
 Dumnealorū Epistaşilorū celorū marï de la spitalurile cele nouē, cu acéstă
 orânduială adică : ca de acum înainte polcovniculū de ciocli să nu se facă cu
 caftanū, ca să nu fie datorū a da şi vre-unū havaetū, ce să se facă cu sãru-
 tare de mână, a li se da Dumnélorū Epistaşii ceï marï, şi să nu se schimbe
 nicï într'o vreme fără de vină învederată, prin bună cercetare, şi polcovniculū
 acesta să aibă patru-şeci de ómenii la stégulū sēū, însă douē-şeci pe josū ;
 carï aceştii cu carele să fie pentru ridicatū celorū bolnavi, pentru ridicatū ce-
 lorū molifsişii, şi pentru ridicatū celorū cu ipopsie; şi atâtū ceï pe jos, cât şi
 ceï cu carele să-şi aibă semnele lor la straie, la care şi la vite, pentru a fi
 cunoscuţi de toîi că sunt din ceï ce slujescū la Epistăsie de molifselă, şi așa
 acum acestū Stefi Goronénu, care acum (dupē alegerea Dumnélorū boîerilorū
 Epistaşi) s'aū orânduitū şi se află într'acéstă trébă, cu hotărîre poruncim să
 rămăie nestrămutatū în Epistăsia acésta, şi să nu se schimbe fără de vină în-
 vederată, după cum am đisū mai sus, avēnd şi elū tótă putarea de grijă aşï
 împlini datoria care este acésta : mai întéiū să fie cu credinţă, priveghindū a
 nu îngădui pe ómenii lui, adică pe ciocli, să facă cea mai mică urmare de
 violenie, a fi fără de preget điuva şi nóptea, silitorū şi următorū după porunca
 şi povăţuirea ce i se va da de Dumnélorū Epistaşii ceï marï aï spitalelorū,
 ferindu-se de urmări nesuferite, adică hrăpiri de jafurï, atât el cât şi ómenii

lui, că pentru orî-ce urmare împotrivotore făcută orî de elū, sēū de ómenii lui, va fi respunđotoriū și le vom pedepsi Domnia mea cu tótă strășnicia, fără de milostivire. Polcovniculū de ciocli, precumū nu este datorū să dēe vre un havaetū undeva, esemenea nicī elū să nu aibă a cere de la ciocli nimic, orî cu cuvēntū de ploconū, sēū cu cuvēnt de havaetū Polcovniciei, pelófa ce i s'aū orānduit a lua pe tótă luna câte tal. 20 precum și ciocli să se mulțămóscă pe scutóla lorū, și pe lófa ce li s'aū orānduit pe lună, ceī cu care câte 1 tal. și jumătate și ceī pe josū câte 1 tal. care lófă să-și o iēe în tótă vremea fără de nicī-o zătignire. ii saam receh gd.—1798, Decem. 11.

Coa. XXXIX.

37 de cărți la 37 de mōnăstiri, unde s'aū orānduitū 120 de calici, pentru molipsēla de ciumā, care s'aū dat la spătārie, ca aćolo să puie numele de desubt dupē cislă.

Zem. Vlahiscoe. Cuviose Egumene de la mōnăstirea sud. sēnótate, fiind-că într'acéstă vreme ce se aude de nāprasnica bólă a ciumei, s'aū întocmitū orīnduiala nizamulū ce s'a socotit mai de trebuință, spre a nu se face mai multă anēstecătură, între care altele se coprinde și pentru cerșitorii sēraci sacaftisați, ce nu sunt vrednici de muncă, ca să se trimită pe la mōnăstiri, precum s'aū urmatū și în alte vremi, ca să nu mai âmble pe ulițele politiei, făcēndū amestecătură cu tot felulū de ómenī, care acēsta socotindū Domnia mea că se cade dupe tot cuvēntul dreptū, de vreme ce datorie netăgăduită este la mōnăstiri să îngrijéscă în tótă vremea îmbrățișāndū cu dragoste faptele cele bune de milostivire, și de ajutorū, mai vērtoșū către ceī neputincioși, și secatefsiți, iatā dară cu analogie de sēraci ce se aflāră în politie se trimiseră și la acea mōnăstire... liude care pre anume se însemnară mai jos, cărorā de aici li s'aū orēnduitū a se strînge milostenie pentru ei la bisericī, ca să se triméță acolo prin prea sfântul părintele Mitropolit; iară de la mōnăstire poruncim să li să dēe câte una oca mălaiū pe ći, fieș-cāruiā, cum și din bucate ceea ce vorū fi māncāndū și ceī-l-alți ómenī mōnăstirescī și să grijescī cuvioșia ta pentru odihna lor, neingāduindū să iasă de acolo din mōnăstire, nicī a veni aici în Bucurescī, nicī a âmbla aiurea, unde să nu se aróte ómenii mōnăstirei către dēnșii cu nemilostivire și cu vre-o rēutate orī-în ce chip, pentru că vremū Domnia mea a cerceta de petrecerea lorū, și când vomū dovedi că pătimescū ticāloșii, sēū sunt lipsiți de obișnuita lorū hrană, și nu și-aū căutarea lorū, pre cum đicēm, să scii că vei da sēnă înainte Domniei mele și nu te vei îndrepta cu nicī un felū de pricinuire, și așa aducēndū'i acolo la mōnăstire, mai ântāiū să'i puī să-ī spele, să-ī curățescī, să-ī afumī și apoi să-ī primescī în mōnăstire, dāndū adeverință orānduitulū Zapciū că-ī ai primitū.— ii saam. receh. gd.— 1798, Decembrie 17,

Liude		42					
5	Căldărușanî.	}	Tîra de sus	6	Sloboșia sud. Ialomița.	}	Muscelu
2	Znagovul.			5	Câmpu-Lungu.		
3	Plătărescî.			4	Vieros.		
1	Balamuciî.			2	Râncociovî.		
2	Fedeleşoiu.			4	Vâlcea.		
3	Tutana.			3	Clococioc. Olt.		
16		4	Mărginenî.	}	Prahova		
4	Glavaciocî.	3	Mislea.				
2	Căscioarele.	3	Târșoru.				
2	Găisenî.	}	Vlașca	4	Poiana.	}	Saac
4	Comana.			4	Sinaia.		
4	Délul.			4	Văleni.		
3	Nucetul.			2	Apostolachie.		
3	Golgota.			3	Bradu.		
4	Butoiu.			93			
42							

93

1	Berca.	}	Buzeu
4	Barbu.		
5	Vintilă-Vodă.	}	Sianc-Râmnic
3	Râmnic.		
4	Băbenî.		
3	Dedulesci.		
3	Poiana-Mărluî.		
1	Barbesci.		

120

Cond. XXXIX fila 127.

Anexă la pag. 221.

La capitol. 21 al Domniei lui Hangeri se cuvine să aducem câteva anexe, care nu sunt lipsite de însemnătate.

Așa avem pitacul prin care la 23 Iunie 1798 Hangeri avînd a pleca în călătorie spre Craiova lasă Caimacamă pe Banul Dimitrie Ghica. Despre această călătorie am amintit deja la pagina noastră 232.

Două acte de estrădare de desertori ruși voru urma, ca anexă la pag. noastră 242.

Urměză, ca anexă la pagina 243, acte relative la acusațiunea lui Dumitru Turnavitu de conspirare cu străinul, adecă cu Franța, în contra interesului Porței, conspirațiune pe care am menționat-o la pagina 243.

Persecuțiunile ce le au suferit Turnavitulii, ba și mórtea lui, mórte despre care, cum țice însuși Hangeri, «este pliroforie și prin alte țeri, nu numai aici în țera Románescă», a dat ocaziune unui poet anonim, narându în versuri mórtea lui Hangeri, să spună că l'a gonit pe Hangeri pecatulú uciderii acestui Turnavitu :

«Veđi a sângelú vęrsare !
Cum făcu la cerii strigare,
Cunóșce dar că scriptura
Dreptú îți dá învățatura :
Insu-și cum ție nu'ți place
Nici tu altuia nu face».

Anexă la pag. 232.

Vel Bane Dumitrache Ghica, îți facemú Domnia mea în șcire, că făcend trebuință a mă călători Domnia mea cu ajutorulú lui Dumnezeú la Craiova, iată iarăș orânduimú pe D-néta Căimăcamú, avendu-te cercat și cunoscutú de credinciosú, lăsandu-ți întru ajutorú la săvęrșirea trebilorú și pe D-nelú cinstitú și credinciosú boțerulú Domniei mele vel Spătarú ci dar nu avemú îndoială că și acumú, te veí aráta D-néta cu aceeași credinciosă slujbă și protimie. 1798. Iunie 23.

Cod. XXXIX, fila 58.

1798. Maiú 10. S'aú făcutú carte deschisá către Ispravnicii ce cadú în drumulú Focșanilor, fiind-că se trinite țece dezertorí de la Consululú rusescú cu un Iasacciú de la Consulú, și cu unú neferú Spătarú ceea ce le va trebui la drumú pentru máncaarea lorú și a cailorú lorú, să le dće, însă cu baní gata, și când vorú trece de ceea parte la Moldova. Ispravnicii de Focșani să íe adeverință de la ceí-l-alți Ispravnici pentru teslimatú.

Cod. XXXIX fila 44.

Patru dezertorí, anume : Nicolae Dobrovicí, Mihale Timofezof, Zermalae Alecscev și Semen Garbuliv, pentru aceștia s'aú făcutú poruncá la Ispravnicii din drumulú Focșanú, ca la mergerea lorú să nu le facă vre-o supęrare, dându-le și cele trebuincioșe de máncaare, cu alo cheltueli, și după ce vorú trece de cea parte, Ispravnicii din Focșani să íe adeverință de din colo de teslimat. 1798. Aprilie 8.

Cod. XXXIX fila 27.

Anexă la pag. 243.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Voivodu i gospod.

Fiind-că Dumitrache Turnavitu s'a găsit a avea corespondență la Vghena (Viena) cu făcătorii de manifesturí asupra prea luminatei Porți a prea puter-

nicei împărășii. după mehtupulă prea înălțatului Vizirü, amü poruncitü de s'aü căutatü scrisorile lui într'adinsü, pentru a se găsi acele *corespondenții*, și câte de acelü felü de corespondenții s'aü găsitü între scrisorile lui, acelea numai deosebindu-se le-aü luatü Domnia, iară cele-l-alte tôte scrisorile de orï-ce aliș-verișurï, acareturï i datorïi, câte s'aü găsit la casa lui, strîngêndu-se și luându-se în scrisü, iată orânduimü Domnia mea pe neguțatorïi Departamentului Epitropiei de obște, ca împreună și cu doi neguțatorï din proestï ai companiei, să le căutați, și prin cercetare bună să le lămuriți tôte, ca să se facă cunoscutü ce este averea lui, orï în lucruri nemișcătore, orï în alișverișulü cășăriilorü, söü altor tovrășii, orï în datorïi de banï, söü veri în ce, cât și ce este datorü a da? și din tötă pereusia lui, ce se va alege, să scóță mai întâiü banii domneșci, ce este Turnavitulü datorü, adecă tal. 3100 ce iaü luatü Turnavitu la plecarea lui, de aici, de la Visterie, ca să-i dõe în Țarigrad la Dumnöluï Ismail Aga, și nu i-aü datü; și alți talerï 1400 a unei polițe iscälitã de Turnavitu ce în chizășia lui de platnicü și răspunđătorü, s'aü datü de către Dumnölorü boierïi Caimacamï ai Domniei mele, și nu s'aü numëratü unde aü fostü orânduiți, la care acöstã cercetare veți face întrebare și frașilor Turnavitului, de vor ei să iõe asupra lorü averea lui și să fie răspunđotorï datoriiilorü ce este datorü, söü nu? unde pentru ca să puteți cu înlesnire a căuta și lămuri tröba acösta, orânduimü zapciü de ajutorü pe vâtafulü de Visterie, și să arëtați Domniei mele în scris lămurirea ce ați făcutü. tolico pisah gd. 1798, Aprilic 7.

Cod. XXXIX fila 26 verso.

Să fie împreună și starostea de neguțatorï la teoria și cercetarea acösta.

Cuviöse Egumene de la sfânta mönăstire Margineni, sănătate, fiind-cã între lucrurile Turnavitului ce s'aü vëndutü cu mezatü aü fostü și via de la Țintea din sud Prahova, care după ce s'aü strigatü peste trei luni de ñile la mezatü, nu numai aici în București, ci și la județü, afarã, în fața locului, unde și s'aü căđutü că de ai avutü vre unü cuvêntü asupra acestui lucru, adecã a ñice că via este pe moșia mönăstirei, trebuia într'atãta îndelungatã vreme, să te fi arëtatü cu cererea ce vreï să faci, căci cu tăcerea ce ai făcutü, și după pravilã și după canoanele orânduielei mezatului, nu'ți mai rëmâne nici unü felü de cuvêntü alü dreptăței, mai vërtosü că nu poți ñice, că nu ai șciutü de ce *mörte aü datü Turnavitului*, fiind-cã de sfârșitulü lui este pliroforie și prin alte țeri, nu numai aici în țera Românescã, cum și în ce chipü a fostü întimplarea morței sale, și că din porunca împëratescã s'aü vëndutü lucrurile și avutulü lui; după care tôte acestea, de vreme ce via din delulü Țintei s'aü cumpërat la mezatü de prea iubita Döмна nöstrã Lucsandra Hangeri, măcarü că nici vre-un cuvêntü dreptü nu-ți mai rëmâne, în vreme ce ești vinovatü

de tăcerea ce-ai făcutū într'ată vreme a mezatului pōnă acum, și locū de vre-o teorie nu-ți mai rămâne la cererea ce veī avea să faci, dară Domnia mea avēndū evlavie la sfânta mōnăstire, facemū acōsta musaadea cu sincatavasisū alū dreptăței, și poruncimū: îndată după primirea acestei Domneștei nōstre cărți, să te scolī și să viī fără de nicī o zăbavă pentru teoria acestei madele; și fiī sănătos. Octombre 28, 1798.

Cod. XXXIX, fila 102 verso.

Fiind-că între scrisorile unū francezū s'au găsitū și un zapisū alū Turnavituluī Dumitrache, de tal. 25 mīi, care banī cu prea înaltu firmanū împărătescū se cerū a se împlini negreșitū din avutulū Turnavituluī, poruncimū Domnia mea, staroste de neguțătorī, ca toți banīi ce s'au prinsū din avutulū Turnavituluī, să-ī stringī, orī de la Epitropie seū de unde vor fi, puindū și tu acelea câte două parale ale telaliculuī ce le-ai oprit și a se face arētare Domniei mele, câtă sumă s'a adunată? că să-ți poruncimū unde să-ī dai. tolico pisah gd. — 1798, Noembrie 14.

Cod. XL, fila 102 verso.

Anexe la pag. 248

In revista sa de archeologie, Domnulū Profesorū Gr. Tocilescu aū publicat nisce:

«Stihurī asupra venirii Nemților in Bucuresci și asupra perirei Voevoduluī Hangeri»

Aceste stihurī sunt din unū manuscriptū cumpērat pentru biblioteca statuluī de la rēposatulū locot.-colonel Papazoglu.

Dăm aci ca anexă la pag. nōstră 248 stihurile prevestindū uciderea luī Hangeri.

Vorū mai urma câte-va versurī comunicate Domnuluī Tocilescu de rēposatulū C. D. Aricescu. Observăm numai, că publicațiunea acestorū diverse stihurī s'a făcutū in revista Domnuluī Tocilescu într'unū modū adese neinteligibilū, probabilmente din cauza manuscriptuluī rēu scrisū. Ne posedēndū manuscriptele, puțin putemū îndrepta din ce este de neînțeleș in acēstă anexă:

Iată aceste stihurī:

O ce grōznică osindă
De la Dumneșeū osindă!
Vēdumū fără zăbovire
A osindirei sositre
Luī Hangeri Voevodū,
Domnulū acestuī norodū,
Care nu s'au pomenitū

Aicī in țōră ivitū
Așa patimă-'nfocată
Să dea curāndū și îndată,
C'osebitū de mazilie
Și scōtere din domnie,
Îī mai sosi o bătaie:
Ca și capulū să i-l taie

Capăgi-başa Osmanu
 De la Devlet cu firmanu,
 Alcătuitu de măşhurî
 Ómenî de ştire furî,(?)
 Prin care l'au vinuitu
 Pentru căci s'au îndrăznitu
 De a scóte vácăritu,
 Numindu-l goştinăritu,
 Lucru ce au fost opritu
 Cu blestemu afurisitü,
 Osebit de-alte madele,
 Care şi acelea grele.
 Adecă multă hrăpire
 Şi a țerii prăpădire
 Cu răspunderî necurmate
 Şi alte dări neurmate,
 Căci plătiră îndoitü
 Oeritü şi dijmăritü,
 Incă şi tutunăritü.
 A mări ticăloşia
 Impărătósca urgia
 Mai rău n'avea cum să fie.
 Că fără de-a fi judecatü,
 Sôu altü cuvînt de-ndreptatü,
 Să spuie ciu' l'au înlemnatü
 Aşa fapte de-au urmatü,
 Nu l'au prelungitü mai mult,
 Că a spune ar fi vrutü
 Pe acei îndemnători,
 Patriei rău voitori
 Şi chiar lui omoritori,
 Spre a'î şci cei cu săvdea ¹⁾
 Frumos titlu a le da,
 Ai cunósce cei din urmă,
 Să facă modă şi furmă,
 Unor cânî ce muşcă turmă.
 Pentru că n'au mulţămire
 Căci din turmă au hrănire,
 Şi în loc să o păzescă,
 De lupu să n'o hântuiască
 1) Iubire.

50

Eî mai mult găsesce culpulü
 De o rup mai rău de cât lupulü,
 Căci că pentru interesurî,
 Scornesc mulţimî de eresurî,
 Precum cu pogonăritu,
 — Venile-ar şi lorü sfârşitu;
 Că mai vrusesse să'lü scóţă
 Dintr'a Dumnealorü povaţă,
 Să petresemü micü, şi mare,
 Stingere şi rea prădare,
 Fiind mulţime de vii,
 Pogóne sute de miî,
 Şi apoi câte cincî lei
 De unde vrei ca să eî?
 Veđeţi ómenî fără de milă
 Cum fac lui Dumneđeî silă,
 Răvnindü singurî să'l mânia
 A le trimete urgie,
 Şi mă tem că-o să le vie,
 Căci n'au frică de blăstemü,
 Nicî de păcatü eî să tenuî,
 Urmândü numai răutăţî,
 Zavistiî şi nedreptăţî,
 Ca şi cu bieţî brăslaşî
 Şi d'al de streinî ruptaşî.
 Pe loc o afăvurisă
 Şi cu cale o găsiră
 De-î dete cu țeranî rënd,
 Slujbă să arate vrënd.
 Óre-atâtea suspinurî
 N'o s'aducă niscaî chinurî?
 Nu aş crede plânsul lor
 Sa treacă pe Dumnealor,
 A nu gusta vr'o papară
 Veninată şi amară,
 Că Domnulü celui ziditorü
 Este 'n delungü rebdătorü,
 Dar apoi de adichie
 Numa 'ndată să mânia,
 Şi fieşî cuî dupe faptă
 Ii trimite plată dróptă,

Măcar fie orî-ce tréptă,
 După cum vădum în faptă
 La prea lumînatu Domnulu
 Urgie și greu sodomulu;
 Și de veți vrea, înțelegeți, 100
 Iar de nu, urmați cum uergeți.
 Că eu mă întorcî a scrie
 A lui vodă istorie,
 Cum mórtea 'i aî fost să fie.

Vineri, după luu amare,
 La 18 Febrnare,
 Merse la Domnulu la curte
 Boeri și obraze multe.
 Ca să vadă ce-o să nască,
 Din firmanu ce-o să citóscă;
 Iar la câte-va din qi
 Și Capugiulu sosi,
 Împreună cu alți trei,
 Și unu Arapü între ei,
 Carele descălecându.
 Cu cugetulu reü în gândü,
 Adică să'lü săvirşóscă,
 Și iutocmai să împlinóscă
 Porunca împărătóscă;
 N'a vrutü să se urce susü
 Spre a nu'i da vr'unü prepusü
 Ci ca unü leü în mânîe
 A mersü dreptü la Visterie,
 De unde a minisitü
 Pe Vodă cum c'a venitü,
 Și d'o fi vremea să vie
 Să'i dea răspunsü ca să scie,
 Că e trinisü de Devletü,
 Să'i spue un merhametü,
 Ca să nu mai aibü dertü
 Söü vr'un fel de casabertü.
 (Aci iar o lacună).

Cel-l-alt vrënd isichie,
 Nicî nu aude, nicî nu şcie
 Măcar ce o fi să fie,

Că de nimicü nu'i pasă,
 Ci dice: fugi și me lasa,
 Căci eu imi catü de casă.
 Alții și de nu sunt frați,
 Dar aflându-se cumnați,
 Staü uumaî de rugăciunî,
 Cu ceasuri închinăciunî,
 Doar tomburî nu egiudesc; 1)
 Iar acest felü se spăsescü?
 Altulü avënd copiî marî,
 Și vëdënd ghiordumurî marî
 De jócă icóse mia,
 Și perde banii cu mia,
 Silesce de face damurî
 Cum și pentru câştigü la harî. (?)
 Mai avënd o îngrijire
 Și pentru a slujbelorî venire
 Din vreme să cerceteze,
 Ca să se adevereze,
 Să le ıea după voință,
 Avëndü de tóte sciință.
 Și la așa socotélă,
 Că'și stringe agoniseală
 Nu încape îndoeală,
 Avëndü omu și sfiéală,
 Ci în scurtü, fieşte-care,
 Făr de altă arătare,
 Toți petrecü în dozghiulare,
 Söü să dică în gustü ce are,
 Că de ar pue toți drugu
 Ar scóte brazdă ca plugu,
 Ș'arü netezi ca strungu.
 Ci lăsându pe Dumnealorü,
 Ca să petreacă cum vor,
 Si venimü la întálnire
 Și a lui Vodă peire,
 Ca să spni cum s'aü întimplat
 Și cum capulü i s'aü luatü:
 Acelü trimisü mergënd sus,
 Tóte lui Vodă 'i aü spus,
 1) Adică: petrec, se amuzézá.

După cum i le dîsesse
 Turculu cînd îl trimesese,
 Și precum și eū arătū 150
 La istorie 'ndărătū.
 Vodă de așa mujdea
 S'aū bucuratū și credea;
 Că păcatū cine'l gonesce,
 Pe orî-care îl orbeșce,
 Și nicî cum nu'l domireșce
 Până cînd nu'l rîsplătesce.
 Și așa cu bucurie
 'I-aū poruncitū să și vie
 Tocmai sus în Spătărie,
 Cu boerîi parisie.
 Decî după ce aū intratū
 Și sălam-alechî 'I-aū datū, 1)
 El, ca celū ce se sciē
 Că simțindū capulū să-î iē,
 Aū începutū să vorbescă
 Și cam cu rîs să zîmbescă,
 Cu o schimă, rînduală,
 A nu da vre o bănuială,
 Dîcîndu-î cu îndrăsneală:
 Valea abeimū azelū,
 Nu fîi tristū că escî mazelū,
 Devletū mazilū saulsucū,
 Casavitu olmasicū,
 Că precum țî-am arătāt
 Prin mujdeua 2) ce 'țî-am dat,
 La Moldova eștî mutatū
 Ște fermanu ocueasinū 3)
 Pă Giuzel icamlasinū
 Izbănu ocum ma ȳa sîz.
 Igun, firmanu să'l citeșcî
 Să te pliroforisescî,
 Ca să mă anthimisescî
 De grabnica luȳ venire
 Cu a domniei vestire.

1) Salutare.

2) Nuvela.

3) Iată, să citeștî firmanu, frumosū să
mi se citescă.

Vodă dăduse poruncă
 Șerbetū, cafea să aducă,
 Că din semnu ce vîduse
 Ore ce și pricepuse,
 Și avea prea frică mare
 De a harapuluî uitare,
 Că se uita la el drept
 Cu ochî încruntațî în peptū,
 Fiind prea fôrte grozavū,
 Lungū, buzatū, negru, scârnavū,
 Și cînd cafeaua sosise
 Capegiulū fî mai dîse:
 Beiule, de acestū icramū 1)
 Fôrte mulțămire amū,
 Că nu beaū cafea, șerbet, 2) 200
 Avîndū patimă și dertū
 Și mă supără la peptū.
 Vodă atuncî în vorbire
 Fiindū coprinsū de 'ngrozire,
 Sēu să dîcū că fu brodire,
 Suci capu să se uite
 Pe o ferestră în curte,
 Că era adunări multe,
 Și socotea să'l ajute;
 Iar acesta capngiū,
 Să nu'î mai dîc piscălgîū,
 Ci mai bine chisargiū, 2)
 Avîndū el la spate pusă
 Pistolășe micî ascunse
 Gătite, cu glônțe pline,
 Ca să'lū lovescă prea bine,
 Cînd vodă vru a se 'ntôrce
 Vorbă cu Turculū a face
 Prea cu unū sulū subțire
 Și cu o meșteșugire
 'I-aū pusū unū pistolū în peptū
 Lovindū prin țîțe dreptū,
 Și iute ca un ajderū 3)

1) Invitațiune.

2) Chisargiū, teslarū.

3) Monstru.

Și lovi și c'un hangeru ;
 Apoi de grab și arapu,
 Ca clipa ȳ taie capu,
 Și se săvârși săracu.
 Oh ce focu și jală mare
 De-așa osindită stare !
 Că după ce laū tăiatū
 Pe locū l'aū și desbrăcatū,
 Doar ismene ȳ-au lăsatū ;
 ȳi târī trupulū afarā
 Jos pe petre, lângă scarā.
 Vinerī la șese din ȳi,
 Toȳi vȳdu și auȳi
 A lui mōrte osânditā,
 Ce ȳ fusese rānduitā
 Cu așa grabnicū sfirșitū,
 Ce nu s'aū mai pomenit.
 O prea luminatulū Domnulū
 Cum ȳi sosi greū sodomulū !
 Tōte în zadarū ȳi furā,
 Și ca clipa se trecurā !
 Nu șciuși să te păzesci,
 Sōu să fugi, să pribegesci,
 Să nu beī așa pahar
 Mult veninatū și amarū ;
 Dar pe șemne vru pȳcatulū
 Care il veī fi urmatulū,
 Acela te aū gonitū fōrte
 Ca să piei cu așa mōrte,
 Precum Domnu Mavroglicā
 Căci aū tăiatū pe Petricā, ¹⁾
 Așa și Măria-Ta
 Căci perduși pe Dumitricā,
 Acel Petrache numitū
 Aū fostū iar ca Turnavitū ²⁾
 Pravoslavnicū și creștinū.

1) cf. Fotino, II, 358.

2) Idem, op. cit., II 368.

Ear nu daȳi pāsuri și chinū
 Să ȳ pieri decī fără de milă ?
 Sufletū să luaȳi în silā.
 Veȳi a sângelui vȳrsare
 Cum făcu la cerū strigare !
 Cunōsce dar, că scriptura
 Dreptū ȳi dā invȳșătura :
 «Însuși cum ție nu ȳi place
 Nicī altuia tu nu face.»
 Iată dar ce folositi
 Că scriptura nu păziȳi,
 Alergaȳi singuri la vinā
 Ca să faci mōrȳi pricinā,
 Să ȳi întristezi casa fōrte
 Cu amărita ta mōrte,
 Și ce bucurie-avea
 Când ai luat domnia,
 Iar acum ce întristare,
 Ce plāngere cu ohtare,
 Că de ai fi viū să veȳi,
 Ai plānge, să lăcrămezi
 De Dōmna și de Domnișe
 Ș'ale curȳi coconișe,
 Cum cu focū te jelescū elo
 Cu bietele bezdadele,
 Vȳdȳndu-te josū tăiatū
 Fār de capū și desbrăcatū,
 Fār de capū și plinū de sānge !
 Și cum n'orū țipa și plānge
 Să vaȳă unū Domnū slăvitū,
 In așa halū osânditū ?
 Ce inimā o să fie
 Plānsulū să pōtā să'lū ție
 Și să nu se obidōscā,
 Cu lacrāmī să se jelōscā ? 294

1) Fotino, op. cit., II, 369.

Anexă la pag. 254.

1798 Februarie 5. Pitac la Vorniculă Golescu, fiind-că vine din năuntru un ghinăral englez cu patru ofichialī, să gătescă dar trei odăi diu casele ot sfete Sava, care vor fi călduróse.

Cod. XXXIX fila 138

1798. Octombrie 7. S'aũ făcutũ carte deschisă către Ispravnicĩi județelor ce cad in drumulũ Căinenĩ, pentru douĩ Baronĩ Delimarchezi (Danimarchezi ?) ce mergũ prin schela Căinenĩ, să le dõe tóte cele trebuincióse afe conacelorũ, însă să li dõe cu plată.

Cod. XXXIX fila 92 verso.

1798, Septembrie 28. Porunciũ la Ispravnicĩi ce cad pe drumulũ Căinenĩ pentru unũ ofichialũ, Filembaum, al Curței Chesaricescĩ, ce merge înăuntru, să'ĩ dõe la drumũ de ale mănăcării, pe care la va plăti cu banĩ.

Cod. XXXIX fila 88 verso.

Anexă la pag. 256.

Amũ arėtatũ că la 18 Febr. 1799 s'a intãmplatũ uciderea lui Iiangeri, la pag. nóstră 248, unde din erórea culegătorului tipograficũ, cu tóte corecturile făcute, s'aũ imprimatũ data de 1790 in loc de cea de 1799. Imediat s'a constituitũ căimăcãmie până la sosirea noului Domnũ Alexandru Moruz. Se póte constata acėsta prin documentele publicate in *Convorbiri Literare* (No. 7 din 1892). Este unũ pitacũ alu căimăcãmiei cu data din 9 Febr. 1799.

Anexă la pag. 276.

Cu referință la sfera *justiției* sub domnia in Moldova a lui Alexandru Calimah, mai aducemũ aci, in prescurtare cele mai multe, o serie de documente.

1. Pitacũ din 1795 Iulie 6, către Grigore Bașotă biv vel Stolnicũ și Alexandru Roset biv vel Serdarũ, Ispravnicĩ de țin. Romanului. Cercetare ordonatã pentru hotarele dintre moșia Hăbăsesci a Glucerului Iordache Milu și moșia Fărcășani a mănăstirei Trierarchĩ din Iași. (Acad. por-tofoliu XXII doc. No. 246).

2. Pitacũ de la Io Alexandru Ión Calimah Voevod din 20 Iulie 1795, dupã jalba lui Manolache Caracaș. cerendũ să se otarnicėscã unũ locũ de case părintesci din Tėrgu-Romanului. Domnitorulũ đice, că acestũ locũ nefiindũ hotărnicitũ de sumã de anĩ și impresurãndu-se de către megiași «de nu veți putea merge unulũ diu D-vóstrã (Ispravnicĩ), să rĩnduiți din maziliĩ aceluĩ județũ pre cari ĩi veți socoti a fi ómenĩ cu sciință, să meargã la fața locului, unde stringendũ pe toți megiași,

împrejurași, cu scrisori ce vor avea, fiindu față jăluitorulū iară cu scrisorile și dovedile sale, să facă cu amănuntulū cercetare... să măsore locul și să'l stîlpescă cu petre hotare» (folio mic. Acad. port. VII No. 11).

3. Pitacū din 22 Iulie 1795, Volnicie unū armășelū să găsescă nisce țigani ai marelui Vornicū N. Roset, fiindu-i dați cu hrisovulū lui Alexandru Moruz, înoitū și de M. C. Șuțu. (Acad. port. XXII cod. No. 21).

4. Pitacū din Noembr. 1795, în favorea lui Toader Carp cu referință la nisce țigani. Pitaculū este semnatū de Domnitorū și are sigilū mijlociu. (Acad. port. VII dos. No. 22).

5. Documentū din 31 Noebr. 1795 în pricina, de hotărnicie dintre moșiile Gănesci și Juvicesci ale Stolniculū Const. Gheuca și între moșiile Cosăsci și Poenile Călugăruului dișe și Cărstesci din ținutulū Cărligătura, ale Clucerulū Anastase Scorțescu. Se face în acestū actū mențiune de o hartă de închipuire a locului. Domnitorulū imputernicesce pe Scorțescu, să stăpânescă numitele moși întocmai. Contra-semnatū de vel Log. Sigiliu mijlociu în roșu. (Folio mic, avēnd în filigranū unū Leu. Acad. port. XII dos. No. 173).

6. Pitacu din 23 Ianuar 1796. Este o volnicie datā lui Pelițian biv vel Jigniceri, să stăpânescă jumătate satū din Oborocenī, fiindū drēptā zestrea a Domniei sale.

Sigiliulū mijlociū în roșu. (Acad. port. I. No. 66).

7°) Anaforaoa Divanului, în 1796 Ianuar 31, cu judecata făcutā la Mitropolie (după jaloba paharnicului Gregoraș Sturza pentru moșia Pițcani de pe Prut țin. Iași).

Banulū Mihalache Luca aū arētatū, că Pițcanii sunt în stăpânirea neamului seū, ca danie de la Domnul Moisi Movilă Voevod și s'aū stăpânit de ei până la 1755. apoi perđēnd scrisorile moșiei aū rēmas nestăpânitā *atāt din împotrivirea vremilor*, cât și pentru porderoa scrisorilor de la reposatulū Logof. D. Sturza.

Este anaforaoa semnatā de Iacob Mitropolitulū și de alți boeri de Divan.

(Academic. Port. XI. Doc. No. 229. Folio mare, hârtie grōsă cu 3 crai noi în filigran).

8. Pitacū de ia Alexandru Calimah din 6 Febr. 1796. Este poruncă datā ispravnicilor de Roman, în urma jalbei lui Ioniță Burchi biv vel jitnicerū. Sigiliulū domnescū este în cearā deasupra cārței indoite ca scrisore. (Acad. port. IX doc. 111. folio, hârtie tricapelă).

9°) Io Alexandru Ión Calimah Voevod

Credinciosū boerulū Domniei mele D. Ión Carp biv vel Stolnicū, sănătate. Alū nostru cinstitū și credinciosū bōerū D. Manolache Donici biv. vel Ban ne

aŭ făcutŭ aretare, cã in moșia Sãpoteniŭ de la țin. Orheinluŭ are și D-luŭ părți, carele nefindŭ alese și hotãrite despre coŭ-lalți rezeși, aŭ cerșutŭ ca sã se aleagã și sã le hotarascã...

Ordonã stãlpirea și hotãrîrea. «Iar nãscendŭ pricinã pentru hotare, petre sã nu puŭ, ci sã faci hartã cu bunã închipuire de starea loculuŭ», cum și mențiune, de aceste pe largŭ, cu cari viindŭ la Divanŭ, sã se hotãrascã.— 1796 Mai 5. (Rãvașŭ, pe dosŭ adresa și sigiliu de cãrã roșie 1795).

(Acad. Port. IV. No. 75).

10°) *Pitacu din 1796. Iulie 3.*

«Fiind-cã din porunca Domnieŭ mele, la cercetarea ce este ca sã se facã moșieŭ Binesciŭ (Orhein), care s'aŭ aflatŭ dróptã Domnãscã, s'aŭ orînduitŭ pre D-nealuŭ Spãt. Șerban Canano, iatã te orînduimŭ și pre D-nóta, ca împreunã cercetãtor. Decŭ luãnd cartea Domnieŭ mele, îndatã te veŭ scula și veŭ merge la numita moșie Binesciŭ, unde și D-neluŭ Spãt. Șerban Canano s'aŭ trimis...» Sã cerceteze hotarele, sã facã mãrturie pre largŭ și hartã, dupã obiceiŭ.

Sigiliu de cãrã roșie pe dosŭ la Rãvașŭ.

(Acad. Port. IV No. 230).

11°) Pitacŭ la IorJache Neagoie biv. vel Post. serdar de Orheiŭ, sã hotãrascã Clisova, partea luŭ Spãt. Doniciŭ.

(Acad. Port. XXII. No. 206).

12°) Cãtre Dunitru Sturza biv. vel Post. i Gheorghe Iuga Vornicŭ de Pórtã, dupã jalba luŭ Ion Tentuluŭ biv. vel Sluger, pentru moșia impresuratã.— Februarie 12 din 1798.

Sigiliul mijloc roșu (1795).

(Acad. Port. I. No. 100, (Folio mic).

13°) Carte închisã cu sigiliu de cãrã roșie, la Costache Racoviță biv vel Post. Ispravnicŭ de țin. Neanțŭ, dupã jalba luŭ Ștefan Ccsma, Ion Negurã etc. cã rezași din Țușcanŭ și din Broștenŭ le impresórã moșia. — Iunie 22 din 1798.

(Acad. Port. I. No. 103).

14°) De la Alex. Ión Calimach. Pitacŭ din 1796 Sept. 10 cãtre Manolache Doniciŭ biv vel Banŭ, cerendŭ ca cu hrisovŭ de la rãposatulŭ Domnŭ Mihaŭ Racoviță Vvd. pe o a patra parte din moșia Clisova, sã'lŭ trimitã la Divanŭ spre cercetare.

(Academie. Portofoliulu XXII. No. 131).

15°) De vreme ce Ștefan Ciogole biv Vorn. de Pórtã prin jalbã ce aŭ datŭ Domnieŭ mele aŭ făcutŭ cerere, ca din moșia Sebășeniŭ i Bãdiuțiŭ jud. Dorohoŭ,

să i se dea partea lui ce i s'arū cădea de pe nómulū Ciogolescilorū, împotriva căreī cererī fiind-că Banulū Iamandi au răspunsū, că soorulū D-sale răposat. Mihalache Sturdza are cumpărate părți după acéstă moșie de la Sorocenescī, «se pune și de sorocū feciorilorū lui Ionișī Soroceanu, ca la 14 zile a viitōrei lunī Noembre, să se afle aici cu scrisorī, doveđi ce va avea, sa stea la judecatā cu Stefan Ciogolea...» de cumva nu va veni, va fi adusū cu omū gospod și va da și ciobote.— 1796, Oct. 22.

Sigilū roș cu data 1795.

(Academic. Port. I. No. 111).

16°) *Io Alexandru Ion Calimah Vvod.*

Pitacū la boierī Iordache Luca biv vel Stolnicū și la Ispravniculū de țin. Dorohoiului, să hotărască moșia lui Vasile Nanu din satulū Borole.—1796, Noembre 7.

Sigilū mijlociū roș cu Io A. Calimah Vvod 1795.

Academic. Port. VIII, (folio mic, filigranū cu vulturū cu unu capu și aripile întinse; de desubt C F A).

17°) De la Alex. Calimah. Pitacū din 1797 Ghenarū 24, volnicindū unū aprođū să «ridice prin marafetulū *Dregătoriloru de ținutu*, pe Iordaki Davidol și Ionișā Soroceanu, carī n'au venitū la soroculū ce li s'a datū, ca să se judece la Divanū, cu Banulū Toma Iamandi și cu neamulū Ciogolea.

Sigilū roș mijlociū, 1795.

(Academic. Portof. I. 112).

Proci vel Logofetu

18°) *Io Alexandru Ion Calimah Vvod.*

Prin domnésca nōstrā cartē se pune și de sorocū Egumenulū de la schitulū Runcul și diaconulū Toader Bojog de la țin. Neamț, ca la 10 zile a curgētōrei lunī Martū, împreună cu scrisorī și doveđi ce vorū avea asupra moșiei Bahna i Cornesciī și Țușcaniī, să se afle aici la Divanulū Domniei mele, să stea la judecatā cu rēzeșiī do moșia Bahna, iarā neviindū la soroculū de sus, se va trimite omū gospod de'lū va aduce și va da ciobote; acēsta. — 1797 Martū 2.

Sigilū mijlociū roș.

Proci vel Logof.

(Academic. I. 78).

19°) *Io Alex. Ion Calimah Vvod, Domnū țerei Moldovei*

Enache biv. căpitanū de lefegī, cere să i se întărăscā stăpânire asupra unei părți din moșia Mircesciī. — 1797, Aprilie 20.

(Academic. Portof. IX No. 162).

20°) *Io Alexandru Ion Calimah Vvod.*

Dupē jalba lui Petrache Stârce mazilū de la țin. Iașiī, în judecata cu

Pitarii *N. Calmuški* pentru moșie, se pune și de sorocii lui Neculae Calinutski la viitorii și de sf. Dumitru.— 1797, August 8.

Sigiliu mijlociu roș 7795.

(Academie. I. No. 42).

21°) *Io Alexandru Ion Calimah Vod.*

Către Ispravnicul de țin. — — — «boierulă Domniei mele Gheorghe Tăut Vorn. de Pörtă» după jalozele lui Ioniță Arlip pentru moșia de la muma lui, *Epurenii*, cu nedreptate stăpănită de ună Simion Rosna de la sud. Botoșani.— 1798, Aprilă 30.

Sigiliu mijlociu din 1795 roș.

(Academie. Portof. I. No. 88, folio mle).

22°) Către Vorniculă de Botoșani.

Tot după cererea lui Arlip, pentru moșia de elironomie de la mama sa, Rușii, iar de Simion Rosna stăpănită. 1798, Aprilă 30.

Sigiliu mijlociu roș din 1795.

(Academie. Port. I. No. 85).

23°) *Io Alexandru Ion Calimah Vod.*

Pitară către Gheorghe Ghica Vorn. de Pörtă, după jaloba rēzeșilor din moșia Bahna, că li se impresoră moșia de rēzeși din Țușcani și Broșteni (țin Neamț). Vodă spune, că «s'au scrisă cartea Domniei mele către D-lui Posteln. Const. Racovița Ispravniculă de Neamții, ca să 'ți dăe ajutorii și din partea D-sale pe care va socoti, carele împreună cu numiții să mergeți și să faceți cuviincioasa cercetare la fața locului, după cum se poruncesce prin această carte» 1798, Iunie 22.

Sigiliu roș mijlociu, 1795.

Proci vel Logofetu.

(Acad. Port. I No. 79, folio mică în filigran: ΩΩΩ și pe fila eca-l-altă sugenta și A I M).

24°) *Io Alexandru Ion Calimah Vod.*

Pitară de rēnduirea lui Const. Palade biv. vel Vorn. să mērgă la țin. Sucevei, să hotărască aceste moșii (a *Smarandei Cantă*) și anume: Forășcii Maximescii, Onicanii, a patra parte din Mediescii.— 1798, Iulie 13.

(Academie. Portof. IV, No. 222).

25°) *Carte la cinstiți și credinciosă boierulă Domniei mele D-lui Manolache Donici biv vel Spăt. cu sanătate!*

După jalba lui Vasile Panăș, Gheorghe Panăș și cu alte nōmuri și rēzeși ai loră de la țin. Orheiului asupra D-tale, cerēndii să fie judecați la Divanul pentru moșia *Tutovenescii* din țin. Orheiu, că ară fi a loră...

I se pune «și de sorocii, ca la 26 a viitorii lui August, negreșitu să

te aŋe la Divanŭ cu scrisorŭ ŝi doveđi ce veŭ avea, scŭ vechilŭ deplinŭ rŝspunđetorŭ sŝŝŝ trimitŝi...» — 1798, Iulie 19.

Sigilŭ de cŝrŝ roŝ mijlociŭ.

(Academie. Portof. XXIII No. 284).

26°) *Carte dŝmnŝcŝ cu adresa pe dosŭ, cŝtre «credinciosu boŝerulŭ Domnieŝ mele D-luŝ Ispravnicu de ŝin. Romanulu, cu sŝnŝtate sŝ se dŝ».*

Dupŝ reclamaŝia luŝ Manolache Poliŝan, cŝ i s'a fŝcutŭ pagubŝ cu nisce oŝ ce aŭ intratŭ pe moŝia *Scheuleŝulŭ*, ce este alŝturŝ cu *Oborarenŝ* de la ŝin. Romanulŝ, cŝlcŝndu-ŝ 70 de fŝlcŝ de fŝnŭ. Ordonŝ Vodŝ sŝ se facŝ ispŝŝire.

Sigilŭ cŝrŝ roŝŝ pe dosulŭ cŝrŝei.

(Academie Port. I. No. 86 fol. mic).

27°) *Io Alexandru Ion Calimah Vod*

Pitacŭ «cŝtre cinstitŭ ŝi credinciosŭ boŝerulŭ Domnieŝ mele D-ta Vasile Roset vel Vornicŭ za aprođŝ», ŝn afacerea avereŝ rŝpos. *Manolache Zugravu.* — 1798, Sept. 23.

(Academie. Port. XII. Docum. No. 274. folio oblong).

28°) Alex. I. Calimach dŝ volnicie unŝ aprođŭ, ca sŝ mŝrgŝ la ŝinutulŭ Orheiului ŝi prin marafetulŭ *D-sale serdariloru*, sŝ ridice pe unŭ Vasile Bucuresceanu cu alŝŝi aŝ sŝŝ, rŝzeŝŝ din moŝia Clisova, de la acestŭ ŝinutŭ alŝ Orheiului, ŝmpreunŝ cu orŝ-ce scrisorŝ ŝi doveđŝ ce vorŭ fi avŝndŭ, sŝ-ŝ aducŝ la Divanŭ, sŝ se judece cu D-luŝ Spŝtarŭ Manolache Donicŝ, pentru pŝrŝile ce are ŝi D-luŝ ŝn numita moŝie Clisova. — 1798, Noembre 20.

Sigilŭ roŝŝ rotundŭ

S'aŝ trecutŭ ŝn condicŝ

Procit vel Logof.

M. Condiraru

(Academie. Portof. XXII, doc. No. 204).

29°) *Cu mila luŝ Dumnezeu Io Alexandru Ioŝn Calimach Voevod Domnul ŝerei Moldoveŝ.*

Domnia mea deosebitŝ rivnŝ avŝndŭ spre a pŝzi lucrarea bunelorŭ fapte ŝntocmai dupŝ cumŭ ceŝ de mai dinaintea nŝstrŝ luminaŝŝ Domnŝ aŭ urmatŭ adecŝ dupŝ datorie a ŝntemeia starea supuŝilorŭ ŝi a milui, ŝi a ajutora locurŝ, cŝđute. Dreptŭ aceea, luat-amŭ Domnia mea aminte ŝi pentru credinciosŭ boŝerulŭ Domnieŝ mele D-nŝluŝ Vasile Machedon biv vel Slugerŭ, Ispravnicŭ de Curte, carele din copilŝreasca s'a vŝrstŝ s'aŭ aflatŭ ŝi se aflŝ slujindŭ ŝn Domneŝcile Curŝŝi, atŝt ŝn vremea altorŭ luminaŝŝ Domnŝ, cŝt ŝi acumŭ, aflŝndu-se slujindŭ Domnieŝ mele cu credinŝŝ ŝi cu dreptate. Socotit-amŭ Domnia mea cu a nŝstrŝ milostivire, cŝ se cade a fi ŝmpŝrtŝŝitŭ cu ŝre-care ale nŝstre Domneŝcŝ mile ŝi iatŝ osebitŭ de altele ŝ'amŭ miluitŭ Domnia mea cu unŭ locŭ Domnescŭ, ce

s'au aflatu slobodü lëngă pórtá Curþii gospod ceí vechi, subt cósornicü, adecã la faþa uliþei mari de către temniþã, ce este în zidulü curþei vechi și în dughiana unü ciasornicarü neamþü, ce au avutu și elü loculü danie de mai înainte; la care locü din porunca Domniei mele s'a rânduitü întâiu hotarnicü pe credinciosü boierulü Domniei mele D-nolü Șerban Botezat biv. vel Sluger de l'au cercetatü, carele prin mărturia sa ce a datü în scris așa arată, că după poruncã mergëndü la faþa loculu și chiamändü de faþa pe împrejurași au cercetatü nu cum-va acelu locü să fi fostü mai dinainte datü danie altora de către alți luminați Domni? și toți au arëtatü, că acestü locü de-a pururea a fostü slobodü, locü Domnescü și pe acestü locü a fostü drumü de mergea la *pórtá cazacilorü* iar apoi de la o vreme în cóce de când s'a deschisü pe acolo lagum pentru curgerea apëi, s'au îndreptatü mergea orașenilorü pe uliþa ce merge pe lângă temniþã la pórtá cazacilorü și așa nefindü nici o pricinã la mijlocü, au făcutü stânjenulü de 8 palme gospod, întâiu au măsuratü faþa loculu la uliþa mare, ce este tocmai dinaintea porþei gospod ceí vechi, începëndü cu mësura din colþulü piciorulu porþei gospod alătura cu uliþa pe lângă dughóna ciasornicarulu neamþü, ce este acuma o bărbierie, și acolo s'au implinitü 5 stânjeni și 2 palme, unde au pusü douë petre hotare *chintrearea* loculu; din care una caută înapoi la piciorulü porþei, și alta caută spre uliþa temniþei. Apoi din faþa uliþei mari, din petrele hotare, ce s'au arëtat mai susü mergëndü cu mësura spre temniþã alătura cu dughiana ciasornicarulu, până în marginea uliþei, din dosü, care se numeșce uliþa temniþei ce merge spre pórtá cazacilorü, acolo în margine s'au implinitü 8 stânjeni și 2 palme, unde s'au pusü alte 2 petre hotare *chintrearea* loculu, din care una caută înapoi la cele douë petre hotare ce au pusü întâiu, iar una caută în jos spre pórtá cazacilorü, alătura cu uliþa temniþei, la cel-l-altü colþü alü acestu locü. De acolo a purcesü cu mësura în jos spre pórtá cazacilorü, măsurändü fundulü loculu alătura cu uliþa temniþei până în malulü ripei pe unde curge apa lagumulu, unde s'au implinitü 8 stj. și 4 palme și iarăși au pusü acolo 2 petre hotare *chintrearea* loculu, din care una caută înapoi la cele-l alte 2 petre hotare, iar una caută dreptü în colþulü zidulu curþei gospod, și apoi din petrele acestea s'au întorsü cu mësura dreptü la colþulü celü mai dinainte alü curþii gospod, de unde se începe zidirea porþei și acolo tocmai în ungherü s'au implinitü 10 stj. și 2 palme, unde nu a mai fostü trebuinþă de a mai pune hotar la acestü colþü. Cumü mai pre largü se cuprinde la aceeași mărturie hotarnică, ce este din anulü acesta curgëtorü, întărită și cu pecetea porþei gospod. Dreptü aceea, acestü locü de mai sus aretatü să-î fie de la Domnia mea danie și miluire cu totü venitulü, neclintitü și nereșuitü nici odiniórã în veci, pe care să aibă a'și face case, séu dughene, séu orí-ce altă zidărie va voi, ca pe dréptã moșia sa. Asupra căruia să-î fie hrisovulü Domniei mele acesta stătător în veci; care s'au întăritü cu a nóstră Domnescă iscăliþurã și pecete, La care poftinü Domnia mea cu dragoste pe

alți frați luminați Domni, ce vorii fi în urma noastră la Domnia acestei țeri, să nu surpe acéstă pînă milă care cu dreptu amii făcutu Domnia mea, ce mai vertosu să întărăscă pentru alu Domniilor sale cinste și veșnică pomenire. Scrisu-s'aui hrisovul acesta la scaunulu Domniei mele în orașulu Iași, întru cea dintăiū Domnia a noastră la Moldova, în anulū alu treilea, în cursulu anilorū de la mântuitorulū Hristos, 1797 Decembrie 28.

(*Semnătura lui Vodă*).

30°) *Cu mila lui Dumneđeui Io Alecsandru Ión Calimah Voevodu
Domnu țerei Moldovei.*

Bine-voindū Domnia mea a întemeea starea supușilorū noștrii și, după cuviință a revărsa a noastre Domnesci milii, la locuri căđute, pentru că facerea de bine și milostivirea, după ce este strălucită podóbă luminaților Domni, este și cea mai trainică, care și după viață rămâne păzită. Pe acésta dar ceī dinaintea noastră luminați Domni s'aui silitū a o avé cu sine-și. Asemeni și Dounnia mea, din ceasul, ce în numele sfântuluī Dumneđeui un domnit intr'acéstă bine-credincioșă țoră și m'amii suitū la alu nostru părintescū și domnescū scaunū, în cât aui fostū cu putință ne-amii silitū a o avé cu noi.

Dreptū aceea, luat-amii Domnia mea aminte și pentru locuitorii din tērgul Petrei, de la ținutul Neamțuluī, cari, prin jalba ce aui datū Domniei mele, aui făcutū cerere pentru totū loculū Domnescū, ce aui mai rămasū acolo ne datū nimenuī, să li se facă lorū danie și miluire de catre Domnia mea, ca unora ce pururea aui purtatū de grijă pentru sfânta biserică Domnescă, ce este la acelu locū, întru care se cinstesce și se prăznuesce hramulū naserii sfântuluī, slăvituluī proorocii înainte mergătorū și Botezătorū Iónū, cum și altora sfinte și Dumneđeesci locașuri ce mai sunt acolo. A căroră cerere Domnia mea nu o amii trecutū cu vederea pā (*sic*) viitor, fiindū spre bună podóbă și întemeerea sfințelorū luī Dumneđeui locașuri, pentru să aibă deapururea prilejū ca să se slujască într'insele Dumneđeésca liturghie. Iată ne-amii milostivitū Domnia mea și prin acestu alu nostru Domnescū hrisovū i-amii miluitū cu totū loculū Domnescū de la tērgulū Petrii, atātū acelu cât este cu dugheni și case pe dēnsulū, cât și totū locul slobolū ce mai este afară de tērgū, care de astă-đi înainte și în veci să le fie dréptă ocină și moșie, pe care să'l stăpânescă cu bună pace, în tóte semnele și hotarele luī, ce sunt deosebitóre între alte moșii și alte locuri ce sunt date mai înainte. Inșă și tērgoveșii să fie datorii, în tótă vremea a ține acea biserică gospod. și alte sfinte bisericī de acolo, cu îndestulare de preoți și cu tóte cuviinciósele podóbe bisericesci pentru slujirea sfinteī și Dumneđeesci liturghii. Asupra căruia locū să le fie hrisovulū Domniei mele acesta, de danie și miluire, statornicū, neclătiti și . . . nici odiniórá, în veci; care s'aui întăritū cu alu (*sic*) noastră Domnescă iscălitură și pecete. Decī poftimū Domnia mea, cu dragoste, și pe alți frați luminați Domni, ce vorii fi în urma noastră la

Domnia acestiî țērî, să nu surpe mila acésta, ci mai vârtosü, adăogëndü, să întărească, pentru a Domniilorü sale cinste și vecinică pomenire. Scrisu-s'ău hrisovulü acesta la scaunulü Domniei mele, în orașulü Eșii, întru ce dintăiü Domnie a nóstră la Moldova, în alü doilea anü, de credinciosü boerilü nostru Șerbanü biv vel Slugerü, în anii de la Hristosü 1797 Mart, 8.

Semnatü Io Ales. Calimah Vvd.

(Intre actele St. Ión de la Pêtra).

31°) La 1798 Aprilie 12 aflămü pe zăpisulü moșiei Poiana Cârnelüi o întărire *de la Isprăvnicia ținutului Vasluiului*, care face actü de notariat: «și de față înaintea nóstră viindü cuvioșia sa chir Iosaf năcialniculü S-tulü Schitulü, ce se numesce a Ducăi, împreună cu Mardarie Darie, și arătându-ne și prin viü glasü de față cu numitulü Mardarie, precum că din însăși a sa bună voire, de nimeni silitü, nici asupritü, pentru mântuirea sufletulü sēü și a celorü de mai dinainte ai sēi, aü datü danie partea acésta a sa din Poiana Cârnelüi, ce este alătura cu moșia Schitulü, precum prin dania acésta mai sus în scrisü se arată; pentru aceea a sa bună voire auđind-o și noi, amü adeveritü și cu a nóstră iscălitură, iar pentru scrisorile vechi însuși ne aü arətatü, că sunt date la Dumnélüi Serdarulü Ión Roset, fiind date de către moșii Dumisale a luı Mardarie, cuprinđendü acele scrisorü și pe alte nume de moșii, care sunt date de aceea la némulü Dumisale Serdarulü Roset.

Condica Mitropoliei Iași din 1818, pag. 957.

32°) *Io Alexandru I. Calimah Vvd.*

Cinstitü și credinciosü boierulü Domniei mele D-ta Dinitrie Sturza biv. vel. Spătare, sănătate. Iți facemü Domnia mea scire, că după multele judecăți ce aü avutü D-nélüi Stolnicu Andrei Milu cu D-nélüi Mihail Sturza, pentru două siliște anume Miraescii i Cozinescii, s'ăü datü cea desevărșită hotărire și de către Domnia, mea, prin întăritura ce s'a făcutü anaforalelorü D-séle velișilorü boeri; dar fiind-că după jalba ce aü datü către Domnia mea D-nélüi Stolnicu Milu aü arətatü că nu i s'arü fi urmändü stăpânirea după hotăritura Domniei mele, pricinuindu-se supărare de către D-nélüi Vorniculü Mihaı Sturza, după cum la acésta ne-amü încredințatü din însași însciințarea D-séle boierilorü Ispravnicii ai ținutului Romanului, ce fac către Domnia mea; étă te orânduimü Domnia mea hotarnicü și poruncimü D-téle, ca primindü porunca acésta, să mergi la fața locului la aceste mai sus aretate două siliște, unde cetindü anafora D-séle velișilorü boeri, din cuvëntü în cuvëntü, cum și întăritura Domniei mele, să puı în lucrare porunca ce se cuprinde în anafora, și să puı și petre hotarü pe la locurile ce se va veni, întocmai după cuprinderea anaforalelorü ce s'ăü ăisü, și după ce vei pune petre hotare, vei da și mărturie hotarnică la

mâna D-séle Stolnicu Andrei Milu, încredințată cu iscălitura D-téle; acésta, și fii sănătoși. — 1797, Aprile 27. (*Arh. statului Iași*).

Pecete gospod.

Procit vel. Logf.

33°) După luminata carte gospod. ce ne-au adusă D-nóluț Stolnicu Andrei Milu, a Înălțimeț Sale Alexandru Ion Calimach Vvd. din 1797 Aprile 27, întru care ni se scrie, că după judecata ce au avutu D-nóluț Stolnicu Andrei Milu cu D-nóluț Vornicu Mihail Sturza pentru două siliște anume: Mircesciț, Cosmesciț s'au dată cea desevârșită hotărîre și de către Înălțimea Sa prin întăritura ce au făcută anaforaleț D-séle velișiloră boeră, și că după jalba ce au dată către Înălțimea Sa D-nóluț Stolnicu, au arătatu, că nu i s'ară fi urmându stăpânirea după hotărîrea Înălțimeț Séle, pricinuindu-se supărări de către D-nóluț Vornicu Mihail Sturza, după cum la acésta s'au încredințatu Înălțimea Sa din însăși însciințarea D-séle Ispravniciloră ținutulu Romanuluț, ce facă către Înălțimea Sa, și îmă poruncesce ca să merg la fața loculu la aceste măi sus arătate siliște, și cetind anaforaua velișiloră boeră și întăritura ei, după cuprinderea anaforaleț să pună și petre hotarū și să daū și iscălitura hotarnică și mărturie; după poruncă, amă mersū la fața loculu și întoiți anū cercetatū anaforana D-lor séle velișiloră boeră, care este din 1795 Octombrie 8, și fiind-că D-nólor boeră hotărescu din marginea moșiei Juganiț i de către Mircesciț să se măsore în sus una mie două sute stânjenă, în curnezișū pe trei locuri pe la capete, și prin mijlocū, și să se deă Mircescilor i Cozmescilor pentru două siliște, și unde va veni și se va împlini măsura dintre moșia Pogonesciț a D-séle Vornicu Mihail Sturza (fiind atunceă Spătarū) să se facă despărțire, și să se puie și petre hotarū, cu care și D-séle Spătarū Milu i se dă hotarū de două sate dupe măsura ce-i dă alătura moșiei Juganiț, și D-séle Vorniculu Mihail Sturza, iarăși ū rămân acele patru siliște întregi, care anafora fiindū întăritū și de Înălțimea Sa la 1796 Martie 29, se arată în întăritura, că D-nólor velișii boeră întocmai după dreptate au judecatū, și D-luț Spătarū Enache după drepte scrisorile séle să aibă a stăpâni două seliște, anume: Mircesciț și Cozmesciț de la ținutul Romanuluț pe Siretiț, și prin boierulu hotarnicu ce se va orându de către Înălțimea Sa, să facă despărțire hotarnică, după cum s'au găsitū cu cale și cu dreptate de D-nólor velișii boeră, iar când D-nóluț Vornicu Mihail Sturza va găsi doveđi și scrisori încredințate împotriva scrisoriloră D-lor séle Spătarū Milu, atunci să aibă voie a'și căuta prin judecată. Decă fiindū cū atât prin anaforaua D-lor séle velișiloră boeră, cum și prin întăritură se hotăresce, că D nólū Spătarū Milu are dreptate, și D-nólor velișii boeră hotărescu, ca să se deă D-séle Spătaruluț Milu 1200 stânjenă din hotarul Juganilor despre Miraesciț în sus spre Pogonesciț D-séle Vorniculuț Mihail Sturza; amă mersū de amă cercetatū marginea numitei moșii Juganiț despre moșia Miraesciț și aflându-o despărțită cu petre hotarū și moviți, după hotărîrea ana-

foralei și după porunca gospod. ce mi-a venit, am început a măsura ânteiu din hotarul Juganilor ce este în lunca Siretului în sus spre Pogonesci, prin luacă, și unde s'aun împlinit una mie două sute stânjeni gospod., am pus peatră.

34°) Inscuințare facu cu această adevărată și încredințată mărturie a mea, la toți cei ce se cade a sci, că la 1783 fiindu eu Logofetiu mare în Domnia prea Înălțatului Domn Măria Sa Alexandru Constantin Voevodu Mavrocordatii, și fiind multă pricină și gălăvă între D-nelul Enache Milu biv vel Spătaru și între fratele nostru D-nelul Constantin Sturza biv vel Vornicu, cerend Spătarul Milu de la D-nelul Vornicu Sturza, prin vechilul seu D-nelul Nicolae Roset vel. Logofetiu, cumnatul seu, fiindu la acea vreme vel Vornicu, o moșie anume Cozmescii, ce ar fi alături cu moșia Mircescii a Spătarului Milu, și moșia acesta este împresurată și luată de D-nelul Vornicu Constantin Sturza între moșiile sele ce le are Pogonescii și cu alte trei silisce în sus și tot într'unu hotari, pentru care moșie Cozmescii din porunca Măriei Sele numitului Domn fiindu eu orânduitu și cu alți frați boierii mari, ca să judecăm și să cercetăm de stăpânesce D-nelul Vornicul Constantin Sturza această moșie Cozmescii și o are luată în moșiile sele de mai sus arătate, cu împresurare să-și afle Spătarul Milu hotaru; (*aci este lacună*) alu doilea mesura ȧarăși în hotarul Juganilor în curmezișu prin Bolboca și pe de asupra Bolbocai tot în sus spre Pogonescii și unde s'aun împlinitu una mie două sute stânjeni gospod. am pus peatră hotaru; al treilea din hotarul Juganilor ce este pe podișu și tot în sus în curmezișu și spre Pogonescii și unde s'aun împlinitu 1200 stânjeni gospod. am pus piatră hotaru în podișu; alu patrulea ȧarăși din hotarul Juganilor din movilița ce este în marginea Dumbravei, despre apnșu, în curmezișu și tot pe sub Dumbrava și prin Dumbrava în sus spre Pogonescii, și unde s'aun împlinitu 1200 stânjeni gospod. am pus peatră în marginea Dumbravei; al cincelea ȧarăși din hotarul Juganilor din capătul moșiei Juganilor despre apnșu dintr'unu locu ce este în Codru în curmezișu și în sus prin Codru și prin Poeni spre Pogonescii și unde s'aun împlinit una mie două sute stânjeni am pus peatră hotaru, și cu aceste cincii mesurii și petre hotare, ce după porunca gospod. am făcut, am despărțit moșia D-sele Stolnicului Andrei Milu despre moșiile D-sele Vornicu Mihail Sturza și i-am dat și mărturie D-sele Stolnicului Andrei Milu, 1797 Maiu 24.

Dimitrie Sturza Spataru.

(Arh. Statului. Iași Dosar No. 23. Trans. 1765, fila 22).

35°) *Io Alexandru Ion Calimah Vod. cu mila lui Dumnezeu Domnulu țerei Moldovei.*

Citindu-se anaforaia acesta înaintea Domniei mele și după cercetare ce aun făcut prea sfinția'sa părintele Mitropolitu împreună cu D-nii veliții boierii,

atât *pravileloru împărătesci, cât și Sobornicescului hrisovu din anul 1785*, între care s'aŭ văduții hotărâre cum să urmezî pentru cele nemișcătore lucruri și acareturî mōnăstiresci și bisericești, ca *nicî cum să n'aibă voie Egumenul* a le deslipi de la mōnăstire, și a le înstreina la alții fără voie și vederată trebuință precum pe largŭ se cuprinde prin anaforaoa acēsta. Dreptii aceea hotărândŭ și Domnia mea, că atât la acēsă sfintă mōnăstire, Treîsfetitele, cât și la cele-l-alte tōte mōnăstirî și biserici a țerii acestei în tocmăi după a împărătescilorŭ pravile și a sobornicescului hrisovŭ hotărîre să urmeđî. Iar care din lucruri cele nemișcătore, de către celŭ de mai d'inaute Egumenŭ a acesteî mōnăstirî se vorî fi deslipitŭ și se vorŭ fi înstreinatŭ peste arētata hotărîre, prin a divanului cercetare să se pue la stare cuviinciosă, ca să nu se păgubōscă sfinta mōnăstire; Intărîndu-se anaforaoa acēsta și cu a Domniei mele, Domnōscă iscălitură și pecete. 1797, Sept. 1.

(Iscălit) *Alexandru Calimah Vvd.*

*Alexandru Hrisoverghi
Stolnic prociit*

36°) *Prea înalțate Dōmne!*

Prin luminata țidulă, ni se poruncesce, că adunându-ne la sfinta Mitropolie să cercetămŭ jalba ce aŭ datŭ către Înălțimea ta, cuvioșia sa Costandie, Egumenulŭ mōnăstirei Treî sfetitele, cu arētare că cele mai multe acareturî acelei sfinte mōnăstirî sunt vëndute de Egumenulŭ ce ai fost mai de 'nainte, cu așeđemînturî și tocmele vecniece, dintre care se pricinuesce o mare strîmbătate și pagubă sfinteî mōnăstirî socotindu-se de către noi asupra acesteî pricinî, mai întâiŭ cuvētulŭ dreptății și a pravilei hotărîrî, alŭ doilea de tōte egumenulŭ să aibă acel pronomion și putere, ca fără șciința Mitropolitului pământului acestui ce va fi dupe vremî și fără șciința Divanului, cum și fără a Domniei poruncă și hotărîre să v.ndă venitulŭ moșiilorŭ, și a acareturilor mōnăstiresci, s'bt așeđemînturî vecniece, cum și de tōte Egumenulŭ după putere și voie ce i se da de acolo de unde este închinată mōnăstirea, să vëndă veniturile și acareturile, și a moșiilor, cu paguba mōnăstirei sub tocmelile care să se păzescă cu vecnicie la nēmuliŭ cumpărătorilor mōnăstirei, ceea-ce punctulŭ din hrisovulŭ ce s'aŭ făcutŭ cu sfatulŭ de obște, la anulŭ 1785 Decembre 28, hotărășce pentru asemenea pricină, să cercetămŭ și cu anafora să înștiințămŭ pe Înălțimea ta «iată, pentru acēsă pricină cum și sfinta mōnăstire dreptate ce i se cuvine după a Înălțimei tale poruncă, ne-amŭ adunati la sfinta Mitropolie, și intrândŭ în cercetare amŭ văduțŭ la condica Divanului, trecutŭ unŭ hrisovŭ din anulŭ 1777, Martie 24, de la rēposatulŭ Domnŭ Gr. Alexandru Ghica Vvd. iarășî pentru pricina unora din acareturile acesteî mōnăstirî ce cu felurî de chipurî cei mai de înainte Egumeni le deslipise de la mōnăstire cu niște tocmeli nefolositoare mōnăstirei, după a pravililorŭ hotărârî ce dic: «mōnăstiresci lucrurî nicî să se vëndă, nicî să se zologescă, fără numai decă va avea

mônăstirea nevoi și vederată trebuință», aî orënduită răposatulă Domnii atunci boierilor de aî cercetatii tôte acele pricinii și le-aî pusă la cale, orënduindă și doui Epitropi, că împreună cu Egumenulă mônăstirei ce era pusă de părinții eparhieii cu alegerea tuturoră părinților, să pörte grija la tôte acareturile, și veniturile mônăstirei, și orî-ce trebă a mônăstirei va fi, și vorii pune la cale acei trei, și vorü iscăli, aceea să aibă tarie, și să se fie în sómă, iar care trebă s'ar face numai de unulü seü de doui, și nu vorii fi iscăliți cu toți trei aceea să rămăe ca o nimica și în sönă să nu se fie; așiderea hotărește și pentru Egumenü, cu ce alegere să se pue, cum și de se va întembla să möră Egumenulü, ce urmare să păzescă Episcopulü până se va orëndui altulü, cum pe largü se arată în condica Divanului; apoi cercetându-se și de către noi la pravilele împărătesci, s'aü aflat într'această chipü că hotărescä la titlu; I-iü cartea 5. și titlu 2, fila 163: înteiü nicü un lucru nemișcătorü și bisericescü, să nu se înstrăineze cu nicü unü chipü, iar când va fi vre-o nevoie și trebuință, care să nu se pötă întunpiua cu altü chipü decât cu înstreinarea unu lucru din cele nomışcătoe, atunci după încredințarea prin juramintü a chivernisitorilorü și cu prinierea acelorü mai multü aî mônăstirei seü aî vre-unei biserici și cu șcirea Archiereului ce-i hirotonisece, se slobodă înstreinare și de lucru nemișcătorü; alü doilea, pe lucrurile mônăstiresci și bisericesci, zidirile ce se facü cu tocmelă să dea pe tot anulü venitulü obicnuitü de acei ce le facü, și de moștenitorii lorü de apururea, iar când orü ziditorulü, orü moștenitorulü până la doui anü, nu va da venitulü obicnuitü, atuncea se izgonese d'intru acea ziditură fără a se socoti ostenela; alü 3-lea, tôte tocmelile cu care se da lucrurile mônăstiresci seü bisericesci, slobod săși facä, pentru câți anü va fi cu voie a unei părți și alteia, însă peste 30 anü, să nu trecä, iar sobornicesculu hrisovü de la anulü 1785, hotărește pentru vënderi și schimbări a moșiilor mônăstiresci, ca cu totulü să fie popritü Egumenulü a nu face, fără numai când va fi trebuință de a se face vre-unü schimbü cu moșiile mônăstiresci, să nu se facä cu alt-ceva fără de cât iar cu moșiü, cari să se cerceteze de către Mitropolitulü țcrii și de către Divanü, cum pe largü arötă la același hrisovü și înștiințându-mă.—Lét 1797 August 6.

*A înălțimeii tale catre D-geu
smeritu rugătoru*

*(iscalit) Iacob Mitrop. Moldovei
prea plecata slugă*

37°) De la Parcalabia Galații

D-luî Gheorghe Șișman, din Tergu Galații avëndü făcute patru magazii binale, jos la schele, pe loculü D-sale Șatrarului Ștefan Kirie ce 'l-aü avutu părintescü, pentru care plătö pe tot anulü câte 50 lei, și după vreme căsătorindü pe fiica D-sale dupe D-luî Iane Popa Gheorghiu, i-aü datü zestre douë magazii binale diutre acele, apoi în anulü trecutü stăpănukü loculü avëndü trebuință de bani, aü scosü loculü la vëndare, și ne eșindü din nömurile vên-

dețorilorŭ, s'ou răzeși, nimine s'ou cumpere, 'l-aŭ cump'ratŭ D-luŭ Gheorghe Œișmanŭ cu prețŭ 150 lei, dupe dreptatea ce are s'ă cumpere acel cŭ binalele, și numitulŭ ginere a D-sale de atunci necontentitŭ i-aŭ făcutu cererŭ, ca sa 'ŭ întorcă banii pe jum'etate, pentru c'at locŭ ținu acele dou' magazii ce le are zestre, și tot l-aŭ prel'ngitŭ; acum D-luŭ Iane Popa Gheorghiu ginerile D-sale, venindŭ inaintea n'otră, unde față fiind și D-luŭ Gheorghe Œișman, aŭ făcutŭ cerere, ca s'ă rescumpere locul pe care se află acele dou' magazii binalce ce le are de zestre, și s'ă'ŭ întorcă banii, a c'aruŭ cerere cunosc'endu-se alăturată dreptății, dup' protimisissŭ, și dar amŭ hotăr'itŭ ca D-luŭ Iane Popa Gheorghiu s'ă'ŭ întorcă banii 225 lei pe care banŭ i-aŭ și adusŭ la p'ărcălăbie, și nevoindŭ ca s'ă'ŭ prim'escă D-luŭ Gheorghe Œișman, i-aŭ datŭ la m'ana D-sale jig'niceriu Costache Vasiliu, ca s'ă st' p'ănă c'ând 'ŭ va lua, iar D-sale Iane Popa Gheorghiu s'aŭ datŭ cartea ac'osta, ca s'ă'și st'p'ăn'escă loculŭ cu dou' niagazii ce are, dup' dreptate și protimisissŭ ce are, nesup'ratŭ de c'atre nimenŭ. — 1799, Maiŭ 1.

Nicolae Paharnic, Nicolae Stamatŭ Sulgerŭ

38°) *Io Alexandru I'on Calimah Vvd. cu mila luŭ D-deŭ Domnŭ al ț'rei Moldovei.*

Credincioși boeri Domnieŭ mele D-n'eta Alexandru Chrisoverghi biv vel Slugerŭ, Ispravnicŭ de țin. Cernăuți, i D-n'eta Pavel Balș vel. Pit. s'ăn'atato; prin jalba ce aŭ datŭ c'atre Domnia mea Paraschiva fiica luŭ Nicolae Holban de la ținutulŭ Hertșii, aŭ aretatŭ cum c'ă dup' m'ortea tatălui lorŭ r'em'andŭ eŭ treŭ frați, apoŭ clironomia p'ărint'escă ce le-aŭ r'emasŭ, aŭ imp'ărțit'o fr'ătesce, făc'endŭ și scris'ore de imp'ărț'elă d' ipă cumŭ s'aŭ in'voitŭ, care scris'ore s'aŭ v'edutŭ acumŭ de D-n'elui vel. Log. in'tru care ar'otă, c'ă dup' multe p'ricini și judec'ăți ce aŭ avutŭ in'tre dinșii, pe urmă aŭ st'atutŭ de s'aŭ in'voitŭ de și s'aŭ imp'ărțitŭ clironomia p'ărint'escă și in partea jalnit'oreŭ ar'otă c'ă s'aŭ venitŭ jum'etate de satŭ din Culițenŭ de la ținutulŭ Cernăuți, fiindŭ scris'orea acea din trecutulŭ anu 94 Iulie 24, isc'ălită de am'andoŭ fr'ății eŭ Vasile și I'on și in'credințată și cu isc'ăliturile D-n'elorŭ velițilorŭ boeri de atuncea; decŭ acum n'mita j'ăluit'ore aŭ făcutŭ cerere c'atre Domnia mea, ca acea jum'etate de satŭ de Culițenŭ, ce i s'aŭ venitŭ in partea eŭ s'ă i se hotăr'escă și s'ă se deosib'escă despre ceal-altă jum'etate, care și aceea, dup' imp'ărț'ela ce aŭ făcutŭ, aŭ r'emasŭ in partea fratelui eŭ celŭ mai micŭ I'on, precum ar'otă și scris'orea de imp'ărț'elă ce s'aŭ pomenitŭ mai susŭ. Și fiind-că v'aŭ cerutŭ pe D-v'ost'ră hotarnicŭ, iată ve orin'duimŭ Domnia mea, ca s'ă mergeți la fața locului, unde adun'andŭ de față pe toți rezeșii și megiașii imp'ejurași cu scris'ori doveđi ce o fi av'endŭ. față fiindă și j'ăluit'orea iarășii cu scris'orile eŭ, s'ă faceți cercetare mai in'tăi din scris'ori și alte doveđi ce vorŭ fi, ca s'ă aflați cele adev'orate marginŭ a n'umiteŭ moșii C'ălițenŭ, pe unde va fi 'ambulatŭ hotarele eŭ din vechŭ și dup' ce veți conjura cu petre și alte semne hotare de jurŭ imp'ejurŭ, apoŭ veți m'ăsura totă moșia

în lungă și în lată și veți alege jumătate de sată a jăluitoarei despărțindu-o cu petre hotare despre cea-l-altă jumătate de sată, care veți da și mărturie hotarnică la mâna jăluitoarei, după obicei, arătându sumă stânjilor și cu petre și alte semne hotare s'ați deosebită jumătate de sată a jăluitoarei și care parte s'ați venită: din sus s'eu din jos? Intru care mărturie iscălindu-ve D-văstră, să se iscălescă toți megieși și imprejurași ca venindă la divană și cercetându-se de D-nolui vel. Log. de va fi făcută pe orinduală și cu următore de dreptate să se întărescă de către Domnia mea, iar dacă la hotărâtă va nasce vre-o pricină din spre vre-o parte, atunci cu petre să nu se stălpescă, ce în ce chipă va fi curgerea pricinei să faceți mărturie în scrisă cu arătare pre largă cum și hartă de închipuirea moșiei iscălită de D-văstră, arătându și loculă aceli de pricină; cu care impreună prin și de sorocă ce le veți pune viindă la Divană, li se va da hotărâre precum va fi dreptă.— 1795 Septembrie 27.

(L. S.) oval mică roșă cu data 1795.

S'ați trecută în condică:

Proc. Vel. Log.

M. Condicar

(Biblioteca Urechia din Galați).

39°) Carte către Teodor Balș, biv vel Paharnic și Tănase Vasile biv vel căpitan de Dărăban, de la Alex. Ión Calimah din 27 Mai 1797, trimițându-li-se jalba Paraschivei fiica lui Nicolae Holban pentru jumătate sată din Culițeni pentru nouă hotărnicie a satului. Cartea este închisă cu pecetea Domnescă în ceară roșie și chiar pe plică în dosă, unde se dice că «să se deă cu sănătate», marele Logofetă contra semnază într'un colțu, iar întru cel-altă colțu opusă *Mihaiu Condicarulu* iscălesce, sub vorbele: *s'au tre ulu*.

40°) Pitacă Domnescă, folio oblungă, de la Alex. Calimah, din 11 Octomb. 1797, adresată deschisă ca o circulară către Const Greceanul vel Log. de țera de sus, Mihai Sturza biv vel Vornic, Dimitrie Saul biv vel Spătară.

Le ordonă hotărnicirea unui locă de dugheni a lui Ión Razu biv vel Vor.

(L. S.) rotundă mijlociu, cu data 1795.

(Biblioteca Urechia, Galați).

Notă la pag. 224 (Nota 2)

Adevărulu e că Muscalii cari se pregăteau să intră în țeră, cerură abolirea *văcărituluș*, ca să-și facă nume bun la Munteni, dar uciderea lui Hangeri insemna și un revirement nou în politica Turciei față cu Franca.

Rebeliunea lui Pasvantoglu amenințându Valachia, părea că o să legitimizeze apărarea ei prin oștiri muscăleșci. Cu atâtă mai multă se

răcia Turcia de Francia, cu câtă erau la curtea Republicană veleități să se trateze cu Pasvantoglu. «Cet homme (dice o notă catre Directorul executiv ală Republ. fr. in 1798) merite peut-être qq. attention de la part du Directoire. S'il est dans les destinées prochaines de de l'Empire turc de cesser d'exister en Europe, il scrait à désirer que Pasvantoglu put en acquérir une portion, même considérable, puisqu'il en résulterait une diminution sur les lots qui, dans ce démembrement, échoieraient à la Russie et à l'Autriche. En s'élevant sous les auspices de la R. F. il contracterait pour elle une reconnaissance qui pourrait être utile contre l'ambition qu'il faut toujours supposer à ces deux Cours impériales...»

Nu numai asemenea planuri ciudate față cu Pasvantoglu, dar și mai alesă campania Egiptului schimbase pe la finea lui Septembrie 1798, sentimentele Turciei față cu Francia; îndată și la București și la Iași, Consulul generalu Fleury și Vice-consulul Parrant, sunt arestați de Domnitori. (Veđi la pag. noastră 241).

Noul ambasador frances *Descorches* va veni să explice Porței că invasiunea Egiptului nu va să dică «un acte d'hostilité exercé contre elle, un ancien et fidèle ami.. La France ne pouvait plus tolérer les vexations et les outrages dont depuis longtemps les Beys accablaient nos concitoyens.¹

1. «La Porte se méprendrait bien gravement si elle s'obstinait à regarder notre descente en Egypte *comme un acte d'hostilité exercé contre elle*. Ce n'a jamais été l'intention du Directoire qui verra toujours dans le Gouvernement ottoman un ancien et fidèle ami de la France. Mais il ne pouvait plus tolérer les vexations et les outrages dont depuis très-longtemps les Beys accablaient nos concitoyens. Plusieurs fois, nous en avons demandé justice: soit défaut de moyens, soit manque de bonne volonté, la Porte ne nous l'a jamais accordée. Il était naturel que nous nous la fissions nous-mêmes. Mais, c'est uniquement contre les Beys que nos efforts ont été et seront dirigés. Du reste, toutes les propriétés, et notamment celles du G^d Sr, seront scrupuleusement respectées, et, à moins que les Turcs ne veuillent s'abandonner à une méfiance sans motifs, les relations commerciales ont déjà dû reprendre leur cours ordinaire.

La Porte sera bientôt à même de reconnaître la vérité de ces assertions. Le Directoire a nommé, pour se rendre auprès d'elle, en qualité d'ambassadeur, le citoyen *Descorches*. Ce choix seul doit tranquilliser le Divan. Les propositions dont il sera chargé achèveront de porter la conviction dans les esprits. Elles éclaireront la Porte sur les dangers auxquels l'exposent nos ennemis qui sont également les siens, en la poussant à des déterminations violentes qu'ils savent très-bien être propres à altérer la bonne intelligence qui, depuis plus de trois siècles, unit les deux Empires, et pour le maintien de laquelle le Directoire est disposé à employer tous les moyens que comportent l'intérêt et la dignité de la République.

Au surplus, le plus ou moins de liberté dont on vous laissera jouir dans

Notă la pag. 236.

Francia cu puține luni mai înainte de invasiunea Egiptului, câștigă de la Pórtă primulă beratū de inființarea unui Consulatū generalū pentru Moldova și Valachia, in Bucuresci, in persóna lui Fleury¹ și a unui Vice-consulū la Jași, in persóna lui Parrant², Generalulū

l'exercice de vos fonctions, nous fera connaître incessamment le véritable objet des gardes qu'on vous a donnés. J'attendrai avec impatience les renseignements ultérieurs que vous ne manquerez pas sûrement de m'envoyer à cet égard.

Le citoyen Parrant m'écrit qu'il est à Jassy soumis à la même mesure. On y fait également garder à vue le citoyen Lodoix, dont vous m'avez envoyé une pétition. Je ne crois pas pouvoir intervenir dans les affaires dont elle traite. Il doit commencer par se pourvoir d'un fondé de procuration qui entamera à Bordeaux les poursuites auxquelles peuvent donner lieu les spoliations dont il se plaint.

Le Directoire a autorisé l'acquisition des trois montres que vous désirez pour en faire des présents. Elles seront remises au citoyen Descorches qui, s'il y a lieu, vous les fera parvenir pour en être disposé comme vous l'indiquiez.

Salut et fraternité,

P. S. — Je reçois en ce moment votre lettre du 11 Fructidor dernier n° 57, par laquelle je vois vos efforts pour parvenir à connaître les véritables dispositions de la Russie à notre égard, d'après notre situation actuelle envers la Porte. Ce n'est pas sans étonnement que j'ai lu ce que vous me dites sur les sentiments pacifiques de cette Puissance et de ses agents placés près de vous. Ces renseignements sont bien contraires à ceux que me donne le citoyen Ruffin par sa dépêche du 8 du même mois. Il m'assure qu'on ne doute pas à Constantinople que la Porte ne cède incessamment aux instances de la Russie, en acceptant le secours de sa flotte de la Mer Noire. Il ajoute que l'Envoyé de Russie menace la Porte de l'envahissement de la Moldavie et de l'entrée par force dans le Bosphore, si le G^d S^r ne se hâte promptement de rompre avec nous.

La même contradiction existe touchant les nouvelles que vous me donnez sur le siège de Widin. Il croit à un arrangement avec Oglou, moyennant le Pachalik de Romélie. Il fait arriver incessamment le Capitan-Pacha à Constantinople, tandis que vous le fixez au siège de Widin qu'il aurait ordre de prendre, s'il ne veut payer de sa tête un mauvais succès.

1. Deja mai înainte de Fleury, dar ca agenți secreți au fostă Gaudin, și greculă Stamaty.

2. Prin ce mijlocé dobândi Carra acestū beratū n'o spune în raportul său, către ministrulū de externe Talleyrand, din 9 Martie 1798 :

«Je vous prévien que j'ai enfin obtenu le Bérat consulaire pour le citoyen Fleury, Consul général de la Valachie et de la Moldavie, faisant sa résidence à Bucarest, ainsi que le firman de Vice-consul pour le citoyen Parrant à Jassy. Comme c'est une innovation, le Reis-Effendi n'a pas manqué de me faire valoir cette déférence et je l'en ai fait remercier.

Salut et respect,

Signé : Carra St. Cyr.»

Carra St. Cyr, secretarŭ de ambasadă, sositŭ în primele zile din Ianuarie 1798, la Constantinopole, spre a conduce afacerile ambasadei în loculŭ lui *Ruffin*, agentulu provizoriu și primulŭ dragoman, are satisfacerea d'a vedea primitŭ Consuliŭ francesi la Bucuresci și Iași cu mari manifestațiuni de simpatie de boieri, cari nici consululuŭ Rusesc și Austriac nu le-au aretatŭ.

Sub Const. Hangeri s'a înființat așia dară Consulatulŭ generalŭ al Franciei în Valachia.

Le citoyen Fleury, Consulat Gal de la République dans les provinces au-delà du Danube, a été présenté au nouveau Prince qui lui a fait l'accueil le plus distingué.

Salut et respect

Hurm. T. II, supl. I, pag. 170.

Signé: *Ruffin*

Nota din care extraserăm rindurile din notă și P. S. adaogă, că toată dușmănia Porței vine de acolo, că Rusia o impingea ca să declare rebel Franciei pentru Egipt și o amenința alt-fel, că invade Moldova și Valachia.

Carra St. Cyr fu agentulŭ frances secretŭ numitŭ a urmări de aprôpe relațiunile cu Pasvantoglu, care,—spera Republica Francesă că dupe ce bătuse pe Căpitan Pașa,—era nădejde să suplanteze dinastia legitimă din Constantinopole.

Rusia, în Octombrie 1798, își porni flôta cu scopŭ de a ajuta pe Pörtă în resboiŭ contra Franciei.

În asemenea ocuringă Pörtă ordonă prin firmanu țerilorŭ române :

Le Gal Sr a adressé un firman à tous les sujets des Provinces du Danube par lequel il leur défend, sous des peines très-sévères, de se servir désormais de paroles injurieuses en parlant des Russes, et il leur ordonne d'appeler ces derniers amis. (Veđi pag. 241).

Era deci *legitimată* chiar de Pörtă influența rusescă în Bucuresci și Iași.

Ce e de mirare dar să vedem, în Octombrie 1798, maltratați în Bucuresci și Iași Consuliŭ francesi și transportați la Constantinopole, unde sunt aruncați la 7 turnuri?

Relațiunile cu Rusia făcŭ, că în Ianuarie 1799, (ori la finea anulŭ 1798) Domnul Muntean refuză voia d'a trece prin țeră a noulŭ ambasadorŭ francesŭ Descorches.

Negreșitŭ că cu cât se întetia receala între Pörtă și Franția, se compromiteau grecii din țanarŭ, cari treceau de amici Franciei. Se

găsiau în adevăr sigur (dar de aceia adevărați patrioți) cari împingea pe Franța, nu să salve Turcia, ci să salve Grecia. Așa era Stamati, care proba lui Merlin, unul din directorii Republicei Franceze, că turcii nu mai pot fi considerați decât ca supuși muscăleșci și că nu se cuvine ca Franța să mai respecte această țară a Turciei. (Doc. Ilum. T. II sufl. I No. 275 pag. 197).

Cei mai mulți greci însă urăscu pe Franța, cum dice Stamati, căci sunt: «*Attachés aux Russes, dont l'adroite politique conserve à quelques familles privilégiées la domination des deux provinces lucratives de Valachie et Moldavie.*»

Anexa la pag. 248.

Deja în 25 Decembrie 1798 se scrie guvernului francesu din București, șcirea că se așteptă numirea la tronă în locul lui Hangeri a lui Ipsilante dragomanulu Porței. A fost dată această scire chiar el prin scrisore către ună amicū din București.

Sciri din Constantinople, privitoare la trecerea armatei ruse prin Moldova și Valahia, și la destituirea lui Hangeri.

Le 30 Pluviôse, an 7.

Il est déjà de notoriété publique que la Porte permet à l'armée russe de passer par ses Etats et qu'elle a donné les ordres nécessaires pour que ce passage s'effectue par la Moldavie et la Valachie.

Le Vaïvode de Valachie, Hangerli, a été destitué et, à ce qu'on ajoute, disgracié. Il est remplacé par le Prince Moruzi. On assure que cette destitution est une suite de la réconciliation de Passavan-Oglou avec le Gouvernement ottoman. Les sentiments sont partagés sur le compte du Capitan-Pacha. On dit qu'il ne sera pas réhabilité jusqu'à ce que l'armée russe passe par ces provinces. Il ne manque pas d'ennemis qui cherchent à le supplanter dans la faveur du Souverain.

Eată ce scrie Stamati:

Constantin Stamati către Talleyrand, ministrul Relațiunilor esterne, despre numirea lui Moruzi Domn în Valachia și a lui Constantin Ipsilanti în Moldova.

Ancône, le 30 Germinai, an 7.

Le Prince Alexandre Moruzi a remplacé en Valachie le malheureux Hangerli; s'étant montré dès le principe partisan d'un rapprochement à quelque prix que cela fût avec Passavan-Oglou dont il avait deviné la future puissance, il a été préférablement choisi par la Porte comme plus propre à s'insinuer dans la confiance de ce rebelle et en prévenir les projets. Moruzi est un homme

distingué parmi les Grecs, par son esprit, ses talents et son influence sur les Turcs. Je le connais partisan par principe et par goût de la Révolution et des intérêts de la France. Je ne doute pas qu'il ne se prête à nos insinuations si j'envoyais un négociateur auprès de lui. ¹

Ipsilanti fu decept, căci urmă Moruzi, care trecea de partisanu alu Franciei, dar probă apoî contrariulă.

Anexă la pag. 278.

Nu cunoscî un documentu măi propriu de a arêta care era situațiunea economică și socială a Moldovei la începutul secolului al XIX-lea, ca memoriul Vice-consulului Parrant din Iași. El pörtă data de la Iași, 11 Iuniu 1798.

«Les connaissances théoriques, scribe Parrant, n'existent point ici ; il n'y a pas même une bonne Carte de la Moldavie, et pour en connaitre chaque canton, il faut s'adresser à la personne qui l'a vu en particulier, et qui, bien sûrement, ne la pas vu en observateur. Les distances sont à peine connues, les positions mal déterminées ; les ressources commerciales, en général, sont entièrement ignorées. Il n'y a point ici ce qu'on appelle de négociants en gros, Chaque marchand est attaché à sa partie et ne sait voir qu'elle. Quant aux ressources locales, elles sont immenses sans doute ; la terre, dans le sens le plus étendu, enterre ici dans son sein des trésors inépuisables ; mais, on s'en doute à peine ; on n'en a du moins jamais conçue une idée nette. Le nombre des habitants des villes et villages ², le produit du terrain, etc., tout est unaj connu, et c'est de cette incertitude d'ordinaire si favorable aux gouvernements despotiques, que naissent la variation et l'incertitude de toutes les institutions, de tous les calculs ; il n'y a pas une base, pas un point de départ dont on puisse s'autoriser : tout y est variable, tout y est arbitraire».

și măi departe :

«La Moldavie avec la Bassarabie et le Budziac, les Rayas de Hottin et de Bender, qui en font partie comme territoire de l'Empire, a pour limites au Nord le Dniester et la mer Noire ; au midi, le Danube et la Valachie ; à l'ouest, la Transilvanie. C'est un Vaïvode chrétien du rite grec, aux ordres de la Porte

1. Din o corespondență francesă se vede că Văcăritulă a trebuit să producă le 5.000.000.

De aceea : Un grand nombre de puyans ont émigré en Transylvanie et en Turquie.

2) Trista stare a țerei din respectul locuitorilor e constatată, în 6 Febr. 1800, de colonelul polon Grabinski scriind cătră Kosciuszko generalul Poloniei. Elă dice că : „La Moldavie et la Valachie aujourd'hui sont désertes, sans commerce, sans aucune loi solide ; tous leurs produits sont pourris ou sans prix, car les ordres les plus sévères sont donnés de St. Petersbourg, qui défendent de faire entrer aucun produit dans les pays russes“.

Hur. T. II supl. I, p. 205.

qui y commande, et le gouvernement est à peu de chose près, le même qu'en Valachie. Cette dernière principauté est plus étendue et donne plus de revenus que la Moldavie; mais on peut pourtant dire, que celle-ci est plus fertile. Son prince a le pas à la Porte sur l'autre, et cependant, ce qui semble singulier, il arrive souvent que le G. S. comme par une nouvelle grâce, fait passer en Valachie le Prince de Moldavie qui y marche en triomphe et avec une nouvelle satisfaction. Cela s'explique ainsi: c'est que l'argent qu'il y a de plus à gagner, vaut mieux apparemment que les bonheurs qu'on y perd. L'honneur a beaucoup d'attraits pour MM. les grecs mais l'or en a davantage... etc.

(A se vedea întregulu raportă în Hurm. vol. II, supl. I, pag. 177).

Alexandru Calimală, caruia la venirea în Moldova, i se făcuse acrostihulu: «*Venit ALExANDr CaLIMa ChUs patriae nostrae fILLIUs, pater fUtUrUs,*» sperându a putea pune mâna pe averea Mitropolitului Iacob, cercându a-lu isgoni din Mitropolie spre a da cârja pe bani unui archimandrită ôre-care, Mitropolitul refuză a'și da demisia ce i se cerea, ȃicându că nu o va da de cât *adunării țerei*.

Neuitatulă M. Cógalniceanu citéză asemenea actu de rezistență în frumosul, dar neterminatulu seŭ articolă, publicatŭ în 1855 în *România Literară* și republicatu în *Ateneul Român din Iași, 1861, semestrulŭ alu II-lea*.

AneXã la pag. 279 (Nota 3).

Un momentu Francia republicană bine chibzuise ca să 'și modifice cu totul politica sa față cu Turcia. Este în col. Hurmuzaki (tomulu II, supl. I) unŭ eminentu actu în care republica recunósce că a greșitu calea în Orientu, Ludovic XV, din ȃiua când s'a aliatu cu Austria și decide, ca să se revină la vechia politică a lui Francisc I: de a trăi iar în buna alianța cu Pôrta Otomana. Când însă vȃdu că Turcia era ajunsă o jucarie în mânilor muscalilor, atunci Republica Franceza ascultă cu placere sŭtulu politicu al lui Stamaty agentŭ secretŭ în București și Iași, de a rescula pe tôte popórele creștine din Peninsula Balcanică și a slărși cu Imperiulŭ Otomanŭ¹. Sub auspiciile Republicei Franceze se înființa, cu reședință la Ancona, un

1. Une commission fut nommée par le Directoire exécutif dans le but apparent de favoriser le commerce français dans les îles de Corse, Malte, Corfou, etc. Cette commission constituait en réalité une *agence politique secrète, dont le but était de soulever les Grecs contre la domination ottomane. Constantin Stamaty et E. Gaudin en font partie. — Le siège de cette agence fut établi à Ancône.*

Cette commission fut dissoute par arrêté du 28 Ventôse an 8. Stamaty resta seul chargé de poursuivre l'effectuation des projets qui existaient encore à cette époque, mais il fut plus tard licencié à son tour. (Hurm. II sup. I p. 269).

comitetŭ secretŭ, in care ȳnă la urmă, remase numai Stamati, cu misiunea de a rescula pe greci.

Stamati, in 7 Noembre 1799 scrise cătore Reinhard Ministrulu relațiunilorŭ streine, cele următore :

«Si la Porte persiste aveuglément dans son système de déférence et de subordination aux volontés de la Russie, *je poursuivrai mes opérations révolutionnaires et le plan adopté depuis l'expédition*. Si au contraire elle montre de la tendance, comme j'ai tout lieu de le présumer à présent, à se rapprocher de notre gouvernement, je m'offre à accélérer sa détermination, par des moyens aussi infaillibles qu'ils sont à l'abri de tout traverse de nos ennemis...»

Stamati intretinea relațiuni secrete chiar și cu unii din Drago-manii Porței. Așa cu Alexandru Sutzo, prin care speră să readucă po turci in direcțiunea Franciei și să dejóce intrigile și influența rusescă.

Notă la pag. 279.

Veđurămŭ cum pe tronulu Moldovei Pórta, in 19 Aprilie 1799, mazili pe Calimach Voda și il inlocui prin Constantin Ipsilant. Acest Constantin Ipsilant a fostu feciorulu lui Alexandru Ipsilant și tatalu Ipsilantiștiilorŭ din eteria grecescă de la 1821.

Veđurămŭ la pag. 278, in documentulu din Hurm. tom. II, supl. I pag. 199, ca incă de la finele anului 1798 Decembre 25 era decisa la Pórta numirea lui Ipsilante la tronulu Moldovei. Grahinski colonelu polonezu scriindŭ lui Kosciusko generalulu Poloniei despre caletoria lui prin Valachia și Moldova, aréta ȳe Ipsilante, in Februarie 1800, *cu totulu dedatŭ influenței muscalesci*. Iata ce ȳice el :

A Jassy, j'ai vu l'Hospodar de la Valachie, Ipsilante, qui m'a reçu avec beaucoup d'honnéteté pendant plusieurs jours chez lui. Il se souvient de l'hospitalité qu'il a joui en Pologne dans son exile, que les Polonais lui ont fait éprouver si gónéreusement. Il m'a dit que, voyant la position où se trouve l'Empire Turc, il observe plus scrupuleusement les ordres des Ambassadeurs de Petersbourg, que les firmans du grand Sultan. Il est ami constant de la Russie, depuis quand l'influence de la France et de la cour de Berlin ont chassé son père de la dignité d'Hospodar de la Valachie. Aujourd'hui la Russie dominant sur le Divan, en récompensant le fils pour tout ce qu'a souffert son père, a obtenu que le grand Sultan lui a offert l'Hospodarat de Valachie. La Moldavie et la Valachie aujourd'hui sont désertes, sans commerce, sans aucune loi solide ; tous leurs produits sont pourris ou sans prix, car les ordres les plus sówères sont donnés de Pétersbourg, qui défendent de faire entrer aucun produit dans les pays russes».

TABLA DE MATERII DIN TOMUL VII

	Pagina
Către sprijinatorii publicației	5
CAP. I.— <i>Isvóre. Scriitori anteriori despre a doua domnie a lui Alex. Ipsilant</i>	7
Despre Codex No. XXXII (în notă)	7
» » » XXXIII »	7
» » » XXXIV »	7
» » » XXXV »	7
» » » XXXVI »	7
» » » XXXVII »	7
» » » XXXVIII »	7
Bibliografia externă	8
Albert Sorel	8
Albert Vandal	8
Sergie Tatischeff	8
Zilot, Fanuța	8
Dr. Caracaș ca poet	8
Aaron Florian	8
Laurian despre A. Ipsilant	8
Dionisie Eclisiarcul	9
Mazlirea lui Moruz și numirea lui A. Ipsilant	9
Cronologia acestor Doamni dupe documente	9—10
Căimăcămia dupe A. Moruz (în notă)	10
Primul Divan al lui A. Ipsilant	10
Anul morții lui Enache Văcărescu (notă)	10
Boerii de mâna doua din Divanul lui A. Ipsilante	11
Boerii din opozițiune în Divan	12

	<u>Pagina</u>
Șătrarul Ioniță Oteteleşanul în opozițiune	13
Biserica sub Alexandru Ipsilant	13
Pitacū pentru Sf. Dumitru	13
Biserică nouă în mahalaua Popa Ivașcu	13
Reparațiunea bisericeii de la Uluiți și înmulțirea preoților ei (notă)	14
Restaurarea mănăstirii Mărgineni	14
Pitacū relativă la hirotonii	15
Budgetulu bisericeilor domnesci din București	16
Scutiri și miluiri de preoți	17
Reprimanda Episcopului de Rimnic	17
Fabrica de luminări de cêră albă a episcopiei de Rimnic . . .	18
Abusuri egumenesci la mănăstiri	19
Hrisovul de egumenie a mănăstirii Dêlului	19
Controlul administrării mănăstirilor închinat	20
Schitul Berislăvesci	20
Socotelile mănăstirii Sf. Ión din București	21
Școla pentru Preoți	21
Mănăstirea Toți Sfinții zidita de Mitropolitul Antim	21
Egumenă abusivă	22
A. Ipsilante și judecările consistoriilor	24
Adulteră pedepsit	24
Cartea bisericeii catolice din Têrgoviște	24
Idem a baraților din Câmpu-Lung	25
CAP. IV.— <i>Cultura publica. Școle</i>	25
Pitacū de la A. Ipsilant pentru școle în toate județele	25
Cartea baraților din Rimnicul-Vâlci (notă)	25
Asemene a baraților din București	25
Cercetare despre starea școlilor	26
Hrisovul bisericeii sășesci (notă)	26
Seminariu la Antim	27
Hrisovul mănăstirii Tuturor Sfinților	27
Școla de la Sf. George	28
Hrisovul școlii acesteia	29
Anafora relativă la școla domnescă, din 1797 Iunie	30
Școla la mănăstirea Colțea	30
» de la Dómna Bălașa. Burse la școlari	31
Depărtarea dascălului elin de la școla din Craiova	31
Numirea lui Pahomie ca dascăl	31
Doctorul Manase Epistat școlii din Craiova	31
Çopiii rēposatului Băjescu internați la școla de la Dómna Bă-	

	<u>Pagina</u>
laşa (notă)	31
Şcoléle din judeţe	32
Constantin Filipescu fostu mare Vistieru, fondatorŭ de şcolă in Caracal	32
Şcolă la Cerneţi	32
Şcolé la satele Tărtăşesci, Agesci, Grecii, Preajba	32—33
Acte relative la aceste şcoli (in note)	33—34—35
Ţeranii cer şcolă	34
Veniturile şcolélor	36
Dascălulŭ Dragnea îşi cere lófa (notă)	36
A. Ipsilant protege pe invětători	37
Şcolă la mânăstirea Motru	38
Testamente relative la şcoli.	38
Budgetulŭ de veniturile şi cheltuelile şcolélor pe 1797	38—43
Miluirí de şcolé din Orientŭ	43
Hrisovu pentru şcolă din Ţarigrad (notă)	43
Şcolari din Orientu in Bucuresci	44—46
Hrisovulŭ bisericeii şi şcolci Maguliotisa (nota)	44
Şcolă de la Terapia (notă)	45
Hrisovulŭ tipografieii de la Rimnic	46
Stanciu tipografulŭ Mitropoliei	46
Doctorii agenţi culturali	46
Doctoru prostŭ destituitŭ.	47
Doctorulŭ Caracaş: unde a înveţatŭ. Venirea luu in Dacia. Volu- mulŭ luu de versuri publicate la betrineţe (notă)	47
CAP. V.— <i>Administraţiunea</i>	47
Circulară catre Ispravnicii şi Judecători	47
Ponturí din condicile Divanului pentru Ispravnici	48
Pentru Judecatori	50
» Condicari	51
» Zapcií.	52
» Polcovnici	53
Orele de cancelarie	53—54
Organisarea Logofeţiei obiceiurilorŭ	54
Enache Văcarescu şi Logofeţia obiceiurilorŭ	54
Gheorgache alu douilea Logofetŭ şi scrierea sa din 1762	54
Despre Logofeţia obiceiurilorŭ	55
Hrisovulu Logofeţiei de obiceiurí (notă).	55—57
Reorganisarea departamentulu Epitropiei	56—59
Oprirea de importŭ de carete (notă)	58

	<u>Pagina</u>
Irisovulă departamentului Epitropiei	59—64
Golescu administratoru moșiilor lui A. Ipsilant	60
Slujba Vorniciei	62 - 67
Ponturile de slujba Vorniciei	64
Precupia slujbei Vorniciei	66
Abusulă Ispravniciloră cu jderi	67
Căminăritulă la sate	67
Nizamulu cu Turcîi.	68
Poliția Bucuresciloru	69
Nizamă pentru hanurî	69
Nizamă relativă la streini	69
CAP. VI. — <i>Țăranii</i>	70
Diverse acte relative la clacă	70—71
Secetă	71
Dreptulă locuitoriloră la pescuită, pădurî și protimisis	72
» la vîndăre de spirituose	73
Acte relative la drepturile proprietariloru	73—76
Abuzurile vinăriceriloră	74
Aurari români din Vâlcea	75
Incetarea urmăririi țeraniloră la 15 Iunie și la 15 Aprilie	77
Urmărire de funcționari jăfuitori de țerană	77—78
CAP. VII. — <i>Ostea</i>	78
CAP. VIII — <i>Finanțe, privilegii de scutélă</i>	79
Hagi Moscu cumpărătorulă sărăriră	80
Avaeturile slujbașiloră. (notă)	80—82
Preoții și mănăstirile nu plătea regulatu avaeturile cutiei	82
Immulțirea venituriloru cutiei —	83
Darea pe clironomi	83
Enache Văcărescu și biserica din Giulesci	83
Mile și scutiri	84—91
Cărți de milă la turci (notă)	84
Mile la cei botezați din altă lege (notă)	85—86
Țigani dăruiți (notă)	87
Rescumpărări și liberări de țigani	88—89
Acordări de scaune de carne (notă)	87—89
CAP. IX. — <i>Justiția</i>	90
Publicațiune către toate județele despre justiție	91
Ponturile Polcovniciei și Armășiei de Craiova	92
Judecătorii de la 1797	92
Ponturi pentru Ispravnici	93

	Pagina
Nizam pentru mezatură silnice	94
Liberări din ocnă	94
Arestă preventivă de 4 zile	95
Oprirea torturilor	95
Spătarul și Aga să judece pricinile prin judecători, iar nu prin vătășei și zapcii	95
Grăbirea proceselor	95
Vacanțele justiției	95
Impărtășire din lucrurile de la hoți	95
Urmăriri contra jafuitorilor de sub Mavrogheni	96
Procese diverse (notă)	96—100
CAP. X. — <i>Comerțu, târguri, industrii bresle și căi de comu-</i>	
<i>nicațiune</i> 98	
Hrisovul lui A. Ipstlantă desrobindă Ploescii	99—102
Hrisovul Ploescilor (notă)	101
Diverse înorri de bălcuiri și târguri (notă)	103—104
Târgul Drăgaica	104
Târgulu moșiloră	105
Târgulă de la Craiova	105
Narturile	106
Jalba brutariloră contra nartului	107
Cișniulă pânei (notă)	107—108
Pedeapsa brutariloră cari facă pânea scăđută la dramuri	108
Despre nartulă pânei	109
Despre măcelari	110
Abuzulă luminărariloră de cêră	110
Nartulă untului	110
Luminărară de sêu	110
Articolele proibite	111
Fabrica de postavu	111
Sălașe de țigani dăruiți fabricei	111
Piuă la fabrică	111—112
Fabrică de hârtie	112
Tabacii din Bucuresci	112
Bragagii privilegiați	112
Orfanotrofie	113
Hrisovulu breslei zăbunariloră 113, idemă a breslei zidariloră, lemnariloră, nisipariloră, cărămidariloră, tēmpalariloră și strungariloră	115—116
Hrisovulă bărbieriloră	117

	<u>Pagina</u>
Hrisovul neguțătorilor creștini	118
Cartea mitocului Episcopiei de Rîmnicu pentru fabrica de lumina nări de ceară albă	119
Grădinari și zarzavagii	119—120
Breasla bucătarilor și hrisovul lor	121—122
Vămile	122
Vama rachiului și a vinului (notă)	122—123
Abuzuri de vameși (notă)	123—125
Bârsani și Tuțueni față cu vama (notă)	123
Sudeții	126
Sudeții nu pot cumpăra imobile	126
Menziluri și poduri pe ape	127
Milele pentru Epistații menzilorilor	127—128
Hagi-Moscu întreprindător de poști	128
Ponturile întreprinderilor (notă)	128—129
CAP. IX. — <i>Edilitatea</i>	
Podul de la Colintina	130
Poduri cu brudină	131
Pavelele din București	131
Apa la București	132
Fixarea lățimei unei strade	132
Hrisovul lui Sulgi-Pașa	133
Apa la Craiova (notă)	134
Șanțurile de apărare de revărsarea Dâmboviței	134—135
Apărarea matcei Dâmboviței	135
Grija de incendii	135
Foișor pentru foc	136
Coșari	137
Spitalele	137—138
Spital la Slatina	138
Inspectarea și nizamul spițeriilor	138—140
Ciuma încetează	140
Lista spițeriilor din București inspectate	140
Oprirea bălciurilor din unele județe din cauza ciumei	141
Sbucnirea ciumei în Moldova	141
Lazaret de zile 5 la Plumbuita	141
Măsuri profilactice	142
Rugăciuni prin biserici	142
» contra lăcustelor și a secetei	142
Mori de cai la București	143

	Pagina
Măsurı relative la cafenele, la jocuri de noroc, la cărciume, la cerșitori, la repedeă ămblare a caretelorŭ	143—144
CAP. XII.— <i>Politica externă; mazilirea după scriitorii interni</i>	145
CAP. XIII.— <i>Domnia lui Hangeri; data începerii Domniei.</i>	
<i>Dómna Ruxandra Hangeri, politica europénă și Hangeri</i>	153—159
CAP. XIV.— <i>Divanulŭ lui Hangeri</i>	159
CAP. XV.— <i>Biserica și scólă</i>	162
Lista de documente relative la biserică și cultură	162—165
Pitacŭ din 27 Augustŭ 1798 relativ la mónăstăriile închinat	165—166
Irisovŭ pentru orânduiala mónăstirilorŭ	166—167
Acte contra egumenilorŭ greci (notă)	167
Acte de la Hangeri cu referințe la biserică	168—169
Móștele sf. Mihai Sinadulŭ și locustele	169—170
Toleranța religiósă	170
Cultura publică	170
Hrisóvele mónăstiriloru grecesci (notă)	170
Porunca de la 1 Septembrie 1798 pentru banii scóloru	171
Destituirea profesorului de la scóla din Craiova	171
Reinoirea hrisovuluı de la sf. George	172
Scólele sátesci și de la mónăstirea Colțea și Cernetŭ	172
Orfanotrofia din Bucuresci	172—174
Demoralisarea în Bucuresci	174—175
Doctorulŭ Caracașŭ protegiatŭ	175
Trupa de actori francesi la 1798	175
Restaurarea Curței domnesci de la Milhai Vodă	176
CAP XVI.— <i>Administrațiunea</i>	176
Reorganizarea Departamentuluı Epitropiei	176—178
Numirea ceiorŭ patru neguțatori la acestŭ Departament	178
Reorganizarea cutiei milelor	179—181
Reinoirea hrisovuluı logofetiei de obiceiuri	181
Ilavaeturi la boieri	181
Vornicia de la vitele de pripasŭ, luată de la cutie	182
Orinduiala Logofetieiı Divanuluı	182—183
Impărțirea țerei în județe și vornicii	182
Reaua administrațiune județeană	183
Hoți neprinși	184
Hoți liberați abusiv	184
Siguranța publică, cafenele, băi, căltėori străini	185
Oprirea portuluı de arme	185
Boierii să nu mai aibă arnăuți delii	186

	Pagina
Abuzuri și jafuri prin sate și plaiuri	186
Nizamă pentru paza marginilor	186
CAP XVII. — <i>Justiția</i>	187
Circulările de la 6 Ianuarie 1798 în favoarea justiției	187
Circulările de la 12 Ianuar 1798 către Divanul Craiovei	188
« de la 25 Sept. 1798 pentru orele de cancelarie	188
Schimbările în personalul judecătorescu	188
Instituirea de « <i>protos</i> » ad. de Președinte	188—189
Diversele dispozițiuni luate de Hangeri cu referința la justiție: arestă preventivă, liberarea hoților de la închisoare, nea- restarea fără porunca lui Vodă, regulamentul alu Depart. de Criminalionă, asemenea alu tuturor Departamenturilor, nizamul Armașului și alu zapciilor Armășiei	189—190
Pitacū din 28 Ianuarie 1798 pentru modulă vëndărei imobile- lorū prin mezatu, pentru datorii	190
Controlulă justiției rezervatū Domnului	190
Telalicū la vëndărea de imobile (notă)	190
Vacanțiile la Departamentū	191
Procese de Divanū. Asasinarea Venețiane Văcărescu	191
Procesu dintre Clucerū Alecu Văcărescu și soția sa	191
Incercare de asasinare a marelui Logof. C. Știrbei	191
Procesulă de hotare de moșii	191
Procesulu politicū alū lui Turnavitu	191
Domnitorulă salvă de ruinare averea lui Căminarū Dudescu	191
Interdicțiunea zarafului Răducanu	191
Hangeri își atribuesce țigani streini	192
CAP. XVIII. — <i>Dările sub Hangeri</i>	192
Diverși scriitori despre Hangeri	192
Indoirea dărilor: (<i>oieritul</i> , dijmăritulă, tutunăritulă)	193
Pitacū din 20 Iunie 1799 către Divanū să chibzuiască dările ca să ajungă bani pentru oștire (notă)	193
Zilot despre indoirea birurilor (notă)	193
Breslași dați în birū cu țera	194
Oprirea facerei de scutelnici	194
Pitacu din 28 Aprilie 1798 (din erore tipăritu 1797) ca să nu iasă locnitori din Bucuresci pe la sate, de cât dând chizășie că și-au plătitu darea	194
Scutelnici acordați lui Manolache Brâncoveanu	195
Plata vinăriciului întinsă și la mânăstiri	195
Catagrafia vieloru	195

	Pagina
Maziliŭ se opunŭ a plăti vinăriciul. <i>Sunt obligați</i>	195
Birulu peilor de epure. Abuzuri isprăvnicești	195
Placul Căimăcămiei lui Hangeri din 4 Noembre 1797 către Divanu să reguleze aprovizionarea ôstei turcesci	196—197
Plocóne și havaeturŭ (note)	196
Repartițiunea banilorŭ zaharelei	197
Hangeri se duce la tabăra turcă 11 Febr. 1798	198
Căimăcămia lăsată in Bucuresci	198
Hangeri iartă boierimea din Bucuresci de baniŭ cisluiți și asupra ei	199
N. Saegiu Epistatulŭ tainaturiloru oștirea	199
Requizițiunŭ in natură	200
Nemulțămirea țeraniloru	200
Hangeri emoționatŭ de nemulțămiri	200
Cartea lui Leu Pașa către Vodă Hangeri	201
Țeraniŭ își pierd boii, carele și adesea viața in podveđi.	201
Țeraniŭ trag la «edec» pe Dunărea	201
Ei fugŭ, se espatriază	202
Ionită Știrbei Epistatŭ al zaharelei. <i>Apoi Al. Văcărescu</i>	202
Calimach Vodă din Moldova și zaharelele turcesci	202
<i>Goștinăritulŭ</i> sub Hangeri (1798)	203
Boierimea, Divanul se impotrivesce, apoi cedeză	203
Deslegarea goștinăritulŭ prin carte patriarcală	203
Iérna grea. Catagrafiarea vitelorŭ. Immediată percepere a dărei	204
Informațiunea despre văcăritŭ de « <i>Pe file de ceaslovŭ</i> » (notă) .	204
Dionisie Eclesiarcul despre goștinăritŭ	205
Proclamațiunea din 15 Ianuarie 1799 a lui Hangeri justificându-se pentru goștinăritŭ	205
Țeraniŭ obligați a'și vinde vitele pe nimica	206
Cu cine imparte Hangeri baniŭ goștinăritulŭ	206
Vămile și ocnele sub Hangeri	206
Revizuirea tarifulŭ vanialŭ in 1798	207
CAP. XIX.— <i>Țeranul sub Hangeri</i>	207
Circulara din 10 Ianuarie 1798. Deosebire între vorbe și fapte .	208
Transportarea sărei la schele prin țerani	208
Hangeri apără țeraniŭ de pe moșia Domnăscă din jurulu Cămpu- Lunguluŭ de claca ce li cer tērgoveți	208
Indemnarea țeraniloru să are	208
Țeraniŭ sunt obligați să facă varŭ pentru vel Logof. Brancovėnu	209
Zapciŭ și arnăuți opriți de a lua cu sila carele cu lemne aduse de țerani spre vėndare	209

	Pagina
Oprirea abuzului cu poslușnici	209
CAP. XX. — <i>Comerțiu, industrie, fabrice, menziluri, sub Hangeri</i>	
Fabrica de hârtie declarată «nötrebuniciösă»	210
Fabrica de postav	210
Piuă la această fabrica	210
Situațiunea Comerțiului	211
David staroste de ovrei la Focșani, cu misiunea de a mai chiăma in țără și alți ovrei	211
Evrei scutiți de dăjdi 8 Septembrie 1897	211
Breasla evreilor din totă țera	212
Scutiri acordate starostei de evrei	212
Brésla bărbierilor. Decret reinoit in 10 Iulie 1798	212
Cislă asupra isnafurilor in 5 Febrnarie 1798 pentru mobilarea caselorü de musaliri (notă)	212
Neguțătorii pamânteni asupriți	213
Monopolurile impedică prosperitatea comerțiului	213
Narturile (notă)	213
Inființarea de târguri septemănale	213
Ploescii sub Hangeri	213
Meseriași dați poslușnici la boieri	214
Menzilurile sub Hangeri și actele relative	214
Têrgulü moșiloru. Dari relative	214
Poștele nu servă pentru comerțu	215
CAP. XXI.— <i>Edilitatea. Pavele. Ape. Restaurarea curței domnesci. Higenă. Spitale. Ciuma</i>	
Piețe publice	217
Drumnlü de la Căineni	217
Paza de incendii. Primele pompe	217
Sbucnirea ciumei la 1798. Mesuri profilactice	217
Hangeri reinoesce la 22 Ianuare 1798 hrisovulu spitaleloru de la Dudesci	218
Cele 6 rinduri de ciumă intâmplata in Muntenia	218
Cărți la județe pentru ciumă	219
Preoții ca agenți sanitari	219
Desinfectarea lucruriloru moiiipsite	219
Spitalele vechi Pantelimonu și Colțea	219
Spitalulü jupănesci Maria Mănăilescă din județnlü Buzăi	220
La 15 Iulie 1798 reinoirea hrisovulu mănăstirei Colțea	220
Doctori și spițeri sub Hangeri	220

	Pagina
CAP. XXI.— <i>Istoria domniei lui Hangeri</i>	221
Polcovnicia de ciocli (notă)	222
Hangeri iubia fastul	223
Reconstruirea curții domnesci (note)	223—226
Medalia de argint a lui Hangeri	226
Dómna Ruxandra soția lui Hangeri	227
Diverse hrisóve în favórea Dómnei Ruxandra	227
Lăcomia lui Hangeri de moșii și averi	230
Bacșiș lui Căpitanŭ-Pașa	230
Pazvantoglu. Rebeliunea lui	231
Espedițiunea lui Ali-Pașa	231
Căpitanŭ-Pașa cu noua expedițiune	231
Daruri de sare la <i>Gazdași</i> ai lui Hangeri (notă)	231
As diulu Vidinului	232
Hangeri la Craiova	232
Căpitanŭ-Pașa bătutŭ de Pazvantoglu	232
Originea germană a lui Pazvantoglu (notă)	232
Intrigile dintre Căpitanŭ-Pașa și Ali-Pașa	234
Căpitanŭ-Pașa la Bucuresci	233
Dionisie Fotino și Dionisie Ecclesiarculŭ despre visita lui Căpitanu- Pașa la Bucuresci	233
Zilotŭ despre acésta	233
Orgia de la Palatŭ	233
Relațiunile Turciei la 1798 cu puterile Europene. Situațiunea di- verselorŭ state Europene	235
Flota ruséscă în Dardanele. Tratat de alianță între Ruși și Turci la 27 Dec. 1798. Tratat între Pórtă și Anglia în 5 Ian. 1799. 235—236	235—236
Hangeri și Calimah față cu situațiunea politică externă	236
Beratulŭ Porței pentru Consulatulŭ frances în Valahia și Moldova	237
Recepțiunea Consulilorŭ francesi la Bucuresci și Iași	236—237
Scrisórea lui Cara către Calimah recomandându-ı pe consululu Parrand. Responsulu lui Voda Calimah din 21 Martie 1798	239
Cara către Talleyrand despre primirea făcută la Iași lui Parrand	240
Consululŭ Fleury la Bucuresci arestatu	241
Arestarea lui Parrand la Iași	241
Instigațiunile Rusiei contra Franței	241
Consulii aruncați în închisórea șépte turnuri din C-nopol (note)	241
Supusŭ Francesu transformatu în raiu româná	242
Desertori Muscali extradați	242
Duhul franțuzescu în principate	243

	Pagina
Opozițiunea contra lui Hangeri. Turnavită și Ión Faca	243
Boierii favoriți de Hangeri	244
Proclamațiunea lui Hangeri din Noembre 1798 vestindă victorie a Turciloră asupra 5000 de Francesi	245
Proclamațiunea lui Hangeri din 30 Ianuarie 1799 către țără, cer- cândă să o impace (nota)	246
Impăcarea lui Pazvantoglu, după Naum Rómniceanu (notă)	247
Data mazilirei și uciderii lui Hangeri dupe diverși scriitori	248
Narațiunea uciderii dupe Zilotu	248—251
Dionisie Fotino despre acesta-și evenimentu	251—253
Naum Rómniceanu de asemenea	253
Intețirea perceperei goștinăritului	254
Diverse persoane însemnate trecând prin Muntenia (notă)	254
CAP. XX. — <i>Muntenia. Ultimulă an al secol. 18-lea Alex.</i>	
<i>Moruz</i>	255
Situațiunea politică europeană in 1799	255
Bonaparte și Anglia	255
Numirea lui Alex. Moruz ca Domnu al țerei muntenești. Sosirea lui la Bucuresci	256
Motivele acestei schimbări de Domnie	256
CAP. XXIII.— <i>Moldova sub Alex. Calimah</i>	
Data urcării pe tron a lui A. Calimah	258—259
Îngroparea lui Darie Donici (note)	259
A. Donici Caimacamu până la venirea lui Calimah	259
Drăghici despre Calimah	261
Sigilulă mare și celă mică ală lui Calimah	261
Semnatura facsimilată al lui Alex. Calimah	261
Biserica Moldovei sub Calimah	262
Mitropolitulu Iacobă Stamate	262
Veniaminu Costache Episcopu la Huși apoi la Romanu	262
Gramata canonică a Mitropolitulu Iacob din 1796 (nota)	262—264
Iacob al II-lea și lucrările sale dupe Andrei Wolf	264—265
Pitaculu lui Calimah pentru rinduirea de egumenu la mânăstirea Cârlogi (nota)	265
Semnatura facsimilată a lui Iacob Mitropolitulă	264
Hrisovulă bisericei talpalariloră	266
Filigranulu hârtiei acestui hrisovu	266
Uliță incalcată de Mitropolitulă	267
Acte relative la scolă	268
Hrisovulă din 15 Februarie 1796 pentru șcōla de la biserică	

	<u>Pagina</u>
Ospeniei, din Botoșani	268
Hrisovulu din Iulie 1797 sporindū veniturile școlei din Botoșani	269
Acte relative la administrațiune sub A. Calimah	269
Ciuma lui Cumbati	269
Rechisițiunile militare sub Calimah	269
Divanulū Domnescū a lui A. Calimah	270
Țēranulū sub Calimah	270—271
Regimulū pădurilorū sub Calimah	271
Țēranulū opritu de a se muta de pe o moșie pe alta (notă) . .	271
Dările sub Calimah. Adăugiri	272
Cumperarea caselorū hatm. Costache Ghica și ale lui Lupu Balș spre a le transforma în palatū Domnescū. Hrisovulu relativu din 3 Septembrie 1795	272—273
Diverse scutiri	274
Dăruri de țiganī pe la boierī	275
Acte relative la justiție sub Calimah	276
Diverse mesuri cu referința la justiție	277—278
Mazilirea lui A. Calimah	278—279
CAP. XXIV. <i>Domnia lui Const. Ipsilant la Moldova</i>	279
Primul actū din Domnia lui Ipsilant	280
Firmanulu cu care C. Ipsilant este introdus la Domnie (nota) .	280—281
Sigiliulū mare alu lui C. Ipsilant	282
Sigiliulū mijlociu alu aceluiasi	282
Divanulu lui Const. Ipsilant	282
Facsimile de semnături a câțiva din boierī din Divanu	283
Biserica moldavă sub C. Ipsilant	283—284
Facsimile dupe semnătura lui C. Ipsilant	284
Mișcarea culturală sub Iacob II Putneanu	285
Retorica românescă tiparită la Buda în 1798	285
Poetulu Alecu Văcărescu	285
Cartea lui Ion Florescu mare Vornicu	285
Restaurarea tipografiei metropoliei din Iași	285
Zidire de palatu la Galata	285
Hrisovulu neguțatorilorū pământeni de C. Ipsilant	286—287
Slujba ajutorinței în 1799	288
Diverse moduri de a ajuta boierimea	289
Zapisulu lui Costache Caragea întăritu de Domnitor (nota) . . .	289
Cutia mileloru în Moldova și venitulul ei	290 292
Despre hoți față cu justiția	292
Episodulū lui Tufecci-bașa Gheorghe	292—293

	<u>Pagina</u>
Formalitățile pentru mezaturi	293
Andronache Donici	294
Diverse acte relative la justiție (note)	294
Anexe la volumul VII	295
Documente relative la biserică	297—340
Hrisovul lui A. Ipsilant pentru Mihai-Vodă, din 2 Mart 1797	297
Documentul din 13 Martu 1797 pentru mănăstirea Dealu	297
» bisericii Dudu din Craiova, din 25 Martu 1797	297
» din 27 Martu 1797, pentru grădina de la cișmeua Mavrogheni	297
Documentul mănăstirii Sarindar	298
» pentru mănăstirea Colțea din 9 Aprilie 1796	298
Hrisov pentru mănăstirea Căldărușani din 27 April 1797	298
Hrisov din 1 Iunie 1797 in favoarea bisericilor zidite de Mihail Monahu, fostu Logofetu de taina	298
Documentu relativ la judecata rudelor Metropolitului Cosma pentru cliromonia lui, din 9 Iunie 1797	298
Actu datu in favoarea mănăstirii Arnota, din 8 Octombree 1797	299
Pitacu pentru mănăstirea Sarindaru din 13 Octombree 1797	299
Anaforaua Metropolitului Dositei, din 18 Noembrie	299
Carte din 1 Iulie 1797, pentru mănăstirea Slatina	299
Hrisovu pentru mănăstirea Pantelimonu din 10 Maiu 1797	299
» » » Sinaia din 1 Ianuarie 1797	299
Pitacu pentru Episcopulu de Rômnicu Nectarie din 1 Feb. 1797	299
Hrisov pentru mănăstirea Xiropotamulu, din 2 Martie 1797	299—300
Hrisovu de reînnoire pentru biserică ridicată de repositulu Domnului Mihai-Voda, din 1797 Martie 2	300—301
Carte de miluie pentru schitul Sf. Elefterie al metropolei din 1797 Martie 3	301
Hrisov de întarirea ca Fgumeni la mănăstirea Mărcuța a Ieromonachului Calnic, din 9 Martie 1797	301
Hrisov de întarirea milelor pentru mănăstirea Mărcuța, din 19 Aprilie 1797	301
Pitacu pentru mănăstirea Horezul, din 10 Martie 1797	301
Hrisove de mile pentru schiturile Iezerulu și Isvorulu frumosu, datu de A. Ipsilante in 17 Martie 1797,	301—302
Actu de reîntarirea milelor mănăstirii Iiagi-Dima, din 12 Martie 1797	302
Actu din 12 Martie 1797 datu de Al. Ipsilantu pentru reîntarirea cărței de milă mănăstirii Floceșci	302
Al. Ipsilantu in 13 Martie 1797 acordă mănăstirii Stavropighi	

	Pagina
de la Moreea milele ce le au avutu	302
Anaforaua metropolitului Dosothei din 13 Martie 1797 pentru mônăstirea Dealu.	302 - 303
Carte de la Al. Ipsilantŭ, din 14 Martie 1797.	303
Hrisovulŭ metropoliei, din 16 Martie 1797	303
Hrisovulŭ mônăstirei Sf. Spiridonu Nou, din 17 Martie 1797 . .	303
» » Govora, din 24 Martie 1797	303
Al. Ipsilantŭ întăresce mila lui Teodosie Ieromonachul, prin cartea de la 24 Martie 1797	303
Hrisovulŭ bisericei Dudu din Craiova, dat in 1797 Martie 25 .	303-304
Carte de milă a Schitului Prosia. dat de Al. Ipsilantu in 26 Martie 1797	304
Al. Ipsilantŭ reintăresce milele bisericei Cismeli, prin cartea de la 27 Martie 1797	305
Al. Ipsilantŭ reintăresce milele schitului Cheia, prin cartea din 30 Martie 1797.	305
Hrisovulŭ mônăstirei Sărindarulul din 1 Aprilie 1797	305
Domnitorulu întăresce mila mônăstirei Sf. Spiridon Nouă din Bucuresci, prin cartea de la 1797 Aprile	306
Al. Ipsilantŭ confirmă din nou milele mônăstirei Zlatari in 2 Aprilie 1797	306
Al. Ipsilantŭ la 2 Aprilie 1797 confirmă milele Episcopiei de Argeşŭ.	306
Al. Ipsilantu întăresce mila Schitului Manailesci din Vâlcea, prin cartea din 7 Aprilie 1797	306
Asemenea întăresce mila Schitului Bistriţa, prin cartea din 7 Aprilie 1797	306
Hrisovulu mônăstirei Segarcea din 7 Aprilie 1797	307
Al. Ipsilantu in 9 Aprilie 1797 reinoesce milele şi scutirile mō- năstirei Colţea	307
Al. Ipsilantu întăresce din nou milele mônăstirei Sf. Ion din Bucuresci, 1797 Aprile 9	307
Hrisovulu mônăstirei Bistriţa din 9 Aprilie 1797	307
Al. Ipsilantu in 1797 Aprile 10 reintăresce cartea de milă a le mônăstirei Mavrogheni	307
Al. Ipsilantŭ in 10 Aprilie 1797 reinoesce cartea de milă a bise- ricei Grecilor, din Bucuresci	307
Al. Ipsilantŭ întăresce mila mônăstirei Druşco, in 10 Apri- lie 1797	307 308
Carte de la 10 Aprilie 1797 pentru biserica de la Poiana . . .	308.
Al. Ipsilantu in 15 Aprilie 1797 acordă milă Schitului Ulita . .	308

	<u>Pagina</u>
Hrisovulu Schitului Vâlcanu din 15 Aprilie 1797	308
Al. Ipsilantü in 15 Aprilie 1797 acordă milii mănăstirei Băbeni .	308
Al. Ipsilantü scutesce preoții de la Episcopia de Buzeu de dăjdi, prin cartea din 15 Aprilie 1797	308
Al. Ipsilantü reînsoesce Hrisovulü mănăstirei Arhimandritulu, in 20 Aprilie 1797.	308—309
Al. Ipsilantü acordă milii Schitului Cotesci, prin cartea din 20 Aprilie 1797	309
Carte din 20 Aprilie 1797 in favoarea bisericei de la Oresci . . .	309
Hrisovulu mănăstirei Slobodja, din 24 Aprilie 1797	309
Al. Ipsilantü reînsoesce cartea de mili ale mănăstirei din județul Saac. 25 Aprilie 1797	309
Hrisovulü mănăstirei Căldarușani din 27 Aprilie 1797	309—312
Al. Ipsilantü acordă mănăstirei Brâncovenii milele anterioare, prin cartea de la 28 Aprilie 1797	312
Al. Ipsilantü confirmă milele mănăstirei Clocociov, in 28 Aprilie 1797	312
Intărirea hrisóvelor vechi a mănăstirei Gănescu din Doljü prin cartea din 29 Aprilie 1797	312
In 6 Maiü 1797 cartea lui Al. Ipsilantu pentru mănăstirea Isvorani.	312
Al. Ipsilantu in 6 Maiu 1797 confirmă mila mănăstirei Cetauia.	312
Al. Ipsilantu in 10 Maiü 1797 reînsoesce cartea de mila a Episcopiei Ruzeului.	312—313
Al. Ipsilantu la 10 Maiu 1797 reînsoesce cartea de milii pentru bisericile Domnesci	313
Cartea de mili a bisericei Sf. Ecaterina, din 13 Maiü 1797 . . .	313
Intărirea de mili a mănăstirei Isvorul Tamăduirei din Bucurescu din 13 Maiü 1797	313
Cartea de mili pentru Schitul Ostrovulu (Argăș), din 16 Maiu 1797.	313—314
Intarirea hrisovului mănăstirei Sadova, din 16 Maiu 1797 . .	314
Hrisovulu mănăstirei Jitia, din 18 Maiu 1797	314
Confirmarea celor 2 hrisóve de mili ale mănăstirei Leșiedii din 19 Maiu 1797	314
Carte de milă a mănăstirei Cernica din 21 Maiu 1797	314
Al. Ipsilantu confirmă milele mănăstirei Râmnicu (Râmnicul-Săratu), in 1797 Maiu 22	314
Al. Ipsilantu reintareșce cartea de milă a mănăstirei Caldarușani, in 22 Maiu 1797	314
Hrisovulu mănăstirei Margineni (Prahova) din 22 Maiü 1797. . .	314

	<u>Pagina</u>
Carte în favoarea preoților Bisericii Domnesci din Câmpu-Lungu dată de Al. Ipsilantă în 25 Mai 1797	314 315
Al. Ipsilantă reintăresce cartea de milă a mănăstirii din Tergu- Văleni, din județul Saac. în 26 Mai 1797	315
Cartea de milă a Schitului Prosia (Argeșu), din 26 Mai 1797 . .	315
Hrisovul mănăstirii Cotroceni din 28 Mai 1797	315
Al. Ipsilantă reînnoște Hrisovul de milă a mănăstirii Nucetului, din județul Dâmbovița, în 30 Mai 1797	315
Al. Ipsilantă confirmă cartea de milă a mănăstirii Mamulă în 4 Iunie 1794	316
Hrisovul bisericii din București, ridicată de Misailă Mo- nachu, din 1 Iunie 1797.	316—317
Hrisovul mănăstirii Sumla din Eparchia Trapezundeii, din 5 Iunie 1797.	317
Jăluirea Zoitei Clucereasa Moroia și Clucereasa Maria Brătășanca la Vodă, din 9 Iunie 1797	317—319
Rezoluțiunea Domnitorului la această jăluire, din 6 Iulie 1797. .	320
Cartea de întărire a Schitului Slatiôrele (Valcea) din 9 Iunie 1797	320
Hrisovul de milă al mănăstirii Poiana Marului, din 10 Iunie 1797.	320
Cartea de milă a mănăstirii Negoescii, din 12 Iunie 1797 . . .	320
Cartea de milă a Episcopiei de Buzeu, din 12 Iunie 1797	320
Hrisovul mănăstirii Megaspilion, din 12 Iunie 1797. . . .	320—321
Cartea de milă a mănăstirii Călușul (Romanța). 13 Iunie 1797 . .	321
Hrisovul mănăstirii Resvanul din 14 Iunie 1797	321
Al. Ipsilantă reînnoște milele mănăstirii Sf. Sava din București în 16 Iunie 1797	321
Al. Ipsilantă întăresce mila de vinărică a mănăstirii Vlahserai în 16 Iunie 1797.	321
Hrisovul școlii elinesce de la Arnăut-Chioiu. 22 Iunie 1797. 321—	322
Hrisovul mănăstirii Dălhăuți. 22 Iunie 1797	322
Hrisovul de milă al mănăstirii Bonțesci, din 22 Iunie 1797 .	322
Hrisovul de întărire a milelor mănăstirii Naum de la Ochrida. din 24 Iunie 1797	322
Hrisovul mănăstirii Platărescii, din 27 Iunie 1797.	322
Hrisovul Vlahernei din Țarigrad I, de la 28 Iunie 1797. . . 322—	323
Hrisovul mănăstirii Arnăut-Chioiu, din 30 Iunie 1797.	323
Al. Ipsilantă reînnoște mila schitului Peștera, în 2 Iulie 1797 .	323
Al. Ipsilantă în 3 Iulie 1797 reintăresce cartea de milă a mănă- stirii Dealu	323
Al. Ipsilantă întăresce mila mănăstirii Grușul din Ilfov, în 3	

	Pagina
Iulie 1797	323
Al. Ipsilante in 3 Iulie 1797 acordă milă mănăstirei de la Tergoviște.	323
Hrisovul mănăstirei Mărculescu, din 10 Iulie 1797	323—324
Hrisovul Sf. Gheorghe, din 16 Iulie 1797	324
Al. Ipsilante acordă milă mănăstirei Laculețele, prin cartea din 20 Iulie 1797.	324
Al. Ipsilante in 21 Iulie reintăresce milele mănăstirei Plumbuita.	324—325
Actulu din 25 Iulie 1797 de miluirea schitului Turbați	325
Hrisovul bis. Stavropoleos din 1797 August 3	325
Hrisovulu mănăstirei Viforita, de la 3 August 1797	325
Al. Ipsilante confirmă milele schitului Fundătura, din 4 Aug. 1797.	325
Al. Ipsilante întăresce milele schitului Fundătura in 4 Aug. 1797.	325—326
Hrisovul mănăstirei Hurezu, din 5 August 1797	326
Carte de la 6 August 1797 pentru mănăstirea Dușco	326
Al. Ipsilante confirmă milele mănăstirei Căsciorele din Vlașca, la 15 August 1797	326
Hrisovul mănăstirei Sf. Spiridon vechi din Buc. 16 Aug. 1797.	326—327
Hrisovulu de mili ale Mitropoliei și ale bisericilor din Eparhia Drăstorului, din 16 August, 10 Octombree și 15 Octombree.	327
Al. Ipsilante acordă mila schitului Bâdea, prin cartea din 27 August 1797.	327
Al. Ipsilante reinoesce hrisovulu de mili a bisericei Crețulescu, din Bucuresci Septembrie 1797	327
Al. Ipsilante reinoesce mila mănăstirei Sf. Ioan Evanghelistul de la ostrovul Patmos prin cartea din 4 Sept. 1797	327
Hrisovul mănăstirei Plăviceni din 5 Sept. 1799	327
Hrisovulu mănăstirei Sf. Nicolae din Eparhia Miralichiei, din 5 Septembrie 1797.	327—328
Carte din 7 Sept. 1797 de rinduire de vinăriceriu pentru Ilfov.	328
Al. Ipsilante dă mănăstirilor Grigoriu ot Sfetagora și Precistei de la Tavigrad pentru vinăriciu mai multe dealuri, prin cartea din 7 Sept. 1797.	328
Cartea din 8 Septembrie 1797 scutindu de dari pe un poslușnicu al Episcopiei Rimnic.	328
Cartea din 8 Septembrie 1797 miluindă pe Filotei îngrijitorulu mitoculu Episcopiei Rimnic	328
Carte din 9 Septembrie 1797 pentru Suiulgiu	328
Cartea lui Al. Ipsilante din 11 Septembrie 1797 pentru servitorii bisericei din Tirgoviștea	328
Al. Ipsilantă reinoesce cartea de mili a mănăstirei Radu-Vodă	

	<u>Pagina</u>
din 1797 Sept. 13.	329
Hrisovulŭ mŃnăstirei Vieroșulŭ, din 13 Sept. 1797	329
Hrisovulŭ mŃnăstirei Xenofont, din 15 Sept. 1797	329
Hrisovulŭ mŃnăstirei Dedulesci, din 15 Sept. 1797	329
Carte din 15 Sept. 1797 pentru mili Episcopiei de Rimnic . . .	329
Hrisovulŭ Episcopiei Rimni (Vâlcea), din 10 Mai 1797 . . .	329—330
Pita ū din 30 Sept. 1797 pentru mŃnăstirea Dușco	330
Hrisovulŭ mŃnăstirei Ivirulŭ, din 2 Octombree 1797	330
Hrisovulŭ mŃnăstirei Rătesci, din 7 Octombree 1797	330
Hrisovulŭ mŃnăstirei de la ostrovulu Patmosŭ din 8 Oct. 1797.	330—331
Cartea lui Al. Ipsilante, din 8 Oct. 1797, dată mŃnăstirei Arnota	331—332
Hrisovulŭ episcopiei Rimnic, din 10 Octombree 1797	332
Hrisovulŭ mŃnăstirei Castrachi de la Rumele, din 10 Oct. 1797	332
Hrisovulŭ mŃnăstirei Dușco din 11 Octombree 1797.	332
Carte de la Al. Ipsilante, din 13 Oct. 1797, pentru deșertarea ca-	
merelorŭ de la mŃnăstirea Sărindar.	332—333
Cărți legate la tacsildari, din 19 Octombree 1797	333
Hrisovulŭ mŃnăstirei Egricapi din Ţarigradu, din 21 Oct. 1797.	333
Hrisovulŭ mŃnăstirei Dohiarini de la Sfetagora, din 21 Oct. 1797.	333
Hrisovulŭ mŃnăstirei Sf. Pavel de la Sfetagora, din 3 Oct. 1797.	333
Hrisovulŭ mŃnăstirei Branoveni, din 3 Noembrie 1797	333
Hrisovulŭ mŃnăstirei <i>Crimno</i> , din ostrovulă Haalehi, din 8	
Noembrie 1797.	333—334
Cartea lui Al. Ipsilante din 12 Noemb. 1797 pentru mŃnăst. Comana.	334
Hrisovulŭ mŃnăstirei Dintŭ'un-lemnŭ (Vâlcea), din Noemb. 1797.	334
Cartea pentru mitohulŭ mŃnăstirei Iarulŭ din 24 Noemb. 1797.	334
Anaforaua Mitropolitulu Dositheiŭ, din 18 Noembrie 1796, relativă	
la egumenulŭ de la Arnota.	334—335
Carte din 1 Iulie 1797 pentru biserica Adormirei de la Slatina.	335—336
Hrisovulŭ mŃnăstirei <i>Chiculŭ</i> de la ostrovulŭ Chiprulni, din	
1797 Iulie 12	336—337
Hrisovulŭ din 1797 al mŃnăstirei Lavra	337
Hrisovulŭ mŃnăstirei <i>Baliculŭ</i> din Ţarigradu din 5 Noembr. 1797.	337
Hrisovulŭ mŃnăstirei <i>Pantelimonŭ</i> din 10 Mai 1797	337—340
Documente relative la școli	340—343
Anexe la Capit. IV pagina 25	340—341
Anexe la Capit. VI pagina 70	341—343
Anexe la Capit. X fila 98 despre comerțŭ, industrie etc. . .	343—344
Anexe la Capit. VIII pagina 79.	344—345
Anexe la Capit. IX pagina 90 relative la justiție	345

	<u>Pagina</u>
Clironomia lui Enache Văcărescu	348
Imparțeața averii lui Enache Vacarescu	350—357
Ospătare la Beilic	357
Apărarea hotareloru despre Turci	357
Relativ la vinăriciū (6 Sept. 1799)	357
Sudiți și vel Cămărașu	358
Prindere de Turci	358
Căimăcămie la 1 Decemb. 1797, după caderea lui Al. Ișilante	358
Cod. XXXII.	358
Divanulū Muntenescū la 19 Februarie 1797.	358
Hangeri se întâlnește în drumu cu Ipsilante.	358
Familia Vacărescilor	359
Anexă la pagina 158	360—366
Comoedie în 2 fapte pentru tarafurile cele ce așața Domnia.	360—365
Anexele Domniei lui Hangeri	366
Biserica Sf. Elefterie. Hrisovū, din 4 Ianuarie 1798.	366
Hrisovulu mōnăstirei Sf. Spiridon nou, din 5 Mai 1798	366
Hrisovulu mōnăstirei Sf. Gheorghe nou, din 23 Mai 1798	366
Hrisovulū mōnăstirei Mărcuța, din 24 Mai 1798	366
Hrisovulū Sf. Mitropolii, din 14 Mai 1798	366
Hrisovulū mōnăstirei Sf. Ecaterina, din 23 Mai 1798	367
Hrisovulū mōnăstirei Radu-Vodă, din 26 Mai 1798	367
Hrisovulu mōnăstirei Negușitoriloru, din 23 Mai 1798	367
Hrisovulu mōnăstirei Cernica, din 14 Mai 1798	367
Hrisovulū mōnăstirei Segarcea, din 27 Mai 1798	367—368
Hrisovulū mōnăstirei Zlătari, din 31 Mai 1798	368
Hrisovulū mōnăstirei Răzvadul, din 5 Iunie 1798	368
Hrisovulu episcopiei Argeș, din 30 Mai 1798	368
Hrisovulu mōnăstirei Toți sfinții, din 31 Mai 1798	368
Hrisovulu bisericei școlei Flocești, din 23 Mai 1798	368
Cartea lui C. G. Hangeri pentru biserica Udricani, din 1 Iunie 1798.	369
C. I. Hangeri întărește mila de vinăriciū a mōnăstirei Resvanulu în 26 Maiū 1798.	369
Hrisovulu mōnăstirei Văcărescu, din 26 Maiu 1798	369
» » Pantelimonulu, din 8 Iulie 1798	369
» » Archimandritu, din 30 Maiū 1798.	369
» » Glavaciocū, din 26 Maiu 1798	369
» » Sf. Ion din Focșani, din 23 Maiū 1798	370
Cartea de mila a mōnăstirei Babeni, din 22 Maiū 1798	370

	<u>Pagina</u>
Hrisovulŭ mŃnăstirei Stavropoleosŭ, din 26 Maiŭ 1798	370
Cartea mŃnăstirei Apostolache, din 22 Maiŭ 1798	370
Hrisovulŭ mŃnăstirei Mislea, din 25 Maiŭ 1798	370
» » Banulŭ, din 30 Maiŭ 1798	370
» » Ostrovulŭ, din 6 Iunie 1798	370
Cartea schitului Răteșii, din 5 Iulie 1798	370
Hrisovulŭ mŃnăstirei Clocociov, din 24 Maiŭ 1798	370—371
» » Plăviceni, din 30 Maiŭ 1798	371
» » Hurezulŭ, din 30 Maiŭ 1798	371
Cartea mŃnăstirei Căscioarele, din 25 Iulie 1798	371
Hrisovulŭ mŃnăstirei Polovraci, din 16 Iunie 1798	371
Cartea mŃnăstirei Surpatele, din 10 Iunie 1798	371
Hrisovulŭ mŃnăstirei Sf. Ion din București dela 28 Maiŭ 1798 .	371
» » Negoesci din 30 Maiŭ 1798	371
Cartea mŃnăstirei Călniŭ, din 20 Iunie 1798	371
» » Isvorulŭ Frumosŭ, din 15 Iunie 1798	371
» » Titiriciulŭ, din 15 Iunie 1798	371
» » Bucoveșulŭ, din 15 Iunie 1797	372
» » Slătioarele, din 20 Iunie 1798	372
Hrisovulŭ mŃnăstirei Govorei, din 6 Iulie 1798	372
Cartea mŃnăstirei Cotmeana, din 18 Augustu 1798	372
Hrisovulŭ bisericii de piatră de pe moșia Tefoiulŭ, din 3 Sept. 1798	372
Cartea mŃnăstirei Mamulŭ, din 17 Iunie 1797	372
» » Tesluiŭ, din 15 Iulie 1798	372
Hrisovulŭ mŃnăstirei Gănescu, din 10 Iunie 1798	372 373
» » Isvorani, din 7 Iunie 1798	373
» » Sf. Sava (Oslofenogo), din 29 Iulie 1798	373
» » Ilagi Dima, din 9 Iunie 1798	373
» » Grecilor (Ilfov), din 31 Maiŭ 1798	373
Cartea mŃnăstirei Domnița Bilașa, din 6 Iunie 1798	373
» schitului Proșia, din 8 Iunie 1798	373
» episcopiei Buzăului, din 10 Septembrie 1798	373
» mŃnăstirei Jătei, din 17 Augustu 1798	373—374
» » Znaagovulŭ, din Septembrie 1798	374
» episcopiei Râmnicŭ, din 22 Iulie 1798	374
Hrisovulŭ episcopiei Râmnicu din 6 Iulie 1798	374
Cartea bisericii și școlii Sf. Apostoli Petru și Pavel, din Bucu- resci, din 28 Septembrie 1798	374—375
Hrisovulŭ schitului Lespeșile, din 24 Maiŭ 1798	375
» Sf. Elefterie, din București din 18 Ghenarie 1799	375

	Pagina
Hrisovul ^u Barațiilor din Bucuresc ^u , din 8 Iunie 1798	375
» Catolicilor din R.-Vâlcea, din 10 Iunie 1798	375
» » » Muscel, din 1 Iunie 1798	375
» M ^o năstirile din Orient	375—377
» șc ^o lei de la Țarigrad din 23 August ^u 1798.	375
» M ^o năstirei Megaspilion ^u	375—376.
» spitalului și șc ^o lei de la Terapia, din 29 Iulie 1798 . .	376
» M ^o năst. din Constantinopole Vlah-Serai, din 30 Iulie 1798	376
» » Sf. Nicolae de la Miralichia, din 31 August 1798	376
» » Castrachi, din 20 Iulie 1798	376—377
» șc ^o lei de la Arnăutu-Chioi ^u , din 18 Ianuarie 1799 . .	377
Anexă la pag. 166	377—380
Hrisovulu de or ^e nduiala M ^o năstirilor ^u , din 10 Septembrie 1798	377—380
Anexă la pag. 168	380—381
Pitac ^u la Mitrop ^o lit ^u și la Episcopu ca să urmeze hirotoriile dup ^e hrisov ^u , din 12 Ianuarie 1798	380
Hangeri se adres ^e ză c ^o tre vel. Vistieru pentru cercetare și în- dreptarea catahrisisului ce fac ^u protopopii pe afară asupra preoților ^u , din 28 Aprilie 1798	380—381
Hangeri se adres ^e ză c ^o tre Ispravnic ^u pentru a înfr ^o na nedreptă- tățile protopopilor din județe, 1 Maiu 1798	381
Anexă la pag. 169.	381—382
Hangeri mustr ^e ză pe egumenul ^u Visarion dela Cotroceni, c ^o pen- tru ce au lăsat ^u M ^o năstirea să se strice. În poruncesce ca s'o dr ^e gă și să'l încunoșciințeze. 24 Iulie 1798	381—382
Judecarea la divan ^u a căpitanului ^u Iamandi cu egumenul ^u M ^o năst- tirci Răzvan ^u . 14 Iulie 1798	382
Scutiri de dăjdi și miluir ^u a preotului Ioan Brat Manea Brutaru pen- tru că au dăruit ^u nisce case la orfanotrofi ^e . 31 Maiu 1798	382—383
Carte de scutelă a popei Mogoș de la Cojeșci. 17 Sept. 1798. .	383
Pitacu la Ispravniculu de Mehedinți pentru liud ^u bisericei Dom- nesci din Cerneți. 18 Augustu 1798	383
Anexă la pag. 173	383
Hrisovul ^u Orfanotrofi ^e din Bucuresc ^u , din 29 Maiu 1798	383—390
» M ^o năstirei Anotă, din 18 Maiu 1798	390—391
» » Sărindar ^u , din 27 Maiu 1798.	392—394
Cartea Schitului Turbați de mile, din 7 Iuni 1798	394
» bisericei Sf. Vineri, din 11 Iunie 1798	395
» » de la Poiana și a șc ^o lei pentru învetătura co- piilor ^u , de la 20 Maiu 1798	395—396

	Pagina
Cartea bisericeii Isvorulŭ din Bucurescŭ, din 23 Maiŭ 1798 . . .	396
Irisovulŭ MŃnăstirei de la satulŭ <i>Vai-de-ei</i> , din 23 Maiŭ 1798.	396—397
» Episcopiei Buzeuŭ, din 1798	397—399
Cartea de scutelă a preoŭilorŭ de la biserica Domnăscă din Bu- curescŭ, din 6 Iunie 1798	399
Irisovulŭ MŃnăstirei Plumbuita, din 1 Iunie 1798	399—400
Cartea MŃnăstire IcŃna, din 8 Iunie 1798	400—401
Cartea Bisericeii de la Adormirea Maicii Domnului și a școlei de <i>lângă ea din 28 Maiu. 1798.</i>	401—402
Irisovulŭ MŃnăstirei Colŭei pentru spital și școlă, din 15 Iunie 1798	402—406
Irisovul MŃnăstirei Bistrița, din 1 Iunie 1798	406—408
» » Cămpu Lung, din 30 Maiŭ 1798	408—410
Carte a schitului Gavana, din 16 Iulie 1798	410
Irisovul bisericeii Ceauș-David, din 24 Iulie 1798	410—413
Irisovul MŃnăstirei Cotroceni, din 23 Maiŭ 1798	413—415
Cartea schitului Namăesci, din 18 Mai 1798	415
Cartea MŃnăstirei Snaia, din Maiŭ 1798	415
Cartea de la biserica domnăscă din Caracal, de la 13 Iunie 1798	416
Cartea Sfântului Spiridon Vechiu, din 3 Maiŭ 1798	416—417
Cartea MŃnăstirei Plătăesci, din 17 August 1798	417
Cartea MŃnăstirei Gruiul, din 7 Iunie 1798	417
Carte de miluire, din 28 August 1798, a preoŭilor de la Episcopia de Buzeuŭ	418
Carte de scaune de carne a Episcopiei de Buzeuŭ, din 29 August 1798.	418
Cartea schitului Mănăilescŭ, din 28 Iunie 1798.	418—419
Volnicie de vinăriceri ai Epitropiei, din 13 Septembrie 1798 . .	419
Cartea bisericeii Mavrogheni pentru vinărici și miluirŭ din 26 Maiŭ 1798	419—420
Cartea MŃnăstirei Sadova pentru liuŭi, din 28 Iunie 1798. . . .	421
Irisovul bisericeii domnesci și a școlei din Cernaŭi de la 18 August 1789	421—422
Irisovul MŃnăstirei Dealu, din 28 Maiu 1798	422 423
Cartea popci Coman din Cojesci de la 1 Noembrie 1798. . . .	423
» » Atanasie de la spitalurile noue, din 10 Septembrie 1798	424
» » Bucur din Ulmeni, 11 Septembrie 1798	424
Irisovulŭ mon. Cămpu-Lung, din 30 Maiŭ 1798	425—426
Cartea bisericeii de la Oreșci, din 28 August 1798	429

	<u>Pagina</u>
Cartea schitului Valea-mare, din 9 Iunie 1798	429—330
Hrisovul Măriei Sale Dómniei pentru biserica și șcòla din Cojesci și alte miluiri, din 25 Septembrie 1798	430—432
Hrisovul bisericeii Dîntr'o di de la 18 August 1798	432—433
Carte pentru un scaun de carne al Episcopiei de Buzëu, din 24 Septembrie 1798	433
Carte pentru chinoviù la mon. Căldărușani, din 2 Iunie 1798	433—436
Hrisovul mitocului Episcopiei Rîmnic, din 27 Iulie 1798	436—437
Cartea învețătorului de la Cojești de iertare de bir, din 4 Oc- tombrie 1798	438
Cartea lui Radu sin Bădică din Târgoviștea de miluiri, din 3 Oc- tombrie 1798	438
Anexă la pag. 174	438
Cartea lui Șarșu ovreii legătoru de cărti, din 13 Octombrie 1798	438
Anexe la cap. bisericeii sub Hangeri	439
Hrisovul mon. Archimandritu pentru o móră, din 30 August 1798	439—440
Cartea schitului cetatea Negru-Vodă, din 27 Noembrie 1798	440—441
Cartea mon. Mărgineni, din 30 Octombrie 1798	441
Asemenea din 20 Octombrie 1798	441—442
Biserica și șcòla din Târgu-Jiù, carte de la 15 Iulie 1798	442—444
Cartea Bisericeii Scheia, din 22 Mai 1798	445
Cartea bisericeii Dobroșești de la satul Tărtășești și a șcòlei de acolo, din 23 Maiu 1798	445
Cartea mon. Brâncoveni, din 20 Decembrie 1798	445—446
Cartea bisericeii Spirea, din 13 Ianuarie 1799	446
Cartea mon. Xenophont, din 29 Iulie 1798	446—447
Hrisovul mon. Megaspilion, din 29 Iulie 1798	447—449
Hrisovul mon. din Ostrovul Patmos și a șcòlei de acolo, din 24 Iulie 1798	449—451
Anexă la pag. 377	451
Hrisovul bis. Arnăut-Chioi, din 18 Ianuarie 1799	451—452
Hrisovul mon. Curuciușmea, din 18 Ianuarie 1799	452—453
Anexă la pag. 163	453
Cartea șcòlei slovenești de la sf. Gheorghe vechiù, din 11 Iulie 1798	453—454
Cartea bisericeii și șcòlei din Tărtășești, din 1 Aprilie 1798	454
Carte de miluirea doctorului Constantin, din 21 August 1798,	454—455
Cartea doctorului Silvestru, din 21 August 1798	455
Cartea bisericeii domnești și a șcòlei din Cerneți de la 18 August	

	Pagina
1798	455—456
Cartea bisericeii și a școleii de la satul Grecii, din 31 Maiu 1798,	456
Carte de miluire a școleii de la Târgu-Iiū, din 15 Iulie 1798 .	457—459
Carte pentru biserica și școla din Cojeșci, din 3 August 1798 . .	459
Carte deschisă la ispravnicii recomandându-le o trupă de pehli- vanii și comedanții francezii, din 29 Maiu 1798	459
Carte de scutire a dascălului de la școla din Cojeșci, de la 4 Oc- tombrie 1798	460
Pitac cătră Mitropolitū pentru banii preoților, din 26 Aprilie 1798	460
Cartea bisericeii și școleii din Tărtășeșci, din 1 Aprilie 1798 . . .	460
Anexe la cap. XVI pag. 176. <i>Documente relative la adminis- trațiune</i>	461
Orinduiala havaeturilor logofeteii Divanului	461—464
Pitac din 10 Aprilie 1798 pentru stirpirea locustelor	465
Anexa la pag. 176	465
Hrisovū pentru departamentul Epitropieii, din 22 Ianuarie 1798.	465—471
Anexă la pag. 178	471
Carte din 3 Februarie 1798 de orinduire a patru neguțatorii la Epitropie	471
Carte din 7 Februarie 1798 cătră Radu Goleșcu vornic obștirilor	471
Carte din 5 Februarie 1798 de orinduire a patru boernașii la Epi- tropie	472
Carte din 31 Ianuarie 1799 pentru cercetarea socotelelor epi- tropiei	472
Anexă la pag. 180	472
Avaetul cutiei de la dregătorii	472—73
Carte din 31 Octombrie 1798 de scutire a mitropoliei și a Epis- copiilor de ceva la cutie deșciuiala la vinăriciū	473
Hrisovulū pentru cutia milelor din 20 Ianuarie 1798 . . .	473—478
Cartea din 17 Septembrie 1798 cătră vornicu obștirilor pentru a nu mai rindui lefi din cutie	478
Anexă la pagina 181	478
Hrisovulu logofeteii de obiceiuri, din 12 Aprilie 1798 . . .	478—481
Anexă la pag. 182	481
Pitac din 4 Ianuarie 1799 relativ la iraturile epitropiei . .	481—482
Anexă la pag. 183	483
Circulară din 18 Febr, 1778 relativă la nedreptățile din sate . .	482—483
Carte din 23 Octombrie 1798 constatând prevaricațiunile isprav- nicilor din Vlașca	483

	Pagina
Anexa la pag. 184	483
Pitac din 30 Iulie 1798 autorizând pe un particular se prindă hoți	483—484
Pitac din 5 Martie 1798; abuzuri cu slujitori din Vlașca	484
Pitac din 2 Aprilie 1798 pentru organizarea deliilor, Tufeciiilor, Neferiilor și oprirea de port de armă de particulari	484
Anexă la pag. 185	485
Nizanolu băilor, cafenelelor, băcăniilor și cărciumelor din 3 Noembr. 1798	485
Nizanolu pentru înblarea noptea cu felinar, din 3 Noembr. 1798	485
Pitacul la Aga, din 7 Noembre 1798, pentru străini ce sosesc în București	485
Idem din 6 Ianuar.	486—487
Pitac din 30 Martie 1798 pentru oprirea de port de armă	487
Idem din 9 Sept. 1798 către Hatmanu	487
Anexă la pag. 186	487
Anchetă ordonată în 9 Febr. 1798 în județul Buzeu după re- clamațiunea unor locuitori plăeși	487—488
Porunci din 10 Ianuarie 1798 la toți vatașii plaiurilor pentru nizamol Mărginei	488
Circulare din 24 Ianuarie 1798, la toate județele ca să se indemne locuitorii la arături	488—489
Anexe la cap XV Justiția	489
Publicații pe la toate județele către Ispravnicii, cu povățuirii a păzi dreptatea locuitorilor, din 10 Ianuarie 1798	489—490
Carte către boerii divanului, din 6 Ianuarie 1798	490
Anexă la pag. 188	490
Carte către Dumnéloru boierii Divaniți de la Craiova cu povă- țuirii și învățaturii a păzi dreptatea locuitorilor, din 1798 Ianuarie 12	490—491
Pitacul la veliți boeri a sta să caute judecățile și să se strângă la un cias și jum. din 1798 Sept. 25	491—492
Pitacul la Aga și Spătaru ca să se afle zapcii la Divan, la un cias și jum. din 1798 Sept. 25	492
Pitacul prin care se orânduiesce Sărdaru Șerban judecătoru la Spătărie, din 1798, Ianuarie 8	492—493
Anexă la pagina 189	493
Publicații la toate județele și la Căimăcamu pentru rândulu hoților și făcătorilor de reu, ca să nu-ți fie mai mult de trei zile la Ispravnicatu, din 1798 Ianuarie 24	493

	Pagina
Pitacŭ către Departamentulŭ de Cremonalionu pentru hoŭii ce se slobodŭ prin eliezăsie, de la pușcărie, să se arate și la Spătărie, din 1798, Aprilie 15	493—493
Carte către jud. cătorii de la Departamentulŭ de Cremonalionŭ, din 1798, Aprilie 19	494
Carte către vel Spătaru pentru hoŭi din 1798, Aprilie 18	494
Pitacŭ pentru orânduiala departamentului cremonalion și pentru Petrache ca să orânduiască Logofetŭ alŭ treilea din 1798 Martie 7	495
Pitacŭ către judecătoria de Cremonalionŭ pentru buna estatie, din 26 August 1798	495—496
Anexă la pagina 190	496
Carte către Departamentulŭ de șapte, din 1798, Iulie 14	496—497
Anexă la pagina 191	497
Publicaŭii la tôte județele pentru oprirea judecătitorŭ de la 15 zile ale lunii Iunie până la sfârșitulŭ lui Iulie, din 1798 Iunie 11	497
Publicaŭii la tôte județele și la Caimacanulŭ, pentru conținerea judecătitoru pe vremea culesurilorŭ de vii, din 1798 Sept. 11	497
Ioan, precupețŭ din mahalaua Pantelimonuluiŭ dă unŭ zapisu in 1798 Noembrie 6, in favoarea celorŭ doi ômeni cari au greșitŭ drumulŭ	497—498
Domnitorulŭ trimite la osinda ocnei pe Anghel Andrianopoli in 1798 Iunie 18	498
Domnitorulŭ dă o anafora in favoarea lui Nicolae Brâncovenu, ca să i se facă dreptate, in 1798 Octombrie 19	498—499
Pitacu către vel Vist. Scarlatŭ Ghica și Radu Golescu Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, pentru casa Căminarului Dudescu, din 1798 Noembre 21	499
Domnitorulŭ dă pitacŭ soșiei Răducannlui in 1898 Maiŭ 18	499—500
Anexă la pagina 189	500
Domnitorulu poruncește Ispravnicilor ca să prinđă pe tâlharii, hoșii, făcătoria de rău și pe gazdele lorŭ, 1798 Ian. 24	500—501
Pitacŭ relativŭ la arestări la spătărie și agie, către vel Spătaru din 1798 Septembrie 9	501
IIangeri orânduiesce ca hotarnici pe vel Sêrdaru Alex. Colciag și pe vel Serdarŭ Andronie Fotino, ca să sfôrască moșia Cojesci, in 1798 Octombrie 21	501—502
Asemenea relativŭ la hotarele Cojeștilorŭ, din 16 August 1798	502
Asemenea pentru hotarele moșiei Belciugata, din 5 Nbr. 1798	502—503

	Pagina
Asemenea pentru moșia Breaza și Talia din 4 Decembrie 1798	503
Asemenea pentru un munte de la Comarnicu, din 3 Ian. 1799.	504
Sudiți față cu justiția	504
Arestarea supusului rusesc Anghel Rusu, 14 Sept. 1798	504
Implinirea paharnicului Ioan Faca pentru bani datoriti suditului Atanase Dumitriu din 23 Octombrie 1798	504
Anexe la cap. XVI	504
Carte pentru sameșul State Logofetu ce s'au doveditu mănă- toru, 9 Aprilie 1798	504—505
Poliță de bani dată de Hangeri lui Al. Ipsilant întâlnindu'l în cale.	505
Vodă își apropieza țigani particulari, din Ianuarie 1799	505
Pitacū la Hatmanū pentru plata de către Armășie a banilorū da- toriti epitropiei, de la aurari din Vâlcea, din 27 Noemb. 1798.	506
Pitacū la mitropolitū și boieri pentru ajutorulū de bani ce se cere, 21 Iulie 1798	506
Cărți legate la Ispravnicu pentru catagrafia oilorū și mieilorū ce se taie în orașe la scaune de la 23 Aprilie înainte, 24 Apri- lie 1798	506—507
Pitacū la Radu Goleșcu pentru socotelile oieritului, din 2 Sep- tembre 1798	507
Pitacū pentru indoirea dărei oieritului și dijmăritului. 8 Iun. 1798	507
Carte la ibractarulū alū doilea să cerceteze napastuirile făcute la locuitorii din județul Secueni de către slujbașii oieritului i dijmăritului, din 26 Sept. 1798	508
Pitacū ca măcelarii să plătescă indoiala oieritului, din 11 Sep- tembre 1798	508
Cărți legate la toate județele ca breslașii să între la bir cu țera. 12 Iunie 1798	508
Publicații la toate județele pentru rindulū scutelnicilorū, din 18 Maiu 1798	508—509
Hrisovulū Vornicului Manolache Brâncovenu, din 17 Noembre 1798	509—511
Cărți legate prin toate județele pentru catagrafierea viilorū, din 18 Aprilie 1798	511
Carte din 5 Maiu 1798 explicându cum să se măsoare viile	511
Pitacū în favoarea cumperătorilorū vinăriciului Decembre. 1798	512
Carte deschisă către Ispravnicu, să înceteze abusiva cerere de pei de iepure de la locuitorii; 11 Ianuarie 1799	512
Facsimila dupe documentulū din 1798, prin care Toder sin Ni- colae Berivoescu e recunoscutu mazilū	513

	Pagina
Pitacû din 22 Noebr. 1798; care de rechișițiuni stătute pe drumuri	514
Pitacû din 30 Martie 1798 către mitropolitul pentru rămășițele de bani de la Episcopi	514
Pitacû din 30 Martie 1798 de iertarea banilor zaharelei pentru boeri, bresle și slujbași	514
Pitacû din 19 Aprilie 1798 ordonându implinirea banilor za- harelei	514
Pitacû de iertare a banilor zaharelei a boerilor, a breslașilor și a tuturor funcționarilor. 30 Martie 1798	515
Pitacû din 22 Aprilie 1798 relativ la mieii fătați de oile lnate in rechișițiune	515
Pitacû din 30 Aprilie 1798, dare de salahori care să tragă pe Dunăre vasele la <i>edecû</i>	515
Pitacû din 14 Ianuarie 1799 pentru tragerea la răspundere de bani a lui Arabagi-bașa pentru inchiriare de care . .	515—516
Pitacû de la 18 Noembre 1798 pentru care de zaherea din mai multe locuri	516
Carte de orânduire a clucerului Văcărescu ca zaharagiû peste Oltû, în 15 Febr. 1798	516—517
Urmărirea lui Barbu și Sandu Logofețelulû, cari au mâncatû bani de ai zaherelei și au fugitû; 3 August 1798.	517
Pitacû din 16 Ianuarie 1799 informându pe tacsildarulu Goștinei ce dare are de a percepe	517
Pitacû din 6 Ianuarie 1799 ordonându tacsildarilor Goștinei, că odată cu catagrafiarea vitelorû să se și iée darea pe ele .	517
Circulara din 15 Ianuarie 1799, ca să percépă Goștina cu păsuélă și fără de băta	517
Licitarea vânilor, 7 Ianuarie 1798	518
Pitacû de rânduire de epistatû la carvasara, din 31 Dec. 1798 .	518
Pitacû din 4 Decembre 1798 pentru revederea tarifului vamalû.	519
Pitacû din 6 Decembre 1798, să fie păsuți locuitorii cu trans- portarea sării la scheli fiindû drumurile grele	519
Pitacû din 1 Aprilie 1798 relativu la claca locuitorilor de pe moșia Domnescă din jurul Câmpu-lungului	520
Idem din 2 Aprilie 1798 pentru aceeași afacere	520
Irisonvulu Dómnei Luxandra Hangeri, din 27 Iulie 1798 .	520—521
Evaluări de moși ce are de gândû să le cumpere Vodă	521
Irisonvulû de mili a lui Reizede a Grigore Șuțu, din 22 Sept. 1798.	522—524
Anexe la Cap XIX pag. 210	524
Tèrgû la Comarnic, 10 Septembre 1798	525

	Pagina
Idem, din 5 Octombree 1798	525
Noue cărți la noue județe vestindu că târgul Comarnic s'a strămutată la Breaza, din 1 Dec. 1798	526
Trei cărți legate la Teleorman, Olt și Romanați pentru oprirea dărei cailor de pe la Menzilhanele, fără de poruncă, din 5 Februarie 1798	526—527
Cărți deschise pe la Ispravnici pentru a cumpera cai pentru trebuința Menzilhaneli și alți neguțatori, să fie opriti până se va implini suma, din 19 Aprilie 1798	527
Pitacū pentru pășunca cailor de Menzil de la postă, din 22 Aprilie 1798	527—528
Pitacū către ispravnici pentru rândul Menzilhanelor, din 9 Septembrie 1798	528
Porunci la opt județe și una la caimacanū de a cumpăra cai de treaba Menzilurilor, până la 20 al lunei lui Mai	528
Trei cărți legate la Teleorman, Olt și Romanați, pentru oprirea dărei cailor de pe la Menzilhanele, din 15 Febr. 1798.	528—529
Anexe la Cap. XX (pag. 215). <i>Edilitate</i>	529
Ilrisovulu mōnastirei Colțea, din 15 Iunie 1798	529—533
Pitacū către Vornici, spre a merge la hotarele politiei orașului București spre a afla seimnele hotarelor, din 23 Maiū 1798.	533—534
Pitacū către biv. vel Banū Mavrocordat epistatul spătăriei spre a cerceta cu zapcii orânduiți într'adins tōte marginile Bucureștilor de jur împrejur, din 1798 Febr. 4	534—535
Pitacu prin care se orânduesce Polcovnicū de poduri tot Costache, din 1798 Sept. 28	535
Pitacū către Vornicu al obștirilor spre a derege podurile Bucureștilor, din 1798 Iunie 5	535
Pitacū către boierii veliți ai Divanului spre a drege cele patru poduri a politiei din 1798 Oct. 11	535—536
Pitacu către vel Vornicū al obștirilor pentru a plăli lucrătorilor suma banilor ce au să respundă analogon la făcerea podului, 1798 Iulie 10	536
Asemenea și vel Spăt. să plătescă muncitorilor, 1798 Iulie 10.	536—537
» » » Vist. » » » » Noemb. 19 .	537
Domnitorulū poruncesce lui Const. sin Past.a Epistatulū șanțurilor ca să se destupe gura șanțului Dâmbovița. 1798 Mai 12	537
Pitacū către vel Spătarū și vel Hatmanū Epistatu al Agiei spre a se ingriji de podurile din politia Bucureștilor, ce sunt pe Dâmbovița, din 1799 Febr. 2	537—538

	Pagina
Domnitorulŭ poruncesce lui Matei Falcoianu, Ispravnicŭ alŭ politci Bucurescilorŭ, ca sa astupe baltacurile de pe uliŭele in cari nu sunt poduri, 1798 Febr. 5	538
Domnitorulŭ poruncesce vel Vistierului Barbu Văcărescu spre a direge podulŭ de la drumulŭ vămei Căineni, din 1798 Iunie 10	538
Pitacŭ cu Mumbașir ciohodlar, ca să implinească vameșulŭ obo- rului tal. 100 ai suiulgiului din 1798 Sept. 27	539
Domnitorulŭ poruncesce vel Vornicului obștinei Radu Golescu, ca să se facă două tulumbe pentru Bucuresci, 1798 Oct. 31	539
Domnitorulŭ poruncesce vel Vorn. obștinei Radu Golescu ca să se îngrijesca de luminari, 1798 Sept. 3	539
Una sută pitace s'aŭ făcutŭ pentru Epistaliŭ ce s'aŭ orinduitu pentru ciumă, din 1798 Ianuarie 1	540
Pitarŭ la Vorniculŭ Golescu ca să trimișă unŭ cioclu la sud Muș- cel pentru curățenia moleșmiei din 1798 Ianuar 25	540
Pitacŭ la Ispravnicii Buzeului din 1798 Febr. 8	540—541
Publicație la 12 județe de dincóce de Olt pentru ferirea de bóla ciumii, din 1798 Febr. 16	541—542
Pitacŭ către Mitropolitulŭ Ungro-Vlahiei, din 1798 Februarie 14.	542
Domnitorulŭ numeșce pe Stefan Hiotu Epistatŭ la șitalurile noue, din 1798 Februarie 23	542
Pitacŭ către eșitropii șitalurilorŭ noue de a plăti leașa pe tótă luna lui Ștefan Hiotu, 1798 Martie 1	542
Pitacŭ către biv. vel Banulŭ, Dumitrache Ghica, i vel Vornicŭ al obștirilorŭ Radul Golescu, din 1798 Februarie 18	543
Irisovu pentru vel Vist. din 1798 Decembrie 7	543
Irisovŭ șitalului de la sud Buzeŭ din 1798 Iunie 9	543—544
Pitacu ce s'au orânduitŭ la Dumnelui Vornicu Golescu ca să cer- cezeze șpiteriile, din 1798 Septembrie 18	545
Pitacŭ către Vorn. alŭ obștirilorŭ pentru șitalurile cele noue, din 1798 Noembrie 22	545—546
Pitacŭ către Mitropolitulu Ungro-Vlahiei, din 1798 Noembrie 22.	546
Pitacu către vel Spătarŭ, din 1798 Noembrie 23	546
Pitacŭ către Ispravnicii din sud Ilfovu pentru șitalurile cele noue, din 1798 Noembrie 23	546
Pitacŭ către vel Vornicu alŭ obștirilorŭ pentru iraturile șitalu- rilorŭ, din 1798 Decembrie 2	547
Pitacŭ la agie pentru telali și telelőice, din 7 Decembrie 1798 .	574
Pitacŭ la spătărie pentru cărciumi, din 7 Decembrie 1798 . . .	547

	<u>Pagina</u>
Pitacū către vel Logofetū pentru contenirea judecăților	547
Pitacū către Epistatulū Armășiei ca să isgonescă pe cortetii și pe lăeții din București, din 7 Decembre 1798	547
Pitacū către vel Vistierū ca să deé 30 liude la spitalū, din 7 Decembre 1798	547
Rânduiala Nizamului ce s'aū găsit de trebuința a se punc in urmare și a se păzi cu tōtă îngrijirea intr'acéstă vreme ce se aude pe alocurea de năpraznica bōlă a ciumei, din 1798.	548—550
Domnitorulū ordonă că polcovnicia de ciocli să fie sub amaețulū Epistaților celorū mari de la spitalurile cele noue, din 1798 Decembre 11	550—551
37 de cărți la 37 de mōnăstiri. unde s'aū orinduit la 120 de calici, pentru molipsēla de ciumă, care s'aū dat la spătărie ca acolo să puie numele de desubt dupe cislă, din 1798 Decembre 17	551—552
Anexă la pag. 221.	552—553
Hangeri prin pitacū, din 23 Iunie 1798 lasă Caimacam pe Banul Dimitrie Ghica.	552
Anexă la pag. 232.	553
Domnitorulū numesce pe Dim. Ghica de Caimacam in 23 Iunie 1798.	553
Carte către Ispravnicū, din 1798 Mai 10	553
Domnitorulū poruncesce Ispravnicilor ca sa se îngrijească de de- sertori: Nicolae Dobrovici, Mihale Timoferof, Zermalac Alecseef și Semen Garbuliv, ca la mergerea lor să nu le facă vre-o supărare. 1798 Aprilie 8	553
Anexă la pag. 243.	553—555
Domnitorulū orânduesce pe neguțatori Departamentului Epitro- piei de obște, să caute scrisorile lui Dumitrache Tur- navitu. 1798 Aprilie 7	553—554
Pitacū către Eugumenulu de la Sf. mōnăstire Margineni, din 1798 Octombre 28.	554—555
Domnitorulū poruncesce Starostelui de neguțatori ca să stringă toți banii Turnavitului. 1798 Noembre 14	555
Anexă la pag. 248.	555
« <i>Stihuri asupra venirii Nemților in București și asupra pe- rireii Voevodului Hangeri</i> »	555—559
Pitacū către Vorniculu Golescu, din 1798 Febr. 5	560
Domnitorul prin cartea deschisă către Ispravnicii județelor ce cad in drumul Căineni poruncesce ca să se îngrijescă de cele trebuinciōse pentru baronii Delimarchezi, 1798 Oct. 7.	560

	<u>Pagina</u>
Pitacŭ către Ispravnicii ce cad pe drumul Cineni din 1798, Sept. 28.	560
Anexă la pag. 256.	560
Anexă la pag. 276.	560
Pitacŭ către Grigore Baot i Alex. Roset pentru a cerceta hotarele dintre moia Iiabesci i moia Frcani, din 1795 Iulie 6.	560
Pitacŭ de la Al. I. Calimah, din 20 Iulie 1795.	560—561
Pitacŭ de volnicie unui armelu, din 22 Iulie 1795	561
Pitacŭ din Noembrie 1795, in favrea lui T. Carp cu referiua la nice ȓigani	561
Documentu de hotrnicie din 31 Noembrie 1795	561
Pitacŭ din 23 Inuarie 1796	561
Anaforaua Divanului, din 1796 Ianuarie 31	561
Pitacŭ de la Alexandru Calimah, din 6 Febr. 1796	56a
Al. I. Calimah ordon lui In Carp biv vel Stolnic să stlpsc moia Spoteni, din 1796 Maiu 5	561—562
Pitacu din 3 Iulie 1796 pentru moia statulu Bineci din Orhei	562
Pitacŭ catre Iordache Neagoe pentru hotrirea moiei Clisova .	562
Pitacŭ catră D. Sturza i Gheorghe Iuga pentru hotrnicie in 12 Februarie 1798.	562
Carte către ispravnicu din Neamȓ, din 22 Iunie 1798	562
Carte de la A. Calimah din 10 Sept. 1796 pentru moia Clisova	562
Ȓi de soroc in procesul lui tefan Ciogole, din 22 Octombr. 1796	563
Pitacŭ pentru hotărnicia satulu Borolea de subt A. Calimah 7 Noembrie 1796	563
Pitacŭ de la A. Calimah din 24 Ianuarie 1797, mandat de adu- cere a unor impricinaȓi pentru moie	563
Carte de la A. Calimah cu ȓi de soroc in procesul moiei Bahna, Cornesci i Tucani, 2 Martie 1797	563
Carte de la A. Calimah, din 20 April. 1797, pentru moia Mircesci.	563
Carte de la A. Calimah, din 8 August 1797, cu ȓi de soroc in procesul dintre Petre Sturcea i N. Calmutzky	563—564
Carte de la Al. Calimah catră ispravnicu de Botoșani, din 13 Aprilie 1798, pentru moia Epureni	564
Cartea ctr vorniculŭ de Botoșani, din 30 Aprilie 1798, de la Al. Calimah pentru moia Rușii	564
Cartea de la Al. Calimah, din 22 Iunie 1798, pentru moia Bahna.	564
Pitacŭ de la Al. Calimah pentru hotrrea moșiilor Smaranda Canta, 13 Iulie 1798	564
Cartea de sorocire dup jalba lui Vasile i George Pan pentru moia Tutovenesci.	564—565

	<u>Pagina</u>
Cartea către ispravnicii din ținutul Romanului	565
Pitacū către Roseti in afacerea averei reposit. Manolache	
din 1798 Septembrie 23	565
Alex. Calimah poruncesce unui aprod ca să mērgă la ținutul Orcheiului. 1798 Noembrie 20	565
Cartea de milă Slugerului Vasile Machedon, din 1797 Decembrie 28	565—567
Irisovul bisericeii domnesce din ținutul Nēmțului, din 1797 Martie 8	567—568
Zapisul moșiei Poiana Cărnului, din 1798 Aprilie 11	568
Al. I. Calimah poruncesce biv vel Spătarului Dimitrie Sturza ca să pună petre hotare la siliștele Mircescii și Cozinescii, 1797 Aprilie 27	568—569
Domnitorul prin anaforaia din 1767 Aprilie 27 hotăreșce, ca să se deē Spătarului Milu 1200 stănjeii 'de pământ din ho- tarul Juganilor	569—570
Dimitrie Sturza Sjătar insciintēză prin cartea din 24 Mai 1797 cā a despărțit moșia Stolnicului Andrei Milu de moșia vor- nicului Mihail Sjurza.	570
Anaforaia Mitropolitului Iacob alii Moldovei către Domnitor, din 1797 August 6	571—572
De la Părcălăbia Galații, din 1793 Mai 1	572—573
Pitacū către Al. Crisoverghi biv vel sluger și Pavel Balș spre a merge de a despărți cu petre hotare jumătate din satulu Culițeni, 1795 Septembrie 5	573—574
Anaforaia mon. Treisfetitele din 1798 Sept. 1	570—572
Carte către Teodor Bals biv vel Paharnic și Tănase Vasile biv vel căpitan de Dărăbani de la Al. I. Calimah, din 27 Mai 1797.	574
Pitacū Domnesc din 10 Oct. 1797	574
Notă la pag. 224 (Nota 2)	574—576
Notă la pag. 236	576—578
Anexă la pag. 248	578—579
Anexă la pag. 278	579—580
Anexă la pag. 279 (No'a 3)	580—581
Notă la pag. 279	581

I L U S T R A Ț I U N I

	Pagina
Marca familiei Hangeri	154
Sigilul mijlociū alū luī Hangeri	»
Medalia luī Hangeri	226
Sigilulū mare alū luī Alex. Calimah	261
» micū » » » »	»
Semnătura facsimilată a luī Alex. Calimah	»
» » a luī Iacob Mitropolitulū	264
Filigranul hârtiei hrisovuluī bisericeī Talpalarilor	266
Sigilulū mare alū luī C. Ipsilant	282
» mijlociū alū luī C. Ipsilant	»
Facsimile de semnături a câșt-va boșeri din Divanū	283
Facsimile a semnături luī C. Ipsilant	284 și 287
» » » » Const. Caragea	289
» după documentū de la 1798	513

ERATA LA VOLUMUL VII

Negreșit sunt multe erori strecurate în volumul. Tipografiile noastre n'au corectorul propriu și reviziunea ultimei corecturi se face — dăcă se face — cum dă Dumnezeu! Adaoge la acăsta, că secretarii mei, unii mai radicali etimologiști, alții mai fonetiști, au împetriștat tipărirea, cu propriile lor sisteme ortografice. Speru totuși că neconsequențele grafice și ortografice nu voru des-gusta din cale afară pe lectoru și că bunulu simțu și iubirea de istorie voru triumfa asupra neplăcerii cășunată de babilonia ortografică.

Sunt însă unu numărū de erori cari atingū inșeși faptele și dar mă siraț obligatū a le releva aci.

La pag. 18, alū 6-lea rindū de jos numărându, să se cităcă: *cherhanéoa* în locū de *chelhanéoa*, adică fabrica.

La pag. 36 rindulū 4 din note, a se ceti: *china-gramata* în locū de *latina-gramata*.

La pag. 158 din eróre s'a ăisū că: «*Comōdia*» acolo publicată e de la finea secoluluī XVIII^{lea}, când este de la începutulū celuī următorū. De altmuntrelea acăstă «*Comōdie*» publicată la finea secoluluī XVIII^{lea} este deopotrivă oglinda finei aceluī secolū ca și alū primilorū 30 de anī din celuī următor.

La pag. 159 a se suprima din titlulū capitoluluī XIV vorbele: «*Biserica și școla*» pentru că despre acēste se tratăcă la cap. XV (pag. 162).

La pag. 187 cifra XV a se ceti XVI.

La pag. 192 cifra XVI a se ceti XVII.

La pag. 194 rindulū alū 4-lea, numărându din jos în sus, citeșce 1798 în locū de 1797.

La pag. 232 rindulū 13, citeșce 1798 în loc de 1788.

La pag. 283 în nota a 2-a rindulū 3, citeșce: 20 Ianuar 1799, în loc de 1790.

La pag. 248 rindul 16 citeșce: 1799, în locū de 1790.

La pag. 256 amū amintitū după Naum, File de ciaslovū și alții, ca Moritzi a fostū proclamatū Domnū la 8 Februar 1799 și că la 18 Februarie în același

anul, Hangeri ară fi fost ucis. In «Convorbiri Literare» No. 7 din 1892, D-l Lahovari a publicat un document cu data de 9 Februarie, 1799 ca provenind de la Căimăcămia țerei Românești. E de sigur o eror, căci de și Al. Moruzi a fost proclamat Domn la Constantinopol la 8 Februarie, Hangeri a căutat a domni până la 18 Februarie și era materialmente imposibil ca la 9 Febr. să existe în București o Căimăcămie a lui Moruzi. Aci nu avem dar de a îndrepta noi data, ci *Convorbirile Literare*.

Pag. 382. Documentul publicat aci pentru popa Ion Brat Manea Brutaru, din 31 Mai 1798, din eror s'a mai reprodus și la pag. 392.

Pag. 333. Aliniatul al 3-lea rindul 2 să se citească: *Egricapi*, în loc de *Egri-api*.

Pag. 328. Documentul penultim, rindul întâi, citește: Târgșoru (Prahova) în loc de târgșoru Prahova.

Pag. 328. Documentul ultim rindul 2 citește vorba din urmă: *volniceae*.

Pag. 399. Documentul al doilea este din 1798 Iunie 6, iar nu din 1799.

Pag. 413. In penultimul rind al documentului adaugă data de 1798, înainte de vorbele Iunie 24. .

La pag. 426 din eror s'a reprodus hrisovul de orânduiala mănăstirilor, deja reprodus la pag. 377.

Pag. 457, rindul întâi citește: Vlah. în loc de Zlah.

Pag. 459, rindul ultim citește: 1798 în loc de 1708.

Pag. 487, rindul 8 citește: 1798 în loc de 4798.

Pag. 504 rindul 7 citește: 1799 în loc de 1798.

Pag. 506, rindul 2 citește: 1799 în loc de 1798.

Pag. 524, rindul 29 citește: 1799 în loc de 1798.
